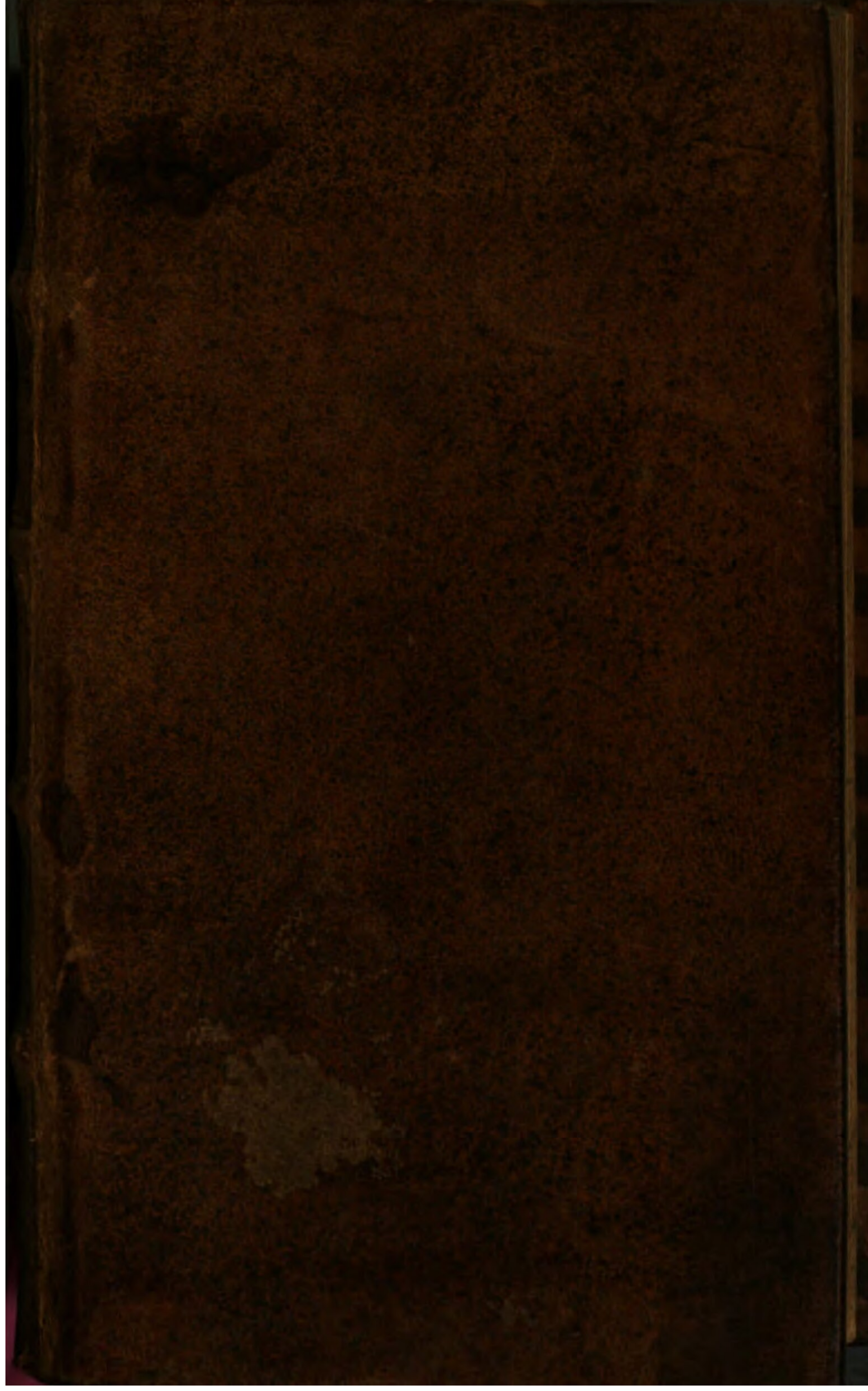
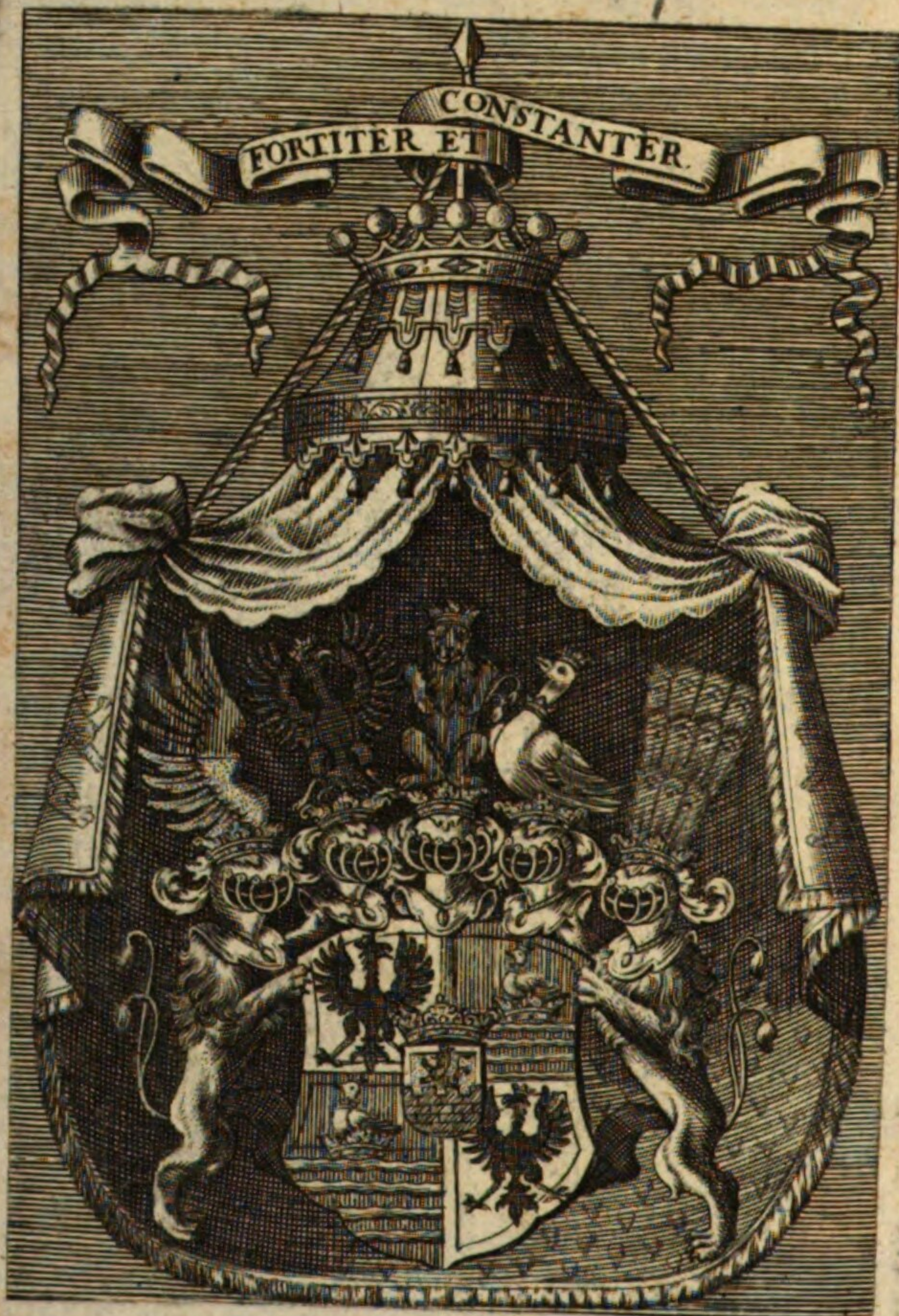

80. A. gr. b. 3233

~~A. gr. 2256~~

Theophrast

Ant. Gr. Vet. 91. p. 518.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΗΘΙΚΟΙ.

THEOPHRASTI

CHARACTERES ETHICI.

GRÆCE & LATINE.

Cum NOTIS ac EMENDATIONIBUS

ISAACI CASAUBONI

& Aliorum.

ACCEDUNT

JACOBI DUPORTI

PRÆLECTIONES

jam primum Editæ.

GRÆCA cum vetustissimis MSS. collata recensuit,
& NOTAS adjecit,

PET. NEEDHAM, S.T.B.

Coll. Div. Joh. CANTAB. Socius.

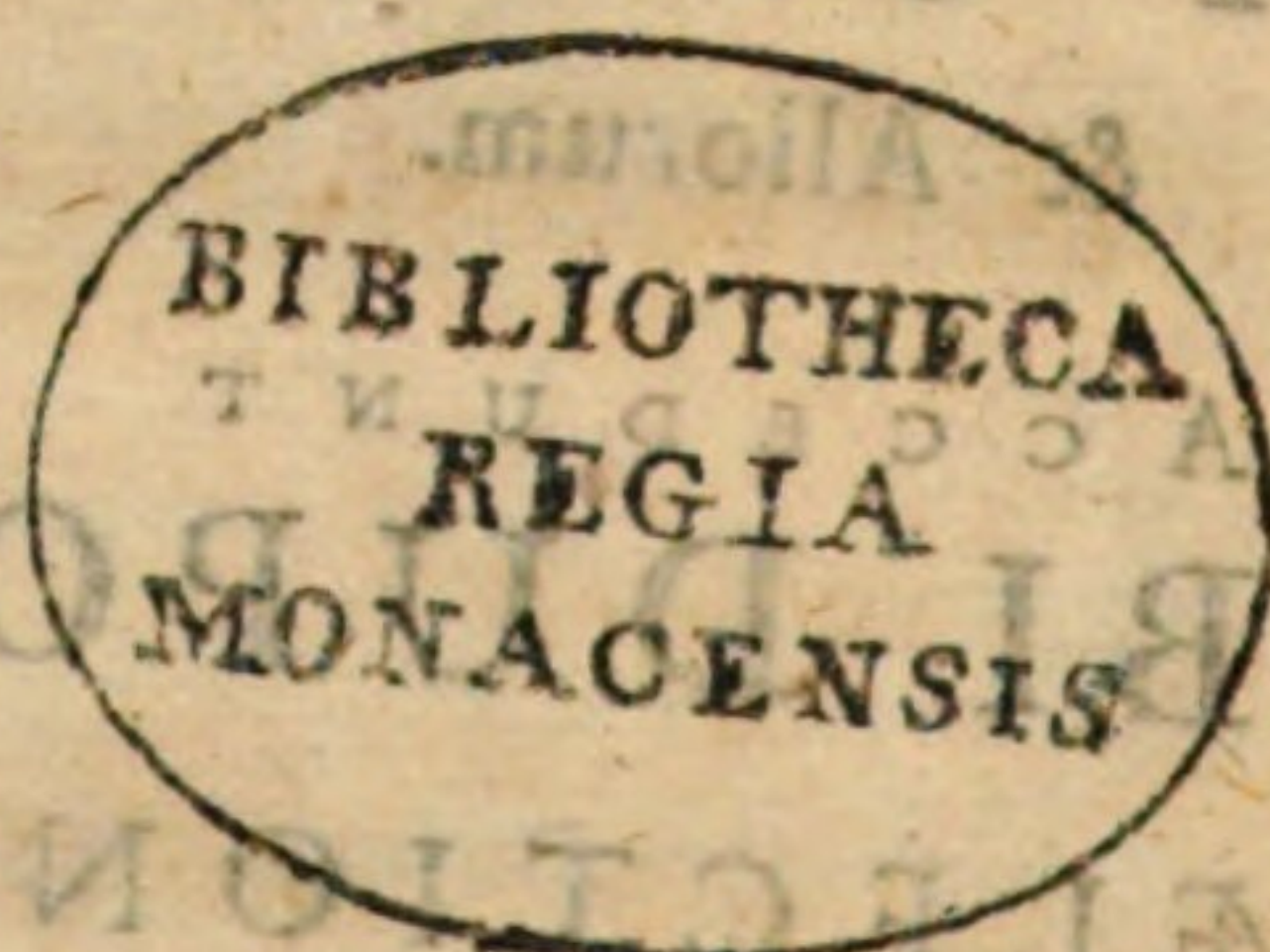
CANTABRIGIÆ:

TYPIS ACADEMICIS.

Impensis CORNELII CROWNFIELD, Celeber-
rimæ Academiæ TYPOGRAPHI.

MDCXCII.

Christophorus Otto Comes et Dns in
Schallenberg Praepositus Constantien-
sis et Canonicus Augustanus. emit
a. 1713. Natus a. 1655. 6. Junij
hora 8. matutina. Decebat
a. 17

Reverendo admodum in Christo Patri,

DOMINO

JOHANNI MORO

EPISCOPO ELIENSI:

Maximo

Sinceræ PIETATIS exemplo,

Summoque

Politioris LITERATURÆ

JUDICI & PATRONO;

Mæcenati suo semper colendo;

Propter singularem

a multis retro annis Benevolentiam,

& Beneficia nuper collata;

Novam

Novam hanc
THEOPHRASTI EDITIONEM,

Ex instructissima ejus Bibliotheca
maxima ex parte adornatam;

In publicum grati animi
& plurimæ observantiæ

testimonium;

Ea, qua par est, Veneratione
& Obsequio,

Lubens merito,

Dat, Dicat, Dedicat,

Confecratque

PET. NEEDHAM.

PRÆFATIO.

Nihil de Theophrasto dicendum restat, post tot & tam accuratas de ejus Vita & Scriptis tum Veterum tum Recentiorum diatribas. De hac nostra igitur editione Theophrasti Characterum paucula præfari liceat. Quos quidem in tantum emendatos dare conati sumus, in quantum natura operis *Βραχυλογία ἀπὸ θεσμικῆς* adeo constrikti, elliptica orationis structura sæpius hians ac interrupta, & periodi nulla *ἀλλήλεχία* coherentes, sed plurimum intercissæ patiuntur. Hujusce enim Libelli longe dispar est ac aliorum ratio, in quibus orationis filum, & continua argumenti series, uno procedens ordine, ad Emendationes vel formandas vel adstruendas Editorem quasi manu ducit. Quare non est cur mireris, Lector, plurima hiulca, corrupta, & salebrosa in hoc opusculo adhuc superesse; quamvis permultis locis huc usque desperatis medicinam non infeliciter adhibuerim (*Φθόνῳ ἀπὸ τοῦ λόγου*) partim ex conjecturis Alienis & propriis, partim vetustissimorum Codicum subsidio; quorum *Ætatem, Ordinem, & Numerum* indicabit Syllabus Præfationi subiectus. Ex his quatuor præbuit, immensus iste optimorum MSS. Thesaurus, Bibliotheca Regis Galliæ; & quintum debemus museo D. D. de Coislin. Episcopi Mettensis, qui olim fuerat Petri Seguerii, celeberrimi, dum vixit, Galliæ Cancellarii

P R Æ F A T I O.

cellarii. Hos omnes cum editione Theophrasti Heinſiana ſumma fide contulit Vir doctiſſimus & Græce admodum peritus D. Gulielmus Le Clerc; idque adeo accurate præſtitit, ut ne minima quidem aut apicum aut literarum diſcrimina neglexerit. Rogatu clariffimi & digniſſimi D. Bernardi de Montfaucon, Monachi Benediſtini è Congregatione S. Mauri Pariſiis; Viri ad Græcas Literas ornandas & promovendas, ſumma ſæculi noſtri felicitate, nati, maximique eruditionis & indiſtriæ exempli. Cui grates quamplurimas ſemper agam, non ſolum ob varias horum Codd. lectiones huc tranſmiſſas, ſed ulterius etiam noſtræ Editionis provehendæ ſtadium; dum Bibliothecam Colbertinam diligentius excuteret, ſi quis forte Theophrasti codex ibi deliteſceret. Verum, quod ſummopere miror, in ornatiffima illa Bibliotheca, mille circiter Græcis codicibus inſtructa, ne γὰρ quidem Auctoris noſtri comparet; ut me per literas Lutetia datas certiore fecit Montfauconius. Sextum codicem MS. ſuppeditavit Bibliotheca Barocciana, jam Oxonii aſſervata, cum vetuſtiſſimis MSS. Regis Galliæ, A. & B. mirum in modum congruentem; cujus ab editis diſcrepantias manu propria notatas benigne communicavit Vir doctiſſimus Tho. Hearne, A. M. & ſecundus Bibliothecæ Bodleianæ cuſtos. Iſte autem codex, æque ac Gallici, ultra xv. Characteriſmum, Περὶ αὐτῆς δέας, nihil opis afferebat. Septimus codex MS. debetur Bibliothecæ Collegii SStæ Trinitatis in noſtra Academia, a me ipſo cum editis collatus,

tus,

P R Æ F A T I O.

tus, omniumque codicum, quibus usus sum, longe integerrimus, quippe qui ad finem vigesimi tertii Characteris pertingat. Octavum locum tenent *Variae Lectiones Theophrasti ex Manuscripto codice Bonaventuræ Vulcanii ab Isaaco Casaubono excerptæ*; quas ex ejusdem *Collectaneis*, nunc Oxonii repositis, depromptas transmisit amicus doctissimus Tho. Hearne, jamjam memoratus. Noni & ultimi codicis, qui creditur fuisse celeberrimi Dni Johannis Cheeke Equitis Aurati, variantes lectiones acceptas refero humanitati Johannis Hudlon, S. T. P. & Bibliothecæ Bodieanæ primarii Custodis; Viri de politiore literatura indies bene merentis. Et hos quidem exceperunt collationes MS. Monasterii B. Mariæ Florentiæ, cujus meminit doctiss. Montfauconius in *Diario Italico* Cap. 25. pag 365. & alterius in *Bibliotheca H. Vossii*, jam Lugduni Batavorum asservati: nisi ille, utpote recentior, tam exigui fuisset pretii, judice Clarissimo Montfauconio, ut dignus nullo modo esset, cujus causa editio nostra in longum tempus extraheretur, & Vossianus paulo serius fuisset animadversus; minimo, opinor, cum dispendio. Subsidiis ex MSS. Codicibus petitis adjiciendum censui quicquid præbuerunt optimæ & vetustissimæ hujus libelli Editiones, viz. Oporiniana, Basileæ 1541. Camotiana, Venetiis 1552. quarum varias lectiones repræsentavit Sylburgius; Hen. Stephani, Lutetiæ 1557. Claudii Auberii, Basileæ 1582. & Friderici Sylburgii, Francofurti 1584. diligentius enim

P R Æ F A T I O.

perscrutanti nusquam occurrebant Characteres Theophrastei cum Angeli Politiani versione & Federici Morelli notis, Paris. 1583. quos in Catalogo Thuaneo, Tom. 2. pag. 14. memoratos videas, teste Fabricio. His adminiculis instructus ad Græca restituenda & supplenda serio me contuli; ubicunque autem minus aut nihil opis afferebant, quod sæpius accidit, ad conjecturas doctissimorum Virorum, qui consulto aut obiter Theophrasto lucem affuderunt, necessario confugiendum erat; viz. H. Stephani, Claudii Auberii, Friderici Sylburgii, Is. Casauboni, Joannis Meursii, Claudii Salmasii, Jacobi Palmerii, Jac. Duporti, Thomæ Galei, & Joannis Clerici. Quorum omnium emendationibus, in notis nostris summa fide representatis, meas etiam hinc inde intertexere non reformidavi; una cum castigatione versionis Theophrasteæ, quoties opus esse videbatur: Accuratam enim ut plurimum istam, a Casaubono summo judicio confectam, vel minimum quidem interpolare nefas duximus.

Textum Theophrasteum presso pede sequitur eruditissimus Isaaci Casauboni, omni laude majoris, Commentarius; de quo insigne satis elogium, & jure merito, pronunciat Magnus ille Josephus Scaliger Lib. 1. Epist. 35. Hunc igitur Commentarium, plurimis antea scatentem mendis, jam ex optima Editione Brunsvicensi 1659. recusum damus. Ex optima, inquam, ista editione, quippe quæ non tantum versionem sententiarum a Casaubono ex Græcis Scripto-ribus haustarum præbeat, sed etiam unde sin-
guli

P R Æ F A T I O.

guli omnium Auctorum loci prodierint utplurimum fideliter indicet : quæ quidem ambo in prioribus Casauboni editionibus desiderari, sæpius conquesti sunt eruditi. Monendus tamen es, Lector, unum, idque gravioris notæ, vitium huic editioni insedisse ; locis nonnullis sc. Casauboni Commentarium ab Editore (quisquis ille fuerit) temerario satis ausu interpolatum esse. Quos equidem uncis saltem includeram, nisi paulo serius innotuissent ; quod autem remedii nunc adhiberi potest, adhibui, in pagina Casauboni schedas statim præcedente. Rarissimam istam in Britannia nostra editionem perhumane Amstelodamo huc transmisit celeberrimus Joannes Clericus, schedis aliquot comitatam Notarum in Theophrastum, a Joachimo Kuhnio Argentoratensi inchoatarum, sed, præmaturo auctoris fato interveniente, nunquam absolutarum. Quas tamen editioni nostræ assuere nequaquam consultum duximus, cum leviora quædam & primoribus tantum litteratorum labris degustanda contineant.

Casaubonum excipiunt amplissimæ Jacobi Duporti, Græcæ Linguae in Academia nostra superiori seculo Professoris Regii, in tredecim Characterismos Prælectiones. Dignissimæ prorsus, doctissimorum quorundam Virorum iudicio, quæ lucem viderent, ideoque jam primum editæ ex MS^{to} codice, quem maxima, uti semper solet, humanitate, & summo antiquas litteras promovendi studio, mihi tradidit Reverendus admodum in Christo Pater, Dominus JOHANNES MORUS Episcopus Eliensis ;

P R Æ F A T I O.

*Elieusis: cujus in Literas & Literatos exi-
 mius favor adeo totum meritò quaquaversum
 pervasit orbem, ut nullo nunc indigeat præ-
 conio. In Catalogo quidem MSS. Codicum,
 qui in ornatissima Bibliotheca Amplissimi Præ-
 sulis asservantur, locum 669. occupat iste co-
 dex, sub hoc titulo, Thomæ Stanleii Prælecti-
 ones amplissimæ in Theophrasti Characteres.
 Unde auctor Vitæ Stanleianæ, quæ Historiæ
 Philosophorum a Stanleio scriptæ in novis-
 sima editione Londinensi præfixa est, amplissi-
 mas ejus in Theophrastum Prælectiones me-
 morat; uti a Cl. etiam Fabricio notatum vi-
 deo, Bibliothecæ Græcæ Lib. 3. pag. 241. Et
 ita quidem sub alieno nomine se huc usque ven-
 ditârunt Prælectiones: quas tamen, pauculis
 earum pagellis attentius lectis, ex stylo & scri-
 bendi modo, Stanleii nequaquam esse, sed Du-
 porto adjudicandas, solita sagacitate statim
 vidit dignissimus Richardus Bentleius, S.T.P.
 Collegii SS^æ Trinitatis Præfectus; humanio-
 res colentium literas, quotquot nunc in terris,
 Eruditione recondita, & Acumine judicioque
 longe summus. Bentleianæ autem sententiæ
 veritatem, perlectis Prælectionibus, aperte de-
 prehendi: cum ex pagg. 254. 272, 4. 308. 341.
 375, 8. 386. 397. 461. & 471. abunde constet
 auctorem in Collegio SS^æ Trinitatis Canta-
 brigiæ bonis literis operam navâsse, & in eadem
 Academia Græcam Linguam e Cathedra do-
 cuisse; Bello intestino, quod regnante Carolo I.
 in Britannia exarsit, nondum consopito. Quæ
 omnia Clarissimo Duporto ad amussim qua-
 drant:*

P R Æ F A T I O.

drant: quippe qui, Collegii Trinitatis Socius, Professoris Græci munere, ab anno 1639, viginti plus minus annos summa sua cum laude perfunxit est. Denique, ut hanc litteram verbo diriman, doctissimus Galeus, Duporti ὁμοτί-
 πος & Collega, tandemque in Græca Cathe-
 dra Successor, in Præfatione Opusculis My-
 thologicis Amstelodami editis 1688 præfixa,
 testatur se vidisse Jacobi Duporti Prælectiones,
 quas Græcæ Linguae Professor Cantabrigiæ
 habuit, ad hunc Theophrasti libellum. De
 Prælectionum auctore hæc hætenus: in qui-
 bus ut Eruditionis, Diligentiae, & Acuminis
 quamplurima reliquit indicia, ita etiam non-
 nulla levioris momenti, ad Grammaticam sc.
 & prima Græcæ Linguae elementa spectantia,
 pro muneris sui ratione, admiscuit: nec etiam
 dissimulandum est, Virum alioqui doctissimum,
 pro genio, & suo, & qua vixit ætatis, jocos
 ex consimilium verborum collisione natos sæpi-
 uscule captare, & argutula sententiarum ac
 dictionum ἀντανακλάσας paulo frigidius plerumque
 ludere. Quæ tamen deleri omnino prohibebat
 Doctissimorum Virorum auctoritas & iudicium,
 ne orationis series importunius subinde abrum-
 peretur, & Lectores mutilatis Prælectionibus
 fraudem sibi fieri existimarent.

Totum denique libellum claudunt Indices, non
 levi negotio restituti & constructi; modicusque
 Erratorum syllabus mox sequitur, quæ partim
 ex Editione Brunsvicensi, partim ex Duporti Co-
 dice pessime scripto, & Typothetarum incuria,
 hinc inde irrepserunt. Si qua vero in aurei huius
 Libri

P R Æ F A T I O.

Libri editione graviora sint admissa, ignoscas velim Lector, cum ex totius Antiquitatis naufragio, ut nulla (quantum videmus) pulchrior, ita nec magis lacera aut corrupta, superst tabula. Nam, ut optime Henricus Stephanus, quid hoc Theophrasti libello reperiri, quid fingi, aut cogitari potest elegantius? quid ad vitæ communis usum accommodatius? quid utilius? Sed fit nescio quomodo ut quo libri sunt elegantiores, eo plerumque comperiantur esse depravatiores; quod & in hoc usu venit.

Codi-

Codicum MSS. Syllabus.

A. Codex MS. *Regis Galliae*, optimæ notæ, in membranis exaratus circa *A. D.* 900. *Num.* 3264.

B. Codex MS. *Regis Galliae*, decimo itidem seculo in membranis scriptus. *Num.* 2758.

C. Codex MS. *Regis Galliae*, bombycinus & decimi quinti seculi. *Num.* 2660.

D. Codex MS. *Regis Galliae*, bombycinus, decimi quarti seculi. *Num.* 2762.

E. Codex MS. bombycinus, decimi quinti seculi, olim Bibliothecæ *Seguerianæ* pars, nunc autem *D. D. de Coislin* Episcopi *Mettensis*.

Barocc. Codex MS. in Bibliotheca *Barocciana*, jam *Oxonii* reposita, circa captam *Constantinopolin*, in charta minutissimo charactere scriptus. *Num.* 194.

Trin. Codex MS. in Bibliotheca Collegii *SS^{te} Trinitatis Cantabr.* asservatus, ejusdem circiter ætatis, & minutioni literarum forma in chartis exaratus. *Num.* R. 14. 1.

Vulc.

Codicum MSS. Syllabus.

Vulc. Variantes lectiones Codicis MS. olim *Bonaventurae Vulcanii*, depromptæ ex Volumine III. Colledaneorum *Isaaci Casauboni*, in Bibliotheca Bodleiana Oxonii repositorum.

Osborn. Codex MS. V. Cl. Dni *Johannis Osborn* Baronetti, qui olim, ut videtur, fuit Celeberrimi Dni *Johannis Cheeke* Equitis Aurati.

SUPPLENDA & EMENDANDA.

[N Theophrasto: Pag. xvi, pro ἴσαλ. Καί, ita distinguendum
 ἴσαλ. κ, —. In Casauboni Comment. & Duporti Praelectioni-
 bus: pag. 3. l. 12. legendum Theophrasti. p. 4. l. 18. post si-
 militudo adde aut dissimilitudo. p. 24. l. 10. jubeat. p. 29. l.
 8. vii. p. 34. l. 6. τοῖς. Ibid. l. 24. post planissime adde atque
 adeo gravissime. p. 42. l. 44. leg. accommodem. p. 49. l. 32.
 appellabant. p. 50. l. 40. in illis locis. p. 53. l. 34. hanc talorum
 agitationem. Ibid. l. 39. Apocolocynthosi. p. 55. l. 7. tum etiam
 in. p. 56. l. 42. ἐπὶ τῷ. p. 59. l. 23. sicut dixit. p. 61. l.
 35. de hoc. Ibid. l. 44. θεάμεται legi hic non θεύμεται. p. 63. l.
 35. πλωνσίαν. p. 66. l. penult. μονᾶς ἐκάς μνηὸς ὀβολός. p. 68.
 l. 18. scriptores. Ibid. l. 20. utuntur. p. 69. l. 25. διακίρω. p.
 72. l. 18. nam παιδοτεῖσαι. p. 79. l. 44. τὴν γρηπείαν. p. 80.
 l. 11. ut nunquam. Ibid. l. 43. ut didito. p. 81. l. 4. σπον-
 δαίς. p. 100. l. 12. post πολλοὶ adde ἐ δολώσαντες. p. 111. l. 1.
 σπονδύλαι. p. 114. l. 4. ἔνθα. p. 115. l. 15. post ἐσθλὴν adde
 αἰς. p. 118. l. 35. post est adde is. p. 124. l. 1. observabatur.
 p. 125. l. 15. διηγύσεις male divisum. Ibid. l. 37. post ο adde δ.
 p. 132. l. 13. exuendi. p. 135. lin 20. ἔδαπ. p. 136. l. 31.
 post muliercula adde illa. p. 141. l. 7. capite 23. p. 149. l. 28.
 post in adde re. p. 152. l. 31. post ποικίλοις adde ἰματίαις. p.
 154. l. 4. post etiam adde apud. p. 155. l. 19. εἰς πεί. Ibid. l.
 26. Theophrasti. p. 156. l. 12. ἤ ἤ. p. 159. l. antepenult.
 post Ἀλαζονεία adde ἔξω. pag. 161. l. 44. nihili. p. 164. l. 4.
 gratissimas. Ibid. l. 28. μέλλει. pag. 170. lin. 22. ἀνακόπῃσιν.
 p. 171. l. 19. προσφθερόμενον. p. 172. l. 35. eruditio. p. 173.
 l. 23. inserunt. p. 175. l. 2. post tum adde etiam. p. 190. l.
 26. languor. p. 254. l. penult. Novo nostro. p. 321. l. penult. ca-
 dere. p. 323. l. 24. diem parit. Vide Salmasium de usuris pag.
 581. p. 348. l. 28. ὃ δ' ὑπὲρ αἴσαν. p. 353. l. 21. distinguunt.
 Ibid. l. 18. solita sit. p. 355. l. 33. βομβόκινον. p. 433. l. 29.
 duabus.]

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Τῶν Ἠθικῶν Χαρακτῆρων ὁ Θεοφράτης.

	Προοίμιον.	P A G. II
1	Περὶ Εἰρωνείας.	VI
2	Περὶ Κολακείας.	X
3	Περὶ Ἀδολεχίας.	XVI
4	Περὶ Ἀγροικίας.	XX
5	Περὶ Ἀρεσκείας.	XXII
6	Περὶ Ἀπονοίας.	XXVIII
7	Περὶ Λαλιᾶς.	XXXII
8	Περὶ Λοβοποιίας.	XXXVIII
9	Περὶ Ἀναχυντίας.	XLIV
10	Περὶ Μικρολογίας.	XLVIII
11	Περὶ Βδελυείας.	LII
12	Περὶ Ἀγκυρίας.	LVII
13	Περὶ Πειριργίας.	LXII
14	Περὶ Ἀναμάθησις.	LXIV
15	Περὶ Αὐθαδεύας.	LXX
16	Περὶ Δεισιδαιμονίας.	LXXIV
17	Περὶ Μεμψιμοιείας.	LXXVIII
18	Περὶ Ἀπιστίας.	LXXX
19	Περὶ Δυσχερείας.	LXXXIV
20	Περὶ Ἀηδίας.	LXXXVI
21	Περὶ Μικροφιλοτιμίας.	LXXXVIII
22	Περὶ Ἀνελευθερίας.	XCII
23	Περὶ Ἀλαζονείας.	XCIV
24	Περὶ Ὑπερηφανίας.	C
25	Περὶ Δειλίας.	CII
26	Περὶ Ολιγαρχίας.	CIV
27	Περὶ Οψιμαθίας.	CVI
28	Περὶ Κακολογίας.	CVIII

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

THEOPHRASTI

CHARACTERES ETHICI,

SIVE

MORUM DESCRIPTIONES.

ISAACO CASAUBONO

INTERPRETE.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Η ΔΗ μὲν καὶ πρότερον πολλάκις ἐπιτήσας
 τὴν ἀφάνειαν, ἐθαύμασα, ἴσως δὲ ἔδδ'
 παύσομαι θαυμάζων, ἵτι γὰρ δήποτε τῆς
 Ἑλλάδος ὑπὸ τῇ αὐτῇ ἀέρι κειμένης,
 καὶ πάντων τῶν Ἑλληνῶν ὁμοίως παιδευομένων, συμ-
 βέβηκεν ἡμῖν ὁ τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν τρόπων ἔχων.
 Εἰ γὰρ, ὦ Πολύκλεις, συνθεωρήσας ἕκ πολλῶν τὴν
 ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ βεβιωκὼς ἔτη ἐννεήκοντα ἐν-
 νέα, ἐπὶ ᾗ ὁμιληκὼς πολλαῖς τε καὶ παντοδαπαῖς φύ-
 σεσι, καὶ ὡρατεθεαμένῳ ἐξ ἀκρίβειας πολλῆς τῆς τε
 ἀγαθῆς καὶ ἀνθρώπων καὶ τῆς φαύλης ὑπέλαβον δεῖν
 συγγράφαι ἀεκάτεροι αὐτῶν ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ.
 Ἐκθήσω δέ σοι κατὰ γένος ὅσα τέ τυγχάνει γένη

ΤΙ γὰρ δή ποτε τῆς Ἑλλάδος] Revocavi voculam γ, ex consensu omnium MSS. suffragantibus Hen. Stephani Cl. Aubertii & Sylburgii editionibus; elegantius, ni fallor: sæpe enim redundat, ut apud Plutarchum in *Lycurgo*, καὶ ὁ διεψεύσθη τῆς λογισμῶν ποσῆτον ΓΑΡ ἐπερότευσεν ἡ πόλις τῇ Ἑλλάδι δυνομία καὶ δόξη. Nec eum sua fefellit opinio; adeo illa urbs Gracia prestitit ἑ legum recta institutione ἑ gloria: ubi γ videtur παρέλκειν. Casaubonus maluit τί δὲ ποτε πάσης τῇ Ἑλλάδι, sicut ποικιλίας πάντων τῶν Ἑλλήνων.

2 Ἐκ πολλῶν] Editio Camotiana & universi Codices MSS. habent ἐκ πολλῶν χρόνων, sed elliptica structura usitatior est & elegantior, iudice Sylburgio.

3 Καὶ βεβιωκὼς ἔτη ἐννεήκοντα ἐννέα] Casaubonus refingit ἄτε βεβιωκὼς -----vel ἄτε καὶ βεβιωκὼς----- "Hic locus (inquit Palmerius in *Exercitatione*. pag. 616.) non concordat cum Diogene Laërtio, ut notavit doctissimus Casaubonus, qui vult ex hoc loco corrigi numeros Laërtii, & putat errorem ex notis ortum, & οθ' perperam apud Laërtium scriptum pro ρθ'. Sed non

τρόπων

THEOPHRASTI

CHARACTERES ETHICI.

PROOEMIUM.

SÆP E equidem jam ante quum hac de re attentius cogitare cœpisssem, miratus sum, sed nec mirari fortasse desinam, quid causæ sit, cur quum Græcia omnis eidem cœlo subjecta sit; quum etiam Græci omnes eodem modo instituantur; non omnes tamen iisdem moribus utamur. Ego siquidem, mi Polycles, quum a multo tempore hominum naturas essem contemplatus (quippe qui annos nonaginta novem jam vixerim; & cum multis atque omnis generis naturæque hominibus sim versatus) quum, inquam, diligentia magna & probos simul & improbos homines considerassem, atque inter se comparassem, faciendum duxi, ut quæ sit vitæ degendæ utrorumque ratio, hoc scripto complecterer. Exponam autem tibi generatim, cum omnes mo-

animadvertit doctus vir Laërtium non notasse annū, quo Theophrast. *Characteres* scripsit, sed quo mortuus est, ideo non potest error inde manasse; nam apud Laërtium dicitur vixisse ἐν πεντήκῳ ἔτη, qui numerus in notis est π', quæ notæ non accedunt ad ρζ' aut ρθ'. Theophrastus autem ad Polyclem scribens, cui librum suum mittebat, ait se vixisse annos ἐνενήκοντα ἔτη. Ideo nihil in eo decernendum puto. Et certe eo quod, ut notavit Casaubonus, nec Lucianus, nec Censorinus, nec alii qui de longævis scripserunt, de eo meminerunt, credo potius ex Di-

ogene Laërtio corrigendum hunc Theophrasti locum, quam ex hoc loco corrigendum Laërtium: nam & apud Theophrastum numerus οθ' facile mutari potuit in ρθ', & ita primum Casaubonus putaverat; nec video rationem, quare ab ea sententia discesserit: nam locus Hieronymi in epistola ad Nepotianum infirmum satis est argumentum, ubi *Themistocles* legitur, non *Theophrastus*. PALMERIUS.

4 Γένν πρόπων τάτοις προσκείμενα] Ita repræsentavit Casaubonus, quia mores (*inquit*) sunt accidentia quædam, quæ nobis πρόσκειται &

τρόπων τούτοις προσκείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ
 χρῶνται. Ὑπολαμβάνω γὰρ, ὦ Πολύκλεις, ὅτι οἱ υἱοὶ
 ἡμῶν βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπο-
 μνημάτων τοιούτων· οἷς ὡς δαδείγμασι χρώμενοι, αἰ-
 ρήσονται τοῖς βυχνημονεσάτοις σιωεῖναι τε καὶ ὁμιλεῖν,
 ὅπως μὴ καταδέεσθαι ὡσιν αὐτῶν. Τρέφομαι ὅτι ἤδη
 ἐπὶ τῷ λόγῳ. Σὺν ὅτι ⁶ παρακολυθῆσαι τε καὶ εἰδῆσαι
 εἰ ὀρθῶς λέγω. ⁷ Πρῶτον μὲν οὖν ποιήσομαι τὸν λόγον
 ἀπὸ τῷ τῷ εἰρωνείαν ἐξηλωκότων, ⁸ ἀφείας τὸ προσιμιάζεσθαι,
 καὶ πολλὰ περὶ τῷ πρᾶγμα λέγειν καὶ ἄρξομαι πρῶ-
 τον ἀπὸ τῷ εἰρωνείας, καὶ δεῖξαι αὐτῷ· εἰδῶ ὅπως τὸν
 εἰρωνα διέξειμι, ποῖός τις ἐστὶ, καὶ εἰς τίνα τρόπον κατε-
 νήνεκται. Καὶ τὰ ἄλλα δὴ τῷ παθημάτων, ⁹ ὡς περ ὑπε-
 γέμνω, πειράτομαι κατὰ γένος φανερά ¹⁰ καίλασθαι.

inhærent; sed contra fidem om-
 nium MSS. (excepto E.) & Editt.
 Oporini & Camotii, in quibus ex-
 hibetur *προκείμενα*. Errore, ut vi-
 detur, orto ex abbreviata scriptu-
 ra *πρὸ κείμενα*, quod posteriores
 librarii male legerunt *προκείμενα*.
 Quæ lectio si admittatur, tum
τρόποι προκείμενοι dicentur, ut σκο-
 πὸς προκείμενον & ἔργον προκείμενον.

5 Τὸς υἱοῖς] Ita reposui, ju-
 bentibus universis Codd. MSS. &
 Edit. Camotii: certe magis At-
 ticum quam υἱός. Sic Plato 2. *De*
Repub. παρακαλοῦνται πατέρας υἱοί,
 & Aristophanes in *Nub.* τοῖς ἰω-
 ποκράταις υἱοῖς eadem flexione A-
 ristoteles quoque utitur in *Ethic.*
ad Nicomachum & *Rhetoric.* teste
 Sylburgio.

6 Παρακολυθῆσαι τε καὶ εἰδῆσαι]
 MS. Baroccianus pro τε substituit
 ὀρθῶς: sed vetustissimi Gallici ha-
 bent παρακολυθῆσαι τε ὀρθῶς καὶ εἰ-
 δῆσαι.

7 Πρῶτον μὲν εἰν ποιήσομαι τὸν λόγον
 ἀπὸ τῷ τῷ εἰρωνείαν ἐξηλωκότων]
 In MS. Barocciano — ποιήσομαι
 λόγον τῷ τῷ —, sed vetusti Codd.
 A. B. solum ποιήσομαι τῷ τῷ εἰ-
 ρωνείαν ἐξηλωκότων, omisso λόγον;
 nullo plane cum sensu. Quod si
 receptam lectionem sollicitari pla-
 ceat, conjecerim legendum Πρῶτον
 μὲν εἰν ΜΝΗΣΟΜΑΙ τῷ τῷ εἰρ-
 νείαν ἐξηλωκότων, Primum igitur
 mentionem faciam eorum qui dis-
 simulationi operam dant; μνήσο-
 μαι facile potuit transire in ποι-
 ῆσομαι, incuriā Librarii, ut cui-
 vis literarum in utraque voce du-
 ctus attente consideranti patebit.

8 Ἀφείας τὸ προσιμιάζεσθαι, καὶ πολλὰ
 περὶ τῷ πρᾶγμα λέγειν] Suspectus
 mihi est vitii hic locus: Nunquā
 enim, opinor, dixerit Theophra-
 stus se consulto omittere plurima
 ad rem pertinentia, cum paulo
 ante se statim ad propositum ac-
 cincturum polliceatur, τρέφομαι ὅτι
 ἤδη εἰπὶ τῷ λόγῳ. Nec tacendum est

rum species quibus illi sunt præditi, tum quis sit illorum vitæ cotidianæ modus. Liberos enim nostros, mi Polycles, fore meliores existimo, si monumenta ipsis hujuscemodi reliquerimus; quæ sibi pro exemplo proponentes, optime moratos quosque sint electuri, quibuscum versentur & consuescant, ut in viros tandem nihilo illis deteriores evadant. Sed jam ad rem ipsam me accingam. Tuum erit, ad ea quæ dicam, animum advertere, & an recte dicam pernoscere. Igitur, missis præfationibus, & iis quæ multa poterant de re afferri, initium dicendi faciam ab illis qui cavillationem amplexi sunt, vitiumque ipsum primo definiam: deinde cavillatorem hominem describam, qualis sit, & qui ejus mores. Postea vero alias quoque animi affectiones generatim, ut ante diximus, explicare conabimur.

τὸ προοιμιάζειν -- præfationem facere
-- & πολλὰ περὶ τῆς πράγματος λέγειν --
multa de re proposita dicere -- pessime
conjugi & cohærere. Videtur igitur scripsisse Theophrastus
ἀφ' οὗ τοῦ προοιμιάζειν, καὶ πολλὰ περὶ
τῆς πράγματος λέγειν -- sic minima li-
terulæ mutatione optimus proceditur
sensus -- mittens præfationes, &
multa PRÆTER propositum dice-
re. Sic Πέρα τῆς καιρῆς, præter tem-
pus & occasionem, apud Demo-
sthenem; πέρα τῆς μέτρης, præter
modum, apud Lucianum, & alios. Sub
initium sequentis ἀφ' οὗ MS. A. non
agnoscit & ante ἀρ-
ξομαι.

9 "Ὡς περὶ ὑπερδύμω] Sic exhibent
MSS. Gallici, Barocc. Vulcanii &
Osborn. succinentibus Editt. Opori-
ni & Camotii; rectius, judice
Sylburgio. Hen. Stephanus habet
ὑπερδύμω, quod minus usitatum;
& MS. Trin. ἐπεδύμω, i. e. ἐπιχει-
ρῶσα, ut apud Xenophontem, in-
quit Galeus.

10 Καταστῆσαι] MSS. A. B. &
Barocc. repræsentant κατεστῆσαι, sed
recepta lectio melior est. In MS.
Trin. procemium sequitur indicu-
lus capp. quorum ultima sunt,
Περὶ φιλοπονηρίας, καὶ Περὶ αἰχροκαρ-
δείας, λ'. ut in Palatinis itidem co-
dicibus reperiebat Casaubonus.

ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ.

Ἡ μὲν ἔν' εἰρωνείᾳ ² δόξειεν ἂν εἶναι, ὡς τύπῳ λα-
βεῖν, ³ προσποιήσις ἐπὶ χεῖρον πράξεων καὶ λόγων.
Ὁ δ' εἰρων, ⁴ τοιοῦτός τις, οἷον προσελθὼν τοῖς ἐχ-
θροῖς ἐθέλειν λαλεῖν, ἢ μισεῖν καὶ ἐπαινεῖν παρόντας,
⁵ οἷς ἐπέθετο λάθρα, καὶ τούτοις συλυπέειλε ἡττωμέ-
νοισι. Καὶ συγνώμῃ δ' ἔχειν τοῖς αὐτὸν κακῶς λέ-
γουσι καὶ ὅππῃ τοῖς καθ' ἑαυτὸν λεγόμενοις, καὶ πρὸς τὰς ἀ-
δικαμένους καὶ ἀγανακτοῦντας, πράως ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν. Καὶ
τοῖς ἐντυγχάνειν κατὰ σπῆδον βυλομένοις, προσάξαι
ἐπανελεγεῖν. Καὶ μηδὲν ὧν πράττει, ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ
Φῆσαι βυλεύσεσθαι. Καὶ προσποιήσεσθαι ἄρτι ὡς γε-
γονέναι καὶ ὅφ' ἐγενέσθαι αὐτὸν, καὶ μαλακισθῆναι. Καὶ
πρὸς τὰς δανειζομένους, καὶ ἐρανίζοντάς, ὡς ἢ πωλεῖ καὶ
μὴ πωλῶν, Φῆσαι πωλεῖν καὶ ⁸ ἀκῆσθαι τι, μὴ προσ-

¹ Εἰρωνεία] Vapulat a Duporto
Cafaubonus, quod εἰρωνείαν
vertat cavillationem, & εἰρωνία ca-
villatorem, cum Diffimulatio, &
Diffimulator, harum vocum sen-
sum melius exprimant; & rectius
quidem, ut videtur.

² In MS. Trin. sic concipitur
hic locus, — δόξειεν ἂν, ὡς τύπῳ
λαβεῖν, ἢ προσποιήσις —.

³ Προσποιήσις ἐπὶ χεῖρον] Sic re-
presentari jubebant, sine articulo
τὸ ante χεῖρον, omnes MSS. Sto-
bæus, & Editt. Stephani, Auberii,
& Sylburgii.

⁴ Τοιοῦτός τις,] In prior, Editt.
τοιοῦτός τις ὅστις, sed postremam vo-
cem delevi auctoritate Stobæi &
omnium MSS. excepto codice

Episcopi Mettensis, qui non agnos-
cit τις.

⁵ Οἷς ἐπέθετο] Quibus struit in-
sidias, interp. Cafaubono: Dupor-
tus autem malit — quos adortus
est, aut — quibus mala machi-
natus est, vel denique — quos
infectatus est, & sic ὅππῃ θεῶς ορ-
ponetur τῷ — ἐπαινεῖν initio πεινχῆς.

⁶ Τοῖς αὐτὸν κακῶς λέγουσι] Prior-
es editiones exhibent τοῖς κακῶς
αὐτὸν λέγουσι sed hoc ordine con-
stituuntur verba in MSS. Barocc.
& Trin. suffragantibus universis
Codd. Gallicis: & semper quidem,
quod memini, conjunguntur λέ-
γω & κακῶς, nullo alio vocabulo
interveniente; sic — λέγω κακῶς σε,
tibi detraho, in Epigram. & —

ποιεῖσθαι.

I.

DE CAVILLATIONE.

Cavillatio igitur, si quis rudi definitione complecti velit, est cum factorum tum dictorum in deterius fictio. Homo autem cavillator talis est, qui ad inimicos suos adeat, quasi alloqui eos velit, non amplius odisse: quique illos, quibus clam struit insidias, præsentes laudet, & si victi fuerint, eorum vicem doleat. Si quis ipsi maledicat, ei ignoscit: jactaque in se convitia negligit; cum iis etiam, qui, quod injuriam ab ipso passi sint, quiritant, blande benigneque loquitur. Eos, qui ipsum confestim conventum velint, jubebit redire iterum. Quicquid agit, clam id habet, & se adhuc deliberare dicit. Idem se modo advenisse fingit; aut sub vesperam venisse, & e via languere. Pecuniam mutuo rogantibus, aut erantum ab ipso exigentibus, Nihil vendo, inquit: e contrario quum nihil vendit, tum vendere se affirma-

λέγει κακῶς πίντας, omnes maledictis onerat, apud Plutarchum in *Apo-phthegm.*

7 Καὶ ἐξανίζοντας, ὡς ἔ πωλεῖ.] Post ἐξανίζοντας videtur aliquid deesse, inquit Galeus; sed nulla in MSS. lacuna, quæ aliquid desiderari indicet. Duportus autem, æque ac Galeus, locum hunc mutilum esse suspicatus, ita supplet & corrigit, ex Viri doctissimi sententia, Καὶ πρὸς τὰς δανειζομένας καὶ ἐξανιζομένας εἰπεῖν ὡς ἐν ἀρχῇ εἶναι πρὸς τὰς ὀνητιῶνας, ὡς ἔ πωλεῖ, καὶ μὴ πωλῶν, φησὶ πωλεῖν. *Amicis mutuum rogantibus pecuniam, aut stipem petentibus, respondet se pecuniam non habere; empturientibus autem ait se nihil ven-*

dere, & contra cum non vendit, se vendere profitetur.

8 Ἀνέσας τι, μὴ περαιοῖσθαι] Quum aliquid audiverit, dissimulat. Priores Editt. pessime — ἀνέσας τι, δόξει μὴ περαιοῖσθαι. Duportus sensit locum esse male affectum, & medica manu indigere; quam afferre tentavit, reponendo — δόξει μὴ ἀκηκοῖναι, ut respondeat sequenti πρὸς τὴν, — καὶ ἰδὼν, φησὶ μὴ ἐωρεῖσθαι vel — ἀνέσας τι, περαιοῖσθαι μὴ ἀκηκοῖναι vel denique, simpliciter, μὴ περαιοῖσθαι, quod melius & elegantius censet. Nihil interim ei in mentem venit, vocem δόξει eliminari debere, ut neque H. Stephano aut Sylburgio, Quod tamen sagaciter odoratus

ποιεῖσθαι· καὶ ἰδὼν, Φήσθαι μὴ ἐωρακέναι· καὶ ὁμολογήσας,
μὴ μεμνήσθαι. Καὶ τὰ μὲν ὅτι σκέψασθαι φάσκειν, τὰ
ὅτι οὐκ εἰδέναι, τὰ ὅτι θαυμάζειν. ¹⁰ τὰ δ' ἤδη ποτὲ καὶ
αὐτὸς ἔγωγε ἀγαλογίσασθαι. Καὶ τὸ ὅλον, δεινὸς τῷ
τοιούτῳ τρόπῳ ἔστι λόγος χρηστῷ, οὐ πιτεύω, οὐχ
ἐπιλαμβάνω, ἐκπλήττομαι. ¹¹ Καὶ λέγειν ἑαυτὸν ἑ-
περον γεγονέναι. Καὶ μὲν, ¹² οὐ ταυτὰ πρὸς ἐμέ δι-
εξήκει. Παράδοξόν μοι τὸ πρᾶγμα· ἄλλω πινὶ λέγε·
¹³ ὅπως δ' ἢ σοὶ ἀπιθήσω, ἢ ἐκείνῃ καταβῶ, ἀπορῶμαι.
¹⁴ Ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶπτον πειθύνῃς τοιαύτας φωνὰς καὶ
πλοκάς καὶ παλιλλογίας· ἔστι χειρόν ὅστιν δύνειν εἰδέν. Τὰ
δὲ τὰ ἡθῶν μὴ ἀπλᾶ, ἀλλ' ἐπίβελα, φυλάττειν
μᾶλλον δεῖ ἢ τὰς ἑχέας.

est Cl. Auberius, dum refingit—
καὶ ἀκέσαι πινὶ, μὴ περσυνῶσαι. Veram
certe lectionem aliquatenus asse-
cutus est, delendo vocem δεῖξει,
quam non agnoscunt vetustissimi
Codices Regis Galliae A. & B. suc-
cinente Barocciano: sed non æque
feliciter mutavit περσυνῶσαι in
περσυνῶσαι, cum μὴ περσυνῶσαι
sit notissima phrasis, pro dissimu-
lare; usus est, inter alios quam-
plurimos, citante Duporto, Æschines
Contra coron. Ἐὰν ὅτι μὴ περσυνῶ-
σται ὑμεῖς ἀκέσαι, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνῃ
εἰδέτε ἀκέσαι, Quod si is dissimu-
let se vos audire, —. Plana jam,
opinor, sunt omnia, inducendo
unicam vocem δεῖξει quam ta-
men exhibet MS. Trin. non δεῖξει,
ut falso repræsentavit Galeus. Re-
stat monendum, loco περσυνῶσαι
a Stobæo legi ἀντιποιεῖσαι i. e. af-
sequi, interprete Galeo.

⁹ Σκέψασθαι φάσκειν] Ita has vo-

ces exhibent universi Codices
MSS. Stobæus autem & Editt. O-
porini & Camotiana — ἐσκέψασθαι
φάσκειν, quod in aliis Codd. inve-
nit Casaubonus, & ferri posse cen-
set, sic vertens — se jam cogitasse
dicit; sed malit σκέψασθαι cogitatu-
rum.

¹⁰ Τὰ δ' ἤδη] Sic repræsentari
jubent MSS. Gallici, Barocc. &
Trin. elegantiore scribendi modo,
& sono auribus magis grato, quàm
τὰ ὅτι ἤδη.

¹¹ Καὶ λέγειν] Priores Editt.
λέγει· sed ita reponi postulat ora-
tionis structura, ut supra χρηστῷ,
quia pendet a δεινός.

¹² Οὐ ταυτὰ] Longe elegan-
tius hoc, quam vulgatum ταῦτα·
sensus est — Non eadem mihi
narrabat.

¹³ Ὅπως δ' ἢ σοὶ ἀπιθήσω] Mi-
nima hac mutatione elegantissima
exurgit antithesis — ὅπως δ' ἢ σοὶ

bit : Quum quid audiverit, videri volet animum non advertisse : Quum quid viderit, negabit vidisse : Pactus aliquid, negabit se meminisse. De aliis dicit se cogitaturum, alia nescire, mirari alia : de quibusdam se quoque jam ante similiter cogitasse. Denique frequens omnino in ejus ore hujusmodi est oratio, Non credo : Non puto : Obstupesco. Sese etiam alium fuisse dicet. Item, Atqui non hæc erat ipsius apud me oratio. Res mihi videtur mira, & fidem omnem superare : Quære alium cui ista narres : Tibine credam, an illius damnem fidem, nescio. At tu cavesis vocibus istiusmodi & involucris simulationum recantatis dictis credas : qua re deterior nulla queat reperiri. Enimvero mores hujusmodi hominum, non simplicium, sed insidiosorum, magis quam viperas fugere debemus.

ἀπισήσω, ἢ ἐκεῖνε καταγνώ, ἀπορῶμαι. Tibine vero, an illius fidem damnem, plane nescio. Auberius, ex conjectura, opinor, in margine posuit πσεύσω pro ἀπισήσω. Sed, si lectio nostra admittatur, nihil opus erit ἀπισήσω sedem mutare. Prius, ὅπως δὲ σοι.

14 Ἄλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶπρον πσεύ-
ης τοιαύτας φωνὰς — &c. ad finem
capitis.] Pro πσεύης MSS. A. B.
Barocc. & Trin. πσεύεις quæ le-
ctio vera si fuerit, tum hoc mo-
do constituendus videtur hic locus,
continuata sententia, — ἀπορῶμαι
ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶπρον πσεύεις. Τοι-
αύτας —. Et cum MS. Barocc. pro
ὃ χεῖρον ὅτιν δὴρεῖν ἔδεν — exhibeat
— δὴρεῖν ὃ ἔ χεῖρον ὄν —, haud
incommode forsan tota sic refin-
gatur πσεύης, — πσεύεις. Τοιαύτας
φωνὰς ἢ πλοῦς ἢ παλιλλογίας δὴ-
ρεῖν ΔΕΙΝΟΣ Ο ΕΙΡΩΝ. Τὰ δὴ
— &c. Denique, si scriptura

MSS. A. & B. magis arrideat,
qui habent — παλιλλογίας δὴρεῖν
ὅτιν ἔ χεῖρον. Τὰ δὴ — & δὴ post
μᾶλλον videntur non agnoscere,
tum has πσεύχας ita legi & dis-
tingui velim — ἀπορῶμαι
ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶπρον πσεύεις. Τοι-
αύτας φωνὰς ἢ πλοῦς ἢ παλιλλογίας
δὴρεῖν ὅτιν. Οὐ χεῖρον ὃ τὰδε πῶ
ἢ θᾶπρον μὴ ἀπλᾶ, ἀλλ' ὅτι βλά, φυλάττε-
δὴ μᾶλλον ἢ τὰς ἔχεις. Utrovis au-
tem modo legatur, optime con-
stabit sensus, & notissimæ sunt
dictionis formulæ ; Εὐρεῖν δεινός —
ut superius, hoc ipso capite,
δεινός χρηδὴ-λέγειν — & alibi : δὴρεῖν ὅτιν —
ut infra ὅτιν πείσαδὴ-sub finem ca-
pitis tertii, & desinente Cap. 10.
ἴσιν ἰδεῖν. Denique ἔ χεῖρον, non ab
re fuerit, plurimis auctorum locis
occurrit ; sic, apud Plutarchum
in Lycurgo, Οὐ χεῖρον ὅτιν πεινέχασδὴ,
non ab re est in medium proferre.

ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ.

ΤΗΝ ἥ κολακείαν ὑπολάβοι ἂν τις ὁμιλίαν αἰ-
 χράν εἶναι, συμφέρουσαν ἥ τὰ κολακεύοντι. Τὸν
 ἥ κόλακα τοιῶτόν τινα, ὥστε ² πορευόμενον ἅμα εἰ-
 πεῖν, Ἐνθυμῇ ὡς ³ ἀποβλέπῃς πρὸς σε οἱ ἄνθρωποι;
⁴ τῷτο ἔδενί τ' ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι, πλὴν σοί. Ἡὐδο-
 κίμεις χθές ἐν τῇ πόλει πλειόνων ᾧ ἢ τριάκοντα ἄν-
 θρώπων κατημύων, καὶ ἐμπεσόντες λόγῳ τίς εἴη βέλ-
 πτος, ἀπὸ αὐτῶν ἀρξάμενος πάντας, ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐ-
 τῶν κατενεχθῆναι. ⁵ Καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. Ἀπὸ
 τῶν ἱματίων ἀφελεῖν κροκίδα. Καὶ, εἴαν τι πρὸς τὸ τρί-
 χωμα τῆς κεφαλῆς ⁶ ἀπὸ πνύμας ὁρροσενεχθῇ ἄχρον,
 καρφολογῆσαι καὶ ὑπεργελάσας ἥ εἰπεῖν, ⁷ Ὁραῖς; ὅτι
 δυοῖν σοι ἡμέραν οὐκ ἐντετύχηκα, πολλῶν ἔαχικας τῇ
 πάγωνά μετόν καὶ ὧρ, εἴπῃς καὶ ἄλλῃ, ἔχεις πρὸς

Κολακείαν] *Peri kolakeias* scrip-
 sit integrum librum The-
 ophrastus, cujus meminit Athe-
 naeus lib. 6. GALEUS.

² Πορευόμενον ἅμα εἰπεῖν] MSS.
Barocc. Trin. Osborn. & Stobæus
 habent, inversa verborum serie,
 ἅμα πορευόμενον εἰπεῖν. Exempla u-
 triusque ordinis dabit Noster; il-
 lius, quem in textu retinuimus,
Cap. 4. --ἀειτῶν ἅμα τοῖς ὑποζυγίοις,
& Capite 20. ---ἐοδίων ἅμα διηγιάδης.
 hujus, quem MSS. exhibent, *Cap.*
9. ἅμα γελῶν ἀπαλλάττειν, & *Cap. 19.*
--ἅμα πείν, προσεργάζεσθαι.

³ Ἀποβλέπῃς πρὸς σε οἱ ἄνθρωποι]
 In prior. Editt. ἀποβλέπῃς εἰς σε
 οἱ ἄνθρωποι; ut infra, hoc ipso ca-
 pite, εἰς ἐκείνον ἀποβλέπων. Sed ita

repræsentavi, auctoritate omnium
 MSS. cum ἀποβλέπειν πρὸς τινα,
oculis aliquem designare, apud au-
 ctiores maxime Ἀπικίζουτας repe-
 riatur; sic Xenophon *Απομνημ.*
IV. --ὥστε πρὸς ἐκείνον ἀποβλέπων τὴν
πόλιν & Plato in Epistolis, --εἰς ἕνα
τόπον ἀποβλέπειν, καὶ ἐν τέττρε μάλιστα
πρὸς σε--.

⁴ Τῷτο ἔδενί τ' ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι,
 πλὴν σοί.] Hoc modo consti-
 tuenda esse hæc verba suadebat con-
 sensus MSS. *Barocc. B. C. D. & E.*
 in quibus tamen male habetur
γέρεται pro γίνεται, errore librari-
 orum, qui abbreviatam τ' -- γίνεται
 scripturam non intellexerunt. Sed
 in MSS. *A. & Trin.* aperte γίνεται,
 post πόλει, e quibus *A.* solus re-

II.

DE ADULATIONE.

Adulationem vero putet aliquis esse turpem vitæ quotidianæ consuetudinem, sed quæ adulatori conducatur. Adulator autem is est, qui, si cum aliquo ambulet, ei dicat, Viden' ut omnes in te oculos converunt? Fit hoc nemini ex omnibus civibus, præterquam tibi. Heri in porticu magnum bonæ existimationis tuæ fructum capiebas: nam quum homines ibi plus quam triginta sederent, sermoque incidisset, Ecquis civium esset optimus? & orfos ab ipso, & in ejusdem nomen simul omnes recidisse. Hæc ille loquitur, aliaque his similia. Idem ex illius vestimentis, cui assentatur, floccos solet eximere. Quod si qua vel palea vel festuca a vento acta illius capillamento adhæserit, tollit adulator; & simul renidens, En, inquit, quia biduo hoc ego te non vidi, ut canitie barba tibi est referta: atqui tu sane, qui id æta-

tinet ἢ inter πλὴν & σί; reliquis MSS. non agnoscantibus. Prius --- τὰ τοῦ ἐδνὲ γίναται τὸ ἐν τῇ πόλει. πλὴν ἢ σί.

5 Καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγει. 'Απὸ τῆς ἰμπερίας ἀφαιεῖν κερκίδα.] Melius & concinnius, opinor, se habebit orationis structura & sensus, si legamus & distinguamus hoc modo. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα ΛΕΓΩΝ. ἀπὸ τῆς ἰμπερίας ἀφαιεῖν κερκίδα. Aliaque his similia loquens, ex illius vestimentis, cui assentatur, floccos eximere solet. Vetusissimi MSS. Regis Galliæ A. & B. exhibent κερκίδα, ut Crito apud Galenum lib. 3. Κατὰ τόπον, ἐν τῇ κερκίδι κοῦχου. inde foccum, vel tomentum, lana purpurea tinctum.

6 'Απὸ πινυμῶν ἀποστεινέχθῃ ἀ-
χρῶν. —] Auberius legit ὑπὸ, quod læpius occurrit, sed ἀπὸ hoc sensu ferri potest. In quibusdam exemplaribus & H. Stephani editione legimus περὶ ἀχρῶν pro ἀποστεινέχθῃ, quod in περὶ ἀχρῶν transiit in MSS. A.B.D. & Editione Camotiana; sed melius (inquit Sylburgius) ad ἐδν quadrat subjunctivum ἀποστεινέχθῃ, atque adeo hoc ipsum convenientius videtur quam περὶ ἀχρῶν.

7 'Ορᾶς; ὅτι δυνάμει ἐντετύχηται, πολιῶν.] MS. Barocc. legit - ὁρᾶς ὅτι ἐντετύχηται, fine interrogatione; & MS. Trin. sic distinguit — ὁρᾶς ὅτι δ. σ. ἢ. ἐν ἐντετύχηται, πολιῶν —. Sed recepta lectio non est sollicitanda.

τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν πρίχα. Καὶ λέγων ⁸ ἢ αὐτῷ
 π, τὴν ἄλλαν σιωπᾶν κελεύσαι, καὶ ⁸ ἐπαινέσαι ἢ
 ἀκρόνιος, καὶ ὀπισημῆνασθαι δέ, ⁹ εἰ παύσεται, Ὀρ-
 θῶς! ¹⁰ Καὶ σκώφαντι ψυχρῶς ὀπιγελάσαι, τό-
 τε ἱμάτιον ὥσαι εἰς τὸ τόμα, ¹¹ ὥς μὴ οὐ δυνάμε-
 νῶς καταχεῖν τὸν γέλωτα. Καὶ τὴν ἀπαντῶντας
¹² ὀπιτῆναι κελεύσαι, ἕως ἂν αὐτὸς παρέλθῃ. Καὶ
 τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ ἀπίες πειάμην, εἰσενέγ-
 κας δῆναι, ὀρῶν ¹³ αὐτῷ καὶ φιλήσας ἢ εἰπεῖν, Χρη-
 σῆ πατρὸς νεότης! ¹³ Καὶ συνωνέμην δὲ κρητῖδας,

⁸ Ἐπαινέσαι δὲ ἀκρόνιος,] In prior. Editt. nullo cum sensu ἀκρόνιος, cui mendo afferre manum medicā qui tentarunt, reponendo ἀκρόνιος, veram lectionem nullo modo affecuti sunt: cum ἀκρόνιος fit vox Poetica, & nullibi, præterquam apud Homerum, reperitur; ideoque Ionum potius quam Atticorum propria videatur. Felicius igitur Casauboni conjectura — ἀκρόνιος, quod repræsentavimus ex optimæ fidei MSS. A. & B. rectissime, iudice Auberio, & Sylburgio, ut infra ὀρῶν ¹³ αὐτῷ. In MS. Trim. est vestigium germanæ lectionis, scilicet ἀκρόνιος. Opinabar aliquando legi posse καὶ ὀπιγεῖναι ἢ ἀκρόνιος, adulatorem sc. Domini sui orationem nutibus suis comprobare; sed conjecturis nullus nunc est locus, plana enim omnia: — si aliquid dicat adulatoris patronus, silentium statim imperare adulator, ὅς λαῶναι, ipso audiente, hoc est, coram ὅς. IN OS.

⁹ Εἰ παύσεται] Casaubonus legit καὶ εἰ παύσεται. Sed nihil, opinor, suppleri necesse est, cum ὀπισημῆνασθαι non abhorreat jungi cum

ὀρθῶς — ὅς ubi dicendi finem fecerit, acclamare, Dictum bene!

¹⁰ Καὶ σκώφαντι ψυχρῶς ὀπιγελάσαι] Ita legunt omnes MSS. & Editio Camotiana, non πικρῶς, ut in priori Editione; sed MSS. non æque bene — σκώφας π. Pro πικρῶς scribitur ψυχρῶς (inquit H. Stephanus) non male fortasse: folent enim assentatores etiam quæ frigide dicta sunt, tanquā salibus plena, admiratione, acclamatione, ac plausu excipere. Hæc Stephanus, solito suo iudicio; cui etiam & Casaubono astipulatur Palmerius, in Exercitat. pag. 617. Doctissimus commentator [Casaubonus] jure probat aliam lectionem, quæ habet σκώφαντι ψυχρῶς est enim optima, & sic puto scripsisse Theophrastum. Sed ut habeat etiam lector, quod eligat (quando aliquid mutandum est) potest etiam retineri πικρῶς, sic legendo, καὶ σκώφαντι, Πικρῶς! ὀπιγεῖναι, ut sit acclamatio adulatoris πικρῶς, ut σφῶς! Nam ii optimi sunt joci, qui aliquid habent amaritudinis. Sed mutatio major foret πικρῶς ὀπιγεῖναι in ὀπιγεῖναι, quam

CHARACTERES ETHICI. XIII

tis hono sis, habes, ut si quis alius, capillos nigros. Jam si aliquid dicat Ille, hic vero adulator silentium omnibus imperare, in os laudare, dicenti voce gestuque applaudere, & ubi finem dicendi fecerit, Dictum bene! acclamare. Quod si quem Ille sale aliquo perstrinxerit, eundem iste acerbe irridebit, vestemque in os sibi indet, quasi risum tenere non queat. In via si qui fiant obvii, sistere gradum jubet, donec Ille transierit. Mala etiam & pyra a se empta domum liberis Illius afferre, & spectante ipso dare moris habet: atque adeo ipsos osculatus, Probi patris pullitiem! ait, exclamans. Crepidas ementi

τῆς πικρῆς in ψυχῆς, ideo præfero doctissimi Casauboni emendationem." Et merito; optimus enim ex ista lectione exurgit sensus, & totus locus sic vertendus; Quod si quem Dominus etiam frigide perstrinxerit, dicta tamen adulator risu prosequetur; vestemque in os sibi indet, quasi risum tenere nullo modo queat.

11 Ὡς μὴ ἔσονται μέντοι καταχεῖν ἢ γέλωτα] In prior. Editt. ὡς δὴ ἔσονται, commodum quidem sensu, sed elegantia plane nulla. Theophrastum autem hic iterum Ἀπινίζην jussit vetustissimus Codex A. restituendo μὴ pro δὴ, quod loco suo moverant citimæ ætatis Librarii, cum vim & elegantiam duplicis negationis haud assequerentur. Μὴ ἔσονται est loquendi formula scriptoribus Atticis notissima; sic inter alios quamplurimos Aristoteles, Ethicorum lib. 9. Τὸ σπουδαιότερον ζῆν μὴ ἔχειν ἢ τὸ πολλοῖς, ἀλλὰ τὸ νέοις, Modeste vivere plerisque hominum, juvenibus præsertim, non est jucundum. Et Demosthenes Contra Timocratem, --- ἔστις πῶποτε μὴ ἔχειν ἀν-

τεῖπεν αὐτὸς, sc. νόμος. Plato denique, in Phædone, pag. 67. Μὴ καταχεῖν γὰρ καταχεῖν ἐφάπτεσθαι μὴ ἔχειν τὸν ἦ.

12 Ἐπιστῆναι καλεῖσθαι] Vocem μεχρὸν, quæ importunius hic irreperat, post ἐπιστῆναι. delevi auctoritate MSS. Gallicorum, Barocc. & Trin. suffragantibus Stobæo & Edit. H. Stephani. Rectius, opinor; majorem enim gratiam Domino suo facit Adulator, si obvios ad incertum tempus, quam parumper tantum, sistere gradum jubeat.

13 Καὶ συνανέμεντοι δὲ κρηπίδας] MSS. Barocc. Trin. & omnes Gallici habent συνανέμενος ὅτι κρηπίδας, eodem sensu (inquit Galeus) quo Cap. 5. dixit πρὸς τὰς τραπέζας, & Cap. 23. ὅτι τὰς κλίνας. Hæc ille; sed mihi videntur MSS. in mendo cubare, & legendum esse καὶ συνανέμεντοι ETI κρηπίδας, Crepidas ETIAM ementi si comes adfuerit; facilis est lapsus ab ETI in EPI, præsertim in literis majusculis. Recepta autem lectio ΔΕ stare potest, ut, ὡς καὶ proxime præcedente, καὶ φιλήσας ὃ εἰπὼν, & alibi.

τὸ πόδα φῆσαι εἶναι θυρυθμότερον ἢ ὑποδήματι. Καὶ πορθυομένης πρὸς τινα τῶν φίλων, ¹⁴ προσδε-
μῶν εἰπεῖν, ὅτι πρὸς σε ἔρχεται καὶ ἀνατρέψας, ὅτι
¹⁵ προσήγγελκα. Ἀμέλει ὃ καὶ ἐκ γυναικείας ἀγ-
ρῆς διακονῆσαι δυνατὸς ἀπνδύει. Καὶ τὸ ἐπιωμύων πρῶ-
τον ἐπαίνεσαι τὸ οἶνον, ¹⁶ καὶ παρακειμένων εἰπεῖν, Ὡς
μαλακῶς ἐσθίεις! καὶ ἄρας πὶ τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης, φῆσαι,
Τιστὶ ἄρα ὡς χρηστὸν ὅστι; Καὶ ἐρωτῆσαι μὴ ῥιγῆς, καὶ εἰ
¹⁷ ὀπιβάλλεσθαι κελεύει, καὶ ἐπὶ πειτεῖλαι αὐτόν. καὶ
μὴ ταῦτα λέγων, πρὸς τὸ ἕς ¹⁸ προσπίπτων, ψιθυ-
ρίζειν. καὶ εἰς ἐκείνον ἀποβλέπων, τοῖς ἄλλοις λαλεῖν.
Καὶ ὃ παιδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκε-
φάλαια, αὐτὸς ὑποστρώσαι. Καὶ τινὲς οἰκίαν φῆσαι
ὅτι ἡγεκτεκλονῆσθαι. καὶ τὸ ἀγρὸν ὅτι πεφυτεῖναι. καὶ τὴν
εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. Τὸ κεφάλαιον, τὸν κόλακά ὅτι
θεάσασθαι πάντα καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα ¹⁹ ὡς χει-
εῖναι ὑπολαμβάνει.

¹⁴ Προσδεμῶν εἰπεῖν] In MS. Osborn. προσδεμῶν εἰπεῖν, sed MS. Vulcanii, προσδεμῶν εἰπεῖν.

¹⁵ Προσήγγελκα.] Προσήγγελκα fer-
ri potest, (inquit Sylburgius) si
quis tamen προήγγελκα malit, ut
paulo supra προσδεμῶν, fruatur suo
iudicio. Sic certe Auberius & Ca-
saub. sed cum vulgata lectio com-
modū habeat sensum, & MSS. ni-
hil mutant, relinquendam censui.

¹⁶ Καὶ παρακειμένων εἰπεῖν, Ὡς μα-
λακῶς ἐσθίεις!] In prior. Editi. παρα-
μένων, frigido admodum, aut po-
tius nullo, sensu; MS. Barocc.
παρακείμενον, sed παρακειμένων,
quod aliqua exemplaria præfe-
runt, magis placuit: ita ut vo-
cabulum πρῶτον in præcedente
sententia repetatur hic ἀπὸ κοινῆς
cum παρακειμένων, ut ibi jungitur

τῶν ἐστιαμένων sic optimus exurgit
sensus——ex omnibus convivis vi-
num primus laudare, & ex omni-
bus accumbentibus primus dicere,
Ut tu molliter comedis! Casaubono
non improbatur Viri docti con-
jectura, reponentis ἐστῆς pro ἐσθίης;
ita ut sensus sit, Quam molliter
tuos convivas excipis? H. Step-
hanus notavit in nonnullis MSS.
legi & μαλακῶς, sine admirationis
nota, ut in Stobæo & Oporini.

¹⁷ Εἰ ὀπιβάλλεσθαι βάλειν, καὶ ἐπὶ
πειτεῖλαι αὐτόν.] Pro ὀπιβάλλεσθαι
quod priores Editi repræsentabant,
auctoritate MSS. A. B. & Barocc.
reposui ὀπιβάλλεσθαι in quibus etiam
reperi πειτεῖλαι pro πειτεῖλαι. Ca-
saubonus videtur legisse αὐτόν, sed
omnes MSS. αὐτόν cum spiritu le-
ni. Totum autem locum sic verti
velim, Querere etiam amat nun-

si comes affuerit, pedem dicet ipso calceo esse concinnio-
rem. Adeunte Illo ad amicorum aliquem, cursu præire
assentator, & huic quidem, Venit Ille, inquit, ad te: sta-
timque reversus, Ego, ait, de tuo adventu præmonui.
Sane etiam quæcunque ad muliebre forum pertinent,
didicit iste omnia sedulo & diligenter ministrare. Nec-
non ex omnibus convivis vinum primus laudare: & Illi
assidue assistens, dicere, Ut tu molliter comedis? & de
iis, quæ mensæ sunt apposita, aliquid attollens, Hoc vero,
ait, quam bonum est! Quærere etiam amat, nunquid Ille
frigeat: nunquid tegi adhuc & amplius amiciri velit: &
quidem hæc dicens, ad aurem hominis se inclinat, eique
aliquid insufurrat: in eundem etiam, dum alios alloqui-
tur, oculos defixos habet. Pulvinos in theatro puero ad-
emptos ipse substernit. Domum ait bene & ingeniose
fuisse dimensam & ædificatam: agrum diligenter consi-
tum: imaginem per esse similem. In summa, assentato-
rem semper videas & facere omnia & dicere quæ audien-
tibus putat fore grata.

quid Ille frigeat, & utrum majori
vestium copia amiciri velit, & am-
plius eum cooperire solet adulator.
Hoc scilicet officiose facit *κόλαξις*,
quasi in salute Domini tota ipsius
verteretur.

18 Πρωτόπλων, ψευδολογία.] In
vetustissimo MS. A. scribitur
πρω
διαπίπλων διαψευδολογία.

19 ὅτι χειροῖναι ὑπολαμβάνει.]

Prius *οἷς*, quod male a Librariis
profectum, ut congrueret cum
πάντα, quum non assequerentur
orationis structuram *πάντα λέγον-
τα ἢ περιήκοντα ὅτι χειροῖναι ὑπολαμβάνει.*

— & facere omnia & dicere EI
cui grata fore arbitratur, i. e. Regi
suo. Hanc certe lectionem exhi-
bent vetustissimi Codd. & optimæ
notæ A. & B. succinente Baroc-
ciano.

ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

Η δὲ ἀδολεσχία ἐστὶ μὲν δεινότης λόγων μακρῶν καὶ ἀ-
 προβελύτων. Ὁ δὲ ἀδολέσχης, τοιοῦτός ἐστιν, οἷος
 ὃν μὴ γινώσκει, τῷ τῷ ἀκαθάρτου πλησίον, ἀρῶ-
 τον μὲν ἑαυτὸ γυναικὸς εἰπεῖν ἐγκώμιον· εἶτα δὲ
 ἑνυκτὸς εἶδεν ἐνύπνιον, τῷ το δεινότησιν· εἶθ' ὧν εἶ-
 χεν ἐπὶ τῷ δείπνῳ τὰ καθέκαστα διεξελεῖν. ³ Εἶτα δὲ
 ἀποχωρῶντος ἑὸν πράγματα, λέγειν ὡς πολὺ πο-
 νηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῷ ἀρχαίων καὶ ὡς ἄξιοι
 γεγονάσιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ὡς πολλοὶ ὀπιδι-
 μοι ξένοι καὶ τὴν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλώϊμον
 εἶναι καὶ εἰ ποιήσκειν ὁ Ζεὺς ὕδωρ πλεῖον, τὰ ἐν τῇ
 γῇ βελτίω ἔσεσθαι. ⁵ Καὶ, ὅτι ἀγρὸν εἰς νέωτα γεωργή-
 σει καὶ ὡς χαλεπὸν ἐστὶ τὸ ζῆν καὶ ὡς Δάμπτω
 μυθίοις μεγάλῳ δᾶδα ἔστησε. Καὶ, Πόσοι εἰσὶ κίονες
 ἔτι Ωιδεῖς; Καὶ, Χθές ἡμεῖς. Καὶ, Τίς ἐστὶν ἡμέρα
 σήμερον; Καὶ ὑπομένη τίς αὐτὸν, μὴ ἀφίστασθαι.
 Καὶ, ὡς Βοηδρομιῶντος μὲν ἐστὶ τὰ Μυστήρια, Πυανε-
 ψιώντος δὲ Ἀπατρία, Ποσφδεῶντος δὲ τὰ κατ' ἀ-
 γρὸς Διονύσια. ⁷ Παρασείσαντα δὲ δεῖ τὸς τοιοῦτους τῷ

¹ Ἀδολέσχης] In MS. Trin. ἀδόλεχος, ut Aristoteles *Ethic. Nicomach.* lib. 3. cap. 10.

² Τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς] MSS. A. B. & Barocc. τὸ αὐτοῦ, male, ut videtur, pro αὐτοῦ.

³ Εἶτα δὲ, ἀποχωρῶντος] Ita exhibet MS. D. succinente Casaubono, ut videre est in versione: prius εἶτα δὲ.

⁴ Ὑδωρ πλεῖον] Et si Jupiter PLUS pluerit, &c. Hanc vocem,

quæ pleniorē & elegantiorē sensum facit, debemus optimo Codici A.

⁵ Καὶ, ὅτι ἀγρὸν εἰς νέωτα γεωργήσεται] Aliter repræsentatur hic locus in MSS. Barocc. & Trin. Stobæo, H. Stephani, Auberii, & Sylburgii Editt. καὶ ὁ ἀγρὸς εἰς νέωτα γεωργήσεται. Γεωργήσεται positum est pro passivo γεωργηθήσεται, inquit Sylburgius. Auberius duplici modo refingit; vel jungit cum præcedente sententia,

III.

DE GARRULITATE.

Garrulitas est longorum & inconsideratorum sermonum effusio. Garrulus autem ejusmodi est, qui vel apud ignotum, juxta ei assidens, uxoris suæ laudes prædicare instituat: deinde, quod præcedenti nocte somniaverit, id narret: tum quæcunque in cæna sibi fuerint apposita, omnia sigillatim recenseat. Mox vero, ubi incaluerit, homines hujus seculi dicet esse antiquis deteriores: frumenta in foro vili vænisse pretio: peregrinos esse in urbe quamplurimos: mare statim a Dionysiis patere navibus: &, si Jupiter pluerit, eorum quæ terra conduntur meliorem fore proventum: seque agrum suum in sequentem annum esse culturum: ait etiam vivendi rationes esse perdifficiles: &, quum Mysteria agitantur, Damippum facem omnium maximam statuisse. Quærit etiam, quot sint Odei columnæ: Et, Heri, ait, vomui. Et, Quotus hic est mensis dies? Quod si quis patientem se præbeat, nunquam ille ab eo discedat. Narrabit Mysteria mense Boëdromione, Apaturia Pyanepsione, Posideone vero quæ ruri agitantur Dionysia, solita celebrari. Id genus homines demissis manibus, gran-

& legit — ἔσθ' ἡ, καὶ ἡ ἀγρὸν εἰς
νύκτα γαστήρην vel, cum Casaubo-
no, ut in textu: quæ lectio sa-
nior videtur, & MSS. Gallicorum
auctoritate nititur.

6 Ποσειδώνου ὃ τὰ κατ' ἀγρὸς Δι-
ονύσια] Casauboni nota ad hunc
locum vapulat a Palmerio in Ex-
ercitat. pag. 617. Cujus verba,
quoniam hic apponere non pati-
tur brevioris pagellæ spatium,
caput ultimum sequi jussimus.

7 Παρὰσιστα δὴ δὲ τὰς τρι-
τες—] Ita, pro παρὰσιστα ὃ χεῖν,
restitui ex optimæ fidei MSS. A.
& B. suffragantibus Barocc. & E.
in MS. C. D. & Trin. transpositis
vocalis—δὲ δὴ—. Sed in margi-
ne MS. Vulcaniani, variantis le-
ctionis nomine, ponitur παρὰσι-
στα δὲ & MS. Osborn. pro παρὰ-
σιστα exhibet item παρὰσιστα.
in margine autem ἰσ. παρὰσιστα.
Elliptica quidem videtur hæc lo-

B

dique

ἀνθρώπων καὶ ἀγροίκον ἀπαλλάττειν, ὅτις ἄπύρε-
τος βέλει εἶναι. ¹⁰ Ἔργον γὰρ συναρκεῖσθαι τοῖς μήτε
χολίῳ, μήτε σπασθῆναι διαγνώσκουσιν.

cutio παρασιόσαντα - τὰς τοιαύτας τῆς
ἀνθρώπων, secundum receptam sig-
nificationem verborum παρασιόω
& ἀπαλλάττομαι, quippe quæ intran-
sitiva semper sunt: Casaubonus
substituit ἐδύγη post ἀνθρώπων, ut
in illis Aristotelis, a Duporto ci-
tatis, Οὐδαμῶς τ' ἀν' ἀρμόζοι μεγα-
λοψύχῳ ἐδύγειν παρασιόσαντι. Istam
certe vocem, aut similem, sup-
pleri necesse est, ut constet sen-
tentiae sensus, & syntaxis; nisi
παρασιόω transitive sumatur pro
ἀποσιόω excutio, ut nostrate lingua
dicimus To shake off a man, id

est, molestum aut garrulum excu-
tere ac submovere; vel admitta-
tur παρασησάντα, quod MSS. Vulc.
& Osborn. exhibent, quasi παρ-
κινῶντα semoventem; sed nunquam,
quod memini, occurrit παρῆσημι
isto in sensu. Liberum cuique sit
judicium.

9 Ἀπύρετος] MSS. C. D. E.
Trin. & Editio Camotiana ha-
bent ἀπύρετος sc. a verbo πυρέσσω
(inquit Sylburgius) a quo etiam
ἀπυρεξία. Sed retinui ἀπύρετος, cum
occurrat apud Galenum Κατὰ
τύπον.

Δ.

ΠΕΡΙ ΑΓΡΟΙΚΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀγροικία δόξειεν εἶναι ἀμαθία ἀρχήμων. Ὁ
ἢ ἀγροίκος, τοιοῦτός τις, οἷός τις κυκεῶνα πίων
εἰς ἐκκλησίαν πορβύεισθαι· καὶ τὸ μύρον φάσκειν ἔδεν ἔ-
θύμεν ἥδιον ὅζειν· καὶ μείζων ἔσθ' ποδὸς τὰ ὑποδήματα
φορεῖν· καὶ μεγάλη τῇ φωνῇ λαλεῖν. Καὶ τοῖς μὲν φίλοις
καὶ οἰκείοις ἀπιτεῖν, πρὸς ἣ τὰς αὐτῶν οἰκέτας ἀνακοινῶν
πρὸς τὰ μέγιστα· καὶ τοῖς παρ' αὐτῶν ἐργαζομένοις μιᾶς
τοῖς ἐν ἀγρῷ πάντα τὰ ἔξω ἐκκλησίας διηγείσθαι.
Καὶ ἀναβεβλημένος ἄνω ἔσθ' ἰσχυρὸς καθίζανει, ὥστε τὰ γυμ-
νὰ αὐτῶν φαίνεσθαι. Καὶ ² ἐπ' ἄλλῳ μὲν μηδενὶ θαυ-
μάζειν, μήτε ἐκπλήττεισθαι ³ ἐν ταῖς ὁδοῖς· ὅτ' ἐν ἣ ἴδῃ

Ἡ Φαίσεσθαι] Quædam exemplaria
habent ὑποφαίνεσθαι· quod e-
legantius forsan, cum de partibus
corporis minus honestis loquatur.

2 Ἐπ' ἄλλῳ μὲν μηδενὶ θαυμάζειν,
μήτε ἐκπλήττεισθαι] Vocem μηδενὶ, quæ
in prior. Editt. desideratur, resti-
tui loco ἔσθ' μήτε, auctoritate om-

βουῖ,

dique gradu, fugiat oportet, quisquis febre carere volet. Difficile enim est cum iis durare, qui neque otii neque negotii tempora distinguere norunt.

10 Ἐργον γὰρ συναρκεῖν τοῖς μὴ-
τι χολῶ μὴτε σπυδαῖ διαγνώσκουσιν]
Cum hoc verbum συναρκεῖν sit
ἀπαξ λεγόμενον, nec alibi, quod sci-
am, reperiatur; aliquando puta-
vi, pro συναρκεῖν, posse reponi
συναρτᾶν vel συνηρτῆν colligari, ut
hic sit sensus—*Molestum enim
est iis colligari*, &c. Duportus con-
jicit—συναίρειν vel συναρίσκειν,
sed nihil mutandum censet: cum
enim simplex ἀρκεῖν frequens sit
& usitatum, facile fuit Veteribus
præpositione præfixa facere com-
positum. MSS. consentiunt in
συναρκεῖν, sed MS. Trin. divi-
sim σύν ἀρκεῖν τοῖς, quasi trans-
posita essent verba, pro ἀρκεῖν
σύν τοῖς---. Saltem, si συναρκεῖν
retineatur, vertendum videtur,
non *cum iis durare*, ut Casaubonus,
sed *iis acquiescere* vel *eos patien-
ter ferre* aut *eorum societatem to-
lerare*, ut Auberius & Duportus;
ἀρκεῖν enim est ἀγαπᾶν, ἑρπεῖν,
contentum esse, acquiescere. Deni-
que vetustissimus codex A. mu-
tato verborum ordine—
μὴτε σπυδαῖ μὴτε χολῶ—, sed hoc
parvi refert.

IV.

DE RUSTICITATE.

Rusticitas vero honestatis & decori ignoratio videri
queat. At rusticus est, qui hausto pharmaco in
concionem nihilominus prodeat: quique unguentum non
suavius fragrare thymo dicat: calceos gestat pede gran-
diores: voce etiam alta loqui suevit. Amicis necessari-
isque suis parum fidens, de rebus maximis ad famulos
refert: quæcunque in concione audivit, omnia mercena-
riis suis, qui ruri apud ipsum opus faciunt, enuntiat.
Sæpe etiam veste ita supra genu subducta sedet, ut denu-
datæ corporis partes conspici queant. In via aliorum qui-
dem nihil admiratur, neque ulla re percellitur: sed si

nium MSS. Sed Codd. Vulc. &
Osborn. habent ἄλλων μὲν μὴτε, in MS. A. & Editione Camotia-
& vetustissimi Gallici non agnos-
cunt διὰ μὲν.
3 Ἐν τοῖς ὁδοῖς ὅτ' ἐν ᾧ ἰδῇ—]
Hæc verba, ἐν τοῖς ὁδοῖς desunt
in MS. A. & Editione Camotia-
na. Disjunctim autem ὅτ' ἐν,
modo antiquo, semper scribere
jusserunt MSS. A. & B.

βουῦ, ἢ ὄνον, ἢ πρᾶγον, ἐτηκὼς θεωρεῖν. Καὶ περὶ τῶν ταμείων, ⁴ δεινὸς φαγεῖν· καὶ ζωρότερον πιεῖν· καὶ ⁵ τὸ σιτοποιὸν· περὶ τῶν λαθεῖν· ⁶ καὶ τὸ ἀλέσας μετ' αὐτῆς τοῖς ἐνδον παῖσι καὶ αὐτῶν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ ἀειτῶν ⁷ ἅμα τοῖς ἐποζυγίοις· ἐμβαλεῖν τὸ χόρτον· καὶ κόψαντος ⁸ θυράν ⁹ ὑπακῆσαι αὐτός. Καὶ τὸ κυῖα περὶ καλεσάμενος, καὶ ἐπιλαβόμενος ¹⁰ ῥύγχης, εἰπεῖν, ¹¹ Οὗτος φυλάττει τὸ χεῖρον, καὶ ¹² τὴν οἰκίαν. Καὶ τὸ ἀργύριον ¹³ παρὰ τὰ λαβὼν ἀποδοκιμάζειν, ¹⁴ λίαν μὲν λυπρὸν εἶναι,

4 Δεινὸς] Ita reposui ex optimis MSS. modo memoratis, ad votum Casauboni, qui conjecit substitui debere pro δεινῶς.

5 Πειρᾶν λαθεῖν] MS. Gallici Vulc. & Osborn. habent πειρῶν, suffragantibus Stobæo & Edit. Camotii; sed nihil mutatione opus est.

6 Καὶ τὸ ἀλέσας μετ' αὐτῆς τοῖς ἐνδον παῖσι καὶ αὐτῶν τὰ ἐπιτήδεια.] In prior. Edit. καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια, nullo aut frigido admodum sensu; in MS. Barocc. αὐτῶν, male ut videtur pro αὐτῶν, spiritu aspirato. Sed nec ita sanus & integer est locus; quare, aut legendum, cum Casaubono, ἀλέσαι pro ἀλέσας· aut inferenda est vox μετρεῖν post αὐτῆς, & sic vertenda sententia——*ἔτι postquam cum ancilla sua moluit, tum aliis omnibus domesticis, tum sibi etiam ipsi victum metitur*; quod maximum est rusticitatis indicium.

7 Ἐμβαλεῖν τὸ χόρτον καὶ κόψαντος τὴν θυράν] Quædam exemplaria habent ἐμβαλεῖν τὴν θυράν & MSS. C. D. E. Trin. Vulc. & Osborn. pro τὸ χόρτον legunt τὴν θυράν. Forte olim τὸ πύρνον, (inquit Gale-

us) *cujus glossa in margine erat χόρτον*. Vide Hesychium v. πύρνοι. Sed in MSS. A. B. & Barocc. defunt τὸ χόρτον καὶ κόψαντος, male, ut videtur.

8 Ὑπακῆσαι] Ita sine dubio legendum, cum Casaubono, qui vertit——*ipse auscultat*; forte melius——*ipse responsum dat*: nam ὑπακῆσαι non est tantum simpliciter *ausculto*, sed quicumque ad fores accedit daturus illi qui eas pulsavit responsum, ὑπακῆσαι dicitur; ut apud Plutarchum in *Symposio*, Φίλιππος δ' ὁ γλαυτοποιὸς κρέσας τὴν θυράν, εἶπε τῷ ὑπακῆσαντι εἰσαγγεῖλαι, ὅστις τὸ εἶναι καὶ διότι κατὰ γὰρ βέλοιοτο. Vide etiam *Actorum* Cap. 12. Vers. 13. In priori Editione ἐπακῆσαι, quod huic loco nequaquam quadrat.

9 Οὗτος φυλάττει τὸ χεῖρον] Προφυλάσσει ita exhibent MSS. Gall. Barocc. & Trin. magis Attice, suffragante Sylburgio. Sed mihi elegantior videretur orationis structura & sententia, si hoc modo locum distinguere & legere liceret, Οὗτος φυλάττει τὸ χεῖρον, *Hens tu! custodi agrum, &c.* ita ut Rusticus canem suum alloquatur,

καὶ

bovem, asinum, aut hircum viderit, ibi homo gradum sistere, & contemplari. Quumque aliquid e promptuaria cella depromit, decerptum inde frustum vorat: & vinum meracius potat: diligenter interim, ne hoc ancilla panifica resciscat, cavens: deinde vero cum illa molere, & quæ sunt ad victum necessaria, tum sibi, tum universæ familiæ parare solet. Inter prandendum jumentis pabulum objicit: & si quis fores pulset, ipse auscultat. Vocato etiam cane, & ejus rostro manu prehenso, Hic, inquit, & agrum, & domum, [quique in ea sunt omnes] custodit. Argentum quod ab aliquo acceperit, quasi tenue, aut nimis asperum, solet rejicere, & ut alio id

quasi mandata intelligat; quod summæ rusticitatis & maximi stuporis indicium. Sed hoc agricolis familiare est; & verba, ut dixi, restituta optime congruunt cum præcedentibus, ὅτι κῶνα προσκαλεσάμεντο ἔστω. Vocis ἔστω ad secundam personam relatæ plurima in scriptoribus Atticis exempla; ut Aristophanes, Ἰσ' ἔστω, ἀναβόησον αὐτόν μοι μέγα, Age tu! *inclama eum mihi magna voce: &* Sophocles in *Ajace*, Οὗτος, σὶ φωνῶ, *Heus tu! te appello.*

10 Τῶ οἰκίαν] In prior. Edit. τῶ οἰκίαν, καὶ τὰς ἐνδοῦν. Sed posteriorem istam ἀποχλῶ delevi, auctoritate MSS. Gallicorum, Barocc. Trin. Vulcanii & Editionis Camotianæ. Et supervacanea quidem esse hæc verba, quis non videt? si enim domus arcte custodiatur, omnino necesse est salvos esse ab externis injuriis qui intus ἔστω in ea sunt. Si quis tamen retinere ea malit, tanquam per ἐπεξηγήσιν addita, id per me licet.

11 Περὶ τε λαβῶν] In nonnullis exemplaribus reperitur λαμβάνων, inter accipiendum sc. pecuniam rusticus quasi vilem sæpius rejicit, quod difficilis & nimia suspi-

cione laborantis est. Sed recepta lectio ferri potest.

12 Λίαν μὲν λυπεῖν ἔστω, καὶ ἔπειτα ἄμα ἀλλάττειν. Arridet Casauboni & Duporti judicium, qui locum hunc, aut mutilum, aut saltem, more Attico, ellipticum esse censent. Casaubonus legit & supplet —λέγων λυπεῖν ἔστω, καὶ πρὸς ἔπειτα ἄμα ἀλλάττειν---αὐτὸ αἰτεῖν ἀλλάττειν. h. e. ut Duportus totum locum recte vertit, *Nummum, quem ab aliquo accepit, rejicere solet, dicens vilem eum esse, & reprobum, postulatque ut alius pro eo sibi detur* — vel — *ut alius pro eo commutetur.* Quod si permutatio vocum λίαν μὲν in λέγων durior videatur, videndum an concinnior sit altera emendatio a Casaubono allata, λίαν λέγων λυπεῖν ἔστω — pro λέγων ἔστω λίαν λυπεῖν. Denique, si neutra istarum correctionum placeat, dicendum forsitan erit, cum Duporto, non tam longe abhorere a genio styli Theophrastei, nec a concisa illa brevitate Atticæ dialecti, vocem φάσκων aut λέγων in priori sententiæ membro, & αἰτεῖν aut θέλειν in posteriore, per

καὶ ἕτερον ἅμα ἀλλάττειν. ¹³ Καὶ εἴ τῳ ἄροτρον ἔχρησεν, ἢ κόφινον, ἢ δρέπανον, ἢ θύλακον, ¹⁴ ταῦτα τῇ νυκτὸς καταγρυπνίαν ἀναμνησκόμενοι. Καὶ ¹⁵ εἰς ἅσυχνα καταβαίνων, ἐρωτῆσαι τὸν ἀπαντῶντα, Πόσους ἦσαν αἱ διφθέραι καὶ τὸ τάειχθαι καὶ, Εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν νυκτιαν ἀγῆ; Καὶ εἰπεῖν, εὐθὺς ὅτι βέλεται καταβάς ἀποκείσθαι. Καὶ ἐν βαλανείῳ δὲ ἄσαι καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα δὲ ἥλκας ἐγκρῖσαι καὶ τῇ αὐτῆς ὁδῷ παιῶν κομίσασθαι ¹⁶ παρ' Ἀρχίβους τὰς ταείχους.

ellipsis desiderari; & totum hunc locum ita constituendum esse — λίαν μὲν λυπερὸν εἶναι φάσκων. — aut — λέγων, καὶ ἕτερον ἅμα ἀλλάττειν αἰτεῖν — aut — θέλειν. Quod mihi, fateor, non prorsus improbandum videtur, cum mutationes verborum a Casaubono factæ sint duriusculæ, & universi MSS. receptam præferant lectionem. Vide Duportum.

¹³ Καὶ εἴ τῳ ἄροτρον ἔχρησεν] Ita reposui, ad mentem Casauboni, ex conjectura & MSS. e quibus B. & Barocc. καὶ τὸ ἄροτρον ἔχρησεν, sine vocula εἰ, quæ, ob similitudinē literarum cum voce καὶ, facile po-

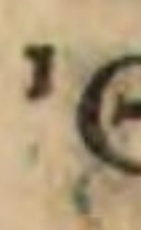
tuit excidere; sed MS. A. plenam exhibet sententiam — καὶ εἴ τὸ ἄροτρον ἔχρησεν ubi τὸ male positum pro τῳ videtur, errore librarii, qui aut vocem ἀναγνώσκει dictantis minus recte cepit, aut τῳ encliticum prorsus ignoravit. Emendationi nostræ favet Stobæus, cujus codices repræsentant εἰ —.

¹⁴ Ταῦτα τῇ νυκτὸς] Casaubonus facile vidit aliquid hic deesse, & supplevit ἀπαιτεῖν ante ταῦτα sed, tanti viri pace, malim ἀπαιτεῖν rejici ad finem προειχῆς, post ἀγρυπνίαν ἀναμνησκόμενοι, unde nulla prorsus difficultate potuit exci-

E.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΣΚΕΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀρέσκη, ἐστὶ μὲν, ὡς ὄρω περιλαβεῖν, ἐνθουσιαστικὴν ἐπὶ τῷ βελτίστῳ ἡδονῆς θεωρητικὴν. Ὁ δὲ ἀρεσκός, ἀμέλῃ τοιούτος τις, οἷος πύρρῳθεν θεωρητικὴν, καὶ ἀνδρα κρείττονος εἰπὼν, καὶ θαυμάσας ἱκανῶς,

¹ Ἀυμῶσαι ἱκανῶς, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ μὴ ἀφίεναι.] In hac le-

ctione, licet subobscura, consentiunt omnes MSS. ideoque re-

ἀμφο-

sibi mutetur postulare. Aratrum si cui forte utendum dederit, aut cophinum, aut falcem, aut saccum, nocte intempesta illa *repetet*, si per insomnium fuerit eorum recordatus. In urbem cum venit, obvium quemque interrogans, Quanti, ait, pelles & falsamenta vanibant? &, Nunquid hodie ludi novam lunam adducunt? Dicit etiam, se, simul ac descenderit, tondere velle. Idem cantare in balneo, & clavis calceos suffigere, &, quia eadem via erat, ab Archia falsamenta accipere, ac portare ipse, moris habet.

dere, cum duæ voces præcedentes eandem initio literam habeant; & hoc modo numerosior auribusque gratior exurget periodus.

15 Εἰς ἄστυ καταβαίνων] *Rectius ἀναβαίνων* (inquit Galeus) *cum ἄστυ ᾗ ἀντιόπολις*. Ei opponitur *Peiraus*, unde apud Platonem *κατέβη eis πειραιᾶ*.

16 Παρ' Ἀρχίης τὰς ταίχας] *Oporinus pro παρ' Ἀρχίης in margine ponit ἀπὸ βραχίωνος* quæ scriptura non video quid sibi velit; nisi forte referre voluit *ἐπὶ βραχίονος*, *super brachio*. Cuiusmodi civilitas infra notatur *cap. 22.* sed forsan *Αρχίης* nomen est proprium falsamenta-

rii eo tempore celebris. Ibidem nota τὰς ταίχας, quum paulo ante præcesserit τὸ ταίχον. si quis τὸ ταίχας malit, non reclamabo: quia sic pars seu tomus significabitur. Pollux tradit Atticos neutro genere τὸ ταίχον dicere, Iones autem & Dorienses ὁ ταίχον. SYLBURGIUS. Eadem plane de voce ταίχον dedit Galeus, sed dissimulato Sylburgii nomine. Stobæus habet utramque lectionem, sed posterior ἀπὸ βραχίωνος, quæ aliqui Codd. præferunt, Auberio placuit, nec prorsus improbat Casaubono: alterutra ferri potest.

V.

DE BLANDITIA.

Blanditia, si quis eam definire velit, est congressio parum honestas voluptatis illecebras habens. Blandus vero is est, qui e longinquiore spatio aliquem salutare, & virum appellare præstantissimum, fortunamque ejus admirari soleat, & utraque manuprehendens, non dimit-

tinendam censui. Nec enim suffragari queo reponentibus

σαῖ pro δαυμάσας, cum ἀπαίσω barbarum sit, nec apud purioris

ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ μὴ ἀφίεναι· καὶ μικρὸν
προπέμψας, καὶ ἐρωτήσας πότε αὐτὸν ² ὄψεται, ἐπὶ ἐ-
παινῶν ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ καὶ ἀκκληθεὶς δὲ πρὸς δι-
αίταν, μὴ μόνον ὡς πάρεστι βύλεσθαι ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ
τῷ ἀντιδίκῳ, ³ ἵνα κοινὸς εἶναι δοκῇ. ⁴ Καὶ τῆς ξένης
δὲ εἰπεῖν, ὡς δικαιοτέρα λέγῃσι τῇ πολιτῶν. Καὶ κε-
κλημένῳ δὲ ἐπὶ δεῖπνον, ⁵ κελεύσας καλέσας τὰ παι-
δία τῇ ἐπιόντα· ⁶ καὶ εἰσιόντα, Φῆσαι σύκε δμοιότερα
εἶναι τῷ πατρί· ⁷ καὶ πρὸς αὐτὸν φιλεῖν, καὶ ⁸ παρ'
αὐτὸν καθίσαι· καὶ τοῖς μὴ συμπαίξεν αὐτὸς, λέγων,
Ἀσκὸς, Πέλεκυς· τὰ δὲ ἐπὶ τῇ γαστρὶ εἶναι καθύδρει,
ἅμα θλιβόμενος. — ⁹ Καὶ πλειστάκις δὲ ἀποκείρασθαι,
καὶ τῆς οὐδότητος λευκὴς ἔχειν, καὶ τὰ ἱμάτια δὲ χρυσῷ με-
ταβάλλεσθαι, καὶ ¹⁰ χρίσματι ἀλείφειν. Καὶ τὸ μὲν
ἀγροῦς πρὸς τὰς τραπέζας προσφοιτᾷν· τὸ δὲ γυμ-
νασίων ἐν τέτοις ἀφίστασθαι, ὅς ἂν ἐφηβοὶ γυμνάζωνται.

avi scriptores (si modo ullibi)
reperiatur. Quod si aliquid mu-
tari necesse videatur, ad meliorem
sensum procudendum, aliquando
putavi *ὑποδύσας*, a *ὑποδύω* *adulor*,
substitui posse. Sed nihil muto
aut pronuncio.

² ὄψεται, ἐπὶ ἐπαινῶν ἀπαλλάττεσθαι]
Ferri quidem potest hæc lectio,
sed multo concinnior est quam
præferunt MSS. A. B. & Barocc.
ἐπὶ αἰνῶν, forte pro ὄψεται ἐπαινῶν.
Facilis enim in scribendo erat
transitus ab ΕΠαινῶν ad ΕΠαινῶν.

³ ἵνα κοινὸς εἶναι δοκῇ.] Sana est
hæc sententia, & sensum habet
non incommodum; ideo nihil
immutandum existimo. Vetustis-
simi autem codices A. & B. legunt
ἵνα κοινὸς εἶναι δοκῇ. quæ lectio si
admittatur, vel εἶς pro τὴν sumen-
dum, subintell. φίλῳ, ut in N. F.
συκλῷ μίαν pro συκλῷ πινά· vel παρ-

έλκειν arbitrandum. Sed, ni plu-
rimum fallor, sub hac MSS. le-
ctione optima hujus loci latet
emendatio; nam pro ΕΙΣΕΙΝΑΙ
—lego— ΕΙΣΙΕΝΑΙ. Sic voces
conjungendo, & unius literulæ
ordine mutato, pulcherrimus da-
tur sensus—ut communis utriusque
amicus causam disceptare videatur.
Εἰσιέναι verbum forense notissi-
mum, ut εἰσιέναι τὸ ἀγῶνα—τὴν γασ-
τρὴν, & Nostro usitatum Cap. 14.
δίκῳ φεύγων, καὶ ταύτῃ εἰσιέναι μέλ-
λων. Nec difficile fuit Librariis ex
ΕΙΣΙΕΝΑΙ facere disjunctim ΕΙΣ-
ΙΕΝΑΙ, & cum ΙΕΝΑΙ nullum
hoc loco ferret sensum, in ΕΙΝΑΙ
permutare. Plurima istiusmodi
menda, vel ex incuria, vel auda-
cia Librariorum profecta, in MSS.
occurrunt.

⁴ Καὶ τῆς ξένης ὃ εἰπεῖν] Casau-
bonus corrigit, καὶ πρὸς τῆς ξένης.

tat: sed aliquantisper comitatus, quærens quando sit illum visurus, vix tandem domum revertatur, ejus interim laudes prædicans. Idem captus arbiter, non ei tantum cui adest, sed adversæ etiam parti, ut communis utriusque amicus habeatur, gratificari studebit. Peregrinos justiora quam civeis loqui dicet. Ad cœnam invitatus, convivii dominum, ut liberos suos vocet, rogabit: atque illis ingredientibus, negabit ficum ficui tam esse similem, quam illi sint patri: deinde eos ad se vocabit: osculatusque, sibi assidere jubebit: & cum aliis jocans, En utrem, inquiet, En securim: alios in sinum recumbere dormientes, quamvis onere gravetur, finet.—Comam sæpius solet tondere; dentes nitidos habere; vestes, quæ usui adhuc esse possint, mutare; unguento uti. Ac fori quidem in eam maxime partem ventitat, ubi sunt argentariorum mensæ: gymnasia vero illa frequentat, in quibus se ephebi exercent:

5 Καλῶσαι καλέσαι τὰ παῖδια ἢ ἐσιῶντα] In MS. A. B. & Barocc. sic habetur hic locus —

καλῶσαι καλέσαι τὰ παῖδια ἢ ὅπῃ δεῖπνον ἐσιῶντα male ut videtur pro ἢ ὅπῃ δεῖπνον ἐσιῶντα — vel — καλέσαι τὰ παῖδια πρὸς ὀπίδειπνον ἐσιῶντα — rogabit convivii dominum ut liberos suos ad postcœnium vocet. Sed recepta lectio magis placet, cum ὅπῃ δεῖπνον in præcedente sententia occurrat, & tam cito repeti elegantix Theophrastex non bene congruat.

6 Καὶ εἰπόντα, φῆσαι σὺ καὶ ὁμοίους ἐγὼ τῷ πατρί.] Pro καὶ εἰπόντα malim εἰσιόντων, præeunte Casaubono — atque illis ingredientibus. Vel saltem tollenda distinctio inter εἰπόντα & φῆσαι. Galeus pro σὺ καὶ ὁμοίους — legit — ἢ σὺ καὶ ὁμοίους. Sed nihil supplendum, judice Casaubono; quod vide.

7 Καὶ προσαγόμενον φιλήσαι] In prior. Editt. καὶ προσαγόμενον, φιλήσαι —, quæ Casaub. vertit — deinde eos ad se vocabit: osculatusque, —. Sed hoc modo refinxi, auctoritate MSS. A. B. Barocc. Trin. & Vulcanii; sensus est — deinde eos ad se vocatos osculabitur, sibi que — ἔτι.

8 Παρ' αὐτὸν καθίσαι] MSS. A. B. & Barocc. pro καθίσαι exhibent καθίσταται, ἔτι juxta se sistet, sensu satis commodo; sed vulgatum magis placet.

9 Καὶ πλεῖστα —] In clarissimi Casauboni sententiam non possum non descendere, existimantis hæc, & quæ sequuntur ad finem Capitis, non esse hujus loci, sed partem alius Capitis, cujus initium desideratur, de Ostentatore nimium elegante. Vide Casaubonum.

10 Χρίσματι] In MS Trin. χρίσματι.

ὅ δὲ θεάτρῳ καθῆσθαι, "ὅτ' ἂν ἡ θεά, πλησίον τῷ
 στρατηγῶν. Καὶ ¹² ἀγοράζειν αὐτῷ μὲν μηδέν, ξένοις
 δὲ εἰς Βυζάντιον ¹³ ἐπιστάλματα. καὶ Λακωνικάς κεύρας,
 εἰς Κύζικον καὶ μέλι Ὑμήττιον, εἰς Ῥόδον καὶ ταῦτα
 ποιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει διηγείσθαι. Ἀμέλει δὲ καὶ πί-
 θηκον θρέψαι δεινός, καὶ ¹⁴ τίτυρον κλίσσασθαι, καὶ Σικελι-
 κάς περιτεράς, καὶ δορυκαδεῖας ἀστραγάλας, καὶ ¹⁵ Θερ-
 ακάς τῷ τρογύλων ληκύθους, καὶ βακτηρίας τῷ σκολιῶν
 ἐκ Λακεδαιμόνος, καὶ αὐλαίαν ἔχουσαν Πέρσας ἐνυφασ-
 μένας καὶ αὐλίδιον παλαιστρικὸν κόνιν ἔχον, καὶ ¹⁶ σφαι-
 ριτήριον καὶ τὸ τοῦ δεινῶν χρᾶν αἰεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς
 σοφισταῖς, τοῖς ὀπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς, ἐπιδείκνυσθαι.
¹⁷ καὶ αὐτὸς ταῖς ἐπιδείξεσιν ὑπερονέψιν, ἐπὶ τῷ εἰπεῖν

¹¹ ὅτ' ἂν] Ita MSS. Gall. dif-
 junctim, more antiquo.

¹² Ἀγοράζειν αὐτῷ] Omnes MSS.
 & Stobæus habent αὐτόν, sed re-
 cepta lectio magis placet Hen.
 Stephano.

¹³ Ἐπιστάλματα] Casaubonus ma-
 lit ἀποστάλματα, & rectius, opinor,
 licet Codd. universi reclamant;
 nam ἐπιστάλματα, quantum adhuc
 scio, nihil aliud est quam manda-
 tum per epistolam, non munus mit-
 tendum.

¹⁴ Τίτυρον] Hanc vocem ex-
 plicat scholion istud —
 αἰδυνῶν μικρὰν ἔχων ἑρᾶν, in mar-
 gine MSS. C. & Trin. desumptum
 ex Theocriti Scholiaste ad Idyll. 3.
 vers. 2. In Cod. D. initium so-
 lum alterius scholii potest legi—
 ἀμελεῖς καὶ σάτυρον, ad Casauboni
 versionem; cætera deleta sunt.

¹⁵ Θερμακάς τῷ τρογύλων ληκύθους]
 Pro Θερμακάς, quod in Oporini
 & Stephani Edditis legitur, Ca-
 motiana habet Θερμακάς suspi-

cari aliquis possit, veram scri-
 pturam esse Θερμακάς ut quem-
 admodum hic celebrantur co-
 lumbæ Siculæ & scipiones Laco-
 nici, ita commendentur etiam
 lecythi Thuriacæ. Apud Ste-
 phanum sane Byzantinum, a
 Θέρμων est possessivum Θερμακάς.
 SYLBURGIUS. MSS. D. Trin-
 & Osborn. habent Θερμακάς, sed
 reposui Θερμακάς, ad mentem Syl-
 burgii & Casauboni, ex optimis
 MSS. Barocciano & A. B. In quo-
 rum postremis, pro solito abbre-

viandi more, scribitur Θερμακάς
 nam τὸ υ literis superscriptum
 semper est pro diphthongo ου in
 Codd. MSS. quod fallere eos po-
 tuit qui legerunt Θερμακάς. In
 marg. Cod. C. isti voci affigitur
 hoc Scholion -- ἀπὸ τόπου ἐν ᾧ λή-
 κωδες διαφέρουσι τῷ ἄλλων ἐγίνοντο
 & similis notulæ vestigia super-
 sunt in marg. Cod. B. Hinc au-
 tem facile patet, quam nullo ti-

in theatro autem & spectaculis juxta ipsos prætores sedet. Idem in foro sibi quidem nihil, sed amicis, qui Byzantii sunt, mittenda munera emittat; necnon Laconicas canes, quas Cyzicum; & mel Hymettium, quod Rhodum mittat; atque hæc se facere suis civibus narrat. Præterea solet idem simiam domi alere, satyrum emere, & columbas Siculas, necnon dorcadios talos, & Thyriacas ampullas ex illis quæ forma sunt rotunda, item baculos sive scipiones ex obliquis Lacedæmone advectos, necnon aulæum cui sint Persæ intexti: habet etiam idem parvulum atrium pulvere palæstrico respersum, & sphæristerium: atque has ædium suarum partes solet ille obvio cuique, vel e philosophorum grege, vel sophistarum, vel eorum qui se armis, aut musico cantu, exercent, commodare, ut ibi artis suæ periculum faciant: quod quidem dum illi faciunt,

bicine nitatur Galei conjectura, qui legit *Τυριακάς* Tyrias, & lectorem amandat ad Stephanum Byzantinum, V. *Τύρος*. his etiam additis: *Sidon vitri artifex*, inquit Plinius; non procul inde Tyrus. Confirmat hanc lectionem margo & interpret Stobæi; de forma *τῶς λικύδων* vide Fulvium Ursinum in Appendice ad Giacconium, & notas Woweri in Petronium.

16 *Σφαιριστήριον καὶ πῶτο δειῖαν χρᾶν αἰεὶ τοῖς φιλοσόφοις*] Oporini & Camotii Editt. post *δειῖαν* addunt *χρᾶν* quod verbum si admittamus, locum habere non poterit sequens *ὀπιδείκνυντας*. Hæc Sylburgius, non æque feliciter ac alia quamplurima; in MSS. quidem E. & Trin. deest vocula *χρᾶν*, & interpolatur in MS. D. sed C. agnoscit, & vetustissimi A. B. & Barocc. pro *χρᾶν αἰεὶ* exhibent *χρῆναι αἰεὶ*, male, forsan, pro *χρησύναι* a *χρησύνου-*

μι, vel *κρησύναι* commodare, a *κρησύνω*. Vide quæ nos infra Cap. X. ad hæc verba *μὴτε ἄλλας χρησύνειν*.

Denique Salmasius *De modo usurarum* pag. 306. hunc locum ita distinguit & legit ex vetustissimo codice *καὶ σφαιριστήριον, καὶ πῶτο δειῖαν χρῆναι αἰεὶ τοῖς φιλοσόφοις*---

— *ἐν illud commodare philosophis, sophistis, ἐν hoplomachis* --- Recte quidem; sed recepta lectio *χρᾶν* stare potest, nam *χρησύνω* in isto sensu apud Plutarchum, Appianum, & alios occurrit; ac sæpius quidem, quam *χρησύνω*.

17 *καὶ αὐτὸς ταῖς ὀπιδείξεσιν ὕστερον ἐπεισιν, ὅτι τὰς εἰπεῖν πινὰ τῶς θεωμέναν πρὸς τὸ ἕτερον* ---] In prioribus Editt. nullo plane cum sensu, *καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ὀπιδείξεσιν ὕστερον εἰπεῖν, ὅτι τὸ θεωμέναν πρὸς ἕτερον*, ---

Sed ita repræsentavi, partim ex MSS. & Stobæo, partim ex conjectura & Auberio: Præpositionem *ἐν* delevi, auctoritate Stobæi, qui etiam addit *εἰπεῖν* post

ipse

πινὰ τῆς θεωριῶν πρὸς τὸν ἕτερον, ὅτι ¹⁸ τὸ γὰρ ἐστὶν ἡ παλαίστρα.

διωμένων & pro εἰπὴν reponere ἱππεῖσιν jubebant MSS. A. B. & Barocc. quibus item debemus τ̄ ante ἕτερον pro ὅτι τῆς Casaubon. legit ὅτι τῶ τῆς---, sed Auborius τ̄ πιν̄ τῆς. Ex his omnibus veram, ni fallor, excudi lectionem. Plana enim & aperta jam sunt omnia, & Ostentatoris no-

stri elegantis characteri apprime congruentia; ————— quod quidem dum illi faciunt, ipse postea supervenit, (ad gloriolam sc. & laudem captandam) aliquo e spectatōribus alii dicente, Eccum tibi, cuius est hæc palaestra.

¹⁸ Τὸ γὰρ] Per τὸ γὰρ seipsum innuit, δεικνύων, inquit Galeus; &

5.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΝΟΙΑΣ.

Η δὲ ἀπόνοια, ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ αἰσχροῦν ἔργων καὶ λόγων. Ὁ δὲ ἀπονεινομένος, τοιούτος τις, οἷος ὁμόσαι ταχὺ, κακῶς ἀκῆσαι, καὶ λοιδορηθῆναι δυνάμει. Τὰς ἡθεὶς ἀγροαῖός τις, καὶ ἀνασευρμένος, καὶ παντοποιός. Ἀμέλῃ δυνατός καὶ ὀρχεῖσθαι νήφων τὴν κόρδακα, καὶ ὡρεσ-ωπείον ὅκ' ἔχων ἐν κωμικῷ χορῷ καὶ ἐν θαύμασι δὲ

Υπομονὴ] Vir doctus (inquit Duportus) suspicatur pro ὑπομονὴ legendum ὑπερβολῇ, quia ἀπόνοια est excessus quidam malitiæ & turpitudinis: sed recte judicat receptam lectionem non esse sollicitandam.

² Ἐργων καὶ λόγων.] Sana satis videtur hæc lectio, sed universi MSS. habent ἔργων δικαιολόγων. Forte pro ἔργων τὰ καὶ λόγων, inquit Galeus; vel potius, pro ἔργων ΔΗΕ λόγων.

³ Καὶ λοιδορηθῆναι] MSS. Gall. Barocc. & Trin. non agnoscunt voculam καί & Auborius testa-

tur se in quibusdam Codd. reperisse λοιδορῆσαι.

⁴ Ἀγροαῖός τις] Ita omnes MSS. contra Casauboni mentem, qui malit ἀγροαῖός τις. De hac differentia vide Duportum.

⁵ Ὀρχεῖσθαι νήφων τὴν κόρδακα] Vocis κόρδακα in margine Codicis B. allinitur breviusculum istud Schol. Εἶδ' αἰσχροῦ καὶ ἀπρεπῆς ὀρχήσεως, ex Ulpiano ad Demosthenis Olynthiacam 2. Vide Meursii Orchestram v. κόρδαξ. Doctissimus Casaubonus ad hunc locum ait, se putare, ad restim cordaca saltari, eo quod dicitur ἔλκεν &

ipse de aliquo e spectatoribus alii dicit, Eccum tibi, cujus est hæc palæstra.

ad corruptum hunc locum quodammodo explicandum hæc attulit Oxoniensis editor, post Casauboni sententiam recitatam; Videntur tamen verba alterum sensum commodiorem admittere, & εἰπεῖν ὅτι τὸ περιμένων πρὸς ἑαυτὸν reddi posse coram spectatōribus ad aliquem dicere, ἐπὶ

τὰς οὖν ἢ παλαίστρας, e. ipsius recitantis, quem adeo demerere studet, ut cum non ædes mutuo accepisse, sed & ipsarum dominum esse affirmet. Istiusmodi autem commentariis nihil nunc opus, si emendatio nostra firmo nitatur talo.

VI.

DE VÆCORDIA, sive PERDITA AUDACIA.

VÆcordia est, per quam aliquis & facere quidvis & loqui contra honestatem sustinet. Homo autem is est, qui iuramentum facile suscipiat: qui male audire, ac convitiis proscindi, susque deque habeat. Moribus est veteratoris callidi improbique, & hominis spurci, ac quidvis audentis. Atque adeo non pudebit eum saltare cordacem etiam sobrium, & in comico choro personatum: &

ἐλαύνει κόρδακα. Ego vero, si a tanto viro dissentire liceret, putarem ἐλαύν dici de eo saltationis modo, non ob funem quendam tractum, sed quia erat fracta quædam & elumbis saltatio, in qua videbantur saltatores magis ἐλαύν τὸ σῶμα quam ἀκιδῆ. Id Petronius dixit—*exoffam explicare saltationem.* PALMERIUS.

6 Προσωπεῖν ἐκ ἔχων] Ita legendum esse, solito suo acumine vidit Casaubonus; & conjecturæ rationes certissimas reddit. Vercula ἔκ, festinante Librarii calamo, facile potuit excidere, prop-

ter similitudinem cum postrema syllaba præcedentis vocis & initio sequentis; vel ob confusionem vocum ἔκ & ἔχων a dictante.

7 Ἐν θαύμασι ὃ τὰς χαλκὰς ἐκλέγει, καὶ ἑκάστον περιών] Θαύμασι positum pro θαύματι dubium ab Auctore, an a librariis: & χαλκὰς habent Editiones omnes, cum singularis nominativus sit non χαλκός, sed χαλκῆς, nummus aureus. SYLBURGIUS. Aliquando putabam, pro καὶ ἑκάστον περιών, commodius legi posse καὶ ἑκάστον περιών—singulatim ad spectantes circumiens, sed tacentibus MSS. nihil muto.

quum

τὰς χαλκῆς ἐκλέγειν, καθ' ἕκαστον παριόν· καὶ ὁ μάχε-
 σθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι, καὶ περὶ τὰ θεωρεῖν ἀξι-
 οῦσι. Δεινὸς δὲ καὶ πανδοχεῦσαι, καὶ πορνοδοσκῆσαι, καὶ
 τελωνῆσαι· καὶ μηδεμίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμά-
 σαι, ἀλλὰ κηρύττειν, μαγειρῶν, κυβερῶν, τιμὴν μη-
 τέρα μὴ πρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, τὸ δεσποτικόν
 πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ τιμὴν αὐτῶ οἰκίαν. ⁹ Καὶ τὸ
 δ' εἶναι δόξειε τῷ ¹⁰ περιίσταμένων τὰς ὁχλὰς, ¹¹ καὶ
 προσκαλόντων μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ παρερρωγία, καὶ
 λοιδοριμῶν, καὶ ἀγλεγομένων περὶ αὐτὰς· καὶ μετὰ τὸ
 οἱ μὲν προσίασιν, οἱ δὲ ἀπίασι, πρὶν ἀκῆσαι αὐτῶ·
 ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀρχίω, τοῖς ἡ συλλαβία, τοῖς δὲ
 μέρῳ ὅτι πρᾶγματ' λέγει· οὐκ ἄλλως θεωρεῖσθαι
 ἀξίων τιμὴν ἀπνοίαν αὐτῶ, ἢ ὅτ' εἴη ἡ πανήγυρις. Ἰκα-
 νὸς δὲ καὶ δίκας τὰς μὲν φεύγειν, τὰς δὲ διώκειν· ¹² τὰς
 ἡ ἐξόμνους, ταῖς δὲ παρῆναι· ἔχων ¹³ ἐχῖνον ἐν τῇ προ-
 κολπίῳ, καὶ ὄρμαθὸς γραμμαλίδων ἐν ταῖς χερσίν.
¹⁴ Οὐκ ἀποδοκιμάζων δὲ εἰδ' ἅμα πολλὰν ἀγοραίαν

⁸ Μάχεσθαι τοῖς--ἀξιόσι] MSS. A. B. & Barocc. inter μάχεσθαι & τοῖς inserunt τέτοις & ἀξιόσι, quod quibusdam optimæ notæ exemplaribus deesse asserit Casaubonus, desideratur etiam in codice MS. Episcopi Mettensis & Editione Stephani. Vide quæ Casaubonus ad locum.

⁹ Καὶ τὸ δ' εἶναι δόξειε] Si hæc lectio καὶ τὸ δ' εἶναι retineatur, videndum est an non verti debeat hæc περιίσταται· Maxime vero iste ex iis est qui turbam circa se sistunt, cum καὶ περιίσταται (phrasis huic affinis) a Græcæ Linguae peritis exponatur Præsertim, maxime. In margine Stobæi, pro τὸ δ' εἶναι, scribitur εἶναι,

male, judice Galeo; sed Casaubono placet. Auberius legit καὶ τοῖς τοῖς ἄν. Denique MSS. Gallici veram, ni fallor, indicant lectionem, exhibendo ΤΟΥΤΑΝ, male, opinor, pro ΤΟΥΤΩΝ, unius literæ mutatione, vel ΤΟΥΤΩΝ ΑΝ, quod in ΤΟΥΤΑΝ migravit, ex scripturæ compendio a Librariis non animadverso, aut non intellecto: τέτων εἶναι· phrasis notissima, subaudito εἶς, ex iis esse.

¹⁰ Περιίσταμένων τὰς ὁχλὰς] Duportus malit περιίσταμένων· sed mutatione non est opus, cum περιίσταμαι active significet; ut apud Appianum Bell. Civil. 3. ἰδὼκα ὁρμαθὴν περιίστασθαι περὶ τὸ σῶμα,

ἔρατη-

quum præstigiæ spectantur, ad quemq; spectantium ad-
ire, & stipem æream exigere: ac si quis tesseram af-
ferens, gratis spectare postulet, cum eo rixabitur. Caupo-
niam quoq; exercere, leno, ac portitor coactorque esse so-
let: ac qui a nullo turpiartificio se abstineat; præco erit;
coquus erit; aleator erit; matri suæ alimenta denegabit;
furti etiam convictus obtorto collo rapietur, atque in
carcere diutius quam in suis ædibus habitabit. Est etiam
iste ex iis qui turbam circa se sistunt, & obvios ad se vo-
cant, quibuscum voce magna & præfracta loquuntur, iis-
que maledicta ingerunt: atque illi interea partim acce-
dunt, partim discedunt, priusquam quid sibi ille velit au-
dierint; dum ille aliis principium, aliis vix syllabam, aliis
partem aliquam de re tota refert, non aliter quam in ce-
lebri hominum conventu profligatum ac perditum ingeni-
um suum spectari postulans. Litibus etiam, partim quæ
ipsi intenduntur, partim quas ipse aliis intendit, solet esse
implicitus: atque in aliis absentiam suam jurejurando in-
terposito excusare, ad alias iudicio se sistere; in sinu qui-
dem scrinium, præ manibus vero forensium libellorum
fasciculum habens. Quin etiam, quæ ejus est insignita

ei permisit sibi custodes apponere,
& corpori circumdare.

11 Καὶ προσκαλόντων μεγάλη τῇ
φωνῇ καὶ παρερρώγεια, καὶ λοιδορεμένων,
καὶ διαλεγόμενων πρὸς αὐτούς] In
prior. Edit. καὶ προσκαλόντων, μεγάλη
τῇ φωνῇ καὶ παρερρώγεια, διαλεγόμε-
νων πρὸς αὐτούς καὶ λοιδορεμένων.
Sed ita supplevi & distinxi, mu-
tato verborum ordine, auctori-
tate MSS. A. B. C. D. Barocc.
Trin. (ex quo revocavi καὶ ante
λοιδορ.) & Stobæi. Totus autem
locus sic vertatur — & qui voce
magna & præfracta homines ad se
vocant, iisque maledicta ingerunt,
& cum eis disceptant.

12 Ταῦς δὲ ἐξήμυδις] Casaubonus

legit καὶ ταῖς μὲν ὁρῶν. ad conservan-
dam antithesin inter ταῖς μὲν &
ταῖς δὲ, ut supra: rectius forsan,
sed universis Codd. reclamantibus,
nihil immutare ausus sum.

13 Εχθρὸν] In MSS. B. C. E.
& Trin. glossa ad hanc vocem est,
Σκεῖθ' ἢν χαλκῶν τ' δικαστικῆς τερα-
πίδος, ἐν ᾧ τὰ γραμματεῖα (MS. B.
τὰ γραμματα εἴτ' ἐν ταῖς ψήφοις) ἀ-
πεπλάσαν.

14 Οὐκ ἀποδοκιμάζων -- περὶ πᾶσι] Totum hunc locum sic interpre-
tatur clarissimus Salmasius, De
usu pag. 580. 'Non erubescit,
& simul multis cocionibus dica-
tum præbere, ac pecuniam illis
mox fœnore dare, drachmaque
impu-

στρατηγεῖν· καὶ θύουσ τέτοις δανείζειν, καὶ τὴν δραχμῆς
τόκον τρία ἡμιόβολια τὴν ἡμέραν πρᾶττεσθαι· καὶ ἐφο-
δύειν τὰ μαγνῆα, τὰ ἰχθυοπωλεῖα, τὰ ταειχο-
πωλεῖα· καὶ ¹⁵ τὰς τόκους ἀπὸ τῆς ἐμπολήματος εἰς τὴν
γνάθον ¹⁶ ἐκλέγειν. ¹⁸ Εργώδεις δὲ εἰσιν οἱ τὸ σῶμα εὖ-
λυτον ἔχοντες πρὸς λοιδόειαν, καὶ Φθελόμοιοι μεγάλη
τῇ φωνῇ, ὥς συνηγεῖν αὐτοῖς τιμὴν ἀγορᾶν καὶ τὰ ¹⁷ ἐρ-
γαστήρια.

* *usuram diatim obolum cum di-*
* *midio stipulari.* Nummos, quos
* *e tali captura conficiebant, h. e.*
* *minutos obolos, in buccam so-*
* *lebant condere, &c.* Vide Eun-
dem *De modo usurarum* pag. 71.

¹⁵ Τὰς τόκους—&c.] Casaubo-
nus contendit legendum ὀβολὸς
vel χαλκοίς, sed frustra, ut pluri-

bus ostendit Duportus; qui me-
dullam eorum, quæ ad hunc lo-
cum congeffit, ex Salmasio hau-
sit, libello *De usuris* pag. 580.

¹⁶ Εκλέγειν] Hemsterhusius
in Notis ad Pollucem *Lib. ix.*
Segm. 63. monet legendum ἐπι-
λέγειν. *Ἐκ enim ἐπὶ (inquit)*
scilicet confusa sunt in Polluce.

Z.

ΠΕΡΙ ΛΑΛΙΑΣ.

Ἡ δὲ λαλία, εἴ τις αὐτὴν οὐκ εἰσέειναι βύλοιτο, εἴ-
ναι αὖν δόξειεν ἀκρασία τῷ λόγῳ. Ὁ δὲ λάλῳ,
ποιεῖτός τις, οἷόν τ' ἐντυγχάνοντι· εἰπεῖν, αὖν ὅπου
πρὸς αὐτὸν φθέγγηται, ἐπὶ ἑδὲν λέγει· καὶ ² ὅτι αὐτὸς
πάντα οἶδε· καὶ αὖν ἀκέρη αὐτῷ, μαθήσεται. Καὶ μετὰ-
ξὺ δὲ ³ ἀποκενομένης ὑποβάλλειν, εἰπας, Σὺ μὴ ὅτι-

[¹ Εἰπεῖν, αὖν] In prior. Editt.
nulla erat distinctio, sum-
mo cum dispendio sensus; sed ita
interpunxi, auctoritate MS. *Trin.*
ad mentem Sylburgii & Casau-
boni.

² Ὅτι αὐτῷ] MS. *Bar.* delet ὅτι,
& Stobæus legit αὐτῷ pro αὐτῷ.

³ Ἀποκενομένης ὑποβάλλειν, εἰπας,
Σὺ μὴ ὅτι λέγεις—] Omnes MSS.
ἀποκενομένης, excepto *A.* qui ha-
bet ἀποκενομένης. Hoc primum;
deinde MS. *Barocc.* ὑποβάλλειν, ut
Cap. sequi. ὑποβάλλειν, & MS. *A.*
ὑποβάλλειν, εἰπας σου; Quæ lectio si
adprobetur, vertendum videtur—

λάθῃ

CHARACTERES ETHICI. XXXIII

impudentia, ducem se rabulis forensibus præbet: ac mox illis pecunia fœnori data, pro usura drachmæ cujusque ternos semiobolos in dies exigit: sæpe etiam popinas & macella, ubi pisces ac fassamenta vaneunt, pererrat: nec non quos e nundinatione sua nummos conficit, solet eos in buccam condere. Sunt sane istiusmodi homines admodum difficiles, quorum quidem os ad convitiandum facile solvitur, atque id voce ita contenta, ut eorum clamoribus & forum & omnes tabernæ personent.

Conjectura non adeo felici: vide Casaubonum pag. 62. & ad locum.

17 Ἐργώδεις δὲ εἰσιν οἱ τὸ σῶμα ἔχοντες] Optimæ fidei Codd. A. & B. hoc modo scribere & supplere jubent; prius εἰσι τὸ— Sophocles apud Hesychium (inquit Galeus) eodem sensu ponit ἔχοντες,

ἀκατάπαυστον quo Noster ἔχοντες. 18 Ἐργασίαι.] In MS. Barocc. nescio quo fato, quave incuria, vocis hujus locum occupavit μονασίαι. Certo certius nullo jure, cum ad sequiorem potius Græcitatem pertineat, & altero illo vocabulo usus sit Theophrastus infra sub finem Cap. 9.

VII.

DE LOQUACITATE.

Loquacitas autem, si quis eam definire velit, sermonis intemperantia esse videatur. Loquax vero is est, qui soleat ei, quicum verba facit, dicere, quicquid ille narrare inceperit, Nihil dicis: se rem omnem probe tenere: illum, si operam sibi dare velit, intellecturum. Deinde respondentem interpellans, Tu, ait, ne oblivisca-

Deinde respondentem adoritur hisce verbis, Dixistine? Sed lectio, quam repræsentandam curavi, magis placet. Reposui ὑποβάλλειν, pro ὑποβάλλω, quod MSS. præferant ὑποβάλλω, & infinitivus optime congruat cum εἰπῶν supra, &

πορίσασθαι inferius. Denique, scripsi & distinxī εἰπας, Σὺ-----ἔρε. ad mentem doctissimi Casauboni, nisi quod retinuerim ὁμιλῶν ex omnibus MSS. pro ὁμιλῶν, quod exhibentejus Notæ; forsan errore typothetarum.

tis eorum quæ dicturus eras: & Factum bene, quod in memoriam revocasti: & Quam juvat interdum sermones mutuos ferere! & Quod præterii: & Celeriter tu quidem rem percepisti; & Pridem expectabam an eodem mecum recideres: aliasque hujusmodi occasiones loquendi captans, ne respirare quidem eos finit, quibuscum loquitur. Ac postquam singuli sunt ab eo ita enecti, tum ad eos accedere non veretur, qui plures una coierunt, eosque de rebus feriis agentes in fugam vertere. Sed & ludos ac palæstras ingressus, ut ne tantum pueri addiscant solet efficere, verba interea cum corporum exercitatoribus seu paedotribis, & ludimagistris funditans. Si quis discedere se velle dicat, comitari ille, & domum usque deducere ac prosequi. Si forte, quid sit in concione actum, rescierit, id aliis postea narrabit: tum de eo prælio, quod prætor Aristophonte, nobili illo oratore, commissum est, longam narrationem contexet; item, de ea pugna quæ a Lacedæmoniis duce Lyfandro est pugnata:

MS. Trin. περιπατος sed interpolatur αποκατας & Baroccianus codex, suffragantibus A. & B. εν τειχιας, quasi loquax iste amicum e propria tantum domo deduceret, non usque ad suas ædes. Sed recepta lectio magis arridet.

9 Πυδομενους τις εακλησις απαλγικειν] MS. Barocc. παιδομενος, non æque bene, suffragante Stobæo; qui etiam παρὰ γλῆκιν.

10 Περιστοιγισαδης εἰς κη τιμω ἐπ' Αεζροφωτος ποτε γενομεντω τε ρητορτω μεχλω] Doctissimus Casaubonus hunc locum intelligit de pugna ad Arbela, qua Alexander Darium vicit; quam fatetur accidisse uno anno prius, sub Aristophane Archonte, sed cujus fama in Græciā pervenit tantū Aristophonte Archonte. Sed ignoscant mihi venerandi omnibus literatis tanti viri manes, si ab eo hoc loco dissentio. Intelligo enim magnam illā & in

tota Græcia celeberrimā pugnam, qua Agis Archidami filius rex Lacedæmoniorū cecidit heroice pugnans ad Megalopolin, ubi a Macedonibus & Antipatro victi Græci jugum Macedonicū subire coacti sunt: & in ea pugna cum Agide una cecidit spes libertatis Græciæ. Ea pugna evenit Aristophonte Archonte, teste Diodoro lib. 17. & Plutarcho in Agide, & in Demosthene, & de ea proculdubio multi fiebant in Græcia sermones; fuit enim negotiorū Græciæ veluti κελσις, & ultimus Græciæ ad libertatem aspirantis & se erigere cupientis conatus. Quam celebris ea pugna fuerit, si scire cupis, vide Curtium initio lib. 6. De ea etiam Arrianus lib. 2. & Justinus lib. 12. PALMERIUS.

11 Τὴν ἑξ Λακεδαιμονίων ὅτι Λυσάνδρῳ] Universi MSS. H. Steph. & Sylburgius non agnoscunt & si

γῆς αὐτὸς ¹² εἶπας ἡυδοκίμησεν ἐν τῷ δήμῳ. Καὶ χτ' ἢ πληθῶν γε, ἅμα διηγέμενος, κατήγορίαν παρεμβά-
λειν· ὥστε τὲς ἀκρόντας, ἢ τοι ὀπιλαθέσθαι, ἢ νυστάξαι,
ἢ μεταξὺ καταλιπόντας ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ συ-
δικάζων δὲ, κωλύσαι κεῖναι· καὶ συυθεωρῶν, θεάσασ-
θαι· καὶ συυδειπνῶν, φαγεῖν. Λέγων ὅτι χαλεπὸν τῷ
λάλῳ ἐστὶ σιωπᾶν· καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ ἐστὶν ἡ γλῶττις· ¹³ καὶ
ὅτι οὐκ ἀν σιωπήσκειν, εἰ τῷ χελιδόνων δόξειεν ἀν
εἶναι λαλίτερον. Καὶ σκωπτόμενον ὑπομείναι· καὶ
ὑπὸ τῷ ¹⁴ αὐτῷ παιδίων, ὅταν αὐτὸν ἤδη ¹⁵ καθύ-
δειν βελόμενα κελύη λέγοντα ταῦτα, λαλεῖν πὶ ἡμῖν,
ὅπως ἀν ἡμᾶς ὑπνῶ λάβῃ.

& MSS. A. B. Λακκιδαιμονίοις ὑπὸ,
sed nihil mutandum.

¹² Εἶπας ἡυδοκίμησεν] In prior.
Edit. εἶπεν διδοκίμησας. *Sensum ex-*
pressi (inquit Casaubonus) *qui*
diligenter cogitanti videbatur esse
commodissimus; nihil interim sus-
picatus est Vir magnus mendo-
sum esse locum, cui medicam ma-
num, feliciter satis, opinor, ad-
hibui, ope MSS. probatæ fidei,
A. & B. quorum prior habet
εἶπας διδοκίμησαν, posterior εἶπεν
διδοκίμησαν, male, ut videtur, pro
εἶπας ἡυδοκίμησεν, quæ repræsentavi;
vel forte pro διδοκίμησαι sed
accentu in MSS. syllabæ κα im-
posito, prior lectio placet.

¹³ Καὶ ὅτι ἐκ] Ita, pro ὡς ἐκ,
dedi, auctoritate omnium MSS.
ac Edit. Camotianæ; nec immeri-
to placuit, cum præcedens sen-
tentia habeat ἐ ὡς.

¹⁴ Αὐτοῦ παιδίων] Male prius
αὐτοῦ sed ita restitui, sensu po-
stulante, & suffragantibus MS.
Trim. & Hen. Stephano.

¹⁵ Καθύδειν βελόμενα κελύη λέ-

γοντα ταῦτα, λαλεῖν πὶ ἡμῖν] Soli-
to suo iudicio, pro βελόμενον, hic
reposuit Casaubonus βελόμενα,
succinentibus MSS. Gall. Barocc.
& interpolatore MS. Trim. sen-
sumque satis feliciter expressit,
quantum verba nunc præ se fe-
runt; quæ corrupta esse vidit
etiam Auberius, & constructio-
nem faciliorem reddere tentavit,
expungendo ταῦτα, & legendo λά-
λει. Quem aliquatenus secutus
est Sylburgius, dum restituit—
λέγοντα, πάππαι, λάλει πὶ ἡμῖν, quod
probabile videtur; & huic quidē
conjecturæ aliquantulū favet ab-
breviata scriptura vocis πάππαι, vel
πάππας, quæ sub hac forma (Ϡ)
pingitur in plerisque Græcis co-
dicibus, teste celeberrimo Mont-
fauconio in *Palæographia Græca*
pag. 346. Quod citimæ ætatis li-
brarii non assequentes, importu-
num istud ταῦτα nobis obtru-
serunt. Sed magis mihi, fateor,
placet Casauboni conjectura, qui
pressius ad literarum vestigia, pro
ΤΑΥΤΑ legit ΑΤΤΑ, ita ut hoc

CHARACTERES ETHICI. XXXVII

& si quid ipse unquam pro concione cum aliqua sua laude dixerit. Atq; hæc narrans, simul in vulgus invehetur: idque tanto cum audientium tædio, ut eorum alius quæ ab ipso dicuntur oblivioni statim mandet, alius dormitet, alius loquentem adhuc deferat, discedatque. Denique, sive ad judicandum cum alio sedeat, judicare; sive ad spectandum, spectare; sive ad cibum sumendum, cibum sumere, confessorum impedit. Quippe, inquit, loquaci durum est tacere: linguam enim tanquam in udo habet: atque adeo præ quavis hirundine garrulus videri malit, quam tacere. Adeo se irrideri fert patienter; idque vel a puerulis suis, qui somnum petitori jubeant ipsum aliquid sibi narrantem, verba facere: ut ita nobis, inquit, somnus obrepit.

modo totus constituatur locus —
καὶ οὕτως βεβηκόμενα καλῶς, λέγοντα
"Αττα, λαλεῖν πὶ ἡμῖν, ὅπως αὖν ἡμεῖς
ὑπὸν λαλεῖν. Verba ista, λέγοντα "Αττα,
dicentes. "Αττα, in parenthesi col-
locanda sunt; tum facilis erit cum
sensus, tum constructio. Vel le-
gendum—— λέγοντα, "Αττα, λαλεῖ πὶ
ἡμῖν, — sic parenthesi nullum erit
opus. "Αττα autem vox est no-
tissima, reverentiæ erga Patres &
Seniores a junioribus præstitæ in-
dicium, & honoris προσφώνημα, a-
pud Homerum, aliosque. Placet
mihi, inquam, hæc emendatio,

quamvis non lateat Eustath., dicere
 vocē "Αττα esse propriam προσφώνως
 appellationem, ut πάππα, πατρός.
 Facilis fuit inter scribendum tran-
 situs a ΛΕΓΟΝΤΑ ΑΤΤΑ ad
 ΛΕΓΟΝΤΑ ΤΑΥΤΑ. Vel
 denique legamus λέγοντα ΤΕΤΤΑ,
 quod proxime ad receptæ lectio-
 nis vestigia accedit. Τέττα autem
 est vox minoris ad majorem re-
 verentiæ causa, sed poetica; προσ-
 φώνησις τιμητικὴ νεωτέρῃ φίλῃ πρὸς
 παλαιότερον, inquit Eustathius ad
Iliad. 4. De mutatione orationis
 hoc in loco, vide Casaubonum.

Η.

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΠΟΙΙΑΣ.

Η δὲ λογοποιία, ἐστὶ συνήθεσι ψευδῶν λόγων καὶ
 πράξεων, ὧν βύλεται ὁ λογοποιῶν. Ὁ δὲ λο-
 γοποιὸς, τοιοῦτός τις, οἷον ὑπαντήσας τῷ Φίλω, βύ-
 ρους καταβαλὼν τὸ ἦθος, καὶ μελίσσας, ἐρωτῆσαι,
 Πόθεν σὺ, καὶ τί λέγεις; καὶ, Ἐχεις ποτε εἰπεῖν
 καινόν; καὶ ἐπιβαλὼν ἐρωτᾶν, Μὴ λέγεται τι καινό-
 τερον; καὶ μὲν ἀγαθὰ γέ ἐστι τὰ λεγόμενα καὶ, ὅτε
 εἰσας ἀπικρίνασθαι, εἰπεῖν, Τί λέγεις; εἰδὼν ἀκή-
 κοας; Δοκῶ μοί σε βύωχῆσαι καινῶν λόγων. Καὶ
 εἶναι αὐτῷ ἢ γραπώτης, ἢ παῖς Ἀτείης ἢ αὐλητῆς, ἢ
 Λύκων ὁ ἐργολάβος ποῦτα γεγονώς ἐξ αὐτῆς τῆς μάχης;
 ἢ Φησὶν ἀκηκοέναι αἱ μὲν ἐν ἀναφοραῖ τῶν λόγων
 τοιαῦτα εἶσιν αὐτῷ, ὧν εἰδὼς αὐτὸν ἔχει ἐπιλαβεῖσθαι.
 Διηγείναι δὲ τέτλης φάσκων λέγειν, ὡς Πολυσπέρχων καὶ
 ὁ βασιλεὺς μάχῃ νείκηκε, καὶ Κάσανδρος ἐξώγρηται.
 Καὶ εἴπῃ τις αὐτῷ, Σὺ δὲ ταῦτα πιστεύεις; Φήσῃ τὸ

1^ε ὑπαντήσας τῷ φίλῳ] MSS. A. B. Barocc. & Osborn. ἀπαν-
 τήσας, quod melius est, si fami-
 geratorem casu obviam factum
 amico existimemus; nam ὑπαν-
 τάω est honoris causa ἐν consulto
 obviam procedo, ideoque ὑπαντή-
 σας huic loco magis quadrare vi-
 detur, quod famigeratoris sit de
 industria se amicis obviam dare,
 ad res novas inquirendas & enar-
 randas.

2 Καταβαλὼν τὸ ἦθος] Casau-
 bonus suspicatur legendum μετα-
 βαλὼν, ut in versione repræsentavit,
 ex Aristotele: quo sensu The-

ophrastus ipse alibi dixit μεταβαλ-
 λειν τὰς χεῖρας, mutare colores, teste
 Galeo; qui conjicit legi posse
 μεταβαλὼν, sumens — fingens sibi
 vultum, preparans se, interprete
 Bado. Sed cum omnes ad u-
 num MSS. καταβαλὼν agnoscant,
 retinendum censui; præsertim
 quum sensus satis commodus ex-
 culpi possit, vel ipso Casaubono
 fatente; quem vide.

3 Τί λέγεις; καὶ, Ἐχεις ποτε εἰπεῖν
 καινόν;] MSS. A. B. C. D. Barocc. Trin. & Stobæus, inverso
 ordine, λέγεις τί; Sed paulo infra,
 ut hic: & in MSS. A. B. & Ba-

πράγμα

VIII.

DE FAMIGATIONE,
sive RUMORUM CONFICTIOE.

Famigeratio est factorum dictorumque ad arbitrium ipsius fingentis confictio. Famigator autem is est, qui obvius amico factus, statim mutato vultu, ac renidens, interroget, Unde tu, & quid ais? & Habesne super hoc novi quicquam? & pergens interrogare, Nihilne, inquit, novi dicitur? atqui fausta sane sunt & læta, quæ vulgo narrantur: tum autem, priusquam ille respondeat, Quid ais, inquit, nihil audivisti? Ergo ego te, sicut video, rerum novarum epulis laute excipiam. Ac statim est illi aut miles aliquis, aut Astei tibicinis puer, aut manceps Lyco qui ex ipso prælio sit reversus, a quo se dicat audivisse: auctores siquidem ille tales eorum quæ dictitat profert, quos nemo queat arguere. Refert autem accepisse se ab illis, Polysperchontem cum rege hostes prælio fudisse, & superasse, Cassandrumque vivum in hostium potestatem venisse. Quod si quis ei dicat, Tu autem hæc credis? Imo, inquiet; rem enim clarissima om-

rocc. πῶς inseritur inter κὶ & ἔχῃς. καὶ πῶς ἔχεις πρὸς τὸ δὲ εἰπεῖν καὶ ἰόν; Rectius, opinor, se habebit tota ἑρῶχῃ, si legamus, κὶ, ἔχῃς πρὸς τὸ δὲ εἰπεῖν καὶ ἰόν; ἔρ, Habesne super aliqua re quicquam novi? Hoc rectius, inquam, quia nihil præcessit ad quod referatur vox τὸ δὲ, & prorsus indefinita sit loquaculi famigatoris quæstio. Eundem ad modum MSS. A. B. & Barocc. initio sequentis periodi exhibent, κὶ αἵς ὁπλᾶν---.

4 καὶ μὴν ἀγαθὰ γέ ὄντι τὰ λεγόμενα] Camotius pro μὴν legit μὴ, & mox Oporinus omittit γε (suf-

fragante Barocciano,) quæ scriptura si admittatur, distinguendum erit post κὶ, & reliqua interrogative legenda. SYLBURGIUS.

5 Εἰπὺν αὐτῷ, ὡς ἔδδῃς ἂν ἔχει ὁπλᾶν] Codex MS. Episcopi Mettensis habet εἰπὺν αὐτῷ, nec incommode forsan, tales ei sunt rumorum auctores, quos nemo queat arguere — ὁπλᾶν. Sic enim restituendum censui, ad doctiss. Casauboni mentem, pro ὁπλᾶν, quod frigidum mire sensum præfert; facile enim mutari potuerunt literæ C & θ, festinante librario.

πράγμα βοᾷσαι γ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν λόγον
ἐπεντείνειν· καὶ πάντας συμφωνεῖν ταῦτα γ' λέγειν περὶ
τῆς μάχης καὶ πολυὶ τὸ ζῶμὸν γερονέναι. Εἶναι ὃ αὐτῷ
καὶ σημεῖον τὰ πρὸς ὧπα τὰ ἐν τοῖς πράγμασιν· ὁρᾷν
γ' αὐτῶν πάντων μετὰ βεβληκότα. Λέγει δ' ὡς καὶ
Περσέης ποιεῖ τῆς τοῖς κρυπτόμενον πινυ ἐν οἰκίᾳ, ἥδη
πέμπω ἡμέραν ἤκοντα ἐκ Μακεδονίας, ὅς πάντα
ταῦτα εἶδε. ¹⁰ Καὶ ταῦτα πάντα διεξιὼν, πῶς οἶεσθε;
πιθανῶς χετλιάζει. Λέγων, δυστυχὴς Κάσανδρος!
¹¹ ὦ ταλαίπερος! Ενθυμῇ τὸ τῆς τύχης; ἀλλ' ἐν

6 Τὸν λόγον ἐπεντείνειν] *Rumorem*
crescere, vertit Casaubonus; satis
apte quidem ad præcedentia &
quæ sequuntur, sed minus, vereor
ad Græcæ Linguae rationem, nisi
subintelligatur ἀνθρώπου ve. ἐαυτοῦ.
Nam *προσεντείνω* & similia com-
posita a *τείνω* transitive sumun-
tur; quem usum etiam hanc vo-
cem ἐπεντείνειν sequi verisimile est:
verisimile, inquam, cum sit ἀπαξ
λεγόμενον, & nullibi, quod sciam,
nisi hoc uno in loco occurrat. O-
pinioni nostræ favent veteres MSS.
A. & B. qui legunt ἐπεντείνειν fa-
migerator sc. *auget* & *extendit*
rumorem; A. in textu, sed B. in
margine. Aliquando putabam re-
poni posse ἐπακτείνειν sc. ἐαυτὸν *ex-*
tendere vel *dilatare* seipsum; quæ
vox occurrit apud Alexandrum
Aphrodisiensem. Sed nihil mu-
tavi, cum Theophrasto integrum
olim fuerit novas voces compo-
nere, licet hodie nobis non liceat
esse tam disertis.

7 Καὶ πάντας συμφωνεῖν ταῦτα γὰρ
λέγειν περὶ τῆς μάχης] pessime in prior.
Editt. Καὶ πάντα γὰρ συμφωνεῖν ταῦ-
τα λέγειν——. Sed hoc modo re-
fingi postulabat sensus, suffragan-

te Casaubono, qui legit πάντας
pro πάντα· facili enim excidere
potuit σ a fine vocis πάντας, se-
quenti vocabulo συμφωνεῖν ab ea-
dem litera incipiente. Istud in
veteribus membranis solemne est.
Deinde, voculam γ', quæ in prior.
Editt. inter πάντα & συμφωνεῖν im-
portunius irrepsit, rejeci post
ταῦτα, auctoritate MSS. Gallic.
Bar. Trin. Osborn. & Hen. Ste-
phani.

8 Ζῶμὸν] Ita uno ore quot-
quot nobis obvenerunt codices,
probante Casaubono. Sed Sto-
bus φόνον eadem — stragem; &
melius, iudice Stephano. Sane
ζῶμος nihil huc facit (inquit Syl-
burgius) nisi per jocum sic vocet
cruorem effusum. Hæc ille; vide
Casaubonum.

9 Ὅρᾷν γὰρ αὐτὸν πάντων μετὰ βε-
βληκότα] Vetustissimus MS. A.
legit αὐτὸν & C. πάντα· quæ le-
ctiones si admittantur, hic exur-
get sensus, — quem ipse viderit
penitus immutatum. Sed recepta
verba stare possunt.

10 Καὶ ταῦτα πάντα διεξιὼν, πῶς
οἶεσθε; πιθανῶς χετλιάζει. Λέγων,
δυστυχὴς Κάσανδρος!] Locus, si
ισχυρὸς

nium voce tota urbe ferri; rumore crescere; omnes congruere: eadem enim de prælio ab omnibus narrari: magnum nimirum ea pugna fartum esse factum. Idque se ex eorum etiam vultu, qui rem gerunt publicam, colligere; quem viderit ipsis penitus immutatum. Addit deinde se inaudisse, quendam qui ex Macedonia advenit, quique omnibus quæ gesta sunt interfuerit, quintum jam diem ab illis domi occultari. Atque ubi hæc commemoravit, miserationes adjicit: at scin' quomodo? sane quam persuasibiliter. O infelicem, inquit, Cassandrum! O virum ærumnosum! En Fortuna quid possit:

quis alius, mirum in modum corruptus, & mala interpunctione depravatus. Nec enim, opinor, Casauboni acumen omnes amolitur est difficultates, ista verborum, quam textus repræsentat, distinctione; quamvis feliciter satis conjecit ταῦτα substitui debere pro πάντα, & voces πῶς οἶεσθαι in parenthesi collocandas esse. Stephanus & Sylburgius nihil opis afferunt, legendo — διεξιὼν, πῶς, οἶεσθαι, πιθανῶς χειτλιάζει; Ad MSS. igitur recurrendum; e quibus optimæ fidei codex A. totum locum ita exhibet, καὶ ΤΑΥΤΑ πάντα διεξιὼν, πῶς οἶεσθαι πιθανῶς χειτλιάζειν λέγων δυστυχὲς Κάσσανδρον! sic etiam MS. B. & Barocc. nisi quod agnoscant ταῦτα. In cæteris MSS. Gallicis πῶς οἶεσθαι, sine interrogatione, sed tamen ἀλλ' ἐν ἰχυρὸς, ut Casaubono placet. Denique codex MS. Trin. καὶ πάντα διεξιὼν πῶς οἶεσθαι πιθανῶς χειτλιάζει λέγων δυστυχὲς Κάσσανδρον! In tanta lectionum varietate, quid certi possit statui, nondum video. Censeo autem integrum hunc locum ita suppleri & distingui debere, καὶ ΤΑΥΤΑ

πάντα διεξιὼν (ΩΣ ΟΙΕΣΘΑΙ) πιθανῶς, χειτλιάζει λέγων &c. i. e. Et ubi hæc omnia enarravit (ut quis putaverit) probabiliter, quiritatur dicens, O infelicem Cassandrum! Vel hoc modo refingi possunt hæc verba, καὶ ταῦτα πάντα διεξιὼν (ΩΣ ΟΙΕΤΑΙ) πιθανῶς χειτλιάζει --- &c. Ως οἶεται (ut ipse putat) πιθανῶς probabiliter, quiritatur — &c. Sic Noster utitur verbo πιθανῶς infra Cap. περὶ ἀλκυνείας -- ἢ προσηύδα πιθανῶς ἐκείνοις τῶν ὀνόματι, interp. Casaub. probabilibus etiam cuique eorum nominibus additis. Denique, si neutram harum emendationum, quæ facilem & commodum præbent sensum, admitti placeat, servatis vulgatis, hoc modo distinguatur locus, καὶ ταῦτα πάντα διεξιὼν (πῶς οἶεσθαι;) πιθανῶς χειτλιάζει λέγων -- &c. Πῶς οἶεσθαι eleganter interjiciuntur, ut πῶς δοκεῖς; & similia, passim apud Atticos scriptores.

II Τύχης; ἀλλ' ἐν ἰχυρὸς γινόμενος] Interrogationis notam, post τύχης, revocavi ex MSS. Gallicis, ad votum Casauboni: qui malit ἰχυρὸς γινόμενος. Auberius vero

ἰσχυρὸς γινόμενος. Καὶ, ¹² δεῖ ἢ αὐτὸ σὲ μόνον εἰδέναι· πᾶσι ἢ τοῖς ἐν τῇ πόλει περὶ δεδραμένης λέγων. Τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τεθαύμαχα τί ποτε βέλον ἢ λογοποιουῦτες· ὃ γὰρ μόνον ψεύδον, ἀλλὰ καὶ ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττεισι. Πολλάκις γὰρ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν τοῖς βαλανείοις χειρᾶς ποιήματα, τὰ ἱμάτια ἀποβεβλήκασιν· οἱ δ' ἐν τῇ τοῦ πεζομαχίας καὶ ναυμαχίας νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὠφλήκασιν. ¹³ Εἰσὶ δ' οἱ, καὶ πόλεις τὰς λόγῳ κατὰ κράτος αἰρουῦντες, παρεδειπνήθησαν. ¹⁴ Πάνυ δὲ ταλαίπωρον αὐτῶν ὅτι τὸ ὀπιτήδευμα· ¹⁵ ποῖα γὰρ ὃ τοῦ, ποῖα δὲ ἐργασθεῖα, ποῖα δὲ μέρη τῶν ἀγορῶν καὶ διημερδύουσιν, ¹⁶ ἀπαυδᾶν ποιῶντες τὰς ἀκρόντας ἔπας, καὶ καταπονουῦντες ταῖς ψευδολογίαις;

posteriorē *ῥεωχλῶ* legit *ἄλλως* ἰσχυρὸς γινόμενος, & rejicit post *ταλαίπωρος*, O calamitosissimus, praesertim cum praepotens fuerit! Sed paulo liberior est haec mutatio & transpositio, contra universorum Codicum fidem.

¹² Δεῖ ἢ αὐτὸ σὲ μόνον εἰδέναι] Sana videntur omnia; sed inter se discrepant Codices. In vetustissimis enim MSS. A. B. & Barocciano δεῖ δ' (τ' A.) αὐτὸν γε μόνον εἰδέναι. Cæteri MSS. Oporini & Camotii Editiones habent δεῖ δ' αὐτὸν σε----- quasi *σεκυτόν*, quod ferri potest; sed vulgata lectio commodior. Paulo inferius, pro *τί ποτε*, MS. Trin. praefert *τί δὴ ποτε*, sed hoc exigui momenti.

¹³ Εἰσὶ δ' οἱ, καὶ πόλεις τὰς λόγῳ κατὰ κράτος αἰρῶντες] In prior. Editt. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ πλείστοι λόγῳ, corruptissime; nam εἰσὶ δ' οἱ nonnulli & πλείστοι plurimi plane *ἀσύστατοι* sunt. Ita

igitur refingendum censui: quod & Casaubonus partim vidit, dum reposuit *πόλεις* pro *πλείστοι* sed erravit, opinor, cum transpositionē literarum huic mendae ortum dedisse suspicatus est. Potius enim videtur originem traxisse ex elisione vocalis *o* in *πόλεις*, & confusione vocum: ΠΟΛΕΙΣ ΤΩ, omisso *o* *μικρῶ*, ΠΛΕΙΣ ΤΩ, quod facile evenire potuit, cum vocales in MSS. consonantibus saepissime imponantur; pro ΠΛΕΙΣΤΩ autem, in quod postea coaluerunt voces, huic loco nullo modo quadrante, audaciores librarii, æque infelicitè, reponebant *Πλείστοι*, quod priores huc usque occupavit editiones. Vel error ex dictantis voce ortus est, pronunciantis ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΙ pro ΤΩ, cujusmodi errata quamplurima in veteribus membranis deprehendi sciunt harum rerum periti. Vel denique, abbreviata scriptura vo-

at fuit certe Cassander præpotens. Te vero, ait, tacitum hoc tecum habere oportet: ipse autem ad civium unumquemque accurrit, ut ei omnia narret. Equidem mirari soleo quid sibi homines hoc genus falsis rumoribus fingendis spargendisque velint: quæ res, ut taceam mendacii turpitudinem, non raro ipsis incommoda evenit. Factum enim sæpe, ut dum isti in balneis concursus facerent, vestes interea suas furto amitterent: alii dum in porticu aut pedestri aut navali prælio vincunt, quod vadimonium non stitissent, graviter multati sunt. Quibusdam etiam, dum urbes verbis suis fortiter caperent, cæna interea loci periit. Enimvero misera est istorum vita & conditio: nam quæ porticus est, quæ officina, quæ fori pars, in qua dies non traducant integros, magno cum audientium, quos falsis suis narrationibus obtundunt, tædio?

cis *πέλεις*, quæ hoc modo (πο^{λε}) in MSS. pingitur, posterioribus librariis fraudem fecit.

14 Πάνυ δὴ ταλαιπώρον] Sic pro ὃ præferunt MSS. Gall. Bar. & Stobæus; suffragantibus H. Stephano & Sylburgio, — Misera quidem istorum est vita.

15 Ποία γὰρ ἔστι σοῦ, ποῖον δὲ ἐργασίῃ] In MSS. Gall. Trin. Vulc. & Osborn. ποία γὰρ ἔστι σοῦ, ποῖον δὲ ἐργασίῃ, succinente Stobæo; male, ut videtur, pro ποία γὰρ ἔστι σοῦ, κατὰ ποῖον δὲ ἐργασίῃ. Sed recepta lectio concinnior.

16 Ἀπαυδάν ποιῶντες τὰς ἀκρόντας ἔπος, καὶ καταπονέοντες τὰς ψευδολογίας.] Ordo est, ἔπος ἀπαυδάν ποιῶντες τὰς ἀκρόντας, καὶ καταπονέοντες — hoc modo auditores suos defatigantes, & falsis narrationibus conficientes: Ita disponenda sunt verba in constructione, si vulgata lectio retineatur. MSS. autem Gallici ha-

bent *καταπονέοντες* quæ scriptura si admittatur, tum ita interpungendus est locus — ἀκρόντας, ἔπος καὶ καταπονέοντες — auditores, & ita conficiunt —. Vel pro ἔπος reponatur ὅντως (ut in Proæmio Hieroclis ad *Aurea Carmina*, pro τὰ ἔπος χρυσῶν, restituimus τὰ ὄντως χρυσῶν) ut hic sit sensus, *auditores revera defatigantes*, —. Vel denique pro — ἀκρόντας ἔπος, καὶ καταπονέοντες — legamus — ἀκρόντας, ἔπος καὶ καταπονέοντες — *auditores, quos etiam falsis narrationibus conficiunt*. Ita facilis erit constructio & sensus expeditus. Vox ἔπος nullo negotio potuit oriri ex ὄντας postremis syllabis vocis ἀκρόντας male repetitis, aut perperam scribi pro ἔς. Hæc tantum conjecturarum nomine; nihil enim mutare sustineo, cum verba recepta aliquem præferant sensum, & ἔπος in omnibus MSS. compareat.

Θ.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΣΧΥΝΤΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀναισχυτία ἐπὶ μὲν, ὡς ὄρω λαβεῖν, καὶ φρόνησις δόξης αἰσχυρῶς ἐνεκα κέρδους. Ὁ δὲ ἀναισχυτῶς, τοῖστῶς, οἱτῶς πρῶτον μὲν ὄν ἀποτερῖ, πρὸς τοῦτον ἀπελθὼν δανείζεσθαι. εἶτα θύσας τοῖς θεοῖς, αὐτὸς μὲν δὴ πνεῖν παρ' ἐτέρῳ, τὰ δὲ κρέα σπυλθέναι ἀλοὶ πάσας· καὶ πρὸς καλεσάμενος τὸν ἀκόλαστον, δοῦναι, ἀπὸ τῆς τραπέζης ἄρτον καὶ κρέας ἄρας, καὶ εἰπεῖν, ἀκύντων πάντων, ἔϋωχῶ, τίβιε. Καὶ ὁ ψωνῶν δὲ, ὑπομιμνήσκειν τὸν κρεωπώλιον, εἴ τι χρήσιμος αὐτῷ γέγονε· καὶ ἐτηκὼς πρὸς τῷ φαθμῷ, μάλιστα μὲν κρέας, εἰ δὲ μὴ, ὅτ' ἔν τις τὸ ζυγὸν ἐμβάλλειν· καὶ εἰ μὲν λάβῃ, οὗ ἔχει· εἰ δὲ μὴ, ἀρπάσας ἀπὸ τῆς

¹ Ἄρτον καὶ κρέας ἄρας] Hoc ordine exhibet vetustissimus MS. A. & concinnius, opinor. In prior. Editt. ἄρας κρέας καὶ ἄρτον.
² ἔϋωχῶ, τίβιε] Epulare, Tibie. Pessime in prior. Editt. εἴωχῶ τίμει· pro quo MS. A. τιμώτατε, cæteri τίμει. Hanc vocem, non adeo feliciter, explicare tentarunt Casaubonus & Duportus; nihil interim suspicati mendum latere, & male scribi pro τίβιε, ut eruditissimus Salmasius, solito suo acumine, emendavit in *Plinianis Exercitationibus ad Solinum* pag. 47. C. τίβιτῶ (inquit Vir magnus) nomen servi apud veteres Comicos, ut Δᾶτῶ, Σύρτῶ, & Γίτας. Stephanus Byzantinus, τίβιον, ὅρτῶ Φρυγίας, ἀπὸ τίβιος πύλος· ἐκ τῆς καὶ τίβιος τὰς δόλους καλεῖται. Et Lucianus in *Timone*, ἀγ-

πὶ τῆς τέως Πυρρίης ἢ Δρόμωντῶς ἢ Τίβιος, Μεγακλῆς ἢ Μεγάβουζτῶς ἢ Πρωτόταρχτῶς ὀνομαζόμεντῶς. Hi sunt Tibii, quorum meminit Galenus lib. i. *Methodi*, ut servorum emptitorum, non Pontici Thibii. Metrodorus Scepsius in *Epigrammatis Arithmetici*, Ὀγδῶκοντα Σύρτῶ, Δᾶτῶ τετρία, τίβιτῶ ὀκτώ· perperam in membranis τίμειτῶ. Idem error apud Theophrastum in *Characteribus*, Cap. Περὶ ἀναισχυτίας, ubi pro ἔϋωχῶ τίβιε· vulgo editum est ἔϋωχῶ τίμει. Nec bene Vir eruditiss. honorate vertit, de servo enim accipiendum est. Optimam hanc & verissimam Salmasii emendationem in textum recepi, cum ulterius confirmatam viderem a Strabone lib. vii. & Scholiaste Aristophanis ad *Achar-*

τρα-

IX.

DE IMPUDENTIA.

Impudentiam definire licet, famæ neglectum turpis quæstus gratia. Impudens autem is est, qui solet pecuniam mutuo rogaturus ad eum accedere, cujus aliquid per fraudem detineat: deinde quum sacra diis facit, carnes victimæ suæ sale aspersas condit, ipse apud alium cœnans: atque ibi pedisequum suum compellans, sublati de mensa carniū frusto & pane, in omnium aurbus, Tu vir honeste, inquit, epulare hilariter. Quando obsonatur, lanium meminisse jubet, si ulla unquam in re fuerit de eo bene meritus; deinde autem trutinæ assistens, principio quidem carnes, sed si id non possit, os saltem aliquod in lancem injiciet: quod si auferre queat, id optime: si non, tum ille e mensa vel aliquod intestinorum

nenses, Aët. II. Scen. I. suffragante diligentissimo & doctissimo Menagio *Amœnitatum Furis Civilis* cap. xxv. pag. 145. Turpissimam autem hanc labem isti loco ab antiquis temporibus insedisse constat, quod vetustissimus Codex A. legat *πρωτότατε*, adaucto satis mendo, & Codex B. cæterique ad unum omnes *τίμιε*, errore Librariorum manifesto: Cum enim in MSS. provectioris ætatis litera β sub hac forma ω pingatur, vox *Τίμιε* facile irrepsit pro germana *Τίμιε*, cauda τω ω a festinante Librarii calamo imperitius affixa; simili prorsus incuria literæ υ & ε in plerisque auctorum *ωειοχαίς* confunduntur, & altera alterius locum importune admodum occupant.

3 *Εἰ π. χρήσιμῳ αὐτῷ γίνεται*]

Prius *εἰ π. χρήσιμον* —. Sed hanc lectionem postulat sensus, & agnoscebant aliqui codd. quos præmanibus habuit Casaubonus. Suffragantur etiam MSS. *Gallici*, ad Casauboni & Duporti mentem. *Εἰ π. χρήσιμῳ*, est elliptica locutio, pro *εἰ κατὰ π. χρήσιμος*, vel *πρὸς π. χρήσιμῳ*, Græcis non insolita, ut fusius ostendit Vir doctus jam laudatus. Auberius etiam vidit *χρήσιμον* esse importunum hoc loco, & margini illevit *χρήσιμος*.

4 *Ὅσῳ εἰς τὸ ζυγὸν ἐμβαλλεῖν*] MS. *Barocc.* legit *ὅσῳ ζωμῶν ἐμβαλλεῖν*, & MSS. A. B. *ὅσῳ ζωμὸν ἐμβαλλεῖν* (ita etiam MS. *Trin.* pro *ἐμβαλλεῖν*) sensu plane nullo. Error videtur originem traxisse ex abbreviata scriptura *ζον* non satis intellecta,

frustum

τραπέζης χολίκιον, ἅμα γελῶν ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ
 5 ξένοις δὲ αὐτῷ θῆαν ἀγορεύσας, μὴ δὲς τὸ μέγεθος,
 θεωρεῖν ἄγην δὲ καὶ 6 τὰς υἱεὶς εἰς τιμὴν ὑπερβαίνειν, καὶ τὸν
 παιδαγωγόν. Καὶ ὅσα ἐωνημύθη 7 ἄξιά τις φέρει,
 μετὰ δουλοῦ καλεῦσαι καὶ αὐτῷ. Καὶ ἐπὶ τιμῇ ἀλλο-
 τρία οἰκίαν ἐλθὼν, 8 δανείζεσθαι κειθὰς, ποτέ δὲ ἄχυ-
 ρον καὶ ταῦτα χρήσασθαι ἀναγκάσαι ἀπιφέρειν πρὸς
 αὐτόν. 9 Δεινὸς δὲ καὶ πρὸς τὰ χαλκεῖα τὰ ἐν τῷ βα-
 λανείῳ προσελθὼν, καὶ 10 βάψας ἀρύταιναν, βοῶντι
 τῷ βαλανέῳ, 11 αὐτὸς αὐτῷ καλαχέας, 12 καὶ εἰπεῖν,
 ὅτι λείπεται, ἀπὼν καὶ καί, Οὐδεμία σοὶ χάρις.

5 ξένοις ὃ αὐτῷ θῆαν ἀγορεύσας]

Sic pro αὐτοῦ rescripti ex Editione
 H. Steph. flagitante sensu: Sto-
 bæus pro θῆαν habet κρέα, sed
 omnes nostri MSS. ut in textu.
 Vide Duportum.

6 Τὰς υἱεὶς εἰς τιμὴν ὑπερβαίνειν] Vocem
 υἱεὶς, omnino ad sensum consti-
 tuendum necessariam, revocavi
 ex MSS. C. Barocc. & Trin. Ex-
 cidisse videtur, librariorum incu-
 ria, propter similitudinem cum
 sequenti vocula εἰς. Casaubonus
 supplevit υἱεὶς, optime ad aucto-
 ris mentem, sed minus Attice;
 suspicatus librarios alteram vocem
 affinium τὰς & υἱεὶς omisisse. Quod
 res non erat, nam alteram vo-
 cum affinium υἱεὶς & εἰς præ-
 termiserunt. Casaubono tamen
 favet MS. A. τὰς ὥς εἰς &
 in MS. C. utraque vox aliquo
 modo comparet, τὰς υἱεὶς ἴσως εἰς
 τιμὴν ὑπερβαίνειν.

7 Ἄξιά τις φέρει] MS. Barocc.
 paululum immutato verborum or-
 dine, τις ἄξια φέρει, & vox ἄξια
 desideratur in Oporini Editione
 & Stobæo; sed recepta lectio

non est sollicitanda.

8 Δανείζεσθαι κειθὰς, ποτέ ὃ ἄχυρον]
 MS. Trin. plenius — δανείζεσθαι
 κειθὰς ποτέ ὃ κειθὰς, ποτέ ὃ ἄχυρον
 forte pro δανείζεσθαι ποτέ μὴ κειθὰς,
 ποτέ ὃ ἄχυρον -vel ἄχυρα ex Baroc-
 ciano: sed contra stant reliqui
 codices MSS.

9 Δεινὸς ὃ καὶ πρὸς τὰ χαλκεῖα —
 προσελθὼν] Optimæ fidei Codex
 A. pro προσελθὼν exhibet προσελ-
 διῖν quam aliquando putavi non
 esse reïculam lectionem; Δεινὸς-
 προσελδιῖν solet-accedere, ut δεινὸς
 cum infinitivis alibi in hoc libel-
 lo: sed recepta lectio ferri potest.

10 Βάψας ἀρύταιναν] Vide Sal-
 masium ad Vopiscum pag. 515.

11 Αὐτὸς αὐτῷ καλαχέας] Sic
 scribi postulat sensus, sed omnes
 MSS. αὐτῷ, cum spiritu leni, ex-
 cepto codice Osborn. qui præfert
 αὐτῷ. Uti etiam libarius in Cod.
 A. prima manu scripserat, sed
 postea superne affixit οὐ utrius-
 que regiminis exempla reperire
 est apud auctores.

12 Καὶ εἰπεῖν, ὅτι λείπεται, ἀπὼν
 καί, Οὐδεμία σοὶ χάρις.] Vocem

CHARACTERES ETHICI. XLVII

frustum rapiet, & cum risu discedet. Jam si peregrinis apud se divertentibus locum in theatro ad spectandum emerit, ipse quoque, nullo pro capite suo dato ære, spectatum veniet: quin etiam liberos suos cum pædago eodem secum postero die ducere non dubitabit. Quæcunque autem parvo empta ferentem aliquem viderit, sibi quoque communicari jubebit. Et ubi ad ædes alienas venerit, vel hordeum, vel, si usus ita tulerit, paleam mutuaturus, eos coget a quibus acceperit, id quod dederint, domum sibi apportare. Sæpe etiam in balneis ad æna accedens, postquam arytænam mersam replevit, sese ipse, non sine magno balneatoris clamore, perfundit: dein discedens, Lavi, inquit: & ad balneatorem conversus, Ego vero, ait, gratiam tibi nullam.

κακεῖ interpretatur Casaubonus, paulo laxius, & ad balneatorem conversus: Pulchra quidem hæc, & ad loci sensum satis accommoda, sed quomodo ex Græco vocabulo κακεῖ procudi queant, nondum assequor. Ut libere quod sentio dicam, pace tanti viri, mendo laborare videtur hæc *κακεῖ* & vel scribendum ΚΑΙ ΕΤΙ pro ΚΑΚΕΙ, ita ut sensus sit, & amplius ait, Ego vero-&c. quæ vocum mutatio non adeo dura. Vel hoc modo distinguere & legi queant hæc verba, κακεῖ, ὅπ' ἀπέειπεν κακεῖ, ΟΥΔΕΜΙΑ σοὶ χάρις. Et, lavi, inquit; indeque (e balneo) discedens ait, Gratiam tibi nullam. Ἀπὸν κακεῖδεν—minima trajectione, pro καὶ ἐκεῖδεν ἀπὸν,--subaud. εἰπὺν, repetendum ἀπὸ κοινῆ. Denique, si neutra harum emendationum placeat, vide, an admitti possit Galei conjectura, qui vulgatam distinctionem retinet, ac pro ΚΑΚΕΙ reponit ΚΑΚΕΙΝΟ. ΟΥΔΕΜΙΑ—&c. sensus erit, & hoc addit, Nullam tibi gratiam.

Quod nec mihi, ut verum fatear, displicet; tum quod optimus inde oriatur sensus, tum quod ad receptam lectionem proxime accedat. In vetustioribus libris, ubi literæ non satis distinctæ erant, vocis κακεῖνο postrema syllaba, viz. νο, facile potuit excidere, ob similitudinem sequentis ου, in ουδεμία vel saltem, vocibus κακεῖνο & ουδεμία in scriptura minus accurata arctius cohærentibus, festinans librarii oculus alterum ex ο μικρῆς intercidere passus est; inde ortum traxit manca vox κακεῖν, quam cum non intelligerent sequioris ætatis scribæ, ulterius mutilando redegerunt ad κακεῖ quod frigido admodum, si modo ullo, cum sensu nobis hodie exhibent membranæ. Auberius vidit locum in mendo cubare, medicamque manum adhibere tentavit, reponendo κακεῖνο i. e. πρὸς βαλανεῖ, & illi sc. balneatori dicit, Gratiam tibi nullam. Liberum esto lectori iudicium.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΛΟΓΙΑΣ.

Η δὲ μικρολογία, ἔστι φθδωλία ¹τῆς ἀφύρου ὑπὲρ
²τῆς καιρόν. Ὁ δὲ μικρολόγος, τοιῦτός τις, ³οἷος
 ἐν τῷ μὲν ἡμιωβόλιον ἀπαιτεῖν ἐπὶ τῷ οἰκίαν ⁴καὶ
 συσιτῶν ἀριθμεῖν πόσας κύλικας ἕκαστος πέπω-
 κε καὶ ἀπάρχεσθαι ἐλάχιστον τῇ Ἀρτέμιδι τῇ συνδύπ-
 νοιούτων. Καὶ ὅσα μικρὰ τις πελάμνους λογίξει,
⁵πάντα φάσκει εἶναι ἄγαν. Καὶ οἰκέτες χύτραν ἢ
 λοπάδα κατὰξαι, εἰσπράξαι δὲ τῇ ὀπιτηδείων.
 Καὶ τῆς γυναικὸς ἀποδαλῆσθαι πρίχαλκον, οἷος με-
 ταφέρειν τὰ σκδύη, καὶ τὰς κλίνας, καὶ τὰς κισωτὲς, καὶ
 διφᾶν τὰ καλύμματα. Καὶ εἰάν τις πολλῇ, τοσούτοις ἀπο-

¹Τοῦ διαφύρου] Vide Salmasium
 De fœnore trapezítico pag.
 176. ex quo plura Duportus.

²Οἷος ἐν τῷ μὲν ἡμιωβόλιον ἀ-
 παιτεῖν ἐπὶ τῷ οἰκίαν] Casaubonus
 suspicatur vocem ἐλθὼν hic addi
 debere, post ἀπαιτεῖν, ex Palatinis
 codicibus; aut saltem legendum
 ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ. Sed nihil suppleri
 necesse est, iudice doctiss. Salmasio
 pag. 61. libelli De modo usurarum:
 cum vetustissimi Codd. quibus
 usus est non agnoscant, nec pos-
 tulet syntaxis; nam ejusmodi el-
 lipes sæpius occurrunt apud Græ-
 cos Scriptores. Casaubonus ve-
 rum hujus loci sensum in versio-
 ne nequaquam repræsentasse vi-
 detur: rectius enim, opinor, ad
 Salmasii mentem, qui ad debi-
 toris domum ventitans menstrua
 usura nomine semibolum exigat: In

nullo Codicum nostrorum com-
 paret ἐλθὼν.

³Καὶ συσιτῶν ἀριθμεῖν πόσας κύ-
 λικας ἕκαστος πέπωκε] Rectius
 ὁ συσιτῶν (inquit Sylburgi-
 us), ut regatur a sequente no-
 minativo ἕκαστος, ac συσιτοι sint
 qui mox vocantur συνδύπνοιες.
 Cui viri doctiss. conjecturæ favet
 articulus ὁ præfixus voci συσι-
 τῶν in MSS. A. B. & Barocciano;
 quasi esset, ὁ δεινὸς --vel-- εἰσδωὸς
 (aut quid simile) ἀριθμεῖν πόσας
 κύλικας ἕκαστος συσιτῶν πέπωκε, vel
 ἐκπέπωκε, ut quædam exemplaria,
 Stobæus, & Oporinus exhibent.
 Huic lectioni ulterius favent MSS.
 modo laudati, in quibus tota
 ὁμοχὴ hoc modo concipitur,
 καὶ ὁ συσιτῶν ἀριθμεῖν τὰς (πε in
 B. & Bar.) κύλικας, ὅσας ἕκαστος πέ-
 πωκε. Sed recepta lectio stare po-

δοῦναι

X.

DE SORDIDA

PARSIMONIA.

Sordida parsimonia est studium parcendi sumptibus ultra modum. Sordide parcus is est, qui a sodalibus apud se convivia agitare solitis, tanquam pro menstrua domus pensione, semiobolum exigat: & in convivio quot quisque calices educat, numeret: qui etiam ex omnibus convivis Dianæ minima libamenta offerat. Jam quæcunque ei quispiam fert impensa, etsi parvo emptâ, nimio tamen constare dicet. Si famulus ollam aut patinam fregerit, de ejus demenso tantum detrahet, quanti erat quod fractum est. Quod si uxor trichalcum amiserit, ille vero omnem supellectilem, lectos etiam, atque capsas loco movebit, & omnia stragula scrutabitur. Quicquid vendit,

test, nam utraque vox occurrit; *συσσιτών* apud Æschinem in *Orat.* *πρὸς περὶ παραπροσβείας*, & *σύσιτος* in aliis scriptoribus Atticis.

4 Πάντα φάσκειν εἶναι ἄζαν] In MSS. *Gall. Trin. Vulc.* & *Stobæo φάσκων* hoc primum & levius: gravius autem quod sequitur; nam *Codd. Gall. Barocc. Trin.* & *Aldina Editio* non agnoscunt ultimam vocem ἄζαν, quæ tamen ad sensum constituendum apprime necessaria videtur. In *MS. Trin.* relinquitur intervallum a librario inter εἶναι & εἶναι. Si autem eliminetur ἄζαν, quænam alia vox sit substituenda, nondum assequor.

5 Οἰκίτε χύτραν ἢ λοπάδα κατὰ ξαίῳ] Vetustissimi MSS. *A. B.* & *Barocc.* inserunt εἶναι post χύτραν & importunius quidem, nisi male scribatur pro πᾶσι.

6 Τῆς γυναικὸς ἀποβάλλουσι τείχαιον] Ita quidem universi Codices, nisi quod *Barocc.* habeat ἐμβάλλουσι. Sed, cum vox ΤΡΙΧΑΛΚΟΝ nullibi alias, quod adhuc sciam, inveniat, non incommode forsan cum *Duporto* legamus ΤΡΙΧΑΠΤΟΝ, *crinale*: quod *Hesychius* in *Glossario* ita explicat, *Τείχαιον, βομβύκινον ὑφασμα ὑπὸ τῶν τευχῶν τῆς κεφαλῆς ἀπόμενον*. Vel, si hoc minus placeat, quod *Τείχαιον* erat ornamentum magni pretii, ideoque *μικρολογίας* non videbatur accusandus qui illud diligenter perquireret, æque bene legamus ΤΡΙΧΑΚΤΟΝ, *pectunculum*; ita hæc vox explicatur a *Suida*, *Τείχαιον, τὸ κτενίδιον, pecten minutus*; qui etiā ad mundū muliebrē pertinet.

7 Καὶ διφᾶν τὰ καλύμματα] In margine *Stobæi* & veteri codice,

D

tanti

δύοθαι, ὥστε μὴ λυσιτελεῖν τῷ πειαμύνῳ. Καὶ οὐκ ἀν-
 εἶσαι ἔτε συκοτραγῆσαι ἐκ τῆς αὐτῆς κήπε, ἔτε ἀφ' αὐτοῦ
 ἀγροῦ πορβυθῆναι, ἔτε ἐλάαν, ἢ Φοίνικα, ἢ
⁸ χαμαὶ πεπωκότων ἀνελέσθαι. Καὶ ⁹ τὰς ὁρὰς ἢ ὅπι-
 σκοπεῖσθαι ὁσημέραι, εἰ ἀφ' αὐτῶν οἱ αὐτοί. Δεινὸς
 δὲ καὶ ὑπερημερίαν περᾶσαι, καὶ τόκον τόκε. Καὶ ¹⁰ ἐστῶν
 τὰς δημότας, μικρὰ τὰ κρέα κόψας παρὰθεῖναι καὶ
 ὀφωνῶν, μηδὲν πειαμύνῳ εἰσελθεῖν. Καὶ ἀπαγορβύ-
 σαι τῇ γυναικὶ ¹¹ μήτε ἄλας χρωνύειν, ¹² μήτε ἐλλύχ-
 νιον, μήτε κύμινον, μήτε οἰγανον, μήτε ἔλας, μήτε
 τέμμαλα, μήτε ¹³ θυλήμαλα· ἀλλὰ λέγειν ὅτι τὰ
 μικρὰ ταῦτα πολλά ὅτι ἑνὶ αὐτοῦ. Καὶ τὸ ὅλον δὲ,
 τῶν μικρολόγων καὶ τὰς ἀργυροθήκας εἶναι ἰδεῖν εὐρωπι-
 ῶσας, καὶ ¹⁴ κλεῖς ἰωμύνας καὶ αὐτὰς δὲ φοροῦντας
¹⁵ ἐλάττω τῶν μικρῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐκ ληκυθίων μι-

olim penes Duportum, καὶ διφρες, καὶ καλύμματα, ἢ fellas, ἢ stragula; quam veriore esse lectionem contendit Galeus. Sed διφρῶν, quod ex veteri codice revocavit, placuit Hen. Stephano, suffragantibus MSS. omnibus nostris.

⁸ Χαμαὶ πεπωκότων ἀνελέσθαι] Vetus-
 tissimus Codex A. pro πεπωκό-
 των habet κειμένων. Sed prius fer-
 ri potest, cum utriusque constru-
 ctionis exempla apud auctores oc-
 currant: Illius, apud Homerum
Iliad. I. χαμαὶ βάλε δένδρεα, in ter-
 ram deiecit arbores, & *Iliad.* N.
 ἐποπλῆχθῆσαι χαμαὶ πέσῃ. Hujus,
 apud eundem poetam *Iliad.* H.
 χαμαὶ ἦσθαι, & Xenophontem in
 K. Π. χαμαὶ κάθημαι, in terra
 sedeo.

⁹ Τὰς ὁρὰς ἢ ὁπισκοπεῖσθαι ὁσημέραι]
 Quotidie terminos inspectat suos,
 interprete Casaubono: sed hanc
 versionem amandat Salmasius De

modo usurarum pag. 638. 'Nam
 ὁρῶν (inquit) hoc in loco non
 sunt termini, sed lapides qui de-
 signabant fundum esse hypothecae
 creditori nexum;' Vide quae Du-
 portus ad hunc locum, ex Salmasio.

¹⁰ Ἐστῶν τὰς δημότας] Sic pleni-
 or est oratio, ope Codicis A. in quo
 tamen male scribitur τὰς δημότας.

¹¹ Μήτε ἄλας χρωνύειν] Stoba-
 us asteriscum ponit post ἄλας, &
 Casaubonus post χρωνύειν, quasi
 mutilus esset locus. MS. autem
 Trin. contra reliquorum fidem,
 exhibet ἄλας pro ἀλάνας, brevi-
 ata scriptura, inquit Galeus; suc-
 cincente Stobaei interprete —
 placentas colorare. Casaubono
 ἄλας non displicet, sed pro χρω-
 νύειν reponit χρᾶν πικρὸν minus re-
 cte, iudice Salmasio: qui vulga-
 tam lectionem asserit De modo
 usurarum pag. 306. & vertit—
 interdicere mulieri, ne salem det

κρᾶν

tanti vendit, ut emptori ea res cedere bono non queat. Ficum de suo horto neminem gustare fiverit: neminem per fundum suum transire: aut ullam cadivam olivam, palmulamve, auferre. Quotidie terminos inspicat suos, ecquid immoti eodem loco iidem maneant. Porro autem debitum si quis die præstituta non solverit, pœnam pro mora, atque adeo usuræ usuram solet exigere. Populares convivio accipiens, minutas apponet carnes: quumque ad obsonandum exierit, sæpe vacuus domum revertetur. Uxori solet edicere, ne cuiquam saleem, aut ellychnium, aut cyminum, aut origanum, vel etiam faris quicquam, vel corollam ullam, vel libum ullum commodet: Magnam enim, inquit, parva hæc tandem in anno summam efficiunt. In summa, sordidorum istorum hominum loculos videas situ obfitos, claves ferrugine illitas: ipsos quinetiam videre licet vestes gestare intra quam modicas: guttulos, ex quibus ungantur, parvulos

mutuo. Confirmat ex lege Rhodia & Glossario optimo inedito, ubi scriptum est *χρηνύειν commodare*, & *χρηνύει commodat*; forte pro *χραινύειν* & *χραινύει*. Vide Duportum, qui medullam verborum Salmasii repræsentat, & quæ Nos superius ad Cap. v. Nota 16.

12 Μῆτε ἰλλύχρινον] Auberius, minus felici conjectura, reponit *ἰρύσιμον* quia hic *πρὸς ἰδέσμετων* (inquit) loquitur Theophrastus.

13 Οὐλήματα] Ita omnino scribendum esse, pro *Συηλήματα*, rectissime viderunt Casaubonus & Duportus: Cum hæc vox repariatur apud ipsum Theophrastum in Stobæo, Aristophanem, Porphyrium, aliosque.

14 Κλείς ἰωμέναις] Quam multis exhibuit negotium verbum, quod antea hic erat, *κλειπωμέναις*; at vide quam facile emendari poterat, nulla addita, nulla detracta litera.

a quo autem verbo est hoc participium, ab eodem est & nomen *ἀνίστον*, quod habemus apud Aristotelem *Περὶ θαυμασίων ἀκασμάτων*.

HEN. STEPHANUS.

15 Ἐλάττω τῶν μικρῶν τὰ ἰμείνια]

Editio Camotiana omittit comparativum *ἐλάττω*, ut structura sit partitiva. Sed quid si, retento comparativo *ἐλάττω*, pro *μικρῶν* legas *μεγρῶν*, ut adnotat Stephanus? Alioqui *ἐλάττω* τῶν *μικρῶν* erunt *justo longe minora*,

— *minora quam quæ parva vulgo gestari solent*: ut contraria significatione Sophocles dicit *μεῖζονα τῶν μεγάλων*, & *ἑχέτα ἑχέτων καὶ*, quasi maxima & extrema in toto maximorū atque extremorū genere.

SYLBURGIIUS. Casaubonus conjicit legendum (si quid mutetur) vel *μεγρῶν*, cum Stephano & Sylburgio, vel *μετείων* sed retinet vul-

κρῶν πάνυ ἀλειφομένους, καὶ ἐν χρῶν χειρομένους, καὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ¹⁶ ὑπολυομένους, καὶ πρὸς τὰς γναφεῖς ἀγρευομένους, ὅπως τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔξει πολλὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ῥυπαίνῃ ταχύ.

gata ἐλάττω τῶν μικρῶν, & rectius quidem, meo iudicio. Eadem quippe dictionis formula usus est elegantissimus scriptor Synesius, τῶν ὀλίγων ἐλάττωτες.

¹⁶ ὑπολυομένους] In MSS. A. B. &

Barocc. ὑποδυμένους, facili errore pro ὑπολυομένους, cum Δ, in Codicibus majusculo caractere exaratis, nullo negotio transfret in Δ. Hen. Stephanus reponit τ. μ. τ. ἢ. ὑπολυομένους, i. e. medio die se la-

IA.

ΠΕΡΙ ΒΔΕΛΥΡΙΑΣ.

Ὁ γὰρ χαλεπὸν δέ ἐστι τὴν βδελυρίαν διορίσασθαι ἔστι γὰρ παιδιὰ ὀπιφανῆς καὶ ἐπονείδιστος. Ὁ δὲ βδελυρὸς, τοῖς τοῖς, οἷς ὑπανήσας γυναῖξιν ἐλθυθέρας, ἀνασυρέμενος δειῖξαι τὸ αἰδοῖον. Καὶ ἐν θεάτρῳ κροτεῖν, ὅτ' ἂν οἱ ἄλλοι παύωνται, καὶ συνέλθωσιν εἰς ἡδέως θεωρεῖσιν οἱ λοιποὶ καὶ ὅτ' ἂν σιωπήσῃ τὸ θεάτρον, ἀνακύψας ἐρυγεῖν, ἵνα τὰς καθημένας ποιήσῃ μεταστραφῆναι. Καὶ, πληθύνει τὴν ἀγορᾶν, προσελθὼν πρὸς τὰ κάρνα, ἢ τὰ μύρια, ἢ τὰ ἀκρόδρυα, ἐστηκὼς τραυματίζεσθαι, ἅμα τῷ πωλοῦντι προσλαλῶν. ⁴ Καὶ κα-

¹ ὑπανήσας] MSS. A. B. Baroccianus & Trin. ἀπαντήσας,

quod melius respondet versioni a Viro doctissimo allatae: sed retinui ὑπανήσας, quia maiorem βδελυρίαν perdit iustius homuncionis indicat; vertendum censeo — qui liberis mulieribus sese obviam offerens, veste subducta pudenda eis ostendit. Vide Not. 1. ad Cap. 8. In sequenti ἀειχῇ MS. Baroccia-

nus habet ἀνασυρέμενος.

² Μεταστραφῆναι] Oculos avertere, interprete Casaubono; sed melius, opinor, conversis oculis respicere: nam μετατρέφομαι, apud Atticos scriptores, est identidem respecto, retro aspicio. Ita Plato de Repub. 1. ἐγὼ μεταστρέφω καὶ ἡρόμην, conversus ac respiciens eum interrogabam: & Xenophon K. Π. lib. 2. μεταστρεφείς πρὸς τὰς λοχίας ἔφη, λέσσαι

CHARACTERES ETHICI. LIII

habere: capite esse ad cutem usque attonso: calceos medio die exuere: & cum fullonibus obnixe agere, ut ad poliendam suam vestem cretæ multum adhibeant, ne fordes facile contrahat.

vare: minus feliciter; cum ὑπο-
λίσσεται ne semel quidem occurrat
apud Græcos auctores, ὑπολίσσεται
non semel. Adde etiam, τὸ ὑπο-
λίσσεται *calceos exuere*, ut parca-
tur iis *sc.* melius quadrare cha-

raeteri hominis impense sordidi,
quam τὸ ὑπολίσσεται — *se lavare*
quod ad μικρολόγον nostrum quo-
modo referri queat, mihi non-
dum liquere lubens fateor.

XI.

DE IMPURITATE, sive MORIBUS IMPURIS.

Impuritatem vero definire non est difficile: Est siqui-
dem jocus ludusve evidens nimis ac flagitiosus. Im-
purus vero is est, qui, si in liberas mulieres incidat, veste
subducta pudenda illis ostendat. In theatro, reliquis ta-
centibus, ipse plaudit; & quos alii libenter spectant, ipse
sibilis confectatur: & toto theatro ad spectandum inten-
to, ipse resupinato corpore ructat, ut qui sedent, oculos
avertere necesse habeant. Ac, quando maxime frequens
est forum, ad nuces, mala, & reliquos omnis generis
fructus accedens, ibique stans, de iis comedit, sermones
interea cum eorum venditore ferens. Non etiam dubi-

conversus ad manipulares dixit.

3 Ἡ τὰ μύρτα] In prior. Editt.
μύρτα. Sed ita restitui ope & au-
toritate optimorum Codicum
A. B. & Barocc. in quorum po-
stremo scribitur μύρτα, & ἡ τὰ in
primo. Melius certe conveniunt
μύρτα, *myrtorum bacca*, cum κα-
ρύσις & reliquis ἀκροδρύσις, quam
poma, ut Rei Rusticæ & Natu-
ralis Historiæ periti probe nô-

runt. Nec obstat, quod poma
hodie in deliciis sint, myrti bac-
cæ non item: Veteribus enim gra-
tissimas fuisse testatur Plato lib.
2. de Repub. ubi de bellariis suo-
rum civium loquens hæc habet,
ἡ μύρτα ἡ φηγὺς παρὰ δὲ τοῖς πύρ-
& Aristophanes in *Avibus*, οὐδὲν
καταφρων μύρτα. Vide Duportum
pag. 378.

4 Καὶ καλεῖται ὁ τῶν παρόντων ὄνο-

λέσαι δὲ τὰ παρόντων ὀνομασί τινα, ὧ μὴ σωήθης ἐπὶ
 καὶ σπύδοντα δὲ περὶ ὁρῶν, περιμέναι κελεύσαι. Καὶ
 ἡττωμένῳ δὲ μεγάλῳ δίκῳ ἀπὸ τῆς δικαστη-
 ρίας προσελθεῖν, καὶ σωηθῆναι. Καὶ ὁφωνεῖν ἑαυτὸν,
 καὶ αὐλητρίδας μαθεῖσθαι καὶ δεικνύειν δὲ τοῖς ἀπαντῶ-
 σι τὰ ὁφωνημύα, καὶ ὁρᾶσθαι ὅτι ταῦτα καὶ
 διηγέσθαι πρὸς πρὸς κερεῖον, ἢ μυροπώλιον,
 ὅτι μεθύσκεσθαι μέλλει. Καὶ οἶνοπωλῶν, κεκραμένον
 τὸν οἶνον ὅτῳ φίλῳ ἀποδόσθαι. 7 Καὶ ἐπὶ θέαν τιμι-
 κάδε πορβύεσθαι ποῖων τῆς υἱῆς, ἡνίκα περιῖκα ἀφι-

μασί τινα, ὧ μὴ σωήθης ἐπὶ καὶ σπύ-
 δοντα δὲ περὶ ὁρῶν, περιμέναι κελεύσαι]

Sana videntur omnia; sed longe
 aliter hunc locum repræsentant
 MSS. A. B. & Barocc. —

παρόντων — σωήθης ἐπὶ, καὶ σπύδοντα
 δὲ περὶ ὁρῶν. Καὶ ἡττωμένῳ — ὅς.
 omittis περιμέναι κελεύσαι. Quæ le-
 ctio si admittatur, vertendum est,
 Non etiam dubitat præsentium ali-
 quem, nulla sibi familiaritate jun-
 ctum, nominatim compellare, eti-
 am si festinantes videat. Solet etiam
 — ὅς. Ita MSS. sed παρόντων,
 opinor, male pro παρῶντων (ut in
 textu) quod melius congruit cum
 σπύδοντα quam illud alterum. Ca-
 saubonus malit ποῖ aliquò, ut A-
 ristophanes in *Pluto* —

εἰ δὲ Θεὸν. Ἐρμμεν ἀπολιπόντε ποῖ φευ-
 ξέμεθον. Sed nihil forsan mutandū,
 cum ποῖ interdum redundet.

5 ὁφωνεῖν ἑαυτὸν] Ita universi,
 quotquot nobis obvenerunt, co-
 dices: Casaubonus autem refin-
 git ἑαυτῷ, nec ratione addita, nec
 instantia prolata. Auborius legit
 ὁφωνεῖν ἐναντίον αὐτῷ. Hic enim de-
 scribitur (inquit) inhumana per-
 versitas hominis insultantis af-
 flicto (ei sc. qui jam causa cecidit).
 Quid enim improbius? Ἐναντίον

expressit Plautus in *Aulularia*,
 'Ut te adversum mentiar mater.
 Hic igitur ἐναντίον αὐτῷ perinde est,
 'atque ὁρῶντ' αὐτῷ.

6 ὅτῳ φίλῳ ἀποδόσθαι] Vetusstissi-
 mus MS. A. præfert ἀποδίδοσθαι,
 sed ἀποδόσθαι eodem sensu occurrit
 paulo inferius: *Amico venunda-
 bit*, inquit Duportus, non sim-
 pliciter amico dabit, prout Ca-
 saubonus reddidit.

7 Καὶ ὅτι θέαν τιμικάδε πορβύεσθαι
 ποῖων τῆς υἱῆς, ἡνίκα περιῖκα ἀφί-
 ασιν οἱ διατρεῖναι] Omnes editi corrup-
 tissime hunc locum exhibent, Καὶ
 ὅτι θέαν ΗΝΙΚΑ ΑΝ ΔΕΗ πορβύεσθαι,
 ΑΠΙΩΝ τῆς υἱῆς, ἡνίκα περιῖκα ἀφί-
 ασιν οἱ διατρεῖναι. Interp. Casau-
 bono, *Ad ludos, quando maxime
 spectandū est, liberos suos ire non fi-
 nit: tunc finit, quando gratis per the-
 atrorum redemptores spectare licet.*
 Pulchra sane hæc, & ab Aucto-
 ris mente non adeo aliena; quo-
 modo autem ex Græcis jam lauda-
 tis procudi possunt, nondum li-
 quet. Hoc etiam ipse Casaubonus
 vidit, ideoque locum male multa-
 tum sic restitutum voluit, —
 ἡνίκα ἀν δὲ πορβύεσθαι, ΟΥΚ ΕΩΝ
 τῆς υἱῆς ἡνίκα ὃ περιῖκα — sed
 admittendo correctionem ΟΥΚ

tat prætereuntium aliquem, nulla sibi familiaritate junctum, nominatim compellare: & si quem aliquò prope- rantem videat, jubebit expectare. Solet etiam ad eum qui in grandis pecuniæ judicio causa ceciderit, redeun- tem è judicio, accedere, & ei gratulari. Quumque sibi obsonia emerit, & tibicinas conduxerit, ut cuique obvi- us fuerit factus, obsonia illi ostendere, & ad ea invita- re: idemque ad constrinam aut tabernam unguentariam astans, narrat velle se mox ad ebrietatem usque bibere. Vinum vendens, etiam amico dilutum dabit. Ad ludos, quando maxime spectandum est, liberos suos ire non finit:

ΕΩΝ pro ΑΠΙΩΝ, quæ duriuscu- la est, & longius a recepta scrip- tura recedit, nullo tamen sensu feretur *ἡνίκα δὲ δὲν, cum oporteat,* quæ enim est ludos spectandi ne- cessitas? Sylburgio crucem fixe- runt hæc verba, dum refingeret *ἀπὸν* ΤΟΙΣ ΤΙΕΣΙ· ellipticenimi- rum, pro *σὺν* vel *ἀμὲν* τοῖς υἱέσι, ut Thucydides lib. IV. *πορευόμενος ἐπὶ ἀκατοῖς καὶ χαλίοις ὀπλίταις ἐς τὰ ὄππ' Ὀράκης* itidemq; alibi: sed con- tra hanc conjecturam faciunt omnes MSS. qui uno ore *ἀπὸν* ΤΟΤΣ ΤΙΕΙΣ. Galeus aliter medicam manum afferre tentavit, legendo ΑΓΩΝ *τὴς υἱέας, liberos ducens;* & felicius forsan, quam aut Syl- burgius, aut Casaubonus. Si quid autem video, nemo omnium ve- ram depravati hujusce loci lectio- nem affecutus est; quam tandem, partim MSS. ductu, partim ex conjectura, ni plurimum fallor, exhibui. In MSS. enim Gallicis (ex- cepto D.) Barocc. & Trin. legimus ΗΝΙΚ' ΑΝ ΔΕΗ, quod facile vidi ortum traxisse ex corrupta voce ΤΗΝΙΚΑΔΕ, tum ex absurdi- tate prioris istius sententiæ, tum ex orationis structura, cum ad- verterem vocabulum ΗΝΙΚΑ posterius periodi membrum oc-

cupare. Sibi invicem quippe, apud puriores Græcos scriptores, respondent *ἡνίκα δὲ δὲν* & *ἡνίκα, Tum* — Quum. Hoc primum: deinde, vocem ΑΠΙΩΝ omni- no nihili esse omnes agnoscebant, cum nec sensus nec constructio ferrent. Quid autem ejus loco reponerem, diutius in dubio hæ- si. Tandem loci sensum & lite- rarum vestigia attentius perpen- denti subolebat, verba ΠΟΡΕΥ- ΕΣΘΑΙ ΑΠΙΩΝ incuria libra- riorum suffecta, pro ΠΟΡΕΥ- ΕΣΘΑΙ ΠΟΙΩΝ, ire faciens, mittens. Nec difficile istud erra- tum, vel ex confusione vocum in vetustioribus membranis, vel dictantis voce a Librario non sa- tis intellecta, cum ΟΙ & Ι, ΠΟΙΩΝ & ΠΙΩΝ, eodem pla- ne sono a recentioribus Græcu- lis proferantur. Præterea, admissa lectione nostra, nihil opus est vo- cem δὲ, aut ejusmodi, inter *ἡνί- κα* & *πῶγῃ* importunius inseri, sed plana & aperta sunt omnia — Ad ludos spectandos TUNC MITTIT liberos, QUANDO gratis per theatrorum redemptores specta- re licet: Inter servos sc. & men- dicos; quod hominis *βδελυγῆ* & detestandæ avaritiæ est.

ἄσιν οἱ θεατρῶναι. Καὶ ὑποδημῶν δημοσία, τὸ
 μὴ ἐκ τῆς πόλεως ἐφόδιον οἴκοι καὶ ἀλιπεῖν, ὥστε ἢ
 τὸ συμπεσθαι τῶν δανείζεσθαι. Καὶ τῷ ἀκολύτῳ ὅτι
 θεῖναι μείζον φορτίον ἢ διῶν φέρειν, καὶ ὁ ἐλάχιστος ὅτι
 τῆδεα τὸ ἱκανῶν. ⁹ Καὶ τὸ ξενίων τὸ μέρος τὸ αὐτὸ
 ἀπαιτήσας ὑποδύσθαι. Καὶ ἀλειφόμην ἐν τῷ
 βαλανείῳ, καὶ εἰπὼν, Σαπρόν γε τὸ ἔλαιον ἐπεῖω, τῷ παι-
 δαίῳ τῷ ἀλλοτρίῳ ἀλείφειν. Καὶ τὸ δύρισκομην
 χαλκῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ¹⁰ πρὸς τὸ οἰκετῶν, δεινὸς ἀπαιτῆ-
 σαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶναι φήσας τὸ Ἑρμῖον. ¹¹ Τὰ ἢ δὴ
 τοιαῦτα. ¹² Φειδωνίῳ μέτρῳ τὸ πύνδακα ἐγκεκρεσμένῳ

⁸ Ἐλάχιστος ---- τῷ ἱκανῶν] Hen.
 Stephanus malit ἑλάττω quam
 recte, docebunt Casaubonus &
 Duportus.

⁹ Καὶ τῷ ξενίων τὸ μέρος τὸ αὐτὸ] Hen.
 Prius, καὶ ἀπὸ τῷ αὐτῷ. Sed ita re-
 ponere jusserunt vetustissimi MSS.
 A. B. & Barocc. suffragantibus
 H. Stephano & Galeo.

¹⁰ Πρὸς τῷ οἰκετῶν] MSS. Bar.
 & Trin. ὑπὸ τῷ. Nec aliter Ste-
 phani, Auberii, & Sylburgii editio-
 nes. Malui autem ΠΡΟΣ, cum
 πρὸς & ὑπὸ, sequente genitivo,
 idem valeant, & Casauboni Edi-
 tio, suffragantibus vetustissimis
 Codd. habeat πρὸς τῷ οἰκετῶν, er-
 rore ex scriptura abbreviata orto;
 nam in plerisque MSS. præposi-
 tio πρὸς hoc modo (πρὸ) sæpissi-
 me exaratur: ut recte monuit,
 summæ eruditionis & industriæ
 exemplum πένυ θαυμάσιον, Bernar-
 dus de Montfaucon in *Palæographia Græca* pag. 343. hisce ver-
 bis. 'Aliud est abbreviationis ge-
 nus, & quidem obvium, in quo
 frequentissime erratur; viz. os,
 quæ duæ literæ per primam so-
 lam, quando superne ponitur,

exprimuntur, ut in λογὸς λόγος,
 πρὸς πρὸς, & in compositione,
 πρὸ λαμβάνειν προσλαμβάνειν in
 compositione, inquam, innume-
 ros pene lapsus in libris cufis
 animadverti, qui sensum pene
 totum perturbant.

¹¹ Τὰ ἢ δὴ τοιαῦτα. Φειδωνίῳ μέτρῳ
 ---- ὅπλακων ἀποδόσθαι] Casaubonus
 legit Πρὸς ἢ δὴ τὰ τοιαῦτα, Φειδ.
 vel Τὰ τε δὴ τοιαῦτα, καὶ Φειδ. sed
 Auberius, immutato verborum
 ordine, binas hasce πειρόδους sic
 constituendas censet; Φειδωνίῳ μέ-
 τρῳ τὸ πύνδακα ἐγκεκρεμένῳ μετρεῖν
 αὐτὸς τοῖς ἐνδοῦν τὰ ὅπληδεα σφόδρα
 ἀποψῶν τὰ ἢ δὴ τοιαῦτα ὑποποιεῖσ-
 θαι φίλε ὅπλακων ἀποδόσθαι. Et ver-
 tit — *Mensura prorsus malig-
 na, cui fundum sit excussum, de-
 metiri suis domesticis [solet] quæ
 ad victum sunt necessaria, per-
 multum abradens: Atque hæc
 quidem simulare esse amici cui re-
 servantur, cum vendendi gratia
 hæc abstraxerit.*

¹² Φειδωνίῳ μέτρῳ τὸ πύνδακα ἐγ-
 κεκρεσμένῳ μετρεῖν αὐτὸς τοῖς ἐνδοῦν τὰ
 ὅπληδεα σφόδρα ἀποψῶν.] Ita con-
 stituo hunc locum, tollendo pra-
 vas interpunctiones auctoritate

αὐτὸς

tunc finit quando gratis per theatrorum redemptores licet spectare. Cum legatus peregre proficiscitur, relicto domi viatico quod publice accepit, a legationis sociis mutuo rogabit. Moris etiam habet famulum itineris comitem onerare quidem sarcinis supra modum, victum vero ei suppeditare anguste nimis & infra modum. Lautia si cum aliis acceperit, suam portionem petet, ut eam statim vendat. In balneis lavans, puerulo appellato, Nam hercule tu, inquit, oleum nimis rancidum mercatus es: & simul alieno se inungit. Quod si quos pueri nummos æreos, ut fit, in via repererint, partem inde sibi poscet, illud usurpans, Mercurium esse communem. Eiusdem hominis sunt hæc quoque: Phidonia mensura si quid

vetustissimi MS. A, & reponendo ἐγκακροσμένω ad mentem Casauboni & Duporti. Quorum ille arbitratur, pro ἐγκακροσμένω, quod prior. Editt. pessime exhibent, legi etiam posse εἰσκακροσμένω, suffragante Palmerio: sed ἐγκακροσ. magis placuit, quod ad receptam lectionem propius accedat, & εἰσκακρῶ vel εἰσκακρόμεναι nullibi, quod sciam, reperitur: ἐγκακρῶ autem Nostro in usu est, sub finem Cap. 4. εἰς τὰ ὑποδήματα ἤλκε ἐγκακρῶσαι. Vertendum est; *Phidonia mensura, cuius fundum introrsus adaectum sit, domesticis suis demensum hostorio permultum abradens ipse metitur.* Quod summæ βδελυγίας est. Duportus autem non solum admittit ἐγκακροσμένω, sed calculum adjicit Viro cuidam doctissimo, reponenti φείδωνι pro φείδωνίω ita ut hic locus senarius sit ex aliquo vetere Comico (φείδωνι μέτρω πινύδακ' ἐγκακροσμένω) qui φείδωνι μέτρω dixit pro φείδω parco nimis & modico; simulque allusit ad nomen Phidonis, qui mensuras invenit. Versum porro hunc esse, ex antiquo aliquo po-

eta desumptum, vel hoc fidem facere existimat, quod vocem istam πινύδακ' haud temere alibi reperiamus: est enim vocabulum prorsus poeticum & inusitatum. Haftenus de verbis; nunc de loci sensu. Sylburgio φείδωνιον μέτρον proverbialiter dictum videtur a Phidone quodam, qui re & nomine parcus fuerit. Palmerius autem *Exercitationum* pag. 620. miratur Casaubonum in *Commentario* dicere, se explicare non posse, quare mensura Phidonia dicatur. 'Nam Strabo (inquit) quem doctissimis commentariis illustravit, rationem reddit, quare ita vocata fuerit, lib. 8. nempe ab Argivorum rege Phidone, qui eam mensuram in usum adduxit. Sed forte est etiam alia ratio, quare ea voce nunc utatur. Ludit enim, & φείδωνια μέτρα vocat ea, quæ sunt viri φείδωλῃ, ἀπὸ τοῦ φείδεσθαι dicta, quia φείδοντες τὴν σίτην, & minus quam oportet præbent; & ut id assentantur, τὴν πινύδακ' εἰσκακρῶσι, fundum modii intus impellunt, ut minor sit mensura modii.

metia-

μετρεῖν αὐτοὺς τοῖς ἐνδόν ταῖς ὀπιθήδαις σφόδρα ὑποψῶν.
 13 ὑποπείαθαι φίλους ἐπιλαβὼν ὑποδόσθαι. Ἀμέλει δὲ
 καὶ χρέος ὑποδιδῶς 14 τριάκοντα μνῶν, ἑλαττόν τετρασι
 δραχμαῖς ὑποδιδόναι καὶ Φεάτορας ἐπιῶν, αἰτεῖν τοῖς
 αὐτοῖς παισὶν ἐκ τῆς κοινῆς ὀψον. ταῖς δὲ καλαλιπόμυθα
 ὑπὸ τῆς τραπέζης ἡμίση τῶν ῥαφανίδων 15 ἀπογράφει,
 ἵνα οἱ ἀφαικονοῦντες παῖδες μὴ λάβωσιν.

13 ὑποπείαθαι φίλους ἐπιλαβὼν ἀπο-
 δόσθαι] Codd. MSS. ὑποπείαθαι, ni-
 si quod E. habeat ὑποπείαθαι &
 MSS. C. D. & Osborn. φίλον. Co-
 dex Trin. ita distinguit —
 ἀποψῶν ὑποπείαθαι φίλους ἐπιλαβὼν
 ἀποδόσθαι ἀμέλει — etc. Sed pa-
 rum hæc conferunt ad locum istum
 elucidandum; qui, si quis ali-
 us in hoc libello, maxime cor-
 ruptus aut mutilus est. Hen. Ste-
 phanus non dubitat legendum
 ὑποποιεῖσθαι, pro ὑποπείαθαι, succi-
 nente Auberio: sed mirum quan-
 tum medelæ afferat hæc emen-
 datio. Celeberrimus Casaubonus
 existimavit quasdam voculas de-
 esse, & fuit quum, liberiori pau-
 lo conjectura, legebat —

ὑποψῶν τε παρὰ φίλους πὶ λαβὼν, ἀπο-
 δόσθαι. Ut hic notetur duplex βδελυ-
 γία istius homuncionis: Altera,
 quod mutuo dans aliquid amico
 suo, pignus ab eo accipit: altera,
 quod id ipsum pignus mox ven-
 dit, sicut facere solent difficiles
 & inhumani creditores, si debi-
 tum sua die non fuerit solutum.
 Hæc ille. Ipse autem aliquando
 censebam legi posse, ὑποπείαθαι
 πὶ φίλους, ἀπολαβὼν ὃ ἀποδόσθαι, i. e.
 Minore pretio rem aliquam ab ami-
 co emit, receptam autem vendit,
 majore sc. pretio; quod nemo,
 nisi homo impense βδελυγὸς, fa-
 cere sustineret. ὑποπείαθαι πὶ,
 minore pretio rem emere, ut no-
 strate lingua dicimus To under-

IB.

ΠΕΡΙ ΑΚΑΙΡΙΙΑΣ.

Ἡ μὲν οὖν ἀκαίρια, ἐστὶν ἐπίτρυξις λυπῆσαι τὰς
 ἐντυγχάνοντας. Ὁ δὲ ἀκαίριος, τοιούτος τις, οἷος
 ἀρχολεμνίῳ προσελθὼν ἀνακοινῶσαι καὶ πρὸς τὴν
 αὐτῆς ἐρωμηνίῳ κωμάζειν πύρεττον. Καὶ δίκην

1 Ἀνακοινῶσαι] MS. Trin. legit-
 tur, pro ἀνακοινῶσαι quod reliqui
 ἀνακρινῶσαι, male, ut vide-
 exhibent, vel ἀνακρίνειν sciscitari:

ὠφλη-

metiatur, eam adhibet, cujus sit fundum collisum & introrsus adactum: domesticis suis demensum ipse perquam studiose radens metitur..... Et si triginta minas solvere habeat, ut quatuor tamen drachmæ de solido desiderentur, operam dabit: quando etiam tribuleis convivio accipit, solet pueris suis obsonia e communi postulare: dimidiatos vero raphanos, si qui forte de mensa tollantur, annotat, ne eos pueri ministrantes capiant.

buy a thing. Ἀπολαμβάνω autem recipiendi sensu apud optimos auctores; Plato *De Repub.* i. φίλοι ὅσων, ὃ τε ἀπολαμβάνων καὶ ὃ ἀποδίδως — qui recipit ὅς qui reddit: & Æschines, ἀπολαμβάνω παρὰ σε τῶν — hoc a te recipio. Sed ut libere dicam quod sentio, nec hoc modo mihi satis fit: cum ὑποπείμας nullibi alias, quantum scio, occurrat, & forsitan genitivum sequentem, sine præpos. παρὰ, omnino respuat. Capiat igitur (*præeunte Casaubono*) per me quidem coronam, qui volet, & incipiat hic ariolari: nos Oedipi non sumus.

14 Τετράκοντα μνῶν] Camotiana Editio pro τετράκοντα habet μὴ ἄκοντα,

perperam: errori forsitan occasionem præbuit scripturæ compendium, μ scilicet, superposito, (ad tollendam ambiguitatem) numeralium nominum sine, ἀκοντα ut vera lectio sit τετράκοντα. Nec male sane lectio ista quadrat ad sequens τέτραπ' ut significet, eum in debiti redditione non modo nihil usuræ numerare, sed etiam de creditæ pecuniæ denis quibusque drachmis singulas detrahere. Nota etiam, sequenti πελοχῆ, τέτραπ' pro τετράρα quod apud Aristotelem quoque semel habuimus.

SYLBURGIUS.

15 Ἀπογελάσας] Hefychius, in *Glossario*, Ἀπογελάσας, ἀείδοντας.

XII.

DE INTEMPESTIVITATE,

sive INSCITIA TEMPORIS.

Intempestivitas est congressio molesta iis quibuscum congregiaris. Homo autem intempestivus is est, qui ad amicum occupatum accedens, velit re communicata cum illo deliberare; quique ad amicam suam febris laborantem veniat comessatum. Solet etiam cum, qui

nam ἀνακρίνω & ἀνακρίνομαι, hoc in sensu, Atticis non sunt ignota.

2 Κωμίζειν] Veniat comessatum, inquit Casaubonus; quæ doctissimam

ὠφληκότα ἐγὺς προσελθὼν, κελθῖσαι αὐτὸν ἀναδέ-
 ξασθαι. Καὶ μαρτυρήσων παρῆναι, ὃ πρᾶγμα ἴ-
 ᾗδη κεκειμῆναι. Καὶ κεκλημῆναι εἰς γάμους, ὃ γυναι-
 κείας γένους κατηγορεῖν. Καὶ ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ ἤκοντας
 ἄρτι, ὡς καλεῖν εἰς δείπνον. Δεινὸς δὲ καὶ προσ-
 ἄγειν ὀνητικῶς πλείω δίδοντα ἥδη πέπρακότι. Καὶ
 ἀκηκοότας καὶ μεμαθηκότας ἀνίστασθαι ἐξ ἀρχῆς δι-
 δάσκων. Καὶ πρῶτος δὲ ὅτι μελεθῆναι αὐτὸν μὴ βέ-
 λεταί τις γενέσθαι, αἰχμῆ δὲ ἀπείπασαι. ⁴ Καὶ θύ-
 οῦρας καὶ ἀναλίσκοῦρας ἥκειν τόμον ἀπαιτήσων. Καὶ
 μαγιγμένους οἰκέτας παρεστῶς, διηγείσθαι ὅτι καὶ αὐτῶς
 ποτε παῖς ἔπαιον πληγὰς λαβὼν ἀπήγξατο. Καὶ παρὼν
 ἀγαίτη, συκρέειν, ἀμφοτέρων βελομῶν ἀγλύεσθαι.
 Καὶ ὀρχησόμενος ἀψαθαι ἐταῖρος μηδέπω μεθύοντος.

mi Viri versio a Duporto vapu-
 lat, censente κομίζεσθαι, hoc in lo-
 co, non esse *comessari* (hoc enim
 sensu dicitur κομίζεσθαι παρὰ πινεῖ,
 non κομίζεσθαι πρὸς πινεῖ) nec *comes-*
sationibus accedere aut *comessatum*
venire, uti vertit Interpres; sed
 potius *lascivum* & *protervum in*
modum accedere, seu *comessantium*
in morem alicujus domum frequen-
zare.

3 Αὐτὸν ἀναδέξασθαι] In prior. Editt.
 αὐτὸν, quod tamen MS. *Vulcanii*
 non agnoscit. Henr. Stephanus
 legit αὐτῶ (scil. δίκῃ) ἀναδέξασθαι,
 quæ notissima dictionis formula
 apud Græcos Oratores. Galeus
 autem duplici modo hunc locum
 refingere tentat; vel reponendo
 αὐτῶ ἀναδινάξασθαι (quod nequa-
 quam placet, cum reperiat quid-
 em ἀνάδιναι δίκῃ, sed ἀναδινάξασθαι
 nusquam occurrat) vel αὐτὸν ἀνα-
 δέξασθαι pro se spondere, quod ad re-
 ceptam lectionem proxime acce-

dit: sed nihil mutandum videtur.

4 Καὶ θύοντας] Casaubonus legit
 ὡς θύοντας i. e. πρὸς θύοντας. Sana
 autem videtur sententia, & hunc
 habere ordinem, καὶ ἥκειν τόμον ἀπ-
 αιτήσων θύοντας καὶ ἀναλίσκοῦρας. Ἀπαι-
 τῶ duplicem regit accusativum,
 apud Aristophanem in *Nubibus*,
 ἀπαιτῶν μετ' ἀργύριον, & ἀπαιτῶ
 σε τὸ χρέος.

5 ἥκειν τόμον ἀπαιτήσων] Ita,
 feliciter satis, emendavit Auberi-
 us, postulante sensu & syntaxi:
 Haud aliter Demosthenes —
 ἥκειν συμβεβηκότων, & ἥκειν ἀμυνέντες.
 MS. *Bar.* τόκον & *Trin.* ἀπαιτήσων.
 Prius ἥκειν.

6 Ὀρχησόμενος ἀψαθαι ἐταῖρος] Ὀρ-
 χησόμενος, *saltaturus*, reponere
 non dubitavi, pro ὀρχησάμενος, ad
 mentem Auberii & Casauboni,
 flagitante sensu. Pro ἀψαθαι ἐταῖρος,
 quod præferunt editi, MS. *Bar.*
 ἀψαθαι ἐτέρω. Ultimamque istam
 vocem agnoscunt etiam MSS. *A.*

jam ante fuerit ex sponſu condemnatus, adire, rogans ut pro ſe quoque intercedere velit. Et ad dicendum teſtimonium tunc venit, quum res eſt iudicata. Ad nuptias vocatus, in mulierum genus invehitur. Eos qui e longinquo itinere modo advenerint, ad deambulandum ſecum invitat. Re jam vendita emptorem adducit qui pluriſ ſit empturus. Sæpe etiam e medio hominum ſibi aſſidentium ſurgit, ut rem illis orſus a capite exponat, quam omnes jam audiverint ac pernorint. Et quæ nollet quidem aliquis, ſed denegare tamen erubescit, ad illa curanda promptus eſt. Ad eos qui ſacra faciunt, & epulas concelebrant, accedit, ut aliquam inde partem auferat. Quod ſi præſente eo famulus cædatur; ſibi quoque puerum aliquando fuiſſe narrabit, qui ſimiliter virgis cæſus ſe ſuſpenderit. Idem captus arbiter, duos litigantes, quorum uterque rem tranſigi optat, inter ſe committet. Denique ſaltaturus, ſocium manu prehendit, qui nondum ſit vino madidus.

B. C. D. & Trin. Confuſione or- | Nihil autem opus eſt vulgatam
ta ex ſimili pronunciatione et & s. | lectionem ſollicitari.

ΙΓ.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΕΡΓΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ περιεργία δόξειεν εἶναι ὡροσποίησις
 τις λόγων καὶ πράξεων μετ' ὀνοίας. Ὁ δὲ πε-
 ριέργος, τοῖς τοῖς τις, οἷον ἐπαγγέλλεσθαι ἀναστὰς ἂ
 μὴ διωήσεθ. Καὶ ὁμολογεμένον ἔργον ἀπὸ δι-
 καίας εἶναι, ἢ ἐν πινε σὰς, ἐλεγχθῆναι. Καὶ πλείω δὲ
 ἐπαναγκάσαι τὸ πᾶν δα κερῶσαι, ἢ ὅσα διώανθ οἱ πα-
 ρόντες ἐκπείν. Καὶ διείργειν τὰς μαχομένης, καὶ
 ἔς ἃ γινώσκει. Ἀρσάπῃ ἡγήσασθαι, εἴτα μὴ διώασ-
 θαι εὐρεῖν ἔργον πορεύεθ. Καὶ τὸ ἑτατηγὸν προσελθὼν
 ἐρωτῆσαι, πότε μέλλει ὡρατάσθαι, καὶ πῶς μὲν τὸ
 αὐριον ὡρατῶν γέλλει. Καὶ προσελθὼν τὰ παρὶ εἰ-
 πείν, ὅτι ἡ μήτηρ ἡδὴ καθύδει ἐν τῷ δωματίῳ. Καὶ

ΕN πινε σὰς, ἐλεγχθῆναι] Ita
 omnes, quotquot nobis
 obvenerunt, Codices & Editiones.
 Auborius tamen ἐλέγξει in quo-
 dam exemplari scriptum se re-
 perisse testatur, & probat. Casau-
 bonus, locum esse mutilum arbi-
 tratus, ita supplevit — ἐν
 πινε σὰς, δὲ κινύειν αἶς ἐχ οἷον τε ἐλε-
 γθῆναι atque hanc lectionem ex-
 hibet Latina interpretatio: quasi
 περιεργία ejus in hoc posita sit,
 quod rem actam agat, & magno
 conatu id probare contendat, quod
 omnes verum esse ultro fatentur.
 Vel etiam negantem voculam ἐχ
 delendam censet, contrario pla-
 ne sensu, quasi in eo cerneretur
 hominis istius περιεργία, quod in
 re clara & perspicua scrupulum &
 molestiam afferat, nec acquiescat
 iis, quæ omnes pro concessis ha-

bent. Utraque certe conjectura
 ingeniosa (judice Duporto) sed
 cum verba, prout in textu re-
 præsentantur, sine ullo assumen-
 to, sensum satis commodum ad-
 mittant, nihil omnino addendum
 vel supplendum videtur. Ἐν πινε
 σὰς, ἐλεγχθῆναι. i. e. ad verbum —
 rei cuidam insistens, redargui:
 adeoque bonam causam perdit ob
 περιεργίαν. Paullo laxius —
 in aliqua re aut in aliquo argu-
 mento aut in aliqua causa sua cir-
 cumstantia nimis acriter inherens,
 & insistens, ex nimia sc. curiosi-
 tate, in redargutionem incidit, &
 causa cadit, cum alioqui secun-
 dum ipsum jus diceretur. Hanc
 esse veram hujus loci sententiam
 ulterius constat ex usu vocis
 ἐλέγχεσθαι, quæ a scriptoribus fo-
 rensibus de personis potius quam

XIII.

DE SEDULITATE INEPTA.

ΠΕΡΕΡΓΙΑ, (quam liceat sedulitatem ineptam dicere) est dictorum factorumque simulatio cum significatione benevolentiae. Mores ejusmodi hominis ita sunt. Facile surgens e medio, in se recipit, quibus praestandis par non sit. Rem quæ omnium confessione justa est, pluribus verbis, in aliquo inhærens, docere instituit, nullo modo posse argui. Puerum vini amplius miscere cogit, quam quantum omnes qui adsunt convivæ queant ebibere. Contendentes pugnantisque invicem instigat. Solet etiam viam præire, quam ignoret ipse: cujus quidem exitum mox invenire nequeat. Et ad ductorem exercitus accedens, rogare, ecquando sit aciem ad dimicandum instructurus; necnon quid in perendinum diem imperet. Et ad patrem veniens, En, inquit, mater in cubiculo jam

rebus adhiberi solet, ut exemplis adductis ostendit Duportus: quem vide.

2 Καὶ διεργάζει τὰς μαχομένας, καὶ ἔς τὴν νύκτα. Καὶ ἀπερχομένη. In prior. Editt. Καὶ διεργάζει τὰς μαχομένας, καὶ ἔς τὴν νύκτα ἀπερχομένη ἡγήσασθαι,---

Sed ita repræsentari jusserunt præstantissimi Codd. A. B. & Barocc. nisi quod ultimus non agnoscat voculam ἔ, quæ excidit ob similitudinem præcedentis vocis ἔς. Casaubonus aliquando putavit legi posse διεργάζειν pro διεργάζειν, suffragante Duporto, sed nihil mutare ausus est. Neutro autem venit in mentem sequentia verba, --- καὶ ἔς τὴν νύκτα ἀπερχομένη ἡγήσασθαι, mala interpunctione & mendis laborare: quod tamen ita esse abunde fidem faciunt optimi MSS. Loci hujusce, prout constitui-

mus, sensus est ——— Certantes, etiam sibi ipsi prorsus ignotos, dirimit. Solet etiam viam præire, cujus exitum mox dignoscere & invenire nequeat. Quæ ambo propria sunt hominis moleste seduli, & alienis rebus ac jurgiis importunius se immiscentis.

3 Εὐρεῖν τὴν πορεύσασθαι] In Stobæo & Camotii Editione ἀνευρεῖν πᾶς. Casaubonus contendit legendum οἷ vel ἦ. Sed nihil mutandum videtur, cum οἷ significet motum ad locum; ita certe Euripides ——— τὴν γῆν εἰσεῖν, quo loci evanuit ——— in quam terra partem penetravit?

4 Στεγασθὲν περὶ τῶν] Voculam δέ, quæ inter binas hæc voces irrepsit, sustuli, auctoritate MSS. Gall. Bar. & Trin.

dormit.

ἀπαγορεύοντ' τῷ ἰατρῷ, ὅπως μὴ δώσει οἶνον τῷ
 μαλακισμένῳ, φήσας βέλεσθαι ἀγέπειραν λαμ-
 βάνειν, ὅπως πίσιαι τὸ κακῶς ἔχοντα. Καὶ γυναικὸς ἡ
 τελευτησάσης, ὅπως γράψαι ἐπὶ τὸ μνήμα, ὃ τε ἀν-
 δρὸς αὐτῆς, καὶ ὃ πατρὸς, καὶ ὃ μητρὸς, καὶ αὐτῆς ὃ
 γυναικὸς τοῦτομα, καὶ ποταπή ὅτι καὶ προσεπιγράψαι
 ὅτι ὅτοι πάντες χρηστοὶ ἦσαν. Καὶ ὁμνῶναι μέλλων,
 εἰπεῖν πρὸς τὰς ἐμεσηκότας, ὅτι καὶ πρῶτον πολ-
 λάκις ὁμώμοκα.

3 Μαλακισμένῳ] In MSS. B. C. E. Bar. Vulc. Osborn. Stobæo, & libris ante Casaubonum editis κακωπιζομένῳ sed in margine MS. Vulcanii & unius e Palatinis ap- pingitur καυμαπιζομένῳ, febris ar-

dente laboranti. Casaubonus vul- gatam lectionem in integrum re- stituere tentat, legendo ὅπως μὴ τῷ δώσει οἶνον, κακωπιζομένῳ, καὶ φήσας —quo sensu, videtis illius no- tam. Sed ipsi etiam magis placuit

ΙΔ.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ.

ΕΣΤΙ ἡ ἀναισθησία, ὡς ὅρα εἰπεῖν, βραδυτῆς
 ψυχῆς ἐν λόγοις καὶ πράξεσιν. Ὁ ἡ ἀναισθητός,
 τοῖς τοῖς πῖς, οἷον λοισάμην ταῖς ψήφοις, καὶ κεφά-
 λαιον ποιήσας, ἐρωτᾷ τὸ πῶς καθεύδον, 1 Τί γίνε-
 ται; Καὶ δίκην φεύγων, καὶ ταύτῃ εἰσιέναι μέλλων,
 ὅπως λαθόντα εἰς ἀγρὸν πορεύεσθαι. Καὶ θεωρῶν ἐν
 τῷ θεάτρῳ, μόνον καταλείπεσθαι καθύδων. 3 Καὶ
 πολλὰ φαγὼν, καὶ τὴν νυκτὸς ὅπως θάκον ἀνιστάμενος ὑπὸ

1 Βραδυτῆς ψυχῆς] Duportus sus- picatur legendum βραδυτῆς πῖς τὴν ψυχῆς, tarditas quædam men- tis; ita ut duæ illæ voculæ πῖς τὴν in præcedente syllaba πῖς absorptæ fuerint, librariorum incuria.

2 Τί γίνεται;] In MS. Barocc. τί γράφεται; eodem plane errore,

quo supra sub initium Cap. 2. habet γράφεται, πλὴν σοί pro γίνε- ται, πλὴν σοί.

3 Καὶ πολλὰ φαγὼν, καὶ τὴν νυκτὸς ὅπως θάκον ἀνιστάμενος ὑπὸ κυνὸς τὸ γείτονος διχθῆναι] Ita depravatam hunc locum emendavi & restitui auctoritate maximorum virorum

κυνὸς

dormit. Ac quum vini usum ægroto medicus interdix-
rit, solet hic illum, quasi periculi faciendi causa, ad biben-
dum componere. Quod si uxor obierit, monumento
ejus & mariti, & patris, & matris, nomina inscribet, item-
que cujas ipsa sit: tum hoc elogium insuper adjiciet,
SINGULARI OMNES ISTI PROBITATE ERANT. Idem
si jusjurandum adigatur, conversus ad circumstantem
turbam, Ego vero, inquit, jam ante sæpius juravi.

H. Stephani conjectura *μαλακισ-
μινα, ægroto, ut Cap. 1. μαλακισ-
θῆναι, quod præferunt MSS. A.
D. & Trin. in quorum tamen se-
cundo supra καλλωπι eadem ma-
nu scribitur μαλακι.*

*6 Kai αὐτῆς τῆς γυναικὸς τῶν μα-
MSS. Regis Gallie A. B. divisim
καὶ αὐτῆς τῆς γυναικὸς, & Barocc. habet
ὄνομα, quod levius. Supplendum
post matris, in versione, ipsiusque
uxoris.*

XIV.

DE STUPIDITATE.

STupiditatem quoque definire possis, ut sit animi tar-
ditas, seu dicendū, seu faciendum sit aliquid. Stupi-
dus vero is est, qui sedens ad calculos, postquam rationes
putavit, & summam subduxit, roget eum qui sibi assidet,
Summa quanta est? Ac quum ei litem aliquis intenderit,
ubi ad diem illum ventum est, quo disceptari causa debet,
ejus oblitus, in agrum proficiscitur. Sæpe etiam sedens
in theatro ad spectandum, discedentibus aliis somno ob-
rutus ibi relinquitur. Idem quum se cibis ingurgitârit,
noctu surgens, ut ad fellas eat, in vicini canem incidit,

If. Casauboni & Cl. Salmasii, cum
prius nullo sensu ferretur *φαγὰν
τῆς νυκτὸς, καὶ ὅτι δάκναι ἀνίσταμενθαι,
ὑπὸ τῇ ὥρᾳ. Θάκναι etiam legi posse
existimat Casaubonus, suffragan-
tibus Salmasio & Duporto, sed
malui δάκναι, quod ad receptum
δάκναι propius accederet, & idem*

prorsus sonaret. Casaubonus de-
let secundum καὶ, sed salvo, opi-
nor, sensu stare potest. Sensus est,
interp. Salmasio, *Et cum nimis se
ingurgitaverit cibis, de nocte sur-
gens ad ventrem exonerandum a
cane vicini mordetur. Ἐπὶ δάκναι
ἀνίστασθαι, lecto desurgere ad ven-*

κινῶς τ' τῷ γείτονι δηχθῆναι. Καὶ λαβὼν καὶ
 ἀποθεὶς αὐτὸς, τῷτο ζητεῖν, καὶ μὴ δύνασθαι θύρεϊν.
 Καὶ ἀπαγγέλλοντός τινος αὐτῷ ὅτι τετελεύτηκέ τις
 αὐτῷ τῶν φίλων, ἵνα παραγένηται, σκυθρωπάσας καὶ
 δακρύσας, εἰπεῖν, Ἀγαθὴ τύχη. Δεινὸς ὅτι, ἀπολαμβάν-
 νων ἀργύριον ὀφειλόμενον, μάρτυρας παραλαβεῖν. Καὶ χι-
 μῶνος ὄντος μάχεσθαι τὰ παιδία, ὅτι σικύες ἐκ ἡγόρασε.
 Καὶ τὰ παιδία ἑαυτῷ παλαίειν ἀναγκάζων, καὶ τρο-
 χάζειν, καὶ εἰς κόπας ἐμβάλλειν. Καὶ ὅτι ἀγρῶ αὐ-
 τοῖς Φακίῳ ἔψων, δις ἄλλας εἰς τὴν χύτραν ἐμβάλλων,
 ἄβρωτον ποιῆσαι. Καὶ ὕοντος δὲ Διὸς, εἰπεῖν, Ἡδύ

^c trem exonerandum; quod unica
^e voce desurgere Horatio, inquit
 Salmasius in *Plinianis Exercitationibus ad Solinum* pag. 611. D. MS. A. non agnoscit ἀνιστάμενον, & MS. Trin. ἀπὸ θάκε, ut Casaubonus aliquando ἀπὸ θάκε. Aubertius denique supplet & legit καὶ πρὸς θάκε ἀνιστάμενος ἐξιστῶν ὑπὸ κινῶς ἔρε. sed duriuscula est hæc emendatio, & a vero sensu aliena. Vide Casaubonum & Duportum.

⁴ Ἴνα παραγένηται, --- Ἀγαθὴ τύχη] Voces istæ ἵνα παραγ. & quæ sequuntur ad finem capitis, desiderantur in codice Barocciano, quorum loco post φίλων hæc addidit librarius, καὶ τοιαῦτα παρέρμια (f. pro παρόμοια) πολλὰ δεικνύων ἢ ἀνυποστάτων ὁμηροειδέων. Apud Stobæum legitur ἵνα παύσθαι γένηται, sed in margine προσγένηται, & in MS. Trin. Ἀγαθὴ τύχη, nominandi casu.

⁵ Καὶ τὰ παιδία ἑαυτῷ παλαίειν ἀναγκάζων, καὶ τροχάζειν, καὶ εἰς κόπας ἐμβάλλειν] In MS. Trin. ἀναγκάζεται, subaud. δεινός, ut superius expresse δεινός παραλαβεῖν, & μάχεσθαι. Casaubonus etiam delet postremum καὶ, ut istud sententiæ mem-

brum cum prioribus congruat; sed universi Codices retinent. Nec incommode forsan, si lectio MS. Trin. admittatur. Sylburgio vocem καὶ loco suo moveri non placet, sed arbitratur ἐμβάλλειν absolute accipiendum pro *intruere*; vel legendum ἐμβάλλων.

⁶ Καὶ εἰς κόπας ἐμβάλλειν] Vetus Codex Regis Gallie signatus B. exhibet κόπον sed Duportus testatur se aliquando putasse legendum εἰς ΣΚΟΠΟΥΣ —. ut tertium hoc sit exercitii genus, ad quod ἀναίδνηται iste filios suos hortatur, imo cogit, εἰς σκοπὸς βάλλειν nam & sagittaria se olim exercuisse juvenes, constat ex Homero, aliisque. Sed quum refragantur exemplaria, nihil ausus est contra codd. fidem & auctoritatem mutare, præsertim cum ex recepta lectione sensus non incommodus erui possit. Eadem conjectura in mentem venit doctiss. Joanni Clerico *Artis Criticæ* P. III. S. I. C. VI. N. 22. Ἀναγκάζων... ἐμβάλλειν εἰς κόπας, nunquā fuit, nunquam erit, cogens usque ad *fatigationem*. Sed legendum

CHARACTERES ETHICI. LXVII

a quo mordetur. Idem quod acceperit ipse ac recondiderit, id ipsum quærere solet, reperire autem non potest. Quumque nunciatur illi obiisse aliquem ex familiaribus ipsius, ut veniat exequias, tum ille vultu ad moestitiam composito, lacrymas etiam fundens, Bene, inquit, eveniat. Debitas autem pecunias recipiens, testes sibi adsciscit. Et vigente hyeme, cum famulo, quod cucumeres non emerit, jurgatur. Puerulos quinetiam suos, ut lucta se exerceant, cursu contendant, usque ad fatigationem cogere solet. In agro lentem ipse coquens, sale bis in ollam injecto, ut mandi nequeat, efficit. Cum

ΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ *in scopos jacere,*
nempe, lapides, aut tela —
quod etiam nimis quam frequenter faciunt pueri. Character infani est eos id cogere facere, a quo potius sunt revocandi. Posterius Σ propter prius excidit. In summa, si ἀνὰ γὰρ & κόπας retineantur, delendum videtur ultimum Ε, ad Casauboni mentem: At si legamus εκκοπὴς, eliminari necesse non erit, cum tertium exercitii genus designetur.

7 Ἐν ἀγρῷ αὐτοῖς φακλῷ ἔψων] Casaubonus conjicit ἐν ὑγρῷ, & legit αὐτοῖς sed recepta lectio non incommode forsan stare possit— Ruri ipsis (puerulis sc.) lentem coquens, —. Sequenti πεισχῇ, pro ἑμβάλλων, reposui ἑμβάλλον, concinnius ad sensum, auctoritate MSS. Gall. Trin. Osborn. & Stobæi.

8 Ὡς γὰρ τὸ Διὸς, εἰπεῖν, Ἡδὺ γὰρ τῷ ἄστρῳ νομίζεις, ὅτι δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι πίστες] In quibusdam exemplaribus scribitur πίστες, reliqua in universis codicibus textui ad amissum respondent. Margo Stobæi (inquit Galeus) videtur

legisse ὕδωρ. Locus, sine meliori codice, insanabilis. Galeo & Casaubono hæc verba pro conclamatis habentibus ipse non suffragari non possum; aliorum interim sensa apponere liceat, & liberum Lectori sit judicium. Auberius totum locum sic refingere tentat, Καὶ οὐκ ἔστι τὸ Διὸς, τὸ ἡδὺ γὰρ τῷ ἄστρῳ νομίζεις, ὅ, π δὴ οἱ ἄλλοι καὶ πίστες εἶναι λέγουσι, Et quum pluit, illud astrorum suavissimum esse putat, quamvis alii vel picem esse dicant. Sylburgius hæc habet; Camotii Editio πίστες Stephanus & Oporinus, ut nos, πίστες. Ego, etiam si ὅ π divisè legamus, non video quid πίστες sibi velit, sive pro picè accipiamus, sive pro loco & fonte Olympiæ; quæ frequentius Πίστις scribitur: nec adverbium Πίστησι, ut Ἀθήνησι, refertur a Stephano Byzantino. Oxiensis autem Editor ita restitui posse autumat— ὅτι ὅ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι ὅλετο πίστις. Jovi sc. gratias agit (ὁ ἀνακλῶν) pro pluvia, quæ copiose adeo deciderat, ut prata omnia aquis te

γε τῷ ἄστρον νομίζει, ὅτι δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι πίσι-
σης. Καὶ λέγοντός τινος, πόσος οἶε ᾗ καὶ τὰς Ἡρίας
πύλας ἐξενιύχθαι νεκρὸς; πρὸς τῷτον εἰπεῖν, Ὅσοι
ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοιιντο.

gerentur: est enim πῖσι &
πῖσι locus irriguus, pratum.
Hæc ille: quo acumine, facile vi-
dere est. Denique, loco huic de-
sperato medicam manum adhi-
bere non dubitavit eruditissimus
J. Clericus, *Artis Criticæ* P. III.
S. I. C. V. N. 3. hisce verbis:
Omissionis insigne exemplum
proferemus ex Theophrasti *Cha-
racteribus*, ex similitudine dua-
rum vocum ortæ, quam mi-
rum est Is. Casaubonum supplere
non potuisse, cum res sit faci-
lis & clara. Locus est in Ἀναισ-
θυσίας caractere. ὅτι τὸν τῷ τῷ Διὸς,
εἰπεῖν, ἡδὺ γε τῷ ἄστρον νομίζει,
ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι ** πίσισης.
ad verbum, *Pluente Fove, dicere*
(solet), *suave astrorum putat*,
quia & alii dicunt ** pice. De-
scribit Theophrastus hominem,
qui adeo vecors est, ut nesciat
pene quid dicat, & contraria
iis quæ videt blateret, quasi de-
liraret; sicut antecedentia le-
genti liquebit. Igitur suppleve-
rim——ἡδὺ γε τῷ ἄστρον ΦΩΣ.
ΚΑΙ ΝΥΚΤΑ Αἰθρίαν νομί-
ζειν, ἡνπν καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι ΜΕ-
ΛΑΝΤΕΡΑΝ πίσισης.--- *jucun-
da est astrorum lux, & serenam
noctem putare, quam alii dicunt
pice atriozem.* Quatuor priora
verba omissa videntur a dictan-
te, qui vagantibus oculis mis-
cuit vocem Αἰθρίαν cum ΑΣ-
ΤΡΩΝ, & cum καλὸν dictasset
ad vocem ἄστρον, transvolavit

interjectas dictiones. Illis cor-
ruptis, cætera minus forte ele-
ganti manu scripta facile pos-
teriores exscriptores fefellerunt,
cum sensus eos non juvaret.
Ut supplementi nostri singulas
partes confirmemus; postquam
vidimus mentionem fieri *pluen-
tis Fovis*, facile est intelligere
ei opponi serenum cœlum, &
quidem, si de nocte sermo sit,
ut est hic sine dubio, nisi astra
interdiu fulgere putemus; ἡδὺ
γε ἄστρον, *jucundum astrorum*
.... Quid tandem? Φῶς, *lumen*,
nulla enim alia re stellæ jucun-
dæ sunt. At qualem noctem
esse oportet, ut lux astrorum
fulgeat? Nimirum, αἰθρίαν, *se-
renam*, nam αἰθερὶ Ζῆς oppo-
nitur τῷ θορν. Theocritus *Idyl-
lio* IV.

Ἐπεὶ Ζῆς ἀλλοτε μὲν πῆλξ αἰ-
θρίῃ, ἀλλοτε δ' ἔει.

*Jupiter interdum serenus est,
interdum vero pluit.*

Pro νομίζει scribere necessario
oportet νομίζειν, ut εἰπεῖν, nam
solet hæc omnia Theophrastus
infinitivo exprimere, subintel-
lectis vocibus δεινὸς aut οἶσθαι.
ἡνπν legimus, pro vocibus
nihili ὅτι δὴ καὶ, ita postulante
orationis serie. Denique μελάν-
τερον supplevimus, ob vocem
πίσισης, cum ex ipsa rei natura,
tum quia Græci ita loqui sole-
bant. Sic Homerus de pastore
tempestatem prospectante, *Iliad.*

CHARACTERES ETHICI. LXIX

que a Jove pluit, Sane quam, inquit, siderum aqua sua-
vis mihi videtur..... Rogatus ab aliquo, Ecquot pu-
tet Sacra porta elatos mortuos: Quot utinam, respondens
ait, ego & tu haberemus.

Δ. vers. 275.

Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ σκοπῆς εἶδεν
νέφθ' αἰπόλῳ ἀνὴρ

Ἐρχόμενον κατὰ πόντον, ὑπὸ
ζεφυροῖο ἰαῶς,

Τὸ δέ τ' ἀνευθεὶν ἰόντι μελαιν-
περον, ἥντε πίσα, φαίνεται.

Quemadmodum e specula
videt nubem pastor,

Venientem per mare a Zephy-
ri flatu,

Eique procul stanti nigra, cen-
pix, Apparet.

fic loquuntur & Latini; ut O-
vidius, in Epistola Leandri ad
Heronem,

Ipsa vides cœlum pice nigri-
us, & freta ventis

Turbida, perque cavas vix
adeunda rates.

Alia exempla quærent, & inve-
nient, quibus vacabit.

9 Κατὰ τὰς Ἡεῖας πύλας ἐξεν-
νέχθαι νεκρούς;] Priorcs Editiones
pessime Ἰερεῖας πύλας. Sed ita re-
posui ex certissima emendatione
doctissimi Joannis Meursii in
Eleusiniis cap. 27. pag. 82. Vide
etiam, si lubet, ejusdem *Athenas
Atticas* cap. 12. pag. 181. &
Duportum. Error ex inscitia li-
brariorum ortus, qui Ἡεῖας au-
daçter immutarunt in Ἰερεῖας, cum
Portæ sacræ sæpius meminerint
auctores, *Sepulchralis* rarius. In
posteriore hujus sententiæ mem-
bro, pro ἐξεννέχθαι, MSS. A. &
Vulcanii habent ἐξενεχθῆναι, suffra-
grante etiam D. sed in isto Co-
dice alia manus pro varia lectio-
ne notavit ἐξεννέχθαι.

ΠΕΡΙ ΑΥΘΑΔΕΙΑΣ.

Η δὲ αὐθάδεια, ἔστιν ἀπιώεια ὁμιλίας ἐν λόγοις.
 Ὁ δὲ αὐθάδης, τοιούτος τις, οἷον ἐρωλήθεις, ὁ
 δαῖνά πῃ ἔστιν; εἰπεῖν, Ἰ Πράγματα μοι μὴ παρέχε.
 Καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ ἂντιπρῶσαιπῆν. Ἰ Πωλῶν
 τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνυμύοις, πόσῃ ἂν ἄποδοῖτο, ἀλλ'
 ἐρωτᾶν τί δίδεικε. Ἰ Καὶ τοῖς τιμῶσι, καὶ πέμπουσιν
 εἰς τὰς ἐορτάς, εἰπεῖν, ὅτι Ἰ Ὅκ ἂν γένοιτο δίδόμενα.

Ἰ Πράγματα μοι μὴ παρέχε] Cum
 vocula μὴ in MSS. Gallicis
 desit, forte legendum Πράγματα
 μοι παρέχε; ut apud Plautum in
Casina: Vide Casaubonum. Om-
 nes Gallici & Trin. παρέχε. Sed
 receptam lectionem moveri non
 necesse.

Ἰ ἂντιπρῶσαιπῆν] Stobæus &
 Oporini Editio, transpositis com-
 positionis partibus, habent προσην-
 λειπῆν sed vulgatum rectius, ju-
 dice Sylburgio.

Ἰ Πωλῶν τι] Delevi voculam
 εἰ ante πωλῶν, auctoritate vetus-
 tissimorum Codd. A. B. Bar. &
 Trin.

Ἰ ἄποδοῖτο] Hic definit Codex
 Baroccianus, nam post ἄποδοῖτο
 ista subnectit Librarius, καὶ πρὸς
 τούτοις δεινός ὅπῃ πᾶσιν. Tum se-
 quitur Anonymi libellus, ad Ig-
 natium quendam scriptus, Περὶ τῆς
 αὐθαρχειας λόγος χρημάτων.

Ἰ τί δίδεικε;] Vel τί δίδεικε; *nempe κίβδηλον*, inquit Auberius,
 non adeo feliciter: Recepta enim
 lectio rectissima est, sed a doctis-

simo Interprete vix intellecta, ju-
 dice clarissimo Salmasio ad Vo-
 piscum pag. 392. C. ex quo Du-
 portus notulam suam suppilasse
 videtur, dissimulato auctoris no-
 mine. Salmasii verba ita se ha-
 bent: 'Eleganti locutione τιμῶν
 δίδεικεν res aut merces dicun-
 tur, quæ pretio distrahuntur;
 e. g. τρεῖς δραχμαὶ δίδεικεν di-
 cere solent rem aut mercem ali-
 quam, quæ tribus drachmis ven-
 ditur: hinc explicandus Theo-
 phrastus Περὶ χαρακτήρων, Cap.
 Περὶ αὐθαδείας--ἀλλ' ἐρωτᾶν τι δι-
 δεικεν nihil heic vidit doctissi-
 mus & acutissimus Interpres
 & Commentator, dum sic hæc
 postrema reddit--verum ipse
 potius emptorem interrogat, Ec-
 quid inveniat damnandum. Τί
 δίδεικε non id significat hoc
 loco Ecquid inveniat damnan-
 dum, sed Quid pretii mereat hæc
 res--Quanti valeat. Super-
 bus & contumax venditor de-
 signatur his notis a Theophra-
 sto, quod merces suas quanti

Ἰ Καὶ

XV.

DE CONTUMACIA,

sive FEROCITATE.

Contumacia est verborum in congressionibus & vitæ quotidianæ usu duritas. Homo contumax ita est comparatus, ut si quis ex ipso sciscitetur, Ubi est ille? respondeat, Ne sis mihi molestus. Salutatus, salutare invicem negligit. Cumque aliquid vendit, indicare quidem merces suas, interrogatus Quanti? non dignatur: verum ipse potius emptorem interrogat, Ecquid inveniat damnandum. Religiosis quoque hominibus, & qui ad festa solemnia diis dona mittunt, dicere solet minime gratis datum ipsis iri, *si quid divino acceperint munere.*

• vendat indicare dedignatus, emptorem interroget, quanti valeant & quo pretio emi dignæ sint: atqui venditoris est, quanti det quod vendit prius indicare, quam emptor pretium faciat. *Τι δεισκαί, ad verbum, quid invenit, h. e. quod pretium invenit — quo pretio digna est — quanti est.*

6 *Καὶ τοῖς πρῶσι*] Casaubonus contendit locum esse mutilum, & supplet *καὶ τοῖς τὸ θεῖον πρῶσι* suffragante Duporto, qui notat, in Sacra quidem Scriptura *προσκυνεῖν* vel *σεβάζειν* poni *ἀπλῶς* pro colere aut venerari Deum verum; sed apud profanos scriptores & *τὰς εἰσάγειν*, nunquam reperiri *πρῶσι* pro *πρῶσι* & *θεῖον* vel *τὰς θεάς*, nec *προσκυνεῖν* pro *προσκυνεῖν τὰς θεάς* vel *θεοῖς*. Emendationem istam firmat Lycurgi dictum a Duporto allatum.

7 *Οὐκ ἂν γένοιτο διδύμνα*] De obscuri hujus loci sensu, vide Casaubonum & Duportum. Mihi autem aliquando in mentem ve-

nit *θεῖον* istam in mendo cubare, & hoc modo refingi debere --- *καὶ ἂν γένοιτο ΤΑ ΔΕΔΟΥΜΕΝΑ* — dicere solet minime eventura quæ opinantur. Homo sc. *αὐθαδής* religiosos numinum cultores deridet, & sarcastice pronunciat vana spe illectos sacris eorum sumptus impendere, quod nihil illorum quæ opinantur ac sperant eventurum sit. Hoc apprime congruit cum ultima *αὐθαδής* nota, quam ad finem hujusce capituli dedit Theophrastus — *δὲνός ὃ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπιδύχαται* — Diis ipsis vota facere non curat. Nec mirum, perditum nebulonem aliorum religionem cavillis & dictariis insequi, qui ipse sit *παρὸς* Deorum cultor. Omnes tamen MSS. vulgatam lectionem exhibent, quam ideo eliminare nefas duximus; sed vocula *καὶ* excidere facile potuit, propter affinitatem cum ultima syllaba præcedentis verbi; & vox *διδύμνα*, rarius nempe occurrens, a citimæ ætatis & maximæ impe-

⁸ Καὶ ὅκ' ἔχων συγνώμην ἔτε τῷ ἀπώσαντι αὐτὸν ἀκυσίως, ἔτε τῷ ὥσαντι, ἔτε τῷ ἐμβάντι. Καὶ Φίλω ἧ ἔρανον κελύσαντι εἰσενεγκεῖν, εἰπὼν ὅτι ὅκ' ἀν δοίη, ἕτερον ἡκεῖν φέρων, καὶ λέγειν ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τὸ τῷτο τὸ ἀργύριον. Καὶ προσπλάισας ἐν τῇ ὁδῷ, δεινὸς κατὰρξα-
σατο τῷ λίθῳ. ¹⁰ Καὶ ἀναμείναι ὅκ' ἀν ὑπομείναι πολὺν χρόνον ἐδέξα. Καὶ οὔτε ἄσαι, οὔτε ῥῆσιν εἰπεῖν, οὔτε ὀρχήσασθαι ¹¹ ἀν ἐθελῆσαι. Δεινὸς ἧ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπιδύχεσθαι.

ritiæ librariis locum mutare cum *διδόμενα* coacta est, cum opinarentur posterius illud verbum beneficentiæ divinæ & necessitati humanæ magis quadrare.

8 Καὶ ὅκ' ἔχων συγνώμην] Malim EXEIN, ut supra λέγειν, ἔροταῖν, ac infra ἡκείν, &c. Sæpius enim inter se commutantur *ει* & *ω*, ut paulo inferius hoc ipso in Capite, pro καὶ λέγειν, MS. Trin. & Vulcanii habent καὶ λέγων.

9 Δεινὸς κατὰρξασατο τοῦ λίθου] Ita vetustissimus Codex A. prorsus ad Casauboni mentem, pro δεινόν, quod omnes Editt. ante Casaubonum & MSS. B. C. D. E. Trin. & Vulc. exhibent. Quam lectionem si admitti placeat, tum ita vertenda est hæc periodus — *gravissime* — *horrendum maledicet* sc. lapidi.

10 Καὶ ἀναμείναι ὅκ' ἀν ὑπομείναι πολὺν χρόνον ἐδέξα.] Ita summa fide repræsentavi ex universis Codicibus MSS. Stobæo ac Editione Camotiana, pro Καὶ ἀν ὑπομείναι, καὶ ἀν προσμείναι (vel προμείναι) πολὺν χρόνον ἐδέξα; quæ priores Editiones, nullo cum sensu, mendose præferebant; nam *προσμείνω* sem-

per dativo jungitur, accusativo nunquam; ut capite 15. *Matthæi* com. 32. ἡδὴ ἡμέρας τρεῖς προσμένεσθαι μοι, & alibi in *Novo Fœdere*; verbum autem *προσμείνω* non agnoscit *Lingua Græca*. Casaubonus veterem lectionem retinuit, nec mendosam esse quicquam suspicatus est (quod miror) nisi quod mutato accentu legerit *ὑπομείναι* & *προσμείναι*. In aliis (inquit doctiss. H. Stephanus) καὶ ἀναμείναι. Utrovis modo legas, repetendum videtur esse vocabulum ἀπὸ κοινῆ· si ἀναμείναι, participium κελύσαντι· si δ' ἀν ὑπομείναι, verbum κελύσῃ ex participio factum: sic enim sæpe in iis quæ repetuntur ἀπὸ κοινῆ. Galeus lectionem nostram comprobavit, nisi quod ex conjectura reposuerit ἀναμείνας, qua quidem mutatione expeditiorem fieri orationis structuram arbitratus est; iudicet lector. Sensus feliciter satis expressit Casaubonus, quem nostra lectio præ se fert. Fuit autem, quum conjiciebam pro ἀναμείναι legi posse ἐν ὁμιλίᾳ, qua voce usus est Noster sub initium hujusce

CHARACTERES ETHICI. LXXIII

Si quis illum, vel invitus, aut expulerit, aut pepulerit, aut pede presserit, non est exorabilis. Et cum amico dixerit, collationem pecuniæ ab ipso petenti, nihil se daturum, postea ipse ultro afferet, dicetque, Velle se hanc quoque pecuniam perdere. In via si ad lapidem offenderit, maledicet illi. Et ut aliquando subsistat alicujus expectandi causa: nunquam tamen diutius cuiquam præstolabitur. Idem, ut cantet in conviviiis, aut vice sua recitet, aut saltet, adduci non potest. Postremo diis ipsis vota facere non curat.

capitis; ita ut sensus hujusce *σευχῆς* iste fuerit—— Neminem diutius secum colloqui patitur. Quod summæ *αὐταδείας* & insolentiæ hominibus solemne est, quippe qui ceteros ad unum mortales despectui habentes, conversatione sua indignos existiment. Sed cum emendatio ista longius a receptæ scripturæ vestigiis recedat, in medio relinquo.

II *ἂν ἐθέλῃσαι*] Casaubonus *ἂν ἐθέλῃσαι*, modo optativo, ut *προσμεῖναι* & *ὑπομεῖναι* reposuit in præcedente sententia; cui mutationi aliquantulum favent MSS. A. & B. præferentes *ἂν ἠθέλησεν*. Sed nihil opus est receptam lectionem sollicitari, cum vox *ἂν* infinitivo elegantius jungatur apud optimos

scriptores Atticos, & MSS. C. D. E. Trin. & Camotiana Editio habent *θελῆσαι*, *Vulcanianus* *θελῆσαι*.

N. B. Reliqua pars hujus libelli deest in omnibus MSS. quibus usi sumus, præter unicum illum Codicem, qui asservatur in Bibliotheca Coll. SS. Trinitatis. Nam in MSS. A. B. & D. in quibus Theophrasti *Characteres* media in pagina desinunt, statim alia diversorum auctorum opera subjunguntur. In C. vero & E. post Caput istud xv. finis operi imponitur, hisce verbis, —— *Τέλος τοῦ Θεοφράστου χαρακτήρων*. Et in Codice signato E. sequitur inepta ista coronis, quam ex *Palatino* MS. dedit Casaubonus, sub finem *Commentarii*.

ΠΕΡΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ ἡ δεισιδαιμονία δόξεν εἶναι δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. Ὁ δὲ δεισιδαίμων, τοιούτος τις, οἷον ἀπονιφάμενος τὰς χεῖρας, καὶ περιρράνόμενος ἀπὸ ἱερῆς, δάφνης εἰς τὸ σῶμα λαβὼν, ἔπω τιμὴν ἡμέραν περιπαλεῖν. Καὶ τιμὴν ὁδὸν εἰς πειραδράμη γαλή, μὴ πρότερον πορευθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τις, ἢ λίθος πρὸς ὑπὲρ τὴν ὁδὸν ἀφάλαβη. Καὶ εἰς ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἰδρύσασθαι. Καὶ τὴν λιπαρὴν λίθων τὴν ἐν ταῖς τειόδοις, παριὼν ἐκ τῆς ληκύθεος ἔλαιον καταχεῖν καὶ ἐπὶ γόνατα πεσὼν καὶ προσκυυήσας, ἀπαλλάττεσθαι. Καὶ εἰς μὴς θύλακον ἀλφίτων ἀφάγῃ, πρὸς τὴν ἐξηγητικὴν ἔλθων, ἐρωτᾷν τί χρὴ ποιεῖν.

1 **Α**πὸ ἱερῆ] i. e. γινόμενος, inquit Duportus; ita ut nihil opus sit addi ἰδῶν, aut quid ejusmodi.

2 Τιμὴν ὁδὸν εἰς πειραδράμη γαλή] Duportus suspicatur præpositionem κατὰ deesse ante τιμὴν ὁδὸν, aut voces istas esse conjungendas cum verbo πορευθῆναι in periodo sequenti; quia πειραδράμην vel πειραδραμεῖν τιμὴν ὁδὸν vix Græce dicitur. Hoc primum. Deinde reposui πειραδράμην, ex conjectura Sylburgii & Casauboni, cum priores Editiones & MS. Trin. habeant περιδράμην.

3 Μὴ πρότερον πορευθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τις] Suspectus mihi est vitii hic locus, quoniam nemo ex Atticis scriptoribus, quantum memini, usurpat πρότερον ἕως, sed πρότερον ἢ, pro Prinsquam vel an-

te quam, ut vertit Casaubonus. Ita certe locutus est Plato De legibus, πρότερον ἢ καθάρηται, ante quam purgetur. Censeo igitur legendum— μὴ ΠΡΟΤΕΡΩ πορευθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τις, non ULTERIUS progredietur, usque dum alius transierit: Ita, opinor, & constructioni & sententiæ optime consulitur. Πρότερον enim hoc in sensu apud Homerum & alios occurrit; uti Iliad. O. Βὰν δ' ἵεναι πρότερον, & Iliad. E. vers. 672. πρότερον διώκειν. Denique Apollonius Rhodius Argonautic. I. Τῶν μὲν ἔτ' εἰ πρότερον μυθήσομαι, Ulterius in sermone non progrediar. Si autem πρότερον, utpote vox poetica, minus placeat, possis reponere ΠΟΡΡΩΤΕΡΟΝ vel ΠΟΡΡΩΤΕΡΩ, quæ eodem sensu passim usurpantur apud prosæ orationis

καὶ

XVI.

DE SUPERSTITIONE.

Superstitionem sane definire possumus, meticulosum erga numen affectum. Superstitiosus vero is est, qui lotis manibus, & aqua lustrali aspersus e templo, folium lauri ore prehensum tenens, integrum diem ita ambulet. Si viam mustela eo ingrediente transcurrerit, non ante progredietur quam alius prior transierit, aut ipse tres lapides trans viam miserit. Serpentes si viderit in ædibus, sacellum eo loco exstruet. Lapidēs unctos, qui sunt in triviis, solet oleo ex ampulla perfundere, nec prius discedere, quam posito genu eos fuerit veneratus. Quod si mus forte farinae follem arrosierit, adit ad interpretem, & quid facto sit opus eum percontatur: qui si responde-

scriptores. Qui vetustos codices MSS^{tos} tractarunt, facile videbunt mendosum istud *περίπερον* ex compendiarie scriptura nasci potuisse.

4 *Ἡ λίθος περὶς ὑπὸ τῷ ὁδῷ διαλάβῃ*] *Dubitare quis possit* (inquit Sylburgius) *διαλάβῃ ne verius sit an διαβάλλῃ*. Posterius amplectitur Casaubonus, omnino contra Duporti mentem, qui recte observat sensum quidem, quem in versione expressit Casaubonus, scitum esse, nec a genio superstitionis alienum, sed *διαβάλλειν*, pro simplici *βάλλειν*, nunquam dici. *διαλάβῃ* igitur retinendum censet, cum *διαλαβεῖν λίθος ὑπὸ τῷ ὁδῷ* sit *lapides in via certo ordine digerere & disponere*, scævæ gratia, & ad malum omen averruncandum.

5 *Ἐὰν ἴδῃ ὄφιν*] MS. *Trin.* ex-

hibet *σφῶν*, uti Editiones fere omnes. *Quamnam hic σφῶν intelligit?* (inquit Sylburgius) *sagame & fatidicam? an suppositivum est hoc vocabulum?* Ita certe existimavit Auberius, dum reposuit *ὄφιν*, & emendationem firmare conatus est ex loco Platonis, sub finem lib. x. *De legibus*. Sed infeliciter satis, si quid viderint Casaubonus & Duportus, suffragante Galeo: ad quorum omnium mentem repræsentavi *ὄφιν*. Rationes dabunt Casaubonus & Duportus.

6 *Τειόδοις*] Sic reposuit Casaubonus, cum MS. *Trin.* & priores Edit. habeant *πειόδοις*. forte pro *περίδοις*, inquit Galeus. Quam etiam conjecturam in animo habuit Casaubonus, sed *τειόδοις* præferendum censuit.

καὶ εἰάν ποτε ἀποκρίνηται αὐτὰ ἐκδοῦναι τὰ σκυτοδέφη⁷ ἀπορ-
 ράφαι, μὴ προσέχων τέτοις, ἀλλ' ἀποτραπείν⁸ ἐκδύ-
 σαθαι. Καὶ πυκνὰ ἢ τιμὴ οἰκίαν καθαριεῖν καὶ ἔτε
 ὀπιβιῶναι μνήματα, ἔτε ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν, οὔτε ἐπὶ
 λέχει. Καὶ ὅτ' ἂν ἐνύπνιον ἴδῃ, πορβύεσθαι πρὸς τὰς
 ὄνειροκρίτας, πρὸς τὰς μάντις, πρὸς τὰς ὀρνιθοσκο-
 πους, ἐρωτήσων τίνι θεῷ ἢ θεᾷ προσβύχεσθαι δεῖ. Καὶ
 τελεσθῆσόν μιν, πρὸς τὰς Ὀρφεοτελεσὰς καὶ μίῃ
 πορβύεσθαι μὲν τῇ γυναικός· εἰ δὲ μὴ χολάζῃ γυνή,
 μὲν τῇ πίττης καὶ τῇ παιδίων. Καὶ ¹⁰ἐπὶ ταῖς τριόδοις
 ἀπελθὼν καὶ κεφαλῆς λίσσασθαι ¹¹καὶ ἱερείας καλέ-
 σαι, σκίλλη ἢ σκύλακι κελεύσαι αὐτὸν περικαθαῖραι.
 Μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον, φείζας εἰς κόλπον
 πύσαι.

7 Ἀπορράφαι] MS. Trin. & om-
 nes ante Casaubonum Editiones
 hunc locum ita legunt & distin-
 guunt — σκυτοδέφη, ἀπορράφαι μὴ
 προσέχων τέτοις, quo autem sensu,
 nondum videre contigit. Certif-
 fimā ergo hanc Casauboni emen-
 dationem textui inferendam esse,
 non modo loci sensus aperte cla-
 mabat, sed Duporti etiam judi-
 cium: qui usus vocis ἀπορράφω,
 prout hic fertur, exempla pro-
 tulit.

8 Ἐκδύσαθαι] Pro ἐκδύσαθαι (in-
 quit Sylburgius) Camotiana E-
 ditio habet ἐλύσαθαι nec satis
 certum an scribere voluerit
 ἐκλύσαθαι ut sit exsolvere se ea
 religione. Conjecturam Sylbur-
 gii firmat MS. Trin. in quo aper-
 te ἐκλύσαθαι, errore facile condo-
 nando, pro ἐκδύσαθαι quod alte-
 ri isti lectioni præponit Casaubo-
 nus. Galeus rescribit ἐκλέσαθαι
 eluere: sed ἐκδύσαθαι sanius vi-
 detur.

9 Οὔτε ὅτι λέχει] Casaubonus
 rectissime videns, hunc locum
 mendo laborare, duplicem affert
 medelam: vel legendo ὅτι λέχει,
 ut modo ὅτι νεκρὸν, quod firmat
 interpolatio MS. Trin. ubi litera
 η supra εἰ eadem manu ponitur:
 vel reponendo λέχω, puerperam,
 ut Auborius etiam in margine suæ
 Editionis; quod mihi, fateor, ma-
 gis arridet, cum litera ω ita in
 libris vetustioribus pingatur, ut,
 altero latere exeso, quod reliquum
 fuerit facile in εἰ transire posset.
 Utraque autem lectio ferri potest.

10 Ἐπὶ ταῖς τριόδοις] Τοῖς τριό-
 δοις habent ambo exemplaria,
 (inquit Sylburgius) & Camotia-
 niana similiter, paulo superius,
 ἐν ταῖς τριόδοις cum tam sim-
 plex ὁδός, quam derivata inde
 substantiva fœminino genere
 usurpari soleant. Si quis etiam,
 mutato casu, malit — ὅτι τὰς
 τριόδους ἀπελθὼν, non repugnabo.
 MS. Trin. τοῖς τριόδοις, omnino

CHARACTERES ETHICI. LXXVII

at, cerdoni nimirum tradendum esse illum follem, ut farciatur; superstitiosus iste, neglecto arioli responso, religioni rem habens, exinanitum saccum a se amolietur. Solet etiam domum crebro purificare; sepulchrum nullum insistere; ad defunctorum iusta nullus accedere; neque item ad ullam unquam puerperam. Insomnium porro si viderit, pergere ille ad somniorum interpretes, ad divinos, ad augures, sciscitaturus, cui deo, cui deæ vota sint facienda. Et ut sacris initietur, ad Orpheotelestas quot mēsis cum uxore, aut si uxori non vacet, cum nutrice & filiolis suis, itat. Præterea in compitis, ante quam inde discedat, aqua in caput aspersa se lustrat: Piatricibus quinetiam ascitis, jubet se squillæ aut catuli circumlatione purgari. Quod si quem mente captum aut comitiam viderit, solet inhorrescens in sinum sibi despuere.

contra Casauboni mentem, qui non solum contendit Hellenismi rationem postulare τὰς τελεὰς, sed arbitratur etiā majus vulnus subesse, & unum aut plura vocabula desiderari. Sub finem hujusce τελεῶν, pro κατὰ κεφαλῆς, MS. Trin. exhibet κατὰ κεφαλῶν utrumvis, opinor, syntaxi satis consulit.

II Καὶ ἱερεὺς καλέσας, σκίλλη-ῶς.] Auborius legit ἱερεὺς, sed receptam lectionem sollicitari nihil opus est. Deinde, pro σκίλλη, quod mendose præferunt MS. Trin. H. Stephani & Sylburgii Editiones, reposui σκίλλη ex indubia conjectura Sylburgii & Casauboni, quos vide. Hoc aliquatenus vidit Auborius, dum reposuit σκίλλη, ut indicavit hisce verbis. 'Σκίλλη ἢ σκίλλα — ῶς. Hæc quidam emendant hoc modo, σκίλλη καλέσας αὐτὸν ἀεὶ καθαρίζει. Est enim σκίλλον exuvium seu pellis seu etiam pannus; solebant autem pelle aut panno lustrare ipsos

homines & ædes: ut legimus apud Ovidium, solum etiam pelle lustrari, Fastorum 2.

'Denique quodcunque est quo corpora nostra piantur,

'Hoc apud intonsos nomen habebat avos.

'Mensis ab his dictus, secta quod pelle Luperci

'Omne solum lustrant, idque piamen habent.

'At ego malim legere σκίλλη.

'Nam quum olim corpus per-

'purgare volebant, utebantur vi-

'no scillitico, & aceto: quod

'scillites quoque dicitur. Sic Au-

'sonius Epistola quarta ad Theonem,

'Accipe congestas mysteria frivola nugas,

'Quas tamen explicitis nequeas deprendere chartis,

'Scillite decies si cor purgeris aceto.'

Hæc ille; sed tam a vera lectione, quam loci sensu, aberravit.

ΠΕΡΙ ΜΕΜΨΙΜΟΙΡΙΑΣ.

ΕΣΤΙ ἡ μεμψιμοιρία, ὅπτιμους ὡς τὸ πρῶτον ἤκουσεν ἡ δεδομένη. Ὁ ἡ μεμψιμοιρῶν, τοιοσδε τις, οἷον, ἀποστείλαντι μερίδα ἔφίλῃ, εἰπεῖν πρὸς τὸ φέροντα, Ἐφθόνησάς μοι ἔστω ζῶμα, καὶ ἔστω οἶναίς, ὅς ἐπὶ δεῖπνον καλέσας. Καὶ ὑπὸ τῇ ἐταίρῳ κατὰ φιλόμηνον, εἰπεῖν, Θαυμάζω εἰ σὺ καὶ ἀπὸ ψυχῆς με φιλεῖς. Καὶ τῷ Διὶ ἀγανακτεῖν, ὅς διότι ὑεὶ, ἀλλὰ διότι ὑπερον. Καὶ βύρων τι καὶ ἐν τῇ ὁδῷ βαλάντιον, εἰπεῖν, Ἀλλ' ὅς θησαυρὸν βύρηκα ἔδεδόκε. Καὶ πειάμενος ἀνδράποδον ἄξιον, καὶ πολλὰ δεηθεὶς τῷ πωλῶντι, ὅς Θαυμάζω, εἰπεῖν, ὅς τι ὑγιὲς ἔστω ἄξιον ἐώνημα. Καὶ πρὸς τὸ δὲ ἀγαλλίζομενον, Υἱός σοι γέγονεν, εἰπεῖν, Ὅτι ἀν' προαῖτης, καὶ τὸ ἔσθας τὸ ἡμῶν ἀπεστίν, ἀληθῆ ἐρεῖς. Καὶ δίκῃ νικήσας καὶ λαβὼν πάσας τὰς ψήφους, ἔγκυλιν τῷ γράψαντι τὸν λόγον, ὡς πολλὰ ὡς ἀλελοιοπόλιν τῷ δικαίῳ. Καὶ ἐράνῃ εἰσενεχθέντι ὡς τῷ φίλῳ, καὶ φήσαντός τινος, Ἰλαρὸς

¹ Δεδομένη] Hæc vox suspecta est, & sine damno sententia potest abesse, inquit Casaubonus; sed nihil emendationis affert. Ita certe uno ore MS. Trin. & omnes Editiones.

² Οὐ διότι ὑεὶ,] Legendum videtur, flagitante sensu, καὶ διότι ΟΥΧ ὑεὶ, — non quod NON pluat, sed quod serius. Proprium hoc est hominis nimium queruli. Alii enim, quamvis urgente forsan siccitate querantur, cadente tamen pluvia Jovi gratias agunt; at μεμψιμοιρῶν iste

etiam tum queritur; nec pluvia demum data gaudet, sed tam diu negata irascitur.

³ Καὶ πολλὰ δεηθεὶς τῷ πωλῶντι] Casaubonus corrigit ἀπὸ πολλὰ, & censet legi etiam posse δεηθέντι rationem vide.

⁴ Θαυμάζω, εἰπεῖν, ὅς τι ὑγιὲς ἔστω ἄξιον ἐώνημα] Sylburgius facile vidit hujus periodi structuram non adeo expeditam esse, ideoque supplevit ἔσθ' inter ὅς τι & ὑγιὲς. Sed Auberius, multo felicius, opinor, margini illevisit εἰ τι pro ὅς τι,

ἔστω.

XVII.

DE QUERELA,

sive INIQUA QUERULITATE.

Querela iniqua, est expostulatio nullo jure facta. Hominis autem queruli mores istiusmodi sunt, ut si ad eum amicus portionem aliquam e convivio miserit, dicat ei qui afferat, Hoc illud est quod ego ad cœnam non sum vocatus: invidisti nimirum mihi juscum & villum tuum. Et cum illum amica etiam & etiam suaviatur, Miror, inquit, si tu ex animo ista mihi des basia. Jovi succenset, non modo si non pluat, sed etiam si serius. Cumque in via crumenâ invenit, Ego vero, ait, thesaurum nullus unquam reperi. Similiter quum parvomancipiû emerit, utpote exorato multis precibus venditore, Mirum sane, inquit, si tantulo quicquam emerim, quod sit alicujus pretii. Jam si quis lætum illum nuncium ipsi afferat, Filiolo, inquires, auctus es: Adjice, ait ille, Et dimidia bonorum pars tibi periit, tum quod res est dixeris. Idem postquam in judicio omnium calculis vicit, nihilominus tamen de eo conqueritur, qui orationem scripsit quam pro se habuit, ut qui multa ipsius justa omiserit. Jam si ad sublevandam ipsius egestatem amici pecunias contulerint: & dicat deinde aliquis, Nunc esto hilaris: Quo pa-

ut supra hoc ipso in cap. θαυμάζω
εἰ σὺ---μὲ φιλεῖς. Qua emenda-
tione & syntaxi & sententiæ
optime consulitur. Sensum in
versione dedit Casaubonus.

5 Εὐαγγελίζομενον, τίος σοι γέρονεν].
In prioribus Editt. εὐαγγελίζομενον
ὅτι τίος σοι γέρονεν sed delevi vo-
cem ὅτι, auctoritate MS. Trin.
Rectius, ut videtur; nam si reti-
neatur ὅτι, rescribendum erit αὐ-
τῷ pro σοι.

6 Δίκλῳ νικήσας] Ita reposui, ad
votum Sylburgii & Casauboni;
qui recte observat δίκλῳ νικᾷ &

δίκλῳ ἠπᾶσθαι esse phrases Atticis
familiares; sic Noster Char. II.
ἠπᾶσθαι μεγάλῳ δίκλῳ. Prius νίκλῳ
νικήσας, quod mirum quam im-
portunum, cum *calculorum* sta-
tim meminerit Theophrastus, qui
in victoria bellica locum habere
nequeunt.

7 Ἐγκαλεῖν] Quædā exemplaria
habent ἰγκαλεῖ, ut concordet cum
νικήσας & λαβών. Ita quidem pri-
mo intuitu MS. Trin. sed peni-
tius inspicienti constabit literam
ν erasam esse.

8 Ἰλαεὺς ἔστω] Sic emendavi,
εἶτο

ἔγω· καὶ πῶς, εἰπεῖν· ὅτε δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῖναι
ἐκάστῳ, καὶ χωρὶς τέπων, χάριν ὀφείλῃν ὡς δὴ ἡγετη-
μόν.

præeunte Casaubono & postulante | stituit ἴδι, quod ferri potest; sed
sensu, antea ἰλαρός ὅτι nec aliter | ἔγω magis placuit, quod proprius
MS. Trin. cuius loco Galeus sub- | ad vulgatum accedat.

IH.

ΠΕΡΙ ΑΠΙΣΤΙΑΣ.

ΕΣΤΙΝ ἀμέλει ἀπίστια, ἐπὶ ὅλησις τις ἀδικίας
καὶ πάντων. Ὁ δὲ ἀπίστος, τοιοῦτός τις, οἷος, ἀπο-
στείλας τὸν παῖδα ὁφωνήσοντα, ἕτερον παῖδα πέμπειν
πυθόμηνον πόσιν ἐπείατο. Καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀρ-
γύριον, καὶ τὰς τὰς ἀειθμεῖν πόσον ἐστὶ. Καὶ ἢ γυ-
ναῖκα ἢ αὐτὸν ἐρωτᾷν κατακείμενος, εἰ κέκλεικε τιτὸ
κισσῶτον, καὶ εἰ σεσήμανται τὸ κοιλιόχον, καὶ εἰ ὁ
μοχλὸς εἰς τὸ ἴθυραν ἢ αὐλείαν ἐμβέβληται· καὶ ἐὰν ἐκείνη
Φῆ, μηδὲν ἦπλον αὐτὸς ἀναστὰς γυμνὸς ἐκ τῶν ἐρωμάτων καὶ
ἀνυπόδητος, τὸ λύχνον ἄψας, ταῦτα πάντα περὶ
μὲν ὀπισκέψασθαι, καὶ ἔγω μάλιστα ὑπὸν τυγχάνειν. Καὶ

ΚΑΤὰ τὰς τὰς ἀειθμεῖν] Nume-
rosius hoc modo procedit
oratio, delendo ἔ ante καὶ, au-
thoritate MS. Trin.

² Τὸ κοιλιόχον] Hanc vocem
mendo laborare ne somnatus qui-
dem est Auberius, quum hæc scri-
pserit: 'Non memini legere hanc
' vocem apud alium auctorem.
' Videtur autem hoc nomine ap-
' pellata cistula, sive crumena
' potius, παρὰ τὴν κοιλίαν εἶναι.
' Hinc etiam ventrale. Imper.
' Adrianus in L. Divus. ff. De
' bon. damnat. Nummulos, inquit,
' in ventrali: & in Glossis, Ven-

' trale, κοιλιόδοισμος, φαντα. Syl-
burgius vero censet aptius legi
posse κλισέχον vel κυλικέχον, ut
significetur scrinium clavibus aut
calicibus asservandis factum. Ca-
saubonus ultimam vocem admit-
tere non gravatur, quam pro κυ-
λικέχον alibi legerat; vel potius
κυνέχον, quod etiam video placu-
isse doctissimo Salmasio De modo
usurarium pag. 449. 'Εἰ σεσήμανται
' τὸ κυνέχον, an fiscus sit obsigna-
' tus: nam κυνέχον est fiscus,
' marsupium, follis: obsignabatur
' autem fiscus, in quo pecunia
' erat reposita.' Vide Janum Vli-

cto esse possum? inquiet: cum & singulis sua sit pecunia reddenda: & hoc amplius gratiæ cuique tanquam pro accepto beneficio habendæ?

9 "Οτι δὴ τὸ ἀργύριον ἀποδῆναι] tuit ὅτι Vir magnus; & Sylburgius MS. Trin. & universæ ante Casaubonum Editiones habent ὅτι, censet Camotianam absurde præferre δὴ τὸ ἀργύριον--.

minus apte; quo eliminato, resti-

XVIII.

DE DIFFIDENTIA.

Diffidentia est per quam omnes fraudis suspectos habemus. Diffidens autem is est, qui si ad emenda obsonia puerum miserit, alium mox mittat, qui percontetur quanti emerit. Si ferat ipse pecunias, solet eas singulis stadiis numerare. Cubans in lecto, uxorem interrogat, an capsam bene clauferit: an probe sit arca obsegnata: an vestibuli foribus pessulus sit obditus: ac licet affirmet illa, nihilo tamen secius, nudus ac discalceatus e lecto surgens, accensa lucerna, obire singula & inspicere pergit, ac vix ita tandem somno se dedere. Ad debito-

tium ad Gratii *Cynegeticon* vers. 329. Galeus denique legit κυλινδρον. Sed in tanto sententiarum discrimine nihil mutare ausus sum, cum recepta lectio a MS. Trin. & omnibus quotquot extant Editionibus agnoscatur, & sensum non incommodum habeat.

3 Θύειν τιμὴν ἀνελαι] Ita, rectissime, MS. Trin. & Casaubonus; cum priores Editiones puerili sed frequenti errore habeant ἀνελαι, quod longe aliud sonat, & hic nullo modo locū habere potest.

4 Καὶ τὰς ὀφείλοντας---εἶπε.] 'Qui usuras solvit (inquit Salmasius

De modo usurarum pag. 186.) eo ipso fatetur se principalem summam debere, propter quam eas pendit. Non integrum igitur illi sit, creditum abnegare, quem semel usuras ejus summæ constiterit præstitisse. Hinc Theophrastus, in *Charactere ἀπιστίας*, incredulum illum testes ait vocasse, quoties usuras pro debito reciperet, ne inficiari amplius possent de summa fortis, cujus nomine mercedem jam persolvissent. Cujus loci mentem non est assecutus doctiss. Interpres & Commentator.

τῆς ὀφείλουσας αὐτὰς ἀργύριον μὲν μαρτύρων ἀπατεῖν
 τῆς τόκους, ὅπως μὴ διύαιντο ἔξαργοι γενέσθω. Καὶ
 τὸ ἰμάτιον ᾧ ἑκδύνααι δεινός, ἔχῃ ὡς κέλιστα ἐργά-
 σε, ἀλλ' ὅτ' ἀνὴρ ἢ ἀξίος ἐγγυητῆς ἢ κναφέως. Καὶ ὅτ' ἀν-
 ἥκη τις αἰτησόμενος ἐκπώματα, ὁ μάλιστα μὲν μὴ δύν-
 ναι. Καὶ ὅτ' παῖδα ᾧ ἀκολουθεῖντα κελδεῖν αὐτῷ
 ὅπως μὴ βαδίζεν, ἀλλ' ἐμπεθεῖν, ἵνα φυλάτῃ
 αὐτῷ, μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποδράσῃ. Ἢ καὶ τοῖς εἰληφόσι πῶς
 παρ' αὐτῷ καὶ λέγῃσι, Πόσῃ, Καλῶς, ἢ γὰρ χολάζω
 πέμπειν.

5 Ὅπως μὴ διύαιντο ἔξαργοι γενέσθω] MS. Trin. sono gratiore, μὴ δι-
 ναν, & Salmasius legit γινέσθω.

6 Ἐκδύνααι δεινός] MS. Trin. & omnes ante Casaubonum Editio-
 nes præferunt ἐκδύνααι, sed facile
 vidit Vir magnus ita legi debere.
 Certam hanc Casauboni emen-
 dationem non solum comprobat
 Palmerius, sed etiam sequentem
 vocem emendandam esse putat,
 & sententiam melius processuram,
 si pro δεινός legeretur δειλός: nam
 proprium est diffidentis (inquit)
 ut timide omnia faciat, & sic le-
 gendo ἐκδύνααι retineri possit.

7 Οὐχ ὡς βέλπιστα ἐργάσεται, ἀλλ'
 ὅτ' ἀνὴρ ἢ ἀξίος ἐγγυητῆς τῆ κναφέως] Casaubono subolebat hunc locum
 esse corruptum, ideoque repo-
 nendum putabat οὐχ ὡς, pro ἔχ
 ἐκείνῳ ὅς. Ego vero arbitror to-
 tum locum ita constitui debere,
 οὐχ ὅς βέλπιστα ἐργάσεται (vel ἐργά-
 ζεται, ut Aldina Editio), ἀλλ' ὅτ' ὁ
 ἀξίος ἐγγυητῆς τῆ κναφέως. Οὐχ ὅς
 pro ἔχ ἐκείνῳ ὅς, elegantiori paulo
 locutionis formula, qua pronom-
 en non exprimitur sed subaudi-
 tur, optimis auctoribus usurpata.
 Exempla e Latinis hausta dabit

eruditissimus Bentleius in Notis
 ad Horatii Art. Poet. vers. 277.

Ὅτ' αὖ, cui, notissima vox, & At-
 ticis Scriptoribus perquam fami-
 liaris. Sensus dedit interpres.

8 Μάλιστα μὲν μὴ δύναι] Post δύναι
 deest aliquid (inquit Hen. Ste-
 phanus) nam μάλιστα μὲν sequi
 debet εἰ δὲ μή. Stephano suffra-
 gatur Casaubonus, & conjicit
 tribus modis suppleri posse hanc
 lacunam; vel legendo —
 δύναι· εἰ δὲ μὴ, δὲς δίδυς ἀπατεῖν
 quod in versione expressit: vel
 putat hæc verba, εἰ δὲ μὴ, ὅτ' παῖδα
 κελδεῖν ἀκολουθεῖν, excidisse, prop-
 ter affinitatem sequentium verbo-
 rum: vel, denique, opinatur legi
 posse—δύναι· εἰ δὲ μὴ, σήσας (aut
 σαθμήσας) δύναι. Quoniam (inquit)
 cautiores patresfamilias, vasa ar-
 gentea si commodato alicui con-
 cedant, non illa tradunt prius
 quam illorum pondus accurate
 exploraverint. Satis ingeniosæ
 sunt hæc conjecturæ, sed MS. Trin.
 & universæ Edit. nihil opis af-
 ferunt. Liberum igitur esto Le-
 ctori iudicium.

9 Τὸν παῖδα ᾧ ἀκολουθεῖντα] Ca-
 saubonus malit ὅτ' ἀκολουθεῖντα pne-

res suos fcenus fortis exacturus, cum testibus accedit; ne inficias videlicet ire possint. Vestem poliendam, dealbandamque, non ei dare solet, qui fullo sit optimus; sed ei qui fidejussorem det idoneum. Quod si quis pocula ab ipso commodato roget, solet ille maxime quidem, non dare: *aut si quando det, continuo repetere.* Puerum a pedibus jubet non a tergo sequi, sed ante se ambulare: ne possit ille inter eundum fugam capeffere, hac ratione cavens. Postremo iis qui cum aliquid ab ipso sumpserint, dicunt illi, Refer in rationes: Imo, ait, deponere: non enim vacat mittere flagitatum.

rum pedissequum: sed vulgata commodo satis sensu nequaquam carent.

IO *Ἰνα φυλάτῃται αὐτῷ*] Prius αὐτὸ, pessime. Sed MS. Trin. & Camotiana αὐτῷ, teste Sylburgio: *ut ipsi (inquit) hac ratione caveatur ne amici minister cum poculis e via aufugiat.* Error videtur ortum traxisse ex similitudine soni literarum ο & ω, cum vocem αὐτῷ a dictantis ore exciperent librarii. Sed, ut verum fatear, malim αὐτὸν, quia φυλάττομαι activa significatione ut plurimum usurpatur.

II Καὶ τοῖς εἰληφόσι--ὃς λέγουσι, Πόσος, Κατάθες.] Obscuro huic loco & lucem & medelam afferre tentarunt Viri docti, variis autem modis. Auberius, non adeo feliciter, ita restituit, — ὃς τῷ εἰληφόσι τὴν παρ' αὐτοῦ, ὃς λιπόντι τῷ ποσῷ, εἰπεῖν, κατὰθες. *Nimirum iste ταχύποπλος (inquit) mavult praesentes merces sibi reddi, quam mittere aliquem accepturum quantulumcunque abest a pretio.* Hanc

Auberii conjecturam merito damnat Casaubonus, quippe quæ minus Græca sit. Sylburgius symbolam suam conferre non dedignatus, hæc habet: *Non aspernanda fortassis Camotianæ Editionis scriptura, ὃς λέγουσι πόσον* *ut sensus sit—eum, si qui ab eo quidpiam acceperint, & rogent quantum id sit, jubere illos res istas aliquantisper deponere; quia sibi mittendi otium non sit. Si quis, pro κατὰθες, mallet κατὰθες, πέμπειν quoque vertendum esset in πεμπάζειν hoc sensu, Sede paulisper & expecta; nec dum enim numerandi est otium.* Casaubonus denique has φωνάς ita distinguit & supplet, Καὶ λέγουσι, Πόσος, εἰπεῖν, Κατὰθες· ὃς γὰρ— inserta voce εἰπεῖν, quam manifesto desiderari censeret. Rectius quidem, ut videtur: nisi malimus subintelligere εἰπεῖν, cujusmodi ellipses Atticis scriptoribus solennes sunt. Sensum dabit versio. Vide Casauboni notam.

ΠΕΡΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΣ.

ΕΣΤΙ ἡ δυσχέρεια, ἀθεραπυσία σώματος, λύπης
 ὡδασκδυατική. Ὁ δὲ δυσχερὴς, τοιῦτός τις, οἷος
 λέπραν ἔχων καὶ ἀλφὸν, καὶ τὰς ὄνυχας μεγάλας, περι-
 παλεῖν καὶ φῆσαι ταῦτα εἶναι αὐτῷ συγγενῇ ἀρρώγημα, καὶ
 τὸ πατέρα ἔχειν καὶ τὸ πάππον. Ἀμέλει ἡ δεινὸς καὶ
 ἑλκη ἔχειν ἐν τοῖς ἀντικνημίοις, καὶ πρὸς πλάσμα, ἐν
 τοῖς δακτύλοις, καὶ ταῦτα μὴ θεραπεύσαι, ἀλλ' ἐᾶσαι
 θηριωθῆναι. Καὶ τὰς μαχάλας ἡ θηριώδεις καὶ δα-
 σείας ἔχειν ἄχεις ὅτι πολὺ τὸ πλῆρῶν καὶ τὰς ὀδόν-
 τας μέλανας καὶ ἐσθιομήεις, ὥστε δυσέντελκιν εἶναι καὶ
 ἀηδής. Καὶ τὰ τοιαῦτα. ² ἐσθίων ἀπομύπτειν. ³ θύειν
 ἀρξάμεν, προσλαλεῖν, καὶ ἀπορρίπτειν ἀπὸ τοῦ στόμα-
 το. ⁴ ἅμα πίνειν, προσεργάζεσθαι. ἐλαίῳ σαπρῷ ἐν
 βαλανείῳ χρῆσθαι. ἱμάτιον κηλίδων μετὸν ἀναβαλλό-
 μεν, εἰς ἀγροὺς ἐξελεῖν. Καὶ εἰς ὄρνιθοσκοπίας καὶ
 μητρὸς ἐξελεῖν, βλασφημεῖν καὶ βύχομεν καὶ
 σπενδόντων ⁶ ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον, καὶ γελάσαι ὡς τε-

1 Θηριώδεις] Pro θηριώδεις nescio
 an recte legerimus δυσώδεις,
 olidas seu hircum olentes: alioqui
 significaret, ferarum more hirtas.
 SYLBURGIUS.

² Ἐσθίων ἀπομύπτειν] Auberius
 legit ἅμα ἐσθίων ἀπομύπτειν. ferri
 quidem potest vulgata lectio, na-
 res inter comedendum mungere,
 quod foedissimum esse nemo non
 videt: sed importunum erit ἐσ-
 θίων hoc in loco, si ad Auberii &
 Casauboni mentem, in sequenti
 periodo, pro θύειν, restituamus ἐσ-
 θίων, quod rectius videtur. Fuit
 igitur cum putarem, commodο

fatis sensu, pro ἐσθίων ἀπομύπτειν
 legi posse ΕΣΘΗΤΙ ἀπομύπτειν,
 veste nares emungere, quod rusti-
 cis & foedis hominibus etiamnum
 solenne est.

³ Θύειν ἀρξάμενος, προσλαλεῖν] Ita
 omnes libri quos inspexit Casau-
 bonus, & MS. Trin. Nihil ergo
 mutare sum ausus, quamvis sus-
 pectissimus vitii sit locus. Sic certe
 sensit Sylburgius, quum contendat
 scribendum esse πύειν cui quidam
 doctissimo viro succinit Galeus,
 & distinguit — πύειν, ἀρξάμεν
 προσλαλεῖν, quum colloqui inceperit,
 sprutum emittit. Magis autem,
 ράσιόν

XIX.

DE FOEDITATE.

FOeditas est corporis incuria & illuvies hominibus molesta. Homo foedus is est, qui lepra & vitilagine laborans, unguisque habens praelongos, inter homines versetur; ac dicat gentileis sibi esse hos morbos; nam & patrem & avum fuisse eis obnoxios. Solet etiam, ulcera in tibiis & in digitis tubercula habens, nullam iis medicinam facere; sed finire donec incurabilia redantur. Axillas ferarum more hirsutas, pilis magnam laterum partem occupantibus, habet: dentes vero nigros atque exesos, ut molestus sit & insuavis cum eo congressus. Eidem hæc quoque conveniunt: nares inter comedendum mungere: & quum edere inceperit, colloqui, & ex ore quædam emittere: inter bibendum eructare: oleo in balneis uti rancido: idemque in forum, veste amictus quæ sit maculis inquinata, prodibit. Quumque ad aruspicem mater exierit, lingua interea non favere, neque a malis verbis se abstinere moris habet: sæpe etiam, dum vota libationesque fiunt, pateram sibi e manibus elabi finit, & simul risum tollit, quasi aliquid

fateor, arridet Auberii & Casauboni conjectura, qui legunt ΕΣΘΙΕΙΝ ἀρξάμενθ' προσλαλεῖν sensum dederunt Auberius & Casaubonus in versione. Placet, inquā, hæc emendatio, tum quia sequens *ἔσθ' ἢ* magis congruit cum *ἔσθ' ἢ* quam *θύειν* tum quia facile fuit librariis, pro *ἀπομύπτει* *ἔσθ' ἢ*, scribere *ἀπομύπτει* *θύειν*, propter affinitatem quam maximam inter postremas syllabas vocis *ἀπομύπτει* & priores *ἔσθ' ἢ*, præsertim in Codd. vetustioribus, antequam verba distinguerentur spatio satis amplo.

4 *Ἄρξ' πειν*] Auberius malit *πῶν*, & Casaubonus *πίνων*, vel *ἄρξ' τῷ πειν* utriusque constructionis exempla dabunt auctores; vix autem, quantum scio, infinitivi sequentis *ἄρξ'* sine articulo interjecto.

5 *Ἰμάπον-----ἀναβαλλόμενθ'*] Ita, pro *ἀναβαλλόμενθ'*, reponere jussit MS. Trin. ut Psalmo 104. vers. 2. *ἀναβαλλόμενθ' ὥς ὡς ἱμάπον*, amictus lumine sicut vestimento.

6 *Ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον*] In MS. Trin. & prior. Editt. *ἱμβαλεῖν*, qua autem significatione locum habere hic potuit, se non videre fassus est Sylburgius: nec tamen

εἰσιόν τι πεποιηκώς. ⁷ Καὶ αὐλόμενον ἢ κροτῆσαι
ταῖς χερσὶ ⁸ μόνον ἢ ἄλλων, καὶ σωτερετίζειν· καὶ ὅπι-
τιμᾶν τῇ αὐλητρίδι μὴ ταχὺ παυσαμένη· καὶ ἀποπιύ-
σαι ἢ βελόμενον ὑπὲρ τῆς τραπέζης, προσπιύσαι
τῷ οἰνοχόῳ.

ausus est reponere ἐμβαλεῖν, pro
ἐκτρέψαι, evertere. Quod Vir do-
ctissimus dubitanter proposuit,
aperte probavit Casaubonus ex
Plutarcho, & nobis auctor fuit
ut in textum reciperemus.

⁷ Καὶ αὐλόμενον] Auberius ma-

lit σιναυλέμενον, fed nihil opus
est vulgata sollicitari.

⁸ Μόνον ἢ ἄλλων, καὶ σωτερετίζειν] Omnes ante Casaubonum Editio-
nes punctum post ἄλλων ponunt;
& vocem σωτερετίζειν, quæ vide-
tur esse ἀπαξ λεγόμενη, interpreta-

Κ.

ΠΕΡΙ ΑΗΔΙΑΣ.

ΕΣΤΙ ἢ ἀηδία, ὡς ὄρω φειλαβεῖν, ἐνθάξις λύπης
ποιητικὴ ἀνθὺ βλάβης. Ὁ ἢ ἀηδὴς, τοιούτος τις,
οἷον ἐγείρειν ἄρτι καθύδοντα, εἰσελθὼν, ἵνα αὐτῷ λα-
λῇ· καὶ ἀνάγκῃ δὴ ¹ μέλλοντας κωλύειν, καὶ προσελ-
θὼν, δεῖν ὅπιταχεῖν ἕως ἂν ² πεπατήσῃ. Καὶ τὸ
παιδίον τῆς πίττης ἀφελόμενον, ³ μασώμενος σιτί-
ζειν αὐτὸς, καὶ ὑποκορίζεσθαι ποπτεύων. Καὶ ἐσ-
θίων ἅμα διηγείσθαι ὡς ἐλλέβορον πίων, ἄνω καὶ κάτω
⁴ καθαρθεῖν, καὶ ζῶμα τὸ πρᾶκτὸν ἐν τοῖς ὑπο-

¹ Μέλλοντας κωλύειν] Casaubono
haud displicet μέλλοντα· vi-
de ejus notam. Sed receptum ferri
potest.

² Πεπατήσῃ] ‘Si quis pro πε-
πατήσῃ reponeret ἀποπατήσῃ (in-
quit Sylburgius), sermo esset
‘nimis spurcus.’ Quibus verbis
innuere videtur Vir magnus, ob
spurcitiem solum reprobari poste-

riorem istam lectionem.

³ Μασώμενον σιτίζειν] Priores
Editt. & MS. Trin. uno ore μα-
σώμενον· sed ita repræsentat Edi-
tio Camotiana, teste Sylburgio;
‘ut significet cum infanti de cibo
‘in suo ore commanso alimen-
‘tum in os indere. Omnino ad
Casauboni votum: error videtur
ortum traxisse, vel ex incuria li-

χωρή-

CHARACTERES ETHICI. LXXXVII

fecerit portentosum. Tibicines si audiat, unus inter omnes manibus plaudere, atque eorum etiam modulos inepta imitatione effingere: dein tibicinam, quod cito finem non fecerit, increpare: & dum ultra mensam vult exspuere, eum, qui pocula in convivio ministrat, conspuat.

tur Auberius *Ridicule contra cantillare*; rectiusne quam Casaubonus, viderint eruditi. Simplex quidem *περίζω* dicitur haberi in Aristotelis *problematis*, & exponitur *lascive canto*; Suidas, *περίζω*, τὸ αὐτὸ μέλος ἄδωμεν, ac legimus

apud Clementem Alexandrin. p. 1. & in *Epigram.* Φορμίζων περιτίσμελα, frequentamenta cithararum. Quid hoc sibi velit docet Hesychius, *περίτισμελα* ὥσαι ἀσπληαί. Τὰ ἑκαστά κρέματα, καὶ τὰ τῶν περιζώνων ἄσματα.

XX.

DE INSUAVITATE,

sive TÆDIO.

TÆdium, si definire velis, est molestus absque damno congressus. Homo tædiosus est, qui vix incipientem dormire excitet, ingressus, ut cum eo colloquatur: & qui ad eum accedens qui inibi est, ut navim solvat, moram ei afferat, & expectare jubeat, donec aliquot secum spatia confecerit. Infantem etiam puerum nutrici suæ adimens, ipse mansum ei cibum in os inferet, & blandule compellans, poppysmis permulcebit. Inter e-dendum narrat se helleboro accepto, quæ in visceribus hærent, ejecisse dejecisque: tum addit, in effusis bi-

brarii, qui literam σ excidere passus est, sequenti vocabulo ab eadem incipiente; vel ex prava codicum interpunctione, in quibus distinguitur inter *μασώμενον* & *σιπίζεν*. cum autem librariis certo certius constaret ἀφελόμενος & *μασώμενος* in eadem sententia esse ἀσώματα, temere mutarunt in *μασώμενον*, ut congrueret cum *παιδίον*,

quum Theophrastus de patre infantis loquatur.

4 Καταρθεῖν, καὶ ζωμῆ τῷ παρακείμενῳ ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν αὐτῶν μελαντέρεα ἢ χολή. Prius καταρθεῖν καὶ quæ prava interpunctio miras huic loco tenebras offudit. Auberius refingit καὶ ὅτι τῷ ζωμῆ... ὑποχωρήμασιν αὐτῶν. Sylburgius autem rectius videbat nihil

χωρήμασιν αὐτῷ μελαντέρα ἢ χολή. Καὶ ἐρωτήσαι δὲ
 δφνὸς ἐναντίον τῷ οἰκείων, ὅτι Ποία ἡμέρα μὲ ἐπικλῆς; Καὶ
 ὅτι ψυχρὸν ὕδωρ ἐπὶ παρ' αὐτῷ λακκαῖον· καὶ ὡς κῆπος
 λάχανα πολλὰ ἔχων καὶ ἀπαλά· καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτοῦ,
 πανδοχεῖόν ἐστι. Καὶ ξενίζων δὲ δεῖξαι τὸ πρῶτον
 αὐτοῦ ποῖός τις καὶ πρῶτα καλῶν δὲ ἐπὶ τῷ ποτηρίῳ,
 ὅτι τέρψον τὸς παρόντας.

deesse, præter verbum εἶναι vel γί-
 νοιτο, quod subintelligi facile que-
 at. Denique Casaubonus legit—
 καὶ ζῶμεν τε (pro πινὸς) παρακαίμεν,
 εἰπεῖν ὅτι ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν -----

Sed his nihil opus, modo recte
 distinguamus, & subaudiatur εἶναι.
 Ὡς εἶναι, ut præcedenti πρῶτον καὶ
 αἰς καθαρεύειν. Restat monendum,
 in MS. Trin. & omnibus ante Ca-

saubonus Editt. initium tantum
 vocis ὑποχωρήμασιν inveniri; sed
 ita, felicissime, suppleat, ex Hip-
 pocratis Aphorismis, Auberius &
 Sylburgius.

5 Ποία ἡμέρα] MS. Trin. Ὡς ποία
 ἡμέρα.

6 ἔχων] Auberius ille vit mar-
 gini ἔχει sed nihil mutandum:
 nam ἔχων ὅτι idem valet ac ἔχει.

ΚΑ.

ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ.

Ἡ δὲ μικροφιλοτιμία δόξεν εἶναι ὅρεξις τιμῆς ἀνελεύ-
 θερος. Ὁ μὲν μικροφιλότιμος, τοιοῦτός τις, οἷος σπε-
 δάσαι, ἐπὶ δεῖπνον κληθεὶς, παρ' αὐτὸν τὸ καλέσαντα
 καλακείμηνος δειπνήσαι. Καὶ τὸ ὕον ἀποκεῖραι ἀπαγα-
 γῶν εἰς Δελφούς καὶ ὅτι μεληθῆναι ὅπως αὐτῷ ὁ ἀκό-
 λυθος Αἰθίοψ ἔσαι καὶ ἀποδοῖς μὲν ἀργεῖα, καὶ πάλιν
 ποιῆσαι ἀποδοῦναι. Καὶ βῆν θύσας, τὸ προμετωπίδιον
 ἀπαντικρὺ τὸ εἰσόδε προσπατήσασθαι, τέμμασι μεγά-
 λοις περιδύσας, ὅπως οἱ εἰσιόντες ἴδωσιν ὅτι βούν ἔθυσε. Καὶ

1 Αποδοῖς μὲν ἀργεῖα] Casaubo-
 nus malit ἀποδοῖς sed nihil,
 opinor, mutandum: cum aori-
 stus secundus verbi ἀποδοῖς sol-

vendi significatione gaudeat, æque
 ac tempus præsens. Sic certe Ari-
 stophanes in Nubilis, Ἄλλ' εἰ σπῆ-
 νίσεις τ' ἀργεῖα, μαὶ τὸ τέκνον Ἀπόδε

πομ-

CHARACTERES ETHICI. LXXXIX

lem fuisse jure appposito magis atram. A matre præsentibus amicis & familiaribus quærere amat, Ecqua me die, mater, peperisti? Aquam ait sibi esse in cisterna frigidam: olera in horto multa & tenera: domum suam hospitibus ita patere, quasi esset publicum diverforium. Et quum peregrinos hospitio excipit, parasitum suum producit, ut videant illi qualis sit: atque in convivio ad ipsum conversus, Heus tu, parasite, inquit, ut iis qui hic adsunt sis oblectamento.

7 ὅτι τέρψον τὰς παρόντας.] In Camotiana Editione τέρψων, nihil ad rem. Auberius refingit αἰς τέρψον τὰς παρόντας, & vertit — *quasi convivis allaturus voluptatem*. Mihi autem, fateor, magis arridet Casauboni judicium, qui censet vocem ὅτι vel redundare, vel prorsus tolli debere: ut supra

Cap. 17. N. 5. eandem vocem sustuli auctoritate MS. Trin. Quod si neutrum horum placeat, retineatur ὅτι, subaudiendo μέλιστα. Ut sensus sit, Heus tu parasite, iis qui hic adsunt quam maxime poteris oblectamento sis. Ὡς μέλιστα & ὅτι μέλιστα, quam maxime, notissimæ phrasæ.

XXI.

DE SORDIDA

ET FRIVOLA LAUDIS CUPIDINE.

Mικροφιλοπρέπεια, quam possis Latine dicere ineptam ac circa res parvas versantem ambitionem; ea est honorum ac gloriæ cupido illiberalis. Homo vero inepte ambitiosus is est, qui ad cœnam vocatus, convivatori ipsi studeat assidere. Qui filium Delphos abducat, ubi comam ponat; qui operam det ut pedissequū habeat genere Æthiopem: qui etiam, si minam argenti velit solvere, laboret ut reddat in aspero. Et si bovem sacrificârit, solet anteriorem capitis ejus partem magnis redimitam fertis pro foribus in ipso introitu figere; ut intelligant quicunque ingredientur, esse ab ipso bovem mactatum. Atque

ἢ, i. e. usuram solve. Et Idem in Ranis, Ἀπόδο' τὸ ναῦλον, Navium persolve.

2 Καὶνόν] Si καὶνόν mendo caret,

significat, curare illum creditori suo reddendam monetam novam; ut tanto splendidior sit debiti solutio. SYLBURGIUS.

ubi

πομπεύσας ἢ ῥῆ ἢ ἰππέων, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἀποδύναμι
 τῶ παιδὶ ἀπενεγκεῖν οἴκαδε, ³ ἀναβαλλόμενος δὲ θοιμάτιον
 εἰς τὸ ἀγρὸν περιπατεῖν. Καὶ κυναεῖς δὲ τελευτή-
 σαντες, αὐτῷ μῆμα ποιῆσαι, καὶ τηλίδιον ποιήσας, ὅπι-
 γράψαι, ⁴ ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ. Καὶ ⁵ ἀναθεὶς
 δακτύλιον χαλκοῦ τῷ Ἀσκληπιῷ, τῆτον ἐκτερίβειν
 στεφανῶν καὶ ἀλείφειν ὅσημέραι. Ἀμέλει δὲ καὶ ⁶ συν-
 διοικήσασθαι τῶν πρυτάνεων ὅπως ἀπαγείλῃ τῷ
 δήμῳ τὰ ἱερά καὶ ⁷ παρεσκυασμῶν λαμπερὴν ἱμά-
 πιον, καὶ ἐστεφανωμῶν, παρελθὼν εἰπεῖν, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ἐθύομεν οἱ πρυτάνεις τὰ ἱερά τῇ μητρὶ τῶ θεῶν
 ἄξια καὶ καλὰ, καὶ ὑμεῖς ⁸ δέχεσθε τὰ ἀγαθὰ. Καὶ
 πάντα ἀπαγείλας, ἀπὼν διηγῆσασθαι οἴκαδε τῇ ἐαυ-
 τῷ γυναικί, ὡς καθ' ὑπερβολὴν ⁹ εὐημερεῖ.

³ Ἀναβαλλόμενος ἢ θοιμάτιον] Pri-
 ores omnes ἀναβαλλόμενος, sed ita
 reponere jussit MS. Trin. ut supra
 Cap. 19. N. 5. Vide quæ nos ibi.

⁴ ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ] Pu-
 tet fortasse aliquis (inquit Casau-
 bonus) rescribendum, non procul
 ab editæ Lectionis vestigiis,
 ΚΥΝΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΥ vel ΚΥΝΙ-
 ΔΙΟΝ ΜΕΛΙΤΑΙΟΝ, vel denique
 ΚΑΛΑΘΙΝΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ,
Quasillarius Melitenensis. Sed Vir
 magnus existimat receptam le-
 ctionem ab ipso Theophrasto pro-
 fectam, & metaphoricam hanc
 vocis ΚΛΑΔΟΣ significationem
 variis Auctorum locis confirmat.
 Vide If. Vossii ad Ignatiū p. 289.
 Mihi autem insedit suspicio, no-
 men istius caniculæ, quicquid tan-
 dem id fuerit, sub voce ΚΛΑΔΟΣ
 latitare; cum ineptum videatur
 tumultum generali tantum *Canis*
Melitenensis titulo insigniri, nullo
 ejus nomine adjecto. Quod vero
 nomen isti catulo affigendum sit,

ariolari nequeo. Varias quidem
 canum appellationes enumerat O-
 vidius, *Metamorph.* lib. 3. fab. 2.
 quæ ab hac nostra & sono & scri-
 ptura non adeo abhorrent, ut
 ὑλαῖ, λάρων, λούκων, λάκων, & λά-
 βρων. Sed nihil pronunciare ausim.

⁵ Ἀναθεὶς δακτύλιον χαλκῶν τῷ
 Ἀσκληπιῷ, τῆτον ἐκτερίβειν στεφανῶν καὶ
 ἀλείφειν ὅσημέραι.] Corruptissi-
 mum hunc locum, præeunte Ca-
 saubono, hoc modo restituendum
 censui, flagitante sensu & synta-
 xi: prius, ἀναθεὶς δακτύλιον χαλκῶν
 ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ, τῆτον ἐκτερίβειν στε-
 φανῶντα ἀλείφειν ὅσημέραι. Sylbur-
 gius arbitratur tropicam istam le-
 ctionem, ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ, excusari
 posse; sed duas emendationes af-
 fert, vel ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ, vel ἐν τῷ
 Ἀσκληπιείῳ, sicut ἐν τῷ Ὀλυμπεῖῳ,
 in Olympii Jovis fano. Viro huic
 magno suffragatur Casaubonus.
 Ad emendationem quod attinet;
 vocula ἐν videtur originem traxis-
 se ex postrema syllaba vocis χαλ-
 κῶν importunius geminata, &

ubi pompam cum aliis equitibus duxit, reliquis omnibus puero traditis, qui ea domum referat, ipse trabeatus in forum pergit, & ibi deambulat. Quumque illi parvulus aliquis canis fuerit mortuus, monumentum ei faciet, ascriptis etiam in columella his verbis, SURCULUS MELITENSIS. Jam cum æreum annulum Æsculapio consecravit, appensis subinde novis coronis totum atteret: atque adeo ipse quotidie unguentis oblinitur. Sane etiam, quæ pertinent ad curam magistratus, quos prytaneos vocant, ipse diligenter curare solet; quo possit, ubi litatum fuerit, rem populo renuntiare: itaque candidatus & coronatus in concionem prodit, & inquit, Nos prytanei, ô Athenienses, Matri Deum sacra rite fecimus & litavimus; vos igitur omnia fausta exspectate. His ita renuntiatis, domum revertitur: deinde uxori narrat, sibi prospere supra modum res succedere.

necessario delenda erat, quia τῷ-
τον ad Æsculapium refertur, non
ad annulum; deinde, στεφανῶντα
ἀλείφειν debemus librariis, ἀναγνώ-
σε vocem non satis capientibus,
dum legebat στεφανῶν καὶ ἀλείφειν,
vel στεφανῶν τὴν ἀλείφειν. Nec re-
ticendum syntaxin postulare στε-
φανῶν pro στεφανῶντα, cum ἀναγνῶ-
σε nominativo casu, legatur in prio-
ri μέλους membro. Nihil opis
afferunt priores Editt. aut MS.
Trin. in quo paulo aliter distin-
guuntur hæc verba, ἐκτρέψαν· στε-
φανῶντα ἀλείφειν ὁσημέραι.

6 Σωδοικῆσαι παρὰ τῶν πρυτανέ-
ων--τὰ ἱερά.] Casaubonus inserit
articulum τὰ inter σωδοικῆσαι
& παρὰ, ut τὰ παρὰ τῶν πρυτανέων
eadem sit loquendi formula, ac
illa qua usus est Chrysostomus
De sacerdotio, τὰ παρ' αὐτῶν, quæ ad
ipsum attinent. Sed nihil forsan
suppleri necesse, si hæc verborum
series & constructio admittatur,
σωδοικ. τὰ παρὰ τῶν πρυτανέων ἱερά,
ἕως ἀπαγγελίᾳ τῶν δῆμων, sacra, quæ

ad prytaneorum curam pertinent, &c.

7 Παρεσκευασμένον.] H. Step-
hanus & Sylburgius exhibent παρ-
εσκευασμένον, nec aliter a prima
manu MS. Trin. sed interpolatur
παρεσκευασμένον, quod rectius, ut
proxima μέλος--ἐστεφανῶνται.

8 Δέχεσθαι τὰ ἀγαθά.] Ita, pro ἐδέ-
χεσθαι, quod MS. Trin. & plerique
Editi præferunt, reposui, auctori-
tate Casauboni: quem vide. In
quibusdam Editt. reperi ἐκδέχεσθαι
exspectate: quo quidem sensu oc-
currit ἐκδέχομαι apud Basilium
lib. Περὶ πλεονεξίας. Μὴ λιμὸν ἐκ-
δέχεσθαι διὰ χρυσὸν, μὴ ἀνάμενε σποδείαν,
& aliquoties in Novo Fœdere:
sed in vetustis scriptoribus usita-
tius est hac in significatione, vel
δέχομαι, vel προσδέχομαι, ut recte
observat H. Stephanus.

9 Εὐήμεροι.] Ferri quidem potest
hæc lectio, sed malim εὐμερῶς,
tempore imperfecto;—sibi prospe-
re supra modum res successisse, in
concione scilicet.

KB.

ΠΕΡΙ ΑΝΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

Η δὲ ἀνελυθεία ἐπὶ πεισσία τις ἂν φιλοπ-
μίας δαπάνῃ ἔχουσα. Ὁ ἢ ἀνελύθῃ,
τοῖς τὸς τις, οἷον νικήσας τραγωδίας, ταῖναι ἀνα-
θεῖναι ξυλίνῃ τῷ Διονύσῳ, ὅτι γράψας αὐτῷ τὸ ὄνο-
μα· καὶ ὅτι δόσεων γνομῶν, ἐκ τοῦ δήμου ἀναστὰς,
σιωπᾶν, ἢ ἐκ τοῦ μέσου ἀπελθεῖν. Καὶ ἐκδιδὼς αὐ-
τῷ θυγατέρα, τῷ μὲν ἱερείῳ, πλὴν τῶ ἱερείῳ, τὰ
κρέα ὑποδίδωσιν. τὰς ἢ ἀκρονοῦντας ἐν τοῖς γάμοις,
οἰκοσίτεις μιθῶσα θά. Καὶ πρῆταρχῶν, τὰ τῷ

1 **Α** πὸ φιλοπμίας δαπάνῃ ἔχουσα.] Etiam si φιλοπμίας hic mo-
re insolito accipere velis (inquit
Sylburgius) pro nimio pretii
(i. e. pecuniæ) studio, vereor ta-
men ne minus huc quadret: nec
item affirmare ausim veriorē
scripturam esse φιλολίας. Do-
ctissimo viro recte subolebat cor-
ruptum esse hunc locum, sed me-
dicam manum non æque felici-
ter adhibuit ac Casaubonus, qui,
certissima emendatione, legit —
πεισσία τις ἀφιλοπμίας δαπάνῃ φθί-
γεται, ut apud Platonem in *Erot.*
junguntur ἀνελύθῃ & ἀφιλόπμον,
hisce verbis: Πλετόν ἢ γυναικὸς αἰ-
ρεῖται μὲν περὶ τῆς ἀρετῆς ἢ γένεος, ἀφι-
λόπμον καὶ ἀνελύθῃ. Nisi quis
malit retinere vulgatum ἔχουσα, &
interpretari δαπάνῃ ἔχουσα pecu-
nia tenax vel sumptibus parcens:
quam tamen significationem, ut
libere dicam, vix recipiet ista lo-
quendi formula.

2 Οἷον νικήσας τραγωδίας] Ita, pro
νικήσας (quod locum hic habere
nequit, sequente ἀναθεῖναι) reposui,
præeuntibus Auberio, Sylburgio,
& Casaubono: qui quidem con-
tendit etiam legendum τραγωδίας.
sed nihil opinor, mutari est necesse,
cum νικάω, hac significatione, tam
accusativum quam dativum ad-
mittat: ut *Epigram.* lib. 2.

--- Διοφῶν ὁ Φίλωνος ἐνίκησε
Ἄλμα, ποδωκείλῳ, δίσκον, ἀκοντα,
πάλλῳ.

& in oratione soluta, apud Thu-
cydidem lib. 1. Ὀλύμπια νενικηκότι,
& alibi.

3 Ἀναθεῖναι] MS. *Trim.* ἀναθεῖσαι
quod ad idem recidit.

4 Καὶ ὅτι δόσεων... ἀπελθεῖν. Καὶ
ἐκδιδὼς] In plerisque ante Casau-
bonum Editionibus pessima inter-
punctione & mendo laborabant
hæc verba — σιωπᾶν ἢ ἐκ τῶ μέ-
σου ἀπελθὼν καὶ ἐκδιδὼς --- &c. Quæ
levi mutatione facta ita legi posse
censebat Sylburgius, Καὶ ὅτι δόσεων

κυβερ-

XXII.

DE ILLIBERALITATE.

Illiberalitas est nimius quidam, præ studio parcendi sumptibus, gloriæ contemptus. Illiberalis autem is est, qui, si e tragico certamine victoriam reportârit, tæniam Libero patri ligneam consecret, in qua nomen ipsius sit inscriptum: qui etiam, cum necessario Reipublicæ tempore pecuniæ a civibus extra ordinem conferuntur, in concione surgens, silentio utatur, aut e medio se proripiat. Filiam suam nuptum collocans, mactatæ victimæ carnes omnes, iis exceptis ex quibus fiunt sacra, vendit: & ad ministrandum in nuptiis, mercede conductos adhibet, qui suo quisque cibo vescantur. Triremi præfectus

γενομένων ἐν τῷ δήμῳ, ἀναστὰς σιωπᾶν, ἢ ἐν τῷ μέσῳ ἀπελθεῖν. Auberius plane, ut Casaubonus in textu. Sed MS. Trin. paulo aliter, ἀναστὰς σιωπᾶν ἢ ἐν--- Unde conjicio legendum ἀναστὰς ΣΙΩΠῆΙ ἐν τῷ μέσῳ ἀπελθεῖν in concione surgens TACITE e medio se proripiat.

5 Τῇ μὲν ἱερῇ, πλὴν τῶν ἱερῶν, τὰ κρέα ἀποδίδωμι.] Pro ἱερῶν quid si legatur ἱερῶν, ut repetatur κρέα, inquit Hen. Stephanus. Viro huic doctissimo suffragatur Auberius: sed Casaubonus in prima Commentarii Editione refingebat hoc modo, πλὴν τῶν ἱερῶν καὶ ἱερῶν, exceptis iis partibus quæ ad sacrificos & sacrificas pertinebant. Nam, ut recte observavit ad Vopiscum p. 240. E. moris erat, ut post rem divinam factam in templo cum sacerdotibus epularentur. Sed qui ad rem erant attentiores, victimæ portiunculam aliquam sacerdotibus relinquebant, ac reliquas

carnes domum revocabant, ut inter suos illis ibi vescerentur, vel etiam divenderent: inde illa εἰδωλόθυτα, quorum meminit Apostolus. Ita tunc temporis sentiebat Vir ille magnus, quamvis postea sententiam mutaverit; ut videre est in Commentario, & loco ad Vopiscum jam laudato, ubi legit, πλὴν τῶν ἱερῶν--- & vertit --- iis exceptis quæ adolentur. Ipse vero malim, ad vitandam orationis ambiguitatem, πλὴν τῶν ἱερῶν, exceptis quæ ad sacerdotem pertinent. Notissima loquendi formula, qua genitivus singularis articulo plurali jungitur, ad significandam rei alicujus proprietatem & possessionem: sed cum librarii purioris Græcitatis minus periti non intelligerent, mutarunt in ἱερῶν vel ἱερῶν, ut syntaxi consulerent.

6 Οἰκοπίτας] Hesychius, Οἰκόσις μιῶντος. ἐκ τῶν τριῶν.

quam

κυβερνήτῃ τρώματα ἑπὶ τοῦ κατὰ τρώματα ὑπο-
φορέννουσθαι, τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποκτείναναι. Καὶ ἐξ ἀγροῦ
ἢ ὀψωνήσας, τὰ κρέα αὐτὸς φέρειν καὶ τὰ λάχανα ἐν
τῷ περικολλίῳ. Καὶ ἐνδον μύκειν ὅτ' ἂν ἐκδῷ τοιμά-
πον ἐκπλυῖναι. Καὶ φίλῃ ἔρανον συλλέγειν, ὡς
εὐδόμῃος, ἀποκάμψας ἐκ τῆς ὁδοῦ, οἷχα δὲ πορβυθίῳ.
Καὶ μὴ πείσασθαι ὁ θεράπαινας, ἀλλὰ μιᾶσθαι εἰς
ταῖς ἐξόδοις. Καὶ ἀναστὰς, τὴν οἰκίαν καλυῖναι, καὶ ταῖς
κλῖνας ἑκκορῆσαι. Καὶ καθεζόμενος ὡς ἀφρέ-
ψαι τὸν τρίβωνα ὃν αὐτὸς φορεῖ.

7 Ἐπὶ τῷ κατὰ τρώματα] Ita re-
poni, pro ὑπὸ, aperte postulat
sensus: quod etiam Casaubonus
vidit, dum reposuit ὑπὸ vel ὀπί.
Sed posterius magis placuit, cum
usurpata sit ista phrasis Luciano,

Alciphroni, locis a Casaubono al-
latis, & Aliis quamplurimis.

8 Περιδόμενος] Nota περιδόμενος
pro aoristo περιδόμενος. SYL-
BURGIUS.

9 Θεραπείας] MS. Trin. & Ca-

ΚΓ.

ΠΕΡΙ ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ δὲ ἡ ἀλαζονεία δόξειεν εἶναι προσδοκία
πινῶν ἀγαθῶν ἐκ ὄντων. Ὁ δὲ ἀλαζών, τοιῦτός
πῃς, οἷός ἐστι τῷ δείγματι ἐσηκῶς διηγέσθαι ξένοις ὡς
πολλὰ χρήματα αὐτῷ ὅτι ἐν τῇ θαλάττῃ καὶ
πρὸς τὴν ἐργασίαν δανειτικῆς διεξίεναι, ἢ λίκη, καὶ αὐτὸς
ὅσα εἴληφε. Καὶ συνοδοιπόρος ἀπολαύσας ἐν τῇ ὁδῷ,

1 Προσδοκία] Si hæc vox men-
do prorsus careat, quod af-
firmare non ausim, in signifi-
catione minus usitata ponitur, pro
excitatione expectationis, ut recte
notavit Casaubonus: Auberius
existimat corruptam esse, & repo-
ni debere προσωπίσις vel προσωπίσμα
ex Aristotele.

restitui, ex conjecturis non du-
biis Clariss. Casauboni & Salma-
sii De sænore trapezitico pag. 556.
quos vide. Pessime in MS. Trin.
& prior. Editt. διαζεύγματι quod
mirum quam importunum, cum
διάζευγμα nihil aliud sit quam
septum transversum, quo duæ res
a se invicem disjunguntur. Aube-
rius quidem subodoratus est hanc

2 Ἐν τῷ δείγματι ἐσηκῶς] Ita

λέγειν

quam instruxit, gubernatoris stragulis tabulata sternet, suis interea uti parcens. E foro, postquam obsonatus est, rediens, carnes ipse gestat, atque olera etiam in sinu. Vestem quando a fordibus purgandam locavit, domi tantisper se continet. Quod si quis amicorum ejus fortuna usus adversa, erantum a suis familiaribus exigat, idque ipse sciat, deflectens ex itinere, domum tendit. Uxori ancillas emit ille quidem nullas; sed, quæ in publicum prodeuntem comitentur, conducit. Mane ubi surrexit, domum ipse mundare, lectosque purgare solet. Et sedens, vile quod gestat pallium, invertere.

motiana *περίπαινα*, rectius, judice Galeo: sed nihil opus est receptam lectionem sollicitari.

10 *Ἐκκορύσαι*] Codex Trin. præfert *ἐκκορύσαι*, ut apud Pollucem lib. VI. Cap. xv. legimus *κορύττω*

σάπειν sed corruptus forsan est locus.

11 *Παράσπει*] Idem codex habet *παράσπει* alterutrum ferri potest.

XXIII.

DE OSTENTATIONE.

Ostentatio dici queat, inanis bonorum quorundam, quæ non adsint, prædicatio. Ostentator autem ejusmodi est, qui in Digmate Piræei stans, peregrinis narret multam se pecuniam trajectitiam habere: & de toto fœnebri quæstu longos sermones habeat, quantus ille sit explicans, & quæ lucra inde fecerit. Inter eundum

δευχῶ mendo non carere, sed, minus feliciter, ille vitæ margini *ἐν τῷ θυμῷ* i. e. ostio portus, ipso interprete; & auctore, ut videtur, cum nusquam alias, quod sciam, reperitur.

3 *Αὐτὸς ὅτι*] Certissimam hanc emendationem, a Casaubono profectam, aperte postulat sensus; pro *αὐτοῖς*, quod, summo senten-

tizæ dispendio, priores Editiones invaserat.

4 *Καὶ περὶ τῆς ἐργασίας δανειστῆς* --- *εἰληθε*] MS. Trin. inserit τ inter *ἐργασίας* & *δανειστῆς*. Totam *δευχῶν*, paullo aliter ac Casaubonus, vertit Salmasius, *Et de fœnebri negotiatione quanti sit quæstus differere, & quantum ex ea ipse redegerit.*

λέγειν ὡς 'μετ' Ἀλεξάνδρου ἐστρατεύσατο· καὶ ὅσα λιθο-
κόλλητα ποτήρια ἐκόμισε· καὶ πάλιν τὰ τεχνιτῶν τὰ ἐν
τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι βελτίους εἰσὶ τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀμφισ-
βητῆσαι. Καὶ γράμματά ἐπέειν ὡς πάρεστι παρ' Ἀν-
τιπάτρου, ὅτι τρίτον δὴ λέγοντα παρεγένετο αὐτὸν εἰς
Μακεδονίαν. Καὶ διδομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτε-
λεῖς, εἰπέειν ὅτι ἀπείρητος, ὅπως μὴδ' ὑφ' ἐνὸς συκοφαν-
τηθῇ. Καὶ ὅτι ἐν τῇ σιτοδείᾳ ὡς πλείω ἢ πέντε τά-
λαντα γένοιτο αὐτῷ τὰ ἀναλώματα δίδόντι τοῖς ἀπό-
ροις τῶν πολίων. Καὶ ἀγνώτων δὲ παρακαθημένων
κελεύσαι ὁρθεῖναι τὰς ψήφους, καὶ ποσὲν αὐταῖς καθ'
ἑξακοσίαις, καὶ μίαν καὶ προσθεῖς πιθανὰ ἐκάστοις τέ-
των ὀνόματα, ὅτι ποιῆσαι δέκα τάλαντα. ὅτι καὶ τὸ Φη-
σαι εἰσενηνοχέειν εἰς ἐράνης αὐτόν· καὶ τὰς πριηραρχίας

5 Μετ' Ἀλεξάνδρου ἐστρατεύσατο]
In codice Trin. & prior. Editt.
μετὰ Εὐάνδρου. Quod mendo labo-
rare non immerito suspicatus est
Sylburgius, & reposuit Κασάνδρου,
cujus meminit Theophrastus sub
initium cap. 8. cum Evandrum
apud historicos nullum inveniret,
qui huc quadret. Sed magis ar-
rigit Auberii conjectura, μετ' Ἀλεξ-
άνδρου, quam Casaubonus etiam
probavit; tum propter Chrono-
logiam, tum propter ea quæ se-
quuntur.

6 Ὅτι βελτίους εἰσὶ--ἀμφισβητῆσαι]
Auberius legit εἰ βελτίους εἰσὶ, sed
receptis syntaxi fatis consulitur.

7 Τρίτον δὴ λέγοντα παρεγένετο αὐ-
τὸν εἰς Μακεδονίαν] In MS. Trin.
videtur scribi λέγον· quæ varia-
tio forsan Galeo ansam dedit opi-
nandi posse rectius legi, τρίτον ὃ
λέγειν παρεγένετο αὐτὸν----- Mihi

autem, fateor, altera lectio ma-
gis arridet, quam Auberius ad
oram libri notavit, & Casaubo-
nus testatur in quibusdam aliis
codicibus reperiri; ΤΡΙΤΑΙΟΝ
sc. pro τρίτον, ita ut loci sensus sit,
quem Auberius expressit, —
sibi redditas esse Antipatri literas,
quibus scribit se jam tribus abhinc
diebus pervenisse in Macedoniam.
Pulchriori longe sententia, ea
quam Casaubonus ex vulgatis
dedit.

8 Ἐν τῇ σιτοδείᾳ] In MS. Trin.
& omnibus ante Casaubonum
Editionibus, corruptissime, σπο-
δεία. Cui verbi monstro variis
modis afferre medelam tentarunt
Viri docti. Auberius, Musis iratis
genioque multum sinistro, reponit
ἐν ταῖς σπονδαῖς---& vertit—in sa-
crificiis. Nec felicius criticum
suum acumen ostendit Sylburgi-
εἰπέειν

viæ comitem nactus, se sub Alexandro in illa nobili expeditione meruisse narrabit: & quam multa inde gemmata potiora reportarit: Asiaticos etiam artifices, Europæis esse præstantiores, dissentientibus aliis contendet. Deinde literas ab Antipatro esse allatas memorabit, quæ ipsum vix duobus comitatum in Macedoniam venisse dicant. Se, cum esset sibi materiæ concessa immunis exportatio, oblato beneficio uti noluisse, ut omnes omnium calumnias effugeret. Eundem se, in caritate annona amplius quinque talenta pauperibus civibus largientem infumfisse. Quod si ignotis affideat, eos jubebit ponere calculos, & illorum quibus aliquid erogârit, numerum inire: qui ut sexcenti reperiantur, calculis singillatim multiplicatis, probabilibus etiam cuique eorum nominibus additis, efficiet: adeo ut decem talentorum summa tandem colligatur: quam omnem summam, se inopibus sublevandis impendisse affirmabit: & tamen, inquit, in hac ratione non duco instructas a me trire-

us, hisce verbis; Σποδία legitur etiam in Camotiana, pro quo licet σποδία reponas, quo significatur *aceruus cinerum*, vereor tamen ne perperam substituta sit ea vox pro πορεία, ἀποδημία, vel simili: ut significet, se in itinere quinque talenta & amplius in egenos cives secum revertentes aut in itinere relictos impendisse. Hæc ille: veram autem lectionem absque dubio dedimus, præeunte Casaubono; quem vide. Festinantes aut potius imperiti librarii syllabas ΣΙΤΟ facile in unicam ΣΠΟ confârunt.

9 Θεῖναι τὰς ψήφους, ---- τάλαντα.] Totum hunc locum sic constituit Auberius, Θεῖναι τὰς ψήφους καὶ ἑξακοσίαις, κατὰ μίαν καὶ περσιδεῖς αὐτὴς πιδανὰ τέτων ὀνόματα, καὶ πόσον, ἑξήκοντες, ποιῶσαι δεκά τάλαντα. i. e. ipso interprete, — *calculos poni er-*

ga sexcentos, idque de unica tantum largitione: & additis verisimilibus istorum nominibus, & quantum singulis, efficere, decem talenta.

10 Ποῖνσαι] Vocolam Ε, quæ hic importunius irrepsit inter ὀνόματα & ποιῶσαι, tollendam esse suadebant sensus & constructio, cum præcederet ἀναδῆς monente etiam Casaubono,

11 Καὶ τετο φῆσαι εἰσεννοχίαν εἰς ἑξήκοντες αὐτὴν.] Auberius legit καὶ τετο φῆσαι --- &c. Cumque dixerit se tantundem in symbolas contulisse, &c. sed ita restituendum esse, pro φῆσαι, acute satis vidit Vir magnus modo memoratus. In fine autem hujus periodi MS. Trin. & Camotiana habent αὐτῶν minus apte, judice Sylburgio, cum alterutrum ferri posse opinetur Galeus.

εἰπεῖν ὅτι οὐ πίθησιν, ἔδὲ τὰς λειτουργίας ὅσας
 λειτεύργηκε. ¹² Καὶ προσελθὼν δ' εἰς τὰς ἵπ-
 πους τὰς ἀγαθὰς πωλεῖσι, προσποιήσασθαι ὠνητιᾶν
 καὶ ἐπὶ τὰς ¹³ κλίνας ἐλθὼν, ἱματισμὸν ζητῆ-
 σαι εἰς δύο τάλαντα· καὶ ¹⁴ τῷ παιδὶ μάχεσθαι ἔκ-
 ἔχον χρυσὸν νῦν τῷ ἀκολουθεῖν. Καὶ ¹⁵ ἐν μιᾷ
 τῇ οἰκίᾳ οἰκῶν, φῆσαι ταύτῃ εἶναι τῇ πατρῴᾳ,
 πρὸς τὸν μὴ εἰδότε. ¹⁶ καὶ ὅτι μέλλει πωλεῖν αὐτῇ
 ἀπὸ τοῦ ἐλάττω εἶναι πρὸς τὰς ξενοδοχίας.

¹² Καὶ προσελθὼν δ' εἰς τὰς ἵπ-
 πους τὰς ἀγαθὰς πωλεῖσι, προσποιή-
 σασθαι ὠνητιᾶν] Sensus hujusce loci
 satis perspicuus, syntaxis non item.
 Cui corrigendæ tot conjecturas
 afferre non dedignati sunt Viri
 doctissimi, ut nihil pronunciare
 ausim: aliorum interim sensa li-
 ceat apponere. Hen. Stephanus
 orationi satis factum opinatur,
 legendo πωλεῖντας· sed Auberius,
 pressius ad receptæ lectionis ve-
 stigia, προσελθὼν τοῖς τὰς ἵππους
 τὰς ἀγαθὰς πωλεῖσι. Nec mul-
 tum abludit Sylburgius, qui, re-
 pudata Stephani conjectura, reti-
 net πωλεῖσι, & legit ΔΕ τοῖς pro
 δ' εἰς: quod concinnior sit hæc
 structura, minusque mutationis
 habeat. Casaubonus existimavit
 hæc verba varie reformari posse:
 vel, προσελθὼν δ' εἰς τὰς ἵππους, &
 τὰς ἀγαθὰς πωλεῖσι· vel, & τὰς ἵπ-
 πους τὰς ἀγαθὰς· vel, προσελθὼν ὡς
 τὰς ἵππους τὰς ἀγαθὰς πωλεῖντας·
 sed primam emendationem com-
 probat. Doctiss. Joannes Meur-
 sius *Atticarum Lectionum* Lib. vi.
 Cap. 24. pag. 356. censet scri-
 bendum, προσελθὼν δ' εἰς τὰς ἵπ-
 πους, τὰς μεγίστας πωλεῖσι προσποιή-
 σασθαι ὠνητιᾶν· καὶ ὅτι---&c. Denique

MS. *Trin.* ita distinguit, —
 ἀγαθὰς, πωλεῖσιν, προσποιήσασθαι ὠνητι-
 ᾶν. Quodnam ex his velit, eli-
 gat Lector.

¹³ Κλίνας] Casaubonus cor-
 rigit σκηναῖς, sed Meursius, loco
 laudato, vulgatum defendit, quod
 apud Hesychium legamus, κλισία·
 κλίνη, σκηνή.

¹⁴ Τῷ παιδὶ μάχεσθαι ἔκ-
 ἔχον χρυσὸν νῦν τῷ ἀκολουθεῖν] Sensus est
 'planus (inquit Sylburgius) sed
 'structura paulo insolentior.' Imo
 verba sunt corruptissima: sed ni-
 hil medelæ affert MS. *Trin.* nisi
 quod cum Camotiana legit αὐτῷ
 pro νῦν τῷ. Auberius legit—
 ἔκ-ἔχοντι χρυσὸν νῦν ἐν τῷ ἀκολουθεῖν
 —& vertit—cum puero suo
 rixari, eo quod, præsertim quum
 sequitur ipsum, non habeat au-
 rum. Casaubonus malit—
 ἐκ-ἔχοντι χρυσὸν ἐν τῷ ἀκολουθεῖν,
 pene ad Auberii mentem. Tibe-
 rius Hemsterhusius in *Notis ad*
Julii Pollucis Lib. ix. Segm. 92.
 hunc locum ita refingit, Καὶ τῷ
 παιδὶ μάχεσθαι, ἐκ-ἔχοντα χρυσὸν αὐ-
 τῷ ἀκολουθεῖν. Denique, si nostram
 symbolam conferre liceat, ipse
 malim καὶ τῷ παιδὶ μάχεσθαι, ὅτι ἐκ-
 ἔχον χρυσὸν αὐτῷ ἀκολουθεῖν. Vox ὅτι

mes, quibus præfui; & alia, quibus Reipublicæ causa sum functus, munia sumptuosa. Idem ad eos accedens, qui generosos equos vendunt, velle se emere simulat: & in nundinis ad tentoria eorum, qui merces vænum exponunt, appropinquans, vestem sibi ostendi jubet duûm talentorum: Puerum, quod se sine auro sequatur, graviter objurgat. Denique in conducto habitans, si cum aliquo sermonem habeat, qui id ignoret, paternas esse has ædes dicet: quas ipse, quod sint ad hospites excipiendos angustiores, vendere cogitet.

facile potuit excidere, festinante librario, propter similitudinem cum postremis syllabis præcedentis verbi; & ἀντὶς, pro νῦν τῶς, debemus MS. Trin.

15 Καὶ ἐν μὲν τῷ οἰκίᾳ οἰκῶν] Prius καὶ μὲν τῇ οἰκίᾳ οἰκῶν, sed ita reposui ex MS. Trin. Aldi, Stephani, Auberii, & Sylburgii Editionibus. Eadem loquendi formula usus est Xenophon in Symp. pag. 514. Vel, aliter legi possit hic locus, & ad receptam lectionem propius, καὶ μὲν τῷ οἰκίᾳ οἰκῶν, φησὶ---&c.

16 Καὶ ὅτι μὲν] In prior. Edit. δὲ ὅτι, quod hoc loco stare non posse vidit Auberius, & reposuit simplex ὅτι sed, felicius, ἐ ὅτι restituendum censuit Casaubonus, quem secuti sumus, postulante sensu. Error videtur ortum traxisse ex ἀναγνώσει voce non satis intellecta a librariis, dubitantibus an δὲ ὅτι an καὶ ὅτι pronunciaret. Hic definit Codex MS. Collegii Trinitatis.

ΚΔ.

ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΗΦΑΝΙΑΣ.

ΕΣΤΙ δὲ ὑπερήφανία καταφρόνησις τις, πλιὺ αὐ-
 τῷ, ἢ ἄλλων. Ὁ δὲ ὑπερήφανος τοῖος δε-
 τις, οἷος τῷ σπύδοντι, ἀπὸ δείπνου ἐντὺξεσθαι
 φάσκειν ἐν τῷ περιπατεῖν. Καὶ οὕτως ποιήσας, μεμνησθεὶς
 φάσκειν ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ βιάζεσθαι. Καὶ προσελθεῖν
 πρότερον ἐδενὶ² θελήσαι. Καὶ τὰς πωλεῖντάς τι καὶ
 μεμνησθῆναι δεινὸς κελύσαι ἤκειν πρὸς αὐτὸν ἅμ-
 ἡμέρα. Καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πορβύμενος³ μὴ λαλεῖν
 τοῖς ἐντυγχάνουσιν, κἄτω κεκυφώς. Ὅτ' ἂν δὲ αὐτῷ
 δόξη ἐπὶ τὰς φίλους, αὐτὸς μὴ σιωδαιπνεῖν, ἀλλὰ
 τῷ ὑφ' αὐτὸν τι σιωτᾶσαι αὐτῶν ὀπιμελεῖσθαι.
 Καὶ προαποτέλλειν δὲ ἐπὶ τὴν πορβύην³ τὸ ἐροῦντα ὅτι ἔρ-
 χεται. Καὶ ἔτε ἐπ' ἀλειφόμενον αὐτὸν ἔτε ἐοδίουτα
 εἶσαι ἂν εἰσελθεῖν. Ἀμέλει δὲ καὶ λογιζόμενος³ πρὸς
 τινα, τῷ παιδὶ σιωτᾶσαι τὰς ψήφους διωθεῖν· καὶ κεφά-
 λαιον ποιήσαντι, γράφαι αὐτῷ εἰς λόγον. Καὶ μὴ
 ὀπιτέλλων μὴ γράφαι, ὅτι χαρίζοιο ἂν μοι, ἀλλ',
 οὐ βέλομαι γενέσθαι· καὶ, ἀπέστειλα πρὸς σε³ λη-
 φόμενος· καὶ, ὅπως ἄλλως μὴ εἶσαι· καὶ, τίω ταχίστην.

¹ Τῷ σπύδοντι, ἀπὸ δείπνου ἐντὺξ-
 εσθαι φάσκειν ἐν τῷ περιπατεῖν] In
 prior. Edit. φαγεῖν, quod nequaquā
 patitur hic locus. Non dubitavi
 igitur reponere φάσκειν, ad Casau-
 boni mentem : sed doctissimo vi-
 ro supplenti ἐντυγχάνειν αὐτῷ post
 σπύδοντι non assentior, cum hæc
 verba facile subaudiri possint, se-

quentibus perlectis, & brevis esse
 soleat Theophrastus.

² Θελήσαι] Casaubonus, pro
 θελήσας, aut θελήσαι legit, ut ora-
 tio pendeat ab οἷος· quod præfe-
 rendum duximus, ut sequenti
 εὐχῇ κελύσαι· vel saltem θελήσαι.

³ Ληφόμενος] Casaubonus vide-
 tur legisse ληφόμενον.

ΚΕ.

XXIV.

DE SUPERBIA.

Superbia est, aliorum omnium, præterquam sui, contemptus. Homo superbus talis est. Si quis eum propere *conventum velit*, a cœna se illum conventurum dicet inter ambulandum. Si fuerit de quoquam bene meritus, meminisse *beneficii* etiam in viis jubebit, atque adeo coget. Prior ad quemquam accedere nolet. Eos qui emunt aliquid ab ipso, vel aliquid rerum illius conduxerunt, jubere non veretur, ut prima luce ad se veniant. Dum per vias ingreditur, caput semper demittens, obviorum neminem alloquitur. Si visum aliquando ei fuerit, amicos convivio excipere, ipse cum illis non cœnat, sed eorum alicui quos habet in potestate, ut convivarum curam habeat, præcipit. Cum ad aliquem visit, præmittit qui dicat, Ille venit. Quando vel alyptæ dat operam, vel cibum sumit, neminem ad se finit introire. Quinetiam, si cum aliquo rationes purget, puero imperat, ut calculos trajiciat: & ubi summam fecerit, ut alteri ferat expensum. In epistolis nunquam sic scripserit, *Feceris mihi rem gratam*: Sed, *Hoc fieri volo*; &, *Misi ad te, qui sumeret*; item, *Ne aliter fiat, vide*; &, *Quamprimum*,

KE.

ΠΕΡΙ ΔΕΙΛΙΑΣ.

ΑΜΕΛΕΙ δὲ ἡ δειλία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπερβουλὴ ψυχῆς ἐμφοβῶν. Ὁ δὲ δειλὸς, τοιοῦτός τις, οἷος πλέων, τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμιολίας εἶναι· καὶ κλυδωνίῃς γενομένης, ἐρωτᾷν εἴ τις μὴ μεμύηται τῇ πλεόντων· καὶ τῷ κυβερνήτῃ ἀνακόπιοντος· αἰσθάνεσθαι εἰ μεσοπορεῖ· καὶ τί δοκεῖ αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ πρὸς τὸν παρακαθήμενον λέγειν, ὅτι φοβεῖται ὑπὸ οὐπνίῃ τινός· καὶ ἐκδύς διδόναι τῷ παιδί τὸν χιτωνίσκον· καὶ δεῖσθαι πρὸς τὴν γυναικαὶ προσάγειν αὐτόν. Καὶ τραϊθιόμενος δὲ προσκαλεῖν πάντας πρὸς αὐτόν, καὶ πάντας πρῶτον περιιδεῖν, καὶ λέγειν ὡς ἔργον διαβῶνά· ὅτι πότερόν εἰσιν οἱ πολέμοι. Καὶ ἀκρόων κραυγῆς, ὁρῶν πίπτοντας, εἰπεῖν πρὸς τὴν παρεστηκότα, ὅτι τὴν σπάθῃ λαβεῖν ὑπὸ τῆς σπερδῆς ἐπελάθετο· καὶ τρέχον ὑπὸ τῆς σκηνῆς, τὰ παῖδα ἐκπέμψας, ἐκελθόντες προσκοπεῖσθαι πᾶσι εἰσιν οἱ πολέμοι. Καὶ ἀποκρύψας αὐτὸν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, εἴτα ἀγαπρίθειν πολὺν χρόνον. Καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὁρᾷ τρεῖς

1 *αἰσθάνεσθαι εἰ μεσοπορεῖ*] Ita MSS. Palatini, plane contra loci sensum, nam αἰσθάνεσθαι nunquam significat *interrogare*: Casaubonus igitur reponit *πιωθάνεσθαι*, satis feliciter.

2 Καὶ, τί δοκεῖ αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ;] Interprete Casaubono, *quid a Deo speret aut metuat?* Pia sane hæc, sed frigida, & quæ e Græcis nullo modo procudi possunt, quantum adhuc video. Quid si igitur legamus—τὰ τοῦ ΠΛΟΥΤΟΥ; ut timidus iste homuncio gubernatorem navis interroget, quid cen-

seat de navigatione sive cursu navis. Hæc apprime conveniunt cum præcedentibus—*πιωθάνεσθαι εἰ μεσοπορεῖ*. Sed cum emendatio aliquantulum recedat a vulgato, mutare non sum ausus.

3 Καὶ πάντας πρῶτον περιιδεῖν, καὶ λέγειν —] Horum quidem sensum satis apte expressit Casaubonus in versione, sed melius & concinnius, opinor, se habebit oratio, si legamus—καὶ τὰς πρῶτον περιιδεῖν, κατὰ λέγειν —, i. e. *subsistens circumspicit, deinde inquit, Difficile est—&c.* Quod timi-

ματίαν

XXV.

DE TIMIDITATE.

ENimvero timiditas videri queat, dejectio animi meticulosa. Homo timidus ejusmodi est: Navigans, dicet promontoria esse hemiolias naves: Ad minimam fluctuum agitationem, quæret, sintne qui navigant omnes initiati: Gubernatorem navem inhibentem interrogat, an medium cursum teneat navis: &, quid a Deo speret aut metuat. Se ex insomnio terreri, narrat assidenti: indusium deinde exuit, & puero tradit: *nautas*, ut se ad terram admoveant, orat. Militiæ vero solet idem omnes ad se *commilitones* vocare: & ubi stantes diligenter respexit, Difficile, inquit, est cognitu, sintne hostes, an non. Clamore audito, & visis qui caderent, astantibus dicit, se præ festinatione oblitum esse spatham sumere: & postquam in tentorium curriculo se recepit, puerum inde mittit, jussum ubi sint hostes, diligenter speculari. Interea *spatham* sub pulvino abscondit: deinde in ea quærenda longum tempus terit. Tum si vulneratum ali-

di & imbellis proprium est.

4 Τρέχειν ὑπὸ τῷ σκηνῷ] Vel ponitur τρέχειν ὑπὸ pro ὑποτρέχειν τῷ σκηνῷ *subire tentorium*, vel legendum ὅτι τῷ σκηνῷ, cum ὑπὸ accusativo junctum vix significet *Ad* vel *In*: & merito quidem hoc nomine videntur vapulare ab Hen. Stephano, qui istum Homeri locum *Iliad. B.* ὑπὸ Ἰλίου ἦλθε exponunt eis vel ὅτι Ἰλίον.

5 Καλεῖεν] Casaubonus malit καλεῖον. Fuit autem, quum putarem totum hunc locum ita re-

finigi debere, καὶ ΤΡΕΧΩΝ ὅτι τῷ σκηνῷ, καὶ παῖδα ἐκπέμψαι, καλεῖον — *Ec.* participio in prima periodi parte posito, & infinitivo sequente; ut supra ἀκίαν--ὀρεῶν--εἰπεῖν & inferius--ἀποκρύψας--διατρέχειν & ὀρεῶν--προσδεχμῆν.

6 Τραυματίαν προσφερόμενον ἢ φίλων] Vitio manifestissimo laborat hic locus; ideoque legendum, cum Casaubono, προσφερόμενον ὑπὸ τῷ φίλων, vel προσφερόμενον τῷ φίλων, sed prius malo, utpote constructioni vocis προσφερόμεναι magis accommodum.

ματίαν προσφερόμενον τῷ φίλῳ, προσδραμεῖν, καὶ ἑταίρειον
 κελύειν, καὶ τῷτον θεραπεύειν, καὶ περισπογίζειν, καὶ
 μῆλα σοβεῖν, καὶ πᾶν μᾶλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις.
 Καὶ τῷ σαλπιδῷ δὲ πολεμικὸν σημήναί τι, καθή-
 μουν ἐν σκηνῇ, Ἄπαγ' ἐς κόρακας, ὅτι εἰσὶν ἄνθρωπον ὑπὸν λαβεῖν πυκνὰ σημαίνων. Καὶ αἵματος
 δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τῷ ἀλλοτρίῳ τραύματος, ἐτυγ-
 χάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπανιῶσι, καὶ διηγείσθαι ὡς
 κινδυνύσας σέσωκε τῷ φίλῳ, καὶ εἰσάγειν πρὸς τὸ κα-
 τακείμενον ὁσπερ φέμεν τὰς φυλέτας, τὸ δῆμον, καὶ
 τῶν ἅμα ἐκείνῳ διηγείσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν ταῖς
 αὐτῷ χερσὶν ἐπὶ σκηνῇ ἐκόμισεν.

7 Θάρρειν κελύειν] Bonum ani-
 mum habere jubet, ut rectissime
 hanc φειχλῶ emendavit & ver-
 tit Casaubonus, cum Palatini
 MSS. exhibeant frigidum θεωρεῖν.

8 Διηγείσθαι ὡς κινδυνύσας σέσωκε
 τῷ φίλῳ] MSS. Palatini, pessime,
 διηγείσθαι ὡς κινδυνύσας ὡς σέσωκε

τῷ φίλῳ, cui infrunitæ lectioni
 remedium adhibere tentavit Vir
 magnus, reponendo ἕνα σέσωκε τῷ
 φίλῳ, quod sensum quidem satis
 aptum constituit, sed longissime
 a vulgato recedit. Nos, aliquan-
 to felicius, opinor, διηγείσθαι ὡς κιν-
 δυνύσας σέσωκε τ. φ. subaudito ἕνα

Κς.

ΠΕΡΙ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ.

ΔΟΞΕΙΕΝ ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία, φιλαρχία τις
 ἰσχυρῶς κέρδους γλιχομένης. Ὁ δὲ ὀλιγαρχικός,
 τοῦτο, οἷον ὅστις δῆμος βυλομένης πινὰς τῷ ἀρχόντι

1 Φιλαρχία τις ἰσχυρῶς κέρδους γλι-
 χομένης] Nec sensus, nec
 syntaxis, ex depravata hac φειχλῇ
 exculpi potest; legendum igitur
 cum Casaubono, φιλαρχία τις ἰσχυ-
 ρῶς κέρδους ὅτι γλιχομένη, ut in ver-
 sione expressit, vel ἡ γλιχομένη, ut referatur ad personam optima-

tis; vehemens honorum cupiditas in
 eo qui nullo studio lucri teneatur.
 Utrovis autem modo legamus,
 optime constabit sensus. Vox οὐ
 facile potuit excidere, librario fe-
 stinante, propter adfinitatem
 præcedentis syllabæ ους.

2 Ὀλιγαρχικός] Ita omnino cor-

671-

quem in castra ab amicis deferri videat, accurrit, & habere bonum animum jubet: hunc curat, & saniem spongia effingit, necnon muscas abigit; quidvis denique potius facit, quam ut cum hostibus pugnet. Æneatore classicum canente, sedens ipse in tentorio, Abi, inquit, in malam rem, hunc hominem somnum capere non finis; qui adeo frequenter signum des. Amat etiam, sanguinis de alieno vulnere plenus, ad reverbos e pugna accedere, narrans, se cum suo periculo unum ex amicis servasse: adjacentem etiam tribules & populares introducit, qui eum visant: simul horum singulis narrat, se illum suis ipsius manibus in tentorium portasse.

vel πινά' cuiusmodi ellipses No-
stro & aliis solemnes: deleta po-
steriori ὧς, quod ex postrema syl-
laba τῆ-κινδυνδίστας & prima lite-
ra τῆ-σίσωνε facile conflari potuit.
Quod si hæc emendatio, quæ op-
time cum sequentibus congruit,

minus placeat, possumus etiam
refingere hoc modo, διηγεῖται ὁ-
ΣΟΥΣ κινδυνδίστας σέσωνε τῆς φίλων,
narrans quot amicos suo cum peri-
culo servaverit.

9 Σκεψόμεθα τὰς φυλάτας] Vide
Casaubonum.

XXVI.

DE OLIGARCHIA,

sive MORIBUS OPTIMATIUM.

Videri possit Oligarchia, vehemens esse honorum cupiditas absque ullo lucri studio. Oligarchi, sive optimatis, hi sunt mores: Delibe ante populo ecquis magistratui in curatione pompæ sit comes adjiciendus,

rigendum, ad Casauboni men-
tem, cum ὀλίγαρχος, quod MSS.
præferbant, Atticis scriptoribus
sit prorsus ignotum.

3 Τῶ δῆμῳ βελομένῳ πινὰς τῶ ἀρ-
χοντὶ ἐπιμελησόμενον πομπῆς παρελ-
θῶν ἀποφῆνας ἔχον.] Hunc Theo-
phrastii locum, si quis alius in hoc

libello, mirum in modum & mu-
tilum & depravatum esse, quis
non videt? Casaubonus, solito
acumine, sensum facile vidit, &
feliciter satis emendavit

τῶ δῆμῳ βελετομένῳ πινὰς (δῆι αἰ-
ρεῖται) τῶ ἀρχοντὶ ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΗΣΟΜΕ-
ΝΟΥ πομπῆς, παρελθῶν, ἀποφῆνας
EATTON.

prodit

ἔπιμελησόμενοι πομπῆς παρελθὼν σποφίνας ἔχῃ. Καὶ τὸ Ὀμήρου ἐπὶ τῷτο ἐν μόνον καλέχῃ, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἰς κοίραν ἔστω. τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίστασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βελθύσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ὅχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι, καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πωλησιάζειν. ⁴ Καὶ ἐπὶ ὑπὸ πινῶν ὑβερίζόμενοι εἰπεῖν, Ὁὐ δεῖ αὐτὸς καὶ μετὰ πόλιν οἰκεῖν. Καὶ μέσον δὲ τῆς ἡμέρας ἐξιών, καὶ μέστω κερὰν κεκαρμένον, καὶ ἀκείως ἀπανυχισμένον, ὁσοῦν τὰς τοιούτους λόγους, Οὐκ οἰκητέον ἐπὶ τῇ πόλιν· καὶ ὥς ἐν τοῖς δικαστηρίοις δεινὰ πάχειν ὑπὸ τῇ δικαζομένῳ· καὶ ὥς αἰχμύεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτ' ἂν τις πρὸς ἀκαθίῃ αὐτῷ λεπίδος καὶ αὐχμῶν· καὶ ὥς μισητὸν τὸ τῇ δημαγωγῶν γένεσθαι τὸν Θησέα ⁸ πρῶτον φήσας τὴν κακὰν τῇ πόλει γεγονέναι· καὶ ⁹ τοιαῦτα ἔτερα πρὸς τὰς ξένους, καὶ τῶν πολιτῶν τὰς ¹⁰ ὁμοβότους.

⁴ Καὶ ἐπὶ ὑπὸ πινῶν ὑβερίζόμενοι εἰπεῖν] MSS. Palatini & OTI, sed ita restituendum statim vidi, postulante sensu & syntaxi.

⁵ Οὐ δεῖ--εἶ. Voculam eo, quæ infeliciter exciderat, supplevi, praeunte Casaubono & flagitante loci sententia. Non aliter Noster paulo inferius, Οὐκ οἰκητέον δεῖ τὴν πόλιν. Vel forsitan medela huius loco

aliter afferri possit, interrogationis nota ad finem φειοχῆς addita; ut loci sensus sit, Possumusne, inquit, ego & illi hanc urbem incolere?

⁶ Ὅσοῦν τὰς τοιούτους λόγους] Casaubonus supplet λέγων post λόγους, & accipit σοεῖν pro διὰ τῆς ἀγορᾶς σοεῖν, ut apud Demosthenem: sed Galeus, nihil deesse existimans, mutat casum, legendo σοεῖν τοῖς

KZ.

ΠΕΡΙ ΟΨΙΜΑΘΙΑΣ.

Ἡ δὲ ὀψιμαθία φιλοπονία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπὲρ τῆς ἡλικίας. Ὁ δὲ ὀψιμαθὴς, τοιούτος τις, οἷον ῥήσας μακθάνειν ἐξήκοντα ἔτη γεγονώς· ταῦτα ἄδων πα-

¹ Ταῦτα ἄδων παρὰ πότον] Ita | sine dubio legendum, ad Casau-

εἶ

CHARACTERES ETHICI. CVI

prodit ipse, & eo se honore dignum pronuntiat. Homeri versuum tenet solum hunc unum, *Non multos regnare bonum est, rex unicus esto.* aliorum omnium nihil scit. Solet quoque hoc genus sermonibus uti: Oportet in unum coacti deliberemus, & turba hac forensi nos liberemus, aditumque illi ad magistratus præcludamus. Si qui illum injuria affecerint, Non possumus, inquit, ego & illi hanc urbem incolere. Meridie prodit in publicum tonsuræ medio genere detonsus, unguibusque cum cura præcisis, jactans se *per forum*, aitque, Non est habitandum in hac urbe: & sibi in judiciis plurimum a litigantibus negotii facessi: item, pudore sibi frontem suffundi, quotiescunque ipsi in concione aliquis affideat male habitus, & squalidus: & universum oratorum genus qui in republica versantur odio dignum esse: ipsum Theseum omnium primum auctorem horum malorum civitati extitisse: necnon alios similes his sermones apud hospites habet, civiumque illos qui eandem sectam sequuntur.

τοῖς τοῖς λόγοις, insolenter se jactat, & ait, —.

7 Πάχθειν] Legendum πάχει, aut πάχει αὐτ.

8 Περίτον φήσας τῆς νεκρῶν] Casaubonus, acute satis, supplet αἰτιῶν inter περίτον & φήσας rationem dabit commentarius.

9 Τοιαῦτα ἔπειρα] Vir magnus jam laudatus existimat λέγειν. deesse post ἔπειρα certo certius el-

liptica est hæc locutio, & a stylo Theophrasto non aliena.

10 Ὀμοειδέπες] Casaubonus reponit Ὀμοιοτρόπες, qua voce usus est Thucydides plus vice simplici: sed mutatione nihil est opus, si H. Stephano aliisque fides, qui ὁμοειδέπες, eodem sensu ac ὁμοιοτρόπος. ex Platone afferunt; ὁμοειδέπες ἢ ὁμοιοτρόποι, similes mores.

XXVII.

DE INSOLENTIA,

sive SERA INSTITUTIONE.

Insolentia est desiderium capiendi cultus melioris vergente jam ætate. Ejusmodi homini hæc conveniunt. Annos sexaginta natus poëtarum versus memoriæ mandat: hos ad pocula canere incipiens,

boni mentem, pro frigidissimis | ταῦτα ἄγων πικρὰ πείσας, quæ ob-

ἐὰν πότον ὀπιλανθάνεσθαι. Καὶ πρὸς τὸ ὑῖν μανθάνειν ἐπὶ τὸ δόρυ καὶ ἐπὶ ἀσπίδα. Καὶ εἰς ἀγρόν, ἐφ' ἵππων ἀλλοτρίῃς ὀχέμεν, ἅμα ² μελετᾶν ἵππάζεσθαι, καὶ πεσὼν ³ τὴν κεφαλὴν καταγένοι. ⁴ Καὶ μακρὸν ἀνδριάντα παύζειν καὶ πρὸς τὸ ἑαυτὸ ἀκόλυσθον ἀγχιόξθῆσθαι, καὶ ἀγχιοντίζεσθαι καὶ ἅμα ⁵ μανθάνειν παρ' αὐτῶν, ὥς ἂν καὶ ἐκείνους μὴ ὀπιλανθάνῃς. ⁶ Καὶ παλαιῶν ἐν τῷ βαλανείῳ πυκνὰ ⁷ ἔδραν τρέφειν.

MSS. exhibent. Nisi quis malit retinere *πάτον*, & vertere — *inter ambulandum*: sed prius magis arridet.

² Μελετᾶν ἵππάζεσθαι] Prior Editio ex MSS. *Palatinis* ἀσπάζεσθαι, quod Casaubono non displicuit: licet aliquando existimaret legi posse *καλπάζεσθαι*. Sed optimam hanc emendationem, a vulgato quam minimum recedentem, in textum recipere non dubitavi, auctore clarissimo Joanne Clerico, *Artis Criticae* P. III. S. I. C. VIII, 10. hisce verbis: 'Εἰς ἀγρόν — ἔσθ. vertit Casaubonus. *Dum rus pergit*, — &c. Quænam est illa salutandi meditatio, & quidem ex equo? An aliis ver-

bis salutabant equitantes, aliis pedibus incedentes? Non, opinor. Sed forte qui equo insidebant, ut conjectat Casaubonus, certos gestus habebant, quibus utebantur in salutandis obviis. At nunc quidem hoc fit, quia inflexo corpore salutamus, & detracto capitis integumento; verum olim nihil simile, cum verbis tantum salutarent, ut *χαῖρε Θεόφραστε*. Legendum est ἵππάζεσθαι, & μελετᾶν ἵππάζεσθαι est *se exercere equitando*, ut faciunt qui eam artem discunt, dum in varias partes equum convertunt, calcaribusq; & freno adigunt, ut variis modis subsiliat, tum etiam ut concitatus currat. Sic, apud

ΚΗ.

ΠΕΡΙ ΚΑΚΟΛΟΓΙΑΣ.

ΕΣΤΙ ἡ κακολογία ἀγὼν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ χεῖρον ἐν λόγοις. Ὁ δὲ κακολόγος, τοῖσδε τίς ἐστίν, οἷον ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα τί ἐστίν; καθάπερ οἱ γενεαλογεῖντες, πρῶτον ¹ ἀπὸ τοῦ γένους αὐτῶν ἀρξάσθαι. Ὁ

¹ ὁ δεῖνα τί ἐστίν;] Malim, cum doctissimo interprete, τίς ἐστίν; ut quaestio referatur ad natales,

non ad vitæ genus.

² Ἀπὸ τοῦ γένους αὐτῶν] MSS. exhibebant αὐτῶν, sed aliam ab ista

μὲν

CHARACTERES ETHICI. CIX

obliviscitur. Discit a filio quomodo fiat *in acie* conversio ad dextra, quomodo item ad sinistra. Dum rus pergit, alieno equo vehens, simul *obvios* salutare meditatur, cadens vero caput deturpat. Solet etiam ad statuam ludens *se exercere*: & cum pedissequo arcu & jaculis certare: ac simul discere ab alio, & eundem docere velle, ac si esset is quoque *artis* imperitus. Idem luctans & in balneo *lavans*, nateis subinde agitat indecenter.

Xenophontem, τὴν ἵππικὴν με-
λετῶντες, in arte equitandi se
exercentes; & alibi, in libello Περὶ
ἵππων C. II. 1. κρείττον--ἵπποις αἰσθ
μελετῶν.

3 Τὴν κεφαλὴν κατεγίνει] Ca-
put frangit vel diminuit. Casau-
bonus legit καταιχῦναι, propter
adfinitatem cum κατεσχέσαι, quod
perperam exhibebant codices Pa-
latini. Sed magis placuit, ex
doctissimi Palmerii conjectura,
κατεγίνει quod in textu repræ-
sentari jussimus, cum κατεσχέσαι
& κατεγίνει a festinante librario
facile confundi posse satis con-
stet, si literarum ductus in utra-
que voce attentiori oculo perlu-
stremus. Vide Palmerii *Exercitat.*

pag. 621. & Joannis Clerici *Art.*
Critic. Vol. II. pag. 115.

4 Καὶ μακρὸν ἀνδράντα παίζειν]
Nullum sane sensum ex istis pos-
sumus procudere: Quid si igitur
legamus καὶ ΠΡΟΣ ἀνδράντα παίζειν,
ad Casauboni votum: vel potius,
καὶ ΜΗΝ ΠΡΟΣ ἀνδρ. παίζειν
ita enim utrique syllabæ vocis
μακρὸν quodammodo consuletur.
Galeus malit πρὸς μακρὸν quam
μακρόν.

5 Μαριθάνην παρ' αὐτῆ, ἐστίν.] Vide
quæ Casaubonus ad hæc sananda
attulit.

6 Καὶ παλαίαν] Consulas, si lubet,
Joannis Clerici *Art. Critic.* Vol.
II. pag. 62. ubi legit καὶ ὡς πα-
λαίαν.

XXVIII.

DE MALEDICENTIA.

MAledicentia est animi in deteriore partem inclina-
tio inter loquendum. Maledicus ita est moratus:
Si interrogetur ille quis est? non fecus atque ii qui stem-
ma aliquod enarrant, ab auctore generis primo ordietur:

quam repræsentavi lectionem sen-
sum non admittere, rectissime
advertit Casaubonus. Sæpius in-

ter se confunduntur genitivi u-
triusque numeri, abbreviata scri-
ptura non satis intellecta.

Pater

μὲν πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο· ἐγένετο δ' ἐν
τοῖς πρώτοις Σωσίφρα. ³ Ἐπειδὴ δ' ἐς τὰς δημό-
τας ἐνεγράφη. ⁴ Ἡ μὲν τοι μήτηρ εὐγενὴς Θρέσθα
ἐστὶ· τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ πατρίδι εὐγενεῖς εἶναι φα-
σίν. Αὐτὸς δὲ ἔτ' ⁵, ὥς ἐκ τέκων γεννῶς, κακὸς
μαργίας. ⁶ Καὶ τέτοις διεξιών, αὐταὶ αἱ γυναῖκες
ἐκ τ' ὁδῶ τὰς παριόντας ἀρπάζουσι. Καὶ κακῶς λε-
γόντων ἑτέρων συνεπιλαμβάνονται καὶ αὐτὸς, λέγων,
Καὶ ἐγὼ τέτον τ' ἄνθρωπον ⁷ πάντων μεμίσηκα· καὶ γὰρ
εἰδεχθῆς τις ὑπὸ τῆς φροσύνης ἐστίν· ἡ δὲ πονηρία ἔδεν
ὁμοιον. Σημεῖον δὲ, τῇ γὰρ ἑαυτῇ γυναικὶ πρὸς χαλκῶς
εἰς ὄψον δίδωσι καὶ τῷ ψυχρῷ λεία ἀναγκάζει ⁸ τὸ
Προσφθῶνος ἡμέρα. Καὶ συγκαθήμενος δεινὸς ⁹ δεῖ ¹⁰ ἀνα-
στάντος εἰπεῖν· καὶ ἄλλα πλεῖστα δεῖ τ' φίλων καὶ οἰκείων
κακὰ εἰπεῖν· καὶ δεῖ τ' τελευτηκότων κακῶς λέγειν.

³ Ἐπειδὴ] Casaubonus recte
postea, cum ἔπειδὴ postquam
sententiae redditionem postulet,
quæ hic nulla sequitur.

⁴ Ἡ μὲν τοι μήτηρ εὐγενὴς Θρέσθα
ἐστὶ· τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ πατρίδι
εὐγενεῖς εἶναι φασίν.] Multum me
fallit animus, aut hæc verba ma-
ximis laborant mendis; impor-
tuniùs enim videtur vox εὐγενὴς
primam periodum occupare, cum
εὐγενεῖς statim sequatur; deinde,
secunda φροσύνη admodum frigida
est, nec micam salis habet. Con-
jecerim igitur ita legendum esse
hunc locum, Ἡ μὲν τοι μήτηρ ΕΥ-
ΓΕΝΙΣ Θρέσθα ἐστὶ· Αἱ δὲ τοιαύται
ἐν τῇ πατρίδι εὐγενεῖς εἶναι φασίν. i. e.
Mater quidem EUGENIS Thressa
est; mulieres autem id genus aiun-
se domi esse nobiles: quod etiam
hodie servis aliisque peregre huc
advectis solemne est. Pristino,
opinor, nitori & acumini jam re-
stituta sunt omnia, & optime

cum præcedentibus coherent.
Pater hujusce homuncionis, in-
quit maledicus, primum vocaba-
tur Sofias, quod servi nomen; de-
inde militiae Sofistratus, nobiliori
paulo appellatione, dici cœpit.
Mater autem erat Eugenis, natio-
ne Thressa, ideoque conditione
serva; quæ tamen Athenis non
dubitaverit jactare se in patria sua
nobilem esse, prout istiusmodi
mulieres moris habent. Iste au-
tem, ut talibus parentibus inferi-
oris ordinis natus, est perditissi-
mus verbero. Hactenus de sensu;
ad emendationem quod attinet,
facile mutari potuit εὐγενὴς in εὐ-
γενὴς a librario dictantis vocem
non satis assequente; præsertim,
cum H & I apud Græculos sequi-
oris ætatis ejusdem prorsus soni
fuerint: deinde, τὰς locum vocis
αἱ occupasse videtur, quod pri-
mum ab imperitiore librario scri-
beretur τὰς ob affinitatem cum
verbo

Pater hujus, inquiens, primum vocabatur Sofias: dum inter milites versatur, dici cœpit Sosistratus: deinde unus è populo inter ascriptitios est factus. Mater quidem, nobilis Thressa est: nam id genus mulieres aiunt domi esse nobileis. Iste autem, ut talibus parentibus natus, nequam est verbero. Pergit deinde, & inquit, Hæ sunt mulieres quæ prætereuntes de via rapiunt. Aliis etiam de *absente* detrahentibus, idem facit ipse quoque, & ait, Ego etiam hunc hominem omnium odi maxime: etenim si faciem spectes, turpis est quem merito oderis: si improbitatem, nihil ei simile. Scias ita esse, cum uxori tres æris nummulos in opsonium dare soleat: & ut Posideone mense frigida lavet, cogere. Moris etiam habet, sedens inter plures, surgere ut aliquem accuset; plurimaque alia de amicis & familiaribus suis male loqui: & de ipsis etiam mortuis detrahere.

verbo præcedente: vocem autem *παι*, quæ plane nihili erat, posteriores librarii mutarunt in *τας*, & ut syntaxi consuleretur, *τοιαντοι* in *τοιαντας*. Plurima exempla permutationis literarum: & *σ* in Codicibus MSS. occurrunt.

5 Καὶ τέτοις διεξιών, αὐτοῦ - ὅς.] Recte notavit Casaubonus hæc verba carere debita ἀλλήλῃς, quæ existimavit integrari posse hoc modo, καὶ ὅτι τέτοις διεξιών φησιν, αὐτοῦ --- ὅς. Vel καὶ τὰ ὅτι τέτοις --- sensum dedit in versione.

6 Πάντων μεμίσηκα] Vir doctif-

simus modo memoratus inserit *μάλιστα* inter duas hæc voces: sed elliptica forsan locutio fuerit, quales apud Nostrum quamplurimæ occurrunt, & subaudiendum est *μάλιστα*, vel quid ejusmodi.

7 Τὸ Ποσειδῶν ἡμέρα] Casaubonus legit τῇ τῷ ---. Et facile quidem excidere potuit altera ex istis voculis, ob similitudinem.

8 Περὶ τοῦ ἀνταίνειν εἰπεῖν] De eo qui surrexerit & abierit loqui sc. male, quod etiam hodie faciunt οἱ κακολόγοι. Nihil igitur opus receptam lectionem sollicitari.

A D D E N D A.

Cap. III. pag. 16. Μυστηρίοις μεγίστην δᾶσα ἔσῃσι.] ‘Ea ellipsis forma positum est Μυστηρίοις (inquit Sylburgius) qua Latini quoque dicunt—*acta ludis Megalensibus.*’ Sed MS. A. pro *μεγίστην* aperte præfert *μεγίστοις*, & in MS. B. librarius primum supra *ς* scripserat notam *ς* οἰς excisi; idem vero & hanc notam delevit (ita tamen ut ejus vestigia manifestissima sint) & integram terminationem fœmininā *ην* post *ς* addidit. Nihil autem mutandum duxi, cum vox *Μυστηρίοις*, per se posita, majora Mysteria καὶ ἑξοχὴν denotet; ut paulo inferius, hoc ipso in capite. Ultimum in hac sententia verbum occurrit *ἔσῃσι*, cujus loco positum est *ἔπηξῃ* in MS. Trin. (non *ἔσηξῃ*, ut contra MS. fidem repræsentavit Galeus) forte pro *ἑφῇξῃ*, inquit Idem: sed in margine MS. eadem manu *ἔσησι*.
Ibid.

Ibid. Num. 6. Ποσειδεῶνθ' ὃ τὰ καὶ ἀγρὲς Διονύσια. Possideone vero quaeruri agitantur Dionysia.] Ad hæc sic commentatur Casaubonus: *hæc sunt, quæ minora Dionysia dicebantur.* Et hoc quidem optime; at quod addit, *nam majora mense Anthesterione peragebantur,* non quidem sine auctoritate dixit: habet enim Ulpianum auctorem in Scholio ad orationem Demosthenis contra Leptinem, ubi sic ait: τοῖς ὃ μεγάλοις Διονυσίοις Ἀνθεστηριῶνος μῶνος, πλείονος αὐτῷ γυγνομένης δαπάνης, *Magnis vero Liberalibus mense Anthesterione, cum plus ille impensarum fecisset.* Sed non videtur is Scholiastes solus satis idoneus testis, cum fuerint Διονύσια τὰ καὶ ἄςυ multo celebriora, quæ Elaphebolionis decimo sexto (quæ est ἐβδόμη ἑταυρῆς) celebrabantur, ut elicitur in loco Æschinis contra Ctesiphontem, ubi sic ait, & de Elaphebolione mense loquitur: ἀλλ' εἰδὺς μετὰ τὰ ἐν ἄσει Διονύσια τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ ὅπῃ δέκεα. Ideo Scholiastes Aristophanis duo tantum Liberalia recenset, nulla facta mentione τῶν ἀρχαίων. Sic enim ille ad *Acharnenses* ad hæc verba, ἐπὶ Λιβαίῳ τε ἀγῶν, sic ait: ὁ τῶν Διονυσίων ἀγῶν ἐτελείτο δις τὴν ἑταρὰ, τὸ μὲν πρῶτον ἐὰρθ' ἐν ἄσει, ὅτε οἱ φόροι Ἀθλιῶν ἐφείροντο· τὸ δ' ἄτερον ἐν ἀγροῖς, ὃ ὅπῃ Ἀθηναίῳ λεγόμενον, id est, *Liberalia bis in anno celebrabantur, primum quidem vere in urbe, quando tributa afferebantur: secundo autem rure, & ad Lenæum vocabatur.* Et rursus ad fabulam *Aves*, ad hæc verba, ὦ φίλε, ὦ ξεδῆ, ait: ὅπῃ τῶν ἑταρὰ τελέσει τὰ Διονύσια. *Eo quod vere in urbe celebrant Liberalia.* Ea Dionysia, quæ in urbe celebrabantur, ἀστυὰ urbana vocabantur, & erant celeberrima, eo quod tunc mari jam aperto tributa afferebantur Athenas ex insulis & aliis locis, & ideo extraneorum hominum turba tunc erat urbs referta, & comœdiæ & alia oblectamenta populo dabantur in Bacchi honorem. In antiquis vero Liberalibus non memini me legisse comœdias aut alia spectacula exhibita fuisse, postquam altera illa Liberalia ἀστυὰ & τὰ καὶ ἀγρὲς instituta fuerunt. Nec sufficit Ulpiani auctoritas, ut ab ea opinione me demoveat, apud quem forte male legitur ἀνθεστηριῶνθ' pro ἐλαφεβολιῶνθ'. Thucydides enim, cujus fides multo potior, Dionysia, quæ Anthesterionis die duodecima celebrabantur, ἀρχαιότερα vocat, non μεγάλα, cujus verba audire operæ pretium est: καὶ τὸ ἐν Λίμναις Διονύσια, ὃ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιῶται ἐν μὲν ἀνθεστηριῶνι, ὡς περὶ καὶ οἱ ἀπ' Ἀθλιῶν Ἴωνες ἐπὶ καὶ νῦν νομίζουσι, id est, & Bacchi (templum) quod est in Limnis, cui antiquiora Liberalia celebrantur duodecimo Anthesterionis mensis, ut & ab Atheniensibus oriundi Iones adhuc etiam observant. His verbis innuit Thucydides hæc antiquiora Liberalia civiluisse, & non mansisse celebria, ut olim apud Athenienses, quod contra evenerat apud Ionas, qui morem antiquum retinentes ea celebrabant. Nam si apud Athenienses celebria ut olim mansissent, non fuisset opus exemplo Ionum. Tum notandum est etiam in proœmiis Comœdiarum Aristophanis nullam inveniri, quæ acta sit ἀρχαίοις Διονυσίοις, vel ἐν Λίμναις, sed semper vel ἐν ἄσει & εἰς ἄςυ, vel ἐν πόλει, vel εἰς Ἀλιῶνα, & ὅπῃ Ἀθηναίῳ, vel ἐν Ἀθηναίοις. Bene igitur antiquus Scholiastes, qui dixit, ut supra citavi, ὁ τῶν Διονυσίων ἀγῶν ἐτελείτο

λεῖτο δὲ τὸ ἔτος. *Liberaliorum agon celebrabatur bis in anno.* Nam in illis antiquis Liberalibus nulli, ut credo, Aristophanis tempore committebantur ἀγῶνες. Et quando de Liberalium festo agitur, alterum Hesychii locum afferam, qui de iis agit, sed maxime morbosum & medica manu indigentem, qui sic habet: Διονύσια ἑορτὴ Ἀθλῶνσιν ἢ Διονύσῳ ἤγετο, τὰ μὲν κατ' ἀγρὰς μὲν Ποσειδεῶνθ', τὰ δὲ κλαῖα μὲν Ἀλωαῶνθ' τὰ δὲ ἐν ἄσσει ἐλαφεβολιῶνθ'. *Dionysia festum Athenis, quod Baccho fiebat, unum in agro mense Posideone, Clea vero mense Lenæone, in urbe vero mense Elaphebolione.* Hujus loci caput & pedes sani, media infirma sunt, quæ ut sanentur, post Ποσειδεῶνθ' legendum τὰ δ' ἀρχαῖα μὲν Ἀνθεστηριῶνθ'. Nam Ἀλωαῶν & Ποσειδεῶν erant unus & idem mensis, qui Ἀνναῖων dicebatur eo, quod eo mense Ἀθηναῖα festum celebrabatur, teste Proclo ad Hesiodum: ἐπεὶ δὲ Διονύσῳ ἐπρίεν ἑορτὴν τῷ μὲν τέτρω. *Quoniam Baccho faciebant festum eo mense.* Ibidem ait eum mensem esse ἀρχὴν χειμῶνθ', *Initium hyemis,* & ad eundem Hesiodi locum Moschopulus sic ait: Ἀλωαῶνα, ὅς τις ὁ αἰανάριος. Unde etiam patet eundem esse cum Posideone mensem. Nam Plutarchus in *Cæsare* ait Posideonem respondere Januario. Non ita igitur scripsit Hesychius. Sed quando certum est ex Thucydide ἀρχαῖα Διονύσια cadere in duodecimum diem Anthesterionis, ut supra citavimus, ut Demosthenes etiam in oratione contra Neæram districte ait, non dubium est, quin legendus sit Hesychii locus, ut emendavi. Sed ut ad quæstionem de Liberalibus redeam, quoniam de loco Demosthenis contra Neæram mentionem feci, ejus verba apponam: faciunt enim ad propositum. Ait igitur: καὶ διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιστάτῳ τῷ Διονύσῳ ἱερῷ ἐν Λίμναις ἔστησαν (de columna lapidea loquitur, in qua lex quædam insculpta erat: ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γράμματα, ἀπαξ γὰρ τὸ ἐνιαυτὸν ἐνθάδε ἀνοίγεται τῇ δωδεκάτῃ τῷ ἀνθεστηριῶνθ' μὲν, id est, propterea in antiquissimo Bacchi sacello in Limnis erexerant, ne multi viderent, quæ scripta sunt, semel enim in anno aperitur duodecima die mensis Anthesterionis. Ex his verbis patet, templum illud Bacchi in Limnis non amplius celebre fuisse, quando semel tantum in anno aperiebatur, & antiquus mos defunctorie fervaretur. Ideo non erant Liberalia magna, quæ in eo loco ex antiquo more agitabantur, sed celebritatem omnem ad se attraxerant Liberalia Aftyca seu κατ' ἄστυ & Lenæa. Sed nimis in eo argumento moramur. PALMERIUS.

T E Λ Ο Σ.

H

Syllabus

Syllabus locorum, quibus Casauboni commentarium interpolavit Editor Brunsvicensis: quos quidem un-
cis includendos curaveram, nisi serius animadverfi
fuissent.

PAG. 4. lin. 8. ab *adeo* ad *circumlinxisse* lin. 11. Pag. 11. lin.
13. a *Quia* ad *dicimus* lin. 26. Pag. 12. lin. 15. ab *ubi* ad
fugerat. Pag. 19. l. 9. ab *ut* ad *morosum* l. 10. Pag. 21. lin. 6. a *de*
ad *alloquente* l. 7. Ibid. l. 40. a *vel* ad *ἐὐδοκίμων* l. 41. Pag. 30. l.
35. ab *et* ad *dixit* l. 36. Pag. 32. l. 37. ab *ex* ad *Eleusinia* l. 39.
Pag. 45. l. 21. ab *et* ad *senem* l. 23. Pag. 54. l. 16. ab *Ubi* ad *fabri-*
caverat l. 17. Ibid. l. 23. a *quod* ad *faginum* l. 25. Pag. 56. l.
16. ab *Ubi* ad *ingrederentur* l. 19. Ibid. l. 22. a *Præcipue* ad *di-*
gnissima l. 24. Pag. 81. lin. 40. ab *Apud* ad *Epigr.* 14. lin. 6. pag.
82. Pag. 82. lin. 38. Pag. 85. lin. 16. a *de* ad *dari* lin. 17.
Pag. 95. lin. 16. a *qui* ad finem Notæ. Pag. 99. lin. 5. ab *Ad*
usque ad 19. lin. 6. Pag. 105. lin. 21. ab *Ubi* ad *αὐξάνειν* lin.
23. Pag. 115. lin. 4. ab *Inter* ad *Torrentii* l. 6. Pag. 118.
l. 17. ab *et* ad 82. l. 20. Pag. 123. l. 7. ab *ubi* ad 429. l. 11.
Ibid. l. 27. a *sed* ad *exercendum*. Pag. 124. l. 22. ab *intelligens* ad
vii. l. 24. Pag. 128. l. ult. ab *et* ad *precedentia* l. 2. pag. 129.
Pag. 129. l. 4. a *Rationem* ad *cap.* 9. l. 11. Pag. 130. lin. 33. a
Vid. ad 22. l. 34. Ibid. l. 37. ab *Ad* usque ad *cap.* 25. l. 39. Pag.
132. l. 3. ab *ubi* ad *audit.* l. 9. Pag. 133. l. 8. ab *Hinc* ad *invisæ*
l. 10. Pag. 137. l. 28. a *presertim* ad *pertineant* l. 29. Pag. 153.
l. 6. a *sic* ad *Antonino* l. 11. Ibid. l. 16. ab *ubi* ad 1389. l. 26. Pag.
154. lin. 1. a *Videatur* ad *pag.* 197. l. 2. Ibid. lin. 12. ab *et* ad
514. l. 14. Ibid. l. 40. ab *in* ad *appellabatur* l. 43. Pag. 161. l.
4. ab *Ita* ad *licebat* l. 18. Ibid. l. 22. a *Ratio* ad *licebat* l. 29. Pag.
163. l. 44. a *Videndus* ad 24. l. 45. Pag. 170. l. 38. a *Loquitur*
ad finem notæ.

ISAACI
CASAUBONI
AD
THEOPHRASTI
CHARACTERES
ETHICOS
LIBER COMMENTARIUS.

AS A VOLUME

THE

12 VOLS

CASABON

AND

THEOPHRASTI

CHARACTERES

ETHICS

LIBER COMMENTARIOS

THE

THE

THE

THE

THE

THE

ISAACI CASAUBONI

IN

THEOPHRASTI CHARACTERES

ETHICOS PROLEGOMENA.

INSCRIPTIO hujus libelli, quæ in omnibus melioribus libris hæc est, Θεοφράστου Ἠθικὰ χαρακτῆρες, tribus verbis tria declarat: auctorem scripti istius; materiam ejus, sive subjectum: formam, sive tractandi modum: de quibus omnibus aliquid est nobis hoc loco dicendum. Auctorem esse vere aureoli libelli istius Theophrastum Eresium, magnum illum maximi Aristotelis discipulum, verum censeo. Nam & Diogenes Laertius inter Theophrasti librorum indices, Ἠθικὰς χαρακτῆρας recenset: & Suidas qui paucissimos ejus philosophi libros commemorat, hujus tamen meminit: quod etiam indicio esse possit, in pretio olim apud doctos Theophrasti hoc opus fuisse. Deinde quum certum omnino sit, prodiisse hæc ex eruditissimi & elegantissimi alicujus viri officina, qui Athenis eo ipso tempore, quo claruit Theophrastus, & vixerit (id quod non uno loco annotatum à nobis demonstratumque est) & scripserit, non video quid causæ esse queat, cur aut veterum codicum, qui omnes in Theophrasti nomine consentiunt, fidem in dubium vocemus: aut si de illorum fide non dubitetur, quid opus sit Theophrastum alium ab Eresio illo quærere, omnibus seculis inauditum, omnibus priscis scriptoribus illaudatum, cui hæc tribuantur. Accedit huc Eustathii testimonium, qui in Rhapsodiam Iliadis, non hoc solum docet, scriptos esse à Theophrasto (Eresium absque dubio intelligit) Characteres: sed illud etiam manifesto indicat, ita plane illos fuisse scriptos, ut factum videmus in his reliquiis. Quare non assentior doctis quibusdam viris, qui ab Aristotelis discipulo hunc librum abjudicarunt; qui præter illud unicum argumentum, de quo mox dicemus, nihil penitus habent quo suam sententiam tueri possint. An enim illud dicent? parum tanto scriptore dignum hoc esse scriptum. Ita video doctissimum Victorium existimasse. Mihi vero contrarium prorsus videtur: nam & opus hoc, esset modo integrum, & quale auctor ediderat, dignissimum judico quod tanto viro tribuatur: & vicissim, eo fuisse comperior Theophrastum

phrastum ingenio, ut nemo aptior huic argumento isto modo tractando inveniri potuerit. Fuisse enim illum politissimi, elegantissimi, & amoenissimi ingenii virum (talem omnino hæc opera desiderabat,) cum alia arguunt quæ de eo & ex eo apud veteres scriptores leguntur: tum illud in primis quod de illo Hermippus ipsius æqualis apud Athenæum testatur *Libro primo, Cap. xviii. pag. 21.* Singularem quandam fuisse hominis venustatem & industriam in exprimendis effingendisque hominum moribus: adeo ut nullum gestum, nullam corporis figuram prætermitteret, cum faceret verba. Itaque helluonem & gulosum cum aliquando imitaretur, exerta lingua labra circumlinxisse: quod quam belle auctori huic conveniat, nemo non intelligit. Ideo videtur M. Tullius Theophrasti scriptis unice capi delectarique solitus, & ut auctor est Plutarchus in *Cic. cap. 32.* delicias suas eum appellitare: amicum etiam suum, ad Atticum *Lib. 11. Ep. 16.* scribens, vocat, sæpeque dilaudat, quin Aristoteles quoque apud A. Gellium *lib. xiii. cap. 5.* suavitatem hujus sui discipuli linguæ pariter ac vitæ commendat. Nihil dicam de stylo: nam quæ magna adeo similitudo in his tam paucis chartis, cum reliquis Theophrasti scriptis, in tanta præsertim argumentorum dissimilitudine notari possit? & tamen qui illa legerit aliquando, non dubito quin etiam in his Theophrastei characteris notas saltem aliquas mecum sit agnitus. Atque illud quidem in primis; quod & hæc & illa cum legas, scias facile ab Aristotelis discipulo utraque esse profecta. Sed nimirum doctos homines, qui aliter existimarunt, movit locus ille in epistola *περοσφωντικῇ*, ubi ait auctor, se hæc scripsisse, cum annum ætatis jam absolvisset undecentesimum: id enim Eresio Theophrasto convenire non posse: quippe cujus vitæ terminum statuat diligentissimus auctor, Diogenes Laërtius, annum octuagesimum quintum. Nos quoque olim impulit hæc ratio, ut de menda suspectum Theophrasti locum haberemus: nam ut propter hoc unum argumentum negaremus Aristotelei Theophrasti librum hunc esse, adduci nunquam potuimus. Putabamus igitur scribendum esse in libelli hujus initio, non *ἐννεήκοντα ἐννέα*, ut omnes libri habent: sed, ut ait Laërtius, *ἑβδονήκοντα ἐννέα*. Neque enim verisimile nobis videbatur, aut Laërtii codices hic falsos esse, aut ipsum. Nam si ita esset, aiebamus, & ad centesimum usque annum Theophrastus vitam produxisset, non videtur M. Tullius *lib. 111. Tuscul. Quæst. cap. 28.* quo loco querelam Theophrasti morientis de brevitate vitæ humanæ refert, taciturus fuisse, quam longam nactus ille vitam, de natura tamen quereretur. Videtur etiam Censorinus, vir undecunque doctissimus, cum plerosque veteres philosophos longævos in libro *De die natali, cap. 15.* nominaret, Theophrastum non fuisse omissurus. Multo vero minus Lucianus, qui ex professio omnes pene *μακροβίους* philosophos libro singulari collegit, hunc tanti præsertim nominis virum, omisisset. Hæc igitur nos olim, ut arbitramur etiam nunc, non sine aliqua ratione. Etsi de emendatione verborum Theophrasti, propter eas causas, quæ ibi exponentur, sententiam

tentiam mutavimus. Atque ex iis quæ eo loco scripsimus satis patet illorum error, qui aut Theophrastum aliquem alium à discipulo Aristotelis comminiscuntur, aut omnino Theophrastum fuisse hujus libri patrem negant. Verum de auctore quidem satis superque.

Argumentum autem & subjectum scripti istius philosophicum plane est: de moribus enim hominum hic agitur, & ad bene honesteque vitam degendam nobis hoc scripto præire Theophrastus voluit: quo nihil est φιλοσοφικώτερον, nihil philosopho dignius. Enim vero morum conformandorum, quod ethicus philosophus prærogativæ jure quodam, quasi proprium sibi assumit, non una est à veteribus sapientibus inventa & exculta ratio. Nam idem hic, si propius attendimus, & ethici philosophi, & historici, & poëtæ finis est: verum illius quidem ἀπλᾶς horum non ἀπλᾶς habent enim hoc amplius & historicus & poëta suos peculiare fines: ille, ut rerum gestarum memoriam conservet, & ut lectorem suum iis maxime præceptis, quæ ad Remp. bene gerendam necessaria sunt, instruat: hic, ut ἀρεσθῆναι juvando simul etiam delectet. Quare tendunt quidem eodem omnes quodammodo: sed diversis tamen itineribus. Philosophi ratio simplex est, &, ut sic dicam, recta directaque via: de virtute enim & vitio disputans, illam sequendam, hoc fugiendum nos docet: & ad eam rem præcepta nobis suggerit. Historicus & poëta, non virtutes nec vitia in abstracto (ut loquuntur) nec eorum causas naturamve, quod philosophorum est, sed his præditos homines considerant: factaque nobis & mores utrorumque explicantes, imitandorum atque fugiendorum exempla suppeditant; & tacite quodammodo nos inspicere in vitas hominum jubent, atque ex aliis sumere exemplum nobis. Rursus autem magna est lataque inter historicum & poëtam differentia: ille res gestas, uti gestæ sunt, simpliciter narrat: hic & gestas, (non enim omnia fingunt, sed multa affingunt tantum poëtæ, ait verissime scriptor eruditissimus Strabo) & quæ geri potuerunt, cum decenti imitatione exequitur: unde illi ποιητής, ut Plato in *Sympos.* docet, nomen inditum: quia rerum quas refert, non narrator solum ut historicus, sed quasi fabricator est & auctor: quod ille imitandi artificio præstat. Omnis enim poëta μιμητής, ait idem Plato. Ipsorum quinetiam poëtarum multiplex est inter ipsos discrimin: διαφέρουσι δὲ, ut docet Aristoteles, *Lib. de Poetica cap. 1.* ἀλλήλων τρεπὶν ἢ γὰρ τὸ γένος ἑτέρως, ἢ τὸ ἑτέρως, ἢ τὸ ἕτερον μίμησιν. Differunt inter se tribus, aut quod genere diversis, aut quod diverso modo, aut quod diversa imitantur. Quorsum hæc ut appareret, libellum hunc, mediū cujusdam esse inter philosophorum & poëtarum scripta generis. Subjectum quidem est de moribus: quos emendare, unicus est auctori in hoc opere finis propositus: atque hoc saltem illi cum ethico philosopho commune est, & ambobus proprium. Cæterum tractatur hoc subjectum, non more philosophorum: sed novo quodam docendi genere, quod descriptione constat eorum, quæ homines aut hac aut illa virtute vitiove præditi facere ἢ πειστοὶ εἰσι consueverunt:

διαφέρει δὲ ἄλλῃν (inquit Philosophus, quarto *Nicomacheorum*) τὴν ἐξ ἡ
 ἢ τὴν κατὰ τὴν ἐξ ἡ σκοπὸν. Fit autem hoc à Theophrasto magna ex
 parte μνηστικῶς quod poëtarum esse, supra posuimus, Itaque plu-
 rima invenias in his brevibus reliquiis, quæ veluti tabulæ è naufragio
 superstites utcunque remanserunt, ex quibus hujus operis cum poëtis,
 scenicis maxime & comicis, quos esse optimos exprimendorum mo-
 rum artifices scimus, affinitas percipi queat: ut suis locis cum cura
 est à nobis indicatum. Mores igitur hominum ita hic olim erant
 descripti, ut liceret tanquam in speculo hinc virtutis splendorem &
 pulcherrimam intueri faciem: illinc vero vitiorum turpitudinem &
 dedecus animadvertere. Nunc, melior ejus pars, proh dolor! inter-
 cidit: nam & ea pars quæ erat de virtutibus, tota hodie desidera-
 tur: & illius, quæ de vitiis, haud scio an portio saltem ἀξιόλογος
 fuerit, quantumcunque est quod ad nos pervenit. Quota enim est
 obsecro vitiorum pars quæ hic continetur?

Nomen porro χαράκτῆρες, quo suum hoc opus Theophrastus ap-
 pellavit, à re impositum est, itaque argumento libri convenit, ut ni-
 hil supra. Erat namque hoc tanquam exemplar & speculum quod-
 dam morum, ubi virtutis & vitii cujusque expressæ notæ cerneban-
 tur. Propterea fuere Critici qui ita libri hujus titulum conciperent,
 Θεοφράστου χαράκτῆρες καὶ ἰδιωματίων ut in libris nonnullis recentioribus
 ipsi invenimus; sed hoc ineptum & ab hominibus indoctis pro-
 fectum. Verus est titulus Ἠθικοὶ χαράκτῆρες, qui tantundem ferme
 valet, ac si dixisset Εἰκόνες ἠθῶν (sive εἰκονισμοί, ut appellat Seneca
Epist. ad Lucilium xcv.) hoc est, *Imagines morum*: sicut Cicero co-
 micos appellat *imaginem vite quotidiana*: & magnus Basilius, *Epi-
 stola* 1. ad S. Gregorium, *vitas sanctorum virorum*, εἰκόνας ἡμετέρας τῆς
 κατὰ θεὸν πολιτείας, *Simulacra animata vite ad normam divinam in-
 stituta proposita*. Εἰκὼν & χαράκτῆρ atque ἑσπῆρον sæpe eandem vim
 habent. Quare etiam, quod D. Paulus ad Coloss. cap. 1. *commate* 15.
 dixit, Christum esse εἰκόνα τοῦ ἀόρατου θεοῦ, in ea ad Hebræos, cap. 1.
com. 3. voce χαράκτῆρ est expressum; In libro autem Sapientiæ in
 eadem sententia utitur auctor vocibus ἑσπῆρον & εἰκὼν. Porro is
 verus est cujusque rei χαράκτῆρ, ea vera imago, quæ illius naturam
 optime exprimit. Ideo Hebræi sapientes naturam vocant נַפֶּשׁ,
 quasi dicas χαράκτῆρα, aut σφραγίδα nam illis נֶפֶשׁ sigillum sig-
 nificat. Veteres vero quidam qui post Theophrastum idem argu-
 mentum tractarunt, μικρὸν παρεκκλίνοντες, ut diceret Aristoteles (Vid.
lib. 11. *Nicomach.* c. 1.) χαράκτῆρισμὸς vocarunt, quos ille χαράκτῆρας
 quidam longius abierunt, & similium scriptorum titulos dissimiles
 (uti fere fieri videas) sunt commenti. Seneca ad Lucilium, *Epistola*
 xcv. *Ait utilem futuram esse descriptionem cujusque virtutis. Hanc*
Posidonius Ætiologiam (malim *Ethologiam*, vide Quintilianum.) vo-
 cat: quidam χαράκτῆρισμὸν appellant, signa cujusque virtutis & vitii
 ac notas reddentem, quibus inter se similia discriminantur. Hæc res
 eandem vim habet quam præcipere. Nam qui præcipit, dicit, *Ille fa-
 cies, si voles temperans esse. Qui describit, ait, Temperans est, qui*
 facit

facit illa, qui illis abstinet. *Quæris quid intersit? Alter præcepta virtutis dat: alter exemplar. Descriptiones has, & ut publicanorum utar verbo, εἰκονισμὸς, ex usu esse confiteor.* Pulcherrime ista Senecæ explicant nostri hujusce libri ἐπιγραφαὶ quam possis cum Seneca vertere, *De signis ac notis morum*: Simplicius tamen nos, & ut in inscriptione, brevius, *Morum descriptiones*, auctore Cicerone: qui in *Topicis cap. 22.* descriptiones Latine dicit, quos Græci, inquit, χαρακτῆρας: alii rhetores χαρακτῆρισμὸς dixerunt, ut Rutilius Lupus. Nam pessime hodie in ejus libris *chresterismus* editum est pro *characterismus*; ejus locum infra describemus. Poteramus & *Notationes morum*: idque fortasse rectius; nisi M. Tullium sequi libitum fuisset. Auctor ad Herennium *lib. iv. cap. 50.* *Notatio est, cum alicujus natura certis describitur signis, quæ sicuti notæ quadam, naturæ sunt attributa*: quo loco extat sane quam elegans & graphica ostentatoris pecuniosi descriptio. Hujus item generis sunt illæ descriptiones morum, quas Libanius & alii sophistæ appellarunt ἡθοποιίας ἡθιγές, διὰ τὸ μόνον ἡδὲ εἰσφέρειν. In his olim dicendi magistri suos discipulos magno cum fructu soliti exercere. De genere orationis hujusmodi descriptionibus accommodatæ ita scribit Theon sophista, sive Libanius, ἐργάσθῃ τὴν ἡθοποιίαν χαρακτῆρι σαφεῖ, σιωτόμῳ, ἀνδρῶς, ἀπολύτῳ, ἀπηλλαγμένῳ πάσης πλοκῆς τε καὶ χύμῳ. *Uteris, ait, in descriptionibus morum caractere perspicuo, brevi, florido, soluto, (is est quem Sophronius apud Photium Cod. v. ἀφοριστικὸν vocat:) à quo absit omne involu- crum sive artificium curiosius & figura.* Non longe abit ab hac forma Theophrasti in hoc libello character. Atque hæc quidem ita: nunc illud vice corollarii adjiciemus. Et apud Græcos Satyrus antiquissimus Peripateticus, & apud Romanos doctissimus Varro, libros non dissimilis, ut videtur, argumenti ediderunt: quos tamen non χαρακτῆρας, sed καὶ χαρακτῆρων inscripserant. Varronis librum laudatum aliquoties apud Latinos grammaticos reperimus: verum ita, ut de ejus argumento pro certo quicquam pronunciare non possimus. Ac fieri potest, ut sit is ipse quem Nonius *De proprietate scriptorum* vocat, quod si est, nihil huc scilicet facit. Satyri vero librum affinem huic Theophrasteo fuisse argumenti similitudine, ferme mihi persuasit aliquando hic ex illo locus, ab Athenæo *lib. iv. cap. 19. pag. 168.* prolatus, quem apponam: dignum protecto ubique, non ibi tantum legi. Est autem character hominis asoti: Οἱ πολέμοι τ' ἐπίας ὑπερῆροντες, κατατρίχοντες τ' ἀγρόν. διαρπαζόντες τὴν οἰκίαν. λευκορροῦντες τὰ ὑπερῆροντα, σκοπιῶντες, ἐπὶ δὲ δαπανῶνται, ἀλλὰ τί δαπανηθήσεται· ἐδὲ τί πείσσει, ἀλλὰ τί ἐπείσσει· ἐν τῇ νεότητι τὰ τῆ γῆρας ἐφόδιον περιεργάζοντες· χαίροντες τῇ ἐταίρᾳ, ἐ τοῖς ἐταίροις· καὶ τῷ οἴνῳ, ἐ τοῖς συμπόταις. *h. e. Rei familiaris hostes excursionibus agrum suum vastant, domos suas diripiunt, fortunas suas tanquam spolia bello parta divendunt, non quid insumentum sit cogitant, sed quid insumendum: nec quid super-futurum sit, verum quid non superfuturum: ætate juvenili, antea quam senectus obrepat, ejus viaticum profligant; amice, non amicorum, consuetudine gaudentes, vinoque, non convivis. Postremo ne*

illud quidem prætermittam, quod est à veteribus criticis probe, ut mea sententia fert, observatum. Aiunt illi, Homerum fontem illum ingeniorum, huiusmodi descriptionum primum auctorem esse: eundemque suo exemplo cum aliis prævisse, tum etiam nostro huic auctori, quando isti operi manum admoveret. Nam similem esse fortis & ignavi characterem hunc apud poëtam Iliad. lib. xiiii. vers. 278. & seqq.

Ἐνθ' ὁ, πειθεὶς ἀνὴρ, ὅς τ' ἄλκιμος ἐξεφάνθη
 Τῷ μὲν γὰρ πικρὰ πρέπεται χροὺς ἄλλυδις ἄλλη,
 Οὐδὲ οἱ ἀπρέμας ἡδὺ ἐριτύετ' ἐν φρεσὶ θυμός,
 Ἀλλὰ μετοκλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵζει.
 Ἐν δὲ τῷ οἱ κραδίη μεγάλα σέρνοισι πατάσῃ
 Κῆρας οἰομένη· παταλὸν δὲ τε γίνετ' ὀδόντων.
 Τῷ δ' ἄρα θῶκ' ἄρ' πρέπεται χροὺς, ἔτε πὶ λίω
 Ταρβεί, ἰπείδαν πρῶτον ἐπίζηται λόχον ἀνδρῶν.
 Ἀεχται ὅ τ' ἰσχυρὰ μνησθῆναι ἐν δαί λυγρῇ.

i.e. Ubi & timidus vir, & qui fortis est, apparuit:

Nam ignavi mutatur color aliter atque aliter,

Neque ei quiete ut sedeat continetur in mente animus,

Sed mutat sedes, & super utrumque pedem sedet:

Inque ei valde pectoribus pulsatur cor

Mortem suspicanti; stridor autem fit dentium:

Strenui autem neque mutatur color, neque valde

Timet, postquam primum ingressus fuerit insidias virorum,

Optat autem cito misceri in praelio acri.

Hæc veterum est observatio. Sunt & apud alios utriusque linguæ optimos scriptores similem in modum accuratæ descriptiones: quas diligenter observasse, non ad eloquentiæ solum studia, sed (quod antiquius esse debet) ad naturam virtutum & vitiorum penitus cognoscendam, utile fuerit & conducibile.

ISAACI CASAUBONI

AD

THEOPHRASTI

CHARACTERES

ETHICOS

LIBER COMMENTARIUS.

H ΔΗ μὲν κὶ πρότερον πολλάκις.] Ostendit Theophrastus, non imparatum se ad hujus operis scriptionem accedere: sed re sæpius secum considerata, expensaque. Ideo ait ἐπισήσας τῷ διάνοιαν familiari Aristoteli, & aliis philosophis loquendi genere. Simplicius Xenophon initio Παιδείας, Ἐννοιά ποτε ἡμῖν ἐγένετο & initio Commentariorum, Πολλάκις ἰθαύμαστα. At noster mox quoque verbis significantissimis utitur, σιωδεωρήσας, & παρατεπειμύθη quæ dictiones, θεῶδ' inquam, & θεωρεῖν, à rebus divinis originem habentes, de quibus dum attentius meditamur, finis ipsi quodammodo divini, & ut Philosophus ait in decimo Nicomacheorum, cap. 7. nos ipsos ἀπαθανατίζομεν immortales reddimus; postea ad eas res sunt translatae, quas cum magna voluptate, vel magna cum attentione contemplamur. Eodem spectat & quod ait, σε ὠμολικέναι παντοδαπαῖς ἀνθρώπων φύσεσιν fuit enim necesse ut qui describere hominum mores cogitaret, cum diversæ naturæ & ingenii hominibus versaretur. Sic Plato III. De Republica dicebat, eum qui futurus sit bonus judex, debere παντοδαπαῖς φύσεσιν ὠμολικέναι, cum omnis generis ingeniis versatum esse. Horatius ad Pisones, vers. 317.

Respicere exemplar vitæ morumque jubebo

Doctum imitatore, & vivas hinc ducere voces.

Ita locum habet hic quoque familiaris ille naturæ rerum circulus. Nam ex diligenti vitæ hominum observatione, confecta est hæc morum depictio: ex hujus veluti tabulæ contemplatione non otiosa, vitæ & morum nascetur emendatio.

τί γάρ δή ποτε τ' Ἑλλάδος.] Legi malim, τί δή ποτε πάσης τ' Ἑλλάδος; sicut mox, πάντων ἢ τ' Ἑλλήνων. Duas hic notat causas varietatis illius

illius quæ in hominum moribus atque institutis cernitur: locorum positionem, & institutionem à pueris. Illud quam magnum ad eam momentum fit & experientia arguit, & philosophi, geographi, astronomique, vel docent, vel docere conantur: tangit etiam Hippocrates in libro de aëre, aquis, & locis; & Galenus multis locis. Mitto quæ Polybius, Seneca, aliique multi super hoc non uno loco. Elegans vero M. Tullii locus è lib. de Fato cap. 4. meretur apponi. *Inter locorum naturas, inquit, quantum interfit, videmus; alios esse salubres, alios pestilentes; in aliis esse pituitosos & quasi redundantes, in aliis exsiccatos, atque aridos; multaque sunt alia, quæ inter locum & locum plurimum differunt. Athenis tenue cælum, ex quo acutiores etiam putantur Attici; crassum Thebis, itaque pingues Thebani & valentes. Ingenia hominum, ait Curtius lib. viii. ubique locorum situs format.* In institutione autem puerili, non dicam multum momenti: sed pene dixerim, τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν esse positum. Quod ait, Græciam totam eidem subjectam esse cœli regioni, Græcosque omnes eadem disciplina solitos imbui, accipiendum est ut dictum παχυμυρσίτερον, ac minus ἀκρεβῶς. Nam ut demus in eadem inclinatione cœli Græciam totam (non enim hic loquimur de magna Græcia, aut Græcis Asiaticis, sed de ea tantum Græcia, quæ velut matrix omnium Græcarum coloniarum erat) fuisse: tamen si ejusdem partes inter se compares, reperies differentiam fuisse & in aëribus regionum & in habitantium ingeniis mirum quantam. Ne longe abierim, quis nescit in Bœotia alium longè cœli haustum fuisse, alium in continenti Attica? longeque crassiore aëre usos quam ipsorum vicinos Athenienses? Notum illud Horat. lib. ii. ep. i. vers. 244. *Bœotum in crasso jurares aëre natum.* Itaque etiam ingenia longe diversa, ut ex Græca historia cuivis notum. Idem de reliquis terræ Græciæ regionibus dici potest. Quid autem de institutione? An putamus similiter suos liberos instituisse Athenienses & Lacedæmonios? Imo vero ita diversa erat educatio, ut difficilius sit reperire in quo convenirent, quam in quo differrent. Quare, ut modo diximus, commoda interpretatione juvandum hoc Theophrasti dictum: deque iis tantum accipiendum, quæ Græcis solis propria, iisque omnibus communia erant; Barbaris autem, aut eorum plerisque non item. Putavimus aliquando locum totum sic esse legendum: πὶ δὴ ποτε τῇ πόλει αἰπάσης ὑπὸ τῇ αὐτῇ αἰσῇ κειμένης, καὶ πάντων τῶν πολιτῶν ὁμοίως παιδεύ. Movebat hoc etiam, quod Theophrastus toto hoc libello de Atheniensibus tantum videtur agere: omnia enim ad mores Atheniensium, & ea quæ fieri in ea urbe solebant, referuntur. Veruntamen, nunc placet magis ut nihil mutemus: sed locum ita ut supra exposui accipiamus. Nam quod de Athenis ita, quasi de tota Græcia loquitur, hæc quoque causa esse potest: quod illa urbs dum floruit, ocellus Græciæ, Vid. Justin. lib. v. cap. 8. & Ἑλλάδος Ἑλλάς, ut est in Euripidis Cenotaphio, fuit: ut non sine ratione, sicuti Roma apud Athenæum lib. i. cap. 17. ὁπποῦν τῇ οἰκουμένης, compendium orbis, & populus Rom. δῆμος τῇ οἰκουμένης mundi populus à Polemone oratore, ut

ut referunt Galenus & Athenæus, lib. & cap. cit. vocatus est: ita Athenæ
 Ἑλλάδος ὀππομή & populus Atheniensis δῆμος ἢ Ἑλλήων dici po-
 tuerit. Propterea ait Menander apud Alciphronem in epistola ad
 Glyceram videre se ἐν ταῖς Ἀθήναις πτωὶ Ἑλλάδα ὄλῳ, πτωὶ Ἰωνίαν, τὰς
 Κυκλάδας πάσας. Recteque meo iudicio & vere Philo Judæus in dis-
 putatione, ὅτι πᾶς συνεδαίθη ἐλεύθερος. ---- ὅπερ ἐν ὀφθαλμοῖς κόρη, ἢ ἐν ψυχῇ
 λογισμῶς, τὸ ἐν Ἑλλάδι Ἀθῆναι. *Quod in oculo pupilla, aut in ani-
 ma ratiocinatio, hoc in Græcia Athenæ.* Cæterum πρὶ τῇ τρέπων
 γνώσει egregius est Theophrasti nostri locus, quem descripsit & no-
 bis conservavit Porphyrius in libro 111. πρὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. Dili-
 gens lector ibi requirat: nobis enim is liber nunc ad manum non est:
 qui ista recensemus non per otium in museo, sed ὁδῷ πάρεργον ἐν ἀποδημίᾳ,
 omnibus studiorum præfidiis destituti. Quia vero locus ipse, cum
 hæc iterum ederentur, ad manum erat, non videbatur omittendus.
 Ita igitur Porphyrius lib. cit. §. 25. pag. 133. scribit: Θεόφραστος
 τοιούτῳ κέχρηται λόγῳ· τὰς ἐκ τῆς αὐτῆς γεννηθέντας, λέγω ὃ πατρὸς καὶ μη-
 τρός. οἰκεῖς εἶναι φύσιν φεμὲν ἀλλήλων· καὶ τοίνυν καὶ τὰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς προ-
 πατόρων σπένοντας οἰκεῖς ἀλλήλων εἶναι νομίζομεν, καὶ μὴ τοὶ τὰς ἐαυτῶν
 πολίτας, τῷ τῷ τε γῆς καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας κοινωνεῖν. Οὕτω ὃ καὶ οἶμαι
 καὶ τῷ Ἕλληνι μὴ τῷ ἑλληνι, καὶ ὃ βάρβαρον τῷ βαρβάρῳ οἰκεῖν καὶ συγγενῇ εἶναι.
*i. e. Theophrastus hac utitur oratione: Qui ex iisdem, intelligo patre
 & matre, prognati sunt, natura cognatos inter se dicimus. Et sane eos
 etiam qui ab iisdem avis profeminati sunt, cognatos itidem existimamus:
 nostros pariter cives eodem loco reputamus, eo quod terra & societatis
 communione nobiscum fruantur. Itaque Græcum Græco & barbarum
 barbaro cognatum esse dicimus.*

Βεβαιωκός.] Malim, ἀπὶ βεβ. vel ἀπὶ καί. Locum subobscurum dedi-
 mus operam ut planum versio redderet.

Ἔτη ἐγγενήκοντα ἐννέα.] Ita legitur etiam in antiquis quatuor codici-
 bus Palatinæ bibliothecæ & aliis quos vidimus omnibus. Memini
 etiam in Joannis Tzetzæ Chiliadibus hunc locum ita descriptum re-
 periri: & similiter annos centum uno dempto attribui Theophrasto
 hunc librum scribenti. Quod etsi mirum est propter tot auctorum
 silentium, qui longævus philosophos recensuerunt: potest tamen
 unius saltem testis, ejusque admodum ἀξιόπιστος, auctoritate defendi.
 Ait enim Hieronymus in epistola ad Nepotianum, Unde & sapiens
 vir Græciæ Theophrastus (ita omnino scribendum, non Themistocles)
 cum expletis centum & septem annis se mori cerneret, dixisse fertur,
 se dolere quod tum egrederetur à vita quando sapere cœpisset. Quare,
 nisi diverse traditum fuit ab antiquissimis scriptoribus tempus quo
 vixit hic philosophus, dubium non est, mendum esse in Diogenis
 Laertii codicibus. Error fortasse ex notis ortus: & ὅθ' perperam
 scriptum, cum scribi deberet ρζ', vel ρθ'. Nusquam non isto modo
 in bonis utriusque linguæ scriptoribus est peccatum. Ac commo-
 dum mihi nunc in mentem venit locorum quorundam Plinii simili-
 ter depravatorum; quos obiter hic emendare non pigebit: præser-
 tim

tim quum de Theophrasto ibi agatur. *Lib. xxiii. cap. 7.* de minio loquens, ita scribit Plinius, *Theophrastus xc. annis ante Praxibulum Atheniensium magistratum, quod tempus exit in urbis nostrae ccxl. annum, tradit inventum*, sic habent omnes quos licuit videre codices: neque aliter in novissima editione Lugdunensi; quæ editio, si verum dicere licet, tanto nil dignum præstat hiatu. Legendum aio, *quod tempus exit in urbis nostrae 439 annum.* Praxibulus, cujus meminit Theophrastus in libello Περὶ λίδων, unde hæc transcribit Plinius, archon Athenis fuit, anno secundo Olympiadis centesimæ decimæ sextæ: quo anno eum librum scribebat Theophrastus, ut ex ejus lectione apparet. Eum autem annum incidere in annum V.C. 439. non alio teste probare melius possumus, quam ipso Plinio. Is igitur alio loco annum tertium ejusdem Olympiadis, quo archonta (sive ut Cicero *lib. 1. de Divinatione cap. 54.* vertit, prætorem, ubi de Socrate loquitur, qui Lachete prætore in prælio fugerat; ut Plinius sæpe, magistratum) habuere Athenæ Nicodorum, urbis Romæ quadringentesimum quadagesimum ait fuisse: ut necesse sit annum ei proximum qui habuit archonta Praxibulum, esse annum V. C. quadringentesimum trigesimum nonum. Sic autem Plinius libro tertio, *Theophrastus qui primus externorum aliqua de Romanis diligentius scripsit, Circeiorum insula & mensuram posuit, stadia 80. in eo volumine quod scripsit Nicodoro Atheniensium magistratu: qui fuit urbis nostrae 440. annus.* Ita scribi debuit hic locus, *foede in omnibus quas hætenus vidi editionibus corruptus. Magistratu, inquam, legendum, non magistratui.* Non enim ἀρχὸν Νικόδορον, sed ἀρχὸν Νικόδορον, Plinius dicere voluit. Jam diximus Plinium sæpe illud ἀρχὸν Græcorum in historia Attica, vertere magistratu. Sic & Seneca *Epistola 18.* Hoc certe in his epistolis ait, *quas scripsit Charino magistratu ad Polyænum.* At in vulgatis Senecæ editionibus scriptum invenias *Charino de magistratu*; falso: nam Χαιρὶς ἀρχὸν dicere auctor voluit: & in meo scripto codice non extat illud *de.* Fuit Charinus hic archon anno primo Olympiadis 118. auctor Diodorus libro xx. Agebat Epicurus tunc temporis annum 35. siquidem natus est ille tertio anno Olympiadis centesimæ nonæ: denatus autem anno altero Olympiadis 127. quod noto, ut obiter Lærtii vulgatas editiones emendem, in quibus male scribitur obiisse Epicurum κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος ἐβδόμης καὶ ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος. Vera lectio est, τὴν εἰκοστὴν ἐβδόμης καὶ ἑκατοστῆς ὀλ. Sed ut ad Plinium redeam, falsissime sane legunt vulgo 460. in superiore loco: legendum enim ut nos emendavimus, & quidam etiam veteres codd. habent 440. Mitto rationes chronologicas, quas de facili possum afferre. Plinium ipsum malo; cujus hæc sunt *libro xlii. cap. 16.* *Theophrastus, qui primus à Magni Alexandri ætate scribit quæ circa urbis Romæ quadringentesimum quadagesimum gesta sunt annum.* Non alia jam confirmatione opus habent superiores emendationes: & alioqui res ejusmodi est quæ inspectione magis fastorum Græcorum Latinorumque indigeat, quam longiore probatione.

κατὰ γένος ὅσα τῷ χρίνῃ γένν.] Ita accipe: exponam tibi: quid? ὅσα γένν? quomodo autem? κατὰ γένος. Illis declaratur subiectum; his modus & ratio ejus tractandi. Legimus vero προσκείμενα non προσκειμένα, ut vulgo: nam mores sunt accidentia quædam, quæ nobis προσκεῖται & inhærent, atque habitus per quos dicimur ποιοί. M. Tullius mores comparat unguentis quibus corpus extrinsecus oblinitur, cum ait in Bruto, cap. 13. *Ita peregrinata eloquentia tota Asia est, ut se externis oblineret moribus.*

Ὁν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται.] Verba sonant, quomodo rem administrant familiarem. Maluimus tamen aliter vertere: quia in plerisque capitibus de familiæ administratione nihil legas. Cæterum quod generaliter his verbis dicitur, caute accipiendum, cum hac restrictione, quod ad illa attinet quæ faciunt, ἢ τοιούτοις εἶσιν ἢ τοιούτοις.

Τὰς υἱὰς ἡμῶν.] Videtur Theophrastus, cum hæc scribebat, vel natura vel adoptione liberos habuisse: quorum tamen neque Laertius meminit: neque ulla eorum in testamento Theophrasti mentio. Moverit hoc fortasse aliquem: sed enim multi casus intervenire potuerunt post scriptum hunc librum, qui liberis illum orbem facerent. Quid si vero συλληπτικὸν χῆμα esse dicamus, & in scribendo & in loquendo valde usitatam figuram? Adde, quod olim senes à juventute patres saluari solebant.

Πρῶτον μὲν ἐν π.] Pertinet hoc ad ordinem quem toto libro erat secutus: primum, inquit, de εἰρωνείᾳ verba faciam: deinde reliqua animi παθήματα figillatim describam. Quod sequitur, καὶ ἀρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, non eodem referendum, sed ad methodum quam in singulis capitibus est servaturus: quæ ea est, ut vitium ipsum rudi descriptione initio statim adumbret: deinde vitiosum hominem suis coloribus depingat, iis commemorandis quæ facere solet, quatenus talis est: puta, ὁ εἰρων, qua est εἰρων. Nonnunquam etiam brevem monitionem, velut ἐπιμύδιον quoddam, & epicitharisma post fabulam adjicit.

Ὡς περ ὑπερθέμενον.] Quidam ὑπερθέμενον quod est usitatus, sed nihil fortasse mutandum. Sic in *Rhetorica ad Alexandrum*, cap. 18. συλλήθεον ἢ τὰς πάσας πείσεις ἥδη, καὶ ἀπὸ ὑπερθέμενα, διεξεληλύδαμεν. Summatim autem omnes probationes, quemadmodum proposuimus, jam percurrimus. Scripta lectio ἐπιθέμενον. Vitiose, pro ὑπερθέμενον.

AD CAPUT I.

Περὶ εἰρωνείας.

H ^{μὲν δὲν εἰρωνεία]} Ante omnia sciendum est, in vocibus εἶρων & εἰρωνεία latere homonymiam. Alias enim εἶρων eum vocant Græci qui ita fit factus, ut de se semper intra modum loquens, potius sibi ea bona demat quibus est præditus, quam alieni quicquam tribuat. Talis olim Socrates fuit, & postea Africanus, teste Fannio apud M. Tullium, lib. 11. *de Oratore* cap. 67. quos nemo propterea vituperavit, inquit ille. Etsi, ut ex eodem Tullio discimus, reperti sunt etiam philosophi, quibus Socratis εἰρωνεία adeo non probaretur, ut non dubitarint eum *Scurram Atticum* nominare, ut est in primo *De natura deorum* cap. 36. Hæc εἰρωνεία & jocandi ratio admodum olim familiaris Atheniensibus fuit: ideo ait Anacharsis apud Lucianum, in lib. de Gymnasiis ad Solonem *tom. 1. pag. 739.* τὸ τοῦ ἐμῆου λόγος, ὃ ἴσως περὶ ὑμῶν ἤκων σὺς Ἀθλωνίων, αἵ εἰντε εἶρωνες ἐν τοῖς λόγοις. i. e. Hoc equidem erat quod ego de vobis Atheniensibus inaudieram, quod in omnibus fere sermonibus nasuti essetis illusores, & in *Prometheus* es in verbis *tom. 1. pag. 25.* idem εἰρωνείαν καὶ μυκλήν τε Ἀπικόν commemorat: M. Seneca *Suasor. 1.* nasum Atticum. Eandem ob causam Epicurus, homo non aptissimus ad jocandum, Ciceroni dicitur *minimè respiciens patriam*, secundo *De natura deorum cap. 17.* sic enim omnino legendum, non *respiciens*. Alias vero non cum laude hæc vox dicitur: sed summo potius cum probro: de eo enim usurpatur, qui simulare & dissimulare quidvis didicit, non per jocum nec modestia ulla, sed sui commodi causa, & ut alteri incommodet. Sic apud Comicos εἶρων inter gravissima convitia ponitur, ut apud Aristophanem, *Nebul. A. 1. Sc. v. vers. 11.* In sacris autem literis εἶρων hic, & εἰρωνεία nominari solent, *ὑπόκρισις* & *ὑποκριτής*, vocibus significantissimis: quas Themistius sua ætate ea notione solitas usurpari in oratione quadam notat. Atque hæc est ea εἰρωνεία, isque εἶρων de quo Theophrastus hoc toto capite. Aristoteles contra in *Nicomacheis* lib. 1v. cap. 13. priorem illam intelligit, non hanc posteriorem: quod moneo, quia video doctos viros aliter hæc accepisse: in quo fane eos ratio fugit, ut ex sequentibus apparebit. Porro εἰρωνείας de qua hic, non placuit *dissimulationem* dicere: nimis enim angusta est ea vox, ut etiam Quintiliano visum: quem vid. *lib. 1x. cap. 2.* cum hic non de dissimulatione agatur, qualis fuit illa Socratica: sed longe ut diximus alia, cum dissimulatione, tum etiam simulatione: eorum nimirum qui ob turpem aliquam causam, tam simulant se habere aut agere, quod non habent, aut non agunt; quam de iis qui quod habent aguntve, dissimulant. Cicero de hac ironia loquens, utramque vocem solet conjungere. *Officiorum* libro tertio, cap. 15. *Quod si Aquiliana definitio est vera, ex omni vita simulatio*

simulatio dissimulatioque tollenda est. Et mox; Ita nec ut emat melius, nec ut vendat, quicquam simulabit dissimulabitve vir bonus. Sallustius *Catilin.* cap. 5. *cujuslibet rei simulator ac dissimulator.* Idem auctor *falsum* vocat hominem εἰρων, *Catilin.* cap. 10. & re vera, εἰρωνεία hic descripta, *fallacia* est. Nos malumus tamen vel *iraniam* (quando eam vocem civitate Romana Tullius ipse donavit) vel *cavillationem*, vitium hoc Latine dicere: vix enim aliam dictionem Latinam reperias, quæ Græcæ sit magis ἀντίθετος. Similis enim in ea latet homonymia. Glossarium, *Cavillatio*, κακῶν δεικ, εἰρωνεία. Sic accipitur verbum *cavillari* apud Livium, *lib. xxxix. cap. 13. & cap. 42.* aliosque. Plutarchus hominem εἰρων, qualis hic describitur, vocat παῖρρον καὶ ἀνελίδην, in comparatione Alcibiadis cum Coriolano. Sic Synesius in *Dione* εἰρωνείαν & ἀλῆθειαν opponit. Possis etiam εἰρωνείαν Latine dicere *vernilitatem*. Seneca *Epistola xcv.* *Interdum obnixè petimus, id quod recusaremus, si quis offerret.* *Lib. 11. De beneficiis, cap. 11.* *quidam verniliter rejiciunt, quæ magis ad se volunt attrahere.*

Προσποίνσις ὅτι τὸ χεῖρον προέξων καὶ λόγων.] Hæc Theophrasti definitio, sive descriptio. Aristoteles vero sic, προσποίνσις ὅτι τὸ ἐλαττον ὁμοίως ἐν λόγοις καὶ ἐν πράξεσιν. Hanc definitionem hausimus partim ex libri quarti *Nicomacheorum* cap. 13. partim ex secundi cap. 7. Differentia in unica voce posita est. Aristoteles *lib. iv. Ethic. cap. 13.* ait, ὅτι τὸ ἐλαττον, in *minus*: de eo enim irone intelligebat, qui omnia minora fingeret: Theophrastus, ὅτι τὸ χεῖρον, in *pejorem partem*: quia de eo loquebatur qui non deteriora tantum sua fingeret; sed omnia etiam ad malum aliquem finem referret: quod perpetuo observabis in omnibus notis quibus suum εἰρων insignit. Tantum igitur commune est inter utrumque, quod simulatione uterque utitur, & à vero uterque discedit: finis vero longe diversus. Si quis dicat, etiam eum, de quo Aristoteles sentit & loquitur, qualis nempe fuit Socrates, posse quidvis ὅτι τὸ χεῖρον fingere. Respondemus ex Aristotelis libro cit. καὶ ἐν τῇ διωνύμῳ ἐστὶν ὁ εἰρων· sed ἐν τῇ προαίρεσιν, non in facultate est simulator, sed in consilio. Non enim si quis ea facultate præditus sit, ut quidvis simulare, dissimulareque sui commodi causa queat, statim εἰρων & hypocrita fuerit dicendus: sed si ad facultatem eam voluntas accesserit. Solitus olim gloriari imperator Titus, se vel maximum falsarium esse potuisse, ut refert Suetonius in *ipso* cap. 3. imitari enim nôrat omnium manus & chirographa, nemo tamen propterea falsarium eum merito dixerit. Sic sophistam non jure dixeris, eum qui omnia sophistarum πρᾶξιματα, omnes πρᾶξεις & præstigias nôrit; sed qui novit simul & utitur. Sic solo fine separantur ἀρῆσκεια & κολακεία. Sunt alia sexcenta de genere hoc. Solet autem Theophrastus suas descriptiones cum excusatione quadam proferre, ne quis hic exquisitas requirat definitiones. Ait igitur ὡς τύπος λαβεῖν, quod loquendi genus ex Aristotele aliisque Theophrasti libris, & Platone ipso notum est. Apud eundem, in 3. *De republica*, opponuntur οἱ τύποι & δι' ἀκεραίας. Aristoteles potest

test videri lib. III. *Ethic.* cap. 8. & 12. & alibi passim; quin ipsæ descriptiones hujuscemodi minus accuratæ, *τύποι* vocantur, & *ὑπογεγραμμένοι*, in philosophorum scholis.

Οἷς ἐπιδίκεται λαθεῖν.] Non est *ἐπιτίθεσθαι*, *invahi in aliquem*, sed tanquam ex insidiis & superiore loco adoriri; ab ea notione est vox *ἐπιθέτης*, pro *plano* & *impostore*: ut in illo, *Γεαίκοις ἐπιθέτης*, & apud Joannem Chrysostomum in eam ad Philipp. *hom.* 1. Significat & *ἐπιχειρεῖν*, *accingere se ad aliquid faciendum*. Unde est *ὑποδρεπιθέτης* apud Philosophum in *Physiognomonicis*, cap. 6. non procul à fine, pro *cunctatore*. Hos homines, de quibus hic Theophrastus, Græci *λαϊδαργεῖς* & *λαθευδῆκταις* sive *κρυφοδῆκταις* vocant: quibus convenit proverbium Plautinum, *Cistell. Act. I. Sc. 1. vers. 36.*

*Palam (inquit) blandiuntur: clam si occasio usquam est,
Aquam frigidam subdole suffundunt.*

Item illud Sophocleum,

Σείνεσσι δαίχνεις ἢ κύων λαΐδαργος εἶ.

Adulans mordet ἔσθ' canis es latenter mordens.

Συλλυπέϊδες ἠπωμένοις.] Puta, in judicio, si litem perdiderint: aut ex aliquo certamine (qualia erant apud veteres multa) inferiores recesserint: aut denique clade belli sint affecti. Late patet Græcorum vox *ἠπῶ*, cui parem Latini non habent. Talis *εἰρωνεία* Polymestoris apud Euripidem. Cum enim per summum nefas impurus ille filium Hecubæ Polydorum occidisset, & domus Priamicæ casu totus exultaret, ita tamen ibi Hecubam alloquitur, *vers. 953, 4.*

ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν Πρίαμε, φίλτατ' ἢ σὺ

Ἐγείβε, δακρύω σ' εἰσορῶν.

*O amicissime virorum Priame, ἔσθ' amicissima tu
Hecuba, fleo te intuens.*

Καὶ ὅτι τοῖς κατ' ἐκαστὴν λεγομένοις.] Est *ὁπρὸν* quædam: bis enim idem dicit. Nam cum superioribus ista malo conjungere, & repetere *συνώνιμω* ἔχειν, quam cum sequentibus, ut vulgo interpretes.

Πρὸς τὰς δανειζομένους ἢ ἐξαγίζοντας.] Hoc est, sive quis *δάνειον* ab ipso petat, sive *ἐξαγον*. Quid sit *δάνειον*, nemo ignorat: *ἐξαγον* vero quid esset in toto isto libello, nesciverunt priores interpretes: vide ad caput De arrogantia. Huc pertinent illa Horatii, *lib. 1. ep. 1x. ad Claud. Ner. vers. 9.*

Sed metui mea ne finxisse minora putarer,

Diffimulator opis propriæ, mihi commodus uni.

Καὶ μὴ πολλῶν φήσθ' πολεῖν.] Quorsum hoc? nempe ut eo pacto manum illi adeat apud quem ista loquitur: ita-que pecunia illum emungat, aut aliam fraudem faciat. Novi ego non paucos qui has artes probe callerent: quos cum videas holosericis indutos ambulare, aut cum audias magnifice se & suos quæstus prædicare, meros Crassos Crocossive esse censeas. Hac ratione homines simplices & parum cati inducuntur, ut putent si quid habeant nummorum, non id melius usquam collocari, quam apud istos posse, quos tantis opibus

esse

esse præditos audiunt. Ut enim fama est homini, exinde pecuniam solet invenire, ut ait Comicus *Mostel. A. I. Sc. III. vers. 70.*

Καὶ ἀκέσας πὶ δόξῃ μὴ προσποιεῖσθαι.] Plane miror cur hac lectione quisquam offendatur. Δόξῃ, hoc est, videri volet. Est autem pro, μὴ δόξῃ προσπ., ut apud Plutarchum in re fere eadem, & δοκῶν ἀκίειν. Euripides *Medea*, Ἡκεσά τε λέγοντ' & δοκῶν κλύειν. Aristophanes *Pluto*, *Act. IV. Sc. II. vers. 15.* ἐκ ἐδόκην μ' ὁρᾶν ἐπ., hoc est, *disimulabant se videre me.* Scribitur & δόξῃ, fortasse pro λέξῃ sed nihil mutandum.

Καὶ ὁμολογήσας, μὴ μνησθῆναι.] Ecce ait se εἶρανα eum intelligere, qui pactus aliquid dicat se non meminisse, hoc est, pactis non stet. Neque enim de quavis confessione verbum ὁμολογῆν hoc loco accipimus: sed pro *consentire in rem aliquam*, aut *aliquid spondere.* Hoc vero plane alienum est ab eo quem Aristoteles lib. IV. *Ethic.* cap. 13. εἶρανα vocat: diserte enim philosophus admonet, se non tractare eo loco de ea veritate aut falsitate quæ spectatur in contractibus, & commerciis: sed de ea, quæ in colloquiis ac familiari consuetudine. Οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ἀληθείᾳ λέγομεν, ἐστὶ ὅσα εἰς ἀδικίαν & δικαιοσύνην σωπείν. ἄλλης γὰρ αὖ ἐστὶ ταύτης ἀρετῆς. Non enim de eo intelligi volumus, qui in pactationibus verum dicit, atque iis quæ ad iustitiam vel iniustitiam spectant; alterius enim id est virtutis. Sunt autem hoc hominum genere omnia referta, quibuscum nisi è syngrapha semper agas, nihil agas. Talis ille leno Cappadox in *Curelione* Plautina, *A. V. Sc. III. vers. 30.*

Mil. *Quando vir bonus es, responde quod rogo.*

Ca. *Roga quod lubet.*

Mil. *Promisistim' si liberali hanc quisquam assereret manu,*

Te omne argentum redditurum? Ca. *Non commemini.*

Καὶ τὰ μὲν σκέψασθαι.] Lego σκέψασθαι. Hoc nostri εἰρωνες dicere solent, *I'y penseray.* Menander lepidis versibus eos exagitat, qui rogati aliquid ab amico egeno, dicunt Σκέψομαι quod hodie nimis multi faciunt, amici nomine tenus, & ut ille ait, *Factiosi lingua, inertes opera, sublesta fide.* Sic Menander,

Οἱ τὰς ὀφρῦς αἶροντες ὡς ἀβέλτεροι,

Καὶ Σκέψομαι λέγοντες· ἄνθρωποι γὰρ αὖν

Σκέψῃ σὺ περὶ τῆς δυστυχίης ὅταν τύχῃ;

Attollentes supercilia ut stulti,

Et dicentes, Considerabo; homo enim cum sis

Considerabis de aliquo infelici?

Potest & ἐσκεῖσθαι, quod quidam codices habent, ferri: optimèque cum sequentibus conveniet: vertes, *se jam cogitasse.*

Καὶ λέγει ἐαυτὸν ἔτερον γινώσκειν.] Sensus est, cum ipsemet fuerit qui id de quo quæritur dixerit feceritve, non se tamen, sed alium fuisse dicet, à quo id sit dictum factumve. Nostri homines hoc dixerint, *Vous me prenez pour un autre.* Possis hoc & ad verbum ἐκπληροῦμαι referre. Nam qui ἐκπληροῦται (est autem ἐκπληροῦς, sive ἑστῶς, aut

horror, vehemens quædam admiratio, id est, θαυμάσιότης: (ait philosophus *Topicorum* quarto, cap. 3.) ij quodammodo de statu mentis dejiciuntur, eaque ecstasi alii à se ipsis fiunt. Sæpe etiam accidit, ut quis opinioni suæ & expectationi contrarium quid audiens, in stuporem simul detur, & sententiam mutare cogatur; & ita quoque alius à se ipso fiat: sicut Megaronides ille Plautinus in *Trinummio*, A. 1. Sc. 11. vers. 123. qui cum Calliclem eo consilio adisset ut eum concastigaret pro commerita noxia, ubi tamen eum loquentem audit, repente mutat animum, & exclamans ait,

Proh di immortales, verbis paucis quam cito

Alium fecisti me! alius ad te veneram.

Sic apud Demosthenem in ea πρὸς Φορμίωνα, de eo qui sententiam mutaverat, ἔπερθε ἤδη ἦν καὶ ἔχ' ὁ αὐτός. Prima interpretatio magis mihi probatur, estque simplicior.

Ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θάπην] Θάπην, hoc est, citius, & nimis ἐόντως atque ἀεζανίστως, simplicium hominum more, qui fere subito credunt. Vel θάπην accipe pro ἀθρόως & repente: quod de iis usurpatur qui impetu quodam animi magis quam consilio aliquid faciunt. Sic apud Philosophum opponuntur θάπην & ἐκ προσαγωγῆς, statim & per quasdam accessiones. Seneca eleganter impetu placere, pro θάπην καὶ ἀεζανίστως, Epistola c1. Notabis illud πρῶτον φωνάς: erat usitatius φωναῖς, ut πρῶτον λόγους sed φωνάς omnes etiam scripti Palatini.

καὶ πλοῦς καὶ παλιμαγίας.] Vocat πλοῦς quæ Cicero lib. 11. de Orat. cap. 86. involucra & integumenta dissimulationis: sive subdolos & ad fallendum compositos sermones, tanquam retia aut laqueos. Has poëta vetus apud M. Tullium lib. 111. de Orat. cap. 38. versutiloquas malitias dicit. Possis vertere orationem intortam cum Plauto in *Cistellaria* A. 1v. Sc. 11. vers. 63. ubi festivissimus poëta istiusmodi homines (*alterplices* veteribus Latinis dictos, Græcis σφιγμέλλες) involvulo similes ait bestię damnificæ, quæ in pampini folio implicat se. Sic πλέκειν μανθανάς sæpe apud Græcos poëtas. Παλιμαγίας vertimus dicta recantata. Cantare enim idem sæpius dicere, ut & ὕμνεϊν apud Græcos. Videtur autem Theophrastus ista voce sermones ancipites, & qui diverso aut etiam contrario modo accipi queant, intelligere. Πάλιν utrumque significat, & iterum, & contra. Hic significat non iterum, sed contra: sic apud poëtam πάλιν ἱρεῖν, non est iterum dicere, sed contrarium. Et παλινωδία est, non tam iterata cantio, quam priori contraria: & sic apud Horatium, lib. 1. od. xv1. recantata opprobria. Apud Pindarum *Isthm.* Od. v1. παλίγλωσσον πόλις καὶ βάρβαρος, Urbs quæ diversa lingua utitur ab aliarum gentium linguis. Idem poëta Nemeonicarum oda prima, παλίγλωσσον δὲ οἱ ἀδάνετοι ἀγγέλων ῥῆσιν δέσσαν, hoc est, contrariam. Ita alia multa dicuntur.

Ὁδ' ἔπειτα ὅσιν εὐρεῖν ἔδεν.] Præclare maximus poëtarum *Iliad.* 1x. vers. 312.

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνός ὅμως εἶδ' ἀνὴρ πύλησιν,

Ὅς καὶ ἔπειτα μὲν καὶ εἰς ἐν φρεσὶν, ἄλλοι δὲ βέλτε.

Hand minus ille mihi exosus quam janua Ditis,

Mens aliud cui tecta tegit, quam lingua loquatur.

Ad.

Ad CAPUT II.

Περὶ κολακείας.

THEN ὅ κολακείαν.] Inter virtutes quæ ad ὁμιλίαν & vitæ quotidi-
anæ consuetudinem proprie pertinent, ideoque ἐξαιρέτως ὁμιλητικαὶ
à Platone vocantur, Aristoteles quarto *Nicomacheorum* cap. 12. pri-
mam numerat illam, qua qui fuerit præditus, is & facta & dicta
omnia sua ita temperabit, ut ejus convictus omnibus sit futurus gra-
tus, suavis, atque etiam jucundus: omni enim asperitate morum, &
morositate, quæ est ἐρημίας ζωῶν (ut dixit Plato ad Dionem, ho-
minem αὐθάδη, austerum, & morosum) carebit: immo è contrario
in eo elaborabit, ut quantum honestas & virtutis amor permittent,
voluptati sit iis quibuscum versatur. Hanc virtutem, quia proprio
nomine carebat, Aristoteles in *Nicomacheis* φιλίαν nuncupavit, expli-
catione adjecta, quomodo eam vocem vellet hic intelligi; at in *Eu-
demiis* lib. 111. cap. 7. συμφύσιν vocaverat: & ut in nominibus vir-
tutis variavit, ita etiam in vitiorum ei oppositorum, ut capite
περὶ αὐθαδείας dicemus. Habet enim hæc quoque virtus sibi opposita
vitia, hinc κατὰ ἑλλειψιν, illinc κατὰ ὑπερβολήν. Ac de iis quidem qui
defectu humanitatis peccant hac in parte, est caput illud περὶ αὐθαδείας.
De iis vero qui modum excedunt, & nimis suaves ac dulces esse vo-
lunt, sunt hæc duo capita: περὶ κολακείας alterum, alterum περὶ ἀρεσκείας.
Nulla enim re admodum hæc duo vitia differunt, nisi fine qui diver-
sus est: quo quidem ita discriminantur, ut cum vitium sit utrum-
que, tamen comparata blanditia ad adulationem, pene virtus videat-
ur, non vitium; verum de blanditia infra suo loco. Adulationis
autem finis est privatum commodum. Eam definit Theophrastus
ὁμιλίαν αἰχρῶν, συμφέρουσαν ὅτι καὶ κολακχίοντι. In *Theæteto* Platonis
κολακεία definitur breviter, τέχνη ἡδυντικὴ, *ars suavitatis conciliatrix*.
In ejusdem *Definitionibus* (non enim iis assentiri debemus, qui te-
mere & contra auctoritatem vetustissimorum scriptorum illum li-
brum à Platone abjudicant) ita definitur, Κολακεία, ὁμιλία ἢ πρὸς ἡδονὴν
ἢ πρὸς βελτίαν, quam definitionem tribuit Theophrastus blanditiæ:
meliori sane consilio, & convenientius iis quæ ante ex Aristotele di-
ximus: addit vero Plato etiam aliam, ἐξαιρέτως ὁμιλητικὴ πρὸς ἡδονὴν, ὑπερ-
βαλλούσα τὸ μέτρον. Quæ etiam blanditiæ melius conveniat. Quare
prudenter Theophrastus ex Aristotele illa adjecit, συμφέρουσαν ὅτι καὶ
κολακχίοντι, ut à blanditia separaret. Non multo aliter B. Chrysosto-
mus, qui *Homilia* v. in Epistolam ad Philipenses, ita hoc vitium de-
scribit: Κολακεία ὅτι καὶ ἀνελευθερία, ὅταν τις δευραπύη πᾶσι ὅτι μὴδὲν τῶν
ἀδυνάτων, ἀλλὰ θεράμευός τι τῶν βιωτικῶν, *Adulatio, (quæ est eadem illibe-
ralitas,) est quando aliquis ob nullam rem honestam aliquem colit, sed
aliquid eorum captans, quæ ad vitæ commoda pertinent. Quod autem
ait αἰχρῶν, mallem ταπεινὴν dixisset; aut potius simul utrumque po-
suisset.*

fuiſſet. Nam & *indecora adulation* eſt, ut vocatur Suetonio, in *Auguſto* cap. 53. recteque Tacitus *adulationi* *ſœdum crimen ſervitutis* ineſſe pronunciat lib. 1. *Hiſtor.* cap. 1. §. 4. & proprium hoc eſt adulatoris, abjecte & demiſſe loqui, & in omnibus regi ſuo ſupparafitari ac ſecundas agere: ideo dicebat philoſophus *Politicorum* libro quinto, cap. 11. ἔργον καλακείας eſſe, ταπεινῶς ὁμιλεῖν. Et vere Clearchus Solenſis, Ariſtotelis diſcipulus, proprium hoc adulatoribus eſſe dixit, ut ſuos ſibi ipſi animos frangerent, & ſpiritum generoſum, qui ingenuos decet, demerent, ταπεινὰ ποιεῖντες τὰ ἤδη αὐτῶν, eos vero quibus ſervirent, tumore inflarent, & redderent vanos, & χαυνὰς ἢ κενὰς, atque ut loquitur Cicero iii. *Philipp.* cap. 9. *infatuarent*. Vertimus autem αἰχρὸν *turpem*, non *indecoram*: nam αἰχρὸν opponitur τῷ καλῷ, id eſt, *honesto*: aliud vero eſt τὸ πρέπον, aliud τὸ καλόν, ſi proprie loqui volumus. Porro vocis κάλαξ notationem varie explicant Græci grammatici, ad quos te rejicio. Veteres Romani *graffari*, ἀντὶ τῷ καλακεύειν, uſurpant, ut Feſtus docet: & ita dixit Horatius, lib. 11. *Sat.* v. *verſ.* 93. *Obſequio graſſare.* inde *graffator*, ὁ κάλαξ, quem etiam *ſtlatarium* à *ſtlata*, quod fuit navigii genus, ut puto, ὑποπικῶ, dixerunt. Gloſſarium, *Stlatarius*, ἐργόμωκος. Quid autem ſit ἐργόμωκος, in altero Gloſſario declaratur: Ἐργόμωκος, *adulator*, *ambitioſus*. Ἐργόμωκία, *adulatio*. Ἐργόμωκεύειν, *ancillor*, *adſectō*, *adulor*. Ubi etiam vides *ancillor* idem eſſe cum *adulor*, quod probatur altero Gloſſario, ubi hæc ſcribuntur, *Ancillor*, καλακεύω. *Ancillula*, ἐργόμωκος, παιδίσκη. Adjiciam & hæc ex eodem libro, *Adſentio*, ἐργόμωκῶ, συγκατατίθιμαι. Et alibi, *Fuco*, ἐργόμωκος. Puto autem ex eo dici ἐργόμωκον adulatorem, quia fere ſolent adſentatores eos, quibus palam adulantur, à tergo pinſare, ut veriffime Perſius ait *Sat.* 1. *verſ.* 58. Heſychius ſane aliter, ἐργόμωκῶν, ἐμπαίζων.

[Υπολάβοι ἂν τις ὁμιλίαν.] Late patet vox ὁμιλία, & ea omnia ferme complectitur quæ in vitæ quotidianæ uſu ſolent accidere. Latini fere pluribus verbis hujus Græci vim exprimunt: ſicut & Græci quoque interdum conjungunt ἡ ὁμιλία & τὸ συζῆν, ut in quarto *Nicomacheorum* initio cap. 12. Eruditiffimus Apuleius τὸ ὁμιλεῖν voce *ſamulari* expreſſit in apophthegmate quodam Ariſtippi; iterum dico, parum commode. Scio, erunt etiam hic qui exclament, & temere nos de Apuleio pronunciare dicſitent: ſed nos iſtos exclamatores alibi ſυνὸς θεῶς ἢ μέσσης compeſcemus. Latiffime ſane patet, ut diximus, vox Græca; quare etiam Ariſtoteles ὁμιλίας ἀνδρώπων & πραγμάτων dixit in ſeptimo *Nicomacheorum*, & ante eum Iſocrates in priore ad Nicoclem, & Hippocrates τῷ ψύχει ἢ τῷ θάλαπτι ὁμιλεῖν, in *Prorrhetico majore*, & in libro Περί ἰντρῶν, de instrumentis medicorum loquens, εἰ μέλλῃ ὁμιλεῖν τῷ νοσῶντι μέρει. Vide Erotianum. Apud Plutarchum leges ὁμιλεῖν ἡδοναῖς, apud hiſtoricos ſæpe ὁμιλεῖν καίθους, quod Plutarchus in *Mario* cap. 17. pag. 412. dixit ὁμιλεῖν τύχαις, quem locum depravat Muretus in *Variis ſuis* lib. 11. cap. 10. nam prorfus eſt ὕδαλος ἢ φλην-ρος, quod ille ſomniat de ὁμιλεῖν cum ei diphthongo; per, inquam, hoc eſt ineptum, quum & in *Sylla* iterum ſic loquitur

loquitur idem auctor: & quod Muretus non est ἐπὶ ὄναι suspicatus, Boeotus à Boeoto foenerarit loquendi id genus. Ita enim Pindarus *Nemeonicarum* oda prima

Φερίζει καὶ παντὶ στρατῷ Ποίαις ὁμιλήσῃ τύχαις. Sic usurpatur vox περισμιλεῖν in Platonis *Lachete*. Sic etiam dixit Athenæus καδομιλεῖν καιρῶς, de Ulyssæ tempori inserviente, proque ejus occasione Phæacas alloquente, libro xii. cap. i. Porro est hæc dictio militaris proprie, & in castris nata: vide Eustathium ad *Iliad.* pag. 802. & 940. Apud Latinos Cicerone inferiores, non minus latè patet verbum *conversari*, maxime apud Senecam; ut *conversari tristitia*, ὁμιλεῖν λύπη, *Epistola* xcix.

Τὸν ὃ κόλακα τοῖτον] Habes perpulchram adulatoris descriptionem apud Plutarchum, *De discrimine amici & adulatoris*, pag. 59. ibi, Τοῖτον ὁ κόλαξ, οἷος ῥήτορος φύλα καὶ καταγλάσσει μὲν εἰπεῖν περὶ τὸ λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὴ φύσιν αἰπῶς καὶ χαλεπῶς ἐγκαλεῖν ὅτι τὴν ἀρετὴν διαφθείρει ψυχροποτῶν. i. e. Talis est adulator, ac si Rhetor ineptus & ridiculus de ipsa oratione nullum ferens judicium, vocem culpet incusetque graviter, quod frigida potu arteriam corrumpat: Galenus, in libro de dignoscendis curandisque animi affectibus, adulatorem tribus notis insignit, τῷ περισσώρειν, τῷ παρπύμπειν, τῷ συνδαιπνεῖν τοῖς πολὺ δυνάμοις ἢ πλεῖστοι.

Ἐνδυμὴν αἶς ἀποδέπασιν εἰς σε οἱ ἄνδρ.] Similia his Artotrogus regi suo apud Plautum initio *Militis gloriosi*, A. i. S. i. vers. 55. seqq.

Ἡδδοκίμεις χρεῖς ἐν τῇ σοφ.] Non assentior interpretibus quibus videntur hæc Latine efferenda, *dignitatis tuæ splendorem magno omnium assensu obtinebas*. Aliud enim est ἡδδοκίμειν isto loco, aliud apud M. Tullium statim initio pro Sylla, *dignitatis splendorem obtinere*: quod potius convenit τοῖς ἐν τέλει. At ἡδδοκίμειν, id est, bene audire sive bona fama, etiam mediocris fortunæ & pauperi, quorum est magna passim indignitas, convenire potest: ex sequentibus enim apparet ad laudem probitatis & integræ vitæ esse hoc referendum, non ad dignitatis splendorem. Quare existimo ἡδδοκίμειν hic esse quod dixit Cicero, *fructum virtutis suæ capere*, in *Miloniana*: & alibi idem τὸ ἡδδοκίμειν vocat *fructum bonæ existimationis*. Proprie ἡδδοκίμειν sive ἡδδοκίμων ἐστὶν de eo dicitur, quem vulgo homines laude dignum judicant: itaque Isidorus Pelusiota, scriptor cum primis eruditus, τὸ ἡδδοκίμειν ἐστὶν & ἐγκωμιάζειν ita distinguit, ut illud dicat esse tacitum judicium hominū bene de aliquo judicantium & inter se consentientium, hoc, laudationem quæ sermone tribuitur. Sic ille *Epistola* cxxxi. Libri quarti: ἡδδοκίμοι μὲν γὰρ (forte ἡδδοκίμειν, vel, ut Ritterhusius in notis, ἡδδοκίμων γὰρ) ὅτι κυρίως τὸ ἀποδοχὴς ἀξίως ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀμάρτηων & ἀνευ ἀπάτης ἀδελφείως τὰς ψυχὰς φεράσας ἐκωμιάζειν ὃ ἐν λόγῳ, πολλάκις κολληθεὶς πένοντι, καὶ μὴδὲν ἀληθεύοντι. Probabilem enim esse, (vertit Rittersh.) hoc proprie est, si quis in animis audientium approbatione dignus censeatur, qui sine fraude ac incorrupte calculos ferant: laudari vero consistit in oratione, quæ sæpe numero assentationem spirat, nihilque veri in se continet. Est vero in hoc Theo-

phraſti loco mire emphatica tranſlatio verbi *κατανεχθῆναι*, quod mox ſequitur. Nam voluit indicare, ſicuti ſua ſponte gravia deorſum feruntur, ita omnes qui aderant, non quod ejus qui laudabatur gratiam captarent, ſed tanquam *ὡς αὐτῆς τῆ ἀληθείας ἐμβλαδύντας*, ut loquitur Philoſophus, in ejus nomen incidiffe: quaſi videlicet ita fit omnibus perſpecta ejus probitas, ut jam illius nomen non hominis, ſed virtutis ipſius proprium videatur. Parem elegantiam obſervabamus apud Plinium Secundum in ſententia non diſſimili: ubi *reddi nomina* tanquam debitum dicuntur, ſenſu quo hic *καταφέρεις εἰς τὸ ὄνομα*, *Epistoła* XXI. *Libri* IX. Utitur hanc vocem Theophrastus iterum *Περὶ λαλιᾶς*.

Ἀπὸ τῆ ἰματίου ἀφαιεῖν κερκίδα.] Hippocrates dixit *ἀπὸ τῆ ἰματίου κερκίδας ἀποτίλλειν* magis proprie: ſed & idem alibi *ἀφαιεῖν κερκίδα*. Dicitur & λέγειν κερκίδα, ut apud Celſum, *in veste floccos legere*. Vocarunt autem Græci *κερκώλεσμον* genus hoc adulationis. Heſychius, *κερκώλεσμος*, τὸ κολακευτικῶς τὰς κερκίδας ἀπολέγειν τῇ ἰματίῳ. Adeo autem frequens fuit hæc adulatio, ut inde natum fit proverbium, quod ita explicant Græci. Suidas, *Ἀφαιεῖν κερκίδας*, ὅτι τῇ πάντα ποιοῦντων ἕνεκεν κολακείας ἄλλοι τε χαῶνται καὶ Ἀριστοφάνης· εἰ τις κολακεύει παρὼν καὶ τὰς κερκίδας ἀφαιεῖν. In Plutarchi *Sylla*, Valeria ſoror Hortenſii de veſte Syllæ floccum vellens, lepidiſſime illi adulatur. Non ſolum autem floccos vel fratillos tollere olim adulatores ſolebant, ſed & alias omne genus ſordes abſtergere: neque omiſit hoc præceptum nequitiarum magiſter in *Arte*; & in *Amoribus* lib. I. El. 2. ait idem poëta,

Dum loquor, alba nigro ſparſa eſt tibi pulvere veſtis:

Sordide de niveo corpore pulvis abi,

In *Vespis* Ariſtophanis *Seen*. Καὶ μὴν ὁδὸς, &c. *verſ.* 53. Euphemius *κόλαξ* dicitur ſpongia calceos mundare. Τὸν σπόγγον ἔχων, ait, ἐν τῇ λευκῇ περὶ ἐμβάδι ἡμῶν ἀφαιεῖν. In *pelvi ſpongiam habens nobis crepidas abſtergit*. Videntur & caudas leporum ſoliti ſecum geſtare, ut præſto eſſet quo oculos ſenum lippientium κολακευτικῶς abſtergerent: Ariſtophanes in *Equitibus*, *Act.* II. *Sc.* IV. *verſ.* 74.

Ἰδὲ δὲ χεῖρας κερκίδας λαγῶ τῶ ὀφθαλμῶ ἀφαιεῖν.

Hem capeſis leporis hanc caudam, atque ocellos abſterge.

Similiter in *Lysistrata* mulier nequam marito ſuo adulatur. Turpiſſimum vero illud ibidem apud eundem poëtam adulationis genus, *Ἀπομυζάμενος, ὦ δῆμι, ἐμὴ πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀποψῶ*. O popule, ubi ego *emunxi, in caput abſtergo meum*. Spurcum hoc & fœdum; ſed longe turpiora hiſ legas apud Athenæum lib. VI. *cap.* 13. & lib. XIV. *cap.* 14. ex Eupolide, & Suetonium in *Vitellio*, capite ſecundo.

Προσνεχθῆ ἄχρην.] Secuti ſumus Palatina exemplaria. In quibusdam editis olim eſt, *προσνεχθῆ*.

Ἐχεις πρὸς τὰ ἐπὶ μέλαιναν τὴν τεῖχα] Sero caneſcere, vegetæ ſenectutis & viridis argumentum; qualis eſt eorum quos Græci *ἀμογέροντας* vocant: qualis etiam ille Plautinus *Periplectomenes*, qui negat ſe propter ætatem exaruiſſe ex amœnis rebus, *Milit. Glor.*

A. III. Sc. I. vers. 46. Ideo olim soliti homines molles, quos ne longa quidem ætas ad frugem bonam revocârat, canitiem occultare, non secus ac mulieres. Testimonia de utrisque passim sunt obvia in Græcorum epigrammatis, Martiale, aliisque poëtis: sed & pharmaco usos constat viros molles & effœminatos, ad celandam capitis nivem; ejus fuci compositionem docet elegans poëta Serenus Samonicus, & meminere Tertullianus, Josephus, alii. Clemens Alex. χειροματα πολιῶν vocat lib. 111. *Padag.* cap. 3. Aristophanes *Concionantibus*, Sc. Εγὼ δ' ἵνα εἰς ἀγροῶν, &c. v. 1.

-- εἰδ' ἂν εἰ τὸ φάρμακον

Ἐψῆσ' ἔτυχες, ὦ Λυσικράτης μελαίνετα.

Tamen non ad medicinam coquendam comparata es, qua Lysicrates nigratur.

Adulatores quoque moris habuisse suo regi canos vellere, testatur idem poëta *Equitibus*, Act. 11. Sc. 1v. vers. 73. ubi sic loquitur adulator,

Εγὼ δὲ τὰς πολιὰς γ' οὐ κλέγων, νέον ποιήσω.

Ego canos tibi eligens capillos, Juvenem te faciam.

Καὶ λέγοντος αὐτοῦ π.] Puta in declamationibus, aut recitationibus, quibus olim docti homines impensè delectabantur. In iis igitur, aut similibus συγγνήσειν, adulator, ei quem observat, audientiam facit, ac reliquis ad laudandum recitatorem, quamvis ineptum, & præit exemplo, & celeusmasin hortatur. Variis autem modis solebant veteres in istiusmodi cœtibus (Græci ἐπιδείξεις & ἀκροάσεις vocant, Cicero quoque *acroases*) approbationis signum dare: maxime vero his tribus; silentio attento, gestu corporis aliquo (vel manibus plaudentes, vel assurgentes, exultantesque, vel certo quodam modo vultum componentes) & secunda acclamatione. Plinius Secundus lib. quinto *Epist.* 3. de recitationibus loquens: *Multa enim a multis admonetur: & si non admonetur, quid quisque sentiat, perspicit ex vultu, oculis, nutu, manuum motu, murmure, silentio: quæ satis apertis notis iudicium ab humanitate discernunt.* Idem libro sexto, *Non labra diduxerunt, non moverunt manum, non denique assurrexerunt saltem lassitudine sedendi.* Libanius in epistola ad magnum Basilium, εἶπω καλῶ καὶ ταύτην ἣν λέγεις κακῶς εἰργάσω τὴν ἐπιστολήν, ὥστ' οἱ παρόντες ἡμῶν καὶ εἶχον μὴ πηδᾶν ἀναχρῆστωσκομένης. De silentio attento locus est egregius apud Platonem, tertio de *Legibus*, pessimè vulgo, ut alia sexcenta, acceptus, quem veluti in transcurso proferam atque interpretabor. Ibi igitur cum hospitis Atheniensis sermonem exciperet Clinias Cretensis, velletque illi significare sibi & sodali suo Megillo vehementer probari quæ modo dixisset, sic ait: Λόγω μὲν τοίνυν σὲ ὃ ξένη ἐπαινεῖν ἱπαχδέστερον ἔργον δὲ σφόδρα ἐπαινεσόμεθα προθύμως γὰρ τοῖς κεχομένοις ἐπακολοθήσομεν· ἐν οἷς ὁ καὶ ἱλιούπετος ἐπαινᾶν, καὶ μὴ, μάλιστα ἐστὶ κατὰ φύσιν. Hoc est, *Verbis quidem te, hospes, laudare, grave & odiosum sit: at nos re ipsa te vehementer laudabimus. Ad singula enim tua verba summo studio animos mentesque nostras admovebimus: quo maxime pacto homo liber laudetne, an non, declarare solet.* Plinius secundo epistolarum, *Imagino*

qui concursus, quæ admiratio te, qui clamor, quod etiam silentium maneat. Quo ego cum dico vel recito, non minus quam clamore, delector. Sit modo silentium acre & intentum & cupidum ulteriora audiendi. De acclamationibus dicemus mox: quæ quam crebræ fieri solerent, apparet ex his Senecæ, *Controversiarum* libro 1x. loquitur de declamatoribus: Quid, ait, quod laudationibus crebris sustinentur, & memoria illorum assuevit certis intervallis quiescere?

Καὶ ἐπαινεῖσαι δὲ ἀκοντ[ε].] Ambigo scripseritne Theophrastus ἀκοντ[ε], vel ἀκόντα, ut sit is sensus quem expressimus, assentatori haud male conveniens: an potius ἀκόντας, ut jubebat auditores aures suas commodare recitatori, & tacite eum laudare; quod quomodo fieri sole- ret, modo diximus: Sententia, quam probavimus, sic expressa est ab Eupolide in *Adulatoribus*, ἐπειδὴν κατῖδω πν' ἀνδρα ἡλίδιον, πλετὴν δ', εὐδὺς πρὸς τῶτον εἶμι καὶ π τὴ χηλέρων ὁ πλέταξ, πάνυ τὰτ' ἐπαινῶ, καὶ κατα- πλήτομαι, δοκῶν τοῖσι λόγοισι χαίρειν. i. e. Postquam video virum aliquem stultum, at divitem, statim ad illum eo; & si forte dives aliquid dicat, illud prorsus laudo, & cum stupore admiror, ut videar ejusmodi sermo- nibus gaudere.

Καὶ ἐπισημνήσας δὲ, εἰ παύσεται, Ὀρθῶς.] Legimus, καὶ εἰ παύσεται. Interpretes non erant hæc affecuti. Notum quid sit apud Græcos oratores ἐπισημασία, & ἐπισημαίνεσθαι ἀκόντα. Illud autem Ὀρθῶς, est usitata in recitationibus acclamatio, sicut & Εὖ vel Ὑπέριον. Horatius *Arte*, vers. 428.

—clamabit enim, Pulchre, bene, recte.

Cicero tertio *de Oratore*, cap. 26. Quare Bene & Praclare, quam- vis nobis sæpe dicatur. Belle & Festive nimium sæpe nolo. Quanquam illa ipsa exclamatio, Non potest melius, sit velim crebra. Persius *Sat.* 1. vers. 49.

Euge tuum & Belle, nam belle hoc excute totum.

Item vers. 84. —quin lepidum hoc optes audire Decenter.

Talis quoque illa in *Actis* cap. 12. com. 22. exclamatio adulatorum, Θεὸς φωνῇ, καὶ ἐκ ἀνθρώπου, Vox Dei, non hominis. Sic Plutarchus, *De se ipso sine invidia laudando*, cap. 14. pag. 543. Οἱ δὲ ῥητορικαὶ σο- φισταὶ, τὸ Θεῖος, καὶ τὸ Δαιμονίως, καὶ τὸ Μεγάλως, ἐν ταῖς ἐπιδείξεισι πρὸς δεξιόμηναι, καὶ τὸ Μετρίως, καὶ τὸ Ἀνθρωπίνως πρὸς ἀπολλύεσθαι. At oratores & Sophistæ dum de- clamantes patiuntur sibi acclamari, Divinitus, moderatorum & huma- norum laudem amittunt. Frequentissima vero etiam Romæ illa fuit acclamatio Εὐφῶς unde est toties apud Martialem *grande sophôs*. Si- donius Apollinaris libro primo, *Ad sophôs meum non modo laticlavi, sed tribulium quoque fragor concitaretur*. Idem libro primo, *Ob hac illi maximum sophôs non eloquentia prius quam verecundia dedit*. Ætas Quintiliani humanitatem vocavit hunc morem. Ipse appellat vere & indecoram & theatralem licentiam, studiorum perniciosissimam hostem libro 11. cap. 2. Nos alibi demonstravimus irrepsisse postea hanc consuetudinem è scholis in veteris Ecclesiæ ritus. Vide si lubet quæ notamus ad Vulcatii Gallicani *Avidium Cassium*.

Καὶ σκώφαντι πικρῶς ἐπιγελᾶσαι.] Mutata distinctione sensum longe acutiorem reddidimus. Nam adulator ut indicet quam probet scomma amici magni sui, quasi parum sit, si ridenti arrideat, in effusio-rem risum & cachinnationem solvitur: ac quo magis rem videri sibi ridiculam ostendat, vestem in os inserit, & se risu pene enectum dicit. Tale illud omnino apud Plutarchum, in elegantissimo libro *de discrimine adulatoris & amici*, pag. 54. Σὺ μὲν, inquit adulator, ἀχάριος ἐγέλαις, ἐγὼ δ' ἐξέθνησκον ὑπὸ τῆς γέλατος. Tu quidem intempe- stive ridebas, ego vero risu penitus moriebar. Juvenalis de adulationi- bus Græculorum, Sat. 111. vers. 100.

Natio comœda est: rides? majore cachinno

Concutitur. Sed est & alia lectio, καὶ σκώφαντι ψυχρῶς, ἐπιγελᾶσαι. pulchre sane Plutarchus περὶ συστομίας pag. 531. Periclis dictum illud, *Amicum esse se ad aras usque*, reprehendens, quod hoc esset nimis prope ad gravissima peccata accedere, subjicit, ὁ δὲ πόρρωθεν αὐτὸν, ἰδίῃς μὴτε λέγοντος ἐπαινεῖν παρὰ γνώμην, μὴτε ἄδοντος κερταῖν, μὴτε σκώ- φοντος ἀφύως ἐπιγελᾶν. καὶ ἐκείνῃ μέχρι τέττα προελθεῖν: Qui eminus se adsuescit, ut neque dicentem laudet diversum sentiens, neque canenti applaudat, neque scurrilibus dictis arrideat, rem eo usque adduci non patietur; qui locus hanc lectionem vehementer astruit atque exponit. Reperiuntur libri qui sic habent, καὶ σκώφας π. ἢ. ἐπ. potest legi, καὶ εἰ σκώφαι π. ἐπ.

Ἐως αὖν αὐτὸς παρέλθῃ.] Ut in lingua sancta ἦν Ἡ, Ipse, pro Deo aut Christo absolutè ponitur: sic apud Græcos honoris appellatio est αὐτὸς, hoc est, Ille, & ut hodie loquuntur homines κολακευτικοί, Do- minus, sine adjectione. Ita semper in hoc capite designatur ὁ κολακευ- ὤμενος, qui est adulatori instar domini. Sunt enim αὐτὸς, & ἐκείνῃ, voces fervorum, quas honoris causa priorum nominum loco u- surpabant. Aristophanes *Ranis*, Act. II, Sc. 11. vers. 17.

Ἴδε νῦν, φράσον πρώτιστα ταῖς ἀνλητρίσι

ταῖς ἐνδον ἔσσις, αὐτὸς ὡς εἰσέρχομαι.

Abi nunc, dic tibicinis Quæ intus sunt, me ingressurum statim.

Scholiastes, αὐτὸς, ἀντὶ τῆς, ὁ δισπότης. Sic apud Latinos. Plautus *Casina*, ubi Stalino & ancilla colloquuntur, A. IV. S. 11. vers. 10.

St. Quid tu hic agis? An. Ego eo quo me Ipsa misit. Ipsa, hoc est, Hera mea. Terentius *Hecyra*, A. III. Sc. 14. vers. 14.

Sed Pamphilum ipsum video stare ante ades.

Donatus; Ipsum, à quo missus sum: vel dominum; ut Græci, αὐτὸς. Idem notat Asconius in quendam *Verrinarum* locum. Erat & disci- pulorum vox, cum de præceptore loquerentur: unde illud αὐτὸς ἔφρ. Aristophanes *Nebulis*, Act. I. Sc. 11. vers. antepenult.

Στ. Φέρε, τίς γάρ ἐστιν ὁ ἐπὶ τῆς κρεμνίδος ἀνὴρ;

Μα. Αὐτός. Στ. Τίς αὐτός; Μα. Σωκράτης.

St. Age vero, quisnam hic est, qui calathò insistit huic?

Disc. Ipse est. St. Quis ipse? Disc. Socrates.

Scholiastes ibi, πρῶτον, inquit, τὸ διδάσκαλον καὶ εἶπε πρῶτον τὸ ὄνομα. Ho- noris

noris causa non statim Socratis nomen profert. Idem notatur ab eodem etiam alibi, & à Donato non uno loco. Apud Platonem in *Protagora*, pulsantibus fores Calliæ sophistæ respondet janitor, Οὐ γὰρ αὐτῷ, id est, *Doctōri non vacat*. Cum igitur vox κόλαξ ad aliud referatur, & sit ἢ πρὸς π, ut herus & servus, patronus & libertus, itemque patronus & cliens; Theophrastus ἢ κολακευόμενον, id est, *eum qui se sinit adulari*, ut Cicero loquitur, lib. 1. *Officiorum*, αὐτὸν appellat, pulchre loquendi genus ipsum, quo adulatores utuntur, retinens. Nos aliquando αὐτὸν *regem* diximus: nam apud Latinos ὁ κολακεύμενος, *Rex* dicitur: & ut docet Donatus, rex & parasitus ita sunt ἢ πρὸς π, ut patronus & libertus. Dicitur & *dominus*: unde illud Juvenalis, *Sat. v. vers. 138.* — *dominus tamen & domini rex*

Si vis tu fieri, nullus tibi parvulus aula

Luserit Æneas.

Apud Græcos ὁ τρυφῶν & ὁ κόλαξ similem sæpe relationem habent: quare ὁ τρυφῶν est *rex*. Ut cum scribit scholiastes Aristoph. τοιαῦτα εἰσάδει τοῖς τρυφῶσιν οἱ κόλακες λέγειν. Et apud Demosthenem sæpe τρυφῶν & κολακεύειν pro eodem ponuntur. Interdum vero ad deos refertur κόλαξ appellatio: & ita dicti sunt οἱ διονυσιακαὶ τεχνῖται, qui vitam tolerarent artes Baccho sacras exercentes, ut comædi & tragœdi, & natio illa tota, histriones, præstigiatores sive δαυματοποιοὶ, rhapsodi, citharœdi, ψαλμοδοῦνται, tibicines, σαλπικταί. hi, inquam, omnes dicti sunt διονυσιοκόλακες: itemque μασκόλακες: nam ita eos vocat Dionysius Halicarn. libro septimo.

Χρηστὴ παρὰ τοὺς νεόπαιδας.] Etiam hic servat idioma adulatorum. Νεόπαις autem maluimus *pullitiem*, quam *pullos* vertere, aut *pullastros*: quia fere in his vocibus latet obscœnitas, ut Festus docet. Juvenalis de adulatoribus, *Sat. v. vers. 143.*

— *simul ipse loquaci*

Gaudebit nido.

Καὶ πορευομένῳ πρὸς πινυτὴν ἢ φίλον.] Mos fuit Græcis Romanisque cum ad aliquem amicorum viserent, nuncio misso suum adventum significare. Plinius Secundus *Epistolarum* libro primo, *Evigila veram. Nuntius à Spurina: venio ad te: Imo ego ad te: Coimus in porticum Livia, cum alter ad alterum tenderemus.* Apud Romanos verò, etiam maritus rure domum revertens mittebat qui adventum significaret uxori, ut auctor est Plutarchus in *Questionibus Romanis* pag. 266. A. ac videtur fuisse hoc munus eorum servorum, quos *anteambulones* vocat Martialis. Epiphanius *περιεπαγγέλτορας*. Mox legendum *περιήλθα, non προσήλθα*. Sic Terentius *Phorm.* Act. V. Sc. 11. vers. 13. *Abi Geta, prænuntia.*

Τὰ ἐκ τῆς γυναικείας ἀγορῆς διακοῖσαι δυνάστες.] De muliebri foro tantum docent nos Veteres, fuisse apud Athenienses locum in foro, qui Γυναικεία ἀγορὰ vocaretur: ubi minuta vasa, atque ut puto τὰ ἐπιτεχνήσια, & escaria in primis, vænirent. Auctor Pollux libro decimo, capite secundo. Atque hoc etsi à doctis viris recte est isto loco adnotatum; iidem tamen sensum horum verborum nescio an perviderint: certe non aperuerunt.

ruerunt. Voluit enim Theophrastus hisce verbis declarare, quod Plutarchus in libello *de discrim. amici & adulat.* ait esse adulatoris proprium: circa minuta quædam & sordida officia, quæ verus & ingenuus amicus, ut se indigna spernit, versari, ea obire atque exsequi: at scin' quomodo? tanta diligentia, ut eum cum cernas illis rebus occupatum, putes in eo quod agat opes Græciæ positas. Ideo ait ἀπνευσί, hoc est, *sedulo, propere, & quasi uno spiritu.* Sic Latini vim vocis Græcæ exprimunt. Seneca; *Clivum istum uno si potes spiritu exaspera*, hoc est, ἀπνευσί. Plinius dixit pro eo, *raptim & sine interspiratione* Lib. xxiii. cap. i. D. Hieronymus, in epistola quadam, *una saliva* non dissimili sensu. Plato in *Theateto*, τὸ πᾶς καὶ ὁξέως διακονεῖν, in simili sententia dixit. Plutarch. vero in lib. *de discrimine adul. & amici* pag. 62. D. significantissimis verbis τὸ ἀπνευσί expressit, συνεχῶς, καὶ ἐνδελχῶς, καὶ ἀτρυτῶ. Ejus locum apponam, qui isti erit pro amplo commentario: Ἐν ταῖς πράξεσι πολλὰ παραλείπουν οἱ φίλοι τὰ μικρῶν, καὶ ἐξακαλουῦντες ἑδὲ πολυπραγμονοῦντες, ἑδὲ αὐτοὶ εἰς πᾶσαν ἐπὶ ἑργίαν ἐμβαλόντες ἀλλ' οὐκ αἰνῶ (ὁ κόλαξ) ἐνταῦθα συνεχῶς καὶ ἐνδελχῶς, καὶ ἀτρυτῶ. & διδῶς ἐτέρῳ τὸ πον. ἑδὲ χρόαν διακονίας ἀλλὰ βέλτοισιν καλεῖσθαι καὶ μὴ καλεῖσθαι, δακνόμενῶν μᾶλλον δὲ ὄλῳ ἐξαδυμῶν, καὶ πολυκόμους. Id est, *Si quid faciendum sit, multa minuta prætermittunt veri amici, haudquaquam solliciti inquirentes, neque satagentes, neque se ad omnia ministeria ultro ingerentes. Adulator contra assiduum in his, sedulum, atque indefessum se præbet; nullum alii locum, nullas partes obeundas relinquens: sed sibi optans imperari: egrè etiam, ni id fiat, ferens: aut animum potius despondens, & misere quiritans.* Alludit huc Horatius illis verbis secundo *Satyrarum*, vi. versu 108.

— — nec non vernaliter ipsis

Fungitur officiis.

Nam *vernaliter* est, adulatorum in morem. Non est autem arbitrandum ad vasa tantum nescio quæ hæc pertinere, quia Pollux dicat in foro muliebri vasa vænisse: quin potius generaliter ad ea omnia referendum, quæ ad epulas & instruendam mensam pertineant. Erat autem obsonari officium olim, aliàs fervorum ἀγορασῶν sive obsonatorum, quorum Athenæus libro iv. & Seneca epistola quadragesima septima meminerunt, & in Θεοφιλῆ suo Theodoretus, in vita Petri Galli eremitæ; aliàs adulatorum ac parasitorum: quod illa Ergasili parasiti Plautini querela de sui temporis juventute declarat, *Capt. A.* III. S. i. vers. 14.

Ipsi obsonant, quæ parasitorum ante erat provincia.

Ipsi de foro tam aperto capite ad lenones eunt,

In tribu quam aperto capite fontes condemnant reos.

& in *Milite A.* III. Sc. i. vers. 71. sic de se Periplectomenes,

Vel hilarissimum convivam hinc indidem expromam tibi,

Vel primum parasitum, atque obsonatorem optimum.

Gnatho quoque Terentianus *Eun.* A. II. Sc. ii. vers. 26. ideo se charum ait esse cupedinariis, coquis, laniis, cetariis, fartoribus, piscatoribus & aucupibus, quia & olim sibi re sua salva, & nunc perdita.

fluo.

fuo regi obsonans sæpe illis profuisset. In *Adelphis* autem Act. V. vers. 7. indicat Demea obsonare itidem ac scortum adducere, hominis nihili esse officium. Hinc nomen habuit apud Apollodorum, ex quo *Phormionem* suam Terentius transtulit, parasitus Phormio: id enim nomen poeta in prologo parasito tribuit, alludens ad φορμίδα erat autem φορμίς vas vimineum ut sportula, quod, ad macellum & forum cum irent, secum ferebant: quale est quod Galli vocant *cabas*, unde est φορμίς καρύων & φορμίς σύκων apud Athenæum; quod Cicero pro *Flacco* cap. 17. *fiscinam fisorum* dixit: Plutarchus πρὸς φιλοπλατίας, ἀρρίχον ἰχθύων. Xiphilinus ex Dione ἀρρίχον (nam & ita scribitur) ὁπώρην ἰχθυον. Aristoteles III. *Rhet.* c. xi. §. 41. τὰλαρον συκαμίνων. Fuisse autem in Γυναικείᾳ ἀγορᾷ non tantum vasa, sed omne ferme genus obsoniorum vendi solita, vel ipso Polluce teste, probare possumus; qui Κύκλον & γυναικείαν ἀγορὰν pro eodem accipere videtur. In *Cylo* autem omnia id genus, exceptis carnibus, prostabant. Scholiastes Aristoph. ad *Equit.* Act. I. Sc. 1. Ὁ κύκλος Ἀθωίνῃσιν ἐστὶ κατὰ περ μέγεθος, ἐκ τῆς κατασκευῆς τὴν περιστροφὴν λαβὼν· ἐνθα δὲ πρὸς αὐτῷ χωρὶς κρεῶν τὰ ἄλλα ὄνεια· ἑξαιρέτως ὅ οἱ ἰχθύες. Quod ait à forma hoc forum Circuli nomen esse nactum, quippe quod esset rotundum, verum est; constat enim pleraque antiquorum fora fuisse ejus formæ. Propterea Homerus, ut notant Veteres, τὴν ἀγορὰν vocat ἑρὸν κύκλον, *Iliad.* Σ. vers. 514. & Sophocles, κυκλῶντα τόπον (in editis libris hodie, θερόν) ἀγορᾶς dixit. Euripides quoque ἀγορᾶς χραίνων κύκλον. Sic apud Dionem Prusæensem, τῆς Εὐβοϊκῆς ἀγορᾶς κύκλον legas.

Ὡς μαλακῶς ἐδίδεις.] Simillimæ voces adulatorum Dionysii tyranni, quas refert Diogenes Cynicus in epistola ad ipsum. Σὺ ὅ, inquit, ὥσπερ τὰ παιδία πάντα πῖνας καὶ πίτθας εἰσηγάγῃς καὶ σοὶ φασι, δέξαι τέκνον. Ἐγγὺ εἰ πρὸς μετρίᾳς μικρὸν ἐπὶ μόνῃν τὰ πρὸς σφραγῇ. Id est, *Tu vero instar puerorum ascrivisti tibi nescio quos paterculos & nutrices, qui tibi aiunt, Accipe hoc fili: Infunde si quid me amas adhuc parum: Tantum hoc amplius ede.* Sed non displiceat pro ἐδίδεις scribi ἐστῆς, quod invenimus è docti cujusdam viri conjectura adnotatum. Erit sensus; *Quam molliter tuos convivas excipis!*

καὶ ἐρωτῆσαι.] Adulator apud Juvenalem, Sat. v. vers. 135.

Da Trebio, pone ad Trebium: vis, frater, ab illis Ilibus?

Τὰ περισκεύεσθαι.] Solebant enim potentiores & delicatiores spectare sedentes in pulvinis: cujus moris etiam in Aeschinis & Demosthenis orationibus est mentio.

καὶ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι.] Intelligendum hoc est de imagine quam artifex pulchriorem multo fecerit eo quem refert. Nam hoc quoque adulationis genus olim usitatum fuit. Lucianus πρὸς τὴν εἰκότιον. Sunt, ait, qui non ἐν ἱππέοις tantum, sed etiam ἐν γεραιῖς τὰ ὁμοία κολλημένους τε καὶ ἑξαιρῶντες διέλθουσι· in picturis volunt alios sibi de similitudine blandiri & faciunt facere. Vide reliqua. Seneca loquens de philosopho rebus non artificiis, Epistola cxii. Non exurgit in plantas,

nec in summis atbulat digitis, eorum more qui mendacio statuum (scrib. flaturam) adjuvant, longioresque quam sunt videri volunt.

Atque hæc de adulatione Theophrastus in isto libello. Nam alibi plura de foeditate ejus vitii fuisse ab illo scripta, edito etiam Περὶ κολλυγίας libro integro, testantur veteres: & laudat eum librum Athenæus in sexto *Deipnosophistarum*, cap. 16. pag. 254. Docuerat & Eupolis eodem argumento fabulam Κόλλυγες inscriptam, cujus meminit Pollux lib. vii. cap. ultimo; & Menander item Κόλλυγες, teste Athenæo.

Ad C A P U T III.

Περὶ ἀδολοχίας.

H δὲ ἀδολοχία.] Et hoc caput & duo item alia, quorum alterum inscribitur Περὶ λαλιᾶς, alterum Περὶ λογιστικῆς, ad vitæ quotidianæ consuetudinem, & eas quas superiore capite ὁμιλητικῆς εἴς vocari à Platone dicebamus, pertinent. Nam quum, ut docet Aristoteles, lib. vii. *Polit.* cap. 14. vita humana duabus quasi partibus contineatur, otio & negotio, sive, ut loquitur Theophrastus hoc capite, σπουδῇ ἢ χολῇ, (Cicero lib. ii. *de Fin.* cap. 26. & Sallustius *joca & seria* vocant) virtus & vitium etiam in remissione hac & ἀνυπαύσῃ, ut Philosophus appellat, locum habent: ipseque in quarto *Nicomacheorum* cap. 14. quasdam virtutes & vitia recenset hujus generis. Non est autem inter ὁμιλητικῆς virtutes postrema censenda illa quæ opponitur tribus supra nominatis vitiis: quæ virtus nomine proprio cum apud Græcos tum apud Latinos caret. D. Ambrosius quidem in *Officiis loquendi modum* appellat, & primum officium esse statuit: sed nos latius patentem virtutem quandam querimus; quæ nihil aliud est quam mediocritas quædam circa congressiones & colloquia familiarium, & quando, & quandiu, & quomodo iis debeamus indulgere, præscribens. Hanc ἀνύπνου virtutem notam facient quæ ei sicut reliquis virtutibus opponuntur vitia, & κατὰ τὸ ἐλλείπον, & κατὰ τὸ ὑπερβαίνειν. Nam & austeritate ea sunt quidam, ut ab istiusmodi congressionibus abhorreant, aut in iis tanquam lapides conticescant; quos merito reprehendas: & contra alii sunt qui istis συνουσίαις nimis delectentur, aut modum in iis tenere nesciant. Hi posteriores modum excedunt & ὑπερβολῇ peccant, illi priores ἐλλείψει de quibus nihil amplius dicemus hoc loco, nisi quod Theophrastus αὐθαδεΐα nomine hoc quoque vitium est complexus; de quo infra. At eorum qui ὑπερβολῇ hac in re peccant, multiplex est differentia. latissime enim id vitium patet, quodque in multas quasi species dividi queat. Ex iis sunt illæ tres, quas totidem capitibus Theophrastus describit, ἀδολοχία, λαλία, λογιστική, quæ vitia etsi affinia sunt (quippe quasi species ejusdem generis) differunt tamen inter se non parum. Nam ut de ἀδολοχίᾳ

primum dicamus: qui congressionibus id genus ita delectantur, ut voluptati illi, quam ex colloquiis mutuis & confabulationibus persæpe nugatoriis, quibus solent homines otio dediti & garruli fenes se oblectare, omnia postponant, facileque vel dies integros de lana caprina aut gerris Siculis cum sui similibus colloquentes traducant: hos Græci ἀδολέχες, quasi avidos confabulandi, παρὰ τὸ ἀδιδῆναι τῇ λέξει, nuncuparunt. Est autem λέξις (ea vox pura puta est Hebræa vel Syriaca) tum istiusmodi confabulatio, tum locus ipse ubi ea sine otiosi homines coire solent, apud Homerum *Odyss.* Σ. vers. 328. & Hesiodum *Εργ. κὶ Ἡα.* vers. 499. Ἡμεῖν ἐν λέξει, fuitque ea dictio diu in usu apud Iones & Dores in ea notione. Ἀδολεχίαν hanc definit Theophrastus διήγησιν λόγων μακρῶν καὶ ἀπερὸς λεύπων. Sic ejus præceptor τὰς ἀδολέχας definiebat tertio *Nicomacheorum* cap. 13. τὰς φιλομῶθας καὶ διηγηματικὰς, καὶ περὶ τὸ τυχόντων κατατρέχοντας τὰς ἡμέρας: eos qui *fabularum narrationumque studiosi sunt, & de quibuscumque rebus colloquendo dies conterunt.* Similiter etiam Dion Chrysostom. in oratione quadam τὰς ἀδολέχας tribuit λόγους ἀναειδήτους καὶ μακροὺς, *sermones sine mente & longos.* Et in optimo Glossario ἀδολέχης vertitur *fabulosus*, hoc est, φιλόμωθος, ut dixit Aristoteles. Themistius *Oratione septima*, φιλόμωθον γίνεσθαι ὅτι τὸ ἡμέτερον, ἀδολεχεῖν τε τὰ πολλὰ δοκῶμεν. Veteres Latini *fatuum* dixerunt: est enim *fatuus* à *fando*, & inepta loquentem notat; quanquam potest origo vocis esse Hebraica, à dictione פִּתְיוֹ, quæ significat hominem ἐνθῆ & fatuum. Sed & *fabulatorem* & *nugatorem* Latini τὴν ἀδολεχίαν vocant: & ἀδολεχίαν, *nugas*: ut apud Terentium *Heautont.* Act. IV. Sc. 1. vers. 8. *nugas dicere*, pro ἀδολεχεῖν. Nos autem ἀδολέχῳ *garrulum* diximus, & ἀδολεχεῖν *garrire*. Cicero *ad Atticum* libro XI. epist. 1. *Novi nihil; quid ergo opus erat epistola? quid cum coram sumus & garrimus quicquid in buccam? Est profecto quiddam λέξις, quæ habet etiam, si nihil subest, collocutione ipsa suavitatem.* Ἀλλὰ vero vitium est, quo tenentur ii qui non solum confabulationibus istis nimis sunt dediti, quæ erat ἀδολέχων nota; sed hoc amplius, modum in congressibus tenere nescientes, perpetuo loqui, tacere nunquam, neque ullas aliis loquendi vices tradere solent: sed γλωσσελαγία & *loquendi morbo*, ut Cato vocabat, laborant: quam Euripides *Orest.* vers. 10. αἰχίσῳ νέσον verissime appellavit, & *Medea* vers. 525. ἀπὸ ἐπιθέτου σωμαχόν dixit. Hæc est quam Theophrastus ἀλλίαν vocat. Reperiuntur verò quidam minimi pretii & malè feriati homines, quibus mos est falsa quædam confingere quæ aliis narrent: iis maxime qui novorum nunciorum audiendorum desiderio ducuntur; qua prurigne teneri multos videas. Græci fictores istos novorum rumorum λογοποιεῖς dixerunt, & vitium ipsum λογοποιεῖν de quibus infra pluribus. Ex his quæ diximus intelligi potest, & quid commune habeant hæc tria, ἀδολεχία, ἀλλία, & λογοποιία, & quid differant; subtiliter enim & ingeniose ea Theophrastus distinxit. At à scriptoribus vulgo istæ distinctiones non observantur: quare etiam Plutarchus, in eo commentario quem scripsit *Περὶ ἀδολεχίας*, tres has species unica illa voce amplectitur:

καὶ ἀπερὸς ἐλθόντων.] Sapiens est, è corde intimo, non è labris tantum summis vocem mittere: quod faciunt homines vani, qui quodcumque in solum venit, ut dicitur, temere effutiant. Plutarchus pereleganter, in libello *De garrulitate* [pag. 513. F.] cap. 33. εἰν ἀπὸ χυαῖς, inquit, ἡ λευκὴ σάθμῃ περὶ τὰς λόγους ὁ ἀδολοχῶν, *garrulus ubi ad verba venitur alba amissis est*. Imitatur autem Platonem illo loco (ut obiter hoc dicam) non insolens Plutarchus. Ait de se Socrates in *Charmidis* initio, Ἀπεχνοῦς λευκὴ σάθμῃ εἰμὶ περὶ τὰς καλὰς. Proverbiū est λευκὴ σάθμῃ, de eo qui omnia indiscriminatim probat. Tale est apud A. Gellium in præfatione, quæ in nonnullis edd. est caput ultimum, ex Lucilio *alba linea*. Fere enim minio aut rubrica utuntur fabri, non creta. Platonis interpretes, quid inter σάθμῃ & σαθμός interflet, nesciverunt: & ut cum Platone dicam, περὶ τῶν φιλοσόφῃ ἀπανταχὲ λευκὴ σάθμῃ ἐγένοντο. Hoc vult Socrates; amorem ἧς καλῶν, *pulchrorum*, sibi à natura sic esse insitum, ut omnes indiscriminatim deamet, qui inter καλὰς suo merito censeantur: ita accipe apud Maximum Tyrium *dissertatione* viii. ubi de Socratis mente in hoc & similibus dictis disputatur. In contrarium sensum usurpatur vox σάθμῃ, ut cum ait Julius Pollux, ἀλλ' ἐδ' ἐν Θεοπόμπῃ σάθμῃ ἧς εἰς ἐρμηνείας κείσιν. Sic legendum apud Pollucem *lib. iv. cap. 12.*

Οἱ, ὃν μὴ γνώσκῃ, τέτῳ.] Ita orditur descriptionem garruli & Horatius, *Lib. i. Sat. 9. vers. 3.*

Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum,

Arreptaque manu, Quid agis dulcissime rerum?

καὶ ὡς ἀξιοὶ οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορῇ.] Intellige hic πυρῶν ἀγορῶν, qualis Romæ erat Minutia frumentaria. Similis Davi ἀδολοχία apud Terentium *Andr. Act. IV. Sc. v. vers. 5.* in contraria sententia,

— *Di vestram fidem,*

Quid turba est apud forum! quid illic hominum litigant?

Tum annona cara est: quid dicam aliud nescio.

καὶ πλὴν θάλασσαν ἐκ Διονυσίων πλωϊμόν ἔῃ.] Notum est plura fuisse celebrata ab hominibus Atticis Dionysia sive Liberalia. Nam & in urbe sub initium veris quæ vocabant τὰ κατ' αἶψυ Διονύσια & in agris Autumni tempore, quæ & Λήναια, & τὰ κατ' ἀγρὺς Διονύσια, itemque minora: erant enim ea tanquam præparatio ad altera Bacchanalia majora & antiquiora. Quare etiam Διονύσια solum quoties dicunt Attici scriptores, verna Dionysia intelligunt; ut hic Theophrastus. Nam hyeme maria olim fuisse clausa, & ineunte vere solita aperiri, parumque in usu hybernā navigationem fuisse nemo ignorat, ex Horatii *lib. i. od. 4. Solvitur* &c. Vegetio, aliis sexcentis. Aristoteles libro primo *De generatione animalium* cap. 18. docens varie πλὴν ἐκ accipi, cum dicitur aliquid ἐκ τῆςδε γενέσθαι vel ἔῃ, ita scribit, ἡ γὰρ δὴ ὡς τῆςδε μετὰ τὸδε, ἔῃ ἐκ τῆς Παναθηναίων ὁ πλῆς. Non ut hoc post hoc, quomodo ex Panathenæis navigatio. Qui locus non erat prætermittendus.

καὶ εἰ ποιήσῃς ὁ Ζεὺς ὕδωρ.] In Aristophanis *Vespis*, Sc. Χάρη, περὶ βαίν' ἡρώμενως, &c. vers. 31. chorus senum inter eundem ad Pnyce curiam ita blaterat;

Κ' ἐκ

Κ' ἐν ἑορτῇ ὅπως ἔχ' ἡμερῶν τετάρων τὸ πλεῖστον
 ὕδωρ ἀναγκάτως ἔχει τ' εὖ ποιεῖν.

*Mira res fiet, ni per quatuor dies plurimam
 Aquam superne emittere fovem necesse sit.*

Et statim post,

Δεῖται γ' ἡ γὰρ καρπίμων ἀπὸ μὴ ἔσσι πρώϊμα
 ὕδωρ γενέσθαι.

Ubi etiam vides locutionem Atticæ plebis ποιεῖν Ζεὺς ὕδωρ, pro *pluit*: quod loquendi genus eleganter hic Theophrastus retinuit. Sane ὕδωρ, pro *cœlesti aqua*, apud scriptores Atticos translaticium est.

Καὶ ὁ ἀλεξὶς εἰς νέωτα γεωργήσῃ. Legimus ἡ δὲ π' ἀγρόν εἰς νέωτα γεωργήσῃ. Græcum est proverbium, Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλέσσι.

Ὡς χαλεπὸν ἐστὶ τὸ ζῆν. Davus Terentianus, *Andr.* Act. IV. Sc. IV. vers. 7. *Tum annona cara est*, eadem plane sententia; sic autem, ut Theophrastus loquitur, Scholiastes vetus Aristophanis in *Ranas*. Possumus etiam τὸ ζῆν exponere ἀφορμὴ εἰς τὸ ζῆν, sic vocabant Attici, quod Gallicè dicimus *moyen de vivre*, vulgo *προβολή*. Scholiastes Euripidis *Medea*, Ἦν ἡμεῖς προβολῇ καλεῖμεν εἰς τὸ ζῆν. Ἀπὸ ἀφορμῇ καλεῖται. Artemidorus lib. V. cap. 89. ἀφορμῇ βιωτικῇ. Tertullianus *exhibitionem*, nota voce Jurisconsultorum. Cassiodorus, *Quale fuit rogo tunc miseris vivere?* hoc est, οἷον ἦν τοῖς ταλαιπώροις τὸ ζῆν.

Μυστηρίοις μεγίστω δᾶδα ἔστησε. Mysteria noctu peragebantur: videtur ergo æmulatio quædam fuisse, quis maximam facem accenderet; quod Græci dicunt δᾶδα ἱστῖναι, quasi statuere & defigere ad lucendum. Plutarchus in *Cicerone* cap. 119. pag. 871. τὰ δὲ φῶτα πολλὰ κατὰ λαμπρὰς σινωπὰς, λαμπάδια ἢ δᾶδας ἱστῶντων ὅπῃ ταῖς θυγατρὶς. *Via crebris lampadibus & facibus, quas accenderant præ foribus, collucebant.* Inde apud scriptores sæpe δᾶδεχεῖν τὰ μυστήρια & placet veteribus Grammaticis δᾶδεχεῖν proprie dici de eo qui sit daduchus in Eleusiniis initiis. Fuerunt & alia λαμπάδεχίαι certamina varia Athenis, ut præter Platonem, Pausaniam in *Atticis*, & Suidam, Scholiastes Aristophanis docet, in *Ranas* ad Act. IV. Sc. II. sub finem: Sed id aliud, ut puto, erat. Quanquam quod ait μεγίστω, putavimus aliquando eo pertinere, quod videtur in ejusmodi agonibus fuisse aliquod virium corporis specimen. Ait enim Comicus in *Ranis*, loco jam citato, λαμπάδια δ' ἔδειξεν οἷός τε φέρειν ἑὸν ἀγυμνασίαν ἐπὶ νύκτι, & Andocides in oratione quadam inter *κτοροδωμάτα* sua numerat quod λαμπάδι ἐνίκησεν. Sed de mysteriorum facibus passim Veteres, ex quibus quam accurate pleraque huc pertinentia observavit doctissimus Meursius; patebit legenti ejus *Eleusinia*.

Πόσοι εἰσὶ κίονες τῆ Ὀιδείας. Ejus generis illi sermones apud Horatium, lib. I. Sat. 9. vers. 12.

————— cum quidlibet ille

Garriret, vicos, urbem, laudaret.

Fuit autem Odeum, ut auctor est Plutarchus in *Pericle* cap. 18. [pag. 160. A.] τῇ ἐντὸς διαδέσῃ πολύεδρον ἢ πολύσυλον. Cujus habet interior descriptio multa sedilia multasque columnas. Periclem enim Odeum exstruxisse autor Vitruvius, lib. V. cap. 9. his verbis: *Pericles Atheniensis*

ensis inter cetera opera quæ extruxit Athenis, fecit & Odeum, quo certamina musica spectabant, quod multis sedibus & columnis exornatum fuisse historici prodiderunt. Eo in loco musici aliique id genus in arte sua se exercebant, & spectatores oblectabant, maxime ante extructum theatrum, ut annotat Hesychius. Sed & frumenta ibi solita vendi, & tempore caritatis pauperioribus dividi, ex Demosthenis oratione contra Phormionem didicimus: quare etiam controversiæ omnes ad rem frumentariam, itemque ad debita quacunque ex causa alimenta pertinentes, ibidem disceptabantur. Pollux, libro viii. τὰς ὅτι τῶ σίτῳ δίκας ἐν τῷ Ὡιδείῳ ἐδίκηζον· σίτῳ δὲ ὄσιν, αἱ ὀφειλόμεναι τεροῦν. Inde est apud Demosthenem, δίκῳ σίτῳ εἰς Ὡιδεῖον διακρίσας, in ea contra Neæram.

Βοηδρομιῶνθ' μὲν τὰ μυστήρια.] Intellige de majoribus initiis: nam minora mysteria Pyanepsione celebrabantur. Testis Demosthenes, Plutarchus, & alii.

Πυανεψιώνθ' ὅ ἀπατρίων.] Testantur scholia Aristophanis in *Acharnens.* Act. I. Sc. iv. vers. 13. aliique grammatici. Verba Scholiastæ sunt; λέγει νῦν πρὸς ἀπατρίων, ἑορτῆς ὁπισθίμης δημοτελὲς ἀγομένης παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὴν πυανεψίωνα μῆνα ὅτι τρεῖς ἡμέρας.

Προσδεῶνθ' ὅ τὰ κατὰ ἀγρὰς Διονύσια.] Hæc sunt quæ minora Dionysia dicebantur: nam majora mense Anthesterione peragebantur. Sed de his consulat lector unicum illud seculi decus, Josephum Scaligerum, in operis magni libro primo.

Παρασείσαντα ὅ καὶ τὰς τοιέτας τ' ἀνθρώπων, καὶ διατρέμενον ἀπαλλάττειν.] Merito semper nobis de mendo fuit hic locus suspectus. Nam quis eorum qui purius locuti sunt, ἀπαλλάττειν πνα unquam dixit, pro *fugere procul ab aliquo*? postulabat sane loquendi consuetudo πνός vel absolute ἀπαλλάττειν. Utrumque passim usurpant scriptores antiqui: ut & ἀπαλλάττειν πνα, pro, *a se remove aliquem*; illud autem primum, quod sciam, nunquam: quod autem nonnullis placet, illa τὰς τοιέτας non cum verbo ἀπαλλάττειν jungi debere, sed cum participio παρασείσαντα haut scio an aliquis sit probaturus è Græce doctis; ego penitus improbo, & ab usu Attico verbi παρασείσας alienum esse scio. Quare non dubito quin isti loco culpæ nota sit apponenda: culpæ autem, librarii; qui vocem omisit ex perpetuo usu scriptorum Atticorum nobis restituendam. Ita ergo legimus, παρασείσαντα ὅ καὶ τὰς τοιέτας τ' ἀνθρώπων φεύγειν, καὶ διατρέμενον ἀπαλλάττειν. Qui Aristotelicæ dictioni assuefactas aures habent, agnoscunt hic illud philosopho familiare, φεύγειν παρασείσαντα. Vel παρασείσαντα τὰς χεῖρας quod Plautus *Epid.* A. III. S. iv. vers. 16. *Pseud.* A. III. S. ii. vers. 55. dixerit, *fugere demissis manibus*. Origo inde, quod contentius currimus manus demissas habentes, & circum latera jactantes. *Nicomacheorum* lib. iv. cap. 7. ἑδαιμῶς τ' ἂν ἀρμόζοι τῶ μεγάλῳ χεῖρας φεύγειν παρασείσαντα. De *incessu animalium*, capite iii. καὶ οἱ θύοντες θάπην θύοντι παρασείσαντες deinde causam explicat; nec non *Problematum* sect. quinta, quæst. 8. Διατρέμενον autem dixit Theophrastus, pro eo quod Plautus non uno loco, ut *Epid.* A. I. Sc. i. vers. 11. & *Trucul.* A. ii. S. ii.

S. II. vers. 31. *grandi gradu*. Nam qui cursu contendunt, ut gradum grandiant, crura vehementer aperiunt, quod est διαίρειν, sicut διαίρειν ὄμμα, os aperire est. At qui cruribus apertis stant, ut qui parant se ad hostilem impetum excipiendum, διαβαίνειν proprie dicuntur; unde est apud Platonem ex Tyrtæo εἰ διαβάιντα μείχεθ. Artemidorus libro 1. πῆς ἀντλήσει συμβέβηκε, διαβαίνειν μὴ ὥς βαδίζουσιν, ἀλλ' ὥς μένειν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Aliud est quod Latini dicunt, *suris apertis ambulare*: id enim vel naturæ vitium est, vel stultæ ambitionis. Varro Meleagro, — *Non modo suris apertis, sed pene natibus apertis ambulans*. Turpilius Demiurgo, — *Aperta sura, brachia autem procera, horrorem mihi ex corde exsuscitabant*. Fallitur vero Nonius insigniter, qui *apertum* in hoc Turpilii loco pro *nudato* positum putat. Atque hinc possunt intelligi Cassiodori verba male accepta doctissimis viris, lib. IV. *Superbus quinetiam varicatis gressibus patet*. Affine est apud Ovidium *varicitus ambulare*, Ματαιιοτεχνίας, vel potius Κακοτεχνίας, lib. III. vers. 301.

Ille velut conjunx Umbri rubicunda mariti

Ambulat, ingentes varica fertque gradus.

Verum quæsierim ego hic libenter, quomodo varica mulier ingentes gradus facere possit. Id enim plane contra rerum naturam est: nisi si ingentes gradus improprie dixit, gradus parvos quidem & lentos, sed quos efficiant multum hiantia crura; id enim est varicus: sed hæc in transcurso. Qui jubent nos hoc loco scribere διαρῳμῶνον, pro διαρῳμῶνον, planissime falluntur; sed quid sit διαίρειν, quid διαρῳμῶνον, ad Polybium fusè explicamus.

[Ὅστις ἀπύρετ' βέλεται εἶναι.] Facete & suaviter. Est autem hoc è vulgi fermone petitum: &, ut Donatus diceret, est ἰδιωτισμὸς hominis ab aliqua re abhorrentis: cum enim molestam sibi fuisse alicujus garrulitatem volebant indicare, dicebant se ab eo fuisse enectos. Sic Horatius metuit ne à garrulo illo suo enecetur. Lege Sat. IX. lib. I. Eadem mens illius Milphidippæ quæ in Milite Plautina A. IV. S. II. vers. 92. hoc pronunciat;

Fam jam sat amabo est: sinite abeam si possum viva à vobis.

Item illius qui sic loquitur in quinto Theocriti idyllio,

—— τὸν ξένον ἐς πόλιν αὖτις Ζῶντ' ἄφες.

Simili ratione θάνατον sive mortem aut morbum sibi esse dicebant rem auditu molestam. Sophocles, ὦ μοι, θάνατ' ἢ μὴ τὰς ἀκύν. Tale illud Epicharmi, αἰκ' ἰδόντ' ἰδὼς νῦν, ἀποθνήσκεις. Cicero lib. V. de Fin. cap. XX. & alibi sæpe, *mortis instar putare*. Cæterum videtur Theophrastus, cum hæc scriberet, præceptoris sui meminisse: Aristotelem enim aiunt, cum forte in locutuleium quendam & μαψελάκην incidisset, qui longos illi sermones quosdam & ineptos narrans, subinde diceret, *Nunquid hoc mirum, ὦ Aristoteles?* respondisse: *Minime id quidem; verum illud mirum, si quis pedibus præditus te & garrulitatem tuam ferat*: auctor Plutarchus in libello περὶ ἀδολοχίας, cap. III.

AD CAPUT IV.

Περὶ ἀγροικίας.

H δὲ ἀγροικία δόξεν εἶναι ἀρχαία ἀρχήμων.] Contraria est rusticitas hæc elegantiae illi quæ spectatur in gestu, habitu, ac sermonibus familiaribus: quam Græci κοσμιότης dixerunt, atque ita definiunt, Κοσμιότης, ὁπσημένη πρὸς τὸ πρέπον ἐν κινήσει καὶ σχήματι σώματος καὶ εὐταξίᾳ πρὸς σχῆμα καὶ κίνησιν σώματος. Extant hæ definitiones in libello qui est penes nos Περὶ παιδῶν ψυχῆς Andronici philosophi: quem de affectionibus animi scripsisse accurate ex Galeni aliquot locis satis constat. Plato in *Oegis*, sic, κοσμιότης, εὐταξία πρὸς κίνησιν σώματος. *Venustas est modestia in corporis motu.* Opponitur igitur rusticitas ei quod vocant philosophi τὸ πρέπον & decorum in cultu & motu corporis: de quo egregie multa M. Tullius *Officiorum* libro primo. Stoici rusticitatem definebant ignorancem & morum & legum sive institutorum urbanorum. Ἡ ἀγροικία, inquit Stobæus in *Excerptis ethicis* ex libris Stoicorum, ἐστὶν ἀπείθεια πρὸς κατὰ πόλιν ἔδωκα καὶ νόμους, aut potius νομίμων. Grammatici ita distinguunt: Ἀγροῖκος (aiunt illi) προφασισμένος, is est qui rure habitat, qui etiam ἀγροῖος dicitur: ἀγροικος vero, ὁ σκαῖος τὰς τέρας, homo scævis moribus & molestis: ἀγροῖος vero, crudelis. Aristoteles tamen, quo nemo castius unquam locutus, quem ἀγροικόν vocavit in secundo *Nicomacheorum* cap. vii. in quarti capite penultimo ἀγροῖον & σκληρόν appellat: & ita alios quoque optimos auctores loqui observatum nobis. Longe autem angustius accipit ille ibi ἀγροικίας nomen, quam hic accipiatur: eum vide.

Κυκλῶνα πῶν.] Notum quid soleat iis accidere qui pharmacum sumperint, purgandi gratia per alvum. Κυκλῶνα vertimus *pharmacum*, nam potum medicamentorum significari putamus hoc loco. Veteres Latini κυκλῶνα *cocetum* dixere: hinc est apud Tertullianum in libro *Adversus Valentinianos* *Nestoris cocetum*: frustra enim sunt docti viri, qui torquent se tantopere in expositione illius loci. Atqui Tertullianus sine dubio ad Νέστορος κυκλῶνα respicit: de quo Homerus, *Iliadis* lib. λ. vers. 640.

Καὶ μείζων τῆ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν.] Horatius, lib. i. *Sat.* iii. vers. 29. ————— *acutis*

Naribus horum hominum rideri possit, eo quod

Rusticius tonso toga defluit, & male laxus

In pede calceus hæret.

Similis rusticitas apud eundem *epistola* prima lib. i. vers. 96. *Si toga diffidet impar.* Ovidius i. *Ματωτεχνίας* vers. 516. *Sit bene conveniens & sine labe toga.* Fuisse autem vehementer irrideri solitos, qui nimis laxos calceos gestarent, ostendit locus hic Aristophanis in *Equitibus*, *Act.* i. *Sc.* iii. vers. 85.

Καὶ γὰρ αἱ καὶ τὸ ἴδιον πάντων ὡς κατὰ γένος

Πάμπολιν τοῖς δημόταισι καὶ τοῖς φίλοις παραχέθην

Περὶ γὰρ ἐν Περγασῇσιν, ἐνεον ἐν ταῖς ἐμβάσι.

Sane hoc modo & tecum egit per Jovem,

Magnum ut nuper amicis civibusque risum moverim:

Nam priusquam in Pergasis essem, natabam in calceis.

Ubi notabis obiter, eos quibus male laxus calceus hæret in pede, dici solitos νέν ἐν ταῖς ἐμβάσι, hoc est, *natare in foccis*: quod hodie quoque vulgo usurpatur. Similiter Ovidius inter munditiarum præcepta, lib. jam cit. vers. 518.

Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.

Et post hunc Sidonius Apollinaris, *Laxo pes natet altus in cothurno.*

D. Hieronymus non dissimilem sententiam in dissimili more verbo *folle* usus extulit. Si pes, ait, *laxa pelle non folleat*. Porro ab hac rusticitate natum apud Græcos proverbium, de re quavis parum conveniente; id enim dicebant esse ἐπὶ τὸ πόδα ut contra πρὸς πόδα dicebant παρομιμῶς de omnibus quæ apta erant & conveniebant. Plato Comicus, Ὡς ἐστὶ μοι τὸ χροῖμα πρὸς πρὸς πόδα. Lucianus *de conscribenda historia*, Tom. II. pag. 376. ridens scriptorem historię ineptum, ὁρᾷς ὡς ἐμμελὴς ἡ ἀρχὴ καὶ πρὸς πόδα ἡ ἱστορία, καὶ τῷ τοιαύτῳ εἶδὲ τὸ λόγων πρέπουσα; I. e. *Videsne quam scitum principium & historia, ac tali orationis generi conveniens?* sic legendum est, non πρὸς πόδα in quo mire cæcutierunt doctissimi homines; sed & τῇ ἱστορίᾳ malim. Hesychius, πρὸς πόδα, ἔπω ἐκάλουν τὸ ἀρμόζον, μεταφέροντες ἀπὸ τῆς συμμέτρων τοῖς ποπὶν ὑποδημάτων ἢ ἀκρεβῶς. Idem Lucianus in apologia πρὸς τὸν ὅτι μισθῶ σωόντων Tom. I. pag. 372. Πρὸς πόδα πόινω καὶ σὲ τὸν Σάλαιον ἐκείνον φαίνεις ἄν. *Merito te aliquis & convenienter factis tuis Salethum appellavit.* Utitur & alibi, itemque scriptores alii, ut dicemus, faciente Deo, brevi, in editione Proverbiorum. Dixerunt & πρὸς πόδα pro eodem; nam idem Hesychius ita annotat, Πρὸς πόδα, ἀντὶ τοῦ ἀρμόζοντος καὶ πρὸς πόδα. Polux quoque libro septimo c. XXI. πρὸς πόδα ἢ ὑποδήματα, ἀρμόζοντα. Apud Plautum in *Truculento* A. IV. Sc. II. vers. 51. non rusticitatis tantum, sed etiam impudentiæ nota est, calceis inconcinnis uti.

Nihili me! perdidisti omne quod fuit: sis impudens:

Nec mihi adest ad illum pensum jam quos capiam calceos.

Ita legitur hic locus; non in editione solum doctissimi Camerarii, sed etiam in Lambiniana, & novissima quoque Plantiniana, quam eruditissimi viri curarunt: mendosissime sane. Lego ex vestigiis ipsis depravatæ lectionis:

Nec mihi adest tantillum pensum jam, quos capiam calceos.

Sensus est quem dixi: vide huc A. Gellium libro XIII. cap. 20.

Μεγάλη τῇ φωνῇ λαλεῖν.] Ut Stratyllax in *Truculento* Plautina, & initio *Mostellaria*, Grumio: cujus sermonem ita excipit Tranio, vers. 6.

Quid tibi malum hic ante ades clamatio est?

An rure censes te esse? abscede ab edibus.

— *Abi rus, abi directe.*

Basilii in epistola I. ad Gregorium, ubi pleraque ethica præcepta con-

continentur, τὸνΘ, αἰτ, φανῆς ὁ μῖσΘ προσημιτέΘ, ὡς μήτε διαφεύγειν τὴν ἀκὸν ὑπὸ σμικρότητΘ, μήτε φορτικὸν εἶναι τῷ μεγέθει τῷ διατάσσας· appellat vir sanctissimus φορτικότητα, quam Theophrastus ἀγροικίαν.

Καὶ ἀναβιβλημένΘ ἀνω ἤ γόνυτΘ καθίζάνν.] Meminit hujus rusticitatis & ineptitudinis vetus poëta Philetærus, sive Amphis, Ἀμφί-
βαντα σέβρις φῆρΘ· ἢ καθήσεις (vel καθίσσεις) τάλαν, μὴδ' ἀγροικῶς ἀνω γόνυ-
τΘ ἀμφίξῃ; h. e. Ne pallium infra pectus demittas miser, Nec supra
genus advolvas rusticorum modo. Ita legi debet hic locus apud A-
thenæum libro primo cap. 18. ex veteribus membranis. Sappho
quoque similem rusticitatem in æmula & ἀντιπύχνη Andromeda ride-
bat, ut est apud eundem Athenæum ibidem:

Τίσδ' ἀγροικῶς δέλγῃ νόον,

Οὐκ ὀπισθεμένη τὰ βράχια.

Ἐλκεν ὅπῃ τῷ σφυρῶν,

Moribus quedam male docta prorsus

Rusticis mentem fovet atque mulcet,

Quæ talos nescit sinuosam ad imos Ponere vestem.

Negat Sappho posse cuiquam placere Andromedam, quæ rusticarum
more vestem subductam gestet. Quod prorsus hodie mulieribus ru-
sticanis nostratibus convenit: quas sæpe videas, non rure tantum
subducta indecore veste opus facere; sed etiam urbem ita ingredi
cum ad nundinas ventitant. Notum est autem, veteres subligaculis,
quibus nos hodie utimur, extra stadium aut scenam non esse usos:
itaque & Romani veteres togam ad calceos demittebant, & Græci
pallium. Quod si quid illis diligentius esset faciendum, vel pallium
ponebant, vel in humeros retrorsum rejiciebant: quod Athenis facti-
tabant, quando in publicum aut in concionem prodibant, homines
qui navi & actuosi haberi volebant, ut indicat Aristophanes in *Con-*
cionantibus. Atque hic est fere servorum habitus in comœdiis Græ-
cis & Latinis palliatis. Apud Plautum *Capteiveis*, A. IV. S. I. vers. 11.

Nunc certa res est: eodem pacto ut comici servi solent,

Conjiciam in collum pallium, primo ex me hanc rem ut audiat.

In *Epidico*, A. II. Sc. II. vers. 10.

Age nunc jam orna te Epidice, & palliolum in collum conjice,

Atque dissimulato, quasi per urbem totam hominem quæsi veris.

Dicitur & colligere pallium pro eodem. *Capteiveis* Act. IV, Sc. II,
vers. 9.

Collecto quidem est pallio: quidnam acturus est?

Sic Geta apud Terentium *Phorm.* Act. V. Sc. VI. vers. 4. ut Anti-
phonem properet invenire, humerum sibi onerat pallio. Propterea
Oppianus poëta summus, in venatoris institutione eum admonet, ut
venatum iturus, pallium sibi in humeros conjiciat. Nam hic est
sensus horum versuum quos interpretes non intellexerunt, ne Græci
quidem,

ΑὐχένΘ αὐτ' ἐγχείρει παρήορον ἐκ παλαιφάν

Εἶμα περὶ λαιτ' ὀπίσω, δειναρῶν ὑπὲρ ὤμων,

ῤῆτον ἐς ἡμάτον.

Sensum horum versuum affecutus est Cl. Rittershufius, qui ita vertit:

*Colli porro ab utraque parte suspensum manibus
Pallium aptet retro, robustos supra humeros,
Expeditum ad laborem.*

Sunt autem lib. 1. Κωνσ. 100, 101, 102. Subjicit deinde vers. 105.

Μηδ' ἀεὶ λάπτειν ἔχειν μέλα λώϊον

quæ verba de pallio non minus quam superiora sunt accipienda. Nam est perinde ac si diceret: Imo si me audias, non solum in humeros pallium conjicies, sed etiam omnino depones: id enim esse non tantum expeditius, sed etiam tutius propter eam quam affert causam. Λάπτειν sive λώπειν idem est atque ἱμάτιον, & ut ait Aristoteles primo *Topicorum*, ταῦτον ἀειθμῶς. Pallium sane Græci hanc ipsam ob causam belli tempore deponebant, ut Romani togam, erantque milites Græcorum magnam partem μονόχιτῶνες, ut eos vocat Plutarchus: apud quem ὁ ἐν ἱματίῳ βίβει, est *vita togata*, & opponitur bellicæ: ut in vita Pompeii; & in ejusdem Camillo bis, ἔνι ἐν ἱματίῳ, est altæ pacis indicium. Xylander *tunicatos* vertit, non recte: nam vel de toga Romanorum, vel de pallio Græcorum omnino intelligendum. Porro autem, maxima semper fuit hominibus liberis nec ineptis cura, quoties in publicum esset prodeundum, ut decenti essent habitu, quod Græci vocant εὐχημονεῖν, Plautus *euscheme adstare* in *Trinummio* A. III. Sc. 1. vers. 24. & *Milite* A. II. S. II. vers. 58. In hoc qui essent negligentiores, rustici habebantur, ut hic. Horatius, lib. 1. Sat. III. vers. 39.

Rusticius tonso toga defluit.

Defluere enim dicitur vestis, cum negligentius habetur: dicitur & trahi, in *Cistellaria* Plauti A. I. S. 1. vers. 117. & apud Græcos σύρειν, quanquam alio sensu interdum & σύρειν, & ἑλκεῖν, & trahi, de *syrmate* sive delicata veste dicuntur, quæ propendente lacinia trahitur potius quam gestatur. Athenæus de hoc κοσμιότητι studio antiquorum loquens libro primo, cap. XVIII. Ἐμελεν, inquit, αὐτοῖς καὶ τὰ κοσμίως ἀναλαμβάνειν τὴν ἰδίαν καὶ τὰς μὴ ποιουῦντας τὸ ἐσκεπτόν. *Cura fuit veteribus, ut vestem decenter colligerent; ac eos irridebant, quibus hoc negligeretur.* Plato verò in *Theateto* (pergit ibid. Athen.) inter hominis non ingenui nec liberaliter educati notas hanc quoque ponit, quod nesciat ἀναβαλλεῖν ὀπίσθιαν ἐλευθέρας, hoc est, *vestem dextre decenterque hominum liberorum more componere*: hic enim est sensus illorum verborum Platonis, ut pluribus alias Deo dante sumus demonstraturi.

[Ὡς τὰ γυμνά αὐτῇ φαίνεται.] Video doctos viros ita hunc locum vertisse, quasi legeretur, ὥς καὶ γυμνά τὰ αἰδοῖα αὐτῇ φαίνεται & profecto id videtur voluisse dicere Theophrastus: neque aliter accidere potest, si quis vel si qua adducta supra genu veste sedeat. Sic apud Comicum dicitur mulier ἀναβαλλομένη δεικνύειν τὸ φαρμίσιον hoc est, αἰδοῖον in *Concionantibus* Scen. II. vers. 69. Veruntamen cum hanc lectionem habeant omnes codd. generalius accipiatur hic locus de aliis quoque corporis

corporis partibus. Ita enim est: præter caput & manus nulla alia pars est quam denudatam habere honestum sit. Quare etiam auctor libri Περὶ εὐχημοσύνης, sive is est Hippocrates, sive alius, hoc præceptum non prætermisit. Τηρεῖν ὃ χρὴ, inquit, ἐκ τούτων ὅτι μάλιστα, μὴ πολλὰ φαί-
νοντα τῷ τῷ σώματι μερίων. Apud Hebræos vox נָגַד, quæ nuditatem significat, interdum etiam partes eas corporis notat quæ neque ostendi neque nominari honeste possunt. An igitur & plebs Attica sic locuta? Nam hæc quidem lectio, in qua omnes Mss. consentiunt, manifesto ἐβραΐζει.

Καὶ προαιρῶν δὲ π.] Signatum verbum προαιρῶν, è penu aliquid promere. Aristophanes *Thestomorphoriazusis*, Scena εὐφημ. ἔσω. &c. v. 125.

— ὡς ἡμῖν πρὸ τῶ
Αὐταῖς ταμιεύειδ' προαιρῶσαι λαβεῖν
ἄλφιτον, ἔλαιον, οἶνον.

— licebat nobis antehac

Ipsis cellam promptuariam servare (& dispensare) volentibus accipere

Farinam, oleum, vinum.

Est & apud Thucydidem in octavo προαιρῶν, pro ex horreo promere, sive deripere horreo, ut loquitur Horatius l. iii. Od. xxviii. Clemens Alex. lib. iii. *Pedag.* cap. x. προκομίζειν ἐκ τῶ ταμείου. Male autem vulgo scribitur προαίρων, quod manifestissime declarant illa Diogenis Laertii in *Lacyde*, ἐπειδὴν γὰρ πὶ προέλοι τῷ ταμείου. Sæpe in hac voce peccatum offendes à librariis: sæpe ab interpretibus. Sic in *Lyside* Platonis, ἀσεχάλας ἐκ τῶ φαρμίσκων προαιρεῖδ', est, promere & educere, non autem seligere; ut vertunt.

Διναῖς φεγεῖν.] Fortasse δεινὸς scribendum.

Καὶ ζωρότερον πίνειν.] Vertimus *meracius*; non tamen improbaverimus, si quis malit, *uberius*, aut *largius*: neque enim nos fugit quam variæ fuerint veterum criticorum sententiæ super illo Homeri ζωρότερον ὃ κέχειρε. Vide grammaticos & Plutarchi *Symposiaca*. Aristotelem vero si sequimur auctorem in libro *de poetica*, vertemus *avidius*. Sane apud Græcos olim & meraca potio, & grandia pocula, hominis parum politi notæ erant: Barbarorum enim id esse existimabant, non Græcorum; quod declarant antiqua proverbia, ἐπισπωδίζειν & Θρηίκην ἀμυσσε, apud Callimachum, cujus verba apud Macrobi. lib. v. cap. xxi. sunt hæc: Καὶ γὰρ ὁ Θρηίκῃσι ἀπανήγατο χαιδὸν ἀμυσσε ζωροποτεῖν, δ' ὀλέγω ἦδε το κιαυδίζω. Ille enim Thracium poculum patenti ore ebibere recusavit, parvo autem poculo delectabatur. Apud Horatium, lib. i. od. 36. *Threicia amystis*. Sic & gulositatem vitium barbarorum appellarunt, & proverbio notarunt, quod apud Servium observavimus, Ἡ πλησμονὴ τῶ βάρβαρον.

Κατ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς.] Lego ἀλέσαι vel desit aliquid necesse est: ac fortasse ita legi debet; κατ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς, μετρεῖν τοῖς ἐνδον πᾶσι & αὐτῇ τῇ ἐπ. hoc est, & postquam cum ancilla sua moluit, tum aliis omnibus domesticis, tum sibi etiam ipse victum metitur. Mera enim rusticitas est, patrem familias tanquam unum è servis è demenso vivere.

τοῖς ὑποζυγίοις ἐμβαλεῖν ἢ χόρτον.] Hæc vera lectio: sic dixit Plutarchus in *Eumene*, τοῖς ἵπποις χλὸν ἐμβαλεῖν. Juvenalis *Sat.* viii. vers. 154. *infundere jumentis ordea*. Alii scriptores, χόρτον παραβάλλειν.

Ἐπακῆσαι αὐτός.] Scribendum ὑπακῆσαι. Sic semper Græci κόπτειν τὴν θυραν & ὑπακούειν jungunt, non ἐπακῆειν. Plautus in *Trinummo* *auscultare*, in *Mostellaria*, *respondere*. Refero autem hoc quoque ad αἰετῶν in eo enim rusticitas præcipua.

Οὐτὸ φυλάσσει τὸ χω.] Præclare ista homini rustico conveniunt: nam vulgo rustici canes appellabant custodes mutos. Columella libro septimo capite xii. Nunc ut exordio priore sum pollicitus, de mutis custodibus loquar: quanquam canis falso dicitur mutus custos. Neque solum rustici eorum custodia utebantur, sed & urbani homines: quos constat ad fores, vel servum ostiarium, vel canem cathenarium habere solitos, aut utrumque. De Romanis pridem notarunt docti viri: de Græcis vero non sinunt nos dubitare infiniti auctorum loci. Eustathius *Iliadis* libro χ. Ἐθὺς ὡς τὰς ἀνλείας θυρας τηρεῖς ὑπὸ κυῶν. Aristophanes *Lysistrata*,

---πρὸς γε μὴ τοι τὴν θυραν

Προαγορεύω βαδίζειν τὴν ἐμὴν.

Antipater poëta epigrammatarius,

Ἦν μὲν γὰρ τὸ χάραγμα φέρης φίλῳ, ἔτε θυρωρὸς

Ἐν ποτὶν, ἔτε κύων ἐν προθύροις δέδεται.

Idem Antiphanes poëta alius ejusdem generis, canes vocat *προθυρῶν*. Sed testium ἄλλοι, tanquam *δρυός*. Plutarchus in libro *De curiositate* notat, servos janitores successisse in locum *ρόπρων* sive *marculorum* quibus antiquiores utebantur.

Λίαν μὲν λυπρὸν ἔῃ.] Scribe, λέγων λυπρὸν ἔῃ, vel λίαν λέγων λυπρὸν ἔῃ, pro λέγων ἔῃ λίαν λυ. Est autem ambigua vox λυπρὸς, quæ & asperum nummum, utpote recens percussum, significare potest; & veterem atque usu tritum, aut alias minus probatum: quale est quod vocatur à Juvenale, *Sat.* ix. vers. 31. *tenue argentum, venæque secundæ*. Deinde lego, καὶ πρὸς ἕτερον ἄμα ἀλλάττεις, aut αἰτεῖν ἀλλάττεις. Nemo autem nescit quam sit plerunque difficile rusticis hominibus hac in parte satisfacere: qui, quod sint τῇ ἀργυρονομικῇ imperiti, fraudem undique suspectant, omnia tuta timentes. Ex hac re natum apud Græcos proverbium, de iis qui judicio & pensiculate singula examinant, ἐξετάζειν ἀργυρομοιτικῶς. Extat apud Lucianum, & Maximum Tyrium.

Καὶ ὁ ἄρθρον ἔχρησεν.] Scribendum est, ἔχρησεν absque litera subscripta: non enim est ἐ χρνίζω, sed ἀ χρᾶν: in quo graviter sunt lapsi interpretes, cum hic, tum capite *De imprudentia*, ubi vox χρῆσαντας cum subscripto vitiosè posita in fœdum errorem eos impulit. Neque vero divinare possum quid iisdem in mentem fuerit, cum θυλακὸν verterent *reticulum panis*. Atqui ne tum quidem cum θυλακὸν ἀλφίτων dicunt Græci, id significare volunt; nedum cum θυλακὸν tantum. Vide ad caput *De superstitione*.

Ταῦτα τῇ νυκτὶ κατὰ ἀγρυπνίαν ἀναμνησκόμεθα.] Deesse aliquid, nemo

mo tam cæcus quin videre queat: lego ἀπαλεῖν ταῦτα τ. ν. in quo sane magna est rusticitas & diffidentia, quæ sæpe conjuncta videas.

Πότερ ἦσαν αἱ διδριεῖς.] Διδριεῖς sunt non pelles, sed vestes è pellibus, hoc est, *rhenones*; sicut & pelles Latinis pro *vestibus* è pelle: unde apud rei rusticæ scriptores inter familiæ vestes sunt pelles manicatæ, & passim. Pellibus autem Attici rustici, (imo ut arbitror omnes operæ viliores) vestiti esse solebant, ut notum est ex Aristophanis multis locis & ejus Scholiaste: qui in *Nebulas* ad Act. I. Sc. 1. versum 72. διδριεῖν ait fuisse ποιμνικὸν περὶβόλαιον, sicut Ovidius in *Metamorphosibus* lib. II. fab. XIII. vers. 5. *pastoriam pellem* vocat. Theophylactus in *Epistolis*, ὁ ὃ τὴν διδριεῖν ἀφείς καὶ τὴν δίκην πρὸς ἄστυ χωρεῖ. Hinc dicti sunt in fabulis Græcorum διδριεῖς, ut præter Græcos auctor est Varro: & hic est quem *pastoralem habitum* vocat Livius lib. X. cap. IV. Florus in eadem historia lib. I. cap. XVII. §. 4. *pastorium*. Posterior ætas, ut comici Scholiastes annotat, ἰστίλλω appellabat: quæ est vox depravata ab antiqua ἰξάλη, quæ etiam apud Hippocratem legitur, & proprie capræ pellem significat: nam ἰξάι olim pro αἰξάι, quod est *impetuose ferri*, & *salire*: unde ἰξάλη proprium ejus animalis epithetum. Caprarum autem pellibus in hanc rem usos veteres etiam Varro ait libro secundo extremo *Rei rusticae*. Simylus in *Moreto* vers. 22. *cinctus villosa tergore capra*.

Καὶ τὸ πείχεσθαι.] Cur rusticus de falsamentorum pretio potissimum quærit? Quia falsamenta erant tenuiorum & rusticorum cibus. Testes infiniti: vel lege Lucianum *De conscribenda historia*. Ideo etiam de re vili & abjecta dicebant πείχης ἀξιώτερον, *Vilius est falsamento*: eo proverbio usus Aristophanes in *Vespis*.

Καὶ εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν νεμνίαν ἄγῃ.] Sane rusticissime hoc quidem; saltem enim dicere debuerat iste, ἢ νεμνία ἄγῃ τὸν ἀγῶνα: quo fere modo loquitur homo & ipse ἀγρὲ πλείως Strepsiades apud Aristophanem ἐν νεφέλαις Act. I. Sc. 1. vers. 15.

--- ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι.

Ὅρῶν ἄρκουσαν τ' σελήνην τὰς εἰσόδους.

—ego pereo miser,

Nam video lunam jam adducere vigesimas.

Non multum abest ab hac rusticitate mulier illa comici *Concionantibus* Sc. II. vers. 53. quæ sic loquitur:

Λέγει δὲ ὅπως καὶ ὅπῃ τέτοις δεικνύμεν,

"Εὐς ἔτ' ἔστιν ἄστρα κατὰ τ' ἕρανόν. *Dicite nobis*, inquit, *quid factum sit opus, Dum adhuc in cælo sunt stellæ*. Nam qui ita loquitur, nonne existimare is videtur noctu tantum esse in cælo astra, non autem interdiu, quia tum nulla cernantur; qua opinione ne ipsum quidem rus magis rusticum: etsi scio similia fuisse Epicuri & aliorum quorundam morosophorum deliramenta. Romani quoque rustici soliti dicere, *Cælum esse sine Luna*, in ejus syderis coitu: ut refert Plinius libro XIV. cap. 21.

Καὶ εἰπεῖν εὐθὺς ὅτι βέλεται καταβῆς ἀποκείραθαι.] Trajectio notanda: rectum erat, καὶ εἰπεῖν ὅτι βέλεται εὐθὺς καταβῆς. Familiaris hæc figura loquendi

loquendi Aristoteli & nostro huic auctori, ut infra quodam loco annotavimus. Intelligendum est autem rusticum ista dicere, qui habeat barbam & comam incultam atque horridam. Fere enim fit ut rustici homines huic elegantiae alia negotia magis πρὸς τὰ ἄλκινα facientia antevertant, & diu intonsi maneant. Quare Suidas rusticitatis notam facit, μέγαν ἢ πύγωνα τρίχειν, *barbam promittere*. Καταβάς autem vel εἰς ἄστυ, ut mox καταβαίνων εἰς ἄστυ vel κατὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄχλου τῷ ἢ ὑποζυγίᾳ. Non enim ferendi sunt, qui vertunt *statim ac modo exierit*.

[Ἐν βαλανείῳ ἄσαι.] Seneca ad Lucillum *epistola* LVII. de balnei tumultu & clamoribus loquens, *Adjice nunc Scordalum, & furem deprehensum, & eum cui vox sua in balneo placet*: hoc est, ἢ ἐν βαλανείῳ ἄδοντα. Lege Artemidorum Ὀνειροκριτικῶν libro primo capite 78. Similis rusticitas & ἀπειροκαλία eorum qui lavantes recitabant, quos notat Horatius libro primo *Sermonum* Sat. IV. vers. 75. Græci eos, qui indecenter se gererent in balneis, Triballos vocabant ab immani & inhumana gente Illyrica. Etymologici auctor, Τρίβαλλοι, οἱ ἐν τοῖς βαλανείοις ἀναγώγως διατελούμενοι: alii paulo aliter apud Demosthenem & Isocratem interpretantur: vide Hesychium.

Καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα ἢ ἥλας ἐγκρῆσαι.] Etiam hodie rustici nostrates clavis vel ferreis vel ligneis calceos suos suffigunt: quod Græci ἐγκρῆειν ἥλας εἰς τὰ ὑποδήματα dicunt, vel ἐγκόπτειν unde jocus facetissimi poetæ comici Machonis, aut Diphili potius, apud Athenæum lib. VI. cap. 10. in Chærephontem: quem cum non tæderet cœnæ gratia quamvis longum iter suscipere, monet eum poëta, non ut calceos clavis muniat, quod faciendum iis qui peregre cogitant, sed ut maxillas; urbane jocans in ejus ingluviem & voracitatem. Sic ille,

Εἰς τὰς ἐκυτῆ Χαίρεφῶν σιγῶνας

Ἐγκοψὸν ἥλας, ἐκαστέρᾳ γὰρ τέτταρα.

Ἴνα μὴ παρεσείων καὶ μακρὰν ἐνείσοτε

Ὅδῳ βαδίζων, τὰς γνάθους διασρέφης.

In tuas Chærephon maxillas

Adige clavos, utrinque quatuor.

Ne demissis jactatisque brachiis effuse currens

Crebro longam viam dum conficis malas distorqueas.

Hinc dicti ἡλοκόποι qui clavis calceamenta configebant, quæ *clavata* Romanis dicebantur, ut ait Festus. Glossarium vetus, *Clavarius*, ἡλοκόπος. Nam etiam Romanis fuisse in usu clavata satis constat; nemo enim nescit, caligas militares clavis fuisse suffixas: ex quo & institutum est & appellatum *clavarium*; quod fuit donativum in clavos militarium caligarum. Pertinet ad hunc morem Plauti locus in *Trinummio*, A. III. S. II. vers. 94.

—quid ego nunc agam?

Nisi uti sarcinam constringam, & clypeum ad dorsum accomodem:

Fulmentas jubeam suppingi foccis.

Fulmentæ sunt κατὰ μέλη, quod etiam *solum* Latinis dicitur. Glossarium; Κάστυμα, *solum*. Idem optimus auctor alibi, *Solum caligarium*, καστύμα.

καταυμα. Item *Suppacta*, κακαυομένη. Et ita legendum etiam alio loco ejusdem libri, ubi *Supalta* est editum. Nam *suppingere* est ἡλκε ἐγκράειν in calceos, ut in superiore loco Plauti. Etsi enim ibi clavi non nominantur, manifestum tamen id est ex alio loco in *Bacchidibus*, ubi notat poeta luxum veterum divitum, qui clavis argenteis vel aureis in hanc rem usi. Plane enim errant eruditi viri qui locum illum emendandum censent. Sic Plautus, *Bacch. A. II. S. III. vers. 97.*

Sed divesne est istic Theotimus? CH. etiam rogas?

Qui soccis habeat aurum suppactum solum.

Nam etsi magnum hoc, fidem tamen veri non egreditur: cui enim mirum hoc adeo videatur, qui meminerit eorum quæ de Antiochi exercitu narrant historici? qui quidem *magna ex parte* (verba sunt Valerii Maximi *lib. IX. cap. I. exter. §. 14.*) *aureos clavos crepidis subjectos habuit.* Simile est quod de Agnone Teio Alexandri Magni purpurato Plutarchus narrat: *qui aureis clavis suffigere crepidas solebat,* ait Plinius *libro XXXI. capite 3.* Clemens Alexandrinus *Pedagogi libro II. cap. II.* Αἰσχετὰ γὰρ τοῦ ἀληθοῦς τὰ σανδάλια εἶναι, ἐφ' οἷς ὅτι τὰ χρυσῆ ἀντιθέμενα· ἀλλὰ καὶ τὰς ἡλκε ἐλκεσίνδε τοῖς κατ'ὀμματα ἐγκράειν ἀξιοῦσι. i. e. Vere turpia sunt sandalia illa, in quibus sunt aureæ veluti donaria: quin etiam circum circa clavos soleis infigere æquum censent. Reperio & clavis æneis in hanc rem usos veteres Romanos. Lucilius,

Fulmentas clavis aneis subcuere.

Sic legendum censeo hunc Lucilii locum, qui apud Nonium corruptus extat. Legitur enim vulgo *subducere*, inepte: cum *subcuere* plane sit ἐγκράειν, vel ἐγκόπειν. Extat apud eundem Nonium etiam alter Lucilii locus eodem pertинens, *Sufficit huic dum fulmentas quattuor addit.* Versus est hexameter, sed corruptus. Lego autem,

Sufficit huic: clavis fulmentas quattuor addit.

Hoc est, quattuor clavis fulmentas addit. Imperitus librarius ex *cl.* fecerat *d.* quod mendi genus sæpe occurrit. Hæc prima mendi indoles. Sed redeamus ad Theophrastum, & doctas migremus Athenas. Non est enim prætermittendus nobis insignis locus veteris scriptoris Teletis, qui extat apud Stobæum *Sermone xcv.* ubi & moris hujus & auctoris nostri mentio habetur. Refert Teles Metroclis cujusdam sermonem, qui diceret Theophrasti & Xenocratis hanc olim rationem fuisse, ut si quis ipsis operam navare vellet, illi necessario habendi essent calcei: atque ii sine fulmentis, sine clavis: habendam etiam pretiosam ac delicatam vestem: pueros multos: domum amplam ad convivia agitanda. Fuisse præterea dandam operam ut panis adesset non plebeius sed filigineus: opsonium non quaecunque: vinum dulce: ut denique quando convivia essent celebranda, laute id fieret. His siquidem illos ingenui ac liberalis hominis vitam esse meritos. Teletis verba sunt, Παρὰ ταῖς γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἰδὲ ἐπέδημα ἔχει· καὶ τὸ ἀντίπυτον, ἡλκε καὶ ἔχον. Εἴτα χλανίδα, παίδων ἀκολυθία, οἷον μέγαλον εἰς τὸ σύνδελπνον· ὅπως ἄρτοι καθαροί, ὅσον μὴ τὸ τυχόν. Οἶνον ἡνῶν, ὑποδοχὰς τὰς ὑποδαλλέσας (lego ὀπιβαλλέσας) ἵνα πολυτελέσι. Ἐλευ-

γίει

ἔπειτα γὰρ παρ' αὐτοῖς ἡ τοιαύτη ἀναστροφὴ ἐκείνητο. Apud illos opus erat calceos habere, eosque non consutos ac sine clavis; deinde chlamydem, famulos sequentes, magnam domum, panes ad convivium puros, opsonium non vulgare, vinum suave, epulasque similes, hoc est, pretiosas. Nam ejusmodi victus apud illos liberalis existimabatur.

Καὶ τ' αὐτῆς ὁδῆ περιών.] Rusticitas quæ hic à Theophrasto notatur, in eo est, quod malit iste, cum casu, vel ex negotio ante Archiæ falsamentarii officinam transiret, falsamenta emere, ac secum auferre, quod parum erat honestum: quam aliquem postea famulum domo mittere, qui emat & afferat. Eadem mens illius fuisse videtur, qui pronuntiabat hæc apud Platonem comicum,

--- καὶ περιών ἄμα

Τιλτὲ τρεῖς ἐπελάμβαντο τοῖς οἰκίταις.

Simul circumiens squamata emebam

Salsamenta famulis. Extat locus apud Pollucem Lib. vi. Cap. 9.

Num. 2. ubi etiam legi malim περιών ut hic: quanquam ex Theophrasti verbis potest sine damno sententiæ abesse vox περιών ac pene illam inducendam censuerim. Nam ita loqui solent scriptores Attici: τ' αὐτῆς ὁδῆ, inquam, non περιών τ' αὐτῆς ὁδῆ. Aristophanes in Pace, Sc. ταυτὶ δέδραται — &c.

--- καὶ ἄμα τ' αὐτῆς ὁδῆ χαρινάδην πρὸς βοσσίῳ.

Nicostratus Pandroso, apud Athenæum lib. xiii. cap. 6. pag. 587.

Ἐπειτα τ' αὐτῆς ὁδῆ πρὸς Ἀερόπιν

Ἐλθῆσαι, πέμψαι γράματ', αὐτὴν νῦν, ἔφη,

Κέλευε. Tum eadem via ad Aeropem profecta, stragula mittere ju-

be ipsam. Antiphon orator elegantissimus, κάλλιστον ἑδόκει τὰς Φιλόνορον τ' αὐτῆς ὁδῆ ἄμα μὲν περπέμψαι τ' πατέρα τ' ἐμὸν φίλον ὄντα ἐκυτὰς, ἄμα δ' εὐσυνία τὰ ἑρὰ ἐστίασαι ἐκείνων. Latini etiam brevius eadem dicunt pro τ' αὐτῆς ὁδῆ. Charisius: Veteres eadem soliti sunt dicere, non addentes, via, ut sit κατ' ἑλλειψιν: ut Plautus inquit, Eadem bibes, eadem tibi dederò suaviū. Sic apud Ciceronem & alios auctores sæpe, quare hunc locum sic potes vertere, & simul eadem sumere ab Archia fals. Idem significat & vox obiter apud Latinos; & inde etiam illud Græcorum natum, ὁδῆ πάρεργον.

Κομίσαδ' παρ' Ἀρχίᾳ τὰς τρεῖς.] Plutarchus, θαυμάσιαντος γὰρ πινθ' εἰ δὲ ἀγορᾶς αὐτὸς φέρῃ τρεῖς. Sic Diogenes Cynicus, ut novo Discipulo tenerioris adhuc frontis verecundiam excuteret, gestare eum jubet saperdam per urbem: referunt Diogenes Laertius, Plutarchus, alii. Archias, cujus hic fit mentio, nobilis aliquis fuit Athenis ætate Theophrasti falsamentarius, quales fuere in eadem urbe Chærephilus, Euthymus, Phidippus, alique veterum poetarum comœdiis nobilitati. Erant autem Athenis cetariorum officinæ, sive τὸ τριχοπωλεῖν, procul à foro rerum reliquarum, ad portam urbis nescio quam: ubi & alia parvi pretii nonnulla vænibant. Aristophanes Equitibus, Act. IV. S. 1. vers. 95. seqq.

--- ἐν ἀγορᾷ

Ἡλλαντοπόλεις ἐπὶ δὲ τὰς πύλας;
 ΑΛ'. Ἐπὶ ταῖς πύλαισιν, ἔ τὸ τὰρχον ὄνιον.

—reverane in foro

Vendere solebas falsamenta, an in Pylo?

AG. Immo in Pylo, ubi falsamenta venalia.

Scholiasies ὄνιον εὐαγον' ὅπερ τὸ τὰρχον πωλεῖν, ἀντὶ τ' ὅπερ τὰ εὐτελῆ πωλεῖ.
 Reperitur etiam ita scriptus hic locus; κομίσασθαι ἀπὸ τ' βραχίονος τὰς
 τὰρχας. quæ lectio fortasse vera est: nam etiam sacculos atque alia
 id genus gestabant è brachiis pendentia. Nonius; *Bulga est folliculus*
omnis, quam & crumenam veteres appellant: & est sacculus ad bra-
chium pendens. Callimachus de quodam qui ampullam oleo plenam
 ad brachium pendentem gestabat, καὶ ῥα παρὰ σκαυοῖο βραχίονος ἔμπλεον
 ὄλπιν. Sic μήτρας κρεμαμένας interpretamur in veteris poetæ versu,

Animadvers. in Athenæum lib. 111. cap. 20. pag. 198.

Similiter crumenam è collo pendentem gerebant. Plautus *Tru-*
culento, A. III. S. 1. vers. 7.

—homo crumenam sibi de collo detrahit:

Minas viginti mihi dat: accipio libens.

Et alibi tribus quatuorve locis. Inde est *decollare*, quod proprie de
 marsupio dicitur, quod collo abest, & perit: inde sumitur pro *excedere*,
 ut cum *spem decollare* ait Varro & Plaut. *Capt. A. III. S. 1. versu 37.*

Est illic mihi spes una cœnatica,

Quæ si decollabit, redibo huc ad senem.

Ad CAPUT V.

Περὶ ἀρεσκειᾶς.

H δὲ ἀρεσκεία.] De hoc vitio (vitium enim est) diximus supra
 capite *De adulatione*. Differt blanditia ab adulatione solo fine:
 nam hæc suum sibi commodum pro fine proponit; blanditia vero
 solum τὸ ἡδύνειν spectat, & ut placeat in congressibus & convictu.
 Etsi autem parum honesta est blanditia hæc, (nullum enim vitium
 honestum) quia tamen sub virtutis specie solet id vitium latere, li-
 benter faciunt adulatores, quo nominis sibi convenientis invidiam
 fugiant, ut se blandos potius appellent. Athenæus libro sexto cap.
 15. pag. 255. Ταῦτ' ἔστι τὴν κολακείαν, πνέοντες ἐκτροπόμενοι τὸ νόμιμον, ἀρεσκεῖ-
 αν προσεγορεύουσιν, αἷς καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Σαμῖα. Τὸ γὰρ κολακεύειν νυνὶ ἀρεσ-
 κείαν ὀνομαζομένην ἔχει. i. e. Hanc assentationem quidam inverso nomine facetam
 urbanitatem vocant, ut inquit *Anaxandrides in Samia, Assentationi blanda*
comitatis nomen nunc est inditum. Neque omittendum quod Aristo-
 teles in octavo *Nicomacheorum* scribit, ἀρεσκῆς vulgo appellari quos
 ipse φίλος πολιτικῶς solet nominare: eos nimirum qui benigne & co-
 miter cum omnibus versantur, veram amicitiam cum nemine co-
 lunt. Non est autem vera illorum sententia qui τὴν ἀρεσκειάν, quæ de
 hic, negant Latine dici *blanditiam*; sed numero multitudinis, *blan-*
ditias.

ditias. Q. Cicero De petitione consulatus cap. 11. Sed opus est magno-
pere blanditia: quæ etiam si vitiosa est, & turpis in cætera vita: tamen
in petitione est necessaria: etenim cum deteriore aliquem assentando fa-
cit, improba est; cum amiciores, non tam vituperanda. M. Cicero
De Rep. libro 1v. In cive excelso atque homine nobili, blanditiam, osten-
tationem, ambitionem, notam esse levitatis. Idem ad Atticum libro
xii. epist. 111. Unum te puto minus blandum esse quam me: & si
uterque nostrum est aliquando adversus aliquem, inter nos certe num-
quam sumus. Idem, eodem libro, epist. v. Cum Roma essem, & te
jam jamque visurum me putarem, quotidie tamen hora quibus expecta-
bam longa videbantur: scis me minime esse blandum: itaque minus a-
liquando dico quam sentio. Nos Galli ἀρεσκον & blandum vocamus
courtisan, hoc est, aulicum: qui minimo discrimine ab adulatore
distinguitur. Veteres Latini ἀρέσκειαν non solum placentiam dixerunt;
sed & placorem. Glossarium vetus, Ἀρέσκεια hic Placor.

Οὐκ ὅτι τῷ βελτίστῳ.] Sic Plato, ἀνὴρ βελτίστος. Terentius Adelphis,

quod te isti facilem & festivum putant,

Id non fit ex vera vita, neque adeo ex æquo & bono;

Sed ex assentando.

D. Paulus in ea ad Romanos, cap. 15. com. 11. ἕκαστος τῷ
πλησίῳ ἀρεσκάτω εἰς τὸ ἀγαθόν. Unusquisque nostrum proximo placeat ad
edificationem.

Θαυμάσας ἰκνῶς.] Proprium blandorum atque adulatorum mirari
alios: Cicero in Paradoxo v. cap. 11. Loquitur ad voluntatem: quid-
quid denuntiatur sit, facit: assentatur, assidet, miratur. Quanquam
isto loco alii libri munerat habent pro miratur. Idem Cicero libro
secundo De divinatione cap. 11. Neque porro aut adulatus aut mira-
tus sum fortunam alterius, ut me mea pœniteret. Sic apud Horatium
aliosque τὸ mirari accipitur. Etiam apud Græcos τὸ θαυμάζειν, ver-
bum est abjecti animi, & plane servile, ut in Euripidis Medea,
vers. 1144.

Δέσποινα δ' ὡς νῦν ἀντί σε θαυμάζομεν.

Domina vero, quam nunc pro te admiramur.

Diogenes Cynicus in epistola ad Dionysium Syracusanum, σώπας εἶναι
δοῖς καὶ δεσπότῃ εἶναι ὅς σε θαυμάσῃ καὶ κολακεύσῃ. Isocrates solet junc-
re duo verba θαυμάζειν & διεκπύειν. In hujusmodi locis significant
hæc verba, non simplicem admirationem, sed aliquem effectum
ex illo affectu manantem: nec multo aliter Lxx. interpretes Le-
vitici capite 19. comm. 15. & ποιήσῃτε ἅδιον ἐν κείῳ. Οὐ λήψῃ πρὸς-
σωπον πτωχὸς· & δὲ μὴ θαυμάσῃς πρὸςσωπον δυνάστη. Et in Apocalypsi S. Jo-
annis, cap. 13. comm. 3. καὶ ἰθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ὅτι οὐκ ἔστι Θεός. Et admiratio fuit in universa terra post bestiam.

καὶ τὰς ξένας ὅς εἶπεν.] Lego, καὶ πρὸς τὰς ξένας ὅς εἶπεν. Ut intelli-
gamus tam honorifice loqui istum de peregrinis, quando ipsos allo-
quitur.

Ἰνα κοινὸς ᾖ ὁ δόκη.] Hoc est, ut videatur utriusque partis benevolus,
non ejus solum unde dicit. Atqui hoc sine prævaricationis suspicio-
ne

ne fieri non potest, Judici istud potius conveniat, cujus officium est, ut præclare summus ait vates, *Iliad.* ψ. vers. 574.

Εἰς μίαν ἀμφοτέρωσι διεξίεν, μηδ' ἐπ' ἀργῇ.

Æque utrisque judicare, non ad gratiam.

Ἐστὶ δὲ οὐκ ὁμοίωται τῇ τῷ πατρὶ.] Animadvertenda est hoc loco singularis quædam βραχυλογία. Nam hoc dicere voluit, ὁμοίωται τῇ τῷ πατρὶ, ἢ οὐκ ὁμοίωται. Ita enim parcemia efferri solita, quæ extat plena in veteris poetæ loco, qui est apud M. Tullium ad Atticum *lib. iv. epistola 8.*

Σύκω μὲν τὴν Δήμητρα σύκον ἔδεν ἐν

οὕτω ὁμοίον γέροντι.

Sed quia vulgo notissimum erat hoc proverbium, neque poterat hic quisquam aut hæreere aut errare, fecit noster senex, in quo senilis garrulitatis nihil est, verborum compendium. Quid mirum? ita fuerat à præceptore optimo institutus: in cujus libris studiosus lector istiusmodi breviloquentiam sæpe poterit observare: nos unum aut alterum exemplum animi causâ proferemus: simul ut juniorum diligentiam ad similes elegantias observandas excitemus. Ait Aristoteles *De partibus lib. secundo, capite 13.* βλεφαρίδας ἃ ὅτι τῷ βλεφάρῳ ἔχει, ὅσα τεύχεα ἔχει ὄρνιθες ἃ καὶ τῷ φολιδωτῷ ἔδεν. *Cilium habent palpebris adjunctum omnia, quæ obtinent pilos: aves & quæ cortice integuntur carent, ut quæ pilos non habeant.* Voluit dicere, & scripsisset alius, ὄρνιθες ἃ ἔκ ἔχουσιν, ἔδεν τῷ φολιδωτῷ ἔδεν. Idem in libello *De miraculis auditis*, non procul ab initio, τὸ δ' ἐν τῇ Λιπάρᾳ ποτὲ καὶ οὐ λείπειν φησὶ Ξενοφάνης ἐπὶ ἐκκαίδεκα, τῷ δ' ἐξ ὁδοῦ ἵπτανελεῖν. Dicendum erat, τῷ δ' ἐξ ὁδοῦ καὶ δεκάτη. Sic & alibi loquitur. i. e. *In Lipara insula inquit Xenophanes alterum (ignem) interdum prorsus extinguere annis sexdecim, decimo septimo rursus redire.*

Καὶ τοῖς μὲν συμπάϊζεν αὐτοῖς] *Juvenalis Sat. v. vers. 141. seqq.* de falsis fictisque amicis loquens, istud non omisit. Nam idem plane sibi hæc volunt,

Sed tua nunc Mycale pariat licet, & pueros tres

In gremium patris fundat, simul ipse loquaci

Gaudebit nido: viridem thoraca jubebit

Afferri, minimasque nuces, assemque rogatum,

Ad mensam quoties parasitus venerit infans.

Αἰγῶν, ἀσκός, πέλεκυς.] Existimant docti viri blandum hunc hominem cum infantibus istis balbutientem ea nominare, quæ erant forte ante oculos posita, idque nos aliquando probavimus. Sed cum cogito dici hoc inter pocula, hoc est, in triclinio, qui non est locus securium, utrius autem multo minus, venio in eam sententiam, ut putem aliter hunc locum esse exponendum. Existimo igitur, ἀσκόν & πέλεκυν hic esse, non id quod vulgo significant: sed crepundia ex infantium istorum collis, ut sit, dependentia (Vid. *Plaut. Mil. A. V. S. unâ, vers. 6.*) quæ quod essent ad similitudinem veri utris & veræ securis efficta, ideo ita nominantur. Crepundia enim & τὰ γυναικῶν infantium, ad hanc etiam formam fieri solita, vel teste Plauto pro-

probare possumus: qui in *Rudente* A. IV. S. 1 v. vers. 112. seqq. inter alia crepundia quæ ad Palæstræ agnitionem commemorantur, etiam enficulum & securiculam numerat. Non est autem dubium, ista crepundia quæ in fabulis adhiberi solent, ad agnitionem puerorum expositorum, fuisse infantium *παίγνια*, è collo, uti dixi, pendere solita. Quare etiam *δέρα* Græci signa ista vocant, vel *πειδέρα*, ut Aristoteles in *Poëtica*. Euripides in *Ione* vers. 1430. *δέρα χρυσώματα παιδὶ νεογνῷ φέρει*. Dion Chrysostomus; *καὶ πολλὰ διαδήματα, καὶ σκῆπτρα, καὶ πέρας προσάψουσιν αὐτὰς, καὶ δὲ τὰ δέρα τοῖς ἐκπιδεμένοις παιδίοις, ἵνα μὴ ἀγνοῖται*. Et veteres quoque grammatici crepundia explicant puerilia ornamenta. In Glossario vero sic, *Crepundia, γνωρίσματα*, optime. Alibi in eodem nunquam satis laudato libro, ita scriptum est, *Γνωρίσματα τὰ ἐπὶ τάφῳ, Crepundia Monimenta*: perperam: debuit enim sic, *Γνωρίσματα, Crepundia, monimenta: γνωρίσματα τὰ ἐπὶ τάφῳ, Monimenta*. De quibus monimentis multa dicemus, si Deus dabit aliquando. Græci puerorum expositorum crepundia *γνωρίσματα* nominant, ut Heliodorus auctor amoenissimus, & alii. Non parum hæc declarant pulcherrimum illum Ciceronis locum in *Bruto* cap. xci. *Quoniam totum me non nexo aliquo aut crepundiis sed corpore omni videris velle cognoscere*. In fabulis agnitiones fere fieri videas vel per nævum, vel per crepundia: eo alludit Cicero. De hoc igitur loco sic sentio, sic censeo: sed non ita, ut qui aliter sentiat, nihil sensurus videatur: difficile enim est de eo quicquam affirmare quod per jocum & ludum dictum est; quorum multiplex semper materia atque occasio. Quid si enim non *ἀσκός* legendum dicamus, sed *ἀγκός*; nam ita moris fuit puerulos compellare. Hesychius, *Ἀγκός, παρὰ μωροῦ λέγεται ὅ παιδίοις ὡς μωροῖς*. Quanquam ibi fortasse *ἀγκά* legendum: vide Græcos paræmiographos. Hoc si cui probabitur, de altera voce erit cogitandum. Quid si vero non utrem, non securim ullam hic intelligi dicamus: sed infantes potius ipsos ridiculi causâ ita appellari? Nam qui erat cute ventreque valde distento, eum appellat *ἀσκόν*, quasi *γάστρον* & ventriosum dicas: sic apud Aristophanem quidam appellantur *ἀμφερῆς νεογασμένοι* & apud eundem *ἀσκός* pro corpore ponitur, ut in illo, *ἀσκὸν δέρεν* in *Nebulis*: & in oraculo quod Ægeo datum est, *ἀσκή & πρέχοντα μὴ λύσαι πόδα* nam per utris amycinum sive pediculum, aliud innuitur allegorice. Vide Scholiasten Euripidis ad *Medeam*. Sic & Anaxarchus *θύλακον* vocabat corpus suum, cum dicebat nequissimo tyranno, à quo cruciabatur, *Πῶς τὸν Ἀναξάρχου θύλακον*. Memorant Historiam Diog. Laertius in *Anaxarcho*, Cicero 111. *Tusc. Qu. Valerius Max. lib. 111. cap. 3. extern. §. 4.* Eustathius pag. 1417. ad versum 325. *Iliad. ψ.* hæc notat, *θύλον, ὅτι κατὰ θύλακον τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἔτι κατὰ τὰς παλαιὰς καὶ ἀσκός*. Præterea proverbium est apud Græcos de homine saturo, & qui moris habet se cibo vinoque ingurgitare: est merus *ἀσκός*, & merus *θύλακον*. Alexis in *Hesione* de Hercule *ἀδελφάγω* loquens apud Athen. lib. xi. cap. 6. pag. 470.

Ἦπισε κύλικα· ἢ λαβὼν ἐξῆς πυκνάς
 Ἔλκε, καλάντλει, κατὰ τε τὴν παροιμίαν
 Ἀiei ποτ' εἶ μὴ ἀσκήs, εἶ ἢ θύλακῳ
 Ἀνθραπὸς ὄει·

*Calicem postulat; quem ubi accepit, crebro
 Haurit, ut quod jactatur proverbio,
 Semper quidem prorsus uter & semper saccus
 Homo sit. Antiphanes vetus comicus,*

--τῷτον εἶν

Δι' οἰνοφυλίαν ἢ πᾶχῳ & σώματῳ,
 Ἀσκήν καλεῖσι πάντες οἱ ὀπιχώριοι.

Isocrates quoque, & ex eo Theophylactus in epistolis suis θύλακον ἀρ-
 μέπων, & ἀσκήν πῆλινον hominem vocant. Epicharmus poëta philo-
 sophus, Αὐτὰ φύσις ἀνθρώπων, ἀσκαὶ πεφυσημένοι. Propterea etiam solent
 Latini scriptores corpus humanum *utrem* & *follem* appellare, ut Ar-
 nobius libro secundo: vel *folliculum*, ut Lucillius apud Nonium; alii
corticem. Varro; *Sic invitata anima corporeum corticem facile relin-*
quit. Vel *saccum*, ut Seneca *Epistola* LXXVIII. Tale etiam illud
 Plauti *Curcul.* A. I. S. 1. vers. 77, 78. de muliere multibiba & me-
 robiba, *Quasi tu lagenam dicas, ubi vinum solet Chium esse.* Simili
 ratione Varius quidam Antonii convictor & συμπότης, Cotylo est no-
 minatus, ut est apud Plutarchum in *Antonio* cap. 24. [pag. 923. F.]
 & apud Tarentinos alius quidam (Philonides) Cotyla parem ob
 causam dictus, ut ait Dionysius Halicarnasseus cap. 4. *Excerptor. de*
Legationibus. Quare arbitror etiam hic ita posse hanc vocem accipi:
 nam & altera dictio πλεχὼς similiter explicari potest; vel quod acu-
 to esset capite, ut quos Græci φρέγες vocant: vel quod argutulus &
 scitulus puer. Sic solebat Athenis vir acris ingenii & dicendi peritus,
 κόπης appellari, ut est apud Plutarchum in *Phocione*: & ita utitur illa
 voce Euripides in *Hecuba* vers. 134. ubi hęc conjungit, ὁ ποικιλόφρων,
 κόπης, ἡδύλογος, δημοχαιρής, i. e. *Versutus, Rhetor, Suaviloquus, gra-*
tiam populi captans: & Lycophron sæpius. Apellabant & ξίφος eun-
 dem ut videtur: sicut de Cleodemo quodam refert Lucianus in *La-*
pithis. Quid quod etiam turpiuscula & obscœna hujus appellationis
 ratio esse potuit? Moris enim fuit olim, atque etiam nunc est, &
 nutricum & aliorum, ita cum id ætatis puerulis ὑποκορίζεσθαι ac joculari:
 unde ille apud Græcos voces ποιδῶν, ποιδωνεύς, itemque σμορδονεύς.
 Quid autem videatur hac voce obscœniusculæ significari posse, non
 dicam; sed tibi, lector, conjiciendum relinquam; qui mihi, spero,
 condonabis, quod longior fui isto loco. Libuit enim, imo & licuit,
 credo, jocosum locum jocosè interpretari, & cum garriente gar-
 rere.

Καὶ πλειστάκις ἢ ἀποκείσθαι.] Quæ sequuntur ab hoc loco ad finem
 capitis prorsus alius generis sunt quam quæ hætenus præcessere:
 nam in iis omnibus elucescit inepta quædam virtutum imitatio, cum
 non minus inepta opum ostentatione. Sunt enim, ad quos ista per-
 tinent, valde affines iis quos veteres Romani *elegantes* vocabant, nec

D

probabant

probabant: & iis quos Græci παρὰ μίλῳ λαμπρωταῖς & μικροφιλοτίμοις dixerunt, de quibus caput est infra perelegans: non ergo ad hoc caput quod de blanditia est, & hominibus blandis, commode referri possunt. Quare existimo tam ejus capitis quod est περὶ ἀρεσκείας finem hodie desiderari, quam sequentis initium, cujus capitis hæc pars est: quam male feriat librarii præcedenti capiti agglutinavere, prorsusque humano capiti cervicem junxerunt equinam. Simili modo peccatum animadvertimus aliquando in Plutarchi *Convivialium* libro quarto: falso enim omnes interpretes sibi persuaserunt, desiderari in editis codicibus caput ejus libri sextum, cujus hoc extat lemma in fronte libri, τίς ὁ παρὰ Ἰεθαίοις θεός. Sed eo decepti sunt docti viri, quod duo capita, quintum & sextum, in unum coaluisse non viderunt. Id autem ita esse spero lectorem acutum, qui illa attente legerit, mihi assensurum. Initium capitis sexti fuere illa verba haud dubie. Θαυμάσας ὃ τὸ ὅτι πᾶν ῥηδὲν ὁ Σύμμαχος. Similem etiam errorem admissum meminimus in orationibus Græcorum oratorum, de quo pluribus alias. Ita ergo hic quoque. Quod si quis me roget qualem hujus capitis ὁπρηχολὴν fuisse putem: respondebo, posse nos fortasse ex Aristotele Περὶ βαναυσίας vel ἀπρηχολίας titulum facere. Conferat lector studiosus, quæ deinceps sequuntur, cum iis quæ περὶ βαναύσεως docet philosophus libro quarto *Nicomacheorum* capite 5. Atque hoc etsi rectum esse verumque pene pro comperto habeo: si quis tamen mordicus tueatur, posse ista quoque ad ἀρεσκον referri, age morem illi geramus, ac dicamus cadere ista in hominem blandum, non qua blandus est, sed qua φιλόπρῳ, & elegantiae studiosus: fere autem conveniunt, & in una sede morantur hæc duo; quare etiam Theophrastus illa conjunxit, & de una, quod aiunt, fidelia duos parietes dealbavit.

Περὶ τὰς τραπίζας.] Ubi versari solent cives honestiores & ditiores. Vult enim iste cenferi inter meliores. Aliis autem in locis urbis aliorum morum homines reperiri solent. Quod lepidissimis versibus declarat Latinus comicus in *Curculione*, ubi inter cæteros iste legitur A. IV. S. 1. vers. 14.

In foro infimo boni homines atque dites ambulant.

Οὐδ' ἂν ἱππῆες γυμνάζονται.] An ut se ipse exerceat cum illis, quod erat hominis elegantis & liberalis, quam famam captat iste? Potest quidem ita accipi: cæterum alius omnino est, isque reconditior hujus loci sensus, ex veteri more eorum hominum, qui Theophrasti ætate vixerunt, petendus. Sciendum igitur, moris fuisse Athenis, hominibus iis quos inanis gloriolæ γαργαλισμὸς titillaret, in locis ut plurimum versari ubi se adolescentes exercebant: quo nimirum possent ab illis conspici, atque hunc ipsi sui honoris fructum perciperent, dum in se juniorum ora converterent. Atque hoc nomine multi olim irrisi à veteribus poetis comicis: in his Eupolis poeta; cui objicit Aristophanes, quod parta victoria palæstras obambulet, ut ab adolescentibus spectaretur ob recens partam victoriam insignis & δακτυλῶδες. Περὶ δ', ait Aristophanes, τὰς παλαιοτέρας ἀγυῖας, καὶ τοὺς

παισὶν ἐκπύον δῆλον ποιεῖν τὴν νίκης ἕνεκα. Quare idem Aristophanes in *Vespis* laudi sibi tribuit, quod tale nihil unquam fecerit: se enim nunquam solitum παλαίστρας ἀεικωμάζην ποιεῖν. Similiter etiam Aeschines Demosthenem facit σμυνυώμενον ἐν τῇ τῆς μερακίας διατριβῇ. Profecto vel ex uno hoc loco de antiquitate hujus scripti, & scriptoris ipsius licet existimare. Sic Plautus in *Curculione* Act. IV. Sc. i. vers. 15. inter alia celebria Romæ loca unum nominat, in quo solerent versari ostentatores meri. *In foro infimo, inquit, boni homines atque dices ambulant.*

In medio propter canalem, ibi ostentatores meri.

Τὴν δὲ διατρίβην καὶ τὴν δὲ πλυσίον τῆς στρατηγίας.] Hoc quis neget esse hominis vehementer ambitiosi? Non enim levis est honos, quo iste se dignatur, assidere in theatro στρατηγῶν, hoc est, *prætoribus* vel *exercituum ductoribus*: quibus pro summo beneficio Respublica solebat post exantlatos labores bellicos jus *προεδρίας* concedere. Id jus erat ejusmodi, ut qui eo donati fuissent, possent in senatu, concione, & theatro sedem capere quamcunque esset libitum, aliis etiam excitationis, si quis prior occupasset. Aristophanes *Equitibus* non procul a fine Act. I. Sc. 111. de sui temporis στρατηγῶν.

Νῦν δ' ἐὰν μὴ προεδρίαν φέρωσι, καὶ τὰ σιτία,
οὐ μαχεῖσθαι φασιν.

Nunc nisi ubique primas teneant, una cum cibariis,

Se pugnaturos negant.

Scholiastes: Τιμῆς καὶ ἑτέροις τρόποις ἐξελθὼν τοῖς τιμῆς ταύτης τυχεῖσι καὶ ἐν βουλευτηρίῳ, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν διατρίβῳ, καὶ ἐν ἄλλῳ παντὶ συλλόγῳ τὰς προεδρίας λαμβάνοντες οἵτινες ἦσαν ἐξευρέσαντας, αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκείνων τὸν καθεστῶτα. Verum age addamus de hoc jure *προεδρίας* apud Athenienses quæ in veterum scriptis observata sunt nobis. Fuisse jus hoc etiam hæreditarium, & fere ad maximum natu è liberis solitum transferri, non uno loco apud Plutarchum notavimus; idque adeo verum est, ut interdum quò possent defunctorum liberi eo uti, mortuis peteretur & impetraretur. Quod in Demosthene accidit, teste Plutarcho in vita oratorum octava, cap. 9. apud quem etiam extat hodieque psephisma Democharis ea fini scriptum. Cæterum non solis στρατηγῶν sedes secreta ab aliis in theatro fuit: sed & aliis ordinibus certæ sedes assignatæ. Quare etiam βουλευτικὸν appellarunt, locum senatoribus dictum; ἐφηβικὸν locum ἐφήβων. Aristophanes *Avibus*, in fine Sc. ἐλελεῦ, χαίρει.

Κ' αὖτ' ὁρᾷ ἄνδρα τὴν γυναικὸς ἐν βουλευτικῷ.

Et postea videt virum mulieris in Concilio.

Scholiastes: Ἐν βουλευτικῷ. ἑτέροις τῶν τῆς διατρίβης ὁ ἀνδρῶν τοῖς βουλευταῖς, αἱ καὶ τοῖς ἐφήβοις ἐφηβικός. Putem & equites equestria habuisse, sicut & Romæ. Fuit præterea & iudicibus suus locus in theatro: quem locum πρώτον ξύλον dixerunt. Pollux libro quarto; Πρώτον ξύλον ἡ προεδρία, μάλιστα δικαστῶν. Jam cum etiam mulieribus liberum esset spectare Athenis, erant virorum & mulierum divisæ sedes: idque lege etiam sancitum, cujus auctor Sphyromachus: quanquam alii Sphy-

romachi legem ad scorta scenam ingredi solita referunt: ut impudicæ seorsim ab ingenuis & pudicis mulieribus spectarent. Auctor idem Scholiastes Aristophanis in *Concionantes* ad Sc. 1. vers. 22. ejus ipsa verba apponere nihil prohibet: ὁ Σφουρόμαχος, inquit, ψήφισμα εἰσηγήσατο, ὥστε δεῖν τὰς γυναῖκας τὰς ἑταῖρας χωρὶς τῆ ἐλευθέραν καθεζέσθαι· οἱ δὲ, ὅτι τὰς γυναῖκας καὶ τὰς ἀνδρας χωρὶς καθεζέσθαι. An vero & peregrinis erat certus locus in cavea assignatus? Videtur ita esse: nam de mulieribus certe peregrinis id Pollux tradit *lib. ix. cap. v.* & confirmat auctoritate Alexidis, qui in *Γυναικοκρατία* dramate dixerit,

-- ἐνταῦθα δὲ πρὸς τὴν Κερκίδα

ἡμεῖς καθεζέσθαι θεωρεῖν ὡς ξένους.

— *hic vos juxta ostium sedentes ceu peregrinas spectare oportet.*

Ex quibus verbis liquet mulieres ξένους sedisse ad Kercidem. Κερκὶς autem in theatro Attico fuit, nisi fallor, ille ipse locus qui alio nomine ἡ παρ' αἰγείρας θέα dicebatur: de quo vide Hesychium. Nam κερκὶς in historia plantarum, vel est αἰγύρῳ, vel alia populo simillima arbor. Quare errant, ut puto, qui κερκίδα putant esse, quod Latinis *cuneus theatri*. Qua in sententia est & Glossarii auctor: sed, & ille sæpe fallitur, & qui eum ἀβασανίστως sequuntur.

Καὶ ἀποστέλλειν αὐτὰς μὴ μὴδὲν.] Simiam facile agnoscas viri magnifici & μεγαλοπρεπὲς quem negat Aristoteles in quarto *Nicomacheorum* cap. 5. esse εἰς ἐαυτὸν δαπανηρόν. Jam quod sequitur, ξένοις δὲ εἰς Βυζάντιον ἐπιστάλματα, Aristoteles quoque ibidem τὸν μεγαλοπρεπεῖ tribuit: quem ait ἀποστέλλειν πρὸς ξένων ὑποδοχὰς καὶ ἀποστολὰς, καὶ δωρεὰς, καὶ ἀντιδωρεὰς. quo loco ἀποστολὰς accipere debes ea notione, qua hic ἐπιστάλματα hoc est, pro donis quæ ad amicos in alia urbe degentes mittuntur; cujus rei multa in epistolis Symmachi & Synesii, aliorumque Græcorum, sunt exempla. Ulpianus apud Demosthenem, & ex eo Suidas, ἀποστολὰς explicant δῶρα melius Josephus πομπὰς δωρεῶν. & ita etiam accipit auctor *Maccabeorum* libro primo, capite secundo, commate xviii. & alij. Sed & hic quoque persuasum habeo, ἀποστέλλματα scribi debere, non ἐπιστάλματα.

Καὶ πίτυρον κτρίσασθαι.] Pertinet hoc quoque ad liberalitatis laudem. Nam, ut ait auctor libelli *De virtutibus & vitiis*, ὁ ἐλευθέριος θρεπτικός τῶν ζώων, τῶν ἰδίων ἐχόντων πῖ ἢ δαυμασόν. Porro πίτυρον esse genus quoddam simiarum, ait Theocriti Scholiastes, habentium parvam caudam: imo, ut ego existimo, grandiusculam: nam Aristoteles in secundo *Historiarum* cap. 8. videtur in omnibus simiis caudæ aliquid agnoscere, ὅσον, inquit, σημείον χεῖρ· sed quod minimum est, id pro nullo censetur. Itaque κερκόλιπας Græci, Latini *clunas* dixerunt, quod essent sine cauda: & contra, *cercopithecus*, quasi caudatas simias: quibus esset cauda prolixior, & μέλλον ἐπίσημον. τίτυρον tamen aliam à cercopitheco putamus esse: quare non *cercopithecum* vertimus, sed *satyrum*: quas namque Plinius *lib. viii. cap. 54.* vocat Satyros in genere simiarum, & à natura mitissima commendat, πτύρες vulgo, non minus quam σατύρες, videntur appellasse. De iis Solinus, *cap. 30.*
sub

sub fin. *Sunt & quas vocant satyros, facie admodum grata, gesticulatis motibus inquieta: quo ex loco apparet cur satyros potissimum ex omni simiarum genere isti homines alerent. Quemadmodum autem Satyri illi à quibus hæ simiæ sunt ita dictæ, vocantur iidem Tityri, ut præter alios annotat Aelianus Variarum libro 111. cap. 40. ita & simias satyros cum simiis tityris easdem esse statuimus. Non me fugiunt quæ sunt à viris doctis de voce τίτυρ annotata: verum ea nihil ad hunc locum facere judico: sicut neque illud huc pertinet, quod scribit Hesychius, esse id avis cujusdam nomen.*

Καὶ Σικελικὰς περὶ τῶν.] Solebant veteres Athenienses columbas Sicalas domi alere. Athenæus libro nono de columbis loquens, Ἐν ᾧ Ροδίῳ, ἢ Ποπυζέσῃ, θηλυκῶς εἴρηκεν (Alexis poëta) καὶ ὅτι αἱ Σικελικαὶ διάφοροι εἰσιν. Περιστερὰς ἔνδον τρέφων τῶν Σικελικῶν τέτων πάνυ κομψαί.

Καὶ δορκιδεῖς ἀσραγάλαι.] In deliciis olim tali dorcadii fuerunt. Habent enim damæ & dorcades, ut cætera τῶν διχίλων ζώων, in posterioribus pedibus talos. Hos Callimachus alicubi ζορκὸς ἀσραγάλαι vocavit. Eustathius in Ιλιάδ. ψ. pag. 1398. ad vers. 88. Καὶ τὸ ἔτι παίζειν, ἀσρίζον ἔλεγον, καὶ τὰς ποιήτους ἀσραγάλαις ἀσρίας ἢ ἀσρίας. Καλλίμαχος οὖν ζορκὸς περὶ λέγῃ δωρηθῆναι πνιπέντε νεοσμήκτους ἀσρίας. Athenæus libro quinto cap. 5. pag. 194. de Antiocho Epiphane, vel verius Epimane, εἰδὶδα τοῖς μὲν ἀσραγάλαις δορκιδεῖς, τοῖς δὲ φοινικοβλάνας, ἄλλοις δὲ χρυσοῖον. His dorcadium (damarium) talos donabat, illis palmulas maturas, aliis vero aurum. Meminit & Lucianus alicubi. Fieri etiam solitos ex ebore talos, indicant Propertius libro 11. Eleg. 24. de Cynthia in æmulum, vers. 13. & Martialis in Apophoretis Epig. 14. facit eorum mentionem & Juvenalis satyra undecima vers. 132. Atque hi quidem tali à materia nomen invenerunt: fuerunt vero & διάσφοι dicti tali quidam: non ut Lambinus alicubi vertit sonori, sed quasi dicas agitati & concussi: ex eo enim nomen habuerunt, quod mota prius agitataque manu jacerentur in alveum lusorium; quod ad vitandam fraudem fieri solebat. Docet hoc Suidas, cujus hæc verba ad διασείσους ἀσραγάλαις referri debere certum mihi. Ἐοίκασι, inquit, ὠνομάσθαι οἱ διάσφοι, παρὰ τὸ κινεῖσθαι καὶ διασείσθαι πρότερον εἶτα βίβλασθαι ἵνα ἀνακέρητοι μᾶλλον ᾖσι. Romani fritillo utebantur ad hanc agitationem. Juvenalis Sat. 14. vers. 5. — parvoque eadem movet arma fritillo, Vetus interpres ibi: Fritillus, pyxis cornea, qui φριμὸς Græce dicitur, Apud antiquos in cornu mittebant tesseras, moventesque fundebant: aut fritillum, pyrgum dixit. Vide veterem Horatii interpretem ad satyram septimam libri secundi: Seneca Apocolyntosi, Qui concusso Magna parastis Lucra fritillo. Mentionem διασείσων reperio apud Aeschinem in ea contra Timarchum, πρῶτον μὲν σικωπέριον τὰ σικωδέα, καὶ διαρρίπτουσι εἰς τὴν ὁδὸν, ἀσραγάλαις τε πναις διασείσους καὶ φριμὰς καὶ κωβουπνὰ ἔτιτρα ὄργανα. Hunc Aeschinis locum ob oculos habebat Pollux, cum hæc scriberet lib. decimo in fine cap. 31. κωβουτὴ σικωπὴ, ἀβασ, ἀβάκιον, κόσκινον κώβοι, διάσφοι ἀσραγάλοι, φριμοί, κημοί. At docti viri eum locum Pollucis non recte acceperunt. Erant & Siphnii ἀσραγάλοι, tali viles & minimi pretii: sic dicti διὰ τὴν εὐπείλειαν, à Siphno insula,

ut ait Strabo. His vulgus utebatur: homines divites & elegantes dor-
cadiis.

Καὶ Θυριακὰς τῶν σεργύλων λιγύδας] Similis affectus indicium est
apud Juvenalem, ————— *cum rhinocerote lavari.*

De ampullis verò istis nihil legere memini. Thyrium Acarnaniæ op-
pidum fuit auctore Stephano: ejus frequens apud Polybium mentio.
In quibusdam libris legitur *θυριακαί*: fortasse pro *θυριακαί*. Sane The-
ophrastus libro *De lapidibus* gypsum & ἐν Θυρίοις (quæ fuit olim Sy-
baris) commendat: ac fieri potest ut etiam argilla ibi reperiretur, ex
qua opera figlina facta in pretio haberentur: fuit & aliud *Θύριον* in
Bœotia à Syriaca voce *Thor* sic nominatum, ut auctor est Plutarchus
in *Sylla*. Cæterum proprium hoc ampullæ istæ cum quibusdam aliis
videntur habuisse, ut forma essent rotunda: ideo enim ait τῶν σεργύλων.
Nam vulgo ampullæ, non rotundæ penitus erant; sed pressula ro-
tunditate, & forma lenticulari, ut ex Apuleii *Floridis* initio *Lib. 11.* dis-
cimus. Ubi de Hippia Sophista loquitur, qui instrumenta, quibus uteba-
tur, ipse fabricaverat. Constat autem ampullas & guttos ex varia ma-
teria fieri solitos. Martialis guttum corneum *epigrammate 111. lib.*
xiv. commemorat; & Horatius, cum *lib. 11. Sat. 11. vers. 61.* ait,

————— *cornu ipse bilibri*

Caulibus instillat. Plinius phaginorum meminit *lib. xiv. cap. 38.*
& gutti lignei mentio est in vita M. Curii Dentati, apud eum scrip-
torem veterem, cujus extat *De viris illustribus* liber. quod confirmat
Plinius ubi sic loquitur loco cit. *M. Curius juravit se ex prada nihil*
attigisse, præter guttum faginum. Fiebant & è corio; nam ampulla-
rum σκωπίνων, id est, *scortearum*, meminere Hippocrates, Plautus *Perf.*
A. I. S. 111. vers. 44. Festus, alii. Has Græci ὀλπας proprie voca-
bant. Scholiastes Theocriti, idyllio secundo, Ὀλπι κωρίως ἢ δερματίνῃ
λίμνῃ, δι' ἧς ὅτιν ὀπλήσαντες τὸ ἔλαιον. De his coriaceis ampullis intelli-
gendum quod ait Plutarchus in *Sylla* cap. 27. (pag. 460.) Athenien-
ses obsessos ἐποθήματα & λιγύδας ἐφθὰς comedisse. Plerique æreis
utebantur, & quidem Corinthiacis, ut notat idem scholiastes. Sed
& argenteas λιγύδας ditiores habuerunt. Theocritus,

— ἀργυρέας ἐξ ὀλπίδ' ὕγρον ἄλφειον

Λαζομύραι. Frequentissime vero ut opinor in usu erant lecythi o-
peris figlini: ut *Campani gutti* apud Horatium *lib. 1. Sat. vi. vers. 108.*
& Samii, quorum multi meminerunt. Nam fere Samia vasa testacea
erant: etsi scio fuisse apud Samios etiam ligneorum vasorum nobiles
artifices, vel teste Cicerone, epistola quadam ad Q. fratrem.

Καὶ βακτηρίας.] Mirifice hæc conveniunt ei quem hic describit
Theophrastus: ei inquam, qui omnibus in rebus κομψεύεται, & eximi-
um quid supra vulgus habere vult videri: cujusmodi hominum ob-
servavimus morem illis temporibus fuisse ut baculum gererent. De-
mosthenes adversus Pantænetum: Νικόβουλος δὲ ὀπίσθονός ἐστι, καὶ παρ-
ως βιβίζει, καὶ μέγα φέρεται καὶ βακτηρίαν φορεῖ. *Nicobulus invidiosus est,*
& celeriter ambulat, & magnum sonat, & baculum gerit. Tria notat
summus orator, quæ vulgo invidiam conflare solerent; citatum in-
gressum,

gressum, vocem altam, baculi gestationem; sic in oratione κατὰ Σπράντ φευδομ. Etsi ibi postrema nota omissa est: Ἐγὼ δὲ ὧς ἄνδρες Ἀθωαῖοι τὴν μὲν ὀφείας τῇ φύσει, καὶ τῇ ταχέως βαδίζειν, καὶ λαλεῖν μέγα, καὶ τῇ εὐτυχῶς πεφυκότων ἑμαυτὸν κρεῖναι· ἐφ' οἷς γὰρ ἔδεν ἀφελέμενος λυπῶ πινὰς, ἔλαπτον ἔχω πολλαχῆ. Deprecatur invidiam qui illa loquitur, & de genio suo atque ingenio conqueritur: ita enim se natum factumque esse, ut factus & superbiae notas cum in vultu habeat impressas, tum in incessu & sermone. Antiphani in *Anteo* inter hominis venusti notas ponitur, πλέδιον ἀπαλὸν, εὐρυθμὸν βακτηρίαν. Magis vero adhuc hominis vanitatem arguit, quod adjicit Theophrastus, ἐκ Λακεδαιμόνων· nam baculis Laconicis, itemque calceis indidem advectis, fere utebantur Athenis homines id genus. Aristophanes *Conoionantibus*, Sc. 11. vers. 45.

Λακωνικῶς γὰρ ἔχετε καὶ βακτηρίας.

Laconicos enim habetis baculos.

Idem poëta, in *Avibus*, Sc. Δεινὸν γὰρ τὴν κήρυκα— &c. vers. 13.

Ἐλακωνομένον πάντες ἄνθρωποι τότε,

Ἐκόμων, ἐπεινών, ἐρρύπων, ἐσωκράταν,

Σκυτάλι· ἐφόρυν.

Laconice furebant omnes homines tunc,

Habebant comas, esuriebant, sordabant, Socratisabant,

Baculos ferebant.

Vel conjunctim σκυταλιεφόρον, ut citant veteres Grammatici. Σκυτάλη & σκύταλον, sive σκυτάλιον, istiusmodi baculi dicebantur: & de iis interpretandus hic locus Theophrasti libro quarto *Historia plantarum*, capite quinto: Ἐν ἐτέροις δὲ τοῖς ποιοῦσι ἔστιν ἀκάνθα λευκὴ τριόζου, ἐξ ἧς καὶ σκυτάλια καὶ βακτηρίας ποιεῖται. Ubi & errat Gaza, qui σκυτάλια *lineas* interpretatur: & summus Scaliger non satis mentem auctoris videtur affecutus. Erant autem baculi Lacedæmoniorum admodum graves, ἐφόρου βαρεῖας βακτηρίας οἱ Λάκωνες, ut annotat ad locum cit. Scholiastes Aristophanis: de iis legendus Plutarchus in *Nicia*; meminit & in *Lycurgo*. Quod addit Theophrastus, vocem σκολιῶν, indicat alios rectos fuisse, alios obliquos: id enim est σκολιός· vel incurvos, hoc est, καμπύλας. Id ita est: Recta βακτηρία utebantur primores populi & iudices; incurva, rustici. Auctor Etymologici magni; βακτηρία καὶ ἐκάλουσι ὀρθῶς· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ οἱ ἐν πόλει, καὶ οἱ διγάζοντες τῇ δὲ καμπύλῃ, οἱ ἀγροικοί. Quare etiam pastorale pedum Græcis ἀπλῶς dicitur interdum καμπύλη. Recti baculi etiam Persici videntur fuisse appellati: nam Græci grammatici Περσικῶς βακτηρίαν, interpretantur ὀρθῶς. Incurvi autem lituis Romanorum non erant valde absimiles; itaque lituum Græci magistri καμπύλη βακτηρίαν interpretantur: & Cicero lib. 1. de *Divin.* cap. 16. incurvum & leviter à summo inflexum bacillum nominat. At iudicum Atheniensium βακτηρία peculiarem & operosiore formam habuit: quam non uno loco descriptam habes apud commentatores Aristophanis, & alios veteres grammaticos. Rusticorum verò baculi vulgo in Italia è virga sanguinea. Plinius lib. xxiv. de eo frutice loquens,

Serpentes & homines fruticem refugiunt: baculosque rustici ob id ex eo gerunt. Sed hæc hæctenus: nam de baculis, & eorum forma, multiplicique apud veteres usu plurima quæ observavimus ad lucem multorum scriptorum veterum, alibi εἰς τὸν οὐρανὸν ἰδέσθαι, commodius proficemur.

Αὐλίδιον παλαιστρικὸν κόνιν ἔχον.] Periphrasis est κονιστήριον. De conisterio autem & pulvere sive pulvisculo palæstrico, res nota: non enim quivis pulvis ad palæstram, neque ad ceroma aut haphen aptus erat. Ideo refert Athenæus in duodecimo cap. 9. pag. 539. Alexandrum, vel potius ejus familiares Perdiccam & Craterum, in expeditione Indica, multa jumenta habuisse inter impedimenta, pulvere palæstrico onusta; ἡκολούθει, inquit, αὐτοῖς καὶ ὑποζύγια πολλὰ, τὰ τὴν κόνιν κομίζοντα πρὸς τὴν ἐν τῇ παλαίστρᾳ χρείαν. Sequebantur illos (Perdiccam & Craterum) jumenta multa pulverem ad luctas utilem portantia. Verum de hoc pulvere & varia ejus utilitate, præter Plinium, lege apud Lucianum, περὶ γυμνασίων. Ubi docet potissimum usum pulveris fuisse, ne oleo manus laberentur, sed ut facilius exercitatores se comprehendere possent, neve sudore diffuerent, aut venti corpora aperta ingrederentur. Plutarchus de primo frigido, cap. 25. (pag. 954.) breviter, ψύχει, inquit, τὰ κατὰ ἀθλητὴν ἢ κόνις σώματα, καὶ κατασβέννυσσι τὰς ἰδρώτας. Pulvis athletarum corpora refrigerat, sudoresque extinguit. Præcipue vero ad hanc rem legatur Hieronymi Mercurialis libri 1. caput 8. de Gymnastica, ubi pleraque huc facientia est reperire, observatu fane dignissima.

Αὐλαίαν ἔχουσαν.] Græci ζωπατὰ aulæa appellant: talia illa apud Virgilium, Georg. 111. vers. 25.

Purpurea intexti tollunt aulaea Britanni.

Καὶ πῦρο πεινῶν χράν ἀεὶ τοῖς φ.] Ita restituimus hunc locum, ex interdicto Unde vi: nam vox χράν, quæ ab eruditis hominibus nullo suo merito misella solum vertere coacta fuerat, asserenda omnino nobis ex antiquis editionibus fuit. Enimvero qui illam omittunt misere totam sententiam labefactant ac destruunt: quam nos haud dubie expressam tibi lector exhibemus. An ignorat quisquam solitos olim divites suas domos ποῆτις, atque aliis ad recitationes & ὁπιδείξεις commodare? hoc igitur est χράν, Sic apud Juvenalem Satyra viii. vers. 38.

— at si dulcedine fama

Succensus recites, Maculonus commodat ades.

Tacitus in dialogo de oratoribus cap. 9. §. 6. de recitationibus poetarum loquens, ut sint qui dignentur audire, & ne id quidem gratis: nam & domum mutuatur, & auditorium exstruit, & subsellia conducit, & libellos dispergit. Plinius epistolarum libro viii. Domum suam recitantibus præbet. Mox etiam legimus, ὅτι πῦρ καὶ ποῖον δίδωμεν. Intelligit autem fortunatum aliquem è spectatorebus, cujus esse locum illum in quo fit ὁπιδείξις, fingit apud veritatis ignarum verum possessor. Cui bono? dicet aliquis: ac memini quærere id à me virum doctum. Duplicem possum afferre causam hujus facti. Altera εἰρηκω, imo κόλασι, pulchre convenit. Intelligendum est enim ita hos

hos sermones de aliquo ut diximus divite & beato viro haberi, ut ipse eos possit exaudire: cum autem ostentatorem aliquem merum esse, & gloriosum, cujus ingenio iste se accommodat, eique supparatur: qualis describitur à facetissimo poëtarum Artotrogus initio *Militis* A. I. S. 1. Altera ratio est, quæ homini λιμοδουῶν, qui laudis siti misere cruciatur, prorsus quadrat. Est enim insolens quoddam ostentationis genus, quæ sua sint manifestissime, ea dicere alius esse: estque à summo philosopho hæc ἀλαζονείας species in *Nicomacheis* haut prætermissa. Ait ille, indecenter ironia uti, & τὰ λίαν φανερὰ sibi derogare, ineptæ & putidæ cujusdam esse ostentationis. Nam, inquit *lib. IV. cap. 13.* Καὶ ἡ ὑπερβολὴ, καὶ ἡ λίαν ἑλλειψίς ἀλαζονικόν. *Tam excessus, quam defectus, ad arrogantiam spectat:* qua sententia nihil verius, nihil certius. Clarum hujus rei documentum in multis, qui eximiarn quandam præ cæteris pietatis famam aucupantes, pauperes humilesque simulant: cum interea, si velo reducto propius eos intuearis, pleni sint immanis cujusdam ambitionis & φιλαυτίας hoc tantum à cæteris ambitiosis differentes, quod ambitionem non recta sed perversa, ut Seneca ait, via sequuntur. Atque hæc plane est illa vernilitas & figura, qua ait idem secundo *de beneficiis*, quosdam reticere quæ magis ad se volunt attrahere. Quintilianus libro XI. cap. 1. *Aper-te gloriari nescio an sit magis tolerabile, vel ipsa vitii hujus simplicitate, quam illa jactatione perversa, si abundans opibus pauperem se neget, nobilis obscurum, & potens infirmum, aut si se disertus imperitum plane & infantem vocet.* Παλαίσεον certum est de loco hic esse accipiendum, ut *IV. Æneid. vers. 642.*

Pars in gramineis exercet membra palæstris.

Est autem commune poëtis, philosophis, sophistis, hoplomachis, harmonicis, atque aliis item, ut τὸ μελετᾶν, sic etiam τὸ ὁπιδείκνυσθαι, habent enim quique eorum suas ὁπιδείξεις & exercitationes: quod notum est ex Græcis scriptoribus. Ὅπλομαχοὶ sunt, qui sub campi doctore veris armis certare discunt, aut ipsi qui docent: puto enim utrumque hac voce significari: vide Platonem in *Lachete* non procul ab initio. At vulgo juvenus non veris armis se exercebat: sed rudibus, aut pilis præpilatis, quæ dicuntur Græcis ἰσφαίρωμένα ἀκόντια; Xenophon libro secundo *Ἀναβάσεως*, de Phalino quodam ita scribens, πορροποιεῖτο ὁπσημῶν ἐν τῷ φεῖ τὰς τάξεις καὶ ὁπλομαχίαν. *Simulabat armorum & acies instruendi peritiam.* Videtur innuere hoplomachos ea ætate fuisse appellatos etiam eos qui tactici Græcis proprie dicuntur; vide Vegetium.

Ad C A P U T VI.

Περὶ Ἀπονοίας.

H δὲ ἀπονοία ἐστὶν ὑπομονὴ αἰσχροῦ ἔργου καὶ λόγου.] Definitio ista ἀπονοίας parum plena est: nam cum discrimen latum sit inter ἀναιχωπίαν, de qua infra est integrum caput, & ἀπονοίαν, nihil video in hac definitione, quod non conveniat etiam τῇ ἀναιχωπία. Quid enim pudor aliud est quam vitiosæ naturæ retinaculum, & ut aurigarum verbo utar, sufflumen? Erit igitur pudor, καὶ ὑπομονὴ αἰσχροῦ ἔργου καὶ λόγου impudentia vero, ὑπομονὴ eorundem. Fortasse pro ὑπομονῇ scribendum ὑπερβολή, ut vir doctus conjiciebat, cujus nomen ignoro; ut dicatur ἀπονοία esse ultima linea sive factorum, sive dictorum turpium: aliter tamen quantum est librorum veterum. Est autem ἀπονοία, ut rem paulo pluribus explicemus, & quod ille ait ἀμαθέστερόν πως καὶ σαρφέστερόν ἐστιν inquā ἀπονοία, pravus quidam animi habitus, quo qui præditus est, omnis ab eo famæ pudor abest: omnique honestatis ac bonæ estimationis cura penitus deposita ad quodvis facinus ac dedecus suscipiendum pronus est, propensusque. Proprium hoc homini ἀπονενοημένῳ est, primum ut non huic aut illi vitio sit deditus, sed omnibus: deinde ut non instinctu tantum naturæ improbe aut nequiter agat: sed quia turpitudine ipsa delectatur, & vitia sua, malaque (quod malorum ultimum est) amat. Quod enim ait Seneca quarto *De beneficiis*, capite decimo septimo, *neminem adeo à naturali lege descivisse, & hominem exuisse, ut animi causa malus sit*: dictum hoc, inquā, in homine ἀπονενοημένῳ claudere videtur: nam hic, etiam gratis, malus est. Ideo dicebat auctor orationum contra Aristogitonem, ἀπονοίαν esse morbum immedicabilem. Notum quid sit ἀπονοία in re militari. Proprie sic vocatur non desperatio, sed is animi habitus qui ex desperatione induitur. Quamobrem inter ἀπόγνωσην & ἀπονοίαν discrimen statuit Dio Chrysostomus non uno loco orationum suarum. Inde est hoc vitiorum extremum appellatum: vel dicta est ἀπονοία, quia penitus τῷ νῷ ἐξέπεσε, ut placet quibusdam è veteribus, ὑπερμονή, quod loco generis positum est in Theophrasti descriptione, non est genus, sed ἰδίον πρὸς ἀπονενοημένον. Semper enim ἀπονοίαν comitatur audacia: ideo auctores πόλμεν & ἀπονοίαν solent conjungere. Ut apud Plutarchum in *Agésilao*, & in *Catone Uticensi*, Josephum libro 11. *contra Appionem*, & in edicto Juliani, quo Athanasium Alexandria pellit; & apud Demosthenem in ea πρὸς Μακάρτατον, πολυμῆδης καὶ ἀπονενοημένῳ. In Actis synodi Ephesinæ extat epistola, cujus initium est, Οὐδὲν ἀπονοίας ἐν πλημμελήμασι χαλεπώτερον αὐτῇ γὰρ ὅτι πάντα ὅσα τῷ ἀτόπων ἡγεμῶν. Sed non est prætermittendus locus insignis ejus auctoris, qui orationes contra Aristogitonem (quæ falso, ut alibi disputamus, inter Demosthenicas circumferuntur) scripsit, ubi graphice admodum quid ἀπονοία sit, & quis homo ἀπονενοημένῳ, orator describit. Sic ille,

ἐκ δὲ οὗτοί τ' εἴσονται αὐτῇ καὶ τῆς πολιτείας, ἡ λογισμὸς ἐδ' αἰδώς ἐδὲ μέγας, ἢ ἀπόνοια ἡγεῖται. μέλλον δ' ὅλον ὅσον ἀπόνοια, ἢ τέτα πολιτεία ἢ μέγας μὴ ὅσον αὐτῇ τῷ ἔχοντι κακόν, δὲνὸν ὃ καὶ χαλεπὸν πᾶσι, τῇ πόλει δ' ἐδ' ἀπατόν. Ὁ γὰρ ἀπονενομημένος ἀπὸ αὐτὸν μὴ προεῖται, καὶ τῷ ἐκ λογισμῶς σωτηρίαν ἐκ τῆς παροδοξίας καὶ παροδοξίας, εἰν ἀρα σωθῆ, σωζέται. Nonne videtis ejus ingenium & actiones, non ratione, non ulla verecundia, sed una desperatione gubernari? imo omnes ejus actiones non esse aliud quam desperationem, quæ cum ei maximo ipsi malo sit, in quo est; tum acerba & gravis est omnibus, & reipub. intolerabilis. Omnis enim homo profligatus & semetipsum projicit, & quæ consilio retineri potest, incolumitatem: sed admirabiliter & præter rationem, si forte evaserit, conservatur. Apud comicos præclara extant hominum hujusmodi, hoc est, singulæ quadam improbitate & audacia prædicatorum, qui patrimoniiis suis naufragi, ut rem facere possint, per fas nefasque audacter ruunt, exempla. Talis apud Aristophanem in Nebulis Strepsiades, in Equitibus factus ille impurus Agoracritus: tales etiam in Plauti & Terentii comædiis lenones omnes. Porro ἀπόνοια Latinis est audacia, vel audacia perdita, ut in illo Satyrici poetæ,

Ingenium velox, audacia perdita, sermo Promptus. Budæus vacordiam Latine dici posse putabat: mihi olim visa ea vox Græcæ vim non satis explere. Nam ἀνοια omnis, vacordia est: quippe homo ἀνους caret corde, id est, sapientia: unde sunt excors & vacors; at ἀπόνοια aliud longe est. Neque profecto dixit Cicero in Pisonem cap. 9. ὁ vacors & amens: ita dixeris Græcæ satis proprie, ὁ ἀπονενομημένος καὶ ἀνόητος. Quoniam tamen apud optimos scriptores de insigni improbitate hæc vox usurpatur, esto ἀπόνοια, si lubet, vacordia; homo ἀπονενομημένος, vacors: quem quidem desperate malum possis Latine dicere. Ciceroni est homo perditus, vel perditus & profligatus; aut etiam desperatus: ut cum desperatorum hominum flagitiosos greges dixit in Catilinaria 11. cap. 5. & alibi sæpe. Nam etsi proprie vox desperatus aliud sonat, tamen de eodem usurpatur. T. Livius in vigesima tertia historia hæc verba posuit: improbus homo; sed non ad extremum perditus. Græcæ dixeris; πονηρὸς μὲν, & μέντοι ἀπονενομημένος.

Οἱ δὲ ὁμῶσαι ταχέ.] Rectissime prima nota hominis perditii profligatique hæc ponitur: hic siquidem è numero eorum est, qui, ut dixit olim Pacuvius, jusjurandum aliud nihil esse censent quam mandile, quo noxæ quotidianæ extergeantur. Talis apud Græcum comicum Strepsiades, quem ita alloquitur suus creditor in Nebulis Act. IV. Sc. iv. vers. 19.

Πα. Καὶ ταῦτ' ἐδελήσθης ἀπομόσαι μοι τὰς θεάς,

Ἴν' ἐν καλεῖσθαι γὰρ σε, Στρεψ. τὰς ποῖας θεάς;

Πα. Τὸν Δία, τὸν Ἑρμῆα, & Ποσειδῶ. Στρεψ. Νὴ Δία

Καὶ περὶ καταθείλω γ', ὅς' ὁμῶσαι τριώβολον.

Pa. Etiamne hæc audebis negare per Deos,

Si te jussero? St. per quos Deos?

Pa. Per Jovem, per Mercurium, per Neptunum. St. Sic, per

Jovem:

Et ni jurem, deponam etiam triobolum.

Talis

Talis apud Latinum comicum Ballio in *Pseud. Act. I. Sc. III.* vers. 118. sequ.

CA. *Furastin' te illam nulli venditurum nisi mihi?*

BA. *Fateor. CA. nempe conceptis verbis. BA. etiam consultis quoque.*

CA. *Perjurasti sceleste. BA. at argentum intra condidi.*

Athenis qui facile jusjurandum fuscipiebant, *Ardetti* vulgo, à loco ubi jurare moris erat, appellabantur. Hesych. τὰς ῥαδίως ὅπῃ τὰς ὀρκας ὄντας Ἀρδήτις ἐκάλουν. Τόπος ὃ ὡς πρὶ τῷ Ἰλιασὸν ἐγγὺς τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ ἐν ᾧ τὰς ὀρκας ἱποιοῦντο.

Τῷ ἡθῇ ἀγοραῖός τις.] Criticorum sanctio postulat ut scribamus ἀγοραῖός τις. Ammonius, Ἀγοραῖος, ἐὰν προπαροξυτίνως, σημαίνει τὸ πονηρὸν καὶ ἐν ἀγορᾷ τεθεσμιμένον ἐὰν ὃ προφασισσώμενος, σημαίνει τὸ ἐν ἀγορᾷ τιμώμενον. recte: est enim ἀγοραῖος cognomen Jovis, Mercurii, Minervæ & Dianæ, qui in foro colebantur. Recte etiam notat Suidas ἀγοραῖον dici diem quo lites disceptantur: ita omnino scribendum in *Actis* cap. 19. com. 38. ἀγοραῖοι ἄγονται non ἀγοραῖοι & subaudiendum ἡμέραι. Glossarium vetus, *Cum res agitur*, ὅτι ἡ ἀγοραῖός ἐστιν. Nam ut *prolate res* Plaut. *Capt. A. I. S. I.* vers. 10. 11. 17. dicuntur quando justitium est, sic *agi res*, quando, ut loquitur Demosthenes, αἱ δίκαι εἰσὶ. Plinius Secundus in Epistolis, *Eia tu, cum proxime res agentur, quoquo modo ad judicandum veni.* Hinc apud Suetonium *Aug. cap. 32. rerum actus*, pro diebus juridicis. Strabo libro *XIII.* de Romanis loquens, ἔπειθον, inquit, τρόπον διέταξαν τὰς διοικήσεις ἐν αἷς τὰς ἀγοραῖας ποιοῦνται καὶ τὰς δικαιοδοσίας. hoc est, ubi conventus agunt & jus reddunt. Sed ut ad Theophrastum redeamus; homo ἀγοραῖος est, qui dies totos forum conterit; quemque Oratores & Comici appellant ἀγοραῖς φειττιμῶν. Latini veteres *hominem ordinarium*, teste Festo: vel *subrostranum*, ut in octavo epistolarum ad familiares [lib. *III.* epist. 19. edit. Sib.] vel *subbasilicanum*, ut in *Capterveis. A. IV. S. II.* vers. 35.

Quorum odos subbasilicanos omnes abigit in forum.

Glossarii auctor paullo aliter; *Basiliciarius*, Μαλῆκος, ἀγοραῖος. Notum est in Basilicis judicia Romæ, præsertim centumvitalia, celebrata fuisse. Idem auctor alibi, *Tabellio*, ἀγοραῖος, νομικός. Alio autem loco *lixa* vertit ἀγοραῖος. Ne id quidem absurde: est enim is qui quæstus causa castra sequitur: tot enim modis vox ἀγοραῖος accipitur.

Καὶ ἀνισοσυρμένος.] Non recte docti viri qui sic vertunt, *Vestibus imprudenter subductis*. Nam aliud est ἀνισοσυρμένος, aliud ἀνισοσυρμένος de qua voce dicemus infra. At homo ἀνισοσυρμένος is est, qui ἀσυρὴς etiam dicebatur, teste Hesychio. Extat ea vox apud Polybium libro quarto: & in extremo fragmento libri *XVII.* τυχὼν ὃ διὰ ταῦτα μεγάλης ἀποδοχῆς καὶ φεικσίας ἐν τοῖς ἐξῆς χρόνοις, μετὰ ταῦτα προβαίνεισθαι τὴν ἡλικίας ὀλοχερῶς εἰς ἀσέλγειαν ἐξώκειλε καὶ βίον ἀσυρὴν. Idem significat apud M. Tullium, vox, *spurcius*: qua notione accipi vox *spurcities* debet illo Lucretii loco libri quinti vers. 17.

Quid

*Quidve superbia, spurcities, petulantia, quantas
Efficiant clades? quid luxus desidiesque.*

Vide Nonium.

[Ὁρχεῖσθαι ἄνθρωπον ἢ κέρδαζε.] Quantum sit ponderis in voce ἄνθρωπον, licet intelligere ex eo quod Demosthenes in secunda *Olynthiaca* pro argumento vitæ penitus dissolutæ sociorum Philippi, ait, eos ubi largius poti fuerint, solitos cordacem saltare. Multo enim turpius si quis ficcus cordacem saltet, quam si ebrius. Est autem cordax lascivæ & comicæ saltationis genus: ideo ait ἐν κωμικῷ χορῷ. Aristophanes vero in *Nebulis* Act. I. Sc. vi. vers. 85. gloriatur in suis comoediis huic saltationi nullum esse locum. Puto autem ad restim solitum cordacem saltari: nam Aristophanes pro κερδακίζειν dixit κέρδαζε ἑλπίειν. Julianus & alii ἑλκεῖν κέρδαζε.

[καὶ προσωπεῖον ἔχων ἐν κωμικῷ χορῷ.] Falsi suspectam hanc lectionem habeo: puto enim deesse negationem, & ita legendum, προσωπεῖον καὶ ἔχων ἐν κ. χ. magis enim hoc modo perditissimi nebulonis describitur ingenium: nam etsi omnino turpe est scenicum histriionem agere; tamen qui personatus in scenam prodit, quodammodo sub persona latet, & pudori suo nonnihil consulit; non item qui sine persona. Quare etiam Demosthenes in oratione *de e mentita legatione*, Cerybionem quendam κατάρκτον appellat, ὅς, inquit, ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνθρωπος τῷ προσωπεῖν κωμίζει. apud Romanos histriones si minus placerent, cogeantur in scena ponere personam: vide Festum in *Personata fabula*. Porro interpretes ita hunc locum verterant, quasi legeretur ἔχων contra omnium codd. auctoritatem. Ita nos hoc loco censemus: si cui negationem inseri non placet, fruatur ille opinione sua: ego causam non video, cur à priore sententia mea discedam.

[καὶ ἐν δαύμασι ἢ τὰς χαλκᾶς ἐκλέγειν.] Inter ludicrarum artium artifices, & voluptatum ministros, quibus usi olim veteres, fuere qui à Græcis dicti sunt δαυματοποιοὶ (Vid. Athenæus lib. xxi. cap. 9. pag. 538.) à Latinis *prestigiatores*: quos idem autor inter Διονύσια πυχίτας, *Bacchi artifices*, recenset lib. duodecimo cap. ante cit. ubi alio nomine vocat Διονυσιοκόλκους. Fuerunt autem variæ & plane mirificæ istorum artes, quibus imperitorum feriebantur oculi, omnia quorum causas non noverè, mirantium. Ejus generis fuerunt mimi, ἀρχιμμοί, cybistæ, petauristæ, petaminarii, funambuli, neurospastæ, item ψηφολόγοι sive ψηφιαῖκται, & machinatores, de quibus Hero Mechanicus in egregio libro Περί δαυματοποιικῆς & nos multa dicemus σὺν δὲ aliquando, quæ sunt nobis cum cura observata & annotata (Vid. animadversiones in Athen. lib. i. cap. 15. pag. 46. & lib. de venatione Amphitheatrali.) Qui igitur has artes exercerent, Græci eos δαυματοποιοὺς vocabant, artemque eorum δαυματοποιίαν, & spectacula hujusmodi præstigiæ atque offuciarum δαύματα. Errant enim & qui δαύματα legi hic non δαίματα volunt: & qui aliter hanc vocem interpretantur. Hesychius δαύματα, ὅ οἱ δαυματοποιοὶ ὁπδεῖκνυν. Sic apud Dionem Chrysostomum, πολλῶν ἢ δαυματοποιῶν δαύματα ὁπδεῖκνυν. & apud Platonem cum in septimo *De Republica*, tum in secundo

De legibus, *δαύματα ὁποῖα κινῶται*. Denique sic semper accipienda illa verba ἐν δαύμασι. In quibus passim errare interpretes etiam doctissimos observavimus; ut apud Athenæum non uno loco: neque aliter accipiendus locus Aristotelis libro secundo, *De generatione animalium* cap. 1. ubi τὰ ἀντίμυλα τῶν δαυμάτων commemorat: quæ ἀντίμυλα δαύματα alio loco appellat: intelligit autem pegmata quædam per se surgentia, vel simulacra suapte sponte mobilia, quæ à neurospastis colligendæ pecuniæ gratia circumferebantur. Quod ait Theophrastus χαλκὸς ἐκλέγῃ, pertinet ad mercedem quam præstigiatores isti à spectatoribus pro lucare exigebant: eam mercedem Græci, ut puto, δαύμακτον nuncupabant. Est enim à δαυμάζω, eadem analogia, quæ δίδακτρον *minervæ* à διδάσκω μῆνυτρον *indicium* sive *indicina præmiium*, à μινύω & pro eodem εὐρετρον ab εὐρίσκω apud Ulpianum. Sophron apud Etymologici Magni auctorem, φέρε τὸ δαύμακτον, κατὰ δύσιν αἰμα. Hinc dicti sunt vulgo cum hi tum alii agyrtæ, qui similibus artibus stipem in circulis corrogabant χαλκολόγοι, Latine *arufcatores*: pari in utraque lingua ratione: nam ut χαλκοὶ Græcis nominantur quivis parvi pretii nummi, sic Latinis *ara*. Martialis, *lib. xi. Epigr. 28.* *Et centum aureolos sic velut ara rogat.* & Hieronymus illa duo λεπτὰ viduæ mulierculæ, cujus fit mentio in Evangelio S. Marci cap. 12. *commate 42.* *ara* interpretatur. Repetio & *asculatores* fuisse dictos. Glossarium vetus; χαλκολόγος, *nummularius, asculator*: & alibi, *Æsculator, χαλκολόγος*. Inde verbum *asculor* pro eo quod Theophrastus τὰς χαλκὸς ἐκλέγῃ dixit. Glossarium; χαλκολόγος, *asculor*. Apuleius, τὰς χαλκὸς, *stipes areas* vocat in octavo *Metamorphoseon*: alibi, *exiguam stipem*. Ovidius 1. *De Ponto, stipsis ara*: & recte in Glossario, κέρμα, *as*: nam, quid sit κέρμα Græcis, notum est. Maximus Tyrius, δύο ὀβολοί. Hanc illi stipem à spectatoribus exigebant, postquam se quisque sessum receperat, ordines sedentium obambulantes. Ideo ait Theophrastus καὶ ἐνέσσει παρὰ τὸν, quæ verba male accepta sunt ab interpretibus. Lucianus in *Asino*, ἐπιδεῖν ὃ καὶ ἀκόφειαν ἔπαιε αὐτὸς, ἐν τῷ ἀπειρηκότων δευτέρῳ συνέλεγον ὀβολοὺς καὶ δραχμάς. Prorsus istis declarantur superiora Theophrasti. Idem Lucianus verbo ἐκλέγῃ utitur alibi, ut Theophrastus hic, χαλκὸν ὀβολὸν παρὰ τῷ καταπλεόντων ἐνέσσει ἐκλέγων. Hodie præstigiarum istiusmodi artifices solent ad fores aliquem collocare, cui necesse habet unusquisque, prius quam spectatum admittatur, in antecessum aliquid pro lucare porrigere.

Καὶ μάχεσθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσιν.] Tesseram intelligit, quam aliquis acceperat à præstigiatoribus, ea lege, ut qui hoc symbolum, quod arrabonis vim habebat, referret, gratis spectaret. De symbolis & contractibus per symbola, quam Aristoteles κοινωνία ἀπὸ συμβόλων vocat, dicemus uti spero alias. Lege si lubet quæ postea scripsimus *Animadversionibus in Athenæum, libro 111. cap. 31. pag. 224. seqq.* Καὶ πρὸς τὴν διαρεῖν ἀξίῃσιν.] In multis optimæ notæ codicibus vox ἀξίῃσιν non extat: quare ita possumus vertere, *Ac se quis tesseram asferat, duris eum sermonibus accipiet, ipse gratis spectans*. Fortasse ita auctor

auctor scripserat. Καὶ μὲν τοῖς τὸ σὺμ. φέρει καὶ πρὸς διαφέρει ἀξίαν, αὐτὸς πρὸς διαφέρει, vel, καὶ ἄλλοι πρὸς αὐτὸς διαφέρει. De istiusmodi librorum peccatis sæpe questi sumus.

Δενὸς ὁ πανδοχεῖσαι.] Olim apud Græcos, sicut etiam hodie, ut audio, in quibusdam Italiæ locis, non multo erat honestior locus πανδοχεῖον five *taberna meritoria*, quam οἶκημα, hoc est, *lenonis aut meretricis domus*: & apud Hæbros eadem vox *Zonab* & *meretricem* significat & *cauponam*. Nec multo aliter apud Latinos, qui τὸ πανδοχεῖον *stabulum*, & τὸν πανδοχέα *stabularium* dixerunt; meretricem autem *prostibulum*. Eo factum, ut viri quibus honestas curæ, æque in cauponis ædibus conspici erubescerent, ac in lenonis: quod vel ex iis patet, quæ de Stratonico citharædo refert *Ælianus Variarum* libro XIV. capite 14. Sed & *Isocrates Areopag.* pag. 354. ἐν καυπησίῳ, ait, φαγεῖν ἢ πίνειν ἄδεις, εἰδ' ἂν οἰκέτης ὀπίσθης, ἐτόλμουν. In *caupona* edere aut bibere nemo, ne frugi quidem servus, audebat. Vide *Athenæum lib. XIII. c. 11. p. 566.* hunc ipsum *Isocratis* locum præferentem. Sed quam parum intersit lenocinium inter & cauponam, declarat optime *jus Rom.* Nam ex *Impp. constitutionibus* domina cauponæ, quæ vilius à marito solita haberi, solvitur lege *Julia de adulteris*.

Καὶ πορνόεουκῆσαι.] In edicto prætoris de iis qui notantur infamia, numeratur inter primos qui lenocinium fecerit. Vide & titulum *Codicis, De spectaculis scenicis & lenonibus*.

Τελωνῆσαι.] Quanta flagrant olim apud Græcos & Judæos invidia vectigalium & tributorum conductores nemo nescit. Ex omnibus Græcis videntur *Oropii* huic quæstui maxime ruisse dediti: extat enim de iis veteris poetæ *Xenonis* elogium hujusmodi.

Πάντες τελῶναι, πάντες εἰσὶν ἄρπαγες.

Κακὸν τέλῳ γίνωσθαι τοῖς Ὀροπίοις.

Apud Romanos etsi portitorum & coactorum magna semper vilitas, ut alibi; Publicanis tamen inter honestos suus erat locus. Quippe equites fuere splendissimi: ideo toties & tam effuse publicanorum ordinem laudat *M. Tullius*, ut *pro L. Manilia* cap. 7. *pro Cn. Plancio*, cap. 9. ubi ait *firmamentum reip. publicanorum ordine contineri*. Quare τελώνηω vertimus portitorem non publicanum, usum veterum auctorum secuti. Glossarium; portitor, τελώνης. Portorium, τελωνεῖν & sane τελώνης proprie est qui vectigaliarius & telonarius in *Cod. Theodosiano*. *Papinianus* lege XVI. Dig. Ad municipalem, scribit munus exigendi tributis inter sordida munera non haberi; & ideo decurionibus quoque mandari.

Ἀλλὰ κερύπειν.] *Juvenalis satyra septima vers. 5.*

— nec fœdum alii, nec turpe putarent

Præcones fieri.

& *satyra* tertia lenonum, præconum, & gladiatorum pueri eodem jure censentur. Verumtamen *Horatius* præconum ordinem & coactorum tuetur *lib. 1. Sat. VI. vers. 86.* propter patrem. Multa *Cicero* de præconibus in ea *pro Quintio*.

Μαχερεύειν, κωλεύειν.] *M. Tullius, Officiorum* libro primo sub finem.

Minime-

Minimeque artes hæ probanda, quæ ministra sunt voluptatum, cetarii, lanii, coqui, fartores, piscatores, ut ait Terentius: adde his sè placet unguentarios, saltatores, totumque ludum talarium. Eleganter Cicero, tanquam eis μία, quod aiunt, μύκωνα congescit plerasque omnes artes quæ à Romanis improbabantur: par eorundem Athenis vilitas, ut testantur scriptores Attici. Cetarii sunt ταιχοπωλᾶι, vilissimum hominum genus Athenis: ut & falsamenta apud eos fervorum & pauperum cibus fuit, quod supra diximus. Inde apud Lucianum, ταιχοπωλεῖν ὑπὸ ἀπορίας, ἢ τὰ γερύμματα διδάσκειν. Manavit ab istis proverbium de homine obscuro & terræ filio: dicebant eum patre esse ortum qui cubito mungeretur; quod erat falsamentariorum proprium, ut ad Strabonem pluribus exposuimus. De coquis & testatur Theophrastus hic, & habes de iis fusè apud Athenæum. Fartores sunt ἀλλαστοπωλᾶι, infimæ sortis homines: vide Equites Aristophanis. Piscatores quo loco ab iisdem haberentur, declarat vetus proverbium, quod in Hesychii Glossis reperimus; δουῶαι μὲν εἰς ἐπακτρίων, λαβεῖν ὃ μὴ sumptum est ex aliquo comico. Monebat viros auctor adagionis, ut uxores ex ordine piscatorum ne caperent: etsi filias ut piscatoribus nuptum demus, propter difficultates conditionum reperiendarum, concedit: ἐπακτρίαις sũnt piscatores. Piscatoribus adjici debent aucupes & pomarii,

Atque omnis Tusci turba impia vici:

ait Horatius, Satyra tertia libri 11. vers. 228. De unguentariis & saltatoribus, res notissima. Athenis olim lege Solonis cautum fuit, ne quis civis Atticus myrepficam faceret: auctor Athenæus libro XIII. ut minus mirum sit quod Seneca refert Natur. Quest. Lib. IV. Cap. 13. fuisse aliquando unguentarios Lacedæmone pulsos. Postremo adjicit Cicero, ludum talarium, sicut & Theophrastus τὸ κωκυτεῖν vide super istis titulum Codicis, De aleatoribus & aleatorum usu.

Τὴν μητέρα μὴ τρέφειν.] Lege Solonis notabantur infamia qui parentes non alebant, aut tectum ad habitationem non præbebant; ut vel ex Æschine contra Timarchum constat. Non temere autem matrem potius dixit Theophrastus quam patrem: latius enim patuit exhibendæ matris necessitas, quam patris, quando & vulgo quæsitis mater necessario fuit alenda; in patre non idem observatum: vide Plutarchum & Laërtium in Solone.

Ἀπαγωγὴ κλοπῆς] Arcessi, inquit, solet furti; adde, & aliorum criminum: sic apud comicum Agoracritus, perfectissimum ἀπορίας exemplum, id sibi nomen ait inditum, ex eo quod perpetuo alicujus criminis reus in judicio volutaretur. Notabis κωκυτολογία in voce ἀπαγωγῆς nam ἀπαγωγή in foro Atheniensi proprie dicebatur de furto, sicut ἐνδίκης de aliis criminibus: auctor Ulpianus in Demosthenem Περὶ Λεπτινίου quamquam alii veteres, quibus potius assentior, ἐνδίκην & ἀπαγωγὴν ita distinguunt, ut illa sit absentis delatio; hæc, præsentis in jus abductio: quando aliquis manifesti criminis convictus, in carcerem & ad undecimviros rapiebatur.

Τὸ δεσμωτήριο πλείω χρόνον οἰκεῖν, ἢ τὴν αὐτὴν οἰκίαν.] Dictum venustatis Atticæ: sic apud Ciceronem II. *contra Rullum*, cap. 37. *habitare in carcere*. Et in *Bruto* cap. 89. *habitare in Rostris*. Dinarchus, καὶ γὰρ θανάτου ἄξια πολλὰ ἔπερα διαπίπτει, καὶ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ πλείω χρόνον ἢ ἔξω διαπίπτει. *Morte digna alia sunt patrata, quàm in carcere plus temporis quam extra eundem consumsit.* Loquitur de Aristogitone; quem propterea auctor earum orationum contra illum, quæ Demostheni vulgo tribuuntur, παραχρυσμένον in carcere appellat, & alteri opponit recens carcerem ingresso, & ut ipse loquitur, νεαλεῖ καὶ προσεχέτω. Demosthenes in ea contra Timocratem Androtioni objicit, quod pater ejus πολλὰς πενταετηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διέτριψε. Appio Claudio apud Livium lib. III. cap. 57. objicitur pro magno crimine, quod carcerem appellasset *domicilium plebis Romanæ*. Plautus in *Pseudoli* fragmento citato à Servio ad 1. *Æn.* vers. 143. *Nisi carcerem aliquando effregeritis, vestram domum.* Postremo ipsum etiam hominem improbum *carcerem* vocarunt. Lucillius,

————— *carcer vix carcere dignus.*

Καὶ τὸτο δ' ἂν εἴδῃ δόξειε.] Lego, καὶ εἴτω δ' ἂν.

Τῶν φεικταμένων τὰς ὀχλὰς.] Hoc est, eorum qui coetus & concursus faciunt: quod capital fuit Athenis: vide infra ad caput περὶ λογοποιίας.

Μεγάλη τῇ φωνῇ.] Alta voce loqui, supra signum erat rusticitatis; a libi, superbi & elati animi: sed addit hic Theophrastus, καὶ παραρρωγυία, quæ vocis appellatio, vel ex eo manavit, quod multi nimia vocis intentione ramices fregerunt: vel declaratur ea dictione vastus oris hiatus; sicut Aristoteli in secundo *Historiarum*, cap. 1. & tertio *De partibus* cap. 1. ora canum, leonum, ac reliquorum κερχασθόντων dicuntur esse ἀνερρωγία. Aristophanes in *Equitibus* Act. III. Sc. 1. vers. 22. Cleonem vocat κερχασθόντα, & mox ei vocem tribuit χασίδεας, propter asperitatem & inæqualitatem: ubi ad vocem κερχασθόντα ita Scholiastes; τραχεῖς ὁδόντας ἔχοντα. Κερχασθόντα ὅ, ὅσα στρογγύλεις καὶ ἐναλλάσσοντας τὰς ὁδόντας ἔχουσιν, λέων, κύων, πάροδαλις, ἀετὶδες, καὶ ἰχθύων γένος, ἀ σαρκοφάγα εἰσὶ. Et ita etiam vocem παραρρωγυίαν hic interpretari licet: vel est translatio à sensu tactus ad sensum auditus; nam quæ sunt abscissa & abrupta, eadem aspera sunt. Apud Ciceronem non procul à fine III. *De Oratore* inter vocis differentias sunt, *fractum* & *scissum*: fere autem *fracta vox* apud Latinos auctores dicitur de voce effceminata, aut ejus,

————— *liquido qui plasmate guttur*

Mobile colluerit,

ut est apud Pers. *Sat.* I. vers. 17. Græci καθέν, ut videtur, & παραρρωγυίαν scissam vocem nominant. Sed de omnibus vocis differentiis acute, ut omnia, summus philosophus in libello περὶ ἀκυσθόν.

Ἡ ὅταν ᾖ πανήγυρις.] Proprium hoc, ut initio diximus, homini ἀπονενομένῳ qui assiduis convitiis ita depudere didicit, ut lætetur etiam infamia. Habuit hoc quoque impurus ille sæpe jam à nobis commemoratus Aristogiton: quem quidem ait orator ea fuisse oris

duritie, ut quæ alii taciti & in tenebris admitterent, quibus tale quid humanitus usu veniret, ea ipse tantum non appensis tibi tintinnabulis patraret; quod est dicere palam & in omnium oculis. Sic ille, *Καὶ ἂν τῷ ἄλλων τ' ἡτυχηκότων ἐκαστὸν ἀπορητὶ ποιεῖ, ταῦτ' ἔσθ' μονονὲ κώδωνας ἐξελόμενον διαπράττει*.)

Τὰς δ' ἐξόμενους.) Lego, καὶ τὰς μὲν ἐξόμενους.

Ἐχων ἔχον.] Vasculum fuit in quo asservabantur litium instrumenta, quæ in libris Græcorum Jurisconsultorum ἀσφαλίσματα vocantur. Erat autem echinus, vel testaceus, vel æneus, ἄγρ' πὶ χαλκῶν ἢ ἐκ κεράμης, eis δ' καθιᾶσιν οἱ διατηρεῖται τὰ γράμματα τῷ μαρτυρῶν, teste in *Vespas* Aristophanis scholiaste ad scenæ antepen. Ὡ μοὶ κεκοδῆμον &c. vers. 20.

Ὀρμαθὸν βιβλίων.] Aristoteles apud Dionysium Halic. δεσμὰς δικανικῶν βιβλίων. Juvenalis de caufidicis in forum venientibus. *Sat.* VII. vers. 107.

————— *Et magno comites in fasce libellos.*

Proprie ὀρμαθὸν est ferta sive restis è cæpis aut similibus rebus contexta.

Καὶ τ' δραχμῆς.] Plane istud homicidæ est, non hominis. Nam cum in genere fcenerari idem sit quod hominem occidere, ut Cato senior aiebat apud Cic. II. *Offic.* cap. ult. & παρὰ φύσιν ἐργάζεσθαι, ut Aristoteli I. *Polit.* cap. 10. placet: ac proinde fceneratores furibus peiores cives à veteribus Romanis fuerint existimati, ut probat idem Cato: quid obsecro te, existimandum est de eo, qui fcenus id exerceat quod hic commemoratur? Neque tamen putemus fingi hæc à Theophrasto: dixit enim ipse initio, ex iis quæ vulgo fierent, & in usu apud homines essent, esse hoc à se scriptum conflatum. Imprimis animadvertenda est istorum technâ; qui ut fcenus hoc horrendum minore cum invidia possint exercere, non solent grandem pecuniæ summam simul eidem credere, neque in multos dies. Hi sunt quos Græci ἡμεροδανειστὰς & τοκογλύφους dixerunt. Latini *toculiones*: qua voce utitur M. Tullius lib. 11. *ad Atticum* ep. 1. Cum autem obolus sit sexta drachmæ pars, facile cuivis æstimare, quale sit hoc fcenerandi genus, quando drachma obolum semis quotidie parit. Fuit sane maxima Athenis fcenerandi licentia: etsi enim usitatus in ea civitate usuræ modus erat, ut pro mina quot mensibus drachma penderetur; quæ est centesima Romanorum usura: tamen & binas centesimas & ternas, ac quaternas solitas exigere non est dubium. Quippe cum istiusmodi hominum improbitas, non solum non coërceretur ullis legibus, sed etiam approbaretur veteri Solonis lege hac, τὸ ἀργύριον εἴσιμον εἶναι, ἐφ' ὅσον ἂν βέλῃ ὁ δανείζων. hoc est, *Fus esto fceneratori pecuniam suam quantacunque usura volet collocare.* Sic enim Lyfias hanc legem exponit. τὸ εἴσιμον, inquit, τὰτὸ ὅτιν, ὃ βέλπτει, ἢ ζυγῶν ἵσταναι, ἀλλὰ τίκον περὶ τῆς ὅσον ἂν βέλῃται. Apud Paulum Jurisconsultum libro IV. *Responsum*, Lucius Titius ita cavet: σιωπῶντιν χρῆσθαι σοι τόκον ἐκείνης μνᾶς ὀβολὸς τέσσαρες.

Τοῖα ἡμωσιβόλια.] Antiquum est Græcorum loquendi genus τοῖα ἡμωσιβόλια.

αβόλια, pro, *obolus semis*, vel *sesquiobolus*. Pollux lib. ix. cap. 6. φίλον ὃ τοῖς ἀρχαίοις καὶ τὸ ἐν ἡμῶν τάλαντον τρεῖς ἡμιτάλαντα λέγῃν, i. e. *Amant veteres sesquitalentum tria semitalenta dicere*. Ita æpissime cujusvis aut mensuræ aut ponderis numeros antiqui scriptores, præsertim Attici, efferunt: sic apud Hippocratem legas τρεῖς ἡμίχρα, τρεῖς ἡμιώρα, τρεῖς πημηνόρα & τέσσαρα πημηνόρα: apud Platonem τρεῖς ἡμιμναῖα, sexto Legum: apud Xenophontem τρεῖς ἡμιδραχμαί: apud Theophrastum in secundo Historiarum τρεῖς ἡμιπόδια. Apud Athenæum libro quarto τρεῖς ἡμιμέδιμνα: & in Dioscoridis aliorumque medicorum libris sæpe. Sic Latini interdum; Martialis, lib. iv. epigr. 46.

Et thuris piperisque tres selibra.

Quod & nos in vernaculo nostro idiomate retinemus. Attici vero quam delectarentur hoc loquendi genere, declarat Theophrastus, qui in libro περὶ ὀσμῶν, δύο ἡμιέκλια dicere maluit, quam ἐκπία. Impp. in Cod. Theod. *sex semisiliqua*, quam tres filiquæ. Augustus in testamento *ex parte dimidia & sextante*, quam ex besse. Hinc illa sunt nomina composita, τριημιχρῖνιξ apud eundem Theophrastum; & πενθημιχρῖνιξ. Item apud Xenophontem τριημιπόδιον. Sic etiam apud grammaticos dictus πενθημιμερὴς versus, qui duos pedes & partem à reliquo carmine quasi scissam & separatam habet. Cave vero confundas loquendi hoc genus cum alio simili quidem, sed significatione longe diverso. Τρεῖτον ἡμιωβόλιον enim quando dicunt Græci, non jam *obolum semis* sed *duos obolos semis* volunt intelligi. Sic dixit Herodotus ἔλκων σταθμὸν ἐξδομον ἡμιτάλαντον, pro eo quod est, *pendens sex talenta cum dimidio*. Sic apud Dinarchum τρεῖτον ἡμιδραχμον, pro *duabus sedrachmis semis*; vide Pollucem. Hoc quoque imitati sunt Latini veteres. Fuit enim veteris consuetudinis, ait Varro, ut retro ara dicerentur, ita ut semis tertius, semis quartus pronuntiarent. Inde est, *sestertius nummus*, & *sestertius pes*, pro duobus assibus semis, & duobus pedibus semis. Et apud Plinium libro xvii. capite ii. *quinus semipes* ex Græcis scriptoribus, quod ipsi dixerant πημην ἡμιπόδιον. hoc est, *quatuor pedes cum dimidio*. Adi Priscianum, & Volusium Mærianum, qui hoc posterius loquendi genus diligenter explicaverunt. Nos autem ideo hic notavimus, ut ne similitudo duarum locutionum cuiquam imponeret: quo in errore doctissimos etiam viros versari videmus. Testis sit Demosthenes: in cujus orationibus quoties extat altera harum φράσεων, toties peccat eruditissimus Wolfius. Nam quod in ea pro Androtione scribitur, ὅς ἀποδράς ὄχτω, ἔχων πάντα ἡμιτάλαντα, *duo talenta semis*, significat: non *quatuor cum dimidio*, ut putavit interpretes. Sic debet hic etiam locus ex oratione περὶ Φορμίωνος exponi, ἐκ ἀποδίδωσι πένθ' ἡμιτάλαντων καὶ ἐξακοσίων δραχμῶν. item iste ex ea περὶ Νικόστρατον, sub initium, ἀπεργασάμενος ἀν πένθ' ἡμιμναίων ἀξία ἀνδραπίδα. Postremo in oratione contra Theocrinem, quæ ἐν δῆξίς inscribitur, non aliter illa exponi debuere, ἐδόθη τρεῖς ἡμιμναῖα τέτταρ' τῶ ἀδωροδοκίῳ. Tot locis apud summum oratorem extat loquendi hoc genus: in quibus omnibus lapsus est vir doctus, quum non observasset quid inter τρεῖς ἡμιτάλαντα, & τρεῖτον ἡμιτάλαντον

interesset. Enimvero doctissimo viro facile ignosco, qui

Ἄλλοις ἐν ἑθλοῖς πένθ' ἀποδείτται ψῆρον.

vapulet vero sciulus ille Græculus qui Wolfium in errorem induxit. Ita enim annotatum reperies ad superiorem locum ex Androtiana, τὸ δὲ πένθ' ἡμιτάλαντα, ἀντὶ τοῦ πέντε παρὰ ἡμιτάλαντον· ὡς εἶναι τέτταρα καὶ ἡμισυ. Καὶ τὸτο σωίζεται ἐν τῷ σταθμῷ παρὰ Ἡρόδοτον. Hæc ille: quæ omnia falsa esse & inepta ex superioribus liquet; quibus libet adjicere, velut ἐν πειρασίᾳ, ut omnis omnino scrupulus eximatur, locum Aristotelis insignem. Sic philosophus nono *Historia animalium* sub finem capitis 40. Βλίπῃς δὲ σμικρὸν χοῖν, ἢ τρεῖς ἡμίχοι· τὰ δὲ ὀλυνθέντα δύο χοῖς, ἢ πένθ' ἡμίχοι· τρεῖς δὲ χοῖς, ὀλίγα. Eximunt, inquit, ex uno arum alveari choem unum, aut unum cum dimidio. Vel bene ut agatur, choas binos, aut binos cum dimidio: raro ternos choas. Eat nunc iste opicus, & dicat πένθ' ἡμίχοι esse τέτταρα καὶ ἡμισυ. Absit vero à nobis, ut hæc & alia hujus farinae, qualia nonnulla in illis scholiis observavimus, Ulpiano tribuamus.

Τῆς ἡμέρας περὶ πένθ'.] Atticum est, ἀντὶ τοῦ εἰσπερὶ πένθ'. non aliter fere Demosthenes cæterique scriptores de meliore nota: non ergo sunt audiendi, qui εἰσπερὶ πένθ' jubent rescribi. Veteres & Græci & Latini sæpe eleganter simplicibus verbis pro compositis uuntur: sic ergo περὶ πένθ' alias pro ἐκπερὶ πένθ', exigo: pro συμπερὶ πένθ'. Pindarus *Neæonicis*, Od. 1.

Περὶ πένθ' γὰρ ἔργῳ μὲν δένει, βελῶσι δὲ φρενί.

Opitulatur fortitudo ad res gerendas, mentis vero solertia ad consilia capienda.

περὶ πένθ' hoc est, συμπερὶ πένθ', συνεργεῖ. Ubi Scholiastes; συνεργεῖ τοῖς μὲν ἔργοις ἀνδρεία, τοῖς δὲ βελῶσι νῆς. Notabis pactionem de usura in singulos dies: cujus extat etiam in *Epidico* Plauti Act. 1. Sc. 1. vers. 51. exemplum;

Id adeo argentum ab danista apud Thebas sumsit fœnore:

In dies minasque argenti singulas, nummis.

Qui hanc usuram exercebant, Græci eos ἡμεροδανισταὶς vocabant, ut Laërtius in *Menippo*. Res hodie tocullionibus, præsertim Judæis, non incognita.

Καὶ τὰς τούκας ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματός· εἰς τὴν γνάθον ἐκλήθη [v.] Jam venimus ad locum longe elegantissimum, & ex iis unum qui vetustatem libelli hujus arguunt: cujus veram interpretationem prioribus interpretibus ne per somnium quidem in mentem venisse affirmare auserim: est enim & obscurior propter ignorationem priscorum morum, & nonnihil etiam corruptus: sed de re primum; de verbis mox viderimus. Sciendum igitur, morem olim fuisse Athenis hominum vilium atque abjectorum, qui in foro res venales habebant, ut quas pecunias ex venditione mercium suarum colligerent, eas in os & buccam conderent: maxime, credo, cum esset turba emturientium: tum enim, ne tempus sibi aperienda claudendaque crumena periret, ut quidque accipiebant nummorum, id statim in os conjiciebant. Sic erat istis os suum instar crumenæ, quam collo appensam istiusmodi

modi homines apud Romanos gerere solitos fuisse, supra ex Plauto annotabamus. Propterea scribit Artemidorus, in re somniorum maxillas indicare horrea; τὰς σαγῶνας inquit πρὸς ἀποθήκας ληψίων. Hoc est quod Theophrastus vocat, εἰς γνάθον ἐκλέγειν, in maxillam colligere. Nam ἐκλέγειν pro συλλέγειν positum, ut etiam paullo ante. Græci comici ἐγκέπειν εἰς τὴν γνάθον eodem sensu dicunt. Alexis in *Lebete* apud Athenæum lib. III. cap. 3. pag. 76. describens venditorem ficorum, hominem impudentissimum.

Εἶθ' ὁ μὲν ἔδωκεν, ὡς τοιαῦτ' ἀνέμψθ',

Τιμὴν δ' ἐγκέπειν εἰς τὴν γνάθον,

Βεῖν' ἀπέδοτο, σὺν καὶ πωλεῖν ὁμνύων.

Deinde qui mercatur, quasi tales emat,

Pretium numerat; eaque fraude pecunia in buccam abstrusa

Caprificum ille dat, jurarit se ficos vendere.

Sic apud Aristophanem, quem jure veteres critici τῷ Ἀπικῶν ἔδῳν διδάσκων appellarunt, Philocleon ait, cum tradita tam sibi quam Lysistrato communis drachma fuisset (judicibus enim binis drachma merces dabatur) convenissetque inter ipsos ut illam Lysistratus permutaret, & ejus dimidium, hoc est, tres obolos, ipsi daret: ait inquam, se à sodali misere deceptum fuisse; qui monetæ loco squamas mugilis piscis in manum sibi tradiderit; quas ipse imprudens tanquam probam monetam in os subito immiserit. Verba poëtæ in *Vespis* sub finem scenæ quæ incipit, καὶ μὴ ἐνδὺς ἔσθ' sunt hæc:

--- δεαχμὴν μετ' ἐμῇ λαβὼν,

Ἐλθὼν, διακερματίζειτ' ἐν τοῖς ἰχθύσι.

Καὶ πρὶν ἐπέθηκε τρεῖς λοπίδας μοι κερύων,

Κ' αὖθις ἐκέκασ' ὁβολὸς γὰρ ὁρόμῳ λαβεῖν.

Drachmam utrique debitam quam

Sumsit in piscium secuit macello:

Tresque squamas mugilum imposuit,

Quas trasi in os, nummos putans.

Scholiasites, πολλοῖς γάρ ὅτιν ἐσθ' ἐν τῷ στόματι φυλάττειν τὸ ἀργύριον. Multis, inquit, moris est, ut pecunias in ore custodiant. Idem poëta in *Æolosicone* apud Pollucem lib. IX. cap. 6. ὅπερ λοιπὸν μόνον ὡς ἐν τῇ γνάθῳ γίνεσθαι μοι. Et in *Anagyro* apud eundem loco cit. ἐν τῷ στόματι τεινιμωκόλιον ἔχων. In libro veteri de miraculis Udalrici Augustæ Vindelicorum quondam episcopi, ita scribitur: Clericus quidam mutus effectus cum à propinquis suis ad sepulchrum sanctum deductus fuisset, emissis de ore suo duobus denariis super sepulcrum, loquelam quam amiserat, recepit. Hodie mulieres moris ejusce vestigium retinent: multæ enim consueverunt, maxime αἱ κομμώτριαι, sive ornatrices, in ore aciculas habere: nam inde facilius ad usum promuntur quam ex aciario, sive βελονοθήκῃ, aut è pulvillis iis quos ad custodiendas aciculas solent sibi fabricari. Atqui hanc commoditatem magno sæpe constare, exempla tristissima illas debuerant docere. Quid quod etiam nummi in os recepti, nedum aciculæ, periculum aliquando veteribus crearunt?

Nam apud Aristophanem in *Avibus*, Scena ἐλελεῦ· χαίρει ἔς·c. Euelpis quidam est, qui dum more Atheniensium milvum veris indicem pro-volutus ad terram salutare parat, obolum, quem forte in ore habebat, imprudens, nec sine summo periculo, deglutit:

---ἐγὼ γάρ, ait,

Εκωλινδύμην ἱκπνον ἰδὼν· κ' αἶθ' ὑππῶ ὦν, ἀναχάσκων
Ὀβολὸν κατεβρόχθισα.

—ego igitur

*Volutus sum milvum videns, & postea supinus existens oscitans
Obolum devoravi.*

Ex his luce clarior mens auctoris hoc loco: superest ut de mendo quod hæc sententia continet, videamus. Non enim τόκας recte legi-tur; ut ex illis verbis, ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματός, quivis intelligat: sed vel ὀβολός legendum, vel χαλκός dicerem, vel κέρματα, nisi longius ab edita lectione abesset. Vel igitur ὀβολός scribendum, ut in superiore Ale-xidis loco; vel χαλκός, ut in hoc Aristophanis in *Concionantibus*, sub finem Sc. ἐγὼ δ' εἰς ἀγορὰν ἔς·c.

---πωλῶν γὰρ βότρυς

Μεσλὼ ἀπῆρα τὴν γνάτον χαλκῶν ἔχων,

—Vendens enim racemos

Plenam abivi maxillam areorum nummorum habens.

Scimus Græcum esse ἐκλήγην τόκας, ut in 11. *Stromat.* Clementis pag. 397. A. τόκας ἐκλήγην ὅππῃ χρήματα, sed hoc nihil ad istum locum. Fuit cum hoc referrem ad σπερμολόγας, vilissimum hominum genus Athe-nis. Sic enim vocabant Athenienses abjectissimos quosdam homines, imo hominum mendicabula, qui forum & Digma oberrantes, siquid è mercium oneribus, ut fit, excideret, id legebant, & vitam hoc quæstu sustentabant. Auctor Eustathius ad finem *Od.* 1. p. 241. Ita enim ibi; κυρίως σπερμολόγας ἢ σπερμονόμους εἶδός ὅτιν ὀρνέα λαβώμενον τὰ σπέρματα. Ἐξ δ' οἱ Ἀπικαὶ σπερμολόγας ἐκάλουν τὰς παρὰ ἐμπόρια ἢ ἀγορὰς διατρίβοντας, διὰ τὸ ἀναλέγειν τὰ ἐκ τῆς φορτίων ἀπορρέοντα. Sed superiore interpretatione ni-hil verius, ne ea quidem quæ apud Sagram, ut est Græcorum pro-verbium apud Cic. 11. *de Nat. Deor.* cap. v.

Ἐργάζεσθαι ὅ ἐστι.] Hoc est, δουχερεῖς ἢ φορπηκοί. Malo sic; quam ut quidam, *His semper est quod agant.*

Καὶ φτεγρόμφοι μεγάλη τῇ φωνῇ.] Ecce iterum eandem notam, de qua diximus paullo ante: apparet, Theophrastum teneras aureis habuisse, & clamoribus importunis valde solitum offendi. Auctor *Rhetorico-rum ad Herennium* in descriptione hominis impudentis hoc non ne-glexit, *Tum vero, inquit, iste cœpit clamare voce ista, qua facile cuiusvis rubores excire posset.* Sed de hoc vitio plura Clemens Alex. *Padagog.* lib. 11. cap. 7. Quintilianus libro v1. cap. 5. & alicubi Justinus Martyr.

AD CAPUT VII.

Περὶ λαλιᾶς.

Η δὲ λαλιὰ ἐστὶν ἂν δόξειεν ἀρεστίᾳ τῷ λόγῳ.] De hac dictum nobis ad caput 7um ἀδολοχίας. In Platonis *Oegis* ita definitur; Λαλιὰ, ἀρεστίᾳ λόγῳ ἀλογῶ. *Loquacitas est inconsiderata sermonis intemperantia.* Hominem λάλον Latini veteres, *linguacem, lingulacem, & locutuleium* dixerunt: vocarunt & *linguosum*, ut Hieronymus sæpe. Sic apud Græcos γλωσσίδης ἄνθρωπος, & πρὸς γλῶσσαν, ut cui sit lingua prominens. Usus est Clemens elegantissima ea voce, quæ ei respondet quod Francoceltæ dicimus, *avoir la langue longue*. Porro λαλιὰ in malam partem non semper accipitur, sed interdum pro familiari colloquio inter amicos, aut alios. Quare etiam λαλιᾶς præcepta prodita sunt à veteribus dicendi magistris. Menander rhetor, Τὸ τ' λαλιᾶς εἶδ' ἔστι χρησιμώτατον ὅστιν ἀνδρὶ σοφιστῇ, καὶ ἰοικα δὺο εἶδ' ἔστι τ' ῥητορικῆς ἐπιπίνειν, τῷ τε συμβουλευτικῷ καὶ τῷ ὁποδευκτικῷ. Πληρεὶ γὰρ ἑατέρῃ τὴν χρεῖαν. plura ibi lege. Extat & Aristidis oratio λαλιὰ inscripta.

Ὅτι ἐστὶν λέξις.] Hoc solebant de iis usurpare, qui falsa, aut quæ nihil ad rem essent, loquerentur. Aristophanes *Vespis*, παῦε, παῦ', ἐστὶν λέξις. & alibi sæpe, & in Platone passim. Alio sensu apud comicum positum observavimus παρομιμακῶς illud ἐστὶν λέξις, non de verbis, sed de re inutili: sicut hodie nos quoque loquimur de re quam improbamus. Ait autem Theophrastus ἂν ὁ, πέν, ut indicet, locutuleios istos non posse, quamvis exigui temporis, loquendi moram ferre. Ad hos pertinet, non ad ἀδολοχίας, locus Ciceronis primo *Officiorum* cap. 37. *Nec vero tanquam in possessionem suam venerit, excludat alios: sed cum reliquis in rebus, tum in sermone communi vicissitudine utendum putet.* Similia B. Basilii in epistola quadam ad Gregorium.

καὶ ἂν ἀκὴν αὐτῷ, μαθήσεται.] Tale illud ferè Aristophanis in *Avibus*:

-- ἐμὲ πρὶν γ' ἐροῦντα.

Υποβάλλει, εἶπας σὺ, μὴ ὁμιλᾷς.] Prava distinctio hætenus veram hujus loci sententiam infuscavit. Nam distinguendum est, ὑποβάλλει, εἶπας. Σὺ μὴ ὁμιλᾷς. Et εἶπας scribendum, non εἶπας. Est enim non verbum, sed participium, quo sæpe utitur Aristoteles. Prorsus id est, quod vulgo excusationis gratia dicere solemus, quando verba facientem interloquimur, *Sans interrompre vostre propos: vel, De vostre propos vous souviennet.* Sic mox, εἴ γε ὅτι μὴ ἐπιμένῃς, illud est quod dici solet, *A propos de cela*: eadem ratio illorum, καὶ ὁ παρὲς λαίπον' nam qui illa verba loco suo mutant, & locum illum transpositione opus habere arbitrantur, næ illi toto, quod aiunt, cœlo errant. Elegantissime sane Theophrastus omnes loquendi anas recenset, quas homines loquaces captare solent, ut cum aliquo saltem prætextu loquentem

possint interpellare, & ut veteres loquebantur, obacerare. In *Ecclesiastici* cap. xi. com. 8. cum alia præclare, tum hoc junioribus nunquam obliviscendum, *πρὶν ἢ ἀκῆσαι μὴ ἀποκρίναι, καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρέμβαλλε ῥῆμα.* *Ne respondeas priusquam audieris, & in alterius sermonem verbum nullum interjice.*

Καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα.] Ne hoc quidem temere ponit auctor: nam quod putet aliquis, fuisse leve intrare in ludum literarium, id vero Athenis crimen capitale fuit. Lege enim Solonis pœna capitis fuit constituta, si qui ludum literarium aut palæstram, dum ibi erant discipuli, ingrederentur: quod cur a castissimo viro fuerit ita constitutum, non est difficile divinare. Hanc igitur in legem committit iste, & dum garrere cupit, fraudem capitalem admittit. Adi Æschinem contra Timarchum. Sed videtur ei legi postea derogatum, vel contraria lege, vel usu ipso & contraria consuetudine: quod ex multis dialogorum Platonis locis licet intelligere. Vel *Lysidem* vide.

Περὶ μανδαίνῃν τοσαῦτα.] Scribendum *περὶ μανδαίνῃν* Attica consuetudine, pro simplici *μανδαίνῃν*. Sic apud Aristophanem *Vespis*.

Τοῖς παιδοτρύβαις καὶ διδασκαλοῖς.] Chiasmus est: *παιδοτρεῖναι* ad *παλαίεσθαι* refertur; *διδάσκειν* ad *διδασκαλεῖν*. Æschines in Timarchum, καὶ τὰς διδασκαλίας τὰ διδασκαλεῖν, καὶ τὰς παιδοτρεῖας τὰς παλαίεσθαι ἀνοίγειν. Porro *παιδοτρεῖναι* vertimus *corporum exercitator*, cum Latinis scriptoribus: nam qui *lanista* vertunt (in his est vir eruditissimus, Demosthenis & Æschinis interpretes) ii neque Græcam neq; Latinam vocem intellexerunt. Possis & *gymnasiarchum* dicere, qua voce usus & Cicero in medio lib. iv. in Verrem. *γυμνασιάρχης* autem & *παιδοτρεῖναι* sæpe pro eodem ponuntur; vide Æschinem. Item *γυμναστής* & *σωμασκητής*. Itaque Pythagoras quidam Laërtio *σωμασκητής* dicitur; Plinio lib. xxxv. cap. 11. *exercitator ἀπλῆς*.

Καὶ τὰς ἀπέναι φάσκοντας.] Hoc etiam ἀδολείχη convenit: Horatius, lib. 1. Sat. 9. vers. 9.

*Nil respondebam; misere cupis, inquit, abire,
Famuludum video; sed nil agis: usque tenebo,
Persequar.*—

Τὴν ἐπ' Ἀεισφοῶντ' ποτὲ γινόμενῳ τῷ ῥήτορι μάλιστα.] Notabis verborum trajectionem, quæ ambiguitatem parit: nam & cum *μάλιστα* verba illa τῷ ῥήτορι jungi possunt, & cum *Ἀεισφοῶντ'* quod malo; & ita accipio τῷ ῥήτορι γινόμενῳ ποτὲ μάλιστα. Trajectio est, ut diximus: quod ἤμα mirum quam sit frequens cum apud alios veteres Atticos, tum imprimis apud Aristotelem, ex quo pauca animi caussa libet hic annotare. *Historiarum* libro tertio cap. 5. de aorta vena loquens, νευρόδης, inquit, ὅτι φλέψ. τὰ μὲν τελευταῖα καὶ παντελῶς αὐτῆς hoc est, τὰ μὲν τελευταῖα αὐτῆς, καὶ παντελῶς. In quinto, cap. 7. de genere malacostracorum loquens, ὀχέεται ὁ ἀρχομένης πρὸς τῇ γῇ ἔαρ. pro ὀχέεται πρὸς τῇ γῇ ἀρχομένης ἔαρ. Coire solent ineunte vere circa terram. Eodem lib. cap. 23. γίνονται ὁ χάδονες ἐν ἐν τῷ ἔαρι τέτων, ἀλλ' ἐν τῷ μετοπώρῳ, *Schadones* (crabronum species) non vere sed autumnio fiunt

fiunt. In tertio *De partibus*, τὰ μὲν ἄνω καὶ κάτω, ἐν τοῖς μέλλόν ἐστιν ἄνω. Eleganter; sed obscuriuscule pro ἐν τοῖς ἄνω μέλλόν ὄσιν. Item illud in eodem, τὸτο γὰρ μέλλον ὄσιν ἀξιώπιον ἀκῆσαι λερόντων, ἢ τὸ πρὶ τῷ κατὰ ἄνω ὡς ἀποκοπεῖσα φέγγεται τῷ ἀνθρώπων. Et alibi locis sexcentis: sed & apud Ciceronem quoque similes trajectiones locis non paucis observare lector diligens poterit: quas videas sæpe doctos viros suis παραδιορθώσεων immutare. Verum ad rem. 'Επ' Ἀριστοφάντε non est, tempore Aristophontis, ut putarunt interpretes; sed id quod expressimus. Fuisse autem archonta Aristophontem anno tertio olympiadis centesimæ duodecimæ, certum ex *Bibliotheca* Diodori lib. xvii. Intelligit inclytam illam pugnam ad Arbela pugnata: quam etsi constat priore anno contigisse, prætor non Aristophonte, sed Aristophane: nihilominus tamen vulgus Atheniensium anno illi, qui Aristophontem prætorem habuit, illam ascripsit: vel quia revera cædes Darii, in quo erat victoriæ summa, in annum illum incidit; sicut Arrianus ait: vel quia, ut diserte notat Diodorus, cum ejus victoriæ fama in Græciam pervenit, jam archon erat Aristophon: quod etiam Dionysius Halicarnassæus in epistola ad Ammæum docet. Aristophon vero iste qui fuerit, & cur oratorem illum appellet, vel mediocriter in historia Græca versati scire debent; vixit enim Athenis æqualis Demostheni, ac pene in dicendi facultate par, si quidem ipsius Demosthenis testimonio stare volumus. Meminere locis pene infinitis & Demosthenes & Aeschines: itemque Plutarchus, Athenæus, alii, quorum testimonia nihil attinet huc congerere. Hæc vera est, ut quidem censeo, istius loci interpretatio. Potest tamen etiam sine trajectione accipi: ut nimirum intelligatur nobilis illa controversia quæ fuit inter summos oratores, Demosthenem & Aeschinem: quod judicium constat fuisse factum cum esset prætor Aristophon; quamvis multo ante fuisset postulatum: nam decem ipsis annis prius hanc multam Aeschines à Ctesiphonte petierat Charonda magistratu; auctor Plutarchus. Hanc interpretationem si veram putarem, dicerem τῷ ῥητόρῳ rescribi debere: nunc in priore lectione & interpretatione acquiesco.

Καὶ ὥς ποτε λόγος αὐτὸς εἶπεν, εὐδοκίμους ἐν τῷ δήμῳ.] Sensum expressi, qui diligenter cogitanti videbatur esse commodissimus. Sunt qui aliter longe accipiant; & αὐτὸς ad Lyfandrum referant: εὐδοκίμους autem vertant *re bene gesta*: ut dicam libere quod sentio; errant.

Ἡ μεταξὺ καταλιπόντας.] Μεταξὺ positum pro μεταξὺ λόγων, vel λέγοντα aut etiam λεγόμενων, ut in Luciani *Philopseude*, μεταξὺ λεγόμενων ἀπὸν ὀχρόμῳ.

Καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ ὄσιν ἢ γλῶττα.] A. Gellius de linguosis istis, libro primo, cap. 15. *Quorum lingua, ait, tam prodiga infrænisque sit, ut fluat semper æstuetque colluvione verborum teterrima: quod genus homines à Græcis significantissimo vocabulo λάλας appellatos.* Ibidem ait, importunos istos locutores verbis humidis & lapsantibus diffluere: quæ vim verborum Theophrasti aptissimè exprimunt. Persius paullo aliter cum *Satyra* 1, v. 104, 105, ait,

— *summa delumbe saliva*

Hoc natat in labris: & in udo est Mœnas & Attin.
Belle olim comicus qui dixit,

--- τοῖς γὰρ λάλοισιν ἐξ ἄκρας

Ἡ γλῶττα πᾶσιν ὅς τε τετυπημένη.

Porro quod lingua dicatur in humido esse, faceta quædam videtur esse ratio, cur ex ea sermones semper manent; nam semina in loco humido posita, non possunt non germinare. Legimus in hieroglyphicis Aegyptiorum, hydriam illis aliquando linguam denotasse: causam ita explicat Orus *Hieroglyph.* xx. ὅτι διὰ παντὸς ἐν ὑγρῷ ὑπάρχουσιν αὐτῷ καὶ γένεσθαι τὸ ἐν ἡμῖν καλῶσι.

Τῶν χελιδόνων δόξειεν ἂν εἶναι λαλίστερον.] Proverbium est, χελιδόνος λαλίστερον. Est enim hirundo garrularum & κωπῶν avicularum: imo vero λαλῶν μᾶλλον ἢ ἄλλη ὄρνις, inquit Arrianus, libro primo. Alii tamen aliter proverbium efferunt, ut τέπιγος λαλίστερον, sicut apud Anacreontem: vel τρυγόνος λαλίστερον, ut notat Eustathius *Iliad.* ζ. p. 503. quando ait, τὴν τρυγόναν λαλίστειν κατὰ καὶ τὴν κερκώπην ἢ παρομιμία οἶδεν. Vel etiam, ἀνδρόνος λαλίστερον, quo allusit Plautus *Bacchidibus*, initio, quando A. I. S. i. v. 4. Bacchis ait: *Pol; ego quoque metuo lusciniola ne defuerit cantio.* Alexis in *Thrasone*,

--- σὲ δ' ἐγὼ λαλίστερον

Οὐ πόπολ' εἶδον ἔτε κερκώπην, γύναι,

Οὐ κίπην, οὐ ἀνδρόν', οὐ τρυγόν', οὐ τέπιγαν.

— *Quæ vero te foret loquacior*

Nunquam vidi cercoram, uxor,

Aut picam, aut lusciniam, aut turturem, aut cicadam.

extat hic locus apud Athenæum, *lib.* quarto *cap.* 4. p. 133. sed mutilus. Ita autem legendum ut scripsimus, ex membranis & veteribus grammaticis.

Ὅταν αὐτὴν ἤδη καθεύδῃ.] Depravatum hunc locum ita (sed non nisi arbitrario jure) constituimus, ὅταν αὐτὴν ἤδη καθεύδῃ βεβόησεν καὶ λαύει, λέγοντα ἄττα λαλεῖν τι ἡμῖν. Est hoc garrulitatis cujusdam summæ indicium, si paterfamilias ferat æquo animo rogari se à suis pueris, (sive de liberis accipias, sive de vernulis) ut sibi somnum captantibus assideat, & fabellas narret: quo nimirum possit ipsis audientibus somnus obrepere. Enim vero vix dupondia nutrix alumni sui paullo adultioris tales delicias ferat. Atqui proprium hoc tamen illarum est munus: idque cum faciunt, βαυκαλίζεσθαι, vel βαυκαλεῖσθαι Græcis dicuntur. Hesychius, βαυκαλεῖσθαι, κατακοιμίζειν, τιθηνεῖν, παιδία μὲν αὐτῆς κοιμίζειν dixerunt & βαυκαλεῖσθαι pro eodem, ut & Eustathius & Hesychius docent. Cum tamen apud Latinos aliud longe sit *baubari*, quod canibus proprie tribuitur. Hinc dictæ καταβαυκαλίσσας cantilenæ nutricum, quibus cantandis somnum pueris conciliant: apud Athenæum *libro* xiv. *cap.* iii. pag. 618. item νύμφιον pro eodem: vide Hesychium. *Nepiam* Latine possis dicere; veteres enim grammatici ad illud Horatii, *Lib.* iii. *Od.* 28.

Dicetur

Dicetur merito mox quoque nenia,
 neniā interpretantur carmen soporiferum & somnolentum. Arno-
 bius libro VII. *somno occupari ut possint, lenes audiendæ sunt nenia.*
 Apud Persium Sat. III. vers. 18. & ex Persio Hieronymum, *lallare*
 pueri dicuntur quos nutrix καταβαυκαλᾷ. Sic apud Græcos quoque
 λᾶλα fuit παιδικὸν ὀπίσθημα, ut apud Lucianum in *Philopsende*. Exem-
 plum neniæ istiusmodi habetur hoc in Theocriti *Heraclico*, seu *Idyl.*
 xxv. quod propter suavitatem ipsius non parcam ascribere. Ibi igi-
 tur mater cunas movens ita gemellos suos καταβαυκαλᾷ.

Εὐδετ' ἐμὰ βρέφει γλυκερὸν καὶ ἐγέρσιμον ὕπνον,

Εὐδετ' ἐμὰ ψυχὰ δὺ ἀδελφεὰ, εὖσσε τέκνα,

Ὅλβιοι εὐνάζοισθε, καὶ ὀλβιοι αἰὼ ἱκοισθε.

Dormite pueri mei dulcem & excitabilem somnum,

Dormite anima mea, fratres duo, incolumes liberi,

Felices dormiatis, & felices auroram consequamini.

Meminere amplius harum cantilenarum, quibus usæ olim nutrices.
 Quintilianus lib. I. cap. 10. Ælianus in *Historia Animalium*, Tertul-
 lianus & Nonnus III. *Dionysiacorum*. Ut redeam ad verba Theo-
 phraستي, vulgata lectio κατεύδην βελόμην, de ipso garrulo esset intelli-
 genda, qui volens ire cubitum, occasionem garriendi somno antepo-
 nat, sed qui hanc scripturam tuentur, non animadvertunt sequentia
 verba, ὅπως ἂν ἡμεῖς ὕπνῳ λάβῃ, quæ nostræ correctioni melius con-
 veniunt.

Δαλεῖν πῇ ἡμῖν.] Debuerat dicere αὐτοῖς ita enim postulabant præ-
 cedentia: sed mutavit rationem orationis, sicut sæpe fit ab optimis
 scriptoribus: & est brevis quasi προσωποποιίας vel μιμήσεως species.
 Scholiastes Pindari μεταίσιον τῆ λόγῃ solet appellare: Longinus, λόγῃ
 μεταίσιον cum vide.

Ad CAPUT VIII.

Περὶ λογοποιίας.

H δὲ λογοποιία.] Vide ad caput περὶ ἀδολεχίας. Nos *famigationem*
 Latine dicimus, & hominem, λογοποιόν, *famigeratorem*, ut in
Trinummio A. I. S. 11. vers. 182. Plautus. Is plane est quem vulgo
 appellamus *forgeur de nouvelles*. Hoc est, novorum rumorum, quos
 Demosthenes λόγους ματαίους vocat, fictores, five, ut cum Plauto
Bacch. Act. III. Sc. 1. v. 14. dicam, *gerulifigulos*. Sane Impp. in
 extremo Codice *gerulum nuntiorum* appellant, qui novi aliquid
 nunciat: isti autem non nunciant tantum, sed etiam fingunt; quare
 si placet *gerulifiguli* dicantur. Ammianus Marcellinus *rumigerulos*
 nuncupat. Seneca *sermones gestare* dixit pro λογοποιεῖν, *epistola*
 123. *Pessimum*, ait, *genus hominum videbatur qui verba gestarent.*
Sunt quidam qui vitia gestant. Demosthenes λόγους πλάττοντες ἐκαστὸν πρὸς ἐμὸν μέγα. Hoc porro
 genus

genus hominum multum fuisse olim Athenis, certissimum est: ejus enim rei testem habemus omni exceptione majorem D. Lucam in *Actis* cap. 17. com. 21. (locus paulo post affertur) cui concinit, ut mox indicabimus, multis locis Demosthenes, testis & ipse locupletissimus. Notum est quod scribit Cæsar de veteribus Gallis super hoc novorum rumorum aucupio, Lib. 1v. de Bell. Gall. cap. v. Galli, inquit, novis plerumque rebus student. Est Gallica consuetudinis, ut & viatores etiam invitos consistere cogant, & quod quisque eorum de quaque re audierit aut cognoverit, querant; & mercatores in oppidis vulgus circumfistat, quibus ex regionibus veniant, quasque res ibi cognoverint, pronunciare cogant. Sed & Romanis vitium idem scriptores ipforum objiciunt: quorum princeps Juvenalis, *satyra* vi. 407. seqq. de nobilibus mulieribus loquens:

Instantem, ait, regi Armenio, Parthoque cometem

Prima videt; famam, rumoresque illa recentes

Excipit ad portas: quosdam facit isse Niphaten

In populos, magnoque illic cuncta arva teneri

Diluvio, nutare urbes, subsidere terras.

Quocunque in trivio, cuicumque est obvia, narrat.

Καταβαλὼν τὸ ἦθος.] Accipe hic τὸ ἦθος ut sæpe apud Græcos, maxime apud Aristotelem in libro de *Physiognomonica*, pro eo quod Latinis est *os* vel *vultus*: quam vocem censuit M. Tullius Græce dici non posse. Ita enim lib. 1. de leg. cap. 9. *Vultus*, qui nullo in animante esse, præter hominem, potest, indicat mores: cujus vim Græci nōrunt, nomen omnino non habent. Illi sane pro eo dicunt sæpe ἦθος, aut τὸ ὅπῃ προσώπῃ ἦθος, vel τὸ ὅπῃ φαινόμενον ἦθος. Inde illa apud Aristotelem in *Physiognomonicis* cap. 1. κατὰ τὰ ἦθη φυσιογνωμονεῖν, & ἐν τῷ ὅπῃ φαινόμενον ἦθῶν. Plutarchus in *Alexandro* cap. 1. magis proprie τὰ πρὸς τὴν ὕψιν εἶδη, οἷς ἐμφαίνεται τὸ ἦθος, facies & vultus, ex quibus mores elucet. Suspicio autem μεταβαλὼν legendum, non μεταβαλῶν. Sic dixit Aristoteles in eodem eleganti libello, τὸ ἦθος τὸ ὅπῃ τὴν προσώπῃ μεταβαλεῖν quod paullo ante dixerat, κατὰ χρένες πινὰς τὰ ἦθη, & τὰ αὐτὰ, ἀλλ' ἑτέρων ἔχειν. Contrarium est apud Plutarchum in *Agide*, καθίσταται τὸ πρόσωπον. & in ejusdem *Demetrio*, σωεῖται προσώπῃ προσείναι. Si cui magis arrideat vulgata lectio, καταβαλὼν, aut minima mutatione καταβάλλων τὸ ἦθος, erit, mores suos & ingenium expromens: id enim interdum est καταβάλλειν, proferre in medium & prodere. Inde λόγον καταβάλλειν apud Plutarchum in *Fabio*. Darius in epistola ad Heraclitum, καταβέβλησαι λόγον γεαπὸν πρὸς φύσεως. Scholiastes Pindari, πολλαὶ πρὸς τὴν Κινύρην καταβέβληται ἰσορίαι. Sic apud Aristotelem, πολλαὶ καταβέβληται λόγοι. Quid si tamen καταβαλὼν τὸ ἦθος exponamus, demisso vultu; hoc est, ad severitatem de industria composito. Quod qui faciunt, oculos dejiciunt; atque id proprie est καταβάλλειν.

Καὶ ὅπῃ φαινόμενον ἦθος.] Varie exponi potest hic locus; estque similis illi Marci in *Evangelio* de Petro cap. 14. com. 72. ὅπῃ φαινόμενον ἦθος. De quo lege Theophylactum.

Μὴ λέγεται π. καιρότερον. Divus Lucas *Actorum* capite 17. com. 21.

Αἴτι-

Ἀθηναῖοι ὅς πάντες, καὶ οἱ ὀμιλοῦντες ξένοι εἰς ἑδρὴν ἔπρεον εὐκαίρου, ἢ λέγειν
πὶ καὶ ἀκούειν καινότερον. Athenienses autem omnes, & qui illic versaban-
tur hospites ad nihil aliud vacabant, nisi ad audiendum aut dicendum
aliquid novi. Hanc levitatem suis civibus sæpe exprobrat Demosthe-
nes. In ea oratione qua respondet epistolæ Philippi, Ἡμεῖς ὅς, inquit,
εἰρήνηται γὰρ τ' ἀληθὲς, ἑδρὴν ποιουῦτες ἐνθάδε κατὰ μέτρον, μέλλοντες αἰεὶ, καὶ
ψυχοζώοντες, καὶ πτωχολογούμενοι κατὰ τὴν ἀρετὴν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. Quem
locum ita vertit Wolfius: Nos vero (nec enim dissimulabo veritatem)
hic otiose desidemus, cunctantes semper, & decernentes, & sciscitantes
in foro nunquid novi dicatur? Similis querela in secunda Olynthiaca;
item in tertia. Plutarchus Περὶ πολυπραγμοσύνης, cap. 11. (p. 519.)
Οἱ ὅς πολυπραγμονες ὥς ἑωλόν τι πρᾶγμα καὶ ψυχρὸν καὶ ἀπεργασθὲν φεύγοντες
τὴν ἀγορίκιαν, εἰς τὸ βῆμα καὶ τὴν ἀγορὴν καὶ τὰς λιμένας ὠδοῦνται, Μὴ τι καινόν,
&c. Curiosi vero rus, ut rem obsoletam, frigidam & tragædiis caren-
tem fugientes, in tribunal, forum, portusque se intrudunt quærentes,
Novine aliquid?

Εὐωχίσειν καινῶν λόγων.] Usitatus, καινοῖς λόγοις, ut apud Athenæum
in sexto, & Maximum Tyrium, atque alios; verum ita magis Atti-
cum. Plato De republica, libro primo, Εὐωχῆτε λόγους, ἔφη, θαρρύν. Sic ἔστ-
αι καινῶν λόγων καὶ σκέψεων, initio noni ejusdem operis: & cum tertio ca-
pitulo similiter, αἰμοφύρτοις ἐστίαμεν ὁ μύχαις, apud Lycophronem de Mar-
te. Affinis locutio cui respondet φαγεῖν ῥήματα apud Aristophanem in
Gerytade, ex qua citat Scholiastes ad Vespærum scenam, Ἰὼ χελῶναι
μαγείας, &c.

Καὶ πᾶς ἐγὼ Σπένελος φάγοιμι ἂν ῥήματα;

Εἰς ὅς ὁ ἐμβολόμορος, ἢ ξηρὸς ἄλας;

Ut in Aulularia Plauti Act. III. S. vi. vers. 1. edere sermonem: &
τὰ λεγόμενα καταπίνειν, quod vulgo solitum dici ait Chrysippus apud
Galenum libro tertio De dogmat. Hippoc. & Plat. & aliâ id genus
multa.

Καὶ ἔστιν αὐτῷ ἢ σεραπείας.] Hic est mos mentientium, ut falsilo-
quiis suis, vel jurejurando fidem adstruant, vel testium quos nemo
requirit laudatione, vel circumstantiarum adjectione. Quintilianus
declamatione xviii. Necesse est contentiosius loquaris quod probare non
possis: & affirmationem sumit ex homine, quicquid non habet ex veri-
tate. Eleganter Æschines de Demosthene loquens, Περὶ παραπρεσβείας
seu de falsa legatione; Ἡγεῖται ὅς, inquit, ὅταν τι ψεύδῃ, τὸ λόγων
ἔρχεται κατὰ τὸ ἀναγκύοντων ὀφθαλμῶν καὶ τὰ μὴ γενημένα εἰ μόνον ὥς ἔστ-
ι λέγει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ἣ φησὶ γενέσθαι. Καὶ προσέειπεν πινὸς ὄνομα πλα-
σάμενος ὅς ἐτυχε παρόν, μιμνήσκου τὰς τ' ἀληθεῖς λέγοντας. Sic scribendus
est locus hic Aeschinis elegantissimus: quo cum esse nihil queat aper-
tius, miror, interpretem doctiss. tam infeliciter hic esse versatum.
Sic autem ille (Wolfius) vertit: Cum mentitur principatum orationis
tenet jusjurandum, nec impudenter ejus oculos vester conspectus prede-
facit: neque vero qua facta sint duntaxat ait, sed & diem quo facta
esse ait, adjicit: & fictitium alicujus nomen adjungit, qui interfuerit,
ut eos qui vera loquuntur imitetur. Num rem acutetigerit, judi-
cent.

cent eruditi. Tale illud etiam capite ultimo, καὶ προσθεῖς πᾶσι τὰ ἐν-
στοις τέτων ὀνόματα.

Λύκων ὁ ἐργολάβος.] Puto ea ætate notum magis quam nobilem A-
thenis fuisse Lyconem istum: qui vel manceps erat & redemptor
certarum rerum publico præstandarum, vel simpliciter artifex operas
locare solitus. Nam interdum ἐργολάβος est relatum τῷ ἐργοδότης, &
significat idem ac χειροτέχνης. Artemidorus libro primo, ἀνδρὶ χειρο-
τέχνη ἀγαθὴν πολλῶν γὰρ ἀκρίβεται ἐργοδοτῆς.

Αἱ μὲν γὰρ ἀναφοραὶ τῶν λόγων τοιαῦται εἰσι.] Λόγων ἀναφορὰ est auctoris
laudatio, à quo te audivisse dicas: id enim est ἀναφέρειν. Plato in *A-*
pologia, εἰς ἀξιόχρεων τὴν λέγοντα ἀνοίσω. Alio sensu utitur hac voce i-
dem Theophrastus, in libello *De odoribus*, cum ait, ἐν ἀμφοῖν ὃ δῆλον
ὡς αἰεὶ πρὸς τὸ βέλπον καὶ τέλειον ὡς ἡμῖν ἡ ἀναφορὰ: πᾶσα γὰρ τέχνη σο-
χαίσει τέτων. Sic emendamus hunc locum, in vulgatis codicibus de-
pravatum, neque à magno Turnebo restitutum. Quis nescit vel tan-
tillum in philosophia Aristotelis & Theophrasti versatus, bonis arti-
bus finem duplicem esse propositum? ut vel emendent naturæ pec-
cata, vel inchoatam illam & imperfectam adjuvent, atque per-
ficiant?

Ὡς εἰς αὐτὸν ἔχει ὀπλάδεω.] Hoc est, quorum nomina nemini possint
excidisse, vel, esse incognita. Hæc sententia ferri potest: mihi tamen
magis probatur ὀπλάδεω, quod significat *coarguere* & *reprehendere*.
Herodotus libro 11. ἐπιλαμβάνειν ἢ μήτηρ τῷ παιδὶ. Francoceltæ, *se*
prendre à quelqu'un. Igitur mens erit, solere τὸ λογοποιῶν ejusmodi
auctores eorum quæ dicat laudare, quibuscum agere nemo possit,
qui velit ipsos mendacii convincere. Quomodo autem? quia vel fin-
git penitus suos auctores, vel ad quosdam refert ita ignobiles & pau-
cis notos, ut etsi nomen scias, tamen ἔργον sit eos reperire. Sane
nihil æque reformidant famigeratores isti, quam ne usque ab stirpe
exquiratur auctoritas, unde quicquid auditum dicant: quare hoc ne
fieri possit, cavere diligenter solent. Aeschines, Οἱ ἀλαζόνες ὅταν τι
ψεύδονται, ἀόριστα καὶ ἀσαφῆ περιφώνηται λέγειν, φοβέμενοι τὸν ἔλεγχον. i. e.
homines vani quando mentiuntur, incerta & obscura tentant dicere, ve-
rentes ne redarguantur; appellat orator ἀλαζόνες, homines mendaces
& vanos; sic enim Athenienses eam vocem usurpant, ut notat Scho-
liastes Aristophanis: & ἀλαζονεύεω eisdem est *mentiri*.

Ὡς Πολυπέρχων καὶ ὁ βασιλεύς.] Etiam hic meminisse lectorem ve-
lim ejus quod alibi diximus; quæcunque hoc libro continentur, ea
non ficta esse ab auctore exempla; sed è vita quotidiana desumpta:
& ex iis quæ vere facta dictave essent, hunc librum esse concinnatum.
Hoc posito, jam bene annum illum invenimus, quo liber iste à The-
ophrasto est scriptus. Non enim dubitare debemus exempla illa fal-
sorum rumorum, quæ hoc capite habentur, illis temporibus esse ac-
commodata, quibus hæc scribebantur. Quare statuamus audacter,
non longe ab Olympiade decimaquinta hæc scripta fuisse, quando
necesse omnino est ut falsus hic rumor, qui istis verbis continetur,
sub finem ejus Olympiadis fictus, & per Athenas sparsus ac disse-
minatus

minatus fuerit. Referendum enim istud est ad breve illud tempus quo Polysperchon regnum Macedoniæ, tanquam tutor regiæ sobolis, administravit. Functus est eo munere primus post obitum Alexandri Perdiccas; deinde Pitho & Arridæus, cum in Ægypto Perdiccas periisset: postea ad Antipatrum ea cura est delata, coactis Pithone & Arridæo sese administratione omni abdicare. Tandem post Antipatri obitum, & cura illa sive tutela, & totius regni Macedonici summa ad Polysperchontem ex ordinatione Antipatri morientis pervenit: non sine magna Casandri, qui fuit Antipatri filius, indignatione. Unde illæ tantæ inter ipsum & Polysperchontem inimicitiae; nec inimicitiae solum, sed bella etiam sævissima: de quibus habes apud Justinum, Orosium, imprimis vero Diodorum, libro duodevigesimo.

Καὶ ὁ βασιλεὺς.] Arridæus, Alexandri magni frater, homo ἐνὶ δυνάμει, nec minus tutoris, quam liberi Alexandri, indigens. Regnavit in Macedonia annos sex & menses aliquot, estque de patris nomine, Philippus appellatus. De eodem accipienda quæ Plutarchus narrat in *Phocione* extremo.

Καὶ πάντα συμφανεῖν.] Scribendum, πάντας συμφανεῖν.

Καὶ πολὺν τὸ ζῶμὸν γεγενῆσθαι.] Hæc est lectio quæ in veteribus membranis reperitur, ut docti homines testantur; at in recentioribus libris est φόνον pro ζῶμὸν. Valeat vero hic vetus dictum: *Quod antiquius, id melius.* Vera enim lectio & germana est ζῶμὸν non φόνον. Est autem translatio, è trivio quidem, imo è culina petita: sed quæ illi non male conveniat, cujus hic sustinet auctor personam: addo etiam quæ sordida sit potius quam inepta; rem enim ipsam apte sic fatis exprimit. Sic dixit Latinus comicus, *fartum facere ex hostibus*: translatione è culina itidem petita: unde & μαγειρεύειν manavit, quo veteres usi pro occidere, teste B. Hieronymo. Affine est apud Euripidem in *Rheso* v. 430. & *Iphig. in Tauris* v. 300. πέλανθ' αἱματηγός, *libum*, vel *placenta sanguinolenta*, de strage magna hostium: & apud Aristophanem *δείκονμα ποιεῖν ἐν τινός*. Amat Theophrastus, sicut & comici, eorum quos loquentes introducit, ineptias & inelegantes elegantias retinere. Profecto, nisi ego vehementissime fallor, vox ζῶμὸς, non est imperiti librarii partus, sed ingenuus αὐτὸς τὸ ποιητῆ. Idem sentio de voce κλάδθ' capite πρὸς μικροφιλοπρέπειας.

Τῶν ἐν τοῖς πρ.] Demosthenes etiam τὰς ὅτι τοῖς πρὸς γὰρ pro magistratibus interdum dicit; vel ἐν τοῖς πρ. nam utrunque usurpat.

Καὶ πάντα διεξιὼν.] Malim καὶ ταῦτα δ. emendavimus autem quæ sequuntur: & illud πῶς γάρ, interrogative, διὰ μέγε legimus, ut passim apud Atticos: cui simile est πῶς δοκεῖς, quod & ipsum solet venuste interjici. Exempla passim obvia; ut mirum sit offendisse in tam plana via, & tam clara luce, doctos homines. Est tamen ubi aliter hæc verba collocentur. Themistius oratione nona, δι' εἰχμύλων πρὸς τὸν Περικλέους τὸ βίον πῶς οἱ ἐθρηνύσιν τὴν ἀβελίαν, πῶς αἱ εἰς τὴν γένεσιν ἔργα; atque hoc minus est usitatum.

Πεσανὼς χειτλάζει.] Scitum est enim illud Demosthenis apud Plutarchum in *ipse* cap. 14. (pag. 859.) Μέγε πρὸς πίστιν ὁ πόνθ' αὐτὸς ἡ γὰρ

κεισις τῆς λεγόντων. *Plurimum ad fidem momenti habet vocis tenor, & ipsa dicentis actio, neque hoc prætermittunt dicendi magistri. Perlius Satyr. 1. vers. 91.*

Plorabit qui me volet incurvasse querela.

Ἐνδυμῆ τὸ τ' τύχης.] Interpretes videntur ἐνδυμῆ legisse: sed si ἐνδυμῆ interrogative legas, nihil erit cur hæc lectio mutetur. Plautinus *Hegio Capteiveis A. II. S. 11. v. 54.*

Sed viden? Fortuna humana fingit, artatque ut lubet.

Notum est illud Sophoclis, Τύχη γὰρ ὁρδοῖ, καὶ τύχη καταρρέπει. Et Terentii *Hec. Act III. Sc. III. v. 46.*

O fortuna, numquam perpetuo es bona!

Ἄλλ' οὐκ ἰχυεὺς γένεσθαι,] Lego, ἰχυεὺς γὰ γένεσθαι. Est simile illi apud Sophoclem, Οἷας λατρείας, ἀνθ' ὅσας ζήλῃς τρέφει. Et Nasonis,

Cernite sim qualis, qui modo talis eram.

Valet hic locus ad excitandam misericordiam mirum quantum; nihil enim est tam miserabile quam ex beato miser. Marcus Tullius *De inventione primo, Primus locus est misericordiæ; per quem, quibus in bonis fuerit, & nunc quibus in malis sit, ostenditur.* Græci magistri ἐκ τῆς ἐναντίας αὐξήσιν vocant, & esse μέγιστον τόπον αὐξήσεως docent. Tale illud in *Menachmis, A. V. S. 11. vers. 121.*

Heu hercle morbum acrem ac durum! dii vestram fidem,

Vel hic qui insanit, quam valuit paullo prius!

Cicero exul Attico, *Possum oblivisci qui fuerim, non sentire qui sim?* Græci hoc solent dicere, ἐξ οἷων εἰς οἷα, quod alibi monebamus. *Basiliius magnus sub initium Homiliæ de invidia: καὶ εὐθυμουῶντι μὲν ὁ σωεργεῖνται, ὁδυρομένῳ δὲ σωδαικρύνει, καὶ τὴν μεταβολὴν τῆ βίης ἐξ οἷς εἰς οἷα μεταπέπλωκε κατοιικτίζει.* Cum latante non latatur, lugentem vero miserratur & plorat, & fortuna commutationem se dolere ostendit: & sic alibi vir ille sanctissimus non semel. Apud Aristotelem tamen in *Rhetoricis lib. 1. cap. 9. §. 45.* Iphicrates dicens ἐξ οἷων εἰς οἷα contrarium potius significabat: non enim misericordiam iis verbis captabat: sed laudes suas amplificabat, ut idem philosophus alio loco ejusdem operis (*lib. 1. cap. VII. §. 54.*) declarat: quod hic obiter dixisse liceat.

Τί ποτε βέλονται λογοποιεῖντες.] Cum omnia nostra dicta, factaque ad certum aliquem finem referri debeant, miror, inquit Theophrastus, quid sit illud quo tendant οἱ λογοποιεῖντες. Est autem nullus, honestus quidem, finis ipsis propositus: ideo Demosthenes, ἀνητότατοι, inquit, οἱ λογοποιεῖντες: verissime & prudentissime. Tales enim sunt omnino illi λογοποιοὶ, de quibus loquitur hic Theophrastus, & qui proprie sic dicuntur. Nam quibus λογοποιία teli instar est ad aliquid efficiendum; ii jam λογοποιοὶ proprie dici non possunt, neque fine carere. Summos duces hoc vaframento sæpe usos legimus, ut ficto aliquo rumore falso, & à se conficto, victoriam de hostibus reportarent. Utuntur aliquando & mercatores simili fraude. Quare ait *Lyfias* fieri solitum sæpius Athenis, ut σιτόνα, quo impunitius annonam flagellarent, falsa quædam comminiscerentur, & in vulgus spar-

spargerent: ἔγω γ' ἄσμενοι, αἱε, τὰς συμφορὰς τὰς ὑμετέρας ὁρᾶσιν, ὥς τε τὰς μὲν πρότεροι τῆς ἄλλων πωυδαίνονται, τὰς δ' ἔτι λογοποιῶσιν· ἢ τὰς ναῦς ἐφθαίρειν τὰς ἐν τῇ Πόντῳ, ἢ τὸν Ἀλεξάνδριον ἐκπλεῖστας συνειληφθαι, ἢ τὰ ἐμ- πόρευ κακλεῖσθαι, ἢ τὰς σκευὰς μέλλειν ἀπορρηθῆσθαι. De istis, & his similibus non sentit Theophrastus.

Ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττεισι.] Non solum ἀλυσιτελῶς, sed etiam, ut arbitror, κινδυνωδῶς. Existimo enim fuisse nonnunquam Athenis in homines λογοποιῶς publice animadversum. Indicant non obscure Plutarchi illa in extremo *Nicia* p. 542. de eo qui primus per urbem diffudit cladis Siculae nuncium: ὡς γ', inquit, ἐρωτώμεν παρ' ἐπύροιο, σαρὶς ἔδεν εἶχε φερίζειν, δόξας λογοποιῶς εἶναι, καὶ ταράττειν τὴν πόλιν, εἰς τὴν τρεχόν καταδεύεις, ἐσβεβλῆτο πυλῶν χρόνον. Qui interrogatus, de quo accepisset, cum nihil certi haberet dicere, pro mendace & civitatisturbatore in rotam deligatus & diu tortus est. Idem refertur etiam in eleganti libello de garrulitate cap. xix. p. 509.

Περὶ στείρας ποιήματα.] Sic supra, περὶ στείρας τὰς ὀχλούς, in cap. Περὶ ἀπονοίας. Inde dicuntur στείροι, qui corona hominum cinguntur, ut apud Isocratem θαυματοποιία στείροι. Etymologici auctor, Περὶ στείροι, στείλαπτοι· ἐφ' οἷς ἂν τις στείρη βελόμην δέσσει. Cæterum observa mihi isto loco stultam huius hominis temeritatem: qui ut vitio naturæ suæ obsequatur, cœtum & concursum facere non veretur. Atqui constat legem Athenis fuisse quæ poenam capitis in eos statuebat, qui hominum turbam ad se convocassent. Auctor Seneca pater, quem vide libro iii. *Controversiarum*, viii. Hanc etiam puto causam esse, cur & hic & in simili loco, capite περὶ ἀπονοίας, tam cito dissipetur, qui convenerat globus hominum.

Τὰ ἱμάτια ἀποβελήναι.] Furto nimirum surrepta, à furibus balneariis: à quibus olim ne tum quidem recte caveri poterat, cum maxime cavebatur: tam multi erant, tam improbi. Propterea coacti veteres servos habere qui vestes in balneis servarent; Græci ἱματιοφύλακας vocant, Latini *capsarios*, ut apud Suetonium in *Nerone* cap. 36. & Paulum Jurisconsultum. Morte pledebantur apud Athenienses fures balnearii, si rei furtivæ æstimatio erat ὑπὲρ δέκα δραχμῶν, ait Demosthenes contra Timocratem: vide Aristotelis *Problemata*, Sect. xxix. quæst. 14. & Jurisconsultos.

Πεζομαχία καὶ ναυμαχία νικῶντες.] Hoc est, νίκας λέγοντες καὶ διηγέμενοι, sicut apud Aristotelem de *cælo* lib. i. cap. i. & aliis multis locis, οἱ γινώσκοντες τὸ ἐχθρόν, pro eo quod est οἱ λέγοντες τὸ ἐχθρόν εἶναι γινώσκον. Poëtis hæc figura dicendi admodum familiaris: ut cum dicitur Lycophroni Capaneus Thebarum muros σπέρῃ διὰ λῆν κατασφῆσαι, valido ligone subruisse, hoc est, prorupisse ad subruendum; nam ille quidem nihil quicquam effecit. Apud Maronem *Ecl.* vi. vers. 46. Silenus solatur Pasiphaën, h. e. canit quomodo ei solatium adhiberi poterit. Vid. ejusdem *Eclogæ* versum 62. & *Ecl.* ix. vers. 20. Hoc modo intelligi etiam debet versus 28. in *Culice*: Nec Centaureos Lapithas compellit in enses, i. e. nec canit in enses esse compulsos. Horat. lib. i. *Sat.* x. vers. 36.

*Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rhēni luteum caput.*

i. e. dum adeo niale describit ut Memnon iterum scribentis stylo jugulari atque alius oriri Rhēnus, non è fontibus, sed lacubus lacunisque videri possit. Eodem loquendi genere utitur Martialis lib. IV. epigr. 14. Simili elegantia dixit L. Æmilius apud Livium libro XLIV. cap. 22. *In omnibus circulis, atque etiam, si diis placet, in conviviiis sunt, qui exercitus in Macedoniam ducant.* Ita etiam dicuntur historici eos occidere quorum cædem narrant: quale illud est elegantissime dictum à Plutarcho in *Artaxerxe* cap. 14. pag. 1016. de Ctesia, qui Cyri interitum longa verborum ambage narraverat, & quasi fabulam in varios actus distraxerat. Τοιῦτ' ὦ μῦθ', inquit, ὁ Κτησίας λόγῳ, ὃ καὶ ἀπὸρ ἀμβλεῖ ξιφιδία μόλις ἀναιρᾷ τὸν ἀνθρώπον ἀνέρηκα. *Hæc sunt Ctesia verba, quibus quasi plumbeo gladio vix tandem interficiens hominem eum sustulit.* Plane miror lapsos hic esse doctos homines tam fœde: nam quis adeo in litteris hospes & peregrinus, cui non sint hoc loquendi genere tritæ aures?

[Ἐρημὸς δίκας ἀφλῆκεσι.] Hoc ipsum notat Horatius in descriptione garruli, Lib. I. Sat. IX. vers. 36.

casu tunc respondere vadato

Debat, quod ni fecisset, perdere litem.

nam ille mavult perdere litem quam Horatium relinquere. Fuit autem eremodicii pœna apud Athenienses gravissima. Nam si reus, qui judicio non stiterat, absentiam suam excusare non posset, neque ad purgandam moram diem adversario diceret (quod ἀνπλαχεῖν, vel ἀνπυρᾶσθαι τὴν μὴ εἶσθαι, vocabatur, & intra decem dies erat præstandum) mille drachmæ adversario solvendæ erant: quod si idem frustrari pergeret, locus erat τῇ ἐξέλης δίκῃ, vel potius γερῇ, & mulcta publico pendenda.

[Εἰπὶ δ' οἱ καὶ πλείους λόγοι κατὰ κράτος αἰρῶντες, παρεδὲ πνήθησαν.] Quid αἰρῶντες; dicat aliquis intelligi extrinsecus χωρία vel πόλεις. Logi: & quidem Siculi, non Attici. Locus transpositione literarum corruptus: atque id jam olim; nam Palatinorum codicum lectio nihil edita melior est. Scribendum aio, εἰπὶ δ' οἱ καὶ πόλεις λόγοι κατὰ κράτος αἰρῶντες. Sic Plautus, *Bacch. Act. IV. Sc. IX. vers. 42.*

*Postea cum magnifico milite, urbes verbis qui inermis capit,
Confluxi.*

Quod genus hominum Milit. A. IV. Sc. II. v. 64. vocat *Urbicapos*. Falluntur qui aliter futuram orationem Græcam putant. Hoc primum: jam illud κατὰ κράτος αἰρεῖν πόλιν, est proprie quod ait Sallustius, *vi pugnandoque capere*: nos Francoceltæ, *d' assaut*. Apud Plutarchum in *Catone Uticensi*, πόλις ἢ κατὰ κράτος ἀλώσιμος, *urbs quæ munitionior est, quam ut capi invasione murorum possit.* Hesychius, κατὰ κράτος αἰρεῖν τὸ ἐξ ἐφόδου, καὶ τὸ αἰφνίδιον. Deinde παρεδὲ πνήθησαν non est, ut vulgo putant, *domi cœnare*: quod Martialis lib. XII. epigram. 78. dixit eleganter, *affici domicœnio*: non; sed *cœnam perdere*. Verbum est elegans & comicum: quod de eo dicitur, quo absente, vel præ-

sen-

sente quidem, sed in garriendo occupato, cœna comesa est, & fustus factum prandio, ut cum Peniculo Plautino, in *Menach.* A. III. S. 11. v. 27. qui hanc calamitatem passus erat, loquar. Amphiphetus comicus usus hoc vocabulo, ut notatum olim à doctissimo Athenæo libro decimo cap. 6. pag. 423. sic ille, Παραδειπνημένῳ ὃ εἴρηκεν Ἀμφίπῃ καὶ Πλάνῳ ἔπος, Παραδειπνημένοι παῖδες πάλαι. Hodie in editis Athenæi codicibus nullum fere ejus observationis apparet vestigium: nos hunc quoque locum cum aliis infinitis ex veteribus membranis emendavimus. Næ ille auctor eruditissimus multum aliquando nobis debiturus est, si dederit Deus, ut quæ in illum molimur, & pridem orsi sumus, perficere & detexere queamus. Affine est apud eundem Athenæum παραφανείν.

Ad CAPUT IX.

Περὶ ἀναισχυντίας.

H δὲ ἀναισχυντία ὅτι καταφρόνησις δόξης αἰσχρὴ ἕνεκα κέρδους.] Aristoteles in *Nicomacheis* pudorem definiri ait, φόβον πινὰ αἰδοξίας & ἀναισχυντίαν εἶναι τὸ μὴ αἰδέεσθαι τὰ αἰσχρὰ περὶ τὴν, nec multo secus in secundo *Rhetoricorum* cap. 6. §. 2. Theophrastus adjicit hoc amplius, αἰσχρὴ ἕνεκα κέρδους non quòd non sint aliæ occasiones cur impudens sit aliquis, sed quia hæc maxime vulgaris & quam plurimis communis. Vulgus enim hominum tumorem parvi faciunt, dum sit rumen qui impleant: verissimeque summus vates Pindarus, αἰδώς, ait, ὑπὸ κρυφῇ κέρδι κλέπτεται. Plato in *Θορίῃ*, ita; Ἀναισχυντία, ἐξ ἧς ψυχῆς ὑπομονητικὴ αἰδοξίας, ἕνεκα κέρδους habitus animi ignominiam lucri causa ferens: vide ejusdem *Hipparchum*.

Ὁν ἀποστρεφεῖ.] Cujus propterea conspectum, si micam pudoris haberet, quam longissime fugere debuit. Scite & huic loco convenientissime Eustathius ad *Iliadis* Ραψ. ι. vers. 372. ἀναιδείας est χαρακτήρ, πῶς τολῶμαι τὴν ἀδίκητην ἀντιβλέψαι ἀσκαρδαμύκτως τὸν ἀδικηδέντα. Propterea illo loco de Agamemnone ait Achilles,

---ὅδ' ἂν ἐμοὶ γὰρ

Τετλαίην, κωκυτός περ ἐάν, εἰς ὅπῃ ἰδέεσθαι.

neque me

Auderet, impudens licet sit ut canis, in faciem intueri.

Προσκαλεσάμεντο τὸν ἀκόλῃστον δέναι ἀπὸ τοῦ τροπέζης.] Moris fuit veteribus cum ad convivium irent, servum aliquem secum adducere, qui hero prandenti pone astaret, vel ad pedes, eique præsto esset, si quid ille imperare vellet: Latini hos servos vocant, à pedibus, vel ad pedes. Solebant autem illis apophoreta à dominis tradi. Athenæus initio quarti, pag. 128. Καὶ ἕκαστος λαβὼν σὺν αὐτῷ πλυνκί, τοῖς κατόπιν διεδίδε παίσιν. Sumpta cum ipso disco (ferculorum copia) servis pone à tergo stantibus unusquisque dabat: mendose enim ibi hodie πᾶσι legunt, & interpretantur. Sic ibidem mox, ἐπεδωκέν μοι καὶ ταῦτα τοῖς δούλοις, tradidimus & hæc servis. Lucianus Περὶ αἱρέσεων tom. II.

pag. 188. de philosopho qui è convivio domum redierat, *αἰεθμὸς παρέλας τὰ κρέα, ὅσα τῷ παιδὶ κατόπιν ἐστὼν παραδεδωκῆ*. (Idem locus in fine commentariorum ad cap. *περὶ βδελυγίας* infra plenior affertur una cum interpretatione; ibi si libet vide.) Alias autem volente & auctore domino convivii hæc auferebantur: ut in Cleopatrarum convivio, quod Plutarchus in *Antonio* cap. 37. & Athenæus lib. iv. cap. 11. describunt: & in eo Carani apud Athenæum quarti initio; & omnino in omnibus splendidioribus epulis: alias non tam vidente eo aut volente, quam vel connivente, vel inscio; quod recte hic Theophrastus inter hominis impudentis notas numerat. Lucilius libro secundo epigrammatum Græcorum, titulo *In gluttones*, cap. 31.

Καὶ τρώγεις ὅσα πάντα λύκοι Γάμοι, καὶ τὰ σφαιραῖα

Οὐ τὰ σὰ, τῷ δ' ὃ πέριξ, πάντα δίδως ὀπίσω.

Martialis lib. 111. epigr. 23.

Omnia cum retro pueris obsonia tradas,

Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?

Lucianus quoque in *Lapithis*, sive morosophorum convivio, *Ὁρᾶς ὅσα τῷ παιδὶ κατόπιν ἐστὼν ὀρέγει, λαμβάνειν οἰόμενοι τὰς ἄλλας, & μνησθέντες τῷ μετ' αὐτόν*. Loquitur de guloso quodam qui delibans ex iis quæ mensæ erant apposita, gratissima quæque, clam aliis, ut sibi quidem videbatur, puero stanti à tergo omnia porrigebat. At is quem Theophrastus hic describit, cautior est atque ingeniosior: palam enim puero suo tradit quæ vult auferri, simulans se non ea fini dare, ut domum ad se ille ferat, sed ut iis ipse vescatur: in quo minor erat invidia. Ideo etiam *τίμιον* eum appellat: quasi scilicet, non puerum suum & famulum alloqueretur, sed honestum aliquem virum, quem pro jure amicitiae secum adduxisset; nam id quoque fieri solebat: atque hi sunt quos *umbras* vulgo vocarunt, & ex Plutarchi libro vii. *Sympos.* problem. vi. Athenæi libro cit. & Latinis scriptoribus notum est. Horatius, *Lib. 1. ep. 5. vers. 28.*

——locus est vel pluribus umbris.

Εὐτυχὲς τίμιον] *Τίμιον*, hoc est, *Domine*: nam ut olim apud Romanos superiores dignitate ab inferioribus *domini* in congressionibus salutabantur; sic apud veteres Atticos *τίμιον* declarat manifesto Theophrasti hic locus: sed & Euripides quoque *Supplicibus*, vers. 552.

——*πρὸς τε γὰρ τῷ δευτέρῳ*

Ὅς εὐτυχιστὴν τίμιον γαστρίπαιον

——*ab infornunato*

Honore afficitur qui est in secundis rebus.

& in *Hecuba* ait idem poëta, plerosque homines insolescere: alium propter opes; alium ἐν πόλεϊ τίμιον καυχόμενον. Hoc est, quod *Domini* vulgo salutetur. Postea Romanos imitati sunt Græci, & sese invicem salutarunt *δεσπότες καὶ κυεῖς*: quæ vox deinde in *κύριον* degeneravit. Nam ita citimæ ætatis scriptores. Porro *τίμιον* est vir honestus, quæ vox apud Latinos sæpe non ad mores refertur, sed ad dignationem & auctoritatem. Cicero ad Tironem lib. vi. ep. 9. (lib. vi. ep. xxiv. Sib. edit.) *Navigabis cum honesto aliquo homine, cujus auctoritate navicularius moveatur.*

Ei π χρησιμον αὐτῶν γέρονε.] Locus leviter corruptus: scribendum enim χρησιμῶ· quomodo legitur in quibusdam codicibus; & ratio omnino postulat, imo flagitat; χρησιμῶ πνι, est bene de aliquo mereri. Aristoteles in septimo *Eudemiorum* cap. 3. Διὸ καὶ οἱ ἐπεινῶς εἰόμενοι ἐν γυμνασίοις, ἐὰν μὴ ὁμοίως εἰσι χρησιμοὶ καὶ αὐτοὶ ποιεῖν. Qui amicitiam, inquit, utilitate metiuntur, de amicis conqueri solent, si mīnus beneficiorum ab iis acceperunt, quam ipsi in eos contulerint. Alciphron in epistolis, καὶ τὰ μὲν ἄλλα, ἐν οἷς αὐτῇ χρησίμῃ γέρονε, ἐκ οὐκ εὐδίζω. Inde χρηστότης habitus ille dicitur, per quem propensum sumus ad bene omnibus faciendum. Andronicus definit ita, ἐξ ἑκαστοῦ εὖ ποιητικῇ.

Μάλιστα μὲν κρέας, εἰ ὅ μὴ, ὅς ἐν εἰς τὸ ζυγὸν ἐμβάλλειν.] Ut hoc sit auctarium quoddam, vel suprapondium. Latini veteres *mantisam* vocabant, Lucillius, — *mantisa obsonia vincit.*

Græci ἐπιδόσιν, ut Polybius qui lib. xxxiv. *hist.* citante Athenæo lib. viii. initio p. 331. de felicitate Lusitanie loquens ait, agrestium animalium carnes ibi ἐπιδόσιν καὶ χάριτι, auctarii vice & gratis dari.

Καὶ ξένοις ὅ αὐτῶν κρέα ἀγορεύουσιν.] Semper judicavimus vocem κρέα esse corruptam: ac cum δῖαν ex conjectura emendassemus, postea animadvertimus hanc etiam antiquorum manuscriptorum lectionem, Quare nihil certius quam ita esse legendum. Quid esset apud Athenienses δῖαν ἀγορεύειν. (Plutarchus pro eo dixit δειπνήματα ἐκ μισθοῦ in *Gracchis*, cap. xv. pag. 840. B.) quid item δῖαν καταλαμβάνειν, nec minem puto esse qui ignoret: vide infra ad caput περὶ βδελυρίας. Jam vero nemini dubium est, quin ex vicinis populis magna frequentia Athenas ventitaret ad ludos spectandos: quæ turba omnis fere ex veteri more apud amicos, quibuscum jus hospitii esset, divertebat; ideo ait, τοῖς ξένοις αὐτῶν.

Ἀγῶν ὅ καὶ τὰς εἰς τὴν ὑπερ.] Lego, ἀγειν ὅ καὶ τὰς ὑὰς εἰς τὴν ὑπερλίαν. Librarii vocum affinium τὰς & ὑὰς alteram omiserunt. Sensus est, Solitum impudentem istum, quando cum redemptoribus theatri paciscitur de loco ad spectandum pro suis hospitibus, etiam sibi & suis domesticis consulere. Quomodo autem? de alieno nempe largiendo, fraudemque iis faciendo pro quibus apud theatropolas intercedit. Sic fit, ut cum aliis omnibus pretio emta sit sedes in theatro, ipse gratis spectet: nec ipse tantum; sed & liberi ejus; & qui eos sequitur pædagogus. Similes sordes infra in descriptione τῆς βδελυρίας. Erant autem pleraque festa (quo tempore maxime spectacula exhiberi solita) plurium dierum; ut mirari nemo debeat, quod ait εἰς τὴν ὑπερλίαν, quod & ipsum plenum est venustatis Atticæ; est enim pro τῇ ὑπερλίαν. Omnino constanter affirmamus hanc esse elegantissimi istius loci sententiam; prorsusque desiderari vocem ὑὰς, quod vel sequens mentio pædagogi evincit: nam adolescentes suis pædagogis comitati in theatrum veniebant. Suetonium lege in *Augusto*, capite XLIV.

Καὶ ταῦτα χρῆσαντας.] Ita est legendum: χρῆσαντας inquam, non χρῆσαντας, quasi esset ἀ χρῆζειν. Etiamne hæc minuta viros doctos fecerit
hisse?
F 3 Δεῖ

Δεινὸς ὃ πρὸς τὰ χαλκεῖα τὰ ἐν τοῖς βαλαν.] Pollux χαλκεῖα recenset inter instrumenta balnei. Sunt autem χαλκεῖα sive aëna, vasa magna & oris vasti, in quibus aqua balneorum calefiebat: sicuti in fundi instrumento Paulus Jurisconsultus aëna numerat, in quibus aqua ad potandum calefit. Sed in aënis balneorum puto etiam oleum fuisse calefactum, & ita hic accipiendum videtur. Elegans est apud Stobæum *Serm.* xcv. veteris scriptoris Teletis locus, ubi horum χαλκεῖαν est mentio: quem ego, etsi depravatus est, adscribam. Loquitur ibi de homine Cynicæ sectæ; Εἰ ἀλείψας χρεῖαν ἔχει, εἰσελθὼν εἰς τὸ βαλανεῖον. τῷ γλίσσῳ ἠλείψατο· καὶ βαδίσας ἐνίοτε πρὸς τὴν κέκρυμνον ἔτι τὰ χαλκεῖα· τῷ μὲν εἰδὼν * ἀποπυρρῶ ποιήσας, περὶ χέας ἀν' ἐλάδιον, καθίσας ἠρέσῃσιν. Si foret, inquit, ungi opus, balneum ingressus, strigmentis olei corpus ungebatur, nonnunquam etiam ad fornacem illam accedebat ubi sunt aëna, & ——— cum se oleo pauxillo perfudisset, sedens prandebat. Vitruvius in balneorum fabrica tria aëna super hypocaustum vult componi, unum caldarium, alterum tepidarium, tertium frigidarium. Aëna appellat ille, non τὰ χαλκεῖα tantum, sed etiam quas Plinius junior *lib.* v. *epistola* 6. qua Tusculanum suum descripsit, cellas nuncupat, & tres pariter commemorat, frigidariam, mediam, caldariam. Lucianus item in elegantissima balnei descriptione *Tom.* ii. p. 746. has cellas οἴκας vocat sive œcos, nam ea voce sæpe & Plinius & Vitruvius *lib.* v. usi. Curtius *lib.* viii. *cap.* vi. n. 3. & 13. *adem* ita usurpat pro œco sive cella aut cubiculo. Græcizans, non insolens. Aristides rhetor pro eodem ponit in hac re οἶκον & δεξάμενον. Tres autem œcos etiam Lucianus commemorat, τὸν μέσον οἶκον ἔχοντα τρεῖς κορυμβήθρας· hæc est cella frigidaria: τὸν ἡμέτερον χλιαυρόμενον οἶκον· hæc tepidaria cella: τὸν ἐνδόν τρεῖς περὶ χέας ἀν' ἐλάδιον ποιεῖν πύλας· hæc cella caldaria est. Fuit vero etiam quarta cella in quibusdam balneis, quam *assam* Cicero in libro tertio, *epistola* prima ad Q. Fratrem, nominat. Et in dialogo Adriani imperatoris cum Epicteto quatuor diserte nominantur: prima, tepidaria unctuaria: secunda, sudatoria: tertia, assa: quarta, frigidaria. Aliter auctor Glossarii, *Assa cella, ἀφιδρωτήριον* vult esse cellam sudatoriam. Porro χαλκεῖα illa, quorum usus ad calefaciendam aquam, Latini non aëna tantum aut miliaria vocarunt, sed etiam scutra. Glossarium; *Scutra, χαλκίον*. alibi, *Scutra, λίθης*. Extat ea vox in Plauti *Persa*, A. I. S. iii. v. 8. Servius; *vulgo vasa ubi calida solet fieri, scutra appellantur*. Dixerunt Latini & *cucumat*, Græci κεκρυμνον. Arrianus in Epictet. *libro* iii. δὲ αὐτὸν κεκρυμνον ἔχειν ὅπως τὸ θερμὸν ποιήσῃ. Fictiles fuisse cucumas scimus ex Marcello Empirico. Remansit ea vox in usu in vernacula Gallorum lingua, ut aliæ infinitæ. Ad hæc vasa respiciebat Philosophus, cum scriberet in libello *De spiritu*, capite v. τὰς φλέβας ἔχειν πόρους, ἐν αἷς τὸ θερμὸν ὄν, ὡς περ ἐν χαλκίοις, θερμαίνει τὸ αἷμα, i. e. *Venas habere meatus, in quibus calor calefacit sanguinem, ceu in vasis, ubi calida fieri solet*. Fallitur enim doctus ille vir, qui obscurissimum eum libellum interpretans, χαλκεῖα hæc de ærariis officinis accepit. Similis error eorum qui superiorem Teletis locum sunt interpretati: nam etsi verum est, in of-

ficinis χαλκίων calfaciendi se caussa solitos pauperes convenire, vel testibus Homero & Herodoto: nemo tamen non videat, qui locum attentius considerarit, de Balneorum aënis ibi agi: ut taceam quod auctoris verba & loquendi ratio illorum interpretationem ferre non possunt. Illum vero Aristotelis locum non parum illustrabunt quæ scribit Seneca *Naturalium* libro 111. cap. 24. de aqua per fistulas calefieri solita in draconibus & miliaris.

Καὶ βέλτας ἀρύττειν.] Etiam ἀρύττειν Julius Pollux lib. x. cap. 17. in supellectile balnearia refert: demiratus sum interpretes guttum vertisse: sed ne alii quidem de hac voce (qua & Latini usi sunt, teste Festo & veteri Glossario & Jurisconsultis,) satis luculenter. Sic autem habe. Ἀρύττειν dicitur Græcis omne instrumentum cujus est vel in balneis, vel in culina, vel in mensa usus ad hauriendum aliquid ex aliquo vase: est enim ἀπὸ τοῦ ἀρύειν unde etiam ἀρυτήρ & ἀρυτήρ & ἀρυτήρ, tam significatione quam origine cognatæ voces. Verum quia multiplex est instrumenti hujus usus, Græci (ut est admirabilis in ea lingua verborum copia) diversas quasi species ejus diversis nominibus insigniverunt. Nam illud, exempli caussa, quo puls hauriebatur, ἐτνήρυσσις proprie vocatum: quo jusculum, ζωμήρυσσις quo vinum è cratere, οἰνήρυσσις. Erant autem & ἐτνήρυσσις, & ζωμήρυσσις, & οἰνήρυσσις, excavata instrumenta cum manubrio. Sic Græci. Latini vero *trulla* appellatione omnia hæc, ut opinio nostra est, sunt complexi. Glossarium, ζωμήρυσσιν, *Trulla*: appellat ζωμήρυσσιν, quam veteres Græci ζωμήρυσσιν. Idem alibi, *Trulla* lignea, ζωμήρυσσις. *Trullaria*, ζωμήρυσσιν ubi suspecta vox *trullaria*. Esse vero trullam etiam vas vinarium simile bacrioni (de quo Festus) constat. Horatius, Lib. 11. Sat. 111. v. 143.

—————Festis potare diebus

Campana solitus trulla. Et Cicero lib. 1v. in *Verrem* cap. 37. *Erat vas vinarium ex una gemma pragranti, trulla excavata cum manubrio aureo*. Non defunt quibus placeat hoc solum aut proprie trullam significare; nos putamus arytænam omnem, generali significatione, trullam fuisse appellatam: etsi non negamus, sæpius tribui illi à scriptoribus τὸ οἰνήρυσσιν significationem. Quod igitur in *Amphitruone* Plauti Act. 1v. Sc. inter suppos. ult. v. 21.

Lances detergam omneis, omneisque trullas hauriam, sic interpretamur, ut trullas omneis accipiamus ἀντὶ τῆς πᾶσαν ἀρύττειν, sive trullarum omne genus: neque ad οἰνήρυσσιν tantum referimus, sed etiam ad reliquas trullas: puta, ἐτνήρυσσιν, ζωμήρυσσιν, & alias, si quæ erant aliæ. Notabis βέλτας ἀρύττειν, pro βέλτας ἀρύειν, immersa arytæna haurire. Lycophron *Alexandra* de expeditione Tyrreni in Italia: Ἐπεὶ Πηλεΐδης εἶδε Ρυωδακὴ ποτῖδ' κρωατοῖσιν ὁδρεῖνσι βέλταντας γάνθ'. id est, Postquam vidit Menelaum aquarum Rhyndaci laticem fistulis peregrinis haurientem. Neque enim βέλταντες tingere ibi significat, ut vir doctiss. vertit, sed id quod diximus.

Οὐδὲ μὲν σοὶ χάρις.] Hæc est merces quam iste impudens balneatori pendit discedens. More Romano quadrantem illi debuit; nam quadrante pauperiores lavabant. Horatius Lib. 1. Sat. 111. vers. 137.

—dum tu quadrante lavatum Rex ibis—

Juvenalis, Sat. vi. vers. 448.

Cedere Sylvano porcum, quadrante lavari.

Et Seneca epistola LXXXVII. balneum vocat rem quadrantariam. At pueri Balneaticum non dabant, ait Probus in Juvenalis Sat. 11. vers. 152.

Nec pueri credunt, nisi qui nondum ere lavantur.

Ad CAPUT X.

Περὶ μικρολογίας.

H δὲ μικρολογία ὅτι περὶ τῆς διαφορῆς τῶν καὶ καὶ καὶ.] Virtuti illi quæ ἐλευθερία sive ἐλευθεριότης Græce dicitur, & circa opes versatur, ac rectum honestumque illarum usum docet, opponitur ἡ ἀνελευθερία, sive ἀνελευθεριότης vitium multiplex & in varias species diffusum, sicut docet Aristoteles cum alibi tum iv. Nicomacheorum cap. 3. maxime. Theophrastus tamen usum loquendi secutus non nihil à præceptore discedit; non enim facit ἀνελευθερίαν genus μικρολογίας, ut Aristoteles; sed eam vocem angustius accipit pro tenacitatis quadam specie, de qua habetur infra caput unum. At qui describuntur hic à Theophrasto, ii maxime sunt quos philosophus ἀνελευθεροὺς τῇ δόσῃ ἐλλείποντας nominat. Sunt autem huiusmodi homines ita comparati, ut ab alieno quidem manus abstineant, & proinde longe sint meliores iis qui ἀνελευθεροὶ τῇ λήψει ὑπερβαλόντες, Aristoteli ibidem appellantur (qualis erat ὁ ἀναίχωντο, & multo magis ὁ ἀπονενοημένος, quos supra descripsit auctor) ægerrime vero laturos sint quicquam omnino sui ad alios pervenire: neque erga alios tantum, sed etiam erga seipsos ita sunt parci & restricti, metu videlicet minuendarum opum. Horum hominum sordes Græci plurimis nominibus, sicut innuit Aristoteles lib. 1. M. M. cap. 25. notarunt: longe enim lateque superant Græci hac in re Latinos, qui vix habent proprium nomen quo istud vitium appellent. Seneca De beneficiis libro 11. cap. 34. Parsimonia, inquit, est scientia vitandi sumptus supervacuos; aut ars re familiari moderate utendi: parcissimum tamen hominem vocamus pusilli animi & contracti: cum infinitum intersit inter modum & angustias. Hæc alia sunt natura: sed efficit inopia sermonis, ut & hunc & illum parcum vocemus. Voluit Seneca Græcam vocem μικρολόγῳ exprimere, cum dixit hominem pusilli animi & contracti; eleganter: sed tamen ita possum etiam eum appellare, qui μικροπρεπὴς illis dicitur. At homo parcus apud Græcos, præsertim comicos, non μικρολόγῳ solum dicitur, sed etiam γλίχρῳ, κίμβριξ, κυμνοκίμβριξ, κυμνοπείσης, sive ὁ πρὸς ἄλλα καὶ κύμνον· item καρδαμογλύφῳ, κροδοφάγῳ, θείψ, πάγῳ, ἰξός, κυκλογέλῳ, γλοιός, θυμωπιδειπῳ, σκιφός & κνιπός, τρυγός, τρυπίς, ῥυποκαύδαλῳ, vel ut alibi legitur, ῥυποκόνδυλῳ· nec non λιμός, λιμοκίμβριξ, συκοτεχνίτης, συκοπείσης, μυκένῳ,

μικρόν, & μικτάλιν: sunt & aliæ apud veteres grammaticos eorundem hominum appellationes, quæ mihi nunc in mentem non veniunt. Cæterum vocem μικρολογία Aristoteles ad disputationes philosophorum aliquando transfert, & pro ἀκριβολογία, vel λεπτολογία (*minutiloquium* possis vertere ex Tertulliano) usurpat: ut in pulcherri-
mo loco qui sub finem primi *Metaphysicorum* habetur. Juvenalis μικρολογίαν dixit *minimas sordes*, *satyra* XIV. vers. 123.

Sunt quadam vitiorum elementa; his protinus illos

Imbuit, & cogit minimas ediscere sordes.

Apuleius *sordem infimam* pro eodem dixit lib. 1. *de Asino aureo* pag. 139. Cicero τὴν μικρολογίαν *parcum* & *restrictum* solet appellare: sicut & apud quosdam Græcos σφιγγία hac notione positum invenias: Suetonius in *Nerone*, cap. 30. *sordidum* & *deparcum*: Plautus in *Perfa*, A. II. S. III. v. 14. *triparcum*: in *Aulularia* A. II. S. IV. v. 35. *parce parcum*: quo loco extat elegantissimus amœnissimus-
que & γεφυρώτατος character hominis tenacis & σμικρολόγος.

Τὴν διαφοράν.] Significat τὸ διάφορον sumptum & impensam, atque adeo pecuniam: sic apud Aristotelem, non solum in definitione μισθείας quæ habetur in libello *de virtut. & vit.* sed etiam alibi sæpe: estque istud vocabulum hoc sensu Polybio, Dionysio Halicarnassæo, & aliis quibusdam familiare. Sic accipiendum illud *Ecclesiastici* capite VII. commate 20. Μὴ ἀλλάξῃς φίλον διαφορά κατὰ μὴδὲ ἐν μὴδὲ ἀδελφόν γνώστον ἐν χρυσίῳ ὀφείρ. hoc est, *Ne commutes amicum ulla re five pecunia.* Ὁ γὰρ Cave quicquam tanti æstimes, ut id amici jactura velis redimere. Ita exponendum esse hunc locum clarum est: & evincit altera pars istius commatis, quæ eodem cum præcedenti pertinet: quod fere perpetuum est in hoc & Solomonis proverbiorum libro. Quare errant graviter qui aliter aut interpretantur aut legunt. Legunt enim doctissimi viri ἀδιαφορά: quos etiam vetus interpretes refellit. In eodem scriptore sic legitur capite 27. commate 1. χάριν ἀδιαφορά πολλοὶ ἡμαρτον, καὶ ὁ ζητῶν πληθύνει ἀποστρέφει ὀφθαλμὸν αὐτῶν. Propter pecuniam multi peccant, & qui ditescere laborat avertet oculos. Nos hic quoque eandem vocem censemus restituendam; & legimus, χάριν διαφορά πολλὰ ἡμαρτον perspicuo & optimo sensu: & confirmat hanc nostram emendationem posterior pars commatis. Ut ne dicam veteres sic legisse: qui tamen *inopiam* minus recte verterunt. At in omnibus quas vidi editionibus est ἀδιαφορά. In libris Maccabæorum extat locis aliquam multis vox διάφορα numero multitudinis, prorsus pro χρήματα quod interpretes cum non observassent, mire se torserunt, & locos censuerunt emendandos, qui optime habebant. Exemplum unum aut alterum proferemus, libro secundo, capite primo, καὶ οἷς ἐχαρίζετο ὁ βασιλεὺς, πολλὰ διάφορα ἐλάμβανε καὶ μετεδίδω: hoc est, πολλὰ χρήματα. Capite tertio, ὥστε τὸ πλῆθος τῶν διαφορῶν ἀνὰ χεῖρ μνηστον τῶν δι. φ. dixit pro τῶν χρημάτων. Neque recte hæc mutant quidam, magni meo iudicio viri: hoc uno minores, quod se maximos credunt, & omnia sibi φιλοκαίνοτάτοις εἶναι licere in literis volunt.

Οἷον ἐν τῷ μὴ μὴ ἡμιόλιον ἀπαιτεῖν μὲν τὴν οἰκίαν.] Fortasse ὅτι τῇ οἰκίᾳ

Est

Est autem horum verborum, quæ esse integra præstare nolim, obscurus, & in abdito latens sensus. An igitur ita exponendum? Solet cum locatæ à se domus pensionem, (ἐνοίκιον Græci vocant) ab inquilino exigit, ita rigidus esse & acerbus exactor, ut si de integra summa ablit vel semiobolus, condonare id nolit, aut in proximum mensem differre ejus solutionem. An referendum potius ad convivia veterum? Solebant illi collatis symbolis, coire apud aliquem amicorum, & in ejus ædibus convivium agitare. Videtur ergo sordidus iste petere, ut aliquid sibi pro ædibus quas amicis commodat, solvatur. Sed cur dissimulem parum mihi de isto loco liquere? quem quidem, quoties lego, toties ad incitas redactum me sentio. Doctiores hoc vulnus sanent; ego herbam lubens merito dabo. In membranis, quæ servantur in Palatina Bibliotheca illustrissimi principis, scriptum est, ἐλθὼν ὅπῃ τὸ οἶκιον optime judicio meo. Nam vox ἐλθὼν totius sententiæ, nisi fallor, cardo est. Vult enim hominis μεγαλόθυμον notam esse, quod de menstrua pensione residuum obolum qui sibi debeatur tanti faciat, ut ejus exigendi gratia ad debitoris sui domum ipse veniat. Possumus de usura hoc interpretari, quæ ex debita sorte proficiscatur. Nam certum est, fœnus menstruum pendi solitum. Sed non ipsi creditores exigebant; verum servos flagitatores mittebant, quos propterea μνηστικὸς ἀπαιτητὴς vocat B. Basilius. Quidam Græciæ populus hos vocavit olim ἐμποροδότητας nam Hesychius ita scribit, ἐμποροδότητας, ἐνοίκια προκλήτης. Possumus & de mercede conductæ domus accipere: nam & hoc certum, τὰ ἐνοίκια die pendi solita: cujus rei testes sunt, ut alios taceam, epigrammaticarii poetæ Græcorum. Memini tamen legere in Græcorum commentariis, solitos Athenienses τὰς μισθὰς καὶ τὰ ἐνοίκια κατὰ πρυτανείας, καὶ κατὰ μισθὰς, τελεῖν.

Ἀριθμεῖν πόσας κύλικας ἕκαστος πίπτει.] Martialis lib. xi. epig. 40. in Charidemum,

Et numeras nostros adstricta fronte trientes,

Tanquam de cella sit cadus iste tua.

Fuit olim apud Athenienses in epulis publicis ei rei quidam præfectus, ut quoties quisque, & quomodo biberet, observaret: cumque magistratum οἰνόπλην vocabant, vel ὀφθαλμόν. Athenæus libro decimo, cap. 6, 7. p. 425.

Καὶ ἀπάρχων ἐλάττει τῇ Ἀρτ.] Mos antiquissimus, deos placare primitiis victus. Varro Manio, Quocirca oportet bonum civem legibus parere, & deos colere, in patellam dare μικρὸν κρέας. Nota res eruditus.

Ὅσα τις μικρὰ περάσῃ λογίζεται.] Λογίζειν non est hic putare; sed imputare alicui, & expensum ferre. Loquitur enim Theophrastus de mandatario, vel negotiorum gestore, qui amici vel mandatoris nomine aliquid emerit. Ita denique accipiendum, ut cum ait Aristoteles in secundo Oeconomicorum, de Cleomene Alexandrino loquens, ἀποσείλας δὲ πινεὶ ὅπῃ ἀγέλασται π, αἰδομένη, ὅπῃ εὐώνων τινύχων, αὐτὰς δὲ μάλλιν ἐκπεπρωμένα λογίζεται. i. e. Ablegato quodam ad emtionem quam-

piam,

piam, cum sensisset, eum nactum esse vilia & velle expensum ferre, &c. [Extat locus in editione, ex qua Philosophus citatur p. 600. D.] Divus Paulus etiam ἐλογεῖν hoc sensu solet usurpare, ut in Epist. ad Philem. com. 18. τὸ ἐμὸν ἐλόγη. Hoc mihi imputato. & ad Rom. cap. v. com. 13. ἀμαρτία ἐκ ἐλογεῖται μὴ ὄντι νόμῳ peccatum non imputatur cum non est lex. Appianus καταλογίζειν.

Καὶ οὐκ ἔστιν ὅπως ἡ λοπάδα κατὰξαντο.] Belle hæc conveniunt Atheniensibus: quos in rebus ita minutis & parvi pretii mire fuisse attentos & sollicitos, nequid sibi servorum fraude periret, Aristophanis fabulæ testantur. Nam in *Ranis* Act. 1v. Sc. 1. vers. 82. ait poëta, plerosque Atheniensium, statim ubi domum fuerint ingressi, nihil antiquius habere, quam ut servos suos magno cum clamore appellent, & ab ipsis sciscitentur, quid olla factum esset; quid capite mænadis, quæ forte fuerat è mensa sublata; quid paropside anno superiore emptæ; quid pridiano allio; quis denique de oleis degustarit. Verba poëtæ,

— νῦν γὰρ ἄθνη—

Ναίων ἅπας τις εἰσὶν
Κέκεργα πρὸς τὰς οἰκίας,
Ζητεῖ τε πᾶσι τὴν ὅλην;
Τίς τὴν κεφαλὴν ἀπεδήδωκε
Τῆς μαινίδος; τὸ τραβλὶον
Τὸ περυσινὸν τίθνηκέ μοι;
Πᾶσι τὸ σκόρπον τὸ χερσινόν;
Τίς τ' ἐλάας παρέτρεχε;

— Et jam proin Atheniensium

Ut quilibet intrat in domum:

Proclamat ad servos suos,

Rogatque ubi est fidelia?

Quis devoravit hic caput

Mænæ? catinus proximo

Anno emptus interiit? ubi

Est allium hesternum? cedo,

Oleam quis hanc deglutiit?

Scholiasies & Suidas aiunt esse hæc μικροπρεπείας δείγματα, indicia angusti animi: μικροπρέπεια accipiunt ἀντὶ μικρολογίας. Sic & alii scriptores. Hierocles comment. ad aur. carm. Pythag. vers. 35. pag. 201. (148. Edit. Cantab.) Ἐκ τῆς τ' ἀπειραχίας τῆς ἀποβλαστάνης δύο κακὰ, δαπάνη τε καὶ φειδὼ χρημάτων ἀκαίρη. ὡς τὸ μὲν εἰς ὑπερβολὴν διαβάλλει, τὸ δ' εἰς μικροπρέπειαν. A fastu qui ex decori ignoratione proficiscitur, duo mala nascuntur, opum profusio atque parsimonia intempestiva: quorum alterum superbi quidem animi est, alterum angusti atque parvi. Ex quarto Nicomacheorum cap. 5. discas quid sit μικροπρέπεια.

Ἀποβλάστης τρίχαλκον.] Vide Julium Pollucem.

Καὶ τὰς κιβωτάς.] Capsæ erant ad condendas vestes. Clemens Alexandrinus Pedag. lib. iii. cap. 7. πᾶσι τ' ἐσθίων τὰς κιβωτάς; quorum autem vestium arcas? erant autem κιβωτὴ lignæ, κις αὖ ἐ vimine.

ne.

ne. Ab illis arcis dictus vicus Athenarum, vicus κατωποιεῖν, cujus meminit Plutarchus in libello *de genio Socratis* cap. 15. p. 580. D.

καὶ ἐν αὐτῷ ἰάσαι.] Contrarium est quod de viro magno Pericle testantur historię: Eum quippe legimus, ut populum sibi conciliaret, suorum agrorum macerias fustulisse; quo possent omnes, quibuscunque esset libitum, fructus ex arboribus decerpere: quod & alios fecit, qui liberales & esse & haberi volebant, eadem historia testis. Vide Plutarchum in *Pericle* cap. 17. pag. 156. F. & *Cimone* cap. 21. p. 485.

καὶ τὰς ὄρας ἢ ὀπισκοπεῖν.] Olim soliti veteres, servos sibi parare, & in villis habere, quorum munus erat custodia finium. De Græcis constat vel ex idyllio Theocriti xxvi. quo Augiæ κληρὸς describitur. Latini hos servos *saltuarios* appellabant. Glossarium vetus, *Saltarius*, ὀρεοφύλαξ. in mendo & Græca vox & Latina cubat; lege, *Saltuarius*, ὀρεοφύλαξ. Ulpianus lege xii. Dig. De instructo vel instrumento legato. *Saltuarium autem Labeo quidem putat eum demum contineri, qui fructuum servandorum gratia paratus sit: eum non, qui finium custodiendorum causa.* Saltuariorum, ut vides, duo genera: alii fines custodiebant; de quibus sensit Glossarii auctor superiore loco: alii, fructus. De his accipio quod in altero Glossario scribitur, κτηματοφύλαξ, *Saltuarius*. Porro termini moti, sive, ut erat in lege Pompilii, exarati (quod Græcis est, τὰ ὀρεοπέπια ὀρεοφυλεῖν) quam grave crimen fuerit, & divina testantur jura & humana: quam frequens, vel hic locus sit indicio.

ὑπερημερίαν περᾶσαι.] Oratores Græci hoc solent dicere ὑπερήμερον εἶσπερᾶν. Et erat Athenis gravissima eorum pœna qui judicatum non solvissent: scholiastes Aristophanis in *Nebulas* ait, in quadruplum solitos condemnari: aut si non haberent in ære, luisse in corpore, & à creditoribus suis in nervo & compedibus habitos. Hos Græci ἐγκλωσκελεῖς, Latini *nexos* vocabant.

καὶ τὸν τὸν.] Satius erat hanc notam referre inter ἀπονοίας notas: gravius enim istud, quam ut μικρολόγος censeretur qui id faciat. Impp. Diocletianus & Maximianus lege xx. Cod. Ex quibus causis infamia irrogatur: *Improbum fœnus exercentibus & usuras usurarum illicite exigentibus infamiae macula irroganda est.* Lucullus, ut refert Plutarchus in ipso cap. 41. p. 504. D. inter alias leges quibus improbitatem fœneratorum per Asiam grassantium coercuit, hanc quoque tulit, ut qui usuras cum sorte conjunxisset, & sortes & usuras amitteret. Fere tamen hoc jure veteres usos legimus, ut usura quæ exacto anno non solveretur, sorti accederet, & deinceps fœnus pareret: anatocismum Græci Latinique nuncupant.

Μικρὰ τὰ κρέα κόψας παραθεῖναι.] Plinius *Epistolarum* libro secundo, de sordido convivatore loquens, *Vilia*, inquit, & minuta ponebat convivis.

Ὁψωνῶν, μηδὲν περιέρχου εἰσελθεῖν.] Censen' de alio Theophrastum loqui, quam de Euclione Plauti in *Aulul.* A. II. S. iix. v. 3. seqq. quem locum ut hic non ascribam, nihil suave meritum est.

Venio,

Venio, ait ille, ad macellum: rogo pisces. Inducant

Caros: agninam caram, caram bubulam,

Vitulinam, cetum, porcinam, cara omnia:

Atque eo fuerunt cariora, as non erat.

Abeo illinc iratus, quoniam nihil est quæ emam:

Deinde egomet mecum cogitare inter vias

Ocepi; festo die si quid prodegeris,

Pro festo egere liceat, nisi peperceris.

Μήτε ἄλλας χρωνύειν.] Nimirum aceto: Sal & acetum olim, pauperiorum cibus, ut nōrunt jam & lippi & tonsores. Alexis χρωματίζειν, sic accepit in Πονηρᾷ apud Athenæum lib. 1v. cap. 21. p. 170.

Τὸ τρίμμι' ὅππῃ πολὺς εὐρύθμως διειμένον

Ὅξει, σιχαίῃ χρωματίζας.

Tusum summa parte concinne madefactum

Aceto, defruto persundens.

Latini, intingere. Cato, Brassicam crudam si edas, in acetum intingito. Persius; Satyra vi. v. 20. Tingit olus: & passim Cornelius Celsus. Recte igitur χρωνύειν convenit, si ad ἄλλας tantum referas; si ad ea quæ sequuntur, non item. Nam quis tam amens qui ellychnium saltem intingi & madefieri nolit? cymino quoque aut origano parum convenire videtur, quorum usus est in condimentis, ut docet Athenæus lib. 11. cap. 26. p. 68. nec multo melius sequentibus vocibus ἄλλας, σέμματα, & θυλήματα. Quare puto subesse hic mendam, desiderarique verba aliquot. Lego, μήτε ἄλλας χρωνύειν---μήτε ἐλλύχνιον. In lacuna desideratur tale quid, μήτε χρᾶν πνι, vel χορηγεῖν. Fortasse tamen nihil deest: sed illud χρωνύειν, ex depravatione veræ lectionis est natum. Ita igitur legi potest, μήτε ἄλλας χρᾶν πνι, μήτε ἐλλύχνι. Hoc posterius, ut probabilius, sumus amplexi.

Μήτε ἐλλύχνιον.] Etiam ellychnia ad curam hominum μικρολόγων pertinebant. Itaque in Nebulis Aristophanis lamentatur avarus ille Strepsiades, & puerum tantum non verberat, quod ellychnia lucernæ adhibuisset crassa nimis. Alius in Vespis filium objurgat quod stupas non acu vel festuca, sed digito produxisset: καὶ ταῦτα, inquit, τὰ λαῖς σπινθίζοντα. Juvenalis, cuius dispenso est tempero filium.

Μήτε θυλήματα.] Scribendum θυλήματα. Sunt quæ alio nomine ψαίσεις dicuntur, hoc est, fruges ψαλισμένα, sive tractæ faxo, vel molitæ. Latinis mola, vel liba: vide Grammaticos. His solis antiquissimi homines deos sibi conciliabant, ut ait Ovidius in Fastis; quare cum posterior ætas alia sumptuosiora sacrificia usurpare cœpisset, is honos antiquitati habitus, ut non solum adolendas victimarum partes farre conspergerent, (de quo ritu Poëtæ interpretes, Ovidius xv. Metamorph. & Dionysius Halicarn. libro vii. cap. 71. aliique) sed etiam post omnia, extremo loco tandem θυλήματα tanquam offermentum Deo gratissimum offerrent. Notat hunc ritum Porphyrius, Περὶ ἀπαρχῆς ἐμφύλων, libro secundo §. 6. p. 54. Τὴ δ' ἀληθεσμένη βίη παρὰ τὸ πρῶτον μακαροδένει, ἀπὸ ῥῆντο τ' ψαλιδείσης τρεφῆς πρῶτον εἰς πῦρ τοῖς παῖσι. Ὅθεν ἐπὶ καὶ νῦν πρὸς τῇ τέλει τῆς θυλήσεως, τοῖς ψαλιδεῖσι θυλήματα χροματίζουσι.

χερμίδα. Victu autem mola contuso supra priorem laudato, alimenti ita contriti primitias in ignem Diis primum delibabant. Unde & hodie ad finem libaminum, farina vino & oleo mixta utimur. Atque hoc proprie ὁπιδύειν posterior ætas dixit, ut docet idem auctor lib. cit. §. 59. p. 97. quia post alia sacrificia fiebat. Sed & θυλάδας verbum est, quod significat θυλήματα offerre. Porphyrius eodem libro §. 17. p. 63. de pauperis Docimi oblatione loquens, ἐκ τῆς περικειμένης πίστεως ἡ ἀλείπτων ὀλίγας δροχάς ἐθυλήσαντο. è pera lateri circumposita paucos farina pugillos extractos Deo sacrificaverat. Constat autem ex historia, pauperiorum sacrificia non alia fere quam ista fuisse. Theophrastus apud Stobæum, Serm. XLII. Τὸν ὃ μὴ οἰκᾶντα ἐν ἀσπί, δύειν τὸ ὄρεον ἐπὶ τοῦ Διὸς τῆς ἀγορᾶς, πλὴν ὃ θυσίαν τῆς ἐλαττόνων τῆς θυλήμασι. Ei, qui non habitat in urbe, pro iurejurando sacrificandum est in Jovis Agoræ. i. e. Forensis delubro, & paucioribus libis sacrificium peragitur. Divites vero cum alia sacrificabant, tum etiam loco θυλημάτων thura, & alia id genus libamina in bustum aræ jaciebant: in quo illud legimus observatum, ut summis digitis vel thura vel fruges offerrent. Porphyrius, Lib. 11. ἔφησεν ἡ Πυθία, τὸ Ἑρμιονέα καχαρίδης, δύσαντα τὴν χερσὶν ἐν τῇ περὶ δὲ τῶν τελεσῶν δακτύλοις. Asseverabat Pythia, Hermionea placuisse, cum libum tribus digitis è pera extractum sacrificasset. Hieronymus, epistola prima, Non est tantum in eo servitus, si quis duobus digitulis thura in bustum aræ jaciat, aut haustum patera poculo fundat merum: propterea dicebat Lactantius de religione paganorum, nihil in ea se videre aliud quam ritum ad solos digitos pertinentem: & Seneca pater negat, eum cui præcisæ sint manus, posse adorare: non solum ritum hunc respiciens, sed alios qui fuere à veteribus in re divina facienda observati: de quibus fortasse alias. Atque hæc, quia non ita vulgo nota videbantur, placuit paullo fusius exponere.

Ὅτι τὰ μικρὰ πάντα πολλά ἐστὶ τῷ ἐνιαυτῷ,] Præclare philosophus in quinto Polit. seu De republica, cap. viii. si quis salvam velit Rempublicam, monet cavendum, ne quicquam omnino contra leges fiat: & addit, summa in primis cautione opus esse, in eo quod parvum videtur: nam id ni fiat, paullatim & latenter irrepere rerum omnium depravationem: ut necesse sit illam funditus tandem perire rempublicam. Sic pessundari domos locupletes parvis, sed frequentibus sumptibus. Hoc enim decipi plerorumque mentem, dum sibi persuadent, nihil aut perpusillum eos sumptus esse nocituros, quorum sit unusquisque parvus: contrarium tamen evenire; minutas enim istas imperpetuas magnum damnum tandem afferre, imo labem ac perniciem totius rei familiaris. Παραλογίζετο ὃ, pergit ibi Aristoteles, ἡ δὲ δόξα ἐστὶν αὐτῶν, ὡς περὶ ὁ σοφιστικὸς λόγος, Εἰ ἕνα μικρὸν, καὶ πάντα τὸτο δ' ἐστὶ μὲν ὡς, ἐστὶ δ' ὡς αἰ. Τὸ γὰρ ὅλον, καὶ τὰ πάντα, ἂ μικρὸν, σύγκειται δ' ἐκ μικρῶν. i. e. Decipitur ab iis rebus mens, tanquam falso quodam syllogismo, Si unumquodque parvum est, ergo & omnia. Hoc autem est ut sit verum, est ut non sit verum. Totum enim & omnia non sunt parva, sed ex parvis componuntur. Par prudentia magni viri Demosthenis, cujus hæc ex quarta Philippica, pulcherrime superiori

Aristo-

Aristotelis loco concinunt. Ἡ καὶ ἡμεῖς ῥασιώνη καὶ ῥαθυμία, ὡς περ τοῖς ἰδίῃς βίαις, ἔτω καὶ ταῖς πόλεσιν, ἐκ αὐτῶν ἐν γένει ἢ ἀμελεμένων ποιεῖν τὴν αἰδέσθην εὐπείαν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῷ περιμύτων ἀπαντᾷ. *Quemadmodum*, inquit, *in privata vita, sic etiam in Republica, desidia & socordia quotidiana, non in singulis statim, ut quidque est neglectum, animadvertitur, sed in summa rerum tandem apparet.* Sed & gravissimus auctor Plutarchus in vita Cæsaris sub initium monet nullum ullius rei initium esse parvum existimandum, quod magnum statim sit redditura assiduitas, licentiam & impunitatem ex sui contemptu nacta. Græce melius, ὡς ἐδεμίαν ἀρχὴν περιμύτων ἡγετὶν μικρὸν, ὡς παρὰ ποιεῖ μέγαν τὸ ἐνδελεχὲς, ἐκ τῆς καταφρονήσεως τὸ μὴ κωλυθῆναι λαβεῖσθαι. Sic ille locus Plutarchi legi & exponi debet; quomodo alias legatur vid. p. 709. edit. Francof. A. D. 1620. Hoc est quod Aristoteles tot locis appellat, τὸ παρὰ μικρὸν. Huc apprime faciunt quæ scripsimus ad illa Satyrici verba è satyra quinta: *Cras hoc fiet, idem cras fiet*, &c. qui liber cum hodie in paucorum sit manibus, operæ pretium est nonnulla huc transcribere. Hæc autem ibi notata. Inter multos ac graves errores qui late per hominum mentes grassantur, non minimus ille est, cum sæpe parva ducimus peccata & momenti nullius, quæ vel eo nomine maxima sunt, quia maximam perniciem secum trahunt. Sed erramus fere in hoc decepti illo σοφιστικῷ λόγῳ, quem ait Philosophus, εἰ ἕκαστον μικρὸν, καὶ πάντα quod in plerisque rebus aliter longe evenire exitu tandem, qui stultorum est magister, comperimus. Hunc errorem, sicut Persius ostendit, juvenes errant, cum admoniti ut vitia corrigant, studiaque virtutis & literarum suscipiant, diem ex die ducunt. Nam quia dies unus vitæ vel modicæ pars multesima est, ideo jacturam unius diei pro nihilo pendunt. Idem error etiam alia vitia fovet, dum singula peccata nostra contemnimus ut rem parvam, nec curamus emendare & dicimus ὡς ἐν παρὰ τῷτο, *quid tum postea?* quæ vox, juventuti familiaris, quam sit perniciofa, velim discant ex Johanne Chrysostomo homilia xii. in Epistolam ad Rom. παρακαλῶ, inquit, τὴν ἀρχὴν φυλαττόμεθα, καὶ τὰ μικρὰ φύγωντες καὶ ῥά. Τὰ γὰρ μέγала ἀπὸ τέτων πικτεῖ. Ὁ γὰρ καὶ ἐν γένει ἀμαρτήματα μακάρον λέγειν ΟΥΔΕΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥΤΟ, κατὰ μικρὸν πάντα ἀπολεῖ. Τῷτο γὰρ τὴν κακίαν εἰσήγαγε· τῷτο τὰς δυνάμεις ἀνέσχευε τῷ ληστῇ, τῷτο τὴν πόλιν τὰ τείχη κατέβλεψε, τὸ καὶ ἐκαστον λέγειν ΟΥΔΕΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥΤΟ. Οὕτω καὶ ὅτι τῷτο συνμύτων τὰ μέγιστα αἵρεται νοσήματα, ὅταν τὰ μικρὰ καταφρονήται. Idem præceptum apud eundem facundissimum doctorem & alibi reperitur, ut in viii. super priore ad Corinthios, & in Matthæum sermone 50. ubi de iis loquens qui elegantioris formæ calceis delectabantur: τὸ πάντων, inquit, αἶπον τῷτο κακῶν τῷτο· τὸ καὶ μικρὰ ταῦτα δοκῶν εἶναι τὰ ἀμαρτήματα, καὶ διὰ τῷτο ἀμελεῖσθαι. Sermone vero in eundem Evangelistam lxxxvi. divinitus plane idem argumentum tractatur. Pauca subjiciam ex interpretatione elegantissima Aniani interpretis vetustissimi: *Mirabile quiddam*, ait, atque inauditum dicere audeo: Solet mihi non nunquam, non tanto studio magna videri peccata esse evitanda, quanto parva & vilia: illa enim ut aversemur, ipsa

peccati

peccati natura efficit; hæc autem hac ipsa re, quia parva sunt, desides reddunt: & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generose insurgere: unde cito ex parvis maxima fiunt negligentia nostra. Gregorius Nazianzenus exponens locum ex Evangelio Matthæi, capite 19. τὸ κατὰ μέρος ὑπελκόμενον καὶ κλειπόμενον ἀνιπαίδεστον μὴ τὴν πρὸς τὸ παρὸν ἔχει βλάβω, εἰς τὸ καφάλαιον ἢ τὴν κακίας ἀπαντᾷ. Quamobrem Plutarchus inter alias certi profectus in studio virtutis notas hanc ponit meritissime: si quis voces illas repudiaverit, *Quid tum postea?* & nunc quidem ita, alias vero melius: sed singulas actiones suas diligenter attendat, & sua omnia delicta quantumvis minuta iniquo animo ferat, sibi que succenseat; sed adscribam ipsa magni illius scriptoris verba, ἐν τοῖς πρὸς ἀρετὴν πράγμασιν ὁ μὴ πολλὰ συγχωρῶν τῷ ΤΙ ΓΑΡ ΤΟ ΠΑΡΑ ΤΟΥΤΟ, καὶ ΝΥΝ ΜΕΝ ΟΥΤΩΣ, ΑΥΘΙΣ ΔΕ ΒΕΛΤΙΟΝ· ἀλλὰ προσέχων ἐνείκω, καὶ εἰς τὸ μικρότατον ἢ κακία ποτὲ τὴν ἀμαρτημάτων ἐνδύσασα συγγνώμην πορίζη, δυσανασχετῶ καὶ δυσκολαίνοισι, δηλοῦν ὅτιν ἤδη τὴν κατὰρὸν κτήμενται ἐαυτῶ καὶ ἐδ' ὅποσεν ἀξίων ῥυπαίνειαι. i.e. In rebus ad virtutem pertinentibus qui non multa concedit neque dicit, *Quid tum postea?* & modo sic, alias melius: sed singulis intentus, nubi vel minimo peccato vitium sese insinuans veniam locum dare videtur, agre fert & indignatur, manifestum facit, se purum aliquid sibi comparasse, quod inquinari nullo modo velit. Ita hunc locum interpretatus est Xylander, & extat, ut supra non obscure innuimus, in libello, *Quomodo quis suos in virtute profectus sentire possit*, cap. 34. Hæc cum digna sint ubique observari, ex commentario isto inventu admodum raro, huc adscribere est visum. Jam redeamus ad Theophrastum.

Ἐλάττω τῶν μικρῶν τὰ ἰμῖα φορεῖν.] Fortasse, τῶν μικρῶν breviores quam ut femora penitus tegant. Sed & μικρῶν ferri potest. Sic dixit Sappho, ἀνδρὸς μεγάλης πολὺ μείζων. Sic Synesius, τῶν ὀλίγων ἐλάττωτες. Sic Pausanias, ἀνδρὸς καὶ μείζων μεγάλη. Sic Appianus, οἱ τὰ μεγίστη μείζους τῶν μεγίστων ἀπαρχόντες. Potest & μετρίων legi. Sic dixit Herodotus libro 11. ἄνδρες μικρὸν μετρίων ἐλάσσονες ἀνδρῶν. Quemadmodum autem vestis brevis est sordium argumentum, sic vestis ad talos demissa, vitæ delicatæ & dissolutæ, ut apud Platonem in Alcibiade priore ἐλξίς ἰματίων indicium ἀβρότητος· inde illa Plutarchi in Alcibiade c. 26. p. 198. E. ὑβρίσματα τε καὶ δηλότηας ἐδότητων ἀλεργῶν ἐλκομένων δι' ἀφροσύνης proterviam & mollitiem vestium purpurearum, quas per forum trahabat. Horatius Epod. 14. Cum bis ter ulnarum toga. Apud Dionem Calenus objicit Ciceroni, quod μέχρι σφυσῶν τὴν ἐδῶτα σὺ περ & Cicero ipse pro A. Cluentio cap. 40. de Oppianico, Facite, inquit, ut non solum mores ejus, & arrogantiam, sed etiam vultum atque amictum, atque illam usque ad talos dimissam purpuram recordemini. Seneca pater libro 11. Controv. XIV. Omnia à te vitia: quod unguento coma madet, tuum est: quod laxior usque in pedes tunica demittitur, tuum est. Propterea breves vestes homines graves & δεξιήμοι gestabant. Horatius, lib. 1. ep. 19. v. 13.

Exiguæque toge simul et textore Catonem.

& de Hercule ait Theocritus:

Εἴμεγα

Ἡμεῖς δ' ἐν ἀσκητῇ μέσας ὑποπόδηταις κνήμας.

Καὶ ἐν χρῶ κεκαρμένοι.] Aristophanes *Nebulis* Act. III. S. 1. v. 22.

--- ἂν ὑπὸ τ' φειδωλίας

Ἀπκείρετ' ἐδεῖς πώποτε.

Ait poëta, homines tenaces præ sordibus nunquam caput totondisse. Videntur esse contraria, strictim ad cutem usque tonderi, & nunquam tonderi: sunt tamen ejusdem hominis, &, ut loquitur Aristoteles 11. *Top.* cap. 3. alibi τῷ αὐτῷ ἥθες. Nam qui ad vivum tonderi vult, id spectat, ut raro tonioris opera indigeat: vitat, inquam, sumptus, non minus quam ille alter. Ex his intelligi potest, quæ ratio sit cur apud Aristophanem philosophi modo tanquam καμῶντες irrideantur; modo, ut ἐν χρῶ κεκαρμένοι: utrumque enim extremæ parsimonix est, à quibus sordibus ut se ostenderent esse alienos, homines venusti & elegantes solebant, quod Theophrastus capite quinto dicebat, πλειστάκις ἀποκείραδι.

Τὸ μέσον τ' ἡμέρας ὑποποδούμενους.] Non semper veteres Græci calceati erant, ut hodie nos sumus; multus enim fuit τ' ἀνυποδησίας usus. Spartanos quidem etiam lex Lycurgi coëgit esse discalceatos, ut refert Xenophon in eorum politia. Athenienses quoque paulo qui essent in ratione vitæ astrictiores aut severiores, non nisi necessario tempore, ad vitandum scilicet frigus, aut itinerum asperitates, calceis utebantur; vide Plutarchum in *Phocione* capite sexto; & ait idem auctor in vita Lycurgi oratoris pag. 842. C. eum ταῖς ἀναγκαίαις tantum ἡμέραις calceos induisse. Oppianus etiam in venatoris institutione, jubet eum nudis pedibus ad venationem ire *Lib. 1. Κυνήγ. vers. 102.*

--- γυμνοῖσι ὃ ποσὶν ὁδεύειν

Κεῖνες, τοῖσιν ἵχνη μέλειται δυσδερέειν θηρόν.

— nudis vero pedibus incedant

Illi, quibus vestigia obscura ferarum sunt cura.

Clemens Alexandrinus *Pedagogi* lib. 11. cap. 11. ἀνδρὶ ὃ εἰς μέγα ἀρμόδιον, ἀνυποδησία· πλὴν εἰ μὴ στρατεύοιτο. Καὶ γὰρ πῶς ἰγγὺς τὸ ὑποστειδῆς τῷ δεδιδῆς. id est, Sine calceis esse, viro admodum convenit, qui quidem non militaverit; parum enim à vinculo differt, cui pedes in calceis vincenti. Nota est & Romani Catonis ἀνυποδησία, item Neronis; de quo ita Suetonius capite quinquagesimo primo, ligato circum collum sudario prodiit in publicum sine cinctu & discalceatus. Martialis vero libro xi 1. epigr. 89. Cottam quendam ridet quod excalceatus iret ad coenam. Seneca quoque *epistola* 87. erubuisse se ait mulionem suum excalceatum non propter astatem. Quod ait τὸ μέσον τ' ἡμέρας, Atticum est, ut admonent veteres magistri, pro, κατὰ τὴν μεσημβρίαν, vel, ut loquitur Diogenes Cynicus, ὑπὸ μέσῳ ἡμέραν: errant enim qui aliter accipiunt. Theocritus dicere solet τὸ μεσημέριον vel τὸ μεσημεριόν & Lucianus *De gymnasiis*.

Τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔχει πολλὴν γῆν.] Nempe κορίαν vel potius κίμωναν. Hoc Livius lib. 14. cap. 25. dixit, cretam, sive album, in vestimen-

tum addere: Theophrastus in libro *De lapidibus*, τὴν ἐμπάτην εἰς τὰ ἰμάτια. Erat olim duplex cretæ usus in officina fullonum: alia sordes cluebantur; alia candorem nitoremque vesti parabant. Plinius, libro xxxv. cap. decimo septimo.

Ad C A P U T XI.

Περὶ βδελυρίας.

OΥ χαλιπὸν δὲ ὅτι τὴν βδελυρίαν διορίσας.] Negat Theophrastus difficile esse definire τὴν βδελυρίαν nec sane multum difficile est, quid ille velit intelligere. Illud, puto, difficilior sit, vocem Latinam reperire, quæ Græcæ respondeat. Non enim satis mihi facit vox *obscœnitas*: quoniam animadvertimus, jocos ludosque qui hic recensentur, non omnes esse obscœnos, neque ea turpitudine infectos, quæ castas pudicasque aures solet offendere; ut erant illa quæ in Fescenninis versibus & Atellanis solebant usurpari. Multa inquam hic continentur inhonesta illa quidem, sed sine obscœnitate & αἰχρολογία, turpia tamen nihilominus & μῶσαι ἄξια quod proprie sonat vox βδελυρίας. Ac notat scholiastes in *Nebulas* Aristophanis ad Act. I. Sc. v. vers. 8. βδελυρίαι Athenis fuisse vocitatos homines infames, ut sunt lenones & id genus; itemque τὰς ἀνελευθέρους, hoc est, eos qui præ avaritia turpissimis fordibus delectarentur: quod pulchre facit ad multa quæ hic commemorantur. Nos duabus dictionibus vocem βδελυρία expresseramus, *obscœnitas* & *impuritas*; sed visa est postmodum vox *impuritas* vel sola non male auctoris mentem exprimere: ut quidem apud comicos frequenter solet usurpari.

Ἀνασχεῖν.] Componens videlicet se vel simulans se componere ad κοιλιολυσίαν, vel ad meiendum; nam is olim χεζηπῆντων (honus sit auribus) & micturientium mos & gestus. Dionysius Halicarnasæus in *Excerptis de legat.* cap. iv. de Philonide Tarentino loquens, ἀνασχεῖν τὴν ἀναβολὴν, καὶ χεζηπῆσαι ἑαυτὸν ὡς αἰχρὸν ὀφθῆναι, τὴν δὲ λέγειν πρίπτεσθαι ἀκαθαρσίαν κατὰ τὴν ἰσχυρὰν ἐοικέναι τῇ προσβεβύτη κατετακτάσθαι sublato amiculo, & corpore ad obscœnissimum habitum composito, sordes nominatu indecoras sacro legati vestimento aspersit. Et in eadem historia alii. Galenus in *exhortatione ad artes*, οἱ ἀπὸ τοῦ κελύων ὑδραυλῶν περὶ τὴν ἐπειδὴν μὴκέτ' ἔχουσιν ὕδωρ, ἀνασχεῖν περὶ τὴν. Et est in viris τὸ ἀνασχεῖν, quod in sequiore sexu *varicitus stare*, vel *residere*, apud Apuleium lib. i. de *Asino Aureo* pag. 102. At οἱ χεζηπῆντες incoxare se etiam dicuntur: unde est κοῖμιν χεζειν, quasi coxim. Vide Nonium.

Συρίππειν ὅς ἡδύως διαρῆσιν οἱ λοιποί.] Exemplo sit Theophrastus quidam in Aristophanis *Vespis* sub fin. Sc. Iα χαλῶμαι &c.

Οἱ δ' ἀνεκρότησαν, πλὴν γὰρ θεοφράστου μόνου.

Οὗτος δὲ διεμύκλαιεν, ὡς δὴ διεξίει.

ΕΠΙΛΥΣΙΣ

Hic

*Hic quisque plaussit, sed Theophrastus tamen
Distorsit ora, ut ceteris praestantior.*

nam διαμυλαίνεν à rictu oris facta vox, idem est ac σφείπειν quod significat sibilo sive pastoritia fistula, ut loquitur Cicero lib. 1. ad Atticum epist. xiiii. aliquem prosequi: Ad quem Tullii locum vide doctas observationes Mureti in Variis lib. 1. cap. 19. Dicitur & κλαίειν pro eodem, ut in ea contra Midiam: vide Hesychium, Harpocracionem, & Eustathium in Ὀδυσ. δ. pag. 179. vers. 436. Inde est κλαυμοσφείπειν, vox elegantissima apud Philonem.

Ἀνακώψας ἐρυγείν.] Simile est quod notat Cicero in Antonium 11. cap. 25. Cui ructare turpe esset, is vomens, frustis esculentis, vinum redolentibus, gremium suum & totum tribunal implevit.

Καὶ καλίσαι.] Plautus Menachmis, A. II. S. III. v. 22.

*Certò hæc mulier aut insana est, aut ebria, Messenio,
Hominem quæ ignotum compellet me tam familiariter.*

Σπεύδοντα δὲ πῦ.] Malim ποῖ.

Καὶ ὁφανεῖν ἐαυτὸν.] Scribe ἐαυτῶς. Vide supra.]

Καὶ παροκαλεῖν ὅτι ταῦτα.] Ridiculi causa, non serio. Atqui hoc insulse rudere est, non false ridenti occasionem præbere.

Καὶ διηγείδῃ περὶ τὰς πρὸς κρεῖον.] In tonstrinis jam olim male feriatorum hominum conciliabula celebrari solita: unde est κρεακὴ λαλιά dictum παρομιμακῶς à Polybio in tertia historia. Lyfias in ea contra Pancleonem, ἦλθον ὅτι τὸ κρεῖον τὸ παρὰ τὰς Ἑρμῆς, ἵνα οἱ δεκαλείς περσοποιῶσι. Idem alibi, ἐκαστὸς ὑμῶν εἰδῆσαι περσοποιτᾶν ὃ μὲν πρὸς μυροπώλιον οἱ ἄλλοι πρὸς κρεῖον. Damnat hunc morem sanctissimus vir Clemens Alexandrinus, 111. libro *Pædagogici* cap. xi. Μὴ τοίνυν, αἰε, μηδὲ οἱ ἄνδρες ὅτι τῶς κρεῖων καὶ καπηλείων διατρέχοντες ἀδολεχέντων ζωμυλευόμενοι. i. e. Neque igitur viri in tonstrinis & cauponis versantes, suavibus blandisque verbis nugentur. Theophrastus vero noster, ut erat ingenio perurbano, tonstrinas appellitabat abstemia convivia, sive αἰσιν συμπόσια, διὰ τὴν λαλίαν τῶς περσοκαθίζόντων testis Plutarchus *Sympos. v. probl. 5.* Adjicit auctor ἢ μυροπώλιον, quia ut tonstrinæ, ita & myropolia otiosis hominibus referta solebant esse. Sic Demosthenes in *Aristogitonem*, ἐδὲ περσοποιτᾶ πρὸς τὴν πόλιν κρεῖων ἢ μυροπωλίων & passim.

Καὶ οἶνοπώλῳ, κακερμένον τὸ οἶνον.] Fraus pridem *Miscere aquas vino*; apud Tertullianum ex propheta Isaia. Hoc nomine male audiebant Athenæ. Alexis comicus in *Æsopo*, apud Athenæum l. x. c. 8. p. 431. facete qui id facerent excusat: negans sui compendii illos habere rationem, sed sanitatis eumentium; ut ne possint mero potato morbi causam contrahere. Locus suavissimus est, quem ideo placuit apponere:

Α. Κομψὲν γὰρ τὸ τ' ἐστὶν παρ' ἡμῖν ὡς Σόλων

Ἐν ταῖς Αθήναις, δεξιῶς δ' εὐρημένον.

Σ. Τὸ ποῖον; Α. ἐν τοῖς συμποσίαισιν ἔπειτα

Ἀκρατον· ἔτι γὰρ ῥαδιον· πωλεῖσι γὰρ

Ἐν ταῖς ἀμείξαις εὐδέως κακερμένον

Οὐχ ἵνα τὰ καρδαίνουσι τῶς δ' ἀνεμίνων

Προνομήμοι, τὴν τὰς κεφαλὰς ὑμεῖς ἔχειν.

A. *Lepidum hoc apud nos, ô Solon,*

Ingenioseque Athenis repertum.

B. *Quale nam istud? A. in conviviiis merum*

Ne bibatur; etenim facile hoc non est: quoniam vendunt

In plaustris statim temperatum.

Non quia lucrum inde capient, sed quod empturis

Bene consultum esse velint, grave illis ne sit caput.

Sed in venditione vini triplicem fere fraudem cauponum notant veteres; quod illud diluant, mangonizent, & falsa mensura vendant. Lucianus in *Hermotimo* sive *de sectis* tom. 11. p. 258. οἱ φιλόσοφοι ἀποδίδουσι τὰ μαθήματα, ὥσπερ οἱ κλέπται, κεραιστέμφοι γὰρ οἱ ποταῖ, καὶ κεραιστέμφοι. i. e. *Philosophi in quaestu habent disciplinas venum propositas, quemadmodum caupones vinum, quas quidem commiscentes dolose & fraudulenter adulterant, & maligna mensura divendunt.* A consueta fraude aquam vino miscentium manavit vox ὑδαρῆς, pro *parum sincero*, & *fraudento*: ut in Aeschyli *Agamemnone*, ὑδαρεὶ σάινειν φιλότιπ.

Καὶ ὅτι θέαν ἦνίκα.] Corruptissimum locum, minima mutatione, sic emendandum censemus: καὶ ὅτι θέαν ἦνίκα ἂν δέη πορεύεσθαι, ἐκ ἐῶν τὰς ὑμεῖς ἦνίκα ὃ περιγὰ ἀφιάσιν οἱ θεοί. Imperiti homines cum non possent legere illa ἐκ ἐῶν, pepererunt nobis istud ἀπὸν, quod huc nulla ratione quadrare potest. Jam supra diximus lucar Athenis pendi solitum ab iis qui locum in theatro habere vellent: cujus moris auctorem Grammatici faciunt Periclem, quem aiunt primum fecisse τὰς τόπας ὠνητὰς. Propterea viritim accipiebant de ærario certam pecuniam, ut haberent etiam pauperes unde possent sumptum illum facere, & locum sibi ad spectandum emere, quod θέαν ἀγοράζειν vocabant. Inde tam multa apud oratores Atticos, Demosthenem maxime, de pecunia theatro destinata. Hanc mercedem ei dabant qui hic vocatur θεατροῦχος, apud Aristophanem θεατροπώλης: non sunt enim, ut prima fronte possint videri, hæ duæ voces inter se relatæ, sed de eodem, etsi diversa ratione, dicuntur. Θεατροῦχοι sunt redemptores theatrorum, qui facienda & extruenda subita theatra conducebant: constat enim veteres Athenienses spectasse ἀπὸ τοῦ ἰκερίου. Idem mox in extructo theatro sedes sive foros spectaturientibus vendebant, unde dicti θεατροπώλαι, οἱ θέαν ἀπομιθεῖντες, inquit Pollux lib. VII. cap. 33. *Theatri venditores, qui spectacula elocant.* Demosthenes cum, a quo sedes erat emenda, architectum appellat, in ea pro Corona, & ejus interpretes vetus persæpe, propter eam quam exposuimus rationem. Duobus autem obolis spectabant Athenienses. Demosthenes pro Corona, ἀλλ' ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἰκέριον ἂν: ubi mire turbat Græcus interpretes, non raro nimis quam impeditus dicam, an imperitus? Aristoph. *Vespis*, Sc. εἰπὶ ποτε τοῦ θεοῦ &c. vers. 67.

Ἐγὼ δὲ πεπεσσομένη πώποτ' ἔδειξά

Ποῦν ἐς Πάρον καὶ ταῦτα δὴ ὀβολῶ φέρον.

At nusquam spectasse me ludos scio,

Nisi in Paro; idque obolis duobus constitit.

Scholiaſtes; *ἱκεῖσις διαρκυῖτες, τὰς δύο ὀβολὰς παρείχον.* Reperio tamen unam aliquando drachmam dari ſolitam. Hefychius, *Δραχμὴ χαλκὴ ζῶσα ὅπῃ Διοφάντης π. διαρκυῖκὸν ἐγένετο δραχμὴ.* Vide primam *Olynthiacam*, & ibi Ulpianum. Porro videntur hi theatrorum redemptores ſub finem ſpectaculorum facile quemvis vel gratis ſoliti eſſe admittere; id enim Theophrastus iſto loco manifeſto innuit.

Τὸ μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐφόδιον.] Qui publice legati aliquo proficiſceban-
tur, accipiebant ex arario legativum. Marcellinus in Hermogenem,
Νόμος δὲ πρεσβευτῶν λαβόντα παρὰ τῆς πόλεως τὰ ἐφόδια ἄχει τῆς τριάκοντα ἡμερῶν ἐξελθεῖν ὅπῃ τῶν πρεσβείων. Legativi modus fuit, binæ in ſingu-
los legationis dies drachmæ: quod etſi parvum videatur ad noſtra
tempora ſi referas, illis tamen temporibus magnum fuit. Indicio
eſt Ariſtophanis iſte locus *Acharnensibus*. A. 1. S. II. verſ. 23.

Ἐπέμψαθ' ἡμεῖς ὡς βασιλεὺς ἃ μέγαν,

Μισθὸν φέροντας δύο δραχμάς τ' ἡμέρας,

Ἐπ' Εὐθυμένους ἀρχοῦντο. Δι. οἱμοὶ τῆς δραχμῆς.

Miſiſtis hinc nos ad regem ter maximum,

Duabus inſtructos drachmis ſtipendio diurno,

Euthymene archonte. DI. va duabus drachmis.

Romanorum veterum non diverſa fuit frugalitas, qui Tiberio Grac-
cho rem agenti publicam extra urbem, ſumptum diurnum aſſignarunt
novem obolorum; auctor Plutarchus. Hanc autem pecuniam, non
tantum ἐφόδιον, ut hic & apud Demosthenem, ſed etiam πορεῖον vo-
cabant. Auctor Etymologici, *Πορεῖον, τὸ διδόμενον τοῖς πρεσβευταῖς ὥστ'
τῶν πορευθῆναι εἰς πρεσβείαν ὡς περ ἐφόδιον.* Porro exemplum ſimilis βδελυρίας
in Piſone exagitat M. Tullius.

Τῶν ἀπολῆθ' ὅπῃδεῖναι μ. φορτίον.] Intelligit ſtragulam veſtem & alia
inſtrumenta viæ, quæ olim moris fuit iter facientibus ſecum deferre:
cujus rei paſſim exempla ſunt in veterum monumentis. Has ſarci-
nas, quæ *σερματόδεσμα* Græcis vocantur, Senecæ *ſagma*, unus aliquis
validus ſervus ἀναφόρος ſine ærumnulis religatas gerebat: unus, inquam;
plurium enim opera in eam rem uti mollis & delicati nimis ha-
bebatur: quare Æſchines Demostheni vitio vertit, quod eum lega-
tum ſequerentur duo ſervicum duabus ſarcinis; *συνηκολέδομαι ὅ,* inquit,
αὐτὸς ἀνθρώπων δύο σερματόδεσμα φέροντες videbatur enim hominis eſſe
nimis mollis & effœminati, tot rebus ad corporis cultum pertinenti-
bus ſervos onerare. Atque hoc ipſum in Romanis notat Seneca
primo *Naturalium quaestionum* extremo. Adeo, ait, omnia indiſcreta
ſunt perversiſſimis artibus, ut quicquid mundus muliebris vocabatur,
ſarcina viriles ſint: minus dico; etiam militanes: & Suetonius aliquot
locis. Hunc ſervum vocat Theophrastus *ἀνολέθ'ος* & ita Xenophon
in tertio *Commentariorum* extremo; & alii. Et ſane ἀνολέθ'ος erat,
quia onuſtus herum ſuum ſequebatur. Sciendum tamen, proprie
ἐκλῆθ'ος dici pueros, qui viros nobiles & honoratos honoris cauſſa
ſequebantur. Hefychius, *Ἀνολέθ'ος, ὁ νεώτερός παῖς πρεσβύτου ὅ, ὁ ἀφ' οὗ
τὸ σῶμα.* Atque huiuſmodi elegantes pueros plures habere, Athenis
invidio-

invidiosum fuit; ac ne legibus quidem permissum, ut testatur Ulpianus in eam Demosthenis contra Midiam. Melius hoc sane & castius Athenienses quam Romani: quorum nota est licentia effrænata, in alendis ornandisque pædagogis; de quibus non repeto quæ sunt à doctis hominibus observata. Ea propter scribit Tatianus, Romanos solere παιδων ἀγέλας, ὥσπερ ἵππων φορβάδας, συνοχίρην. Similis querela Clementis lib. III. Pædag. cap. 4. de sui temporis hominibus, οἰνοχόων τε ὁμιλῶ ἀσκήται παρ' αὐτοῖς, καὶ μετὰ κίον ἀγέλας, καὶ δὲ πρὸς δριμύτων παρ' αὐτῶν ἀμύλωνται τὸ μέλλον. i. e. *Ab eis exercetur turba pocillatorum, formosorumque adolescentum greges, tanquam pecorum, quibus emulgent pulchritudinem.*

Μεῖζον φορτίον ἢ δυνάται φέρειν.] Quoniam plures servos secum ducere ad sarcinas portandas, & magni sumptus res erat, & præterea invidiæ obnoxia, ut modo dicebamus; propterea sæpe eveniebat ut unus ille qui duceretur, pondere iniquo oneraretur; quod genus iniquitatis ita frequenter usurpabatur ab Atheniensibus, ætate Aristophanis, ut comici eorum temporum non aliud argumentum sæpius in suis fabulis tractarint. In omnibus enim illorum comœdiis erat semper misellus aliquis servus, qui onere pressus clamaret Θλίβομαι, vel Πιέβομαι. Eam ob causam Aristophanes æquales suos comicos tanquam insubidos, ineptos, & eadem semper chorda oberrantes castigat, cum in *Ranis*, tum in parabasi illa elegantissima, quæ est in *Pace*: & tamen idem ipse poëta Pasiæ similiter querentem inducit in *Ranis*: vide initium ejus fabulæ.

Ἐλάχιστε ὀπτιήσεις τῷ ἰσχυρῶν.] Notabis ἔλαχιστα pro ἔλαττω. Aristoteles tertio *Topicor.* Μάλιστα γὰρ τὸ σπεῖον ὑπὸ τῷ αἰσθητῶν πίπτει τῷ ὀπτιήσει· πρὸς δ' ἐπιπιδόν μᾶλλον τ' γεμυμῆς γεμυμῆς ἢ σπυρίε μᾶλλον & hic μάλιστα pro μᾶλλον. Idem libro *De sensu* ἢ *sensibili*, cap. IV. χειρίστω ἰσχυρῶν τῷ ἄλλων ζώων τῷ αἰσθητῶν ταύτῳ, *Pejorem seu hebetiorem aliis animalibus habemus hunc sensum (odoratum):* χειρίστω dixit pro χείρω. Quare nihil opus emendatione, quod quibusdam videbatur.

Σαπρὸν γὰρ τὸ ἔλαιον ἰσχυρῶν.] Σαπρὸν oleum est, τὸ πεπαλαιωμένον, vetustate corruptum, ac rancidum, & cujus odorem nequeas perferre, ut ait Horatius, *Lib. II. Sat. 2. vers. 59.* Græcis σαπρὸν proprie. Putre oleum dicere nolimus: qui præsertim didicissemus ab Aristotele τὰ λιπαρὰ magnam partem esse αἰσθητὰ. Atticis autem σαπρὸν & νῖον, sive νικλῆς, sæpe opponuntur: ubi ineptissime σαπρὸν putre reddideris, ut est a veteribus Græcis grammaticis observatum. Sic σαπρὸν οἶνον interpretantur grammatici veteres, τὸ πρὸς τῷ τέλει ὑλαῖδον & σαπρὸν λύχνον vocabant *lucernam quæ non luceret.* B. Chrysostomus *homilia IV.* in Epistolam ad Timotheum, διὰ τὴν καὶ σαπρὸν λύχνον ἐποίησας, ὥστε τῷ ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν δὲ ἀπαιτῆσαι αἰὲν λόγον. Denique, ut ibidem observatur, σαπρὸν appellant Græci quicquid eum præstare usum non potest, ad quem est comparatum. Verba Chrysostomi sunt, πᾶν δὲ μὴ τῷ ἰσχυρῶν χρεῖαν πληροῖ σαπρὸν λόγον. i. e. *omne quod proprium usum non explet corruptum dicimus.*

Καὶ τὸ εὐερισκομένων χαλκῶν.] Χαλκῆς accipe pro quibusvis parvi pretii nummulis: quales Athenis fuere & χαλκοί, quos *eratos obolos* Plautus dixit; & κόλυβοι, & σίλαι, & περσάπαιλοι, quorum omnium mentio in comœdiis. Tales apud Romanos lupini, & plumbei illi nummi, de quibus apud Plautum *Mostell. Act. IV. Sc. 11. vers. 11.* & Martialem *Lib. x. epig. 74.* Raro autem Athenienses æreos nummos cuderunt: vide Aristophanem *Concionantibus*, & ejus scholia; nec non Athenæum *libro xv. cap. 3. pag. 669.* ubi de Dionysio rhetore & poëta, cui cognomen χαλκῆς inditum διὰ τὸ συμβεβηῆσθαι Ἀθηναίοις χαλκῶ νομίσματι χρήσασθαι, quod æreo uti nummo Atheniensibus primus oratione suaserit.

Δεινὸς ἀπαιτεῖναι τὸ μέρθ.] Ἀπαιτεῖν positum & hic, & paullo ante, pro μετατεῖν id enim proprie μετατεῖν est. Aristophanes, Ἀπ' αὐτοῦ εἴσω περ φέρη, τέτων μετατεῖ τὸ μέρθ. Sic apud Demosthenem. Vel ἀπαιτεῖν accipe pro vehementius petere, & quasi flagitare; ab invito denique per vim quodammodo extorquere, tanquam debitum. Αἰτεῖν est poscere quod gratia apponatur acceptum: ἀπαιτεῖν repetere quod sibi debetur. Andocides orator, ταῦτα ὑμεῖς, εἰ μὴ βέλτε, αἰτῶ εἰ ἢ μὴ βέλτε, ἀπαιτῶ.

Κοινὸν ἔστι φήσεις τὸ Ἑρμῶ.] Olim apud Græcos cum duobus simul ambulantes alter in via aliquid invenerat, statim alter, Κοινὸς Ἑρμῆς, aiebat: partem rei inventæ his verbis sibi vindicans. Hesychius, Κοινὸς Ἑρμῆς, παρρησία ὅτι τὸ κοινὸν πρὸς εὐερισκόντων Romani non multo aliter. Seneca *epistola centesima & vigesima, Quoties aliquid invenis, non expecto donec dicas, In commune: ipse mihi dico.* Lucianus in *Votis, Tom. 11. pag. 863.* utriusque formulæ meminit; Κοινὸς Ἑρμῆς φησὶ καὶ, Ἐς μέσον κατατίθει φέρων τὸ πλεόν. i. e. *Communis Mercurius, aiebat, In medium allatas huc divitias istas depone.* Notat hunc morem Leo Imperator, *Constitut. 70.* Συνοδῶν πολλὰς εὐρήματα περὶ τυχόντες, εἰ καὶ μὴ καὶ ἴσον ἔχοντες ἐπ' αὐτὸ τὰς τῶν ὁμιλιῶν βολὰς, ὁμῶς διὰ τὴν ἐκ τῆς ὁδοπορίας κοινωνίαν κοινῶς τὴν εὐρήματι κατὰ τὴν πεποιθῶν. i. e. *Itinerum comites cum sæpe fortuito in rem quampiam incidunt, tametsi uno illo momento pariter non conspiciant, ejus tamen jus propter itineris communionem inter se communicant.* Affinis huic alia parcemia Græcorum, Σῦκον ἐφ' Ἑρμῆς, de qua Hesychius, & Eustathius in *Odysseam H. pag. 275. ad versum 121.* Notum est quid sit Ἑρμῆιον. Plato *Charmide*, Ἑρμῆιον ἔφη, ὃ Σώκρατες, γεροντὸς αὖ εἴη ἢ τὸ κεφαλῆς ἀδένειν τὸ ναίειν, εἰ ἀνυχθεῖναι, &c. In lucro, inquit, ponere debet puer hic capitis morbum, si futurum est, ut per occasionem sanandi capitis, etiam mens sanetur. Interpretes novus etiam hic clara luce cæcutiit. Sic etiam dicunt εὐρήματα ποιῆσαι π.

Τὰ δὲ τὰ τοιαῦτα φησὶ.] Lego, πρὸς τὸ δὲ τὰ τοιαῦτα, φησὶ. vel τὰ τὰ δὲ τοιαῦτα καὶ φησὶ. hoc est; Ejusmodi homini cum hæc conveniunt quæ diximus, tum illa quæ sequuntur. Sic infra, capite περὶ συχερείας.

Φειδωνίῳ μέτρῳ τὸ πένδαντα ἐκκακρωμένον μετρεῖν.] Mirificam lectionem! An vero quisquam ita parum judicio valet, ut putet moribus ejus

qui hic describitur, hoc est, sordidissimi hominis & avaritia perditum, convenire, ut suis famulis diaria metiatur mensura, non dicam quæ pertusa sit, & perpluat; sed quæ fundo omnino careat? id enim ista lectio egregia præ se fert. Cur non eadem opera credat aliquis aquam se cribro haurire posse, aut Danaïdum πῖθω continere? Sed res ipsa loquitur, nihil inquinatius ista lectione, nihil infrunitius esse posse: quod non esse ab interpretibus animadversum, rem tam absurdam, tam ineptam, mirarer si quisquam esset qui non miraretur. Emendatio vero in promptu. Lege ἐγκακροσμένω, vel εἰσκακροσμένω, aut εἰσκακροσμένω, nihil enim refert. Sensus ex versione apparet: nititur hæc emendatio nostra certissimis & γεωμετρικωτάταις rationibus. Est autem defœda quæ istis verbis notatur avaritia. Non desunt hodieque qui simili artificio utantur, dum vel oleum, vel vinum, vel alia vendunt, quæ mensura aut stannea aut ferrea mensurari solent. Id genus mensurarum videtur Theophrastus φειδώνια μέτρα nuncupare: cum enim ex varia materia confici mensuræ soleant, non omnis profecto hujus fraudis est capax; sed illa demum quæ malleo tractari, flecti, subigique potis est. Talem igitur mensuram intelligit hoc loco Theophrastus, & Phidoniam appellat, cum vulgo Atheniensium, sine dubio. Quamquam ejus appellationis hodie rationem explicare non possumus. Nam etsi & Strabo noster & veteres grammatici φειδωνίων μέτρων mentionem faciunt; nihil tamen extare memini, quod hunc mihi locum satis explanet: nisi quis putet φειδωνίων μέτρον hic dici mensuram illam, sive ἐλαμνον ἀγγεῖον, quod Athenis vocabatur φείδων, auctore Polluce lib. x. cap. 46. mihi quidem id non placet. Hoc igitur mittamus; illud teneamus, sic esse, ut emendavi, legendum. Pherecrates Ἀθήναις apud Pollucem lib. x. cap. 22. λαβῆσα μὲν τὸ χοῖνικον & πωῖδα καὶ εἰσέκρουσε, *Prehendens quidem choenictis fundum infixit*: Non dubium ad eandem fraudem pertinere hunc Pherecratis locum. Juvenalis, Sat. XIV. vers. 125.

Servorum ventres modio castigat iniquo.

Similis Salviani querela libro tertio: *Servis, inquit, etiam si stipendia visitata præstentur, consuetudini hæc magis quam sufficientiæ satisfaciunt: & ita implent canonem, quod non explent satietatem.* Εἰσκακροσμένω ἀγγεῖα, aut ἐγκακροσμένα, Ciceroni dicuntur vasa collisa: fit enim collisione ἢ εἰσκρουσις. Sic vocat Hippocrates ἰαπεφλασμένον & ἐμπεφλασμένον ὅσπερ, quod sit incussum, & ex collisione intro cesserit. Aliud est ἀποκρούεσθαι quod de vasis dicitur per collisionem fractis, aut quibus vel labrum vel ansa vel emblemata fuerit excussum. Aristophanes *Acharnensibus*, Act. II. Sc. 1v. vers. 53.

—ἀλλὰ μοι ὁδὸς ἐν μόνον

Κοτυλίσκιον τὸ χεῖλ' ἀποκακροσμένον.

—Sed mihi da unum tantum

Cotyliscium [poculum], cui abscissum labrum.

Scholastes exponit, ἀποκακροσμένον. Legimus in hoc versu comici Κοτυλίσκιον, non ut vulgo κολίσκιον, secuti auctoritatem Athenæi & Eustathii. In Athenæi codicibus ἀποκακροσμένον male legitur hodie ex

glossa.

glossa, pro ἀποκακρωμένον. Locus est libro undecimo cap. 8. p. 479. *σφόδρα ἀποφών.*] Oppidō quam belle conveniunt hæc superioribus. Est enim σφόδρα ἀποφών, hostorio cumulum diruere, & demere studi-ose, quod mensuræ superest. Sic accipit Hesychius in ἀπομακτερε. & apud Pollucem libro quarto cap. 23. τὰ ἔκτεφνημένα μέτρα, quibus non est dirutus radio cumulus. In vetere Glossario sic scriptum extat, Ψηκτὸς μῶδι. Rasmus. Lego ψηκτὸς, est enim ἀ ψάω. Dicitur & ἀπομακτερε unde apud Lucianum in Πλοῖον chœnix ἀπομακρυμένη & apud Syracusanum poëtam,

Οὐκ ἀλέγω μὴ μοι κενεῖν ἀπομακρύνει.

quem locum ne pluribus nunc exponam, non solum librorum, sed & otii inopia facit: raptim enim ista, & in itinere scribebamus. Inde ἀπομακτερε, sive ἀπόμακτερον, radius: quod & ἀπόψηκτον, & ῥόχανον dixe- runt. Reperio & ἀποψήκτιον in veteri Glossario inter interpretatio- nes vocis *replus*, sive *replus*: de quo alias. Contrarium τὸ ἀποφών-nes vocis *replus*, sive *replus*: de quo alias. Contrarium τὸ ἀποφών-est κορύσσειν. Glossarium, κορυς δὲ μῶδι. *cumulatus*: docte sane. He- sych. Κορυς δὲ, ὀπίμας. minus recte ibi vulgo, κορυπών. Idem gramma- ticus κορύσσειν paullo ante exponit αὐξάνειν, *amplificare, cumulare*: quæ interpretatio convenit huic loco Pindari in Iythioniciis ode 8. *ῥέον κορυστέμεν ὀρθότατοι μηχαναῖς, honestis rationibus rectoque consilio fa- cultates ad vitam necessarias amplificare.* Ubi Joannes Benedictus commentator addit τὸ κορύσσειν usurpari metaph. pro κορυφαῖν ἢ μεγα- λος αὐξάνειν. Opponitur etiam τὸ σφόδρα ἀποφών verbum σαλεύειν, quod grato debitori quadrat, qui non eadem tantum, sed cumulatione etiam mensura quod accepit vult reddere. D. Lucas capite sexto, commate 38. μέτρον καλὸν, πεπασμένον, ἢ σεσαλευμένον, ἢ ὑπερκαλὸν ὀμόμενον, δώσκειν εἰς τὸ κόλπον ὑμῶν. *Mensuram bonam, confertam, & concussam, atque exundantem dabunt in sinum vestrum*: cujus loci singularis mihi semper & admirabilis visa est elegantia. Observavimus etiam apud poëtas affinem huic vocem, σαλεύειν pro implere aliquid lar- giter: proprie tamen est *movere, concutere*, idem quod σαλεύειν. Le- onidas poëta epigrammatarius in Anacreontem, Lib. iv. *Antbol.* cap. 27.

Πρὸς δὲ ἄνθρωπον ἀνακρεῖοντα χύδαν σεσαλευμένον οἶνον

Θάξο. — En, inquit, *Anacreontem vino ita obrutum atque im- pletum, ut etiam redundet & diffuat.* Hesychius, Σαλεύειν, κατακλύσαι, κινῆσαι perperam enim in vulgatis codicibus, κατακλῆσαι. Macedoni- us libro sexto *Græcorum epigrammatum* cap. 5.

Κισσοκόμα Βορμίσω σάτυρον σεσαλευμένον οἶνον

Ἀμπελοεργὸς ἀνὴρ ἀνδρεὶ Λωαγρέως.

Τὸ πρόβατον φίλε ὀπλάτων ἀποδοῦν.] Videntur hic voculæ quædam de- esse, quas sine libris supplere non erat opis nostræ: ac ne officii cui- dem fortasse erat; divinationis enim res est, non eruditionis, aut in- genii. Capiat igitur, qui volet, per me quidem coronam, & incipiat hic ariolari: nos Oedipi non sumus. Fuit cum legebamus ὑπεργλῶν τε παρὰ φίλῃ πὶ λαβῶν, ἀποδοῦν. Ut hic notetur duplex βδελυγία istius: Altera, quod mutuo dans aliquid amico suo, pignus ab eo accipit: altera

altera, quod id ipsum pignus mox vendit, sicut facere solent difficiles & inhumani creditores, si debitum sua die non fuerit solutum. Næ qui hunc locum primi depravarunt, digni fuerunt, quibus pro hac noxia multæ prægnantes infligerentur plagæ cum hoc superdicto, Μὴ κακίρηται τὰ τῶν Μυσηῶν.

Ἐλαττον πέντεσσι δραχμαῖς ἀποδιδόναι.] Apud Latinum comicum Dardalus leno in *Persa* A. IV. S. vi. initio sexaginta minas soluturus, duos nummos retinet: ut ille quidem ait, pro crumena; re autem vera, ea causa erat quam hic Theophrastus notat. Propterea ait Toxilus *vers.* 6.

Sine quaeso: quando leno'st, nihil mirum facit.

Καὶ πρῶτος ἐστὶν.] Quemadmodum apud Romanos fuere *dies curia*, ut Cicero 1. *de Oratore* cap. 7. vocat, hoc est, *curialium convivium*; ita etiam apud Athenienses: fuitque hoc χορηγίας unum genus, è quamplurimis quæ in ea Republica fuerunt. Vide Harpocrationem in voce Ἐσιάτωρ, & Demosthenis orationem contra Midiam, & ejus interpretes multis locis. Moris etiam fuit ut septima decimave die postquam aliquis infans erat natus, celebrarentur ejus nominalia, & convivio exciperentur curiales: quo putet fortasse aliquis hæc pertinere, propter verba sequentia; verumtamen possit & ad priorem morem commode referri.

Ἡμῖσι τῶν ῥαφανίδων ἀπογεύμεσθαι.] Jam protulimus ex Aristophanis *Ranis*, Τίς τῶν καφαλλῶν ἀποδίδουκε τὴν μαινίδου; item, πῶς τὴν σκόροδον τὸ χεονόν; τίς τὴν ἐλάαν παρέτρεχε; vide ad superius caput. Plautus *Persa*, A. II. S. 111. *vers.* 14. *seqq.*

Nam id demum lepidum est, triparcos homines vetulos, avidos, aridos,

Bene admordere, qui salinum servo obsignant cum sale.

Juvenalis vero elegantissime de sordido homine loquens, fatira decima quarta, *vers.* 126. *seqq.*

Ipse quoque esuriens, neque enim omnia sustinet unquam

Mucida cerulei panis consumere frustra:

Hesternum solitus medio servare minutal

Septembris: nec non differre in tempora cœna

Alterius conchem, æstivi cum parte lacerti

Signatam, vel dimidio putrique siluro,

Filaque sectivi numerata includere porri.

Lucianus in *Hermotimo* five *de sectis* Tom. II. p. 167. de quodam è cœna domum reverso, ἀριθμῶν παραλαβὴν τὰ κρέα, ὅποσα τῶν παιδῶν καὶ τῶν ἱστών παραδιδώκει, καὶ ὅποση μνηστῆρσι δῖμαλας, τὸ ἀπ' ἐκείνης καθεύδον, μνηστῆρας εἰσδίδουσαν παραλαβείλας, i. e. Carnium portiunculas, quas puero à tergo assistenti in convivio asservandas dederat, numeratas recepit, ne quem intromitteret magnopere interminans.

Ad C A P U T XII.

Περὶ ἀκαιρίας.

H μὲν γὰρ ἀκαιρία.] Appellat Theophrastus ἀκαιρίαν, vitium ei virtuti oppositum, quæ εὐκαιρία vocatur, & ita à Platone definitur. Εὐκαιρία, χρόνε ἐπιταξίς, ἐν ᾧ χρὴ παθεῖν ἢ ποιεῖν. *Occasio, est temporis praescriptio, in quo pati vel agere oporteat.* Cui definitioni simillima est ἡ τῆς χειρὸς apud eundem. Καρὸς est, inquit, ἐν ᾧ ἐκαστὸν ὁπτιὸς δὲν παθεῖν ἢ ποιεῖν. Extant hæc inter alios ejus ὅροι. Stoici non εὐκαιρίας, sed εὐταξίας, ut auctor est in I. *Officiorum* libro cap. 40. M. Tullius, hanc virtutem appellabant: ipse Tullius, *ordinem rerum, & temporum opportunitatem*, vel uno nomine *modestiam*. Modestiae enim nomine complectitur ille tam μετρίότητα quam εὐταξίαν. Duplicem namque facit modestiam: alteram, in qua modus spectatur; ea est μετρίότης alteram, in qua ordinis conservatio; ea est, ut diximus, Stoicorum εὐταξία. Neque dubium est, Ciceronem duabus dictionibus fuisse usurum, si potuisset, hoc est, si tulisset Latini sermonis paupertas. Modestiam hanc sive εὐταξίαν definiri ait ille à Stoicis, ut sit, *scientia earum rerum quæ aguntur aut dicuntur suo loco collocandarum*: recte sane & eleganter. Andronicus noster, sic: Εὐταξία, ἐμπειρία καταχωρισμῶν περὶ ἑκάστης ἢ ἑκάστη τῶν καταχωρισμῶν περὶ ἑκάστης. Non potuit rotundius vis Græcorum verborum exprimi, quam ut fecit Cicero. Adjicit Andronicus & aliam definitionem, ἢ, ὡς τὰς περὶ ἑκάστης ἑκάστη τῶν βίβλων. Alludit horum Tullius, l. c. *Talis est igitur (ait) ordo actionum adhibendus, ut quemadmodum in oratione constanti, sic in vita omnia sint apta inter se & convenientia.* Τὴν ἀκαιρίαν idem auctor inscientiam temporum elegantissime vertit. *Importunitatem* vero cave dixeris. In schida manu exarata reperi hanc ἀκαιρίας definitionem: Ἀκαιρία ὅτι λεῖψις χειρὸς κατ' ὁπτιότητα προθυμίας τῇ ζητημίνῃ.

[Ἔστιν ὁπτιότης.] Nihil mutandum. Attici ὁπτιοῦχαιεν pro ἐντυοῦχαιεν usurpant; ut Plato sexto *Legum*: ergo etiam ὁπτιοῦχαις, pro ἐντυοῦχαις.

Καὶ δίκην ἀφληκτότα ἐγγύης.] Hoc veteres Latini dixissent, *Eum qui sponsionem exactus fuerit.* Plautus, *Trinum.* Act. II. Sc. 1v. vers. 26. *Quas sponsiones pronuper tu exactus es.* Cicero *Epist.* xvii. ad Brutum: qui quod pro alio spondidisset, coactus fuerit dependere. At καλεῖται αὐτὸν ἀναδέχεσθαι est *sponsum vocare.* Horatius *Lib.* 11. ep. 11. vers. 67.

Hic sponsum vocat, hic auditum scripta:—

Notum quid sit ἀναδέχεσθαι inde ἀνάδοχος. Glossarium, *Pres, ἐγγυς, ἀνάδοχος.* alibi, *Vades, ἐγγυς, ἀνάδοχος.*

Δεινὸς ὃ καὶ προσάγειν ἀντιπάλῳ.] Mos fuit Athenis, ut qui vellent aliquid vendere, certorum hominum opera uterentur ad repudiandum emptorem. Eos homines Dinarchus & Isæus, ait Pollux *lib.* vii. cap. 11. *προσπώλες* vocarunt; Aristophanes *προπώλας* Plato *προπωλοῦντας* Lyfias

Lyfias περιεργάται. Hodie quoque multum illis mercatores utuntur: vocanturque vulgo Italico, ut opinor, vel Hispanico nomine *cursitatores*. De iis accipiendus est iste locus; itemque hic Platonis in duodecimo *De legibus*, pag. 990. ubi de fidejussoribus disputans, Ἐγγυητὴς μὲν δὴ, inquit, καὶ ὁ περιπωλῶν ὅπῃν τι μὴ ἐνδίκως πωλῶντι, ἢ καὶ μηδαμῶς αἰτιόχρως. ὑπόδικε δ' ἔγω, καὶ ὁ περιπωλῶν, καὶ ἀποδομῆτι. Fidejussor esto qui rem alienam vendit ejus qui non jure vendat, aut qui non sit futurus auctor idoneus. Tenetor ergo evictionem præstare, tam is qui rem alienam vendit, quam is cujus res est. Statuit philosophus, ut ὁ περιεργάτωρ, qui aliquid emendi cuipiam auctor fuerit, habeatur pro fidejussore: adeo ut si res emptæ fuerit ab emptore evicta, (utpote quod venditor parum bona fide eam possideret) liceat emptori cum proxeneta & parario in judicio experiri, non secus ac cum eo cujus res esse tum dicebatur cum vāniret. Hæc mens Platonis. Romæ quoque, ut Ulpianus docet, venditores aliquando fidejussorem interponebant: quem, ait ille, vulgo *auctorem secundum* vocabant. Glossarium, *Secundus auctor*, βεβαιωτής. Sic etiam per intercessorem æs alienum faciebant, ut indicat Seneca *epistola* cxix. & libro ii. *De beneficiis*: meminit & libro iii. Vide *epistolam* Alciphronis, quæ incipit Μέγα -- ἔρε. & apud IC. de proxeneticis libro i. *Pandectarum*.

Ἀνίστασθ' ἐξ ἀρχῆς διδάσκων.] Sic capite sequenti, οἱ ἐπαγγέλλεσθ' ἀναστῆς. Sumtum à more qui in concione & curia fervebatur; nam qui verba facturi erant, surgebant.

Καὶ θύοντας καὶ ἀναλίσκοντας ἦκων.] Lege αἷς θύοντας, hoc est πρὸς θύ. Jam ἀναλίσκειν, non est simpliciter *sumptus facere*, ut putarunt interpretes: sed *comedere* atque *epulari*. Sic accipi illam vocem, vel ex uno Athenæo notius esse potest, quam moneri quisquam debeat. Sic & δαπανᾶν usurpat Xiphilinus de Vitellio, τὸ πλεῖστον τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῇ νυκτὶς ἰδαπαίνεσθαι & δαπάνη pro cibo, recentioribus Græcis: Mauricius lib. xi. φέρει δὲ ψῆς καὶ δαπάνης ἑνδεῖαν. Idem in verbo *consumere* est apud Latinos.

Τόμον ἀπαυτίσειν.] Ne hic quidem τὸ ἀπαυτεῖν usitatam significationem retinet, quæ est, *reposcere rem suam*: sed ἀπὸ ita accipi debet, ut in ἀπελπίζειν apud Evangelistam, (Lucam cap. 6. *commate* 35. δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες, *Mutuum date nihil inde sperantes*) utque in ἀποδίειν & aliis accipi debere fusc docet Athenæus lib. xvi. cap. 16. pag. 649. ubi hæc inter alia leguntur; χερσὶν τὰ ἀποδίειν ἀντὶ τοῦ ἀπὸ τινὸς ἰοδίειν, *Utuntur verbo ἀποδίειν eo sensu, ut de re quam gustare significet*. Notum est autem convivia rem sacram solita olim comitari: aut si convivium celebrare nollent, è victima partes ad amicos mittebant. Theocritus *Bucoliastis*,

--- καὶ τὸ ὃ θύσας

ταῖς Νύμφαις, Μόρσωνι καλὸν κρίας αὐτίκα πέμψον.

Plautus *Milite*, Act. III. Sc. i. vers. 116.

Sacrificant & dant inde partem majorem mihi quam sibi.

καὶ παρὸν διαίτη συγκατείν.] Intempestiva commemoratione justorum alterius partis: quorum commemorandorum non id est tempus, sed id potius, quando apud judicem res agitur. Ibi enim stricto juri, hic æquitati locus est. Peccatur igitur ab isto inscitia temporis. Hoc moneo, quia poterant hæc videri ad *σεμνότητα*, de qua capite sequenti, referenda.

καὶ ὀρχιστέμεθα δ΄.] Omnino ὀρχιστέμεθα legendum. Ut ait Cicero, pro L. Muræna cap. 5. saltatio comes erat extrema convivii tempestivi: cum enim erant bene saturi, ac bene poti, tum ad saltandum animum appellebant. Supra nota erat ἀπορία, siccum, necdum vino plenum, saltare. Dion Chrysostomus in oratione ad Alexandrinos: τὰς μὲν ἄλλας ἀνθρώπους ἢ μέθῃ πρὸς σῶμα πρέπει καὶ ὀρχισθῆναι παρ' ἡμῶν δὲ πᾶντα ὅτιν, ἡ γὰρ σῶμα μέθῃ ἐμποιεῖ καὶ ὀρχισθῆναι. De saltandi studio antiquorum, Athenæus lib. 1. cap. 19. pag. 22. & lib. XIV. cap. 6. pag. 628. Lucianus in peculiari oratione περὶ ὀρχίσσεως, quæ extat tom. IV. pag. 90. sequi. Macrobius, alii.

Ad CAPUT XIII.

Περὶ Σεμνότητος.

Ἀμείλει σεμνότητα δόξειεν ἂν.] Parum videtur vitium istud à blanditiis, de qua dictum supra, differre: differt tamen. Blando enim homini, ut eum nobis definiit Theophrastus, scopus est propositus delectare omnes, nemini molestus esse, in sermonibus quotidianis omnium offensionem vitare. Hoc si assequitur homo blandus, habet ille tota quod mente petebat, estque ejus voto abunde fatis factum. At is quem σεμνότητα Theophrastus hic vocat, magis ad naturam adulatoris accedit: habet sane hoc cum illo commune, quod cum officiosus admodum videri cupiat, ineptam tamen ejus rationem init. sine etiā ac scopo parum sæpe distant: uterque enim alius gratiam cupit, non virtutis amore, sed quia sic suis rationibus conducere exultat. Omnino parvo intervallo separantur hæc tria, adulatio, blanditiis, & σεμνότητα quæ est officium ab eo profectum, in quo non est affectio sed affectatio, ut cum Tertulliano dicam. Hanc possis cum Cicerone, ex orationis pro A. Cæcina cap. 5. fictum officium, & simulatam vel ineptam sedulitatem dicere: Horatio simpliciter sedulitas, in illo, Lib. 11. ep. 1. vers. 260.

Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget.

possis & ambitionem, Latinissime. Officium supervacuum dicere cum interpretibus non placuit: nam τὸ σεμνὸν in hac voce non tam quod supervacaneum est & non necessarium notat, quam id quod abundans est nimis & affluens & exsuperans. Sicut in alia voce (superesse scilicet) recte explicat A. Gellius Lib. 1. cap. 22. Curiosum officium potius dixerim; ut loquitur Tertullianus, etsi in alia re.

Ἐπὶ πολλοῖς ἀναστὰς, ἀ μὴ δυνάσθῃ.] Accidere multis solet ut rogati aliquid, cui præstando pares se non esse probe sciant, nihilominus tamen id in se recipiant, & operam suam prolixè polliceantur: sic miseri in laqueos ipsi se induunt, unde mox extricare se salvo pudore cum cupiant, nequeant. Ejus rei duplex causa esse solet: vel quod pudet multos imbellicitatem virium suarum, & pauperiem suam denudare; vel quod ita nati sunt, ut denegare quicquam rogati non sustineant, impediēte illos pudore quodam subrustico, & plane inepto, quem δυνωπία vocant Græci: de quo legat decori & honesti studiosa juvenus pulcherrimum Plutarchi commentarium: reperiet multa quæ ad δειρῶν hunc pertineant. Hi sunt de quibus Seneca, lib. 11. de Benef. cap. 1. Multos, inquit, liberales facit frontis imbecillitas. Neque aliena hinc illa Charini apud Terentium querela, Andr. Act. IV. Sc. 1. vers. 5. seqq.

— id genus est, ait, hominum pessimum,
In denegando modo queis pudor est parvulum:
Post ubi jam tempus est promissa perfici,
Tum coacti necessario se aperiunt, & timent,
Et tamen res cogit eos denegare.

Ἐν πνι σταὶ ἐλεγχθῶμαι.] Sensum, puto, expressimus: verba autem valde sunt depravata. Arbitror autem locum esse mutilum; ideoque non ἐξ ἀφαιρέσεως sed περισπαστοῦ potius curandum. Ita igitur expleo, Ἐν πνι σταὶ, δεικνύειν ὡς ἔχ' οἶόν τε ἐλεγχθῶμαι. Siquis malit referre ad eum cui nulla probatio satisfacit, neque acquiescit iis quæ omnes esse vera fatentur, ita erit legendum, Ἐν πνι σταὶ, δεικνύειν ὡς οἶόν τε ἐλεγχθῶμαι. Molesti autem esse solent qui in re clara hærent; & à Latinis nodum in scirpo quærere dicuntur. Lucilius,

Nodum in scirpo insane facere vulgus.

Terentius, And. Act. IV. Sc. 14, vers. 40.

At mihi unus scrupulus etiam restat, qui me male habet. P. dignus es.

Cum tua religione odium: nodum in scirpo quæris.

Cicero orat. pro A. Cæcina cap. 5. Æbutium, cui personam hominis δειρῶν imponit, appellat cognitorem viduarum, defensorem nimium litigiosum, concitum ad rixas.

Καὶ διεγείρειν τὰς μάχας.] Non damno hanc lectionem, optime enim convenit homini inepte officioso. Tales autem multi passim reperiuntur, qui contendentes amicos rixantesque, suis acclamationibus ἰὴ ἰὴ παῖνον, accendant potius quam ut eos diremptum eant; quod erat veri amici officium. Sed nec δειρῶν, quod aliquando in mentem mihi venerat, penitus damno: ut nimirum intelligamus, ineptum istum hominem, cum aliquos videt inter se certantes, sive id verbis fiat, sive armis (utroque enim modo verbum μάχας accipi potest) temere se in eorum contentiones immiscere; quasi pacificaturus illos sit: cui tamen præstando auctor non sit futurus idoneus. Δειρῶν ergo erit certantes inter se dirimere: quomodo accepit Plato in nono De legibus.

Μὴ δύνασθαι εὐρεῖν ἢ πορεύεσθαι.] Scribe οἱ vel ἡ. passim ita peccatur
Cum ait Theophrastus μὴ δύνασθαι εὐρεῖν, scite & venuste exprimit
ἀγωνίας æstumque hominis in bivio hærentis. Oppianus poeta do-
ctissimus Ἀλιευτικῶν libro tertio, versibus 501, 502. seqq.

... εἰκελὸς ἀνδρὶ

Καίτοι, "ὅς ἐν τριόδῳσι πολυτελείοισι κυρήσας
Ἔστι ἱερομαίνων κερδίῃ δὲ οἱ ἄλλοτε λαίω,
Ἄλλοτε δεξιτερῶν ὀπισθάλλει εἰς ὁδὸν ἐλθεῖν.
Παπταίνῃ δ' ἐν ἑσπερῇ νότος δὲ οἱ ἤντε κύμα
Εἰλεῖται, μάλα δ' ὅψ' ἡμῖν ἀρέξ' αὖτο βελῆς.

similis viro

Illi, qui triviis multum tritis, cum in ea inciderit,

Stat meditabundus: Cor autem ipsi alias levam

Alias dextram cogitat in viam procedere.

Spectat vero in utramque partem; animus autem ipsi velut flu-
ctus

Voluitur, ὅς admodum sero unum appetit consilium.

Πότε μέλλει παρῆναι.] Non tulit rex Antigonus θεωρητὴν istiusmodi,
ne in filio quidem: à quo cum esset aliquando interrogatus, Quando
sumus castra moturi? respondens ille, Quid, inquit, vereris ne tube
sonum unus omnium non audias? Cæterum videntur duces Athenien-
sium scripto soliti significare, quid opus facto, suis centurionibus &
tribunis. Vide Suidam in πινάκιον.

Τὸς πατρὶ εἰπεῖν.] Non quò matrem deferre aut accusare apud pa-
trem velit; sed ut patrem admoneat tempus esse ut cubitum eat, ne
sit matri jam cubanti, imo jam dormire incipienti, longior expecta-
tio molesta. Δωμάτιον est κοιτὼν, thalamus sive cubiculum, ubi erant
lecti cubiculares diversi à tricliniaribus. Plato 111. De republica pag.
612. de Jove loquens, libidine inflammato, Καὶ ἔτι ἐκπλαγύντα ἰδὼν
τὸν "Ἡσυχον, ἄγε μὴδ' εἰς τὸ δωμάτιον ἐξέλαιν ἐλθεῖν, ἀλλ' αὐτὴν βελόμην χαμαὶ
ξυγγίνεσθαι. Usque adeo visa Junone percussus esse, ut non in cubiculum
venire potuerit, sed ibidem humi congregi voluerit. Ex isto loco Pla-
tonis apparet quare dicatur uxor maritum expectare ἐν τῷ δωματίῳ
& quanta sit filii θεωρητὴς ista curare, & matri suæ pene dixerim le-
nocinari. Cæterum vocem δωμάτιον id significare quod diximus,
cum sit indubitati juris (Hesychius diserte alicubi explicat κοιτὼν): ob-
servavimus tamen, doctissimos viros sæpe, hac illius notione non
observata, graviter peccare: vertere enim passim domus, aut nescio
quid aliud, contra auctoris sui mentem. Exemplum reperies in Plu-
tarchi Catone, in ejusdem Cimone, item Alexandro, Cesare, Catone
Uticensi, Demetrio, Antonio, & aliis locis apud eundem magnum
scriptorem: ubi fere semper offendunt interpretes; quod in rudiorum
juvenum gratiam, non doctorum hominum contumeliam, dictum
sit.

"Ὅπως μὴ δώσῃ οἶνον τῷ καλλωπιζομένῳ.] Placet, quod docti viri exco-
gitarunt, καλλωπιζομένῳ videamus tamen num minore mutatione
in integrum vulgata lectio queat restitui. Quid enim si ita scri-
bamus?

bamus? ὅπως μὴ τῷ δώσῃ οἶνον, καλλωπίζομενθ', ἢ φήσας βέλ. Τῷ est ali-
cui, nempe ægroto: quem planius illa mox designant, ἢ κακῶς ἔχοντα.
At καλλωπίζομενθ' est, *inepte se illi venditans*. Nam quia solus ex om-
nibus domesticis & amicis ægroti voluntati morem gerit, hoc iste
suum in illum studium ostentat & venditat: homo præposterus, qui
id sibi gratiæ apponi velit, quod iusta reprehensione dignum sit. Ita
posse accipi verbum καλλωπίζεσθ', docti non negabunt: sic apud Plu-
tarchum in Antonio, ἐγκαλλωπίζεσθ' τοῖς αἰχροῖς, *ostentare tanquam pul-
chra quæ sint turpia*. Omnino istam vocem mordicus retinendam
censeo: vel propter effatum Coi senis, qui in lib. Περὶ ἡντινῆς vere &
eleganter, ζητεῖται ὁ νοσίων, inquit, ἢ καλλωπισμὸν, ἀλλὰ τὸ συμφέρον. Ve-
rum de hoc loco Theophrasti amplius cogitemus. Fortasse verum
est, quod in margine unius è Palatinis codicibus erat adnotatum,
καυμαπίζομενθ' id erit, *febri ardente laboranti*: tunc enim maxime
æger vino abstinere finitur, quando ipsum febris illud genus habet,
quod καῦμα vel καῦσον medici appellant. At illud εὐτρεπίσαι quod sta-
tim sequitur non est hortari aut inducere, ut docti homines putant;
sed quod Hippocrates μεταορίζειν dicere solet, hoc est, ægrotum in
lecto jacentem attollere, & ita componere, ut possit commode bi-
bere.

Καὶ γυναικὸς τελευτησίσης.] an τ' ἰδίας; an τ' ἢ πλησίον ἢ φίλῃ; utro-
que enim modo possis accipere. Quanta fuerit veterum περὶ γυναικῶν &
ambitio in titulis cipporum, res ipsa indicat. Plato vero, ut huic am-
bitioni stultæ, ut vocat Tertullianus; humana, ut Plinius; obviam iret,
legem hanc inter cæteras ferebat, Ne cui liceret tumulo cujusquam
longiorem quatuor versibus heroicis titulum inscribere; libro xi i. De
legibus.

“Οπ ἢ πρότερον πολλάκις ὁμώμοκε.] O hominem non solum περὶ γυναικῶν
sed plane vacui capitis, & ut ait Pindarus, λευκῶν φρενῶν! Vult hic juri-
jurando quod adigitur fidem astruere, & ait sæpius jurasse se: non
poterat melius probare quanto haberet neglectui jurisjurandi religi-
onem; quæ quidem in non jurando, aut quam rarissime jurando
maxime sita est: vix est enim, ut qui sæpe juret, non interdum pe-
jeret. Quare optimo sane consilio Theophrastus supra inter homi-
nis perditum profligatque notas hanc cum primis numerabat, quod
facile & leves ob causas juraret. Scite & eleganter Hierocles, Com-
ment. in Aur. Carm. Pythag. vers. 2. pag. 37. Edit. Londin. A.
1654. (pag. 32. Edit. Cantab. A. 1709.) Σέβας, inquit, ἢ ὅρκον, τὸ μὴ
περὶ γυναικῶν ἀποτὰ κατὰ χρῆμα, ἢ ἐν ἰδιότητι εὐορκεῖν ὅτι τὸ μὴ ἐν ἰδιότητι ὁμνῶμαι.
Fusjurandum cole, temerario ejus abusu vitato, ut relicta jurandi con-
suetudine sancte jurare consuescas. Est enim verissimum quod Philo
Judæus ait, De decem præceptis Legis, φέρεται ἐν πολυορκίᾳ ψευδορκία, ἢ
ἀσέβεια & alibi idem, ἢ πίστεως ἢ πολυορκία τεκμήριον. ἀλλ' ἀπιστίας ὅτι πα-
ρὰ τοῖς εὖ φρονέουσιν. Exemplum hujus stultitiæ in his versibus lepidis-
simi Menandri,

Γλυκίερα τί κλαίεις; ὁμνῶ σοὶ τὸν Δία

Καὶ τὴν Ἀθηνᾶν φίλτατην, ὁμοῦ μοι

Καὶ πρότερον ἤδη πολλάκις.

AD CAPUT XIV.

Περὶ ἀναίδησίας.

Εστὶ δὲ καὶ ἡ ἀναίδησία.] Est hoc vitium τῆς διανοίας, neque ad mores proprie refertur: opponitur enim ei virtuti διανοητικῇ, quam Græci ἀγχινοίαν, Latini, puto, *solertiam* appellabant: quemadmodum autem stupiditatem definit Theophrastus *tarditatem mentis*, sive *animi*; sic Platoni in *Charmide* p. 466. definitur ἀγχινοία, ὁξύτης τῆς ψυχῆς. *Solertia est acumen quoddam animi*. De eadem habes apud Aristotelem, & in vi. *Nicomacheor.* cap. 10. & in *priore Posteriorum*, & alibi: sed nolo prætermittere ejusdem definitionem, quæ est in libello Andronici, Ἀγχινοία, inquit, ὅστις ἐξ ἑστέρας ἐξ ὑπογύσεως τὸ κατὰ τὴν εὐρίσκειν, καὶ κατὰ τὸν χρόνον τὴν δέοντα. i. e. *Solertia est habitus, quo ex tempore decorum invenimus, nec ab eo aberramus*: quæ prorsus huic loco est accommodata. Suetonius in *Claudio*, stuporem de quo noster, μετεωρίαν καὶ ἀβελήαν elegantissime vocavit, quando cap. 39. de eodem ita loquitur: *Inter cetera in eo mirati sunt homines ὅτι oblivionem ὅτι inconsiderantiam, vel, ut Græce dicam, μετεωρίαν καὶ ἀβελήαν*. Vulgo qui essent ejusmodi audiebant ἀσπληγχοι. Galenus libro iii. *De dogmat. Hippocratis ὅτι Platonis*, ἔστι δὲ ἐἰς ἀναίδησίαν παντελῆ σκωψαὶ βεληθῶσιν, ἀσπληγχοις ὀνομάζουσιν. Idem scribit & alibi. In sacris litteris (*Eph. iv. com. 32. & I. Petri iii. com. 8.*) & libris patrum εὐσπληγχοι idem est atque ἐλαήμων. Est vero singulare ἀναίδησίας exemplum in eo qui asino vehens, cum plureis duceret, unum sibi furto periisse serio querebatur, illum nempe cui infidebat. Est in ore vulgi fabula: sed ut rem gestam narrat Galenus in libris *De usu partium*.

Καὶ ταύτῃ εἰπέναι μέλλον.] Dicitur εἰπέναι τὴν δίκην, is qui admittitur ad causam apud judicem dicendam, sive conjiciendam, ut veteres loquebantur. Dicunt autem utroque modo: & ὁ φεύγων, sive ὁ δικάων μέλλει εἰπέναι τὴν δίκην ἢ γεγραφέναι. & ἡ δίκη μέλλει εἰπέναι, sic enim Orator cum in ea κατὰ Μειδίαν, tum in Περὶ Φορμίωνος.

Καὶ ὅτι θάκος ἀνιστάμεθα.] Legebam olim ἀπὸ θάκος. & ad hujus loci illustrationem ita differebam. Si nihil aut deest, aut corruptum hic est, sensus erit hujusmodi. Solet iste stupidus ac stolidus, cum nocte tota se cibis supra modum oneraverit, posteaquam in theatrum venit, vino somnoque sepultus jacere; vix ut tandem evigilet, ut ferro domum suam revenire instituat; quo quidem in itinere sæpe accidat ut aberrans à foribus suis, & incautius ad vicini ædes accedens, à mutis custodibus, qui ad vestibulum excubias agunt, mordeatur. Optime autem concinit hoc ei quod modo dicebat, solitum τῆς ἀναίδησιος in theatro dormientem solum relinqui. Θάκος est theatrum, aut alius locus in quo federi vulgo ad spectandum solet: θάκοι enim sunt *sedes & subsellia theatrorum*. Latini, ut notat Livius lib. i. cap. 35. *foros* appellabant: itemque *spectacula*, cum ipse Livius, tum alii: melius

Græci θεωρεῖα· vide Hesychium in ἰκρίον. Atticum autem est, locum ubi multæ sessiones & δαίκοι sint appellare θεωρεῖον. Scholiastes Aristophanis in *Nebulas* ad Act. I. Sc. 1. Θάκθ' καλεῖται ὁ τόπος Ἀθηναῖος, ὅθεν πολλοὶ συνέρχονται σκεψόμενοι. Sic alia loca vocabant Athenienses ab iis rebus quæ ibi multæ erant aut multum. Sic exempli causa ἔλαιον vocabant, ubi venale prostabat oleum. Menander, ἀναμνησθε με πρὸς τῷ ἔλαιον, μύρον, myropolium: ut in Aristophanis *Equitibus*, τὰ μετὰ τὸ ἐν τῷ μύρῳ καὶ δὴ μύρον· πεσὺς, τὸ κυβεύειν, ubi calculis vel talis ludi solet: qui locus Ciceroni lib. 1. *ad Att.* ep. 13. *ludus talaris*; Augusto apud Suetonium cap. 71. *forum aleatorium* dicitur. Euripides, *Medea*, vers. 67, 68.

Ἦκεσά τε λέγοντες, εἰ δὲ κῶν κλύειν,

Πεσὺς προσελθὼν, ἔνθα δὲ παλαιάτοι

Θάσσουσι. ---

Audivi quendam dicentem, cum non viderer audire,

Accedens ad locum ubi luditur tesseris, ubi natu grandes

Sedent.

Scholiastes: Ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς τέτοις ἀνόμαζον τὰς τόπους· πεσὺς γὰρ γινώσκει τὰς τόπους τῆς κυβεύσεως, ὡς ὅσον καὶ μύρον, ἔνθα ταῦτα συνήθως ὄσιν. Pollux quoque lib. x. cap. 5. notat dixisse poetas comicos eis τὸ οἶνον, eis τῷ ὄφῳ, eis τῷ ἔλαιον, eis τὰς χύτρας, eis τὰ σκόρδα, in vinum, in obsonium, in oleum, in ollas, in allium, pro, in loca, ubi talia venduntur: & id genus alia. Ita debes accipere in hoc Alexidis loco in *Dorcidæ* apud Athenæum, lib. 111. cap. 23. pag. 104.

Τοῖς ἰχθυόπωλαις ὄσιν ἐψηφισμένον,

Ὡς φασί, χαλκίῳ Καλλιμέδοντος εἰκόνα

Στήσαι Παναθηναίοισιν, ἐν τοῖς ἰχθύσι,

Ἐχέσαν ὅπλον κερκεῖον ἐν τῇ δεξιᾷ.

Piscium mercatoribus decretum est,

Ut aiunt, aneam Callimedonti statuam

Ponere diebus festis Panathenæorum, in foro piscatorio,

Quæ dextra manu assam locustam habeat.

falluntur enim ibi interpretes, dum non animadvertunt dictum esse ἐν τοῖς ἰχθύσι pro in foro piscatorio, qui locus Plutarcho in *Hyperide*, pag. 849. ἰχθυόπωλαις, subintell. ἀγορᾷ, nominatur: sicut eidem in *Timoleonte* ἀγορᾷ ὀψόπωλαις dicitur, quæ Attice ὄφῳ. Sic etiam accipiendum apud Aristotelem, in nono de *historia animalium*, capite 43. ubi teredinem ait esse λίχνον ζῶον, & solitam advolare πρὸς τὰ μαγρεῖα καὶ τὰς ἰχθύας, hoc est, τὰ ἰχθυόπωλαια· sicut dixit Theophrastus capite 6. ἐποδύειν τὰ μαγρεῖα, καὶ τὰ ἰχθυόπωλαια. Hæc igitur nos olim: cætera, opinor, rectè; nec mutamus: at, de loci hujus interpretatione, aliter nunc sentimus. Nam pro ὅτι δαίκε ἀνιστάμεθ', quod nihil significat, scribendum est ὅτι θεωρεῖον vel ὅτι δαίκε, inducta copula καὶ ante ὅτι, quæ sensum plane corrumpit: de eo namque loquitur Theophrastus, qui postquam diu multumque est helluatus, cogitur è lecto noctu surgere ad alvum, honos sit auribus, exonerandam: quod concisa & honesta locutione dixit auctor ἀνιστάμεθ' ὅτι δαίκε, sur-
gere

gere ad fellas; id est, surgere è lecto ut eat ad fellas. Certum est, veteres privatarum latrinarum usum hodiernum ignorasse. Qui paulo erant in re lautiore, lasanis & fervorum λασανοφόρων opera in eam rem utebantur, sicut poëtæ Græci & Latini passim ostendunt. (Inter Latinos quidem vid. Horat. lib. 1. Sat. vi. vers. 109. & in eum locum comment. Torrentii.) Plebs vilis è cubiculo & domo tota ut plurimum egrediebatur, & vel proxima quæque loca inhonesta petebat, vel fellas publicas, in usum exstrui solitas, & aquis fere imponi: hæc loca Græcis appellantur θάκος vel θόκοι, propter eandem causam, quam antea exposuimus: quare etiam καθεδρε pro eodem usurpant. Epiphanius libro 11. de morte impii Arii; κατὰ τὰς νύκτας εἰσελθὼν ὁ Ἀρειὸς εἰς θάκον πρὸς τὰς αὐτῶν χρεῖας παρασκυαδοῦναι, ἐλάκησε. Ante Epiph. B. Athanasius, in epistola ad Serapionem; εἰσῆλθεν εἰς θάκος, ὡς διὰ χρεῖαν τῆ γαστρὸς. Theodoritus libro primo de re eadem; εἰσῆλθεν καθεδρε, ὡς διὰ χρεῖαν τῆ γαστρὸς. pro eo quod idem libro 1v. de hæresibus, εἰς τὰ δημόσια εἰσελήλυθε λάσπην. Inde θακεύειν pro ἀφαιδεύειν ire ad fellas, vel adfellare, aut adfellari, ut sæpe apud Vegetium, in libris De re veterinaria. Josephus Ἀλώσεις libro 11. cap. 7. de Essenorum circa hoc naturæ opus pudicitia loquens; βόθρον ὁρύσσοντες βάθῳ ποδῶν τῇ σκαλίδι καὶ δοιμῶν πελάλλοντες, ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζουσιν τῷ θεῷ, θακεύουσιν εἰς αὐτόν. id est, foveam uno pede altam dolabella fodientes & dimissa veste sese diligentissime contegentes, ne scilicet splendori divino injuriam faciant, ab onere ventris levantur. Hesychius explicat, θακεύουσι, καθεδρὴ εἰς τὰς χρεῖας: nam χρεῖαι hic, quod eruditissimi viri non observarunt, sunt *alvi necessitates*; ut in superioribus locis aliquoties vidimus. Artemidorus libro primo cap. 11. inter hominis actiones ponit τὸ κατίζειν εἰς χρεῖας & θακεύειν, quæ duo idem significant: & fortasse alterum è glossemate irrepsit. Quin ipsas quoque fellas appellarunt χρεῖας. Glossæ veteres; χρεῖαι, ἐν αἷς ἀποπατέρει, latrina. Hebræi, נִדְוָה נִי, οἶκον καθεδρε. Latini fellas dicunt, unde sella familiaris, vel familiarica, apud Catonem & Varronem in villæ descriptione: quidam historici inferioris ætatis, *sedem natura*. Græci vero eadem loca dixerunt etiam τὰ ἄβατα. Epiphanius adversus Ariomanitas, τῷ Ἀρειῷ παρελθεῖν κατὰ τὰς νύκτας ἐπειχθέντι ὅτι τὸ παρασκυαδοῦναι, διέρχῃ μετὰ τῷ ἀφαιδεῖν, καὶ ἐνδόν ἐν τοῖς ἀβάτοις καθεζόμεν, εὐρέθη λακήσας. Proprie ἄβατα sunt loca inaccessa, vel propter sceditatem, ut hic; vel propter majestatem, ut in libro De nominibus divinis, qui Dionysii Areopagitæ esse dicitur, capite ultimo: ibi de natura Dei auctor differens, εἰ δὲ ὄνομα, inquit, αὐτῷ ὄν, εἰ δὲ λόγος, ἀλλ' ἐν ἀβάτοις ἐξήρη. Καὶ μὴ δυνάμει εὐρεῖν.] Notanda ista verba; quibus indicat se de eo intelligere, qui non solum quærat quod sit à se reconditum & certo loco positum, sed qui omnino nequeat reperire: quod sane stuporis alicujus esse indicium fatendum est. Nam alioquin scimus hoc multis usu venire, interdum etiam iis qui sint ἅτε φῶς ὁπιδεύεις ἅτε νόστοι, ut quod alicubi collocarint, statim invenire non possint. Quamquam quid hoc mirum, si etiam liberorum, aut amicorum, aut fervorum nostrorum nomina, quando vocare illos volumus, in mentem nobis

non veniunt, sed in primoribus labris hærent? Imo ausim dicere vix quenquam esse, cui non aliquando usu venerit quod ille apud Plautum ait: *Istud, inquit, fieri solet,*

Quod in manu teneas atque oculo videas, id desideres.

Et sane aliud est ἀγνοία, aliud ἀπεροσιζία. Interdum, inquit Seneca, scimus aliquid, sed non attendimus. Idem, epistola LXXII. Quibusdam evenit, ut quadam scire se nesciant, quemadmodum querimus saepe eos quibuscum stamus. Propterea dicebat Cyrus apud Xenophontem post medium Lib. VII. καλὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁπτιήδευμα εὐδημοσύνη. i. e. præclarum in familia esse institutum aptam collocationem. Non dissimile est illud de quo quærit in Problematis Alexander, διὰ τί εἰς τόπον πινὰ ἀπέντες ἀναγκάως, καταλαβόντες αὐτὸν διαβαίνομεν. Vide locum.

[Ἰνα παραγίνηται.] Nempe ut funeri operam det, sicut mos erat olim venire ad amicorum defunctorum προδένειν unde est apud Isocratem, παραγινέδω ὅπῃ τὸ κηδεῖν apud Demosthenem, παραινῶ τῇ προδίδω τῇ τελευτηκότῳ. Ea προδένεις trium fere dierum erat: etsi lege Solonis unus illi dies tantum præfinitus. Postea sequebatur ἐκφορὰ efferebantur autem mortui ante solis ortum. Quod idem orator in oratione adversus Macartatum confirmat his verbis; ἐκφέρειν ἢ ἀποδενέοντα τῇ ὑστερίᾳ ἢ ἂν προδένειται, πρὶν ἥλιον ἐξίχειν. Cadaver autem postridie, quam proposuerint, ante solis exortum efferrunto. Verum de his alias fortasse pluribus.

Δακρύσας, εἰπὲν, Ἀγαθὴ τύχη.] Contrarium oportuit; Nollem factum, aut, Molestè fero. Inapte igitur iste formulam usurpat, cujus usus in re læta potius, ut cum ducenda uxor, aut aliud quid suscipitur. Nam tum solebant dicere Ἀγαθὴ τύχη, hoc est, Quod bene vertat, vel, Quod sit felix & faustum, aut Felix hoc, vel denique, Bonum factum. Et apud Ciceronem ad Atticum libro VII. Bene eveniat, plane est Ἀγαθὴ τύχη, & quod dicit Persius Sat. IV. vers. 29. hoc bene sit: non Ἔσται μὲν εὖ, quod affert Bosius ex Aristotelis testamento; id enim aliam vim habet. Dicebant etiam εὖ πάθωμεν, cum aliquid facere instituebant; ut apud Lucianum, qui è portu solvunt. Moris etiam fuit veteribus, quicquid aggredierentur, Dei nomen invocare, & veluti bonæ scævæ gratia dicere inter initia θεός, θεός. Annotant Hesychius & Eustathius ex veteribus Criticis ad Ιλινδ. ῥαψ. β. pag. 195. ad v. 481. cujus verba, cum non cuivis sint obvia, merentur apponi. Τὸ θεός, θεός, inquit, κατὰ τὴν Παιονίαν ταῖς ἀρχαῖς αἱ παλαιοὶ ἐπέλεγον ὁπφιμαζόμενοι. Αἰλίῳ δὲ Διονύσιος φησιν, ὅτι καὶ ἐν ἱεροποιίαις καὶ ἄλλαις πράξεσι, τὸ θεός, θεός, ἐπελέγετο ἐν τῷ ἑτέρῳ ῥητορικῷ λεξικῷ φέρεται καὶ ὅτι πάντες ἔργα ἀρχόμενοι, ἔλεγον θεός, θεός. Porro stuporis non dissimilis exempla habes in Suetonii Claudio, capite 39.

Μάρτυρας παραλαβεῖν.] Tanquam videlicet flagitatum debitas pecunias iret: solebant enim illi testes secum adducere, ut si debitores inficias irent, aut calverent, ut est in XI. Tab. præsto esset quem possent antestari, & qui eum, unde petebatur, vocaret in jus, quod κλητεύειν dicebant Athenienses: vide Nebulas Aristophanis, Act. II. S. 1. & Act. IV. Sc. 11. Vel imitatur stulte eorum morem qui de-

bitas

bitas pecunias solvunt: nam illi solebant ambitiose multos bonæ suæ fidei testes adducere. Demosthenes eleganter in ea contra Phormionem, ἴτε δὴ περ, inquit, πάντες, ὅτι δανείζονται μὴ μετ' ὀλίγων μαρτύρων ὅταν δ' ἀποδιδῶσι, πολλὰς περιστὰς μάρτυρας, ἵνα ὑπερκῆς δοκῶσιν εἶναι τὰ συμβόλαια. i. e. Nostis profecto omnes, mutuari solere istos coram paucis testibus; cum reddunt, multos adhibere testes, ut boni viri esse in præstandis pactis & conventis videantur.

Καὶ τρεχάζειν.] Veteres & se & liberos suos cursu studiose exercebant: vocabant autem τρέχον, tam genus hoc exercitationis (cujus varias species habes apud Platonem *De legibus* lib. viii.) quam locum ipsum. Aristophanes,

Βαδίζει μοι τὸ μερῶν ἀπὸ τρέχων. Euripides *Medea* vers. 46.

Ἄλλ' οἶδε παῖσις ἐκ τρέχων πεπαυμένοι

Στείχουσι.

At pueri isti cessantes à loco ubi cursu certant

Veniunt.

Vocabant & δρόμον, qua de voce plura alio loco ad lucem auctorum, faciente Deo,

Καὶ εἰς κίπυς ἐμβάλλειν.] Delendum censeo τὸ καὶ, ante εἰς κ. Intelligendum est excedere istum in hac parte, neque modum servare. Est enim legitimus modus & omnis exercitationis finis, lassitudo: inquit Seneca, *epistola* LXXXIV. Clemens Alexandrinus lib. iii. *Padag.* cap. 10. εἰς πόνυς σιτίων ἡγεῖται ἄριστον, ὅπως τὸ ὑπὲρ τὸ μέτρον πονεῖν καὶ χάμιστα, καὶ κοπῶδες, καὶ νοσοποιόν. Quemadmodum est optimum labores cibos præcedere, ita supra modum laborare est pessimum, & laboriosum, & morborum causa. Κόπον accipe, non lassitudinem, sed fatigationem, & incommoda quæ nimiam lassitudinem consequi solent, quæ à medicis explicantur. Hæc notare volui; nam alioquin laude dignum potius quam reprehensione istius istud studium. Seneca *De divina providentia* cap. 11. Non vides quanto aliter patres, aliter matres indulgeant? Illi exercitari jubent liberos ad studia obeunda mature: feriatis quoque diebus non patiuntur esse otiosos; & sudorem illis, & interdum lacrymas excutunt. Cavendum sane in educandis pueris lassitudo corporis: quæ, ut ait idem alibi, consumit quicquid in nobis est mite placidumque, & acria concitat. Quin eadem juvenes reddit segniores: quam ob causam ait Varro, illos qui catulos educant, non pati eos defatigari.

Καὶ ἐν ἀγρῷ.] Cur ista adjiciuntur? An legendum ἐν ὕμνῳ. Nam, quemadmodum ait Xenophon, τὰ ἐφ' ὅτα πάντα μεθ' ὕδατος τὴν πλείονα ἱσχυάσται. Nihil pronuntio.

Αὐτοῖς φακῶν ἔφον.] Lego αὐτοῖς. Nam etiam in hoc est stultitiæ argumentum, quod ipse ollam curat. Sic refert Plutarchus *Aprophthegm.* LXVI. pag. 182. E. & *Sympos.* lib. iv. quæst. 4. pag. 668. C. subsannatum fuisse Antagoram poetam à rege Antigono, quum rex illum vidisset γόγγυον ἔφοντα, καὶ αὐτὸν τὴν λοπάδα σείοντα, congruam elixantem, & catinum manu agitantem.

Ἡδὺ γὰρ τῷ ἄσπερον νομίζει.] Conclamatus locus, nisi meliores libri proferantur: nam quæ ab interpretibus afferuntur ad curationem hujus desperantis ulceris, plane sunt omnia, quod ille ait apud Plautum *Pœn. Act. I. S. 1. vers. 9. gerra germanæ, atque adepol lire lire.*

Κατὰ τὰς ἱερὰς πύλας.] Appellat ἱερὰς πύλας portam sacram Athenarum, cujus meminit Plutarchus in *Sylla* cap. 29. pag. 460. ubi ἱερὰν πύλιν vocat. Verba sunt; Σύλλας τὸ μεταξὺ τῆς Πειραιικῆς πύλης καὶ τῆς ἱερᾶς κατὰ τὴν γέφυραν, *Sylla quod muri est inter Piræicam & sacram diuensis*, &c. sed usitatum est Græcis qui purius locuti sunt, ut portarum nomina numero multitudinis efferant, ut πύλαι Μεληρίδης ejusdem urbis, & aliæ sexcentis locis apud veteres scriptores: idque Homérico ζήλω & imitatione, si veterum Criticorum stamus sententia. Eustathius: Πληθυντικῶς τὰς πύλας, καὶ ἔχ' ἐνδείκην ἰνικῶς πολλοὶ γράφουσιν τῷ παλαιῷ, παρασημειώματα ὡς ἔδ' ἔποτε πύλιν λέγει ὁ ποιητής, ἀλλὰ πύλας. Latini aliter, ut notum est: quare non recte *Sacras portas* vulgo hic vertunt. An autem certa aliqua fuit porta Athenis per quam efferrentur mortui? & sane fuit, vocabantque πύλας Ἡρίας. Hinc corrigendum hoc loco Theophrastum ait Meursius lib. 111. *Athen. Attic. cap. 12. pag. 181.* probatque esse legendum, pro τὰς ἱερὰς, τὰς Ἡρίας. Vid. ejusdem *Eleusin. cap. 27. pag. 82.* Olim enim mortuos in plebisque civitatibus sepelire in urbe fas non fuit. Romæ quidem differre legibus xii. vetitum, quod ex Solonis axibus puto translatum. Fuit etiam Athenis in nomophylacio janua una quam χερσίνων θύραν vocabant, qua educebantur ad supplicium, qui capitis essent condemnati: vide Pollucem lib. viii. cap. 9. & Græcos paræmiographos. Testatur etiam Plutarchus, in aliis urbibus Græciæ portam quandam sceleratam fuisse, qua fontes, (nam extra pomeria, in reos animadvertere moris erat) τὴν δὴ θανάτῳ ducerentur: ipse πύλας ἀποφρέδας vocat. Hinc est apud Plautum proverbium, *Extra portam ire*, in *Milite*, A. II. S. 1v. vers. 9. Seneca pater, *Controversiarum* libro primo, in fine fere secundæ: *Dicendum est in puellam vehementer, non sordide nec obscœnè. Sordide Basilus, qui dixit, Extra portam istam virginem.* Respondet illis Græcorum, ἰς Μακροίαν, & ἰς κόρυκας & ei quod est apud Tertullianum, *Malum foras.*

Περὶ τῶν εἰπεῖν, Ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοιτο.] Non est horum verborum sensus, quem putant interpretes: Non enim optat efferri è suis familiaribus, aut ejus quem alloquitur, mortuos: quod non esset stuporis nota, sed nescio cujus immanitatis. Enimvero peccatum idem hic quod supra in Ἀγαθῇ τύχῃ. Lingua enim tardam hominis mentem præcurrit. Cum igitur proverbialis esset locutio de iis, quorum copiam magnam indicare volebant, Tot esse quot sint in orco mortui: stupidus iste postquam audiit magnum esse mortuorum numerum, optat tantam sibi copiam, non mortuorum quidem, non: sed alius cujusvis rei bonæ, puta, nummorum, vel modiorum tritici, aut nescio cujus; imo ipse quoque, qui est ejus stupor, quid dicat aut optet, non satis scit. Apud Plautum in *Penulo* Act. I. Sc. 111. v. 21, seqq. Agorastocles adolescens, insanorum more loqui incipiens,

simile

simile quid ait, *Non hercle, inquit, meream quantum Acherunte est mortuorum, neque quantum aqua est in mari, neque nubes omnes quantum sunt.*

Ad CAPUT XV.

Περὶ ἀνδραδείας.

H ^{ἢ ἀνδραδεία.} Pertinet hoc quoque vitium ad τὰς ὁμιλίας, ut capite secundo annotavimus. Sunt enim quidam ita odiose sibi placentes, tantumque sibi tribuentes, & (quod fere conjunctum est) ita alios præ se despicientes, ut difficile sit admodum cum iis versari: fere enim omnibus contradicere solent, & suam mordicus in omni re sententiam tueri. Gravitatis scilicet nescio cujus opinionem & famam aucupantur; neque sciunt gravitatem morum eam demum probandam, quæ comitate & hilaritate frontis juncta, condita & temperata fuerit. Hoc genus homines Philosophus in *Nicomacheis* lib. IV. cap. 12. *δυσκόλεις* & *δυστέλειδας* semper vocat: ubi elegantissime incudi eos comparat, quæ cedere nescia malleum semper repercutit. Ait enim istos *πρὸς πάντα ἀντιτυπῆν, τὴν λυπεῖν ἔδ' ὁ, πᾶν φροντίζοντας.* Virtutem autem huic vitio oppositam in *Nicomacheis* loco citato quidem *φιλίαν* semper vocat; novo quodam modo *φιλίαν* usurpans, ut ipse explicat: intelligi autem voluit eo vocabulo, morum facilitatem, & gravitatem decenti conditam lenitate. Quam iccirco *φιλίαν* five *amicitiam* appellat, quia sit optimum contractarum per virtutem amicitiarum coagulum. At in *Magnis* lib. I. cap. 29. & *Eudemis* lib. III. cap. 7. *σεμνότητα* virtutem illam nuncupabat: sicut etiam facit Demosthenes in *Erotico*, ubi ait multos *ὅτι σεμνότητι ἀνδραδείας* fuisse habitos. Paulo aliter Plutarchus, qui in *Dione* pag. 961. B. ait ipsum Dionysio minori fuisse invisum propter *σεμνότητα*, quam tyranni adulatores *ψαροψίαν* vocabant & *παρόρησίαν*, quam isti *ἀνδραδείαν* nuncupabant. Aristoteli vero id verbi videtur postea displicuisse; non enim de nihilo est, quod in accuratissimo opere mutavit, & *φιλίαν* dixit, voce præsertim ambigua, ut jam est ostensum. Sic etiam in iisdem *libris* II. cap. 7. & IV. cap. 12. maluit *δυσκόλεις* & *δυστέλειδας* dicere quam *ἀνδραδείας*, ut in *Magnis* & *Eudemis*. In *Magnis* vero etiam notationem nominis adjecerat; *τένομα*, inquit, *ἔοικεν ἀπὸ τῆς πρὸς ἑαυτὸν, ὅ γὰρ ἀνδραδείας, αὐτοάδης τις ὅστιν, ἀπὸ τῆς αὐτὸς αὐτῷ ἀρέσκειν.* Nomen à suis moribus invenit, *ἀνδραδείας* enim dicitur, quasi sibi ipsi placens. Latini hoc vitium, modo *superbiam*, modo *arrogantiam*, modo *protervitatem*, modo *pervicaciam*, five *pertinaciam*, sæpe *ferocitatem*, interdum *contumaciam* aut *truculentiam* nominant. Hominiibus autem *ἀνδραδείαν* opponuntur homines *benigni* & *mansueti*, quos auctor ad Herennium *commodos* & *sui cognoscentes* vocat: quod plane contrarium est τῇ ἀνδραδείᾳ, cui Plato tribuit τὸ ἄγχιον ἢ ἀπλῶς (inde est ἀπλῶς in descriptione Theophrastæ) in XII. De legibus: in IX. autem De republica

republica, τὸ ὀρεῶδες & τὸ λεοντώδες: ubi ἀνδράδαν etiam δυσκολίαν vocat, sicut de Aristotele ante annotavimus. Quam ob causam non defuere qui ἀνδράδαν vertendo, *morositatem* dicerent. Idem Plato in *Politico* pulchre ἀνδράδην describit, ἀμειδίαν appellans, &, qui nihil probet nisi quod sibi fuerit visum: quique nunquam quenquam in consilium aut advocet, aut admittat. Ac videtur Terentius eum locum Platonis in animo habuisse, cum faceret illa Mitionem dicere *Adelph.* Act. I. Sc. 11. vers. 18, 19.

Homine imperito nunquam quicquam injustius:

Qui, nisi quod ipse facit, nihil rectum putat.

Euripides quoque *Medea* vers. 223, 224. similiter,

Οὐδ' ἀσὸν, αἶτ, ἦνεσ', ὅς τις ἀνδράδης γῆρας,

Πικρὸς πολίταις ὅσιν ἀμειδίαις ἔπο.

Neque laudo civem, qui contumax existens,

Molestus est civibus propter imperitiam ac insolentiam.

Non multum diversa est natura illius quem Græci ἰδιωγνώμονα vel ἀνταγνώμονα dicunt. Cicero in *Verrem*, sui juris & sententia. Pro *ἀπηνής* diximus *duritas*; quomodo illam vocem Cicero usurpat *De senect.* cap. 18. & Græcis quoque ἀπηνής exponitur σκληρὸς, *durus*, *intractabilis*. Glossæ; ἀπηνής, *immanis*, *immitis*, *durus*; ἀπηνέστατος, *durissimus*.

Τοιαῦτός ἐστιν, οἷον ἰεροπιδεύς.] *Superbum est*, ait Cicero *IV. Acad. Quest.* cap. 29. *non respondere, si habeas quod liqueat.* Proprium sane est hominibus gravitatis opinionem inepte affectantibus, ut sint ἀπεροσίζητοι. De his *Juvenalis Sat.* 11. vers. 14.

Rarus sermo illis, & magna libido tacendi.

Περίγματα μὴ μοι παρέχε.] Hoc passim in ore hominibus superbis & reliquos fastidientibus. *Plautus Truculento*, Act. V. Sc. una, vers. 4.

Quid hic vos agitis? PH. Ne me appella. ST. Nimum sevis. PH.

Sic sine.

Potin' es ut mihi molestus ne sis?

In *Mostellaria* Act. IV. Sc. 1. vers. 19. *Phaniscus* de insolentia conservorum conquerens, ubi, ait, *adversum ut eant, vocantur hero*, *Non eo, Molestus ne sis*: & iterum scena sequenti, & alibi. *Quid quod in Casina* Act. III. Sc. vi. vers. 6. seqq. formulam hanc ipsam Græculorum arrogantium usurpavit poëta ingeniosissimus? Ibi *Stalino* herus & *Olympio* servus, sed qui dominum suum nequissime δρυπτόμενον ludos faceret, ita loquuntur.

OL. *Ah odio es. ST. Mane vero, quanquam fastidis. OL. Hei, hei, fætet*

Tuus mihi sermo. ST. quæ res. OL. hac res. ST. Etiampe astas? OL. Enimvero

Περίγματα μοι παρέχεις.

Ἄλλ' ἰεροτᾶν, τί εὐέλσκει.] *Non potuit suas merces magis laudare.* Sic *Parmeno* apud *Terentium*, *Eunuch.* Act. III. Sc. 11. vers. 21, 22, 23.

—quid tu ais *Gnatho*?

Nunquid habes quod contempnas? quid tu autem Thraso?

Tacent: satis laudant.

ubi

ubi τὸ *habes*, est εὐρίσκεις, ut etiam Donatus explicat. Quid si ita accipias, interrogat, *quid inveniat?* hoc est, jubet illum dicere, an quantum ipse pretium mercis suæ inveniat. Plane ita hodie; *que pensez vous que j'en trouve.*

Καὶ τοῖς πρῶσι, καὶ πίμπουσιν εἰς τὰς ἑορτάς.] Apparet subesse ulcus. Interpretes verò, quos quidem vidi, parum digne hinc se expediunt. Scilicet πρῶν *stipem colligere est.* καὶ τὸ δεινόπτηθ'! sed ad rem. Notat auctor in homine ἀνδρείδῃ contemptum divini numinis, & religionis omnis. Ita enim fere comparatum videas ut qui erga homines superbi sint, etiam erga Deum insolescant, eumque colere parum curent: ὁ γὰρ, inquit B. Chrysostomus, κατὰ ἀνθρώπων ἐπαίρομενος, εὐκόλως καὶ κατὰ θεῶν. Vide sodes homiliam septimam, in posteriorem ad Timotheum: quod etiam Theophrastus in extremo capite alia nota indicat. Fuit autem olim divini cultus pars, deorum festis solennibus interesse, & ea concelebrare. Quare, qui religiosiores erant, ii non festa tantum urbis, in qua habitabant, religiose observabant; sed ad alia quoque aliarum urbium festa solennia cum muneribus accurrebant, ut etiam Platonis leges docent. Atque hoc, etsi sine magnis sumptibus fieri non poterat, non tamen ea res illos deterrebat: sed cum Plautino Pleuside in *Mil. Aët.* III. Sc. 1. vers. 81. sibi persuadebant, *Quod in divinis rebus sumas, sapienti lucro est.* Contra vero iste factum eorum ridet: & quod illi propterea boni aliquid à diis sperent, id quoque sceleratus scelerate ridet, & negat esse tanti: *Magno*, inquit, *vobis id bonum, si modo ullum unquam futurum est, constabit.* Sic autem lego, καὶ τοῖς τὸ θεῖον πρῶσι, καὶ π. Aut me omnia fallunt, aut rem acu tetigimus; & quod Græci aiunt, ἀπὲν κέρρε καὶ τὸ βαπτρε τὸ δύρε. Pietatis apud Græcos præcipua censebantur argumenta, si sacra patria diligenter colerent, & dona ad aliarum urbium deos mitterent. Vide Isocratem in *Areopagitica* pag. 344. ubi verbum πίμπειν sic accipi debet, ut hoc loco.

Οὐκ ἂν γένοιτο διδόμεναι.] Sententia, quam ex his verbis elicimus, par & similis est illi, quam hostis humani generis pronunciat *Jobi* capite primo, commate 9. hoc tantum interest, quod hic divini numinis in homines religiosos benignitas extenuatur; ibi sancti viri *Jobi* pietas in Deum: argumentum quidem geminum plane est.

Καὶ ἔκ ἔχων συγγνώμην.] Seneca *De beneficiis*, libro vi. *Quid est iniquius homine, qui eum odit, à quo in turba calcatus, aut respersus, aut quò nollet impulsus est?*

Φίλων δ' ἔχων καλεῖσθαι εἰσπνεύκεν.] Adeon' interpretes alias res egisse, cum hunc pulcherrimum libellum verterent, ut vocem ἔχων semper de symbolis conviviarum acciperent? Atqui, contra quam illi putant, nusquam ita Theophrastum hac voce in hoc ἀποασματικῷ esse usum affirmamus: ubi quoties dictio ἔχωνθ' occurrit, semper referri debet ad pulcherrimum & vere pium Græcorum morem pauperes amicos sublevandi. Fuit enim apud illos moribus receptum, ut cum adversam fortunam passus esset aliquis, amicorum atque sodalium facultati-

facultatibus sublevaretur: accipiebat enim ab iis pecuniæ aliquam summam, ea lege, ut si Deus aliquando meliora daret, quantum illi erogatum esset, tantundem ipse restitueret. Hanc illi stipem collatitiam vocabant ἔρανον, & factum ipsum ἐρανίζειν, respectu ut plurimum accipientis, vel ἔρανον συλλέγειν dantis vero, ἔρανον εἰσφέρειν. Atque hoc fuit veluti medium quoddam genus inter id quod δάνεισμα creditumque proprie dicitur, & stipem illam quotidianam, quæ mendicis hominibus & æruscatoribus sine ulla recuperandi spe erogabatur. Ἐλεημοσύνη Græci illam stipem, non ἔρανον vocarunt: etsi me non latet, abusive eos interdum vocabulum ἔρανον ita usurpare. Hujus moris apud Græcos scriptores passim fit mentio: apud Antiphontem gloriatur quidam se pecuniis suis non nisi honeste uti; λαμπρῶς, inquit, χρησιζοῦμαι, πολλὰς δὲ ἐρανίζοντα, μεγάλας δὲ ὑπὲρ πολλῶν ἐργίας ἀποτίνοντα. & paullo ante ostendit idem conferri solitum eranum, si quis, sententia judicis, omnibus bonis suis fuisset evolutus: δειγνόμενον δὲ αἶτ, καὶ λιηδεῖς, καὶν ἔρανον παρὰ τῶν φίλων συλλέξας, καὶ ἂν εἰς τὰ ἔχματα καὶ καὶ ἥλθεν. Eundem morem tangit & Demosthenes in *Midiana*, & ex ejusdem oratione in *Nicostratum* constat pro captivis amicis solitum dari ab amicis ἔρανον, ut esset unde se redimerent. Extant etiam pulcherrimi Philemonis antiqui poetæ versiculi apud Stobæum *sermone* xxx. ubi posteaquam varios casus recensuit quibus homines ad paupertatem redigi solent, subjicit:

Ἀλλ' ἐπαίρει καὶ φίλοι σοὶ καὶ σωτήρης νῦν Δία.

Ἐρανον οἷτασιν, εὖχα μὴ λαβεῖν πείραν φίλων.

Ei δὲ μὴ, γνώσῃ σεαυτὸν (fortasse melius, αὐτὸς) ἄλλο μὴδὲν, πλὴν σκιδν.

Sed forte sodales & amici & familiares tibi per Jovem

Collationem conferent. Quin tu potius opta non periculum facere de amicis:

Sin minus, nosces ipsos nihil aliud esse quam umbram.

Pertinet ad hunc morem locus Aristotelis *Physicæ acroaseos* lib. 11. capite 5. ubi hoc ponit exemplum eorum quæ κατὰ τύχην accidunt, οἷ, ἐνεκα τῆ ἀπολαβεῖν τὸ ἀργύρεον ἥλθεν ἂν κομιζομένη καὶ ἔρανον, εἰ ἦδε. Torquent verba philosophi interpretes Latini, nec certam interpretationem, ac ne lectionem quidem veram vident: quam ex Philopono protulimus: illa verba, ἥλθεν ἂν κομιζομένη καὶ ἔρανον, significant, venisset creditor ad debitorem suum, cum ille ab amicis eranum, hoc est, pecuniam erani nomine collectam, auferret. Eodem censeo referendum & Plauti locum in *Curculione*, ubi ait leno in magno fuisse se periculo ne argentum amitteret quod sibi argentarius debebat; eum enim inibi fuisse, ut cessione bonorum creditoribus suis satisfaceret: verum postea amicos juvisse ipsum, & dedisse unde solveret. Sic ille *Act. V. Sc. iii. vers. 5.*

Postquam nihil fit, clamore hominem posco: ille in jus me vocat:

Pessime metui ne mihi hodie apud prætorem solveret:

Verum amici contulerunt: solvit argentum domo.

Sic

Sic enim lego, non *compulerunt*. Porro autem videntur ea fini, & apud Athenienses, & in aliis Græcorum civitatibus, institutæ sodalitates, quæ communem arcam haberent, in quam quot mensibus certum quid à singulis penderetur, ut esset unde juvari possent qui ex illa sodalitate fortunam adversam aliquo modo essent experti. Harpocratio; Ἐρατιστὴς μάλιστα μέντοι κυρίως ὅταν ὁ τῷ ἐράτῳ μετέχων, ἢ τῷ φιλῶν, ἢν ἐράτῳ μίμωδς ἴδῃ καταβάλλειν, εἰσφέρειν· ubi verba ista ἢν καθ' ἐράτῳ μίμωδς ἴδῃ καταβάλλειν referenda sunt ad eum, in quem collatus est ἐράτῳ, non autem ad eum qui contulit. Non enim stipem hanc quot mensibus, sed quotiescunque res amicorum adversa postulabat, conferebant. Vid. Sam. Petiti *Comm. in Leg. Att.* pag. 429. Hos ἐρατιστὰς Orator ἐράτῳν πληροῦς vocat, nisi malis referre ad δημοσίους ἐράτῳς· nam & in Rempublicam collatæ pecuniæ genus quoddam est ἐράτῳ, cuius sæpe oratores meminere. Quemadmodum autem pensio ἐράτῳ fuit menstrua, ita & singulis mensibus lites disceptabantur, si quæ forte inter sodales propter ἐράτῳς discordiæ essent obortæ. Harpocratio, ἐμμενῶν, inquit, appellantur δίκαι αἱ τε ἐμπορικαὶ, ἢ αἱ ἐρατικαί. Meminit & Pollux *lib. viii. cap. 6.* his verbis: ἐμπορικαὶ ἢ ἐμμενῶν δίκαι αἱ τῷ ἐμπόρῳ ἢ τῷ πρὸς ἐμπορίῳ. Neque dubium, sicut erant δίκαι ἐρατικαὶ Athenis, ita & ἐρατικὰς fuisse νόμους. Quare etiam apud Platonem in xi. *De legibus* de istiusmodi eranis accipienda lex hæc est, non, ut vulgo faciunt, de convivarum collectis. Verba Platonis pag. 953. sunt, Ἐράτῳν ὃ πρὸς, τὸ βυλόμηνον ἐρατίζειν, φίλον παρὰ φίλοις. Ἐάν δ' ἐπεὶ διαφραγὴ γίγνηται πρὸς τὸ ἐρατίζεσθαι, ἔτω πρέπειν αἰς δίκαν μνηστῆρ πρὸς τέτων μνηστῶν ἐσθμίνων. Lex est perutilis: Statuit Plato, ut eranium ab amico exigere necessario tempore in sua Republica jus sit & fas, sed ita ne lites ea super re oriantur & iudicium sit exercendum: quod ideo non prætermittendum in suis legibus putavit ille, quia non in omnibus civitatibus permissæ sunt olim huiusmodi ἐταιρίαι. Apud Romanos quoque in amicorum adversis conferri solitam pecuniam, non est dubium; velut ad reficiendam domum absumptam incendio. Martialis ad Tongilianum *lib. iii. epigr. li.*

Empta domus fuerat tibi, Tongiliane, ducentis;

Abstulit hanc nimium casus in urbe frequens:

Collatum est decies. —

estque huiusmodi collationum etiam alibi mentio. Sed jus eranorum, quale exposuimus, apud Romanos non observavimus, quin potius existimo vetitas istas sodalitates fuisse à Romanis in plerisque Græcorum civitatibus, postquam ad illos summa rerum pervenit: quare etiam Plinius Secundus epistola quadam Trajanum consulit super libello ad eranos pertinente, sibi ab Amisenorum civitate oblato. Trajanus vero respondens, Amisenis quidem permittit eranos habere: eo facilius, inquit, si tali collatione non ad turbas & illicitos cœtus, sed ad sustinendam tenuiorum inopiam utantur. In cæteris vero civitatibus, quæ Romanorum jure essent obstrictæ, rem huiusmodi vult prohiberi. Addit Plato; Si qua ex ea collectione controversia inter amicos oriatur, nullam datum iri in sua Republica actionem

eo nomine, quod aliter Athenis ut dixi observatur; erat enim ibi locus ταῖς ἱερνικαῖς δίκαις. Sane quin tenerentur, qui huiusmodi collatione fuerant sublevati, reddere quod acceperant, reparatis opibus, non potest ambigi: id enim disertis verbis testatur Theophrastus capite Περὶ μνημοσινείας & apud Lucianum Demosthenes ait, se multis amicis τὰς ἱερνὰς συνδιαλύσαι hoc est, *sodales multos pro sua virili parte iuvisse in reddendis pecuniis quas ab amicis acceperant*. Ex his intelligi potest quid ἱερνόν cum hic tum alibi Theophrastus vocet. Latini, ut diximus, rem ignorarunt; neque propriam ullam vocem habent huic rei: nec temere factum quod & Plinius & Trajanus vocem Græcam retinuerunt. *Collationem aut collectam* vertere possis; etsi alio sensu Marcus Tullius hac dictione usus est. Plura de hac re ad Athenæum nobis observata *Animadvers.* in lib. III. caput 31. & lib. VIII. caput 10.

“Οἱ ἀπόλλυσι τὸ τε τοῦ ἀργύρου.”] Hæ sunt voces eorum qui beneficium dare nesciunt; quo alludens ait Sapiens auctor *Ecclesiastici* cap. 29. commate 13. Ἀπόλυσον ἀργύρου διὰ φίλον propter amicum amittas pecuniam. Præclare & ad hunc locum appositissime Seneca *De beneficiis* libro IV. cap. 4. Sæpe beneficium manet nec debetur, si secuta est dantem pœnitentia: si miserum se dixit, quod dedisset: si cum daret, suspiravit, vultum obduxit, perdere se credidit, non donare. Hic est quem panem lapidosum Fabius Verrucosus appellabat, intelligens beneficium ab homine duro aspere datum. Vid. Sen. lib. II. *De beneficiis* cap. VII. Quanto melius qui dixit,

Extra fortunam est quicquid donatur amicis.

Δόνον καταρξάμενος.] Omnino δόνος scribendum, non δόνον.

Οὐκ ἂν περισμῖναι.] Melius περισμῖναι imo vero mutato accentu & περισμῖναι & περισμῖναι scribendum est.

Καὶ ὅτε ἄσαι, ὅτε ῥῆσιν εἰπεῖν, ὅτε ὀρχήσασθαι ἂν ἐπιλεῖν.] Scribendum hic quoque mutato accentu ἐπιλεῖν est enim modus optandi, ut loquuntur γραμματικῶν παῖδες, non infinitivus. Hæc autem eo pertinent, quod, sicut diximus, istiusmodi homines graves severique, non comes videri volunt: cum revera non gravitas ea sit, sed simulatio, fastus ac typhus, &, ut eleganter Hierocles vocat, νόσος μισολογίας, in *Comment. ad aur. carm. Pyth.* vers. 21. pag. 141. (106. Edit. Cantab.) Μῆτε μισολογίαν, monet ibi præclare, νοσήσωμεν παρτελῆ διὰ τὴν τῶν χειρόνων λόγων καταγνώσιν, μῆτε ἀδιαιρέτως πάντας εἰσδεξώμεθα διὰ τὴν τῶν ἀμεινόνων ἀποδοχὴν. Nec sermonum odio penitus laboremus malos improbando, nec, bonorum studio, quoslibet sine discrimine amplectamur. Notum autem, veteres Græcos solitos usurpare in suis conviviis quæ hic commemorantur. Cantabant enim vel scolium aliquod vel odam aliquam, five μέλῳ aut aliquem ex poëta quopiam locum. Sic etiam apud antiquissimos Romanos fuerunt carmina quædam in epulis à singulis convivis cantitata de clarorum virorum laudibus, ut in *Origini-bus* scriptum reliquerat Cato. Saltatio sequebatur comes extrema convivii mensis remotis; non enim nisi bene poti, ut bis supra dictum est, saltabant. Interpretes, quid esset ῥῆσιν εἰπεῖν, assecuti non sunt;

sunt: est autem, *locum ex aliquo poeta recitare oblectationis gratia* & διαγωνίζεσθαι. Id veteres factitabant alias quidem assa voce, quod est ἰσθύν. alias vero ad tibiam, vel aliud musicum organum; quod ψάλλειν Græci dicunt. & cantabant interdum quidem omnes confertim: interdum vero singuli per vices: quod eleganter vocat Clemens Alex. *Pedag.* lib. 11. cap. 4. p. 165. ἐν μέρει ἀλλήλοις τὰς προποσείας τῶν ᾠδῶν. *Per cantici vices propinationem circumagere.* Exempla proferre non magis necesse est, quam meridie lucernam accendere. Tantum dicam peccari sæpe ab interpretibus in ista voce, ut cum apud Platonem in x. *De republica.* μακρὰν ῥῆσιν ἀποταίνειν ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς, vertunt, *Contenta voce ejulari.* perperam: Plato enim de iis poetis loquitur, qui lamentationes prælongas & multorum versuum heroibus tribuunt in suis poematis; qualis illa apud Sophoclem verè μακρὰ ῥῆσις in *Trachiniis*. quales item multæ in tragædiis, Euripidis præsertim, qui poeta reus jampridem hæret apud criticorum tribunal, διὰ τὸ μακρὰς ἐπάγειν ῥήσεις ἥρωων διαγίσκεται τοῖς συμφοραῖς: propterea etiam, ut videtur, τὰς τετραμετέρας per ludibrium πινώδεις appellarunt. Malè etiam iidem interpretes in septimo *De legibus*, πᾶς ὅλας ῥήσεις, hoc est, *integros poetarum locos*, transfulerunt, *scita quedam dicta.*

Δεινὸς δὲ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπιύχεται.] Græci ejusmodi homines proprio nomine ἀγρόπλους dixerunt. Hesychius, ἀγρόπλοῦς, ὁ σπανίως ἐπιύχεται.

Ad C A P U T XVI.

Περὶ δεισιδαιμονίας.

A Mélei ἡ δεισιδαιμονία δὲ ξένον εἶναι δειλίαν πρὸς τὸ δαιμόνιον.] Alii sic definiunt, *δεισιδαιμονία ἐστὶ φόβος θεῶν καὶ δαιμόνων.* Sed Theophrastus voce δαιμόνιον & deos & dæmones complexus est, & quicquid divinitatis esse particeps male sana putavit antiquitas. *Δειλίαν* accipe metum alium ab eo qui pios decet. Scite enim Varro apud Augustinum dicebat, *Deum à religioso vereri; à superstizioso timeri.* Seneca dilutius *Epistola XLVII.* *Deo satis est quod colitur, & amatur: Non potest amor cum timore misceri.* Meliùs idem alibi: *Religio deos colit; superstitio violat.* Vid. *epistolam CXXIII.* Latius veteres, ut annotant Grammatici, *metum*, pro *religione*, vel *superstitione* usurparunt. Vide Nonium. Maximus Tyrius *sermone IV.* p. 42. pietatem à superstitione sic distinguit: εἰ δὲ ἐστὶ καὶ ἀνθρώποις πρὸς θεὸν ὁμιλία, ὁ μὲν εὐσεβὴς φοίλῃ θεῷ, ὁ δεισιδαίμων, κόλαξ θεῷ. i. e. *Si aliquid hominibus cum Deo commune est, homo pius amicus Dei est, supersticiosus, adulator Dei.*

Ἀπονεψιάζει τὰς χεῖρας καὶ ἀλείφειν ἀπὸ ἱεροῦ.] Duplicem lavationem sive purificationem tangit: altera ad manus pertinet, altera ad totum corpus. Illa propriè χερνίψ, hæc ἀλείφειν appellatur: fiebatque θαλάσῃ, id est, *ramo felicis olivæ*, ut ait Virgilius *Æn. VI. v. 230.*

Utriusque

Utriusque frequens apud Græcos mentio. Aqua vero lustralis, qua aspergebantur, sic fiebat. Erat ad fores templi aquiminale quoddam magnum, quales fere tinctorum cortinæ, (*labrum* Asconius nominat) in quod mergebant titionem ardentem ab ara sumptum, quando víctima adolebatur, eaque aqua omnes qui templum ingrediebantur, sese aspergebant ipsi, aut à sacrificulis aspergebantur. Euripides *Hercule furente*, v. 928, 929.

Μέλλων δὲ δαλὸν χεῖρὶ δεξιᾷ φέρειν

Εἰς χέρνιβ' ὡς βάψεν Ἀλκμήνης γόνυ.

Cum autem torrem manu dextera laturus esset

Filius Alcmena, ut intingeret in aquam lustralem.

Athenæus lib. 1x. cap. 18. p. 409. quid sit χέρνιβ', (vel, ut ipse apud Comicos & Tragicos legi ibidem ait, χερνιβ') explicans, "Εστίν, inquit, ὕδωρ εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλὸν ἐκ τῆ βωμοῦ λαμβάνοντες, ἐφ' ᾧ τὴν θυτίαν ἐπέτελλον. Χέρνιβ' est aqua, in qua titionem ex ara sumptum tingeant, & quam ad perficiendum sacrum adhibebant. Nec solum in templis erant πειρρανθήρια, sed etiam ad fori introitum, quorum sæpe meminere oratores Græci. Moris etiam fuit ut ad fores privatarum ædium tantisper dum illæ funestæ essent, & dum fieret ἡ περὶ θύρας ejus qui obierat, vas magnum statueretur, aqua lustrali plenum, quæ esset è domo non funesta allata, qua aqua sese quisque exiens aspergeret, qui exequias venerat: idque vas figlinum fuit, & ἀρδάνιον propriè nuncupabatur; auctor Pollux libro octavo cap. vii. Aristophani dicitur ὄσρακον. Καὶ παρὰ τοῦ ὄσρακον περὶ τῆς θύρας. Hesychio γὰρ εἰς duobus locis. B. Chryfogonius homilia xi. ad Ephesios; ἰδοὺς Ἑλλήνων ἀπὸ νεκρῆ λεύκον. Non dissimilis ritus apud Romanos: Festus, *funus profecti redeuntes ignem supergrediebantur aqua aspersi: quod purificationis genus vocabant suffitionem.* Fuit & apud Judæos similium lavationum & purificationum usus; quas auctor *Ecclesiastici* capite xxxiv. comm. 30. βαπτισμοὺς ἀπὸ νεκρῆ, ablutiones post contrectatum mortuum, appellat.

Δάφνης εἰς τὸ σῶμα λαβών.] Non levis error est interpretum, qui ἀπὸ ἰσρῆ δάφνης junxerunt, & sacram laurum hîc sunt commenti: quod profecto ferri non potest. Dictum autem δάφνης λαβών, ut ἄρτου φαγεῖν, & alia passim apud Atticos. Nos locum planius expressimus, & ita vertimus, quasi esset scriptum δάφνης πέταλα. eam enim vocem supplendam esse censemus. Scimus namque veteres in purificationibus lauri foliis uti solitos. Clemens Alexandrinus in *Protreptico*; καθαρίων μεταλαμβάνει δεσπρεπῶν, ἢ δάφνης πέταλων, ἢ ταινιῶν τινῶν ἱερῶν καὶ πορφύρεα πεποικιλμένων. Sic & Romani, ut ait Festus, omnibus suffitionibus laurum adhibebant. Moris præterea fuit Græcis baculum laureum præ manibus habere, tanquam ἀλεξίκακον φάρμακον, ut ait Suidas, quod crederent lauro inesse vim quandam malum averruncandi. Inde natum proverbium δαφνίνῳ φορῶ βακτηρίαν, cum quis negat se sibi ab alicujus insidiis metuere. Eodem etiam spectat, quod observare aliquando meminimus, solitos Græcos pro foribus laurum statuere: auctor Hesychius in voce Κάμνηθ. Quod ait Theophrastus, laurum

laurum in os capi solitam à superstitionis, nescio an huic similis superstitio sit, quam apud Hieronymum in Marcellæ viduæ epitaphio annotavimus. Sic ille, *Nec mirum si in plateis & in foro rerum venalium fictus ariolus stultorum verberet nates, & obtorto fuste dentes mordentium quatiat.* Nam ariolorum consuetudo fuit (colligi potest ex Seneca *De vita beata*) laurum gestare cum per urbem incederent, quam fustem videtur Hieronymus vocare; quia erat, credo, virga majuscula è lauro. Hesychius, Ἰθυωτήριον, ὃ φέρουσιν οἱ μάντις σκῆπρον ἀπὸ δάφνης. Sane poetæ dicuntur *laurum mordere*, Juvenali; & Cassandra δαφνηφόρος à Lycophrone appellatur: quod quomodo Critici explicent, non est obscurum. Apud Æschylum in *Agamemnone* habitus vatis hic est, ut amictus veste vatum propria, quam poeta appellat χρησθεῖαν, manu scipionem gestet, & coronam collo appensam: nam ait Cassandra se habere καὶ σκῆπτρον καὶ μαντεῖα περὶ δέσση.

Καὶ τὴν ὁδὸν περὶ δάφνης γαλή.] Fortasse παρὰ δάφνη. Ambigunt docti sit ne γαλή *mustela domestica* an *felis*. Utrumque animal fuit olim inter ea quæ occurſu suo auspiciū facerent, quod Græci vocabant ἐνὸδιον σύμβολον. De mustela habes apud Plautum in *Sticho* A. III. S. II. v. 7. de fele extat exemplum apud Terentium. Apud Athenienses autem γαλή transcurſus dirimebat comitia, ut apparet ex Aristophanis *Concionantibus*, Sc. Εγὼ δὲ ἵνα εἰς ἀγορὰν ἔλθω. v. 65. Artemidorus vero libro tertio, sive *Ενὸδιῳ*, non parum differre docet, fueritne γαλή visa accedens, an abiens; item agens aliquid gratum, an contra; necnon, ageretne an pateretur. Et quod γαλή malum augurium faceret, inter alias hanc quoque causam affert, quia sit voci δίκη ἰστέφη. quod ita est; nam si utriusque dictionis litteras ad calculum voces, redibit par summa XLII. id autem est quod Græci intelligunt, cum dicunt duo vocabula, aut duos versus, esse ἰστέφη. Sed quid vetat ipsius Artemidori verba ascribere? Γαλή, inquit, συντίθηται σημαίνει παντὲρ γόν καὶ κακὸν τροπον, ἢ δίκην. Ἔστι γὰρ ἰστέφη δίκη καὶ γαλή. Ἀπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν σύγκειται γραμμάτων. Καὶ δάνατον, ὅ,τι, γὰρ ἂν λάβῃ τέτο σῆπει. Καὶ ἐργασίας καὶ ἀφελείας κτελείται γὰρ πρὸς πόνον καρδῶν, καὶ ἰλαρίαν. Τὴν δὲ διαφορὰν ἔχει λαμβάνειν τέτων ἀπὸ τοῦ βλέπειν προσιέσθαι ἢ ἀπείσθαι. πρέπεται πῆδον, ἢ ἀνδρὲς πείσχουσιν πῆ δρῶσαν. Ex his apparet γαλή conspectum non malum semper portendisse, sed aliquando etiam lucrum, aliquando gaudium ac lætitiā. Quid quod etiam purgandi vim quandam in hoc animali inesse crediderunt Athenienses? qui propter ea quando in concionem conveniebant circumferri felem jubebant: eratque hoc purificationis & lustrationis certum genus. Aristophanes *Concionantibus*, Sc. II. v. 67. Ὁ περὶ ἀρχῆς, περὶ φέρειν χρὴ τὴν γαλήν. *Heus lustrator, circumferre decet felem.* Erat & canis interven-tus, sive potiùs transcurſus (Plutarchus *δικαδερμὸν* vocat Περὶ φιλαδέλφειας) inauspicatus: unde est apud Plautum *Casin.* A. V. S. IV. v. 4. *canina scava.*

Ἐως δὲ ξείλη τις] Qui videlicet omen luat, & quod mali portendebat felis transcurſus, id ipse subeat.

Ἡ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ διαλάβη.] Ridere licet veterum stultitiam. Putarunt illi cum aliquod triste signum apparuisset, posse id facile eludi, & quod ostendebatur periculum effugi, si vel verbis, vel aliquo facto indicarent se omen non accipere, sed abominari. Verbis quidem, cum dicerent, Εἰς κεφαλὴν σοι, *In caput tuum*; omen nempe redeat. Quæ abominandi formula frequens est apud utriusque linguæ scriptores: unius Senecæ verba ponam ex *Consolatione ad Martiam* cap. ix. *Quis non, si admoneatur ut de suis cogitet, tanquam dirum omen respuat, & in capita inimicorum aut ipsius intempestivi monitoris abire illa jubeat?* Re vero, aut facto aliquo detestabantur, id quod portendebat sinistrum aliquid insectantes. Cum enim vel avis inebra, vel aliud infaustum animal occurrisset, periculo se defunctos putabant, si id lapidibus petiissent & feriissent. August. lib. 11. *De doctrina Christiana, Plerumque tam superstitiosi sunt quidam, ut etiam canem, qui medius intervenerit, ferire audeant.* Planissime vero Dio Chrysostomus, oratione xxxiv. Ἄνθρωπος Φρύξ, inquit, ἐπὶ κτενίου ἐλάδισεν· ὥς δ' ἐτεάσατο πινυκορώνην, οἰονισάμενος (οἱ γὰρ Φρύγες τὰ ποιῶντα δέχονται) λίθον βάλλας· καὶ πῶς τυγχάνει αὐτῆς. Πάνυ ἔν ἡδὴν, νομίσας εἰς ἐκείνην πετερόμεν τὸ χαλεπόν. *Homo Phryx jumento vehebatur: qui cornice aspecta, ominis loco rem ducens, (nam Phryges talium observatione excellunt) lapide cornicem petit; accidit ut quam petebat, feriret. Ille gaudere supra modum, quod crederet in ipsam malum esse versum.* Hinc mos ille veterum notatus Apuleio *Milesia* tertia: *Quid? (ait) quod istas nocturnas aves, cum penetraverint larem quempiam sollicite prehasas foribus videmus adfigi, ut quod infaustis volatibus familia minantur exitium, luant cruciatibus: atque hoc scimus hodieque à quibusdam observari.* Simili igitur ratione iste quoque conspecta fele, tres lapides in ipsam jactat: ut nimirum quod malum videbatur portendi, id in ipsius felis caput rejicere se hoc facto testaretur. Nam ut Plinius lib. xxviii. cap. 1. ait, ostentorum vires in eorum erant potestate quibus ostendebantur: ac prout quæque essent accepta, ita valere illa arbitrabantur. Sic etiam oracula & vaticinationes eludi solitas legimus, cum apud alios historicos utriusque linguæ persæpe, tum apud Suetonium in *Julio*, capite lxx. & Dionysium Halicarnasensem non uno loco. Sic & visorum nocturnorum, quæ mali aliquid portendebant, efficaciam impediabant respuendo & procul à se amoliendo: cujus rei exemplum est apud Tacitum primo *Annalium*, cap. lxxv. in istis de Cæcina: *ducem terruit dira quies.* Nam *Quintilium Varum, sanguine oblitum & paludibus emersum, cernere & audire visus est velut vocantem; non tamen obsecutus, & manum intendentis repulisse: neque enim otiosa sunt postrema verba: Sed illis Tacitus causam reddit, cur hoc rerum exitu caruerit.* Ex his, & vera lectio istius loci intelligitur (legendum enim διαλάβη, non διαλάβη) & verus etiam sensus perspicitur: à quo quantum docti viri deerrarint, nolo dicere: æquus lector facile æstimabit & judicabit. Ait autem τρεῖς, quia, ut ex Plinio, Festo, aliisque notum, numerus impar Deo gratior, & quod e Virg. *Ecl.* ix. v. 75.

v. 75. norunt pueri, *numero Deus impare gaudet*: per imparem vero ternarium intelligi indicant præcedentia. Quare etiam in illis ἐπεὶ δ' αἱς, αἰετῶν, & amuletis, quibus suos libros Marcellus & Alexander Trallianus, ipseque adeo Plinius referferunt, frequens is numerus. Rationem autem, cur numerus ternarius inter alios habeat prærogativam aliquam, reddit Arist. lib. 1. *de cælo* cap. 1. ex opinione Pythagoreorum, qui aiunt, ὅτι τὸ πᾶν καὶ τὰ πάντα τοῖς τρισὶν ἀριθμοῖς, omne & omnia tribus determinata esse, τελευταία γὰρ, pergit, καὶ μέσον καὶ ἀρχὴ τὸν ἀριθμὸν ἔχει τὸν τε παντός. *Finis enim & medium & principium numerum habent eum, qui ipsius omnis est.* Eadem ratio placet etiam Plutarcho, quem vid. 111. *Sympos.* cap. 9. Porro videntur Græci ad hanc similemve aliam trium lapidum superstitionem allusisse illo proverbio,

Τρεῖς εἰσὶν ἱκανοὶ προκτὸν ἐκμάξαι λίθους.

qua adagione usus Aristophanes: nec me fugit quomodo exponatur à veteribus; verum ego arbitror olim fuisse aliter conceptum proverbium: postea verò quæsitum, ut fit, occasione joci, ita cœpisse efferri ab hominibus urbanis. Ἐκμάξαι verbum esse huic rei accommodatissimum infra docemus. Notavimus & aliam in tribus lapidibus superstitionem veterum non minus ridendam. Columella libro *De arboribus*, capite 23. *Mala Punica ne rumpantur in arbore, remedium sunt lapides tres, si, cum seres arborem, ad radicem ipsam collocaveris.* Simile est quod de scilla idem auctor adjicit. *Palladius lib. 1v. titulo x. Qui in scrobe deponit, si tres lapillos in ipsa radice constituat, providebit ne poma findantur.* Ne illud quidem prætermittam & φιλομαθῶν χάριν. Olim si duos fratres simul ambulantes lapis saxumve in via forte jacens divisisset, ita ut medius inter fratres lapis reperiretur, ominosum id & infaustum habebatur. Refert Plutarchus Περὶ φιλαδελφίας, cap. 36. p. 490.

Καὶ ἐὰν ἴδῃ σφῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἢ ἐν ἐνταῦθα ἰδρῶσαι δὲ.] Mendosam perspicue lectionem docti viri sanant, ὅψιν *visum* aut *spectram* legentes, non σφῶν & afferunt apposite sane locum Platonis è decimo *De legibus*. Mihi tamen placebat ὅψιν pro σφῶν restitui: cujus conjecturæ nondum me poenitet; atque adeo haud aliter à Theophrasto scriptum puto. qui cum paullo post ἐνυπνίαν meminerit, vix est ut hic ὅψιν mentionem fecerit. Non quò fugiat me ὅψιν & ἐνυπνίαν subtiliter à veteribus criticis distingui; sed illam distinctionem nemo sanus hic recipiet. Constat vero ex Ciceronis libro 1. *De divinatione* & multis aliis auctoribus, serpentem vidisse in ædibus aut in itinere, triste auspici-um fuisse. Solebant autem loca, in quibus monstra fuerant visa, religiosa fieri: ut in eo loco, qui fulmine tactus esset, observabant; quem locum Romani, ut notum est, *bidental*, quòd bidentibus ibi fieret, appellabant. Notus est super hoc Artemidori locus: sed & Plutarchus in *Pyrrho*, cap. 62. p. 402. D. ait τὰ μεταβαλλόμενα τοῖς καὶ ἐν τοῖς ἀνέμετα μένειν χροῖα, *loca quæ fulmine afflantur manere inaccessa.* Idem puto fuisse observatum in aliis locis ubi portenta visa fuissent. Hinc illa Platonis querela de superstitiosis hominibus, mulieribus præsertim, quas ait levissimas ob causas, & pavores inanes, impelli

impelli solitas, ut aras & facella diis statuerent: *ut jam*, inquit Plauto, *nullus locus iis vacet, non domus ulla, non vicus*. Porro serpentes fere per impluvium è tectis descendebant in ædes, & ibi soliti conspici. Plautus *Amphitruone*, A. v. S. 1. v. 56. *Devolant angues iubata deorsum in impluvium duo*. Terentius *Phormione* Act. 1 v. Sc. 1 v. v. 27. *Anguis per impluvium decidit de tegulis*. Vide Alexandrinum Clementem, Theodoretum in Θεοφ. & Dionem. Eo igitur loco (non autem ubi videntur insomnia) ait auctor, facella à sui temporis superstitiosis hominibus solita excitari. Jure Romano id non erat licitum: Fuit enim lex vetus tribunitia, quæ vetaret injussu plebis ædeis, terram, aram consecrare. Auctor Cicero *pro domo sua ad Pontifices*, cap. 49. & 50.

Τῶν λιπαρῶν λίθων ἢ ἐν ταῖς πελώδοις.] Legimus *πελώδοις*, vel *παρώδοις* ut de iis lapidibus intelligamus, qui in viis à viatoribus coli solebant: de iis Sibylla,

Καὶ παρώδοισι λίθων συγχάρματα ταῦτα σέβειδε. Sed præstat legere *πελώδοις*. Nam aliud sunt ἑρμαῖες, de quibus Sibylla sine dubio intelligit, ab unctis lapidibus, qui in proverbium abierunt. Dicebant enim de homine superstitioso, πάντα λίθων λιπαρὸν προσκυνεῖ. Clemens Alexandrinus libro 7. *Stromatum* p. 713. οἱ αὐτοὶ δ' εἰσι πάντων ξύλον καὶ πάντα λίθον, τὸ δὲ λεγόμενον, λιπαρὸν προσκυνέοντες. i. e. *Ii autem ipsi omne lignum & omnem lapidem pinguem, ut dicitur, adorantes*. Meminit & Apuleius initio *Floridorum*, cujus locum apponam, quia insignis est; multa enim similis superstitionis exempla velut uno fasce complectitur. Neque enim justius religiosam moram viatori objecerit, aut ara floribus redimita, aut spelunca frondibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pellibus coronata, vel etiam colliculus sepimine consecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel cespes libamine humigatus, vel lapis unguine delibutus. Sed & alii multi unctorum lapidum meminere, quod pridem Turnebus in *Adversariis* observavit, quem vide *lib. 1. cap. 17*. Quid quod etiam in sacra historia simile quid observavimus nos? Vide *Geneseos* cap. vigesimum octavum, *commatē 18. & cap. 35. comm. 14*. Vid. etiam Elmenh. ad Arnobium *lib. 1. p. 22*.

Καὶ ἐν μὲν δούλακον ἀλφίτων διαφάγη.] Etiam mures olim auspiciū faciebant. Ausonius, *Technopægn. sive Eidyll. XII. v. 3*.

Quadrupes oscinibus quis jungitur auspiciis? *mus*. Ad cujus locum quæ observavit Magni Scaligeri non minor filius, potest videri in *Lectiōibus* ejusdem *Ausonianis*, *lib. 1. cap. 25*. Imprimis autem triste putabant, si quid mures arroffissent. Vide Ciceronem *De divinatione* libro secundo paulo antè medium. Plinius quoque libro octavo, capite 57. idem annotat: addens, eos, cum candidi provenere, lætum facere ostentum. Idem in soricibus observabatur; quorum occentu dirimi auspicia ibidem ait Plinius. Eleganter verò Augustinus *De doctrina Christiana*, libro 11. de superstitiosis loquens: *Hinc sunt*, ait, *illa: cum vestis à soricibus roditur, plus timere suspicionem futuri mali, quam præsens damnum dolere*. Unde illud eleganter dictum est

Catonis

Catonis, qui cum esset consultus à quodam qui sibi à soricibus erosas caligas diceret: respondit, non esse illud monstrum, sed vere monstrum habendum fuisse, si sorices à caligis roderentur. Græci auctores simillimum Bionis [nec scio an ita legendum sit etiam apud Augustinum] dictum referunt. Clemens Alexand. lib. vii. Stromat. p. 712. Τί δὲ καὶ θαυμαστὸν εἰ ὁ μῦς, φησὶν ὁ Βίων, τὸ θύλακον διέτρεχεν, οὐχ εὐρών δ', πρὸς αὐτὸν; τί ποτὶ γὰρ ἦν θαυμαστὸν, εἰ, ὥσπερ Ἀρκεσίλαος παίζων ἐν χειρὶ, τὸ μῦς ὁ θύλακον κατέτρεχεν. Quid mirum, inquit Bion, si mus calathum arrosit, cum non inveniret, quid comederet? hoc enim fuisset mirum, si, ut ludens argutabatur Arcesilaus, murem calathus comedisset. Vide etiam Theodoretum. Θύλακος faccus est scorteus, ubi erat farina vel panis: nam etiam ἀροθῆκω, hoc est, panarium, explicat Aristophanis scholiastes in Concionant. ad Scenæ Οὐτὸς πὶ ποιεῖς; ἐστὶν. vers. 11. Ejusmodi faccum secum ferebant quando ibant τὰ ἀλφίτω emptum, hoc est, farinam quæ in foro vænibat, quod ἀλφιτόπωλις ἀγορῆ appellabatur. Aristophanes Concionantibus, sub finem scenæ Εἰ δ' ἐν εἰς ἀγορῆν, &c.

Κάπειτ' ἐχώρεν εἰς ἀγορῆν ἐπ' ἀλφίτῳ.

Ἐπειδ' ὑπέχοντο ἄρτι μὲ τὸ θύλακον.

Deinde ivi in forum ad farinas.

Postea tenente jam me panarium.

Interpretes, qui θύλακον ἀλφίτων reticulum panis vertunt, incogitantiaæ magnæ se obligarunt & ναυαχίας. Reticulum enim panis apud Horatium, lib. 1. Sat. 1. v. 47. & Juvenalem, est quod γύργαδον Græci vocant. Hesychius, Γύργαδον, σκεῦος πλεκτόν, ἐν ᾧ βάλλουσιν ἄρτον οἱ ἀροτοκόποι. Glossarium, Reticulum, γύργαδος. Sed & ad alia his reticulis utebantur: unde est γύργαδος ψηφισμάτων apud Athenæum libro primo, ex Aristophane: quem locum nimis ineptè docti viri hætenus sunt interpretati. Aristophanes vero in Vespis, Scena εἰς πρὸς θύλακον ἡλιασῆς, ἐστὶν. vers. 17. ἐπὶ ῥήματι σίχων κ'. θύλακους ἀνόμεναι τὰς περὶ τοῖς σκέλεσι καὶ τοῖς μηροῖς περσικὰς ἀναξυρίδας, Persarum braccas ἐκ ἀναξυρίδας θύλακας dixit, inquit ibi Scholiastes. Adeo autem familiare est muribus θύλακας rodere, ut propterea θύλακοτρῶγες à poetis appellentur. Hesychius, θύλακοτρῶγες, μῦς, οἱ δὲ ἀκρίες.

Πρὸς τὸ ἐξηγητικόν.] Hoc est, ad portentorum interpretem, & divinum: qualis olim Athenis Lampon ὁ μάντις, qui κατ' ἐξοχὴν dictus est ὁ ἐξηγητής: ut ait Scholiastes Aristoph. ad Act. 1. Sc. iv. Nebul. Multa de hoc apud eundem comicum, ut in Avibus Sc. Ελαλεῖς χάρις &c. & in fine Sc. ἐυφημία' εἶπω, &c. & in historiis.

Ἐκδῆναι τὸ σκυτοδέφην ἀπογράφαι.] Lege fidejubente me ἀπογράφαι quod convenientissimum verbum est cerdoni, & veteramentariorum futuri: quem σκυτοδέφην minus proprie vocat ἀντὶ τοῦ σκυτοτόμου, vel πῖσυλλον sic enim Athenis nominabantur. Jam ante diximus, faccum, de quo agitur, fuisse ex aluta aut corio: qualis erat follis aut pasceolus apud Romanos. Scholiastes Aristophanis in Plutum ad v. 41. Sc. 11. Act. 3. vocem σάκκων, vel, ut alii legebant, σάκκων, interpretatur ἐκ δερμάτος σακκίον, ὅπερ θύλακον

λέγοντες. Hefychius, θυλάκια, ἀσκοὶ δερμάτινοι. Græci peram cynicorum solent ita vocare, ut Maximus Tyrius *Sermone xxxvii.* sub finem; ubi ea quæ Philosopho fortuna addit, instar histrionicorum amictuum ait esse, cum præstantia poematum maneat, sive princeps ea recitet, sive famulus. Ὁ Ἀγαμέμνων, pergit, τὸ σκῆπτρον φέρει, Τηλέφου ῥακία καὶ θυλάκων ἀπρόωνται δὲ οἱ παύμενοι οὐδὲν μᾶλλον τοῦ Ἀγαμέμνωνος τοῦ Τηλέφου. *Agamemnon sceptrum gerit, pannos laceros cum pera Telephus; neque magis tamen Agamemnonem quam Telephum spectator audit.* Ea pera fuit coriacea, quod certum est. Ideo Tatianus ait, loquens de Cynicis, λέγοντες μὲν δεῖδω μιν δεινός, κατὰ δὲ τὴν Πρωτέα σκυτοδέψα μὲν χρίζοντες διὰ τὴν πῆραν, ὑφάντες δὲ διὰ τὸ ἱμάτιον. Sane vulgata lectio inepta est, neque hujus fieri debet.

Ἀλλ' ἀποτραπείς ἐκδύσασθαι.] Hoc verbum & *exerundi*, & *excutiendi* *procul à se* significationem habet: nec sunt audiendi, qui rescribunt ἐκδύσασθαι.

Καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθαρμεῖν.] Harum purgationum auctor & inventor apud Græcos Epimenides. Laertius in vita; λέγεται ὅτι καὶ πρῶτον οἰκίας καὶ ἀγρὸς καθῆραι. meminit Dioscorides, & alii.

Καὶ ὅτε ὀπιλειῶναι μνήματα.] Hesiodus, *Εργ. καὶ ἡμ. vers. 748.*

Μὴτ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίζειν (ὃ γὰρ ἄμεινον)

Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνὴρ ἀνέλιος ποιῇ.

Neque super monumentis locato (non enim bonum est)

Puerum xii. annorum; quia virum inertem facit.

Nota sunt bustorum formidamina & monumentorum terriculamenta. Hoc Romani maxime in Diali flamine observabant; nam ille locum, in quî bustum esset, nunquam ingrediebatur. A. Gellius *lib. x. cap. 15.*

Οὐτ' ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν.] B. Chrysostomus *homilia xiiii.* in Epistolam ad Ephesios: Græci, inquit, δεδίδκασι τὰ ἐν ὄντι ἀμαρτήματα ἐπὶ τὸ σῶματ' οὐ, καὶ δὲ, λέχ' οὐ, καὶ ἡμερῶν παρατηρήσεις, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Præcipua autem hæc observatio in sacrorum ministris locum videtur habuisse. Sane apud Mosem *Levit. xxi. commate 11.* hac lege summus sacerdos alligatur: *Ne ad cadavera venito: ne pro patre quidem suo aut matre se polluito.* At apud Romanos Dialis flamen, cui tam multæ fuerant cæremoniæ impositæ, etsi mortuum attingere non poterat, funus tamen exsequi non erat illi religio: vide A. Gellium *Lib. x. cap. 15.* Lycurgi lege, ut Plutarchus ait in *ipso cap. 50. p. 56.* B. omnis hujuscemodi circa mortuos superstitio fuit Lacedæmone sublata. Cæterum propter hanc causam, institutum olim fuit, ut indicia apponerentur foribus domus funestæ: ne, videlicet, inscius aliquis ingrederetur, & se imprudens pollueret. De vase aquæ lustralis jam diximus: eodem spectabant capilli de ipsius defuncti capite secti, qui foribus appendi soliti. Euripides *Alceste, v. 98. seqq.*

Πυλῶν πάριθεν δὲ ἔχ' ὄρεσ'

Πηγαῖον (ὅς νομίζεται)

Ἔς) χέρνιβ' ὅπ' φθιτῶν πύλαις,

Χαίτα τ' ἔπ' ὅπ' περὶ θυρα τομαῖ-

Ος, ἃ δὲ νεκρῶν πένθει πιναῖ.

Non video ante fores

Fontanam (ut receptum est moribus)

Aquam cadaveri lavando destinatam pro defunctorum foribus,

Comaque nulla ad vestibulum secta est,

Quae profecto accidunt, fierique solent in luctu mortuorum.

Apud Romanos cupressus domus funestæ faciebat indicium: quod ex Plinii libro xvi. cap. 33. & Servio pridem doctis viris notum, notatumque. Hinc Virg. *Æn.* v. vers. 64. dicitur *atra*, eidem vi. *Æn.* vers. 216. & Ovidio iii. *Trist.* Eleg. xiiii. *feralis*, Horatio *Epod.* v. vers. 18. *funebri*, & lib. ii. ode xiv. *invisa*. Notat autem Servius idem ad iiii. *Æn.* ab Atheniensibus tractum morem; *nam apud Atticos*, inquit, *funestæ domus cupressi fronde velantur.*

Οὐτ' ὅτι λέχει.] Scribendum λέχει, ut modo ὅτι νεκρῶν. Hesychius, λέχει, ἐφ' οἷς τὰς νεκρὰς κομῶσιν. Etiam Latini *lectos* vocant, in quibus mortui collocabantur & efferebantur. Erit autem figura ἐν διὰ δυοῖν. ἔτ' ὅτι νεκρῶν ἐλθεῖν, ἔτ' ὅτι λέχει, pro ὅτι τὰ τῶν νεκρῶν λέχει. & referendum ad περὶ θάνατος solemnities. Sed est & alia lectio ὅτι λέχει, quam potius retineo. Euripides *Iphigenia in Tauris* vers. 389, seqq.

Τὰ τ' εἴ τι μίμφομαι σφίσματα

Ἥ τις, βροτῶν μὲν ὡς τις ἀψήτοι φόνος,

Ἥ καὶ λοχείας ἢ νεκρῶν δίχην χερσίν,

Βωμῶν ἀπεύρει μυσταρῶν ὡς ἡγεμῖνη.

Dea vero damno vaframenta;

Quæ, si quis quidem mortalium patrârit cadem,

Aut etiam partum aut cadaver attigerit manu,

Eum arcet ab ara ut impurum existimans.

vide Porphyrium lib. ii. περὶ ἀποχῆς. Sic λέχει interpretor in superiore loco Johannis Chrysostomi, de cubili puerperæ: sic in homilia iii. ad Titum, ἢ ἀπὸ λέχεις est puerpera, vel quæ recens è puerperio surrexit: nam interpretes male aliter accipiunt. In Novella Leonis decima septima appellatur γυνὴ ἐπίλοχος, ubi eorum error corrigitur, qui mulierem nondum sacro lavacro lotam, post partum de vita periclitantem, volebant baptizare ante diem xl. tanquam pollutam, & sacramento indignam: quæ erat crudelissima sententia.

Καὶ ὅταν ἐνύπνιον ἴδῃ.] Notum est, veteres cum triste aliquod insomnium viderant, ἀποτροπασμῶς χάριν sacra quædam factitasse. Aristophanes *Ranis*, Act. V. Sc. ii. vers. 85.

Ἀλλὰ μοι ἀμφίπολοι λύχρον ἀΐσατε,

Καλπίσι τ' ἐκ ποταμῶν δέξουσι ἄρατε.

Θέρμυτι δ' ὕδωρ,

Ὡς ἂν θεῶν ὄνειρον ἀποκλύσω.

Ferte facem celeres famula mihi,

Situla aquam è liquido date flumine;

Calfacite undas,

Hæc ut somnia fontibus abluam.

Martialis libro xi. epigr. 50.

Amphora nunc petitur nigri cariosa Falerni,

Expiet ut somnos garrula saga tuos.

Sed in re non obscura non abutar neque meo neque lectoris otio.
Exempla passim apud tragicos.

Τίμι θεῶ, ἢ τίμι θεῶ.] Græci vocant δαίμονας ἀποτρόπαιους apud Romanos
Jovi prodigiali fiebant sacra. Plautus *Amphitryone*, A. II. S. 11. v. 107.

Sed, mulier, postquam experrecta es, prodigiali Jovi

Aut mola salsa hodie, aut thure comprecatam oportuit.

Creditum etiam est à veteribus expiari somnia, si illa Soli narrassent;
Euripides,

“Α καὶ νῦν δ’ ἡκὶ νῦν φέροισα φάσματα,

Λέξω πρὸς αἰδέρ’, εἴπῃ δὴ τόδ’ εἰς ἄκθ’.

Sophocles *Electra*, vers. 431, 432.

Τοιαῦτά γε παρ’ ἡμῶν, ἡνίχ’ ἡλίου

Δείκνυσσι τῶνδε, ἐκλυον ἔξηγεμένους.

Sic namque cognovi ex quodam qui tum adfuit,

Ad orientis versa cum Phœbi jubar

Nocturna spectra exponeret.

Ad quæ Scholiastes, Τοῖς παλαιῶς, inquit, ἡμεῖς, ἀποτροπαζομένους
τῶν ἡλίου διηγείσθαι τὰ ὀνειράτα.

Πρὸς τὰς Ὀρφεοτελεστας κατὰ μὲν πορεύεσθαι.] Orpheus in Græciam
initiorum genus quoddam, vel teste Demosthene, invexit, quod
Ὀρφεὺς τελεταῖς vocabant, & qui illa docerent *Orpheotelestas*. Ait au-
tem κατὰ μὲν, quia sub exitum cujusque mensis videntur soliti ini-
tiari Athenienses. Habeo ejus rei auctorem scholiasten Aristophanis,
qui testatur circa finem singulorum mensium fieri solitas τὰς μυστικὰς
δαπάνας. Proclus in Hesiodi commentariis auctor est veteres operam
simulatricibus dedisse die mensis xix. Persuasum autem erat Atheni-
ensibus, eos qui mysteriis istis & Eleusiniis essent initiati, divinis in
Orco fruituros honoribus. Laërtius in *Antisthene*, & alii.

Καὶ ὅτι ταῖς τελεταῖς ἀπελθόν.] Imo ὅτι τὰς τελεταῖς, ut postulat Helle-
nismi ratio: verum arbitror majus vulnus subesse, & desiderari ali-
quod vocabulum, aut etiam fortasse plura. Notum autem, in tri-
viis & compitis sacra Hecataë olim fieri solita: eodem etiam moris
fuit τὰ καθάρματα & purgamenta urbium projicere. Eustathius,
φασὶν ὅτι δῖον ἐκάλεον κώδιον ἱερεῖς τυθέντ’ αὖτε μιλίχην ἐν τοῖς καθαρ-
μοῖς φθίνοντ’ αὖτε μαιμακτηριῶν μνησθῆναι, ὅτι ἤγοντο τὰ πομπαῖα, καὶ καθαρμῶν
ἐκβολαὶ εἰς τὰς τελετάς ἐγίνοντο. Ea purgamenta etiam ὀξυδύμια appella-
ta sunt: qua de voce & ritu hoc toto consule Harpocracionem. At-
que hæc sacra cum peregissent, non ante domum redibant, quam &
vestem & corpus aqua, vel fluviali, vel fontana purificassent. Porphy-
rius lib. 11. §. 44. p. 87. Πάντες ἐν τῷ αὐτῷ ὁμολόγησαν οἱ θεολόγοι, ὡς ἔτε
ἀπλὴν ἐν ταῖς ἀποτροπαῖαις δυσταῖς ἢ δυσμένειαν, καθαρπίοις τε χρῆσθαι μὴ
γὰρ ἰσὶ τις εἰς ἄστυ, μηδ’ εἰς οἶκον ἰδόν, μὴ πρότερον ἐσθῆτα καὶ σῶμα ποταμοῖς
ἢ πηγῇ ἀποκαθίρας. Omnes in hoc consenserunt Theologi, quod in sacri-
ficiis

ficiis quæ ad malum aliquod avertendum fiunt, ea quæ immolantur non sunt comedenda, sed expiatoriis utendum sit. Nemo enim (aiunt) in urbem eat, nec in propriam domum, nisi prius veste & corpore fluviiis aut fonte mundatis.

Κατὰ κεφαλῆς λίσσασθαι.] Colligi hinc posse videtur in triviis fuisse καθαίρειν· potest tamen etiam aliter accipi. Ritus lavandi capitis in purificationibus exprimit Persius Sat. 11. vers. 15.

—————Tiberino in gurgite mergis

Mane caput bis terque.

& Juvenalis Sat. VI. vers. 523.

Vorticibus timidum caput abluet.

Σκίλλη ἢ σκύλακι καλεῖσθαι αὐτὸν καθαίρειν.] Tangit duplicem veterum consuetudinem expiandi lustrandique se: altera erat, circumacta circa corpus scilla; altera, catulo similiter circa corpus ducto. Hoc enim significat καθαίρειν. De scilla, quod expiandi vim crederetur habere, notum vel ex Plinio & medicorum libris. Artemidorus Εὐροδίων, Ἡ σκίλλα καθαίρει τὸν νόμον. Lucianus Ἐπισκοπεῖντες, — ἐν θηρί τῷ με, καὶ ἀπὸ μαξί, καὶ περὶ νιζὸς δαδὶ καὶ σκίλλῃ, καὶ ἄλλοις πλείοσι. Dio Chrysostomus Oratione XLVIII. ἀλλὰ μοι δοκεῖ καθαίρειντας τὴν πόλιν μὴ σκίλλῃ μὴδὲ ὕδασι, ἀλλὰ πολὺ καθαυτέρῳ χρήματι λόγῳ κοινῇ πράττειν. Plura Clemens Alexand. septimo Stromat. pag. 713. & Theocriti scholiastes in Thalyssis. De catulo, res minus vulgo, ut videtur, nota: quare etiam ejus ritus ignorance interpretes miris modis hunc locum depravarunt; in quo nihil erat prorsus mutandum. Nam verum est quod diximus, veteres catulo solitos lustrare se, eum circumferentes circa corpus: eamque lustrationem vocabant περισκυλακισμόν. Plutarchus in Κεφαλαίοις Romanorum institutorum LXVIII. pag. 280. B. Τὸ δὲ καὶ πάντες, ὡς ἐπὶ εἰπεῖν, Ἕλληες ἔχοντο καὶ χερσὶν γὰρ μέλει νῦν ἐνίοι σφαγῶν πρὸς τὰς καθαρμῶν καὶ περιήκοντες τὰς ἀγασμῶν δεινῶν, περισκυλακισμόν τὸ τοιοῦτον γίνεσθαι τὴν καθαρμῶν καλοῦντες. i. e. cane in piaculis fere omnes usi sunt Græci, utunturque in hunc usque diem eo pro piaculari hostia nonnulli; expiandosque catulis tangunt, quam februationem periscylacisimum vocant. Idem repetit in Romulo. Fuerunt & alii tum scillæ, tum catulorum in februationibus usus, quos prudens omitto. Tirones moneo pertinere ad hunc ritum verba legis III. §. 3. D. Ad legem Corneliam de sicariis: quæ tamen alio referunt viri docti.

Αὐτὸν περικαίρειν.] Significat hoc verbum applicare aliquid corpori, expiandi causa, idque in orbem ducere; quod & περιεῖναι dicitur: Latinis circumferre. Virgilius, VI. Æn. vers. 226.

Idem ter socios pura circumtulit unda.

Ad quem locum Servius:

Circuntulit, purgavit. Antiquum verbum est.

Plautus, Pro larvato te circumferam: id est purgabo.

[Amphit. Act. II. Sc. 11. vers. 143.

quin tu istanc jubes

Pro cerrita circumferri.]

Nam lustratio à circumlatione dicta est vel tæda vel sulphuris.
Juvenalis, Sat. 11. vers. 157.

Si qua darentur Sulphura cum tædis.

Recte exprimit Servius circumlationem illam, quæ in lustrationibus fieri solebat: sed ejus ritus graphica extat descriptio apud Claudianum in *Panegyrico Honorii*, sexto ejus consulatu, vers. 324. seqq. quem locum juvat ascribere.

*Lustralem sic triste facem cui lumen odorum
 Sulfure ceruleo, nigroque bitumine fumat,
 Circum membra rotat doctus purganda sacerdos,
 Rore pio spargens, & dira fugantibus herbis,
 Numina terrificumque Jovem, Triviamque precatus,
 Trans caput aversus, manibus jaculatur in austrum
 Secum rapturas cantata piacula tædas.*

Similiter & urbes & agri lustrabantur, hostiis in orbem circumlatis. Polybius libro quarto de Mantinensibus: καὶ καθαρμὸν ἐποίησαντο, καὶ σφέρα ἀεικέλικαν τὴν τὴν πόλεως κύκλῳ, καὶ τὴν χώρην πάντες: ideo Latinis ea sacra *ambarvalia* dicta. Atque hinc est, quod τὸ αἶψα fere in vocibus eo pertinentibus reperitur: ut in αἰμαίνεσθαι, αἰμαίνεσθαι, αἰμαίνεσθαι, αἰμαίνεσθαι & αἰμαίνεσθαι, etsi Homerus *Odyss.* x. vers. 494. διαδιδῆναι dixit. Sic & αἰμαίνεσθαι καὶ αἰμαίνεσθαι apud Aristotelem in sexto *Historiarum* cap. 11. de lustratione gallinarum, quæ αἰμαίνεσθαι Plutarcho lib. vii. *Sympos.* problem. 11. nuncupatur. Sed & ἀπομαίνεσθαι eo sensu usurparunt: Demosthenes *Pro corona*, καθαιρέων τὰς τελευμένους, καὶ ἀπομαίνεσθαι τὰς πηλὰς καὶ τοὺς πύργους. i. e. purgans initiatos & abstergens luto ac fursibus. Sic accipiendum & in illo Callimachi, ut putō, versiculo, initio Athenæi, cap. 11.

Τεὶς δ' ἀπομαζαμένοισι θεοὶ διδῶσιν ἄμεινον.

Scilicet abstersis ter dii donant meliora.

quem locum non recte Erasmus, & alii, aliorum conati sunt trahere, cum ex hoc ritu sit explicandus. Hinc dictæ sunt mulierculæ, quarum hic Theophrastus meminit, ἀπομαίνεσθαι, ut est apud Pollucem lib. vii. cap. 33. vel αἰμαίνεσθαι, ut vocat eas Plutarchus, *De superstitione*. Latinis *piatrices*, & *simulatrices*, vel potius *simpulatrices*; vide Festum. Talem fuisse ait Demosthenes Glaucotheam sive Empusam Aeschinis matrem, in ea contra ipsum *De falsa legatione*.

Μαινόμενον τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον.] Plautus Captiveis, Act. iii. Sc. iv. vers. 15.

Hegio, hic homo rabiosus habitus est in Alide,

Ne tu, quod istic fabuletur, aures immittas tuas.

Nam istic hastis insectatus est domi matrem & patrem;

Et illic isti, qui sputatur, morbus interdum venit.

Proin' tu ab istoc procul recedas.

Suspitor etiam ob similem superstitionem factum, ut Akis rex Davidem insaniam simulantem procul à domo sua arceret: id enim videntur ultima verba ejus capitis suadere. Locus est primo *Samuelis*, cap. 21. Similis sententia in *Eumenidibus* Varronis, *Apaga in die re-ctum à domo nostra istam insanitatem.*

Ad CAPUT XVII.

Περὶ μεμψιμοιίας.

Eπὶ ᾧ μεμψιμοιία.] Injustitiæ species quædam est & illiberalitatis hoc vitium: quod fere in calamitosis pauperibusque, vel paupertatem simulantibus, & senibus reperitur. Nam ut felicitas superba, ita querula calamitas est, eorum maxime qui è magnis aut mediocribus opibus ad inopiam sunt redacti: recteque ille apud Terentium, *Adelph. Act. IV. Sc. III. v. 14.* sequ.

Omnes quibus res sunt minus secunda, magis sunt nescio quomodo Suspiciosi: ad contumeliam omnia accipiunt magis:

Propter suam impotentiam se semper credunt negligi.

& apud eundem poetam *Adelph. Act. IV. Sc. II. vers. 6.* querulus quidam senex, *Me credo, ait, huic esse natum rei, ferundis miserius:* Nihil autem interest facultatibus sit pauper aliquis, an animo, quæ sola demum paupertas vere misera est. Multa Seneca de hoc vitio variis locis: sed unum notare sufficiet. Sic ille *De tranquillitate animi cap. 7.* de amicorum delectu loquens. *Præcipue tamen vitentur tristes, & omnia deplorantes, quibus nulla non causa in querelas placet. Constat illi licet fides & benevolentia, tranquillitati tamen inimicus est comes perturbatus & omnia gemens.* Μεμψιμοιία autem querelam, non querimoniam, vertimus: nam etsi non fugeret nos bonos auctores promiscue his vocibus uti, movit tamen veterum grammaticorum auctoritas. Cornelius Fronto literator, *Querimonia certa rei est: Querela supervacua est. Ita prior gravitatis est, posterior levitatis.* Glossarii auctor, *Querela, μέμψις ματαιία. Querimonia, μέμψις.* Vox δειδομένη suspecta est, & sine damno sententiæ potest abesse. Extant apud Clementem Alex. *Padag. lib. I. cap. 9.* & μέμψις & μεμψιμοιίας definitiones, quas prætermitto, præsertim cum huc proprie non pertineant.

Ἀποσείλασθαι τὸ φίλον μερίδα.] Convivæ olim è convivio apophoreta referebant; de quo more supra diximus: absentibus vero μερίδες mittebantur. Plutarchus in *Agefilao*, ἔδυσεν εὐαγγέλια, καὶ διέπεμπε μερίδας τοῖς φίλοις ἀπὸ τοῦ πεθυμένων. *Ob latum nuncium sacrificavit, partesque sacrificii amicis misit.* Idem auctor in *Arati vita* scribit, Antigonum regem, cum Corinthi sacra faceret, Arato Sicyonem misisse μερίδας, *cap. 18. p. 1033.* Aristophanes *Acharnensibus Act. IV. Sc. VI. vers. 3.*

Ἐπιμύθε τίς σοι νυμφίος ταυτὶ κρέα

Ἐκ τῶν γάμων.

Has carnes ad te mittit sponsus quispiam

E nuptiis.

Etiam Romanis mos fuit de mensa aliquid mittere amicis, imo vero etiam Judæis aliisque gentibus Orientis eundem morem in usu fuisse testantur literæ sacræ prioris *Samuelis*, capite primo, comm. 4, 5.

Nehemia

Nehemia capite 8. comm. 11. & alibi.

Οὐ διότι ὕει.] Quod vulgo fieri solet. *Theognis*, vers. 25.

ἔδ' ἂν γὰρ ὁ Ζεὺς

Οὐδ' ὕων πάντως ἀνδάνει, ἔτ' ἀνέχων.

Jupiter

Neque pluens omnibus placet, neque abstinens.

At hic iniquior etiam erga Jovem: quippe cui cum sit opportuna pluvia, nihilominus tamen de Jove queritur, quod paullo serius, quam libitum ipsi fuisset, pluat.

Καὶ περιέρχεται ἀνδράποδον ἄξιον.] Querela usitata herorum, quod nimio servos emerint: quos propterea apud *Plautum Pseud.* Aët. I. Sc. 11. vers. 1. & *Terentium Eun.* Aët. IV. Sc. 1v. vers. 2. male conciliatos vocant, hoc est, magno emptos. At istum miserum vilitas ipsa offendit: in quem jure illud usurpaveris. Ὅταν τὸ ὕδωρ τὸ φάρυγ-
λα πνίγῃ, τί δὲ ἔτι πίνευ;

Καὶ πολλὰ δ.] Scribendum ἄτε πολλὰ δ.

† Δευτεῖς τὸ πωλόντ.] Potest legi & δευτέντ. Et sane majus fuerit argumentum rei vili pretio emptæ, si emptor à venditore rogatus est ut eam emeret.

Καὶ πρὸς τὸ εὐαγγελίζομενον.] Ait, εὐαγγελίζομενον, respiciens cupiditatem qua flagrare solent patres filios habendi potius quam filias. Tale illud εὐαγγέλιον apud *Aristophanem Thesmophoriazusas*, post medium Scenæ Εὐφημί' ἔσω &c. Λέων, λέων σοὶ γέγονεν, αὐτ' εἶγμα σόν. Leo, leo tibi natus est, ipsa effigies tua.

Τῆς ἐπίας τὸ ἥμισυ ἄπεισι.] *Terentius Heautontimor.* Aët IV. Sc. 1. vers. 15.

CH. *Scio quid feceris:*

Sustulisti, (puellam scilicet,) *sy. sic factum est domina, ergo heri damno auctus est.*

Ἀληθῆς ἐρεῖς.] q. d. quem tu beatum prædicas, verius miserum dixeris; sic querulus ille *Horatianus Vulteius Menas*, Lib. 1. ep. 7. vers. 93.

————— *pol me miserum patrone vocares,*

Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.

Καὶ νίκῳ νικήσας.] Errant interpretes in hujus loci interpretatione: male enim referunt alio quam ad victoriam ejus qui causam obtinuit, & superior è judicio discessit: quare etiam δίκῳ νικήσας scribendum, non νίκῳ. Familiare est Atticis ita loqui δίκῳ νικᾶν, vel ἄτ-
ταδὲ δίκῳ. Nam νίκῳ & ἡτᾶν non esse solum πολέμῳ sed cujuscumque ἀγωνίας vel unicus in *Lachete* *Platonis* locus poterat docere. Male etiam iidem interpretes orationem, cujus fit hic mentio, ad ὁπταρίας λόγους, aut nescio quas viventium laudationes referunt: quæ plane sunt ægrorum hominum somnia. Quis nescit, veteres Atheniensium oratores solitos orationes reis suam opem implorantibus scribere, quibus orationibus ipsi rei utebantur in judiciis; Tales sunt omnes ferme *Isocratis*, *Lyfiæ*, & *Demosthenis*, quæ ad causas privatorum pertinent: quod nec *Cicero* prætermittit, & testatur *Quintilianus* non semel.

semel. Eundem morem fuisse Romæ vel cognomen indicio sit, Lucio Aelio ex ea re partum: dictus est enim STILO, quod orationes nobilissimo cuique scribere solebat, inquit Suetonius *De illust. Grammat.* cap. 3. Postremo *δίκαια* non sunt, laudes merito dicenda; sed contentia causarum & defensionis firmamenta: Terentius *Phorm.* Act. II. Sc. 1. vers. 50. & Cicero 1. *Offic.* *iusta* vocant.

Ἐγκαλεῖν τῷ γρ.] Quid censes facturum fuisse, si litem perdidisset? Atqui etiam damnato reo, oratori constat eloquentiæ officium, si omni arte usus est.

Ἰλαρὸς ὅτι.] Lego Ἰλαρὸς ἔγω. ut apud Terentium, *Adelph.* Act. V. Sc. III. vers. 56. *Hodie hilarem fac te, & Omitte nunc tristitiam tuam.* Spectatur autem in vultu hilaritas, & opponitur proprie τῇ σκυθεσπία. Mox lege, ὅτε δὲ, non ὅτι. Sic in illo Theocriti,

Χαίρω πως ὅτε τ' ἀνδρας ὁρῶ τὸς μήποτ' ὅπωπα.

Atque hoc tam pusillum mendum à doctissimo Furlano quum non esset animadversum, ut nihil hic videret, effecit,

Ad CAPUT XVIII.

Περὶ ἀπιστίας.

Ἐστὶν ἀμείλιχ ἀπιστία.] Huic contrarium vitium est, quam Græci *ὑπόψαν* vocant, Latini *credulitatem*, quæ sæpe in fatuitatem vertit. In mediō autem horum extremorum, virtus est quædam *ἀναισθησία*, prudentiæ velut ἀπορρώξ, per quam & fidem iis habemus qui merentur, & eorum contra fidem suspectam habemus, qui erga alios reperti sunt infideles. Semper enim infixum in animo nostro esse debet *Ἐπιχαρμείον* illud, γινώσκει πῶς ἄλλω κίχρη. itemque illud ejusdem poetæ Ciceroni familiare ad *Att. lib. 1. ep. 19.* *Νῆφε καὶ μέμνασθ' ἀπιστῶν ἄρθρα ταῦτα καὶ φρενῶν.* hoc est, interprete Q. Cicerone *De petitione Consul.* cap. 10. *Nervi atque artus sunt sapientiæ, NON TEMERE CREDERE.* Extat in hanc sententiam præclara oratio Dionis Chrysostomi, quam velim legat juvenus. Spectat eodem *epistola xxii.* Plinii *libro vi.* lectu & ipsa dignissima; nec minus elegans senis Afræi effatum, ἔργ. καὶ ἡμερ. vers. 270.

Καὶ πίστις δ' ἂν ὁμῶς καὶ ἀπιστία ὀλέσαν ἀνδρας.

Credulitas pariter & diffidentia perdunt homines.

Καὶ κατὰ στίχον ἀειθεμεῖν.] Habes amplum in hunc locum commentarium Plauti *Aululariam*: ubi mirificissime miserum senicem Euclionem illa auri aula inquietat. Itaque ait Staphyla Act. I. Sc. I. vers. 31. eum decies die uno extrudere omnes ædibus; ut nimirum solus thesaurum effodiat & nummos numeret: sed ipsum poetam vide. Est enim ingeniosissimus in illius infelicis ἀπιστίας describenda. Similia reperias apud Lucianum in *Alcyone.*

Εἰ στήμιται τὸ κοιλύχον.] Non damno hanc lectionem; etsi alibi hæc vox, quod meminerim, haud mihi lecta. Fortasse tamen κοιλύχον scripserat auctor. Est autem κοιλύχον vas quoddam instar magni marsupii, servandis vestibus, & aliis id genus rebus: sic dictum à pelle canina, ex qua vel confici vel integri solebat, ut riscus Latinorum. Meminere κοιλύχης Xenophon & Pollux L. v. c. 3. & 4. item Lib. x. cap. 17. quo loco ea qua hic dicitur significatione vox est usurpata. Itemque Eustathius in Ὀδυσ. E. p. 223. ad vers. 267. Quid si etiam κοιλικύχον scribamus? quam vocem pro κοιλικαῖον legere alibi memini. Sed fortasse verius est, nihil esse mutandum, nam sic appellat, quas Julius Pollux lib. vii. cap. 19. κοίλας. In eodem auctore κομμοδόχον legas pro ranario vel ἰδεσμοτοθήκη. Vid. lib. x. cap. 23.

Καὶ εἰ ὁ μοχλός.] Euclio Plautinus Aul. Act. I. Sc. 11. vers. 25.

— occlude sēs

Fores ambobus pessulis,

Εἰς τὴν δύραν τὴν αὐλαίαν.] Puerilis sed frequens error, pro αὐλαίαν. Apud veteres δύρα αὐλαία, sive αὐλαίον, perpetuo est idem cum πέφυτα δύρα.

Μετὰ μαρτύρον ἀπαιτεῖν.] Supra ad caput De stupiditate.

Καὶ τὸ ἰμάριον ὃ ἐκδύναι δένος.] Inepta lectio, & quem ex ea sensum interpretes eliciunt, ineptus est, aut nullus potius. Dubio procul legendum est, ut emendavimus, ἐκδύναι quam vocem supra eodem sensu usurpavit capite De superstitione. Scribendum etiam, ἐχ ὃ τὰ βέλπιστα ἐργ. non ἐχ ὡς τ. Est Atticismus translatitius: ἐχ ὃ, pro ἐκ ἐκείνου ὅς.

Μάλιστα μὲν μὴ δέναι.] Deesse aliquid, luce meridiana clarius. Nos ex conjectura locum supplebamus in hanc sententiam, εἰ ὃ μὴ, δένος εὐδὺς ἀπαιτεῖν. Sed postea adducti sumus ut ferme crederemus, ita potius scripsisse Theophrastum, μάλιστα μὲν μὴ δέναι· εἰ ὃ μὴ, ἢ παῖδα πελεύειν ἀκολυθεῖν. Nam quia sequuntur illa verba καὶ ἢ παῖδα ὃ ἀκολυθεῖντα, puto hinc idem esse mendum quod sexcentis locis observavimus, ut bis positæ ab auctore voces locis vicinis, semel à librariis omitterentur. Similem ἀπείαν, aut turpiorem etiam notat in divitibus sui temporis Juvenalis satyra quinta vers. 39. seqq. ubi de illorum conviviiis loquitur:

— tibi non committitur aurum.

Vel si quando datur, custos affixus ibidem,

Qui numeret gemmas, unguisque observet acutos.

Quid si etiam sic legas, μάλιστα μὲν μὴ δέναι· εἰ ὃ μὴ, σήσας (vel σταθμίσας) δέναι. Nam profecto ita est, diligentiores & cautiores patresfamilias, vasa argentea si commodato alicui concedant, non illa tradunt prius quam illorum pondus accurate exploraverint.

Καὶ ἢ παῖδα ὃ ἀκολυθεῖντα.] Malim ἢ ἀκολυθεῖντα, hoc est, puerum ἀκολυθεῖντα, pedissequum, vel famulum itineris comitem. Sic dictum ut ἀρμόζων pro ἀρμόσῃς, διηγάζων pro διηγασῇς, aliaque apud Atticos: quæ & Latini sunt imitati.

Ὅπῳ μὴ βαδίζειν, ἀλλ' ἱμπεροῦν.] Plautus Currellione, Act. I. Sc. 11. vers. 1.

I 114

I tu prae virgo: non queo quod pone me est servare.

Idem *Pseudolo*, Act. 1. Sc. 11. vers. 37.

I puere prae: ne quisquam pertundat crumenam, cautio est.

Καὶ λέγει πόσε.] Legimus ita hunc locum, καὶ λέγει, Πόσε, εἰπεῖν, Κατάθε· ἡ γὰρ χο. inserta voce εἰπεῖν quæ manifesto desideratur. Πόσε autem verbum esse, non nomen, censemus: estque eo verbo usus iterum capite ultimo. significat *numerare*, & *rationem inire*. Solent autem mercatores venditæ mercis summam conficere, quam in librum rationum conferant, præsens si pecunia non numeretur. Quod docti quidam viri emendant, καὶ ληπόντι τὴν ποσὴν, ne Græca quidem est oratio, nedum eo digna qui divinitate sermonis nomen invenit: saltem dicerent ἐλλείποντι. Sed ne sic quidem placet. Quod ait, ἐχολάζω πύμπην, accipi debet de servo flagitatore. Si legeretur Κατάθε, pro κατάθε, esset id, *Solve nunc*: quod Græci dicunt, αὐτόθεν κατέβαλλε. Sed nihil necesse mutare, præsertim sine veteribus libris: quorum equidem hoc maxime loco optarim fieri mihi copiam. Non est autem dubium notari hic diffidentiam mercatorum, quorum plerisque manus sunt oculatæ, neque quicquam, nisi quod vident, credunt. Tale fuisse Græcorum maxime ingenium videtur; ut illi ægre suas merces cuiquam absque præsentī pecunia crederent: unde est apud Plautum *Asin.* A. I. Sc. 111. vers. 47. proverbium, *mercari Græca fide*. At summus philosophus Plato, qui sciret quam multa incommoda pariat mercatorum facilitas suas res temere credentium (ab hoc enim fonte infinitæ postea lites manare solent, ut alia taceam mala: adeo ἀπιστίαν hanc non improbavit, ut etiam lege caverit, ne quis mercator suas merces ante pretii numerationem cuiquam daret: aut si dederit quis, & postea ad suum pervenire nequeat, sibi, inquit, imputet; neque ullam actionem datum sibi iri eo nomine speret. Verba Platonis sunt in *Octavo De legibus* pag. 919. Ἐν τέτοις ἀλλάττειν νόμισμα τε χρημάτων καὶ χρήματα νομίσματα μὴ περιέειναι ἄλλον ἑτέρῳ τι καὶ ἀλλήλῳ. ὃ περιέειναι ὡς πεισύν, ἐάν τε κομισήται, καὶ ἂν μὴ, σεργέτω, ὡς ἐκ ἐπὶ δίκης εἰσὶν τῶν τοιούτων καὶ συλλαλάξεων. Appellat Plato ἀλλήλῳ emptionem & venditionem: est enim re vera permutatio quædam, ut etiam Aristoteles & Jurisconsulti docent. Περιέειναι vero τι καὶ ἀλλήλῳ, est, cum vel pecuniæ numeratio rei exhibitionem præcedit, vel contra. Utrumque improbat Plato. Doctissimus Ficinus aliorum locum hunc Platonis traxit, & de auctoribus secundis accepit, de quibus diximus supra, capite *Περὶ ἀναίσεως*. Quod etsi ineptum non est, minus tamen probo. Ita autem vertit ille locum: *Hic (in foro) numi commutentur rebus, & res numis. Commutet autem unusquisque per se ipsum nemini committens. Quod si commiserit, sive receperit, sive non, quiescat oportet: nullum enim commutationum talium iudicium est.* Interpretatione hac, qui volet, utatur. At alii quidam interpretes quid obsecro somniarunt, quum illum locum tractarent? Vide locum lector: ridebis; imo indignaberis, & dices cum Juliano, ἀνέγνω, ἐγνων, κατέγνω. Verbum περιέειναι sic esse accipiendum monemus etiam in

in *Animadv. nostris* ad Athenæum: eo sensu & *περὶ δίδναι* usurpabant. Unde est *περὶ δίδναι*. Hermippus vetus comicus, ut ait Pollux *Lib. vii. cap. 33.* eum qui vinum de cupa sumpserat, neque solverat, *περὶ δίδναι* *πίνειν εἶρηκε*, venustissimo joco.

Οὐ γὰρ χαλάζω πέμπειν.] Jam diximus de eo servo hæc debere intelligi, quem e re Græci *ἀπαιτητὴν*, Latini *flagitatorem* dixerunt; ceu debitarum hero suo pecuniarum exactorem: eum vero qui publico debita exigebat, *διαγεγραμμένον* aliquando Græci dixerunt; auctor Hesychius.

Ad C A P U T XIX.

Περὶ δυσχερείας.

Επὶ δὲ ἡ δυσχερεία.] Subtiliter distinguit Theophrastus inter *δυσχερείαν*, & *ἀνδρίαν*, de qua sequenti capite: utraque voce notatur quorundam hominum in congressionibus & vitæ quotidianæ usu scævitas ac sinisteritas: quibus nihil pensi est, eo esse habitu, eo ornatu, iis moribus, eos denique sermones usurpare, qui sint jure merito iis quibuscum veriantur, tædio, odio, & (quæ fuit veterum superstitio) tanquam mali ominis, execrationi. Ac videntur τὸ δυσχερὲς καὶ τὸ ἀνδρὲς differre potius τῷ μᾶλλον ἢ τῷ ἥττον quam genere; etsi Theophrastus per diversa genera illa describit, non enim dicam definit. Ipse sane etiam τὸ δυσχερὲς hoc capite vocat ἀνδρῶν ut appareat quam parvo intervallo hæc duo vitia distent: quorum tamen longe gravius & tetrius est quod *δυσχερεία* appellatur. Existimavimus autem commodissime *δυσχερείαν* Latina voce *foeditas*, aut *spurcities*, exprimi: nam qui *immunditiam* vertunt, parum omnino dixerunt, nec Græcæ dictionis vim sunt assecuti. Fuere quibus *intractabilitas* videretur nominanda, quam nos *foeditatem* diximus: sed quis Latinorum ita unquam usus illa voce? Proprie sane *δυσχερὲς* dicitur, ut ipsum nomen indicat, & innuit eruditissimus A. Gellius *Lib. iv. cap. 15.* quod est intractabile, & molestum, atque odiosum. Sic dicuntur *δυσχερὲς ἑλκεα* *ulcera inveterata & foetida*: ut cum ait Dio Chrysostomus de Philoctete, neminem voluisse eum νοσηλεύειν διὰ τὴν δυσχερείαν τῆ νόσου & Plutarchus ait quosdam esse morbos ἀπίμους ἢ μισητούς, quales nimirum sunt qui hic commemorantur: quales etiam fuerunt olim Læspodix & Damafix Atheniensium, quos ut σαπεροκνήμους ob foeditatem foetiditatemq; Aristophanes & Eupolis traduxerunt, hic quidem in *Δήμοις*, ille vero in *Ανίβυς*, scena τὸ μὲν πόλισμα ἐστίν. Vide ibi Scholiasten. Sic & *δυσχερὲς* verbum accipitur, ut apud Plutarchum in *Artoxerxe* cap. 36. pag. 1023. B. τὴν Ἀπέραν ἔτιως ἠγάπησεν ὁ πατὴρ σωσικῶσαν, ὥστε εἰλφε κατανεμνέντῳ αὐτῆς τὸ σῶμα δυσχερὲς ὅτι τέτρε μὲν ὁπίεν. *Atossam* (filiam) matrimonio sibi junctam ita dilexit pater, ut cum esset vitiligo corpus ejus depasta, nihil quicquam fuerit ea re offensum. Non solum autem foeditatem notat hæc vox, sed etiam, uti diximus, malum omen: fere enim apud Demosthenem & alios scriptores Atticos

ticos τὸ δυσχερὲς infaustum aliquid ac βλαδσημον significat, ut explicatur ab Ulpiano. Sic apud Latinos, voces *faedus* & *spurcius*.

Καὶ ἀλφόν.] Seneca, *faedam ex albo varietatem* nominat, *Naturalium* libro III. cap. 25. Fuisse *δυσχερῆ* morbum, etiam Plutarchi, quem modo attulimus, locus declarat.

Ταῦτα ἔστι ἀνωτὸ συγγενῆ ἀρρώσθημα.] Appellat *συγγενῆ* quæ proprie *συγγενικῆ*, ut apud Plutarchum in *Pericle*; & passim apud Galenum: qui non uno loco disputat contra sophistas (sic enim appellat) qui dicebant ἑδὲν ἔστι συγγενικὸν πάθος. Sic *συγγενῆ* σημεῖα Aristoteli, quæ Straboni *συγγενικῆ*. Non sunt autem *συγγενῆ ἀρρώσθημα* *ingeniti morbi*, ut docti viri vertunt: sed *gentiles* & *aviti*. Nam etsi *ἰcio*, *συγγενὲς* interdum accipi pro *σύμφυτον*, xgre tamen concesserim, νόσον *συγγενικῶν* & *σύμφυτον* idem proprie sonare. Existimo enim proprie *σύμφυτον νόσημα* esse morbum qui ἀπὸ παιδὸς σιωλέει, καὶ συσπανδρόβη, ut loquitur Hippocrates secundo *Prorrhethico*: *genitivum morbum* Latine dixerim, sicut dixit Ovidius *genitivam imaginem*. Suetonius in *Augusto*, cap. 80. *genitivas notas*, hoc est, *σύμφυτα σημεῖα*, non autem *συγγενικῆ*. *Συγγενὲς* enim vel *συγγενικὸν* est, quod à patre acceptum est, & ut hic Theophrastus explicat, cui pater aut avus ambove fuerint obnoxii. Nam certum est, morbos plerosque per successiones quasdam ut alia tradi: quin sæpe accidit, ut ex intervallo reddantur eadem notæ, iidem nævi morbike in nepotibus, qui in filiis defuisse videbantur. Plutarchus *De sera numinis vindicta* cap. 41. Ἀγερχορβῆναι, inquit, καὶ μελάσματι καὶ φακοὶ πατέρον ἐν πασιὶν ἀφανιδέντες ἀνέκυψαν ὕστερον ἐν υἱοῖς καὶ θυγατρίδοις. *Verruca, nævi, lentes parentum in filiis non visa, aliquando in nepotibus denuo apparuerunt.*

Ἐλκεν ἔχειν ἐν τοῖς ἀνγκνημοῖς.] Videtur hæc *δυσχερὲς* frequens per illa tempora Athenis fuisse; ut merito Theophrastus hanc notam non prætermiserit. Nam etiam apud Aristophanem in *Equitibus* Act. II. Sc. IV. vers. 71. quo loco certant adulationis certamen Cleon & Agoracitus, fartor ille impurus pyxidem unguenti pollicetur istiusmodi hominibus, quibus tibiærum ulcera sibi inungant.

Ἐγὼ δ', inquit, καλίσχινόν τέ σοι καὶ φάρμακον δίδωμι,

Τὰν τοῖσιν ἀνγκνημοῖς ἐλκυσθεῖα περιλείπειν.

At ego do jam tibi pyxidem cum unguento,

Ut tibiærum ulcera circumungas.

alludit idem poëta etiam in *Pluto* Act. III. Sc. III. vers. 14. ubi Chremylus inter molesta sedulitatis officia sibi blandientium, hoc ponit, Νύπῃσι γὰρ καὶ φλάσι τ' ἀνπαράμει. Nam & lancinant me & crura mihi molliter tractant. Non intelligunt hunc locum interpretes, qui φλάσιν hic putant esse *frangere* aut *infringere*; nam contra *molliter tractare* significat, & cum gratificandi studio. Hesychius *μελάσθαι* & *τελεῖν* exponit: ideo addit, eos qui ista sibi facerent, hoc ipso velle declarare suam benevolentiam. Refero ad hunc morbum Atheniensium quod ait Lucretius libro sexto vers. 1116.

Atthide tentantur gressus, oculique in Achæis Finibus.

Hæc sunt quæ vocat Plinius *tibiærum tetra ulcera*, libro XXI. cap. 10.

alibi,

alibi, *tibiarum tadium*, quod respondet voci Theophrasti ἀνδία. Ita affectos appellat σαπερκήμεις Dioscorides, †ξγ'.

Καὶ περσπαισμάτα ἐν τοῖς δακτύλοις.] Sic vocat tubercula in manibus solita oriri, quæ cutem non sinunt esse planam, sed asperam efficiunt: unde etiam ἡ λέπερα nomen invenit apud Græcos. Hujus generis περσπαισμάτα sunt ἀκροχρόδονες, μυρμηκίαι, δοδιλιῶες, χειρῶδες, & alia θυμύτων species. Fuisse enim ἀνδείς & δυνεύκτες, qui haberent istiusmodi tubercula, etiam Horatius indicat *Lib. i. Sat. 111. vers. 73.*

*Qui ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat, ignoscat verrucis illius.* —

Seneca *De vita beata cap. 27.* Papulas observant alienas, ipsi ulceribus obfiti. Possumus etiam paullo aliter περσπαισμάτα ἐν τοῖς δακτύλοις explicare: ut sint læsiones digitorum ex offensione, hoc est, ἐκ τῆς περσπαισίου, ut cum pes ad lapidem asperum offendit, & laceratur cutis, ac fit vulnus: aut cum ex pressura sanguis coit & corrumpitur. Sæpe enim accidit ut quæ ab initio neglecta sunt, magnum malum tandem afferant, ac nonnunquam integri membri perniciem: ubi semel ἐύεστα prius vulnera mutarunt in κακοήδη & ἀνήκεστα, & quæ medici θεωρώμετα ἢ χειρόνεα ἔλκη ac τηλέφια vocant; Plinius *lib. XXI. cap. 24. ulcera desperantia.* Confirmat hanc interpretationem Pollux, qui *libro 11. cap. 1v. num. 41.* notat digitorum κρέματα, hoc est, læsiones ex offensione, παισμάτα appellari, ab Aristophane ὀππαισμάτα. Et in libris medicorum πρόσπαισμα est ἔλκος ἐκ τῆς περσπαισίου. Idem fere πρόσκομμα de quo vide Eustathium ad *Iliad. μ.* sub finem.

Τὰς μαχάλας θεωρώδεις ἢ δασείας ἔχειν.] Est figura ἐν διὰ δυοῖν. *Ferinas ἢ hirsutas alas habere*, pro, *ferarum more hirsutas*. Non temere autem hæc dicit Theophrastus: invaluerat enim tunc temporis mos hic apud Athenienses, sane δυχερὴς & fœdus. Multi igitur quo magis viri fortes viderentur, & ab omni mollitie alieni, studuerunt hirsuti esse sub axillis. Nam quum in concionem venerant, in suffragiis ferendis, partem illam denudabant, ut posset ab omnibus, postquam manum vel brachium sustulerant, conspici: laudi autem ducebant videri habentes illam partem fruticante pilo neglectam, & totum latus horridum. Apud Aristophanem in *Concionantibus* mulier quædam indicare volens omnia se fecisse per quæ latere in virorum cœtu posset, & pro viro haberi, sic inquit, *Sc. 11. vers. 31.*

—περὶ τὸν μὲν γ' ἔχω τὰς μαχάλας

λέχμους δασυτέρους.

Primum quidem habeo axillas

Virgultis densiores.

Scholiastes ibi, *Εἴρε-†αν, inquit, τείχας, ἵνα ὅταν χειροτονῶσι δικάσιν ἄνδρες &c. Quod autem in ferendis suffragiis, quod χειροτονεῖν à sublatione manuum vocabant, latus nudarent, ex his apparet in eadem fabula, sub finem Scenæ 11.

Ἐκείνο δ' εἰς παρεμπιπτόν, ὅτι τὸ πρότερον

τὰς χεῖρας αἶρειν μνημονεύοντες τότε.

Πρ. Χαλεπὸν τὸ περὶ γὰρ ὅμως ὃ χειροτονητὸν

Ἐξομωσίσαις τὸ ἑτέρον βραχίονα.

Illud autem non premeditata sumus, quomodo

Manus elevare meminerimus tunc.

PR. Difficilis res: tamen manus exporrigenda

Extollentibus alterum brachium.

Ἄχει ὅτι πολὺ τῶν πτερυγῶν.] Juvenalis grandes alas appellat *Satyræ* XIV. vers. 192.

Sed caput intactum buxo, naresque pilosas

Adnotet, & grandes miretur Lælius alas.

Idem poëta *Sat. 11. vers. 11.*

Hispida membra quidem, & dura per brachia setæ,

Promittunt atrocem animum.

Perfius *Sat. 111. vers. 77.*

Hinc aliquis de gente hircosa centurionum.

Constat vero, apud Romanos sine ulla mollitiei suspitione alas velli solitas: sed postea eo deliciarum ventum est, ut vossellis, pice, resina, & pumice, brachia, crura, aliasque partes lævigarent: quam ad rem fervorum ministerio utebantur, quos alipilos vel alipilarios vocarunt, Græci δερσπακισταί.

Τὰς ὀδόντας μέλανας, καὶ ἰδιωμένους.] Facete dentes dixit ἰδιωμένους, (Hippocrates & ἰδιωμένους & βεβρωμένους) cum potius iis conveniat ut sint ἰδιόντες. Pari elegantia Symmachus, *Rus*, ait, quod solebat alere, nunc alitur. Plinius de fene quodam, libro octavo epistolarum, *Quinetiam* (scædum miserandumque dictu) dentes lavandos fricandosque præbebat: ubi scædum miserandumque, plane est δυσχερὲς καὶ οἰκτερόν.

Καὶ τὰ τοιαῦτα.] Simile illi capite Περὶ βδελυρίας, τὰ δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ Θ. Hæc autem quæ sequuntur, etsi scæda sunt, & βδελυρίας μετὰ, alia tamen sceditate laborant, quam præcedentia. Ideo videtur quodammodo à superioribus ea distinguere voluisse.

Θδεῖν ἀρξάμεθα προσλαλεῖν.] Nihil mutavimus, libris non addicentibus. Notat istum, cum sacra facit, lingua non favere; quod factum oportuit, ut mox dicemus. Non displiceat mihi si ἰδιείν legatur: Clemens Alexandr. *Prolegomeni* libro 11. cap. 1. pag. 147. παραφυλακτὸν καὶ τὸ φθίγγειν ὅ, πῶς ἰδιόντα ἄμα. Ἀπρεπὲς γὰρ καὶ ἄσημεον φωνὴ γίνεσθαι, πλήρη τὰς γνάθους στενοχωρημένη, i. e. *Est cavendum ne inter edendum loquaris. Fit enim vox indecora, & non satis expressa & significans, ut quæ plenæ maxillis in angustum coërcetur.*

Καὶ ἀπορίπτειν ἀπὸ τοῦ σώματος.] Quid emittit? sputum nempe, hoc est, τὸν σάλον: unde σιλόχας istos Græci vocitarunt. Hesychius, Σιλόχας, τὰς προσεχίνοντας σάλον ἐν τῷ προσδιλέγειν. Extat & verbum σιλοχίειν apud Hippocratem 111. de morbis. Ab hoc vitio nomen invenit olim Athenis Antimachus quidam Ψαλᾶς cognominatus; quia, inquit comici scholiastes in *Acharn. Act. IV. Sc. VII. προσέροσαν*

τὰς σωομιλῶντας διαλεγόμεθα. Juvenalis, Sat. vii. vers. 3.

Tunc immensa cavi spirant mendacia folles,

Conspuiturque sinus.

Alludit B. Chrysostomus ad hanc sceditatem, cum dicit in Epistolam ad Romanos de nonnullis peccatoribus, πολλὰ δ' ἐν τῷ στόματι περιφέροντα καὶ σάλιον περιφέρουσι i. e. multam in ore circumfluentem salivam circumferunt.

[Ἄρα πίνειν, περιστρύγγει.] Fortasse ἄρα τὸ πίνειν, aut πίνων.

[Ἐλαίῳ σαπρῶς ἐν βελανίῳ χρῆσθαι.] Puta oleo lucernario, quo infimæ fortis quidam se inungebant. Horatius, Lib. i. Sat. vi. vers. 124.

— ungor olivo,

Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.

Juvenalis in quinta, vers. 86. seqq. — at hic, qui

Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit

Laternam. Illud enim vestris datur alveolis, quod

Canna Micipsarum prora subvexit acuta:

Propter quod Romæ cum Bocchare nemo lavatur.

Ungebantur pauperes & γλοιῶς, hoc est, olei strigmentis; ut indicat locus Teletis, quem supra protulimus.

[Eis ἀγροῦν ἐξελθεῖν.] In hoc est ἡ συχρότης nam veteribus in foro honeste vestiri moris erat: domi quod satis esset. Aliud enim homini, aliud humanitati satis esse censebant, ut ait Varro. Inde est vestis alia domestica, five οἰκερῶντων alia forensis, five, ἢ eis ἀγροῦν περιερχομένων, Ciceroni ac Suetonio Aug. cap. 73. & Plutarcho in Sylla. Qui igitur fœde vestiti in publicum prodirent, odio erant & irrisui, ut indicat Juvenalis satyra 111. De munditia in vestitu locus elegans Senecæ epistola xcii. *Munda vestis electio appetenda est homini: natura enim homo mundum & elegans animal est. Itaque non est bonum per se munda vestis electio: quia non in re bonum est, sed in electione: quæ actiones nostræ honestæ sunt, non ipsa quæ aguntur. Quod de veste dixi, idem de corpore me existima dicere.*

[Eis ὀρνιθοσκοπεῖν τὸ μητρὸς ἐξελθέσθαι, βλασφημεῖν.] Vertunt quum egreditur mater: sed ἐξελθέσθαι, dixit Theophrastus, non ἐξερχομένους. De eo loquitur qui matri adsit sacra facienti ex præcepto auguris. Favere linguis olim in re sacra, vel maxima religionis pars erat. Favere autem linguis, duobus modis: vel silentes; vel, si loquerentur, male ominatis verbis parcentes. Itaque non solum in templis præcones faventiam imperabant, ut ex Plutarchi Theseo, Festo, & Tragicis notum: sed etiam cum indicerentur feriæ, populus per eosdem præcones monebatur, ut à litibus jurgiisque abstinerent, &, ut loquitur Accius in Oenomaio apud Nonium, *augustam adhiberent faventiam, & ore obscœna dicta segregarent*: quod & ait M. Tullius, & diserte præcipit Plato in undecimo Legum; cui legi non multum dissimilem Solonis legem Plutarchus in ejus vita refert. Græci εὐφημεῖν hoc dicunt: cui opponitur βλασφημεῖν. Qua notione hic accipitur, & sæpe apud Platonem. Plautus in Casina Act. II. Sc. v. vers. 38. & Asin. Act. III. Sc. iii. vers. 154. *benedicere dixit*

dixit τὸ εὐφημεῖν vel εὐχεσθαι μετ' εὐφημίας. At τὸ βλασφημεῖν eidem in *Asinaria* Act. II. Sc. 1. vers. ultimo *obscenare* dicitur: in *Casina* Act. II. Sc. vi. vers. 58. *omen alicui vituperare*. Ulpianus Jurisconsultus τὸ βλασφημεῖν πινὰ eleganter dixit, *infaustas voces adversus aliquem jacitare*. Tunc autem plurimum videntur existimata nocere verba male ominata, quando à cognatis pronuntiarentur. Plato septimo *Legum* pag. 887. Θυπίας γανομένης καὶ ἱερῶν καυθέντων κατὰ νόμον, εἴ τις τις, φρεσὶ, ἰδίᾳ παρατὰς τοῖς βωμοῖς τε καὶ ἱεροῖς ἡὸς ἢ ἀδελφός βλασφημῶν πᾶσαν βλασφημίαν, ἃρ' ἐκ ἀν φρεσὶ ἀπορῶν καὶ κακῶ ὅπῃαν καὶ ματαιῶν πατέι τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀν οἰκείοις φέγγρητο ἐπιθεῖς; *Sacrificiis factis & victimis ex lege perustis, si accedat privatim quisquam ad aram sacraque, filius aut frater, qui miserabilem prorsus & noxiam orationem fundat, nonne dicemus hunc patri & suis male ominatum fuisse?* Vertit Ficinus. Propterea ait Theophrastus τ' μντερε. Porro quæ fuerint illa verba, quibus abstinendum esset in sacris, sciremus si pervenisset ad nos Suetonii liber, cujus hodie superest solum index, *De vocibus male ominatis*. Vide Artemidorum libro III. capite 38. Constat sane miram fuisse veterum hac in re superstitionem: erant enim pene infinita, quæ nominare religio esset. Ac quoniam venit mihi in mentem loci cujusdam Demosthenis, ubi est talis ὁπεία exemplum, quod doctissimus ejus interpres non animadvertit, obiter eum proferam & illustrabo. In ea contra *Leptinem* de veterum præmiis loquens, τότε μὲν, inquit, ἡ πόλις ἡμῶν καὶ γῆς εὐπόρῃ καὶ χρηματίων. νῦν δ' εὐπορήσῃ. Δεῖ γὰρ εἶπω λέγειν, καὶ μὴ βλασφημεῖν. Eruditissimus Wolfius βλασφημεῖν vertit *conviciari*; non recte profecto: nam hoc voluit Demosthenes, religionem esse sibi, dicere Rempublicam ἀπορεῖν idque verbum à se respui propter ominis diritatem: ideo dicit εὐπορήσῃ, quia dicere ἀπορεῖ non audebat, εὐπορεῖ non poterat. Neque aliter scholiorum Græcorum auctor interpretatur; quem causa non erat cur hic non sequeretur Wolfius. Terentius *Heaut.* Act. II. Sc. 1. vers. 16.

Unde dem, recte est: nam non habere me religio est dicere, non ovum ovo magis simile. Sic βλάσφημον εἶπεν apud eundem alibi. Similis item superstitio apud Æschylum in *Agamemnone*, ubi Clytemnestra post acceptum per faces signum, quod parum fidei apud multos merebatur, videns nuntium à marito missum ad se accedere; Nunc, ait, de rei veritate constabit: nam is quem video advenientem tabellarius, aut læta nunciabit, aut tristia. Hoc illa quum vellet dicere, posterius tamen membrum omittit, & abominari se mali mentionem ait. Sic illa:

Ἀλλ' ἢ τὸ χαίρειν μάλλον ἐμβάξῃ λόγων.

Τὸν ἀντίον δ' τοῖς δ' ἀποσέρχω λόγον.

Simile & illud est apud M. Tullium in epistola ad Cassium, libro XII. epist. 9. (lib. XVI. ep. 11. Sib. edit.) *multum interest te venire: exigua est enim spes Reip. nam nullam non licet dicere*. Ita enim hic locus accipiendus.

Σπειρόντων ἐμβαλεῖν τὸ ποτήριον.] Scribendum est ἐμβαλεῖν sicut apud Plutarchum in *Crasso* cap. 36. pag. 555. A. in simillima re,

τὰ σπλάγχνα τῷ μέντοις αὐτοῖς προσδόντες, ἐξέβαλε τῷ χειρῶν. Id quod visum esse ait circumstantibus vere *περίσιον* & triste. Hæc sunt quæ Romani *caduca* auspicia vocabant. Festus, *Caduca auspicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga è manu*. Non hoc dicit Festus (quod putat summus Scaliger) tum demum caducum esse auspici-um, si è manu flaminis commentaculum virga excidisset: sed quoties aliquid excidisset, puta spondeum, ut hoc loco Theophrasti; aut victima, vel τὰ σπλάγχνα, ut Crasso accidit: aut de capite sacrificantis vitta, quod de Sythace canit Silius Italicus. Simile est quod notat Cicero *De aruspicum responsis* cap. xi. ludos esse non rite factos, si puer patrimus & matrimus tensam aut lorum omitteret. Meminerat iterum Festus hujus superstitionis in voce *silere*, quantum ex iis, quæ supersunt, licet conjicere.

Ἀποπύσαι ὃ βελομένῳ ὑπὸ τῷ πρ.] Nihil hoc foedius, nihil spurcius. verum præterea notandum est non *δυσχερεῖαν* tantum hic esse, sed etiam ut sunt concatenata vitia, fastum, & convivarum contemptum. Olim enim in conviviiis aut aliis congressionibus procul spueri, si-
gnum habebatur eminentiæ: Plautus *Persa* Act. II. Sc. v. vers. 7. dixit, *magnifice conscreare*; Quintilianus, *clare exscreare*. Sotades apud Stobæum *sermone* XXII.

Εἰ καὶ βασιλεὺς πέφυκας, ὥς θνητὸς ἄκυσον.

Ἄν μακρὰ πύης, φλεγματῖο κρατὴ καίαντο.

Ἄν εὐίματῆς, ταῦτα πρὸ σε προβάπων εἶχεν.

Quamvis rex natus fueris, audi tamen ut mortalis:

Quid tum, procul exspuis? multa abundas pituita:

Vestem fers elegantem? at hanc ovicula prius habuit.

Præclare vero Clemens Alexandrinus, de hoc ipso loquens II. *Pada-*
gogi cap. 7. pag. 174. ἀγροχίας καὶ ἀπαξίας σύμβολον, τὸ προσδέναι τῷ
ἡχοῖς ἰδέλεον, μὴ ἔχει ἀφαιρεῖν. *Arrogantia & insolentia signum est, ipsis*
velle sonis aliquid addere, non autem detrabere. Sic & plurimum tui-
fire potentiorum erat tantum. Petronius, *Secundum hanc formulam*
imperamus Eumolpo ut plurimum tussiat, ut sit solutioris stomachi, ci-
bosque omnes palam damnet, loquatur aurum & argentum, fundosque
mendaces. Erant item argumenta potentiae, cervices inflectere, &
altum loqui, ut ex Plutarchi *Pyrrho* & *Demosthene* intelligitur.

Ad CAPUT XX.

Περὶ ἀνδίας.

ΕΣΠ ὃ ἀνδία.] Jam diximus ad caput superius. Parum autem
differre *δυσχερεῖαν* & ἀνδίαν, etiam ex eo discimus, quod Plato &
Demosthenes sæpe utramque vocem pro eodem usurpant, quod à
nobis est observatum. Sed & apud alios scriptores has voces sæpe
conjunctas leges: ut cum Isocrates, in *Aeginetica*, morbo Thra-
sy-
lochi

lochi tribuit *δουχέραν* & *ἀνδῖαν* simul: & cum exponunt veteres critici proverbium *ἀλῆς δρυός* scribunt enim dici *ὅτι τῆς δουχερός καὶ ἀνδῶς ἐπιόντων ἔσθον ὃ καλλίον τι εὐρόντων*. Latissime sane vox *ἀνδῖα* patet, & quæ sæpe nihil aliud est quam ineptitudo quædam, aut *φορτικότης*. Possis pro loco recte vertere *insulsitatem*, vel *tadium*, aut *odium*; quanquam Plautus & Terentius (*Andr.* Act. V. Sc. iv. vers. 40.) ipsum potius *ἀνδῖ* *odium* appellare solent, ut ille *Mil.* Act. III. Sc. iii. vers. 49. *odium populi*; in *Bacch.* Act. IV. Sc. viii. vers. 22. *terra odium*; Hic *Andr.* Act. V. Sc. iv. vers. 40. *Dignus es cum tua religione, odium*. Plautus in *Milite* Act. III. Sc. i. vers. 49. *incommoditatem* dixit *τὴν ἀνδῖαν* ut contra tam apud ipsum quam apud alios veteres, ipsumque adeo M. Tullium 1. *ad Q. Fratr.* 1. & alibi, *commodus* est is qui opponitur *τῷ ἀνδῇ* cuius hominis habes graphicam descriptionem in *Milite* Plautina, scen. *Cohibere intra lim.* quæ est Act. III. prima; illo loco (vers. 45.) *Et ego amoris, &c.* Notabis, vocem *ἀνδῆς* & eum significare qui *tædio* est, & eum qui est fastidiosus. Nam ita quoque usurparunt. Aristoteles *Magnorum Moralium* libro secundo, *Ὁ πλεῖστον πολὺς γενόμενος ἐσθρόπιας καὶ ἀνδῆς ἰπποῖσιν*. *Divitiarum accessio superbos, & fastidiosos morososque efficere solet*. Par huic vox veterum Latinorum *tadulus*; vide Festum.

Καὶ ἀνάγκη μείλλοντας καλύειν.] Non displiceret *μείλλοντα*. Sensus erit: Solet retinere amicum qui jam navim solvebat, & ejus comites rogare, ut tantisper expectent donec aliquot cum illo suo amico spatia confecerit.

Μασώμενον σιτίζει αὐτός.] Insigniter lapsi sunt interpretes non animadverso unius literulæ mendo. Legendum enim *μασώμενον*, non *μασώμενον*. Jam quod iidem *μασῶντες* interpretantur *mammam sugere*, puerilis est in puerili error. *Σιτίζειν* dicuntur nutrices suos alumnos, quando illis mansum ex ore suo cibum in os induunt; ipsi autem pueri *ψωμίζεσθαι*. Aristophanes *Equitibus* Act. II. Sc. 11. v. 22.

Κλ. *Ἐπίσταμαι γὰρ αὐτὸν, οἷς ψωμίζεται.*

Αλ. *Καθ' ὅπως αἱ τίτθαι γε σιτίζεις κακῶς,*

Μασώμενον γὰρ, τῷ μὲν ὀλίγον ἐπιδίδεις

Αὐτὸς δ' ἐκείνα τριπλάσιον κατέσθικας.

CL. *Quippe ego novi quibus inescetur ferculis.*

AG. *Nutricum more tu populum pascis male,*

Quia ubi premanderis, in os paululum ipsi ingeris:

Tu vero triplo plus, quam alumnus, devoras.

Καὶ ὑποκορίζεσθαι πομπύζων.] Signate loquitur: Est enim proprie *ὑποκορίζεσθαι*, τὸ τοῖς παισὶ πρὸς ψυχρωγίαν λήγειν πινέ, cum infantibus nutricum more balbutire. Inde ad alia transfertur, quoties pro durior voce mollior usurpatur & minime odiosa. Cicero *Attico* lib. 19. ep. 10. *Video infinitum bellum, junctum miserrima fuga, quam tu peregrinationem ὑποκορίζῃ*. Accipitur & aliter. Sed hæc vulgo nota. *Πομπύζειν* vox est ὀνομασπορινθεῖσα pulchre ad imitationem ejus qui voce blanditur, sive infanti, sive equo: ponitur & pro manu blandiente permulcere, sive *καταβρέζειν*.

Καὶ ζομεῖ τὸ παρακείμενον.] Scribendum est, καὶ ζομεῖ τε παρακείμενον, εἰπεῖν ὅτι ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν αὐτῶς μελαντέρεα ἢ χολή. Est autem ζ pro πινός. Intelligit jus nigrum, quod ἑδεσμοι Λακωνικὸν à Grammaticis dicitur, quia plurimus ejus usus Lacedæmone: eratque hoc in eorum phiditiis cœnæ caput, ut ait etiam Cicero v. *Tusc. Quæst.* cap. 34. sed & aliæ gentes Græciæ eo usæ: vide Athenæum.

Ἐναντίον τῶν οἰκείων.] Quod tempus alios sermones postulabat. Peccat igitur inscitia temporis: estque non solum ἀνδής, sed etiam ἀκαίρη.

Ὅτι ψυχρὸν ὕδωρ ὅσι παρ' αὐτῶς λακκαῖον.] Etsi aliud est λακκαῖον, aliud ψυχρὸν, sive ὑδροψύγιον, hoc est, *frigidarium*; tamen, ut vides, etiam λακκαῖοι à frigiditate commendabantur. Macho poëta apud Athenæum *lib. xiiii. cap. 5. pag. 580.*

Νὺν τιμὴ Ἀθλουᾶν καὶ θεῶς, ψυχρὸν γ', ἔφη,

Ἰνάδαιν' ἔχεις τὸ λακκαῖον ὁμολογούμενος.

Per Minervam & omnes Deos, inquit, gelidum

Gnathana indubitato puteum habes.

Frigida delectatos fuisse veteres Græcos constat: an calida uterentur, quæ postea fuit in deliciis, quærit Pollux *libro ix. cap. 6.*

Δεῖξαι τὸ παρῆπτον αὐτῷ ποῖός τις.] Suos enim parasitos ostentabant: unde Diogenis jocus, qui mures hospitibus ostendens, *hi, inquit, sunt mei parasiti.* Itaque ait ille in auctione parasitica apud comicum, *Stich. Act. I. Sc. 111. vers. 72.*

— nemo meliores dabit:

Nullis meliores esse parasitos sinam.

Ἐπὶ τῷ ποτηρίῳ.] hoc est, *super cœnam, vel inter cœnam.* Plutarchus in *Alexandro cap. 94. pag. 695. D. ἐπαινέσαι κελευθεῖς ὅτι τῷ ποτηρίῳ Μακεδόνες ὁ Καλλιθένης.* Callistenes laudare jussus inter pocula Macedones. Plato in *Convivio*, ὅτι τῇ κύλικι λέγῃ. Vox ὅτι, vel παρέλκει, vel etiam fortasse tolli debet.

Ad C A P U T XXI.

Περὶ μικροφιλοπρέπειας.

Ἡ μικροφιλοπρέπεια.] Est hoc unum è vitiis illis quæ circa τιμὴν καὶ ἀπρίαν versantur: sunt enim non pauca, sed quæ fere nomine careant. Aristoteles *lib. iv. Nicom. cap. 9.* præcipua tantum explicat, χαυνότης & μικροψύχεια. Istud autem vitium quod hoc capite describit Theophrastus, obiter tantum attingit in *iv. Nicomacheorum cap. 7.* quo loco ait eum, qui sit μεγαλόψυχος, τὸ παρὰ τῶν τυχόντων καὶ ὅτι μικροῖς πάνπαν ὀλιγορήσῃ τιμῆς, qui (*honores*) à quibusvis è vulgo exhibentur, eos prorsus contemnet. Nihil enim aliud est μικροφιλοπρέπεια, quam cupiditas honoris sive laudis, vel, ut dicam melius, lauda-

laudationis ὅτι μικροῖς, ob minuta quaedam & parva. Atque hanc cupiditatem verissime Theophrastus illiberalem judicat. Neque vero unicum est istorum hominum genus, sed duplex: sunt enim quidam φιλότιμοι necessario μικροφιλότιμοι eos dico, qui vellent quidem laudem posse mereri alia ratione; sed quia inopes sunt, & iis præfidiis destituuntur, quæ ad consequendos honores veros desiderantur, (fere enim ἀμφὶ πῦρ, ut ait Pindarus, μέγανται σαπίνειν.) qua possunt ratione, tentant innotescere, & ut laudentur versenturque in hominum ore, efficere. Atqui satius erat, sua sorte contentum, abstinere ab omni tali cupiditate. Hæc est quam paupertatem ambitiosam vocat Juvenalis. Alterum genus est eorum qui simul duobus morbis gravissimis tenentur, ambitione & avaritia. Hos, ut honores affectent, impellit ambitio: ut non rectam viam insistant, sed sumptus maxime fugiant, facit avaritia. Μικροφιλοτιμίαν autem possis Latine dicere *ambitionem gloria ineptam & sordidam*: vel, *ineptam & frivolam*, sicut A. Gellius Lib. xv. cap. 30. *ostentationem ineptam & frivolam* dixit; & apud eundem, *homo inepte gloriosus* libro xiii. non longe abest ἀπὸ τοῦ μικροφιλοτίμου.

Καὶ τὸ ὕδὸν ἀποκαῖραι ἀπαρχὰν εἰς Δελφούς.] Athenis fuit hic mos: Juvenes comam alebant ad annos pubertatis, tum à parentibus ad tribules adducebantur, ut comam tonderent, quæ πολλὸς & σκολιὸς dicebatur. Fere autem & Græci & Romani comam hanc primam alicui deo consecrabant: & cum illam alere se in ejus honorem dicebant, tum ubi tonderentur, illam in ejus Dei templo ponebant: cujus rei apud Pindarum, Aeschylum, Festum, aliosque sunt testimonia. Ac videntur vulgo Athenienses Herculi consecrare soliti aut alicui alii deo, cujus templum esset in urbe. Hesychius; Ἀθλοῦσιν αἱ μέλλοντες ἐφιθεύειν, πρὶν ἀποκαῖραι τὸ πολλόν, εἰσέφερον Ἡρακλεῖ μέτρον οἴνου, καὶ ἀπείσαντες τοῖς συνελθόνσιν ἐπεδίδου πίνειν ἢ δὲ σπονδὴν ἐκαλεῖτο οἰνιστήρια. Ita igitur vulgus; at qui supra vulgus existimari volebant, antiquo Atheniensium instituto, cujus meminit Plut. in *Theseo*, comam filiorum suorum Apollini Pythio consecrabant, & quum tempus advenerat, Delphos suos filios adducebant, ut ibi comam deponerent, quod auctor vult esse μικροφιλοτιμίας indicium.

Ὅπως αὐτῷ ὁ ἀκόλεθ' Αἰθίοψ ἔσαι.] Olim τυφλῶν, & beati homines, puerorum Aethiopum ministerio utebantur. Auctor ad Herennium lib. iv. cap. 50. describens ostentatorem ineptum, *Et dicit in aurem, aut ut domi lectuli sternantur, aut ab avunculo rogetur Aethiops, qui ad balnea veniat, asturconi locus ante ostium suum detur, aut aliquod fragile falsa choragium gloria comparetur.* Athenæus lib. iv. cap. ii. pag. 148. in descriptione convivii Cleopatrarum, πάντες ἡ λαμπροφώρους παῖδας Αἰθίοπας παρέστησαν omnibus Aethiopicos pueros, qui facibus prælucere, representavit. Juvenalis, Sat. v. vers. 52,

—tibi pocula cursor

Getulus dabit, aut nigri manus ossa Mauri.

Similiter mulieribus fuerunt suæ ex Aethiopia ancillulae, ut est

apud Terentium. Tibullus, Libro 11. Eleg. 111. disticho 30.

Illi sint comites fusci quos India torret,

Solis & admotis inficit ignis equis.

Et in epistola Leontii ad Lamiam apud Alciphronem nominantur *θεράποντες, θεράπαινοι, Ἰνδοί, Ἰνδαί*. Fuit etiam magnus usus Afrorum nomenclatorum, quod ex Luciano colligimus, *Περὶ τ' ὅτι μισθὸν συνίστησι*, Tom. 1. pag. 317. ubi ait necesse esse eum, qui his utitur, *δοκεῖν ὁχληρὸν, ἢ ὑπὸ θυροφῶν κακῶς συρίζοντι ἢ ὀνομακλήτορι λιβυκῶ τὰ πῖδα, ἢ μισθὸν τελεῖν τ' μνήμης τῆ ὀνόματι*. *Importunum videri, & janitori male Syriffanti ac nomenclatori Libyco subjici, nominisque memoriam mercede redimere.*

Καὶ ἀποδὲς μνᾶν ἀργ.] Scribe *ἀποδιδές*. *Καὶνὸν* autem intelligo nummum recens percussum & novum: tales enim nummi veteribus & usu tritis ac sordidis præferuntur. Tale illud in nono Apuleii, *demonstrat ei novitate nimia candentes aureos*. Hi sunt quos vocant nummos asperos, Seneca, Suetonius Ner. cap. 44. Persius Sat. 111. vers. 70. ut valde miratus sim nuper doctissimi viri sententiam, qui eam vocem ab origine Arabica repetit: verum de eo alias pluribus.

Ἀπαντικρὺ τ' εἰσίδε προσηπταλέυσαι.] Ita moris fuit apud Græcos, eam partem ædium (quæ ab ingredientibus prima conspicitur, aut à prætereuntibus, quando fores patent, quam *ἐνώπη* vocabant) omnibus modis ornare: ideo Homerus *ἐνώπη παμφανόαντα* dixit *Iliad. 9. vers. 435. & 7. vers. 261. Odysf. 8. vers. 42. & 2. vers. 121.* Hesych. *Ενώπη, τὰ καταντικρὺ τῶν πυλῶν φαινόμενα μέρη, ἃ ἢ διακόσμεν ἕνεκα τῶν παρόντων*. Vide amplius Eustathium in *Iliados rhapsodiam* Θ. ad vers. cit. & in *Odyssea* 2. pag. 776. nec non Aelianum in *Epistolis*. De Romanorum atriiis & tablinis non est obscurum: at Græci atriiis non utebantur, si credimus Vitruvio: eum vide *libro vi. cap. 10.*

Ἀναβαλόμεν δὲ θυμείπον.] Cum transvehabantur equites Athenis, veste erant amicti purpurea & varia. Scholiastes Aristophanis, *ἐν πορφύρεῖς ἢ ποικίλοις ἐπόμπευον*. Eam vestem *ξύσιδα* vocabant. Aristophanes *Nebulis*, Act. I. Sc. 1. v. 69.

Ὅταν σὺ, μέγας ὢν, ἄρμ' ἐλαϊώης πρὸς πόλιν,

Ὡπὲρ Μεγακλῆος ξύσιδ' ἔχων.

Quando tu grandiusculus fueris, age currum agas

Ad urbem, veste succinctus curuli uti Megacles.

Interpres, *ξύσις λέγεται τὸ κραιωτὸν ἱμάτιον, ὃ οἱ ἡνίοχοι φορεῖσι μέχρι τῶν πομπέωντες*. Romæ quoque equites trabeati erant in transvectione.

ΚΑΛΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ.] Mirus usus vocis *κλᾶδ*. Putet fortasse aliquis rescribendum non procul ab editæ lectionis vestigiis, *ΚΤΝΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΥ*, vel *ΚΤΝΙΔΙΟΝ ΜΕΛΙΤΑΙΟΝ*, vel *ΚΑΛΑΘΙΝΟΣ*, ut in epigr. Adæi, lib. 1. *Anthol. cap. 33.*

τῇ βαίῃ καλαθίνῃ ὑπὸ σκυλάκων μογασθῇ.

quasi dicas, *quasillaria*, quæ in calathæ aut *ταλάρῳ* educaretur; & potest utroque loco nomen proprium videri. Puto tamen verius esse quod supra diximus ad caput 8. *πρὸς λογοποιίας*, cum exponeremus

remus illa ζαμὸν πολὺν γεγενῆσθαι quæ ibi legantur. In poeta minus esset mirum : nam ob cognationem quæ est inter plantarum genus & ea quæ animalia proprie vocantur, non mirum, plantarum appellationes ad homines aut alia animalia transferri: quod in vocibus ἐρυθ-, ὄζ-, μόσχ-, δαίλ-, ἀκριμίων, ὄρπηξ, σείχως, passim apud poetas licet observare. Sic apud Euripidem Helena dicitur Τιωδάρην ἐρυθ-, & apud eundem *Electra* v. 15. legas, θῆλυ Ἠλείατος δαίλ-, *fœmineum Electræ germen*. Pindarus *Olymp.* 11. Therfandrum vocat δαίλ- ἀρωγὸν δόμοις Ἀδρασειδῶν, & *Olymp.* vi. Herculem σαρμὸν δαίλ- Ἀλκιδῶν. Oppianus initio 1. Κυωνητ. Αὐσονίου Ζηνὸς γλυκερὸν δαίλ- Αντωνῆν, *Ansonii Jovis dulce germen Antonine*. Nec soli poetæ his vocibus usi, verum & solutæ orationis scriptores, sed fere cum aliqua similitudinis exprimendæ nota. Gregorius, qui vitam B. Chrysostomi scripsit, ἐκ δὲ τοιούτων οἰά τις ἐυδαλέστατ- κλάδ- ὁ πῦμι- ἔτ- Ιωάννης βαβλάσηκα. Vide Isidori Pelusiota *libro* 1v. *epistolam* cxli. ubi βίζαν vocat parentes, ut κλάδον sobolem, & *libro* 111. *Epistolam* cccli. ubi de eo qui nunquam suscepit liberos ita loquitur; ἔ γάρ ἤνθισεν κλάδους, οἷς συνανθοῦσι καὶ αἱ φροντίδες καὶ τὰ πένθη. Non produxit ramos, quibuscum ἔσ cura ἔσ mœrores efflorescunt. "Ωσπερ γὰρ, ait Artemidorus lib. 11. *Onirocrit.* τῶν δένδρων τέκνα εἶπιν οἱ βλαστοί, ἔτω καὶ τῶν ἀνδρῶν τέκνα εἶπιν οἱ βλαστοί. Non est enim ulla aut magis propinqua aut magis propria translatio, quam cum germen pro filio, filius pro germine usurpatur, inquit Phil. Mornæus *De veritate religionis Christianæ*, cap. 28. Hinc fratres & sorores ἀμφιδαλεῖς & ἱπερδαλεῖς illi ex utroque, hi ex alterutro tantum parente conjuncti. Vid. Eust. ad *Iliad.* χ. p. 1389. Ab eadem origine soboles & propago apud Romanos tribuuntur animalibus: est igitur κλάδ- Μελιταῖ-, *surculus Melitensis*, hoc est, *catellus* sive *soboles parva canum minimorum*, quos veteres *Melitaos* vocabant: etsi parum constat ab utra Melita (duæ enim sunt eo nomine insulæ; altera in Africo mari, hodie sedes Equitum Malthenensium; alterum in Ionio Siculo mari) adveherentur.

Ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ.] Scribe vel sine ἐν, vel ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ aut ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ. Erant duo Athenis templa Æsculapii: alterum in urbe; alterum in Piræeo, vel Acharnis. notat Comici scholiastes.

Τῆτον ἐκτερίβην σεφενῶντα ἀλ.] Scribe, ἐκτερίβην σεφενῶν καὶ ἀλείφειν ὅς.

Συνδιοκῆσιν παρὰ τῷ πυρὶ.] Scribe, τὰ παρὰ τῷ πυρὶ. Sic vocat ea quorum administratio ad curam & officium prytaneorum pertinebat. Inter alia unum hoc erat, quod oportuit eos θύειν ἐν ἑσπερῇ κοινῇ, ut est in ea *De falsa legatione*. Solebant autem prytaneis post rem divinam factam populo renunciare, litassentne an non. Extat ejus moris illustre exemplum in procemiis Demosthenicis: quorum sexagesimum tertium est totum huic sacrorum renuntiationi accommodatum. Cum autem quater quoque prytaneatu (erat id spatium dierum xxxv. vel xxxvi. teste Harpocrate) populi concio celebraretur, fiebat, ut puto, quarta tantum concione hæc renuntiatio: ait enim Pollux lib. viii. cap. 8. τὴν τετάρτην ἐκκλησίαν fuisse de rebus

bus sacris & ad sacra pertinentibus. Videatur commentarius Samuelis Petiti in leges Atticas, lib. III. tit. 1. pag. 197.

Καὶ περὶ αὐτοῦ ἀποχῆς λαμπρὸν ἱμάτιον.] Ut apud Romanos, sic etiam Athenienses, qui rem divinam facturi erant, veste candida erant amicti: id enim est λαμπρὸν ἱμάτιον non splendida vestis. Aeschines de Demosthene, στεφανωσάμενος, καὶ λευκῶν ἱματίων λαβὼν, ἐβύβυται. Alii scriptores ἱερὸν ἱμάτιον vocant. Porphyrius Περὶ ἀποχῆς libro secundo, modo λαμπρὸν, modo λευκῶν, aliquando καθαρὸν, ut Latini, pura vestimenta. Hanc ob causam solebant scurræ Attici, si quis in publicum prodire candidatus consuefset, eum appellare ὀλολύγον, quasi tu dicas, perpetuo sacrificantem. Est enim ὀλολύγειν vox ad sacrorum caeremonias pertinens & clamorem mulierum sacrificantium indicans, (Vid. Animadvers. in lib. v. 1. Athen. cap. x. p. 514.) neque aliter à vetustissimis scriptoribus usurpatur, ut alibi annotavimus: idque certissimum est. Anaxandrides in Ulyssæ, apud Athenæum libro sexto cap. 9. p. 242.

Ἵμεῖς γὰρ ἀλλήλους αἰεὶ χλευάζετε,
Οἷδ' ἀκερβῶς· ἂν μὲν γὰρ ἢ τις εὐπρεπὴς,
Ἱερὸν γάμον καλεῖτ'· ἐὰν δὲ μικρὸν παντελῶς
Ἀνδράπρον, Σταλαγμόν· λαμπρὸς τις ἐξ-
ελήλυθεν, Ὀλολύγμος ἔπος ἐστίν.

*Vos quidem invicem nunquam non subsannatis,
Hoc ego certo scio: Elegans & comptus si quis prodeat,
Sacras illum vocatis nuptias: Siquis omnino parvulus
Homuncio, Stillam: siquis splendidus
Progreditur, Clamor muliebris is est.*

Protulimus hunc veteris poetæ locum, non tam ut auctorem nostrum illustraremus, quam ut ipsum poetam. Nam interpretis quidem postremorum verborum versio, qualis quidem loco citato apud Athenæum legitur, plane est, (quod sine docti viri contumelia dictum sit) inepta: longe vero ineptior ejusdem annotatio. Risi suaviter cum illa legerem. Enimvero pauci observarunt quid proprie sit ὀλολύγειν nec pauci ad eum scopulum offenderunt.

Εὐρύμορ οἱ περ.] Demosthenes in eo cujus modo meminimus procemio, Εὐρύμορ τῷ Διὶ τῷ Σατήρι, καὶ τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ τῇ Νίκῃ, καὶ γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦθ' ἡμῖν τὰ ἱερά. Εὐρύμορ δὲ καὶ τῇ Πεισῶϊ, καὶ τῇ Μητρὶ τῶν Θεῶν, καὶ τῷ Ἀπόλλωνι καὶ ἐκαλλιεργῶν καὶ ταῦτα. i. e. Jovi servatori sacrificavimus, & Minervæ, & Victoriæ, eaque sacra & pulchra & salutaria nobis extiterunt. Sacrificavimus item Suadela, & Matri Deorum, & Apollini; quibus & ipsis litavimus: in quibus verbis mendum esse putat Samuel Petitus, lib. III. De Leg. Att. tit. 1. p. 197. & pro τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῇ Νίκῃ legendum censet τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Νίκῃ. Si quidem intelligatur Minerva, quæ Νίκη appellabatur.

Καὶ ὑμεῖς ἰδέχεσθε τὰ ὄρατα.] Lege δέχεσθε. Demosthenes in fine ejus procemii, Δέχεσθε ὡς παρὰ τῶν Θεῶν διδόντων τὰ ὄρατα. Quam nihil intellexerint toto isto loco priores interpretes, piget dicere.

Ad C A P U T XXII.

Περὶ ἀνελευθερίας.

H δὲ ἀνελευθερία ἐστὶ πρᾶξις τις ἀπὸ φιλοπρίας δαπάνῃς ἔχουσα.] Nihil depravatus, nihil infrunitus ista lectione: quæ cum tam male conveniat τῇ ἀνελευθερίᾳ, cujus definitionem aut descriptionem saltem promittit, demiror doctissimos viros, & in philosophia apprime versatos, mendum non suboluisse. Atqui illiberalitas neque πρᾶξις est simpliciter, hoc est, ut illi vertunt, *opulentia*; neque rectè δαπάνῃς ἔχειν dici potest; quare constat, tam in eo quod generis locum obtinet, quam in differentia vitium esse. At non sunt accuratæ Theophrasti definitiones in hoc libello, dicet aliquis: sane fateor τὸ ἀκριβὲς illas non habere; falsas tamen esse & ineptas, hoc vero nego tibi atque pernego. Ut igitur ineptias vitemus, sic legamus, Ἡ ἀνελευθερία ἐστὶ πρᾶξις τις ἀφίλοπρίας δαπάνῃς φεύγουσα. Nemo recti iudicii qui sit (quod impune dixisse liceat) de veritate huius lectionis dubitabit. Jam ergo non est genus πρᾶξις, sed ἀφίλοπρίας πρᾶξις: neque differentia τὸ δαπάνῃς ἔχειν, sed τὸ φεύγειν δαπάνῃς. Contra virtutis oppositæ ἐλευθερίοτης proprium docent esse philosophi, τὸ περιττὸν εἶναι χρημάτων εἰν τὰ ἐπαινετὰ hoc est, *facilem esse ad faciendos sumptus liberales*. Est enim pecuniæ usus duplex; alius ad sumptus necessarios; alius ad sumptus liberales, ut est apud M. Tullium 11. Off. cap. 12. Ideo dicebat Plato in octavo *De republica* τὰς φειδωλὰς esse φάουλους ἀνταγωνιστὰς ἢ πνέειν νίκης, ἢ ἄλλης φιλοπρίας τῇ καλῶν causam nunc accipe, χρήματα τε ἐκ ἐδέλειν εὐδοξίας ἐνεκεν καὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνων ἀναλίσκειν. Non alia aut interpretatione verba Theophrasti opus habent, aut confirmatione nostra emendatio.

Οἱ δὲ νικῆσαι τραγῳδοὺς.] Scribe νικῆσαι τραγῳδοὺς. Alibi hunc locum explicabimus, & de hoc more multa dicemus. Notum autem, tragœdiam Libero patri fuisse dicatam, ut Apollini comœdiam. Videat studiosus lector, si lubet, quæ *De satyrica Græcorum pœsi* scripsimus: ubi de veterum Tragicorum tetralogiis differimus.

Καὶ ἐπιδοσέων γενομένων.] Difficilibus Reip. temporibus solebant Athenienses pro virili parte quisque publice pecunias erogare, ad sublevandam ærarii inopiam, quod ἐπιδιδόναι proprie dicebant: quasi dicat aliquis, *supra ordinaria munia aliquid amplius largiri*, erant enim ordinariæ & legibus constitutæ λειτουργίαι: cum igitur pecuniis opus erat, Prytanei populum convocabant; angustias Reip. exponebant; ad collationem quemque hortabantur. Tum surgebat unusquisque ordine suo & loco; ac si quidem vellet aliquid conferre, id profitebatur, & dicebat, Ἐπιδοῦμαι ἐγὼ τοσούτον: si animus largienti quicquam non esset, vel tacebant cum surrexerant, vel ἐκ concionæ iam se eripiebant, quod vel ex isto loco clarum est. Athenæus libro

libro IV. cap. XIX. p. 168. de Phoco Phocionis filio, homine luxu perdito, loquens, Ἐπιδόσεων δὲ πρὸς γυμνασίων, παρελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη. Ἐπιδίδωμι καὶ γὰρ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὁμοθυμαδὸν ἀνέβησαν, εἰς ἀκολασίαν. Pecuniam aliquando cum in usum publicum Athenienses conferrent, in concionem & ipse prodiit: ac se quoque erogare dixit; acclamantibus unanimi consensu Atheniensibus, ad luxuriosam nequitiam. Sentiebat Phocus se velle conferre aliquid; populus verniliter nimis accepit Ἐπιδίδωμι, ea notione, qua usurpatur pro crescere, & in aliqua re proficere. In orationibus Græcorum oratorum sexcentis locis fit ἐπιδόσεων istarum mentio.

Εκ τῆς μέσου ἀπελθὼν.] Scribe ἀπελθεῖν.

Τῆς μὲν ἱερῆς πλὴν τῶν ἱερῶν.] Fortasse legendum πλὴν τῶν ἱερῶν καὶ ἱερῶν. hoc est, exceptis iis partibus quæ ad sacrificos & sacrificas pertinebant. Veteres enim Deos precaturi, & viros & mulieres sacerdotes adhibebant. Plato Legum quinto, εἴτε ἱερῶν καὶ ἱερῶν εὐχαῖς ποιησόμενοι ἀπὸ τῶν πρώτων θυμάτων καὶ δευτέροις. Sed placet nunc, nihil esse mutandum: ut hæc sit sententia; hominem illiberalem de ea quam a ris deum admoverit victima tantum sibi perire finere, quantum sit necessario adolendum, aut aliter diis offerendum: coxam fere offerebant, aut intestina, aut aliud non magnæ rei, persæpe, ut ad Athenæum pluribus ostendimus in Animadv. ad lib. 3. cap. 34. & lib. 4. cap. 11. at cæteras carnes victimæ in proprios usus vertebant; aut vendentes illas, si familiam non haberent; aut si haberent, huiusmodi carnibus eam alentes. Vopiscus in Tacito Imperatore; hostias suas semper domum revocavit, iisdemque suos vesci iussit.

Τὰ κρέα ἀποδίδωθαι.] Quam inhumanum Athenis hoc existimaretur, non potest melius declarari quam Alexidis Ὑπονοίας fabulæ quodam loco: quem eo libentius proferam, quod videam hodie in editis Athenæi codicibus, qui illum laudaverat, integros ferme duos versus desiderari. Nos igitur locum integrum ex veteribus codicibus apponemus. Sic Alexis apud Athen. lib. xv. cap. 3. pag. 671.

Οὐδ' ἐν Τριβαλλοῖς ταῦτά γ' ὄσιν ἔννομον,

Οὐ φασὶ δὲ θύοντα πρὸς κεκλημένοις

Δείξαντ' ἰδεῖν τὸ δεῖπνον εἰς τὴν αὐρίαν,

Πωλεῖν, ἀδείπνοις ἅπερ ἔθνη αὐτοῖς ἰδεῖν.

Ne apud Triballos quidem hæc permittit lex,

Ubi aiunt eum qui sacrum facit, vocatis ad id amicis

Ostendere quod vel usque in crastinum ad cœnandum satis sit,

Venalia deinde illa omnia exponere, quæ videnda ante præbuit.

Τῆς δὲ διακονήντας ἐν τοῖς γάμοις οἰκοπίτας μεθ' ἑαυτῶν.] Mos fuit patrum hominum, cum nuptias celebrarent, opera & ministerio uti adjutorum atque adjutricum (sic vocat Plautus) οἰκοπίτων, hoc est, qui suo cibo ministrarent, ut idem poëta loquitur; vel, ut idem alibi, qui suo sumptu & cibo vescerentur. Crates Σιωχεῖσθαις fabula, apud Athen. lib. vi. cap. 12. pag. 248.

— ἀσεῖν τὸ μὴ

Συνάγειν γυναῖκας, μὲν δὲ διαπνέειν ὄχλον.
 Ἀλλ' οἰκοπίτες τὰς γάμους πεποινηκίναι.

—Urbanum non est

Congregare fœminas, aut incondita cœnam turba præbere:

Sed οἰκοπίτες nuptias celebrare.

Scio aliter posse exponi γάμους οἰκοπίτες: sed quo minus sic recte accipiat, nihil vetat. Plautus *Casina* Act. III. Sc. 1. tangit morem illis versibus, 8, 9, 10.

—AL. quin adepol servos, ancillas, domo

Certum est omnes mittere ad te. ST. Eho, nimium scite scitus es.

Sed facito dum memineris versus quos cantat Colax: cibo

Cum suo quique facito uti veniant; quasi eant Sutrium.

Item alibi. Menander οἰκόσπον sponsum appellavit in *Dactylo* apud Athen. lib. vi. cap. 12. pag. 247. qui parva aut nulla dote esset contentus: Οἰκόσπον νυμφίον ἔδεν δόμῳ περικὸς ἐξευρήσασθαι, Οἰκόσπον sponsum invenimus dote nihil egentem. Plutarchus in *Crasso*, milites οἰκοπίτες, qui sine stipendiis alicui militarent.

καὶ τριηραρχῶν] Cuius puto notum est ex oratoribus Græcis, quale genus λειτουργίας esset Athenis τὸ τριηραρχεῖν & veteres grammatici id ita diligenter explicant, ut videantur mihi (dicam libere) parum in hac lingua exercitati, qui hæc non intellexerunt. Vertimus autem, *triremi quam instruxit præfectus*, non autem *imperans*, quia omne imperium erat τῷ στρατηγῷ, non τῷ τριηραρχῷ, uti docent Atticæ historię, & ante omnes Demosthenes.

Τὰ τῷ κυβερνήτῃ σφόδρα ὑπὸ τῷ κατὰς.] De viatoriis cubilibus non repetam quæ supra diximus. Lego autem hic, ὑπὸ τῷ κατὰς. vel ὅπῃ. Lucianus in dialogo Mercurii & Charontis, qui inscribitur *Contemplantæ*, Tom. 11. pag. 133. σὺ μὲν ἰσχυρὸς ὅπῃ τῷ κατὰς σφόδρα καταδύεις, ἄμους ἔτι καρτερὰς ἔχων, i. e. Tu quanquam robustus es humeris, in navigii dorso porrectus stertis. Nam super transtris dormiebant nautæ in navi, non sub transtris. Eustathius, δὴλον δ' ὡς αἱ νηυτικοὶ ὅπῃ τῷ ῥηθέντων κατὰς σφόδρα κοιμῶνται. Trierarcho vero suus erat locus ad navis puppim, ubi illi tabernaculum extrui solitum. Pollux L. 1. C. 9. τὰ ἃ περὶ τῷ πρύμνῳ περὶ ὄχοντα ξύλα περὶ πύλαι καλεῖται ἐκεῖ περὶ ἢ σκλὴν ὀνομάζεται, τὸ πηγνύμενον στρατηγῷ ἢ τριηραρχῷ. i. e. trabes circa puppim prominentes peritonæa dicuntur; ubi ἡ tabernaculum vocatur Imperatori aut Nauclero exstructa habitatio. Ibi ergo trierarchi in suis stragulis quiescere moris habebant: at illiberalis iste & fordidus, promiscue cum reliquis, in transtris cubat, & gubernatoris utitur stragulis; quæ solent esse vilia, & ut plurimum segestria, aut tegetes: proinde parum est trierarchi dignitate. Persius, *Sat. v. vers. 146.*

Tu mare transilias? tibi torta cannabe fulto

Cæna sit in transtro? —

Propterea Donatus τὰς φορμὰς, hoc est, tegetes & storeas, sive erones, quibus pauperes loco stragulorum & tapetium utuntur, *stramen nauticum* vocat. Alciphron *Epistola* quadam, ἡ γὰρ αἰνεχέμενη τῷ ξύλῳ τῷ ἁλιδόρῳ, ὅπῃ τε ταπήτων πινῶν ξενιστῶν ἢ ἱερῶν κατὰ κλισίαν ἡ γὰρ οἷος τε ἱφασκας

ἔρασκον κείνῳ ὡς οἱ λοιποὶ ὅτι τῷ κατασκευάσαν, τὴν σάνδα οἶμαι νομίζον
κίθι τεχνώσαν. Levitatem eorum, qui nostram hanc interpretatio-
nem, odio nostri an veritatis, carpere sustinuerunt, satis superque con-
futavimus in nostris ad superiorem Persii locum Commentariis. Enim-
vero si tanta est reprehendendi libido, cur in me, cur in aliis ea po-
tissimum arrodunt, quæ certissima sunt & verissima? miseret me il-
lorum.

Ἐνδον μένειν.] Utpote qui vestem forenssem habeat unicam: quod
illiberale est planeque sordidum. Inde Ciceronis locus in Decianum
quendam lepidissimus, in oratione pro L. Flacco cap. 29. *Romam ad-
venis: affers faciem novam, nomen vetus, purpuram Tyriam, in qua
tibi invideo quod unis vestimentis tandiu lautus es.*

Ἀλλὰ μὲν οὖν εἰς τὰς ἐξόδους.] Juvenalis *satira sexta vers. 351.* in
Romanis mulieribus hanc notat illiberalitatem simul & ambitionem;

Ut spectet ludos, conducit Ogulnia vestem,

Conducit comites, sellam, cervical, amicas,

Nutricem, & flavam cui det mandata puellam.

Demosthenes Midiae exprobrat quod cum esset præfectus equitum,
alieno equo in pompæ transvectione usus fuisset. Ἐξόδους accipe ut
in illo, χαλεπὴ γυναικῶν ἐξοδὸς, initio *Lysistratae*. Raro olim matronæ
pedem domo efferebant; nec in publicum, nisi stipatæ gregibus
ancillarum, prodibant. Interdum ἐξοδὸς γυναικῶν dicitur de pro-
fectione ad ducendam pompam: unde est apud Platonem, in fine
sexti *De legibus*, muliebris cujusdam supplicii genus, μὴ μετέχῃν τῷ
ἐξόδῳ τῶν γυναικείων ἢ πῶρ, ἢ τῶν εἰς τὰς γάμους ἢ γένεσις παιδῶν ἐμπέσσαν
*expertem muliebrium degere honorum, nec ad nuptias partusque puero-
rum recipi.* Lege Suidam in Αἰμιλία. Inde dictæ φιλέξοδοι γυναῖκες,
quæ non sunt οἰκεσὶ & casariæ.

Καὶ τὰς κλῖνας ἐκκορῆσαι.] Hesychius, qui τὸ κορεῖν etiam φθείρει expo-
nit, videtur hoc voluisse docere, eam vocem à κόρις deductam, in-
terdum accipi pro *cimices occidere*, vel *cimicibus lectos purgare*, quod
cimicare Latinis dicitur, ut *pulicare*: Græci, ἐπιείζειν. Atque hæc
interpretatio locum hic habere potest. Parmenio poeta ἐκκορίζειν dixit
in lepidissimo disticho, quod extat lib. 1. *Anthol.* cap. vi. pag. 19.

Οἱ κόρις ἄχρη κόρις κορέσαντό με· ἀλλ' ἐκκορέσθην

Ἄχρη κόρις καὶ τοὺς τὸς κόρις ἐκκορίζεις.

Cimices ad satietatem saturati sunt mei; saturatus autem sum

Ipse quoque cimices perdendo.

Καθιζόμενον παρατρέψαι + τρέβονα.] Non est in eo nota illiberalitatis
quod vestem invertit, sed quod tritam & macularum plenam vestem
gestat, quam postea in cœtu honoratorum virorum (ita accipi de-
bet illud καθιζόμενον) cogitur invertere, ut maculas ab oculis eorum
submoveat quibus assidet: atque hoc saltem in isto laudandum; sicut
contra in superioribus nota δυσχερεία erat, gestantem obsoletam &
κηλίδων μιστὴν vestem, versari in oculis hominum. Hinc ortum est
apud Græcos proverbium, quod nos, ut puto, primi observavimus,
τὰ χαλὰ τρέψιν ἔξω. Pindarus *Pythionicarum* tertia,

--- τὰ μὲν αὖτ

Οὐ δυνάμει νήπιοι κόσμῳ φέρειν,

Ἀλλ' ἀγαθοὶ, τὰ καλὰ τρέφοντες ἕξω.

Res adversas, inquit, nesciunt moderate ferre stulti: at sciunt sapientes, quæ pulchra sunt foras & in publicum vertentes: hoc est, cuivis fortunæ se accommodantes, & decenter ea utentes; quæ sunt adversa dissimulantes. Misérias enim, ait Q. Curtius lib. v. cap. 5. n. 11. optime ferunt qui abscondunt. Alio sensu dicere solet Seneca, bonos non fulgere extrinsecus, sed bona eorum introrsus esse obversa: De divina providentia, & Epistola cxx. & alibi. Cæterum Pindaricum istud proverbium vernacula nostra lingua hodieque agnoscit. Aliud autem παρὰστρέφειν ἰμάτιον, aliud ἐκστρέφειν illud est ex parte invertere; hoc totam vestem quasi de integro reficere versis pannis, & novam illi faciem dare. Aristophanes, ἐν Νεφέλαις, Act. 1. Sc. 1. vers. 89.

Ἐκστρέφον ὡς τάχιστα τὸς σαυτὲ τρέπας.

Scholiastes, ἀπὸ μεταφορᾶς τῆ ῥυπεμένων ἰματίων καὶ ἐκστρεφόμενων. Ἐκστρέφειν ὃ ἰμάτιον, τὸ ἀλλάξαι τὸ πρὸς τὸ ἴσω μέρθ' ἕξω. Lucianus dixit ἀντιστρέφειν τὸ τριβάνιον, in *Alectryone* Tom. 11. pag. 604. ἀπέρχομαι, ait, κοσμίως μάλιστα ἐχηματισμένθ', ἀντιστρέφας τὸ τριβάνιον, αἷς δὲ τῆ κατὰστροφῆς γίνετο ἡ ἀναβολή. *Abeo nitide admodum cultus, sic obverso palliolo, ut qua esset parte purissimum, ea videretur: quæ verba Theophrasti locum explicant. Vox τριβάν, alias lacernam, aut pallium significat: alias tritam usque & decotem vestem atque obsoletam: sic tamen ut aliud proprie sonet τριβάν, aliud ῥάκθ', ut notat Eustathius ad Od. ξ. p. 559. quando ait, ἔστ' ῥάκθ' μὲν τὸ διεργώζος, τριβάν ὃ τὸ ἀποβεβληκὸς τὰς κερμίδας.*

Ad CAPUT XXIII.

Περὶ ἀλαζονείας.

H ἀλαζονεία δὲξεν ἡ προσδοκία πινῶν ἀγαθῶν ἐκ ὄντων.] Obscurat hanc definitionem verbum προσδοκία, in nova, ne dicam, inusitata significatione positum; accipitur enim non tam pro *expectatione*, ut vulgo solet, quam pro *excitatione expectationis*; quod Græci προσδοκίαν παρὰσῆσαι, vel uno verbo ἐπιγγάλλεσθαι dicunt: Homerus *Iliad.* 4. vers. 832. & alibi σέυδθαι. Latini *promittere*, ut in illo Juvenalis, *Sat.* 11. vers. 11, 12.

————— dura per brachia setæ

Promittunt atrocem animum;

vel *spondere*, ut cum ait idem de ostentatore, *Sat.* VII. vers. 134.

Spondet enim Tyrio staltaria purpura filo.

denique idem fere est προσδοκία isto loco ac παρὰποίησις. Plato in *Oegis*, ἀλαζονεία παρὰποιητικὴ ἀγαθῆ ἢ ἀγαθῶν ἢ μὴ ὑποχρόντων. Aristoteles adjicit hæc verba in *Nicomacheis* lib. IV. cap. 13. δόξης χάριν. Quæ particula necessario addenda ad Platonis & Theophrasti definitiones:

tiones: ut distinguamus ostentatorem qui mendacium suum refert ad inanem gloriam, ab eo qui lucrum aucupans se suaque prædicat: nam id quoque hominum genus frequens est, ut ad caput primum notare meminimus. Notant grammatici Græci, proprium esse Atticis, ut non gloriosum tantum, sed quemvis mendacem ἀλαζόνα appellent.

[Εν τῷ διαζεύγματι ἱσηκῶς.] Quid appellat διαζεύγμα? non est dubium, publicum aliquem Athenarum locum intelligi, ubi conventus fieri solebant. Quare arbitror locum esse corruptum, & lego Δείγματι. Digma appellabatur locus in Piræo è re nomen habens. Ibi enim peregrini mercatores suarum mercium δείγμα & specimen producebant, ἐν τρυβλίῳ credo πρῆφροντες, ut alicubi Plutarchus ait. Itaque peregrinis hominibus fere erat ille locus refertus. Auctor scholiorum Aristophanis in *Equitibus* Act. 11. Sc. 1v. sub finem, Δείγμα τόπος ὅστις ἐν Πειραιεῖ, ἔνθα πολλοὶ σιωήοντο ξένοι καὶ πολῖται, καὶ ἰλοιοποιοῦν. Quæ postrema verba ita hanc emendationem confirmant, ut nihil supra: propterea enim ait Theophrastus διηγεῖσθαι ξένοισι. In antiquis libris lineola superducta nomina locorum propria solebant notari & distingui; qui mos postea neglectus multas sæpe tenebras attulit. Exemplo sit, (& sunt infinita exempla) locus ille Platonis in *Menexeno*, ubi interpretes, quod legissent ἐν τῇ σφαγίᾳ perperam pro Σφαγία, turpiter lapsi sunt: quamquam Ficinus melius pudori suo consuluit, omiſſis his verbis quæ non intelligebat; novi vero interpretes audacter juxta & imperite in hac clade verterunt. Intelligit Plato illos ccxcii. Lacedæmonios, quorum cxx. Spartani erant, qui, expugnata tandem Sphaacteria insula, in potestatem Atheniensium venerunt, ut narrat Thucydides libro quarto. Sphaacteriam autem insulam etiam Sphagiam dici solitam certum est: vel adi Stephanum Περὶ πόλεων.

[Ὡς πολλὰ χρήματα αὐτοῖς ὅστις ἐν τῇ θαλάττῃ.] Scribe αὐτῷ. Pertinet hoc ad nauticum fœnus, quod à multis exercebatur Athenis. Nemo autem ignorat quam improbum & grave fuerit id fœnus, etiam legum consensu, vel Romanarum: vide Jurisconsultos. In orationibus Græcorum, maxime Demosthenis, plurima hujus usuræ mentio: propter quam quòd tantopere Demosthenem reprehendit Plutarchus, vereor ut ei sit satis æquus; damnat enim rem moribus legibusque receptam & probatam. Sed apparet ex variis Plutarchi locis, ipsum validissimè fœnus nauticum abhorruisse: quod in *Catone Censorio* c. 43. p. 349. B. appellat τὸ μάλιστα διαβεβλημένον τῷ δανείσμῳ.

[Περὶ τῆς ἐργασίας τῆς δανειστικῆς.] Hoc quoque refero non ad fœnus ἱγγειον, sed ad nauticum: quam vocat Demosthenes τὴν κατὰ θαλάτταν ἐργασίαν.

[Ὡς μετὰ Εὐάνδρῳ ἐσχατεύσαντο.] Docti viri jam ante nos emendarunt μετ' Ἀλεξάνδρῳ quæ emendatio vera est & certa.

[Τρίτον δὲ λέγοντα.] Adnotata est in quibusdam codicibus altera lectio τριταῖον, pro τρίτον quæ ferri potest, si referas ad tempus scriptæ epistolæ: alioquin sensus erit absurdus ob locorum intervalla. Antipater hic ille est, quem mors Demosthenis nobilitavit. Hunc ait Di-
odo-

odorus libro XIX. δοκεῖν γεγονέναι φρονιμώτατον τῶς ἐν δαυνατείᾳ γεγονότων, videri fuisse prudentissimum inter eos, qui imperio potiti fuerunt.

Διδομένης αὐτῶς ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτελῆς] Quarundam mercium exportatio Atheniensium legibus prohibebatur. Ita lege erat vetitum ex agro Atheniensi ficus & oleum exportare. De ficubus lex erat talis; Ἀθῆνῃσι μὴ ἐξάγειν ἄλλοσέ περ σῦκα, Ficus Athenis alio ne importato: Cujus meminit Interpres Aristophanis in *Plutum*, & alibi. De oleo vero Solon (vid. Plutarchum) hanc tulerat, ἔλαιον μόνον ἐξάγειν Ἀθῆνῃθεν, ἄλλα δὲ μὴ. Oleum solum Athenis exporta, ceteros proventus non item. Quæ lex primo intuitu exportationem olei videtur permittere, sed si eo, quò debet, modo explicetur, sensum contrarium exprimit. Non enim cuivis, sed ei tantum, qui Panathenæa vicisset, licebat alio importare oleum, quod præmii vicem acceperisset. Hoc expresse confirmat Scholiastes Pindari ad hæc verba γαῖα δὲ καυθεῖσα πυρὶ καρπὸς ἐλαίας ἔσται. quando ait, Οὐκ ἔστιν ἐξαγωγή ἐλαίῳ ἐξ Ἀθηνῶν, εἰ μὴ τοῖς νικῶσι, τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῖς τὰ Παναθηναῖα νενικηκόσι δίδοται ὑδρία ἐλαίῳ πλήρης. Ita ergo erat, multa in agro Atheniensi provenientia exportare non licebat, quæ propterea ἀπορρήτῃ vocabant. In primis autem τὰ ἀπορρήτῃ fuere quæcunque ad navium fabricationem pertinebant, hoc est, πᾶσι ναυπηγήσιμα ὅλη, ut sunt abies, pinus, picea, cupressus, platanus, quæ alias ναυπηγήσιμα ξύλα, alias ξύλα absolute vocantur. Ratio erat, ut haberent ipsi, unde naves non tantum onerarias & frumentarias, sed etiam quas publice à Senatu ædificari oportebat, texerent: Lege enim oportebat τῶς τῶς Πεντακοσίαν Βουλῇ, Quingentorum Senatui, quotannis ποιεῖν τετάρηις καὶ νῆας novas triremes struere, siquidem maximum apud Athenienses erat rei nauticæ studium: nec revera aliud quicquam fuit Græcorum sive Atheniensium sive Spartanorum imperium, nisi θαλάττης ὀπικράτεια. Hinc res navibus exstruendis idoneas exportare non licebat: non fuisse enim copiam magnam hujus materiæ in agro Atheniensium, docet etiam Demosthenes, aut quicumque alius est auctor orationis *De fœdere cum Alexandro*. Erant τῶς ἀπορρήτων & τὰ ἀτκώματα, hoc est, folliculi nautici, & λίνα, κηρὸς, καὶ πίττα, inquit Aristophanis scholiastes ad illa in *Equitibus*; φημὶ ἐξάγειν ταῦσι Πελοποννησίων τετάρησι ξαμειύμεθα. Alia ratione dicebantur ἀπορρήτῃ, quæ Athenas importare non permittebantur; ut θρυαλλίδες, ex quibus fiebant ellychnia; has enim, sicut constat ex Aristophanis *Acharnensibus*, fuit cum non liceret Bœotis afferre venales in urbem: credo ob metum incendiorum; thryallidum namque stuppæ usus fuit ad ἀπόχας & malleolos incendiariorum.

Καὶ ἐν τῇ ἀποδείᾳ.] Plane non erat ferendum doctis viris istud verbum dicam, an verbi monstrum? Legendum aio, σιτοδεία. Imperiti homines, & pistrino digni, ex σιτο fecerunt σπο. Hæc prima mendi indoles: inde fuit vox nequam & nihil, ἀποδεία. At σιτοδεία idem ac σπαιροσιτία, nisi quod illud est ἐμφατικώτερον. Doctorum virorum emendatio ἐν ταῖς ἀποδείαις, ut Musis iratis genioque sinistro nata, refutatione non eget. Non erat autem insolens Atheniensibus malum, fru-

menti inopia, ut historia docet, & oratores sæpe. Quomodo autem soliti essent ditiores in caritate annonæ pauperes sublevare, discas ex Demosthene *contra Phormionem*.

Καὶ ποσὴν αὐτὰς καὶ ἐξ ἀκοσίης, κατὰ μίαν.] Hoc est, sexcentos homines solet sigillatim nominare, quorum singulis aliquid erogarit; atque hac ratione efficere, ut cum æra omnia in unum colligantur, ex ea supputatione summa nascatur decem talentorum. Imitatur iste ἀλαζών cos qui rationum libros conficiunt, in quibus videas singula æra seorsim annotari. Aera appello, quos vulgo articulos dicimus, Gallice *les items*: quia solent in nostris rationum libris singuli articuli à voce *Item* incipere. Græci ἀπολογισμοὶ nominant, ut Plutarchus in *Politiciis præceptis*. At Romani æra appellabant. Cicero Hortensio apud Nonium, *Quid tu, inquam, soles cum rationem à dispensatore accipis, si æra singula probasti, summam quæ ex his confecta sit non probare?* Apuleius De deo Socratis, *Igitur quotidiana eorum æra dispingas: invenies rationibus multa prodige profusa, & in semet nihil.* Nonius, *Æra, numeri nota.* Lucilius, libro XXIX. *Hæc est ratio perversa æra summa, & subducta improbe.* Locus est corruptissimus, quem ita restituendum puto. *Hæc est ratio: perversa æra: summa subducta est improbe.* Cicero in Epistola x. ad Dolabellam libro nono *Ad familiares* (lib. x. epist. 33. edit. Sib.) versiculos æra hæc appellare videtur: *Profert alter (ut opinor) duobus versiculis expensum Nicie.* Sed ad Theophrastum redeamus; qui quidem gloriosorum hominum ingenium & mores mira elegantia exprimit. Non enim illis fatis est summam se laudare, & sua præclara facinora prædicare, nisi etiam longa eorundem enumeratione obvios quosque obtundant. Talia illa in *Milite Plautina* Act. I. Sc. 1. vers. 42. seqq.

PY. *Ecquid meministi?* AR. *Memini: centum in Cilicia
Et quinquaginta, centum Sycolatronida,
Triginta Sardi, sexaginta Macedones,
Sunt homines tu quos occidisti uno die.*

PY. *Quanta isthæc hominum summa est?* AR. *Septem millia.*

PY. *Tantum esse oportet: recte rationem tenes.*

Prorsus hic Plauti locus (etsi versantur hi duo gloriosi in diversa materia: Plautinus enim virtutem bellicam; hic noster divitias ostentat) prorsus, inquam, explicat quid sit hoc loco ποσὴν τὰς ψήφους καὶ ἐξ ἀκοσίης, κατὰ μίαν, quæ verba quam fuerint doctis viris hætenus obscura, quid attinet dicere? Res clamat ipsa. Vide Martialis XXXVI. & LXXIX. epigramma ad Afrum libro IV.

Καὶ περὶ τῆς πέναν ἐκείνης τέτων ὀνόματι.] Bene hoc: servat enim solemne eorum qui mentiuntur: vide cap. ἀπὸ λογοποιίας. Auctor *Rhetoricorum ad Herennium* lib. IV. cap. 50. in descriptione illa ingeniosissima ostentatoris pecuniosi, non plane dissimilem gloriosorum istiusmodi morem notat: quem placet hic proferre, ut collatione Græci scriptoris, qui ipsum suavissime notat, locum illustrem. Ait ergo Latinus auctor, *Cum puerum respicit hunc unum quem ego novi (vos non arbitror novisse) alio nomine appellat, deinde alio atque alio.* Mox,

Mox, ut ignoti qui audiunt, unum putent eligi de multis. Alexis vero sic in Hippisco, ubi affert elegantem descriptionem πωχалаζόντος, sive gloriosi pauperis :

---οἶδα ὃ καὶ πῶς πινά πολίτῳ ἡμέτερον
 Πωχάλαζοντα, ὅς σε δραχμῆς ἔχων τὰ πάντ'
 Ἀργυροματ', ἐβόα καλῶν τ' οἰκίτῳ
 Ἐντα ὄντα καὶ μόνον, ὀνόμασι ὃ χρομόφρον
 Ψαμμοκοπίοις παῖ Στρομβιχίδα, μὴ τῷ χιμεριῶν ἀργυροματῶν
 Ἡμῖν παρὰ θῆς, ἀλλὰ τῷ περινῶν.
 Novi ego civem quendam, nostrum
 Pauperem ac gloriosum, cujus omnia vasa
 Argentea drachma tantum valerent,
 Clamans tamen appellabat servolum,
 Qui erat unicuique, infinitis nominibus,
 Hens tu puer Strombichide, ne hyberna vasa argentea
 Nobis apponito, sed aestiva.

Sic emendamus elegantissimum hunc locum apud Athenæum Lib. vi. cap. 3. pag. 230.

Καὶ ποιῆσαι δεῖξαι τάλαντα.] Delendum τὸ --- καὶ & mox καὶ πῶς φηται, non φήσεις. Sic locus erit planus & perspicuus.

Καὶ τὰς τελευτάς εἰπεῖν ὅτι εἰ τίθησι.] Κυριολογία in voce τίθησι. Nam vulgo πέναι pro λογιζέσθαι, referre in rationes, vel in ratione ducere, usurpabant. Sic apud Demosthenem in prima Olynthiaca, & in illa celebri Cratetis ephemeride, τίθῃ μαγεῖρα μινᾶς δέκ', ἱατρῶ δραχμῶν. Etiam apud Latinos ponere sic accipitur, ut apud Terentium non semel. Proprie convenit iis qui calculis rationes putant; unde est, ponere calculos, non semel apud Plinium in epistolis: & πέναι ψήφον, Græci. Basilii, εἰ μὲν πὶ δοκεῖς ἔχειν καλόν, πῶς ἐν ψήφῳ πέναις.

Οὐδὲ τὰς λειτουργίας ὅσας λελειτῆργηκε.] Ostendit his verbis se unum fuisse ex illis ciucc. viris, qui ut omnium ditissimi Reipublicæ pleraque omnia munia, ad quæ sumptibus opus esset, obibant. Vide Harpocrationem in χέλιοι διακόσιαι, & Demosthenem, ejusque scholiasten. Cave vero ita hæc accipias, quasi instructio triremis, cujus impensæ modo meminit, non esset λειτουργίας genus; erat enim, & quidem omnium maximum. Ac fortasse legendum, εἰδὲ τὰς ἄλλας λειτουργίας, veruntamen similiter locutos sæpe maximos scriptores pridem doctissimi Jurisconsulti annotarunt.

Καὶ προσελθὼν δ' εἰς τὰς ἵππους ἀγαθὰς πωλέσει.] Sensus perspicuus; verba varie possunt reformari: vel enim ita, καὶ πρ. δ' εἰς τ. ἵππους, & τὰς ἀγαθὰς πωλέσει. aut etiam & τὰς ἵππους τὰς ἀγ. geminata eadem vox omissa est ut alibi: vel ita, καὶ πρ. αἰς τὰς ἵππους τὰς ἀγ. πωλουῦντας primum malo. Nam εἰς ἵππους προσελθεῖν, est, ad forum ire ubi equi veniunt: sic alibi προσελθεῖν πρὸς κέρυα, de quo Atticismo diximus supra; & ea propter χύτρεα Hesychius exponit ῥωτροπόλιν. Videndus Meursius Lect. Attic. lib. vi. cap. 24.

Προποιήσας δὲ ὠνητιᾶν.] Juvenalis de caufidico populo sese venditante, Sat. vii. vers. 132, 133.

*Perque forum juvenes longo premit affere Medos
Empturus pueros, argentum, myrrhina, villas:*
empturus, hoc est, περιποιεῖν αὐντιαν. Sed πωχαλαζόντα empturien-
tem venustissimo epigrammate describit Martialis libri noni sexage-
simo, quod ita incipit;

In septis Mamurra diu multumque vagatus

Hic ubi Roma suas aurea vexat opes,

Inspexit molles pueros, oculisque comedit:

Non hos quos prima prostituere casa.

deinde post multa desinit:

Undecima lassus cum jam discederet hora,

Asse duos calices emit, & ipse tulit.

Καὶ ὅτι τὰς κλῖνας ἐλθόν.] Lego ὅτι τὰς σκῆπας. Mercatibus & panes-
gyribus solebant mercatores sub tentoriis suas merces venum expo-
sitas habere, ut docet scholiastes Theocriti: & Harpocracion, ἐν σκα-
ναῖς, ait, ὅτι πρὸς πᾶσι πολλὰ τῶν ἀντίων. eum vide in γόργα. Meminit &
Plato in x. de legibus. Has ut puto Latini *umbras* vocabant, ut ex
fragmentis Festi licet intelligere: inde est apud Horatium *umbra* pro
officina, Lib. 1. Ep. vii. v. 50.

—vacua tonsoris in umbra.

Locus autem Athenis ubi vestes vendebantur, ἱματιοπωλὶς & σπειραπω-
λὶς ἀρετὰ nuncupabatur.

Οὐκ ἔχων χρυσὸν γὰρ τῷ ἀκολουθεῖν.] Scribe ἔχοντι χρυσὸν ἐν τῷ ἀκολου-
θεῖν. Mos autem hic veterum fuit, ut ex Laërtio, Plutarcho, Apu-
leio, aliisque apparet.

Εν μισθῇ οἰκίᾳ οἰκῶν.] Sic libri Palatini; & nos ita quoque olim
emendabamus vulgatam lectionem, ἐν μισθῇ τῇ οἰκίᾳ οἰκῶν. Dio Coc-
ceius, ἐν ἀλλοτρίᾳ οἰκίᾳ. Deinde scribe, ἢ ὅτι μέλλεις, non διότι μέλλεις.

Διότι μέλλεις πωλεῖν αὐτῷ.] Ipsissimum hoc ἀκαζονεῖας genus no-
tatum apud Athenæum lib. xiii. capite 6. pag. 585. Θείας, inquit,
ἐραστὴ τινὸς αὐτῆς ἀλκίζοντα παρὰ πολλῶν ποτήρια χρησαμένη, ἢ λέγοντα
θελεῖν ταῦτα συγκόψαι, ἀλλὰ ὃ κατασκευάσαι, Ἀπολείς, ἔφη, ἐνέστε τὸ ἴδιον.

Quidam, ait, qui Thaidem amabat, cum à multis pocula commodato
accepisset, diceretque velle se ea conflare & alia de novo conficere, Per-
des, inquit illa, uniuscuiusque quod suum est: venuste & argute.

Atque hinc scribendi finem faciemus: & simul cum vertente anno,
animi nostri mentem alio convertemus. Commodum enim cum hæc
scriberem dies agebatur anni hujus xci. novissimus, quæ me res ad-
monebat, ut duplicis voti reus Deo OPT. MAX. grates agerem gra-
vissimas: & quod annum hunc viventi valentique dederit exigere;
& quod hunc commentariolum in hacce rutuba absolvere: qua opera
si doctorum virorum studia promerui, juniorum etiam promovi,
bene habet; feci quod volui: sin autem, ὃ μὴ γένοιτο εἶδ' ἔσαι, feci
quod potui.

AD PO.

A D

POSTREMA QUINQUE CAPITA

Ἡδυνῶν χερακτῆρων *Theophrasti*

NOTÆ.

Quinque hæc postrema capita nacti sumus è Serenissimi Principis Palatini bibliotheca, quæ Heidelbergæ visitur. Descripsit illa accurate manu sua, nobisque donavit, Marquardus Freherus Jurisconsultus, altæ eruditionis vir, Germaniæ suæ ocellus. Vere Theophrastea esse, nemo dubitaverit sanus, qui diligentius illa cum superioribus contenderit. Et res & verba eum scriptorem manifestissime, si attendimus, *χερακτῆρων*. In plerisque omnibus scriptis libris ea desiderari, nullus miror. Jam olim, ut nunc quoque, philosophantium ingens crimen est, quod scriptorum summi hujus viri parum diligentes fuerint. Itaque ergo ex illa prope infinita copia librorum, quos infinito labore subtilissimus philosophus conscripserat, oppido pauci ad nos pervenerunt. Et hos tamen ipsos quotusquisque legit illorum sophorum, ad quos solos hodie rudem esse philosophiæ vulgus censet imperitum? Illud sæpe sum miratus, Joannem Stobæum qui ante tot sæcula vixit, quæ nunc primum publicamus, in suis codicibus non habuisse: inseruisset enim ea operi suo absque dubio, si ad manum fuissent, non minus quam illa 15. capita quæ in primis editionibus sola exstabant: Et item illa octo quæ ex Italicis bibliothecis primus in lucem protulit optime ut si quis alius de literis meritis *ὁ μαργαρίτης* Henricus Stephanus noster. Multum igitur debemus bibliothecæ Palatinæ Illustrissimi principis, in qua sola, quod sciam, hoc pulcherrimum fragmentum hodie reperias. Sed dolendum est, tam turpiter deformatum id ad nos pervenisse: nullum enim est caput ex his quinque non adco mendis inquinatum, ut auctoris mentem assequi perquam difficile fuerit, & prope *ἡ ἀδυναμία* est. Viri docti & acuti, ingenii vires, spero, hic periclitabuntur. Nos, sublatis mendis, quæ tuto corrigi poterant, in cæterorum versione quid secuti simus, raptim & breviter indicabimus. *Οὐχ ἑσπας γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀποσπασμένοις*, ut ait vetus poeta.

AD CAPUT XXIV.

Περὶ ὑψηφάνιας.

Eστὶ δὲ ὑψηφάνια.] Vitium, cujus hic est character, magnam habet
 adfinitatem cum duobus ante descriptis, αὐθάδεια & ἀλαζονεία.
 Superbus homo de se longe, quam par sit, magnificentius sentit:
 ostentator quoque sive ὁ ἀλαζών ea de se prædicat, quæ in ipso non
 sint. Hoc differunt, quod sine contumelia aliorum sua extollit osten-
 tator, & se ipsum φεινάται, ut cum D. Paulo *Ad Gal. vi. com. 3.*
 dicam: superbus contumeliosus est, omneisque præ uno se despicit.
 Vere enim Servius, *Ex fastidio*, ait, *venit omnis superbia*. Inde huic
 vitio nomen apud Græcos ὑψηφάνια, quod eminere se, & cæteris mor-
 talibus superiorem esse persuasum habeat ὁ ὑψηφάν. Latinis quoque
 simili de causa nominata est *superbia*. Omnino superbiæ duo insunt
 mala: vana de sua præstantia opinio, & despectus aliorum. Prius il-
 lud proprie αὐθάδεια est; posterius ὑψηφάνια, sive ὑψηφία. Suffenus
 sibi est ὁ αὐθάδης contumeliosus in alios ὁ ὑψηφάν. Ac vix est,
 ut in quo duorum istorum alterum insit, non & utrumque insit.
 Quare etiam apud scriptores hæc passim videas omnia conjungi, at-
 que eidem tribui. Ingens profecto vitium superbia; Deo homini-
 busque exosum. De quo non dubitat B. Chrysostomus pronuntiare,
 Superbiæ par vitium aliud nullum esse: ἔδεν, ait, ὑψηφάνιας ἴσον κακόν,
 initio Epistolæ ad Thessalonicenses. Servius eleganter; *Apud majores,*
inquit, superbia ingens facinus fuit: adeo ut Tarquinius pro mul-
tis sceleribus Superbi nomen acceperit. Latinus Pacatus *Panegy-*
rico ad Theodosium Augustum: Denique ipsum illum Tarquinium
execratione postrema hoc damnaverunt maledicto, & hominem libi-
dine præcipitem, avaritia cæcum, immanem crudelitate, furore vecor-
dem, vocaverunt Superbum, & putaverunt sufficere convitium.
 Propterea sanctissimus pater Joannes Chrysostomus superbiam sive
 arrogantiam tanquam extremum omnium vitiorum ἀπόνοια solitus
 appellare. Proprie quid sit ἀπόνοια Græcis, satis declaratum nobis in
 superioribus: sed apud aureum illud divinæ eloquentiæ flumen, eo
 quem dixi sensu, sexcentis locis observavimus. Proferemus unum aut
 alterum exemplum fidei nostræ causa. In epistolam ad Romanos
 probat solidis rationibus, nihil esse quod hominem ita stultum reddat
 & vecordem, uti facit ἀπόνοια, sive arrogantia. Ait *homilia xx. p.*
2. p. 295. Οἱ δὲ σοφία μέγα φροῦντες εἰς ἀπόνοιαν ἐπιπίπτει πρὶν ἢ ἰσχύει.
Οὐδὲν γὰρ ἕτως μωρόν ὡς ἀπόνοια ποιεῖ i. e. Qui in sapientia superbiunt,
in extremam incidunt arrogantiam. Nihil enim adeo stultum facit,
quemadmodum arrogantia. Deinde ubi multis allatis exemplis hujus
sententiæ veritatem demonstravit, de hoc vitio & voce ἀπόνοια hæc
subjicit: ἡ γὰρ ἀπόνοια τὴν συμμετείαν ἐκπίνειται, καὶ ἀπὸ τῆς νῦν γινόμενης (διδ-
α)

καὶ ἀπόνοιαν λέγεται) καὶ μαρὰς καὶ ἀλκίζοντας ἐργάζονται. *Arrogantia, quæ extra modestiam decidit, atque à mente
 μωρία ἔχεται. Arrogantia, quæ extra modestiam decidit, atque à mente
 fit (nam ideo ἀπόνοιαν dicitur) & stultos facit & superbos. — extre-
 ma stultitia est superbia. Alibi idem ἀπόνοιαν & ὑπερηφανίαν ita distin-
 guit, ut ex hac illam oriri dicat: quæ postea generet in animis
 τῶν ἀπονοουμένων Dei pariter atque hominum contemptum, una cum
 omnibus vitiis. Homilia prima 11. Ad Thessal. "Ὁρα πῶς ἀρχὴ ἀμαρτίας
 ὑπερηφανία πῶς ὁ ἀρχὴ ὑπερηφανίας, τὸ μὴ εἰδέναι τὸ Κύριον. ὁ γὰρ εἰδὼς τὸ
 Θεόν, ὡς εἰδέναι χρὴ, εἰδὼς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὸ πᾶν ἐταπείνωσεν, ἐκ
 ἐταίρεται· ὁ δὲ ταῦτα μὴ εἰδὼς, ἐπαίρεται. Περὶ ἀπόνοιαν γὰρ ἀλείφει ἡ ὑπερηφανία.
 Vide quomodo principium peccati sit superbia; quomodo vero principium
 superbia, non novisse Dominum. Qui enim novit Deum, sicut oportet,
 qui novit quod filius Dei minime altos spiritus gesserit, non attollitur;
 qui vero hac nescit, effertur. Ad arrogantiam enim superbia instigat.
 Facit radicem omnium peccatorum, Deum non nosse, & Dominum
 Jesum Christum ignorare. Hinc manare superbiam, quam appellat
 principium totius vitiositatis: ab hac manare ἀπόνοιαν de qua paullo
 ante dixerat, ἐξ ἀπονοίας ὑπερηφανία πενήτων γίνεται, ὅτι θυμὸς χρημάτων, ἔργου
 ἔργου, πόθος δόξης πολλῆς. Ex arrogantia contemptus pauperum oritur,
 cupiditas opum, amor imperandi, desiderium multi honoris. Idem præ-
 fatione in priorem ad Corinthios pag. 4. ἐξ ἀπονοίας πάντα τίκτεται τὰ
 κακά, καὶ τὸ νομίζειν εἰδέναι τι πλεον, i. e. omnia mala nascuntur ex ve-
 cordia & arrogantia, & ex eo quod existimant se aliquid scire amplius.
 In priorem ad Timoth. homilia xvii. ἐκ ἀρεῆς ἐκ τῆς εἰδέναι τὸ εἰς ἀπό-
 νειαν αἰρεῖται συμβαίνει, ἀλλ' ἐκ τῆς μὴ εἰδέναι. Aliquando idem Pater ἀπό-
 νειαν & ὑπερηφανίαν indifferenter usurpat: ut in homilia, Quomodo fra-
 trum peccata sint reprehendenda: Ἀπόνοιαν γὰρ ὅτι ἡ πηγὴ πάντων τῶν κα-
 κῶν, καὶ ἵνα σωτέμενος μάλιστα τὸ νοσήματ' ὅτι κακίαν, ἐκεῖνο ἀκυσον· τὰ μὲν
 ἀπὸ ἀμαρτημάτων, πρὶν τὴν ἡμετέραν σφίσι φύσιν· ἡ δὲ ὑπερηφανία δύναμιν
 ἐσθίου κατέπαυσε καὶ κατέβηκεν ἀναδεν· τὸ γὰρ διάβολον ἐκ ὄντα πρῶτον
 διάβολον ἵπκισεν. Superbia fons omnium malorum, & ut summam nos-
 tras morbi malignitatem, hoc audi; alia quidem peccata circa nostram
 naturam versantur, sed superbia potentiam corporis expertem detraxit,
 & deorsum projecit. Diabolus enim, qui antea diabolus non erat, ta-
 lem fecit. Omitto similia huic loca ejusdem viri facundissimi, ubi
 ἀπόνοιαν illud significat quod diximus. Est & ἀπονοεῖν familiare ei-
 dem verbum pro superbia efferrī adversus aliquem. Unicum affere-
 mus locum, Actuum xx. comm. 19. explicans illa Pauli Apostoli
 verba, serviens Deo cum omni humilitate, Homilia xlii. pag. 384. ita
 scribit: ἵνα μὴ δόξη ἀπονοεῖν, προεταβάλλει θεμίλιον, τὴν ὑποψίαν ἀνα-
 στή. Εἰ γὰρ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης γέροντα, φησὶν, ἐκ ἐξ ἀπονοίας λέγω
 ἔλεγω. Εἴτα τὸ ἡμερον μετ' ὑμῶν, φησὶν, ἐγνώμην, δαλεύων τὴν καρδίαν, κοι-
 νῶν τὸ κατὰ νόμον δεικνύων αὐτὸς. Οὕτω πάντα καὶ κοινὰ καλῶν.
 Καὶ ποιῶν τὰ κατὰ νόμον, καὶ εἰδὼν ἀμὲν πῶς ἐξαίρετον. Τί γὰρ φησὶν,
 κατὰ τὸ Θεοῦ ἀπονοεῖν εἶχεν; καὶ μὴν πολλοὶ εἰπὼν αἱ ἀπονοεῖται κατ' αὐτὸν,
 ὅτι κατὰ τὸν μαθητὴν τὸν αὐτὸ ἀπονοεῖ. i. e. Ne videatur arrogans
 esse*

esse, prius fundamentum jacet, suspicionem tollens. Si enim cum omni humilitate factus sum, inquit, non ex insipientia loquor, quæ dico. Deinde mansuetudinem narrat: Vobiscum, inquit, fui, serviens Domino: socios operum ostendens illos. Ita ubique societas bona est. Communia igitur facit opera, & nihil suum ponit eximium. Quid enim, inquit, neglectone Deo arrogans esse potuit? etiam multi sunt, qui non laudantes Deum arrogantes sunt, is autem nihil præter discipulorum laudem sibi arrogat. Ita hunc & præcedentes nonnullos locos vertit Erasmus. Et ἀπονοεῖν, pro reddere arrogantem apud unum Chrysostomum verbum mihi observatum: ut in Matthæum homil. LXV. ἀλλὰ τὸτο μὲν εἰ λέγῃ, ἵνα μὴ πάλιν αὐτὰς ἀπονοήσῃ. Id est, hoc vero ille non dicit, ne ipsos è contrario reddat arrogantes. Perperam enim illa verba interpretes accipit. Homilia LXVI. ita scribitur, γινώμεθα τοίνυν ταπεινοί, ἵνα γινώμεθα ὑψηλοί· καὶ γὰρ μετ' ὑπερβολῆς πολλῆς ταπεινοὶ ἢ ἀπονοεῖ. Hic quoque errat interpretes; sed legendum, ταπεινοὶ ἢ ἀπόνοια. Id est, Simus humiles ut evadamus celsi: nam arrogantia quidem etiam atque etiam vehementer reddit humiles. Sunt & alii scriptores Græci, etsi non sane multi, qui vocem ἀπόνοιαν eo sensu usurpent, quo Chrysostomum ostendimus, ut Lucianus alicubi, Procopius, & alii: imprimis autem Isidorus Pelusiota, magnus Chrysostomi admirator, apud quem eruditissimi interpretes hoc non videntur observasse: ita ille epist. sexta lib. IV. scribit ad Epimachum: ἀπόνοια ἐὰν ἀποκλείσῃ τὴν λόγῳ τὴν εἰσοδόν, λυμγίνεται τὴν ὑγίαν τὴν ψυχῆς. Arrogantia si aditum præcluserit sanæ rationi, animæ sanitatem ledit. Palladius, φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωραίνθη, οἱ τὴν τὴν οἴσινος καὶ ἀπονοίας δαίμονι προστρέφοντες.

Οἷον τὴν ἀπειροδοντι ἀπὸ δείπνης ἐντεύξειδι φαγεῖν ἐν τῇ περπατεῖν.] Hæc ut reperta sunt in MSS. codd. ab eruditissimo Frehero, sic & à nobis edita. Vitium patet suoapte indicio. Putamus atque adeo credimus, veram lectionem conjectura nos esse affsecutos. Legimus autem, οἷον τὴν ἀπειροδοντι ἐντεύχειν αὐτῷ, ἀπὸ δείπνης ἐντεύξειδι φαγεῖν ἐν τῇ περπατεῖν. Sententiam exprimit clare interpretatio: neque potest aliud quicquam fingi huic loco aptius. Oscitans librarius vocem prætermisit, quam putabat esse otiosam propter sequens verbum ἐντεύξειδι.

Μεμνηθεὶς φαγεῖν ἐν τῇ ὁδοῖς.] Si cui mendi fuerit hic locus suspectus, ei per me licet in excogitanda meliore lectione esse ingenioso.

Θελήσας.] Scribe θελήσαι. Ut pendeat oratio ab οἷον. Vel certe θελήσαι. Simile est inter ἀνταδείας notas, quam diximus esse superbix germanam, καὶ ἂν ὑπομεῖναι, καὶ ἂν προσημῖναι πολὺν χρόνον ἐδέξαι.

Καὶ μεμνημένους.] Copulam pro disjunctiva posuit, ut passim optimi auctores, vel scribendum ἢ μὲν.

Μὴ λαλεῖν τοῖς ἐντεύχειν.] Adfine est quod supra tribuebatur τῷ ἀνταδείῳ his verbis: καὶ προσημῖναι οὐδὲν μὴ ἀντιπροσημῖναι.

Τὸ παιδὶ συντάξαι τὰς ψήφους διωδεῖν.] More suo Theophrastus ipsum loquendi genus retinuit quo uti soliti homines superbi. Ψήφους διωδεῖν proprie est fortes, quarum in judicijs erat Athenis usus, trajicere

per κήδιον, id erat urnæ operculum πλεκτὸν, κενισκῶδες, pluribus descriptum nobis in *Animadversionibus Athenaicis*. Hesychius, Κήδιον, ὅ τὰς ψήφους διαθῆσιν ἐν τοῖς κληρωτοῖσι. Ita scribendum ibi, non, ut editum est, κληρωτοῖσι. Hic vero ψήφους διαθῆν posuit pro *calculis summatis rationes putare*. Elegans translatio, & superbi hominis moribus convenientissima. Adeo enim indignum se iudicat, sedere ad calculos, ut ne famulum quidem suum eos tractare velit, nisi negligenter & raptim.

Καὶ τὸ καφάλαιον ποιήσαντι.] Puerum suum jubet imperiosus iste Manlius in rationes referre summam, quæ nascetur ex ipsius computo; alterius, qui cum rationes putat, nullam habet rationem: si quid forte ille, ut fere fit, quod opponat, habet. Sic ista verba debent accipi.

Ad CAPUT XXV.

Περὶ δειλίας.

A Μέλει ὃ ἡ δειλία δοξεῖν ἐστὶν ὑπειξίς τ' ψυχῆς ἑμφορῶν.] Planior est quæ habetur apud Andronicum definitio, δειλία ἐστὶν ἀποχώρησις ἀπὸ φαινομένων καὶ δῆκοντος διὰ φαντασίαν δεινῶ. Similes huic apud alios reperias. At in Platonis *Θορί* locus, qui definitionem δειλίας continet, & corruptus est, & male à doctis acceptus: Eum nos in transcurso emendabimus, & exponemus. *Ὅκνῶ, φυγὴ πόνων ἀρχῆς. Δειλία, ἀνπληπτικὴ ὁρμῆς, περὶ τῆς αἰτίας.* Docti corrigunt, *Ὅκνῶ, φυγὴ πόνων. Ἀρχῆς, περὶ τῆς αἰτίας. Δειλία, ἀνπληπτικὴ ὁρμῆς* quæ emendatio, si est à libris, tollo manum, & acquiesco. Sed quia omnes quos vidi codd. aliter legunt, minore mutatione, ita potius scribo, *Ὅκνῶ, φυγὴ πόνων ἀρχῆς. Δειλία, ἀνπληπτικὴ ὁρμῆς.* (fortasse deest vox *ἑξίς*, vel scribendum *ὁρμῆς*) *περὶ τῆς δεδιέναι αἰτίας.* Id est, *Cunctatio, est fuga ab inchoando labore. Timiditas, est quæ impetum faciendi aliquid reprimat, prima cur metumamus causa.* Addita definitioni ὅκνῃ vox ἀρχῆς, non temere, neque sine causa. est enim revera cunctatio, non tam laboris metus, quam inchoandi laboris fuga. Ideo aliis definitur φόβος μελλέουσιν ἐνεργείας. Vox ἀνπληπτικὴ ita accipienda in definitione δειλίας, ut alibi apud Platonem ἀνπλαμβάνεσθαι pro reprimere & cohibere. In Theophrastea descriptione ὑπείξις est contrarium τ' ὑπομονῆς, quæ vox, in definitione fortitudinis, plerisque philosophorum posita loco generis.

Τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμετέρας ἐστὶν.] Herodotus *Urania* sive lib. viii. quosdam commemorat in fugam conversos, quod putarent promontoria esse hostiles naves. *Ἐπεὶ ὃ ἀρχὴ ἔσαν Ζωστήρης πλώοντες βάρβαροι, κατείνετο γὰρ ἄκραι λεπταὶ τ' ἡσπίδες ταύτης, ἐδοξάν τε νῆας ἐστὶν, καὶ ἑσυχὴν ἐπὶ πολλόν. i. e. Cum prope ad Zosterem adventarent navigantes barbari,*

minuta quadam continentis portenta promontoria suspicati navigia esse, per diu illinc aufugerunt. Versio est Valæ ex recognitione Henr. Stephani.

Καὶ κλυδωνίᾳ γυνομένη.] Semper enim vectores adversa tempestate timidi ac perterriti, causam procellæ soliti ascribere impietati alicujus eorum, qui in navi. Exemplum nobile in Jona, & item alterum in Diagora, ac similibus. Propterea qui erant numinis reverentiores, haud temere cum notæ impietatis hominibus navigabant. Horatius, Lib. III. od. 2.

—vetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit arcana, sub iisdem

Sit trabibus, fragilemque mecum

Solvat faselum. Sape Diespiter

Neglectus, incesto addidit integrum.

Tangit & Xenophon libro octavo Παιδείας.

Τῇ κυβερνήτῃ ἀνακόπῳ καὶ ἀνὰ πῶν.] Legendum πωθάνει. Et ἀνακόπῳ interpretor, ἀνακόπῃν καλεῖσθαι. Navem ἀνακόπῃν puto dici gubernatorem, cum præviso scopulo, aut alio periculo, cursum navigationis mutat. Inde oritur metus in animo timidi, & ex metu hæc quæstio, Εἰ μασπορεῖ; quasi dicat, Num periculum est aliquod, ne vel scopulis illidatur navis, vel in brevia aut syrtes deferatur? Adfinem est apud D. Paulum, Gal. v. com. 7. ἐγκόπει τὸ τρέχοντα. Et apud Plutarchum in Alcibiade, ἀνακρίειν τὸ ζεύγῳ ὀπίσω.

Καὶ πὶ δοκεῖ αὐτῷ τὰ τῷ θεῷ.] Veteres nihil fecisse aut aggressos esse inauspicato, certum est: fuere autem modi ferme innumeri explorandæ Deum voluntatis, ut notum omnibus. Eo referenda sunt hæc verba.

Καὶ ἐκτὸς διδόναι τῷ παιδί τὸν χιτῶνίσκον.] Vestem exuit etiam interiorem, ut ad natandum sit paratior, si frangatur navis: χιτῶνίσκῳ modo interiorem tunicam & ἐχέσπαρον significat, modo parvum χιτῶνα, ut sagum: interdum operis subtilitas, & τὸ εὐήρετον, ἢ εὐφρεῖς ea voce declaratur. Sed hæc alibi nobis explicantur.

Καὶ σάντας περὶ τὸν περὶ δειν.] Cum stetit utraque acies, parans se ad pugnam, tum ille respectat de superiore loco, & hostem ubi sit quaerit, simulans eum se invenire non posse. Cæterum characterem γεφυρώσαντος hominis ad conspectum hostilium copiarum paventis habes apud eloquentissimum Syncesium, epistola CIV. cujus initium, Τὸς αὐτὰς ἀν' ἰσθμῶν, &c. Loquitur autem ibi de Joanne quodam quem Phrygem appellat, vel quia indidem oriundus, vel quia hoc nomine ignavi etiam appellantur. De iis enim proverbium extat apud Suidam, Φρύξ ἀνὴρ πλαγίως ἀμείνων ἢ διηκονέσθῃ, ἐπὶ δοκεῖσιν ὀργίζεσθαι ἢ γαλαξίεσθαι οἱ Φρύγες. Sed verba ipsa magni illius Cyrenes Episcopi digna sunt quæ hic afferantur, cum liber iste non sit in cujusvis manibus; Τούτῳ αὐτῷ, inquit, ἀν' ἰσθμῶν ἐν μὲν εἰρήνῃ θεασαῖς. ἐν δὲ πολέμῳ δειλὸν. τοῦ τισιν ἀπανταχοῦ πονηροῦς. Ἡμεῖς μὲν πᾶς ἐξῆς εἰ πολέμοι περὶ στήλην ἔλθοντο, Βιλαργεῖτας συνταταγμένους ἐξῆλθον ὁ φύλαρχος. εἴτα φθάσαντες εἰς τὴν περὶ δειν.

διὴν περιεμίνοντες οὐδαμοῦ δὲ φανομένους, περιβελυτὸν ἀπεχαιρούμεν ἕκα-
 στὸ οἶκαδ', συνδεδυμένοι πάλιν εἰς ὑπερλίαν· ὁ δὲ Φρύξ Ἰωάννης τίως μὲν ἦν
 οὐδαμοῦ, οὐκ οὖν ὥς φανερός ἐστίν· φήμας δὲ ὑπέπεμπε, νῦν μὲν ὡς καταγὰς εἶη,
 καὶ διασπείσται τὸ σκέλ', νῦν δὲ ὡς τὸ ἀσθμα νισαῖ, νῦν δὲ ἄλλο τι κακὸν ἐξ-
 αἴσιον ἔχει. Τοιούτοις πᾶσι ἐφοίτων λογοποιοῖ, ἄλλοθεν ἡκεῖν φάμενοι, τὰ μὲν δὲ σα-
 φές ἐστίν· ποῖ γὰρ Ἰωάννης δέδουκεν ἢ κρύπτεται· i. e. *Eosdem homines videas
 pacis tempore audaces, in bello ignavos, hoc est ubique nequissimos.*
Aliquos dies continuo hostium excursio nunciabatur, & Balagritas in-
structos tribunus eduxerat, post hac in apertum campum prodeuntes ope-
riebamur: Sed cum nusquam comparerent, ad vesperam domum u-
nusquisque rediimus, cum ita convenisset, ut iterum postridie adessemus:
Interea Phryx Joannes nusquam erat, non inquam, ut manifeste appa-
reret, sed rumores spargebat, interdum fractum sibi crus, atque ideo
præcidi, interdum asthmaticum se esse, alias grande aliquod sibi malum
accidisse. Ejusmodi volitabant famigeratores, alius aliunde venire se
nuncians, ut ne certo constaret, quoniam terrarum subiisset ac delituisse
Joannes. Vertit Dionysius Petavius.

Καλεῖεν προσκοπέειν.] Malo καλεῖων.

Προσφερόμενον τὸ φίλων.] Scribendum, vel προσφερομένον ὑπὸ τῷ φ. vel
 προσφερομένων τ. φ. Est autem προσφέρειν, ad tentorium deferri. Si
 esset προσφερόμενον, significaret ea vox, quem ex acie amici efferebant.
 πρὸ sæpe idem valet in compositione, atque ἐκ.

Καὶ θεωρεῖν καλεῖεν.] Legendum θεωρεῖν.

Ὡς κινδυνεύσας ὡς σέσω.] Lego ἵνα σίσωκε τ. φ.

Καὶ εἰσάγειν πρὸς τὸ κατακ.] Ita verte, Atque eos (intelligit quoscun-
 que obvios de pugna redeuntes) ad jacentem introducit, inquisiturus
 quinam sint illius tribules, quis populus, aut pagus. Notum quid
 δῆμι Athenienfibus. Puto jam nihil deesse, neque corruptum esse;
 etsi fuit cum aliter censerem.

Ad C A P U T XXVI.

Περὶ ὀλιγαρχίας.

ὅθεν αὖ ἐστὶν ὀλιγαρχία] Quemadmodum Romæ duæ erant in Rep.
 sectæ, altera optimatium, altera eorum qui populares dici habe-
 que volebant; sic etiam Athenis. Cornelius Nepos in Phocione.
 cap. 3. §. 1. cujus temporibus vivebat Theophrastus, Erant, inquit, eo
 tempore Athenis duæ factiones: quarum una populi causam agebat, al-
 tera optimatium. Populares scriptores Attici vocant τὰς δημοτικὰς
 optimatibus, τὰς ὀλιγαρχικὰς. Horum mentio passim in historia Atti-
 ca, & apud oratores Græcos. Isocrates in ea de pace, p. 440. ἐν
 παυρόμεθα δημοτικὰς μὲν νομίζοντες ἐστὶν τὰς συκοφάντας ὀλιγαρχικὰς δὲ τὰς
 καλὰς κατὰ θεὸν τὸ ἀνθρώπου. i. e. si desiderimus calumniatores existimare
 populares

populares, honestosque viros optimates. Intelligit igitur Theophrastus appellatione ὀλιγαρχίας, mores hominis, qui optimatum sectam sequitur: alioquin ὀλιγαρχικός Græcis dicitur homo imperandi cupidus, ut apud Philonem in libro *De iō. præc. leg.* εἶσι εἰσὶν οἱ ὀλιγαρχικοὶ τὰς φύσεις, οἱ τυραννίδος ἢ δυναστεῶν ἐπιθυμῶντες. Descriptio oligarchiæ ab auctore prodita, corrupta est. Legimus nos ita, φιλαρχία πρὸς ἰσχυρὰ κέρδος ἢ γλιχομένη, vel γλιχομένη, id est, *vehemens honorum cupiditas in eo qui nullo studio lucri teneatur.* Aliter ista constituere quiti non sumus.

Ὁ δὲ ὀλιγαρχός τοι.] Legendum, ὀλιγαρχικός.

Οἷον τὴν δῆμιν βυλομένην.] Et mutilus & corruptus est hic locus. Nos vertimus, quasi esset scriptum, οἷον τὴν δῆμιν βελευμένην πῖνας (δεῖ αἰρεῖσθαι) τῶν ἀρχόντων συνεπιμελησόμενες πομπῆς, παρελθόντων, ἀποφῆναι ἑαυτόν.

Δεῖ αὐτὸς καὶ μέ.] Legi, Οὐ δεῖ αὐτὸς καὶ μέ.

Σοβεῖν γὰρ τοιότῃς λόγους.] Lego σ. γ. τ. λόγους λέγων. Et accipio σοβεῖν pro διὰ τῆς ἀγορᾶς σοβεῖν, quomodo loqui amant Græci.

Τὸν Θησέα πρῶτον φήσας.] Lego, πρῶτον αἶπον φ. Malum illud, cuius auctor primus dicitur fuisse Theseus, est ἰσομοιρία & æqualitas inter cives, quam primus ille Athenas invexit, & sanxit. Lege Plutarchum, & optimatem ista loqui memento: cui in ordinem cogi, & non

ἄλλῃ ἀρκεῖται ἢ ὑπὲρ τοῦτον ἔμμεναι ἄλλαν, instar mortis est.

Καὶ τοιαῦτα ἔπεα.] Deest verbum λέγειν.

Τὰς ὁμοτροπίας.] Scribendum τὰς ὁμοιοτρόπας.

Ad CAPUT XXVII,

Περὶ ὀψιμαθίας.

H δὲ ὀψιμαθία φ.] Appellat Theophrastus ὀψιμαθίαν, non quod propriè vox Græca sonat, *seram institutionem*, vel *eruditionem* (ut vertit A. Gellius loco post citato) sed vitium quoddam iis familiare qui serò sunt eruditi. Videmus enim naturaliter evenire, ut neque ii rectè utantur divitiis, qui magnis opibus non sunt innutriti: sed eas sero nacti, divites novitii, ut vocat M. Seneca *Lib. 11. controu. 9.* evaserunt: neque scientia, illi quibus sera contigit e uditio. Hoc genus vitii vocant Græci ἀπειροκαλία vel ὀψιμαθίαν. Prior appellatio naturam vitii declarat; posterior, ejus causam & ortum. Est enim verissimum, quod Narsetes apud disertissimum scriptorem Agathiam, *lib. 11. cap. 7. p. 802.* ait, τὰς αἰθρόων ἢ πάλαι συμβάντων τύχης πρὸς μεταχρόνους ἐκ ἀπεικῆς πρὸς ἀπειροκαλίαν ἐκκλῖναι, ἢ τῶν αἰωνίῃ καταπεπληχθῆναι. h. e. *Qui temere & non alias quondam felicitatis participes sunt facti, non hos absurdum ad rerum imperitiam declinare, insolentiaque*

lenticque perterreri. Nasci ait Agathias ἀπρηκαλίαν ἐν τῷ ἀσυνήθῳ id est, ex insolentia, sive ex eo quod non sint assueti cultui meliori. Quare etiam Latini vitium sero institutorum, insolentiam aptissimo vocabulo nuncuparunt. Cicero Pæto, lib. ix. ep. xxii. (lib. viii. ep. xxii. edit. Sib.) ὁψιμαθεῖς homines scis quam insolentes sint. A libi apud eundem scriptorem insolentia idem est atque Agathiae τὸ ἀσύνηθες. De lege agraria contra Rullum, loquens de novis Capuæ colonis, Hi, inquit, ex summa egestate in eandem rerum abundantiam traducti, non solum copia, sed etiam insolentia commovebuntur. Livius libro xxx. cap. 42. ex insolentia, quibus nova bona fortuna sit, impotentes letitia insanire. De hoc vitio A. Gellius libro xi. capite 7. Est adeo, inquit, id vitium plerumque sera eruditionis, quam Græci ὁψιμαθίαν appellant, ut quod nunquam (vel antequam) didiceris, diu ignoraveris, cum id scire aliquando cœperis, magni facias quo in loco cumque, & quacunque in re dicere. quod elegantissimè Galenus libro ii. De differentia pulsuum appellat παρρησιόμανθρον ὁψιμαθῶς idem auctor libro altero De agnitione pulsuum, non procul à fine, Herophilum reprehendens, ὅσα ἐχρῶντο αὐτὸς ἐπὶ παῖδας ὄντας ἐν τοῖς τῆς μουσικῆς διδασκαλείοις ἐμμεθεῖν, ταῦτ' ἐδ' ὅλας εἰς τὰ τῆς ἱατρικῆς συγγράμματα φέρονται, τὸ δ' ὁψιμαθῶν πᾶσιμα παύοντες, ἐδὲ συνεπῆσαι δυνάμενοι, καὶν ἑτέρας ἢ τέχνης. i. e. Qua prima ætate debebant in musices ludis addiscere, hæc temere nec quidem integre inserunt libris medicina, quibus accidit quod sero discantibus solet, nam tacere, etiamsi ad aliam artem spectet, non valent. Vertit Hermannus Crusenius Campensis. Ab ea mente apud Lucianum in libro περὶ ὀρχήσεως, Tom. iv. p. 116. dicitur Φιλοπμία ἀπειροκαλῶς καὶ ὁψιμαθῆς.

Ταῦτα ἄγαν παρὰ πᾶτον.] Legendum, ταῦτα ἄδων παρὰ πᾶτον.

Ἄμα μελετᾶν ἀσπάζεσθαι.] Non displicet hæc lectio: nam qui equo insident, certos habent gestus quibus utuntur in salutandis obviis, quando illos tanto honore non dignantur, ut propterea descendant. Hos gestus soliti tirones rei equestris doceri à suis magistris. Potest tamen vera esse conjectura nostra, qui aliquando existimavimus scribendum καλπαίζειν. Notum est è Pausaniæ Eliac. lib. i. inter ἀμίλλας equestres fuisse καλπαίω unde est καλπαίζειν, sive καλπαίζειν.

Τὴν κεφαλὴν κατεχίνει.] Legendum καταιχύνει. Homerus, Iliad. Σ. vers. 24.

---χαλεπὸν δ' ἤχων πρὸς ὄπλον.

Καὶ μακρὸν ἀνδρείαντα παίζειν.] Scribe καὶ πρὸς ἀνδρ. Genus exercitationis nobilium epheborum, & tironum: ut apud Romanos, exercere se ad palum.

Καὶ ἄμα μανθάνειν παρ' αὐτῶν.] Locus est vitii manifestus: vertimus quasi legissemus, καὶ ἄμα μ. παρ' αὐτῶν, καὶ διδάσκειν αὐτὸν ὥς, &c. nec videtur sententia absurda quam expressimus. Possis etiam pro παρ' αὐτῶν scribere παρὰ τὴν, ab aliquo.

Ad CAPUT XXVIII.

I. Τετὴ κακολογία.

Επὶ ἡ κακολογία ἀγῶν τὴ ψυχῆς εἰς τὸ χεῖρον ἐν λόγοις.] Habent hoc pleræque omnes isto libello comprehensæ descriptiones, ut vel subobscuræ sint, vel corruptæ, vel utrumque. Quid appellatur hic obsecro ἀγῶν τὴ ψυχῆς; Putabam scribendum esse ἀγωγὴν τὴ ψυχῆς hoc est, *institutio*, sive *inclinatio*, & *propensio animi*: sed mutato sententiam, & ἀγῶν ἐν λόγοις interpretor ἀγωνολογίαν qua dictione Galenus utitur in libro *De sectis*, ad eos qui initiantur; ἀνεπιχειροῦν ἡ, inquit, τὴν ἐπὶ τῇ ἀδύλῳ ἀγωνολογίᾳ εἶναι φασίν. Sententia nihilominus eadem manet.

Ὁ δὲ τίς ἐστι] *Ille quid est?* hæc interrogatio de vitæ genere quaerit, ista autem τίς ὅτι; de natalibus.

Ἀπὸ τῆ γένεος αὐτῶν.] Sententia postulat αὐτῶν.

Ἐγένετο δὲ ἐν στρατιῷ Σωσίθεος.] Hoc ait: patrem hujus servum initio fuisse, ac servili nomine Sositam vocitari solitum: postea parta libertate aut manumissione, aut alia ratione, mutato nomine Sosistratum dici cœpisse, eoque tempore sacramento dixisse, & inter milites esse versatum: sero tandem plenam libertatem esse consecutum, & in unam tribuum unumque τῶν δήμων esse relatum. Legendum autem, ἔπειτα δὲ εἰς τὰς δὲ ἐν. non ἔπειτα δὲ.

Ἡ μὲν τοι μήτηρ εὐγενής.] Id est, ejus mater, quæ vulgo habetur pro nobili.

Ἐν τῇ πατρίδι.] Hoc iste ait, obscure significans Thressas mulieres Athenis non esse nobiles, sed vel conditione servas, vel genere vitæ meretrices. Certum est, peregrinarum mulierum Athenis, atque ubique fere locorum, olim suspectam fuisse pudicitiam: quamobrem in sacris literis sæpe *mulier peregrina* idem sonat ac *scortum*. Sic esse hæc accipienda declarant quæ sequuntur.

Καὶ τούτοις διεξιάν.] Verborum ἀλληλοχία est interrupta, quæ potest integrari hoc modo: καὶ ἔπειτα τούτοις διεξιάν φησιν, αὐ. vel τὰ ἔπειτα τῶν

Ἐκ τῆ ὁδοὺ τὰς παριόντας ἀρπάζουσιν.] Isto loquendi genere significat eam, de qua loquitur, vilem fuisse copam, & publicæ libidinis victimam. Fere enim καπηλεία erant Ἀφροδίται, ut ait Philostratus in epistola ad γυναικὰ καπηλίδας. Harum mos fuit miris illecebris, &, ut loquitur Apuleius, *tabernariis blanditiis* ad se prætereuntes allicere, quod venustissimè Theophrastus dixit ἀρπάζειν ἐκ τῆ ὁδοὺ τὰς παριόντας. Suetonius in Nerone, capite 27. *Quoties Ostiam Tiberi deflueret, aut Baianum sinum praternavigaret, disposita per littora & ripas diversoria taberna parabantur, insignes ganeæ, & matronarum institoria, copas imitantium, atque hinc inde orantium ut appelleret.* Narrat & Xiphilius

Xiphilinus ex Dione, Abitum τὰ τῶν καπηλίδων ἐργαζόμενον, cum alia turpia fecisse multa, tum τὰς παρόντας ἀβρα τὸ κακλασμένη τῇ φωνῇ προσεταιρίζατο. Ingeniosissimus poetarum Virgilius omnes istiusmodi mulierum blanditias venustissime expreſſit eo carmine quod *Copa* inscribitur. Porro secundum vias solitas instrui popinas & diverforia publica, testis Varro, *De re rustica*, libro primo, cap. 11. & Suetonius *Vitellio*, capite 13.

Πάντων μεμίσσηται.] Lege πάντων μάλιστα μεμίσσηται.

Τῆ Ποσειδῶντος ἡμέρα.] Verti, *Posideone mense*. Legi nempe τῇ τῷ Ποσειδῶντος ἡμέρᾳ vel ταῖς ἡμέραις. hoc perinde valet ac si diceret, cum jam maxime friget. Nam Posideon ultimus fuit mensis autumnalis in anno Attico, Decembri nostro & Januario ex parte respondens, vel teste Plutarcho. Quod ait τῇ ἡμέρᾳ in numero unitatis, puto intelligi Kalendas ejus mensis, Neptuno sacrum diem, lautis epulis & θερμολαΐαις solitum celebrari. Quare etiam librorum scripturam non censeo mutandam, quæ habet Ποσειδῶντος, nam ita satis declaratur primus dies mensis Posideonis, vel quicumque alius ejus mensis dies fuit solemnibus Neptuni insignis.

Δεινὸς πρὸς τῷ ἀναστάντῳ εἰπεῖν.] Legi, πρὸς τῷ ἀναστὰς κακῶς (vel κακῶ) εἰπεῖν. Sic alibi accipitur τὸ ἀναστὰς ut capite πρὸς περιεργίας, ----οἱ εἰπαγγέλλεσθαι ἀναστὰς ἃ μὴ δυνήσονται. Ferri potest & altera lectio ἀναστάντῳ, quam ita exponemus, *Solet cum aliis sedens, de eo qui surrexit* (vel verba facturus, vel discessurus) male loqui.

Καὶ πρὸς τῶν τετελευτηκότων κακῶς λέγειν.] Hoc quidem non solum in bonos mores committere est; verum etiam in jus scriptum, & leges Atheniensium. Fuit enim lex Solonis τὸ τεθνηκότα κακῶς μὴ ἀγορεύειν, *Mortuo non maledicendum*, quam recitat Demosthenes in ea contra Leptinem. Atque hæc satis. Sequebantur in libris Palatinis tituli duo, sed tituli tantum, ita:

Περὶ φιλοπονηείας.

Περὶ αἰχροκερδίας.

At in alio codice ejusdem Bibliothecæ, quæ ista quinque capita non habet, subjecta sunt characteri Ostentatoris verba cujusdam semidocti Græculi, Theophrastum hoc modo compellantis:

Ἄλλ' ἐστίν, ὦ Θεόφραστε, χαλεπὸν καθαρὸς τὸ τοιούτων ἰδεῖν ἐν τῷ βίῳ, καὶ τὸ ἐν τοῦτοις κακίαις ὅλως ἀφιστηκότας. εἰ μὴ γὰρ τὰ πάντα δοκοῖν τις εἶναι κακός, τῶς γοῦν σωλείοι τῷ χορῇ τὸ ἀρίστων ἐξέωςται. ἢ τοίνυν σοὶ πειδομένους ἡμῶς τὰς ἀπάντων ὀφείεις φυλάττειν δεῖν, ἢ κοινωνεῖν τας καὶ λόγων, καὶ πράξεων, τῶν ἐνόςου μνήμῳ μιμεῖσθαι. Ἄλλ' οὕτω μὲν κακίας ἐσμός, καὶ ἀρετῆς ἀλλοτρίωσι ἵπεται ἐκείνους (forte ἐκείνους, vel ἐκείνοισι) ἢ μυσανθρωπία, καὶ τὸ τῷ Τίμωντος ἱγλήμα. ταύτη τοι καὶ χαλεπὸν ἐλέσθαι τὸ κρεῖττον, καὶ δεινὸς ἐκαστέρωσεν ἑλπίδι.

Θεῶ χάρις.

JACOBI DUPORTI

PRÆFATIO

N

JACOBI DUPORTI
PRÆLECTIONES
IN
THEOPHRASTI
CHARACTERES.

JACOB DUPONT
PRÉLECTIONS
IN
THEOPHASTI
CHARACTERES.

JACOBI DUPORTI

PRÆFATIO.

NON est mihi animus (Cl. Aud.) tam alieno hoc tempore longa aliqua & solenni præfatione vos compellare: quin potius sine apparatu & ambagibus verborum directe pensum aggredi, omisso omni procemio, etiam & procemio ipsius Auctoris, quem enarrandum suscepi. Quoniam vero turbulentissimis hisce temporibus abrupta adeo atque interrupta sunt studiorum nostrorum fila, minus accommodum ac tempestivum fore eum scriptorem duxi, qui continua & proluxa orationis serie, & constanti tenore procedit. Itaque deposito ad tempus Demosthene, is auctor mihi quærendus videbatur qui in capita aut sectiones & membra divisus, brevibus dictis atque sententiis opus suum detexeret: ut, si quando forte necesse, medio in cursu desistere & desinere queamus, sine ullo methodi sensusque dispendio. Hæc mihi cogitanti commodum in mentem manumque venerunt Theophrasti *Characteres*; Liber (siquid ego in Veterum scriptis & monumentis video) omni puncto dignus, utpote non magis utilis (& certe est utilissimus) quam jucundus, politus, & elegans. De cujus operis auctore, argumento, & titulo postquam pauca præmisero, aditum & ingressum faciam in primum Caput, seu primum Characterismum, qui inscribitur *ἡ εἰρωνεία*.

Auctor itaque hujus libri, vel potius libelli, sine dubio Theophrastus est, majoris magistri magnus ille discipulus, Aristotelem dico, cui & in schola successit. Patria fuit Eresius; est autem Eresus urbs in Lesbo insula, teste Stephano *ἡ πόλις*. Nomen ei primum Tyrtamus, postea ob divinam eloquentiam dictionisque & styli elegantiam Euphrastus, & demum Theophrastus ab Aristotele magistro est appellatus: uti referunt Strabo, Laertius, Stephanus Byzantinus, Suidas, Hesychius, & alii. Verba Suidæ sunt, *Θεόφραστος πρότερον ἐκαλεῖτο Τύρταμος. Διὰ τὸ δίδως φερίζειν, ὑπὸ Ἀριστοτέλους ἐκλήθη Εὐφραστος, εἶτα Θεόφραστος. Ὡς Πλάτων, διὰ τὸ ἐν τοῖς λόγοις πλάττειν, ἦτο μετωνόμασθαι, πρότερον καλεῖσθαι Ἀριστοκλῆς*. Non igitur Plato à *Latis humeris* nomen obtinuit (quod somniant vulgus Grammaticorum) sed à copia & ubertate, & (ut ita dicam) latitudine styli atque sermonis, Plato, qui prius Aristocles. *Πλάττειν* in oratione docet nos Aristoteles in *Rhetorica*. Sed hoc non agimus; nec quicquam nobis nunc cum Platone divino illo philosopho, Homero illo philosophorum, uti olim est appellatus.

Redeo ad Theophrastum; de quo addit Suidas, μαθητὰς ὃ ἔχει πλείους ἢ δύο. *discipulos habuit plusquam duos*: quid mirum? locus procul dubio mutilus & cauda truncatus, & supplenda ex Diogene & aliis vox est, viz. χαλιδας. Hefychius Illustrius post Diog. Laertium, λέγεται εἰς τὴν Θεοφράστου διατριβὴν φοιτᾶν μαθητὰς πρὸς διχαλίας, *discipulorum circa duo millia*. Ad grandem omnino ætatem pervenit; quippe qui ad nonagesimum & nonum annum jam vitam produxerat tunc temporis cum hoc opus inscripsit, ut ipse de se in *proæmio* testatur: quare vero simile est, eum annos centum supraque attigisse: & tamen (quod merito mirum videri potest) Lucianus, qui librum scripsit Περὶ τῶν μακροβίων, ubi & id ex professo agit, ut omnes longævus philosophos in unum veluti fasciculum colligat, nullam omnino Theophrasti nostri mentionem facit. Quid quod Cicero magnus Theophrasti nostri admirator in *Tusculan.* eum inducit querentem de vitæ humanæ brevitate, ac si noverca nobis esset natura, quæ cervis & cornicibus longius vitæ spatium quam hominibus indulserit. Sed hoc forte indignum tanto philosopho, & ad Caput αὐτῷ μεμψιμοιρίας merito esset referendum, nisi querelam hanc inexplebilis literarum ardor, & nimium philosophiæ studium extorsisset, quippe βίβρα βραχὺς, τέχνη μακρά. Scripsit Theophrastus libros affatim multos; quorum plerique naufragio temporis absorpti, pauci ad nos salvi enatarunt. Titulos horum omnium & catalogum nobis exhibet Diog. Laertius, numero autem efficiunt 220; & ab aliis plures adjiciuntur. Adeo ut librorum numerum & egregiam in scribendo industriam si spectemus, Eresius certe noster non minus χαλκέντερος, aut βιβλιολάβας, aut Adamantius, aut Σωτακτής, quam vel ipse Didymus, aut Origenes, dici mereatur. Atque hæc de Auctore.

Argumentum operis totum est de moribus humanis, & ad Ethicorum seu Moralium philosophiam pertinens; nec tamen via philosophica hic procedit Theophrastus (uti præceptor ejus in suis *Moralibus*) sed media quadam inter philosophicam, & poeticam, ut recte observavit magnus Casaubonus. Nam & ad eundem scopum in hoc opere collineat, ad quem moralis philosophus, viz. vitæ morumque emendationem. Quid sit vitium descriptione, ὥς ἐν τῷ πρώτῳ, proponit; at tum pergit μυμητικῶς poetarum more, in fictis personis naturam ejus ob oculos ponens, & ad vivum exprimens: quod Comici præsertim poetæ faciunt, dum mores & ingenia hominum in scena repræsentant. Reprehensum à Momo Prometheum legimus, quod cum hominem è luto finxit, fenestram in pectore non posuisset. Videtur mihi Theophrastus hoc in libro velle quodammodo defectum illum supplere, & fenestram quandam aperire, per quam mores animosque hominum intueri nobis liceat: adeo ut speculum vitæ humanæ non immerito nuncupetur hoc opus, non minus quam aut Historia aut Comædia. Authorem nostrum medicæ artis peritum fuisse nemo inficias iverit, qui libros ejus de *plantis* inspexerit. Nec vero corporis magis quam animi medicinam calluit; ut interni corporum morbi indicibus quibusdam & symptomatis externis dignoscuntur, ita hic hominum vitia.

tia, qui morbi animorum sunt, & intus latent, notis quibusdam & characteribus externis describuntur. Pessima quidem hic scatet coluvies & sentina vitiorum; nec quis (opinor) sustineret Camarinam hanc tam male olentem movere aut inspicere, nisi elegantissimus auctor ingenii sui flosculis & dictionis suavitate (*scelera ipsa nefastis Sic descripta placent*) eam naribus nostris attemperasset. Placent etiam hominum deformium picturæ, si Apellis manu & penicillo depingantur. Sed parum est placere, nisi etiam profint hæ vitiorum imagines vivis coloribus expressæ ac delineatæ. Pueri Lacedæmonii ebriorum hominum conspectu à vitio illo plusquam beluino deterrebantur. Pari modo Characterista noster colores hos & lineamenta vitiorum nobis ob oculos ponit, ut eorum odium animis nostris ingeneret. Neque hoc solum; sed etiam contra mores & machinationes nequam hominum signis hisce & indiciis præmoniti sumus & præmuniti: & hoc modo vitia & odimus pariter & cavemus. Quemcunque enim Theophrastus in albo suo, vel potius in nigro conscripsit, cuicunque notam & characterem inussit — *hic niger est, hunc tu Romane caveto*. Quæret hic forte quispiam, cur Theophrastus vitiorum duntaxat, non item virtutum, nobis characterismos dedit? At is certe dedit, sed temporum injuria iterum nobis abstulit (proh dolor!) pretiosissimum illum thesaurum. (Desideratur tota illa pars de virtutibus, atque reliqua hæc de vitiis manca est & imperfecta) Quanquam si vitiorum solummodo characteres scripsisset, non utique deesset quod responderi poterat. 1. Quia pauciores sunt virtutes, quam vitia, &

— vix totidem numero, quot

Thebarum porte vel divitis ostia Nili:

at vitiorum plena sunt omnia, ut abundanti cautela & præmunitione adversus ea opus sit. 2. Quia virtutes in aperto sunt, ut non opus sit tot indiciis & characteribus ad eas discernendas. Maxima pars hominum prædicat quisque bonitatem suam, inquit Sapiens; at nævos suos & vitia, morbosque & ulcera animorum tegere plerique fatagunt & occultare; *Extra est quod splendet, quod sanum est pandimus omnes, Mens bona, fama, fides, hæc clarè, & ut audiat hospes*. Atque hætenus de argumento. Titulus seu inscriptio hujus libri est Ἡθικοὶ χαρακτῆρες, qui argumento operis apprime quadrat; χαρακτῆρ est nota impressa vel insculpta à τῷ-χαρακτῶ, sculpo, calo, imprimo, ab Heb. כרת vel חרת incidit, exculpfit, exaravit. Erat enim hoc tanquam exemplar & speculum quoddam morum, ubi virtutum ac vitiorum expressæ notæ cernebantur. Igitur Ἡθικοὶ χαρακτῆρες sunt morum characteres, seu notæ, seu signa, seu imagines, εἰκόνες ἡθῶν (nam χαρακτῆρ & εἰκών hoc sensu idem sunt) vel εἰκονισμοί, ut Seneca alicubi, *descriptiones morum*, ut Cicero. Hinc in Rhetorum scholis χαρακτῆρες τῶν λόγων dicuntur *forma* seu *idea* seu *differentia orationis*, quibus, veluti notis & signis, dicendi genera inter se distinguuntur.

CAPUT I.

Περὶ Εἰρωνείας.

D *Issimulatio, simulatio.* Casaubon. *Cavillatio.* Quæri potest an rectè, & an satis prima vox exprimat Græcam vocem εἰρωνεία. “ *Cavillatio* a *cavendo*, ὑποκατασκευάζειν (Scal. ad Festum) propriumque est Leguleiorum & Jurisconsultorum; nam eorum proprium est *cavere*. Ut igitur Veteres diminuerunt nomen, *Leguleios* non *Jurisperitos* eos vocantes, sic & verbum professionis, cum *cavillare* non *cavere* eos dicebant, propter tricas & morosas Juris præstigias. Tertullianus *de Corona*, — *omnibus modis cavillandum*, i. e. *cavendum*. Non ergo obscurum, quare in vitium verterit hoc verbum, cum genus hoc hominum male semper audierit. „ Hæc Scaliger acutè & subtiliter pro suo more. *Cavillatio* (inquit doct. Vossius) *proprie est Jurisconsultorum ejusmodi, qui cum cavere nesciant suis, aliud confingunt, quo se iis cavere simulent.* Unde in *Onom.* veteri; *Cavillo*, σιγίζουρα quia autem tales clientium suorum simplicitati illudunt, inde est quod etiam ad scommata & jocos extensa sit significatio, unde idem *Onomasticon*, *Cavilla*, *scommata*. Ex horum igitur sententiâ *Cavilla*, & *cavillari*, propriè dicitur de Jurisconsultis, qui dum moras & præstigias legum nectunt, interim simulatis cautionibus clientes suos ludificantur. Ego verò (pace tantorum virorum) existimaverim potius sumptum hoc vocabulum a Jurisconsultis, non ut respiciunt clientes in causa gerenda, sed ut se mutuo respiciunt in altercando, dum ambages verborum & diverticula quærunt, dum ludunt in vocibus, & Sophistarum more captiosis quæstionibus, & ineptis cautionibus, & fictionibus juris adversarium irretire conantur; quod nos etiam in lingua vernacula propriè *cavillari* dicimus. At εἰρωνεία jam aliud est, ut ex Theophrasti descriptione patet. Nolle igitur εἰρωνείαν hîc *cavillationem* verti. Angustior sane hæc vox est, quàm ut Græci vocabuli vim & latitudinem assequatur. Nam, ut alia omittam, *Cavillatio* est tantum in dictis, at *Ironia* etiam in factis cernitur, ut videmus in Definitione. Neque certè video, cur non verteremus *simulationem* vel *dissimulationem*: etsi enim hæc duo distinguantur strictè loquendo (juxta veterem illum versiculum, *Quod non est, simulo; dissimuloque quod est*) possunt etiam promiscuè usurpari. Non, inquam, video, cur hîc displiceat hæc vox *Dissimulatio*, vel *Dissimulantia*, ita enim & Ciceronem loquutum memini. Nec vero impedit, quod *Dissimulatio* aliquando honestam causam & excusationem habeat, cum *Ironia*, quam hîc describit Theophrastus, in vitio sit; ita enim & ipsa vox Græca *Ironia* aliquando in melius sumitur (est enim vox homonyma) at ὡς ἐν τῷ πολὺ

πολὺ usurpatur in pejus, ut & *simulatio* & *dissimulatio*. Sufficit enim, si plerunque in vitio ponatur. *Εἰρωνεία* ambigua vox est, ut & Latina, *Dissimulatio*, μέση λέξις, ut & res ipsa in medio posita. *Εἰρωνεία* igitur ethica seu moralis (nam de Ironia Rhetorica hīc non agitur) alia licita est & honesta, alia turpis & in vitio posita. Qui ex modestia virtutes suas, dicta, vel facta celat atque dissimulat, uti olim Socrates, qui unicum hoc se scire profitebatur, viz. se nihil scire. “ Cicero de Orat. *Socratem opinor in hac Ironia, dissimulantiāque, longe lepore & humanitate omnibus præstitisse.* Videmus hīc à Cicerone modestum hoc Ironiæ genus in laude haberi. Sed & alias fictione vel simulatione uti licet, modo bonum ob finem, & honestā intentione fiat: talis est simulatio medici erga ægrotum. Sic apud Lucam Servator noster *περὶ ποιεῖτο πορρωτέρω παρεύεσθαι, finxit aut simulabat se longius ire.* Alia res est mendacium, de quo non est hīc agendi locus. Hactenus Ironia in meliorem partem. Sed & aliud simulationis genus est, quod in vitio & vituperio ponitur, cum quis non ex modestia, aut in bonum alterius, sed sui commodi causā, larvam induit, vel in alterius damnum histrionem agit, quidvis simulat, atque dissimulat. Hæc illa est Ironia, quæ passim in S. paginā *Hypocrisis* appellatur, & huiusmodi εἰρων, ὑποκριτής. Atque hoc illud vitium est quod damnat Oratorum princeps, de Offic. l. 3. *Omnes (inquit) aliud agentes, aliud simulant, perfidi, improbi, malitiosi sunt.* Et paucis interjectis, *Ex omni vita simulatio, dissimulatioque tollenda est, ita nec ut emat melius, nec ut vendat quicquam simulabit, neque dissimulabit vir bonus.* Et de Amic. *Omniū rerum simulatio est vitiosa, tollit enim iudicium veri atque adulterat, tum amicitia repugnat maxime.* Et princeps Poëtarum, *Ἐχθρὸς μὲν μοι κεινὸς &c.* Atque hic ille dissimulator est, quem hoc capite vivis coloribus depingit noster Theophrastus.

Habuimus distinctionem huius vocis ambiguae; videamus jam ejus etymologiam, & in vim & naturam vocabuli penitus inspiciamus. Et certè, si originem vocis spectemus, videtur hic fucus in linguā potius quam in manu esse, & dicta potius quam facta respicere. Est enim εἰρων proprie qui dicit, ab εἶρω dico; qui dicit aliquid, & dicit tantum, νόθος οἱ ἄλλοι μενοινᾷ. Εἰρων & inde εἰρωνεύεσθαι & εἰρωνεία. Etymol. εἰρωνεύεσθαι, ψευδολογεῖν, χλευάζειν, ὑποκρίνεσθαι. παρὰ τὸ εἰρων, αὐτῷ, εἰρωνεύω, ὅθεν καὶ εἰρωνεία. τὸ δὲ εἰρων παρὰ τὸ εἶρω, τὸ λέγω, γίνεται ὁ ἀπατεῶν, ὁ διὰ λόγων παραλογίζομενος, ὁ ἄλλῃ μὲν φρονῶν, ἄλλῃ δὲ λέγων. Εἰρων igitur ab εἶρω dico, & participii formam habet, etsi non sit participium; quod certè peculiare est, nec memini me simile observasse exemplum; nomen sc. verbale coincidens cum participio præsentis activi, putā τῶπρον, αὐτῷ, aut ejusmodi. Et fortasse hoc nomen compensat defectum participii, nec enim legitur participium εἶρων, εσσα, ον. Nam verbum istud εἶρω, dico, valde mutilum est & defectivum, & nullo tempore usitatum, nisi tantum in Fut. I. ἐρώ, dicam, quod & Ionice resolutum transit in præsens ἐρέω, unde εἰρηκε & εἰρημει ne in præsenti quidem, forte ne coincidat cum εἶρω, νεστό. Præterea εἰρηκε non

est ab εἶρω baryt. sed ab ἐρέω circumflexo. Adeoque si formam vocis respiciamus, ipsum hoc nomen εἶρων, ut sic personæ melius conveniat, hypocrita & simulator est; simulat enim se participium esse, cum non sit. Contrariam plane nominis rationem habent, si originem spectemus, ὄνειρος *somnium*, & εἶρων *simulator*. Ὀνειρος (juxta Gram.) παρὰ τὸ ὄν εἶρεν, quia verum dicit, seu prædicit id quod revera est, vel tuturum est; quod tamen vel de somniis divinis & hyperphysis sumendum est, vel certè per antiphrasin intelligendum, si de communibus somniis loquamur, juxta versiculum, *Somnia ne cures, quia fallunt*; & Hom. Od. T. 560. Ὀνειροί μιν χανοὶ ἀκετόμυθοι γίνονται, εἰ δὲ τι πάντα τελεῖται ἀνθρώποισι. At sit Græcum hoc Etymon ὄνειρος, *somni*, Grammaticorum *somnium*; εἶρων contrà non τὸ ὄν εἶρων, sed ὁ εἶρων absolute, *qui dicit*, & dicit tantum, qui aliud loquitur, aliud sentit; aliud in ore promptum habet, aliud in pectore clausum gerit.

Εἰρωνεία ab εἰρωνεύειν, vel potius εἰρωνεύεσθαι, habet accentum in penultima, per hanc regulam, quæ generalis est & nunquam fallit, *Nomina hyperdissyllaba in εια, si veniant ab adjectivis in ης, sunt proparoxytona, habentque accentum in antepenultima, ut ab ἀληθῆς, ἀλήθεια, σωτηρίας, εια, ἀσφαλῆς, εια; at si à verbis in εύω, sunt parox. & habent accentum in penultima, ut πολιτεύω, εια βασιλεύω, εια εἰρωνεύω, εια.*

Haecenus Etymologia, seu vocis evolutio, quæ nominalis quædam definitio est (ut loquuntur Logici); sequitur jam definitio ἐπισόφης apud Theophrastum, quæ sic se habet. “Εἰρωνεία est προσωπίσις ἐπὶ τὸ χεῖρον περὶ ζῶν ἢ λόγων. hoc est, *simulatio seu fucus in factis & sermonibus ob malum aliquem finem*. Fictio in pejus; non omnis enim προσωπίσις seu *simulatio* est vitiosa, ut non illa quæ exploratorum tantum est, & in bonum; qualis illæ, de qua supra diximus, Christi in Evangelio, qui *simulavit* se longius progredi, περὶ ποιῆτο, *præ se tulit*, uti mollius & honestius vertit Erasmus. Fuit illa προσωπίσις non ἐπὶ τὸ χεῖρον, sed ἐπὶ τὸ βέλπον, *viz.* ut magis augeret & accenderet desiderium discipulorum, qui cum retinere cupiebant. Nec quicquam facit hic locus ad mentalem reservationem aut æquivocationem Jesuiticam, quam tamen larvata illæ locustæ hinc extundere & stabilire conantur. Sed non libet nobis hanc Camarinam movere, imo non licet, ne fortè ultra crepidam. Non enim jam in Theologico pulvere versamur, sed in Ethico, imo in Grammatico. Προσωπίσις ergo genus est ad Εἰρωνείαν, & εἰρωνεία species est *fictionis* προσωπίσις. Ποίσις *poësis* est *fictio*, vel *factio*; προσωπίσις quasi *assumptum* affingimus, atque prætendimus. Non multum abit sermo noster vernaculus, cum dicimus, *counterfeit*, hoc est, *contra factum* vel *fictum*, cum quis aliquid fingit, & præ se fert contrà quàm facit, hoc est, *ad fingit*, προσωπίται, unde & altera illa phrasis similiter synonyma apud nos sumi videtur, *to make as if*, vel, *to make as though*, hoc est, προσωπίσθαι, ut in loco illo Evangelii prius laudato,

dato, *περοποιῖτο*, *he made as though*, uti vulgo interpretamur; quæ loquendi formula mihi certè à Græcis videtur mutuata.

Differentia specifica, ut loquuntur in Scholis, seu formalis ratio τῆς εἰρωνείας in hoc consistit, quod sit simulatio ἐπὶ τὸ χεῖρον, *in deterius*, hoc est, ob malum aliquem finem, vel turpis lucri sc. vel odii, vel inanis gloriæ, vel vindictæ causâ, vel ejusmodi. Atque sic differt Ironia Theophrastea ab Aristotelicâ. Theophrasto, εἰρωνεία est περοποιῖς ἐπὶ τὸ χεῖρον. Aristoteli, ἐπὶ τὸ ἐλαττον. Nam apud illum εἰρωνεία, *simulatio*, est alterum extremum τῆς ἀληθείας, sc. in defectu, ut Ἀλαζονεία, hoc est, *Arrogantia*, ejusdem extremum in excessu. *Eth. Nicom. lib. 2. cap. 7.* Ἡ μεσότης ἀλήθειαν λεγέσθω, ἢ δὲ περοποιῖς, ἢ μὲν ἐπὶ τὸ μείζον, ἀλαζονεία, καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν, ἀλαζών· ἢ δὲ ἐπὶ τὸ ἐλαττον, εἰρωνεία, καὶ εἰρων. Plenius autem, *lib. 4. cap. 7.* ubi ostentatores & dissimulatores, hoc est, ἀλαζόνες & εἰρώνες, inter se comparat, & dissimulantiam longè levius vitium facit, & vix vitium quidem. Οἱ δὲ εἰρώνες ἐπὶ τὸ ἐλαττον λέγοντες χαλεπέτεροι μὲν τὰ ἡδὴ φαίνονται, καὶ γὰρ κέρδους ἐνεκα δοκῶσι λέγειν, ἀλλὰ φεύγοντες τὸ ὀγκυρόν. *Dissimulant qui res suas verbis elevant & extenuant, politiores &c. sed ut fastum jactantiamque fugiant, τὸ ὀγκυρόν, id est, τὸ ὄγκον, tumorem, turgidum & inflatum dicendi genus, grandiloquentiam.* Et paulò post, οἱ δὲ μετρίως χρώμενοι τῇ εἰρωνείᾳ, καὶ περὶ τὰ μὴ λίαν ἐμποδῶν καὶ φανερά, εἰρωνεῦσθαι, χαλεπότεροι φαίνονται. *Qui moderate utuntur dissimulatione, eaque dissimulant quæ non admodum manifesta, nec in luce & in oculis hominum posita sunt; qui hæc præsertim præ modestia celant atque dissimulant, χαρ. φαί.* Per τὰ μὴ λίαν &c. intelligit *bona interna*, seu bona animi, quæ non tam obvia sunt, nec in sensum incurrunt, putà doctrinam, artem, ingenium, quorum modesta dissimulatio aut virtus est, aut non procul à virtute. Nam ut ars est celare artem, ita aliquando virtus est celare virtutem. At bona corporis aut fortunæ (ut vocant) qualia sunt robur, pulchritudo, divitiæ, &c. quia externa sunt, & cuivis obvia, & in propatulo, λίαν ἐμποδῶν καὶ φανερά, ridiculum fortè esset, ea tegere velle ac dissimulare; quique ea dissimulant, non tam χαλεπότεροι φαίνονται.

Differunt ergo εἰρων Aristotelicus & Theophrasteus objecto & fine. 1. Objecto; quia εἰρων Aristotelicus versatur circa bona & laude digna; bona enim sua interna, & quæ in laude posita sunt, extenuat atque dissimulat. At εἰρων Theophrasteus ad omnia sua se extendit, omniaque dissimulat, tam bona quam mala, & hæc magis quàm illa. 2. Fine; εἰρων Aristotelicus nullum ob malum finem dissimulat, καὶ γὰρ κέρδους ἐνεκα, ἀλλὰ φεύγων τὸ ὀγκυρόν, non ex versutiâ ad lucrum captandum, nec ex malitia aliquâ, sed ex modestia quadam, vitans fastum & arrogantiam. At εἰρων Theophrasteus omnia ad malum finem refert, ejusque περοποιῖς semper est ἐπὶ τὸ χεῖρον. Habuimus hætenus descriptionem τῆς εἰρωνείας· proximum est, ut εἰρώνα suis coloribus depictum videamus.

Δόξαιεν ἂν εἶν.] Duz phrasēs excusatoriæ, quas hīc definitioni
 Ὡς τύπῳ λαβεῖν.] præmittit Philosophus, ut alibi, φήσεί τις ἂν, δοκεῖ,
 &c. neque exactas & accuratas definitiones expectet lector, quæ in hac
 scientiâ non requiruntur. Τὸ γὰρ ἀκριβὲς ἔχει ὁμοίως ἐν ᾧ πᾶσι τοῖς λό-
 γοις ἐπιζητητῶν. Sufficit in nonnullis, & maxime in rebus ad vitam,
 & mores, & moralem scientiam spectantibus, παχυλῶς καὶ τύπῳ
 τ' ἀληθεὺς ἐνδείκνυσθαι, uti sedulo monet & inculcat Theophrasti magister in
 initio *Ethicor.* & rationem assignat, quia sc. res morales ποσά-
 τως ἔχει διαφορὰν καὶ πλάνη, in tanta varietate incertitudineque ver-
 santur.

Ὡς τύπῳ λαβεῖν.] Frequens loquendi formula est, ὥς ἐν τύπῳ,
 quâ utimur quoties rem aliquam breviter & summatim, rudi &
 crasso filo exprimere & leviter adumbrare profiteamur. Hanc phra-
 sin hoc sensu passim invenies apud Auctores, & imprimis Phi-
 losophos, Platonem, Aristotelem, Theophrastum, & alios; quoties sc.
 lectores præmonitos velint, ne exactas definitiones, aut accuratas dis-
 quisitiones, aut τὸ λίαν ἀκριβὲς expectent. Sumitur autem hæc phrasīs
 ἀπὸ τ' πλαστικῆς, ab arte statuaria, à sculptura, & cælatura. Est
 enim τύπος rudis impressio, seu rudis quædam & imperfecta imago,
 seu effigies, quæ ex primâ impressione effingitur. Nec multum
 differt a charactere. Hesych. τύπος, χαρακτήρ, εἰκὼν. Fit enim cu-
 dendo aut percutiendo (a verbo τύπτω) unde typi typographo-
 rum; effigies, forma impressa, ut effigies quæ in cera ex sigillo re-
 linquitur. Hinc generaliter ad alia transfertur, ut τύπος τ' ἡλων, in
Evangel. vestigium seu impressio clavorum. Τύπος igitur idem est
 in sculptura, quod ὑπογραφή in pictura. Est autem ὑπογραφή, rudis
 quædam & crassa adumbratio, seu primæ manûs delineatio. Unde
 utrumque opponitur τῷ ὀρισμῷ apud Auctores. Ὁρισμὸς est per-
 fecta & exacta definitio, τύπος & ὑπογραφή rudis & crassa descri-
 ptio.

Versamur in descriptione Dissimulantis, quem Theophrastus his
 notis & characteribus ornat atque insignit, Ὁ δὲ Εἰρων, &c. *Dissi-
 mulator ita comparatus est, ut ad inimicos accedens, &c. vel, hic ejus
 mos & consuetudo; hisce signis & indiciis cum dignoscēs. Infini-
 tiva quæ sequuntur, viz. ἐθέλειν, ἐπαίνειν, fere reguntur a voce οἶος,
 de qua constructione vide postea; interim infinita hæc vertemus in
 indicativa, ob rotunditatem sermonis & syntaxeos facilitatem, ἐ-
 θέλει, &c. Sic igitur vertimus; Ad inimicos accedens fingit se cum iis
 amice colloqui velle; odio jam omni & inimicitia renunciassē; præsen-
 tes laudat, quos absentes clam vituperat & insectatur, simulatque iis
 condolere, si quando in litis disceptatione victi sint, & causa cadant.
 Ignoscit (vel potius ignoscere proficitur) ipsi maledicentibus, & ve-
 niam dare eorum quæ in ipsum dicta atque jactata sunt. Si qui ab
 eo injuriâ affecti sunt, adeoque agrè ferunt, & indignantur se male
 habitos, cum his placidè & amicè confabulatur. Qui cum, urgentibus
 de causis, statim convenire cupiunt, eos iterum redire jubet. Nihil eo-
 rum quæ agit, palam præ se fert neque proficitur. Sed subinde ait se
 delibera-*

deliberaturum. Tum etiam simulat se modo advenisse, & multa vespere ex itinere rediisse, adeoque fessum & languidum, nec iis agendis jam idoneum. Pecuniam mutuò rogantibus, & stipem ab eo petentibus, ait se pecuniam non habere. Empturientibus autem dicit se nihil vendere, & contra cum nihil vendit, se vendere profiteretur. Ita enim postrema hæc verba supplenda & exponenda sunt, uti postea dicturi sumus.

Τοῦτο πρὸς οἷον.] Alibi sine πρὸς, τοῦτο οἷον alibi, τοῦτο πρὸς ὥστε ad verbum, *talis qualis*. Solennis hæc Theophrasto formula, quoties mores & indolem cujusvis vitiosi hominis describit. Ita plerumque vitiosi characterismum incipit, postquam vitium ipsum rudi descriptione adumbravit. Lat. redditur, *talis, qui*, vel *talis, ut* (hoc vel illo modo faciat). Sed profecto plenior & elegantior est hæc Græca locutio, quam ut Latina illa versione satis apte & accommode exprimi possit. Interpretatio autem ad verbum, (*talis quis, qualis hoc vel illud facere, vel facit*) parum esset Latina. Τίς hic redundat, ut alias sæpe cum adjectivo conjunctum; præsertim post οἷον, τοῦτο, τοῖς τοῖς, &c. quod antea monuisse memini, ad illum versum Theocriti, initio 10. Idyllii,

Τοῦτο πρὸς δειλὰν τε καὶ ἐν μίσῳ ἀμείβῃ ἰατῇ.

Plura ibi exempla hujus syntaxeos attuli, quæ nunc non libet repetere. Videtur in hac loquendi formula οἷον elliptice regere infinitum, subintellige verbum εἶναι, πρῶκε, aut quid ejusmodi: τοῖς τοῖς οἷος εἶναι, οἷος εἶναι, &c. morem enim, & mores, & consuetudinem hæc phrasis designat. Sic igitur non incommode vertere possumus; *Dissimulator ita comparatus est, ut soleat (hoc vel illud facere) vel is est, vel ejusmodi homo est, qui hoc faciat, vel cui usitatum & solenne est, sic vel sic facere*. Οἷον hic ἐπιπλεῖς post τοῦτο, at alias sæpe οἷον ἐκπλεῖς sine τοῦτο. Relativum hoc (ut vocant) qualitatis, viz. vocabulum οἷον insignes elegantias & ellipses facit in Lingua Græca, quas hoc loco annotare operæ pretium fuerit, propter varium & multiplicem usum apud auctores.

Οἷον igitur ἐκπλεῖς positum pro τοῦτο οἷον, triplici modo usurpatur. Vel enim ponitur ante substantivum, vel ante adjectivum, vel ante verbum. 1. Ante substantivum eleganter ponitur eo casu, quo antecedens omissum poni debebat. Ex. gr. Οὐκ ὅστις ἀνδρὶ οἷον Σωκράτει ψεύδεσθαι, *Non convenit tali viro mentiri, qualis est Socrates*; pro ἔκ ὅστις ἀνδρὶ τοῦτο ψεύδεσθαι, οἷον ὁ Σωκράτης. Xenoph. χαριζόμενον οἷον σοὶ ἀνδρὶ, *gratificantem tali viro, qualis tu es*, pro τοῦτο οἷον σοὶ. Lucian. Τοxαρ. ἔστι μὲν, ὡς Τόξαρι, ἡ φωνὴν τὸ ἔργον ἀνδρὶ οἷον σοὶ πολέμῳ μονομαχεῖν, *haud facile est cum tali viro congredi, qualis tu es*. 2. Ante adjectivum superlativum, & verti potest, *quam*, ut οἷον ἀριστός, *quam optimus*, (vide exempla alias) *talis qualis solet esse optimus*. 3. Ante verbum infinitum, idque vel sine πρὸς sequente, uti in hoc loco, & tum significat mores vel consuetudinem, & verti potest

δυνάμει

δενός, ἀξιό, ἐπιτίθει, Xenoph. ἔ γάρ μιν οἷον ἀπὸ πάντες καρδάνει.
Non enim erat ita comparatus, ut ex quavis re lucrum faceret. Aristot.
 Ταῦτα μὲν οἷα ἀπιστεῖς, *Hæc talia sunt, ut credi vix possint, fidem non mereantur.* Vel denique ponitur sequente particula τε, οἷος τε, & tum significat potentiam, & valet δυνατός, ut οἷος τε εἰμι τὸδε, ἢ τὸδε ποιεῖν, ~ ὃ ἔχ οἷον τε ὅτι, *quod fieri non potest*: cujus syntaxeos innumera sunt exempla apud auctores.

Λαλεῖν, & μισεῖν.] Opponuntur, *alloqui & odisse.* Colloquium enim amicitiam nutrit, silentium vero dirimit & extinguit, juxta tritum illud veteris Poetæ, quod in *Ethicis* suis citat Philosophus *Lib. viii. Cap. 6.* Πολλὰς ὃ φιλίας ἀπεροηρεῖα διέλυσεν. *Hæc igitur tuta illa frequensque via, χαριτολογεῖν, verbis amorem fingere; fel in corde, mel in ore.* Ita Joab abduxit Abnerum, ac si loqueretur cum eo (inquit Scriptura) *h. e.* dum fingeret se λαλεῖν, & μισεῖν, & percussit eum in quinta costa. Ita & Cainus primus ille, & pater, & princeps hypocritarum, sub colloqui specie odium suum dissimulavit, dum præ se ferret λαλεῖν, & μισεῖν. *Egrediamur* (inquit) *in agros* (confabulandi scilicet causa) sic Vulg. post *Lxx.* Seniores; quo facto, fraterno jam maculavit sanguine dextram. Proci Penelopes

Ἐδὴ ἀγορεύοντες, κατὰ ὃ φρεσὶ βυασοδόμευον, *verba byssina, verba butyrina* (Ps.) βύω, hoc est, *byssus* in verbis, oleum natat in labris, at malum in βυσσῷ, in abyssu & profundo cordis. Ita enim differunt (ut obiter notem) βύω & βυσσός, βύω paroxyt. est *byssus*, seu *linum byssinum*; βυσσός oxyton. *abyssus*, seu *profundum*.

Ἐπιτίθει.] *Struxit insidias*, ita Casaubonus: *malle, adortus est, aut mala machinatus est.* Id enim significat verbum ἐπιτίθει cum dativo personæ, ut cum dativo rei est *aggredi*, ἐπιχειρεῖν, viz. *grassari*, *adoriri*, vulgo, *To set upon a Man*, vel *to set upon a thing*. Græcam vocem ἐπιτίθει nos utrobique exprimimus. At hoc certè palam fit, & per vim apertam; tantum abest ut hæc vox per se dolum malum & occultas machinationes designet. Λάθρα ἐπιτίθει est *insidias struere*; sed hæc significatio non est ex vi verbi sed adverbii. Xenoph. ἡπὸν τέτοις ἐπιτίθενται, *minus his arma inferunt.* Athen. lib. viii. de morte Diog. Διογένης ὁ κίων ὁμὸν πολύποδα καταφαγὼν, ἐπιτεμένους αὐτῷ τὰ γαστέρας, ἀπέθανε. *Diogenes Cynicus, postquam polypum crudum devorasset, fluxa alvo, quæ eum continuis doloribus urgebat, mortuus est.* Ubi ἐπιτίθει ἢ γαστήρ dicitur fluxa alvus, quæ hominem veluti persequitur & urget, & quiescere non finit. Sic apud Chrysostomum ignis infernalis gehennæ damnatis ἐπιτίθει dicitur, ad Theod. lapsum, lib. 2. εἰμωξομεθα μέγα, σφοδρότερον ἐπιτιμώμεθα ἡμῖν τὸ φλογεῖν, *ejulabimus multum, flamma nos gravius urgente.* Psal. 62. vers. 3. ἕως ποτὲ ἐπιτίθει ἐπ' ἀνθρώπων; Vulg. *Quousque irruitis in hominem?* In Heb. est יתחמך lan. *machinabimini arumnas.* Ut sit ab חמך pravitates, *arumna.* Kimch. חמך חמך cogitabitis prava. Atque hæc significatio hujus verbi non omnino male quadrat huic loco Theophrasti, viz. *prava moliri, mala machinari.* Hom. κατὰ vel ἀτάσθαλ, μηχανισαῖς, vel μηχανισαῖς.

Sed & fortasse alia est significatio hujus verbi, quæ melius huic loco conveniet, viz. ut ἐπιπιδιδῆναι hic sit reprehendere, convitiari, sugillare, insectari. Et profecto hanc significationem postulare videtur antithesis. Nam τὸ ἐπιπιδιδῆναι hic opponitur τῷ ἐπαινεῖν ἐπαινεῖν παρόντας, εἰς ἐπίθετο λάθρα, coram laudat præsentēs, & in os, quos clam absentes sugillat, insectatur, & reprehendit. Hac notione legitur hoc verbum apud Isocratem: Ἐπιπιδιδῆναι τοῖς ἀλλήλων ἀμαρτίαις, alii aliorum peccata insectari. Diog. Laert. in vita Arcefilai, μέλιστα ὃ ἐπιπιδιδέντο ἀλλήλους παρὰ Ἱερωνύμου τῷ ῥήματι. maxime autem sugillabant, dictis mordebant, vexabant, ἑδάκνον, ἐπέσκωπτον, ut supra est in eodem loco. Ἐπιπιδιδῆναι, quovis modo hominem aggredi, impetum facere, seu irruere in hominem, sive manu, sive lingua. Et observatu dignum est, multa verba apud Græcos, quæ proprie, & ex primæva origine, externam vim & violentiam designant, ex communi usu ad linguæ morsum, ictum, atque impetum exprimendum eleganter accommodari; qualia sunt inter cetera, κατατρέχειν, καταείπειν, διασύρειν, ὀπλάμειναι, ὀππλήπειν sic & invehi, & insectari, & similia apud Latinos. Ita & verbum illud in Hebr. וַיִּזְעַק 1. Sam. 25. de Nabale, involavit in eos, irruit, invectus est in eos verbis duris & asperis, hoc est, ἐπίθετο. Vim vocis Hebraicæ non assecuti sunt Græci Interpretes, qui ἐξέκλινε reddiderunt, hoc est, divertit ab iis, avertit se; Vulg. aversatus est eos.

Λάθρα.] Clam, clanculum, à verbo λήθω, mutato η in α, & interposito ρ. Habet accentum in penultima, per hanc regulam; Omnia adverbia dissyllaba in α habent accentum in penultima, præter unum δαυαί, frequenter, ut ὤκα, κάρτα, μέλα, σάρτα, δίχα, τρίχα, σφόδρα, etiam si fiat ab adjectivo oxytono σφοδρός, cum transit in adverbium retrahit accentum. Videtur esse Nominativus pluralis, ut ab ὠκέα ὤκα & σαρταί σάρτα, sic à σφοδρά σφόδρα, retracto accentu. Sic a λήθω vel forte ab Aor. 2. ἔλαθον λάθρα, & sane nescio quomodo ρ in hoc adverbium λάθρα clam irrepsit.

Μαλακισθῆναι.] Ægrotum esse, fingit se male habere, ex itineris tædio languescere, adeoque ἀλλοφρονεῖν, & rebus agendis imparem esse & inidoneum, cum interea tamen id ipsum agat quod se non agere simulat. Ita ut hæc verba referantur ad illud quod præcessit, μηδὲν ὦν πράττει ὁμολογῆται. Vel possunt etiam absolute sumi, ita ut hæc aliam notam & novum characterem constituent; Προσωπίζεσθαι, &c. Simulat se nuper venisse, sero ex itinere rediisse, & è via languere. Hæc omnia prætendit atque causatur, ὅτι τὸ χεῖρον, ob malum aliquem finem, quicumque is tandem fuerit. Neque enim id necesse est quaerere, nec Theophrastus hoc agit, ut ostendat vanos fines, & metas, & scopos ad quos collimat hic hypocrita; quippe contentus hoc in genere monuisse, simulationem ejus semper in malum esse, προσωπίζειν ὅτι τὸ χεῖρον. Atque sic (opinor) sensus horum verborum satis est conspicuus: quanquam si quid additum, & involutum, & obscurum sit in hoc capite, id profecto aptius quadrabit huic argumento, καὶ τὸ εἶποναι, cujus est omnia tegere, & involvere, & dissimulare.

Verbum

Verbum *μαλακίζεσθαι*, apud optimos Græcæ linguæ auctores, ad animū potius quam ad corpus transfertur. Sunt enim *μαλακότης* & *σκληρότης* qualitates corporum, & non nisi metaphorice ad res incorporeas transferuntur. Sed in hoc verbo (ut & in aliis) metaphorica significatio in totum vicit & obtinuit, ita ut frequentius usurpetur hæc vox de mollitie, & ignavia, & languore animi, quam corporis. *Thucydides* lib. 111. *Οὐκ ἴς τι τὴν τῆς ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι*, non in sociorum gratiam ignave rem agere. Et lib. v. *μήτε ὑμεῖς μαλακίᾳ τε, ὁρῶντες πρὸς ὅσων ὁ ἀγὼν ὄσσι*. Neque vos molliter & ignave rem geratis, videntes quantis de rebus certamen sit. *Naz. Orat. 9. ἀποδύεσθαι περὶ μὴ, καὶ μὴ μαλακίζεσθαι μὴδὲ μέλλειν, μὴδὲ περιεσθαι καὶ χαιρὸν*, alacriter se ad pugnam accingere (ἀποδύεσθαι, ad pugnam, seu certamen, se parare & accingere, metaphora sumpta ab athletis aliisque certatoribus Olympicis, qui vestes exuebant, & nudi inibant certamen, cum in arenam descenderent) & non inerte & languide rem gerere, nec cunctari, nec tempus perdere. Sed & aliquando, apud probatos etiam auctores, de morbo & languore corporis hoc verbum reperiemus. *Ælian. var. hist. l. 111. cap. 19. ὑποπνεύει γὰρ αὐτὸν μαλακίζεσθαι*, suspicabatur eum agrotare, vel potius languescere, languide se habere. Significat enim proprie primum morbi insultum, cum quis jam incipit agrotare: *μαλακῶς ἔχειν λέγεται ὁ νοσεῖν ἐν ῥέξι μέρει* (inquit *Eustathius*); unde notandum discrimen inter *μαλακῶς ζῆν*, & *μαλακῶς ἔχειν*. *Μαλακῶς ζῆν* dicitur à moribus, i. e. *τρυφερός* *μαλακῶς ἔχειν*, a morbo, i. e. *νοσθερός*. LXX. Interpretes pro *πῆγῃ* (quod est agrotare) sæpe habent *μαλακίζεσθαι* uti hic *Theophrastus μαλακίζεσθαι* i. e. *μαλακῶς ἔχειν*, male & languide se habere. *Μαλακία langour* in N. F. generale est, unde nostrum *Malady*; alias apud τὰς ἑσθλὰς, de languore stomachi peculiari-ter usurpatur. *Gen. 42. de Benjaminō; μήποτε συμβῇ αὐτῷ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ*, nequid ei mali aut infortunii contingat in via. In Hebr. est *פִּדּוֹן* perniciēs, unde forsan Græcum *αἶσα*, *ποχα*, *damnum*.

Περὶ τὰς δανειζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς εἰ πωλεῖ καὶ μὴ πωλῶν φησὶ πωλεῖν. Insignis hic locus est, sed omnino mutilus & vitiat, adeoque ab Interpretibus male acceptus. Quid enim hoc est? *Pecuniam mutuo rogantibus, aut stipem petentibus, respondet se nihil vendere*, viz. hoc plane illud est, *ἀμας ἀπὸ τῶν, οἱ δ' ἀπρηνοῦντο σιγάφας*. Quid enim si nihil venderet? Ideone amicis indigentibus subvenire non potuit? Imo eo magis, siquidem in lauta fortuna esset, & nondum ad id redactus, ut res suas vendere & distrahere cogeretur. Notum est *Monostichon* illud *Martialis*, *Epigr. in quendam nepotem*,

Omnia Castor emis, sic fiet ut omnia vendas,

hoc est, ut ad eam inopiam sis redactus, ut hæc omnia vendere cogare, quo necessaria tibi suppedites atque provideas. *Gellius* apud eundem *Poetam* amicis mutuum rogantibus uno verbo respondere solebat, viz. *Ædifico*, viz. idoneus prætextus. At quis unquam mutuum roganti respondit *Nihil vendo*, nisi forte mercator, aut potius propola, aut cocionator fuerit, cujus res, & vita, & spes in venditione
& usu-

& usura consistit? Deinde, οἱ ἐξανίζοντες non sunt *erantum* exigentes. Sed, ut hunc locum intelligamus, ante omnia sciendum est, quid sit ἐξανῖς. Nam Latini Interpretes, quibus Græcam vocem hic retinere placuit, & rem in obscuro, & nos in dubio relinquunt. Fuit igitur ἐξανῖς mutui genus gratuiti, apud Græcos frequentati. Ubi enim quis ære alieno premeretur, aut etiam alias in inopiam incidisset, nec haberet unde viveret, ad amicos erat paratum refugium, qui quod poterant, unusquisque ἀνδραγαθῶς pro sua virili conferebant, ut eum sublevarent; ea lege, ut, si Dii aliquando meliora darent, iterum rependeret quantum in eum fuerat collatum. Pia sane & laudabilis consuetudo hominum Ethnicorum, quam utinam Christiani sæpius imitarentur. Stipes hæc collatitia ἐξανῖς dicebatur, hoc est, ex veriloquio vocis, erogatio, contributio, fusio, ἀπὸ τοῦ ἐρεῖν, non *amare*, sed *fundere*. Quod frequentius est in compositione, ἐξερῖν, κατερῖν, σωερῖν, egerere, effundere, infundere (forte ab ἐξ *terra*, ut sit proprie *effundere in terra* vel *è terra*.) Hinc ἐξανῖς proprie *fusio*; fusio autem est contributio pecuniæ, εἰσφορά. Hinc & pecuniam refundere dicimus pro *reddere* & *restituere*. Unde vox illa in N. T. ἐξέεμα, *egestio*, *vomitus*, 2. Pet. 2. ult. Hæc autem amicorum contributio præcipue adhibita est ad æs alienum dissolvendum; nam si cui non suppeteret, quo victum quæreret, *elemosyna* potius locum habuit. Hujus erani multa mentio apud Græcos auctores. Noster in charactere τοῦ μεμψιμοίρου. --- ἐράνῃς εἰσνεχθέντες παρὰ τοῦ φίλου. Si ad sublevandam ipsius egestatem amici pecunias contulerint, uti optime vertit interpretes. Ubi ἐράνον εἰσφέρειν est ἐξανίζειν, *stipem conferre*, *pecuniam collatitiam dare*. Ἐξανῖς igitur est *æs collatitium*, *stips*, *stipes collatitia*, vel (ut uno verbo exprimamus, quod forte erit difficile) *contributio*, *collatio*, vel *collecta*. Hesych. Ἐξανῖς, τὸ ἐκ τῶν σωεισφορῶν δῶρον, nam qui hujusmodi pecuniam conferunt, dicuntur εἰσφέρειν, & σωεισφέρειν. Theophrastus in charactere illiberalis, φίλος ἐράνον συλλέγοντες, περιδιδόντες, ἀποκρίμασας ἐκ τῶν οὐδ' οἰκασθε πορευθῆναι. Æschines adv. Ctesiph. ἰπείτ' ἀπέρχεσθαι ἐκ τοῦ ἐκκλησιῶν, ὃ βαλευστάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τοῦ ἐράνων τὰ πλείοντα νειμάμενοι. *Disceditis è concionibus, non rebus deliberatis, sed tanquam è collectis* &c. Hinc gen. favor, aut gratia, aut beneficium, quod à pluribus in commune confertur, vel etiam refertur, quia ἐξανῖς scilicet reddi & rependi solebat. Eleganter usus est hac voce Philosophus, Polit. vii. c. 14. Ἀλλως τὴν καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τῆτον τὴν ἐράνον, ὅταν τύχη τὴν ἐκνεμένην ἡλικίαν. Loquitur ibi de potestate & imperio, quod scilicet plerunque in seniores ætate confertur, & merito, inquit. Natura enim alios adolescentes, alios senes facit, ex quibus illos parere, hos imperare fas est: nec juvenis indignatur subesse, aut parere seniori, præsertim cum ipse eandem hanc gratiam vicissim ab aliis recepturus sit, postquam ad illam ætatem pervenerit, ἀντιλαμβάνειν τῆτον τὴν ἐράνον, ubi pulcherrime alludit ad stipem illam collatitiam, qui fuit ἐξανῖς proprie dictus. Debebat quippe ὁ ἐξανίζων ἀντιλαμβάνειν τὴν ἐράνον, postquam ὁ ἐρανιδεύς in lautiore fortuna esset. Ἐξανῖς igitur medium erat inter δάνειον & δῶρον, *mutuum* & *donum*, seu

seu *eleemosynam*. Non erat mutuum proprie dictum, quia nullum erat præstitutum restituendi tempus, nedum ut intra mensemolvere teneretur; ut quidam falso opinantur. Debuit certe amicis restituere quod ab iis acceperat ille erani collector, sed cum suo commodo, ubi id facile posset, & postquam in re esset lautiori, nullo ad hoc præstituto tempore. Neque tamen fuit proprie *δωρεον*, aut eleemosyna: non solum *δωρεον*, sed & eleemosyna ab uno datur, *ἐξων* à pluribus confertur. Eleemosyna enim datur, & absolute datur, non repetenda; volat irrevocabile, irremeabile donum, vestigia nulla retrorsum; at *ἐξων* restituendus, postquam Deus meliora dederit. Fuit & hujusmodi collationis genus in usu apud Romanos, cum alicui contigisset infortunium, vel domus ruina dejectæ, aut incendio absumptæ, aut aliquid tale. Certabant omnes amici conferre, quo damnum illud sarcirent, adeo ut multis utile esset domum sic amisisse; plus enim ex liberalitate amicorum colligebant, quam quanti esset ædium jactura. Periissent, nisi periissent; unde illud Satyrici,

Suspectus tanquam ipse suas incenderit ades.

Et Martialis,

Collatum est decies; rogo, non potes ipse videri

Incendisse tuam, Tongiliane, domum?

Tales sunt stipes illæ collatitiæ, quæ apud nos hodieque in usu sunt, quæ diplomatis Regiis signantur, Brevia vulgo dicimus. Quæ & generali sensu *ἐξων* dici possunt, licet proprie loquendo non sint tales *ἐξων* seu *collectæ*, quales apud Græcos vel Romanos obtinuerunt. Eorum enim erani ultro oblatis erant, & ab amicis tantum collati, nostri aliorum instigatione & motu impetrati, nec ab amicis solum, sed etiam ignotis & peregrinis quibuscunque, collecti atque corrafi. Unum tamen est, in quo collectæ seu collationes nostræ ad Romanorum propius quam Græcorum *ἐξων* accedunt, quia sine ulla retributionis lege aut conditione fiunt. Apud Græcos *ἐξων*, seu *as collatum*, restituere tenebatur qui acceperat, si quando ipsi postea abundare contingeret. Probat hoc manifeste locus ille Theophrasti in postremis verbis characteris τ' *μεμψμοιρίας*, — *ὃς ἐξων εἰσινεχθίηται παρὰ τῶν φίλων, καὶ φήσαντός τινος, Ἰλαρὸς ὅτι (forte ἰλαρὸς ἰδίῳ) καὶ πῶς εἰπεῖν, ὅτι δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῦναι ἐνδεῶς, καὶ χωρὶς τέτων χάριν ὀφείλειν ὡς ἀνδραγαθμένον.* Si ad sublevandam ipsius egestatem amici pecunias contulerint, & dicat deinde aliquis, nunc esto hilaris: Quo pacto esse possum (inquiet) cum & singulis sua sit pecunia reddenda; & hoc amplius, gratia cuique tanquam pro accepto beneficio habenda? Ut & ille apud Lucianum Demosth. Encom. οἷς τὰς ἐξωνε σωδελυσάμενος; quos dandis contributionibus juvi? sic vertit Latinus Interpres, vereor ut recte. Vult ibi Demosthenes se eos adjuvisse in dissolvendis debitis erani nomine, quem collegerant, contractis. *Ἐξωνε σωδελύσας*, concise & eleganter dictum, pro debita dissolvere erani nomine conflata. Vertendum igitur esset: Quorum ego dissolvi debita, erani nomine, quem ab amicis collegerant, contracta. Tantæ molis est alicubi Græcæ Latinis exprimere; adeo Græcanicam volubilitatem Romana lingua sequitur non passibus æquis.

Con-

Contra apud Romanos, *ἔρανον* nunquam fuisse restituendum, aperte etiam liquet ex illo epigrammate Martialis supra citato,

Collatum est decies, &c.

Si enim decies istud sestertium ab amicis collatum postea aliquando repetendum fuisset, quid inde lucri accessisset Tongiliano? Aliud vero est, in quo stipes nostræ collatitiæ cum Græcorum eranis affinitatem habent, quod tamen in abusu magis quam in usu consistit. Solent quippe nonnulli hodie apud nos (uti vulgo ferunt) certo pretio dato πρὸς ἔρανίζοντι, redimere hæc diplomata, seu licentiam stipis corrogandæ, & τὰς ἐράνας seu collectam in suum usum convertere; contra quem abusum cautum (ni fallor) & provisum est in diplomate. Pari modo apud Græcos erant hujusmodi ἐρανέμποροι, seu *erani redemptores*, qui hanc operam stipis corrogandæ pro aliis sumebant. Aliquis (puta) opus habet centum aureis; existit qui velit amicos ejus sollicitare ad stipem conferendam, quandoquidem alter fortasse verecundia impeditur; si plus colligat, hoc ipsius lucro cedit. Hesych. *Ἐρανέμποροι οἱ ἐξ ἐράνων ἐμπολῶντες.*

Difficilis locus est in Aristotele, qui multum torfit Interpretes, 2. *Phys.* cap. 5. ubi agit Philosophus de causis fortuitis, & exemplum affert his verbis: οἷον ἐνεκα τοῦ ἀπολαβεῖν τὸ ἀργύριον ἤλθεν ἂν κομιστέμενος ἔρανον, εἰ ἦδ' ἢ ἤλθε ὃ καὶ τὰς ἐνεκα, ἀλλὰ σωίεον εἰλθεῖν. Vult dicere; qui in forum vel plateam, vel alium quemvis locum venit, puta ad emendas merces, vel alium ob finem, & forte incidat in amicum suum, qui pecuniam debitam erani nomine ei persolvit; venisset quidem ille pecunie recipiendæ causa, stipem illam collatitiam reportaturus, si novisset, εἰ ἦδει. Si novisset; quid? viz. si novisset ita futurum ut debitori occurreret, sed non in hunc finem venit; hoc enim præter scopum intentionemque ei accidit, ut pecuniam suam reciperet. Κομίζεσθαι ἔρανον dicitur, qui pecuniam erani nomine sibi debitam ab amico recipit. Κομίζειν est afferre, apportare; at κομίζεσθαι, referre, recipere, reportare.

Isocrat. *Plat.* Ὁφείλετε ὃ μόνους τῶν Ἑλλήνων τῶτον ἔρανον, ἀναστάντες ἡμῖν γυμνημένοις ἱπαμιῶσαι. Debetis nobis hanc veluti stipem, potius mutuam hanc gratiam, hoc beneficium, quod a nobis scilicet prius accepistis, hanc ἀντιδωρεάν nobis solis debetis, &c. Naz. *Orat.* 16. Περαισινεκτίον ἀνθρώπους ὄντας ἀνθρώποις ἔρανον τὸ χρηστότητι. Homines cum ipsi sumus, hominibus benignitatis stipem prius conferre debemus. Εἰσφέρειν ἔρανον, est stipem conferre, unde περαισφέρειν. Demosth. *Orat.* adversus Nicostратum pag. 724. συλλέξας ἔρανον, ἐπιδὼν τὰς ξένας ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω ὃ ἂν μοι χρήτης. Stipem collatitiam ubi collegero, hospitibusque satisfecero, tibi reddam quicquid mihi mutuum dedisti; ἀπαλλάττειν ἔρανον, est satisfacere creditori, quasi dicat, submovere, dimittere. Thucyd. lib. 2. in pulcherrima illa Periclis oratione funebri: Οὐκ ἐν τῷ πόλιν γὰρ τὸ σφετέρως ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, καλλίστην δὲ ἔρανον αὐτῇ προσημύουσι. Loquitur de iis qui pro patria pugnando fortiter occubuerunt. Non (inquit) *Rempub.* sua virtute fraudandam censuerunt, sed ipsi pulcherrimam collectam prodigo & profuso anima

animo dederunt, animas suas quasi stipem collatitiam in commune ærarium contulerunt, devoverunt se pro publico bono, & veluti in sinum Reipub. sanguinem suum vitamque profuderunt.

Sed nolo plura exempla de hac voce ἔχων σωματικῶς, hoc est, ex auctoribus corrodere & corrogare. Ex his (opinor) quæ jam dicta sunt, satis liquet, quid sit ἔχων hoc sensu apud Græcos scriptores; dico hoc sensu, nam & in alio sensu sumitur pro *cæna collatitia*, qualis illa, quam nos vulgo dicimus *an ordinary*, ubi & unusquisque symbolam suam confert; nisi quod magis opipara esset, & certis quibusdam temporibus & personis celebrata, puta semel in mense aut pluries. Erant enim apud eos certæ hominum societates, seu collegia, seu sodalitia, τῶν ἐχονιστῶν, qui coibant certis temporibus, ad epulas una celebrandas, ut in commune jucunde essent, & victitarent; cujus collegii Ἐχονιστῶν meminit Aristot. *Eth.* 8. Cæterum de hoc erano videndus Athenæus, & alii, quos omitto. Sed Homerum prætermittere non possum, qui omnium primus hujus ἔχων meminit *Odyss.* α.

Τίς δαῖς; τίς ὃ μάλ' ὅδ' ἐπλετο; πίπτε δέ σε χρεώ,

Εἰλαπίν' ἢ γάμο; ἐπεὶ ἐκ ἔχων τάδε γ' ὄσιν.

Et iterum *Odyss.* λ.

*Η γάμος, ἢ ἐχών, ἢ εἰλαπίνη τεταλμένη.

Ubi tria sunt genera epularum opipararum; convivium nuptiale, cæna collatitia, & aliud quodcunque convivium lautum & splendidum, hoc est εἰλαπίνη, παρὰ τὸ κατ' εἶλας πίνειν, (inquit Eustathius) *quia bibunt ordine, secundum classes & turmas, κατ' εἶλας*. Sed profecto hic ordo quavis ἀταξία pejor est. Magis mihi placet ratio hujus nominis, quam tradit Hesychius. Εἰλαπίνη (inquit) πολυτελὴς εὐαρχία, παρὰ τὸ σωματικῶς εἰς αὐτῶν πεινῶντας. *Quia ad eam congregantur esurientes*; certe sobria hæc & honesta ratio est tum nominis, tum rei. Sed satis in Homero convivati sumus. Redeo jam ad Theophrastum, ejusque dissimulatorem, qui *amicis stipem collatitiam rogantibus simulat se nummos non habere*; is enim certe sensus esset horum verborum, si sana & integra ad nos pervenissent. Ita enim totus hic locus supplendus & corrigendus est, ex sententia viri doctissimi, cui ego lubens subscribo: Καὶ πρὸς τὰς δανειζομένους ἢ ἐχονιστομένους εἰπεῖν ὡς ἐκ ἀργύριον εἶχον πρὸς ὃ τὰς ὀνηπιῶντας ὡς ἐ πωλεῖ, ἢ μὴ πωλῶν φησὶ πωλεῖν. Nunc plana & aperta sunt omnia; *amicis tuam rogantibus pecuniam, aut stipem petentibus, respondet se pecuniam non habere; empturi autem ait se nihil vendere, & contra cum non vendit, se vendere profitetur*. Ἐχονιστῶν hic corrupte scribi pro ἐχονιστομένους facile probatur, tum ex analogia, tum ex usu vocis apud Atticos scriptores. Ἐχονιστῶν enim non sunt stipem petentes, vel exigentes, vel colligentes; qui enim stipem colligunt, sunt potius ἐχονιστοῦμενοι, qui autem stipem conferunt atque contribuunt, sunt οἱ ἐχονιστῶντες. Dico ἐχονιστῶν est stipem conferre, pecuniam collatitiam dare, ἐχονον δίδοναι, εἰσφέρειν. Ἐχονιστῶν, stipem petere, colligere, vel accipere, ἐχονον λα-

λαβεῖν, συλλέγειν. Sic πένν & πένν, κομίζην & κομίζεσθαι, φέρειν & φέρεσθαι; ἐχρίζει, qui stipem confert; ἐχρίζεσθαι, in quem confertur. Sic δανείζει creditor, qui mutuo dat; δανείζεται debitor, qui mutuo petit & accipit. Ut in hoc ipso loco, οἱ δανειζόμενοι sunt qui mutuum rogant. Sic ἐχρίζει, qui erarium dat; ἐχρίζεσθαι, qui petit, aut accipit. Demosth. ἰνα οἷός τε ᾧ, τὰ τε ὀφειλόμενα εισπράξας, καὶ τὰς φίλους (Budæus & Harpocr. ἐχρίνον αἰτήσας) ἐχρίσας, τὰ πρὸς ὑμῶς διοικήσας. Ut possim, cum pecunias mihi debitas recepero, & amicis indigentibus stipem contulerō, res vestras curare, publica negotia administrare. Diog. Laert. de Arcesilaο, συχνοῖς τε ἐπιτήρῃ, καὶ σωτηρίῃ. Pessime Lat. Interpres, plurimis ea subministravit, quibus & convivia & cœnas faciebant, ac si σωτηρίῃ hoc loco esset ab ἐχρίν, altera illa, de qua diximus, significatione, viz. ut significat cœnam collatitiam; imo multis necessaria suppeditebat, eosque stipē collatitia adjuvabat. Antiphon Orat. 3. ubi jactat quidam sese pecunias suas ad omnia honesta & splendida impendisse, πολλὰς μὲν καὶ μεγάλας εισφορὰς εισφέροντα, πολλὰ δὲ πομπηρχουῦντα, λιμπροῦς δὲ χρηνοῦντα, πολλὰς δὲ ἐχρίζοντα, i. e. multos pecunia collatitia adjuvantem; non autem multos convivio excipientem, ut perperam omnino vertit Interpres. Nam in illo convivio, quod ἐχρίν dicebatur, omnes ex æquo symbolam suam pendebant, ita ut nullus munificentiae locus. Usus est hoc verbo per elegantem metaphoram Greg. Naz. Orat. περὶ φιλοπρωχ. Οἱ μὲν κεῖνται μετ' ἀλλήλων, κακῶς ὑπὸ τῇ νόστῃ σωτίζουσιν, καὶ ἄλλοι ἄλλοι πρὸς τὸ ἐλεεινὸν ἐχρίζοντες. Loquitur de pauperibus simul decumbentibus in Nosocomio. Facient, inquit, simul, male à morbo consociati, atque alii aliud aliquid calamitatis genus ad misericordiam conferentes, seu contribuentes, ἐχρίζοντες. In his locis ἐχρίζειν, voce activa, est ἐχρίνον εισφέρειν, stipem conferre vel contribuere; at qui stipem collatitiam colligunt, aut recipiunt, ἐχρίνον συλλέγουσι, dicuntur ἐχρίζεσθαι, voce passiva. Lucianus metaphoricè-- ἀπάντων καταφρονεῖν, ἀπασι χρήσασθαι, πανταχόθεν ἐχρίζεσθαι τὴν ἡδονήν, voluptatem undique consciscere, & corro-gare. Laertius Eudox. πρὸς τῶν φίλων ἐχρίθεντα εἰς Αἴγυπτον ἀπελθεῖν. Amicorum largitate suffultus, in Ægyptum profectus est, postquam ab amicis stipem collegerat; uti ad sensum non male vertit Interpres; ἐχρίζειν, stipem conferre; ἐχρίζεσθαι, stipem colligere, seu corrogare. Et generaliter hanc regulam observare licet. Hujusmodi verba commercii, quæ viz. dationem, receptionem, impensum aut compensationem, aut erogationem quovis modo significant, si in utraque voce legantur, tam activa quam passiva, in forma activa significant impendere, dare, tradere, vel conferre; & in passiva, recipere, reportare vel referre. In hisce verbis, forma passiva, apud Scriptores Atticos, non adhibetur de re quæ datur, aut traditur, aut impenditur, sed de persona, in quam datur, aut confertur. Ex. gr. δανείζειν est mutuo dare; δανείζεσθαι, mutuo accipere; χρῆσαι, commodare; χρῆσασθαι, commodato accipere; sic κικράν & κικράσθαι μισθῶσαι, locare; ᾧ, locatum accipere; conducere. Sic φέρειν est ferre, asferre, tradere; φέρεσθαι, referre, repor-

tare: τίειν, & τινύειν, est *pœnas dare, luere*; τίειν, vel τινύειν, *supplicium, pœnam sumere, ulcisci, punire*; κομίζειν est *ferre, portare*; κομίζειν, *recipere, reportare*: αἶρειν est *tollere, tradere*; αἶρ' αἶρε μάζαν ὡς τάχιστα καὶ δαίρων αἶρεν, *recipere, referre, reportare*; unde κῦδος ἀρέων ἔπευ apud Poëtam; Sic igitur dicitur & ἐξαρίζειν & ἐξαρίζειν, *stipem dare, conferre*; ἐξαρίζειν, *petere, accipere, aut colligere*.

Ἀκούς τι, δόξει μὴ περαιοῖν. Verba audio, & sensum intelligo, prout eum nobis exhibet Vir doctissimus Latinus Interpres. Cum quid audiverit, &c. Sed ingenue fateor, me non satis intelligere, quomodo hæc interpretatio è Græco textu erui aut extundi possit. Quid enim hoc est? δόξει μὴ περαιοῖν; num περαιοῖν est *attendere, vel animum advertere*? Et tamen vir longe doctissimus hujus libri interpres & commentator Casaubonus miratur cur hac lectione quisquam offendatur. “Est, inquit, δόξει *videri vult*, & δόξει μὴ περαιοῖν, pro μὴ δόξει περαιοῖν. At hoc me nihil juvat; scio δόξει μὴ eleganter poni pro μὴ δόξει, at tum forte & potius quam μὴ, & δόξει ἀκείν, ut & δοκῶν ἀκείν (quod affert ex Plutarcho) pro δοκῶν μὴ ἀκείν, & & δοκῶν κλύειν, ex Euripide, pro δοκῶν & κλύειν. Hoc facile intelligerem, si περαιοῖν esset ἀκείν vel σωλύναι, tum enim sensus in plano & proclivi esset; scil. audita re aliqua, *videri vult se non audire, vel attendere*, hoc est, simulat se non audire. Hoc aliquid est; at verba longe alium præ se sensum, si modo sensum, ferunt, viz. *videbitur, videri vult dissimulare*, quod mirum est, nam qui dissimulat, non vult videri dissimulare. Id enim quam studiosissime cavet, ne videatur dissimulare, neque larvam ei detrahat, ejusque dissimulantiam prodat. Habeo vetus Theophrasti exemplar Basileense, ex editione Joach. Cam. in quo pro δόξει legitur δειξί, & περαιοῖν in margine exponitur pro ἀντιποιεῖν, ac si hic sensus sit: Si quid audiat (ὁ εἰς) quod ad se pertineat, ostendet, præ se feret, & finget se sibi non assumere, neque arrogare id quod dictum est, puta in ejus laudem, vel commodum. Περαιοῖν aliquando idem est quod ἀντιποιεῖν, assumere, vindicare, ut περαιοῖμαι τὴν νίκην, *victoriam mihi vindico*; περαιοῖντο τὴν δόξαν, *gloriam sibi assumebant*, Plutarchus in *Cæsare*. Herod. lib. 1. cap. 6. Κεῖσθε βιβλάρον περαιοῖν ἡμῖς ἰδμεν, τὰς μὲν κατερέψατο Ἑλλήνων ἐς πόρε ἀπαγωγὴν, τὰς δὲ φίλας περαιοῖν. Ita hic δόξει, vel δειξί (nam perinde est) μὴ περαιοῖν, præ se feret non assumere sibi id quod dictum est, ac si ad se nihil pertineret. Si cui hæc non placeant, fruatur judicio suo. Locus certe mihi videtur male affectus, & medica manu indigere.

Thucyd. lib. 1. γνώμη δὲ ἐντέροι τοῖσδε τὴν νίκην περαιοῖν. Hoc consilio *victoriam utrique sibi vindicarunt* (quod & hodie factum videmus) ubi Schol. περαιοῖντο ἰδιοποιήσαντο. Arrian. de *Alex.* 1. 3. τὴν χώραν, τὴν μὲν βία, τὴν δὲ ἐνδιδόντων τῶν κατοικούντων περαιοῖν, i. e. ἰδιοποιημένοι, vel ἀντιποιημένοι. partim vi, partim deditione, *regionem occuparunt, in potestatem suam redegerunt*. Æsch. cont. coron. Εὐν δὲ μὴ περαιοῖται ὁ μὲν ἀκείν, μὴδὲ ὑμῖς ἐνεῖν ἐδίλετε ἀκείν quod

quod se is dissimulet se vos audire. *Ælianus var. hist. lib. 9. cap. 4.*
 ὃ ὅτι ἐ προσποιήσατο αἰτιαῖναι ἃ Πολυκεῖναι, at ille dissimulabat, &c.

Nec profecto δόξῃ μὴ per hyperbaton, seu trajectionem, ponitur pro μὴ δόξῃ. Hæc enim particula negativa non debet avelli a verbo προσποιεῖναι nam ut προσποιεῖναι est simulare, ita ὅτι vel μὴ προσποιεῖναι est dissimulare, ut ὅτι φάναι, negare. *Thucyd. lib. 3.* Δεῖ ὅτι, καὶ εἰ ἡδίκησαν, μὴ προσποιεῖναι. *Etsi injuria nos affecissent, dissimulandum id tamen esset.* *Demosth. Orat.* πρὸς τὸν Χερρόν. Εἰ μὴ τοι βεβλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖναι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατον πάντων ἂν εἴη, &c. Si nos dissimulare volumus eum in nos bellum gerere. Ut respondeat frequenti, deberet sic legi, δόξῃ μὴ ἀκηκοέναι· ἰδὼν, φήσῃ μὴ ἰωρακέναι, vel προσποιεῖναι μὴ ἀκηκοέναι, vel simpliciter, μὴ προσποιεῖναι, quod melius est & elegantius. *Audiens non audit, videns non videt*, proverbialis apud nos locutio est; quin & Chiliastes in adagiorum censu reposuit, *Audiens non audit.* *Hom. Il. φ. de Antilocho,*

— ὡς ἐκ αἰὸντι ἰοικώς

unde fluxit parcemia. *Demosth. Orat. I. contra Aristog.* οἱ μὴ ὁρῶντες τὰ τῶν ἡτυχηκότων ἔργα, ὥσπερ τὸ τῆ παρομιῆς, ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν, καὶ ἀκρόντας μὴ ἀκροῖν. *Æschylus Prom. vincit.*

Οἱ πρῶτοι μὴ βλέποντες ἔβλεπον μάττω,
 κλύοντες ἐκ ἡκρόθεν.

Quanquam alio sensu hæc a Prometheo dicta sunt. Contrarium huic est quod legimus in *S. S.* ἰδὼν εἶδον, *videns vidi*, aut *videndo vidi*, ab eo dictum qui aperte videt, nec se videre dissimulat. Emphatica locutio est, & Hebraica vulgo creditur. Ita enim est in Hebr. **הֵנָּה הֵנָּה** sed falluntur qui purum putum esse Hebraismum censent, cum eadem omnino phrasis apud Atticos etiam Scriptores occurrat. *Lucianus* ὁ Ἀθηναῖος in *Dialogis*; ἰδὼν εἶδον, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα περὶ αὐτὸν πῦρ καὶ ὕδωρ γίνεσθαι. Et hoc jam me revocat ad nostrum εἶθονα, qui tanquam Proteus πῦρ καὶ ὕδωρ γίνεται, & ex eodem ore calidum efflat & frigidum, cujus aliam hanc notam & characterem facit Theophrastus, ὁμολογήσας, μὴ μεμνήσθαι, *pactus aliquid, negabit se meminisse.* Frequentius est hoc genus hominum, qui lucri gratia nihil pensi habent dissimulare atque mentiri, quos nisi syngrapha & cera obligatos & constriictos teneas, tanquam anguillæ facile è manu elabentur, nec pactis stabunt.

[Ὁμολογήσας.] *Pactus*; prius dixit, μὴδὲν ὦν περὶ τῆς, ὁμολογήσας, ubi ὁμολογήσας est fateri, enunciare, in publicum proferre. At hic ὁμολογήσας est convenire, spondere, assentiri, vel pacisci de re aliqua, quæ significatio derivata est, & a priori dependens. Pactum enim aut sponsio tum demum fieri dicitur, cum is qui paciscitur aut spondet animum & assensum suum palam profitetur atque enunciat, aut verbo aut scripto; συγχωρεῖν, συμφωνεῖν, σωπιδεῖν, συμβαίνειν. *Thucyd. lib. 4.* ὁμολογήσαντες ἐν τῷ δήμῳ ἐκεχθρίαν εἶναι ἐν αὐτῶν· *paciscebantur in concione inducias in annum fore.* Et paulo post, ταῦτα ξυνίδεντο Λακεδ. καὶ ὁμολόγ. καὶ οἱ ξυμμάχοι Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. *Schol.* ὁμολογήσαντες, συμφωνήσαντες.

Ab ὁμολογεῖν *fateri* fit ὁμολόγησις, vel potius in compositione ἑξομολόγησις, *confessio*: ab ὁμολογεῖν *pacisci* fit ὁμολογία, *pactum, compositio, conventio, stipulatio, conditio*. Unde ὁμολογία apud Græcos Jurisperitos idem quod χειρόγραφον, σιωδήκη, quæ & ἔγγραφον, & aliquando ὁμολογία ἔγγραφον, ut distinguatur ab ea quæ est ἄγραφον, & verbo tantum fit, sine scripto & cera. J. Pollux lib. 8. συγγραφὴν, σιωδάκημα, συμβόλαιον, γερμματαῖον, σιωδήκη, ἔγγραφον, ὁμολογία ἔγγραφον. Ὁμολόγησις (seu ἑξομολόγησις) vox est Theologorum, ὁμολογία vox Jurisperitorum. Σύμβασις, σιωδήκη (pro quo sacri scriptores διαθήκη) Hom. ῥήτρα, σιωημοσύνη, σιωδήπια, ὅρκιον, σπονδή, δεξιὰ. Quatuor enim hæc apud eum synonyma observavi, tribus continuis versibus, *Iliad.* β.

Πῆ δὴ σιωδήσῃαι τὸ καὶ ὅρκια βήσεται ἡμῖν,

Ἐν πυρὶ δὴ βυλαί τε γαυόιατο, μήδεα τ' ἀνδρόν,

Σπονδαί τε ἀκρητοί, καὶ δεξιὰ, ἥς ἐπέπιθον.

Sed hoc obiter. Juxta duplicem ergo significationem hujus verbi aliter hunc characterem efferre liceat, hoc modo, ὁμολογήσας ἔχ ὁμολογήσας, i. e. *pactus non fatebitur*, i. e. negabit se pactum fuisse, ut sit antanaclassis non inelegans; quanquam ut modestior, ita & subtilior est hæc evasio, seu rimula, per quam elabi conatur bifrons ille Janus, vel potius multiformis hic Proteus, seu polypus, seu chamæleon; non enim absolute se pactum negat, sed tantum negat se meminisse.

Σκέψας φάσκει.] *Consideraturum se dicit*; σκίπωμα est *delibero, considero*, sed σκίπωμα, *fingo, prætexo, περιρσιζομαι* σκέψις, *consideratio*; σκίψις, *περύχσις, περύχημα, prætectus, velamen*. Facile igitur est σκέψιν in σκίψιν vertere, & considerationem prætectum facere & velamen hypocriseos atque dissimulationis. Et sane multi hodie apud nos hujusmodi Sceptici, & Academici sunt, Pyrrhonicus hujus sectæ Philosophi, qui quod sciunt se scire dissimulant, & quod certi sunt facere, de eo deliberare se dicunt, cum dissimulatore nostro, qui σκέψας φάσκει, fingit se in dubio & in incerto esse, & amplius consideraturum de illa re quam certo novit, aut certo facere statuit; adeo illis

Scire suum nihil est, si se scire hoc sciat alter.

Δεινὸς τῶ τοιᾶτω τρόπῳ τὸ λόγῳ χρῆσθαι] Δεινὸς hic idem valet quod τοιᾶτός τις οἶον. Libenter uti solet hac loquendi formula. Εὐεπίφορον vel εὐκαταφόρον ὅτιν εἰς ταυτὸν ἢ λόγον, *pronus vel proclivis est in hac verba*. Vox hæc latissimæ significationis est; insignes emphases & elegantias facit in Lingua Græca. Cum de personis dicitur est μέση λίξις, & modo in bonum, modo in malum sumitur, ut & *gravis* Latine. Aliquando est σεμνὸς, αἰδοῖον, *gravis, reverendus, venerandus*, ut apud Poetam, Αἰδοῖός τέ μοι ἐστὶ φίλε ἱκνρὲ, δεινὸς τε. Aliquando est χαλεπὸς, δύσκολον, ἀυσχερὲς, *gravis, rigidus, severus, asper*, ut apud eundem,

Δεινὸς ἀνὴρ κατὰ κανὸν καὶ ἐναίπων αἰτιάσας.

Sed apud Atticos Scriptores emphatice admodum & eleganter ponitur

tur hoc adjectivum ante infinitum, ut hic apud Theophrastum, δεινὸς χρῆσθαι. Et in hac syntaxi, nihil modicum nihil mediocre sonat, sed semper eminentiam quandam designat, vel artis, vel naturæ, vel indolis, vel consuetudinis, denotatque vel facilitatem & aptitudinem naturalem, vel artis & ingenii solertiam & calliditatem. Hesych. (inter alias significationes) ἰκανὸς, δυνατὸς, πανεργός, idoneus, potens, vaser, callidus, solers. Sed δεινὸς latius patet quam πανεργός. omnis enim πανεργός est δεινός, sed non contra: πανεργός enim semper in vitio ponitur, ut Lat. vaser, versutus; at δεινός aliquando in laude, ut & Latine solers, sagax. Unde est quod Philosophus 6. Ethic. c. 12. inter hæc duo distinguat; διὸ καὶ τὰς φρονίμους, δεινούς, καὶ ἃ πανεργούς φησὶ ἐν. ideoque prudentes dicimus esse solertes, sed non vafros nec versutos. Sed nihil hic dicam περὶ τῆς δεινότητος, prout a morali Philosopho, aut prout in Rhetoricæ scholis accipitur; tantum exempla quædam adducam tum de usu, tum de syntaxi hujus adjectivi δεινός (quando sc. ponitur ante infinitum) ut videamus quam emphatice & eleganter Attica hæc phrasis ab auctoribus usurpetur. Noster Cap. περὶ τῆς μικρολογίας, --- δεινός ὃ καὶ ὑπερημερίαν περᾶται, καὶ τόκον τρέχει. Dilationis pretium, quod prestituto die debitores pecuniam non solverint, & usuram usura exigere solet. Ita enim non incommode, quoad sensum vertere licet, δεινός περᾶται, solet exigere, hoc si in usu & consuetudine est, hic ejus est mos. In celebri illo Epicharmi versiculo; ἔ λέγειν δεινός, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδυνάτε, dicendo non valet, sed tacere non potest. Aristot. lib. v. Polit. cap. 8. ἔ γάρ πω δεινοὶ ἦσαν λέγειν, nondum oratores extiterant; nondum dicendi peritia atque prudentia valebant; nam δεινοὶ λέγειν sunt οἱ δυνάμενοι λέγειν, ut statim sequitur apud Philosophum: In versu illo proverbiali, Δεινοὶ πλέκον τὰς μηχανὰς Αἰγυπτίους hoc est, Egregii fraudum & machinarum artifices sunt Ægyptii, periti, docti dolosnectere, vel ingeniosi & prompti ad nectendos dolos. Latini enim potius gerundio vel gerundivo hic utuntur, nisi siquando Græcissare amant; quemadmodum Horatius, qui inter omnes Latinos maxime mihi videtur Hellenismo delectari. Frequens ille est hoc loquendi genere, quod à Græcis sine dubio mutuatus est:

Callidum quicquid placuit jocosò

Condere furto.

Hoc est, δεινός ἦν καὶ ὅτι οὐδ' ἀπέχεσθαι κλεψισυνήσει.

Ferre jugum pariter dolosi.

Ludum insolentem ludere pertinax.

hoc est, ὑβριστικῶς παιδιὰν παίζων δεινός. Cereus in vitium flecti—

δεινός εἰς κακίαν ἀπάγεται.

Solers nunc hominem ponere, nunc deum.

Solers, i. e. δεινός, ponere i. e. ποιεῖν, fingere, facere, alter Græcismus. Sic enim Græci sæpe πθέναι pro ποιεῖν, ponere dicunt pro facere.

Impiger hostium vexare turmas.

Segnesque nodum solvere gratia.

Et alibi sæpe. Sed redeamus ad Græcos. Æschylus *Prom. vinc̃to*,

Δῖνός γὰρ εὐρεῖν καὶ ἀμνηστῶν πόρον.

Solers & callidus ad inveniendum exitum, etiam rebus in arduis & impeditis. Demosth. Orat. I. contra Aristog. ἡ καλοκαγαθία ἡσύχου καὶ ὀκνηροῦ, καὶ βροδοῦ, καὶ δῖνόν ἐλαττωθῆναι. *Probitas tranquilla res est, & timida, & tarda, & damni patiens.* Δῖνόν ἐλαττωθῆναι, mirifice dictum, ac si diceret, apta fraudari. Sed frigidum hoc præ Græco. Et certe ea mihi videtur esse hujus phraseos elegantia, ut Latine exprimi non possit. Καλοκαγαθία δεινόν ἐλαττωθῆναι, vult dicere, *morum probitas ita comparata est, ut facile in damnum incidat.* Homines quippe probi & honesti, utpote simplices & ἀπεροφάστοι, & ab omni dolo malo, adeoque & à suspitione alieni, facile falluntur, aliorum fraudi, & rapinæ, & damno, & injuriæ toti sunt expositi. Synes. Epist. I. Αἱ εὐνοίαι δεινὰ δεικνύσαι τὰς ψήφους, *favor corrumpendis suffragiis efficacissimus est.* Petavio interp. Idem Ep. 44. Δεινὰ ἐξελέγξαι περιστάσεις οἱ βασιανισαί, *mirifici ad convincendam simulationem sunt tortores vel carnifices, hoc est, plurimum valent ad &c.* Xenoph. Exp. Cyri lib. 7. Ἀρχὸς δὲ πρὸ Ἄριστος ὄνομα, φηγεῖν δῖνός, *vorax admodum.* Ἄριστος ἀπὸ πρᾶνδίου φερόμενος. Idem Synesius Epist. 146. δῖνόν ἡ εὐνοία κλέπει τὴν ἀλήθειαν. *Solet veritatem imprimis occultare benevolentia.* Demosthenes Olynth. 2. Αἱ διπλοκαταδῖναι δεινὰ συγκρύπτει καὶ συσκολεῖ τὰ ὀνειδίη. *Res secunda magnam vim habent ad occultanda & obumbranda opprobria.* Homer. Od. Σ. vers. 2.

—μέγα δ' ἔωρεπε γαστέρι μέγαν.

Δῖνός ἀ δὲ timor; est enim proprie & ex primæva notione *terribilis, gravis, horrendus*; δὲ, δεινός, δῖνός, ut ἀ κλέει gloria, κλεινός, κλεινός, *celebris*. De hisce adjectivis in ν, præcedente εἰ diphthongo, observentur duæ hæ Regulæ. 1. Omnia adjectiva in ν desinentia, præcedente εἰ diphthongo, derivantur a substantivis in ε masculinis, vel neutris: exempli gratia, ἀ πόθει, ποθεινός; ἀ σκοτει, σκοτεινός; ἀ ἀλγει, ἀλγεινός, & per epentheseσιν τῆς ε ἀλεγεινός; ἀ ἔλεει, ἔλεεινός, sed ἀ φῶς φωτός, φωτεινός, sic ἀ κλέει, κλεινός κλεινός; ἀ δει, δεινός, δῖνός. Excipiuntur quæ Poëtica sunt, & fiunt per epentheseσιν ἑ, ut pro κεινός, κεινός, pro σενός σεινός, pro ξεινός, ξεινός & ab alio adjectivo, ut ἑρατεινός, ab ἑρατός. 2. Omnia hujusmodi adjectiva in ειν sunt oxytona, ut ποθεινός, σκοτεινός, &c. κλεινός, δῖνός, &c.

Λέγει ἑαυτὸν ἕτερον γινόμεναι.] *Ait se alium factum esse.* Vir doctissimus duplicem horum verborum interpretationem affert; vel ut hic sensus sit, *cum ipsemet fuerit, qui id de quo queritur dixerit, feceritve, non se tamen sed alium fuisse dicet, à quo id dictum factumve sit*; uti nos vulgo dicere solemus, *tu certe fallere, tu me pro alio sumis, ego non sum quem tu vis.* Sed non video quomodo verba Theophrasti hanc interpretationem admittant; deberent enim tum ita se habere juxta hanc sententiam, λέγει ἑχ' ἑαυτὸν ἀλλ' ἕτερον γινόμεναι. Altera verborum interpretatio est, ut referantur ad verbum ἐκπλήττομαι, quod immediate præcedit, ut hic sensus sit; *Itane vero? inquit, certe miror, ob-*
stupeſco:

stupesco: imo adeo præ stupore & ecstasi attonitum se ait, ut alius a se ipso fiat, de statu mentis dejectus, nec amplius sui compos. Sed nescio an hoc sensu hæc phrasis unquam occurrat apud Auctores. Mihi sane optimum, & simplicissimum videtur, hæc verba absolute sumere, prout aperte sonant, sine respectu ad præcedentia, ita ut integram sententiam & novum characterem efficiant, hoc modo. Et cum semper idem sit, & sui similis nequam iste nebulo, *dicere tamen solet, & palam profiteri, se jam alium factum esse.* Quod fueram non sum, frater. Ego non sum ego. Quantum mutatus! Qui igitur intus μεταμορφάει, qui sententiam vel mentem & mores mutavit, is recte dicitur ἑτέρῳ γυρνέναι. Ita omnino usus est hac phrasi Demosthenes contra Phorm. ἑτέρως ἤδη εἰμι, καὶ οὐκ ὁ αὐτός is jam alius erat, & non idem qui prius.

Πλοκαὶς καὶ παλιλογίας.] Involucris simulationum, & recantatis dictis. Ita Latinus Interpres. Πλοκαὶ sunt, quæ Cicero involucra, & integumenta, & alibi simulationum involucra appellat: multis simulationum involucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur, uniuscujusque natura. Πλέκω, νεκτο, texo, metaphorice sæpe hoc sensu, ut λόγους πλέκην, & δόλους πλέκην, quemadmodum & Latine, dolos neclere, & sermones neclere. Sic Hippias aiebat Socratem σοφιστικῶς agentem πλέκην λόγους, i. e. sermones implicare & texere. Dicitur de Sophistis dolos & fallacias neclentibus. Hinc πλοκαὶ, technæ, fallaciæ, captiunculae, versutiae, σοφισμένα ῥήματα, εἴρηται, quæ vox Latine donatur, strophæ. Sunt autem εἴρηται οἱ συμπεπλεγμένοι καὶ δολοὶ λόγοι, inquit Comicus Scholiastes. Ergo & πλοκαὶ sunt συνεστραμμένοι καὶ δολοὶ λόγοι, contorti, & involuti, & implicati sermones, quales μῦθοι κλέπτει ab Homero dicuntur Od. ν. ubi Minerva Ulyssē sic alloquitur.

--- ἐκ ἄρ' ἔμελλες

Οὐδ' ἐν σῇ περ ἐὼν γαίῃ λήξην ἀπάτων

Μύθων τὲ κλοπίων---

Ne in tua quidem patria desines dolos, & versutias, subdolosque sermones neclere. Ubi μῦθοι κλέπτει sunt πανῆργοι, ἀπατηλοὶ, δόλοι, καρδαιεῖς, nam κλέπτειν est fallere. Eustathius hoc in loco non legit κλοπίων, sed πλοκίων, ab hoc nomine πλοκή, de quo agimus. Μῦθοι ὅτι πλόκοι (inquit) οἱ πεπλεγμένοι καὶ σκολιοὶ, δῆλον γὰρ ὅτι σκολιῶται πᾶν τὸ πλεκόμενον, καὶ ἐκ ἑκὸς τὴν προτέραν εὐθύτητα. Τινὲς ὅτι κλοπίων γράσσιν, ἀντὶ τῆς δολίας. Sed & Hesych. non κλοπίων, sed πλοκίων legit. Πλοκίων, inquit, πεπλεγμένων, ubi procul dubio respicit hunc locum Poetæ. Aristoph. in Acharn. vocat σκηνδαλίηθρα ἐπῶν, laqueos verborum; & in Ranis, ἀλινδίδεα ἐπῶν, volutabra verborum, i. e. εἴρηται καὶ πλοκαὶ, inquit Schol. Julianus Cæsar, διαλεκτικὰς κίγκλιδας, dialectica effugia, & ludificationes: diminutiv. ἀ κίγκλῳ motacilla; nam alioqui κίγκλιδες sunt fori, cancelli, & fores, valvæ bifores. Eunapius in Maximo, διαλεκτικὰς μηχανὰς καὶ πλοκαὶς, dialecticas captiones, nexus, & labyrinthos. Lucian. Bis accus. ἀγκύλους λόγους, καὶ λαβυρίνθοις ὁμοίους, obliquos sermones, & labyrinthis similes. Et ibidem, τῶν λόγων πλεκτάνας, verborum

borum retia; & Naz. in carmine, *πλεκτάνας σοφισμάτων*, *nexus & retia sophismatum*; & Orat. 24. τὰς τῶν λόγων κλοπαῖς, *fraudes & furta verborum*, forte *πλοκαῖς*. Λόγων κλοπαῖ, & λόγων πλοκαῖ, ut differunt tantum transpositione, ita sensu & significatione eadem sunt. Et Orat. 10. διαλεκτικὰς σερφὰς, ἢ κομψείας, *captiones logicas, & argutias*. Et Orat. 35. σερραλιαὶς δογματίων, *tortuosos dogmatum nexus*. Et Orat. 20. τῶν λόγων ἄρκως, *sermonum laqueos*. Hinc ἀντιδιαπλέκω, *replico, reclamo, obtexo*; verbum de Rhetoribus & Sophistis disputantibus, & ἀνταγωνισμοῖς, ut & *replico* Lat. Æsch. contra Ctesiph. Ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τὸτο, εὐδέως λέγων. Πλοκή etiam figura est apud Rhetores, species viz. quædam ἀνακλάσις, cum vox repetita in eadem sententia nunc personam significat, nunc qualitatem; ut *μητέρα μὴ δύσμητέρα*. Ἰρῶ ἄϊρῶ *τηλὲ ναίνοντες φίλοι ἔα εἶπιν φίλοι*. *Talis erat mater, si modo mater erat. Vides consules, vides reliquos magistratus, si isti magistratus.*

Παλιμαγία.] *Sermonis seu vocis repetitio, & ingeminatio, à πάλιν iterum & λόγῳ*. Unde παλιμαγία, Figura apud Rhetores, eadem quæ Anadiplosis, reduplicatio, Hermogeni ἐπανασερφή, repetitio scilicet vocis vel plurium vocum in fine præcedentis & principio sequentis sententiæ, ut in loco illo Virgilii:

*Certent & cygnis ulula, sit Tityrus Orpheus,
Orpheus in sylvis, &c.*

Et in illo Homeri *Iliad.* γ.

Τὲ δ' ἐγὼ ἀντίῳ εἶμι, ἢ εἰ πρὸς χεῖρας ἵοικεν,
Εἰ πρὸς χεῖρας ἵοικε, μὲν δ' αἰδῶνι σιδήρῳ.

Et iterum,

---ὃ τε παρδένῳ ἠΐδεός τε,

Παρδένῳ ἠΐδεός τ' ὀχερίζετον ἀλλήλοισι.

Sed πάλιν non tantum significat *iterum*, sed etiam *contra*, quod maxime apparet ex compositione, ἑμπαλιν, quod idem valet ac ἐξ ἐναντίας, ex *adverso*, *contra*, cum genitivo, apud Pind. *Pyth. Od.* 12. ἑμπαλιν γνώμας, *contra animi sententiam*, vel *præter sententiam*, ex *inopinato*; quod Homero est ἀπὸ δόξης, *præter opinionem*. Sic πάλιν ἐρεῖν, apud Poetam, non est *iterum dicere*, sed *contra dicere*. *Il.* ι.

Οὐτις τοὶ τ' μῦθον ὀνόασετα, ἥσσοι Ἀχαιοί,

Οὐδὲ πάλιν ἐρέει---

Neque contradicet.

Hesych. Πάλιν ἐρέει ἐναντιωθήσετα, ἢ ἀντερεῖ. ubi perperam scribitur ac si unum esset vocabulum παλινερέει pro πάλιν ἐρέει. *Il.* δ.

---πάλιν δ' ὅ γε λάζετο μῦθον.

sc. *sermonem revocavit, dictum recantavit, retractavit, dictum inditum voluit*, viz. contrarium dictum ei quod prius dixerat. Sic *recantare* apud Latinos, non est *iterum cantare*, sed, uti nos vulgo dicimus, *aliam vel contrariam cantilenam*; & παλινῳδία non est *iterata cantio*, sed *cantio priori contraria*. Sic hic πάλιν in hac compositione

positione non significat *iterum*, sed *contra*, & παλιμορία sunt *contradictiones* vel *dicta prioribus contraria*, dicta *recantata*. Nescio an Græcam hanc vocem παλιμορίας uno Latino vocabulo satis commodè exprimere queamus, nisi forte *recantationes*, aut *retractationes*, aut *palinodias* interpretari velimus. Hypocrita enim in sermonibus suis facile ἐκυπῶ ἀειπνίη, sibi que contradicit; non facile sibi constat, modo ait, modo negat, juxta illud, *oportet mendacem esse memorem*. Puto hic παλιμορίαν opponi τῇ ἀπλότη, & esse id quod nos dicimus *doubling*, Græce διπλόω, h. e. *diffimulationem*, *fraudem*, *versutias*. Veritas simplex est, εἰρονομία multis modis composita, multo fūco oblita, variis pennis & coloribus ornata. Notum illud Euripidis: Ἀπλὸς ὁ λόγος τῇ ἀληθείᾳ ἔφθ, κ' ἐ ποικίλων δὲ τὰ ὕδαλ' ἱρμιλευμάτων. Pindar. Nemeanic. Od. I. Παλίγλασσον ὃ οἱ ἀθάνατοι ἀγγέλων ῥῆσιν δέσσαν, *Dii nunciorum vocem contrariam reddiderunt*, veritati sc. hoc est, Dii ita curarunt, ut res aliter eveniret, quam à nunciis fuisset narrata. Schol. παλίγλασσον· ἢ ἐναντιόφημον. Ita nos vulgo loquimur, *non invenies*, *non deprehendes me contrarium*, mihimetipsi sc. aut veritati, ἐκ εἴ ποτε φρεσὶς μὲ παλίγλασσον ὄντα.

Πάλιν, præsertim in compositione apud Homerum, non est *iterum*, sed *retro*: ex. gr. παλίλλαγα, à λέγω, colligo, non sunt *iterum collecta*, sed ea quæ postquam dispersa sunt & distributa retro revocamus, & recolligimus. Λαὸς δ' ἐκ ἐπέσκε παλίλλαγα ταῦτ' ἐπαγίρειν. Παλιμπέτες non est *iterum volando*, sed *retro volando*; sic παλιμπλαγχθέντες, non est *iterum errantes*, sed *retro vagantes*. Et παλίντονα τόξα, non sunt *arcus iterum tensi*, sed *retro reflexi*, & *incurvati*, καμπύλα τόξα. Sic & extra compositionem, ἵεναι πάλιν, non est *iterum ire*, sed *redire*, *retroire*. Atque hoc est illud quod princeps Grammaticorum Hesych. generaliter nos monet, ex Aristarcho, viz. πάλιν plerumque apud Homerum non esse adverbium temporis, sed loci; πάλιν, ἐν τῇ πίσω· Ἀεὶσαρχος τὸ πλέον πάλιν τοπικῶς χρῆσθαι φησι ἢ ποιητῶν, καὶ ἐχὼς ὡς ἡμεῖς χρῶμεθα.

Φυλάττει μᾶλλον ἢ τὰς ἔχαις.] *Vitare, cavere magis quam viperas*; proverbialis locutio, qua summum rei alicujus aut personæ odium & detestationem exprimimus. Horat. *Cane pejus ἢ angue Vitabit*. Plautus, *Odiffe aque atque angues*. Idem Horat. in Od. *Sanguine viperino Cautius vitat*. Hinc παρομιμᾶδες illud in Evangelio, Τεννύματα ἔχιδνῶν. Eccl. 21. 2. Ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφιος φεύγε ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐν γὰρ προσέλθῃς, δήξειται σε. *Fuge a peccato, tanquam a serpente, nam si prope accesseris, mordebit te*. Sed infinita fere exempla sunt apud auctores tum sacros tum profanos, ubi homines nequam, pestilentes, & improbi, viperis & serpentibus comparantur. Unum tantummodo locum addemus ex Demosth. Orat. contra Aristogit. quem ille γάκιστον θηρίον, & bipedum nequissimum, facit. Περιεύεται διὰ τῆς ἀρεθῆς ὡς ὄφιος, ἢ σκορπίος, ἠρκὼς τὸ κέντερον, ἀπὸν δὲ ὕψος κἀκείσε. *Per forum incedit instar viperae, aut scorpionis, erecto aculeo, huc ἢ illuc saltitans*. Morsus viperinus periculosissimus est; unde ἔχας, παρὰ τὸ ἔχειν καὶ κρα-

τεῖν τοῖς ὀδοῦσιν, inquit Etymol. Dum hunc Theophrasti locum, & viperinos hos dissimulatores mores cogitabam, nescio quomodo mihi in mentem venit ludere versu hoc senario,

ὑποκριταῖς τί συμβαλεῖν ἔχεις; ἔχεις.

Hypocritis quid comparare habes? viperas.

Ubi & Echo habemus & Homonymiam; utramque scilicet personæ, de qua agimus, maxime convenientem. Quid enim est Dissimulatores, ὁ εἶργον, ab εἶργω dico, nisi Echo, vox, & præterea nihil. Et quid ejus vita, & consuetudo, nisi continuata quædam homonymia, & æquivocatio? si has bestias admittis & amplecteris, colubros in sinu foves; si dissimulatores pro amicis habes, ἔχεις ἔχεις, habes viperas.

Ὅφεις & ἔχεις differunt, ut genus & species. Universum serpentum genus hominibus invisum, maxime autem viperarum, adeo ut etiam in lingua nostra in diverbium abierit, quoties hominem κακότερον, subdolum & pestilentem, exprimere volumus, viperam esse dicimus. Tanta nobis ἀντιπάθεια est cum hoc genere animalium, ut & ab eorum conspectu abhorreamus. Homer.

Ὡς ὅτε τις τε δεικνόντα ἰδὼν παλίνορος ἀπέστη.

Et alibi,

Τεφῆς δ' ἐρρίγησαν ὅπως ἰδὼν αἰολὸν ὄφιν

Δεικνόν, à δέρκομαι, & ὄφεις ab ὀπτομαι. Nescio tamen quo fato fit, quod quæ ambo à videndo nomen habeant, eorum nos ne visum quidem aut aspectum sustinere queamus. Et hic nolo vos celare Eustathii ἀσεϊσμόν atque facetiam. Quærit pro suo more acutus ille Criticus, qui in Homeri carminibus tam cernit acute, Quam aut aquila aut serpens Epidaurius; quærit, inquam, ille, cur Poeta versum illum de serpente voluit esse μείερον, hoc est, cauda mutilatum, & claudicantem ultimo pede, Τεφῆς ἔχ. cum potuit fecisse sanum & integrum, Τεφῆς ἔχ. ὄφιν αἰολὸν εἶδον, cum diphthongo? & respondet ὑπερκριτικῶς. Ὅμηρος ἐλλωρικὸν ἐμφαίνει φόβον, καὶ τὴν συστολήν, καὶ τὴν εἰς τὸ ταχὺ φεύγειν ῥοπλὴν, τῇ συστολῇ τῆς μέτρης, καὶ τῇ ταχείᾳ τῆς ἑπὶ εἰς βραχέας τελευτῆς συλλαβῆς. Homerus Græcorum timorem, & contractionem cordis, & celeritatem fuga designat contractione metri, & celeritate versiculi in breves syllabas desinentis. viz. hoc illud est quod dici solet, "Ut cito transfiret, corripuit fluvium; Utque cito fugerent, corripuere pedes, & suos sc. & versiculi. Si cui levia hæc & ludicra videantur, non dicam, Mallem cum Eustathio ludere, quam cum aliis serio agere. Sed memineritis, totum hoc caput ὡς εἰρηναίας theatrum esse in quo Histrio, seu Hypocrita, partes suas agit; & licet, & fas est, immo par & æquum est, aliquando in scena jocari. Sed jam exit theatro Histrio noster seu dissimulatores: exit inquam, & fortasse non sine sibilo, nam certe exit una cum viperis & serpentibus. Monet quippe nos Theophrastus eum cavere & declinare, μάλλον ἢ τὰς ἔχεις, magis quam viperas aut serpentes.

CAPUT II.

Περὶ κολακείας.

EXit Histrio, intrat Parasitus in scenam, & recte in coenam. Post dissimulationem sequitur adulatio, altera illa pestis humanæ societatis; & recte sequitur, sunt enim valde affines sibi invicem & cognati εἶρον & κολαξ. non Bithus cum Bacchio melius, quam Dissimulator cum Adulatore. Videmus quomodo nebulonem hunc coloribus suis depingat Theophrastus.

Συμφέρεισιν ὃ τῷ κολακεύοντι.] *Utilem aut conducibilem adulanti.* Hoc illud est per quod distinguitur κολαξ ἀπὸ τοῦ ἀρέσκου ἀρεσκῶ tantum placendi studio, κολαξ ut rem faciat, & sui commodi causa, adblauditur, & modum in suavitate excedit. Est enim κολακεία excessus τῆς φιλίας, ideoque res pessima, quia corruptio optimæ. Ὁ μὲν γὰρ ὡς δεῖ ἡδύς ὢν, φίλος, καὶ ἡ μεσότης φιλίας ὃ δ' ἐπαρβόλων, εἰ μὴ ἐδένος ἔνευα, ἀρεσκός· εἰ δ' ἀφιλίας τῇ αὐτῇ, κολαξ, inquit Philosophus 2. *Eth. ad Nicom.* c. 7. unde communiter derivatur κολαξ à Grammaticis, παρὰ τὸ κόλον i. e. τροφὴν, quia τροφῆς ἔνευα, *victus gratia*, gulæ causa hominibus assentatur, unde & παρῆσιτῶν, qui proprie ψωμοκόλαξ apud Athenæum *lib. 6. κρείας*, inquit, δ' ὁ κολαξ ὅτι τάτα κείται· κόλον γὰρ ἡ τροφή· ὅθεν καὶ ὁ βυκόλος, καὶ ὁ δύσκολος, ὅς ἐστι δύσπερος καὶ σικχρός· κοιλία τε ἡ τῷ τροφῷ δεχομένη. Igitur juxta Athen. κοιλία *venter*, à κόλον, *cibus*; cum potius σποδόν illud ἀγλῆιον, *venter* sc. naturæ vasculum, & cibi receptaculum, a cavitate nomen obtineat, viz. a κοῖλος *cavus*; & profecto κοιλία est *uterus*, potius quam *venter*, & foetum magis respicit quam cibum, τόκον magis quam κόλον.

Κόλον pro τροφῇ omnino casca & obsoleta vox est, & vix reperitur apud Auctores. Tantum in compositione nonnulla deprehendimus ejus vestigia, ut in βυκόλος, *biibulus*, ὁ τὰς βῆς τρέφων, & in εὐκόλος, & δύσκολος, quæ voces proprie facilitatem circa victum notant aut morositatem. Atque hæc quidem communis etymologia est τοῦ κολακεῖν. Magnopere tamen mihi placet alterum illud Etymon, quod invenio apud Athenæum, Eustathium, & Etymologum, ut κολαξ dicatur quasi κόλλαξ, παρὰ τὸ κολλᾶν vel περισκολλᾶν ταῖς ὁμιλίαις, quod *assidue iis adhæreat quibuscum versatur*. Est enim mera hominum appendix, nullus viscus tenacius adhæret; unde quidam κόλλαξ λέμβον dixit, κατ' ἀπειροσμόν, apud Eustath. quia ut lembus adhæret navi, sic adulator homini, à quo aliquid lucri expectat, κολλᾶται, atque adglutinetur. Αὐτοληκνύθες καὶ τροχίλιες vocat Plutarchus *lib. de Ad. & Am. discr.* ἀμφὶ πλαστίων τροχίλιες ἐγκυκλιμέναι, ὥς ἔτε πῦρ, καὶ σίδηρος, καὶ δὲ χαλκός· εἴρηαι μὴ φουτᾶν ὅτι δειπνόν, quos nec ferro nec igni arcere possis à divinitum mensis. Hinc nonnulli exponunt illud in *Psal. 35. מַיְמֹת מַיְמֹת מַיְמֹת*

cum hypocritis subsannatoribus subcineritii panis seu placentæ; hoc est, cum parasitis, qui victus gratia quosvis sugillant, atque subsannant, ut placeant τοῖς τρέφεσιν, & patronis suis gratificentur. Igitur sunt οἱ ψωμοκόλακες, qui quicquid venit in buccam dicunt propter buccellam, ut dominis placeant, & propter placentam placentia loquuntur. Sed monet nos horologium, & ad prandium invitat. Fuit quidam helluo & gulæ mancipium, nomine Aristus, cujus meminimus ex Xenophonte. Erat is δεινὸς φαγεῖν (inquit Musa illa Attica) *admodum vorax & gulosus*: hoc est, ἄριστος ὡς ἄριστος φαγεῖν ἢ ἄριστον, adeoque vere φερόνυμος, nam δεινὸς φαγεῖν, & ἄριστος φαγεῖν idem sunt; ut ἄριστος λαλεῖν, apud veterem Comicum: & ἐξαπατάδης ἄριστος apud Thucyd. ut δεινὸν ἐλαττωθῆναι apud Demosthenem. Quorsum hæc? viz. hujusmodi Aristus est noster Parasitus, ὁ κόλαξ, qui si non à prandio, à cibo nomen obtinuit. Cibus habet in nomine, ut libenter in ore. Quamobrem nolo τετονὲ ἢ ἄριστον καὶ βέλπτον κόλακα, ἢ ἄριστον φαγεῖν, diutius à prandio detinere. Sed & aliud festum jam appropinquat, cui nos (relictis hisce nugis) totos vacare oportet. Et quanquam Auctoris nostri nomen nescio quid divinum sapit & sonat, instat tamen tempus illud in quo debemus ad altiora longe & diviniora attendere, quam Theophrastus est. Proximus dies Martis facer est in albo Festorum, adeoque ἐργάσιμος, vel (ut dicam) ἀναγνώσιμος non est. Nec satis scio an iterum vos hoc termino hic conventurus sim. Erit tamen aliquando (ut spero) tempus cum iterum vos huc invitabit aut Theophrastus aut Demosthenes, si Deus vitam, & otium, & pacem (& ὁ si pacem!) dederit. At ὦ tu dulcissima rerum, ὦ alma mater Irene! & tu sancte pater Irenæ! ubi estis? viz.

Ἀθανάτων μετὰ φύλον ἴσμεν περιπῆσθ' ἀνθρώπους

Δίδως ἢ Νέμεσις ἢ Εἰρήνη τεταλῆα.

O si spiritus ille pacis, qui in linguis divisis apparuit, in unitis cordibus iterum appareret! O si columba illa sacrosancta quæ in genesi incubabat super aquas, & postea in mundi παλιγγενεσίᾳ descendit super Christum in aquis; ὦ si eadem illa columba coelitus denuo devolare dignetur, & olivam pacis deferre ad nos tam misere jactatos, in hoc rerum diluvio, ἐν τῷ τῷ κλύδωνι, ἢ ζάλῃ, ἢ παραχρῆν καὶ δις τῷ τῷ. O si! sed vos me juvate Auditores, imo precibus juvate omnes, & bene valete.

Ἀποβλέπουσιν εἰς σὲ οἱ ἀνθρώποι;] Nonne vides hominum ora atque oculos in te esse conversos, hoc est, homines te suspiciunt, atque admirantur? Id enim est ἀποβλέπην εἰς πᾶν, cum honore, & veneratione, & reverentia aliquem intueri, quod & Latini respicere & suspicere dicunt; unde virum eximium, & unum è multis honore dignum, spectabilem dicimus, & conspicuum, & suspiciendum, & spectatissimum, &c. Græce πείθεσθαι. Contra ὑπερβλέπην, & πείθεσθαι, & ὑπερβλέπην dicitur pro contemnere & despicere. Qui enim in nullo pretio nec æstimatione nobis habetur, supra & ultra eum oculos conjicimus, nec aspectu

eum

eum dignum judicamus. Oculus non amoris solum fenestra, & sedes, & organum, sed honoris etiam & reverentiæ. Quo & illud referri potest, quanquam etiam aliter sumitur, Αἰδώς ἐν ὀφθαλμοῖς. Oculi sunt in amore duces: Immo & oculi sunt in honore duces. Ἐπόψις tamen Hom. contrariam habet significationem viz. *despicibilis, contemnendus, aspectabilis in malum*. Iliad. γ. de Paride,

Ἡ ἔτιω λάβω τ' ἔμεναι καὶ ἐπόψιν ἄλλων.

Περίελεπιν ὅτι κακῶς, Eustath. i. e. ἐπονείδισιν. Interpres Latinus, ut & alia fere infinita, inepte reddit, *spectabilem*, cum hæc vox semper in bonum sumatur. Nonnulli tamen hoc in loco non legunt ἐπόψιν, sed ὑπόψιν. ὑποπτομαι autem semper in malum, unde ὑποπλος & ὑποψία, & ὑπόδρα ἰδὼν apud Poetam.

Ἀποβλέπω, veneror, suspicio, admiror, colo. Demosth. ἀπέβλεπον, ἐξήλου, ἐτίμων plerumque cum præpos. πρὸς vel εἰς. Xen. Θεμιστοκλῆς τοσούτον διώκειν καὶ πόλιν, ὥστε πρὸς ἐκείνον ἀποβλέπην τὴν πόλιν, ὅποτε σκεδαίε ἀνδρὲς δειδείη. Themistocles adeo reliquos cives excelluit, ut in eum Resp. oculos converteret, quoties bono viro opus haberet. Paulo aliter Auctor ad Hebræos de Mose, ἀπέβλεπεν εἰς μιᾶς ἀποδοσίαν, respexit ad mercedem vel retributum. Chrysost. πάντες αὐτὸς πρῶσι, πάντες εἰς αὐτὸς ἀποβλέωσι.

Unde ἀπόβλεπις idem quod ἀείβλεπις, *spectabilis, conspicuus, illustris, insignis*. Duo hæc vocabula, ἀπόβλεπις, & ἀπόβλεπτος, etsi sono sint finitima, sensu tamen & significatione plane sunt contraria: ἀπόβλεπις, *clarus, conspicuus, illustris, suspiciendus*; ἀπόβλεπτος, *vilis, abjectus, contemnendus*. Eodem modo usurpatur & simplex βλέπειν Philostr. in Antilocho; ubi ait Memnonem mortuo Hectore περὶ θυμώτατον καὶ ἀνδρείωτατον νομιᾶν, καὶ τὴν Τροίαν εἰς αὐτὸν βλέπειν, *strenuissimum fortissimumque habitum fuisse, Trojamque in eum oculos convertisse*; hoc est, in eo spes suas collocasse.

Spectare est admirari; & admirari est spectare. Quæ enim spectabilia sunt, ea admiramur, & quæ admiranda sunt, ea libenter spectamus. Unde ut βλέπειν, & ἀποβλέπειν, & θεῖσθαι, vel potius θήσθαι, quæ proprie visum denotant, significant etiam *admirari*, ut Latine *susplicere*. Ita contra θαυμάζειν, quod proprie est *admirari*, significat etiam *spectare, intueri*. Hoc probo ex loco Homeri Il. v. in initio;

Καὶ γὰρ ὁ θαυμάζων ἦτο πτόλεμόν τε μέγχιλιν τε

Ἵψ' ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς ---

Etenim ille *spectans sedebat*, &c. Hesych. θαυμάζειν θεῖσθαι, καὶ μενοειναι. Et iterum θαυμάζειν θεωρεῖν, θαυμάζειν.

Ἐμπίπτον λόγῳ.] λόγῳ dicitur ἐμπίπτεν, ut Lat. *sermo incidere* inter mutua hominum colloquia, cum potius nos in sermonem incidimus, uti nos vulgo, *we fell into discourse*. Sed ἐμπίπτει λόγῳ, cum forte fortuna se nobis offert, sine studio & præmeditatione; & præter expectationem, inter confabulandum, oritur sermo de re aliqua; tum enim veluti ingerit, & intrudit se, & illabatur in hominum ora
atque

atque aures etiam non invitatus. Sic *περσισίπτεν* dicitur sermo aut nuncium, quod nobis forte advenit & inexpectato auribus nostris affertur. Polybius subinde *Lib. 11. περσισίπτεν* ὃ τὸ γρηγόρεν εἰς τὴν Ῥώμην, διορμίζοντες, &c. Quum autem hujus rei nuncium Romam esset perlatum. Et iterum *περσισίπτεν* δὲ διὰ τῶν κατασκοπῶν αὐτῶν. Cum autem hoc ei per exploratores nuncium esset allatum. Et rursus *περσισίπτεν* ὃ τὸ συμβαίνοντες τοῖς στρατηγοῖς. Et sic alibi. Sic Josephus, five quisquis alius Auctor *Hist. Macchab. Lib. 11. Cap. 9. Οὐπὶ ὃ Ἀντίοχος κατ' Ἑκβάταν* περσέπει ταῖς κατὰ τὴν Νικάνορα, ad eum nuncius perlatus est de Nicanore.

[Ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀφαιεῖν κερκίδα.] à vestimento floccum eximere. Insignis hæc nota est τὸ κόλακος, festucas, aut floccos, aut pilos de veste tollere. Imo tam frequens fuit hoc adulandi genus apud antiquos, ut etiam peculiaris vox apud eos esset, qua illud exprimerent, *viz. κερκίλεγμα*. Hesych. *κερκίλεγμα* τὸ κολακευτικῶς τοῖς κερκίδασι ἀπολέγειν τῶν ἱματίων. Sunt autem κερκίδες proprie τὰ γράφαλα (inquit idem Grammaticus) flocci, seu tomenta, quæ fullones ex lana avellunt, aut fila quæ textores à trama amputant; à κερκὴν, trama, subtemen, diminut. κερκίς. Atque hinc proverbium de adulate, ἀφαιεῖν κερκίδασι, floccos avellere, de iis qui adulationis gratia quidvis faciunt, uti Suidas habet, ἀφαιεῖν κερκίδασι, ὅτι τῶν πάντων ποιόντων ἐνεκὴν κολακείας. Plut. *vita Sylla*, ubi loquitur de Valeria sorore Hortensii; αὐτὴ δὲ Σύλλαν ἐξόπιδεν παραπορευομένην, τὴν τε χεῖρα πρὸς αὐτὴν ἀπηρεῖσται, καὶ κερκίδα τὸ ἱμάτιον ἀνάσασα παρήλθεν ὅτι τὴν ἐαυτῇ χεῖραν. Flocco ex toga ejus avulso. Familiare autem hoc officii genus est adulatoribus, etiamque hodie apud nos in usu, ut pilos, floccos, aut pulvisculum curiose excutiant & abstergeant de vestibus ejus, cui adblandiri & supparasitari volunt. Hoc Græci dicebant κερκιδίζειν.

[Καὶ εἰν π πρὸς τὸ τείχωμα, &c. καρφολογῆσαι.] Siqua palea aut festuca in capillitium ejus vento fuerit delata. Τείχωμα hic sumo, non pro capillamento, sed pro capillitio. Capillamentum est coma adscititia, idem quod φενάκη, vulgo a Periwig: capillitium coma propria est, & non ficta neque fucata. At nihil opus est, ut Theophrastum hic loqui putemus de coma adscititia (quæ est φείδετο κόμη, seu περκόμιον, seu φενάκη, coma falsa, unde φενάκιζω, decipio, fallo, fucum facio) neque enim sensus loci hoc videtur requirere. Neque τείχωμα hoc proprie significat, imo nihil aliud est quam coma, vilis, casaries. Insignis locus est in Aristotele, quem prætermittere non possum, 2. *Oeconom.* de Condalo Cariae regis præfecto, qui amplum tributum à Lyciis, quibus erat præfectus, hac machina extorsit. Τὸς Λυκίους ὁρῶν ἀγαπῶντας τὸ τείχωμα φέρειν, ἔφησεν γράμματα ἔχειν παρὰ Βασιλέως, κόμας ἀποστέλλαι εἰς περκόμιον περσεταιχθαι ἐν αὐτῷ ὑπὸ Μανσιόλε ἀποκεῖραι αὐτούς. Ἐφησεν ἔν, εἰ βέλονται ὀπι κεφάλαιον τακτὸν δοῦναι, μεταπέμψας ἐκ τῆς Ἑλλάδος κόμην οἱ ὃ ἀσμεῖας ἔδωσαν ὃ ἦτορ, καὶ σιωπῆζον χρήματα πολλὰ ἀπὸ πολλῶν ὄχλων. Cum videret Lycios studio teneri alenda coma, literas esse dixit allatas à Rege, quibus coma ad capillamenta facienda ei

ei mitti juberentur. Mandata igitur se habere à Mausolo, ut illi ton-
derentur. Si itaque certam pecunia summam viritim contribuere vellent,
curaturum se, ex Gracia capillos esse afferendos. At illi libenter præ-
buerunt quod postulabat, atque ita ille magnam pecunia vim hoc pacto
collegit. Noluit nempe bonus hic præfectus tondere gregem suum,
sed potius deglubere, ne tonderentur. Nonne Condalus iste Car me-
ruit ὅτι κάρη κόνδυλον; Cæterum tria sunt in his verbis Philosophi
præcipue observanda. 1. Τὸ τείχωμα φέρει ibi simpliciter est *comam*
nutrire; Interpres vero reddit, *capillis gestandis delectari*, quod de
propriis sumendum est. Nam si de capillis ascititiis & adulterinis
intelligeretur, nihil opus erat tonsura. 2. Κόμας ἀποσῆλαι εἰς προκόμια,
comas mittere ad προκόμια seu capillamenta facienda; aliud igitur est
τείχωμα, aliud προκόμιον illa coma nativa, hæc apposititia. 3. Ἐπικεφάλαιον
τακτὸν est rata pecuniæ summa seu pensio, viritim & capitatim
contribuenda, quam nos dicimus *Poll-money*. Quæ vox eleganter
admodum & festive huc adhibita videtur à Philosopho: viz. id age-
batur, ut mitterent suas κόμας εἰς προκόμια, ad facienda capillamen-
ta; hoc ne fieret, conferebant capita, imo conferebant tributum se-
cundum capita, pendebant ὅπκιφάλαιον ut redimerent φεικεφαλαίαν, ita-
que tondebantur, ne tonderentur.

Καρφολογῆσαι.] *Festucas seu quisquilias legere*; κάρφος *festuca, palea, sti-
pula*, idem fere quod ἄχρον est, etiam ξηρὸν ξυλίφειον, *assula vel tenuis-
sima quævis particula ligni aridi, quisquiliae*. Hesych. κεραία, ξύλε λεπτὴ,
tenuis ligni apex. Suidas, *aridum & leve fœnum*, ὁ ξηρὸς καὶ κῆφος χέρσις,
nam apud eum κάρφει in fœminino, & κάρφει in neutro, idem sunt.
Exemplum affert ex Arriano, καὶ αἱ διφθέραι πλεὺς κάρφει ἐμπιπλάμεναι.
Athen. lib. 13. de Sophocle Poeta; εἶρετο γὰρ μιν ἀπὸ τῆς κύλικος κάρ-
φει τὰς μικρὰς δακτύλους ἀφαίρειντα, εἰ καὶ δορὰ τὸ κάρφει. *Festucam in ca-
lice fluctuantem dum minimo digito tolleret, quæsiuit ab eo, an videret
illam festucam*. Comicus Poeta *Lysist.* Ἐπεὶ δὲ λω γὰρ σφοδρῶς ἀσπερ
κάρη καὶ δὴ δὲ, Λυπεῖσα μὴδὲν ἐν δαδὶ, κινῆσα μὴδὲ κάρφει. *Volo ego mo-
deste instar virginis sedere, Nulli hic molesta, & ne festucam qui-
dem movens*. Ubi παρορμητικῶς usurpatur κινῆσα μὴδὲ κάρφει, *ne fe-
stucam movens*, de summa quiete, de eo qui sine omni vel minimo
motu aut strepitu tacitus & quietus sedet. Κάρφος ibi exponit Schol.
ξύλον λεπτότατον, καὶ ξηρότατον, καὶ κῆφότατον. Κάρφει à κάρφω, *exsicco, are-
facio*. Hom. Il. v.

Κάρφω μὲν χεῖρα καλὸν ὅτι γυμνασίου μάλασιν.

Et paulo post,

Κάρφει μὲν οἱ χεῖρα καλὸν &c.

arefecit, aridam & rugosam ejus cutim effecit; loquitur de Minerva
quæ Ulyssiem in senem transformavit, ut sub alio vultu, & habitu,
ignotus & larvatus inter suos versaretur. Hesych. κάρφαι ξηρᾶναι, ρυ-
σῶσαι, ἀφανίσαι, γήρυντοποιῆσαι, *arefacere, corrugare, seu rugis obducere,
deformare, senem facere*. Eustath. ad locum; Κάρφαι δὲ ὅτι τὸ ξηρᾶναι,
καὶ συρπάσαι, ἐκ τοῦ κάρφω, ἀφ' οὗ καὶ τὸ κάρφος κάρφεται ὃ χεῖρ οὗ τὸ γήρυναι.

ἡ κάρφα fit præterit. med. κάρφα, unde καρπός, *fructus*, ut dicatur proprie de fructibus sole excoctis, & veluti arefactis, & ad maturitatem perductis. Herodotus τὰ κάρφα vocat *surculos*, seu *ramulos*, seu *cremia* & *virgulta arborum*, — *Musa* 3. ubi agit de Cinnamomo in Arabia nascente. Ὅρνιδας ὃ λέγουσι μεγάλας φορέειν ταῦτα τὰ κάρφα, ἃ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαδόντες Κιννάμωμον καλέομεν. recte, ἀπὸ Φοινίκων μαδόντες, nam κιννάμωμος, à Phœnicum lingua, est vox mere Orientalis, Heb. קינמון unde & nos mutuamur.

Legitur hæc vox in Evangelio, *Matth.* 7. τί βλέπετε τὸ κάρφον τὸ ἐν ὀφθαλμῷ τῆ ἀδελφῆς σῆς, &c. Unde καρφολογεῖν, *festucas legere*, eleganter dixit Basilus, de iis quos eo in loco notat Servator, viz. qui festucam ex alienis oculis tollere satagunt, cum ipsi in suis trabem non sentiant; qui minima aliorum reprehendunt vitia, cum ipsi interim gravioribus scateant. Ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἔλκει τρυφῶν. Galenus καρφολογεῖν, hoc est, *paleas* aut *festucas legere*, inter phreneticorum ponit symptomata. Et nos, ni fallor, certum melancholiæ genus hoc nomine indigitamus, μελαγχολίαν τὴν καρφολογικὴν, *festucas legentem*.

Et certe καρφολογεῖν etiam hoc sensu, viz. *festucas legere* ex oculo proximi, cum trabem habes in proprio, hæc hypocrisis species quædam est spiritualis phreneseos.

Hic vero καρφολογῆσαι dicuntur hoc servum pecus, sordidum hoc & servile hominum genus, adulatores sc. qui officiose nimis, & servilem in modum, floccos aut festucas in pilis aut vestibis regum suorum hærentes legunt, carpunt, & depexunt. De tribus ergo hominum generibus scite & eleganter proverbialiter usurpatur hoc verbum καρφολογεῖν, de hypocritis & momis, ut apud Basilium; de phreneticis & melancholicis, ut apud Galenum; & denique de sordidis & adulatoribus, ut hic apud Theophrastum.

Πολιτῶν ἔχνητος ἢ πώγωνας μεσόν.] Putavi aliquando legendum ἔχνητα in prima persona, ac si id vellet adulator, se canum factum esse, ex quo Regem suum ac Dominum vidisset; etsi bidui tantummodo spatium intercesserit, præ nimio tamen affectu atque desiderio sæculum ei id tempus videbatur. Sed omnia quæ vidi exemplaria legunt in secunda persona ἔχνητος. Et ego profecto non sum tantus dictator in libris, nec eam mihi assumo auctoritatem, ut quidvis pro libitu in auctorum verbis immutare audeam; quod tamen Criticorum nationi solenne ac tralatitium esse video. Retinendo igitur hanc lectionem, sensum hunc loci reddere possumus, ac si viz. ὁ νόλος regi suo persuadere cuperet, eum præ ipsius desiderio canitiem contraxisse. Quasi diceret, *Et tu quidem, mi Domine, etsi optime annos & ætatem fers, nescio tamen quo fato accidit, quod intra bidui spatium, ex quo me videris, canis respersus esse videaris. Tantus scquidem est tuus in me affectus, & usque adeo, pro singulari tua in me humanitate, tibi in deliciis sum, ut mei desiderium ne tantillum quidem temporis ferre possis. Adeo vel breve tempus, quo à te abfuerim, longissimum putas, & ex quo me videris, Priami vel Nestoris annos te vixisse arbitraris.*

traris. Nempe miram quandam vim habet affectus, vel ad contrahenda tempora, vel prolonganda. Theocritus,

---Οἱ ὃ ποδωῶτες ἐν ἀμῶνι γηέσκουσιν.

Amantes

Uno saepe die, vel in una nocte senescunt;

O nox quam longa es, quæ facis una senes!

μία νύξ ἀπλετὸς ὅτι χρόνον ut alio sensu loquuntur tum Martialis, tum Lucianus in Epigram. Homerus,

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βριτοὶ καταγηέσκουσιν.

quod vel leviter sic licet παρωδεῖν,

Αἶψα γὰρ ἐν φιλότῃ βροτοὶ καταγηέσκουσιν.

Videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine, inquit Scriptura de septennio illo, quo Jacob pro Rachele servitutem subivit. Septem anni videbantur pauci dies. Contra pauci dies, imo biduum, aliquando videntur septem anni præ amoris impatientia. Penelope Ulyssii apud Ovid.

Certe ego, quæ fueram te discedente, puella,

Protinus ut redeas facta videbor anus.

Πολιαῖ.] sc. τεῖχος. Adjectivum transiens in Substantivum, vel substantivi formam induit, vel potius elliptice usurpatur per defectum substantivi; atque ita fere semper apud Auctores πολιαῖ pro canis capillis per se positum, & raro admodum πολιαῖ τεῖχος. Quod imitantes Latini canos simpliciter dicunt, omittendo capillos. Cic. de Senect. — non cani, non ruga repente auctoritatem ferre possunt. Aristot. Probl. sect. 10. qu. 62. Διὰ τί ἄνθρωπος μόνον τὸ ζῆλον πολιάς ἐχει; Et respondet, quia cætera animalia aut fluxos, aut deciduos pilos habent, aut brevis ævi sunt, ὁ ὃ ἄνθρωπος ἐδὲ ρυτίδα ἐχει τὴν τεῖχος, μακρόβιον τὲ ὅτιν ὥστε ὑπὸ τῆς χρόνης πολιάται. Epigr. Anthol. lib. 1. Αἱ πολιαῖ σὺν τῷ γεγραφέτερι, αἱ γὰρ ἄτερ τῆς μάλλον τῆς πολλῶν εἰπὶν ὀνειδῶν εἴη. Cui non abfimile illud in Proverb. cap. 16. vers. 31. Στέφανος καυχίσιος γῆρας, ἐν ὃ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὐρίσκει. Corona dignitatis senectus, si modo in viis justitie reperiat. *Corona dignitatis senectus, si modo in viis justitie reperiat.*

Πολιά sc. δεῖξ proprium epithetum, unde sufficit simpliciter apud Auctores dicere πολιάν pro πολιάν τεῖχος. At πολιάν ἄλλα ἐντελέως. Canities quidem aliis rebus attribuitur, ὅπῃ ὃ τεῖχος ἰδιάζει, inquit Eustathius, ἀρκεῖ γὰρ ἀντὶ πολιάν τεῖχος πολιάς μόνον εἰπεῖν. Quædam epitheta tam propria & genuina sunt, & tam intime cohærent cum suis substantivis, ut etiam per se elliptice posita sua substantiva includant: inter hæc adjectiva est πολιάς & Lat. canus; unde πολιαῖ absolute pro πολιαῖ τεῖχος, & cani simpliciter pro cani capillis.

Præter nomen hoc τεῖχος sunt & alia plurima apud Græcos quæ per ellipsin subintelliguntur, in adjectivis sc. inclusa; quæ diligenter annotasse inter legendum non parum conducet ad hujus linguæ peritiam. Inter cætera hujus classis præcipua (quantum observavi) hæc sunt; ἔπος, ἔργον, χεῖρ, δίκη, γῆ vel χώρα, πλευρά, ὁδός, γεγραμμή, μοῖρα, ψῆφος, χρόνος, ἡμέρα, πληγή, δόξα, κράτος, οἶνος, ὕδωρ, ἰατρία,

γλῶσσα, μέρϑ, ἔδνϑ, γίνϑ, & alia pauca his similia, de quibus singulis exempla afferre licet, sed non vacat, quia ad sequentia festino.

Ἐχίς πρὸς τὰ ἔτη μάλαιναν τὴν τρίχα.] Palpum hic obtrudit regi suo adulator, & per epanorthosin quandam se excusat, ne videatur sc. canitiem ei attribuendo, gravem & præmaturam senectutem objicere, ac si non bene ferret suam ætatem. *Quamquam tu, inquit, si quis alius, viridi & vegeta senectute es, & præ annis, vel respectu annorum, nigros habes capillos.* Commune hoc fere humani generis vitium est; senectutem ut adipiscantur, omnes optant, eandem accusant adepti, imo, *excusant atque dissimulant*, inquit Cicero. Et hoc maxime amant οἱ φιλοκόλαντες, & qui titillari volunt, viz. dissimulare annos suos, & juniores dici & videri quam revera sunt. Sero canescere signum est viridis & vegetæ senectutis, qualis eorum est quos Græci ὠμογέροντας vocant. Ideoque senes molles & delicati canitiem suam occultare, & comas tingere solebant. *Ego mallem me minus diu esse senem, quam esse senem antequam essem*, inquit senex ille apud Ciceronem *de Senect.* Imo & plerique senes, etiam cum sunt, senes videri nolunt. Nix in vertice montium, hoc est, canities in capite, signum est hyemis, hoc est, senectutis. Alii serius, alii citius senescunt. Pindar. *Olymp. Od. 4.*

Φύονται ὃ καὶ νέοις ἐν ἀνδράσι πολιὰι,
Θαμὰ καὶ παρὰ τὴν ἡλικίας τοικύτως χέρον.

Anacreon de sene vivido & vegeto:

Φιλῶ γέροντα τερπνόν,
Φιλῶ νέον χορευτήν.
Γέρον δ' ὅταν χορεύῃ,
Τρίχας γέρον μὲν ὄβρι,
Τὰς δ' ὁρένας νεάζει.

hoc est, interprete Henr. Stephano,

*Juvenis senisque festas
Video lubens choreas:
Senex at in choreis,
Senex quidem est capillis,
Juvenis sed usque mente.*

Clem. Alex. *Padag. l. 2.* Αἱ δ' ἀφραίνονται γυναῖκες, βάπτουσι μὲν τὰς πολιὰς, μυρίζουσι δ' τὰς τρίχας, πολιώτεραι δ' αὖτις γίνονται διὰ τὰ ἀρώματα, ἐνεχνηπυῖν ὄντα. Ita morbo pejus fit remedium.

Ad celandam capitis nivem medicamento utebantur & fuco. Aliquando tingeabant comam viridi cortice nucis, teste Tibullo, *lib. 1.*

Tum studium formæ est, coma tum mutatur, ut annos

Dissimulet, viridi cortice tincta nucis.

Hoc autem faciebant, ut nigra fieret. Subindicat sequente versu;

Tollere tunc cura est albos a stirpe capillos.

Nigram enim comam maxime affectabant delicatuli & molles, tum

viri

viri tum foeminae, unde mos tingendi comas, quem frequenter tangit inter alios Martialis; lib. 1.

Canā est barba tibi, nigra est coma; tingere barbam

Non potes, hæc causa est; sed potes, Ole, comam.

Σαί πολὺς πώγων, αἱ δὲ τρίχες εἰσι μέλαιναι,

Τὰς βάπτειν δύνασαι, ἢ δὲ τε καὶ δυνάσαι.

Tritum illud, *Cura facit canos* — sed & non minus *Cura facit nigros*. Nam sæpe capilli, qui natura cani sunt, cura & arte fiunt nigri;

Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.

Idem, lib. 111. Epigram. 43.

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis,

Tam subito corvus, qui modo cygnus eras.

Non omnes fallis; scit te Proserpina canum:

Personam capiti detrahet illa tuo.

Quod ἀποχεῖται sic ad verbum Græce transtuli,

Ψεύδεται αἰζὼν βαπτῆς, Λεντίνε, κόμησιν,

Οὕτως αἶψα κόραξ, ὅς ποτε κύκνῳ ἦεν.

Οὐκ ἔλκεται πάντας· πολὺν σ' ἴδε Περσεφόνην,

Πλώκῳ κεφαλῆς ἢ καὶ ἀφέλοιτο τῆς.

Athen. ex Arist. lib. 15. διὰ τί οἱ μυριζόμενοι πολιώτεροι; ἢ ὅτι τὸ μῦθον διὰ τὰ ἀρόματα ξηραντικόν ὅτι, διὸ καὶ ἀνχυμῶν ὁ δ' ἀνχμὸς πολιωτέρους ποιεῖ.

Sic dum βάπτει πολιὰς, βλάπτει τρίχας. Unde junior illa amafia ἀνδρὺς μισοπολίς, hominis semicani, in fabula, dum senior altera nigros ejus crines evellerebat, ipsa interim canos carpebat, ἢ μὲν προσέβηκεν αἱς πολιὰς αὐτῆς τρίχας ἀειρεῖτο, ἢ ἡ νεωτέρα τὰς πολιὰς αὐτῆς ἀπέσπασεν. Ita miser ille homuncio ab utrisque calvus factus est.

Alii serius, alii citius canescunt. Referunt Plin. & Gell. in Albania nasci homines, qui in pueritia canescant, & plus cernant oculis per noctem quam inter diem; qui tamen non propterea Albani dicti sunt, ab albis crinibus, (uti censet Solinus) *album* enim pro *cano* Latini non dicunt.

Adulatoribus mos erat regi suo canos evellere. Testatur Com. in Equit. Ἐγὼ δὲ τὰς πολιὰς σε κλέγων νέον ποιήσω, Ego canos tuos carpendo juvenem te faciam. Hoc est stylo Ciceron. *Peliam recoquere*, & Homero,

Γῆρας ἀποξύσας θεῖναι νέον ἡβόντα.

Longe igitur differunt, imo contraria sunt sibi invicem hæc duo, πολιὰς ἐκλέγειν, & πώγωνα τίλλειν, canos evellere, & barbam vellere; hoc ὑβριστικόν, illud κολακευτικόν hoc derisorum, illud adulatorum. Unde non minus eleganter proverbii loco usurpari posse mihi videtur πολιὰς ἐκλέγειν, de adulatoribus, quam πώγωνα τίλλειν, de injuriosis & illusoribus. Adulator hic noster regi suo canos vellit, si non manu, saltem lingua, & caput ei demulcet, & inungit oleo suæ blandiloquentiæ, quod tamen *comminuit caput* (inquit Psaltes). Sed ille hoc modo μυρίζει τῷ τριχῶ (quod olim delicatuli & mollicelli homines factitabant) ut hoc unguento delibutus recoquatur & repubescat

rex ejus, aut saltem sibi repubescere videatur. Ideoque canos evel-
lit, & nigros ei capillos apponit. Tu, inquit, mi domine, si quis-
quam alius, ætatem tuam optime fers, nam ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαινα
τὴν τεῖχα. Ita, viz. si adulatori credamus, *Qui color albus erat,
nunc est contrarius albo; Est subito corvus, qui modo cygnus erat.* Nos
de homine φιλαίτῳ, & Suffeno, & sui nimium amante per prover-
bium dicere solemus, ejus anseres esse olores. Ecce autem Adulato-
ri nostro cygnus, sive olor, est corvus; capillis sc. nam alioqui sunt
omnia protinus alba, Omnia bene. Nempe affinitas quædam est
inter κόρα & κόλα, quemadmodum in his verbis ludit alicubi
παρονομαστικῶς (ni male memini) facetus ille Comicus. Sed prodiit
forte κόλαξ noster è schola Anaxagoræ, qui nivem dixit esse atram.
At hoc adulatoribus solenne & familiare est, vocare album atrum, &
atrum album, *dicere malum bonum, & bonum malum, tenebras lucem,
& lucem tenebras, amarum dulce, & dulce amarum*, ut loquitur va-
tes ille grandiloquus, qui & Propheta Evangelicus, cap. 5. vers. 20.

Egregius est locus apud Lucianum, ubi laudatoris & adulatoris
discrimen ostendit, Dialogo qui inscribitur Ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, *Pro ima-
ginibus.* Verba ejus sunt, Ὁ μὲν οὖν κόλαξ, ἄτε τῆς χρείας ἔνευε τῇ ἐαυτοῦ
ἐπαινῶν, ἀληθείας δὲ ὀλίγον ποιεῖμεν τὴν πρὸς νοίαν, ἅπαντα ὑπερπαινεῖν οἷς
δεῖν, ὅτι ψευδόμεν & προσιδίς παρ' αὐτῆς τὰ πλείω ἅς μὴ ἂν ὀκνήσαι & τῇ
Θεοσίτῳ ὑμωρότερον ἀποφῆναι τῆς Ἀχιλλέως, & τῆς Νέστορα φαῖναι τῷ ὅτι
Ἴλιον στρατευσάντων τῇ νεώτατον εἶναι διομῶσαιτο δ' ἂν & τῆς Κροίσου ὑὸν ὀξυκα-
ώτερον εἶναι τῆς Μελάμποδος, & τῆς Ἰφνέας ὀξύτερον δεδορκέναι τῆς Λυγκέως, ἥνπερ
μόνον κερδεῖναι πὶ ἐλπίσῃ ὅτι τῷ ψεύσματι. Joan. Benedicto interp.
*Itaque assentator, utpote proprii compendii causa laudans, nulla verita-
tis ratione habita omnia supra modum laudanda putat, multa mentiens,
deque suo addens: adeo ut Thersiten Achille formosiores facere, &
Nestorem eorum qui ad Ilium militarunt natu minimum dicere non ve-
reatur: Quinetiam jurare ausit Cræsi filium auditis acumine Melam-
podem antecellere, Iphneæ vero visu Lynceum, dummodo lucri aliquid ex
mendacio se capturum speret.*

Πρὸς τὰ ἔτη.] *Præ annis, vel respectu annorum, vel si ad annos spectemus;*
ubi observandus usus hujus præpositionis, qui alioqui non tam obvi-
us neq; usitatus. Πρὸς igitur cum Accus. aliquando inservit comparationi.
Plat. Ep. quadam, Τὰ δὲ ἄλλα σμικρὰ ἂν εἴη πρὸς ταῦτά μοι βλάβη. *Cetera,
si cum his comparentur, damnum exiguum mihi videntur.* Lucian. in
Dial. Τυφλὸς ὁ Λυγκεύς ἐκείνῳ ἅς πρὸς ἐμέ. *Cecus est Lynceus ille præ
me, vel mecum comparatus.* Idem, Μικρὸς πᾶντι ὁ τῶ βίῃ χρόνῳ πρὸς
τὰ πάντα αἰῶνα. *Breve est vite nostræ tempus, si cum aternitate compa-
retur.* Latinis præ, & aliquando ad more Græcorum. Cic. in Tusc.
*Terra in medio mundi sita, ad universi cœli complexum, quasi puncti
instar obtinet.* Idem usus est hujus præpositionis in lingua nostra ver-
nacula, ut, *I am nothing to him; εἰδὲν εἰμι πρὸς αὐτόν, nihil sum præ
illo. hoc est, cum illo comparatus.* In qua phrasi nos plane ἐκλιπίζομεν,
ut in pluribus aliis quas observavi. Lucian. Timone, ἅς εἰδὲν ἀπὸ ἡτῆς
ἅς πρὸς Τίμωνα & τῆς Τίμωνος πλάστον. Ἐπι-

Ἐπσημύναδι.] *Acclamare, applaudere, ὑπεκρετεῖν, ὑπεβοᾶν, ὑπερβόρειν*, de auditoribus dicimus, qui in Rhetoricæ scholis, aut theatris, aut in foro & judiciis, post declamationes aut recitationes, plausu & acclamatione utebantur post ὑπεδείξεις & ἀνεργασίας. Unde hujusmodi applausus ὑπσημασίαι communi voce dicebantur, qua usus est etiam Cicero, *Ep. ad Atticum*. Hæc σημεῖα τῆς ἐπαίνων, seu acclamationes dictæ sunt κρουαὶ, πάταγοι, κρότοι & θύρυβοι, & juncta voce κροτοθύρυβος apud Plut. ex Epicuro de *Auditione*: quanquam & θύρυβος etiam de adversa acclamatione, vel potius si ita loqui liceat declamatione dicebatur, quando sc. auditores Rhetoris, vel Sophistæ, vel Orationis, sermonem voce aut gestu improbabant. Id enim erat θύρυβεῖν, reclamare, obstrepere, obmurmurare; de quo jam antea dixi ad Demosth. Ἐπσημύναδι, idem quod Homero ἐπυφημεῖν,

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπυφήμησαν Ἀχαιοί.

Eurip. ὑπερβόρειν. Ἀχαιοὶ δ' ἐπερβόρησαν, *Hecuba*. eumque imitatus Greg. Naz. *Carm. de vita sua*. Ἀχαιοὶ δ' ἐπερβόρησαν οἷς ἐρδηνξάμεθα, *populus applausit iis quæ dixi, mea dicta plausu maximo excepit.*

Ὀρθῶς.] Usitata applaudendi formula, cui similis εἶ, & ὑπέρευ. Horat. *Clamabit enim pulchre, bene, recte*. Pers. *Euge tuum & belle*. Ita & decenter idem Satyricus, — *Quin tepidum hoc optes audire, decenter?* Græce κομψῶς, ὀρθῶς, σοφῶς. Plut. Θεῖως, δαιμονίως. Οἱ ὃ ῥητορικῶς σοφισταὶ τὸ θεῖως, καὶ τὸ δαιμονίως, καὶ τὸ μεγάλως, ἐν ταῖς ὑπεδείξεσι προσδεδόχμενοι, καὶ τὸ μετρίως, καὶ τὸ ἀνθρώπινως προσπολλύεσι.

Admiror, stupeo, nihil est perfectius illis.

A Græcia migravit in Latium & res & vox Sophôs. Solennis siquidem acclamatio Sophôs etiam apud Romanos. Martial. *lib. 5.*

At tibi tergeminum mugiet ille Sophôs.

Et lib. 6.

Quid tam grande Sophôs clamat tibi turba togata?

Non tu, Pomponi, coena diserta tua est.

Εὐφημίας ὠνητάς, emptos plausus, vocat Chrysostomus. E rostris & theatris, & è Rhetorum scholis, irrepsit hæc consuetudo in Christianorum coetus atque ecclesias. Solebant enim antiquitus plausus & acclamationes auditorum fieri etiam in templis Christianorum, idque non solum post, sed etiam inter homilias & dissertationes doctorum, non tantum in fine & epilogo orationum, sed etiam in exitu clausularum; quod multis Patrum testimoniis probare liceret, si hoc jam ageremus. Sed non immerito displicuit hæc consuetudo viris gravissimis, utpote theatralem pompam potius quam piam modestiam redolens, & Ethnicorum theatris quam Christianorum templis convenientior. Non plausus, sed planctus; Hieron. Τί μοι τῶν κρότων ὄφελος τῶν τῶν; τί ὃ τῶν ἐπαίνων, καὶ τῶν θύρυβων; Chrysostom.

Notandum discrimen inter plausus Ethnicorum & Christianorum. Acclamationes quæ edebantur in templis Christianorum erant plerunque voces inarticulatae, & clamor tantum αἶσμη, sine ullius vocabuli expressione——

Vulgique secutum

Ultima murmur erat

sonus quidam confusus & indistinctus, qualis hodieque apud nos obtinet. Et hoc proprie est *ἐπιρροδῆν*, *admurmurare*; aut *κροτεῖν*, & *ἐπι-κροτεῖν*, *applaudere*, manuum complosione approbare. At vero plausus & acclamationes quæ fiebant apud Ethnicos in theatris, & declamationibus Rhetorum, & Sophistarum scholis, erant etiam articulatae, & plerunque per hæc aut hujusmodi adverbia expressæ; Latine, *Bene, præclare, pulchre, belle, festive, recte*: Græce, *καλῶς, σοφῶς, ὀρθῶς, εὖ, εὖγε, ὑψίστην, θεῖως, δαιμονίως, ὑπερβαλλόντως, ὑπερφυῖς, θαυμαστῶς, &c.* Ex Græcis hisce applaudendi adverbiiis, duo in Latium migrarunt, *σοφῶς* & *εὖγε*, *sophôs* & *euge*; & hoc proprie est *ἐπισημαίνειν*. Sed articulata hæc acclamatio a scholis, & templis, & theatris jam dudum exulat; explosaque est hæc plaudendi ratio.

Sed & alia fortasse est acclamatio auditorum, alia adulatorum; quamquam immodica laudatio non procul abest ab adulatione. Egregie Plut. 1. *de Audit.* Ὁ μὲν δὲ ἐπικροῖνων, ἀλλὰ κατὰ ῥῆμα καὶ συλλαβῶν ἐφιστάμενος καὶ κακῶς, hoc est, qui inter audiendum, sine ullo discrimine aut judicio, cuiusvis voci aut syllabæ assurgit, & acclamat, εἶθον ἢ κόλαξ, ἢ περὶ λόγους ἀπειροκαλῶν ἐδοξεν εἶναι, videtur aut irrisor esse, aut adulator, aut rudis & imperitus rei oratoriae. Idem, non multo post, perstringit ineptos hujusmodi auditores, vel potius adulatores, qui modicis & usitatis & solennibus acclamandi formulis non contenti, novas & insolentes & hyperbolicas applaudendi voces in theatra induxerunt. Οἱ δὲ τὰς ξένας (inquit pag. 45.) φωνὰς τοῖς ἀκροατοῖσι τῷ ἐπιστάτοντι, ἔτοι καὶ θεῖως, καὶ θεωρητῶς, καὶ ἀπροσίτως ἐπιλέγοντες (ὡς ἐὰν ἐπὶ τῷ καλῶς, καὶ τῷ σοφῶς, καὶ τῷ ἀληθῶς ἐξαρκουῶντο, οἷς οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Σωκράτην καὶ Ὑπερίδην ἐχρόνοντο σημείοις τῶν ἐπαινῶν) ὑπεραχημονέουσι καὶ διαβάλλουσι τὰς λέγοντας, ὡς ὑπερφύων πνῶν καὶ περὶ τῶν διομήδους ἐπαινῶν. Interp. Xylandro, Et qui nunc in auditoria inusitatas introducunt voces, dum acclamant Divinitus, Divino instinctu, Præclarius quam ut æquari ab ullo possit: (quasi vero ea non sufficiant quibus Plato, Socrates, & Hyperides usi sunt laudum indiciis, Recte, Sapienter, Vere) ii supra modum indecenter agunt dicentesque traducunt, quasi hi superbia impulsæ nimias laudes affectent.

Θεῖως, θεωρητῶς. Talis fuit illa Judæorum ἐπισημασία Herodi suo supparasitantium, & succinentium, Vox dei & non hominis — Non vox hominem sonat, o deus ecce! Qua acclamatione cum supra modum insolesceret & inflatus esset rex ille, statim percussus ab Angelo, & rosus a vermibus animam efflavit. Σκωληκόβροτον ἐγένετο.

Αἰψὰ σκωληκίσσιν ἔλαον καὶ κύρμα τέτυκτο.

Nec immerito à vermibus in morte consumptus est, qui vermibus in vita se prædam dedit. Quid enim aliud sunt *κόλακες* quam *σκώληκες*; Quid aliud sunt adultores principum, quam vermes aulae & palatii, *the Vermin of the Court*, uti nos vulgo dicimus? Quid aliud sunt οἱ ψεῦσαι, falsi isti laudatores, quam — κατὰ θεοῖα, γαστρίαι ἀργαί; Denique quid aliud sunt sycophantæ, adultores & parasiti omnes, quam

quam vermes & pediculi. Cynicus olim mures vocavit suos parasitos. Et vice versa parasitos recte dixeris mures atque vermes. Quamobrem rex ille Judæus, non minus in vita, quam in morte fuit *σκωληκόβροτος*, & dum hæc meditarer, nescio quomodo se mihi obtulit hoc distichon,

*Sic miser Herodes parasitis undique cinctus,
Vivens & moriens vermibus esca fuit.*

Laudator & adulator differunt tantum per metathesin literarum; & certe nimius & immodicus laudator nihil aliud est quam adulator. Et hoc perpetuum est symbolum atque *κεπήριον τῆς κόλαξης*, quod in laudando suo rege ac patrono modum excedat. Frigide laudare est vituperare, inquit ille; at calide, vel potius callide laudare, est adulari.

Σκώφαντι περὸς ὀπηγλάσαι.] Altera nota adulatoris priori non ab-
similis, Si dominus & patronus ejus false aliquem deriserit, aut sugillave-
rit, amarulenter perstrinxerit, statim ὁ κόλαξ in risum se effundit. Ita
enim omnino hunc locum exponimus, ut adverbium *περὸς* cohæreat
cum participio *σκώφαντι*, non cum verbo *ὀπηγλάσαι*, *σκώφαντι περὸς*.
Et hanc lectionem & interpunctionem video etiam placuisse magno
Casaubono, quanquam Latinâ versio (quam vel de integro dedit, vel
saltem recensuit idem Vir doctiss.) aliter sensum exhibet, conjun-
gens sc. adverbium *περὸς* cum *ὀπηγλάσαι*. At certe *περὸς* seu ama-
rulentia longe melius convenit cum joco & scommate sugillantis,
quam cum risu adblandientis. Nam adulator hic noster, ut osten-
dat quantum applaudat ingenio & salibus sui Regis, in risum immo-
deratum & cachinnum solvitur, imo se risu pene enectum indicat,
adeo ut vestem in os inserat, quo effrœnem ridendi impetum conti-
neat. Hoc videlicet facere solent qui se risu pene enectos dicunt,
ac si tantum-non γέλω ἐκδανον, quod de procis Penelopes dixit Prin-
ceps poetarum. Perpetuus hic adulatoris mos est, diviti suo amico
jocanti applaudere, ridenti vel irridenti arridere.

—————Rides: majore cachinno
Concutitur.—————

Plut. eleganti libello *de Adulatoris & Amici discrimine*, Ὁ κόλαξ
(inquit pag. 54.) ἐν τοῖς φάλοις ἔ παρὶντι τὸ προτεῖον. Ita est ingeni-
um adulatoris, ut, si quid boni imitatur, domino suo palmam relin-
quat, at si quid mali, primas sibi assumat: ait igitur, ἂν ἐκεῖνθ' ἢ
δύσκολθ', αὐτὸν εἶδ' μαλ' αὐτοχολικόν· ἂν ἐκεῖνθ' δεισιδαίμων, αὐτὸν διοφύρων
ἢ ἂν ἐκεῖνον, μάλιστα δ' αὐτὸν. Ἀκαίερος (φησὶν) ἐγέλας, ἐγὼ δ' ἐξέθνησκον
ὑπὸ τῷ γέλωτι. ———Si ille se morosum dicat, se profitetur atra bile
exagitari: si superstitiosum, se divinitus exagitari: si amare, se insa-
nare: si intempestive risisse, se risu emortuum.

Insigne hujus adulationis exemplum habemus apud Athenæum, Lib.
6. pag. 249. de Chirifopho, qui unus fuit τῶν Διονυσιοκόλακων· nam
Dionysii adultores vulgo tam famosi erant, ut composita voce di-
cerentur Διονυσιοκόλακες. Πλείστες δ' εἶχε τὰς κολακείας· ἃς καὶ περὶ

γάρτοι

ῥόρευν οἱ πολλοὶ Διονυσιοκόλακας. Verba sunt Athenæi. Atque hinc explicatur locus in Arist. *Rhet.* lib. 111. cap. 2. Καὶ οἱ μὲν Διονυσιοκόλακας, αὐτοὶ ὃ αὐτὰς Τεχνίτας καλεῖσι. hoc est, *Et alii quidem Dionysii Tyranni assentatores vocant Διονυσιοκόλακας, ipsi vero se (honestiori nomine) vocant Artifices.* Ita enim mallem hæc verba interpretari, quam cum Theodoro Gulstono, viro gravissimo è familia Hippocratis, qui legit Διονυσιοκόλακας, & vertit, *Bacchi assentatores*, & de Histrionibus hunc locum intelligit; quod est ἀπροσδιόνυσον, nam ille locus, ut opinor, nihil est ad Bacchum. Ferunt igitur hunc Χειρίσοφον τὸ Διονυσίῃ κόλακα, ἰδόντα Διονύσιον γελοῶντα μετὰ πινών γυναικῶν, συγχελάσαι (ἀπεῖχεν δ' ἀπ' αὐτοῦ πλείω τόπον, ὥς μὴ σιωπᾶν). Ἐπεὶ δὲ Διονύσιος ἠρώτησεν αὐτὸν, διὰ τίνα αἰτίαν ἔ σιωπᾶν τῷ λεγομένῳ γελοῦ. Ὑμῖν (φησὶ) πτεῦω, διότι τὸ ῥηδὲν γελοῖον ὄσι. — Chirisoophum assentatorem Dionysii, cum procul ridentem Dionysium cum familiaribus videret, & tanto spatio diffitus esset, ut exaudire non posset, risisse tamen; Roganteque Dionysio, cur rideret, cum ea qua dicebantur minime audivisset; dixisse, *Vobis credo esse risu digna quæ dicta sunt.*

Pictor ille apud Ælianum Homerum pinxit evomentem, reliquos autem Poetas ejus lambentes vomitum, τὸ μὲν Ὅμηρον αὐτὸν ἐμουῶτα, τὰς δὲ ἄλλας Ποιητὰς τὰ ἐμνησμένα ἀρυσμένους. Quod poetæ tantum in pictura, id (si Athenæo credimus) nequam hi mastigix, foedissimi hi adulatores, οἱ Διονυσιοκόλακας reapse fecerunt, non Homeri quidem, sed Dionysii sputum vomitumque lingentes, ἀπολείχοντες τὸ σίγαλον, ἐπὶ ὃ τὸ ἔμεινον αὐτῶν μέλιτος ἔλεγον τῷ γλυκύτερον. Sed tædet me pigetque in foedissima hac adulatorum foeditate describenda tempus infumere; & vereor profecto, Auditores, ne Camarinam hanc ulterius movendo nauseam vobis creem. Sed similes habent labra lactucas, & si hoc dapis genus parasitorum palato arrideat, non mirum si quicquid dominis suis in buccam venerit, vel quicquid ab eorum ore profluxerit & effugerit ἔρκετ' ὁδόντων, nequam hisce vernulis aut sapiat aut sapere videatur. Unde κόλαξ hic noster apud Theophrastum regis ori avide inhiat, & cuivis joco, aut scommati, aut vocolæ, aut syllabæ inde mananti applaudit, arridet, atque assentitur, atque hoc proprie est assentari. Assentator enim est (si vim vocis & etymon spectemus) qui assentit ubique & consentit omnibus. Qualis Gnatho ille Terentianus;

Quicquid dicunt, laudo; id rursus si negant,

Laudo id quoque; negat quis? nego; ait? aio.

Unde Crates (apud Stobæum) τὰς κόλακας, lepide, conflato vocabulo, appellavit συγκατανοσφάγας, à verbo συγκατανοσφᾶν, simul annuere vel assentiri, & φαγεῖν, viz. quod victus gratia (nam ad id primo respiciunt, viz. πρὸς τ' ἄλφειτα) vel inter epulas omnium dictis facile annuant, & assentiantur, veris an falsis, lepidis an frigidis, acutis an insulsis, nihil pensi habent. Atque hinc est quod nonnulli codices hoc in loco, pro πικρῶς, legunt ψυχρῶς, σναψαντι ψυχρῶς, quantumvis frigidum, & insulsum, & infacetum id scommata fuerit, hic tamen

men supra modum ei applaudit, ac si omnes Veneres, & gratiæ & elegantiae unius hominis infedissent labris; ita obstupescit & admiratur ingenium hominis unum jocos, vel ineptum, proferentis, ac si nova Pallas prodiisset è Jovis cerebro. Solent enim adulatores jocos & scommatibus regum suorum, frigidis licet & insulsis, applaudere & arridere. Nec omisit hunc characterem Plutarchus libro supra laudato, ubi de adulatoribus; ὅσοι, inquit, ἢ πρῶξιν, ἢ λόγον, ἢ ἀπελάσαντες ὁποιῶν, ἢ σκώψαντος, εὐχερῶς ἐπαινῶσι, καὶ συνεπιχερῶσι. *Ψυχρότης* est vitium orationis, *frigiditas*, h. e. *absurditas*, *insulsitas*. Demosth. pro Cor. Καὶ μὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνώ μηδεὶς. *Nemo hoc quod dicturus sum ita accipiat, tanquam absurdum & frigidum.* *Ψυχρὸν* in oratione est *frigidum*, *ineptum*, *insulsum*, & *absurdum*, cui opponitur *facetum*, *plausibile*, *elegans*. Unde illud, quod in Ulyssis laudem cecinit Homerus, cum viz. effundere solere, ἐπεὶ νιφάδεσσιν ἐνικότα, uberem & profluentem ejus eloquentiæ torrentem designans, facete transferri potest, inquit Eustathius, ad frigidum & ineptum oratorem; Τὸ νιφάδεσσιν ἐνικέναι τὰς λόγους, δυνάταί ποτε καὶ σκωπτικῶς ψυχρῶ ὁμιλεῖν ῥήτορι. Ad hujusmodi orationem dici potest; *Frigida es & sicca es; non es, & es Chione.*

Ἰμάτιον ὥσαι εἰς τὸ σῶμα.] *Vestem in os ingerere.* Videtur esse proverbialis quædam locutio, de eo qui risum continere non potest, aut saltem simulat se continere non posse, ut assentator hic noster. Quamquam non memini me legisse alibi hanc phrasin, videor tamen mihi vidisse parasitos quosdam hoc gestu utentes, ut dum regum suorum jocos & scommatibus plausum darent, tunicam aut pallium in os ingererent, manica aut lacinia vestis os suum occluderent, quasi ad reprimendam risus petulantiam, ne in immoderatos & indecoros cachinnos solvi viderentur. Ergo ἰμάτιον ὥσαι εἰς τὸ σῶμα proverbialiter dicitur de eo qui palam, & aperte, & effuse ridet, saltem id præ se fert, ὥς ἔδυνάμεν καταχεῖν τὸ γέλωτα, quasi risum tenere non possit. At in lingua nostra contra; in veste, aut in manica vestis ridere, aut in sinu ridere, de eo dicitur qui clam & occulte gaudium fovet, atque lætatur, *Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.* Sed nos etiam nunc hoc ἰμάτιον in os sumemus, dum interim videbimur paulisper cum Grammaticis, si non ridere, at certe ludere & nugari. Sed esto: forsan *he nuge seria ducent*, & — *ridentem dicere verum* *Quid vetat?* — Tria igitur observo de hac dictione ἰμάτιον.

1. Quod diminutivum est ab εἶμα, τος, ut à δῶμα, δωμάτιον, à σῶμα, σωματίον, sic ab εἶμα, ἰμάτιον. Significat tamen absolute, nam (ut ante annotasse memini) plurima sunt nomina in ιον habentia formam ὑποκοριστικῶν seu *diminutivam*, quæ tamen nullam significationem habent τῶν ὑποκορισμῶν, ut ab ὄρκος, ὀρκίον, ab οἶκος, οἰκίον, à ποίμνη, ποιμνίον, &c. quæ idem omnino sunt cum primitivis, nec diminutive significant. Sic εἶμα & ἰμάτιον prorsus idem sunt, & in significatione conveniunt; hoc tantum interest, quod ἰμάτιον apud πρῶτους, εἶμα apud poetas tantum in usu est. Homero sæpe;

---κατὰ τὴν χεῖρα εἶπα.

Et alibi,

Εἶματά τ' ἐξημοῖσά, λοῖσά τε δερμά, καὶ ἱμάτια.

2. Quamvis derivetur ab εἶμα, τῷ, cum diphthongo, scribitur tamen cum simplici ι, ἱμάτιον, abjecto ε. Unde notetur hæc regula; Multa nomina derivata à vocibus incipientibus ab ει diphthongo, in derivatione abjiciunt ε per aphæresin, habentque simplex ι, ut ab εἶσο, *nuncio*, ἴεος, mendicus ille Homericus; & ἴεος, arcus cœlestis; ab εἶδω, ἴδεα. Sic in Medicis, a χεῖρ, χεῖρας & χεῖρας, unde & prima corripitur à poetis Latinis, Horatio & Martiale. Et hoc perpetuum est, in vocibus Latinis à Græcis factis & derivatis, ut in *Politia*, *Idololatria*, &c. Νεῖλος, *Nilus*.

3. Ut ἱμάτιον per simplex ι, præter analogiam, cum derivetur ab εἶμα cum diphthongo, ita & ipsum εἶμα assumit sibi ι, præter normam, cum fit ab εἶω induo cum simplici ε, quod in præterito pass. adsciscit ι, εἶμαι, unde εἶμα, in plur. εἶματα, idque ad differentiam τῆς ἡμέρας, *sagitta*, *jacula missilia*, ab εἶω mitto. Hoc observo contra Etymol. cujus hæc verba sunt, Εἶματα, inquit, τὸ εἰ διφθ. πρὸς ἀντιδιαστολήν τῆς ἡμέρας, τῆς σημαίνοντος τὰς ἡμέρας. At vero εἶματα habet ει diphthongum non ad differentiam τῆς ἡμέρας *dies*; siquidem hæc duo vocabula satis distinguuntur per spiritum, cum in altero sit lenis, in altero asper; sed ut distinguatur à voce ἡμέρας, *tela missilia*, ab εἶω mitto. Ἡμα est *jaculum*, & ἡμῶν *jaculator*, *jaculandi peritus*: utrumque habet Homerus, *Il.* penult.

--- Καὶ ῥ' ἡμῶν ἀνδρες ἀνίσταν,

Et jaculatores viri surrexerunt. Et paulo post;

Ἦδ' ὅσσον δυνάμει τὴν καὶ ἡμῶν ἐπλεονέχουσιν.

Quantum viribus & jaculationibus excellas. Εἶματα igitur vestimenta ad differentiam τῆς ἡμέρας, *jacula missilia*.

Τὸς ἀπαντῶντας ὀπισθεῖναι μικρὸν καλεῖσθαι.] Huc spectat quod habet Athenæus, lib. 6. de quodam adulatore quem παρὰ κωνιστὴν vocabant, propterea quod obvios cubito repellere solebat, ne Domino suo in via essent molesti. Hoc enim sonat παρὰ κωνίζεσθαι, παρὰ κωνίζεσθαι, cubito propulsare & summovere (quod in turba fieri solet) ab ἀγκῶν, ὦν, cubitus. Hinc corrigenda vox apud Hesychium, παρὰ κωνιστῆς, ἀποσρέψαι legendum omnino παρὰ κωνίζεσθαι, obvios quosque ἀποσρέψαι, & διωθεῖσθαι. Odi profanum vulgus, & arceo; h. e. παρὰ κωνίζομαι. Modestior paulo & humanior κόλαξ hic noster, qui τὸς ἀπαντῶντας non vi submovet, cubitoque propellit, sed monet tantum & jubet gradum sistere, & manere paulisper, donec Ille transierit.

Ἐπιστῆναι.] Gradum sistere, resistere, à progrediendo desistere, cursum inhibere. Atque hæc propria est hujus verbi significatio; aliquando est adstare vel instare, vel prestare, h. e. præesse, præfici, unde ὀπισθεῖναι idem quod πρὸς ἑαυτὸν, & ὀπισθεῖναι idem quod πρὸς ἑαυτὸν, nam valde πολέσθημι hoc verbum est. Sed proprie est resistere, progressum inhibere, gradum sistere; unde ὀπισθεῖναι Od. μ. Νείκεον ἀλλοθεν ἄλλαν ὀπισθεῖναι,

παδόν, *Objurgabam unum post alium, urgendo, instando, ἰφισυκότως*, Eustath. forte ἰχυρόως, στερόως, *rigide, dure, aspere*. Apollonius Rhod. Argon. 2. --- ἐκ ἑλληξας ὀπισθεδὸν ἑτάζοντες, i. e. ὀπισθεπικῶς ἢ ἀμετακινήτως, Schol. *firmiter, immobiliter, constanter*. Ἐπιστῶσαι intransitive, ὀπισθῆσαι transitive; nam hoc perpetuum discrimen est inter Aor. primum & secundum hujus verbi ἵστημι, σῶσαι, *stare*; σῆσαι, *statuere, collocare*. Unde ὀπισθῆσαι ἢ νῆν vel τλὴν διάνοιαν, *mentem vel cogitationem alicui rei sistere, admovere, applicare, intendere*, translativè à corpore ad animum. Quod & absolute dicitur ὀπισθῆσαι, per ellipsin nominis νῆν, aut γνώμην, aut διάνοιαν. Aristoteles de Mundo, Οὐδέποτε γὰρ τέτοις γνώσεως ὀπισθῆσαντες, ἐθαύμαζον &c. *Cum enim hisce rebus nunquam animum intenderint*. Polybius, Δεῖ ὃ ὀπισθελέσθην ὀπισθῆσαι πρὸς τῇ τοιαύτῃ. Iterum, ἀξιὸν ὃ ὀπισθῆσαι πῶς. Clemens Alexandr. Pedagogi libro 1. Ἐνταῦθα ὀπισθῆσαι δίκαιον τῇ προσηγορίᾳ ἢ πᾶσι. *Æquum hic est ut animo perpendamus, & consideremus hanc appellationem*, ὀπισθῆσαι ἢ νῆν sc. Basil. Hom. εἰς τλὴν ἀρχὴν τῇ προσηγορίᾳ in initio, Ὅπως ὃ δουδῆρατ' ἢ λέξας ταύτης ὁ νῆς, παντὶ γνώμην, τῷ καὶ μετ' ὀπισθῆσαντι, *cuius manifestum, qui vel paululum adverterit animum*. Ἐπισθῆναι ergo, *gradum, vel cursum, vel pedem figere, sistere*. Ἐπισθῆσαι, *mentem & animum sistere, vel defigere in re aliqua, h. e. attendere, vel intendere animum, animadvertere, considerare*. Hinc ὀπισθεσία, *consideratio, attentio*. Polyb. lib. 2. statim ab initio, ἀπὸ παραέρχως, ἀλλὰ μετὰ ὀπισθεσίας θεωρητέον, *qua non obiter, sed cum attentione observanda sunt*. Ubi videmus antithesin inter παραέρχως & μετ' ὀπισθεσίας παραέρχως, *obiter, negligenter, festinanter*; μετ' ὀπισθεσίας, *attente, diligenter, ὀπισθελῶς, accurate*. Philosophus, lib. 7. Pol. cap. 16. Quæ corporis affectio in parentibus requiratur, &c. ὀπισθῆσαι μὲν ὑμῶν λεκτέον ἐν τοῖς πρὸς τὴν παιδονομίᾳ, τύπῳ ὃ ἱκανὸν εἰπεῖν καὶ νῦν. *accuratius nobis dicendum erit, ubi hanc rem attentius considerabimus, in regulis & præceptis de puerorum educatione*. Τύπῳ ὃ ἱκανὸν εἰπεῖν ἢ νῦν, *nunc vero satis est leviter adumbrare*: ubi etiam opponuntur hæc duo, ὀπισθῆσαι λέγειν, & τύπῳ εἰπεῖν ὀπισθῆσαι λέγειν, *est attente & accurate de re aliqua dicere*; contra ἐν τύπῳ εἰπεῖν, *παχυκῶς, crasso filo, & rudè Minerva, vel leviter adumbrare*.

“Ἐως ἂν αὐτὸς παρέλθῃ.” *Donec Ille transierit*. αὐτὸς est ὁ κολληκευόμενος, Dominus, quem honoris causa non nominat Adulator. Nam ut hominem (uti vulgo dicimus) honoris causa nominamus; ita contra nonnunquam pronomen demonstrativum Ille aut Ipse, αὐτὸς vel ἐκεῖνος, absolute & honoris causa usurpatur, non citato proprio nomine. Tritum illud de Pythagora, αὐτὸς ἔφατ' quod omnino improbat Marc. Tullius, de Nat. Deorum, lib. 1. Nec vero probare soleo id quod de Pythagoricis accepimus; quos ferunt, siquid affirmarent in disputando, cum ex iis quæreretur, Quare ita esset, respondere solitos, Ipse dixit; Ipse autem erat Pythagoras: tantum opinio præjudicata poterat, ut etiam sine ratione valeret auctoritas. Aristoph. Neb. εἰς, τίς γὰρ ἔφατ'; respondet alter, αὐτὸς τίς αὐτίς; respondet alter,

Σωκράτης. Ubi Schol. πρὸς τὸν διδάσκαλον, ὡς εἶπε πρῶτον τὸ ὄνομα. Ibid. paulo ante de eodem Socrate, Ἀλλ' εἰσιθ' ἵνα μὴ κείνῳ ἡμῶν ἐπιτύχη. *Intrate ne ille in nos incidat*: ubi κείνῳ ἐμφατικῶς & per excellentiam, ut αὐτός. Schol. ibi, τὸ κείνῳ, τὸ αὐτό, ἀντὶ ὀνομαζέων παρελαμβάνεσι. Hisce pronomibus utuntur, pro nominibus: ut, τὸ αὐτός ἴσα, τέτρετον ὁ Πυθαγόρας. Eustathius ad illum locum Hom. *Iliad.* β. — εἴπερ ἂν αὐτῶν Μῆσαι αἰεὶ δίδειν, κῆρυι Διὸς αἰγλόχοιο. Τὸ δ' αὐτῶν Μῆσαι καὶ ἐξοχῶς εἴρηται, ὡς γὰρ τοιούτων τι ὅστις ὁ πὶ σημαίνει ἢ αὐτὸ ἀντωνυμία. ut de Agam. ἐν δ' αὐτὸς ἐβύατο ναίροπα χαλκόν. & de Menelao, ἐν δ' αὐτὸς κίε. ubi observo quod in his exemplis quæ affert Eustath. pronomen αὐτός omnino absolute per se ponitur sine proprio nomine, cum tamen in illo poetæ loco, ad quem hæc exempla adducit, idem pronomen conjungitur cum proprio nomine, αὐταὶ Μῆσαι. Et sane utrovis modo usurpetur κείνῳ vel αὐτός, sive per se, sive cum nomine conjunctum, honorem & excellentiam designat: αὐτὸς Ζεὺς, Jupiter ipse, αὐταὶ Μῆσαι, ipse Musa. Sic ἐκεῖνος. Οὗτός ὅστις ἐκεῖνος ὁ Δημοσθένης. Hic est ille Demosth. Hom. Τίπτε μ' ἐκεῖνῳ ἀνδρῶν μέγας Θεός. Plaut. in quadam Comœdia, *Quid tu hic agis?* resp. Ego eo quo me Ipsa misit; ipsa, h. e. hera mea: ad quem locum Vir doctissimus, Ipse, Ipsa, olim erant voces servorum, quas honoris causa propriorum nominum loco usurpabant, ut apud Græcos αὐτός & ἐκεῖνῳ. Αὐτός igitur hoc loco est Dominus, Rex, Patronus, ὁ καλακρυόμενῳ, ὁ τρυφῶν, ὁ τρέφων. Tot enim nominibus insignitur apud veteres ille, quem ὁ κόλαξ colit & veneratur. Sic αὐτός & κόλαξ sunt relata, ut dominus & servus, patronus & libertus, magister & discipulus. Sic rex & parasitus αὐτός & κόλαξ. Et ὁ τρέφων, qui parasitos alit, dicebatur Rex: -- si sciret regibus uti est καλακρυεῖν, διεχπεύειν τὰς πλεπῖς, divitibus & amicis magnis supparasitari. Idem Horatius, *Coram rege suo de paupertate tacentes, Plus poscente ferent*: Coram rege suo, coram amico magno; ut alibi idem poeta modestiam suam & moderationem decantans, *Nec potentem amicum Largiora flagito*. Parasiti in Comœdiis ita suos dominos frequenter appellant.

Ἀπῖες.] Pyra. Ἡ ἄπῳ est pyrus arbor, & pyrum, fructus arboris pyri, quod & ἄπιον interdum in neutro genere. Differunt ergo hæc tria. Ἀπῳ, Ἀπία, & Ἀπιον. Ἀπία adjectivum est, sc. γῆ, estque vel terra propr. nom. i. e. Peloponnesus, Τηλόθεν ἐξ Ἀπῖος γαίης, ex *Apia regione*. i. e. ex Peloponneso, (ita enim ea regio antiquitus dicebatur) vel appellatur terra longinqua, ἀλλοδαπὴ ἢ μακρὸν ἀπέχουσα, inquit Eustath. a præposit. ἀπὸ, ἀπία. Jam ἡ ἄπῳ significat & arborem & fructum, τὸ ἄπιον, fructum solummodo. Ἀπῳ proprie *pyrus culta, sativa, & hortensis*, ut ἀχεῖς & ὄρχνη proprie *pyrus agrestis, aut silvestris*. Confunduntur tamen interdum, & sane ὄρχνην habemus apud Homerum in hortis Alcinoi, Ὀρχνη ἐπ' ὄρχνην &c. ubi tamen Eustath. ὄρχνη, inquit, ἡ ἀγρία ἄπῳ. sed & εἰ ἡμεῖς ἄπῳ ἐπολέγουν κατὰ χρηστικῶς. Litera Pythagoræ in voce Pyrus etiam indicat eam esse Græcæ originis, adeoque ad provinciam nostram pertinere, Latini enim non agnoscunt hoc elementum; & certe conjiceret aliquis

ex literatura vocem hanc *pyrum* esse puram putam Græcam, sed *πυρ* Græce non significat *fructus* sed *fruges*, non arborem sed segetem, non *pyrum* sed *triticum*. Sed etsi non sit vox mere Græca, derivatur à Græco, ut & omnia alia Latina vocabula in quibus hæc littera reperitur; *pyrus* igitur ut & *pyramis* à *πῦρ πυρ*, propter formam pyramidalem, atque ita differunt à malis quæ fere rotunda, *καίτοι*.

Pyra & poma, & ejusmodi fruges autumnales, erant dona amatoria, ideoque & adulatoria: adulator enim ubique & in omnibus umbra est, & larva, & simius amatoris. Adulatio siquidem hujus rei optimæ est corruptio, vermis qui nascitur in hoc ligno vitæ, musca mortua in pretiosissimo hoc unguento amicitiae, mors in olla. *Ζεὶ χύτρε, ζῆ φίλῃ, Dum fervet olla, vivit amicitia parafiti*, & non amplius. Et forte ab olla nomen obtinuit *adulator*, quasi *adollator*, quia ad ollas currit; *aula* enim pro olla dixerunt Vett. ut patet ex Plauti *Aulularia*; nisi potius ab *æ* epitatico & *δῶλ*, *dulus*, *adulator*, quia tam servum pecus; videtur enim adulatio nihil aliud esse quam excessus in servitio; sed redeo ad munera nostra parasitica, poma & pyra. Malum consilium consultori, & malum munus ab adulatore pessimum. Et quia ludicra hæc sunt in manibus, ludere libet hoc epigrammate.

Ecce colax magnis pyra pomaque donat amicis,

Nullius tamen hic (credite) frugis homo est.

Primus adulator miseros hac arte fefellit

Mortales: malum est hamus & esca mali.

Frugibus autumnæ brumalia fercula captat,

Lignaue larga pyris, imò Decembre pyra.

Quicquid id est, timeo parasitos dona ferentes,

Ne mala mala mihi, δῶε κ' ἄδωε ferant.

Χρησός.] *bonus*, *utilis*, plerunque in bonam partem; aliquando vero in malam, per antiphr. vel ironiam. Aristoph. initio *Nubium*, ἀλλ' ὅς ὁ χρησός ἐπὶ νεανίας ἐχάριται τῷ νυκτός *bonus iste puer, this sweet youth*, ironice. Demosth. pro *Corona*, Βεαχὺ φερνίσαντες οἱ χρηστοὶ ἀπέσβεος ἐποὶ καὶ δῶτε ἐν Μακεδονίᾳ τρεῖς ὄλως μὲντας. *Boni isti legati; these pretty ambassadors.*

Χρηστὴ πατρός νεότης.] *O vos boni patris progenies, pullities! O boni pueri, genuina proles! O matre pulchra filia pulchrior!* Etiam hic adulatorum mos est, regem suum coram & in os laudare, sed oblique, & velut aliud agentes, dum tertiam aliquam personam alloquitur. Ita hic κόλαξ noster, dum liberos alloquitur, patri adulatur. *Με ἀπα, & canem meum*, vulgo dicimus: Multo magis me, & mea νεότης. ideoque adulator in conspectu patris osculatur liberos, φιλεῖ τὰς παῖδας, ut ostendat quantum φιλεῖ τὸν πατέρα. At certe in hoc casu tantum interest inter φιλεῖν & φιλεῖν, quantum inter adulatorem & amicum, quorum discrimen fuisse nos docuit Plut. in eleganti illo libello, quem supra citavimus. *Χ. π. ν.* Huic plane contrarium est illud

παρὸς

παροιμιώδης, κακὴ κόρα καὶ κακὰ ὦα. Quod usurpatur per eandem metaphoram.

Νεόπια est vox καλακμπικὴ & ὑποκοριστικὴ, idiotismum sapiens; proprie dicitur de avium pullis, seu potius pullastris, seu pullulis: νεόπια enim diminut. est à νεοπιοί. Κατὰ χρηστικῶς hic ad hominum liberos & puerulos transfertur, ut πῶλοι, θρέμματα, & siqua sunt similia. Sed & nonnulli conjuges (ni fallor) hodie apud nos, dum inter se familiariter colloquuntur, solent hoc modo ὑποκαρίζεσθαι, & νεόπια se mutuo compellare. Lat. *Martis pullus, genuini Minerva pulli*. Ut *pullus* de homine, sic *nidus* de domo; ut νεόπια pro παῖδες, sic καλια pro οἶκος. Hesiod. --- βιώτεσσι παλαιοῖσι καλιαί. Οὐκ αἰεὶ θέρσθαι ἐοικέναι, ποιῶντε καλιάς. Sic Jobi cap. 29. vers. 18. Dixi, in nidulo meo moriar: quod LXX Seniores nescio quomodo aut quare verterunt, Εἶπα ὅ, ἡ ἡλικία μου γηράσκει ὥσπερ σέλεχος φοίνικος, *Ætas mea senescet tanquam truncus palmarum*, cum in Heb. sit **וַיֵּן יָקוֹב** rectius dicitur Symmacho & secundum Heb. Ἐλεγον ὅ μετὰ τῆ νεότητος μου γηράσκω. Νεόπια Attice pro νεοπια dimin. à νεοπός. Τὸ ὅ νεοπιοί (inquit Eustath.) τὰ νεογενῆ δηλοῖ, ὥς ἀπὸ τῆ νέον ὀνομάσθαι, ὅ ὅτι βλέπειν, ἢ παρὰ τὸ νέον σεύεσθαι, ἥτοι κινεῖσθαι. Hom. νεοπιοὺς παρὰφραζέσθαι, de passerculis loquens, εἰς τοῖς νεοπιοῖς, νήπια τέκνα. quod jam recens visum, sensum, & motum habeant, i. e. quod jam recens nati sint; avium enim pulli, quamprimum nati, visum accipiunt, exceptis forte hirundinum pullis, quos cæcos nasci, æque ac canum catulos, & non nisi aliquando post ortum visu præditos esse, auctor est Ælianus, *De animal.* Lib. 3. cap. 25. Porro ut νεοπιοὺς parvus pullus παρὰ τὸ νέον σεύεσθαι, i. e. κινεῖσθαι, quod noviter moveri incipiat; ita νεοπιοὺς hinnulus juxta Gram. παρὰ τὸ νέον εἰς βορρὰν ἵναται, vel παρὰ τὸ νέον πορεύεσθαι, quod jam recens moveri, & in pastum procedere incipiat. Νεόπια habet accent. in antepen. per hanc regulam: Diminut. in ιον, si excedunt numerum trium syllabarum, semper habent acc. in antepen. ut βοῦδιον, βιβλίδιον, παιδείριον, πολίχνην, ἀνθρώπινον, νεόπιον, & sexcenta hujusmodi. Quod si tantum trissyllaba sunt, variant; alia enim sunt proparoxyt. alia paroxytona: quædam sunt proparoxytona, habentque acc. in antepenult. sed hæc pauciora sunt, ut μόριον, πέδιον à πέδη *compes*, τόπιον, ὄριον, ποιμένιον. At longe plura sunt parox. & habent acc. in penult. præsertim si prima syllaba sit longa, ut παιδίον, φορτίον, χωρίον, θηρίον, πιδίον *campus* à πέδον, βιβλίον, χρυσίον, &c. Excip. ea quæ contrahuntur ex hypertrissyll. ut βοῦδιον à βοῦδον, γράδιον, ζωδιον à ζωίδον, hæc enim accentum habent in antepen. ac si etiamnum essent hypertrissyll. At νεοπιοὺς contractum ex νεοπιοῖον sequitur regulam, estq; penacutum, νεόπιοιον, νεοπιοῖον nam in hac voce ε ante ο omittitur, ut in ὀρτή pro ἐορτή τὰ νεοπια sunt pulli, ἡ νεοπια *nidus*, ut τὰ νεόπια & νεοπιαί. Utrumque vocabulum occurrit uno eodemque loco Ps. 84. καὶ γὰρ εἰς τὴν εὐρίαν ἐαυτῶν οἰκίαν, καὶ τρυγῶν νεοπιαὺν ἐαυτῆς, & θήσκει τὰ νεοπια ἐαυτῆς ubi habemus & νεοπιαὺν & νεοπια, & pullos, & nidum. Et hic locus mihi in memoriam revocat alterum illum qui habetur inter leges Mosáicas Deut. 22. Ἐὰν ὅ σιωπῆσθαι νεοπιαὺς ὀρνέων πρὸ προσώπου σε ἐν τῇ ὁδῷ, ἢ ἐπὶ παντὶ

διόδω, ἢ ἐπὶ τῇ γῆς, νοσσοῖς ἢ αἰσῖς, καὶ ἡ μήτηρ θάλασση ἐπὶ τῇ νοσσοῖ, ἢ ἐπὶ τῇ αἰσῖ, ὅς λήψῃ τὴν μετέρα μετὰ τῇ τέκνων. Ἀποστολῇ ἀποσελαῖς τὴν μετέρα, τὰ δὲ παῖδια λήψῃ σεαυτῶν. Quam legem versibus suis inseruit Phocylides, vel quisquis auctor est Ἰσθμικοῦ illius ποιήματι. Μηδὲ περὶ ὀρνιθας καλῶς ἀμειβόμενος πάντας ἐλπίδων. Μητέρα δὲ ἐκπερλίττης, ἢ ἐχῆς πάλαι τῆςδε νοσήσας. Locus sane Mosaiico illi plane parallelus; quemadmodum & alii sunt non pauci in eo poemate, sacrae paginae ad amissim conformes, pietatemque & religionem plusquam Gentilem spirantes: qui me aliquando induxerunt, ut credam auctorem illius poematū fuisse ex τῇ ἡμετέρας θείας ἀνλῆς (ut loquitur Eustath.) nec inter Ethnicos numerandum. Antequam hos pullos dimittam, & hoc vocabulum νεότης missum faciam, unum adhuc aliud est quod notare velim ex hoc loco Theophr. & illo Deuter. simul comparatis. Hic νεότης sunt παῖδια, illic παῖδια sunt νεότης unde observare licet hæc vocab. νεότης & παῖδια esse ἰσοδυναμούντα & ἐν παλαιότητι poni: quod si vox παῖδια brutorum etiam animalium foetum designet, nescio profecto an ullum nomen sit apud Græcos quod hominis solius foetum significet adæquate & exclusive, (ut loquuntur) ad alias animantes; quemadmodum hæ voces *filii* & *liberi* apud Lat. quæ ad humanam tantummodo prolem restringuntur. Sed facile patior cum usum vocis παῖδιον (ubi de avium pullis dicitur) ab Hebraismo fluxisse, adeoque non esse pure Græcum, nam in illo loco est in Heb. בְּנֵי quod ut 70. Interp. παῖδια, sic Vulgat. Lat. *filios* transtulit. Jam vero id tritum est, nomen בֶּן (quod est proprie *filius* in Lingua Heb.) ab hominibus non solum ad alias animantes, sed etiam ad inanimata transferri; esto igitur, sint παῖδια proprie & pure, & Græce loquendo, at *filii*, *liberi*, *pueruli*; at νοσσοί. h. e. *pulli*, ἀνέρος & κατὰ χρ. & non nisi ex Hebraismo. Sed tamen hoc generaliter affirmare & observare auiam. Non habent Græci, cum omni sua copia, quo *infantem* exprimant: dico *infantem* proprie dictum, h. e. foetum partumque humanum primæ teneræque ætatis; παῖδιον est *puer*, παιδείον *puerulus*. Sed nulla vox Græca est (quantum scio) quæ respondet Latinæ *infans*; quæ sc. de solius hominis foetu nuper nato, & non de alterius animantis prole, usurpatur; non νήπιον, non τέκνον, hæc enim ambo simul conjunxit poeta loquens de pullis passeris, σπερδοῖς νοσσοί, νήπια τέκνα. hæc ergo generalia sunt, nec homini propria. At saltem vocab. βρέφος denotat infantem humano solum de sanguine cretum: Neque hoc; imo & de aliis animantibus dicitur: Hom. de pullo equino βρέφος posuit, Il. ψ.

--- τῶν δευτέρων ἵππων ἔθηκε

Ἐξέτε, ἀδμήτω, βρέφος ἡμίονον κύνεσαν. ¹ Ælianus, non ignobilis nec infimi subsellii auctor, loco supra citato pullos hirundininos βρέφη dixit, --- βρεφῶς δὲ ἐκτέλει καὶ τὰ ταύτης βρέφη, ὡς καὶ τὰ κυνῶν σκυλάκια, (Hujus sc. hirundinis) pulli, similiter atque canum catuli, tarde visum accipiunt. Βρέφος igitur cujusvis animalis foetus est tenellus, & nuper natus; atque hoc indicat ipsum Etymon vocis, dicitur enim βρέφος quasi βέρω per metath. a βέρω *pasco*; vel quasi

τρέφει a τρέφω *nutrio*, ut sit quicumque foetus νεογνός, ἀρπυγιοῦς, qui a parentibus pascitur, sive nutritur: nam ineptum & nimis certe detortum est illud Etymol. τρέφει (inquit) ὅτι βροτός ὅταν εἰς φῶς περῇ. ac si componeretur ex βροτός & φῶς, & esset homo in lucem nuper editus. Sed vereor profecto ne pueriles plane, imo infantiles videantur hæ Grammaticorum nugæ.

Κρηπίδες.] *Crepidæ, soleas, calceos*. Κρηπίς primâ & secunda syllaba longa, at Lat. *crepida*, utraque brevi; unde annotare potestis, quod in vocabulis ex Græco derivatis Latini non semper sequuntur quantitatem Græcorum. Κρηπίς cum η, at Lat. *crepida*. penult. brevi, sic χλερίγες antepenultima longa, est enim diphthongus; at Latin. *chiragra* antepenultima brevi. Ipsi quidem Græci aliquando mutant η in ε. Sed hoc plerumque fit poet. metri gratia; sic pro ξηρός dicunt ξερός, pro δαδενῶ, pro ἀσκηθής, ἀσκαθής. & ω in ο, ut εὐρύχορος, φυσίζοος pro ωρο, ζωο. Sed ad Latinos redeamus; a ἦρ Æol. φηρ, (unde Hom. φηρὶν ὀρεσκώεις) cum η, Latini fecerunt *fera* cum ε brevi: a μῆδομαι *curo*, *cogito*, cum η, Lat. fecerunt suum *medeor*, h. e. *curo*, *sano*, & forte *meditor*, utrumque cum e brevi: sic *telonium*, *prophetia*, vulgo penultima brevi, cum tamen in Græco sit τελωνεῖον & προφητεία cum diphthongo utrobique in penult. Idem & in aliis observare licet; quæ nunc mihi in memoriam non occurrunt. Sic ergo a κρηπίς, ἰδος cum, η, fit Lat. *crepida* cum e. Κρηπίς, ἰδθ ἰδι, habet pen. longam & circumflexam in obliquis præter analogiam cum paucis quibusdam aliis nominibus ejusdem formæ. Observetur ergo hæc regula. Nomina in ι oxytona crescentia per δ formantia genit. in ἰδος habent ε breve & acuti tonum in obliquis; ut πατερίς, ἰδος cum acuto, & ε brevi; ἀμῖς, ἀσπίς, ἰδθ, in penult. sic ἐλπῖς, ἰδθ, ἐμπῖς, ἰδθ, νυκτερίς, ἰδθ, γεγερίς ἰδθ, βολῖς, ἰδθ, πυλῖς, ἰδθ, παλλακῖς, ἰδθ, ἀγκυλῖς, ἰδθ. Quinque tantum (quantum observavi) hac reg. excipiuntur, quæ sc. penult. habent longam, & circumflexam; ea sunt ἀηλῖς, ἰδος, σφραγῖς, ἰδος, κνημῖς, ἰδος, ψηφῖς, ἰδος, & κρηπίς, ἰδθ. Hinc Lat. *crepido* in altera significatione. Id enim κρηπίς etiam significat, sc. θεμέλιον, βῆσιν, *fundamentum*: sed hoc secundario, & derivata significatione. Nam proprie κρηπίς est ὑπόδημα, *crepida, solea*, genus quoddam calceamenti. Et quia calceus in ima parte subsidit & substernitur toti corpori, quasi fundamentum, hinc fit, ut κρηπίς significet etiam βῆσιν seu θεμέλιον *fundamentum*. Quemadmodum etiam ipsa vox βῆσις primario denotat *plantam pedis*, seu *talum*, aut *malleolum pedis*, a βαίω, qua sc. gradimur & incedimus: deinde secundario significat *basim* seu *fundamentum edificii*. Act. Apost. cap. III. vers. 7. de claudo illo quem sanavit Petrus, ἰσχυρώθησαν αὐτῷ αἱ βῆσις καὶ τὰ ὀστέα, *solidati sunt pedes ipsius ac malleoli*, Beza: *Consolidate sunt bases ejus ac planta*, Vulgata; quæ retinet Græcum vocabulum: igitur ἰμβάδες sunt *calcei*, quia in eis ἰμβαινόμεν incedimus; sic βῆσις sunt *pedes, planta pedum*, quia eis βαίνομεν incedimus. Atque hæc (opinor) propria est & primigenia hujus vocis significatio, neque pedes dicuntur βῆσις tantum per metaph. ab Architectura ductam

ductam, quod vir magnus videtur sentire; est enim tibia (inquit) quasi columna instar, cui subjicitur pes pro βάσει. Ego potius contra dixerim basin per metaph. transferri à pede ad fundamentum, a fabrica & structura corporis humani ad architecturam seu structuram ædificii, nam natura non sequitur artem, sed contra ars sequitur & imitatur naturam.

Τὸν πόδα φῆσαι ἢ εὐρυθρότερον τῷ ὑποδήματι. Κόλαξ hic Domino suo palpum obtrudit a capite ad calcem, ἐς πόδας αὐτοῦ κεφαλῆς primum caput ejus scabit atque demulcet, ἔχεις (inquit) πρὸς τὰ ἔτη μέλαινα & τεύχεα, supra. Nunc vero pedis ejus mensuram optime callet, quod nos vulgo περιμυθεῖς usurpamus de eo, qui alicujus indolem atque naturam probe perspectam habet adeo uti ei morem gerere, & in omni re obsequi, & assentari possit, & officiosum se præbere. Novit ergo adulator longitudinem pedis, *He knows the length of his foot*, (uti nos loqui solemus) observat rythmum h. e. modulum & mensuram ejus, dum ait ἢ πόδα ἔχει. *Ex pede Herculem*. Ex pede reliquum corporis filum tacite subinnuit ὁ κόλαξ, quam venustum sit, politum, & elegans.

Atque hic mihi in mentem venit lepidum illud apophthegma, quod habet Athen. Lib. viii. pag. 338. (jocus est de Dorione quodam claudio Musico, a lame fidler) verba ejus sunt, Δωρίαντα τὸ κρηματοποιῶν, κωλόποδα ὄντα, ἀπώλετο ἐν συμποσίῳ τὸ χολῆ ποδὸς τὸ βλαυτίον, *Dorion tibicen, claudius cum esset, in convivio perdidit calceum claudi pedis, lost the shoe of his lame foot*, καὶ ὅς τις εἴδεν ἔφη πλείον καταργεῖσθαι τῷ κλέπτῳ, ἢ ἀρμόσαι αὐτῷ τὸ στανδαλίον, nihil (inquit) aliud furi imprecabor, quam ut ejus pedi calceus conveniat, that the shoe, he has stolen, may fit his foot. h. e. ἢ πόδα μὴ ἢ εὐρυθρότερον τῷ ὑποδήματι.

Πορευομένης πρὸς πνεῦμα φιλῶν, προσδραμῶν ἔχει. Mos erat apud antiquos, ut quoties quis amicum aliquem inviseret, nuncio præmissio adventum suum significaret; quod & hodie apud magnates in usu est. Quin & olim servuli erant ad hoc munus deputati, quos Martialis anteambulones, nos harbingers.

Ἀμέλει. Utique, certe, omnino, prorsus. Etymol. Ἀμέλει, ποιηθεῖν, δηλαδὴ, πάντως· ὁπρὸς γὰρ ὅτιν συγκρατᾷσιν δηλοῦν. Hæc ille, celata Etymologia, quam tamen ubique alias anxie venatur & investigat. Eo autem magis observandum mihi videtur hoc adverbium, quia non memini aliud hujus formæ & analogiæ in tota lingua Græca. Sunt quidem plura adverbia desinentia in ei diphthongum; sed ea omnia habent tonum in ult. ut αἰεὶ, οἶονεῖ, ἀσπερεῖ (quæ composita sunt) ἐκεῖ, ἀσπεδεῖ, ἀμαθεῖ, πανδημεῖ, ἀδεῖ, ἀναιμεῖ, ἀκρηυκτεῖ, apud Thucyd. Solum hoc ἀμέλει baryt. est, habetque accent. in penultima. Etymon vocis quod spectat, videntur vulg. Lexicographi ita sumere hoc adverbium, ac si componeretur ex α intensivo & μέλει cura est, dum ita interpretantur; ἀμέλει, sane, profecto, certe, sedulo, diligenter: ac si æquivalens esset alteri illi adverbio κομιδῇ accurate, magnopere, prorsus, diligenter, à κομιδῇ cura. Dicerem potius α in

hoc adverbio ἀμίλει esse privativum; ut sit *omnino, sine dubio, sine cura, prorsus*. Videtur enim esse Imperativum quoddam adverbium, ut ἄγε, ἄγρει, & similia, sc. a verbo ἀμελέω, ὦ, *negligo, securus sum*, quo jubemus aliquem securum esse, & minime dubium de re quavis; ἀμίλει, *ita est, profecto, noli dubitare, bono animo es, securus esto de hac re*. Huic interpretamento astipulatur Schol. Aristoph. ad Nubes.

Αμίλει (inquit) Ἀπικὴ ἡ φράσις ἀντὶ τοῦ, μὴ σὺ ἀθύρῃς. Et Suid. Ἀμίλει τοιγαροῦν, ἀντὶ τοῦ, μὴ σοι μελέτω διὰ τοῦτο. Similis ratio & α est in altero illo adverbio huic synonymo, & apud Atticos scriptores usitato, *viz.* Ἀτεχνῶς i. e. *vere, sedulo, plane*, ab α privat. & τέχνη. De quo adverbio non abs re fuerit audire Schol. Comici, ad insignem illam sententiam Pluti, & nimio nimis veram, in cognomine Comædia. Ἡνίκ' αὖ δέ με τύχῃσ' ἀληθῶς, καὶ γίνονται πλείοις, Ἀτεχνῶς ὑπερβάλλουσιν τῇ μοχθηρίᾳ, *Cum homines (inquit Plutus) mei facti fuerint compotes, divitesque semel evaserint, Improbi plane & insigniter nequam fiunt*. Ubi Schol. Ἀτεχνῶς, ἀντὶ τοῦ ἀπλῶς, κατὰπαξ, ὃ ὅτι ἐνὶ λόγῳ ἀληθῶς. Τέχνη γὰρ ὁ δόλος παρὰ τοῖς Ἀπικοῖς· τὸ γὰρ ἄνευ δόλου ἀληθές. Et post pauca, ἀτεχνῶς, ἀπλῶς, ἄνευ τέχνης, ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς ἀθλητῆς, τῆς μὴ τέχνη νικούντων, ἀλλὰ συνάμει, ἢ κατὰπαξ, ἢ ἀδολῶς. Est itaque ἀτεχνῶς, *aperte, plane, prorsus, sine dolo, revera, omnino*. Utraque igitur sunt adverbia affirmantis, Ἀτεχνῶς *sine dolo*, Ἀμίλει *sine cura*.

Τὰ ἐν γυναικείᾳ ἀγορᾷ διακονῆσαι.] Proprium est adulatoris circa minuta quævis & sordida officia diligenter versari, quæ verus & ingenuus amicus spernit, & dedignatur. Atque ita in his se gerit adulator, ea pompa & ostentatione utitur, tamque strenue & magnifice rem agit, ac si in his minutiis salus sui Domini, & res & fortunæ Cæsaris verterentur.

Γυναικεῖα ἀγορᾶ, forum erat apud Athenas, seu locus in foro, ubi vascula, & edulia, & alia ad rem culinariam spectantia vendebantur; qui alio nomine etiam κύκλος dicebatur. Meminit Jul. Pollux Onom. L. x. C. 2. Ἰνα ὃ ὀππράσκετο τὰ σκεύη, τὴν ἀγορᾶν τὸ μέρος τοῦτο ὠνόμαζον κύκλον, καὶ μὴ καὶ γυναικεῖαν ἀγορᾶν. Quod si κύκλος, & γυν. ἀγ. idem, tum certe in foro hoc muliebri non tantum vasa venibant, sed omnia fere esculenta & obsoniorum genera, & quæcunque ad mensam instruendam pertinent. Testatur Scholiastes Comici ad Ἰππείδης, -- ὃ ὃ κύκλος Ἀβλύγησιν ὅτιν κατὰπαρ μάκελλον, ἐν τῇ κατασκευῇ τῷ προσωρηίᾳ λαβόν. Ἐνθα δὴ ππράσκεται, χωρὶς κρεῶν, τὰ ἄλλα ἄνεια, ξυρίτως ὃ οἱ ἰχθύες. Forum piscarium, ἰχθυοπωλεῖον. Ubi observo μάκελλον in mascul. cum alias μάκελλον dici soleat, in neutro genere. Sed non multum refert cujus generis sit hoc nomen apud Græcos, cum vocabulum sit mere Latinum. Obsonari apud veteres vile & fervile officium habebatur, unde & nos hodie obsonatores *mancipia* dicimus, hoc est, *vernas*. Sensus igitur hujus loci est, *Adulator ad munia quævis sordida & servilia obeunda se actutum parat, & supra modum ac decorum in his minutiis se officiosum præbet*. Dicebatur autem (opinor) forum hoc obsonationum forum muliebri, γυναικεῖα ἀγορᾶ

ἀρετῇ, quia hæc obsonandi provincia ad sequiorem sexum proprie videtur pertinere, quia mulieres τοῖς ἀγοραῖς μάλιστα ἐγκαλινθεῖσθαι, *maxime in foro versari & volutari* solent. Quod si ita sit, eo magis elucescit fordidum adulatoris ingenium, qui non solum servilia, sed & muliebria officia diligenter obire lucri causa non recusat. Horat. Sat. 2. *nec non vernaliter ipsis Fungitur officiis*, i. e. adulatoris in morem. Atque ita Nonius, *vernaliter* (inquit) *valet adulatorie, a vernis*. Atque hoc confirmat illud Etymon adulatoris, quod supra adduxi ab α intensivo & δέλω. Videtur enim adulatio nihil aliud esse quam fordida quædam servitus, vel potius excessus quidam in servitute. Adeo vile & servile, adeo venale & vernale est hoc servum pecus, hic officiosus homo. Certe, si usquam, hic illud obtinet, quod de nimium officiosis dici solet, *Odi nimium diligentes*.

Δυνατός.] Idem hic est quod alibi δεινός, & τοιαύτος τις οἷον, quæ solennis verborum formula est in hisce characteribus; *solers, sagax, habilis, peritus*, ita a natura vel potius ab arte comparatus (nam & ars quædam est parasitica) δυνατός & ἀδύνατος significant & active & passive, *potens & impotens, possibilis & impossibilis*. Et quidem de re pass. plerumque, de persona active, ut passim ex auctoribus ostendere liceret. Sed notiora hæc sunt, quam ut exemplis indigeant.

Ἀπνευσί.] *Sine respiratione, unico spiritu*, i. e. *sedulo, propere, diligenter, festinanter*: Lucian. ἀπνευσί δειν, *uno spiritu currere*. Et (quod pejus est) ἀπνευσί πίνειν *uno haustu, & sine respiratione bibere*. Quod & ἀμυσί πίνειν dicunt Græci & ἀμυσίζειν. Plutarchus *Quæst. conviv.* Lib. III. Cap. 5. Τὴς γὰρ ἄθρευς ἢ ἀπνευσί πίνοντες, ὅπως ἀμυσίζειν ὀνόμασαι, οἱ παλαιοὶ ἡκιστα φασί περὶ πίνειν μάθαις, *Eos qui unu haustu & sine respiratione bibunt, quod ἀμυσίζειν nominatur, veteres aiunt minime in ebrietatem incidere*. Cujus rei rationem quærant οἱ περὶ τὰ ταῦτα δεινοί, philosophi, vel potius dipnosophistæ. Mos hic ita bibendi, ut & vox ipsa, a Græcis ad Romanos fluxit: Nam & Latini dicunt *amystin* vel *amystidem* bibere. Horat. Carm. lib. 1. *Bassum Threiciæ vincat amystide*. Ita ut ex Thracia barbarus iste bibendi mos primum manaverit. Dicitur autem ἀμυσί ab α & μίειν *claudere*, quando quis bibit uno haustu, neque inter bibendum respirat, vel non occluso ore, sed lato, apertisque & hiantibus labiis, χανδὸν πίνειν, Hom. χανδὸν ἐλεῖν, cui oppon. αἶψμα πίνειν. Terent. *sorbillare paulatim*.

Ἀμυσί πίνειν & ἀπνευσί πίνειν idem sunt viz. χανδὸν, ἀθρόως, *hianter, avidè, uno haustu*; sed ἀμυσί de potatione solummodo dicitur, atque hinc ἀμυσίς, ἰδὲ, poculi genus capax & amplum, unde largum haustum quis sumere queat, & toto se proluere auro. Ἀπνευσί etiam ad alia extenditur. Suidas, Ἀπνευσί ἀποννη. *Facile, sine labore*, ac si diceret, *sine anhelitu, aut respiratione, sine magno labore, sine sudore & pulvere, ἀνιδροπῇ, ἀκονιστῇ* & certe frequens respiratio & creber anhelitus signum est summi laboris, & lassitudinis. Quod hominibus in cursu & exercitatione vehementi contingere solet, quibus sc. pulmo ob difficilem & frequentem respirationem obstruitur; illis enim totus attollitur thorax: unde Horatius ad Paridem, *sublimi fugies mollis anhelitu*.

At in hoc loco Theophrasti ἀπνευσὶ videtur contrariam plane significationem habere, viz. *molestē, laboriosē, industrie, sedulo, propere*, quasi uno spiritu, vel sine respiratione: nam respiratio denotat quietem, & ἀνάπνευσις idem est quod ἀνάπαυσις, *cessatio, quies, respiratio*; Ὀλίγη δὲ τ' ἀνάπνευσις πολέμοιο. Significationes autem hæ duæ ἐναντιοφανεῖς sic mihi videntur reconciliari posse. Si *respirationem* absolute sumamus, viz. pro uno eodemque spiritu, tum ἀπνευσὶ erit *συσταίως, καμπτέως, μετὰ πόνε πολλῇ καὶ καμάρτε, industrie, sedulo, laboriosē*; quod si respiratio complexe sumatur pro repetita respiratione & frequenti anhelitu, tum ἀπνευσὶ erit ἀπονητὶ, *facile, sine magno labore, ἄνευ καμάρτε πολλῇ καὶ πόνε* sine crebro sc. & frequenti anhelitu. Ἀπνευσὶ habet accentum in ult. per hanc reg. Adverbia desinentia in ε sunt oxytona; ut ἀκονιτὶ, ἀναιμωτὶ, ἀνιδροτὶ, ἀπονητὶ, ἀμογητὶ (quæ omnia synonyma sunt, *sine pulvere, sine sanguine, sine sudore, sine aestu, sine labore*) sic ἀκροποδιτὶ, ἀσκαρδαμυκτὶ, ἐκοντὶ, ἀκοντὶ, μεγαλαοτὶ, διαμελείστῃ, ἱγρηγορτὶ, ἀνικτὶ *imimisericorditer*, Ἐκλυιστὶ, Αἰγυπλιστὶ, Σκυθιστὶ, ἀμυστὶ, νεωστὶ, περσὶ. Sic ἔχῃ, νωτὶ, ἔπωτὶ, ἐνθαδὶ, & similia, quæ Attica sunt, habentque ε paragogicum. Tria tantum ab hac reg. excip. eaque sunt adverbia temporis, ἐπὶ, ἄρπ, πέρυσι. etiam omnia in θι, locale, ut καὶθι, αὐθι, ἄλλοθι, ἔρανόθι, ἔθι. quæ omnia sunt barytona: & ἄχευ, & μέχευ, quæ tamen videntur esse præpositiones potius quam adverbia, plerunque enim habent casum sequentem. Excip. & ἔκνη, (cum comp. ἀέκνη) quod tamen non tam adverbium est, quam dativ. poet. adverbiascens cum genit. sequente; nunquam enim aliter occurrit, nisi tantum apud poet. idque cum gen. ut ——— Διὸς μεγάλοιο ἔκνη. — Ἑρμείω ἔκνη διακτόρε. Φῆ ρ' ἀέκνη θεῶν. — ἔθι. est autem ἔκνη, τῇ ἐκλήσθῃ, vel ἐκλήθῃ. e contra, ἀέκνη Θεῶν, *Diis invitis*.

Ἐπαινέσαι τὸ οἶνον.] Mos convivarum est inter epulandum laudare vinum; aliquando etiam vituperare. Et certe nihil est in conviviiis quod tam variam soleat subire censuram, quam hoc Bacchi donum, hic sanguis uvæ. *Pro capitu Lectoris habent sua fata libelli: Et, Pro gustu potoris habet sua fata falernum, Nec facit ad stomachum quæque lagena tuum.* Morem hunc laudandi vini in conviviiis videtur respicere Pindarus *Olymp. Od. 9.*

Αἰνέει ὃ παλαιὸν μὲν οἶνον, Ἄνδρα δ' ὕμνων νεωτέρων.

Quin & huc alludere videtur Dominus noster in *Evang.* de vino loquens, εἰδὲς πᾶν παλαιὸν, ὁ δέως θέλει νέον λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερος ἐστίν, *Luc. 5. vers. ult.* Sic ὁ Ἀρχτεῖκλινος in convivio illo nuptiali, *Joh. 2.* inquit sponso, Σὺ τετρήκας τὸ καλὸν οἶνον ἕως ἄρπ. Nescio quam occultam vim vinum habet, ut potores in ejus laudes erumpere faciat. Quanquam profecto ea optima vini laus est, quæ in bibendo consistit. Strenuus compotator vinum aut bonum invenit, aut facit; juxta illud Martialis, *Vinum tu facies bonum bibendo.* Quod si bonum sit, non opus habet ut ab aliis laudetur, satis enim pro seipso loquitur, seipsum commendat. Quod est apud Athen. ex vetere quodam Comico, Κοκκύζει οἶνον τοῖς ὀδοντόχοις πίνειν κοκκύζει i. e. ὀξύως φανεῖ, inquit

inquit Hesychius, *cuculi instar alte clamat*, ptætereuntesque ad bibendum invitat, αὐτὸς γὰρ ἐφέλεται ἀνδρα σίδηρ'· Et, αὐτὸς γὰρ ἐφέλεται ἀνέρας οἶνον· unde vulgo dici solet, *Vino vendibili non opus est suspensa hederæ*. i. e. Vera virtus non indiget præconio. Cum vero cæteri convivæ vinum laudare soleant (quia viz. incivile & inurbanum videtur quicquam improbare, quod in convivio gratis apponitur,) tum imprimis Gnathonum & parasitorum hic mos est vinum & dapes, & cupedias, & quævis obsonia (ὀνεΐαδ' ἐποιμα, περκεΐμηναι, Hom.) supra modum laudare, & ad coelum laudibus evehere: dico, ad coelum; memini enim apud Athen. lib. viii. illud Dorionis ὀψοφάγος καὶ παρυσίτης, qui cum jussisset puerum inter vapulandum optimos pisces nominare, puer autem orphum & congrum & ejusmodi alios recensuisset, ἰχθύων σε, φησὶν, ἐκέλευον ὀνόματα λήψην, ἔπειν· jussi te, inquit, piscium nomina recensere, non Deorum. Fuit viz. Dorion iste insigniter piscium amans, unde cognomen illi φίλιχθους, & de eo genere hominum, quibus (ut ait Apostolus) *venter deus est*, atque hinc pisces illos, qui palato suo maxime saperent, appellavit Deos. Aristoph. apud eundem Dipnosoph. vinum vocat *Lac Veneris*, Ἀφροδίτης γάλα· Ἡδύς τε πίνειν οἶνον, Αφρ. γάλα. Et Cyclops ille Homer. de vino Ulyssis, Ἀλλὰ τόδ' ἀμβροσίης καὶ νίκταρος ὄρν ἀπορροΐξ. hoc viz. est ἱπαινίσσαι τὸ οἶνον. Sed profecto laudare vinum non semper arguit vinosum, nec pro oraculo habendum est, aut tanquam ex tripode dictum, illud Horatii, cum sic cecinit *Laudibus arguitur vini vinosus Homerus*, & fortasse Baccho quam Apolline plenior fuit poeta ille, cum hunc fudit versiculum. Adulator hic noster, qui cum ab amico suo divite convivio excipitur, primus in vini laudes prorumpit, non tam ex vini amore hoc facit, quam ex placendi studio, ut patrono suo gratum faciat, eique adblandiatur. Idem Cyclops apud Eurip. in cognom. Traged. de eodem vino, Θεὸς δ' ἐν ἀσκάδ' πῶς γένηθ' οἶκος ἔχων; *Quomodo Deus gaudet in utre habitare?* entheus jam furore Bacchico, & ἐκδιμάζων τὸ οἶνον, quærit: nempe, *Nos facimus te, Bacche, Deum, sed in utre locamus.*

Μαλακῶς ἐδίδεις.] *Molliter comedis* h. e. parce & laute, & sobrie, & moderate: molliter edit, qui extremis digitis fercula delibat, h. e. μαλακῶς ἐδίδειν· cui similis idiotismus est linguæ nostræ *to feed hard*. h. e. pernicio appetitu in mensam incumbere, properante gradu dentes agitare, εἰς τὰ χυλὸς εἰς τὴν φαγὴν, & turbinis instar ingruere, & irruere, in cænam.

Ῥιγῶ.] *friget, alget*. Ῥιγῶ *frigus, horror, rigor*, à ρεῖσθαι, *horreo*, inquit Etymol. ρεῖν & per apheresin πρὸ ρ. ῤιγῶ fortasse Lat. *frigus* hoc modo derivari possit a ρεῖσθαι præterit. med. πρὸ ρεῖν, ρεῖν· *frigus*; at Græce ῤιγῶ rectius ab Heb. יָרָא quod *horrorem* vel *terrorem* significat. A subst. ῤιγῶ fit adjectivum comparat. ῤιγῶν, ut a κέρδῳ, κέρδιον· est autē ῤιγῶν φοβερότερον. *terribilius, tristius, acerbius*, Hom. non semel, τίς δὲ τοὶ καὶ ῤιγῶν ἔσται. -- Οὐ μὲν γὰρ π γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζειτ' ἄμεινον τῆς ἀγαθῆς, τ' δ' αὖτε κακῆς ἢ ῤιγῶν ἄλλω, inquit Hesiodus: quod mutato genere carminis totidem fere verbis dixit Simonides apud

Clem. Alex. Γυναικὸς ἐδὲν χρεῖμα ἀνὴρ ληΐζεται Ἐδολῆς ἄμεινον, ἀδὲ ρίγαν κακῆς. In timore fit retractio sanguinis ad cor, unde in exterioribus membris pallor & frigus, nix & gelu, hinc *gelidus tremor* apud Lat. Poet. Εἶλε φόβος καὶ φύζα φόβος κρύειν ἱταίρη. Timor itaque & frigus sunt cognata; & quidem *horror* apud Lat. utrumque significat. Jam ab hoc nomine ρίγος duo verba derivantur, ριγέω & ριγώω, unum primæ circumflex. alterum tertiæ, quæ sic differunt; ριγέω dicitur de *horrore animi*, i. e. metu; ριγώω de *horrore corporis*, i. e. frigore. Ριγίσεν ὃ ἰδὼν, --- Ρίγησεν δ' ὁ γέγον, *exhoruit, obstupuit, expavit*; sic Hom. sæpe. At Od. ξ. ἐκ ἐφάμην ριγασέμεν, *non putavi me tam frigidum fore*, non suspicabar tantum frigus futurum. Reg. Verbum circumflexum, in diversis conjugationibus, diversas obtinet significaciones. e. g. Δηλέω, ἥσω, βλάπτω *noceo*; λόω, ὠσω, δείκνυμι *ostendo*. Κυκλέω, ἥσω, ἐφ' αὐτῆς ἄγω, *in plauistro veho*; λόω, ὠσω, *circundo*. Δινέω, ἥσω, συσρέφω *circumago*; νόω, ὠσω, τορεύω, *torno, insculpo*. Ζηλέω, ἥσω, φθονέω *invideo*, unde ζηλήμονες, φθονεῖς, at λόω, ὠσω, μιμῆμαι *imitor*. Sic ριγέω, ἥσω, φρίσσω, φοβῶμαι, *horreo, expavesco*; at ριγώω ὠσω, ψύχομαι, *rigeo, frigeo*.

[Ἐπιβαλέω.] Tegi, *superindui*. Ἐπιβάλλω enim, inter alia significata, idem etiam valet nonnunquam quod ἀναβάλλω & περὶβάλλω, *vestiri, amictiri*; unde ἀναβολὴ *amictus, vestitus*; ἐπιβάλλειν est *tegere, ingicere* sc. *vestem aut indumentum*. Atque hinc exponere licet locum illum in *Evang. D. Marci* cap. 14. vers. ult. de Petro Apostolo, καὶ ἐπιβαλὼν ἑκλαιε. De cujus verbi significatione illo in loco mirum quantum variant Interpretes: Vulg. *et cepit flere*: Beza, *Et cum erupisset, fleuit*: Erasmus, *prorupit in fletum*. Alii, *Cum hoc animadvertisset, fleuit*: quam Interpretationem & sensum omnibus aliis præfert Cl. Casaub. quia ἐπιβολὴ interdum est ἐννοια, *cogitatio*. Quem & nos etiam sequimur in accuratissima nostra versione Anglicana, a qua ego nec temere nec libenter dissentirem. Fateor tamen mihi vehementer placere expositionem illam Theophylacti, quam amplectitur Vir ille doctissimus, cujus Annotationes in N. F. propedim expectantur: ut ἐπιβαλὼν sit ἐπιπεφυχάμενος τὴν κεφαλὴν, ea significatione qua accipitur hoc verbum in hoc loco Theophrasti, ἐπιβαλὼν ἑκλαιε, *capite aperto flebat*. Sic enim solenne fuit, & præcipue viris, quibus indecens fletus, ut capite obvoluto flerent. Tritū jam diu & in omnium ore est illud de Timanthe pictore, qui Agam. faciem in deflendo filio velo obduxit; quod quare extraordinario & singulari alicui pictoris artificio & commento tam ingenioso tribuerint, quasi sc. magnitudinem doloris exprimere non potuerit, certe nescio; nam hic ordinarius & communis lugentium habitus & mos fuit, caput obvolvere, quo decentius flerent, & liberius lachrymis & dolori indulgerent. Quin & apud Judæos etiam obtinuit iste mos obvelandi vultus in mœrore & luctu: quod magis confirmat hanc exp. de Petro. Siquidem de Davide hoc legimus, 2. Sam. 19. 4. Absolutionem suam lugente; Καὶ ὁ βασιλεὺς ἔκρυψε τὸ πρὸσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκράζει φωνῇ μεγάλῃ. &c. *operuit Rex caput suum, et clamavit voce magna*.

Ifocrat,

Isocrates in Trapezit. ἐπεὶ δὲ ἤλθομεν εἰς ἀκρόπολιν, ἐγκυλινάμεθα ἑκλαίειν, *capite aperto flebat*, τὴν κεφαλὴν ἑκ. quod dicit Marcus-- ὁπότε λαὸν ἑκλαίει ὁπότε λαὸν ergo est *injecta capiti veste*; ut enim ἐγκυλινάμεθα absolute pro ἐγκυλ. τὴν κεφαλὴν, sic ὁπότε λαὸν pro ὁπότε λαὸν τὴν ἐδῆται, *injecta in caput lacinia pallii*. Frequentes autem sunt hæ ellipticæ locutiones tam Græcis quam Latinis. Longe aliter hoc verbum accipit Cl. Grotius in Annot. suis in libros Evangeliorum: consulatur locus. Si cui arrideat ejus interpretatio, per me licet, fruatur judicio suo. Προσέειπε κλαίειν, *addidit flere*, h. e. non solum recordatus est verba Domini, sed præterea etiam flevit. Ita certe ἡδὴ in Heb. sed nescio an ὁπότε λαίειν hoc sensu soleat adhiberi: nam LXX. interpretes semper pro ἡδὴ in hoc sensu habent προσεῖπεν, nunquam ὁπότε λαίειν. Atque ita script. Novi Fœderis, προσέειπε λέγειν, προσέειπε συλλαβεῖν Πέτρον-- ἔφη. Προσκέφαλαι.]

Proprie sunt *cervicalia*, pulvini qui capiti substernuntur: sed κατὰ χριστικῶς & improprie, qui etiam cubitis clunibusve. Sed de hoc vocabulo, ut & de usu pulvillorum apud Antiquos, memini me plura observasse ad Theocritum; nec repetam quæ dixi. Tantum observo quam scite & concinne in adulatorem quadret hic character, viz. pulvillos domino suo substernit, curatque ut is quam mollior sedeat. Pulvillos alicui substernere vel consuere pulvillos proverbialis locutio est in Sacra Scriptura, pro *adulari*, & *palpum obtrudere*. Ezek. 13. 18. *Consuunt pulvillos sub omni cubito manus, & cervicalia sub capite*. Quem locum omnes fere interpretes uno oīe expon. de concionatoribus parasiticis, qui placentia loqui amant, & assentiri auditoribus, & oricillas palpare malunt, quam mordaci vero aures vellere. Οὐαὶ ταῖς συρραπίεσσι προσκεφαλαῖς ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς. Consuere pulvillos, & cervicalia substernere, nihil aliud est, quam oleum instillare auribus auditorum, & verbis blandis ac mollioribus & adulatoriis pacem, & otium, & quietem polliceri; ad hoc quippe pulvillus ponitur, ut mollius quiescant: quisquis ergo male agentibus adulatur, pulvillum sub capite vel cubito jacentis ponit; ut qui corripī ex culpa debuerat, in ea fultus laudibus molliter quiescat.

Τὴν οἰκίαν εὖ ἡρχατεκτονῆσαι.] Etiam hoc succinet adulator, quanquam nigra vetusque casa est, (*Et si non alit hos parva culina canes*): Lucian. ὑπὸ τῆς εἰκόνων, ubi ostendit discrimen justī laudatoris fœdique adulatoris, Honestus (inquit) encomiastes ἦν οἰκίαν ἐπαινῇ καλὴν, καὶ ἀριστὰ κατεσκευασμένην, καὶ εὖ ἡρχατεκτονημένην, εἴ ποι ἂν, Ζητὸς περ τοιούτου γ' ὀλυμπίας ἐνδεδεῖν αὐλή. Et certe Helenam laudari ob formam, & νέμεσις, ut nec Herculem ob vires, quis enim vituperat? adulator vero Nireum ex Thersite, Herculem ex Pygmaeo, & denique ex mūsca elephantum facit. Pergit itaque Lucian. ὁ δὲ κόλαξ τοῦτο τὸ ἐπὶ (versum hunc Hom. quo Ulysses magnificentissimum illud Alcinoi palatium depinxit) καὶ πρὸς τὸ συβώτῃ καλῶς εἴποι, εἰ μόνον τι παρὰ τοῦ συβώτῃ λαβεῖν ἐλπίζειν, etiam de subulci tugurio hoc carmen usurparet, &c.

Τὴν εἰκόνα ὁμοίαν.] *Picturam, & statuam, & Imaginem ei similem esse*. Adulatori sunt omnia protinus alba: Adeo omnia omnino ei laudare mos est quæcunque sui domini sunt, in immensum laudibus effer-

efferre, & in cœlum usque evehere bona corporis, bona animi, bona fortunæ, nam omnia hæc adulator aut invenit aut facit. Nihil foedissimis suis unguibus, nihil pestilenti oris sui afflatu, nihil adulationis suæ veneno relinquit intactum, nihil denique illaudatum. Nec pilos capitis nec ungues pedum prætermittit. Adeo per totum corpus serpit hæc gangræna, hæc pestis per omnia se diffundit. Non tantum nomen & famam, sermones & facetias, ingenium & sales, & liberos, laudat & admiratur hic κόλαξ, sed & vinum & dapes, & domum, & fundum, & denique ipsam picturam & imaginem regis sui & umbram deosculatur; ait siquidem τὴν εἰκόνα ὁμοίαν ἑῷ· hæc vero picturæ virtus, & laus est, ut exemplari conveniat, eique quantum fieri potest exacte & ad amussim respondeat. Neque vero in hoc solummodo foeda hæc hominis adulatio consistit. Quod enim superstitiosi nostri iconolatræ pro idolomania sua obtrudere solent, honorem sc. & cultum imaginis redundare in archetypum, ἢ τὴν εἰκόνα πρὸς ὅπῃ τὸ πρῶτον διαβαίνει, id quodammodo locum hic habere potest; dum enim imaginem laudat ὁ κόλαξ, hoc ipso dominum suum, cujus ea est imago, multo magis laudat atque admiratur. Et profecto ut teste Scriptura avaritia, ita & adulatio genuina avaritiæ proles, idolatria quædam est. Adulator enim dominum suum pro Deo habet, non minus ac Deum colit ac veneratur, — ἔχει δὲ μιν ἐν Θεῷ αἴσῃ. Is, cujus ad quadram vivit, Θεὸς αἷς πίπτει αὐτοῦ. Adulatorum proin pro Diis habentur, πρὸς τὴν ἀεὶ ἰσοῦσι Θεοῖσι· liceat enim καὶ φανερόντως παρεῖν. Scite igitur & cordate Plutarchus in lib. *Quo pacto quis intelligat se profecisse*, monet ut tanquam pharmacum adversus venenum adulationis hoc carmen Hom. semper in promptu habeamus; ubi quis nos magnificentius quam pro merito laudat, Οὗτοι ἐγὼ Θεὸς εἰμὶ· τί μ' ἀθανάτοισιν ἴσκει; quò & illud etiam (uti mihi videtur) accommodari potest cum levicula mutatione primæ sc. particulæ, Οὗ γὰρ ἐγὼ Θεὸς εἰμι, γένεθ' δὲ μοι ἔνθεν ὅθεν σοί. Hoc clypeo si retudisset ictum popularis auræ Rex ille σκωληκόεσσι, & repressisset applausum insanæ multitudinis,

Nec sibi divinos temere sumpsisset honores,

Communi fato, atque humana morte perisset,

Nec miser ante diem, nec tam cito vermibus esca:

liceat enim aliquantulum ποιῆσαι. Sed nescio quo me abripuit foeda hæc Adulatoris nostri Iconolatria, imaginis cultus, & adoratio. Adulatoria quædam ars ipsa pictura est; cum enim pictores hominem suo penicillo adumbrant, & coloribus depingunt, fraudem plerunque faciunt & palpum ei obtrudunt, dum scilicet effigiem exemplari pulchriorem faciunt. Quamvis ergo pulchrior fuerit hæc imago archetypo, ait tamen ὁ κόλαξ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν ἑῷ. Hæc, inquit, domini mei tabella est, In qua tam similem videbis ipsum, Ut sit tam similis sibi nec ipse: Ipsum denique pone cum tabella, Aut utramque — &c. Mirum ni & illud adjiciat ex eodem Epigram. *Ars utinam mores animumque effingere posses, Pulchrior in terris nulla tabella foret;* Lucian. *pro imaginibus*, ἡ δὲ ἐν ταῖς εἰκόσι μόνον, αἰδώς

ἀλλὰ καὶ ἐν γεγραῖς τὰ ὅμοια πολλοὶ κολακεύουσιν τὰ καὶ ἐξαπατῶσι θέλουν. Καί-
ρουσι γὰρ τῶν γεγραμένων ἐκείνους μάλιστα, οἱ δὲ πρὸς τὸ εὐμορφότερον αὐτοῖς εἰσι-
σσωσιν. Hi sunt illi Xenophontes pictorum, qui Κύρις vel potius Κυρίως
suos depingunt, non quales sunt, sed esse debent. Sic pictor & adu-
lator mutuam sibi opem præstant. Pictor formosiores longe quam
est hominem fingit, atque pingit; tum Adulator picturam homini
quam simillimam esse jurat atque contendit; uterque insigniter & e-
gregie mendax; unus fucum facit, alter palpum obtrudit; uterque
impune; imo uterque rem facit. Sic pictoribus atque poetis, imo,
pictoribus & parasitis *Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.*

Τὸ κεφάλαιον.] *In summa, summam ut dicam; breviter, verbo ut omnia
complectar.* Concisa & elliptica locutio apud Græcos; in quo dicendi ge-
nere verbum ἴσ' raro exprimitur, sed plerunq; reticetur; quales sunt &
illæ phrasæ—τὸ λοιπὸν, τὸ μέγιστον, τεκμήριον ὅ, σημεῖον ὅ, τέλος ὅ, &c. Vi-
detur esse vox traducta ἀπὸ τ' λογιστικῆς, qua ex omnibus impensis &
computatis totalis summa colligitur: ea enim proprie est κεφάλαιον,
summa totalis. Heb. 8. 1. κεφάλαιον ὅ ὅτι τοῖς λεγομένοις, Vulg. *capitulum
super ea quæ dicuntur*; inepte: nec enim Latina vox hoc sensu
usurpatur; rectius ergo Cl. Beza, *eorum quæ dicimus, hæc summa est.*
Isocr. κεφάλαιον ὅ τῶν εἰρημώγων. Nonnunquam plenius & ἐντελέστερον di-
cunt, ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, *ut summam dicam.* Demosth. τίς οὐδ'
κεφάλαιον, *Summa autem hæc est; ut paucis omnia complectar.* Aristot.
dixit ἐν κεφαλαίοις. Polit. lib. 5. ὡς δ' ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν *ut summam
dicam, ut semel omnia comprehendam.* Quare κεφάλαιον habeat ac-
cent. in antepen. cum sit a κεφαλῇ oxyt. videatur alibi: Notetur
etiam differentia inter substantiva in αῖον & εῖον quoad accentum. Subst.
in αῖον retrahunt acc. h. e. sunt proparoxyt. neque circumflectunt pen.
etiamsi deriventur ab oxytonis vel circumflexis, ut a τροπή τροπῶν,
ab Ἑρμῆς, ἑρμῶν, ἀ κεφαλῇ κεφάλαιον. Contra substantiva in εῖον pro-
movent acc. h. e. circumflectunt penult. imo etiamsi fiant a bary-
tonis, ut non solum ἀρχεῖον ab ἀρχῇ, ἀδελφεῖον ab ἀδελφῇ &c. sed etiam
μνημεῖον ἀ μνήμῃ, λυκαῖον, προσωπεῖον, καπηλεῖον, μεσεῖον ἀ μέσῃ, σημεῖον ἀ
σημῇ, χαμαιτυπεῖον prostibulum, λυγανάρ, ἀ χαμαιτύπη scortum,
πορνεῖον ἀ πόρνῃ, βαλανεῖον ἀ βάλαντι glans; quia glandium putamina
succendere Veteribus mos erat, inquit Etymologus, cum e bal-
neis exirent; lepidum enim & tantum non ridiculum illud Etymon
est, quo βαλανεῖον dicitur παρὰ τὸ βάλλειν τὴν ἀνίαν, quia in balneo
curæ & dolores abjiciuntur; quasi lavacrum abluat curas, & anxie-
tatem pellat ex animo, essetque Νηπενθές τ' ἄχολόν τε, κακῶν ὀπίληδον
ἀπάντων. Quæ quidem non balnei, sed vini virtus est. si Anacr. cre-
dimus, Ὅταν πίνω τ' οἶνον, Εὐδῶσιν αἱ μέμνηται. Hanc vim aqua si habe-
ret in balneis, libentius accederem lyræ Pindaricæ notum illud ca-
nenti, Ἄλυσον μὲν ὕδωρ. Hinc verbum κεφαλαῖον *in summam contrahere,
colligere, breviter & summam agere.* Atque ita hoc verbum accipit
Vir Cl. Ludov. de Dieu ὁ μακαρίτης in loco Evangelii, ubi agitur de
servo ab agricolis contumeliose habito, Marc. 12. 4. Κακῶν λιδο-
βολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἡ τιμωρόν. Quæ verba plerique in-
terpretes

interpretes sic exp. *atque illum jactis lapidibus in capite vulnerarunt, & remiserunt indigne habitum, seu contumeliose.* Et sic Vulg. *illum in capite vulneraverunt.* Quem & nos sequimur in Versione nostra. Hæc significatio verbi κεφαλαῖον quam nova & insolens sit, negari non potest, nec dissimulat Cl. Casaubonus; qui, licet hanc interpretationem amplectatur, fatetur tamen hoc verbum in hoc significato esse τῷ ἀπαξ εἰρημύων. Quamobrem, etsi Ego non is sum qui temere velim discedere à recepta versione, mihi tamen & ingeniosa & valde probabilis videtur conjectura doctiss. Ludov. de Dieu, qui ita hunc locum vertit, *& cum lapidassent eum breviter (vel summam, compendiose) egerunt, & remiserunt inhonoratum, i. e. non diu disputarunt, sed omnibus scrupulis & difficultatibus in compendium contractis, breviter & summam collegerunt, remittendum eum esse ignominiose: breviter, & dimiserunt i. e. breviter dimiserunt, phrasi Heb. usitatissima, κεφαλαιωδῶς ἀπέσειλαν.* Eodem fere sensu usurpatum invenio verbum huic synon. ἀποκορυφῆν apud Herodot. *Terpsich. πυθόμενος ὃ πρὸς τῷ ἀγγέλων, ἀποκορύψε σφὶ τὰδε, Ubi id ex nuntiis audiuit, ita eis ingenue respondit, Valla: imo potius, summam hæc ipsis resp. vel, rei summam paucis complexus, ipsis ita resp. nec absimili prorsus modo dixit Hesiodus non procul ab initio Operum, εἰ δ' ἐθέλεις, ἵτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω, alium tibi sermonem summam dicam, vel paucis complectar, κεφαλαιώσω.* quemadmodum Thucyd. κεφαλαιωῦτες ἐν πολλῶν i. e. summam dicentes, in summam contrahentes. Schol. κεφαλαίωντες κεφαλαιωδῶς, ἢ σωτῆρημυδῶς λέγοντες ἐντελείεσθαι & plenius Demosth. in fine secundæ Olynth. λέγω δὲ κεφαλαίον & adhuc plenius idem Demosth. in fine orat. πρὸς σωτῆζ. ἔστι δ', ὃ Ἀθηναῖοι, κεφαλαίον ἀπάντων τῷ εἰρημύων.

Πάντα λέγοντα-οἷς χειρὶν ὑπολαμβάνει] i. e. πάντα πρὸς χάριν λέγειν, ad favorem captandum loqui, placentia loqui, ad gratiam & benevolentiam omnes sermones dirigere & accommodare: quod facere solent tum Rhetores, & Demagogi, οἱ δημοκόποι ἢ δημοκόλαες, in publicis concionibus; tum parasiti, atque adulatores, in privatis colloquiis. Hoc Græci uno vocabulo eleganter dicunt χειρογλωσσῆν ἐν ἐνι μοι, Non est meum frustra adblandiri, & lingua tantum & verbo tenus gratificari. Schol. χειρογλωσσῆν· μίχρη γλώσσης χειρίζεσθαι ἢ ἐν ἐργοῖς. & transpositis vocabulis in compositione γλωσσοχειτεῖν, vel potius γλωσσοχειτεῖν quo verbo usi sunt 70 Interpr. in quodam loco Solom. viz. Prov. 28. 23. Ὁ ἐλέγχων ἄνθρωπον ὁδὸς, χάριτας μάλλον ἔχει τῷ γλωσσοχειτεῖντι, Qui reprehendit hominem, gratiam postea inveniet apud eum, magis quam ille qui lingua sua adblanditur. Heb. לְשׁוֹן לֵךְ לִפְנֵי מֶלֶךְ quam qui levigat & emollit linguam. Cujusmodi blandiloquentiam Græci χρησολογίαν appellant. Usus est hoc vocab. S. Paulus ad Rom. cap. 16. Διὰ τῆς χρησολογίας ἢ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀδικούντων, Per blandiloquentiam & assentationem corda hominum simplicium seducunt. Χρησολόγοι igitur sunt adulatores, qui bona verba dant, & præterea nihil. Unde Pertinax Imperator dictus est χρησολόγος (inquit Aurel. Victor) quia blandus magis fuit, quam beneficus. Quid quod hac ipsa voce

voce χρῆσι libenter utuntur οἱ χρῆσι λόγοι. Ita enim supra κόλαξ noster, dum Regis sui liberos intuetur, exclamat, χρῆσι πατὴρ νεόπια, cum ē mensa fumat aliquid, τὰ π' ἀρα ὡς χρῆσιν ἐστὶν inquit, quod revera est χρῆσι λόγῳ, omnia bona dicere, & appellare. Πρὸς χεῖν λέγειν, & πρὸς χεῖν κείνῃ, & πρὸς χεῖν διμνησθῆναι. Demosth. initio tertiæ Olynth. ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἐκ τῆ πρὸς χεῖν διμνησθῆναι εἴης, εἰς πᾶν προελήλυθε μοι χθονίαν τὰ παρόντα περὶ γούνα, h. e. H. Wolphio interprete, videtis enim, ex eo quod quidam ad gratiam conciones haberent, res nostras in omnem progressas esse calamitatem: Vel, ut alius Vir doctissimus, quondam huius loci genius, vertit, videtis presentem Reip. statum nonnullorum assentationibus ad vestram voluntatem, non veritatem, loquentium in pessimum locum adductum. Quod de nostris quoque temporibus utinam non minus verum esset. Theocr. pro πρὸς χεῖν, dixit ἐν χεῖρῳ, Idyll. 5. — Τὸ δ' ὃ φίλε μὴτ' ἐμὲ Μόρσων 'Εν χεῖρῳ κείνης, μὴτ' ἐν τῷ γὰρ τέτον ὀνόμας, Neque mihi in iudicio gratificeris, neque porro isti faveas. 'Εν χεῖρῳ κείνης, i. e. πρὸς χεῖν.

CAPUT III.

Περὶ Ἀδολεσχίας.

Αδολεσχία] παρὰ τὸ ἀδελφῆ τῆ λέχης. Ἀδω placeo, ἀρέσκω, ἡδω, Aor. 2. ἄδων unde ἄδω ut sic ἀδολέχης fit, mutato aspero spiritu in tenuem, qui placet sibi in confabulationibus, vel qui colloquiis & confabulationibus nimium quantum delectatur, quemadmodum solent homines otiosi & male feriat, & garruli senes, qui dies integros nugatoriis confabulationibus frangunt atque consumunt. Vel ab ἀδω, κόρος, πλεοναγία, satietas, fastidium, — ἀδω τέ μιν ἱκίλο θυμόν, apud Hom. Il. λ. unde ἄδων, & ἀδων, ubertim, affatim, copiose; ἀδω autem quasi ἀνδής, quia satietas omnis ingrata & injucunda. Unde Schol. Aristoph. τὴν ἀδολεσχίαν exponit τὴν τῶν ἀνδρῶν ὁμιλίαν, alludens forte ad Etymologiam. Λέχη (quæ altera vox est in hac compositione) varie expon. à Gram. Hesych. Λέχη, ὁμιλία, καὶ ἡ φλυαρία, καὶ ὁ δημόσιος τόπος, ἐν ᾧ διετρεβον οἱ πτωχοί, καὶ διελέγοντο ἀλλήλοις. est igitur & confabulatio, & locus confabulationis publicus, δημόσιος τόπος, ut in triviis & angiportis, ubi pauperes & mendici coire solent ad confabulandum: sive locus privatus, unde & cameram seu conclave quidam interpretantur. Secundum duplicem hanc notionem, duplicem ei Etymologiam tribuunt Grammatici: si pro colloquio, seu confabulatione sumitur, tum λέχη fiet à præter. act. λέγω, ξω, χα, λέχη, λέχη si pro loco confabulandi seu cubiculo seu conclavi, ubi tute & secreto habentur colloquia, tum λέχη erit à λέχω lectus. Ita circa has vocum tricas λεχνηεύει καὶ ἀδολεσχέειν οἱ τῶν γραμματικῶν παῖδες, cum hæc vox pura puta sit Heb. est enim Græcum λέχη nihil aliud quam Heb. חדר conclave, cubiculum, quia sc. conclave locus est familiaribus & privatis colloquiis

quibus maximè idoneus & accommodus: unde proverbii speciem habere videtur illud in Sacra pagina 2. Reg. 6. 12. *Eliseus Propheta indicat Regi Israel omnia verba quaecunque locutus fueris in conclavi tuo*, h. e. arcana tua consilia & privata colloquia revelat.

Hanc esse propriam & primænam hujus vocis significationem hinc colligere licet, quod apud antiquissimos scriptores ferè in hoc sensu usurpetur, sc. non pro *confabulatione ipsa*, sed pro *loco in quo habetur colloquium seu confabulatio*: Hesiod. Ἐλπίς δ' ἐν ἀγαθῇ καὶ χρημύδιον ἀνδρα κομίζει Ἥμῃον ἐν λέσχῃ, πῶς μὴ βίῃσι ἄριστοι εἴη, ubi interpretantur ἡμῃον ἐν λέσχῃ, *sedentem in taberna*. Joh. Tzetzes ad eum locum, τὸ παλαιὸν τὰ χαλκῆα καὶ πάντα τὰ ἐργαστήρια τὰ πῦρ ἔχοντα ἄθυρα ἦν, ἃ καὶ λέχας ἐκάλουν, ὅτι οἱ πένντες εἰσερχόμενοι ἐν αὐτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν χειμῶνι, λέχας καὶ φλυαρίας λόγων συνέπλεκον θερμαινόμενοι. Homines certè otiosi & garruli ad focum astantes solent hoc modo φλυαρεῖν & ἀδολεσχεῖν, & caminum etiam colloquiis excalfacere. Unde Suidas λέσχῳ, apud Hesiod. in illo loco paulo supra, *caminum* interpretatur. Sed profecto latius significat hæc vox, est enim λέχη, quivis locus mutuis confabulationibus & colloquiis accommodus, & verti potest *conciliabulum, conventiculum*: ut apud historiæ Patrem *Musa* ult. κατιζὼν ἐν ταῖς λέχασι τῶν γερόντων, *In senium conventibus seu conventiculis sedens*: & iterum, τὸ λόγον, ὃν καὶ ἐν ταῖς λέχασι ἔλεγον, *sermonem, quem & in conventiculis dicebat*; denique Hom. Od. τ. Ζεῖνι τάλαν, σὺ γὰρ περ φρένας ἐπιπεπληγμένος ἐσσι, οὐδ' ἐδέλφευδεν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθὼν, οὐδέ περ ἐς λέσχῳ, ἀλλ' ἐνθάδε πολλὰ ἀγορεύεις, *Neque vis cubare fabri alicujus in adibus, Vel in taberna aliqua*. Eustath. ad locum; Ἦν ἡ λέσχη δημόσιον ἀθύρῳσι οἴκημα, ἐνθα οἱ ἐπαῖται συναγόμενοι, ὡς λέχῃ τὸ αὐτὸ εἶχον, καὶ ἐλεσχαίνον δὲ, ὃ ὅτι ἀμίλουν, τὰ δοκῶντα δηλαδὴ αὐτοῖς. Μέννηται δὲ τέπων καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ, Πάρ δ' ἴδι χαλκείον δῶκον καὶ ἐπ' ἀλέε λέσχῳ, ἢ καὶ παρὰ τὸ λέχῃ λέγει, καὶ παρὰ τὸ λεσχαίνειν, ἀφ' ὃ καὶ τὸ ἀδολεσχέιν καὶ ὁ ἀδολεσχῇ. Χαλκῆαι δῶκοι Hesiodo sunt τὰ χαλκῆα, καὶ πάντα ἐργαστήρια πῦρ ἔχοντα, ut Schol. Hes. & χαλκήϊοι δόμοι, apud Homerus idem sunt, viz. *eraria*, ergasteria omnium βαναύσων qui igni operantur, seu officinæ ferrariæ, in quibus ignis quidam Vestalis & focus perennis & perpetuus est; quocirca mendici & pauperes (quibus res angusta domi focalibus emendis non sufficeret, & profecto nonnunquam inverso proverbio οἱ ἀνθρώποι θησαυροὶς) solebant (inquam) homines tenuis fortunæ hyberno tempore ad hæc χαλκῆα confluere, ut sc. gratis se calefacerent, quod etiam hodieque licet observare; hujusmodi videmus enim pauperculos in officinis garrigentes & confabulantes: quæ aliquando non minus sermonibus & colloquiis quam igne fervent. Quin & tonstrinæ nostræ hac ratione χαλκῆα dici possunt: Nam certe tonsores ferro & igni artem suam exercent, & plerunque etiam iis focus perennis; atque hinc communes λέχαι, & receptacula τῶν ἀδολέσχων, & garrularum avium nidi atque caveæ, & denique rerum novarum officinæ τὰ κρητὰ jam olim habitata sunt, & etiamnum habentur. Hujusmodi omnia ἐργαστήρια, πῦρ ἔχοντα, καὶ ἄθυρα, ἢ ἀθύρματα, quæ ignem habent, & sine foribus, vel aper-

tis foribus stant, λίσχαι dici possunt; imo & sic olim dicebantur, si Tzetzi ad Hesiod. credimus, quanquam & Homerus, & Hesiod. inter χαλκαῖον & λίσχην locis citatis videntur distinguere. Etiam Eustath. ad Hom. & Proclus ad Hesiod. Erant autem (inquit ille) Athenis huiusmodi λίσχαι 300 ἢ 60. loci sc. ubi conveniebant pauperes, ut se gratis calefacerent: ejus verba sunt, καὶ γὰρ ἐν Ἀθλαῖς ἦσαν τοῖσιν τόποι, καὶ ἀνομιζόντο λίσχαι, ἐξήκοντα, καὶ τετρακόσιοι, ac si essent ædificia quædam in hanc rem exstructa, & ideo tantum comparata, ut pauperes illuc convenirent in hyeme, & calefacerent sese: quod profecto mirum.

Ἀδολεχία & ἀδολεχεῖν in triplici sensu ab auctoribus usurpatum observavi. In sensu Sacro seu Ecclesiastico, in sensu Rhetorico, & in sensu Ethico seu Morali. In duobus prioribus Ἀδολεσχία aut laudatur, aut saltem excusatur, aut honesta est, aut licita; in postremo autem viz. in sensu Morali semper in vitio ponitur. Ἀδολεχεῖν igitur in Sacra Scriptura fere in bonum usurpatur, & respondet Heb. מַחְשַׁב quod significat *meditari, contemplari, exercere*; sic in Psalm. 119. sæpiuscule, ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου Ἀδολεχήσω Ἀδολεχήσω ἐν τοῖς θαυμάσις σου ἡδολέχησα ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. ubi Ἀδολεχεῖν est *exerceri, vel meditari*. Apud Rhetores ἀδολεχία figura quædam est, eadem fere quæ Pleonasmus, cum vox aliqua in oratione περίκειται seu redundat. Talem ἀδολεχίαν observat Eustath. in illo hemistichio Homeri——δύω κοσμήτορες λαῶν vox enim illa δύω videtur superflua, cum κοσμήτορες in duali per se numerum denotet, & duos duces seu Imperatores designet. Sic δύο δ᾽ ἄγε, & περὶ αὐτῶν νότον ἦν, idem enim est ac si diceres, Περὶ αὐτῶν ἦν. Καλῶς ὃ καὶ τὸτο ἀδολεχίαν οἱ σοφοί, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἀπὸ τινος νομήδου λήξεως προσέθεν, ἐκπεριεσῆς ἐκφωνηθέν, καὶ ἔτιω διπλολογηθέν. Excusatur autem hæc ἀδολεχία, tum propter poeticam licentiam, tum propter σαφηνείαν & perspicuitatem; unde fit, ut vocabulum eo modo usurpatum non omnino otiosum videatur. Denique in sensu Ethico seu Morali Ἀδολεσχία semper in sequiorem partem sumitur, & idem est quod φλυαρία, nugatio, garrulitas, γλασχαλία atque hoc linguæ vitium est, quod hoc in capite describit & χαρακτηρίζει Theophrastus, εἰσαλογία, ἀπεραντολογία.

Ἀπερβέλειον.] Ἀπερβέλειον, *temerarius, inconsideratus, inconsultus, indeliberatus*, tam de rebus, quam de personis. Ἀπερβ. sunt, qui quicquid in buccam venerit temere effutiant, οἷς ἡ γλῶσσα προτρέχει τῇ διανοίᾳ, qui non satis muniunt, neque custodiunt illud ἔρκον τῆς ὁδοῦ πον. quibus γλῶσση θύρει καὶ ὁπίκεινται Ἀρμοδίαι. -- Καὶ πᾶσι πρὸς ἡμᾶς ἔπερ τῇ ἀρρήτων ἀμεινον. Aristoteles utroque modo, tam de re, quam de persona; de re, *Ethic. 5. 8. ἀπερβαίρετα ὅσα ἀπερβέλευτα, inconsulta, involuntaria sunt, quæ indeliberata*. Notum quid sit apud eum περβαίρεσις & βέλευσις: quarum hæc intellectus, illa voluntatis actio est; utraque ad actum moralem requisita. De persona idem philosoph. *Ethic. 7. 8. Intemperantes peiores sunt incontinentibus, ἡ δὲ ἐλάττω καὶ γὰρ πάθος ἢ πῶνται, καὶ καὶ ἀπερβέλευτοι, ὥσπερ ἱππεῖς. Ἀπερβέλευτον non semper in vitio ponitur, quædam enim ἀπερβ. indelib. sunt, quia non cadunt sub*

sub delib. ut finis moraliter sumptus, & quæ non sunt ἐφ' ἡμῖν in nostra potestate scilicet; non enim consultamus de fine: τέλος non est βελευτὴν, sed βεληπὴν, finis appetitur absque prævia deliberatione; βέλησις est appetitio finis, βέλευσις consultatio de mediis. At alia ἀπερβέλευτα indeliberata sunt privative, de quibus non deliberamus, qualia sunt dicta aut facta temeraria, & inconsulta, & inconsiderata, quæ pervertunt τὸ ἡγεμονικὸν, nec audiunt τὸ ἡνίοχον λόγον, & tale ἀπερβέλευτον est sermo τῷ ἀδολέχῃ hoc in loco; sic & omnia quæ sunt vel ἐφ' ἡμῶν, vel ἐπεὶ ἡμῶν, vel ἐκ ἐφ' ἡμῖν, sunt ἀπερβέλευτα, quia non cadunt sub deliberationem. Hunc ἀδολέχῃ characterem non omisit princeps poetarum in suo Nestore, sene illo garrulo ac verboso, *Iliad. α.*

Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείσπον ἦε περ ὑμῖν
 Ἀνδράσιν ὁμίλησα, καὶ ἔποτε μ' οἷον ἀπείριζον.
 Οὐ γάρ ποτ' τοῖς ἰδὼν ἀνέρας, ἔδ' ἐῖδωμαι,
 Οἷον Πειρίδον τε Δρύαντά τε ποιμήνια λαῶν.

ubi senex de antiquis loquens antiquum obtinet.

Ὅν μὴ γινώσκει.] Horatius,

*Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
 Arreptaque manu, Quid agis dulcissime rerum?*

Ὡς πολὺ πονηρότερόν ἐστιν οἱ νῦν ὅτι.] Garrulitas plerunque senile vitium est; itaque senis hunc characterem statuit Horatius, quod sit *Laudator temporis acti Se puero*. Videntur autem οἱ ἀδολέχῃ hoc μεμψιμοιρίας vitio laborare, & præteritam ætatem præsentī anteferre, quia sc. transacta tempora πολλὴν ἰσχυρίαν παρέχουσι, uberem garriendi materiam & amplam sermonum segetem præbent: hinc enim haurire possunt non ad clepsydram modo, sed ad amphoram. Aristot. 2. *Rhet. cap. 15.* senile hoc ulcus τῆς φλυαρίας tangit, διατελῶσι (inquit) τὰ γενόμενα λέγοντες, & rationem subnectit, ἀναμνησκόμοι γὰρ ἡδονταί, *Res præteritas nunquam narrare intermittunt, letantur enim cum eas memoria repetunt.* Et senes quidem antiqua novis, & ante acta præsentibus anteponunt, tum ex morositate quadam seu ἀψυχείᾳ, tædioque rerum præsentium, tum ex voluptate quadam, quam ex rerum ante gestarum recordatione percipiunt. At in garrulo nostro ac locutuleio ista morum ac temporum comparatio, non tam ex animi morbo, quam linguæ pruritu quodam ac intemperie, oriri & profluere videtur. Frequens fere est & in omnium ore antiquitatis encomium, *Laudamus veteres, sed nostris utimur annis*, inquit ille: *Vive moribus antiquis, utere verbis præsentibus*, inquit alter. Quo jure, quave injuria hoc fiat, quandocumque viz. vetus seculum cum præsentī contendimus, saltem quoad vitam ac mores, quod palmam plerunque deferimus antiquitati rerum, non est hujus loci disquirere; certe cauto pede hic procedendum monet sapientiss. mortalium *Ecccl. 7. 10.* Ne dicas, quid putas causa est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt? stulta enim est hujusmodi interrogatio. Acutiss. poeta Martialis ad invidiam hoc refert. L. 5. elegantiss. illo Epigrammate,

Esse quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,

Et sua quod rarus tempora lector amat?

Hi sunt invidia nimirum, Regule, mores,

Præferat antiquos semper ut illa novis.

Et nonnullis interjectis concludit hoc disticho,

Vos tamen ô nostri non festinate libelli,

Si post fata venit gloria, non propero.

Et alibi ineptum quendam declamatorem & hypercriticum sui ævi censorem hoc Epigr. perstringit:

Dixerat ô mores, ô tempora, Tullius olim,

Sacrilegium strueret cum Catilina nefas.

Et interposita post quædam false concludit,

Non nostri faciunt tibi quod tua tempora sordent,

Sed faciunt mores, Cæciliane, tui.

Nec tamen omnino a vero abludit hæc garruli nostri querela: *Loquacem dicere verum* *Quid vetat?* Πολλάκι τοὶ ἀδολέχῳ ἀνὴρ καταχάρειν εἴπῃ. Duram fortasse provinciam suscipiet, (prout nunc sunt tempora, οἷσι νῦν βεγτοί εἰσι) si qui in hac fæce temporum, in ferrea hac ætate— & plane ferrea, præsentis seculi causam contra antiquitatem defendat, & contra ἀδολέχῳ nostrum in arenam descendat. Communis certe hæc opinio est, quæ jamdudum apud plerosque invaluit, ὡς πολὺ πονηρότερόι εἰπν οἱ νῦν ἔσῃ. mundum tam doctrina quam moribus seipso indies pejorem evadere, omniaque in eo jam fluere ἔς retro sublapsa referri, & quotidie vergere in deterius;

Terra malos homines nunc educat atque pusillos;

Ætas parentum pejor avis tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitiosorem: concinit Hom. Odyss. β. 276, 7. Παῖδες γὰρ τοὶ παῖδες ἔσῃ. Quod tamen solide & acute fecisse video nostratem quendam virum gravissimum, atque doctissimum, in libro quem inscripsit *Apologiam provideptia*. Quanquam mihi profecto optima videtur senescentis mundi defensio, quæ re & facto potius quam verbo & scriptis instituitur, si unusquisque sc. pro virili sua nitatur vitæ morumque integritate hanc præsentis ævi calumniam diluere, & palmam eripere antiquitati, & denique hanc garruli sententiam confutare, ὡς πολὺ πονηρότεροι ἔσῃ.

[*Ἀρχαίων.*] Sed ne omnia veteribus tribuamus, & ne nimium sibi applaudat antiquitas, οἱ ἀρχαῖοι veteres ex usu Gr. Ling. sunt etiam simplices, stulti, inepti: Nazianz. Epist. quadam, ἔπος ἀρχαῖός τις εἰμι καὶ μέγας, ita simplex sum ἔς stolidus. Plato in *Euthyd.* ὅτι ἔχων φλυσιῆς, καὶ ἀρχαιότερος εἶ τῷ δέοντι, quia nugaris, ἔς stultior es quam decet. Aristoph. *Nub.* "Ὅτι παιδαῖον εἶ καὶ φρονεῖς ἀρχαῖον, quia puer es ἔς sapis senum deliria. Schol. ἀρχ. μωρὰ, βλάθη, λῆθα. Ἀρχαῖοι οἱ μωροὶ ἐκτελουῦντο, ἀπὸ τῆς ὅτι τῷ Κρόνῳ ἐκείνων ἀρχαίων καὶ ἀπεργμόνων ἀνθρώπων. Sumptum igitur hoc a moribus Antiquorum, qui rudes ac sinceri, ac simplices fuere; minime ficti, nec simulati, ἀνυπόκριτοι καὶ ἀπεφροσύνη, ἀπλῆ-- καὶ βλάθεις, sine fuce, sine fallacia. Atque hoc in laude potius quam in vitio ponendum est. Quod si ita sit, haud sane video,

Q

que-

quomodo nos solari possit, aut causam nostram multum juvare, hæc hujus vocis homonymia. Sint *οἱ ἀρχαῖοι* veteres & simplices, modo sinceri: Simus nos callidi & versuti, & ingeniosi, modo nequam & improbi; non equidem nobis invidet antiquitas. Facile patiuntur *οἱ ἀρχαῖοι* hujus vocis abusum & catachresin. Non mirum si *ἀρχαῖος*, qui proprie *antiquus*, etiam eo deducatur, ut *stultum* & *delirum* significet; cum & *simplex*, qui proprie est *sincerus*, sit etiam *stolidus*; imo & vocabulum *ἀνδρῆς*, quod proprie *hominem bonæ indolis* sive *bene moratum* designat, eo tandem delapsum est, ut *simplicem*, & *ineptum*, *fatuumque* significet. Ita viz. & linguæ pariter & vitæ puritatem simplicitatemque amisimus. Ita bona vocabula degenerarunt, & ex fæce seculi vitium traxerunt, & voces una cum moribus sunt corruptæ. Veteres & vitæ & vocis simplicitatem nobis tradiderunt, nos utramque corrupimus.

Ὡς ἀξιῶι γάρνασιν οἱ πυρεῖ &c.] *Frumenta in foro vili venduntur, vili venit triticum*; id enim proprie *ὥς ἀξιῶι*, *quam vili venit triticum*: quæ quidem quæstio est apud nos magni ponderis, multum enim facit *πυρεῖ πάλαιτα*, & ad faciendam rem nobis conducit *ὁ πυρεῖς*, & plur. *οἱ πυρεῖ*. Ut annona ipsa communis omnium victus est, & qui omnium ore comeditur, ita pretium annonæ communis fere omnium sermo est, & qui omnium ore teritur; & nugaces & futes præsertim homines, *ἀνυπόστομοι* & *σπερμολόγοι*, hæc grana colligunt, ex annonæ pretio garriendi ansam arripiunt, ipsumque frumentum iis sermonis materia: obvium quemque obtundunt frivolis & ineptis quæstionibus, ut *quanti venit triticum*, & *Hora quota est*? Hanc Davo suo *ἀδολεχίαν* tribuit Terent.

Quid turba est apud forum? quid illic hominum litigant?

Tum, *Annona cara est; quid dicam aliud nescio.*

Πυρεῖς proprie *triticum*, *καταχρησ.* quodvis frumentum; coincidit omnino quoad literas & accentum cum genitivo *πυρεῖς* a *πῦρ* ignis, sed distinguitur per quantitatem, quæ in penult. genit. *πυρεῖς* ignis semper est brevis, in nominativo *πυρεῖς triticum* semper longa. Aliud præterea est, quod de hac voce observo; quod cum *triticum* vox Lat. legatur tantum in singulari. (caret enim plurali juxta Gram.) contra *οἱ πυρεῖ* libentius dicunt Græci in numero multitudinis, uti hoc in loco: Sic Hom. *πυρεῖ τε ζεαῖ τε*. Et alibi *πυρεῖς καὶ κεῖθαι* & certe poeta ille, norma Hellenismi, nunquam dicit *κεῖθαι* vel *κεῖθω* pro *hordeo*, sed semper *κεῖθαι* vel *κεῖθας* in numero plurali, quod parvo ematur. *Ἀξιῶν* hoc in loco est *εὐανον*, quod *vili venit* & pretio dignum est: atque ita semper hæc vox significat, cum absolute ponitur, & sine genitivo. Athenæus ex vetere Comico, *ἀξιωτέρως Πωλεῖσιν, ὥς εἶναι, τὸς ἀρτους ἐκεῖ, minore pretio panes ibi vendunt.* Et Aristoph. *Οὐ πώποτ' ἀφύας εἶδον ἀξιωτέρας, δυνωτέρας, nunquam vidi aphyas melius emptas, magis pretio dignas.* Hesych. *Ἀξιῶν εὐανον.* Atque hæc, etsi non Homerica sed Attica, videtur esse propria & primigenia hujus vocis significatio; saltem si originem ejus attendamus. *Ἀξιῶν* enim *παρὰ τὸ ἀξίω* est, autem *ἀξίω* vox τ' *σαδμικῆς*, & idem valet quod *ἐλκεῖν pendere*; *ἀξίω*, *ἀξίω*.

ἀξία, ἀξίον illud igitur est ἀξίον, quod ἀξίον h. e. κατέλαβεν ἡ ζυγὴν lancem in qua ponitur trahit ac deprimit: atque ea merx demum est ἀξίον h. e. εὖανθον, quæ in lance posita, contra pretium appensa, ei præponderat, & plus valoris obtinet.

Πολλοὶ ὁπιδημοῖσι ξένοι.] Etiam hinc garriendi ansam arripit ὁ ἀδελείχης. Nec mirum; solent enim homines extranei & peregrini in civitate aliqua commorantes omnium oculos & linguas ad se attrahere; & personæ & res novæ, & peregrinæ, πολλὰ ἰσορίαν παρέχουσιν εἰσόδου, viz. communis hic humanæ naturæ morbus est τὸ φιλοκαίριον, & jam olim fuit: & imprimis propter hoc notati sunt Athenienses, ad quorum mores præcipue respicit Theophrast. in hoc libello. Hunc novitatis pruritum quo Athen. urbs laborabat, tangit ipsa Sacra Scrip. Act. Apost. cap. 17. vers. 21. Ἀθλωαῖσι ὃ πάντες καὶ οἱ ὁπιδημουῦντες ξένοι εἰς ἐδὲν ἔτιον δουλείου ἢ λέγειν τι καὶ ἀκρίβειαν καίνοτερον. Ubi habemus etiam ὁπιδημουῦντας ξένους, uti hic apud Theophr. hoc est, extraneos, inquilinos, vel inquil. peregrinos; ita enim vertere mallet cum Cl. Beza, quam cum vetere Vulg. hospites advenas. Neq; enim verisimile quoscunque advenas, quicunque Athenas ventitabant, isto Athenien- sium vitio laborasse, sed eos tantum peregrinos, qui ibi conducto domi- cilio habitarent, in urbe morarentur: hi enim cum indigenis ali- quandiu versantes, & cum iis commercium habentes, hanc φιλοκαίριον scabiem (ut ita dicam pruriginem) ab iis traxerunt. Nec profecto hospes aut advena quicunque dicitur ὁπιδημεῖν in urbe aliqua, sed is tantum qui aliquandiu in ea habitat & commoratur. Hoc enim pro- prie est ὁπιδημεῖν, (cui contrarium ἀποδημεῖν per se proficisci, aut peregrini- nari.) in aliquo loco peregre agere, diversari alicubi, & tanquam pere- grinum habitare, peregrinari in aliquo loco. Unde ξένον καὶ παρεπίδημον conjunguntur, Psalm. 39. Quanquam generaliter ὁπιδημεῖν etiam dici- tur qui domi est, vel qui domum est reversus, post peregrinationem, qui inter populum suum est. Hom. Od. A. — ἰφαιὶ ὁπιδήμιον ἐγὼ Σὸν πατέρα dixerunt vel putarunt domi esse, vel domum rediisse tuum patrem; & ὁπιδήμιον, popularis, communis, publicus, unde πόλεμον ὁπιδήμιον pro ἰμρούλεον, apud eundem poetam, bellum popolare, civile, Ὅς πόλεμος ἔστιν ὁπιδήμιος ὁ κρυφὸς.

Τὴν θάλασσαν ἐν Διονυσίων πλοῖμον ἐγὼ.] Ecce, ὁ ἀδελείχης διὰ τρυφῆς τε καὶ ὑγρῶς, terra marique, fermocinandi materiam conquirat atque venatur. Διονύσια sunt Liberalia, seu Bacchanalia, festa scilicet quæ in honorem Bacchi celebrantur. Gemina autem Dionysia ab A- theniensibus agebantur; Una autumnalia, altera verna. Dionysia autumnalia in agris habebantur extra urbem, unde dicta erant Διονύσια τὰ κατὰ ἀγρούς, & Dionysia minora; erant enim tantum παρεσκευὴ quædam seu præparatio ad Bacchanalia verna, quæ majora & antiquiora fuere. Dicebantur porro autumnalia hæc Dionysia τὰ λωῖαια, a λωὸς torcular, videntur enim habita fuisse hæc festa post vindemiam & collectas fruges, & uvas in torcularibus calcatas: tum enim vini primitias Lenæo Libero patri libabant, unde & carmen ὁπλωῖον, quod accinebant ad torcular, dum uvas exprimerent. Op- pian. Cyneg. L. 1. Καὶ βότρυς ἡμετέρων θλίβαν ὁπλωῖα χαίρει, Et botrus seu

feu *racemos vitium premens epilenia gaudet*, torcularium carmen canens, seu carmen ad torcular. Anacr. Μέγα τ' εὖ δὲ κροτῶντες Ἐπὶ λωίοισιν ὕμνοις. Atque hinc etiam mensis, in quo hæc festa agebantur, dictus est Λωαίων, quem alii Octob. alii Novemb. alii Decemb. alii denique Jan. esse volunt. Tanta ubique Grammaticorum pugna atque dissensio est circa nomina mensium Atticorum. Cum vero hæc Lenæa in autumno celebrarentur, probabile videtur mensem Λωαίων non brumalem sed autumnalem fuisse; adeoque Octobri nostro respondisse. Sed Dionys. καὶ ἀγροὺς Posid. mense celebrari ait postea hoc ipso in cap. Theophrastus, ergo Λωαίων erat Ποσειδ. h. e. December, & certe Λωαίων esse mensem hybernium patet ex illo versu Hesiodi,

Μῶν δ' ἢ Λωαίων, καὶ ἡμεῖς βέδρεα πάντα.

Hæc igitur erant Dionysia autumn. seu Dionys. minora, τὰ καὶ ἀγροὺς. Alia sunt majora, quæ sub initium veris agebantur: quorum primus dies ποσειδία dicebatur a relinendis doliis (a πῖθ' & οἶν') tum apertis doliis liberalius bibentes, Liberoque litantes, Genio indulgebant; atque hæc erant Διονύσια τὰ καὶ ἄστυ, quæ intra ipsam urbem, non in agris, habita; & simpliciter τὰ Διονύσια, ut priora τὰ Λωαία.

Alii triplicia Liberalia fuisse volunt; Dionysia Ruralia, τὰ καὶ ἀγροὺς, quæ Posideone (ut postea Theophr.) quæ & Dionysia simpliciter, & Dionysiaca majora, quæ Anthesteria, & denique Urbana, τὰ καὶ ἄστυ, quæ Elaphebolione celebrantur: Horum Dionysiorum prima & secunda annua erant, tertia trieterica. Hactenus igitur conciliari possunt hæc discrepantes sententiæ circa hæc Dionysia; quod Διονύσια, saltem annua, duplicia fuerunt, Minora in agris, quæ mense Posideone, & Majora in civitate, seu Dionysia καὶ ἐξοχῶν, quæ Anthesterione agebantur: & certe Harpocrat. Suidas, Schol. Aristoph. itemque Schol. Thucyd. alique Gram. gemina tantum Liberalia seu Dionysia apud Athen. videntur agnoscere, majora & minora, vetera & nova, Anthesteria sc. & Lenæa, Urbana & Ruralia; qui & omnes mensem Lenæona & Posideona pro eodem sumunt. Locus est in Hesychio corruptus, qui contrarium sonat, nescio tamen an evincat, in voce Διονύσια. Διονύσια ἢ εὐρὴ Ἀθλῶν, ἢ Διονύσιον ἦν. Τὰ καὶ καὶ ἀγροὺς, μηνὸς Ποσειδῶντος. Τὰ δ' ἐκλαῖα μηνὸς Λωαίωντος: τὰ δ' ἐν ἄστυ Ἐλαφεβολίωντος ubi videtur Hesych. facere triplicia Dionysia, trinis distinctis mensibus celebrata. Sed quia illud ἐκλαῖα est vox nihili, nonnulli pro ea substituunt, Λωαία alii ἀρχαία, ac si per ea intelligerentur Dionysia majora & antiqua, quæ Anthesteria dicebantur, & Anthesterione mense, h. e. Februario fiebant: volunt itaque menses Lenæona & Anthesteriona eundem esse. Alii (quibus placet duplicia tantum fuisse Liberalia, inter quos Casaub. alique, quibus ego etiam accedo) legunt τὸ δ' παλαι Λωαίωντος, ut sensus sit, Dionysia ruralia agebantur mense Posideone, quem & olim Lenæonem idcirco vocabant, viz. Posid. & Λωαίων idem erant menses sub diversis nominibus. At quidni mihi etiam liceat conjecturam meam interponere? quid si ergo legamus pro τὰ δ' ἐκλαῖα μηνὸς, τὸ ἐνθένδε καλεσθῆναι Λωαίωντος: ita ut καλεσθῆναι (quod forte scripsit Hesychius) vitio Librariorum corruptum

raptum fuerit in *κλαῖα μὲνός*. Dionysia καὶ ἀγρὺς Posideone celebra-
bantur mense; qui exinde *Λωαιών* dicitur a Baccho Lenæo, & *λωὸς*
torcular. Sed de hoc mense Lenæone, an Posideon fuerit, an Anthes-
terion, plura posthac.

Quandocunque *Διονύπια* absolute legimus apud Atticos scriptores,
Dionysia majora, quæ & Dionysia verna, intelligere debemus, uti
in hoc loco Theophrasti; hæc enim Bacchanalia sub initio veris ce-
lebrari solita. Ineunte autem vere etiam maria aperiri solent, quæ
hyeme claudebantur. Hyberna navigatio quam intempestiva & pe-
riculosa sit, & experientia docet, & veteres passim testantur, unde du-
rante & instante hyeme mare dicebatur clausum, ut exacta solutaque
apertum. Hieron. in *vita Paula* ad Eustoch. *Tandemque exacta hye-*
me, aperto mari, redeuntibus ad Ecclesias suas Episcopis, & ipsa voto
cumeis ac desiderio navigavit. Hodie profecto nunquam clauduntur ma-
ria, fervent navigationes non minus hyeme quam æstate; adeo audaces
nunc omnia perpeti mortales. Maria autem antiquitus clausa diceban-
tur a tertio Id. Novemb. usque ad sext. Id. Martiarum; testantur Pli-
nius, Vegetius, alii. Dulciss. poeta Horat.

Trahuntque siccæ machine carinæ,

hoc est, exacta jam hyeme homines denuo se ad navigationem com-
parant, navesque siccæ, quæ mensibus hybernis in littore stabant,
nunc sub veris adventum machinis in mare trahuntur. Vetat Hesio-
dus post Pleiadum seu Vergiliarum occasum (*i. e.* sub finem Octo-
bris vel sub initium Novembris) navigare; *h. e.* post finem Autumni;
quod eo tempore mare maxime infidum, & turbulentum esse soleat.

Εὖτ' ἂν Πληιάδες δύνῃσι βροχὸν ὠρίωνται

Φεύγειναι πίπῃσιν ἐς ἡερειδέα πόντον,

Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύειν αἰῶται,

Καὶ τότε μηκέτι νῆες ἔχουσιν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ, &c.

Vergiliæ enim ortu suo ut æstatem incipientem indicant, ita oc-
casu ineuntem hyemem testantur, adeoque totum annum (ut ali-
cubi ait Theophr.) *διχοπομεῖσιν ἀνατέλλεσθαι τε καὶ δύμεναι*. Mense autem
Maio oriuntur 44. circiter diebus post æquinoctium vernum, & oc-
cidunt totidem fere diebus post æquinoctium autumnale. Orientibus
ergo Vergiliis mare aperiri olim incepit, occidentibus claudi.

Ex] Præpositio hæc præter alia significata quandoque etiam tem-
pus designat; ut apud Latinos Scriptores *a* vel *ex*; ut *μέχρι δαίης*
ἐξ ἰωδινῆς, *a prima luce usque ad vesperam*, ἐκ πολλῆς, sub. χρόνου, *ex longo*
tempore. Sic ἐξ ἀπαλῶν ἀνύχων, ἐκ νέων, *a pueritia*. Οὐ μικρὸν διαφέρει,
τὸ ἕως ἢ ἕως ὧδε ἐκ νέων ἐδίξεσθαι, ἀλλὰ παμπόλῳ, μᾶλλον ὃ τὸ πᾶν.
verba sunt Philosophi plane aurea *Ethic.* lib. 2. Idem princeps Philos.
in loco huic Theophrasteo non absimili *viz.* I. *de Gen. Animal.* ubi
ostendit varias acceptiones hujus præpositionis ἐξ, cum deest aliquid,
ἐκ τῆς γενέσεως vel ἔτι) & γὰρ οὐδ' ὥς τὸ δὲ μετὰ τὸ δὲ, οἶον ἐκ τῆς Παναθηναίων
ἡμέρας. Ex Panathenaïcis *i. e.* post Panathenaïca incipit navigatio;
quod de minoribus Panathen. intelligendum est. Geminum enim

erat illud Minervæ festum, Panathenaïca & minora & majora: minora quotannis, majora unaquaque pentaeteride, hoc est, quinto quoque anno agitata. Suidas ex Harpocrat. Διτὰ παντ. ἤγτο Ἀθωνῆσι τὰ μὲν καὶ ἐκαστον ἐνιαυτὸν τὰ δὲ διὰ πεντατηρίδος, ἀ καὶ μεγάλα ἐκάλει. Majora mense Hecatombæone, sive Junio agebantur; minora autem Thargelione, hoc est, Martio vel Aprili. Quando igitur ait Philosophus ἐκ τῆς Παν. ὁ πλες non de quinquennialibus & majoribus, sed de annuis & minoribus sumendus est; tum enim mare aperiri, ac iterum navigari cæptum est; non Junio scilicet, sed vel Aprili, vel Martio, vel etiam sub finem Februarii. Joh. 6. 66. ἐκ τῆς πολλοὶ ἀπῆλθον. Vulgaris ambigue ex hoc, Erasmus & Beza ex eo tempore, uti & nos vertimus, subaudito χρόνος. Syrus tamen & Arabs, propter hoc verbum, propter hoc scilicet quod dixerat, ac si præpositio ἐκ non esset temporalis, sed causalis; certe ἐκ pro διὰ i. e. propter, sæpe usurpatur a Græcis; neque tamen necesse est ut in hoc loco Evang. hanc significationem obtineat; neque sensus id postulat. Ἐκ τῆς est ἐκ τῆς χρόνος, ex illo, exinde, ex illo tempore: ut in alio loco ejusdem Evangelistæ Cap. 19. viz. ἐκ τῆς ἐξήτης ὁ Πιλάτος ἀπολύσει αὐτόν, ex eo tempore quarebat Pilatus eum dimittere. Horat. qui præ omnibus Latinis poetis maxime ἑλληνίζει, Lib. 1. Sat. 4. —ex hoc ego sanus ab illis, —ex his præceptis paternis, Lambinus exponit: potius ex hoc i. e. ex hoc tempore, ἐκ τῆς, more Græcorum.

Πλαῖμον.] a πλες, οὐς, οἶ, πλεῖμ@, & ο mutato in ω ad corroborandam vocem, πλαῖμ@. Ut à περὶ, ιμ@, ab ὀψέ, ιμ@, à πένθ@, ιμος, sic παίδιμ@, κείλιμ@, κώδιμ@, αἰέλιμ@ & similia: est enim hæc adjectivorum in μ@ una ex terminationibus Græcorum paragogicis, quibus adjectiva sua a substantivis formant & deducunt. Habet hæc vox accent. in antepenultima, πλαῖμ@, ut περὶμ@ a περὶ. Cum tamen περὶνός ab eodem fonte dimanans, & idem fere significans, acutatur in ultima. Notetur igitur hæc Regula: Cum adjectiva a substantivis derivata triplicem habent terminationem in @ impurum, viz. in ι@, υ@ & μ@. Quæ terminantur in ι@ & υ@ fere sunt oxyt. at quæ in μ@ omnia sunt barytona. Et quidem in ι@ desinentia semper acuuntur omnia sine exceptione, ut μουικός, ἀνδροπικός, λιγνός &c. sic ea, quæ desinunt in αν@, ut ῥιγδανός, πιθανός, ἡπιθανός, ἐπιθανός, & pleraque etiam in εν@ ut περὶνός, δεινός, χειμερινός, & temporalia omnia; sed non materialia, nam ea fere sunt proparoxyt. ut λίθιν@, ξύλιν@, πῆλιν@, φέριν@, κρυσαλλιν@, ἀδαμάντιν@, &c. Jam vero desinentia in ιμ@ omnia sunt barytona, & in antepenult. accentum habent; ut περὶμος, ὀψιμος, κείλιμος, κώδιμος, παίδιμος, πένθιμος, αἰέλιμος, τερριμος: sic ἐπίτριμος apud Hom. ad quam vocem Eustath. hanc ipsam regulam tradit. Τὰ διὰ τῶ ιμ@ ἑστὶ δὴ συλλαβὰς, περὶ παροξύτων. Sic κωδάλιμ@, εἰδάλιμ@, & πονάλιμ@, quæ tria HomERICA sunt & poetica, & fiunt per epenth. syllabæ αλ, ut à κώδε gloria κώδιμος, & κωδάλιμ@, præclarus, gloriosus; ab εἶδ@ forma, pro εἶδιμ@ εἰδάλιμ@, à πύκα, prudenter, πύκιμ@, interposito & inter-

interjecto etiam in prima syllaba, πεινυαλιμῶ, prudens, sapiens. Hoc adjectivum πλωῖμῶ, significat tam active quam passive: dicitur enim & θαλάσσι πλωῖμῶ, mare sc. navigabile, quod navigari potest, & ναὺς πλωῖμῶ, navis quæ navigare potest, vel quæ apta est ad navigandum. Thucyd. Lib. I. utroque modo usurpavit, Οἱ δὲ ταῖς πλωῖμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀθηναίων ναῶν, καὶ αὐτοὶ ἀντέπλεον, Illi autem cum suis navibus quæ ad navigationem adhuc erant aptæ, πληγίσαις μὲν, δουρῶν δὲ πλεῖν. ut exp. Schol. Et in eodem libro, non procul ab initio, passive, Καταστάνῃ δὲ τῇ Μίνω ναυτικῇ, πλωῖμῶν τε καὶ ἐγένετο παρ' ἀλλήλων, ubi πλωῖμῶν τε absolute & elliptice suo more posuit, subaud. sc. τὰ πλάγη, vel τὰ χωρία, vel τὰ τῆς θαλάσσης, Cum Minos classem instruxisset, maria liberius ultro citroque navigare caperant, πλωῖμῶν τε ἐγένετο.

Ei ποιήσῃν ὁ Ζεὺς ὕδωρ.] Si Jupiter aquam fecerit, h. e. si pluerit, ποιῇν ὕδωρ est ὕειν aquam facere, pluere: ὕδωρ enim ab ὕω pluo, affluendo δ, ut πίδαξ fons a πῖω. Chorus senum Atticorum apud Aristoph. in Vespis, καὶ ἔα ἔσθ' ὅπως ἐχ' ἡμεῶν πεπείσθον τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἀνὰ γαίης ἔχει τὸ θεὸν ποιῇται, necesse est ut per 4 integros dies abunde pluat, ubi eadem omnino phrasis occurrit; dicitur enim ibi θεὸς ὕδωρ ποιῇται, ut hic Ζεὺς. Fuit igitur hic Atticæ plebis idiotismus, cum pluviam significare vellent. Videtur hæc phrasis primo aspectu Gorgiana & tumida, διδυμασώδης καὶ ὑπερβολικῇ, τεχνικῇ, imo παρατεχνώδης. quales illæ sunt, quas notant Rhetorum filii, nimium tumorem & fastum redolentes; imprimis Longinus περὶ ὑψους, Hermogenes περὶ ἰδεῶν, & Lucianus in Lexiphane: ut cum Gorgias dixit, Εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν Ζεὺς, καὶ γῆρας ἐμφυχεῖ τὰ φρονήματα, qualia nonnulla etiam in Platone Critici & inveniunt & reprehendunt. Sed profecto nihil tale in hac phrasi; nec cothurnata hæc, & tumida, & sublimis dictio τῇ ἀδολείᾳ, sed communis, & humilis, atque vulgaris. Sic enim Athenis vulgus loqui solebat cum pluviam vellent exprimere. Nec quicquam habet hæc Græca phrasis commune cum nostra vernacula, qua utimur de reddendo lotio, cum dicimus, aliquis ὕδωρ ποιῇ. nedum respicit Theophrastus ad portentosum illud & plus quam dithyrambicum Strepseudis in comædia, qui cum pluviam dicere vellet, dixit se putare Jovem διὰ κοσκίνου ὕρειν, non minus ridicula quam audaci metaphora. Ζεὺς ὕδωρ ποιῇ, Attice nihil aliud est quam Ζεὺς ὕει. Ζεὺς autē est ἀνὴρ, trita jamdudum puerisque nota allegoria. Unde Jupiter & Juno σύζυγος καὶ συγγενὴς, conjuges & cognati. Ζεὺς & Ἥρα Ἥρα autem est ἀνὴρ per metathesin. Horat. Nivesque deducunt Jovem, ubi videtur esse Hypallage quædam pro Jupiter demittit nives. Notum illud Ægyptiorum in Græcos dictæ apud Herod. in Euterpe, quod viz. ad cœli Jovisque nutum & voluntatem viverent, unde nisi Jupiter plueret, fore ut miseri Græci strenue esurirent. Εἰ μὴ ἐθέλῃσι σφίσι ὕειν ὁ θεός, ἀλλ' ἀνχμοὶ διαχέσθωσι, λιμὸς οἱ Ἕλληνες ἀρεθίσοντες. h. e. εἰ μὴ ποιήσῃν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, λιμὸς τεθνήσκον οἱ Ἕλληνες. & certe nisi Deus det ὕετον προῖον καὶ ὄψιον, πάντα ἀνχμοὶ καὶ λιμὸς κατέχουσιν, squalent sub cœlo omnia, sterilescit terra mater, nec finum aperit, nec fundit

fundit fructus suos, vel (si metricè mavultis)

*Heu! frustra siccis mandant sua semina sulcis
Agricole, frustra squalentem vomere glebam
Proscindunt, primæque prementes ubera matris
Solicitant: avido non parent arva colono.*

Jupiter est auctor & pater pluviae, ideoque Nilus *Jupiter Ægyptius* ab antiquis dictus, Αἰγύπτιος Ζεὺς. Αἰγύπτιος Ζεὺς Νεῖλος, Parmeno apud Athen. qui Jovis vicem supplet, annuaq; sua inundatione pluviarum defectum in Ægypto compensat. Unde eleganter Philo Nilum appellat ἀντίμιμον ἔχοντα & ex eo Heliodorus, h. e. *amulum cæli*, seu *imaginem*, seu *vicarium*. Philo L. 3. de vita Mosis, Θεοπλαστῆσι τὸ Νεῖλον Αἰγύπτῳ, ὡς ἀντίμιμον ἔχοντα γινώσκει, Ægyptii Nilum pro Deo habent, tanquam cæli *amulum*. Idem egregie Lib. 1. de vita ejusdem, Ἦν πολλάκις ὑετὸν ἦνε γκεν· ὁ γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμὸς καὶ ἐκαστον ἐνιαυτὸν ταῖς ὀπιστάσαισι πλημμυρεῖται ὅταν ἀρδεύῃ ταῖς ἀράχας, τί ἕτερον ἢ ὑετὶς ὅτι καὶ τῶθεν ὀπνίφων; Iterum Lib. de profug. Νεῖλος μόνον ἐκ ἀντίμιμον ἔχοντα δυνάμειν ὀπισθὲν ἰκνυμένη δοκῶν· ὁ γὰρ χρόνος ταῖς ἄλλαις χώραις ἔχοντος, τὰτ' Αἰγύπτῳ πέρας ἀκμαζόντος ὁ Νεῖλος ὅτιν' ὁ μὲν γὰρ ἀναδεν ὀπί γαῖαν τὸ ὑετὸν ἀποστέλλει, ὁ δὲ καὶ τῶθεν ἀνα, τὸ παροδοξότατον, ὕων ἀρδεῖ ταῖς ἀράχας· sed nescio quo me abripuit æstus & inundatio hujus fluvii, vel potius torrens orationis Philonianæ. Pindarus eadem ratione & Nilum appellat *Saturnium* in *Pyth.* IV. Νεῖλοιο πρὸς πῶτον τέμιντο Κρονίδαι, ubi Schol. Κρονίδαι τὸ Νεῖλόν φησιν· ἀναλογίᾳ γὰρ τῷ Διὶ ὁμῶς τοῦ Νεῖλου ὕδωρ.

[*Ἀγεὶν εἰς νέωτα γεωργήσῃ.*] *Agrum in annum sequentem colet*; id quod minime necesse erat ut cuiquam diceret: quid enim hoc novi est, aut quid mirum, aut quid mea hoc scire refert, si quis hoc anno rus suum exerceat spe messis futuræ anno proximo; hocce adeo novum, adeo mirum? imo mirum, si non. Et omnino nullum est ex hiis dictis atque sententiis τῇ ἀδολείᾳ, quin merito ei occini ac regeri possit tritum illud, *quid tum postea, aut quid exinde, quid hoc ad me, vel quid hoc ad rem? Hoc ad me pertinet, Ole, nihil.* Sed fruatur sane hic garrulus sua φλυαρίᾳ, liceat modo & nobis aliquantulum cum Grammaticorum grege φλυαρεῖν. *Eis νέωτα in annum sequentem.* Νέωτα adverbium est temporis, nec unquam legitur nisi cum hac præpositione εἰς præced. εἰς νέωτα. Derivatur & compon. ex νέω & ἐν, quasi diceret *in novum annum*. Sic enim mallet, quam cum Etymol. nescio quomodo ab ἐν annus, ἐνοστα. νέωστα, νέωτα, νέωστα. Huc spectat proverbialis ille senarius, qui habetur apud Suidam, aliosque Græcos paroemiographos, Αἰὲ γεωργὸς εἰς νέωτα πλέσσει,

Agricola est dives, sed in annum sequentem.

Unde & illud culti Tibulli de cultura agri,

Spes alit agricolas; — Promissis dives; Quin &

Spe dives quilibet esse potest.

Huic contrarium est (si modo tempus recipit contrarietatem) & huic adverbio oppositum quodammodo est alterum illud, πέρυσσι. h. e. *anno superiori seu anno præterito*; quod aliquando cum præpos. aliquando sine præpos. legitur: cum præpos. ἀπὸ, bis in 2. Epist. ad Cor.

ἀπὸ πέρυσι, anno superiori. Medium quodammodo inter hæc duo est adverbium σήμερον, vel potius, τήμερον, hoc anno; potius (inquam) τήμερον, nec enim assentior Etymologo, qui τήμερον Atticum esse vult pro σήμερον. Atque ita vulg. Lexic. σήμερον hoc anno, pro quo Attice τήμερον. Sed primo exemplum desidero ubi σήμερον hoc sensu legatur; communiter enim dicitur τήμερον. Deinde σήμερον plur. est a σῆς tineas; vitanda ergo συνίμπτωσι nominis & adverbii: denique Etymon hujus adverbii ostendit τήμερον commune esse, & non ex Attica tantum dialecto, pro σήμερον, quid enim aliud est τήμερον quam τὸ ἔτερι vel τὸ τῷ ἔτει, hoc anno? Πέρυσι unde dicatur, nemo quisquam ex Gramm. nos docet, quibus alioqui solenne est circa has vocum derivationes λεπτολογεῖν: nec mihi in promptu est ejus probabile aliquod Etymon afferre, nisi quis ab altero adverbio velit deduci, viz. a πέρα trans, vel supra, πέρυσι superiore anno. Hæsi aliquantisper diutius in hisce tribus adverbiiis, (πέρυσι, anno superiore, τήμερον, hoc anno, νέωτα in annum sequentem) ut hisce dignoscere & demirari liceat felicitatem atque copiam hujus linguæ, cui suppetunt hæ singulæ voces ad exprimendas singulas has annorum differentias, præteritum, præsens, & futurum. Lingua certe nostra ad periphrasin hic cogitur; caret enim uno vocabulo, quo ullum ex hisce tribus designet; sic & Lat. opinor etiam & aliæ. Eis νέωτα, & sic semper cum hac præpositione εἰς, quin & alia adverbia temporalia præfixas habent præpos. sed libere; leguntur enim sæpissime per se, & sine præpositione, solum hoc adverbium νέωτα (quod scio) hanc præpositionem εἰς tanquam comitem individuum semper habet secum conjunctam. Generaliter igitur hæc Regula observetur: Adverbia temporis sæpe habent præpositiones sibi præfixas, & (quod amplius est) etiam sine mediante articulo; quod in aliis adverbiiis vix, aut ne vix, videre est. e. g. ἀπὸ πέρυσι superiori anno, εἰς νέωτα in annum sequentem, sic αὔριον in crastinum, ἀπὸ τότε exinde, ab illo tempore quarebat, &c. sic ἐν τότε ex eo tempore; quod licet Critici quidam ὑπερχηρίζοντες damnent tanquam Σολοικισμὸς, & nominatim Lucianus, in Soloecista, & Phrynichus, in Vocibus Atticis, ἐν τότε (inquit) κατὰ μὴδέν τι χρόνον εἴπης, ἀλλ' ἐξ ἐκείνου. Aristot. tamen, non minus puræ dictionis quam philos. exemplar, hoc modo locutus est 3. de Hist. An. ἀλλ' ἐν τότε ἀποθνήσκει, exinde moritur. Hæc igitur, ut & forte alia, cum præpos. ponuntur, sed divisim. Jam tria sunt (quæ observavi) adverbia temporis, quæ cum præpos. leguntur conjunctive, una voce; ea sunt ἐπὶ, ἄρτι, πάλαι, ut εἰπέτι, ἐξέτι, quo & Hom. utitur, ἐξέτι πατερόν, jam inde a majoribus: sic ἄρτι in N. F. i. e. ab hoc tempore, Vulg. a modo, parum Latine: sic ἐκπάλαι, πάλαι. His addi potest adverbium ἄπαξ, quod & cum præpos. conjunctim legitur, ut εἰσάπαξ, καθεύπαξ. Sic ab ἱπείτα & ὀπίθε, μετέπειτα, & μετόπισθε. Hæc jam omnia, sive divisim, sive conjunctim, cum præpositione leguntur, idque frequenter sine mediante articulo. Solum adverbium præsentis temporis sc. νῦν, cum præpos. nunquam legitur, sine articulo intercedente: nec enim unquam dicitur ἀπὸ νῦν, sed ἀπὸ τῷ νῦν, nec ἐν νῦν, sed ἐν τῷ νῦν, subaud. sc. χρόνον. Κατακλιθεὶς fortasse hæc

hæc & λεπότερα τῷ δέσῳ alicui videbuntur; sed non alienum duxi in his adverbiiis temporis parum temporis insumere, ne unquam in posterum negotium facestant.

Ὡς χαλεπὸν ὄναι τὸ ζῆν.] *Quod difficile est vivere. h. e.* difficiles sunt vivendi rationes, *'Tis a hard World*; hoc vulgo etiam apud nos observavi garrulis & otiosis hominibus frequenter in ore esse, qui cum nihil præterea habent quod dicant, hoc sæpius inculcant, ὡς χαλεπὸν &c. Quanquam profecto hodie nimio nimis vera est hæc querimonia, ita ut, citra omnem ἀδολεχίαν notam aut suspicionem, merito usurpari possit. Τὸ ζῆν, vivere, pro vivendi ratione, ἀφορμῇ τῷ ζῆν. Et βίῳ utrumque significat, tum ζῶν, tum ἀφορμῇ, tum vitam, tum vite subsidia & adminicula: & certe nisi quis habeat τὰ πρὸς τὴν βίαν, eaque,

Queis humana sibi doleat natura negatis,

omnis βίῳ est ἀβίῳ, nec est vita vitalis. *Non est vivere, sed valere vita*, h. e. bene & commode vivere, quæ ad bene vivendum requisita & necessaria sunt habere; hæc demum vita dicenda est, τὴν ἐστὶ τὸ ζῆν. His qui destituitur, cum lasciva illa vidua (licet alio sensu) ζῶν τέθνηκα, *mortuus est dum vivit*; sine his homo non est homo, sed umbra hominis, & cadaver ambulans. Quod si hoc tantum, vivere sit, viz. bene vivere, quam parum vivimus, imo quam pauci vivimus. *Diu fuit, sed parum vixit*, dictum de homine nescio quo. Suaviter & eleganter (ut omnia) Martialis Epigr. lib. 6. 70. describens hanc χαλεπότητα τῷ ζῆν,

*At nostri bene computentur anni,
Et quantum tetrica tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores,
A vita meliore separentur,
Infantes sumus & senes videmur.
Ætatem Priamique Nestorisque
Longam qui putat esse, Martiane,
Multum decipiturque falliturque,
Non est vivere, sed valere, vita.*

Huic χαλεπότητι τῷ βίῳ seu vite difficultati contrarium est εὖ ζῶεν, & βίῳ ζῶεν. utrumque apud Hom. prius Od. 9.

Ἦσαν ὃ δμῶες μάλ᾽ αἰ μωροί, ἄλλὰ τὲ πολλὰ,
Οἷσιν τ' εὖ ζῶσι καὶ ἀφνειοὶ καλέοντες.

Per qua vel ex quibus homines bene i. e. prospere vivunt, & locupletes vocantur. Atque hinc εἰ μὲθ' Ὅμηρον εὖζῶϊαν composita voce dixerunt. Οἱ μὲθ' Ὅμηρον σοφοὶ καὶ τέττα σιωδίντες, εὖζῶϊαν τὴν εὐδαιμονίαν φασίν, inquit Eustathius. Aristot. Eth. Cap. 8. Σιωάδει ὃ πρὸ λόγου καὶ τὸ εὖ πράττειν τὴν εὐδαιμονίαν. χεῖδον γὰρ εὖζῶϊα πρὸς εἰρητείαν καὶ εὐπραξίαν ἢ εὐδαιμονίαν. sc. Beatitudo est εὖζῶϊα quædam & εὐπραξία. Bene vivere, εὖ πράττειν, est εὐδαιμονεῖν, beatum esse, Horat. *Celso gaudere & benè rem gerere Albinovano*, Κέλσῳ χαίρειν καὶ εὖ πράττειν, est enim purus putus Hellenismus. Jam βίῳ ζῶεν (quæ altera erat phrasis Hom.) videtur,

videtur esse quiddam amplius quam εὖ ζῆν· tribuitur a poeta siquidem solummodo Diis Immortalibus Il. 2. Θεοὶ βέλτε ζῶντες, quod omnino idem est quod Θεοὶ μακάρες, Dii facile viventes i. e. feliciter, ἀπώνας καὶ ἀμόχθως ζῶντες, sine labore, sine arumna viventes, Hesychius. Unde & iis, quos in Elysiis campis & insulis fortunatis degere somniabat, ῥήϊστω βιοτλὸν assignat idem poeta Odyss. δ.

Ἀλλὰ σ' ἐς Ἡλύσιον πεδίων &c.

Atque hinc est quod ἀπερξίαν τῆ βίᾱ, h. e. prosperum vitæ cursum & constantem rei secundæ tenorem, & fortunæ indulgentiam nullis casibus nec difficultatibus interruptam Græci vocarunt ῥασιώνω. Isocr. Evag. Ὀλίγαις πόνοις πολλὰς ῥασιώνας κτώμεθα. Paucis laboribus multas felicitates, vel multam prosperitatem parabat. Naz. Orat. 3. Ζῶσι βίον ἀλόγων, τὸ πρὸς ἡμέραν καὶ τὸ παρὸν αἰεὶ βιοτεύοντες, inī τὰ τὰ τῇ ἐπιβίῳ ῥασιώνῃ μετεβύτες τὸ βουδαιμονεῖν, Brutorum more, in diem atque in præsens semper vivunt, ac sola hujus vitæ prosperitate beatitudinem metiuntur. Polyb. 6. de Athenienfi Rep. Διόσα μὲν γὰρ εἴησι τὰς μεγίστας καὶ εὐνοτάτας ἀπειρίσεις διὰ τὸ τλῶν τῇ δῆμῳ καὶ τλῶν τῇ ἀπορροσώτων ἀρετῶν, ἐν ταῖς ἀπειρίστοις ῥασιώνας εἶναι πῶς καὶ ἀλόγως εἴησι σφάλλεσθαι. — ἐν. τ. α. β. i. e. in rebus prosperis & tranquillis, cum nullum erat periculum; ἀπειρίας, infortunium, calamitas, periculum; ἀπειρία, expers infortunii seu periculi. Alioqui ῥασιών τῇ βίᾱ apud Att. scriptores significat vitæ frugalitatem & parsimoniam. Lucian. de Demonacte, τῇ χήματι καὶ τῇ τῇ βίᾱ ῥασιώνῃ ἅ Σινωπέα Ζηλοῦν ἔδοξεν, Habitu & vitæ frugalitate Diogenem emulari videbatur: convictus faciles, sine arte mensa, h. e. ῥασιών τῇ βίᾱ.

Δάμππος μυσθίοις μεγίστω δᾶδα ἔσῃσι.] Damippus iste qui fuerit, minime nos docent Interpretes; nec fortasse id multum refert. Nulla certe ejus mentio apud auctores (quantum reperio) nec uspiam alibi ejus nomen occurrit. Ita licet maximam facem & lucernam præ se ferat, tamen nescio quomodo in tenebris & in obscuro est: & forte tantum dicis causa hoc nomen adhibetur à Theophr. pro ὁ δεινός, Titius, aut Sempromius apud Jurisconsultos. Per Mystéria hic, Eleusinia sive Cereris sacra intelligenda sunt; ea enim κατ' ἐξοχὴν dicebantur μυσθία, unde Arist. Rhet. lib. 2. c. 24. τὰ μυσθία πασῶν τιμωτάτη τελετὴ, quæ noctu sc. peragebant. In sacris autem Eleusiniis faces accendi solitæ in memoriam Cereris, quæ accensa face amissam quærebat Proserpinam. Dicta hæc cæremonia δαδὲχίς & λαμπραδηφορία, de qua passim apud scriptores Atticos. Quamvis autem δᾶδα ἔχειν general. dicatur quicumque facem tenet, aut gestat, aut alteri præfert (unde & metaph. δαδὲχεῖν est καθιγεῖν, docere, viam sc. alteri commonstrare & præferre) proprie tamen & specialiter de eo dicebatur, qui in festis illis Eleusiniis Daduchus fuit. Unde nec quivis facem gestans δαδὲχθαι dictus, sed qui in Eleusiniis hoc ministerium obibat, is enim δαδ. κατ' ἐξοχὴν qui etiam hoc munere per totam vitamungebatur. Eustath. ad Il. A. Διφέρει οὐ δᾶδα ἔχων ἀπλῶς, καὶ ὁ ἐν τοῖς κατ' Ἐλευσίναν μυσθίοις δαδὲχθαι. Multus Lampadum sive Lucernarum usus Græcorum sacrificiis, & certaminibus; unde

unde frequens mentio τ' λαμπάδου, & λαμπαδηφορίας, λαμπαδηδρομίας, δαδυχίας &c. & ad λαμπαδηδρομίαν alluisse creditur Deus in Evang. cum dixit, *Sint lumbi vestri præcincti, & lucerna in manibus vestris.* Sed non possum jam hæc prosequi, nec in hoc stadio decurrere, etsi ἡ ἀδολύχης mihi facem præfert. In genere, ne hæc temere confundamus, hæc tria inter se differre notandum, δᾶδα vel λαμπάδα φορεῖν, δᾶδα vel λαμπάδα ἔχειν, & δᾶδα vel λαμπάδα σῆσαι. Λαμπάδα φορεῖν dicebatur, qui ἐν ἀγῶνι τ' λαμπάδου, in lampadis certamine, accensa face currebat; & hæc fuit λαμπαδηδρομία. δᾶδα vel λαμπάδα ἔχειν dicebatur proprie ὁ δαδύχου in Eleusiniis, quod proprium & peculiare munus in mysteriis, ut diximus. Denique λαμπάδα vel δᾶδα σῆσαι dicebatur, qui lampadem vel lucernam Cereri in his sacris honoris causa offerebat; ubi videtur æmulatio & concertatio quædam fuisse, quis maximam facem accenderet. Unde qui primas in hoc officio obtinuerat, & aliis præluxerat, is passim famigeratus, & in omnium ore habebatur, uti hic noster Damippus, qui μεγίστην δᾶδα ἔσκησε. Neque tamen hic experimentum & specimen aut roboris aut virium corporis fuit (quod vir magnus videtur sentire) fuerit licet hic homo cum sua luce Polluce robustior, fuerit licet alter Castor ὁ Ἰπποδάμου vel Δάμωπος iste. Cultus tantum hoc & religionis certamen, non virium nec roboris fuit. Qui enim μεγίστην δᾶδα ἔσκησε, qui maximam facem Cereri consecrasset, is maxime honorasse hoc numen videbatur. Atque hic commode mihi in memoriam venit illud pessimi cujusdam nautæ, qui aliquando in magna tempestate Dnæ Mariæ Lauretanæ vovit, se, modo ex illo periculo evaderet, lucernam ei adoliturum magnitudine malum suæ navis æquantem; cum vero salvus ad portum venisset, eam digitali cereo jussit esse contentam. Nam nescio quomodo hæc λαμπαδύχης, ut & alii etiam ritus superstitiosi, ex Ethnicorum sacris in Christianorum templa irrepserit, & nos ex eorum face facem accendimus. Et certe perantiquum fuisse cereorum usum in re sacra, etiam apud Christianos, negari non potest. Quod si cui hoc obscurum sit, Patres hac in re lucem facient. Exstat omnino apud Nazianz. (ne quis dubitet) ἐπὶ τὰ ἄγια φῶτα. Sed fortasse inanis hæc idolomania & cereorum usus in sacris, utpote Gentilem superstitionem redolens, viris piis & cordatis jam dudum merito displicuit. Fervet tamen adhuc in Ecclesia Romana: nempe populus ille, ut Athen. olim, δειπνῶντες μόνεσσι εἰς, & cereus in vitium superstitionis flecti, cereos adhuc retinet etiam in hac luce Evangelii; at quid hoc aliud est, quam in meridie, splendente sole, facem accendere, & inani hac lucernarum pompa verum pietatis lumen obfuscare? Apud nos hodie festum illud, quod Orient. Ecclesia *Hypapanten* vocat, à lucernis tum solitis accendi etiamnum vulgo appellationem retinet. Sed quicquid sit de nomine, res certe ipsa jampridem extincta & explosa est.

Δᾶδα.] Nomen hoc monosyll. δαῖς tria significat, *convivium*, *facem* seu *lucernam*, & *pugnam*. Et quia *facem* ergo *pugnam*, est enim proprie δαῖς pugna ardens, quam Hom. eleganter μέγχι καυστικῶν appellat.

appellat. Facile autem discernitur hæc ambiguitas in obliquis: δαῖς enim *convivium* format gen. per τ, δαίπός· δαῖς, vel potius δαῖς, ita enim semper apud poetam per diæresin, δαῖδός, per δ. — δαῖδόν ὑπὸ λαμπομένηων· — αἰδομένης δαῖδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες. Apud Atticos πρὸς φαῖς semper legitur per crasin δαῖς, δαῖδός, uti hoc in loco. Denique δαῖς pugna in dat. tantum sing. idque per apocopen, δαῖ pro δαῖδὶ, μιγήμεναι ἐν δαῖ λυγρῇ. Sed hæc fortasse satis plana sunt & perspicua, ut ad ea videnda non opus sit cum Damippo nostro μάλλιν δαῖδός ᾤσαι. At quid simile habent δαῖς & δαῖς *prælium* & *convivium*, nisi forte Thracum sit aut Centaurorum & Lapitharum, qui *natis in usum latitiæ scyphis* pugnabant? de quibus usurpari potest illud Hom. quod de rixosis sophistarum conviviiis lepide παρωδεῖ nescio quis apud Athenæum, Ἄλλ' ἔρχεσθ' ὅππῃ δειπνον, ἵνα ξυνάγωνται Ἄρηα.

Πόσοι εἰπὶ κίονες τῷ Ὀιδεῖσι.] *Quot sint in Odeo columnæ.* Celeberrimum Athenis hoc ædificium fuit. Unde inter Athenarum οἰκοδομήματα ἀξιόδεκτα à Strabone recensetur, lib. 9. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Ἀκαδημία, καὶ οἱ κήποι τῆς φιλοσοφίας, καὶ τὸ Ὀιδεῖον, καὶ ἡ ποικίλη σοὰ, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἰσχυρὰ ἔχοντα πάντα ἔργα τεχνιτῶν μνήμης ἀξίον. Extructum autem fuit à Pericle, qui & Poeciles aliorumque ejusmodi ædificiorum Urbis publicorum præcipuus auctor atque architectus, uti diximus antea ad Demosthenem. Suidas, Ὀιδεῖον, Ἀθωνήσιν, ὡς περ δέκτρον, ὃ πεποίηκεν, ὡς φασί, Περικλῆς. In hoc Odeo Rhapsodi ac Citharistæ aliique musici, ante extructum Theatrum, se in arte sua exercebant, unde & nomen obtinuit ἀπὸ τῆς ᾠδῆς, a *cantione*, Testatur Suid. verbis sequ. Πεποίηκεν, ὡς φασί, Περικλῆς εἰς τὸ ὁπιδείκνυσθαι τὰς μουσικὰς διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ᾠδεῖον ἐκλήθη ἀπὸ τῆς ᾠδῆς. & Hesych. Ὀιδεῖον· τέπεθ' ἐν ᾧ, πρὸς τὸ δέκτρον κατασκευασθῆναι, οἱ ῥαψωδοὶ καὶ οἱ κιθαριστοὶ ἠγωνίζοντο. Solent autem istiusmodi ædificia publica hominibus otiosis & male feriatis amplam garriendi materiam suppeditare. Adeo nihil quicquam eorum, quæ in urbe visu aut memoratu digna sunt, intactum & indictum prætermittunt οἱ ἀδολέχαι· porticus, theatra, balnea, æraria, templa, navalia, vias publicas, columnas, statuas, & quid non ad nauseam crepant & tinniunt? Ita loquax ille, crux Horatii, in hoc campo expatiabatur: ita enim de eo poeta, cujus patientiam misere torfit, expertus cecinit, *Cum quidlibet ille Garriret; vicos, urbem, laudaret.* Quod vero de columnis Odei hic quærit ὁ ἀδολέχης, in eo respicit structuram hujus theatri, vel theatrale ædificium; quod viz. variis columnis instructum & ornatum. Plut. in *vita Periclis*, Τὸ δὲ ᾠδεῖον τῆς πόλεως ἐν τῷ δὲκτρον πολύεδρον καὶ πολύσυλον, τῆς δὲ ἐπέφθ' ἀεὶ κλινοὺς καὶ κερταίνας, ἐπεὶ μίας κορυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγουσι γυνάδης καὶ μίμημα τῆς βασιλείας, σκλεωῆς. Habuit itaque hoc Odeum sedilia intus columnasque plurimas, tectumque acclive, & in fastigium unum assurgens, ad instar regii cujusdam tabernaculi. Quin etiam variis statuis & imaginibus ornatum & insignitum fuit, non minus quam ποικίλη σοὰ, aliæque porticus & theatra. In ipso limine & introitu statuas fuisse regum Ægypt. narrat Pausan. in *Att.* Τὸ δὲ δέκτρον δὲ ὁ κερταίης ᾠδεῖον,

ἀνδραίντες πρὸς τὴν ἐφόδον βασιλείαν εἶπιν Ἀγυπλίαν. Quin & frumenta ibi vendi solita, & mensura pauperibus distribui. Suid. διμετρεῖτο ὃ καὶ ἀλφίτα οἰκέι. Demosth. in Phorm. ἐπὶ δ' ἐν τῷ ποιήτῳ καιρῷ, ἐν ᾧ ἡμῖν οἱ μὲν ἐν τῷ ἄστει οἰκόντες διμετρουῖτο ἀλφίτα ἐν τῷ Ὀιδεῖῳ. Unde & forum ibi Archon habebat, & jus dicebat de re frumentaria; nec tamen omnes controversiæ ad rem frumentariam, itemque ad debita quæcunque ex causa alimentis, pertinentes, in Odeo disceptabantur: quod sentit vir doctissimus J. Pollux, τὰς δ' ὅπῃ τῷ σίτῳ δίκας ἐν Ὀιδεῖῳ ἐδικάζον· σίτῳ δὲ ὅταν ὀφειλόμηναι τερεῖαι. Suid. in voce Ὀιδεῖον· ἐστὶ δ' ἐν αὐτῷ δικαστήριον πρὸς ἀρχόντῳ. Sed non quævis actio circa rem frumentariam dicebatur δίκη σίτου, nec apud Archontem in Odeo disceptabatur: ea enim solummodo actio proprie dicebatur δίκη σίτου, sive *de alimentis actio*, qua mulier à viro vel dimissa vel sua sponte discedens alimenta, id est, usuras pro dotis usu postulabat, cum sc. maritus dotem reddere noluit. Suidas, Σίτῳ, τερεῖς καὶ σίτου δίκη, ὅταν γυνὴ ἀπολείψῃν ποιησαμένη, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποπεμφθεῖσα, μὴ ἀπολαμβάνῃ τὴν προῖκα, καὶ διαγένηθ' ἑρὸντῳ, καὶ δίκῃ εἰσαίγῃ τὸς αὐτὸν, καὶ ἀπαιτῇ προῖκα καὶ τερεῖς· primum προῖκα, deinde (si vir dotem reddere recusaret) saltem τερεῖς, *alimenta*, hoc est, usuras ex dote repetebat: duæ igitur hæ actiones erant; una δίκη προκοῦς, qua dotem, altera δίκη σίτου, qua saltem usuras ex dote poscebat; nam σίτῳ hic proprie est τὸκῳ seu usus dotis non restitutæ. Hæc igitur σίτου δίκη, sive actio quam movebat mulier pro usuris ex dote, quibus se aleret, in Odeo disceptabatur: quod apte nos docet Demosth. Orat. contra Neeram pag. 524. ubi insignis in hanc rem locus est; Ἐκβάλλει τὴν ἀνδρῶπον, καὶ τὴν προῖκα ἐκ ἀποδίδωσι· λαχόντῳ δ' τῷ Στεφάνῳ αὐτῷ δίκῃ σίτου εἰς Ὀιδεῖον τὴν προκοῦς, κατὰ τὸ νόμον, ὃς κηρύσσει, ἐὰν ἀποπέμπῃ τὴν γυναικα, ἀποδιδόναι τὴν προῖκα, ἐὰν δ' μὴ, ἐπ' ἐννέα ὀβολοῖς τοκοφορεῖν, καὶ σίτου εἰς Ὀιδεῖον (ἢ) δικάζεσθαι ὑπὸ τῷ γυναικὸς τῷ κρείτῳ. hoc est, *Dimittit mulierem, dote non reddita; cum vero Steph. ei diem dixisset apud Odeum de victu, seu usura dotis; ex lege qua jubet, si dimiserit uxorem, reddat dotem, sin minus novem obolos usuram pendat* (i. e. 18 in 100 annuos) & *curatori seu tutori mulieris (τῷ κρείτῳ) liceat pro ea actionem intendere de victu seu alimentis (h. e. usura dotis) ad Odeum.* Et paullo post, ἢ λαχόντῳ αὐτῷ Στεφάνῳ εἰς Ὀιδεῖον δίκῃ σίτου. Et cum Steph. ei litem de alimentis ad Odeum intenderet.

Triplici igitur usui inservit (præterquam quod urbi ornamento erat) hoc Odeum, nam primo Theatrum erat sive gymnasium, in quo musici imprimis artem suam exercebant, unde & nomen obtinuit ἀπὸ τῆς ὀδῆς· deinde & forum erat frumentarium, in quo annona tempore caritatis pauperibus vendi ac distribui solita: & denique δικαστήριον seu *forum juridicum*, in quo σίτου δίκη (ut jam diximus) apud Archontem agebatur. Quærit jam ὁ ἀδολέχης, quot hujus Odei sint columnæ; ut siquis hodie quærat, quot sint columnæ in publico aliquo apud nos theatro, aut in novo Nostro v. g. Ædificio, aut in Regio (ut vulgo dicunt) Excambio. Quod certe non tantum est, ut

quis

quis vel id quærere vel scire satagat; sed homini γλωσσολόγος morbo laboranti, mediocriter esse loquaci, *Non Dii, non homines, non concessere columna.*

Quin & ad Herculeas nunquam venit ille columnas;

Semper plus ultra garrula lingua crepat.

Liceat enim paulisper ludere & cum φλυαρέω φλυαρεῖν. Κίον, ονος habet accent. in penult. & sic distinguitur a particip. κίων, κίοντα, κίων, quod acuitur in ultima. Et certe omnia nomina dissyllaba in ιον sunt penacuta, præter unum χών nix: ut πίων pinguis, πείων serra, κίων columna. Κίον (inquit Etymol.) παρὰ τὸ κίειν καὶ ἀνείναι εἰς ὕψος, quia in altum ascendit, atque procedit; κίων igitur quasi κίειν. At quid si ab Hebræa voce; sane יָדוּ est erigere, firmare, stabilire, & יָדוּ vel יָדוּ est basis seu columna. Quantum ad genus, apud posteriores Atticos fere in masc. legitur, ut hic apud Theophr. & apud antiquos poetas etiam in fæmin. ut χρυσῆς κίονας apud Pind. & ὑψηλὴ κίονα, & κίονα μακρὴν apud Homerum.

Μὴ ἀφίστασθαι.] Nunquam discedet. Si quis Illius lingue patientem accommodet aurem, ab ejus latere nunquam discedet. Talis erat lappa illa Horatiana, quæ nullo modo nec machina excuti nec averri potuit, Misere, cupis inquit, abire; Jam dudum video: sed nil agis, usque tenebo, Persequar—; & paulo post, Nil habeo quod agam, & non sum piger, usque sequar te. Demitto auriculas (inquit poeta) ut iniquæ mentis asellus, Cum gravius dorso subiit onus: & certe garrulus homuncio onus est Ætna gravius, Κατὰ τὸν ἀνθρώπου πρὸς &c. imo Κατὰ τὸν ἀνθρώπου πρὸς καὶ αὐτὸς χαλεπώτατον ἄχθος. Miser tamen Flaccus cogebatur esse asinus ad hanc lyram, vel potius ad hos λίρες gerrasque germanas; tum enim Incipit ille: Si bene me novi, non Viscum pluris amicum, Non Varium facies. Erant viz. Viscus & Varius duo amici Horatii non e multis, quorum & ipse alibi meminit Lib. 2. Sat. ult. Ait ergo iste Hor. carnifex, poeta si ipsum noverit, non pluris æstimaturum aut Viscum aut Varium, quos ambos intime amavit, & in deliciis habuit. Quid? Viscum & Varium? imo vero tu ipse, mi homo, plane Viscus es, qui tam tenaciter adhæres; & Varius, qui tam varia & multa narras.

Βονδερμοῖον μὲν ὅτι τὰ μυθήματα, Πυανέσιον δὲ Ἀπατάματα, Ποσειδεῖον δὲ τὰ κατὰ ἀγρὰς Διονύσια.] Ecce quo nos duxit, imo circumduxit indefessus iste nugator, inopportunos iste nebulo, ἀδυσκόνητος hic ἀδολέχης, hoc crepitaculum; Arabicus iste tibicen, cui major merces debetur ut taceat, quam ut canat. Nempe homo male feriatus non res ferias sed ferias nobis narrat; — ἀεργαῖς ἀπὲν ἑορταῖς, Ignavis semper sunt ferie in ore manuque. Omnia fere Atheniensium festa percurrit, & per totam fere Menologiam Atticam nos manu, imo lingua, ducit. Ut si quis inter nos ferio & cum magna cura alteri diceret (id quod lippis & tonsoribus imo & pupis & puerulis notum est) quo die vel mense hoc vel illud Ecclesiæ vel Reip. festum agatur, puta τὰ γένεθλα Decembri, τὰ ὀρθρίνια Januario &c. Quod si quis forte quærat, quando futura est Σεισάχθεια, ut liceat grave hoc & odiosum crepi-

crepitantis linguæ onus deponere, aut quando puerulus defessus erit loquendo, resp. poterit, anno Platonico, ad Græcas Calendas, seu Ἑλαφβολιῶν Θ' i. e. Febr. τετρακοστῇ περὶ τῇ. Quamquam vero insigniter hic pro suo more nugatur ὁ ἀδολέχης, liceret tamen nobis aurum ex hoc stercore colligere, ex hoc nugarum sterquilinio multas Græcarum antiquitatum gemmas eruere, tam de Anno & Mensibus Atticis, quam de solennibus Atheniensium festis atque mysteriis. Sed profecto tam involuta & perplexa hæc res est de temporibus Atticis, tam *Iliacos inter muros pugnatur & extra*, tam ardens est pugna atque conflictus inter παῖδας καὶ χερσὶν ἑτάροισιν, & imprimis inter duos illos Chronologiæ principes, Scaligerum & Petavium, de mensium Atticorum ordine & serie, cui-que ex Julianis respondeat, ut præstet omnino nihil quam pauca dicere. Non est meum Palæmonem hic agere, nec *tantas componere lites, inter Peliden & inter Atriden*. Dico inter Peliden & Atriden; duo enim illi, quos nominavi, nescio quomodo dictaturam in hisce literis, & Agamemnonis instar & Achillis imperium & magistratum in Græcis (& forte non injuria) sibi vindicarunt, viz. Αἰὲν ἀριστεύειν, Πάντων μὲν κατάρχειν ἔδελον, πάντας δ' ἀνάσσειν. Et certe controversiam hanc de mensibus & anno Attico pro merito tractare, non unius mensis, nec anni opus est; nedum ut intra semihorulæ spatium transigi aut profligari posset: breviter itaque ut ostendam quid in re dubia & obscura sentiam; nondum video, cur sententiæ Scaligeranæ non accedam; ita ut mensium Atticorum hic ordo constituatur, *Ἑκατομβαιῶν, Julius* (inde enim Athenienses, uti nostis, annum suum incipiebant) *Μεταγελνιῶν Aug. Βουδρομιῶν Sept. Πυανησιῶν Oct. Μαιμακτιεῶν Nov. Προφειδῶν Dec. Γαμηλιῶν, Jan. Ανδισιεῶν Feb. Ἑλαφβολιῶν Mart. Μενυχίῶν Apr. Θαρρηλιῶν Maius, Σικέρροειῶν Junius*. In hac mensium Atticorum serie tota fere dividia & difficultas est circa duos illos Πυανησιῶνα, & Μαιμακτιεῶνα. Magnus ille emendator temporum Joseph. Scal. Πυανησιῶνα Βουδρομιῶνι proximum esse contendit, adeoque Octob. Juliano resp. Προφειδῶνα autem Μαιμακτιεῶνι, eo sc. ordine quo à nobis recensiti sunt, subjungit; Gaza contra, (quem sequitur Petav.) post Βουδρ. collocat Μαιμακτ. & deinde Πυανησιῶνα ac si Μαιμακτιεῶν esset Oct. hoc est, 4tus anni Attici mensis, & Πυανησιῶν 5tus i. e. November. Cujus contrarium, uti mihi videtur, verum est. Harpocraton, non contemnendæ auctoritatis Gramm. Μαιμακτ. ὁ πέμπτος μὲν παρ' Ἀθηναίους. Quid quod hoc modo continuatos connexosque hos menses legimus apud Plut. *Μεταγελνιῶνα, Βουδρ. & Πυανησιῶνα* ut facile intelligamus eos immediate alteri alterum successisse. Ait igitur ille in *Vita Demosth.* circa finem, cum post reditum in patriam non diu supervixisset, --- Οὐ μὲν (verba ejus sunt) ὅτι πολλὴν χρόνον ἀπέλαυσε τῆς πατρίδος κατελθὼν, ἀλλὰ ταχὺ καὶ Ἑλληνικῶν περὶ πόλεως σωτηριεῶν, *Μεταγελνιῶν* (Aug.) μὲν καὶ κατὰ Κερνῶνα μάχην συνέπιπτε, Βουδρομ. ὅ (Septemb.) παρήλθεν εἰς Μενυχίαν ἢ φρεγά, Πυανησιῶν (Octob.) Δημοσθένι ἀπέθανε, quæ verba certe jugulum causæ petunt, nec ulla machina eludi aut declinari possunt: plusquam

enim

enim probabiliter ostendunt hosce tres menses continuo & non interrupto ordine fluxisse. Βοηδρομιών igitur & Πυανεψιών erant September & October, eo ordine, quo & hic a Theophr. ponuntur; quamquam id non agitur hoc in loco, neque enim ordinem hic observat ὁ ἀδολέχης, ὁ ἀμετεροπής, καὶ ἀκετόμυθος, "Ὅς ῥ' ἔπειτα φησὶν ἦσιν ἀκοσμητέ πολλὰ τε ἦδει) Quin & Tzetzes ita hos menses continuat, Μεταγ. Βοηδ. Πυανεψ. Μαυμακί. Ποσειδ. h. e. Aug. Sept. Oct. Nov. Dec. Adde quod nuperus auctor *Archæologia Attica* hanc ipsam seriem mensium Atticorum ex vetere quodam manuscripto Bodleiano nobis proposuit, eodem modo quo à nobis supra collocati ac dispositi sunt. Cui ordini a venerandæ antiquitatis codice sic descripto mirum quia ille auctoritate fretus contradicere voluit γυμνῇ κεφαλῇ, *Mæmaçterion* (inquit) *collocandus est ante Pyanepsionem*. Nec illud valet, quod Thesmophoria Pyanepsione mense fiebant; at in hyemem incidere testatur Aristoph. *Θισμοφρι*. Ergo quid? ergo Pyanepsion mensis erit hybernus. Certe; nam Pyaneps. h. e. Octob. hyemi, saltem ineunti, accensendus est, non minus quam præcipitanti autumnus; est enim hic mensis fibula utriusque, & veluti communis terminus (ut loquuntur in scholis) utramque hanc anni partem copulans & connectens: est enim post æquinoctium, & tum Vergiliæ occidunt & hyems incipit. Nec illud tam invincibile arg. est quod ex Aristot. affertur, *Hist. Anim.* 6. 29. de coitu cervorum, ἡ δ' ὀχία γίνονται μετ' Ἀρκτύρον πρὶν τὴν Βοηδρομ. καὶ Μαυμακί. hinc colligunt Mæmaçter. Βοηδρομιώνι proximum esse. Sed hoc non sequitur; siquidem ὀχία cervorum (nos *rutii* dicimus) per duorum mensium spatium ferveat, toto mense Pyaneps. h. e. Oct. continuatur, & in Mæmaçt. etiam h. e. Nov. initiū extenditur. Mens ergo Aristotelis est coitum cervorum incipere mense Boedr. ac desinere Mæmaçt. ac per totum Pyaneps. qui inter eos menses medius est, continuari. Et de ordine quidem horum mensium Atticorum pauca hæc e multis dicenda habui; res enim volumen postulat. Hoc tantum addo: Menses Attici non tam exacte nec ad amussim Julianis nostris respondebant, ut unusquisque totus toti, & pars parti directe quadraret: nam aliquando unus idemque Atticus duos Julianos respicere, viz. partem unius & partem alterius, putandus est; e. g. Βοηδρομιών Septembris & Octobris partem detinebat, & etiam Pyanepsion partem Octobris & Novembris occupabat; unde Plut. Pyanepsiona σπόριμον μὲν ἀπὸ καὶ ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου καὶ τοῦ νοεμβρίου, quia tum σπόρος *sementum* maxime fervebat: at vero σπόρος tum Octobre tum Novembre fieri solebat; testis est Proclus ad Hesiodum, εἰ δ' ἄριστον τὸ σπόρον φησὶ, καὶ καὶ ἐν δὴλοι. καὶ θ' ὅν οἱ ἡλιος εἰς τὸ σκορπίον ἰμβάλλει, Ὀκτωβρίῳ καὶ Νοεμβρίῳ: ergo πυανεψιών, qui erat σπόριμος μὲν, *mensis sationis*, utrique saltem ex parte respondebat: sed hæc hæctenus.

De nominibus mensium Græcorum hoc generaliter observandum est; omnes menses Atticos a propriis festis & sacris solemnioribus, quæ in iis fiebant, nomina sua obtinuisse. Non percurram jam omnia. Sed ea tantum quæ in hoc loco Theophrasti habemus. Ea sunt Βοηδρομιών, Πυανεψιών, Ποσειδεών. Ut a Thargeliis Thargelion, a

Scirrophoriis Scirrophorion, ab Anthesteriis Anthesterion. Βοηδρομιῶν igitur i. e. Sept. dictus est παρὰ τὰ βοηδρόμια, erant autem Boedromia festum Athenis celebratum in memoriam illius victoriæ, quam adversus Eumolpum Neptuni filium reportarunt Athen. Erechtheo rege, βοηδρομιῶντος Ἰωνος τῷ Ξέδῳ, auxiliante iis Ione Xuthi filio. Harpocrat. Βοηδρομία (vel potius. Βοηδρόμια) ἑορτή τις Ἀθηνῶν ἔτι καλεῖται, ἐπειδὴ Ἰων ὁ Ξέδος ἐβόηθησεν σπεύδῃ πολέμους Ἀθηναιοὺς ὑπὸ Εὐμόλπου τῷ Ποσειδῶ. Ἐρεχθεὺς βασιλεύοντι βοηδρομῆν γὰρ τὸ βοηδεῖν ἀνομάζετο, τὰ τίςιν ὅτι μάχῃ δαμῆν. Eadem fere Suidas, & Etymol. quorum iste hæc addit, ἀπὸ τῆς σπεύδου βοῆς τῇ ὅτι τὸ αὖ δαμάσθαι, ὃ τε Ἀπόλλων βοηδρόμου ἐκλήθη, καὶ ἡ θυρία, καὶ ὁ μῦθος, καὶ τὰ βοηδρόμια ἐτελεῖτο ἑορτή. Βοηδρομῆν idem est quod βινδεῖν, & eodem modo compositum. Ut enim βινδεῖν, auxiliari proprie est πρὸς βολὴν δεῖν, ad clamorem alicujus accurrere auxilii ferendi causa, ita & βοηδρομῆν, πρὸς τὴν βολὴν δαμῆν, ubi vox βοῆ (uti mihi videtur) non significat μάχῃ seu pugnam, sed potius κραυγὴν seu clamorem: nisi quis utrumque velit conjungere, ita ut βοηδρομῆν sit cum clamore ad pugnam concurrere, h. e. alacriter ad ferendas suppetias in pugna accurrere, vel cum clamore; quod de Trojanis cecinit Hom. qui sc. ad prælium κλαυθῇ τ' ἐνοπῇ τ' ἴσαν ὀρύγεις ὄς. Βοηδρομῆν absolute cum clamore currere, vel concurrere, vel inter currendum vociferari citra ullam auxiliandi significationem. Ita Appianus Εμφυλ. 2. de percussoribus Cæsaris, Οἱ δὲ σφαγεῖς τὰ ἰσάπια ταῖς λαϊαῖς ὥσπερ ἀσπίδας περιπλεξάμενοι καὶ τὰ ξίφη μετὰ τῇ αἵματι ἔχοντες, ἐβοηδρόμουν βασιλέα καὶ τύραννον ἀνελεῖν, h. e. ἐν τῇ δαμῆν ἐβόησαν, inter currendum vociferabantur, se regem & tyrannum interfecisse.

Πυανέψια (qui mensis est Boedromioni proximus) videtur Pythagoræ cognatus esse: nam si Grammaticis credimus, a fabis nomen obtinuit; Pyanepsion enim, a sacris seu festis quæ vocabant Πυανέψια, quæ septimo hujus mensis die celebrabantur; nomen huic festo a fabis tunc coqui solitis, παρὰ τὸ τὰς κυάμους ἔψαι, quippe πυάμου dicebant veteres pro κυάμου. Pollux lib. 6. cap. 19. Κυάμοι, οἱ καὶ πυάμοι, ὅφ' ὧν καὶ τὰ Πυανέψια ἑορτίζονται. Et Eustath. ad Il. χ. καὶ πυανέψια λέγεται, οἷον κυάμους, διὰ τὸ πυάμους πρότερον τὰς κυάμους λέγεται. Celebrata autem hæc Πυανέψια in honorem Apollinis, & a Theseo primum instituta sunt, postquam occiso Minotauro salvus in patriam rediisset; de quo videndus Plut. in Theseo, ubi de hujus festi origine, & caeremoniis. Mitto jam χύτραν ἀδάρας καὶ ἄνους, καὶ κλάδον ἐλαίας, ollam fabarum, & oleaginum ramum, qui & εἰρηπαῖον dicebatur, aliaque huc spectantia nugamenta, quæ plena manu nobis ingerunt natio Grammaticorum παρὰ ταῦτα λεπτολογουμένων; qui fabas has in Pyanepsiis coctas, tanquam cramben bis, imo sæpius coctam, ad nauseam usque nobis reponunt. Quod si cujus palato hæc dapes arrideant, & sunt fortasse hic aliqui qui Pythagorici non sunt, nec fabis abstinent; quod si qui Fabii aut Fabiani hic sint, (& certe non ignobilis erat illa Romæ familia, nam ut Ciceroni cicer, sic Fabio faba nomen dedit) antequam hos κυάμους, & κυάμους, seu πυανέψια relinquam, non gravabor iis

illis impertire, quod me docuit Eustath. viz. etymon τὸ κῆμον, quod fortasse τοῖς φιλοκῆμοις non ingratum fuerit: viz. κῆμοι (inquit ille) παρὰ τὸ κῆεν αἷμα, quia generant sanguinem; an vero bonum & salubrem, ipsi viderint.

Ποσειδῶν (qui Atheniensibus sextus, nobis ultimus mensis) ἀπὸ τοῦ Ποσειδῶν. Erant autem Ποσειδῶνι Neptuno sacra. Hesych. Ποσειδῶν, ἑρμὴ Ποσειδῶνι τελευτῶν, quæ & Ποσειδῶνια dicta sunt. Athen. Lib. 13. Ἀρίστιππος ὁ κατὰ ἰτθὺς συνδιημέρειν αὐτῇ ἐν Αἰγίνῃ, τοῖς Ποσειδωνίοις. Sic templum Neptuni, Ποσειδῶνι ἱερὸν, & Ποσειδωνίων dicitur, & Ποσειδῶν vel Ποσειδῶν, unde per dialysin & ectasin Ποσειδῶν apud Homerum,

Ἐνθα δὲ τὴ σφ' ἀγρὴν καλὸν Ποσειδῶν ἀμφίς.

Festum hoc Neptuno sacrum peragi solitum ipso primo hujus mensis die putat Casaub. ad ultimum Theophr. nostri *Characterem*: τὸ ψυχρὸν λουὰν ἀναγκάζει τὴ Ποσειδῶνι ἡμέρᾳ. h. e. illo interprete, *Posideone mense frigida lavare cogit*, ac si esset τῇ τῇ Ποσειδῶνι ἡμέρᾳ, vel ταῖς ἡμέραις, h. e. Decembris, cum jam maxime friget. “Quod vero ait τῇ ἡμέρᾳ, numero unitatis, puto (inquit) intelligi *calendas ejus mensis*, Neptuno sacrum diem, laetis epulis & θαρμολυσίαις solitum celebrari. Quanquam autem fortasse non tanti hæc res est, ut in Gentilium Deorum nominibus explicandis multum laboremus, tamen ut etiam hujus mensis nomen (quod in aliis duobus fecimus) altius ab origine deducamus, non alienum fore duxi, si & ipsius Ποσειδῶνι etymon alicunde eruere conemur: præsertim cum nullus alius mensium Atticorum a numine nomen obtineat, præter hunc unum Ποσειδῶνι. Ποσειδῶν igitur mensis, a Ποσειδῶν Neptunus. Ποσειδῶν autem (ut alia hujus vocis Etyma minus verisimilia, quæ legere est apud Plat. in *Cratylō*, omittam) optime mihi dici videtur παρὰ τὸ ποσιν δοῦναι, a præbendo potu. Salfas quidem aquas non bibimus; verum & fontana, & fluvialis, & puteana aqua Neptuno sive mari originem debet; ut ex Solomone & Homero discimus, Εἰς ἑπὶ πάντας ποταμοὶ, καὶ πάντα θάλασσα ἔρχεται. sive Oceanum, sive Hom. versum, fontem ingeniorum, intelligamus. Anacreon,

Μεῖς μὲν ὃ Ποσειδῶνι ἔσσηκε,

Νεφέλαι δ' ἔδαν βαρυώντα,

Ἄγριοι ὃ χειμῶνες παταγεῖσι,

Mensis Posideon adest,

Nubesque aqua gravantur,

Horridæque tempestates perstrepunt:

ubi tamen vocem Ποσειδῶνι non sumerem in recto casu pro nomine ipsius mensis, id enim semper est Ποσειδῶν, sed in gen. plurali pro nomine festi, quod Ποσειδῶν vel Ποσειδῶν cum diphth. & deinde poetice per dialysin & ectasin Ποσειδῶν, ut apud Hom. Ποσειδῶν pro Ποσειδῶν, ἱερὸν τῇ Ποσειδῶνι. Igitur Meis h. e. μὲν Ποσειδῶνι in illo loco Anacreontis erit *mensis Posidiorum* seu *Posidioniorum*. December mensis sc. in quo hæc Neptuni sacra celebrantur. Hactenus de tribus hisce mensibus.

Festa, quæ in iis peragebantur, à Theophrasto hic nominata sunt τὰ μυστήρια, τὰ ἀπατήρια, & τὰ κατ' ἀγρὸς Διονύσια. Τὰ μυστήρια hic sunt τὰ Ἐλευσίνια, & a decimo quinto Boedromionis mensis per novem dies durabant, & per modum excellentiæ ἀντονομαστικῶς dicta sunt μυστήρια. Erant quippe hæc Cereris Eleusiniæ sacra, omnium apud Græcos festorum celeberrima. De Eleusiniarum celebritate insignis ille locus est in Aristidis *Panathen.* ἀλλὰ μὲν τὸ γὰρ μυστηρίων, τὰ μὲν ὡς ἀρχαῖα τιμήματα, τὰ δ' ὡς ἀναγκαστὰ, τὰ δ' ὡς πλείστοις γνώριμα· πάσαις τοίνυν ταῖς ψήφοις περὶ φέρει τὰ Ἐλευσίνια. Hæc igitur τὰ μυστήρια κατ' ἐξοχλὴν, ut postea ostendam. Cæterum in his ipsis mysteriis, in his sacris, tam sacris, tam solennibus, tam turpes utique & ridiculi erant ritus ac cæremonia, ut Clemens Alexand. Arnobius, alijque Patres contra gentes, non sine indignatione meminerint. Nolo jam excutere universam hujus festi pompam, & solemnitatem & supellectilem. Nec dicam hic omnia quæ dicenda sunt, ne aut aliorum scrinia compilare, aut Iliadem post Homerum scribere videar; quandoquidem doctissimus & diligentissimus Meursius ὁ μακαρίτης de hisce Eleusiniis, sive de Cereris Eleusiniæ sacro ac festo, librum nobis singularem dedit, qui super hac re consulendus. De origine tantum pauca adducam, quæ à viro illo clariss. notatis non incommode superaddi posse mihi videntur. Origo igitur horum factorum hæc fuit: Cum Ceres filiam suam Proserpinam quærens, in Eleusinem Atticæ pagum venisset, hospitioque accepta fuisset à Celeo ejus loci principe, ut eum pro humanitate sua remuneraret, frugum serendarum rationem ei ostendit, filiumque Triptolemum per orbem terrarum misit, alatis vectum draconibus, qui usum frumentorum hominibus indicaret. Hinc Athen. gloriabantur, fruges apud se inventas & primum satas in pago Eleusinis, beneficio Cereris; atque inde in honorem Cereris Eleusinia sacra instituta. Hoc Meursio penitus id omissum videam; ubi enim de prima Eleusin. institutione agit, nullam omnino de inventis frugibus mentionem facit. At certe ut Thesmophoria, ob inventas leges (θεσμός enim *lex*) ita Eleusinia ob repertas fruges instituta. Utraque erant sacra Cerealia, & in honorem Cereris; eadem enim Ceres & legum & frugum repperitrix. Diversis mensibus hæc duo sacra celebrarunt Attici, sed conjunctis; Eleusinia mense Boedrom. Thesmophoria sequente Pyanepgion: Thesmophoriis solæ mulieres, Eleus. viri soli initiabantur. Agriculturam, & repertas primum in Eleusine fruges, jam huic festo dedisse originem innuit Clem. Alex. *Protrept.* ubi hæc tria conjungit, raptum Proserpinæ, Cereris Eleus. templum, & Triptolemi agriculturam, τὸ κόρης ἡ ἀρπαγή, καὶ ἡ πύξις ἐν Ἐλευσίνι περὶ τὰς κατὰ δρόμους, τετραπλόλιμος τε γεωργία. Etiam S. Aug. *de Civ. Dei* lib. VII. cap. 20. à frumenti inventione originem τῶν Ἐλευσινίων arcessit. In Cereris autem sacris prædicantur illa Eleusinia, quæ apud Athenienses nobilissima fuerunt. De quibus nihil iste interpretatur, nisi quod attinet ad frumentum quod Ceres invenit, & ad Proserpinam, quam, rapiente Orco, perdidit. De origine horum Cerealium satis superque mihi

mihi dixisse videor: nomen quod attinet; dicta sunt Eleusinia ἀπὸ τῆς Ἐλευσίνης ab Eleusine Atticæ regionis oppido, ubi Ceres hospitio excepta, adeoque fruges inventæ; & hæc mysteria primo instituta, & recepta, & ibidem postea ab Atheniensibus celebrata sunt: nam ut Thesmophoria, κατὰ πόλιν, in urbe, fiebant, ita Eleusinia ἐν Ἐλευσίνῃ, in Eleusinis pago. Hactenus Grammatici, qui de Eleusiniis agunt. Mihi cum Etymologo ulterius; procedendum videtur, ut hujus vocis Etymon paulo altius petamus; nam nullus dubito quin ut Ἐλευσίνια, à pago Eleusine, sic ipse pagus Ἐλευσις, ἀπὸ τῆς ἑλευσίως, à Cereris illuc adventu, nomen habuerit. Ἐλευσις (inquit auctor Etymolog.) διὰ τὴν ἀπὸ Δημήτερος ἑλευσιν, (potius διὰ τὴν τῆς Δημήτερος ἑλευσιν, ob Cereris illuc adventum) ἐκεῖ γὰρ εὖρε τὴν καρπὸν ἐλθῶσα παρὰ τὸ ἑλεύσω, ἑλεύσω. Cum ergo de Cerere Eleusinia ita loquuntur Gramm. εἰσαγαγίστα δὲ γυναικί, ἦσαν εἰς Ἐλευσίναν, καὶ πρῶτον μὲν ὅπῃ τὴν ἀπὸ ἐκείνης κληθεῖσαν Ἀγέλαστον ἐκάλεσε πύτραν, παρὰ τὸ καλλίχρον φρέαρ καλέμενον (Apollodori verba sunt Biblioth. Lib. 1.) potuit perinde dici ἦσαν εἰς τὴν ἀπὸ ἐκείνης κληθεῖσαν Ἐλευσίναν. Nam ut saxum in quo sedebat Dea flens & mærens, dicebatur inde ἀγέλαστος πύτρα, ut puteus juxta quem sedebat, καλλίχρον φρέαρ, ὅπῃ ἔνθα πρῶτον Ἐλευσινίαν αἱ γυναικὲς χρόν ἔστησαν, καὶ ἦσαν εἰς τὴν Θεὸν, teste Pausania, quod illic primum Eleusinia mulieres chorum instituerint, καὶ hymnum Deæ cecinerint: Ita procul dubio locus ipse seu pagus, ad quem tot erroribus jactata pervenit, ἀπὸ τῆς ἑλευσίως ab ejus adventu, Ἐλευσις vel Ἐλευσιν dici obtinuit, quocunque alio nomine prius appellaretur. Atque ita per prolepsin intelligendi sunt Eleusini scriptores, quoties aiunt Cererem Eleusina venisse, ad eum viz. locum, aut urbem, aut regionem, quam ab ejus adventu Græci postea τὴν Ἐλευσίναν vocabant. Si cui levia hæc videbuntur, meminerit nos non de feriis jam, sed de feriis agere; & sint sane hæc ludicra, modo talia sint, sine quibus scriptores Atticarum antiquitatum vix aut ne vix possunt intelligi. Nondum desino: Gemina fuerunt Atheniensibus Eleusinia, Majora & Minora. Majora Cereri, (ut diximus) Minora Herculi, sacra habebantur. Majora, mense Boedromione; minora, Anthesterione acta: & omnino lapsus est memoria Vir magnus ad hunc locum Theophrasti, dum minora Mysteria Pyanepsioni ascripsit. Clare Plut. vita Demetrii, τὰ μικρὰ μυστήρια τῆς Ἀνδρηγεῶν ἐτελέοντο, τὰ δὲ μεγάλα τῆς Βοηδρομιῶν. Cum igitur & minora etiam fuerint mysteria, hinc factum quod nonnunquam sacra hæc Cerealia *majora mysteria*, τὰ μεγάλα μυστήρια, dicuntur apud auctores, διαστολῆς χάριν, distinctionis gratia: plerumque vero Eleusinia simpliciter τὰ μυστήρια, absolute & κατ' ἴξοχον, uti hic apud Theophrastum, Ubicunque igitur apud Græcos legimus τὰ μυστήρια absolute & sine additione (uti hoc in loco) ibi τὰ μεγάλα μυστήρια, *majora hæc mysteria*, Cereris viz. Eleusiniæ sacra intelligere debemus; Demosth. Olynth. 3. καὶ μετὰ ταῦτα διελέγοντο τῆς ἐν ταῖς τέττα, ἑκατομβαιῶν, μεταγείνιων, βοηδρομιῶν, τέττα τῆς μὲν μολίς μετὰ τὰ μυστήρια δέκα νύκτας ἀπετείλατε. h. e. μετὰ τὰ ἑλευσινία. Max. Tyr. diff. 33. Τὰ δὲ Ἀθηναίων πῶς χρὴ λέγειν; πάντα μετὰ ἑορτῆς

τὰ Ἀπύρᾳ, πάντα θυμῶν καὶ διέλαχον αὐτοῖς ὥσπερ τὰς ἡδονὰς ἥρεν δια-
 νύσας, μετοπώρῃ Μυστήρια. Heinio interpr. *Omnia apud Atticos festorum
 plena, hilaritatis omnia; ut ipsa anni tempora divisisse inter se voluptates
 videantur. Vere Dionysia celebrantur, vergente autumno Mystéria, h. e.
 Eleusinia. Plut. Alexand. Ἡ μὲν οὖν Σελῶν τῇ Βονδερμῶν ἐξέλιπε, πρὶν
 τὴν ἑρμῆος μυστηρίων Ἀθηνῶν ἀρχὴν. Philostratus de vita Apollonii lib. 4.
 Eis ὃ τῇ Πειραῖᾳ ἰσχυρῶς περὶ μυστηρίων ὤραν. In Piræum appulit
 circa tempus mysteriorum, h. e. mense Boedr. dum celebrarentur Eleu-
 sinia. Sed de hisce mysteriis plus satis: male fit huic ἀδολείχη, qui
 hæc narrans mysteria, & ἐξορχέμενται τὰ μυστήρια, garrulitate sua
 hoc negotium nobis creavit! Duo quæ sequuntur sacra, Apaturia &
 Dionysia rustica, paucis absolvam. Ἀπατῆρια in honorem Bacchi
 instituta, æque ac Dionysia: quamobrem non erit omnino ἀπεροδιόνυ-
 σον, si de his, sed breviter, agamus. Interim non solum videmus,
 cum Sancto Paulo, Athenarum civitatem κατείδωλον ἔσαν, sed etiam
 cum eodem Apostolo merito dicere possumus ὅτι ὁ θεὸς ἡ κοιλία,
 eorum Deum esse ventrem, qui toties Cereri & Baccho rem sacram
 facerent; qui tot Cerealia, tot Dionysia celebrarent. Etymolog.
 Ἀπατῆρια, ἑορτὴ δῆμιον καὶ τῷ Διόνυσῳ τῷ Πυανεψῶντι μνή. Pyanepsione
 mense i. e. Octobri celebrari solita, præter Theophr. hoc in loco, testa-
 tur etiam Harpocration; Ἀπατῆρια, ἑορτὴ δὲ παρ' Ἀθηναίοις, ὡς ἀγνοοῖ
 Πυανεψῶν. Ne'ych. Κερῶντις μὲν Πυανεψῶντι ἡμεῖς, erat autem Cu-
 reotis tertius hujus festi dies. Solebant autem Athenienses in hisce Apa-
 tურიis dum sacra facerent, filiolos suos in tribuleis referre, & in al-
 bum civium conscribere: quod quidem tertio die faciebant (qui inde
 κερῶντις dictus est ἀ κέρως) tum enim puerum quisque suum eo an-
 no natum parentes offerebant curiæ inscribendum, jurantes Atheni-
 enses esse illum, Atheniensibus natum; ideoque Ἀπατῆρια vocaban-
 tur, quia scilicet infantes, antequam his sacris initiarentur & in tri-
 bulem curiam nomina sua haberent relata, videbantur esse ἀπατορες
 patris expertes, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ τὰς γενόμενους ἐν τῷ ἐνιαυτῷ
 ἐκείνῳ παῖδας τίτε ἐνέγραψον εἰς τὰς φερόμενους, ὁμνῶντες οἱ πατέρες ἢ μὲν
 Ἀθηναίους ἐξ αὐτῶν Ἀθηναίων, ἰδόντες τὸ οἱ παῖδες, πρὸ τέττα ἀπατορες ὄντας,
 τίτε πατέρας ἔχειν. Adeo ubique fere, & in omnibus, Dei simius est
 Diabolus. Quis enim in ridiculis hisce Ethnicorum sacris ac cære-
 moniis, licet tam ineptis, umbram tamen quandam atque vestigium
 veræ religionis non deprehendit? quid enim aliud faciunt, qui, solemnī
 illo mysterio, sacro fonte pueros suos sistunt abluendos, quam τὰς γε-
 νομῆς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ (nam & olim statim erant fixique in anno
 baptismi dies) παῖδας ἐνέγραψον εἰς τὰς φερόμενους in tribules suos, h. e.
 in Ecclesiæ album reponunt eos, Christianos esse ex Christianis pa-
 lam testantes atque profitentes. Alii ἀπατῆρια dici volunt ἀπὸ τῆς
 ἀπάτης, à fraude & dolo, in memoriam (si Diis placet) illius victo-
 riæ, quam obtinuit olim Melanthus Athen. in quodam prælio adver-
 sus Xanthum ducem Boeotorum. In illo prælio Ἀθηναῖοι τῷ ἑσπέρῳ
 γήματι τῇ ἀπώτῃ νικῶντες, ἐπίστη ἑορτῇ κατεστήσαντο, ἢ γε δὴ κληίζουσιν Ἀ-
 πατῆρια*

πατέρεα. Polyæni verba sunt *Stratagem.* l. 1. Euge, credo equidem, & facile assentior, ἀπὸ τῆς ἀπάτης à fraude, si non nomen, at certe originem, traxisse tum Ἀπατέρεα, tum reliqua omnia Ethnica festa, & fæda stercoreorum numinum mysteria. Quid enim aliud sunt Apaturia, & Eleusinia, & Dionysia, totaque adeo colluvies & farrago & sentina Gentilium sacrorum, quam δολὸς καὶ ἀπάτη, technæ & fraudes, & imposturæ Diaboli? Et certe pudet me pigetque in hoc luto hæ-
 rere, aut diutius immorari in his Deorum sacris, imo portentosis Daemonum præstigiis. Nempe hæc sunt illa *Festa infesta Deo, Di-
 vumque sacerrima sacra.* τὰ καὶ ἀγρὰς Διονύσια, sunt Bacchanalia mi-
 nora (quæ etiam prius attigimus) quibus opposita & contradistincta sunt τὰ καὶ ἄστρ, quæ Dionysia majora, & simpliciter Dionysia, prout supra dicta sunt a Theophrasto. Hæc autem minora Dionys.
 Posideone agebantur, & alio nomine Ἀλωίαι, unde & mensis Ἀλωαίων.
 Ergo Ποσειδεῶν & Ἀλωαίων unus idemque mensis, sub diversis nomi-
 nibus: etsi nomina sic differunt, ut Ποσειδεῶν vox Athen. Ἀλωαίων vero
 Ionum proprium sit vocabulum, ut ex Proclo Hesiodi Schol. osten-
 dit ille seculi nostri Varro Rev. Usserius Armachanus in nupera disser-
 tatione *de Maced. & Asian. anno civili.* Aliter sentit vir magnus;
 vult enim τὰ Ἀλωίαι non fuisse Dionys. minora, sed majora, h. e. An-
 thesteria, & mensē Lenæona non Posideona, sed Anthesteriona:
 mihi vero (pace tanti viri dixerim) plane contrarium videtur, viz.
 Lenæona non Anthesteriona fuisse sed Posideona, h. e. non Febr. sed
 Decemb. nam primo Lenæona mediæ hyemis mensē fuisse aperte
 constat ex Hesiodo. Versus Hesiodi notissimus est, Μῦθα ὃ Ἀλωαίων, καὶ ἡμέτε, βέδορα πάντα, ubi *Januar.* plerumque vertunt Interp. qui
 partim Gamelioni Attico, partim Posideoni respondet, καὶ ἡ β. π. μά-
 los dies, bobus nocentes omnes, proprie boves excoriantes, à βέδω & δέω,
 βέδορα ἡμέτε sunt dies mediæ hyemis, qui scilicet extremo brumæ ri-
 gore summaque frigoris acrimonia boum tergora lædunt, & veluti
 excoriant: quod Decemb. magis quam Feb. convenit, siquidem in
 hoc posteriori frigus paulatim remittere, & acrimonia hyemis sensim
 solvi incipit. J. Pollux *Onom.* l. 8. Archontem Dionysia ordinare ait,
 Regem vero sacrorum Lenæis præesse, ὁ δὲ ἄρχων διατίθει μὲν τὰ
 Διονύσια & postea, ὁ δὲ βασιλεὺς μυσηρίων περὶ σηνε μετὰ τῆς ὀπρμελητῆς καὶ
 Ἀλωαίων, καὶ ἀγώνων τῆς ἐπὶ λαμπάδι. Igitur ex sententia Poll. alia sunt
 Dionysia, alia Lenæa, scilicet majora, quæ simpliciter Διον. καὶ ἔξο-
 χίω, minora & ruralia: hæc autem minora, quæ & Lenæa, mense
 Posideone agebantur. Ἀλωαίων ergo erit Ποσειδεῶν. Astipulatur Schol.
 Com. ad *Acharn.* ad ea verba, Αὐτοὶ γὰρ ἐσμὲν, οὐπὶ Ἀλωαίῳ τῷ ἀγῶνι
 κῆπο ξένοι πάρεσιν, — Nos ipsimet sumus. & Libero ludus agitur; Ne-
 que adsunt peregrini. Ubi Schol. ὁ τῆς Διονυσίων ἀγῶν ἐτελεῖτο δις
 τὰ ἔτη: τὸ μὲν πρῶτον ἐκρῆτο ἐν ἄστει, — τὸ δεύτερον ἐν ἀγροῖς, ὁ ἐπὶ Ἀλ-
 ωαίῳ λεγόμενος, ὅτε ξένοι ἔπαρῃσαν Ἀθλήσει. χειμῶν γὰρ λοιπὸν ἔστω. ecce
 aperte dicit τὸ δὲ Ἀλωαίῳ ἀγῶνα, seu τὰ Ἀλωναί, fuisse ἐν ἀγροῖς, atque etiam
 tempore hyberno; ergo τὰ Ἀλώ. & τὰ καὶ ἀγρὰς Διονύσια idem sunt, &

Λιωαιών mensis hybernus, adeque idem cum Posideone: denique, ne plures advocem, Steph. Byz. πρὸ πόλεως, Λίλαια (inquit) ἀγὼν Διονύσεως ἐν ἀγροῖς, ἀπὸ τῆς Λιωῆς. Atque hæc sufficiant ad probandum τὰ Λίλαια & τὰ κατ' ἀγρὸς Διον. eadem sacra, & Λιωαιῶνα & Ποσιδεῶνα eundem omnino mensē apud Atticos fuisse. Hactenus patientiam nostram exercet ὁ ἀδολέχης, & vix tandem garriendi finem facit. Postquam finierit garrulus, incipit philosophus, juxta proverbium, *Tum canent cygni, cum tacuerint graculi*, τότε ἄσπονδοὶ κύνες, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι. nam quæ sequuntur, ipsius Theophrasti verba sunt. Concludit enim hoc caput insigni epiphonemate, & salutari documento, quo prudenter nos monet, ut, si vitæ & salutis consulere velimus, garrulos hujusmodi homines, & tam linguæ prodigos, procul fugiamus, & diligenter manibus pedibusque vitemus, *canes pejores & angues*; ut supra dixit, de cavendo dissim. φυλ. μὲλ. ἢ τὰς ἔχεις.

Παρασείσαντα--ἀπαλλάττειν.] Τὰς χεῖρας. Non immerito suspicatur Cl. Casaub. hanc sententiam in mendo cubare, & defectu unius vocis laborare: deesse enim aliquod verbum videtur, a quo accus. (τὰς τοιούτους) commode regi possit; nec enim participium παρασ. nec infinit. ἀπαλλάττειν hunc accus. post se libenter admittet; nec puritas linguæ Græcæ hanc syntaxin feret. Ἀπαλλάττειν semper absolute & intransitive ponitur sine casu sequente, & significat *discedere*. Polyb. ὁ δ' ὅπμμερτεράμην τὰς συνέτους, ἀπαλλάττειται postquam propinquos in testimonium advocasset, *discedit*. Quod si casum aliquando post se habeat, is semper est genitiv. & plerunque cum præpos. ἀπὸ, sic in N. F. Act. 19. 12. καὶ ἀπαλλάσσονται ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, *recedebant ab eis languores*; magis Attice diceretur ἀπαλλ. αὐτὰς τῶν νόσων. Lucian. sine præpos. dixit ἀπὸλλάττειν τὴν γραμμικὴν, καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαινεῖν, *procul se subducere & amovere ab arte Rhetor. & pictura*. Ubi ἀπὸλλ. & ἀφαινεῖν. synonyma sunt: quæ significatio propius convenit cum hoc loco Theophr. & si fuisset genit. τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, satis apta fuisset constructio. At vero in illo loco Evang. Luc. 12. 58. Ὡς γὰρ ἐπ' ἀγῶνι μετὰ τοῦ ἀντιδικεῖν σὺ ἐπ' ἀρχόντι, ἐν τῇ ὁδῷ δὲς ἐργασίαν ἀπὸλλάττειν ἀπ' αὐτῶν, verbum hoc ἀπαλλάττειν eleganter usurpatur; communiter ibi vertunt Interp. *da operam ut libereris ab illo*, mallet *ut dimittaris*: Utcunque enim viris doctis videatur esse Latinismus in illa phrasi, δὲς ἐργασίαν, (quibus tamen ego assensum vix præbere possum) at certe hæc altera, ἀπαλλάττειν ἀπ' αὐτῶν, non multum abhorret ab Atticismo; ἀπὸλλ. enim hic non est simpliciter *liberari*, sed *dimitti*, prout debitores solent a creditoribus suis, postquam vel solum debitum, vel aliquo alio modo factum fuerit satis. Tum enim ex more loquendi Attico debitor dicebatur ἀπαλλάττειν suum creditorem, *dimittere & summovere a se*; & sic deberet esse ἀπαλλάττειν αὐτὸν, *da operam summovere a te tuum creditorem*. Putaret quis creditorem recepto debito ἀπὸλλ. suum debitorem, hoc est, *dimittere*, sed aliter loquuntur Græci; nam debitor dicitur ἀπαλλάττειν creditorem, cum satisfacit, non contra; creditor non ἀπαλλάττειν, sed ἀπὸλλ.

ἀπαλλάττειν. Ita Demosth. sæpe Orat. contra Phorm. καὶ τὰς ἐπερόπλους δανείσαντας μολὶς ἀπὸλλαξί, vix satisfecit creditoribus, qui ἐπερόπλους εἰς *mutua dederunt* (quid sint ἐπερόπλους χρήματα, vel ἐπερόπλους δανείσματα apud Athen. ostendere jam non vacat, ne nimis longum faciam). Ἀπαλλάττειν δὲ δανείσας, ex usu Attico, est *satisfacere creditori*, h. e. *eum dimittere, summovere, ne amplius negotium nobis facessat*. Idem Demosth. contra Apaturium; Τὸν μὲν τρέπον τῆτον ἀπὸλλαξί τὰς χρήτας Ἀπατέριον. Hoc modo Apaturius creditoribus satisfecit. Ἀπαλλάττειν ergo est *dimittere, summovere*. Sed ἀπαλλάττειν in hoc loco Theophr. in forma passiva, hanc significationem obtinere non potest; ἀπαλλάττειν quidem absolute nonnunquam usurpatur pro ἀπαλλάττειν, sed nunquam contra ἀπαλλάττειν pro ἀπαλλάττειν. Sed non ergo congrue dici potest τὰς τοιαύτας τῶν ἀνθρώπων ἀπαλλάττειν. nec accusat. ille cum hoc verbo cohæret, sed nec cum participio illo παρεσείσαντα hoc enim ab usu Attico verbi παρεσείσαι alienum est, ut Vir magnus annotavit. Nec enim dicunt Græci παρεσείειν τινα, pro ἀποσεῖν, aut ἀποθεῖν, aut ἀποδιανομπεῖν, aut ἀπαγκονίζεσθαι, aut ἀποπέμπεσθαι, aut ἀποκρίεσθαι, aut ἀποσεῖν, respuere, amandare, excutere, repudiare. Ἀποσεῖν quidem, vel potius ἀποσεῖν, hoc modo usurpatur: sic Naz. Orat. 10. πᾶσαν φιλοτιμίαν ἀποσείμεν, excussa omni ambitione. Herodian. Lib. 7. Cap. 1. Τινὰς δὲ ἐπὶ προφάσει διοικήσεως ἀποσεῖσας, μόνον δὲ βελέμεν ἐν τῇ στρατῷ, quosdam a se summovit, ablegavit. Idem Naz. Orat. 18. ἐπεὶ δὲ γὰρ ἀπασαν προσηλωτὴν καὶ πύραν ἀνδρικῶς τὴν καὶ γυναικῶς ἀποσείμεν, cum ille impetus omnes assultusque magno animo strenu-oque propulsasset. Clemens Alex. Strom. lib. 4. ὁ διάβολος ἀποσεῖσαι τὴν πίστιν ἡμῶν βελέμεν, nos a fide abducere aut repellere volens; ubi in activa forma est ἀποσεῖσαι, sed cum genit. rei; ἀποσεῖσαι τὴν πίστιν. At παρεσείειν longe aliud est, viz. ἐλλειπτικῶς παρεσείειν dicitur, pro παρεσείειν τὰς χεῖρας, manus demittere, unde φεύγειν παρεσείσαντα, est *demissis manibus currere*, h. e. *effuse & concitate fugere*, (quod apud Hom. est προτεροπάδω φεύγειν) qui enim celeriter currunt, & in fugam se effundunt, solent manus demissas habere, & circum latera jactare: unde est quod *demissis manibus fugere* à Chiliafte inter adagia recensetur. Comicus in Epidico, Fugias demissis manibus domum i. e. *quam celerrime fugias*: hinc Aristot. de incessu animalium cap. 3. Οἱ δρόντες δὲ πῶν δέουσι, παρεσείντες τὰς χεῖρας, cursores velocius currunt, demissis manibus. Idem philosoph. 4. Nicom. cap. 3. Οὐδαμῶς τὸ ἐν ἀρμόζοι μεγαλοφύχῳ φεύγειν παρεσείσαντι, non convenit magnanimo demissis manibus fugere. Viderur ergo Theophr. hanc locutionis formam a præceptore didicisse. Porro verba apud Atticos eleganter sic usurpari solita per ellipsin nominis jam antea (opinor) observavi, e. g. ὀψῆσαι, attendere, considerare, subaud. τὸ νῦν, vel τὴν διάνοιαν. per eandem ellipsin Lat. attendere dicunt, pro attendere animum; sic ἐγκαλύψαι operire, obtegere, τὴν κεφαλὴν sc. & ὀπλοχεῖν simpliciter, subaud. ἰδὴτα, de qua phrasi prius diximus; sic ἀναλαμβάνειν simpliciter dicunt, pro recolligere se, ad se redire, ἐαυτὸν sc. vel τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν μεταλλάττειν, τε-

λυτάν, sc. τὸ βίον, *mori*. Eadem ellipsis videtur esse in illis verbis παρακινεῖν, παρακόπτειν, & παραπαίειν, *delirare*, *hallucinari*, *insanire*; quæ verba ut denotant deliquium & defectum mentis, ita Gram. in iis volunt esse ellipsin & defectum vocis κινεῖν, vel ejusmodi; ita ut proprie significant *mentem a sua sede amotam & excussam*, unde ῥέον ἐκπιπταταγμένον *stolidam & deliram mentem* vocat poeta: non ausim me opponere toti gregi Grammat. sed putavi aliquando in hisce verbis metaph. esse a musicis ductam, ut παρακινεῖν & παραπαίειν per ellipsin sit proprie παρακινεῖν & παραπαίειν τὰς χορδὰς, *fides seu chordas citharæ aut alterius instrumenti musici perperam & imperite tangere, & movere, & pulsare*, κινεῖν, κόπτειν, παίειν. h. e. κρᾶν & certe per eandem metaph. Græci dicunt ἀλημυλεῖν pro peccare, *delinquere*, quod proprie est *in chorda aberrare*, & contra musicæ leges peccare.

[Διατρέμειν.] *Grandi gradu fugere, aperiens seu distendentem* sc. *crura*: διαίρειν, vel διαίρεινός σῶμα, est *os distendere*, seu indecenter *aperire*. Qui cursu contendunt, ut gradum grandiant, crura vehementer aperiunt. Διατρέμειν igitur ἐλλειπτικῶς pro διατρέμειν τὰ σκέλη vel τὰ γόνατα vel γυνώματα ut παρασείσαντα pro παρασ. τὰς χεῖρας, sic apertis vel distentis cruribus currere, h. e. in fugam se effundere: cui contrarium est illud Hom. ὀλίγον γόνυ γυνός ἀμείβων, de Ajace recedente; Il. λ.

Ἐντροπαλιζόμενον, ὀλίγον γόνυ γυνός ἀμείβων, i. e. ἔκ ὀπισθίων ἐκτρέπον τοῖς ποσίν, inquit Eustath. *non committens se pedibus*: est autem ὀλ. γ. γ. α. τὸ βραχὺ προποδίζειν, ἢ μὴ μακρὰ βιάζειν, κατὰ τὰς ἢ θρασείας διώκοντας, ἢ ἀμετασρεπτοὺς φεύγοντας. Contra διατρέμειν φεύγειν est ἀμετασρεπτοὺς φεύγειν, seu προτροπαδῶ φεύγειν, *diductis cruribus, grandi gradu, concitato gressu fugere*, & quasi grallatoriis passibus. Voluit certe Horat. διατρέμειν φεύγειν, & projicere se in pedes, ut sic morbum illum & pestem linguæ effugeret, *misere discedere querens, Ire modo ocyus*——. Triplex ergo ellipsis seu defectus est in insigni hac sententia; duo ellipses sunt ex elegantia auctoris, in illis particip. παρασ. & διαρ. pro παρασ. τὰς χεῖρας & διαρ. τὰ σκέλη. h. e. *demissis manibus & diductis seu distentis cruribus*; tertia ellipsis seu defectus vocis est ex incuria (ut videtur) scriptoris seu librarii, sc. verbi φεύγειν, cum quo accus. ille ποῖστας commodè cohæerere possit.

[Ὅστις ἀπύρετος βάλει.] *Quisquis sine febre esse vult*. Garrulitas certe morbus est, γλωσσολγία. Et quidem morbus est, non illius tantum qui loquitur, sed & auditori morbus est, vel morbo pejor. Ψυχῆς νοσήσεως εἰπὴν ἰατρὸι λόγοι, inquit Trag. sed & ἱππὶ λόγοι garruli, frivolique sermones morbus sunt: ut quod de Sirio cane morbifero illo noxioque fidere cecinit Homerus, id ex mente Theophr. de garrula lingua dici possit, καὶ τε φέρεται πολλὸν πυρετὸν δειλαῖσι βροτοῖσι. Nec mirum est sermones τῷ ἀδολέει in febrem conjicere audientes, cum ejus dicta nihil aliud sint quam febricitantis somnia. Nec quis miretur quod e tam frigido ore hæc ψυχρολογία πυρετὸν i. e. *febrem* producat; forte enim hoc facit per antiperistasin. Ad hanc garruli hominis

minis orationem dicere possumus παρὰ δ' ἑνός illud facetissimi poetæ Martialis, *Frigida es, & febris es; non es, & es puperis*. Parum profecto abfuit quin in febrem incidisset Flaccus, *Cum sudor ad imos Manaret talos*; Ita enim ait de se ipso æstuante sub ima carnificina, pendente in illa cruce, gemente sub illa Ætna linguæ loquacis, quam ita ad vivum describit, ut pene se ad mortem cruciatum affirmet. Hac lingua *Siculi non invenerē tyranni Majus tormentum*. Quid ergo Theophrastus, cujus vel ipsum nomen ex diametro opponitur πρὸς ἀδολέχην; viz.

I, fuge, si sapias, teque his, ait, eripe flammis,

Vivere si sanus & si sine febre velis.

Et ut medici monent de fugienda peste, ita de hac peste humani generis, *Mane, procul, longe, cede, recede, redi*.

Videtur autem hæc phrasis ex intimo idiotismo deprompta, cum enim vulgo dicere volumus aliquid nobis permolestum esse, id morbum aut mortem nobis esse dicimus. Horatius ergo, qui a garrulo suo tam misere cruciatus, & tantum non enectus fuit, cum a tertio illo homine, qui intervenerat, defereretur, a quo liberari & tolli de illa cruce speraverat, se jam ὅτι εὖπε ἀκμῆς & in acie novacula stare dixit, tanquam victimam statim mactandam;

— *fugit improbus, ac me Sub cultro linquit.*

Hinc lepide admodum idem Satyricus in eodem Garruli hominis characterismo (jam sæpius citato, quia & ejusdem argumenti est cum hoc capite Theophr. eique non parum lucis affert) fingit prædictum sibi olim puero fuisse ab anu quadam fatidica, id sibi in fatis esse, ut nullo alio morbo quam garruli cujusdam hominis loquacitate conficeretur.

Confice; namque instat fatum mihi triste, Sabella

Quod puero cecinit divina mota anus urna.

Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,

Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:

Garrulus hunc quando consumet cunque, loquaces,

Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit atas.

Postquam ergo sibi redditus, & defunctus fuisset hoc periculo, & ab hoc morbo evasisset, non alii quam Apollini medicinæ Deo ζῶαρχα & σωτήρα persolvit; eique salutem suam acceptam refert hisce verbis, — *Sic me servavit Apollo,*

quo hemistichio elegantissimam illam Satyram concludit. Nec minus eleganter Lacon, apud Theocritum *Idyllio* quodam, alterum pastorem nimis garrulum & loquacem hoc modo increpat. Εἰς λέγ',

ἐπὶ λέγεις, καὶ ἔξενον ἐς πόλιν αὖτις Ζῶντ' ἄφες ὦ Παιάν, ὡς σωμὶλ' ἢ ἄδρα,

Κοιμήτα. Hospitem in urbem iterum vivum dimittas, nec garrulitate tua eneces & conficias. Ejusdem nasi est & illud Comici Milite glorioso, *Fam*

jam sat amabo est, sinite ut abeam, si possum, viva a vobis; ex quo loco Chiliastes adagium exculpit, Sine vivens abeam. “ Non in-

commode (inquit) proverbii loco sermo iste inter verbosos homi-

“ nes

“ nes usurpatur, ut jubeamus eos ζῶντας ἡμῶς ἀφείναι νῖνος nos di-
 “ mittere, nec loquacitate sua nos enecare. Atque hic mihi in men-
 tem venit Epigramma quod extat in Anthol. de indefesso quodam &
 importuno cantore, qui tota nocte canendo vicinos suos omnes in-
 terfecit, uno excepto, qui surdus fuit,

Σιμύλῳ ὁ ψάλτης τὰς γείτονας ἔκτανε πάντας,
 ἰ Νυκτὸς ὅλης ψάλλον, πλὴν ἑνὸς Ωρυγίνης.
 Καφὸν γὰρ φύσις αὐτὸν ἐδήξατο· τοῦτο κεν αὐτῷ
 Ζωὴν ἀντὶ ἀκοῆς δῶκε πεισιγαστρίῳ.

Et optimum profecto fuerit tali tempore vel surdos esse, vel surdos nos
 fingere, *h. e.* nec aures arrigere, nec animum advertere; quod The-
 ophr. præceptor docere nos poterit. Ille enim (ut auctor est Laert.)
 πρὸς τὸ εἰπόντα ἀδολέχῳ, ἰπεὶ δὴ πολλὰ αὐτῷ κατελύτλησε, Μὴν σὲ κατεφλυ-
 ἀρισσα; μὲν Δί', εἶπεν, ἔ γάρ σοι προσεῖχον, *annon tibi satis oblivisi? mini-*
me, inquit, ego enim animum non attendi. Plut. libello de hoc ipso
 argum. *viz.* πρὸς ἀδολ. -- τοῖς ὅς ἀδολέχοις τόδε συμβαίνει χαλεπώτατον· ἐπιθυ-
 μῶντες γὰρ ἀκροατῶν ἢ τυγχάνουσιν, ἀλλὰ πᾶς φεύγει περιστοπιδίῳ, *i. e.* πα-
 ρασείσας φεύγει καὶ διατρέμει ἀπαλλ. In tali casu tota spes salutis in
 pedibus est, πόδες δὲ καὶ δι' ἐμὴν πρῶτατοι, idem Plut. ex Archilocho. Hinc
 scite Aristot. apud eundem ἐνοχλέμεν ὑπὸ ἀδολ. καὶ κοπόμεν ἀπό-
 ποιοις πρὸς διηγήματα, πολλάκις αὐτῷ λέγοντι, Οὐ θαυμάζον, Ἀριστοτέλεις; Οὐ
 γὰρ, φησὶ, θαυμ. ἀλλ' εἰ τις πόδας ἔχων σὲ ὑπομένει. Non profecto hoc est
 mirum; sed hoc potius mirum, si quis pedes habens te sustineat, neque
 fugiat. Scite ergo Agis Lacedæmonius apud Plut. qui Abderitarum
 legato, postquam satis longam & verbosam habuisset orationem, in-
 terroganti, quid civibus renuntiaret, respondit, Ὅτι ὅσον σὺ χεῖρον λέγεις
 ἔχρηζες, τοσούτον ἐγὼ σιωπῶν ἤκων· quasi sc. magnum quid & singulare,
 & tantum non supra hominem, & vires humanas esset, tam diu to-
 lerare hanc crucem τὴν ἀδολεχίας, & tantam indulgere patientiam huic
 flagello.

Ἀπύρετος] Sine febre, febris expers. Πυρετός autem febris, à πυρ,
 πυρὸς, vel potius à πυρίσσω· habet acc. in ult. & præterea illud τὸς ad-
 ventitium est, nec de radice thematis. De hac igitur nominum ter-
 minatione hæc Reg. observentur. 1. Multa sunt nomina apud Græ-
 cos quæ terminantur in ετος, ita ut illa sit terminatio nuda & mere pa-
 ragogica, nec illud τ thematicum aut radicale, sed extraneum & adven-
 titium: ut κοπετός, πυρετός, ἀσπετός, συρφετός, κέπητος, νιφετός, πρυγετός,
 ὑετός &c. 2. Omnia hæc nomina desinentia in ετος fere derivantur
 à verbis, etsi non sint verbalia, à tertia persona præter. pass. ut à σῦεθ
 traho, συρφετός, (interposito φ) sordes, seu colluvies rerum, quæ pro-
 no amne trahuntur; a κέπη, idem quod σκέπη fodio, ὑεπον, κέπητος
 fossa: ab ἔπω ἵσσω dico, ἀσπετός immensus, ineffabilis: a κόπη tundo,
 ἱσπον, κοπετός luctus, a tundendo pectore: a πικτω pario, πέτοκα, τοκετός
 partus: ab ἁφύω, αἶω, haurio repente, ἀφυσγτός, idem quod συρφετός. Sic
 2 πυρίσσω, πυρετός. Sic tria illa meteora, & σκαλιτός a σκέλλω. 3.
 Nomina Substantiva in ετος desinentia, sunt oxytona, ut σκαλιτός,

καπιτός, τοκατός, πυρετός, σαρφετός, ἀφυσγυτός, κοπιτός, πρυγυτός, cum *vindemia*; ita enim etiam legitur, nec solum cum η, quanquam hoc communius. Excip. unum κέπιτΘ *fossa*. 4. Adjectiva in επος contra, nisi sint verbalia a tertia persona præteriti passivi, sunt gravitona, ut ἀσπίΘ, ἀπλετΘ, ἀτρύγετΘ, ἀμειμάκετΘ, ἀνετΘ, ἀπύρετΘ, ἀεμμήκετΘ, πηλύγετΘ, ἀριδείκετΘ, ἐγκάκετΘ, ἀσύνδετΘ, ἀναφαίρετΘ, δυσσύρετΘ. exc. ἱπαινετός *laudabilis*, quod forte est ob discrimen ab ἘπαινέτΘ, proprio nomine in N. F. quod est proparoxyt. ut & ἈεγαινέτΘ. 5. & ultimo; Adjectiva in επος simplicia pure verbalia h. e. quæ fiunt a tertia persona præteriti pass. sunt oxytona. Et hoc quidem generale est ex communi reg. Omnia enim verbalia simplicia in πς desinentia a tertia persona præter. pass. quacunque vocali præced. sunt oxytona, nisi forte quando in re rustica tempus & actio distinguuntur accentu, ut in ἀερετΘ & ἀερετός, ἀμνητΘ & ἀμνητός, & paucis similibus; alioquin omnia verbalia simplicia in πς a tertia præter. pass. acuuntur in ult. sic igitur & Adjectiva in επος, ut αἰρετός, εὔρετός, αἰνιτός quæ tamen in compositione retrahunt accent. ex alia gen. reg. Compositio enim retrahit accentum, ut ἀνετΘ.

Ἔργον] *Difficile*. Trita admodum & usitata hæc vox (si qua alia) Hellenismo est: ut prima fronte non videatur aliquid ἔργον *negotium* posse nobis facessere. Sunt tamen nonnullæ ejus significationes non tam ubique obviæ, nec ab omnibus fortasse observatæ, in quibus tamen ab elegantioribus Græcis haud raro usurpatur. Varias has notiones breviter indigitare πρέργω (opinor) & operæ pretium fuerit. Quinque autem hæc sunt, quantum observavi: & 1o. Ἔργον est γεωργία, *agricultura*, unde & compositum volunt ab ἔρα & γῆ duobus vocab. synon. quæ *terram* significant; & certe hoc opus est κατ' ἐξοχῶν *terram colere*, quippe primo opus mortalium fuit. Hinc ἐργάτης & ἐργατίνης communiter *operarius*, sed proprie *colonus, agricola*. Atque hinc titulus operis Hesiodæi, Ἔργα καὶ ἡμέραι, quod est de agricultura. Hesych. Ἔργα ποτὲ μὲν τὰ πρὸς τῷ τὰ λασιουργίαν, ποτὲ δὲ τὰ πρὸς τῷ γεωργίαν. Et iterum in voce Ἔργον, — ὁ ποιητής, ὅταν ψιλλῶς λέγῃ, μηδενὸς σιωπεράζομεν, τὸ κατὰ γεωργίαν δηλοῖ. *Homerus, quando dicit Ἔργα (nullo alio vocabulo aliqujus artis adjuncto) intelligit agriculturam*. Sic μινύθει δὲ π' ἐργ' ἀνθερόπων, quod Virgilius μεταφράζει, *Sternis sata leta, boumque labores*. Πολλὰ δ' ἔπει' αὐτῷ ἔργα κατήειπε καὶ αἰζηῶν — Ἀγρὸς τ' ἰομῆς καὶ ἔργ' ἀνθερόπων unde Eust. Ἔργα (inquit) κατ' ἐξοχῶν τὰ γεωργικά & ἐργάζεσθαι, κατ' ἐξοχῶν, τὸ γεωργικῶς ποιεῖσθαι. 2o. Ἔργον est πόλεμΘ, vel μάχη, ἔργον ἈρηΘ *ludum* vocat Horat. sed *sevum*; sævus autem ludus non est ludus. Hom. Il. 9.

Ἄλλ' ἄγε δεῦρο πέπον, παρ' ἐμὶ ἴστασο, καὶ ἰδὲ ἔργον,
vide opus i. e. bellum, Eustath. ὅπῃ πολέμω τὸ ἔργον, αἷς καὶ ἐν ἄλλοις & Il. δ. in fine,

Ἐνθα καὶ ἐκίπῃ ἔργον ἀνὴρ ὀνόσσειτο μετελθών
ubi ἔργον manifeste ponitur pro μάχῃ pugna, atque ita optime vertit interp. *Tunc vero pugnam nemo reprehendisset interveniens*. Atque ita alibi apud poetam. Sic etiam loquitur Thucyd. ipse, ὁ Ἀθηναῖος, lib. 2.

lib. 2. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ σὺν τῷ πλείστῳ ἡγεῖσθαι, i. e. ἐν τῇ μάχῃ.
In pralio ordinem & silentium plurimi facite, ἐν τῷ ἔργῳ, ἢ τοι ἐν τῷ πολέμῳ, inquit Schol. Idem lib. 4. νυκτὸς δὲ ὀπλάζεσθαι τὸ ἔργον, cum
nox interventu pralium impedisset; ἐπὶ λαβ. τὸ ἔργον i. e. καλυψάσθαι τὸ ἔργον, ut expon. idem Marcellinus. Arrian. de Alexand. lib. 3. καὶ τὸ ἔργον
ἐκεῖ καρτερόν ἐγένετο, & acris ibi pugna fiebat. 3. Ἔργον ἐστὶ τὸ ἀνάλωμα,
id quod conficitur, & consumitur a realiqua; quod Lat. forte pradam
vertere possumus. Siceleganter, qui in bello conficitur, vel interficitur,
dicatur ἔργον πολέμου prada belli, & qui a peste conficitur, vel absumitur,
ἔργον λοιμῆς. Ita usus est hac voce Still. Pater Naz. Orat. 14. Οὐ π
Δαβὶδ Ἰωνάθαν, ἔργον πολέμου γινόμενον Non adeo David deflevit Jona-
thanem, in bello interemptum, ἔργον πολέμου γινόμενον. Synelius in Epist.
ἔργον γενέσθαι συκοφαντῶν, ἐνδοκτῶν, sycophantarum & delatorum calum-
niis misere perdi & confici. Clem. Alexand. Strom. 5. ταχέως ἐκλιπεῖν καὶ
πυρὸς ἔργον γενέσθαι, cito fore ut igni conficiantur. Sic Martyres, qui vivi-
comburio absumpti sunt, πυρὸς ἔργον ἐγένοντο. Elegans Auctor Heliod.
Æthiopic. l. i. in initio, Οἱ δὲ πλείους βελῶν ἔργον καὶ τοξείας γενημένοι.
h. e. plurimi jaculis & sagittis confixi; unde paulo post venuste ad-
modum, γέροντας καὶ αὐτὸν τῷ πολέμῳ παρέργον; ἀπὸ & tu quoque obiter ad
belli cladem accessisti? ut præclare vertit interpretes. Sic ἔργον τῆς ξίφους
dicatur, qui gladio interficitur. Confici & interfici idem sunt; utrum-
que ergo ἔργον ἐστὶ, & opus quod conficitur, & homo qui interficitur.
 4. Ἔργον ἐστὶ πίκρα, usura, ἐστὶ enim πίκρα opus fœnoris, seu quod a
 fœnore producitur, illud quod ex pecunia conficitur & accrescit fœ-
 neratori, quæstus & commodum quod ex fœnerata pecunia percipi-
 tur. Unde ἐργάζεσθαι ἐστὶ fœnerari, & ἐργασία etiam usura, quemadmo-
 dum & in illo loco Evang. hanc vocem sumit πολυμαθίσταται Sal-
 masius, δὸς ἐργασίαν ἀπὸ πικρᾶς ἀπὸ αὐτοῦ, si integram sortem, totum
 debitum, solvere non potes, da saltem debitori usuras, ut ab eo libe-
 reris. Mos enim (inquit) fuit apud antiquos, ubi dies solutionis venis-
 set, si debitor sortem dissolvere non posset, modo usuras penderet, in-
 quietari de sorte non deberet, sed adhuc in alterum mensem expectari;
 monet ergo dominus illum debitorem, qui dissolvendo credito non erat,
 ut usuram saltem præstaret, atque ita extricaret se; ne si ad judicem
 traheretur, judex eum exactori traderet, a quo in carcerem conjiceretur,
 ubi esset mansurus donec debitum ad assem, h. e. sortem cum usuris persolviss-
 set. Hæc ille pro suo more, acute atque crudite. Nos certe hæcte-
 nus δὸς ἐργασίαν da operam interpretabamur ex Latinismo; sed ali-
 ter jam a magno viro edocti sumus. Ἔργον fane pro τὸν κέρδι h. e. lucro
 e quæstu fœnebre legimus apud Demosth. non uno in loco, ut Orat.
 1. contra Aphob. Ταῦτα τοίνυν ἔχοντες τὰς τριᾶκοντα μνᾶς ἀπὸ τῆς ἐργασίας,
 καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὀκτὼ ἐτῶν. Has igitur 30 minas ex officina, earum-
 que usuram octo jam annos habet; & iterum non multo post, πρὸς ἐξ-
 ὄντα ὑπὸ μνᾶς αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον, δέχεται δὲ ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῶν -- 40 minas ip-
 sam sortem, usuras autem in decennium duo talenta: Iterum Orat. con-
 tra eundem Aphob. λαβὼν τὴν πρὸς σόδον λ' μνᾶς, ἔπε αὐτὰς, ἔπε τὸ ἔργον
 ἀπὸ δέδωκε, neque ipsas, neque earum usuras reddidit. Et ultimo, ne
 pluri-

pluribus immorer; nam & aliæ forte sunt hujus vocis acceptationes, minus usitatæ & notatu dignæ, sed hæ (ni fallor) insigniores sunt; Ἔργον est ἐργῶδες difficile, abstractum pro concreto. Sic Lat. Hic labor, Hoc opus est, τὸ ἔργον ὅτιν, h. e. χαλεπόν, ἀρχαλέον, δυσχερές, ἐργῶδες, ὀπίποιον, δύσκολον. Hesych. Ἔργον δυσχερές, δύσκολον. Atque ita in hoc loco Theophr. Et quoniam elegans hic est hujus vocabuli usus & pure Atticus, nec tam ubique obvius, aliquot ejus exempla afferre non gravabor. Aristot. igitur 2. Eth. Nicom. cap. 9. Διὸ καὶ ἔργον ὅτι σπουδαῖον ἐστὶν ἐν ἐνείκῳ γὰρ τὸ μίσθον λαβεῖν ἔργον, Ideoque difficile & operosum est bonum virum ac virtute praditum esse: magni enim negotii est, in unaquaque re medium consequi. Xenoph. K. Π. lib. 3. Ἔργον μὲν νυκτὸς λῦσαι ἵππους, ἔργον δὲ καὶ χαλινῶσαι, ἔργον δὲ ὀπιτάζειν, ἔργον δὲ ὀπιτωεργάζεσθαι, Difficile erit noctu equos solvere, difficile & frenare, difficile etiam instruere, difficile & loricare; ubi vocem hanc quater habemus hoc in sensu per ἀναφορὰν repetitam. Lucian. in Mortuor. Dialog. Ἐλλείπον καρατῖν ἔργον ὡς, Βριωτῶν καὶ Φωκέων, verba sunt Philippi de victoriis suis apud Inferos gloriantis, Græcos superare opus arduum & difficile erat. Plato in Timæo, καὶ μὲν ἐν ποικίλῳ καὶ πατὶς πᾶσι πάντες εὐρεῖν τὸ ἔργον, καὶ εὐρέντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν. h. e. (interprete Cic.) Atqui illum quidem quasi parentem hujus universitatis invenire difficile, & cum jam inveneris, indicare in vulgus, nefas: ubi videmus Cic. ἀδύνατον exponere nefas, ἀδέμειον. Et certe, ἀδέμειον est ἀδύνατον ita Horatius,

Quicquid corrigere est nefas.

ἀδέμειον, impossibile, ἀδύνατον. Sed hæc obiter & ἐν παρείρῃ alio spectant, & de his fortasse alibi. Redeo ad ἔργον, ut hoc agam i. e. τὸ ἔργον. Aristot. iterum 2. Polit. cap. 5. Ἔργον γὰρ μὴ νεωτεροποιεῖς ἐστὶν τὰς ποιεῖσας, Difficile est istiusmodi hominibus novis rebus non studere, vel innovatores non esse. Ælian. Var. Histor. lib. x. cap. 12. in Archytæ apophthegm. Ἀρχύτας ἔλεγον, ὡς περὶ ἔργον ὅτιν εὐρεῖν ἰχθυὺν ἀκανθὰν μὴ ἔχοντα, ὅτι καὶ ἀνδροπον μὴ κεκτυρημένον τὸ δολερόν καὶ ἀκανθώδες, Quemadmodum piscem sine spinis invenire difficile est, sic & hominem qui non dolosum spinosumque quiddam habeat admixtum. Vide Plutarchum in Agesilao p. 611. E.

Συναρκεῖν.] Cum iis durare; mallet, iis acquiescere vel eos patienter ferre, vel eorum societatem tolerare: ἀρκεῖν enim est ἀγαπᾶν, σέβειν, contentum esse, acquiescere; at συναρκεῖν in compositione non memini me uspiam alibi invenisse: forte συναίρειν, vel συναρέσκεν, sed nihil temere mutandum. Nec certe occurrit hæc vox apud Lexicographos: est igitur inter ea vocabula, quæ Grammat. vocant ἀπλὰ λεγόμενα. Sed cum simplex ἀρκεῖν frequens sit & usitatum, facile fuit, præfixa præpos. facere compositum; antiquis (inquam) facile hoc & integrum fuit, quanquam nobis fortasse hodie non licet esse tam aîsertis.

Μετὰ χολῶ, μὴτε σπουδῶ διαγινώσκουσιν.] Neque otium, neque negotium distinguuntibus: prudentis est otii & negotii tempora discernere atque

que distinguere; utraque enim hæc, σχολῇ καὶ σπουδῇ, non minus quam lucem & tenebras, diem aut noctem, spatiis suis atque cancellis Deus & natura distinxerunt. Unde præclare ille apud Plut. Δοτέον τοῖς παισὶν ἀναπνεύειν τῆς συνεχῶς πόνων, ἐνδυμεμένης ὅτι πᾶς ὁ βίος ἡμῶν εἰς ἀνεσιν καὶ σπουδῇ διήρηται· καὶ διὰ τῆς εἰς μόνον ἐγρήγορσις ἀλλὰ καὶ ὑπνός ἐυρέσθῃ. Sed ὁ ἀδολέχης omnia confundit, sive σχολή, sive σπουδή, sive otii, sive negotii tempus sit, illi perinde est; otiosus an occupatus fueris, nihil pensi habet. Ἀνὴρ καὶ τὸ φυλάσσειν Πάννυχον ἐγρήγοροντα, inquit poeta: quod si garrulo huic aurem accommodes, poteris totas noctes insomnes transigere.

Et stanti legis, & legis sedenti,

Currenti legis, & legis cacanti.

In thermas fugio; sonas ad aurem:

Piscinam peto; non licet natare:

Ad canam propero; tenes euntem:

Ad canam venio; fugas sedentem:

Lassus dormio; suscitās jacentem.

Quemadmodum queritur Martialis de suo Ligurino. Σχολή est otium, unde & ludus Lat. schola dicitur; ludus quidem, sed literarius: at ludus literarius non est ludus, & feriæ Academicæ non sunt feriæ; & nos forte cum Scipione dicere possumus, nunquam minus otiamur, quam cum in Scholis sumus. Et nos igitur, si in Schola non studemus, σχολῇ καὶ σπουδῇ εἰ διαγινώσκόμεθα. Sed vereor ne hoc ludere sit. A duobus hisce nominibus, fiunt duo adverbia, vel potius duo dativi adverbiascentes, σχολῇ καὶ σπουδῇ, quorum hoc posterius commune est & usitatum, etiam Homero, alterum non, illud sc. σχολῇ quod, quia minus forte observatum & elegantem usum habet apud Atticos Scriptores, sicco pede non præteribimus. Illud igitur fit σχολαίως, quod lente & tardo pede procedit, quod tarde & cunctanter & per otium fit, & denique quod fere fit, & tandem vix, aut ne vix fit; atque hinc σχολῇ expon. μόλις vix, aut potius εἰς αὐτῶς nullatenus, multo minus, nullo modo, haudquaquam. Sumitur pro negandi particula & Max. Tyr. Diff. 11. Σχολῇ γὰρ ἂν εἴη τι ἄλλο ὃ ἔσθαι, εἰ μὴ ὁρεξίς τις, Amor igitur haudquaquam quid aliud fuerit, quam appetitus quidam: & eodem prorsus modo Diff. 17. Σχολῇ γὰρ ἂν εἴη τέχνη τι ἄλλο, εἰπερ μὴ ἡ ἀρετή, vix enim videtur ars aliud quid dici posse, si non virtus. Porphy. περὶ ἀποχῆς lib. 1. σχολῇ ἄρα ἀγανακτήσειεν ζώων καὶ κραιδίων ἀποσερμύμεθα. h. c. neutiquam igitur inique feret, se iusculo & carnibus privari. Plato in Phædone, εἰ αὐταὶ τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα αἰσθησίων μὴ ἀκριβοῦς εἶσι, μὴδὲ σαφεῖς, σχολῇ γὰρ αἱ ἄλλαι, Si isti sensus corporei (auditus sc. & visus) exquisiti & explorati non sunt, multo minus sane alii fuerint, σχολῇ γὰρ αἱ ἄλλαι. Philos. 7. Polit. cap. 3. in fine. Σχολῇ γὰρ ἂν ὁ Θεὸς ἔχοι χαλῶς, καὶ πᾶς ὁ κόσμος, (viz. si verum esset quod nonnulli dicerent) tum utique nec Deus, nec mundus, beatus dici posset. Andocides Orat. 1. Ἐν ὑμῶν ᾧ κοινόμεθα εἰ σποδήσομαι; πάντως δὴ πᾶς, ἢ σχολῇ γὰρ τις ἄλλοι ἀνδραγαθῶν, Ego autem a vobis quaestione habita non servabor?

bor? omnino certe, aut non quisquam alius mortalium. *Ælian. Var. Hist. lib. 9. c. 24.* de Smindyfide Sybarita, *χολῇ γὰρ ἐπὶ χαμῶνι κατεκλίσθη, ἢ πλάδῳ.* Haud sane ille humi, vel in stragulo cubare potuisset. *Xenoph. K. Π. lib. 2.* εἰ χολῇ κελεύοντι ὑπακούον σοι, Si tibi mandanti lente & cunctanter parvissem, vel vix, aut ne vix, tibi obtemperassem. *Synefius Epist. 142.* εἶπεν, χολῇ γ' ἂν περὶ ὕδατος ἀλυκὲς πισυῖσαι, dixit, se vix aut ne vix de aqua salsa hoc credere.

C A P U T IV.

Περὶ Ἀγροικίας.

De Rusticitate.

AΓροικία est Rusticitas, inurbanitas, incivilitas, negligentia, si ita loqui liceat: & quidni ad exprimendam rem inelegantem ineleganti voce utamur? Tritum jam olim apud Gram. discrimen inter Ἀγροικος, & ἀγροϊκός. Ammonius de vocum differentiis, Ἀγροϊκός ἢ ἀγροϊκός δι-αφέρει προσηγορικῶς μὴ ὅτι ἀγρῷ κατοικῶν προπαροξύτωνας ἦ, ὁ σχεῖος τὰς τέρας at vel contra Eustathius, ἀγροϊκός προσηγορ. ὁ ἀπαιδευτός indoctus. Et Schol. Aristoph. ἀγροϊκός ἦ προπαροξύ. ὁ ἀγρότης, agricola, rusticus; ἀγροϊκός qui rure habitat, ἀγροικός qui moribus scavis & inurbanis: ἀγροϊκός qui agrum suum colit, ἀγροικός qui animum suum non colit; homo rudis, & agrestis, & incultus, qui rudibus & imperitis & incultis est moribus. Discrimen ergo est inter Gramm. circa hoc discrimen, & profecto haud scio an ita stricte & superstitiose observetur hæc differentia apud Auctores. Quamobrem (nisi hoc forte ἀγροικόν & incivile esset Criticos λεπτολογήματι minutius suis spoliare) dispungerem penitus hanc notam διακριτικῶ inter ἀγροϊκός & ἀγροικός, tum quia de ea non convenit inter Gram. tum quia non memini eam ab auctoribus ubique observatam; tum quia tam cognatæ & finitimæ sunt hæc significationes, ut non opus sit eas accentu distingui; tum quia Atticorum est ex proparox. facere properisp. ut pro ὁμοίς dicunt ὁμοῖς, pro ἱππίμῳ ἱππίμῳ, quidni ergo pro ἀγροϊκῷ ἀγροῖκῷ; (ut differentia accentus sit ex dialecto, non ex significatione) tum denique quia cætera omnia composita in οῖκῳ sunt proparox. μέτοικος, ἀποικός, σόλοικος, πάροικος, φερίοικος, &c. Sic ergo ἀγροικός communiter, Attice ἀγροῖκός, proprie rusticus, qui rure habitat, atque inde deducta significatione, rudis, imperitus, inurbanus, inelegans; quia tales plerumque mores sunt hominum egregie rusticorum, rurique viventium. Sic rure loquuntur, & sic rure faciunt. At quicquid sit de voce, in re certe discrimen est. Aliud enim est ἀγροικός apud Magistrum, aliud apud Discipulum: aliud apud Aristotelem, aliud apud Theophrastum. Ἀγροικία ab Aristotele strictius sumitur, prout sermones tantum &

dicta respicit, estque extremum in defectu τῆς ὑπεραπείας at vero hic a Theophr. latius accipitur ἢ ἀγροικία pro quavis rusticitate, atque inurbanitate, sive in dictis, sive in factis cernatur. Verba Philosophi apponere εἰς χεῖρον, 2. *Ethic. Nicomach.* Cap. 7. Περὶ ὃ τὸ ἡδὺ, τὸ μὲν ἐν παιδιᾷ. ὃ μὲν μέσθ' ὑπεραπείλθ' καὶ διάδοσις ὑπεραπείας ἢ δ' ὑπερβολὴ, βωμολοχία καὶ ὃ ἔχων αὐτὴν, βωμολόχθ' ὃ δ' ἐλλείπων, ἀγροικός τις καὶ ἢ ἐξ ἑσῆς ἀγροικίας, qui ab hoc modo decedit & deficit, rusticus quidam & agrestis seu insulsus; & habitus, rusticitas, sive insulsitas, uti non male vertit interpretes. Εὐπραπεία est facetia seu urbanitas, virtus quæ modum in jocando servat. Iterum L. 4. C. 8. ubi plenius describit τὰς ἀγροικίας. --Οἱ ὃ μὴτ' αὐτοὶ ἀν εἰπόντες μηδὲν γελοῖον, τοῖς τε λήγουσι δυσχεραίνοντες, ἀγροικοὶ καὶ σκληροὶ δοκῶσι εἶναι, qui nec ipsi quicquam false ac facete dicere queunt, & iis qui dicunt infensi sunt, agrestes & insulsi homines habendi sunt: ubi observ. quos prius ἀγροίους vocavit, hic ἀγροίους appellat: ἀγροικοὶ ergo & ἀγροικοὶ Aristot. iidem sunt, homines viz. agrestes, rustici, inciviles & inurbani, qui nec jocum ipsi facere (ut vulgo loquimur) nec libenter audire, nec candide interpretari volunt, *neither make nor take a jest*. Atque hinc apparet, quantum intersit inter ἀγρ. Aristotelicum atque Theophrasteum. Ἀγροικία igitur a Theophrasto sic definitur ut sit, vel potius videatur esse, δόξειεν εἶναι (ita enim loquitur per totum hunc librum ἐνδοιαστικῶς, ut Aristot. δοκεῖ, φαίνεται, ἴσως, μὴ ποτε εἶναι.) ignorantia, inscitia, imperitia, non speculativa sed practica, quæ transgreditur leges vitæ civilis, & conversationis humanæ, quæ nescit τὸ πρέπον, nec decorum servat, in voce, & gestu, & cultu, & habitu, & motu corporis. Cui contraria est κοσμιότης, κομψότης, ὑπρέπεια, ὑταξία, ὑψημοσύνη. h. e. civilitas, elegantia, urbanitas, decor, venustas: quia sc. urbs Veneris & Venustatis magistra, gymnasium elegantiae, morumque & ὑπεραπείας officina: unde hominem politum, & cultum, & bene moratum, civilem dicimus; nam ea vox in meliorem partem sumitur, at rusticitas in deteriore. Et forte omnia civilia bona sunt, præter bellum civile: quo nihil magis ἀγροικόν καὶ ἀγροικόν, horridum, & sævum, & agreste, & barbarum esse, utinam nos non doceret experientia!

[*Ἀγροικία*.] Differentia specifica in hac definitione: non omnis ἀμαθία seu inscitia est indecora, nam & quædam nescire decet. Sed & hoc Epitheto videtur mihi non tantum denotari forma rusticitatis seu formalitas quæ esse constituit, sed etiam materia, circa quam versatur. Cernitur enim præcipue ἢ ἀγροικία circa χῆμα τῆς σώματος, circa habitum, & filum, & cultum, & gestum corporis: χῆμα est quod nos vulgo dicimus *fashion*, παρὰ τὸ χῆμα τῆς κόσμου τέττα, inquit Apostolus. Unde ὁ ἀγροικθ', cui χῆμα hoc corporis neglectum, & incultum, & impolitum est; vulgo optime dici potest *an ill fashioned man*, homo male habilis, vel (ut ita loquar) male habituatus: quanquam habitus in respiciendo corpus strictius paulo sumitur. Sed de descriptione τῆς ἀγροικ. in abstracto hætenus; sequuntur jam varii characteres τῆς ἀγροικ. in concreto.

Ἐπιδρόμῳ τῷ ῥύχῳ] *prehenso ejus rostro*. Ῥάμῳ δὲ ὀρνέῳ, ῥύχῳ δὲ χοίρῳ, aiunt Gramm. — *rostrum avis* — *rostrum porci*; video tamen confundi hæc duo apud Auctores: & ῥύχῳ quidem non solum de bestiis, uti hic de cane, sed etiam de avibus usurpatum invenio. Eustath. de ave Porphyryone (ex alio auctore) καλεῖται ὁ πορφυρεῖον διὰ τὸ τῷ ῥύχῳ ποινικῶν, ob *rubrum* vel *purpureum* *rostri colorem*. Sic Aristoph. in *Avibus* de ave, καὶ δοῦναι ῥύχῳ πορῶν, & *dare rostro nutrimentum*; alibi vero idem Com. ῥάμῳ proprie dixit de ave, τὸ ῥάμῳ ἡμῶν σε γλοῖον φαίνει; verba sunt Euripidis ad upupam, *Rostrum tuum nobis ridiculum videtur*. Theocr. *Idyll.* 6. Σίγα δ' ὑλακλεῖν νιν καὶ τᾷ κυνί· καὶ γὰρ ὅκ' ἤερον Αὐτᾶς, ἐκνύζοντο πολ' ἰχία ῥύχῳ ἔχουσα, *ganniebat, ad femora rostrum admovens*: ubi Scholiastes ait, τὸ ῥύχῳ κατεχρηστικῶς ἐπὶ τῇ κυνὶ νυνὶ λέγεται, κυρίας γὰρ δὲ ὀρνέων· ac si ῥύχῳ proprie esset *rostrum avis*, cum id potius sit ῥάμῳ rectius ergo quod ibi sequitur (ut sciamus ea scholia esse farraginem a pluribus congestam) Ἄλλως τις λέγεται δὲ ἀνθρώπων, ῥύχῳ δὲ κυνῶν, ῥάμῳ δὲ ὀρνέων· quod verum est. Quanquam & τις sive τιν ἐτιām de canibus legitur, ut apud Xenoph. Oppianum, & alios: unde *odora canum vis*, seu canes sagaces, *ὄρνεις* vocantur a Sophocle, & Apollonio. Et nescio quomodo hæc omnia vocabula extremam oris hanc partem in animantibus significantia, a litera canina incipiunt, ut ῥύχῳ, ῥάμῳ, τις, ῥάδων, vel potius in plur. ῥάδωνες· sic & *rostrum* apud Latinos. Ῥύχῳ igitur etiam de cane (uti hoc in loco) sed proprie & primario de *rostro porcino*. Ῥάμῳ δὲ ὀρνέῳ, ῥύχῳ δὲ χοίρῳ· uti habet Schol. Aristoph. & ex eo Suidas. Julius Pollux, de avibus utrunque, δὲ τῶν ὀρνέων ῥύχῳ καὶ ῥάμῳ. Atque hinc dici mihi posse videtur vox Lat. *runco*, & *runcino*, & *runca*, & *runcina*: *runcare* est *stirpitus seu radicitus herbas noxias vellere & extirpare*; *runca* instrumentum quo hoc efficitur. Et sic porci, dum humum naso seu rostro effodiunt, & radices erunt, terram quodammodo runcant & runcinant, & rostrum (ῥύχῳ) pro runca habent, atque etiam pro rostro, & rutro; nam & hæ voces non multum a rostro abludunt. Sed ad canem nostrum redeamus, quem hic rusticus rostro prehendit, ἐπιδρόμῳ τῷ ῥύχῳ. Atque hinc Lat. *riētus* & *ringi*, quod proprie canum est; nam *riētus* aliquando etiam pro labiis ipsis & naribus adeoque toto ore usurpatus est, quod in canibus aliisque bestiis ῥύχῳ. At proprie *riētus* est *diductio oris in canibus*, nam ii proprie dicuntur *ringi*: Quanquam enim canis inter brutos & mutos animantes sit, adeoque sermonis usum non habeat, tamen præter latratum, qui ei proprius est, & differ, instar specificæ, etiam tribus aliis modis se, animique sui sensum, clare & notabiliter exprimit: quod idcirco moneo, ut sciamus & observemus Græca vocabula quibus designantur hi motus; cum fortasse in aliis linguis canina hæc eloquentia non tam feliciter, nec tam distincte exprimitur. Hæc sunt (1.) *σαρκίζειν*, vel *σαίρειν*, vel *σεσηρέναι*. (2.) *κνύζειν*, vel *κνύζαδαι* & (3.) *σαίρειν*. Cum irati & irritati sunt ca-

nes, solent diducere os, & labra contrahere, & renudare dentes, & rictum facere; atque hoc proprie est *σαίρειν* vel *σεσηρέναι* τοῖς ὀδόντι. Lat. *ringi*. Quia autem canes, dum ossa corrodunt, carnibusque denudant, (quod proprie est *σαρναρίζειν*) solent hoc modo *σαίρειν* & rictum facere inter rodendum; hinc *σαρναρίζειν*, *rictu diducto ostensisque dentibus irridere*, *σεσηρέτως* & amare irridere; & *σαρνασμός*, *irrisio amarulenta*. Cum vero gaudium suum & allubescentiam exprimere volunt canes, solent molli & blanda voce admurmurare & adfremere, atque hoc proprie est *κνυζᾶν* vel *κνυζᾶσθαι*, ut Theocr. loco supra citato, *ἐκνυζῆτο πρὸς ἰχθὺν ῥύγχου ἔχρυσσεν*, i. e. *admurmurabat* vel *adblandiebatur*: talis quiritatio seu admurmuratio canina, *κνυζήσις* a Poeta dicitur, *Odyss. π. 162*.

--ὅχ' ὀλάοντο, κνυζήσις δ' ἐτέρωσι διὰ σταθμοῖο φόβηθεν,
atque hoc Lat. vocant *gannire*. Denique *cauda adblandiri* est *σαίνειν*, quod Latini uno vocabulo exprimere non possunt. Οὐδὲ γὰρ ῥ' ὄγ' ἔσθηναι, καὶ ἔσθαι καὶ ἔσθαι ἀμφω. Τηλέμαχον ὃ περίσαινον κύνες ὀλακίμωσθαι. Ὡς δ' ὅταν ἀμφὶ ἀνακλῖα κύνες δαίτηθεν ἰόντα Σαίνας, αἰεὶ γὰρ τε φέρει μελίσματα θυμῷ. Atque hinc *σαίνειν* ponitur pro *κολακίευσιν adblandiri, adulari*: proprie est *caudam movere*, a *σαίω*, *σαῶ*, *σαίω*, *quatio*, *σαίνω*. Multa enim verba dissyll. in *αίνω*, fiunt a monosyll. circumflexis; ut a *φαίω*, *φαῶ*, *φαίνω* a *βαίω*, *βαῶ*, *βαίνω* a *ραίω*, *ραῶ* *fluo*, *ραίνω*, *το ραίνω*: a *ξαίω*, *ξαῶ*, *rado*, *ξαίνω* sic a *σαίω*, *quatio*, *σαίω*, *σαῶ*, *σαίνω*.

Ἐπὶ λαβέειν τὸν ῥύγχος, *canem rostro prehendere*, rustici characterem hic facit philosophus; & merito quidem; loquitur enim de cane custode, qui φυλ. τῶν οἰκίαν, quales *πυλαῖρας* vocat Poeta, *janua custodes*, quia prae foribus excubant: tales sunt apud nos Canes Molossi (Anglicani aliis, ut aiunt, praestantiores) quos nemo paulo comptior, & civilior, & humanior rostro prehenderit; tam grandes & agrestes & inciviles bestiae sunt. Igitur *Quis foedare manum, nisi rusticus ore molossi Sustineat?* Similem fert Deus ad similem. Liceat enim & mihi de cane ludere, ut illi cum cane. Hujusmodi itaque Cerberis, canibusque aedium custodibus tam familiariter uti, manumque ori admove-re, & rostro prehendere, rusticum forte hoc, & inurbanum; aliqui cum aliis minoris filii, & melioris notae, & indolis, familiariter agendi veniam sibi indulgent viri etiam politi, & generosi, & elegantes (quales sunt Melitaei, Hispanioli, & venatici) quorum juvenilis aetas tandem custode remoto *Gaudet equis canibusque*. Imo & mulierculae nobiles, mollicellae illae & deliculae, catulas suas & catellas istas suas in deliciis habent, imo in sinu foveant; nec tantum *ὀπλάμα-σάινον* τὸν ῥύγχος, sed (si placet) *καταφιλάσιν*.

Merito tamen rusticus, qui rem suam curat, non voluptatem, et *πρὸς τὰ ἀλφειὰ* tantum respicit, Cerberum suum, & molossum, magnum suum canem, magni facit, quippe cum fidelis servus sit, domum, & substantiam, & rem tuto custodiat. Apud nos certe tanto i-pretio sunt hi οἰκιστὲς seu οἰκοφύλακες, ut si quis furto abstulerit, grandis id crimen est, nescio an non capitale sit. Quoniam vero canes erant

& dicebantur *Custodes*, idcirco contra antiquitus viri etiam custodes, & qui custodiæ præfecti erant, dicebantur *Canes*. Æschylus *Agamemn.* Γυναικα πισλή δ' ἐν δόμοις εὖρε μολὸν, Οἶαν περ εἴν' ἔλειπε, δωμάτων κύνε, *Feminam fidelem* &c. δ. κ. i. e. φύλακα, ait Scholiastes. Sed næ nos rustici sumus, qui hunc canem tam diuprehendimus & nondum dimittimus. Hoc igitur tantum addo: quemadmodum canem rostro apprehendere, ex hoc loco παρειμιωδῶς usurpari potest de homine rustico, ita *canem auribus apprehendere* proverbium est apud Solomon. de homine imprudente, qui jurgiis alienis temere se immiscet, *Prov.* xx. 17. ubi LXX. Ὡς περ ὁ κρατῶν κέρκε κυνός, *ut qui prehendit caudam canis*; rectius Theodotion juxta Heb. ἄτων.

Ἀποδοκιμάζειν] *Recusare, rejicere, repudiare, reprobare*: proprie de argento reprobato; vox κυρίας & proprie hic usurpata. Δόκιμος proprie de nummo qui probus, & probatus, qui est ἀγαθὸν νόμισμα, currens pecunia, ΝΝΥ Hebræis, & contra, nummus ἀδόκιμος, & κίβδηλος, qui πονηρὸν νόμισμα, reprobus & adulterinus: unde ἀδόκιμος in N. F. metaphorice de homine reprobato & rejectaneo; opponitur probato & sincero Dei servo, sicut pecuniam probam vocamus minime adulterinam, inquit Beza. Hinc δοκιμάζειν & ἀποδοκιμάζειν. Τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τὰς δὲ φήλας ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν. Rhetor Atticus: *Scilicet ut fulvum* &c. Ἀδόκιμον νόμισμα, proprie *argentum reprobum* apud Philosophum, & ἀδόκιμος νῆς, metaphorice, *mens reproba*, πονηρὸς, ἀπόβλητος. Hinc auri & argenti exploratores, ἀργυρογνώμονες, quorum opus est nummos probare, & falsos a veris distinguere, dicti sunt δοκιμασταί, probatores, exploratores, examinatores; qui & nummularii, mensarii, & argentarii, κερματισταί, ἀργυρομοιβοί. Julius Pollux, τεραπεζίτης ἀργυρογνώμων, ἀργυρομοιβός, δοκιμαστής, ὁπιαδήμωτος τεραπέζη. Eorundem enim opus & negotium fuit pecuniam δοκιμάζειν, probare; unde δοκιμασταί, & ἀργυρομοιβοί, & κερματισταί, & κολυβισταί, & denique δάνειζεν, h. e. *fœnerari*, seu *fœnori collocare*; unde τομισαί, & δανεισαί vocabantur; atque hinc Hesych. hæc omnia facit synonyma; τεραπέζιτης, κολυβιστής, κερματιστής, δανειστής. Quoniam vero omnia hæc tria ad mensam, vel potius super mensam sedentes faciebant, inde generaliter dicti sunt mensarii, τεραπέζιται, h. e. ὁπιαδήμωτοι τῇ τεραπέζη, ut Pollux supra. Clemens Alex. *Strom.* l. 2. ὅτι γὰρ ἀδόκιμον νόμισμα, καὶ ἄλλο κίβδηλον, ὅπερ εἴδεν ἡλκῆρον ἀπαλὰ τὰς ιδιότητας, ὃ μὲν τὰς ἀργυρομοιβὰς, οἱ ἴσασιν μαθόντες τὸ πρὸ παρακίχαρχιδόν καὶ ἀδόκιμον χειρίζειν καὶ διακρίνειν, *est enim probus nummus, est & adulterinus*, &c. Hujusmodi ἀδόκιμα seu κίβδηλα νομίσματα dicuntur etiam παράσημα a falso caractere, seu signo iis impresso: Etymol. Περ. τὰ κίβδ. τῶν νομισμάτων λέγονται, τὰ φαύλα καὶ ἀδόκιμα, παρὰ τὸ κακῶς σφραγίσθαι, ὃ ὅτιν ἐσφραγίδος παρακεκομμένα, παρακίχαρχιδόν, κίβδηλα, ἀδόκιμα, παράσημα, ὑπόχαλκα, λυπερά, πονηρὰ νόμισμα. Hæc igitur omnia idem sunt, & dicuntur de pecunia reproba & adulterina: illa tamen duo, ἀδόκιμον & λυπερόν, generalia sunt, & ad quemvis nummi defectum referuntur, etiam defectum ponderis, uti (opinor)

hoc in loco; at reliqua partim characterem, partim etiam ipsam materiam seu metallum, respiciunt. Rustici autem homines, quia ἄργυροφρονιτικῆς imperiti sunt, fraudem in pecuniis suspectant, unde curiosè & importune nummos examinant, ne forte iis imponatur; adeo ut aliquando pecuniam rejiciant, etiam immerito, cum summa iis persolvenda fuerit, omnia tuta timentes: & omnino suspiciosum esse, signum est rustici.

Insignis locus est in Luciano *De conscrib. hist.* de curiosis, rigidis nimium, & severis auditoribus, qui singula verborum momenta, & apices exacte perpendunt, & morose examinant, quod ille vocat ἀργυρομοιβικῶς ἐξετάζειν. ἀργυρομοιβικῶς ὃ τῷ λεγούτων ἕκαστα ἐξετάζοντας, ὡς τὰ μὴ παρακακομυθία ὁδὸς ἀπορίπτειν, παραδέχεται ὃ τὰ δοκίμα καὶ ἔννομα, καὶ ἀκερῆ τὸν τύπον, *mensariorum more singula quæ dicuntur explorantes*, &c.

Themistius *Orat.* 1. de Rhetoribus mercenariis, & Sophistis fordidis illis & avaris, qui mercedem a discipulis tam severe & rigide, imo crudeliter, reposcebant, ut non tantum ἄγριοι sed ἄγριοι fuerint in exigendo præmio; μετατρέφον τὰς στατήρας ἔνδειν καὶ ἔνδειν, μὴ παρόντων τε καὶ ἐνδεῶν, *stateras* (i. e. nummos) *in hanc & illam partem sapius vertens, & diligenter explorans, sintne adulterini & pondere defecti.*

Λίαν μὲν λυπεῖν εἶναι. &c.] Aut hæc mire elliptica sunt, aut injuria temporum aut incuria librariorum manca & mutilata. Cl. Casaub. supplet & substituit participium λέγων, pro λίαν λέγων μὲν λυπεῖν εἶναι, καὶ ἔπειτα (vel πρὸς ἔπειτα) ἀλλὰ πῶς αἰτεῖν vel δέλειν. Nam & tale aliquid verbum deesse videtur ad sensus & sententiæ integritatem: *nummum quem ab aliquo accepit, rejicere solet, dicens vilem eum esse, & reprobum, postulatque ut alius pro eo sibi detur, ut alius pro eo commutetur.* Hæc quidem Lat. plana sunt & perspicua, sed Græca non item. Nollem tamen quicquam de meo addere, neque intertexere, si verba auctoris ullo modo commodam syntaxin, aut etiam ellipsin, admittere possent. Et videtur sane mihi non tam longe abhorrere a genio styli Theophrasti, nec a concisa illa brevitate Atticæ dialecti, hic loquendi mos, si dicamus hæc aut hujusmodi vocabula per ellipsin hic subintelligi, & reticeri: λίαν μὲν λυπεῖν εἶναι (sc. φάσκων αὐτὸν λέγων) καὶ ἔπειτα ἄμα ἀλλὰ τῶς (sc. αἰτεῖν aut δέλειν). Quod si duriusculum hoc cuiquam videatur, abundet (per me licet) suo sensu. Videor tamen legisse non dissimiles Ellipses, apud Aristotelem, aliosque scriptores Atticos. Interim vero nescio cur vocem illam λυπεῖν *asperum* reddat Interpres: nisi forte non λυπεῖν sed λεπεῖν legisset. Λεπεῖς certe est *scaber, asper*; at λυπεῖς aliud est, neque hoc significat. Et miror virum doctiss. cum ita scribit; *Est autem ambigua vox λυπεῖς, quæ & asperum nummum, utpote recens percussum, significare potest* &c. Imo vero λυπεῖς hoc non significat; & forte tum in animo habuit vocabulum λεπεῖς, quod tamen de nummo aspero (opinor) vix aut ne vix usurpatur. Certe λυπεῖς semper in malam partem sumitur (uti hic a Theophr.) at
contra

contra *nummus asper* semper in bonam, est enim nummus recens, recens ex officina monetaria in publicum progressus, & nondum usu detritus. Hinc Satyr.

Quid asper Utile nummus habet;—

i. e. pondere integer, ac ne minimo quidem diminutus, neque detritus. Antiquis temporibus omnis pecunia, tam aurea quam argentea, appendebatur; contra quam apud nos hodie; nos enim nummos tantum aureos ponderamus, argenteos numeramus tantum. Atq; hinc fiebat, quod in recipiendo debito, aut pretio cujuscunque mercis, nummos asperos tam severe exigebant; quia sc. usu detriti atque lævigati minus ponderosi, nec ad justum pondus assurgebant. Inde etiam *aspratura*, ἀπὸ τῆ ἀσπρῶταμοιτικῆς, pro arte nummaria, sive collybo in vet. glossario ponitur; *Aspratura*, Κόλυβος. quia sc. nummularii pro nummis detritis, qui adeo amplius expendi non poterant, asperos reddebant, id quod intererat ex diminutione ponderis pro collybo accipientes; quod & aurifices nostri hodie, seu fabri aurarii facitare solent; in auro sc. non item in argento, quia in nummis argenteis apud nos ponderis ratio non habetur, quemadmodum apud veteres habebatur. Olim igitur detriti usu nummi in asperos mutabantur apud argentarios: sed quia ex usu & attritione ponderis erat dispendium atque detrimentum, supplendum id fuit argentario, qui integrum dabat & asperum. Nummi enim deleti & ἀσπῆμοι, usuque detriti (uti apud nos aurei pondere defecti) recusabantur in communi commercio. Cum ergo pecuniam ex debito reciperent, nummos ἐπισήμους, & integros, & asperos, quærebant; uti rusticus hic noster, qui *nummum asperum* (non *recusat*, uti vertit interpret; sed) *sibi dari petit*. Contra nummum tenuem & vilem, & usu detritum, ἀποδοκιμίζει, utpote λίαν λυπερόν. quanquam immerito hoc fortasse, & sine causa, & ex nimia suspitione, atque imperitia rei nummaria. Λυπερός generalis vox est; quicquid in suo genere vile & mutilum, & rejiculum est, id Gr. λυπερόν dicunt; quicquid vel nullius est ponderis, vel inferioris notæ; ne quis ad monetam proprie pertinere existimet. Hesychius, Λυπερὸν εὐτελὲς, μοχθηρὸν, ἀχρεῖα. respicit pro suo more doctiss. Gram. locum illum Poetæ, de Ithaca Ulyssis patria, *Odyss.* 1. ubi solummodo, nec usquam alibi, ea vox a poeta usurpatur;

Ἦτοι μὲν τρηχεῖα καὶ ἐν ἱππὶ λυπερός ὄστι,

οὐδὲ λίαν λυπερὸν.

Schol. qui sub Didymi nomine venit, εὐτελὲς exponit. Lat. *Neque valde sterilis*; recte: hæc enim terræ vilitas, & vitium est. Λυπερός quasi λυπερός, est autem λυπερός *tristis, molestus, dolorosus*. Et sic λυπερός *vilis*, quasi *tristis*: ita nos vulgo, *sorry*; λυπερὸν γῆ, *sorry ground*; λυπερόν ἀργύριον, *sorry money*; & sic quoties rem nihili, & nullius pretii, rem infimæ notæ exprimere volumus; vel etiam personam, a *sorry fellow*; λυπερός, vel λυγρός. Possit etiam λυπερός simpliciter a λυπη derivari, assumendo lit. ρ. unde notetur hæc Reg. Adjectiva in ρⓈ præced. q̄ sunt a fut, verborum circumflex. at in ρⓈ sine α

præced. fiunt a nominibus: ex. gr. λυπηρὸς, a fut. λυπήσω· δαπανηρὸς, a δαπανήσω· μοχθηρὸς, a μοχθήσω· πονηρὸς, a πονήσω· ἀνθηρὸς, ab ἀνθήσω· ἀνι-
 ηρὸς ab ἀνιήσω· μελετηρὸς, meditativus, a μελετήσω. Sed αἰψηρὸς, & λαί-
 ψηρὸς, ab αἰψα, quod peculiare est. At ἐχθρὸς, ab ἐχθρῷ· κωδερὸς, a
 κῶδος· ψυχρὸς, a ψυχῷ· sic λυπερὸς, a λύπη· at σαιπερὸς ab aoristo secundo
 ἐσαίπλω. Ἀλιτρὸς, ἰατρὸς, & δαιτρὸς substantiva sunt, ideoque verbalia a
 tertia præter. pass. at φειτρὸς, truncus, stipes, caudex, a φίτω (i. e. φυτῶν)
 planta, per syncopen, quasi φειτρερὸς.

Καὶ ὁ ἄροτρον ἔχρησεν, ἢ κόφινον, &c.] Etiam in hac sententia deesse
 videtur verbum ἀπαιτεῖν, aut quid ejusmodi. De quatuor hisce or-
 ganis seu instrumentis, sive (ut loquuntur) utensilibus, quæ rusti-
 cus, etiam noctu, tam importune repetit, libet pauca annotare. Ea
 sunt ἄροτρον, κόφινον, δρέπανον, δύλακον. Ἄροτρον a tertia pers. præter.
 pass. ἄροται, ἄροτρον, ut Lat. aratrum ab aratum, assumendo ρ. Habet ο
 in penult. quia fit ab ἀρόω σω, cum ο in fut. quod manet in omni-
 bus temporibus. Et quidem 4. fut. sunt per ο, cum alia omnia fa-
 ciant fut. per ω. ea sunt βόω βόσω, unde βόσκω, & inde Lat. pascō;
 ὀμῶω, ὀσω, ἵμω; ὀνόω, ὀσω, reprehendo, vituperō; & denique ἀρόω, ὀσω,
 αρο; hoc enim verbum ut significat terram vertere, ita & ipsum so-
 lum mutavit, migravitque Latium. Sed generaliter de hac terminati-
 one in τρω definentia observentur. 1. Nomina in τρω definentia
 sunt verbalia, fiuntque a tertia præter. pass. interpon ρ. ex. gr. α
 χαλλῶμαι, ornor, purgor, κεντῶμαι, scio, ταχ, χαλλῶται, scopra qua
 ades purgantur; ita σήμανται, signum, sigillum; sic ἐσαίπρω, καί-
 πρων, λατῶν, διδακται, σκῆπτρον, σῶστρον, λύτρον, θρέπτρον· a σήμανται,
 ὀσῶπαι, κατῶπαι, &c. ita enim mallet, quam cum nonnullis Gram.
 per syncop. hæc derivare ab aliis nominibus in τρω, ut a σηματήριον,
 λατῆριον, δρεπτήριον, διδακτήριον, &c. quorsum enim hæc ambages? aut
 cur non recta via hæc in τρω definentia immediate deducamus a præter.
 pass. per epenth. τῷ ρ, quemadmodum Lat. rutrum & aratrum, a
 rutum & aratum, &c. nisi quis dicere velit etiam hæc Lat. a rutorium
 vel aratorium per syncopen derivari. Sit igitur hæc prima Reg. No-
 mina in τρω immediate formantur a tertia præter. pass. assumendo
 ρ. sed & alia quædam nomina hujus terminationis, minus trita at-
 que usitata, quomodo fiant, & quid significant, annotare nec inju-
 cundum fuerit, nec inutile. Sic igitur a κείλημαι, σαι, ταχ, fit no-
 men βλήτρον, h. e. cuneus seu pessulus, seu clavus ligneus ad res com-
 paginandas. Hom. Il. ο.

Νῶμα ὃ ξυσὸν μίγα ναύμαχον ἐν παλάμῃσι,
 Κολυτὸν βλήτροισι,--

—Contum magnum navalem—

Compactum clavis ligneis.

Hinc ἀμφίβλητρον, & interjecto σ ἀμφίβλητρον· ὀπίσσωτρον, & gem. σ.
 ὀπίσσωτρον. h. e. ferreus rota orbis, seu ambitus; sic dicta, quia rotam
 fervat, ac munit, ne continua attritione consumatur: βέλω, βάλω,
 incedo, βέλημαι, σαι, ασαι, unde βέλαται, βάτην, & interposito
 κ βέκτρον, βεκτήριον, εἰς, baculus quo incedimus; ridiculum enim est
 quod

quod affert Etymol. βακτορία ἀπὸ τῆς βάσειν τρεῖν, a servandis gressibus; pari enim modo omnia nomina in τρέων, ut λυτήρων, θρεπτήρων &c. fient a verbo τρεῖν. A δέω excorio, δέδαρμαι, δέρμα pellis, σαι, ται, fit δέρτρον de qua voce mire variant interpretes. Extat apud poetam Od. λ. 578. de Tityi poena apud inferos,

Εὐπε δὲ μιν ἐνθάπερδε παρημόρῳ ἦπαρ ἔκειρον,

Δέρτρον ἔσω δάοντες.--

quod interpretes vertunt, *Rostrum intromittentes*. Et sic multi e Gramm. & Lexicogr. ac si δέρτρον sit ῥάμφος *rostrum*, vel durior illa rostri pars, qua aves escam discerpunt, & dilaniant; quod quidem valde probarem: & sic δέρτρον ἔσω δάειν erit *rostrum intus demittere* vel *immergere* in jecur, si verbum δάειν hanc interpretationem admitteret: at profecto δάειν nunquam hoc modo sc. transitive sumitur a Poeta, neque unquam δάειν dixit pro *demittere*, vel *immittere*, vel *immergere*; sed vel pro *induere*, vel pro *subire*, vel *ingredi* intransitive. Δέρτρον igitur erit quod vultures subeunt, & ingrediuntur, non solum illud quod rostris suis tidunt, & fodicant, & dilaniant. Eustath. ergo Hesych. Didym. aliique primæ classis Grammat. exp. τὸ ὄμφα, *tenuem illam membranam seu pelliculam hepatis subjacentem*, de qua consulendi Anatomici: nobis sufficiat hujus vocis quasi anatomen dedisse, qui huic Grammaticæ, veluti Caucaſo cuidam, cum Prometheo alligati sumus. Unum duntaxat aliud est nomen hujus terminationis, quod jam observabo, viz. ῥόπρον, quod est *marculus ille ferreus*, δύρεος ὀπίσσωρον, atque etiam *fustis, clava*; est igitur & κορόνη & κορυών a ῥέπω, *vergo, propendeo*, quasi ῥέπρον, quia janua marculo attracta ad nos vergit, & inclinatur. Reg. 2. Omnia hæc nomina in τρον desinentia significant instrumenta: dico, hæc terminatio verbalis in τρον habet plerunque significationem instrumenti, e. g. ἄροτρον, ἔσοπρον, κέτοπρον, σκῆπρον, βέλκρον, πλῆκτρον, βελήκτρον, σίμαλτρον, ῥόπρον, λατρόν, κέκλιωτρον, λέκτρον, τέρετρον, &c. Excip. hujus terminationis, quæ habent significationem præmii; ea sunt λύτρον, *præmium*, seu *pretium redemptionis*, ἀποινόν θρέπρον, *præmium nutritionis*, unde plur. θρέπρεα, apud Hom.

Οὐδὲ τοιαῦσι θρέπρεα φίλοις ἀπιδώσει,

i. e. τροφεῖα, Lat. *nutritia*: non persolvit nutritia charis parentibus. Δίδακτρον est *merces quæ datur praeceptoribus & solvitur pro doctrina*; Lat. *Minerval* dicunt; -- δώσω τὰ δίδακτρα τοῖς αἰῶσι, apud Theocritum: denique σωτρον, est *præmium conservationis*, merces quæ datur pro vita conservata; Hom. ζωάγειον vocat, vel potius in plur. ζωάγια -- ὅτι μοι περὶ τὴν ζωάγειον ὀφέλλεις. Κόμιστρον, *præmium quod portitori datur, carriage or portierage*. μαιώτρα, *præmium obstetricandi*; Lucian. Deor. dial. Reg. 3. Omnia hæc nomina in τρον desinentia sunt barytona, uno exc. λατρόν, & διηρημόρως (uti apud Poetam semper) λατρόν, *lavacrum*; idque διηρημόρως χάριν, ut distinguatur a λῆτρον est autem λῆτρον τὸ ἀπόλεμα, *sordes quæ abluuntur*; ita enim differunt λατρόν & λῆτρον λατρόν est *lavacrum illud quo quid abluuntur*; λῆτρον est *sordes quæ abluuntur*, τὸ ἀπόλεμα, *illud quod abluuntur*.

luitur. Alioqui cætera omnia hujus terminationis semper sunt barytona, habentque accentum vel in penult. si sint dissyll. vel in antepen. si hyperdiff. & (opinor) ratio est, ut sic discriminentur ab. acc. sing. mascul. in τῶς, quæ semper sunt oxytona, ut πατὴρς, ἰατὴρς, δαιτὴρς, αἰτὴρς, & siqua sunt similia. Sed nimium jamdiu in aratro hæsimus; quanquam non intempestivum forte hoc, cum de rustico agimus. Sed jam manum de tabula, imo de stiva.

Etiam Gr. vox κόφινος Latio donata, *cophinus, corbis*; & κάλαθος *calathus*; ut & φόρμος, *formio*; etiam in lingua nostra obtinuit κόφινος pro *loculo* seu *sarcophago*. Erat autem cophinus, non quivis calathus seu corbis, sed certæ cujusdam mensuræ; ut minus recte facere mihi videantur vulg. Lex. cum has 2 significationes distinguunt; κόφινος, *cophinus*, (imo cophinus seu corbis certæ mensuræ) item *mensurae genus*. Optime igitur Cl. Beza in illum locum *Evang.* ἡθὺν σφαιροειδῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνες πλήρεις. Erat (inquit) *Cophinus mensurae genus, utrasque res metiens, viz. aridas & liquidas, f. Poll. teste*; Judæis adeo familiaris, ut inde dignoscantur; unde illud *Juvenalis, Delubra locantur Judæis, quorum cophinus fœnumque supellex.* Nonnus, in locum *Joh. parallelum*, penultimam hujus vocis produxit, Συμμεγέων ἐπλήσθη δώδεκα κύκλα κοφίνων. eaque propter vapulat ab Aristarcho; quamvis forte, si candor accesserit, per poet. licentiam excusari possit. Sane pleraque substantiva trisyll. in νος & νον producuntur, ut κέρμινος, κύμινον, σέλινον, & ejusmodi; ideoque cum fiunt Lat. proruunt cum pen. longa, ut *caminus* &c. Excip. κέρμινος, κόφινος, κόπινος. Etymologus duas hujus vocis affert origines; κόφινος (inquit) vel παρὰ τὸ κόπον ἀφεῖναι τοῖς βασίζεσι, vel παρὰ τὸ κῆφον εἶναι, vel quia laborem remittit, i. e. non affert portantibus, vel quia levis est. Sed hæc profecto levia sunt. Atque hæc de cophino.

Tertium instrumentum, quod tam severe, & importune, & intempestive repetit rusticus noster, est δρέπανον. est autem δρέπανον *falx*, proprie *messoria*; aliquando & *bellica*, qui ensis est falcatus. Legitur autem hoc nomen tam infæm. quam in neutro, η, & ον. Ἡμῶν ὁξείας δρεπάνους ἐν χερσὶν ἔχοντες. A δρέπω, δρέπανον, ut ab ἔχω ὄχονον, *ansa*, *manubrium*; a πέπω, πόπανον, *libum*, *placenta cocta*; ξίω, ξίανον, *sculptile*; a φρύγω cremo, torreo, φρύγανον, *sarmentum*, *lignum aridum*, *virgultum*, *cremium ad res torrendas aptum*. Sic ab ἡδω placeo, per systolen, ἰδω, ἰδανόν, *jucundum*; at inde per syncopen ἰδον, dos, *munus sponsale*. Videntur nomina hujus analogiæ fieri a præt. medio, ut κόπανον a κέκοπα. Antequam falcem e manu deponam, non possum non huc apponere suavissimum illum locum *Isaiæ, c. 11. v. 4.* quod, utinam de nostris temporibus vaticinium esset; Συγκόψουσιν αἱ μαχαίραι αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ αἱ ξιφασίαι αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ ἡ λείψανον ἰδνός ἐπ' ἰδνός μαχαίραν, καὶ ἡ μὴ μέθωσιν ἐτι πολέμειν, contundent gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces: ubi ξιφασίαι sunt lanceæ, σπείλαι, λίγλαι. Hesych. expon. etiam *ferrea spicula*; ξιφασίαι (inquit) ἐλασίδες αἰχμῶν.

ἀκόντιον, ἢ σπαθὴν, ἢ λόγχην, ἢ μάχαιραν. Atque utinam arma nostra omnia, & instrumenta bellica, in organa rustica & agricolatoria cuderentur (liccat enim & vocabulum hac lege cudere); utinam, inquam, in ἄροτρα & κοφίνους, in δρέπανα & θύλακας, in hanc rustici nostri suppellectilem, mutarentur. Neque jam omittam illud ubi Δρεπανουργός, h. e. *faber falcaris* sive *ferrarius* Aristoph. in *Pace* hoc modo sibi applaudit, atque gratulatur;

Οὐδεὶς ἐπρίσσει δρέπανον, εἰδὲ κολλύβιν,

Νυνὶ δὲ πεντήκοντα δραχμῶν ἐμπολῶ,

Nuper (inquit) *nemo* vel *teruncio*, vel *nummo minuto*, vel *quadrante falcem* emisset, (id enim est κολλύβιν, *nummus minutus*, unde κολλυβισαὶ *nummularii*) Nunc vero 50 *drachmis* eas vendo: jam postquam redierit alma pax, fervet denuo agricultura, ligones jam & aratra, & falces, iterum in pretio sunt. Et quando tandem nostri ἄροτροποὶ, & δρεπανουργοὶ, hanc cantilenam canent? Faxit Deus! Nos utcunque (quibus hoc unicum restat) solamur nosmet his & similibus auctorum sententiis, & vel umbram, vel ipsum nomen, vel somnium umbræ pacis avide arripimus, & amplexamur.

Credimus? an qui amant, pacis sibi somnia fingunt?

Quam juvat hic usque morari. Unum igitur præterea locum adducere libet, eumque ex Theocrito *Idyll.* 16.

----- Ἀράχνια δ' εἰς ὅπλ' ἀράχνα

Διπλὰ διαστήσαιντο, βοῶς δ' ἐπὶ μὲν ὄνυμ' εἴη.

----- *Telas vero in arma araneæ*

Tenuēs distendant, belli autem ne nomen quidem sit amplius.

Cui simile notum illud Nasonis, *Inquinet arma situs*: γέναιτο, γέναιτο.

Θύλακός est proprie *saccus*, *pera* (quæ ambo Græca etiam sunt vocabula) *saccus frumentarius*, in quo annona mensuratur ac venditur; atque ita sumitur in illo proverbio, Τῇ χειρὶ δὲ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θύλακῳ, *manu sementem facere decet, non toto sacco*. h. e. *Modus in omni re servandus*; in oratione præsertim, nec omnia temere effutienda, nec effundenda sunt. Possit etiam transferri ad modum in largitione tenendū. Ita dispensanda & moderanda est liberalitas, ut multis suppeditare possis: Apostolus certe eleemosynam sementi comparat, & Psaltes, *Dispersit, dedit*. Hoc jam interest inter veterum θύλακον & nostrum; nostri cannabacei, & ex viliori lino; eorum autem scortei seu pelli-cei, σκύπνοι seu δερμάτινοι unde Hesych. Θύλακας, ἄσκοι δερμάτινοι. Θύλακός ergo vas erat coriaceum, non quodvis, nec in quemvis usum, sed σποδύχον, vasculum in quo annona, aut farina, aut denique panes ponebantur; mulieres cum in forum ibant τὰ ἄλφιστα emptum, ferebant suum θύλακον, unde θύλακος ἀλφίτων *saccus farinarius*, quod nonnulli *reticulum panis* vertunt, non recte; hoc enim erat γύργαδον. Hesych. Γύργαδον, σκεῦός τε πλεκτὸν, ἐν ᾧ βάλλεσι τὸ ἄρτον οἱ ἄρτοκόποι tales sunt corbes viminei, quibus pistores nostri utuntur, cum panes humeris suis portant in promptuarium, h. e. γύργαδον, quod *reticulum panis* vocat Horatius. Aliud jam est θύλακός, *saccus* viz. ut dixi *coriaceus*.

riaceus. Noster in *Charact. superstitiosi*, Εὰν μὲς δύλακον ἀλείπων δια-
 φάγη, si mus forte farina follem aut sacculum arroserit, vel potius per-
 toserit, id enim est διαφάγη. Nimirum magni hoc ominis instar erat.
 O rem portentosam & præfagii plenam! Quam superstitionem lepide
 irridet Clemens Alex. *Strom.* l. 7. Τί δὲ καὶ θαυμαστόν, εἰ ὁ μὲς τὸ δύλα-
 κὸν διέτρην, καὶ εὐερόν ὁ, πλάγη; τὸτο γὰρ ὡς θαυμαστόν, εἰ τὸ μὲς ὁ δύλαξ κατέ-
 φαγε. *Quid mirum, si mus roserit sacculum? sane id mirum fuisset, si sac-
 culus devorasset murem.* Ὁ δύλαξ, καὶ, & ὁ δύλακός, καὶ ut φύλαξ, κος, &
 φύλακος, καὶ ἀναδραμύσης εἰς τὴν ὀδὴν τὴν γυνικῆς, quemadmodum loquitur
 Eustathius. Anaxarchus philos. corpus suum δύλακον dixit, h. e. *vascu-
 lum coriaceum*; refert Diog. Laert. in ejus vita. Cum enim Nico-
 creontis tyranni jussu malleis seu pistillis ferreis in saxo concavo seu
 mortario contunderetur, Πλῖνι πλῖνι τὸ Ἀναξάρχου δύλακον, Ἀνάξαρχον
 ὃς ἔπληνις. Philo Judæus, eandem historiam idemque dictum refe-
 rens, habet pro δύλακον, ἀσκόν. Πλῖνι τὸ Ἀναξ. ἀσκόν, *Tunde Anax.*
utrem. Per eandem Metaph. σκεῦός dixit Apostolus de corpore hu-
 mano; τὸ ἐαυτῆς σκεῦός κατὰ δὲ ἐν ἀμασμί καὶ πρὸς neque enim uxor
 ibi intelligenda (ut censet vir doctiss.) sed corpus, vasculum testa-
 ceum, vasculum illud carnis & sanguinis, ὅς ἐστιν σκεῦός, ut alibi
 loquitur idem Apostolus. Ejusdem mentis & spiritus cum hoc dicto
 Anax. erat alterum illud non minus egregium cujusdam philosophi,
 qui cum esset interrogatus, Τί τὸ τὴν φιλοσοφίας ὄφελός; resp. τὸ μὴ εἶναι
 γινώσκον δεινὸν ἀναχωρῆσαι τὴν δύλακιν τῆς κρεῖττης. Id viz. prodest philoso-
 phia, quod doceat homines libenter migrare ex hoc vasculo carnis, ex
 terreno hoc carcere & ergastulo, non imperite, nec agre. Cui simile,
 sed apertius, illud alterum dictum, nescio cujus, qui perinde inter-
 rogatus, Τί οἱ περιγέροντες ἐκ τὴν φιλοσοφίας; τὸ τὴν θανάτου (inquit) καταφροῦ-
 σαι, mortem contemnere; & certe sapientis est, ut inquit ille, magis
 mortem contemnere, quam odisse vitam. Et hunc quidem con-
 temptum mortis pietas docet, veraque religio, quam Chrysost. pas-
 sim philosophiam appellat. Et merito; nam quid aliud religio est,
 quam verus sapientiæ amor?

Ἀγρυπνίαν] Ἀγρυπνία, *Inquies, insomnia, vigilia*; & ἀγρυπνία, *vigila,*
 γρηγρέω, ab ἀγρυπνός, *vigil, insomnis*; & postquam huc devenimus,
 nescio sane an operæ pretium fuerit disquirere, unde derivetur aut
 componatur ista vox ἀγρυπνός. Non enim ab ἀγρεύω capio, & ὑπνός
 (ita enim in Epig. ἀγρεύω ὑπνόν, *capto somnum*) id enim plane con-
 trarium est vigiliæ, somnum capere: nec (opinor) ab ἀγρός & ὑπνός,
 ut ἀγροίκός, ἀγροικός, &c. nam *somnus agrestium levis virorum*, qui
 etiam contrarius est τῇ ἀγρυπνίᾳ. Ἀγρυπνός ergo dici volunt, quasi
 ἀϋπνός, per epenth. literarum γ & ρ. Sic Etymologus. Poetæ fre-
 quenter dicunt ἀϋπνός, Πιζογέφοι--ἀγρυπνός. Hom. semper ἀϋπνόν
 vocat, nunquam ἀγρυπνόν, *noctem insomnem, vel hominem insomnem*:
 sed ut hæc 2 literæ, γ & ρ, ἔτω παρεισδύωσι, hoc modo irrepant, ingerant-
 que se per epenth. novum profecto hoc & insolens, & ni fallor, sine
 exemplo. Quid si ergo ἀγρυπνός ab ἀγρός & ὑπνός, ut ἀγρός ean-
 dem significationem hic habeat, quam in ποσειδών & similibus? po-
 dagra

dagra laborat, qui captus pedibus seu impeditus est, sic ἀγρυπνῶ erit, cui somnus impeditus seu præpeditus est, qui non capit somnum, sed captus est, hoc est, a somno impeditus. Si cui hoc minus arrideat, εἴχοιτο, *abeat*, tanquam in somno dictum, & pro somnio habeatur: & forte in hac meridie, & in hac luce literarum, has nugas & quifquillas vocularum proponere, non minus mihi absurdum & absonum, quam Rustico media nocte aratrum repetere. — Ἀλλ' ἐπεὶ ἐν τῷ πρῶτον ἀνέκχετον, καὶ ὀπικλύσω dicam vobis aliud Gram. somnium de verbo γρηγορέω, huic synonymo. Eustathius *simpliciter* ab ἐγείρω, ἔγρω, ἔρηγορέω. Etymologus ab ἦρω, per epenthesein etiam harum 2. literarum γ & ρ, hoc modo, Γρηγορῶ (inquit) παρὰ τὸ ἐγείρω, & ὁ μέλλων ἔγρω, καὶ τροπῇ τῆς εἰς ο, ἔρω, καὶ πλεονασμῶς τῆς γ καὶ ρ, γρηγορῶ, καὶ τροπῇ τῆς εἰς η, γρηγορῶ. Ecce, per

*Quot varios casus, per quot discrimina vocum,
Tendimus in nihilum.*

Mallem igitur sic, simplicius & brevius; ab ἐγείρω fit præt. med. ἦρω, & per gem. Atticam ἐγήρω, & interposito ρ, ἐγρήρω, atque inde ἐγρηγορέω, & sine ε, γρηγορέω nam hæc dicitur *reg.* Ex præteritis mediis sæpe fiunt præf. ut a κέκεχα, γω· à πέπληγα, γω· ab ὄρω, ὄρω, ὄρω· à κατέγω, γω. Sic ab ἐγήρω, ἐγρήρω, γρηγορέω.

Πόσες ἦσαν αἱ διφθέραι, καὶ τὸ τέλειχθ.] *Quanti erant, aut quanti venibant, pelles & salsamenta.* Rustici sc. id curant: quanquam forte ἀγεῖνία non est in quæstione, sed in quæstionis modo; quod quemvis obvium, etiam ignotum, de hoc interrogat. Διφθέραι sunt & pelles, & vestes pelliceæ, qualibus rustici fere induuntur, atque ita hoc in loco vox fumitur. Lat. *Rhenones*, forte ἀπὸ τῆς ῥηνῶν ῥηνῶς sunt agni vel oves, unde πολὺ ῥήνες & εὐῥήνες *divites huius muti pecoris*; ut *rhenones* proprie sint μυλωταὶ pelles ovinae: sed *rhenos* vox est pro quavis διφθέρα· διφθέρα pellis est, seu exuvium, cujuscunque animantis, unde vestis fieri solet. Apud Aristoph. aliosque Atticos scriptores, διφθέραν passim habemus pro veste coriacea, seu tunica e pellibus, qualis sc. Atheniensibus rusticis in usu fuit, qui propterea διφθερίαι aliquando dicti: sic Timon ille apud Lucianum, δικαλίτης καὶ διφθερίας, *ligone armatus, & pellicea veste indutus, nobis prodit*; qui & paulo ante, ὑποδιφθερῶ (quod idem est) *rhenone indutus*. Διφθέρα habet accent. in penult. per hanc Reg. Substantiva trisyll. in εω habent acc. in penult. in æternum, ut ἡμέρα, διφθέρα, ἱμέρα, nomen fluvii, αἰνέρα calcei quoddam genus, ἰαπέρα. Præcedente ο acuitur in ultima εω, εω, forum, neque aliud nomen simplex trisyll. mihi occurrit hujus formæ; composita sunt unum aut alterum a φερα, ut ἐκφερα, εἰσφερα, περφερα, quæ etiam oxytona sunt. At quæ habent υ ante εω variantur; alia enim parox. sunt, ut πορφερα, κινύρα cithara, φιλύρα tilia arbor, σιύρα sagum pelliceum, idem fere quod διφθέρα alia proparox. ut γίφρα, ἀγνύρα, κέρνυρα. Moschopul. σιύραν & διφθέραν idem facit; utrumque enim eodem modo interpretatur, γέναν est autem γέναν vox Græcæ corruptæ, pro eo quod nos dicimus, a γονη; uti nos docet Cl. Meursius in Glossario suo *Græcobarbaro*; toga est vestis non solum infra

genua

genua, sed ad talos usque demissa. Nec tamen, opinor, ideo nomen apud nos obtinet, quod infra τὰ γυνῶν defluat, hoc est, *genua*.

Quemadmodum διεσείεα rusticorum vestis, ita τάρειχον rusticorum & plebeiorum cibus; non mirum ergo si de falsamentorum pretio quærat ὁ ἀγροικόν. Salsamenta olim inter vilissimos cibos haberi solita, neque hodie certe inter lautiora fercula, dapes, aut cupedias, numerantur. Vilitas hujus cibi locum fecit quibusdam proverbiiis apud Græcos, quæ hic recensere non abs re fuerit. Igitur, ipsa vox τάρειχον περιμικρῶς dicta invenitur, de homine nequam, & sordido, & improbo: Ita capio apud Athen. Lib. 3. ex vetere quodam poeta,

Οὐκ αἰχμαῖμαι τὸ τάρειχον τέτονι

Πλωῖεν ἅπανιν ὅσα σὺν οἰδ' αὐτῷ κενεῖ.

Non me pudebit tarichum hunc (i.e. virum istum vilem & nequam) plectere malis omnibus, quorum sibi conscius est; πλωῖεν est maledicere, probris onerare; & in comp. καταπλωῖεν & paulo post,

Οὐκ ἂν πάθῃ τάρειχον ὥνπερ ἄξιον,

Tarichus iste, (vilis hic & nequam homuncio) plecti vix potest prout dignus est: parœmia sc. ducta a falsamentis, quæ plagis contunduntur, ut duritiem remittant; vulgo Stockfish: unde & nos proverbium sumimus, cum crebram contusionem & percussione designare volumus. Aliud adag. est Ταρίχας ἀξιώτερον, vilius falsamento, quo usus est Aristoph. in Vespis:

Νῦν ὃ πολλὰ τὸ τάρειχας ὅσιν ἀξιώτερον.

Hinc & illud, passim apud Græcos parœmiographos,

Ἄν μὴ παρὴν κρέας, τάρειχον σερκίον,

Si non adsit caro, debemus contenti esse falsamento: Quo monetur quisque ut sua sorte contentus vivat, & σέργη τὰ παρόντα. Hinc denique τάρειχον πῶλαι, seu τάρειχον πορον, h. e. falsamentarii, inter homines abjectæ sortis infimæque plebis olim habebantur; unde celebre illud dictum Bionis apud Laert. Ἐμὲ ὁ πατήρ μὲν ὡς ἀπελεύθερον, τὸν ἀγκῶνι ἀπομωσόμενον, Pater meus libertus fuit, cubito se emungens: διεδήλας ὃ τὸ τάρειχον πορον (ut subjungit Diog.) significabat autem eum fuisse falsamentarium: operose nimis & perperam (ut multa alia in optimo illo auctore,) vertit interpres, succidiam & lardum vendere. Τάρειχον utroque genere legitur masc. & neutro, ὁ τάρειχον, & τὸ τάρειχον qualia & alia sunt apud Gr. διγνῆ, genere variantia; ut ὁ σκότος & τὸ σκ. ὁ ἔλεος, & τὸ ἔλ. ὁ ἄφρων, & τὸ ἄφ. ὁ ὄνειδος & τὸ ὄνειδον ὁ κῶδον & τὸ κῶδον, sed contraria significatione; sic ὁ πάρ & τὸ πάρ sic in fine hujus cap. τὰς τάρειχας in accus. plurali masculino.

Ο ἀγὼν νεμυνίαν ἀγεί.] Etiam rusticus se urbanum prodit, quod mirum est; hic ἀσεῖζειται, & ludit in vocabulis ἀγὼν ἀγεί, est enim aliteratio seu allusio in voce: quærit an certamen seu ludus publicus novilunium adducat; per hypallagen, pro νεμυνία ἀγεί τὸ ἀγὼν, an novilunium adducat ludum: quæ loquendi forma, nescio fane an ad rusti citatem, an non potius ad elegantiam referenda sit; nec certe
rusti-

rusticitatem ullam video in illo loco Aristoph. quem citat Vir magnus --- ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι

Ὁρῶν ἄγεδ' τὴν σελῶν τὰς εἰκάδας,

(non magis quam in illo Theocriti,

Οὐπω μὲν ἄγων ἔκαμ' ἐχρὸς ἑδ' ἐμαυτὸς.

Idyl. 16.

Nondum defessum est cælum ducendo menses & annos.)

ego autem pereo videns Lunam adducentem τὰς εἰκάδας, i. e. tertiam mensis decadem, postremam partem mensis; notum enim est Atticosensem suum divisisse in tres decades, ἰσαμήν, μισῆντος, φθινόβου. postrema hæc pars seu decas, quia incipiebat ἀπὸ τ' εἰκοστῆς a vicesimo die, dicebatur εἰκάς ipsa εἰκοστὴ etiam εἰκάς dicebatur; μικρὰ sc. nam tota illa decas a 20 ad 30, dicta est μεγάλη εἰκάς, ut colligo ex Schol. in Aristophanem: circa has εἰκάδας, h. e. circa finem mensis, usuræ pro fcenore solvi solebant. Hinc misere cruciatur miser ille Strep-siades, quod jam appropinquantes cerneret τὰς εἰκάδας, cum fcen-ratores sc. cum in jus essent rapturi, ni usuras penderet. Νεμῶν, novilunium, contracte pro νεομηνίᾳ, primus dies mensis, ut Rom. Ca-lendæ, quæ & ἐνὶ καὶ νέᾳ, quasi dies vetus & nova; quanquam & ipsa τελευτὰς, seu postremus dies mensis, etiam ἐνὶ καὶ νέᾳ a postero-ribus Atticis dicta est, ut videre est apud Aristoph. in Nubibus. Sic uterque erat ἐνὶ καὶ νέᾳ, & ultimus præcedentis mensis, & primus sequentis, h. e. quasi communis terminus 2 mensium, principium unius, & finis alterius.

Τὴ μὲν φθινόβου μὲντος, τὴ δ' ἰσαμήν,

Hom. tam de trigesimo seu ultimo die mensis, quam de primo se-quentis, exp. licet. Atque hinc fit, quod tam νεμῶν, quam τελευτὰς, dicebatur ἐνὶ καὶ νέᾳ q. d. *vetus & nova*, quia tum vetus Luna de-finit, novaque incipit crescere & reparari. "Ενὶ in hac phrasi exp. παλαιά, nec tamen (opinor) uspiam alibi legitur hæc vox extra hunc usum, quando sc. ponitur pro certo quodam die; idque vel per se, quod rarius, ut apud Hesiodum,

Πρῶτον ἐνὶ, τετράς τε, καὶ ἑξῆς

ubi ἐνὶ exp. νεμῶν, novilunium; vel conjuncta cum νέᾳ, quod fre-quentius, viz. ἐνὶ καὶ νέᾳ, quod modo est τελευτὰς, modo νεμῶν, sed frequentius τελευτὰς. Igitur ἐνὶ καὶ νέᾳ est, ac si diceres *Luna vetus & nova*, μὲν seu σελῶν παλαιά καὶ νέᾳ ut ἐνὶ sit adjectivum fæmin. cum tamen ἐν masc. non legitur in hac significatione: ὁ ἐν substant. est *annus*, atque inde Lat. *annus*. Hesych. ἐν ἐμαυτὸς atque inde ἐν, apud Hom. ἐνῶσις, *anniculus*, seu *unius anni*: geminata liqui-da, ἐν ἐτῷ est ἐμαυτὸς, ὥρῳ, λυγρὰς tot enim nominibus appella-tur annus apud Græcos.

Calendæ, seu Novilunia, apud plerasque olim gentes festa haberi solita & solemnia, tum apud Græcos, tum apud Romanos, tum etiam apud Heb. ut Sacræ Literæ nos docent, *Clangite in Novilunio*
tuba

tuba, inquit Psaltes; vulg. *Buccinate in neomenia tuba*; retinendo Græcam vocem, quam apud 70 seniores invenit. Heb. certe a capite mensis *h. e.* novilunio totum mensem denominarunt, וַתִּשְׁכַּח enim appellant, a rad. וַתִּשְׁכַּח *novari, renovari, novum esse*; quod tunc Luna renovetur, novumque lumen a sole hauriat, ac mutuetur. Ipsum autem Novi-Lunium seu νεομηνίαν, *h. e.* calendas, seu primum diem mensis, vocarunt נֶדְבָּה quasi *operimentum*, a נֶדְבָּה *texit, operuit*: quod in conjunctione illa Luna tegatur a Sole, הַלְבַּנָּה בְּיוֹם הַכֶּסֶל inquit Aben Ezra; *quod tunc eo, viz. Sole, tegitur Luna*. Sed ad Græcos revertamur: quibus certe caput uniuscujusque mensis (*h. e.* νεομηνία) sacra semper & solemnis fuit, & hoc est ἀγῶνα ἄγειν. Antiquissimum fuisse apud Græcos hunc morem, novilunio festa celebrandi, ex Homero colligere licet; nam sub reditum Ulyssis in patriam, festum agitabant Ithacenses; rediit autem Ulysses circa novilunium, τὴν μὲν φθίνοντα, &c. Festum autem solenne tunc temporis Ithacæ fuisse, disertissima sunt Poetæ verba; *Odyss. v.*

Οὐ γὰρ δὴ μνηστῆρες ἀπέσποντο μεγάροιο·

Ἀλλὰ μέλ' ἦγε νέοντα, ἐπεὶ καὶ πᾶν ἑορτή.

Ubi Eustath. πᾶσιν. -- τετέστι πάνδημον, καὶ ἔ μόνους τοῖς ὑποφιδάλοις μνηστῆρσι· νεομηνία γὰρ ἡ ἡμέρα Ἀπόλλωνος ἱερὰ, τετέστιν ἡλίας, ὅς αἶπτον νεομηνίας, συνοδεύων τῶν κῶντα τῇ σελήνῃ. Neomenia igitur, (*i. e.* primus dies mensis) *Apollini sacra, h. e. Soli, quia Sol causa est Novilunii, quippe circa id temporis cum Luna conjunctus*. Noviluniis etiam apud Athenas servi vendebantur, & ἀρχαιρασίαι fiebant, *h. e.* comitia habebantur bellicue duces creabantur. Testis est Suidas, Ἐν ταῖς νεομηνίαις (inquit) οἱ δούλοι ἐπωλῆντο, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐχειροτονουῦτο, παρ' Ἀθηναίοις. Hesiod. de sacris & festis diebus, Πρώτον ἔην, τετράς τε, καὶ ἑξέδμον ἱερὸν ἡμῶν, ubi illud ἑξέδ. ἱερὸν ἡμῶν an aliquid faciat aut conducat ad nostrum septimum, Sabbatum sc. Christianum, non est hic disquirendi locus: video tamen illud hemistichium adduci a multis Viris præstantibus & piis; quorum sententiæ nollem libenter refragari. Sed ordinem ibi ducit in catalogo dierum festorum ἡ ἔην, πρῶτον ἔην, vel ἔην (utroque enim modo leg.) *h. e.* ἡ πρώτη τῆς μηνός, ἢ καὶ νεομηνία, inquit interpretes Moschop. & alii: addit Proclus, sic dici πρῶτὸν τὸ ἔν, *unum*, ut sit enallage quædam numeri cardinalis pro ordinali, ἔην ab ἔν, *i. e.* μία ἡμέρα pro πρώτη, *unus dies mensis*, id est, *primus*; qualem figuram esse volunt plerique Theol. in illo loco N. F. ἐν μιᾷ σαββάτων, pro πρώτῃ τῇ ἑξέδμῃ.

Nullum est aliud, quod scio, compositum ex νέος, in quo & hoc modo contrahuntur in σ, præter hoc unum νεομ. νεμ. reliqua omnia incipientia ab hac syllaba contracta, fiunt a νότον νέος, ut νενεχός, νεδπέω, &c. porro ε & ο initio nominum solent contrahi in ευ, non in σ, ut, pro Θεοδότη, Θευδότη legitur.

Ἀποκαίεται] Tondere, ita vertit Interpres, *i. e.* tonderi. Aoristus primus med. ex Grammaticorum sanctione, regulariter active semper significat, sed apud Atticos aliquando habet significationem reciprocam,

procam, aliquando passivam; Igitur ἀποκ. hic exp. potest vel reciproce, *tondere se*, quod forte rustico magis convenit, vel etiam passive, *tonderi*. Aristoph. in *Nubibus*, ὑπὸ τῇ φειδωλίας ἀπαικείσθαι ἐδίδε, *præ parcimonia nemo se totondit* vel potius *nemo tondebatur*. Hujusmodi verba non pauca observare licet apud Auctores, quæ in hoc tempore (aor. sc. medio) tum reciproce tum passive usurpantur. Sic ἐγκάλυψατο est *operire se* vel *operiri*, operto capite esse. Isocr. Τετραπύζ. — ἐπεὶ δὴ ἡλδομένη εἰς ἀκρόπολιν, ἐγκάλυψάμενος ἔκλειε, *obtectus flebat*, sive, *capite operto flebat*. Sic ἀπάγξασθαι, *suspendi* vel *suspendere sese*, suspendio perire — ἀπάγξασθαι με ποιήσεις. Sic βαπτίσασθαι pro βαπτισθῆναι. I Cor. 10. πάντες εἰς τὸ Μωσὴν ἐβαπτίσαντο, *omnes in Moysen baptizabantur* vel *baptizabant se*, pro ἐβαπτίσθησαν, inquit Beza, vel pro βαπτισμοῖς ἐχρήσαντο, inquit Camerarius; & cap. 11. ejusdem Epistola, εἰ ὃ αἰχρὸν τῇ γυναικὶ τὸ καίεσθαι idem verbum quod hic habemus; ut Lat. *tum prora avertit*, & *nox præcipitat*. Sic λίσσασθαι est *lavari* vel *lavare seipsum* sc. Ita nos vulgo dicimus, *to wash*, tam active quam passive; ἐς δ' ἀσάμινθας βάντες ἐϋξέτας λίσσαντο, *lavabant se*, vel *lavabantur*; ἀσάμινθος est *vas* aut *labrum* aut *solium balneatorium*, πύελος παρὰ τὸ ἄσιν μυνύειν (juxta Gram.) *a minuendis sordibus*; ἄσις est ῥύπον, ἰλύς, *cænum* vel *sordes*, πύελος δὲ ἄσιν καθαίρει καλύνει. I. Cor. 6. ἀλλ' ἀπελίσσασθε, *loti, abluti estis*. Sic παρὰ τὰς, *instruere, seipsum* sc. vel *aciem*; atque alia his similia, quæ usu & observatione discenda sunt. Generaliter interim hoc notari velim aorist. i. med. (præsertim apud elegantiores Atticos) hoc modo non raro usurpari, reciproce viz. & active & passive, quod de aliis temporibus mediæ vocis perinde observare non licet. Velleius Patere. *Postquam tempestas sedavit*. Varro de L. L. *reliqui mutant*, pro *mutantur*. Plautus, *Quid est hoc? rogat pallium*, pro *rogatur*; & alibi, *Dum hæc consiliscunt, turba atque ira leniunt*, pro *leniuntur*.

Ἐν βαλανείῳ ᾄδου] Etiam hæc nota rustici, *Cantare in balneo*. Balneorum apud Antiquos ut insignis usus fuit, ita valde notabantur qui in iis indecore se gesserant. Unde qui clamorem, aut cantum, aut tumultum in balneo excitaverat, pro rudi & rustico homine habebatur. Hujusmodi homines Græci τεύβαλλες vocabant, si Etymologo credimus, τεύβαλλοι, οἱ ἐν τοῖς βαλανείοις ἀναγῶγως διατεύβοντες, *qui in balneis perperam & contumaciter & indecore se gerunt*. Quos ita nominatos censet cl. Casaub. ab immani quadam & inhumana gente Illyrica; & fane Τεύβαλλοι sunt ἔθνος Ἰλνυρικόν, apud Steph. Byzantinum; at Auctor Etymol. videtur compositum facere ex τεύβειν & βαλανεῖον τεύβαλλοι, οἱ διατεύβοντες ἐν βαλανείοις. Etiam carmina & scripta recitare in balneis, absurdum & importunum. Unde Horat. *Sermon. Lib. 1. Sat. 4. intempestivos hos, & ῥομπικούς, & molestos recitatores, sale suo Satyrico defricat, atque perspergit*;

— in medio qui

Scripta foro recitent, sunt multi; quique lavantes.

& Martialis lib. 5. in Ligurinum obstreperum quendam, & importunum, & perpetuum recitatorem;

In thermas fugio, sonas ad aurem:

Piscinam peto, non licet natare.

Ufus balnearum est ad abluendas corporum fordes; & tamen, nescio quomodo, fordes & purgamenta humani generis, περίψιμα & καθαίρματα, colluvies & sentina perditissimorum hominum illuc confluere solebant: Et quidem famosa erant balnea ob 4 præsertim hominum genera non boni nominis, qui illa frequentabant; hi erant οἱ πολυπερίψιμονες, οἱ ἀδολέχαι, οἱ λωποδύται, οἱ παρέσπονται. Et primo homines nullius frugis, otiosi & fungi, & nihil habentes quod agerent, illic tempus terebant, οἱ πολυπερίψιμονες, οἱ περιέρχοι, curiosi; unde βαλανεύς, balneator, h. e. (opinor) balnearum frequentator, proverbialiter ponitur pro homine περιέρχῳ, & curioso. Suidas, βαλ. ὅπῃ τὸ πολυπρ. καὶ περιέρχῳ. Deinde inepti & garruli poetæ, vel potius poetastri, carmina sua ibi recitabant, uti colligere est ex illis locis Horatii & Martialis supra citatis. Tertio fures erant balnearii, qui frequenter lavantium vestes suppilabant, atque hi sunt proprie qui λωποδύται dicebantur, quanquam postea latiore sensum & significationem ea vox obtinuit. Postremo etiam οἱ δειπνολόχοι, cœniperæ, cœnarum aucupes, & conviviorum captatores, parasiti sc. ad balnea insidias suas struebant; atque ita τριβάλλας exp. Hesych. τὰς δωπευτικὰς ἐν τοῖς βαλανείοις διατρέχοντας, καὶ ὅπῃ τὰ δειπνα ἐαυτοὺς καλεῖντας. Rusticus certe noster nondum eo devenit, ut ulli ex hisce quatuor hominum classibus accenseri debeat: quanquam forte æque absurdus est rusticus, qui in balneo canit, ac poeta qui in balneo recitat; uterque ἄδει ἐν τῷ βαλανείῳ. De etymologia & accentu hujus vocis βαλανεῖον, memini me dixisse antea, nec libet reponere cramben in hisce thermis recoctam. In Lat. balneum excidit posterius α, βαλανεῖον, balneum. Sic & in aliis Lat. quæ a Græcis oriuntur, ut a παλάμη palma, a κυπάρισσος cypressus, a γλῶσς, glos. Balnea loci erant non nimium honestæ famæ; unde sæpius cum tabernis & lupanaribus conjuncta apud Auct. reperiemus: notum illud ex Epigrammate, Balnea, Vinea, Venus; Οἶνον, καὶ τὰ Λιμένα, καὶ ἡ περὶ Κύπριν ἱερὴ. Sic Phæaces, illi Epicuri de grege porci, de seipsis, Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαῖς τε φίλη, κίδαρις τε, χοερί τε, Εἴματα τ' ἐξημοιβὰ, λαιτρά τε θερμὰ, καὶ εὐναί. Quin & Romæ olim ad eandem horam patebant tabernæ, balnea, & lupanaria, viz. ad horam nonam, nec ante ut plurimum; unde meretrix nonaria, Persio Sat. 1. vers. 133.

Eis τὰ ὑποδήματα ἥλκας ἐκρύπτει] Clavos calceis insigere: quod etiam rustici hodieque apud nos faciunt; ne calceamenta nimio usu terantur, clavos ferreos iis suffigunt, quos propterea clavos rusticos (ni fallor) vulgo appellant, hobnailes. Atque hujusmodi fortasse calcei erant, qui ideo ἥλιπες vel potius ἥλιπες dicebantur, ab ἥλῳ clavus, unde compos. ἀνῆλιπῳ, Dorice ἀνάλιπῳ, i. e. ἀνυπόδητος, discalceatus. Theocritus, Idyll. 4.

Εἰς ὅρῳ, ὅκχ' ἔρπεις, μὴ ἀνάλιπῳ, ἔρχο Βάπτει

Ἐν γὰρ ὅροι ῥάμνοι τὸ καὶ ἀπαλάττει καμάωντα.

Per montem dum incedis, ne discalceatus eas; Schol. Ηλιψ τὸ ὑποδήμα, παρὰ τὸ ἐλίσσειν τὴν πόδα· ἀνὴλιπθῆναι δὲ, οἶονεὶ ὁ μὴ ἐλίσσειν τὴν πόδα. Quæ interpretatio nimium frigida & detorta mihi videtur, ἐλίσσειν πάντα καὶ εἰδὲν ὑγίης· quale enim hoc etymon est? ἡλιψ παρὰ τὸ ἐλίσσειν τὴν πόδα, pedem volvere, vertere, versare; id enim est ἐλίσσειν· aut quomodo ille, qui sine calceis incedit, εἰς ἐλίσσειν τὴν πόδα; imo eo magis versat & torquet pedem, si γυμνόπους sit, & nudo pede terram premat. Quare nullus dubito, quin ἡλιπς sint huiusmodi calcei ferrati seu clavati (de quibus hic Theophr.) & deriventur ab ἡλθῆ clavus, & ἀνὴλιπθῆναι sit, qui sine hisce calceis incedit: & certe nihil aptius neque convenientius esse potest illi loco Theocriti. Colloquuntur enim ibi duo rustici, duo pastores, quorum unus, dum per spinetum incederet, pedem suum cynosbato five rubo canino vulneraverat; inquit igitur alter, *vide ne postea per hunc montem, spinis adeo sentibusque oppletum, ambules sine calceis tuis ferro suffixis, & suppaetis, quibus sc. pedes tuos munias atque defendas contra spinarum aculeos; in monte enim rubi & tribuli nascuntur:* ac si dixisset, memineris posthac eis τὰ ὑποδήματα ἡλς εἰκρῆσαι. Huiusmodi calceamenta, *clavata* dicebantur, (inquit Festus) unde discimus tam apud Rom. quam apud Græcos in usu fuisse rustica hæc ὑποδήματα· nec rusticis solum, sed etiam militibus, nam & caligæ militares clavis erant suffixæ. Unde donativum quoddam a militibus exactum eo nomine & prætextu, quasi ad clavos militarium caligarum emendos, ideoque & *clavarium* dicebatur; meminit Tacitus, *Hist. l. 3. Seditiose militum voces terrebant, clavarium (donativi nomen est) flagitantium.* Quod autem de fulmentis hisce affert Vir Cl. alia opinor ea res est; nihil enim ad clavos ferreos calceorum, de quibus hic agimus. *Fulmentum*, & *fulmenta*, (nam in utroque genere extat apud veteres Rom.) est quasi *fulcimentum*, idem quod *fulcrum* seu sustentaculum; unde vetus illud proverbium apud Varonem, *Fulmenta lectum scandunt*, de re absurda atque præpostera; *fulmenta* sunt *fulcra lecti*, quæ Hom. ἐρμῖνας vocat, quasi ἐρματα, h. e. ἐρείσματα, *fulcra, sustentacula.* Hinc κατήματα calceorum *fulmenta* dicebantur. Plaut. *Trinum. Fulmentas jubeam suppingi soccis;* vel (ut alii rectius legunt) *fulmentas jubeam suppingi soccos;* ubi Pareus in Lex. *Fulmenta* (inquit) *sunt clavi calceis sive soccis suppaeti, tanquam fulcimenta.* Imo potius κατήματα, a κατήω, ῥάπτω, *consuo, consarcino:* sunt autem κατήματα corii partes duriusculæ, quæ a veteramentariis & cerdonibus calceis munien- dis suffiguntur: παλαιὰ δέρματα, coria ex veteri calceamento, affu- menta calceorum, unde & pro veteribus calceamentis ponuntur: vulgo dicimus *clouted shoes.* Talia κατήματα erant illa Gibeonitarum in sacra pagina, quæ LXX. Interpr. vocant συνδάλια παλαιὰ καὶ κατήματα· novum fane vocabulum pro re antiqua; nec mi- nus noviter & mire versum a Lat. Interpr. *indicium vetustatis pittaciis consuta erant;* quod equidem quod sit, non intelligo: πηλάνιον, *pitta- cium*, est emplastrum, pannus cui imponitur medicamentum. *Ful- menta* igitur soccorum seu calceorum sunt κατήματα· sed nihil hæc

ad clavos ferreos, quibus rusticus noster calceamenta sua suffigit : sed & lignea illa suppedanea, quæ mulierculæ nostræ calceis suis subnectunt, fulmentæ dici possunt ; vulgo, *cloggs, pattins*. Solent rustici nostri hisce calceamentis armati, dum per pavimentum firmum aut solum lapidosum incedunt, strepitum quendam & tinnitum pedibus facere ; ita enim necesse ex collisione duorum solidorum, ferri & lapidis, & nonnunquam scintillam ex filice excudunt. Atque hinc exp. insignis locus, in Theocr. *Idyl.* 7.

--Ὡς τεῦ ποτὶ νεοσπομύοιο

Πᾶσα λίθῳ πταίοισα πῶτ' ἀρβυλίδεσσιν αἰεῖδ'.

Te pedibus eunte, unusquisque lapillus offendens, vel impingens in calceos strepit. Lapis &c. canit, αἰεῖδ' quibus verbis inest βυκολικὴ ἀφέλεια, & rus merum : audacem metaphoram alicubi vocat Eustathius, Θεόκριτῳ θρασείως ἔφη, τὸ, Πᾶσα λίθῳ αἰεῖδ'. Ubi certe ἀρβυλίδες (dimin. ab ἀρβύλα) sunt calceamenta rustica clavis ferreis supposita, quæ inter eundum lapidibus illisa sonitum edunt. Quod & innuere videtur illud Euripidis in *Oreste*,

Σίγα, σίγα, λεπτὸν ἔχονθ' ἀρβύλης

Τίθειτε, μὴ κλύπειτε, μηδ' ἔσω κλύπος.

Vir tamen doctiss. in illo loco Theocr. intelligere maluit τὰς κρεπέζας. Erant autem κρεπέζαι, & κρεπέζια, proprie calceamenta lignea, Bœotorum peculiariora, quibus oleas & uvas calcabant (a κρέω & πίζα) mundius forte, & honestius, quam hodie faciunt, qui nudis pedibus (ni fallor) calcant torcularia. Hesych. τὰ ξύλινα σπανδαλία κρεπέζια λέγεται, ἢ ὑποδήματα ξύλινα, μεθ' ὧν τὰς ἐλαίας παλῆσι. Hinc Bœoti, homines præ aliis agrestes & rustici, ab hisce calceamentis, peculiariter dicti sunt κρεπέζοφοι, testes Eustath. Jul. Pollux & alii. Ego tamen (pace tanti viri dixerim) intelligerem per ἀρβυλίδας in illo versu Theocr. calceos rusticorum ferratos, potius quam Bœotorum ligneos : ejusmodi enim soleæ clavis ferreis suppositæ inter eundum lapidibus allisæ tinnitum edunt : Et sic λ. π. π. α. α. eoque rusticus (dum non tantum ungues sed & clavos habet in calceis) non minus, quam equus suus, sonipes est ; ut equus *Stat sonipes* &c. sic rusticus *It sonipes, & saxa ferox crepitantia calcat*. Longe alius jam erat sonitus iste pedum, cujus meminit eloquentissimus Propheta Isaias, cap. 3. quem edebant sc. molles & delicatæ fœminæ inter Jud. eundo & parvulando gressum, & tinnitum faciendo pedibus suis ; ita nos enim locum illum interpretamur, & rectius forsân quam aut LXX. aut Vulg. aut Tremell. in Hebr. verbum est difficile **וַיִּסְמְנוּ** & ἀπαξ λεγόμενον.

Clavi isti calceorum ferrei seu laminæ ferreæ (nam aliquando etiam & laminæ ferreæ, seu hemicycli chalybei in solearum extremitate suffixi) videntur mihi non illepide nec inconcinne dici posse ὀπίσσω τε καὶ ὑποδημάτων. Quid essent ὀπίσσω τε apud Hom. dixi antea, viz. ferrei rotarum orbes seu ambitus, qui ἰτιω h. e. *ligneam circumferentiam* armant & muniunt adversus injuriam soli, ab ὀπί & σῶζειν, quia σῶζει τὰς τελεχάς, ne continuo usu citius atterantur. Eundem

dem plane usum præstant οἱ ἥλοι τῶν ὑποδ. quem τὰ ὀπίω. τῶν τερχῶν. Utraque vicem armaturæ præbent, & munimenta adversus saxa, & falebras, reliquaque impedimenta, & offendicula viarum. Et hodie certe, οἱ ἥλοι sunt ὀπίωτες neque enim ferrei illi orbes (opinor) in extremitate rotarum jam in usu sunt. Solent igitur οἱ ἀρματοπηγοὶ, sive fabri plaustrarii, clavis ferreis grandiusculis tanquam ὀπίωτέροις extremas rotarum orbitas munire & (ut, nifallor, loquuntur) calceare. Ἡλ⊙ derivatur ab ἵημι mitto, fut. ἥσω. quam analogiam & alia nomina hujus terminationis aliquammulta imitantur. Notetur ergo hæc Reg. Quam plurima nomina, etiam substantiva (nam de adjectivis res magis obvia & perspicua est, ut ab ἀπαταίω, τήσω, ἀπατηλός, & ῥιγήσω, ῥιγηλός,) in λ⊙ vel λη desinentia præcedente η formantur a fut. e. g. a fut. σήσω, σήλη, *columna*, *cippus erectus*; a χέω *fundo*, quasi a χίσω, χιλῆ *ungula*, *pes diffusus*, & veluti *diffusus*; a βάω βήσω, *ascendo*, βηλός, *solum*; a θάω, θῶ antiquo, λαῖω, θήσω, θηλή, *mammas*; a χάω, χῶ, *capio*, (χωρῶ) χήσω χηλός, *arca*, *cista*, quæ res in se capit & continet; a ζέω *ferveo*, ζήσω, ζήλ⊙; aθύω *sacrifico*, θυίω, θυήσω, θυηλή, *sacrificium*; ab ἔταω, *vulnere*, ἐτήσω, ἐτηλή. Dorice ὠτηλή. Æolice mut. η in εἰ ὠτειλή, *vulnus*, *cicatrix*. Porro de accentu hujus vocis ἥλος notetur hæc Reg. Dissyll. in λ⊙ desinentia præcedente η, si sint propria nomina, semper sunt barytona, ut Βῆλ⊙, Μῆλ⊙, Σφῆλ⊙. Sin vero appell. variant, & modo sunt oxytona, ut βηλός, χηλός, πηλός, modo baryt. ut δῆλ⊙, ζῆλ⊙, ἥλ⊙.

Κομίσαδὲ τὰς παρὶ χεῖρας.] Portare vel recipere; verbum enim κομίσαδὲ utrumque significat: major absurditas atque rusticitas in priori, sed posterior significatio magis propria & genuina huic verbo est; præsertim ubi sequitur genitivus personæ cum præpos. παρὰ uti hic παρ' Ἀρχῆς sic enim semper κομίζεσθαι παρὲς πινθ, est *referre*, *reportare*, *recipere ab aliquo*. De differentia hujusmodi verborum in forma act. & pass. φέρειν, & φέρεσθαι, αἶρειν & αἶρεσθαι, κομίζειν & κομίζεσθαι, dixi jam ante. Utrumque act. significat, tam in forma act. quam pass. sed ad diversas personas referuntur; in voce act. ad personam dantis vel ferentis vel auferentis: in voce pass. ad personam reportantis vel recipientis; e. g. φέρειν est *ferre*, *asserre alicui*; φέρεσθαι est *referre*, *recipere ab aliquo*; αἶρειν est *tollere*, *auferre*; αἶρεσθαι, *referre*, *reportare*, καὶ δὲ αἶρεσθαι. Sic κομίζειν, est *ferre*, *portare ad aliquem*; κομίζεσθαι, *referre*, *reportare*, *recipere ab aliquo*. Eadem ratio est verborum commodandi, mutuandi, fœnerandi, &c. qui fœnori dat, δανείζει, qui fœnori accipit, δανείζεται sic χρᾶν est *mutuo dare*, *utendum dare*, χρῆσθαι est *mutuum accipere ad utendum*; atque inde uti unum rustici charact. a re falsamentaria ductum supra habemus, quod viz. de pretio harum mercium soleat esse sollicitus, & subinde querere a quocunque obvio; Πόσῃ ἥσαν αἱ διφτέραι, καὶ τὸ τελεχες; Ecce hic alterum indidem habemus. Nimium urbane cum rustico agit Philosophus, & ne non satis false cum irrideat, iterum ei falsamenta objicit; quod viz. tam parum emunctæ naris sit, ut cubito emungere necesse ei sit, quippe qui garo inunctas manus, muriaque oblitus, & oppletas habeat, dum viles has, sordidas-

que merces emit, & recipit, domumque asportat ipse, quod nemo sane paulo civilior & honestior faceret. Quis enim servo potius hoc opus non remitteret, si servum haberet, quod hic de rustico nostro supponitur? alioquin obtinet id quod proverbio Arab. dici solet, *Servus est, qui servum non habet*; cui deest servus, *Ipse sibi servus, servilia munera præstat*: Ipse suum fert falsamentum, nec rusticus inde vocatur. Notum illud quod refert Diogenes de cognomine Cy-nico. Cum vellet ille canis experiri frontem novi discipuli, an satis impudens esset, jussit eum saperdam per urbem ferre; est autem sa-perda Gr. *σαπίρδης*, *piscis falsus, salitus*, seu *πέμαχ* & *πεταρχυμύς* *ἰχ-θύος*. Nempe si hoc facere sustinisset ille juvenis, satis aptus fuisset sectæ caninæ, utpote satis duræ & perfrictæ frontis, & exploratæ impudentiæ, qui saperdam aut falsamentum palam per urbem gesta-re non erubesceret. Fuerit iste Archias, cujus ex officina rusticus has merces petit, nobilis quidam falsamentarius, *ταρχέμπορος*, *ταρχοπώλης*, quales & alii Athenis erant ea ætate, quos vetus Comœdia tangit, & suo sibi sale defricat; quorum mentio occurrit apud Dipnosophi-ſtam. *Συνώνυμ* & autem est Archias iste Græco illi poetæ, cujus pa-trocinium suscepit Cicero in *Orat.* quæ inscribitur *pro Archia poeta*. Quem cur *Archiam* pronuntiarent nonnulli, penult. longa, rationem certe nullus video. Omnia enim trisyllaba Gr. in *ας* hujus formæ & analogiæ, cum habeant simplex, in penult. merito eam corripunt, ut Callias, Hippias, Ctesias, Chabrias, Gorgias, Lyſias, Tellias, &c. non autem Callias, &c. ita ergo & Archias non Archias, cum ea-dem sit ratio. Syllaba enim illa brevis est in Græco, etſi accentus in ea ponatur, ideoque in Latino brevis pronuntiatur, cum Latini in pronuntiatione Græcorum nom. non sequantur rationem accentus, sed quantitatem vocalis. Quid quod omnia etiam hypertrisyllaba habent penult. in *ιας* brevem, atque ita perpetuo pronuntiantur, ut Pausa-nias, Amynias, Agathias, Lyſanias, Hegesias, &c. Quin & hoc in-super observare est: Homerum, qui omnes fere propriorum nomi-num formas in poematis suis ulſurpavit, & ea nomina vel ipse fin-xit, vel primus (saltem quod ſcimus) pedibus & metro inclufit, nus-quam (opinor) reperiemus hujusmodi nomen proprium in toto ſuo opere adhibere, viz. trisyll. in *ιας* cum ſimplici, in ſecunda, prima ſyll. longa; quia ſc. pes amphimacer inutilis eſt verſui heroico. Atque hoc obiter, (ut aliquid ſaltem expiſcari liceat ex nomine hujus *ἰχθυοπώλης*, ſive *ταρχοπώλης*) hoc igitur ὁδὲ πάρεργον, τὸ αὐτῆς ὁδὲ παλαιόν, quemadmodum rusticus emit falſamenta, h. e. dum forte fortuna per eam viam tranſiret, ubi Archias iſte cetarius officinam haberet, & *ταρχες* ſuos venum exponeret: iſ enim ſenſus eſt horum verborum τὸ αὐτῆς ὁδὲ παλαιόν, quanquam mire concifa ſit locutio, adeoque val-de elegans, & ex uſu Attico. Quoniam autem hæ merces tam *δυσωδέεις*, naribusque erant ingratiæ, ideo hæc *ταρχοπώλει*a, h. e. ce-tariorum officina, a reliquarum rerum foro longius ſemotæ, ne tranſ-euntes offenderent; igitur ad quandam urbis portam rejecta pro-ſtabant τὰ ταρχήν, ubi & alia erant *πωποπωλεί*a, officinæ ſc. & tabernæ fordida-

fordidarum mercium, rerumque vilium, & parvi pretii. Recte hoc colligit Cl. Casaub. ex loco Comici in *Equitibus*, 'Εν ἀγορᾷ Ἑλλαντοπώλεις ἐπεόν, ἢ ὅπῃ ταῖς πύλαις; ΑΛ. ὅπῃ ταῖς πύλαισιν, & τὸ τὰρχεῖν ὄνιον. Ἀλλαντοπώλεις est *farcimina* vendere, & Ἀλλαντοπώλης, *farciminum* seu *botulorum* seu *lucanicarum* venditor. ΑΛ. igitur & τὰρχ. eodem in foro viz. ὅπῃ ταῖς πύλαις, ad aliquam portam urbis, merces suas venum exponebant. Ἐπὶ ταῖς πύλαις, ad portam; nam ita puriores Græci loqui amant, in numero multitudinis, etiam de una porta, aliter quam Latini; αἱ πύλαι est *porta*; & sic Homerus semper, apud quem nunquam reperiemus πύλη, sed πύλαι semper in plurali; ἐδέποτε πύλῳ λέγει ὁ ποιητής, ἀλλὰ πύλας, verba sunt Eustathii. Noster infra in Cap. περὶ ἀνακιδ. — κατὰ τὰς ἱερὰς πύλας, per *sacram portam*, ubi una certa porta designatur. Etiam inter portas urbis Hierosolymitanæ legitur in Scriptura *porta piscium*, forte quia ibi forum erat piscarium; ut & *porta ovium*, quia ibi forum erat ovinum: forte, inquam, nolo enim hac de re audacter pronuntiare, quam inter doctores video esse controversam.

Sed ubi de porta agimus, opportune hunc Characterem claudimus; & jam dimittimus rusticum cum suo falsamento, ad prandium forte, quo & nos etiam vocat horologium, ubi ἀν μὴ παρῇ κρέας, τὰς τὰρχεῖν στρατίον.

Ad CAPUT VI.

Περὶ Ἀπονοίας.

Difficile est Græci istius vocabuli vim una voce Latine assequi: Ideoque multum sudant, & forte frustra laborant Interpretes, dum Latinam dictionem invenire satagunt, huic Græcæ parallelam, & ad amussim respondentem. Sed neutiquam hoc novum, neque mirum est; cum innumera alia sint vocabula apud Græcos, ad quorum vim, & vigorem, & genuinum (ut ita dicam) succum exprimendum, universa Roma non sufficit; quippe quæ ad Græcæ linguæ Copiam & Majestatem non assurgit, nec si se ruperit ipsa. Alii igitur ἀπόνοϊαν *vecordiam* vertunt, sed hæc proprie est ἀνοϊα: alii *audaciam* vel *impudentiam*, sed hæc est ἀναχιωπία. Et ἀπόνοϊα certe plus est quàm horum alterutrum, aut utrumque: est enim *colluvies quadam vitiorum, desperata malitia, perdita audacia*, uti hic Interpres non male; & ἀπονενομήμενος is homo dicitur qui ad ultimas nequitiae metas pervenit, qui excusso pudoris & pudicitiae fræno, ad quodvis audendum, ac patrandum, promptus & proclivis est; Audax omnia perpeti, insigniter improbus, seu desperate nequam, homo deploratae spei & profligatis moribus; *efflictis moribus*, Gellio; qualem (ni fallor) Comicus in *Vespis* πονωπόννηρον vocat. ὦ πονωπόννηρε, O pessime nequam, qui studio quodam & diligentia habitum nequitiae tibi conscivisti! Talis est ὁ ἀπονενομήμενος, qui *hominem quodammodo exuit, & animi causa malus*

est, ut Seneca alicubi. Lucianus in *Lucio*, five *Asino*, τολμᾷ τὸ λημνῆ γυναικῶν, καὶ ἀξίον ἀπονενομημένε ναύισκε, *ausa est nobile facinus, & vesano adolescente dignum.* Et putavi aliquando τὴν ἀπόνοιαν habitum eundem fuisse ac illum quem Aristot. *Θηρότητα* appellat in *Moralibus*. Sed video Philosophum per *Θηρότητα* feritatis tantum & crudelitatis excessum designare, ut constat ex iis, quæ ille ibi adducit, exemplis τῆς *Θηρότητος*. At ἀπόνοια latius pater; est enim (ut dixi) omnium vitiorum veluti confluges quædam, atque sentina; semperque habet audaciam, seu impudentiam, tanquam comitem individuum, secum conjunctam: ut ὁ ἀπονενομημένος proprie sit homo ex improbitate & impudentia conflatus & concretus, homo impudenter improbus; unde τολμᾷ & ἀπόνοια passim conjungi videmus apud auctores. *Ἀπονενομημένος* (inquit Budæus in *Commentar.*) *vecors & amens verti potest, & deploratus, profligatusque.* A Theophrasto autem in libello *De moribus* accipitur pro homine flagitiosissimo, & nequissimo, contaminatissimo; & ἀπόνοια hujuscemodi flagitiosa vita, & vecordia. Hæc ille. Et sane, quia aptius vocabulum non occurrit, vertamus (si placet) ἀπόνοιαν vecordiam, & ἀπονενομημένον, vecordem, i. e. hominem perditum, profligatum, & (ut Cicero alicubi loquitur) *desperatum*. Et videtur vox ἀπόνοια eodem modo fieri & formari, quo ἀπόγνωσις, *desperatio*; ut enim ἀπόγνωσις proprie est *dejectio*, seu *deturbatio*, seu *recessio quædam ἀπὸ τῆς γνώμης*, seu γνώσεως, a recto & erecto animi statu, cum quis sc. animo cadit, & despondet, adeoque in desperationem vertitur; sic ἀπόνοια, cum quis ἀπὸ τῆς γνώμης vel ex τῆς γνώμης πίπτει, excusso rationis freno sponte in præceps fertur, & sana mente excidit. Sed ἀπόνοια est ἀπόγνωσις, & quiddam amplius; supponit enim desperationem, eique aliquid superaddit, viz. audaciam in malo; quemadmodum in bello οἱ ἀπογινώσκοντες σωτηρίαν, quibus una salus &c. fiunt ἀπονενομημένοι, & quadam animi vecordia atque amentia temere & audacter se in pericula conjiciunt, εἰς ἀπόνοιαν κατὰ τὴν φύσιν, inquit Thucydides; S. Chrysostomus alicubi, εἰς ἀπόνοιαν αἰσχροπραγίας πολλοί, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν καταπίπτουσι τὴν ἐκ τῶν σωτηρίας, *Multi in vecordiam prolapsi sunt, & in desperationem deveniunt suæ salutis*; ubi conjungi videmus ἀπόνοιαν, & ἀπόγνωσιν, tanquam status aut habitus non multum diversos. Alioquin apud Chrysostom. hæc vox peculiarem quandam significationem habet; ut viz. idem sit quod ἀλαζονεία, hoc est, *arrogantia, superbia*, Hom. 12. in *Ep. ad Heb.* ἵνα μὴ εἰς ἀπόνοιαν ἐκπίπτωμεν, h. e. *ne in superbiam atque elationem incidamus*; ita enim mox sequitur, πολλὰ γὰρ ὁ Θεὸς ἐποίησεν ὑμῶν τῇ ἀλαζονείᾳ ἡμῶν ἐκκλῆσαι, ubi ἀπόνοιαν ipse interpretatur ἀλαζονείαν. Sic *Homilia 2. in eandem Epistolam*, Ἡ μὲν τοι ἀπόνοια ἔδαμᾷ καλὸν πλῆν, εἰ δὲ μὲν φρονεῖν, ὅτι πένια &c. ubi ἡ ἀπόνοια, & τὸ μὲν φρονεῖν, ἐν παρακλήσει ponuntur. Sed hic usus vocabuli videtur proprius & peculiaris. *Ἀπονενομημένος* videtur esse, qui παραδίδεται εἰς ἀδίκειμον, ut loquitur Apostolus. Auctor *Etymologici magni* hæc habet; Ἀπόνοια σημαίνει δύο, τὴν ὑπερηφανίαν, καὶ τὴν θεασυτήτητα καὶ γίνεται παρὰ τὸ ἀποθεῖν ἐξ τῆς γνώμης. Et paucis interjectis, ἀπονοεῖν, τὸ οἶον ἀποστασιν ἔχειν τῇ γνώμῃ.

Ἵπομονὴ αἰχρῶν ἔργων καὶ λόγων.] Suspiciatur Vir doctus pro Ἵπομονῇ legendum ὑπερβολῇ, quia ἀπόνοια est excessus quidam malitiæ & turpitudinis: sed non necesse est receptam lectionem sollicitare. Ἵπομονὴ est tolerantia, perseverantia, patientia; est igitur ἀπόν. tolerantia turpium factorum, sive perseverantia in turpitudine: & ἀπονενομη. qui quidvis facere aut dicere audet, præfractus, & qui obfirmatus est in nequitia, qui nihil omnino erubescit, qui res etiam turpissimas sustinet, & ὑπομύει, in seipso sc. (atque hinc ὑπομονὴ impudentia exp. potest, quem enim pudet alicujus rei, eam non tolerat, neque sustinet) ῥαδίως ὑπομύει etiam turpissima quæque dicta, factaque. Ἵπομύειν est tolerare, sustinere, admittere non tantum malum poenæ, quod laudi ducitur, & in virtute ponitur, sed etiam malum culpæ, quod in vitio & vituperio censetur: patienter ferre & sustinere malum poenæ, bonum est; at patienter ferre & sustinere malum culpæ, præsertim in seipso, id certe malum. Ἵπομύειν hoc sensu est περσιέειν, ἀνέχεειν, tolerare, admittere, sustinere, equo animo ferre; Xenophon, οἱ καλοὶ τοιαῦτα ἔχ' ὑπομύεισι, i. e. ἔ' περσιέονται, viri honesti talia non admittunt. Sic αἰχρῶν π' ὑπομύειν, turpe aliquid admittere, Plato. Homo ille insigniter nequam, & desperatæ malitiæ, ὁ ἀπονενομημένος, quidvis facile admittet, nec erubescet.

Οἷον ὁμόσαι ταχὺ] Inter characteres perditī & profligati hominis agmen ducit ὁμόσαι ταχὺ, cito & temere jurare, & merito; est enim perjurium metropolis vitiorum. Solentque οἱ ἀπονενομη. juramenta sceleribus suis prætexere, quibus illud solenne, *Jura, perjura, secretum prodere noli*, & illud Euripidis,

Ἡ γλῶσσ' ὁμώμοχ', ἢ ὃ φρενὶ ἀνάμολιθ'

ob quem versiculum impius improbusque a nonnullis is poeta audit. Ταχὺ ὁμόσαι, propria & facilis via ad τὸ ὁπρηνεῖν qui facile jurat, proclivis est in perjurium. Jure igitur meritoque summo, sapiens ille Pythag. proximam, post cultum Deorum, juramenti religionem in Aureis suis Carminibus nobis commendat;

Ἀθανάτης μὲν πρῶτα Θεὸς, νόμος ὡς δίακειν,

τίμα καὶ σέβας ὅρκον. - - -

Est sane jusjurandum veluti fibula, & confinium utriusque tabulæ; nec enim pars tantum est cultus divini, sed etiam vinculum quoddam & retinaculum humanæ societatis; quod si dissolvatur, statim divina omnia humanaque jura pessum eunt, & proculcantur. Præclare, imo divine, Hierocles ad eum locum Pythag. cujus verba, quia plane aurea sunt, & digna quæ in Aurea Carmina pro commentario adhibeantur, tum quia ad rem nostram proprie admodum conducunt, bona vestra cum venia huc apponere non dubitabo. Duo ibi nos docet divinus ille Platonius, & genuinus Pythagoreus; unum, τὴν ὁπρηνίαν i. e. intemeratam jurisjurandi fidem, & sanctimoniam, indissolubili nexu esse cum virtute conjunctam, τὴν δ' ὁπρηνίαν, perjurium, omnium vitiorum comitem esse individuum: Alterum, τὸ ταχὺ ὁμόσαι, h. e. temerarium & frequentem usum juramenti recta

via ducere ad perjurium, his verbis [pag. 30. Edit. Cantabrig.]
 Ἡ βιωτικὴ δὲ οὐκία ταῖς πολιτικαῖς ἀρεταῖς διασώζεται. Μόνοι γὰρ οἱ τὰς
 ἀρετὰς ταύτας κερτιμύροι καὶ δουρκεῖν ἐν τοῖς κατὰ τὸ βίον δυνάμεται· ἢ ἡ κακία
 μήτηρ δουρκίας, τῷ ἀδελφαίῳ τῷ ἡθὺς τὸ ὄρκον καταπατεῖσα. Πῶς γὰρ ὁ φιλο-
 χρήμαστις, ἢ πρὸς ἀργυρίῳ λήψιν ἢ ἀπόδοσιν δουρκός ποτε γένοιτο; Πᾶς ὁ
 ἀκόλαστος, ἢ δειλός, ἐμμερεῖ ἐν τοῖς ὅρκοις; Καὶ ἔχ' ὅπερ γ' ἂν ἐνέμεντο αὐ-
 τῶν οἰκτεῖν πλέον τι ἔξω, ἐν οἷς ὅσιν ἡπῶν, ἐλαυνόμενα τὸ σέβας τῶν ὀρκῶν ἀπο-
 δύσεται, θνητὰ καὶ ὀπίκεται τῶν θεῶν ἀγαθῶν ἀνταλλαχθῆναι. Hoc primum
 illud: deinde Alterum, verbis statim sequentibus; Μηδέτις ὁ ἀείρηται τῷ τηρεῖν τὸ πε-
 ρὲ αὐτὸν σέβας, τὸ μὴ πυκνῶς, μηδὲ ὡς ἔτυχε, χρῆσθαι τῷ ὀρκῷ, μηδὲ ὅπῃ τοῖς
 παρὰ τυχεῖσι, μηδὲ εἰς ἀναπλήροσιν λόγου, μηδὲ εἰς πίσωσιν διηγήματι· ἀλλ', ὡς
 οἶόν τε, τηρεῖν αὐτῷ τὴν χρεῖαν ἐν τοῖς ἀναγκαῖοις τε ἅμα καὶ πρῶτοις, καὶ τότε,
 ὅτε ἐδεῖται ἄλλῃ τῇ τοιούτων σωτηρίᾳ παρὰ φανέται, εἰ μὴ διὰ μόνου ἐν τῷ ὀρ-
 κῷ ἀληθείας. Et post pauca; Τὸ δὲ Σέβας Ὀρκον, ἢ μόνον δουρκεῖν, ἀλλὰ καὶ
 ἀπέχεσθαι ὀρκου, παρεγγυᾷ. Οὕτω γὰρ ἂν τηρησάμεθα τὸ ἀεὶ δουρκεῖν, εἰ μὴ κατα-
 χρυσίμεθα τοῖς ὅρκοις. Καὶ γὰρ ἐν τῇ συνηθείᾳ τῷ ὀμνύειν, ῥαδίως ἂν με-
 ταπέσοι τις εἰς δουρκίαν. Φειδῶδ' ὁ τήρησις ἐπεταί. Ἡ γὰρ ἐκ ὀμνύειν ἢ, ὅταν
 ὀμνυσιν, δουρκήσῃ. Et paulo post; Σέβας τὸ ὄρκον, τῷ μὴ προχειέσθαι αὐτῷ κα-
 ταχρησθῆναι, ἢ ἐπιδοῦναι δουρκεῖν ἐν τῷ μὴ ἐπιδοῦναι ὀμνύειν. Μέρους γὰρ ἢ μικροῦ
 ὅτι τὸ δουρκείας ἢ δουρκία. Hæc Hierocles, atque alia plura in hanc rem
 egregia. Celebre illud Cyri diæterium, quod in Græcos detorsit;
 quippe nihil se timere dixit illos homines, τοῖσιν ὅτι χωρὶς ἐν μέσῃ τῇ
 πόλει ἀποδεδειγμένος, ἐς τὸν συλλεγόμενοι ἀλλήλους ὀμνύντες ἐξαπατῶσι,
 quibus locus esset in media urbe constitutus, in quem collecti mutuis se
 juramentis fallerent; forum viz. intellexit, ubi in mutuis commer-
 ciis, atque contractibus, fraudes & imposturæ exerceri solent, etiam
 interpositis juramentis. Merito igitur ὀλεσιώδεις ὀρκους vocat Theo-
 gnis, juramenta hominibus pernicioſa, exitioſa, Αἰδεῖσθαι ὁ φίλος, φιλοῦν
 τὸ ὀλεσιώδεις ὀρκους. Nec minus merito execrandum & ad inferos aman-
 dandum impium illud & infame Lyſandri apophthegma, Τὰς μὲν παῖ-
 δας ἀσεργάλοις θεῖς ἐξαπατᾶν, τὰς δὲ ἀνδρας ὀρκοῖς, Pueri laxillis, Viri ju-
 ramentis ludendi, fallendique sunt. Apud Athenienses οἱ ταχὺ ὀμνούντες,
 qui proni & faciles erant ad jurandum, peculiari vocabulo Ἀρδηπῶες
 dicebantur, a loco quodam Athenis, in quem conveniebant Judices
 ad jurandum. Hesych. τὰς ῥαδίως ὅπῃ τὰς ὀρκους ἰόντας, Ἀρδηπῶες ἐκά-
 λον· τόπος δὲ τὸ Εἰλισσόν, ἐξ ὧν τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ, ἐν ᾧ τὰς ὀρκους ἐποι-
 οῦντο· ubi male in excusis legitur οἴκας, pro ὀρκας. J. Pollux Onom. L. 8.
 ὀμνυσιν ὁ ἐν Ἀρδηπῶ δικαστηρίῳ Ἀπόλλων πατῶν, καὶ Διμήτριον, καὶ Δία βασιλέα.
 Dicebatur autem hoc forum Ardetus ab heroe quodam, qui populum
 aliquando in partes euntem juramento de concordia conciliavit;
 ἐνὸμασται ὁ ἀπὸ πινθῆρος ἡροῦ, ὅς τινα δίζοντα τὸ δῆμον ὑπὸ ὀμνοῖας ἄρκα-
 σιν. Etymologus pro Ἀρδηπῶ habet Ἀρδιπῶ, Ἀρδιπῶ τὸ πινθῆρος Ἀθλιώ-
 σιν, ἀπὸ Ἀρδιπῆ πινθῆρος ἡροῦ, ὅς τινα δίζοντας τὰς Ἀθλιώτας κατήπειραν ὀρ-
 κοῖς ὀμνοεῖν· ἐν τούτῳ ἂν τῷ χωρίῳ ὀμνυσιν οἱ δικασταὶ τὸ δικαστικὸν ὄρκον· καὶ
 Ἀρδιπῶες, τὰς ὀπὸρκας. Ubi observo Hesych. Ἀρδ. exp. τὰς ῥαδίως ὅπῃ τὰς
 ὀρκους

ὅρκος ἰόντας, facile jurantes. Etymol. vero ἁπλ. τὰς ὁπίορκας, perjuros; & certe δεῖξ' ἀνὰ μέσων, vix pili discrimen est, nam οἱ ῥαδίως ἰ. τ. ὁ. ἰ. i. e. οἱ τὰχὺ ὁμοιωτές, cum nostro hoc ἀπονενονημῶς, ταχὺ εἰσιν ὁπίορκοι, qui facile jurant, facile fiunt perjuri. Ὁμόσαι unum est ex quatuor illis verbis tertix circumflexorum, quæ retinentur in futuro, cum cætera omnia illud mutant in ω, ut ante annotavi. Ὁμόω, ὡσω, est ἐνὶ ὧ ἀνιο, in unitatem redigo, ab ὁμός, ἢ, ὄν, idem quod εἷς, μίχ, ἐν ὁμόω, ὡσω, juro, forte quia juramentum solenne, & sanctum, & deliberatum, συνδεδεμένος ὅτι τ' ἐνὸπλῳ, καὶ ὁμονοίας, καὶ ὁμοφροσύνης, gluten & vinculum unionis atque concordia; ita enim Heros ille Ardittus (de quo supra) συμπάζοντας τὰς Ἀθηναίους κατήπειγεν ὅρκοις ὁμονοεῖν. Et notum illud Apostoli, πάσης ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαιώσιν ὁ ὅρκος. Atque hæc quidem de sacro, & solenni, & consulto, & deliberato juramento intelligenda sunt; & certe jusjurandum non ut cibus, sed ut medicina, usurpandum est. Cum vero frequentem & temerarium & præcipitem usum, seu abusum potius, sacrosancti hujus vinculi pharmacique perpendo; cum audio quosdam ἀπονενονημῶς quot verba tot fere juramenta fundentes, qui juramentis, veluti stellulis quibusdam & flosculis, periodos suas & sententias ornant atque distinguunt; cum animadverto juramenta quam crebro excidunt, & ταρφέα πίπτει, καὶ φεύγει ἔρκος ὁδόντων, quam temere & nulla de causa sæpe ὅρκος in communi hominum colloquio, & ab omnium ore, tanquam pilæ in sphæristerio, fusque deque jactantur, sine ordine, sine modo, sine mensura; cum hæc (inquam) confidero, subit mihi observare anomaliam & irregularitatem hujus verbi, quæ res tam anomalas & inordinatas exprimit, atque designat. Atque hoc est verbum istud ὁμνυμι vel ὁμόω. Et certe non memini me observasse verbum magis irregulare atque anomalum in tota lingua Gr. præter unum ὁλλυμι, & certe magna est affinitas inter ὁλλυμι & ὁμνυμι, nam διὰ τὸ ταχὺ καὶ πυκνῶς ὁμνύειν, ὁλλυται οἱ πολλοί. Formatio hujus verbi valde est anomala, & contra canones communes; ὁμόω, fut. ὁμόσω, sed unde ὁμῶμαι; illud fut. non potest aliunde fieri, nisi ab obsoleto verbo ὁμνομαι, ἔμαι, ut a τέμνομαι, ἔμαι. Igitur non minus varia facie cernitur hoc verbum, nec minus πολυειδές, aut redundans in themate, quam ὁλλυμι. Quatuor sunt præsentia illius verbi, ὁλλυμι, ὁλλύω, ὁλλε, unde ὀλλῶ, & ὀλλῶμαι in fut. & denique ὀλέω ὀλέσω. Ita 4 etiam erunt præf. hujus verbi ὁμνυμι, ὁμνυμι, ὁμνύω, ὁμνομαι, unde fut. ὁμῶμαι, & denique ὁμόω, ὁμόσω. Verbum redundans bene convenit rei superflue & redundantis, qualis hæc est ταχὺ ὁμόσαι. Characterem hunc concludam hoc disticho, Juramenta cavet, quisquis perjuriam vitat,
Perjurus facile, qui cito jurat, erit.

Κακῶς ἀκούσαι.] Male audire. Βασιλικόν ὅτι τ' εὖ ποιῶντα κακῶς ἀκούειν, dixit olim magnus ille Theophrasti nostri condiscipulus. Insigne ἀνεξικακίας & patientiæ specimen edidit Antigonos ille, unus de Alexandri successoribus, referente Plut. Qui, cum milites ei maledicerent, nescientes eum adeo in propinquo esse, ipseque audiret, Οἰμώξετε (εἶπεν) εἰ μὴ μακρότερον ἀποστάντες λοιδόρησατε ἡμᾶς, Male vobis erit, nisi longius

longius hinc digressi mihi maledicatis: præclara vero vox, digna Rege, imo & tanto Alexandri successore. Igitur homini κακῶς ἀκέειν δυνάμει, male audire, aliorum probra & maledicta patienter ferre & æquo animo audire, μέσσην τί ὄναι, & modo in laude, modo in vitio, & vituperio ponitur. Siquis integritatis suæ conscientia fretus maledicorum venenatos morsus, & latrantium convitia, æquis auribus accipiat, & ex animi celsitudine & generositate contemnat; præclarum sane hoc, imo regium, atque magnificum: sin vero quis tam perditus & profligatus animi sit, ut famæ suæ pudorem omnem, honestatis, bonæque existimationis curam deposuerit, ita ut hominum de se rumores atque sermones susque deque habeat, is demum extremas nequitiae lineas attigit, is homo est deplorati ingenii, & desperatae malitiae, & vere ἀπονενοημένος, qualem hic coloribus suis depingit philosophus. Et certe quo melior quis, & integrior vir est, eo majorem nominis & existimationis suæ rationem habet, eoque famæ suæ lacerationem iniquius patitur, dispendium eo ægrius fert. Οὐκ ὄντιν ἀνδρὲς πολιτικῶν θεωροῦν αὐτὸν ἀδοξάζοντα, ut inquit ille. Et præclare Menander,

Καλῶς ἀκέειν μᾶλλον, ἢ πλαστῆιν θείλη.

Bonum nomen pretiosissimum est unguentum, τὸ ἰσχυρὸν ὡς ὁ ἰσχυρὸς, inquit Sapiens; suavis paronomasia de re suavi: & summopere curet vir probus, ne pretiosum hoc unguentum maledicentiae musca putrefiat. Scommatis & convitiis proscindi, h. e. λοιδορηθῆναι remotius, ἀπονενοημένος libenter fert, h. e. δυνάμει, libenter, æquo animo potest; hoc enim valet hoc in loco δυνάμει. Vir honestus & prudens ægre finit vapulare se hac ferula, & vix indulget patientiam flagello convitiantis linguæ; quamobrem scurras & rabulas vitat cane pejor ἢ ἄνθρωπος: quod si forte in has bestias aliquando incidat, statim pedibus confidit, & proripit se in fugam. Ita Aristippus apud Laërtium, λοιδορῆμενός ποτε ἀνεχώρει, τῷ δ' ὀπίθ' ἀκούωντος εἰπόντος, τί φεύγεις; ὅτι (φησὶ) τῷ μὲν κακῶς λέγειν σὺ τὴν ἐξουσίαν ἔχεις, τῷ δὲ μὴ ἀκέειν, ἐγώ. quod Interpres sic vertit, quoniam maledicendi tu potestatem habes, audiendi ego non item. Inapte, ut alia multa; quid enim, annon ille habuit potestatem audiendi, τὴν ἐξουσίαν τῷ ἀκέειν; imo certe; sed & habuit potestatem non audiendi, potuit enim aufugere; quod & fecit. Sic igitur omnino vertendum esset; penes te est maledicere, ἢ penes me non audire. Sed video me in infinitum progredi posse, si in hoc apophthegmatum & locorum communium campo expatiarer. Differunt κακῶς ἀκέειν simpliciter, & κακῶς ἀκέειν ὑπὲρ τινος κακῶς ἀκέειν est male audire; h. e. malam de se famam audire; at κακῶς ἀκέειν ὑπὲρ τινος, est præbere aures suas calumniatoribus alicujus. Dion Chrysostom. Orat. 1. de gloria; Veterum (inquit) nescio quis, vir patiens, ἢ moderati animi, cum quidam ei subinde inculcaret maledicorum hominum de eo sermones, εἰ μὴ πάντῃ κακῶς ἀκέων ὑπὲρ ἐμῶν, γὰρ ὁ φησὶν, ὑπὲρ σοῦ κακῶς ἀκούσονται in qua sententia Latine reddenda foede lapsus est Interpres, dum ὑπὲρ σοῦ exponit pro te: ὑπὲρ σοῦ ibi est de te, & sensus acutissimi illius dicti hic est, nisi tu desinas obtrectatores meos audire, ἢ ego detrahentibus

trahentibus de te, five calumniatoribus tuis aures accommodabo: quo nihil aptius vibrari potuit in susurronem importunum, qui aliorum probra & contumelias libenter audit; voluit enim ostendere hoc dicto, in potestate hominis esse, an aliorum calumnias, necne, audire velit.

Λοιδόρειναι] Λοιδόρεια, convitium, & λοιδόρῳ maledicus, scurra, convitiator: ut res ipsa nimis, ita vox satis frequens & usitata, ut supervacaneum videatur in ejus explicatione immorari. Sed tamen liceat mihi ab etymo hujus vocabuli generalem hanc observationem trahere atque deducere: Plurima vocabula apud Gr. (ne dicam omnia) contumeliam seu convitium significantia, a scindendo, aut percutiendo, aut vulnerando derivantur, quia sc. plures lingua quam gladius vulnerat, vel (ut alii ἀντακλαστικῶς loqui amant) plures gladio oris, quam ore gladii periere: omittam igitur διαβάλλω a βάλλω, & 5 voces synon. mihi occurrunt hujus significationis, simul & originis: eæ sunt, λοιδόρειν, βλασφημεῖν, ἐπισβολία, καρτομία & ἐπήρεια. De tribus prioribus sic Eustathius, ὥσπερ Λοιδόρεια, λόγῳ ὡς δόρυ πλήττων. βλασφημία βολή τις ἐν φήμασι, ἔπω κὺ ἐπισβολία, τὸ ἐπισι βάλλειν. Καρτομία αὖτε διὰ τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τὴν κῆρ, cor scindens, proscindens, lacerans; denique ἐπήρεια convitium, ab ἐπῳ & ἄρης Mars, aut σίδυρ ferrum, unde ἀρεῖα convitium, mina, & in compos. ἐπήρεια, verbum, quasi ferrum, secans & vulnerans. Igitur βλασφημία & βλάβος, non dicitur (ut vulgo putant) quasi ledens famam.

Ἀγοραῖός τις] Veterator callidus improbusque. Sic Lat. Interp. nescio an recte, certe operose nimis & circumducte. Similis fere dividia est inter Grammaticos circa voces ἀγοραῖος & ἀγοραῖος, ac circa ἀγορικῶς & ἀγορικῶς. Suidas, Ἀγοραῖος προπεριαι. ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρέφεται ἀνθρώπος (atque ita Hesych. in voce ἀγοραῖος) προπαροξ. ὁ ἀγοραῖος, ἢ ἡμέρα ἐν ἣ ἡ ἀγορὰ τελείται. Ἀγοραῖος ergo juxta Suidam est ὁ κείπιλος, cocio, nundinator forensis, qui in foro versatur; at ἀγορ. subaud. ἡμέρα, dies festus, seu juridicus, κείπιμος ἡμέρα atque ita Eustath. ἀγοραῖος ἀνὴρ, ἢ ὄχλος, ὅτι σκώμμεθα λέγεται ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς, sc. quasi vilis verna, aut forensis rabula. At vero longe aliter Ammonius De vocum differentiis; Ἀγοραῖος ἐὰν προπαροξυλόνως, σημαίνει τὸ πονηρὸν, τὸ ἐν ἀγορᾷ τεθεαμμένον· ἐὰν ὅμως προπεριαιωμένως, σημαίνει τὸ ἐν ἀγορᾷ τιμωμένον· ἀγοραῖος significat eum qui in foro colitur atque honoratur, τὸ ἐν ἀ. τιμωμένον, pro quo Vir magnus legit τὸ ἀνέμμενον, qui in foro aliquid emit, ut intelligantur cociones, five arilatores, qui in foro ab agricolis, & artificibus, exterisque mercatoribus merces præstinabant, quas postmodum populo carius divenderent, atque hi proprie ἀγοραῖοι quod verum est. Nec tamen, opinor, necesse ut inducatur aut immutetur vox τιμωμένον, quæ passim recepta est in illo loco Ammonii, nam & hoc quoque verum est; ὁ ἐν ἀγορᾷ τιμωμένος etiam ἀγοραῖος dicitur; sic ἀγοραῖος Ζεὺς, Ἑρμῆς, alique Dii mercaturæ præfides. Clare Suidas, Ἀγοραῖος Ἑρμῆς, τετέστιν ὁ ἐν ἀγορᾷ τιμωμένος ut nihil opus sit pro τιμωμένον apud Ammonium reponere τὸ ἀνέμμενον. Criticorum sanctio (inquit Clariss. Casaub.) postulat ut hoc loco [Ammonii] scri-

scribamus ἀγοραῖος πρ., προπαρ. at vero omnia quæ vidi exemplaria habent ἀγοραῖος, προπερασ. atque ita Eustath. ut supra, ἀγοραῖος ἀνὴρ ἐπὶ σκαύματός λέγεται, ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς & Suidas, Ἀγοραῖος ὁ πᾶντο τελεῖς καὶ συρφετώδης. Certe, si nunquam scriberetur προπαρ., ἀγοραῖος, tunc esset, cum ponitur pro die juridico, ἀγοραῖος ἡμέρα, h. e. κρίσιμος ἡμέρα, ἐν ᾗ ἡ ἀγορὰ τελεῖται, inquit Suidas: atque ita (inquit Casaub.) omnino scribendum esset in *Actis*, cap. 19. ἀγοραῖοι ἀγόνται, & subaudiendum ἡμέραι, *dies juridici aguntur*. Et certe ea mihi videtur optima ejus loci interpretatio, ἀγοραῖοι ἀγόντες sc. ἡμέραι ἀγοραῖος enim communis est generis. Ἀγοραῖος ergo ἡμέρα, ut κρίσιμος ἡμέρα, quanquam alii aliter, & per ἀγοραῖος ibi intelligunt aut forensium causarum judices & causidicos, vel res ipsas & causas quæ in foro aguntur, & disceptantur. Et tamen codices impressi constanter legunt in illo loco *Actorum*, ἀγοραῖοι, cum circumflexo in penult. atque ita extat in Plantin. Stephan. omnibusque aliis (quæ unquam mihi videre contigit) etiam optimæ notæ exemplaribus; quamobrem, nisi forte Criticorum genti hoc molestum sit, putarem ego (quod dixi ante de ἀγοραῖος & ἀγοραῖος) dispungendum omnino & e medio tollendum hoc discrimen inter ἀγοραῖος & ἀγοραῖος donec quis certius hujus differentię argumentum mihi ex auctoribus attulerit, quam ego hactenus observavi. Ἀγοραῖος ergo & ἀγοραῖος, per me licet, idem sint, quocunque in sensu vox sumatur; quanquam raro (opinor) ἀγοραῖος προπαρξυτόνως, plerunque ἀγοραῖος προπερασ. inveniemus. Ἀγοραῖος ad verbum est forensis, foraneus, quisquis in foro versatur, vel in foro rem habet: vel peculiariter & proprie ἀγοραῖοι dicebantur οἱ κερηλοῖ, cociones, arilatores, propola, μίλαπεδοι, pusilli negotiatores, qui ab agricolis, & artificibus, & mercatoribus res emebant, ut eas populo carius divenderent; vulgo *hucksters*. Quoniam vero hi κερηλοῖ five cociones præ aliis ἀνελευθεροὶ καὶ ἀπειροχάλοι, sordidi & illiberales & minus honesti censentur, idcirco ἀγοραῖος in malo sensu ponitur in re morali, pro homine vili, & sordido, & illiberali, ut & Latinis vox circumforaneus, & circulator, & circulatorius: & ἀπονεινημένος hic (opinor) dicitur ἀγοραῖος (non a fraude & impostura, quæ in foro exerceri solet, uti sentit Lat. Interp. qui ἀγ. vertit, *veteratorem callidum improbumque*, sed) a vilitate & sordibus, animique illiberalitate. Quam sordida semper habita fuerit cocionatura five negotiatio hæc τῆς ἀγοραίων, testatur Cicero in *Off.* Sordidi (inquit) etiam putandi, qui mercantur a mercatoribus, quod statim vendant carius. Nihil enim proficiunt, nisi admodum mentiantur: nec vero quicquam est turpius vanitate. Hinc κερηλεύειν semper in malo sensu, ut κερηλεύειν τὴν μάχην apud Æschinem, & κερηλεύειν τὸν λόγον in N. F. Ἀγοραῖος etiam vel ἀγοραῖος (nam perinde mihi est) exp. potest περιμολόγος, περίτριμμα ἀγορᾶς quemadmodum Æschines audit apud Demosth. *Orat.* πάλαι τὸ σπ. h. e. *vtiligator*, *rabula forensis*, ἀγοραῖος, qui totos dies in foro conterit, περίτριμμα ἀγορᾶς, quasi πειραστὸς περιμολόγος ἐν ἀγορᾷ, vel ἐν δίκῃ, ad hanc limam litigatoriam tritus, & exercitatus admodum, a common Barreter: (Arist.

(Aristot. τρέμμα) unde ἀγοραῖος est ὁ ἐν ἀγορᾷ πετριμμένος æque ac πεθεμμένος. Sed mallem acquiescere peiori interpret. ut ἀγοραῖος dicatur, non a foro juridico, seu litigatorio, sed a foro mercatorio, seu nundinatorio: atque hoc forum certe intelligunt Græci per τὴν ἀγορὰν, cum expon. ἀγοραῖος, ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ πεθεμμένος vel πετριμμένος. Et sic illi in *Evang.* qui totum diem stabant in foro desides & otiosi, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄργοι (ubi allusio est seu alliteratio vocum;) hi inquam dici (hoc sensu) possunt ἀγοραῖοι, & πετριμμένα τ' ἀγορᾶς, & σπερμολόγοι. Et certe vox σπερμολόγος (quo elogio Æschinem ornat Demosth.) ex usu Attico synonyma prorsus dictio est huic voci ἀγοραῖος. Hoc aperte nos docet Eustathius; Οἱ Ἀθηνοὶ (inquit) σπερμολόγους ἐκάλεον τὰς περὶ ἐμπόρια καὶ ἀγορὰς διατρίβοντας, διὰ τὸ ἀναλέγειν τὰ ἐκ τῆς φερτίαν, φασίν, ἀπορρέοντα, καὶ διὰ τὴν ἐν τέτων τὴν αὐτῶν ὃ ἐλάττανον κλήσιν καὶ ἔδενός λόγον ἄξιοι. ut ἀγοραῖοι igitur οἱ ἐν ἀγορᾷ πετριμμένοι, ita σπερμολόγοι, οἱ περὶ ἀγορᾶς διατρίβοντες, quod idem est. Et inde etiam ἔδενός λόγον ἄξιοι, *homines viles & nullius frugis, nullius pretii*: etsi enim frugum grana colligunt, tamen ipsi homines nullius frugis, sed σπερμολόγοι. Σπερμολόγος ad verbum sonat *feminilegus*, quasi σπερματολόγος, a σπέρμα & λέγω colligo; non a σπείρειν, & λόγος *sermo*, quasi *seminator verborum* (uti vertit vetus Interpretes in insigni illo loco *Actorum* de S. P.) sed perperam, tum enim deberet esse σπερολόγος, vel potius λογοσπέρους, & proprie de avibus quibusdam dicitur grana legentibus: & inde translata vox ad homines viles & contemptos & infimæ sortis ac conditionis, quales ii sunt qui in emporiis & foris versantes colligebant quæ ex fascibus excidebant, quemadmodum rationem hujus verbi supra assignavit Eustathius. Quoniam enim qui hoc faciebant, viles & nihili homines erant, hinc homines οἱ ἔδενός λόγον ἄξιοι, *infimæ contemptæque sortis & conditionis*, σπερμολόγοι dicebantur. Porro autem, quia hoc hominum genus deblaterare multum & garrere inter se solent, præsertim cum in foro assidue versentur (tali viz. loco, quæ rerum novarum officina quædam est, novamque confabulandi materiam subinde præbet) hinc etiam factum est, ut hæc vox *blateronem, nugatorem* significet; atque ita nos non male vertimus in loco illo *Actorum Apostolicorum*.

Ἀνασιουρμής] *Spurcus, impudens, obscænus*; Ἀνασύραδις vel potius ἀνασύραδις est *vestem indecore & inhoneste attollere*: quasi ἀνασύραδις τὴν ἐσθῆτα, vel τὴν περικελευῖν, & aliquando simpliciter ἀνασύραδις, sine casu sequenti. Plutarch. in *Lacon. Apophthegm.* πῶς ἦκετε δευπνέουσας καὶ ἀνδράποδα; ἢ δεύειν ὅθεν ἐξέρχεται καταδυσάμενοι; ἀνασυρμής καὶ ὀπίσθια αὐτοῖς τὴν κοιλίαν. Ubi aliqui pro ἀνασ. legunt ἀνασιουρμής inter quos Budæus. Diog. Laertius in *Diog.* εἰ μὴ ἀνασυρμής δειξείη πότερον ἄνθρωπος ἢ γυνή ὄσιν. Orpheus apud Clem. Alexand. de Baubone, Ὡς εἰπῶσα πέπλος ἀνίστατο &c. Dionys. Halicarn. Ἀνασυρμής τὴν περικελευῖν, καὶ χηματίους ἐαυτὸν ὡς αἰχίσιν ὀφθαλμοῖς. Ita usus est Noster infra Cap. περὶ βδέλλ. de re obscæna & non nominanda. Idem omnino est ἀνασιουρμής. ἀνασυρμής ergo dicitur qui veste indecore sublata in obscænum modum se comparat atque componit: nec videtur certe

certe Hesych. ullum discrimen agnoscere inter hæc duo; ita enim ille; *ἄνασις* (inquit) ἢ *συνεστύχων* ἰμάτιον ἱπαιρῶσα, καὶ μέρῳ γυμνῶσα, *qua tegenda detegit, veste sursum retracta & collecta*. Ab obscæno hoc gestu quivis *ῥυπαρὸς, μιχρὸς, αἰχρὸς, ἀπειρόκαλῳ*. h. e. *turpis, obscænus, spurcus, impudens*, dicitur *ἄνασις* atque ita hoc in loco. Sic Synesius comædiam petulantem & lascivam & obscænam *ἄνασις* dixit *epist.* quadam, *κωμῳδίαν ὅπῃ τὸ ἀδελφὸν ἄνασις* καὶ *πλημμελῆ, fœdam ac petulantem adversus fratrem comædiam*. S. Chrys. pro compos. *ἄνασις* hoc sensu habet simplex *συστῆσις*, *Hom.* 28. in *Ep. ad Roman.* μηδὲ λέγωμεν τὰ τῶν ἀγορεύων τῶν καὶ *συστῆσις* ἀνθρώπων ubi videmus *ἀγορεύς* καὶ *συστῆσις* conjungi, uti hic apud Theoph. *ἀγ. & ἀν.σ.* cæterum in illo loco Chrys. suspicari videtur Vir magnus legendum esse *ἄνασις* quia (inquit) hoc verbum (vult dicere, hoc participium) non est apud Suidam, neque Hesychium, neque ullum credo Lexicographum; citatque mox *ἀν.σ. κωμ.* ex Luciano, & forte *μνημονικὸν ἀμείρημα*, dum Lucian. ponit pro Synesio: & certe, quanquam non memini me alibi legisse *συστῆσις* in hac significatione extra compositionem, potest tamen etiam hanc significationem obtinere, ut in compos. *ἄνασις*, & *ὀπισθιστῆσις* nam & *ὀπισθιστῆσις* exp. *ῥυπαρὸς, fœdus, sordidus*. Insignis locus est in Diog. Laertio de Pittaco 7 sapientum uno: Alcæus poeta Pittacum hunc vocavit *φύσκωνα καὶ γάστρονα, ὅτι παχὺς ὡς ἀλλὰ μὲν καὶ ζοφοδρπίδαν, ὡς ἀλυχον*. Ἀλάστρον ὅ, ὡς *ὀπισθιστῆσις* καὶ *ῥυπαρὸς* quæ verba pessime accepta sunt a Latino Interprete: nam primo vocem *ἀλυχον* vertit, quod obtusam haberet oculorum aciem, ubi profecto ipse mirecæcutit atque hallucinatur, & seipsum obtusam habere aciem ostendit; ac si Pittacus dictus fuisset *ζοφοδρπίδης* ab hebetudine visus: ζῶν hic utique est; at quid hoc ad *δρπ*, quæ altera vox est in ea compositione? Sensus igitur loci, & Laertii mens est, *Sapientem illum vocatum esse ζῶν. ὡς ἀλ. i. e. quod in tenebris & sine lucerna cœnaret*: voluit viz. Alcæus hac appellatione sordes & illiberale vitæ genus ei objicere; qualis enim hæc *μικρολογία*, & quam sordida parcimonia, cœnare in tenebris, ut oleo parcas & lucernis! Aliter etiam hanc vocem sumi testatur Plut. *Conviv.* *Quest. l. 8. c. 6.* ait enim ibi *τὰς βεβήδιον ὅπῃ τὸ δεῖπνον ἐλθόντας, καλυπτομένους καὶ ζοφοδρπίδας* per jocum fuisse appellatos; nam qui ad cœnam vocati sero veniunt, ipsi in causa & in culpa sunt, quod convivia multa de nocte habeantur. Sed ad *ῥυπαρίαν* omnino, & sordes, referenda ea vox apud Diog. quo etiam spectant, quæ ibi sequuntur; Ἀλάστρον ὅ, ὡς *ὀπισθιστῆσις* καὶ *ῥυπαρὸς*. Interpr. vertit, ὡς *ὀπισθιστῆσις*. quod obtreçtatoribus pateret, perperam omnino; tum enim esset *διασυστῆσις* nam *διασύρειν* est *detrectare, seu obtreçtare, convitiari*; & *διασυστῆσις* *convitiis impetitus, obtreçtatus*; at *ὀπισθιστῆσις* aliud est, viz. idem fere quod *ἄνασις*, viz. *μιχρὸς, ῥυπαρὸς, sordidus, obscænus*, qui tractim & languide, & remisse, adeoque incompote, & indecore, & dissolute se gerit; ut habitum corporis utraque vox respiciat, ex origine sua, tam *ἄνασις*, quam *ὀπισθιστῆσις*, uterque est *ῥυπαρὸς* atque ita ἐξηγήσας χεῖρ ea vox adjicitur in illo Diog.

Diog. ὅτι. καὶ ῥυπαρόν. Hanc significationem præ se fert vocabulum συρφετός a simplici σύρειν· συρφετός enim metaph. dicitur *plebs*, & *fax* & *colluvies hominum vilium*, & sordidorum hominum sentina, quasi *fordes* & *purgamenta hominum*, metaph. sumpta a sordibus seu purgamentis ædium, quæ rastro aut scopis tracta & corrasa sunt; vel a paleis & quisquiliis & reculis, quæ prono amne attrahuntur, quæ proprie vocantur συρφετός Homero ἀφυσγετός.

Παντοποιός.] *Ad quidvis agendum & audendum promptus & paratus*, ad verbum, *omnia faciens; audax omnia perpeti*, uti loquitur Hor. *omnia perpeti*, i. e. *quidvis agere & suscipere* (inquit doct. Heinsius) ex Hellenismo: πάχειν enim Græce sæpe idem est quod ποιεῖν. Οὐδὲ τί πάχεις; *heus tu quid agis?* & alibi sæpe. Vox hæc παντοποιός non invenitur apud communes Lexicographos, nec forte necesse est, nam Græca lingua vere est παντοποιός, h. e. ex hoc verbo ποιεῖν potest quidlibet facere & componere, ut ante annotavi. Antiquis certe hoc liberum ac integrum fuit, dum vixit & vixit hæc lingua; nunc vero postquam mortua & defuncta est, nec nisi in veterum scriptis & monumentis spirat, nescio (inquam) an nobis hodie liceat esse tam disertis. Quod si hoc epithet. παντοποιός strictè & proprie sumatur, melius certe conveniet τῷ Περικλεῖ, παντοδυνάμει καὶ παντοκράτορι, qui vere est παντοποιός, rerum omnium factor, creator & conditor.

Ὁρχεῖσθαι νήφων καὶ κόρδακα.] *Cordacem saltare sobrius*. Cordax erat genus quoddam Comicæ & lascivæ saltationis, εἶδ' ὁρχήσεως ἀσέμνης κομῆσεως, Hesych. atque inde κορδακίζειν, & κορδακισμός. Lucian. in Icaromen. ἔτε Ἀπόλλων ἐκιδάρισε, καὶ ὁ Σειλλῶδες κόρδακα ἀρχήσατο. Aristoph. in Nub. περὶ τοὺς αὐτοὺς γενοῦν μεθύστω, τὸ κόρδακα ἐνεργεῖν, addidit ei animum ebriam, ad saltandum cordacem. Synes. de prov. ἰδίᾳ μὲν ἐκορδακίσει, privatim quidem concinne & lascive saltabat. Julianus ὁ παραβάτης in Misoprogone, ὁ ὃ τῷ Σύερον δῆμιον ἐκ ἔχων μεθύειν, εἰδὲ κορδακίζειν ἀχθεταί, cum nequeat inebriari, neque cordacem saltare—. Demosth. Olynth. 2. de luxu & intemperantia Philippi regis, εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, πλὴν κατ' ἡμέραν ἀκρασίαν τὸ βίειν, καὶ μέθω, καὶ κορδακισμὸς εἰδωλὸν φέρειν, παρεῖδ' καὶ ἐν εἰδένος εἶναι μέρει καὶ τοιούτων. In quem locum Ulpianus, Κορδακισμός ὅστις εἶδ' ὁρχήσεως αἰχρῆς καὶ ἀπρεπῆς. Si quis Silenum κόρδακα saltantem legere, & tantum non oculis spectare velit, adeat Nonnum in Dionys. Lib. 19. Lucianus de saltatione, Τριῶν γούρτων γενικωτάτων ὁρχήσεων, κόρδακα, καὶ σικιννίδ' καὶ ἐμμελείας. Tres hæc erant celeberrimæ saltationis species, Comica, Tragica, & Satyrica. Comica erat κόρδαξ, Tragica, ἐμμελεία, Satyrica, Σικιννίς, de quibus consulendi Grammatici; mihi enim non vacat indulgere choreis, nec ad Grammat. tibiam saltare, qui breviter tantum hæc perstringo, & saltuatim ago. Hoc tantum addo; post tria illa decantatissima saltationum genera, quæ κορυφαῖα sunt, & veluti chorum ducunt in orchestra, nobilissimum erat saltandi genus pyrrhicum, ὁρχησις ἐνοπλος vel ἐνόπλιος, saltatio bellica, vel armata, quam pyrrhica vel pyrrhiciam indigitabant, sive a Pyrrho Achillis filio, sive ab alio quocun-

que; non enim libet jam hæc ulterius disquirere, uti nec modum quo agebatur iste cordacismus. Sunt qui ad restim solitum saltari cordacem putent, quia pro κορδακίζειν Aristoph. dixit κόρδακα ἑλκύειν, loco supra cit. sic Julianus Misopog. εἰδὲ ἑλκεῖ τις εἶσω τὸ σκηνῆς τὸ κόρδακα, Interp. neque in scenam cordax admittitur, ad verbum est, neque trahit quis cordacem intra scenam. Synesius Ep. quadam, καὶ τις ἔτις ἐμβρυῆς — ὡς μὴ διαχυθῶναι, τὴν κατὰρμυλὴν κορδακίσαντα ἐν τῇ τῆ πομπῆς ἀειφορᾷ; quæ verba Vir doct. D. Petavius sic vertit, *Ecquis adeo constans — qui non hilaritate gestiat, cum scelus illud viderit in circumlacione poculi restim agentem ac subsultantem?* quod quomodo fieret, aut quinam restis aut funis usus fuerit (si modo ullus fuerit) in hoc cordacismo, fateor me juxta cum ignarissimis scire: & forte ebriosa hæc Comicorum orgia, & obscæna scenæ mysteria, theatricos hos mimicosque ritus, & lascivas saltantium gesticulationes, quales essent, & quo pacto fierent, ignorare non est quod nos valde pœniteat. Illud certe constat, temulentum, indecorum, & lascivum saltationis genus fuisse τὸ κόρδακα, unde μέθω & κόρδακα, μεθύειν & κορδακίζειν, plerunque conjungi videmus in locis illis auctorum supra citatis. Demosth. Habet (inquit) Philippus circa se ganeones ἐν παρασίτοις, homines perditos, luxuque diffuentes, καὶ τοιάυτας ἀνδρόπυς, οἷς μεθύσασθαι ὀρχεῖσθαι, h. e. κορδακίζειν, istiusmodi homines, qui ebrii saltare solent. Notum illud, Nemo saltat sobrius, cordaca saltem. Contra vinum etiam senem saltare compellit, ut est in proverbio, Οἶνον ἀνὼγει γέροντα καὶ ἐκ ἐδέλοντα χορεύειν. desumptum adagium ex illo loco Hom. Odyss. E.

Οἶνον γὰρ ἀνὼγει

Ἥλιος, ὃς τ' ἐφίηκε πολύφρονά περ μέλ' αἰεῖσαι

καὶ δ' ἀπαλὸν γῆάσαι, καὶ τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκε,

καὶ π' ἐπ' αὐτὸν προήκειν, ὅπερ τ' ἀρρητὸν ἄμεινον.

Vinum facit sapientem cantare, & senem saltare: nec solum caput vibrat ac quatit (unde κραίπαλη *crapula*, παρὰ τὸ μέρα πάλλειν,) non caput, inquam, solum, sed & pedes rotat atque circumagit Bacchi vis atque vertigo. Homerus alibi cantum & choream, μολπὴν & ὀρχήθουσαν, vocat ἀναθήματα δαιτός, *appendices vel ornamenta convivii*; & loco prox. citato, αἰεῖσαι, γῆάσαι, καὶ ὀρχήσασθαι, *cantare, ridere, & saltare*, ait esse actus a vino elicitos & imperatos (ut Philosophi loquuntur); οἶνον γὰρ ἀνὼγει, ac si nemo nisi ebrius, & bene madidus, & vino faucius, hæc faceret. Eustathius tamen ad illos versus Poetæ prudenter observat, effectum vini, ebriique hominis opus, ibi ab Homero dici, non αἰεῖσαι simpliciter, sed μέλ' αἰεῖσαι, & sic μέλα γῆάσαι, & μέλα ὀρχήσασθαι, nam illud μέλα, ἀπὸ τῆ καινῆς ubique repetendum est: non ergo horum usum absolute, sed immodicum, & indecorum, & intempestivum, (h. e. abusum) perstringit Poeta; non enim αἰεῖσαι, nec γῆάσαι, nec ὀρχήσασθαι ἀπλῶς, sed μέλα, h. e. *valde admodum*, immo supra modum, indecore, & lascive saltare, h. e. ὀρχεῖσθαι τὸ κόρδακα, hic demum fructus est, & effectus, & ἀποτέλεσμα τῆς

τὴ μίθῃς, καὶ οἰνοποσίας. Homerus alicubi (ni male memini) ὀρχηθμὸν vocat ἀμύμονα, *insignem*, ad verbum, *inculpatum*.

Πάντων μὲν κόρη ὄρεϊ, καὶ ὕπνῳ, καὶ φιλότῃ,

Μολπῆς τὸ γλυκερῆς, καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.

Sunt tamen qui τὸν ὀρχηθμὸν culpant, imo condemnant universim, quo jure, quave injuria, ipsi viderint: nos jam aliud agimus, quibus non vacat in orchestram, imo in palæstram, hujus controversiæ descendere. Et sane sentio me (dum περὶ τῆς ὀρχήσεως loquor) nimis longe delatum, & ὑπὲρ τὰ ἐστημιμύρια πηδᾶν, & extra metas, extraque oleas saltasse. Redeo itaque intra cancellos, intra gyrum & circulum grammaticalem, intra quem, veluti lapis molaris in pilstrino, coactus & compactus sum. Nomina definentia in αξ formant genit. per κ. ut κόρδαξ, καὶ αὐλαξ, λάβραξ, καὶ λάρναξ, βέλταξ, θώραξ, σκύλαξ, φύλαξ, βλάξ, καὶ πλάξ, σμίλαξ, καὶ ἔρμαξ, καὶ κόραξ, κόλαξ, μύλαξ, ὄμφαξ, σύραξ, πάλλαξ &c. Excip. jam tria quæ habent obliquos contra regulam; ἄρπαξ, γῶ, qui contra leges & regulas ex raptu vivit, & duo monosyll. ῥίξ ῥαγός, *uvæ acinus*, & σαξ σαγός, *gutta*, quæ vox non comparet in Lexico, etsi apud elegantiss. poetam Apollonium inveniatur plus vice simplici: & unum quod per κτ. viz. ἀναξ ἀνακτορ, *rex*, qui pro suo imperio & arbitrio format oblique, nec communi regulæ se astringi finit; sed forte politica nimis hæc anomalix causa. Si Criticam & Grammaticam vultis, assignabit Eustath. viz. ne si esset ἀνακτ regulariter in genit. putaret quis esse compositum ex α priv. & ἀκτ *remedium*, ἀνακτ, *remedii expers* vel *immedicabilis*; hoc sc. ἀκτ est τὸ ἀνωμαλίας. Sic solent Grammat. Æsculapios agere, & læsis regulis pharmacum & medicamentum dare. Nescio certe quomodo irrepat sceleratum illud τ in illam vocem ἀναξ, ἀνακτ, ut etiam in νύξ νυκτός, & γάλα (antiquum γάλαξ) γάλακτ. Redeamus ab anomalia nominis ad anomaliam nostri ἀπονενομηδίας, cujus vecordia in hoc consistit, quod etiam νήφον ὀρχεῖται τὸ κόρδακα, *saltat sobrius*; id viz. ficcus & sobrius facere non erubescit, quod nemo nisi potus & ebrius facere sustineret; eaque perpetrat, quæ non sobrii, non sani esse hominis, non sanus juret Orestes: quod si tam lascive, & petulanter, & indecore se gerit, cum sit νήφον, quid demum faceret, cum μεθύον; vel qui sicca & sobria parte diei Silenum agit, & saltantes Satyros imitatur, ποῖός πε δέιλαν τὸ καὶ ἐν μίθῳ ἄμαλτῃ ἔσαι; ut illud Theocriti huc accommodemus. Sed sicca quædam ebrietas est, & μέθη metaphorica; Homines enim non tantum vite & vino, sed & vitiis aliquando, non tantum ἀκράτῳ, sed & ἀκρασίᾳ inebriantur, πολλοὶ μεθύουσι τοῖς πάθεσιν *ebrii sunt, sed non vino*, (ut alicubi, sed alio sensu, loquitur propheta) & sic μεθύειν sæpissime sumitur metaphorice apud auctores; & profecto tota vita hujusmodi hominum, ἥδ' ἀπονενομηδίων, nihil aliud est quam continuata quædam παροινία, & ut de ira (ni fallor) loquitur Plut. μέθη αἰνῶν. Hinc παροινεῖν, quod proprie est *debaecchari*, *h. e.* ex immoderata vini potione ὑβριστικῶς, & contumeliose, & petulanter

petulanter se gerere, inter pocula lascivire; etiam generaliter significat quamvis contumeliam, aut injuriam, aut petulantiam, quæ etiam a serio & sobrio committitur, & extra vini usum: Is etiam *λίαν πεπαρώνηκα* vel *πεπαρώνηται*, qui sobrius accessit ad perdendam Rempublicam. Atque hinc corrigendus Interpres Aphthonii in *Progymn.* ubi dicitur Ulysses *οἶνος βαλλόμενος, καὶ τῶν δεσπαινίδων παραινόμενος*. quod inepte admodum & ridicule sic vertit, *ab ancillis ebrius redditus*: quam interpretationem nemo sobrius admitteret, & qui sic vertit *ἐμπαραινέει τῶν Ὀδυσσεύς*, *injuriam facit Ulyssi*, nam is certe nunquam ebrius factus est ab ancillis, nec eum unquam ebrium fuisse in Homero legimus; igitur *ἐκ τῶν δεσπαινίδων παραιν.* est, *ab ancillis contumeliose habitus, injuriam passus, vel convitiis exceptus*. Sed nolo ego diutius patientiæ vestræ *ἐμπαραινέειν*, nec injurius esse.

Instant quippe jam prope Cinalia, trahuntque post se Quadragesimam, in qua lectionem intermittere, & justitium agere, vetus & receptus jam diu mos est, & ab Antecessoribus nostris jampridem ad nos deductus & derivatus: & per me sane hætenus obtinebit solenne illud, *Τὰ ἀρχαῖα ἔτι κρατεῖτω*. Nolo ego durante jejunio frigiditas nostras & jejunas notiones vobis apponere, ne bis quodammodo eodem tempore vos jejunare cogam. Hic igitur pensa abrumpo, nec retexam ante initium sequentis termini, statim sc. post festum Paschatis: Faxit Deus Immortalis ut ante illud tempus sopiantur lites, consilescant turbæ, deponantur arma, coalescant musæ, reflorescant Literæ, reddatur sibi Respub. & denique ex hoc pulvere, & squalore, & sordibus, & solitudine emergat denuo mater Academia, ut demum promptis animis, & amicis cordibus, junctisque studiis *ἰσόψυχοι πάντες καὶ ὁμόψυχοι*, alacres, jocundi, hilares hic convenire queamus. Quod ut fiat, vos valete, Auditores, & orate.

Περσωνπεῖον ἔχων ἐν κομικῇ χορῇ] Casaub. legit *ἐκ ἔχων* histriones personati, & cum larva in scenam prodibant, ut sic fronti suæ confulerent: unde si quando explodebantur, & displicebant in theatro, larvam deponere cogeabantur, ad majorem ignominiam. Adjectiva in *ει* sunt proparoxytona, ut *ἀνθρώπει*, *λύκει*, *ἄρει*, aliaque innumera hujus terminationis. Substantiva in *ειον* sunt properisp. ut *περσωνπεῖον*, *καπιλείον*, *πανδοχείον*, *πορνείον*, *μισεῖον*, &c.

Θαύματα] *Θαύμ.* sunt *μαγλατεύματα*, *prestigia*, *artes circulatoria*, quales sunt *νευροσπαστῶν*, *ψευδοσπαστῶν*, *κλεπῶν*, qui spectatorum oculos fallere & ferire solent; *θαυμαλοποιοὶ*, nos, *juglers*. Harum præstigiatarum atque offuciarum *θαύματα* atque earum artifices apud Hesych. *θαύματα*, *αἱ οἱ θαυμαλοποιοὶ ἐπιδείκνυνται*. Hinc *θαύματα ἐπιδείκνυνται* passim apud auctores. Differunt *θαυμαλουργοὶ* & *θαυματοποιοὶ*, prior in bonam, posterior in malam partem. Hujusmodi *θαυματοπ.* *circul.* & *prestig.* omnium fere legum præscripto, tam Civilium quam Canon. & Municip. ffordidi & infames habentur, & tanquam *εἰς χειρὸς καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος* notantur. adeo ut nemo paulo humanior, & cui ex meliore &c. inter hos circulatoriæ artis magistros nomen suum profiteatur: quam tamen professionem noster *ἀπονεύει* non abhorret, neque erubescit.

Χαλκός] Nummulos æreos, obolos minutulos, τὰ λεπτά quales nostri quadrantæ, qui jam aboliti, & refutati sunt. Χαλκός Atticus 8va pars oboli, 48va drachmæ; 8 enim χαλκοὶ faciebant obolum, & 6 oboli drachmam. Χαλκοὶ ex ære, ut χρυσοὶ ex auro, ἀργυροὶ ex argento, obolique feni in unaquaque drachma argentei; apud nos 4 æreoli reddunt unum denarium, at æreoli Attici 8 faciebant tantum unum obolum: igitur obolus Atticus duplo plus valebat quam noster denarius. Videantur auctores *De re nummaria*. Per χαλκός hoc in loco intelligit Theophr. pretium spectaculorum, seu mercedem quam exigebant οἱ θαυματοποιοὶ a spectatoribus pro lucare. Lat. *lucar est*, a *luc*-*co*; sumpta voce a spectaculis, quæ in Deorum honorem edi solebant in lucis & nemoribus. Quam mercedem Gr. θαύμακτον appellant, a θαυμάζω, ut διδάκτον *minerval* a διδάσκω, & μὲνυτον *indiciæ præmii* a μινύω, & similia. Hanc igitur illi stipem, h. e. τὸ θαύμακτον a spectatoribus exigebant, postquam se quisque in locum suum receperat, ordines sedentium obambulantes. Aliter hodie ludiones nostri, & circulatores, & neurospastæ, atque istiusmodi præstigiæ artifices; solent quippe ad fores aliquem collocare, qui ab ingredientibus stipem colligat, nec alia lege spectatum admittunt, nisi prius soluta mercede.

Ἐκλέγειν] Εἰσπράττειν, *exigere*; vel συλλέγειν *colligere*; ita enim Lucian. in simili materia, ἐκ τῶν ἀπειρηκότων διατῶν συνέλεγον ὄβολους καὶ δραχμὰς. Εκλέγειν dicuntur proprie, qui tributa & vectigalia colligunt, exiguntque (unde & ἐκλογαῖς, οἱ φορολόγοι) cum duplici accus. (ut εἰσπράττειν & ἀπαλεῖν) *Æsch.* καὶ τὰ τέλη τὰς παραπλέοντας ἐξέλεγον, a prætereuntibus navibus vectigalia exigebant.

Σύμβολον] σύνδεμα *symbolum, tessera, vulgo ticket*: intelligit istiusmodi symb. quod quis a præstigiatore accepit, ea viz. conditione, ut qui hoc symb. afferret, gratis spectaret; Putaret aliquis θεωρητικόν esse idem quod θαύμακτον *pretium quod solvitur pro spectaculo*, cum θεωρεῖν sit *spectare*, & θεωρητικὸν χρήματα *pecunie theoricæ*, h. e. ut ita dicam, *spectaculares*, de quibus dixi ad Demosth. sed θεωρητικόν apud recentiores Gr. longe aliud est; viz. dona quæ novus sponsus nuptæ dabat, cum primum viro se spectandam daret; quæ ὀπθήματα & ἀναγκαλυπθήματα ab antiquioribus Gr. dicebantur; dona data a sponso & amicis, ὅταν τὸ πρῶτον ἀποκαλύπτονται ἀνδράπιν ὀφθαλμῶν. Moschopulus, ἀναγκαλυπθήματα, τὰ κοινῶς θεωρητικὰ.

Περιεῖς] *Gratis, ἀμωδί* accusativus adverbialis, ut δωρεάν synonymum: plerumque cum accus. rarius cum genitivo; Hom.

Ἀργαλέον γὰρ ἓνα περιεὶς χαρίσασθαι,

Od. γ. Περιεῖς antiq. generaliter *donum*; postea specialiter *donum sponsale*, δῶρον γαμήλιον, φερνή. Ita δῶς general. Hesiodo Δῶς ἀγαθὸν, unde Lat. *dos*, περιεῖς. Antiquæ significationis vestigium in accus. hoc adverbiascenti περιεῖς, *gratis*, nullo respectu habito ad dotem conjugalem, περιεῖς, a περιίω, ἵξω, a *veniendo, præveniando*, dona quæ antecedunt nuptias: ut φερνὴ a φέρειν, *donum sponsale quod viro offertur*. Ean-

dem Etymologiam habent, & ab eodem fonte derivantur, *περίξ donum*, & *περίκλινς mendicus*, utrumque a *περίσσω* vel *περίκλινω*, a *præveniendo*; donum prævenit vota indigentis, prius datur quam rogatur; mendicus prævenit animum largitoris, & prius rogat quam is paratus est dare; utrumque igitur ἀπὸ τῆς περικνήδης.

Πανδοχεῖσαι, Πορνοδοσκῆσαι, Τελωνῆσαι] Inter αἰχρᾶς ἐργασίας, & τέχνας ἐπονηδίσκας, hæc recensentur: quemadmodum & quæ statim sequuntur, κηρύττειν, μαγειρεύειν, & κωλύειν, tanquam artes non nimium honestæ notantur; & de priori quidem illo ternione nihil mirum, siquidem πανδοχεὺς, πορνοδοσκὸς, & τελώνης, *caupo*, *leno*, & *publicanus*, veluti triumviri quidam nequitiae, passim male audire soliti apud script. antiquos. Τελωνᾶν etiam in N. F. eodem sensu æstimantur cum Ethnicis, meretricibus, & peccatoribus. Merito autem conjunguntur πανδοχ. & πορνοβ. Olim non multo honestior locus habebatur πανδοχεῖον quam πορνείον: sæpe junguntur, eodemque passu ambulant apud auctores πορνοβ. & πανδοχεῖς, lenones & caupones, πορνεία & κηπηλεία. Pollux l. 9. c. 5. πορν. & κηπ. lupanaria & cauponas, emporii partes facit. Πῶν meretrix & caupona, πόρνη & πανδοκεύτρια: πανδοχεῖον *stabulum*, πόρνη *prostibulum*: etiam meretrix nescio quomodo olet tabernam vinariam, nam & aliquid meri in nomine habet meretrix. Notandū discrimen inter κηπηλεία & πανδοχεῖα: etsi enim aliquando confunduntur, stricte & proprie tamen sic differunt, ut κηπ. sint proprie oenopolia, seu tabernæ vini, in quibus nihil nisi vinum venditur, πανδοχ. autem diversoria publica recipiendis viatoribus & hospitibus, in quibus omnia quæ ad victum pertinent, habentur commercialia; quæ καλαλύμεια, & καλαγώγια, & ξενοδοχεῖα.

Πανδοκεῖσαι] Cum κ, at πανδοχεὺς, & πανδοχεῖον, utroque modo scribitur apud auctores, cum κ & χ: at πανδοκος, & πανδοκεύειν, & πανδοκεύτρια fere cum κ, vix unquam per χ. Regulariter esset cum χ, est enim a δέχομαι, sed πανδοκεὺς qui omnia capit, facile capit κ pro χ, sic ξενοδοκος & ξενοδοχεῖον. Ionicæ quidem dialecti hoc proprium, mutare asperas in tenues, adeoque χ in κ, (κοινῶς μὲν πανδοχεὺς λέγεται, Ἰωνικῶς δὲ --κεὺς Eust.) Sed in hac voce obtinuit hæc mutatio etiam in communi dialecto. A Lycophrone Αἰδης h. e. *Pluto*, vel *Infernum*, dicitur πανδοκεὺς, quasi *omnium capax*, quia nullum sæva caput Proserpina fugit, Περὶ πάντας αἰδης πανδοκεὺς ἀγρεύσεται.

Πορνοδοσκῆσαι] proprie meretrices alere; & πορνοδοσκὸς proprie, qui meretrices alit, leno. Differebant autem πορνοδοσκοὶ Veterum Græcorum a nostris: nostri lenones seu πορνοβ. (ut opinor, non enim satis calleo hæc libidinis mysteria, quæ longe præstat penitus ignorare) sunt tantum proxenetæ seu pararii illicitæ Veneris, qui meretricibus mercede conducendis operam locant: quod tamen genus professionis non solum turpe & infame, sed etiam flagitiosum, & illicitum, legibusque prohibitum. At vero πορνοβ. sive lenones, quales Theophr. temporibus in Græcia, alterius generis fuere. Homines enim tum emebantur, & vendebantur, ut aliæ merces; *hominum mercatores*, σωματίμποροι, ἀνθρώπων ἀπλοῖ, Lat. *mangones*. Cum igitur vigeret hæc

pego-

negotiatio, fuere & qui puellas ære suo emerent, easque alerent, & merere eas sibi cogerent prostitutas; inde & πορνοβοσκοὶ dicebantur, qui non magis Gr. lege prohibiti, quam mercatores, aut fœneratores. Τελωνῆσαι a nom. τελώνης cum accentu in penult. at πορνοβοσκ. a nom. πορνοβοσκός cum acc. in ult. per hanc reg. Nomina compos. ex ipso themate verbi, h. e. ex præsente act. & alio nomine, si desinant in ης sunt paroxyt. & habent acc. in penult. ut ὀπωροπώλης, μονοπώλης, ἑρ. τελώνης, σιτώνης, ἑρ. βυρσοδέψης, σκυτοδέψης, a præsente. πωλῶ, ἀνέμαι, δέψω at si desinunt in ος, sunt oxytona, habentq; acc. in ult. ut σιτοποιός, ἀρτοποιός, λογοποιός, & ὅοο ejusmodi a præsente. ποιέω, ὦ. sic πορνοβοσκός, γμεροσκός, χειροσκός, ἑρ. a præsenti βόσκω, unde lat. *pasco*; β enim facile mutatur in ρ, sic a βαβαὶ παρα, a πύξΘ buxus, & similia.

Κηρύττειν, μαγειρεύειν, κωλεύειν] Alter hic ternio est τῶν αἰχρῶν ἐργασίων, a quarum exercitio non abhorret ἀπεναν. Et de aleatoria quidem nota res; quanta enim infamia apud omnes fere gentes flagrarint οἱ κωλευταὶ h. e. *aleatores*, neminem unum latere arbitror: ut minus mirum sit, τὸ κωλεύειν hic inter res & artes inhonestas a Theophr. numerari. Notum illud Horatii, *vetita legibus alea*. Aleatores & ebrii passim conjunguntur, unde Cic. *Phil.* 2. Antonio tanquam turpem & infamem rem objicit, domum ejus plenam ebriorum, aleatorumque fuisse. Et plerumque certe nepotes illi atque ganeones, qui vino indulgent, iidem etiam & alcarum ludo dediti sunt, & contra. Philosophus loco supra citato, ubi agit περὶ τῆς αἰχροκαρδεΐας, aleatores furibus latronibusque aggregat atque annumerat, & eodem in censu reponit, ὁ μὲν τοι κωλευτής, ἢ ὁ λαποδύτης, ἢ ὁ ληστής, τῶν ἀνελευθέρων εἰσιν, αἰχροκαρδεῖς γάρ. Sed de Alea certe minus dubium est, eam αἰχροαῖς ἐργασίαις quæstibusque inhonestis accensendam esse: at de duabus illis reliquis professionibus, quas hic memorat Theophrastus, major est difficultas; quid enim, an etiam κηρύττειν, μαγειρεύειν, *praconem* aut *coquum agere*, pro turpi & inhonesto ducendum? an & praconia, & coquinaria, inter τέχνας αἰχρᾶς ἢ βίαις ἐπονείδιστες; succurrite vos pracones, & coci, quotquot estis, omnes, periclitantur jam artes vestrae, & in summo discrimine versantur, siquidem hæc tria artificia, κηρ. μαγ. & κω. pari passu hic ambulant, & in eodem loco & numero habentur. De vobis etiam jacta est alea, eademque fors & conditio vos manet, quæ & aleatores. Vereor, o coci, ne vestra jam ars pariter & culina frigeat; & ne vos, o pracones, voces sitis, & præterea nihil. Et recte κῆρυξ a κῆρυς vox, inquit Eust. At quid si ab Heb. נָקַץ *clamauit*, ut illud & sit paragog. quod & in aliis fit? J. Pol. lux l. 6. c. 31. ubi enumerat omnes βίαις five professiones ἐπονείδιστες, h. e. *inhonestas* & probrosas, etiam *praconia* inter eas recenset. Βίαις ἐν οἷς ἂν τις ὀνειδιᾷ. Πορνοβοσκός, γάπηλΘ, ὀπωρόνης, ὀπωροπώλης, τελώνης, δεξατώνης, δεξατηλόγΘ, ἐλκιδιγής, κῆρυξ, νκύτης, πανδοκᾶς, πορθυμῆς, μαγευπός, ὑπηρέτης, βυρσοδέψης, σκυτοδέψης. Satyricus. --Nec fædum alii nec turpe putarunt Pracones fieri. Quanquam τῶν κηρύκων varia erant genera, nec omnes eodem loco & jure censendi; quas

omnes huc accersere, & quasi præconis voce citare, non vacat. Sane Homericī κήρυκες honestissimo loco erant, unde Διὶ φίλοι, & Διὸς ἄγγελοι.

Χαίρετε κήρυκες, Διὸς ἄγγελοι, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν.

Μαγειρεύειν] De laudibus artis coquinariæ multa Athenæus ex veteri comœdia Lib. 14. *Deipnosoph.* at in nova comœdia inveniēmus coquos passim nequiter notatos, suoque sibi sale defrictos atque perspersos; utcunque hæc professio minus honesta atque liberalis habita est apud antiquos; Cicero etiam coquinariam inter artes & professiones sordidas & illiberales numerat 1. *Offic.* "Opifices omnes in sordida arte versantur; nec vero quicquam ingenuum potest habere officina; minimeque artes hæ probandæ, quæ ministræ sunt voluptatum; cetarii, lanii, coqui, fartores, piscatores, ut ait Terentius. Adde his si placet unguentarios, saltatores, totumque ludum talarium". In quo postremo includitur τὸ κυβεύειν, *aleatoria*. Athenæi Lib. 9. ex vetere Comico cocus quidam de arte sua gloriatur hoc modo, Οὐδ' εἰς μαγειρεὺν ἀδικήσας ἀθροῖς διέφυγεν, ἱεροπρεπὲς πῶς ἐστὶν ἡμῶν ἡ τέχνη.

Κήρυκες κὶ μαγίεροι passim conjunguntur apud auctores; quid quod κήρυκες κὶ μαγ. iidem aliquando fuerunt, coqui & præcones, teste Athenæo Lib. 14. Οἱ γὰρ Ἀθλοῦσι κήρυκες μαγίεροι κὶ βετύπων ἐπέχον τάξιν. Et paulo post, ἔδρων δ' οἱ κήρυκες ἄχει πολλὰ βετυπέητες κὶ σκαυζόντες, κὶ μυζήλοντες, ἐπὶ δ' οἰνοχόητες, κήρυκας δ' αὐτὰς ἀπὸ τῆς κρείττονος ὀνόμαζον· cum utramque artem, tum præconiam, tum coquinariam exercerent, κήρυκες tamen, potius quam μαγίεροι, honestiori nomine vocabantur. Apud Hom. κήρυκες etiam dicuntur οἱ οἰνοχόαι, & λοετροχόαι, famuli & ministri qui infundebant κατὰ χεῖρας, h. e. aquam manibus infundebant ante cœnam, Τοῖσι δ' κήρυκες μὲν ὕδωρ ὅπῃ χεῖρας ἔχουσιν. Apud Ægyptios & Lacedæmon. præconia & coquinaria (uti & tibicinaria) hæreditariæ artes fuere, & a patre ad filium successionis jure descendebant. Testis Herodotus *Musa* 6. Οἱ κήρυκες ἀυλῆαν, κὶ ἀυληταί, κὶ μαγίεροι, ἐκδέχονται τὰς πατρῴας τέχνας, κὶ ἀυλητῆς τε ἀυλητῆα γίνεσθαι, κὶ μαγίερος μαγίερα, κὶ κῆρυξ κήρυκος· quod nescio an in honorem an ignominiam capi debeat harum artium ac professionum; nolebant forte eas latius, quam par erat, diffundi, nec plurimum sanguinem inquinari sordidis hisce artificiis.

Τὴν μητέρα μὴ τρέφειν] Matrem non alere, in senectute sc. si quo modo ad inopiam fuerit redacta. Inter leges Solonis ordinem ducit Εἴν τις μὴ τρέφῃ τὸς γονεάς, ἀπὸ μὲν ἔστω. Parentes alere (uti nostis) Græci uno vocabulo eleganter dicunt ἀντιπαλαργεῖν a ciconiis, & γηροτροφεῖν, & γηροσκηεῖν, quasi dicas *senes* vel *senectutem* alere ἢ *nutrire*: quia tum maxime parentes viribus defecti, & facultatibus destituti, adeoque ope & subsidio amicorum indigent. Demophilus Pythag. in *Sententiis*, Τέχνη μὲν θανάτου πικρὴν αἰδία, ἢ τὰ γηροσκηεῖν τὸ σῶμα, τὰ δ' ἢ τὴν ψυχὴν θρέφειν αἰδία τερφεῖ. Dion. Halicarn. τῇ μητρὶ ἀποδίδναι χάριτας· alii, θρεπόμενα ἀποδίδναι τοῖς γονεῦσι. Hom. Θρέπεια vel θρέπεια τοῖς τοκεῦσιν ἀποδίδναι, *nutritia*, *nutritionis* præmia parentibus persolvere. Il. Δ. --Οὐδὲ τοκεῦσι Θρέπεια φίλοις ἀπιδώσει, μινωδαίει δὲ οἱ αἰών. Simoisius

ab Ajace interfectus est, neque persolvit &c. breve autem ei ævum fuit: neque tamen sensus poetæ est cum in ætatis flore interemptum fuisse, quod parentibus debitam gratiam non retulisset; neque αἰτιολογικῶς ea verba ponuntur, ac si ideo in juventute occidit Simoïsius, quia parentes non honoravit, quod non nemo opinatus est; sed (ut ita dicam) ἀποτελεσματικῶς ponuntur, & eventum solummodo respiciunt; debitum honorem parentibus non rependit, nec nutritionis præmia iis persolvit, non quod ex impietate hoc facere noluit, sed quia immatura morte præventus hoc præstare non potuit. Tam proprium autem & naturale hoc est, parentes in senectute alere & sustentare, ut parentibus nutritionis præmia non persolvere, nihil aliud sit apud Poetam quam periphrasis, & descriptio, mortis acerbæ atque immaturæ, ὅπῃ πινθ' περὶ ὧρας τελευτήσαντι οἰκτεῖον ῥηθῆναι τὸ -- ἔδ' εἰ τ. δ. φ. α. Quamquam & mors immatura, περὶ ὧρας τελευτᾶν, in lege divina ponitur tanquam pœna & consequens τ' ἐκ ἀποδόσεως, sive ingratitude erga parentes. Si enim οἱ γενοκομουῦντες seu τροφῆντες τὰς γονέας erunt μακρόβιοι ὅπῃ τῆς γῆς, tum certe ex regula contrariorum οἱ μὴ ἀποδιδόντες χάριτας τοῖς γονεῦσιν, erunt μινυθάδιοι, καὶ ὀλιγοχρόνιοι. De alimentis parentibus ministrandis egregie Philosophus *Eth.* l. 9. c. 2. Δόξετε δ' ἂν τροφῆς μὴ γονεῦσι δεῖν μάλιστα ἑπάρκειν, ὡς οφείλοντας, καὶ τοῖς αἰτίοις τῆς ἡμῶν μάλλον ἢ ἑαυτοῖς εἰς ταῦτ' ἑπάρκειν. nec immerito, cum iis nemo quicquam pro merito rependere, neque redhostire possit, ἔδεις γὰρ τὴν ἀξίαν ποτ' ἂν ἀποδοῖν, inquit idem; & præclare Hierocles in *Comment. ad Aurea Carmina* [p. 46. edit. Cantab.] Oportet (inquit) liberos πάντα πρὸς τὴν ἐκείνων [τῶν γονέων] χρεῖαν ἐποίμως παρέχειν, γενησώτας καὶ ἡδονήρας ὅπῃ τοῖς εἰς ἐκείνας πόνοις τε καὶ ἀναλώμασι. Τὸ γὰρ εὐχαρίστως ταῦτα ποιεῖν, καὶ τ' ἂν ἀρετῆς διασωζέει νόμον, καὶ τ' ἂν φύσεως ἀποδίδωσιν ἔρανον. Merito igitur τὴν μητέρα μὴ τρέφειν, τ' ἐλάττω πονηρίας καὶ ἀπονοίας signum atque characterem hic facit Theophrastus.

De liberorum erga parentes senio confectos pietate, qua ipsis θρεπτήρια seu θρέμματα ἀποδιδέσσι, vel ἀποτίνυσσιν, ἀντιπελαργῆντες καὶ γεροσκῆντες, multa præclara tum exempla tum præcepta extant apud auctores. Egregie Demosth. *Philipp.* 3. Δεῖ τοῖς γονεῦσι τ' ἀρεσμὸν ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τ' φύσεως, καὶ παρὰ τῆς νόμου, δικαίως φέρειν, καὶ ἐκόντως ἀποδιδέειν. Lesbos, δίκαιον ἦ τὰς πατέρας ὑμῶν, ὑφ' ἃν ἐτραφῆτε, ἀντιπελαργῆσαι. Eleganter describit hanc ἀντιπελαργίαν Oppian. *Halieut.* 5. 84.

Ὡς ἢ παῖς γενετῆρα παλαιότερον ἀμφαχαπαΐζει,

Φροντίσι γεροκόμοισιν ἀπὸ θρεπτήρια πίνων

Τὸν δ' ἤδη μελέεσσι καὶ ὀμμασιν ἀδελφένοντα

Ἐνδυκέως μεδέπων προσεύσσει, ἐν τε κελύδοις

Χεῖρ' ὀρέγων, καὶ πᾶσιν ἐν ἔρμασιν αὐτὸς ἀμύνων.

Cum filius frugi fuerit, & bonis moribus excultus, satis ampla educationis suæ præmia parentibus persolvere dicebatur: bonus utique pater nulla alia τροφή neque θρεπτήρια expectat præter liberorum virtutem. Si filius ad bonam frugem pervenerit, satis uberes fructus τ' φιλοσοφίας se percepisse arbitratur: hinc illud Menandri apud Theophrastum in *Prologo*.

Ἀνδρὲς

Ἄνδρες πένηθ' υἱός, ἐκτεθαμμένθ'
 Οὐκ ἐξ ὑπαρχόντων, ὅρων ἡχίωτο
 Τὸν πατέρα μικρ' ἔχοντα παιδευθεὶς γὰρ εὖ,
 Τὸν καρπὸν εὖδὺς ἀπεδίδ' χάριτ' καλόν.

& Egregie Phalaris in Epist. quadam ad Lacritum, quem consolatur de morte filii; Νομίσας ἔν' ἀξίας παρ' αὐτῷ χάριτας ἀπειληθεῖναι γενέσεως καὶ ἀνατροφῆς, τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν μέχρι τέλους αὐτὸν γεγονέναι, ταύτῃ αὐτῷ τὴν ἀμοιβὴν ἀντίδ'· τὸ πρῶτος καὶ ὑπερηγορήτως τῷ ἐπ' αὐτῷ λύπῃ ἐνέκλειν.
Quare sic tecum reputes dignas gratias pro genitura simul & educatione te ab ipso recepisse, quod usque ad finem vitæ bonus probusque permanferit, &c.

Merito autem matrem potius quam patrem hic nominat Theophrast. tum quia imbecillior est sexus, & majori subsidio indiget in senectute; tum quia majus φιλοστοργίας philtum matribus instillasse videtur natura, καὶ μητέρες φιλοστοργότεραι patribus, cujus rei assignat rationem Philos. ὅτι ποικιλοτέραι γὰρ ἡ γέννησις, καὶ μᾶλλον ἴσασιν ὅτι αὐτῶν, matres plus amant liberos, tum quia laboriosior est partus, tum quia certius sciunt suos esse, juxta illud Telemachi apud Hom.

Μήτηρ μὲν τ' ἐμέ φησι τίς ἐμμεναι, αὐτὰρ ἔγωγε
 Οὐκ οἶδ', ἐ γὰρ πῶ τις ἰὼν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.

Aliam rationem ardentioris matrum affectus in prolem affert Plut. viz. quod matres infantulos suo lacte nutriant (certe nutrire debent, hoc enim maxime & rationi & naturæ consonum) δηλοῖ δὲ καὶ ἡ φύσις, ὅτι δὲ τὰς μητέρας αὖ γαυνήκασι, αὐτὰς πλεονεχέειν καὶ τρέφειν hoc enim παρὰ (inquit) ἐυνεστει καὶ τοῖς τέκνοις γίγνοι' ἂν καὶ φιλητικώτεραι καὶ μᾶλλον ἐκ ἀπεικίας ἢ σωτηρίας γὰρ ὥσπερ ὁπτιόνιον ὅτι τ' φιλίας, connutriri tanquam nervus & vinculum est amicitia.

Ἀπάγει κλοπῆς.] Ἀπάγει πρὸς πᾶν commune est & usitatum, sed ἀπάγει κλοπῆς cum genit. aut ejusmodi expresse genere causæ propter quam, vel criminis, sed non expresse loco, aut persona, ad quam quis abducitur, Attica syntaxis, & elegantioris Græciæ est: atque etiam absolute sine casu sequenti, quomodo & semel positum observavi etiam in N. F. Ἀπάγειν Atticis est hominem alicujus criminis reum, captum & prehensum, ad judicem abducere: cum gen. ut omnia fere verba forensia & judiciaria; ut ἀπάγειν κλοπῆς, φόνας, &c. Ἀπάγειν ad supplicium ducere, aut in carcerem, aut ad judicem. Demosth. Orat. contra Aristocr. καὶ τὸν ἐκ τ' ἐκκλησίας πάντες ἐωρεῖτε ὑμῶν ἐκείνων ἀπαχθέντα i. e. ad supplicium ductum. Suidas, ἀπήγοντο δὲ οἱ κακῆργοι πρὸς τὰς ἑνδεκά, ad undecim-viros. Ἀπάγειν aliquando simpliciter est ad mortem duci atque interfici. Ita Latini duci simpliciter accipiunt; Quintilian. Dum eum duci jussit Magistratus i. e. ἀπάγειν, ad supplicium sc. Curtius, Nos jube duci, ut quod ex tua morte petieramus, ex nostra consequamur. Aliquando plenius hoc dicunt, ἀπάγειν ὅτι θανάτου in N. F. aliquoties, de Christo ad judicium abducto. Ἀπάγειν, Attice, absolute, est ad poenam rapi, duci ad supplicium, viz. Act.

12. 19. ἐκέλευσιν ἀπαχθῆναι, *jussit eos duci*, ut recte & eleganter Vetus Interpres; Beza tamen non male, qui σαρπηδεας χεῖν vertit, *jussit eos ad supplicium rapi*. Qui legitime convictus alicujus sceleris, corporali pœna afficitur, triplex ei competit ἀπαγωγή. 1ma ἀπ. est ad judicem, 2da ad carcerem, 3ta ad supplicium: & de unaquaque harum usitatum est Græcis verbum ἀπάγειν. Jam abductio est *ad judicem*, quæ hic intelligitur; non enim ad carcerem, nam id postea sequitur; nec ad supplicium, tum quia sæpe solet ἀπάγειν & mores habet hic homo furti reus abduci; at semel tantum quis abduci potest ad supplicium, saltem ultimum & capitale: tum quia non omne furtum apud Atticos capitale. Quædam certe furta Athenis morte plectebantur, ut nocturna. Item si quis e Lyceo, Academia, aut Cynosarge pallium aut ampullam esset furatus, vel aliud quid levissimum, δάνατον ἢ ζήμια quia sacra viz. erant illa gymnasia: quin & si quis ex portu aliquid surripuisset ὑπὸ δέμα δαχμὰς æstimandum, capital id fuit; quia sc. opes & fortunæ Atticæ multum ex re nautica pendebant. Hæc omnia itaque furta, ut & τοιχωρύχων & βελαντιπύμων, *effractorum & crumenifecarum*, inter δημόσια ἀδικήματα censebantur, eorumque erat δημοσία δίκη, *actio & accusatio publica*, quæ cuilibet competeat. Aliorum furtum (qui dupli condemnabantur) ἰδία δίκη tantum fuit, h. e. *privata actio*; Atque hoc docet Demosth. *Orat. contra Timocr.* εἰ δὲ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἀλάβῃ, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον ἀποτίσαι τὸ πικνύν. Nam hoc insuper notandum est; apud Atticos capitalium omnium criminum, ut ea δημόσια appellata sunt, sic etiam δημόσια erant δίκαι, *publicæ prosecutiones & accusationes*; aliorum vero criminum tantum ἰδία erant δίκαι, h. e. *actiones privatae*. Harpocr. Ἀπαγωγή εἶδος ὅτι δίκης, ὠνόμασαι ὃ ἀπὸ τοῦ ἀπάγειν ἀπάγεις ὃ ὅτι τῷ κακέρῳ ἀπήγοντο ὃ πρὸς τὰς ἐνδείκας at certe ἀπαγ. non erat εἶδος δίκης, *genus actionis*, non nomen actionis neque δίκης, sed jus potius rapiendi aliquem in jus, sive ipsa abductio convicti rei ad judices: atque ita Ulp. ἀπαγ., ἀντὶ τῆ ἀπαγωγῆς χρῶ. ἀπαγωγή δὲ ὅτιν ἢ τῷ κακέρῳ πρὸς τὰς ἐνδείκας παρόδοις. Atque ita fortasse leg. apud Hesych. ubi tamen pro π. τ. ε. π. hodie legitur, π. τ. ἐν δικαστηρίῳ π. Idem tamen Ulp. videtur existim. τὴν ἀπαγωγὴν esse proprie actionem de furto, & sic distingui ἀπὸ τῆ ἐνδείξεως, quæ de aliis criminibus gravioribus; ἢ ἐνδείξις μὲν δίκη ὅτι κατὰ τῷ ἀπὸ τῶν, ἢ ὃ ἀπαγωγή ὅτι τῷ κλεπτῶν. At vero ejusdem dabatur ἐνδείξις & ἀπαγωγή. ἐνδείξις est *delatio*, ἀπαγωγή *abductio*. Sic igitur tantum differunt hæc; ἐνδ. est *absentis delatio*, ἀπαγ. *presentis in jus abductio*, cum aliquis criminis alicujus aperte reus & convictus ad carcerem vel ad judicem rapiebatur, atque ita distinguit Pollux L. 8. C. 6. ἢ ὃ ἀπαγ. ὅταν τις ὅν ὅτιν ἐνδείξαις μὲν παρόντα, ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβὼν ἀπάγῃ. Sex aut septem verba a Criticis observantur, quæ in actionibus partim privatis, partim judiciis publicis, usitata fuere apud Græcos, actoribus aut accusatoribus adversus reos competentia. Ea sunt πρὸς ἀλλοῦ, διώκειν, διγάζειν, γράφειν, ἀπάγειν, ἐφηνάειν, ἐνδείκνυσθαι. Διγάζειν dicitur, *qui actionem intendit civilem*; πρὸς ἀλλοῦ, *qui criminalem*;

nalem; διώκειν generale est, & de utraque dicitur; γράφειν est in crimen subscribere; atque hæc quidem satis nota sunt, & reliqua tria minus, viz. ἀπάγειν, ἐφ' ἡμέρας, & ἐν δέκνυν εἶν' ἐφ' ἡμέρας est magistratui reum indicare; si quis enim se nimis imbecillem viribus esse sentiret ad abducendum in jus, aut ad judicem, eum quem licebat ἀπάγειν, demum ubi is lateret magistratui monstrabat, ut inde in carcerem educeretur, atque hoc ἐφ' ἡμέρας dicebatur. J. Pollux, ἐφ' ἡμέρας δὲ ὅτι, ὅταν τις δι' ἀδυνείαν ἀπάγειν ἔσθ' ἀρρέων ἐπάγη ἢ ἄρχοντα ἐπ' οἰκίαν, ἔ' τις λαθὼν ἀποκρύπτεται. Et ἀπάγειν est id quod diximus, viz. reum convictum, vel ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehensum, ad judicem abducere: Quod Lat. obtorto collo trahere ad judicem. Quid ego dubito fugere hinc in malam crucem, priusquam obtorto collo ad prætorem trahor? Ego hunc scelestum in jus rapiam; ἀπάξω πρὸς τὰς ἐνδεχά nam οἱ ἐνδεχά cognitionem habuere hujusmodi criminum, in quibus privato ἀπαγωγὴ compete- bat; at non nisi in criminibus capitalibus & judiciis publicis ἀπαγωγὴ in reos concessa fuit privatis: qualia erant quæ supra diximus; viz. furtum, plagium, λωποδυσία, grassatio; adde his parentum male tractationem, ἀσεχτείαν, h. e. infrequentem militiam, & ingressum in ea loca, in quæ condemnato ingredi ex lege nefas esset. Colligo hoc ex Demosth. Orat. supra citata contra Timocratem. Ἐάν τις ἀπαχθῇ, ἢ γυνέων κακώσεως ἡλικώως, ἢ ἀσεχτείας, ἢ πειρημύριον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν νόμων εἵργεαι, εἰσιὼν ὅππῃ μὴ χρὴ, δημοσίων αὐτὸν οἱ ἐνδεχά καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν ἡλικίαν. Si contra hanc legem fecisse essent deprehensi, poterant prehendi a quolibet, & abduci ad viros rerum capitalium; πειρημύριον αὐτοῦ ὑπὸ τῶν νόμων εἵργεαι, cum ipsi prædictum esset ut abstineret locis quæ lex vetat: notus is Hellenismus est, πειρημύριον αὐτοῦ, cum prædictum ipsi esset, ut ἐξὸν αὐτοῦ, cum ipsi liceret. Maxime autem usitata fuit hæc ἀπαγωγὴ, in furibus præsertim nocturnis (unde hic homo noster trium literarum dicitur ἀπάγεαις κλοπῆς) nam in diurnis non mittebatur ἀπαγωγὴ, nisi furtum excederet 50 drachmas.

Τὸ δεσμωτήριον πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ τὴν αὐτῆς οἰκίαν.] Sapius in carcere est, quam in domo sua; diutius in carcere habitat, quam in suis adibus; vulgo dicimus a Goal bird. Talis colonus & inquilinus carceris fuit Aristogiton; de quo Dinarchus in Oratione contra eundem Aristog. non procul ab initio, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ πλείω χρόνον ἢ ἐξω διατέτρετο. Tales sunt quos Plautus ferritribaces ficta & ridicula voce appellat, comp. a ferro terendo, qui ut plurimum in carcere habitant, vinculisque ferreis compediti sunt.

Δεσμωτήριον non fit a δεσμώτης, sed a tertia persona præter. pass. δεδέσμεται, a δεσμέωμαι, εἶμαι. Omnia enim nomina hujus terminationis sunt verbalia a tertia præter. pass. at δεσμώτης non est verbale sed nominale, h. e. deriv. a nomine δεσμός, per hanc reg. Omnia in τῆς verbalia sunt oxyt. si a verbis, si a nominibus, penacuta. De nominibus igitur masc. in οτης notentur hæc duæ reg. 1. Omnia masc. in οτης penac. fiunt a nominibus, ut ἀγρότης, μονώτης, ἰδιώτης, δεσμώτης, στρατιώτης, &c. 2. Masc. in οτης fere habent ω in penult. ut στρατιώτης

α σραπλ, ιδιωτης, δεσμοτης, ab oxyt. at si deriventur a subst. penac. & impure definientibus, habent plerumque • in penult. ut ἰωπότης, τοξότης.

Περίσταμψαν τὰς ὄχλους.] Eorum qui turbas hominum circumstant, Interpres, circa se sistunt, at certe ἵσταμαι vix act. significat: deberet esse περισταίντων. Intelligit Theophrastus esse hunc hominem circumforaneum, & ex rabulis illis forensibus, qui in turbam & confluentiam hominum libenter se ingerit atque immiscet: & sicubi videat τὰς πολλὰς in unum collectos & conglobatos (quod in foro fieri solet ab hominibus male feriatis) iis se aggregat atque agglutinat, h. e. περισταμψαν τὰς ὄχλους cum e contra οἱ ὀπαικῆς καὶ οἱ χαρίεντες, viri probi, & honesti, & politi, & elegantes, quibus civilitas & modestia cordi sunt, soleant περισταμψαν τὰς ὄχλους, sensu plane contrario, h. e. turbas, & tumultus, & concursus hominum vitare cane pejus & angue; nam & id etiam significat verbum hoc περισταμψαν, sc. vitare, declinare; atque ita non semel in N. F.

Παρερρώγῃα.] Præteritum medium a ῥήγνυμι ἑρρώγα, inde ῥωγὰς, δῖ, asper, præruptus, unde nostrum rugged. Theocritus in Heraclisco,

Ριψάτω εὖ μέλα πᾶσαν ὑπὸ ποταμοῖο φέρεσα

ῥωγάδας εἰς πέτρας-- the rugged rocks: quibus contrariæ sunt λισσάδες πέτραι. Idem in Διοσκ.

Εὖρον ἀγνάον κρόνον ὑπὸ λισσάδι πέτρῃ,

quæ & λισσὴ Hom. Od. κ.—λίσσῃ δ' ἀναδέδραμε πέτρῃ

λίσσας ἢ, & λισσὰς λισσάδῃ quæ vox (uti mihi videtur) vel in ipso sono lævorem & planitiem præ se fert, ut illa altera ῥωγὰς, δῖ, asperitatem & salebras. Atque hinc fortasse φωνὴ παρερρώγῃα vox fragosa, aspera, dura, ut sit translatio ab uno sensu ad alium, a sensu tactus ad sensum auditus. Aliud est fracta vox apud Lat. quæ est vox mollis & effœminata. Potest etiam φωνὴ παρερρώγῃα esse vox alta, & clamorosa, & nimium intensa; ita ut sensus sit, solet quinetiam iste improbus homuncio in conventibus & conciliabulis alte vociferari, & ad ravim usque clamare, ita ut clamando fere disrumpatur: quod tamen potius est διαρρώγῃα, de quo verbo jam antea diximus. Aliter dicunt Græci ῥῆσαι φωνῶν, rumpere vocem, pro, erumpere in vocem, vel rumpere silentium. Aristoph. in Nub. ἔρανομήκη ῥῆσατε καί μοι φωνῶν ὡς παμδασίλειαι. Herodot. Lib. 1. de Croesi filio, ὃ ὅ παῖς ἔτῃ ὁ ἀφώνος, ὡς εἶδε ἐπὶόντα τὸ Πέρσῳ, ὑπὸ δέος τε καὶ κακῆς ἑρρέξα φωνῶν. Demosth. Philip. ὥς τε ἢ πρότερον ἐτόλμουν ἔδεις τοῖς τε κακῶς προσιόντῃ ῥῆσαι φωνῶν, non audebat quisquam vocem rumpere, ῥῆσαι φωνῶν i. e. ῥῆσαι σιωπῶν &c. Nazianz. Orat. 19. ὥς τε μηδὲ κατέχειν δυναθῆναι τὸ μυστήριον, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ ῥῆσαι φωνῶν quod proprie est ῥῆσαι σιωπῶν. Oppian. Venat. l. 1.

Ἰππῶ ἐν ὑσμίνῃ ῥῆζεν πόλε δεισμὸν σιωπῆς.

Sic loquuntur etiam Latini; Virgil. in Æneide 2.

Composito rumpit vocem, & me destinat ara:

& 3. —rupitque hanc pectore vocem,

quod alibi proprie dixit rumpere silentium,

— Quid me alta silentia cogis Rumpere?

Ὅτι ἄλλας-- ἢ ὅταν ἢ πανήγυρις.] Videtur proverbii speciem præ se ferre,

ferre, pro eo quod est in aperto, propalam, & coram multis, in luce & conspectu hominum aliquid facere & præ se ferre. Atque hoc proprium est hominis ἀπονομήν, qui nullam famæ & existimationis suæ curam nec rationem habet, qui pudorem omnem cum pudicitia perdidit, ut nihil omnino erubescat; quin ea etiam facinorosa palam, & γυμνῇ κεφαλῇ, & ante omnium ora committat, quæ alii vix clanculum & in tenebris patrare audeant, οἷς ἐν μυριάνδρῳ διέτρεψεν, h. e. palam & in omnium oculis, ἐκ ἄλλως ἑστ. Hoc Hebræi παρρησιασθῆναι dicunt coram sole & super tectum domus; pro quo in N. F. dixit Evangelista, ὅτι τῷ δωμάτιον, Matt. 10. 27. Κηρύξατε ὅτι τῷ δωμάτιον, *prædicare super tecta*; ubi p. f. t. est publice vel palam concionari. Jamdudum enim tecta plana erant & aperta, ut quicquid rerum gereretur, audiri & conspici a prætereuntibus possit. Hoc apud Musæum est ἐν τριόδῳ, in triviis, h. e. palam & aperte, & opponuntur ἐν σιωπῇ & ἐν τριόδῳ. Huic simile est illud Demosth. (si modo is auctor sit *Orationum contra Aristog.* quod video a doctis dubitari) ubi dicitur impurus ille, & insigne ἀπονοίας exemplum, tantum non appensis sibi tintinnabulis ea patrare, h. e. palam & omnium oculis ea committere, quæ alii clanculum & in tenebris admittere solent, ἀ τ' ἄλλων τῷ ἡτυχηκότων ἔκτατος ἀποφθιτῇ ποιεῖ, ταῦθ' ἔτος μόνον κώδωνας ἐξαψάμβρος διαπεράττει. Igitur κώδωνας ἐξαψάμβρος per proverbium dici potest, qui palam quidpiam præ se fert, omniumque oculis videri & conspici gestit. Cui geminum adagiale illud in *Evang.* ubi quis dicitur σαλπίζειν ἑμπεραδὲν ἑαυτῷ, *tuba canere ante se*, h. e. palam edicere & proclamare: quod in dandis eleemosynis fieri vetat B. S. ne scilicet hoc faciamus πρὸς τὸ διαδύωαι, tantum ut spectemur ab hominibus. h. e. ἐκ ἄλλως ἢ ὅταν ἡ πανήγυρις non enim proprie & ad literam ea verba sumenda sunt, ἐχ' ὅπ' σάλπιγγας εἶχον ἐκείνους (inquit Chrysostom.) sed metaph. & proverbialiter; est enim totus ille locus metaphora a theatro & histrionibus ducta: unde addit, μὴ σαλπίζειν ἑμπεραδὲν σε, οἷς ὑποκρίσθαι, ne buccina canas, h. e. ne curato buccina canis coram te, sicut histriones ὑποκρίσθαι. “dicitur enim “proprie ea vox de histrionibus personam aliquam sustinentibus in fabula, convenitque cum eo quod dixerat paulo ante, ut spectemini, “tanquam in theatro sc. quod & ipsum tibicinibus perstrepebat. Ut “tota hæc actio plane histrionica videri posset, in qua simulate cuncta “agerentur: Beza in locum. Atqui τ' ὑποκρίσθαι σαλπίζειν ὀφείλει εἶναι, ut eleganter Basilii: & vereor profecto, ne hodie (ut dixit ille) Totus mundus exercent histrioniam.

Δίκας τὰς μὲν φεύγειν, τὰς δὲ διώκειν.] Δίκη generalis vox est, complectens tam civilia quam criminalia, tam privata quam publica crimina atque judicia. Stricte tamen & proprie significat actionem tantum civilem & privatam, atque sic differt a γερῶν, quæ proprie est *scriptio in crimen publicum*, & γερῶν scripto vel libello aliquem accusare. Solebant enim scripto vel libello deferre nomen ejus qui accusabatur, crimen ipsum, & ex qua lege: quod Lat. a Græcis mutuantes dicunt, *scribere dicam*, vel *subscribere dicam*; ut *subscribam tibi dicam*, Plauto, h. e. γερῶν σὺ φεύγειν & διώκειν verba sunt forensia

renfia & juridica, de quibus fufe Budæus, in initio *Commentariorum*; φεύγει reus, διώκει actor, seu accusator; ὁ φεύγων, ὁ διώκων quæ significatio posterior est, & Atticis tantum recepta: Nullum enim hujus significationis vestigium extat apud antiquiss. auctores. Hom. quidem proprie & simpliciter φεύγειν *fugere* & διώκειν *persequi*, de fuga sc. & persecutione in bello; quemadmodum in illo versiculo, de Hectore fugiente & insequente Achille, Πτόλῃ μὲν ἐσθλὸς ἔφειγε, δίκῃ δὲ μιν μέγ' ἀμείνων. Et certe Homericis & Heroicis illis temporibus, non adeo litibus & controversiis mundus fervebat, ut hæc verba significatione hac forensi in usu essent. Nondum exalfecerant forum vitilitigatores & rabulæ; suis quisque rebus contenti, nec nova nomina rebus imponere, nec antiquis & receptis vocabulis novas significationes affingere satagebant; Postea gliscente discordia, voces & vocum significationes una cum moribus corruptæ & immutatæ sunt, & tum demum vocum colluvies pariter & sentina hominum in forum irrepsit. Farraginem vocum forensium contexuit doct. Budæus in *Commentariis*, quorum insignis est usus ad Gr. Rhetores intelligendos. Inter vocabula illa judicialia agmen ducunt hæc duo, quæ hic habemus, φεύγειν, & διώκειν διώκειν est κατηγορεῖν, *accusare*; φεύγειν, *accusari*: ὁ διώκων, ὁ κατηγορεῖν, actor, accusator; ὁ φεύγων, reus, ὁ κατηγορεῖται, qui accusatur: φεύγειν hoc sensu cum acc. & gen. ut φεύγω δίκῃ φόνος, ἢ δίκῃ κλοπῆς, *accusor cadis aut furti, actio furti mihi intenditur*; aliquando cum genitivo tantum, omisso accus. δίκῃ, ut φεύγω φόνος, vel κλοπῆς, &c. aliquando cum acc. tantum, uti hic δίκας φεύγει, *reus in foro agitur*. Nota discrimen inter φεύγειν & ἀποφύγειν φεύγει est *accusari*, ἀποφ. *absolvi*, etiam cum acc. δίκῃ ἢ ῥαδίως φεύγων ἀν ἀποφύγει δίκῃ, *reus facile judicio absolvi possit*. διώκω cum acc. personæ & gen. rei, ut διώκω σὲ φόνος, vel κλοπῆς, *actionem furti tibi intendo, vel furti te accuso*; aliquando cum duplici accus. altero personæ, altero rei, ut διώκω σὲ τῷ δίκῃ, vel τῷ γεφῶ ταύτῃ, *hanc dicam tibi impingo, hanc litem tibi intendo, vel hujus criminis te reum perago*, &c.

Pessimæ naturæ, & turbulentissimi ingenii, signum est, esse φιλόδικον, h. e. *rabulam forensensem, litibus & controversiis deditum*; qualis Agoracritus ille apud Aristoph. qui & inde nomen obtinuit, a foro & judiciis vocatus *Agoracritus*; & Æschines apud Demosth. qui propterea σπερμολόγος, & πλείριμμος ἀγροῦς, a summo oratore meruit appellari. Quin & tota gens Atticorum hoc nomine male audiverunt apud veteres, quemadmodum cernere est apud Aristoph. præsertim in illa comœdia, qua hunc litigandi pruritum & insanum morbum τὴ φιλοδικίαν passim taxat atque perstringit, quam Σφήκας *Vespas* appellat; nomine ad iras, & aculeos, & rixas forenses designandas appime accommodato. Non mirum itaque si perditum & profligatum hominis characterem inter alios hunc assignet Theophrastus, quod instar salamandræ semper in hoc igne vivat, quod forum perpetuo excalfaciat, & litigationibus causisque juridicis perpetuo implicetur.

Ἐξέμνησθ] Δίκῃ, est *abjurare & detrectare jus*, h. e. absentiam suam in foro interposito juramento excusare; in pass. voce semper fere

fere in hoc sensu, aliquando cum infinitivo sequente, sic ἐξομνύειν χρέος *abjurare debitum*, jurejurando inficiari. Demosth. contra Eubulidem, καὶ ταῦτα ἵνα ἂν ἐξομώσαιτο ὁ Εὐβουλίδης, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, μὴ ἵνα εἰδέναι, *non potest jurejurando inficiari quin hæc sciat*; ubi duplex est partic. neg. præternegationem implicitam, quæ in verbo includitur; eadem syntaxis aliorum verborum negandi & inficiandi, ut ἀποφάναι, ἀρνεῖσθαι, ἀπαρνεῖσθαι, & similia; sed sæpius cum accus. sic ἐξομνύμαι τιμὴν ἀρχὴν, πρεσβείαν, &c. Aesch. ἀρρώστως δ' ἔχων τιμὴν μὲν πρεσβείαν ἵνα ἐξομώσαιμιν, ἀλλ' ὑπερχόμενον πρεσβεύσειν, *morbo laborans &c. Ἐπομνύειν est cum juramento affirmare*, τὸ ἐν ὅρκῳ καταφάσκειν ἀπομνύειν contra, *jurejurando negare*, τὸ ἐν ἀποφάσει ὅτι igitur in hoc compos. ἐπομνύειν habet vim affirm. unde sæpe miratus sum vim hujus præpos. in voce ὁπορχέσθαι & ὁπορχεῖν *pejere*, ubi hæc præpos. contrariam plane significationem habet: ὅτι enim hic est κατὰ, nam ὁπορχεῖν, κατὰ τὰ ὅρκια πῶς ποιεῖν, ἢ λέγειν quæ notio ὅτι valde insolens est, & nescio an aliud vocabulum reperiri possit, in quo hæc præpos. similem sensum obtineat: sed & in Lat. *perjurus* & *perjurium* præpositio *per* miram quandam & inusitatam vim habet.

Ἐχων ἔχον] Paronomasia; *habens capsulam aut urnam testaceam*. Ἐχόνθι proprie est *erinaceus*, animal illud undique aculeatis spinis obductum, quod in orbem se colligit, ita-que se contra injuriam defendit. Et forte, ab orbiculari figura hujus animalis ita se conglomerantis, ἔχνος etiam dicitur vasculum quoddam rotundum, in quo reponebantur litium & causarum instrumenta, quæ a Gr. vocantur ἀσφαλίσματα, & συγγραφαί, Lat. etiam *syngraphæ*. Harpocraton, ἔχνος, ὅτι μὲν ἀγλθ π, εἰς ὃ τὰ γεγραμμένα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο. Aristoph. in *Vespis*, ἐν Συβάρει γυνὴ ποτὲ κατέκασ' ἔχνον, *mulier echinum fregit*, nam & Latini Gr. vocem retinent. Schol. exponit, ἀγλθ π χαλκῶν, ἢ καὶ ἐκ κεράμευ, εἰς ὃ κατεῖχον οἱ διατρίβειν τὰ γεγραμμένα τῶν μαρτυρούντων, ἃ τινες ἐμαρτύρησαν *vasculum æneum seu testaceum, in quo testium dicta, acta litis, aliaque scripta ad causam quæ in foro agebatur, pertinentia*. Lat. interpretes ad hunc locum Comici suspicatur hoc genus vasis dictum ἔχων, ab ἐκχέω, vel ἐκχύνω *effundo*, quia res infusæ deinde effunderentur; hinc ἐκχύνθαι, & postea pronuntiationis corruptela ἔχονθαι qua conjectura nihil magis futile, nec infrunitum. Capsula hujus forensis meminit etiam Demosth. non semel. Unicum tantum locum adducam, Orat. contra Olympiodorum; ἡξίωσα ἀκολοθεῖν αἰς Ἀνδροκλείδην, παρ' ᾧ κῆνθαι αἱ σωθῆναι, καὶ κοινῇ ἐγγραφάμενης ἡμῶς τὰς σωθῆναι, πάλιν σημειῖναι τὰ δ' ἀντιγεγραμμένα ἐμβάλλειν εἰς τὸ ἔχον, ὅπως ἀντιμνησθῆναι ὑποψία ἦ *exempla descripta in echinum, h. e. capsulam forensis, conjicere, nequa esset suspicio*. Nisi me Grammat. moveret auctoritas, qui omnes fere uno ore echinum hunc aut æneum aut figlinum esse volunt, putarem fuisse pelliceum aut coriaceum; tales certe plerunque leguleiis nostris, vulgo καταχρηστικῶς *buttram bags*.

Περικόλπον] Idem fere quod κόλπος, *sinus, gremium*, vel pars illa corporis πρὸς τὴν κόλπον. Suid. περὶ τὸ πρὸς τὴν κόλπον λεγόμενον ὅ καὶ ὅτι

δωροδοκία, i. e. dicitur etiam de eo, qui donis & muneribus corrumpitur; δωροδοκῶ enim sumitur tam active quam passive. Quemadmodum περκόλπῳ Gr. est ὁ δωροδοκῶ, sic munus in sinu apud Heb. קַח בַּחֹשׁ ponitur pro δωροδοκία ut in libro Proverb. non semel. Munus e sinu improbus accipit ad pervertendas vias iudicii, λαμβάνει δῶρα ἐκ κόλπου ὁ ἀδικῶν, h. e. περκόλπῳ ὅτι, δωροδοκῶν. In sinu, h. e. in abdito: munus in sinu, est occulta & abdita muneris largitio, vel acceptio.

Ὀρμαθὸς] σίχῳ, ordo, series, catena; ab ἑλεῖν nectō, forte ab ὄρμῳ monile per terminationem paragogicam, & enim non solum in verbis est paragogicū, ut in κίω κιάσω, ἀμύω ἀμυάσω, ἔρε, sed & aliquando in nominibus: vel forte ὄρμαθὸς quasi ὄρμῳ δίων, series seu catena currens, procurrens, in longum producta; ideoque habet accent. in ultima. Miram enim quandam reg. tradit Eustath. de nominibus hujus terminationis; Τὰ εἰς θῶ παρὰληγόμενα, ἔχοντα τὸ δίειν ἐγκείμενον, ὀξύτων. Τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα βεβρωμέναι, h. e. Nomina in θῶ desinentia, composita ex verbo δίειν, sunt oxytona; e. g. βονθὸς, ἀγαθὸς, ερεθὸς nam βονθὸς παρὰ τὸ εἰς βολῶ δίειν, qui in pugna succurrit, vel qui ad alicujus clamorem vocatus accurrit, succurrit: ἀγαθὸς, ὁ ἀγαν δίων, ut videtur juxta Eustath. qui admodum currit, h. e. prompte, diligenter, cui opponitur κακὸς, ignavus: ερεθὸς παρὰ τὸ μετὰ οἷρε δίειν, quia velociter & cum impetu currit, h. e. volat; vel, ut alii, παρὰ τὸ εἰρῶς δίειν. Sic igitur ὄρμαθὸς, quasi ὄρμῳ δίων, series catenata in longum procurrens atque producta. Alia autem in θῶ, quorum composituram non ingreditur hoc verbum, sunt barytona, ut Ζῆθῳ, μῦθῳ, κέλαθῳ, Ἰάμαθῳ. Ὀρμαθὸς mentio extat apud principem poetam Od. postrema, statim ab initio, de vespertilionibus.

Ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῶ ἀντρα πεσυσίοιο

Τείξασαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσῃσιν

Ὀρμαθὸς ἐκ πίξης, ἀνα τ' ἀλλήλησιν ἔχονται,

quæ carmina sic vertunt, Sicut &c.

Stridentes volant, postquam aliquis cadere fecit

E saxo, ubi concatenata sibi invicem hærebant;

alii sic.

Multitudine a petra, sibi que invicem coherent:

ubi verbum illud ἀποπέσῃσι pro ἀποπέσῃ in Aor. secundo subjunct: valde est anomalon & irregulare. Triplex anomalia in eo observetur; 1. quod generale est in aor. secundo verbi πίπῳ, quod aor. secund. habet charact. fut. i. πέτω aut πέσω, πείσμαι, ἔπισον quod peculiare est, & nescio an simile exemplum occurrat in ullo verbo Græco. Altera anom. est in quantitate syll. quod α producit in prima ἀποπέσῃσι, sed huic simile habemus in ἀπονέσῃσι. 3. quod transitive significat juxta interpretes hoc in loco, ἀποπέσῃσι cadere fecit, quod insolens omnino est & inusitatum, & (opinor) ἀπαξ λεγόμενον, si modo ἀπαξ. Certe πίπειν, & aor. secund. πείσιν, cad re, & nunquam alibi aliter significat, sed neutraliter & intransitive semper: malletm itaque & hoc

in loco ita fumere, ut ἐπὶ κέ τις ἀποπέσῃ sit, postquam aliquis eorum ceciderit, vespertilionum sc. tum reliqui hoc casu perterriti stridentes avolant. Τεῖξσαι ποτὲνται ἐπὶ κέ &c. Ὀρμαθῆ ex ordine, seu serie catenata, ceciderit de petra; ubi sc. ordinatim sedebant. Didym. Interpr. ὀρμ. ἢ ἐπαλλήλῃ πετρῶδες ὀπισσωδέσως, coacervatio seu concatenatio petrosa, hoc est, in petra aut faxo, ubi alii aliis cohærentes sedent. Ego certe fateor hunc morem atque ordinem τῶν νυκτερίδων, adeoque locum hunc Homeri de vespertilionibus, mihi plane vespertinum, h.e. obscurum videri: nunquam enim vidi vespertiliones hoc modo catervatim sedentes.

Ὀρμαθῆς γεγραμμάτων.] Fasciculos libellorum forensium, ita Interpres: γεγραμμένα sunt instrumenta, syngraphæ, schedula, tabellæ seu scripta legalia: γεγραμμάτων proprie chirographum, συμβόλαιον obligatio quæ debitoris manu subscribitur, ejusdemque manu creditori traditur; γεγραμμάτων ergo (si forte) latius patet quam γεγραμμάτων. Quin potius γεγραμμένα & γεγραμμένα idem sunt, viz. tabulæ lignæ ceratæ, seu cera inductæ, quas stylo ferreo exarari mos olim fuit, in quibus authenticæ syngraphæ conscribi solebant. Atque sic differunt γεγραμμένα & γεγραμμένα ἀπὸ τῶν βιβλίων, quæ proprie sunt libelli chartacei seu papyracei: Pollux L. 10. C. 14. de supellectile libraria & instrumentis scriptoriis; ὧρα αὐτὸν ἔχειν βιβλία, χάρτας, πίναξ (h.e. opinor pelles barbare pro membranas) διφθέρας, γεγραμμένα, γεγραμμένα, δέλτα, δελτία. Inter γεγραμμάτων & βιβλίων aperte distinguit Demosth. Orat. contra Dionysodorum, ὁ λαβὼν ἀργύριον φανερόν κ' ὁμολογέμενον ἐν γεγραμμένῳ δοῦναι χαλκοῖν ἐωνυμίσῃ ἢ βιβλίδι μικρὸ πάντοτε ὁμολογίαν καταλέλοιπε τῷ ποιῆσαι τὰ δίκαια. Per γεγραμμένον intelligit tabulas syngrapharum, per βιβλίδιον chirographa; quia ut syngraphæ in tabulis ceratis periscribebantur, ita chirographa in chartaceis, quæ dicebantur βιβλίδια. Istiusmodi cerata tabula, h.e. γεγραμμάτων, fuit, quam Homerus πίνακα πικτὸν appellat in Il. Z.

Γράψας ἐν πίνακι πικτῷ συμφορὰς πολλά.

Ex hisce jam γεγραμμένοις, sive γεγραμμένοις, sive tabulis, aliæ erant duplices, quæ duas tantum paginas habuerunt, quæ Grammaticis διδυχα & διπύχα aliæ triplices, quæ τριπύχα aliæ etiam pluribus constantes paginis, quæ πολυπύχα vocabantur: γραμ. igitur in hoc loco tabula vel codices vel pugillares, potius quam libelli, ii enim sunt βιβλίδια, quæ differunt a γραμ. ut supra ex Demosthene.

Οὐκ ἀποδοκιμίζων] Non recusat, non veretur, non erubescit; de hoc verbo δοκιμίζω, & ἀποδοκιμίζω, dixi antea.

Πιστῶν ἀγορεύων σεβαστέον.] Ducem se rabulis forensibus præbere. Ita reddit doctiss. Interpres, sed vereor ut recte, aut ad mentem Theophrasti. Ἀγορεύων, hoc in loco, non sunt rabulæ forenses, sed pusilli negotiatores, institores, qui & κέρηλοι Gr. appellati; Lat. cociones, cocionatores, & arilatores, vulgo hucksters. Vult Theophrastus perditum hunc & profligati ingenii hominem etiam hemerodanistam esse, & diarium fœnus exercere: sensus igitur hujus loci est, Non erubescit ὁ ἀπὸν. simul

simul multis cocionibus ducatum præbere, ac pecuniam illis mox fœnori dare, drachmaque usuram dietim obolum cum dimidio stipulari: Turpissimum hoc fœnoris genus fuit, quod in dies singulos exigebant οἱ ἡμεροδανισταί, h. e. diarii fœneratores, qui proprie & ὀβολοσείται & τοκογλύφαι dicebantur, *toculliones*, voce ex Græco detorta, qui sc. cocionibus præcipue, solebant in foro pecunias in diem fœnerari. Cum enim hi cociones sive arilatores a mercatoribus res emerent, ut carius eas populo divenderent, si forte occasio esset bene emendi, & nummi ipsis ad manum præsentēs non adessent, ne lucri faciendi opportunitatem amitterent, pecuniam ab his ἡμεροδανισταῖς sumebant, patētis in diem usuris. Hi hemerodanistæ apud Gr. (vix enim reperiuntur apud Rom.) homines qui diarias usuras captabant, infimarum sordium & contemptissimæ sortis fuerunt, minuti ac pusilli τοκογλύφοι, qui hunc quæstum habebant, ex quo in diem viverent; honestiores in mensem, honestissimi in annum pecuniam locabant. Cum igitur significare vult Philosophus istum quem ἀπονοίας caractere insignit, esse hominem impense sordidum & profligatæ avaritiæ, ait eum multis simul cocionatoribus operam dare, ac pecuniam illis fœnerari, & diarium fœnus ab iis exigere, idque non leve aut exiguum, sed grave admodum & onerosum; siquidem pro unius drachmæ usura 3 semiobolos extorquet, τὴν δραχμὴν τέσσαρας ἡμιόβους πρὸς τὴν, h. e. quartam partem drachmæ, 6 enim oboli drachmam faciebant; quod immane profecto & prodigiosum fœnus; utpote quod quartam sortis partem in diem petit, & 4 diebus sortem exæquat. Nec mirum tam effrœnem fuisse Atticam fœnerandi licentiam, cum nullis legibus coerceretur, imo approbaretur veteri Solonis lege; adeo licebat τῷ δανιστῇ τὸν πρὸς τὴν πρὸς τὴν, ὅσον ἐν βύλῃ, quemadmodum Lysias alicubi Solonis legem exponit.

Στρατηγεῖν] Proprie de re bellica, *exercitum ducere, in bello ducem agere*; metaphorice hic & improprie, *ducem se præbere in re nummularia & fœneratoria*: ut enim milites ducem, ut sub eo stipendia mereantur, ita cocionatores hemerodanistam hunc sequuntur, ut pecuniam ab eo fœnori accipiant.

Hi mihi sunt comites, quos ipsa pecunia ducit.

Καταχρηστικῶς στρατηγεῖν dici potest, qui in quavis arte aut quovis negotio ducem se aliis principemque præbet, quemadmodum οἰνοχοεῖν etiam de nectare aut alio quocunque potu, οἰκοδομεῖν de quocunque ædificio, & similia non pauca quæ a Criticis observantur; quæ sc. usu loquendi ex specialibus facta sunt generalia.

Ἡμιόβολος.] Ἡμιόβ. *Semiobolus, dimidium oboli*; Aspiratio Gr. sæpissime transit in Lat. ut ἑξ *sex*; ἐδῶ *sedes*; ἑπτὰ *septem*; ἀλλομαι *salio*; ὑπὲρ *super*; ὄλκος *sulcus*; ὕλη *sylva*; ἔρπω *serpo*; ἰδρὸς *sudor*; ἐγὼ *se*; sic ἡμι *semi*; ὀβολός in compos. cum ἡμι mutat ο in ω, ἡμιόβωλον omnia alia nomina incip. ab ο, cum hac voce composita, retinent suum ο, ut ἡμίονος *mulus*; ἡμιόλιος *sesquialter, sescuplus*; ἡμιόδιος *qui dimidia ex parte via itineribus præst*: sola hæc vox ὀβολός mutat suum ο in ω, ἡμιόβωλον, quod etiam facit cum aliis vocibus tum numeralibus

bus tum præpos. composita, ut δυνάβολον, τριάβολον, τετραβόλον, ὑπώβολον. Mirum quantum nugentur Grammat. circa Etymon hujus vocis ὀβολός. Nonnulli ὀβολός dici volunt quasi ὀβελός, quod olim, ante nummi usum, obelis, i. e. verubus ferreis pro nummo uterentur sic igitur differ. ὀβελός & ὀβολός. Et tamen ὀβελός in comp. mutat in ο, ut πεμπόβολον. Iliad. A. --- ἔχον πεμπόβολα χερσίν.

Eustath. Τὸ μὲν ἀπλουῶν ὀβελός διὰ τὸ ε ὅτι παρὰ τὸ βέλθ, τὸ ἦ ἐξ αὐτῆ σιώδεται διὰ τὸ ο, ἀπὸ τ' βολῆς· πεμπόβολον γὰρ σκῆυός τι μαγαίρε, ἐν τῷ ἄκρῳ ὅξυ· ὀβελός est νεκρ, Μίσυλλον τ' ἄρα τ' ἀλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἐπειραν.

Sed profecto culinam olet hæc Etymol. & vix obolo digna est. Aliam hujus vocis originem tradit Jul. Pollux ex Aristotele, qui (inquit ille)

σμικρόν τι καίνεταί, ὀφέλλας γὰρ αὐτὰς ὀνομάζει, λέγων, τὴ μὲν ὀφέλλειν δη-
λῆνθαι τὸ αὔξειν, αὐτῶν ἦ διὰ τὸ εἰς μήκθ ἡυξήσθαι ὥστε κληθέντων· quasi ob-
oli prius dicerentur non ὀβελός, sed ὀφέλλας, quod virgæ ferreæ essent
in longitudinem ductæ, ab incremento & extensione, Græcis enim
ὀφέλλειν est augere, unde ὀφέλλω lucrum, accessio, incrementum. Alij
ὀβολόν simpliciter derivant παρὰ τὸ βολῆς, forte quod βάλλειν, h. e. κα-
ταβάλλειν soleant; καταβάλλειν est solvere, pendere; Eustath. de voce
ὑπόβολον· nam ὑπόβολον aliud est viz. gener. ἀρράβων, ἐνέχυρον, pignus vel
res pignerata quæ creditori subjicitur, καὶ ὑποβάλλεται ἀσφαλείας χάριν se-
curitatis ergo; ὑπόβ. (inquit) significat τὸ ὑποκείμενον ὅτι τῷ ὀβολοῖσι τὸ-
κον τῆτο μὲν τοι ἔσσι ἀπὸ τ' βολῆς καὶ τῆ βόλας, ἀλλ' ἐκ τῆ ὀβολῆς, ὅς καὶ αὐτὸς ἐκ
τ' βολῆς καὶ τῆ βάλλειν γίνεταί, αἷς καὶ ὁ ὀβελός. Sed frustra profecto Græci
plurimarum vocum originationes in sua lingua quærunt, cum sint
prorsus alieni & peregrini soli. Inter alias voces, certe non paucae
apud Gr. ad rem nummariam spectantes exoticæ sunt, & ab Oriente
inductæ: cum enim Græci ab Orientalibus (Chaldæis viz. & Phœnicibus)
nummum acceperint, non mirum nomina etiam ipsa, quibus præ-
cipuæ nummorum species indigitantur, etiam ab Oriente fluxisse.
Præcipuæ nummorum appellationes apud Gr. sunt μνᾶ, δραχμή, ὀβο-
λός quæ tria vocabula sunt ab Oriente deducta, nec in Græco solo
nata. Μνᾶ, mina, vox est pura puta Heb. מנא ita enim minam vo-
cant Heb. in Scriptura non semel, a מנא Manah numeravit, particip.
præfens מנה Moneh, unde forte nostrum money, a numerando, ut
sit pecunia numerata. Δραχμῶν Græci sibi pro concessio sumunt, in
peculium suum asserunt, & dictam volunt ἀπὸ τ' δρακός, quasi esset
tantum nummorum, quantum quis τῇ δρακὶ h. e. manu aut pugillo
capere posset. Sed δραχμὴ ἀπὸ τῆ δραξάωθαι somnium est Grammat.
cum hoc nomen vel ex Chald. מנא fit vel ab Arab. درهم. Deni-
que ὀβολός vel ὀβελός, vel ὀφελός (nam sic olim dicebatur) a voce Chald.
& Syr. pheles, addito ο, in principio. ὀλῶ autem nomen libra &
statera apud Chaldæos, & ὀλῶ ponderare, trutinare, quod in conjug.
Piel legitur aliquoties in Veteri Instrumento. Hinc follis, apud Lat.
recentiores, nummus minutus, idem quod obolus: meminit Suidas.
Φόλλας ἀρσενικῶς φόλλας, ὁ ὀβολός. Moschopulus φειχιδών, cum simplici
λ & acc. in penult. ut distinguatur a φύλλας, ἴδος, squama: φύλλας (inquit)
ἢ λαπίς

ἡ λεπίς τοῦ χυθῦ, ἐξ ἧς φοιιδωτὸς χυθὺν φόλις ὃ παρῆξ. ὁ ὀβολός. Ab eadem origine Arabes درهم de minuto nummo, qualis est *follis* Latinorum, dixerunt, unde in Verf. Arab. N. F. دو لپي quæ pauper illa vidua in gazophylacium contulit, Arabs interpretres reddit درهمين *duos folles*, h. e. دو χαλκῆς , *duos nummos minutos*.

Περίημι] *Περίημι* agere, *περίημι* exigere, *ex pacto repetere*, *pacisci*, *stipulari*; *εἰσπερίημι* frequentius, sed & simplici *περίημι* pro comp. *εἰσπερίημι*, hoc in sensu, non raro utuntur scriptores Attici: ut non opus sit *εἰσπερίημι* hic reponere, ac si locus in mendo cubaret. Aristoph. *Ranis*, ἐπεὶ δὴ τ' ἀργύριον ἐπερίημι, ἐβλεψεν εἰς ἐμὲ δευρὺν, postquam argentum exigebam, &c. Aliquando cum duobus accus. ut Demosth. *contra Lept.* ἐκεῖν περίηται τὰς παρ' αὐτῆς σίτον ἐξάγοντας τὴν τελευτήν, ab illis exigit &c. Lyfias *Orat. pro eade Eratosth.* καὶ ἐκεῖν ἀδίκησεν μὴ ἀπομολογῆναι, ἢντιβόλει ὃ καὶ ἐκέλευε μὴ αὐτὸν κτείνειν, ἀλλ' ἀργύριον περὶ ἑαυτοῦ, orabat atque obsecrabat ne ipsum occiderem, sed pecuniam ab eo exigerem, pecunia contentus essem; h. e. *μοιχάνεια* Hom. *adulterii pretium*: Xen. τὰς ὅτε αὐτὸς ὀπίδυμνεντας ἐκ ἐπερίημιτο χρήματα, non exigebat pecuniam &c. Aliquando *περίημι* activum (in hac significatione) sed rarius, ut in *Evang. Luc. 3. 13.* dixit Joannes publicanis μὴ δὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν περὶ ἑαυτοῦ, ubi perperam *Vulgat.* *περὶ ἑαυτοῦ faciatis*, imo nolite plus exigere quam vobis convenit; ita & *Luc. 19. 23.* σὺ τὴν τέκην αὐτὴν ἐπερὶ ἑαυτοῦ, ubi recte *Vulg.* *cum usura exegissem illam.* *Περχυματεύω* negotiari; *Περίημι* proprie de re pecuniaria, pecuniam exigere, rem facere, lucrari, lucrum facere, & exculpere e re aliqua; hinc *περὶ ἑαυτοῦ*, *negotatio*, *mercatura*, & *περχυμῆς*, *ἐμπορεύω*, *περχυματευτής*, *mercator*, *negotiator*. Ita sumo apud Homerum;

Ἡ π κατὰ πρῆξιν, ἢ μαψιδίως ἀλάληδι,
i. e. καὶ ἐμπορίαν, *mercatura gratia*; & alibi,

Ἀρχοὶ νευταίων, οἱ τε περχυμῆδες ἔχουσιν.

περχυμῆς. i. e. ἐμπορίαν, *περχυματευταί*. Porph. *de vita Pythag.* in initio, ἐντεῦθεν ὃ κατὰ περὶ ἑαυτοῦ εἰς Σάμον ἐλθόντα, Lat. *cum negotii causa inde in Samum venisset*, malle *mercatura causa*.

Εροδεύειν] *Peragrarare*, *oberrare*, *obambulare*, *obire*, *lustrare*, *circumire*, quod Hom. est *ὀπιπωλεῖν*, -- *ἐπιπωλεῖτο σίχας ἀνδρῶν*. *Εροδεύειν*, ab *ἐροδός* accessus, *aditus*, *invasio*; at *ἐροδιδάξιν* *commeatu instruere*, ab *ἐρόδιον*. *Εροδεύειν* *μαγειρεῖα* *obambulare* *coquinas* vel *popinas*, uti hic vertit *Interpres*, quod *ambulare per tabernas* & *popinas* dixit olim *Adrianus Cæsar*, cum esset in nostra *Britannia*. Cum enim *Florus* quidam *Poeta* sic in eum tulisset, *Ego nolo Cæsar esse. Ambulare per Britannos, Scythicas pati pruinas*: rescripsit *Adrianus*, *Ego nolo Florus esse, Ambulare per tabernas, Latitare per popinas*.

Ἰχθυοπωλεῖα, Τριχοπωλεῖα] *Officina piscaria*, & *salsamentaria*, de quarum sordibus ac vilitate apud veteres Græcos dixi jam antea; nec libet certe nunc iterum has officinas ingredi; non tam jucunda nec grata naribus nostris sunt ista *τριχοπωλεῖα*, ut nos admodum ad se

invitent aut alliciant; sed lubet tantum in transcurfu hæc ἰχθ. & πειχ. salutare; & ex his vocibus hanc *reg.* obiter observo; Pleraque hujusmodi neutra composita a πωλῶ *vendo* duplicem habent terminationem, tam in εῖον circumflex. cum diphth. quam in ἰον cum simplici ε, ut ἰχθυοπώλιον, & εἶον οἰνοπώλιον, & εἶον μονοπωλείον, & ἰον. Cum igitur Latin. hæc vocab. ex Gr. fiunt, eam formam sequuntur, quæ est per simplex ε sine diphth. ideoque in pronunciatione est penult. correpta, *œnopolium, monopolium, &c.* Latini plerunque sequuntur quantitatem Græcam, dico plerunque, non enim perpetuo: pronuntiamus Cæsaream non Cæsaream, & tamen in Græc. est Καισαρεία cum diphth. in penultima. Idem forte in aliis observare licet, nam usus hic multum obtinet atque dominatur: Mos tyrannus, *Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.*

Μαγειρείον non dicunt Att. sed ὀπτανεῖον, inquit Phrynichus in *Collect. dictionū Atticarum*, sed profecto Gram. ille ὑπεραττικίζει, & ὑπερκειπνίζει. Ecce enim hic μαγειρεία legimus in Theophr. quo tamen vix Athenæ ipsæ magis Atticæ.

Τὸς πύκας ἀπὸ τοῦ ἐμπολήματος εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγειν.] Insignis hic locus est, & valde elegans, sed subobscurus, & qui intelligi vix potest, nisi ab eo qui in Archæologia Attica multum versatus fuerit; & certe plurima alia sunt in elegantissimo hoc libello, in quibus hæerere & cæcutire nobis est necesse, nisi priscos Græcorum mores & consuetudines calleamus. Vilium & sordidorum hominum mos Athenis fuit, ut nummulos suos, quos vel ex mercibus vendendis, vel ex usuris diariis colligerent, in os & buccam conderent: atque hoc est, quod hic dicit Theophr. εἰς γνάθον ἐκλέγειν in *maxillam colligere*; ἐκλέγειν est συλλέγειν, uti supra. Morem hunc sæpiusculè tangit Aristoph. (archæologia Atticæ magister optimus) in *Concionatricibus*,

----- πωλῶν γὰρ βότρυς

Μετὼ ἀπὸ τῆς τῆς γνάθου χαλκῶν ἔχων,

—Cum *uvæ venderem*

Buccam areolis plenam habens discessi:

Nonnunquam gravis are domum mihi bucca redibat.

Idem in *Vespis*, v. 784.

Δραχμὴν μετ' ἑμὲ πρὸς λαβῆν,

Ἐλθὼν διακερματίζει μὲ ἐν τοῖς ἰχθύσιν·

Κἀπὲρ ἐπέθηκε τρεῖς λοπίδας μοι κατρίων·

Κἀγὼ νέμω· ὁβολὸς γὰρ ὁ μὲν λαβεῖν.

Ut *drachmam*, quam mecum dividendam acceperat, Sex obolis permutavit in foro piscario; & deinde tradidit mihi in manum tres squamas mugilis piscis, Quas ego avidè in os ingessi; putabam enim tot obolos me accepisse. [διακερματίζειν est nummos majores in minutos permutare; κέρμα nummulus minutus, unde κερματισαὶ nummularii in N. F. Ἐν τοῖς ἰχθύσιν i. e. in foro piscario, ita enim solebant Attici forarum venalium nominibus appellare. Sic passim εἰς τῆλαιον, ad oleum, i. e. forum olearium; εἰς τῆψον (τὸ ὄψον) forum piscarium, εἰς τὸς ἰχθύας, &c. ita hic ἐν τοῖς ἰχθύσιν. — ἐν τῇ ἰχθυοπωλίδι ἀγορᾷ. Ἐν-
καψα

καφα est *devoravi*, καπνιστίν est *edere, manducare*, unde καπνιστίνος
stabulum manducatorium. Καὶ τὰς μὲν καπνιστίνων ἐφ' ἵπποισι καπνιστίνος
καπνιστίνος καπνιστίνος, inde Lat. *cora, & corona, & caupo, caupona, & corona*,
etiam καπνιστίνος, & καπνιστίνος. nugantur enim pro suo more Graminat.
cum καπνιστίνος dici volunt παρὰ τὸ κακύνειν τὸ πηλόν i. e. οἶνον, quia vi-
num corrumpunt, & cauponantur: ut σατυρῶν quasi σαπνῶν, παρὰ τὸ
σατίζειν τὸ πηλόν. παλός enim antiquitus *vinum*.] Sed hæc obiter; nunc
ad illum locum Aristophanis. Cæterum squamæ quorundam piscium
non absimiles formæ & figuræ sunt argenteis nummulis, seu obolis,
& perinde fulgent in oculis, ut primo aspectu facile quis decipi pos-
sit, prout iste Philocleon. Scholiastes ad eum locum; Ἐνέκαψα, ἐνέθνηκα
τῷ στόματι, νομίζων ὅτι ἀργύριον. πολλοὶς γὰρ ὅστιν ἔθνη ἐν τῷ στόματι φυ-
λάττειν τὸ ἀργύριον. Neque tamen hinc manare arbitror illud adagi-
um, Βῆς ὅτι γλῶττι, quod suspicari videtur Lat. Interpres, *Bos in*
lingua, ac si *pecuniam in ore habere*, & *bos est in lingua*, essent synonyma;
at aliud certe hoc est, & aliunde sumptum proverbium. Nequiter
tamen huc alludere videtur idem Comicus in *Pluto*, Ἐγὼ σοι τέτ' ἀπὸ
σμηκρῶ πένυ Εἰλέω διαπερᾶσαι, πρὶν πύξαι τὴν πόλιν, τὸ στόμα ὁπλύνουσαι
κέρματα τῷ ῥητόρῳ. Ego tibi hanc rem nullo negotio conficiam, prius-
quam civibus innotescat; Rhetorum scilicet & rabularum forensium
os pecunia obturabo, τὸ στόμα ὁπλύνουσαι κέρματα i. e. nummis minutis,
quales ii sunt, quos plurimi cociones & toculliones diarii in os,
dum scil. ferveret negotiatio, ingerere solebant; κέρμα est κόμυς, *nummus*
minutus, τὸ λεπτόν, ἀ καίρω *tondeo, rado*, quasi ramentum pe-
cuniarum. Ἀργυρέλχων certe ibi & δωροδοκίαν intelligit Aristoph. nec ta-
men dubito quin oblique tangat morem illum & consuetudinem τῶν
ἀγοραίων, qui nummulos suos, quos ex minutis mercibus in foro con-
ficerent, solebant in os & buccam condere, h. e. τὰς ὀβολὰς εἰς τὴν
γνάθον ἐκλέγειν, vel ut Aristoph. τὸ στόμα ὁπλύνουσαι κέρματα. Atque hoc
maxime faciebant (inquit cl. Casaub.) cum esset turba empturientium,
h. e. cum plurimum ferveret negotiatio, tum enim ut compendii fa-
cerent, & ne tempus ipsis aperienda claudendaque crumena peri-
ret, ut quidque accipiebant nummorum, id statim in os conjicie-
bant, adeoque os illis pro crumena fuit. Et sunt profecto hujus-
modi ἀγοραῖοι multi, non tantum in foro mercatorio, sed etiam mul-
to magis in foro judiciario; Rhetores, imo rabulæ triobolares, coci-
onatores legum, καπνιστίνοντες τὰς νόμους, quibus os etiam est instar
crumenæ, vel potius una cum crumena os laxatur atque constri-
gitur; quibus non nisi aurea clavi aperitur & clauditur illa janua lin-
guæ, illud ἔρεθιστίν ὁδόντων. Hi sunt illi vere donivori, donorum vora-
tores, εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγοντες, δωροδοκοί, καὶ δωροκόποι, καὶ δωροφάγοι, qui
Demosthenico illo morbo, h. e. *argentangina* laborant; hi sunt qui
& χρυσέσμοι & χρυσόρρημονες dici possent, nisi quod minuti hi nummu-
li (quos sordidi isti homunciones ori indere solebant) non aurei es-
sent, sed vel argentei, vel ærei, κέρματα vel ὀβολοί, oboli vel quadrantes.
Eandem phrasin habet Athenæus ex vetere Comico, de hac ipsa re,
de quodam συκοπώλῃ, h. e. *ficium venditore*; Ὁ δ' ἐκείνης τὸ στόμα

αἰς τὴν γνάθον, 'Ερίνε' ἀπέδωτο, σὺν καὶ πωλεῖν ὁμνύων, Nummulis in buccam conditis Caprificos tradidit, jurans se ficos vendere: viz. hoc non erat σῦκον σῦκον (ut est in proverbio) ficum ficum appellare, sed caprificum ficum dicere; fuit utique iste nebulo σῦκιν' ἄνθρωπος, nequam & nihili homuncio, qui pro fico fucum, imo fumum vendidit. Hujusmodi sunt οἱ κερπίλοι, viles & sordidi & pusilli negotiatores, qui ex mercibus lucrantur quantillum sit, non in oculos (ut vulgo dicimus) sed in os reponunt, & in buccam recondunt: hoc non est quicquid in buccam venerit, quod de iis dicitur, quibus vox semper natat in labris, & lingua in udo est, γλῶττα ἐν ὑγρῷ ὄν (ut loquitur Theophr. Cap. sequ.) temere quidvis ex ore proferre & profundere; Sed vereor ne & ego quicquid in buccam venerit temere apud vos effutiam. Γνάθος accentum habet in prima syllaba per illam reg. quam supra attuli de nominibus hujus terminationis.

Γνάθον metaph. dixit Æschylus de faucibus aut prominentia saxi, in Prom. vincito; Ἀδαμαντίνε νῦν σφίωός αὐδαδὴ γνάθον Στίργων διάμπαξ πιασάλευ' ἑρρωμένως a Græcis metaph. attribui rebus inanimatis, dixi antea non semel.

Τόκες] Usuras, i. e. obolos ex usuris provenientes. Vir Clariss. pro τέκες legendum censet ὀβολός, vel χαλκός, quia scilicet sequitur ἀπὸ τῆς ἐμπολήσεως, h. e. ab emptione vel a mercimonio, vel ex emptis mercibus; τέκοι autem (h. e. usura) non ex emptione, sed ex fœneratione proveniunt. Sed, pace tanti viri dixerim, mihi non videtur necesse receptam lectionem sollicitare, aut in corrigendo hoc loco laborare; ἐμπολήσεως hic non significat mercimonium ipsius ἀπονενομημένος (de quo hic agit Theophr.) quasi ille ex mercibus vendendis lucrum captaret, nummulosque inde accrescentes in os conderet, sed ἐμπολήσεως est negotiatio seu lucrum cocionatoris, unde sordidissimus hic hemerodanista usuras exculpit, nummulosque conficit, quos arreptos in buccam reponit. Τόκοι sunt ὀβολοὶ qui usurarum nomine exigebantur. Suidas, ὀβολός, ἢ τέκος, εἶδος νομίσματος. Hesychius, ὀβολός, νημμία, καὶ τέκοι, καὶ εἶδος νομισμάτων eodem nomine vocabant & usuram, & pecuniam quæ pro usura solvebatur. Arab. كَرْسٍ est usura, Kerdon, vel Kerson, nam dad & tzad sunt literæ affines & symbolicæ; atque inde pecunia ab Asianis κέρσε appellata, teste Hesychio, Κέρσε, Ἀσιανὸν νόμισμα. Non mirum igitur, si τέκοι apud Theophr. ipsi sunt oboli, qui pro usura præstantur. Certe τέκος proprie est usura, nec ullum aliud vocabulum habent Græci, quo usuram exprimant. Vox proprie γένεσιν generationem significat, sive partum; quoniam enim nummus nummum parit, ut pater liberos, inde usura, τέκος, quasi partus pecuniæ: πλασιασμός gen. est, & respondet Hebræo vocabulo תַּבְרַת, ut תֹּכֶס תֹּבַת: nam quod apud LXX. Interp. τέκος, id in Heb. fere semper est תַּבְרַת. Sed in duobus vel tribus locis in Græc. est τέκος, ubi in Heb. est תַּבְרַת h. e. fraus, dolus, e. g. Psalm. 55. 11. καὶ ἐξέλιπεν τὸ πλάτειόν αὐτῆς τόκος καὶ δόλος, in textu Hebræo est תַּבְרַת דֹּלוֹס & fraus: quod suspicionem alicui facere posset τέκος ab Heb. תַּבְרַת derivari, nisi manifesta esset ejus vocis originatione apud Græcos, τέκος scilicet dici a partu pecuniæ. Ἐμπο-

Ἐμπολήματι] Ἐμπολήμα est τὸ ἀπὸ τῆς περὶ ματείας κέρδιος, *lucrum*, *negotiatio*, *lucrum quod ex emptis venditisque mercibus captatur*: ab ἔμπολῳ, vel potius λάω, *vendo*, *lucror*, *negotior*. Lucian. εἰδ' ὀβολὸν ἔμπεπολήκαμεν, *ne obolum quidem confecimus*, aut *lucrati sumus*: unde Ἐρμῆς ἔμπολαῖος, idem quod Κερδῶς, ἀγοραῖος, περὶ ματευτῆς, ἔμπορικὸς, *Mercurius mercatorius*, seu *mercatura praeses*, unde & Lat. *Mercurius a mercibus*. Apud Hom. Ἐμπολαῖός ἐστι ἐξωνεῖός, *emere*, *Odyss. O.*

Οἱ δ' ἐν αὐτὸν ἀπαντῶ παρ' ἡμῖν αὖθι μὲν ἄνθρωποι

Ἐν νηὶ γλαφυρῇ, βίοντον πολὺν ἔμπολόναντο,

substantiam multam emebant vel acquirebant; perperam Vulg. Lex. leg. ἔμπολόντο, ac si esset ab ἔμπολῆσαι at hoc verbum raro aut nunquam legitur in prima circumflexorum, sed semper in secunda; non ἔμπολῳ, & εἰός, sed ἄν & ἄός. Non memini me legisse in ullo Gr. auctore in prima conjug. ἔμπολεῖν apud Hesych. tamen Ἀπεμπολεῖσι περὶ εἰσκαί, sed exemplum desidero: quod si etiam in prima conjug. hoc verbum admittamus, tum ἔμπολῳ & ἔμπορέω idem sunt, scilicet *lucror*, *negotior*, *mercor*. Quanquam idem sunt ἔμπορος & ἔμπολος, scilicet περὶ ματευτῆς *mercator*; in comp. ἐρανέμπολος, qui *eranos*, *stipes collatitias*, *emit*: quales hodie sunt, si qui sunt, *Brevium emptores*. Hesychius, Ἐρανέμπολοι, οἱ ἐξ ἐρανῶν ἔμπολόντες, h. e. *ementes ea quae ex eranis collecta sunt*. Et quoniam huc delapsi sumus, & in vocem ἔμπορος incidimus, hoc porro annotare forte non abs re fuerit, viz. vox ἔμπορος aliter ab Homero, aliter a posteris sumitur: Hom. vocem ἔμπ. non pro *mercatore*, ut post. Græci id nominis usurpant, sed pro *vectore* simpliciter posuit, quem Gr. vocant ὀπιδάτης, qui *facta mercede aliena navī vehitur, aliquo trajiciendus*. Grammar. ἔμπορος παρ' Ὀμήρῳ, ὃ τ' ἀλλοτρίας νεὼς ὀπιδάτης. Sic *Odyss. β. Telemachus*, se navigaturum dicens, ut patrem investigaret, ait,

Εἴμι μὲν, εἰδ' ἀλὲν ὁδὸς ἔσεται ἦν ἀγορεύω

Ἐμπορος εἰ γὰρ νηὸς ἐπὶ ἔβολος, εἰδ' ἐρεταίων

Τίνομαι --

ubi certe ἔμπορος non est *mercator*, sed *vector* simpliciter. Sic *Od. Ω.*

---- ἢ ἔμπορος εἰλήλασθας

Νηὸς ἐπ' ἀλλοτρίης----

Hesych. ἔμπορος περὶ ματευτῆς, καὶ ὃ ἐπ' ἀλλοτρίας νεὼς πλέον μισθῷ, ὃ ὀπιδάτης prima notio ex usu illius temporis, secunda antiquior & Homericæ. At Hesiodus ἔμπορίῳ pro *mercatura* posuit, ergo & ἔμπορος tunc *mercator*, non *vector*; ut usurpabatur ea vox Homeri seculo.

Εὖτ' ἂν ἐπ' ἔμπορίῳ τρέψῃς ἀετὶ φρονεῖ θυμὸν,

Βάλλει δ' ἄρ' ἄρ' ἄρ' περὶ φρονεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ.

Atque hoc argumento, inter alia, mihi plusquam verisimile fit, Homerum Hesiodo multo antiquiorem fuisse. Hesych. ἔμπολόναντο, ἐνπολόναντο, περὶ ματεῖαν. Duplicem differentiam notat Eustath. inter Homericū hujus verbi

verbi usum, & posteriorem Atticum; Hom. passive ἐμπολάει, Posterius act. ἐμπολᾶν dicunt: Hom. pro ἐξωνείδει, posuit, h. e. *emere*, Posterius simpliciter pro πωλείμεναι, *mercari, negotiari*. Gr. verbum hoc ἐμπολάω communiter derivant a πωλέω *vendo*, quanquam hoc sit primæ conjug. & habeat ω in prima syll. illud vero, scilicet ἐμπολάω secundæ, & cum ο, deinde πωλέω est tantum *vendo*, at ἐμπολάω etiam *emo*, & frequentius *emo*, quam *vendo*. Mira quædam permutatio est harum duarum vocalium in hoc verbo πωλέω a πολέω cum ο, fit πωλέω cum ω, & πωλέμαι, *versor*, Odyss. Δ.

Πωλείται τις δέῃ γέρον ἄλιον νημερτής.

Contra a πωλέω *vendo* cum ω, fit ἐμπολέω, & λάω, cum ο. ita frequens & facilis est permutatio ο in ω, & ω in ο, præsertim in verbis. Sed profecto ο in verbis sæpius transit in ω, quam contra, præsertim apud poetas. Sic a ποταίωμα, αῖμα, fit πωλώμαι a σερφός, σερφάω, σερφάω νωμῶ, τρωχάω, τρωπαίω sic a πόλῳ, πολέω, νελο, νελο, πωλέωμαι, εἶμαι, *versor*: at ω in ο rarius est, nec occurrit mihi aliud exemplum præter illud ab hoc verbo πωλέω *vendo*, ἐμπολέω, & ἐμπολάω, quod certe a nullo alio fonte commode derivari potest.

Στίμα εὐλυτον] h. e. ἀχάρινον, ἀκρατὺς, ἀπύλωτον σῶμα, ut loquitur Aristoph. unde hanc linguæ intemperiem, orisque laxitatem, Grammatici eleganter appellant ἀδυσσεῖαν, & ἀδυσσεῖαν.

CAPUT IX.

Περὶ Ἀναχυντίας.

KΑταφρόνησις δόξης.] *Contemptus fama*. Δόξα est opinio, fama, existimatio; atque ita semper apud antiquissimos scriptores: δόξα enim pro gloria apud recentiores communis est, & posterioribus tantum Gram. usitata. Δόξα certe apud Hom. nunquam gloria, sed opinio; -- ἐχ' ἄλιον σκοπὸς ἵσασθαι, ἐδ' ἀπὸ δόξης; i. e. ἐ πόρρωθεν τ' ὑπονοίας, ἐ πόρρω τ' οὐκ ἐμὲ ὑπολήψεις, *tuam de me opinionem aut existimationem non frustrabor*; hinc compos. ἐπίδοξον, παρὰ δόξον, & similia, quæ non gloria, sed opinionis significationem præ se ferunt. Atque ita κλέον poetarum principi non est gloria, ut apud posteros, sed rumor, & fama. Eustathius, Ἰστέον ὅτι ὡς περ κλέον, παρὰ τοῦ ποιητῆ, ἐ κοινοτέρων ἢ πμῆ, ἀλλὰ ἢ φήμῃ, ἔπω καὶ δόξα ἐ κατὰ τὰς ὕστερον ἐπὶ πμῆς, ἀλλὰ ἔννοια κατὰ ψυχῶν, καὶ δόκησις, καὶ οἵησις. Aliud igitur gloriam contemnere, aliud famam & existimationem: Illi ipsi philosophi, qui de contemnenda gloria scripserunt, famæ tamen & existimationis suæ rationem habuere: pretiosissimum unguentum est bonum nomen, at homo impunis & impudens hoc unguentum negligit atque contemnit. Et quid mirum, si sus amaracum? Hinc illud Hesiodi, Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίη, θάρσος δὲ πρὸς ὀλβίῳ. Multæ aliæ res atque occasiones existunt, quæ frontem hominibus obdurant, & pudorem excutiant, nihil tamen
magis

magis quam *αἰσχροκέρδεια*. Si perfricanda est frons, lucri causa est; ideoque hoc addit Theophr. in descriptione Impud. *αἰσχρὸν ἔγχευ κέρδους*. Nihil certe pudorem adeo profligatis expellit, nihil tam impudentes homines facit, quam avaritia; cum omnium malorum radix & mater sit, *ρίζα παντὸς κακῆς ἡ φιλαργυρία*, ut Stus Paulus; &c, ut Phocylides, *Ἡ φιλοχρημοσύνη μήτηρ κακότητος ἀπάσης*, tum etiam impudentiæ; hinc impudentiam habet virtutem mendicus, cujus unum opus est stipem petere & lucrum captare, juxta illud Homeri,

Αἰδὼς ἐν ἀγαθῇ καχρημύσει ἀνδρὲς περίκλη,

cui concinit Hesiodus,

Αἰδὼς ἐν ἀγαθῇ καχρημύσιον ἄνδρα κομίζει.

& profecto actum est de mendico, si semel pudori & verecundiæ litat; nisi frontem suam æream hac impudentiæ galea armet atque muniat, nihil illi esse futurum aliud super, quam graviter esurici operam dare. Quid quod *ἀναίδεια*, quæ proprie est *impudentia*, significat, in Evangelica parabola de iniquo iudice, etiam *importunitatem flagitandi*, & *pertinaciam mendicitatis*, quia scilicet hæc illam requirit & (ut loquuntur in scholis) præsupponit; sed profecto res, quam facit mendicus, non est turpe lucrum, nec is proprie loquendo *αἰσχροκέρδης* dici potest: quare ejus *ἀναισχυντία* minus ad hunc locum spectat: *impudentia*, de qua hic agit Theophr. non est impudentia mendici, sed latronis, aut nebulonis, qui modo rem faciat, quocunque modo rem, nihil pensi habet, nullam aut frontis, aut famæ, aut modestiæ, aut probitatis rationem habet. Atque hæc illa *ἀναισχυντία* est, cujus mater, & radix, & scopus est ἡ *αἰσχροκέρδεια*. *Κέρδος* igitur τῆς *ἀναισχυντίας* scopus ac meta est, non minus quam *sophistæ*. Et certe impudentissimum hominum genus sunt avari, *Audax omnia perpeti Gens avara ruit per vetitum nefas. Quid non &c. Turpis amor lucri?* Isti robur & æs triplex circa pectus erit: qui æs habet in animo, statim æs habebit in fronte. *Αἰδὼς ἐν ὀφθαλμοῖς*, (ut est in proverbio) *Pudor in oculis*: non mirum ergo si *αἰσχροκέρδεια* pudorem expellat, cum (teste Scriptura) oculos effodiat. Hinc Achilles Hom. dum Agamemn. convitiatur, uno fere spiritu impudentiam simul & avaritiam ei exprobrat, *ἀναισχυντίαν & αἰσχροκέρδειαν*.

ὦ μοι ἀναιδέϊλω ὀπείμην, καρδαλιόφρον.

ubi notat Eustathius hæc duo vitia fere esse connexa, *δοκεῖ ὃ τοῖς παλαιοῖς φύσσει ὁ φιλοχρημέτης καὶ ἀναίδης εἶναι*.

Αἰσχρὸν κέρδος] *Turpe lucrum* h. e. *injustum*: cum enim τὸ *αἰσχρὸν* Gr. quatuor significet, τὸ *ἄδικον*, τὸ *δειλὸν*, τὸ *ἄκοσμον*, τὸ *ἄμορφον*, ex his turpitudinis generibus, τὸ *αἰσχρὸν* quod in lucro & quæstu locum habet, non potest aliud esse quam *ἄδικον*. Hinc ergo compos. *αἰσχροκέρδης*, *turpis lucri* (*injusti lucri*) *appetens*, qui est, ut Pollux definit, *ὁ λαμβάνων ἀπ' αὐτῶν ὃ δέει, καὶ μὴ δίδως εἰς αὐτὰ δέει*. vel, ut alicubi Theophylact. *αἰσχροκέρδης ὅστις, ὁ μὴδὲν κέρδος παραιτῶμενος, καὶ ἂν ὅθεν δήποτε ᾖ, qui nullum recusat quæstum, undecunque proveniat*; cui *lucri bonus est odor*, ut ille ait, *ex re qualibet*: qui παντὶ τρόπῳ καὶ μηχανῇ rem facit, & lucrum confectatur.

Ὁ ἀποστρεφόμενος πρὸς τὸν ἀπληθύνον δανείζοντα] *Quem defraudat, ad eum accedere & ab eo mutuum petere non erubescit*; quæ certe intolerabilis est impudentia; ποίοις ὀφθαλμοῖς, qua fronte, aut quibus oculis, intueri eum possit, quem insigni affecit injuria, quem vel βία vel ἀπάτη, per vim aut fraudem, re sua spoliavit, nedum ut beneficium (pecuniam mutuam, aut aliud quodvis) ab eo petere aufit? Quem quis læsit ac defraudavit, ejus conspectum vix sustinet, nisi pudorem omnem cum pudicitia perdidit. Quod peccant medici, terra contegit; optant etiam οἱ ὕβρισταί, ut quod ipsi. Merito igitur Achilles Hom. miratur si Agamemnon ipsum coram vel cominus intueri sustineat, quem scilicet tam insigni injuria affecerat, *Il. I.*

----Οὐδ' ἂν ἔμοιγε Τετλαῖν, κυνός περ ἰών, εἰς ὅπα ἰδέσθαι
ubi præclare Eustathius, & ad rem nostram accomodate (uti eum hic citat cl. Casaub.) ἀναιδείας χαρακτήρ, τὸ τλίωαι & ἀδικοῦντι ἀντιβλέπειν ἀσχετοῦ ἀναιδείας & ἀδικοῦντι, extrema impudentia signum est, quando is qui injuriam alicui intulit, illum ipsum, quem injuria affecit, fixis & inconniventibus oculis (h. e. audacter, confidenter) intueri non dubitat. Nec solum conscientia illatæ injuriæ, sed etiam ingratitude ob acceptum beneficium, pudorem incutere solet (nam profecto ingratitude maxima est injuria :) Hinc fit ut eum vix alloqui aut intueri sustineamus, erga quem ingrati sumus. Itaque caprarius Comatas apud Theocritum ægre se ferre ait, quod Lacon, ingratus ille pastor, de quo ille tam bene meruerat, rectis oculis eum intueri auit, *Idyl. 5.*

--Μεῖλα δ' ἄχθομαι, εἰ τὸ με πολυμήν

Ὅρμασι τοῖς ὀρθοῖσι ποτιβλέπειν, ὃν ποτ' ἰόντα

Παῖδ' ἔτ' ἐγὼν ἰδιδασκον' ἰδ' ἂ χάρεις εἰς τί ποτέρπῃ

Θρίψαι καὶ λυκιδεῖς, θρίψαι κυνός, ὡς τὸ φάγοντι.

Ubi ὀρματα ὀρθὰ sunt, quos ἀνδισκηκότες ὀφθαλμοῖς (*prominentes, extuberrantes oculos*) οἱ φουτοῖναμονῆνες vocant; qui hoc certum impudentiæ signum statuunt. Ἀναίχωντον ὃ ἄνδρα ἔτω χρὴ πεφυκέναι ὀφθαλμοῖς ἀνιστάμενοι, λαμπροί, βλέφαρα ἀναπεπετασμένα, Adamantius Sophista *Phyσιognom. L. 2.* Cum vero impudentiæ signum sit conspectum ejus hominis sustinere posse, quem injuria affeceris, tum id certe multo magis perfrictæ frontis indicium est, ad illum audacter accedere, & beneficium ab eo petere, ἀποστρεφόμενος καὶ ἀποστροφίως. Non immerito igitur Jephthe in *lib. Jud.* cum tribulibus suis expostulat, quod illius opem implorarent, quem e domo nuper expulerant; ac si viros modestos & ingenuos id parum deceret: ἔχ' ὑμεῖς ἐμισήσατέ με, καὶ ἐξεβάλατέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐξαπέστειλάτέ με ἀπ' ὑμῶν; καὶ διατί ἤλθατε πρὸς με νῦν; Impudentia siquem decet, mendicum decet; si cui αἰδώς ἐκ ἀγαθῆς certe mendico, ut supra ex Homero.

Non bene conveniunt, uno nec in ore morantur,

Et rubor & macies,

pudor & paupertas: Qui teneræ & infirmæ frontis sunt, haud facile hoc modo emergunt, nec flagitando rem faciunt. Nemo paulo humanior a quoquam munus aut beneficium petit sine periculo pudoris,

ris, frontisque dispendio. Scite igitur Seneca, & sapienter, ut omnia, l. 2. de Benef. c. 1. Optimum est, antecedere desiderium cujusque: proximum, sequi. Illud melius, occupare antequam rogemur: quia cum homini probo ad rogandum os concurrat, & suffundatur rubor, qui hoc tormentum remittit, multiplicat munus suum. Non tulit gratis, qui cum rogasset, accepit; — nulla res carius constat, quam quæ precibus emptæ est. Et mox initio sequentis cap. Molestum verbum est, onerosum, & demisso vultu dicendum, Rogo. Quod si vix dicitur hoc verbum sine suffuso rubore læsaque verecundia, cuicunque demum dicitur, quanto minus, si inimico, si τῷ ἀδικηθέντι, homini de quo male meruimus, & quem recenti injuria provocavimus? Is tamen est noster ἀναιχῶτα, adeoque κωλύτης, tam canini vultus, æneæque frontis, ut ad eum & audacter accedere & ab eo pecuniam voce mutuari non dubitet, quem nuper emunxit, ac defraudavit.

Δανείζειν] Mutuari, pecuniam mutuo accipere, vel mutuo rogare: atque ita hic; rogat enim hic tantum ὁ ἀναιχῶτα, non accipit: nec enim facile illi mutuaretur pecuniam ὁ ἀδικητής: non sic notus Ulysses. Et videor mihi audire misellum hunc hominem (quem ille ἀποσπεῖ) ita secum statuentem de impudentissimo illo nebulone, quem admodum Achilles de Agamemnone,

Εκ γὰρ δὴ μ' ἀπάτησε καὶ ἤλπιεν, ὅδ' ἂν εἴτ' αὖτις

Ἐξαιρήσει' ἐπέεσσιν, ἅλως δὲ οἱ ἀλλὰ ἔκην

Ἐρρέτω--

De hoc verbo δανείζειν duo observo. Primum, quod hoc in loco κωλύτης & proprie secundum primævam & genuinam notionem usurpatur. Siquidem δανείζειν proprie est gratuito mutuari, & δανείζειν gratuito mutuum accipere: dico significanter, gratuito & sine usuris, quod auget impudentiam; majus enim est (mutuum rogare) gratuitum, quam usurarium, nam quod ægrius & difficilius obtinetur, id majoris est confidentiæ petere ac emendicare: atque hæc primigenia est hujus verbi significatio; falsi enim sunt qui putant δανείζειν esse fœnori dare; imo δανείζειν nihil aliud est quam mutuum dare, & quidem sine usuris: quod proprie mutuum est; ita enim Veteres Lat. mutuum a fœnore distinxerunt. Plautus *Asin.* Nam si mutuo non potero, certum est sumam fœnore: prius est δανείζειν, posterius δανείζειν ὅπῃ τόκῳ. Nam δάνειον simpliciter est mutuum, quod sine usura datur: at mutuum usurarium vel fœnebre δάνειον ἑντοκον dixerunt, cum adjectione. Auctor *Vet. gloss.* δάνειον, mutuum, δάνειον ἑντοκον, fœnus. Hinc apud veteres Græcos auctores δανείζειν absolute & per se raro ponitur pro fœnerari, sed hoc sensu sæpius addi solet ὅπῃ τόκῳ, δανείζειν ὅπῃ τόκῳ, mutuum dare sub usuris. Aristot. *Oeconom.* δανείσαι τῇ πόλει ὅπῃ τόκῳ, mutuum dare. Plato *de leg.* 5. μηδὲ δανείζειν ὅπῃ τόκῳ, ὡς ἔστι μὴ ἀποδιδόναι τὸ παράπαν τῷ δανεισάμενῳ, μήτε τόκον, μήτε κεφάλαιον: cum liceat omnino debitori, nec usuras, nec sortem reddere. Demosth. *Olynth.* Ὡς οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ὅπῃ τοῖς μεγάλοις τόκοις, μικρὸν ἀπορήσαντες: χεῖρον, ὕστερον καὶ τῷ ἀρχαίων ἀπίσθησαν. Appian. *Bell. Civil.* c. 1. νόμος πινέει παλαιῶν

παλαιᾷ προαγορεύοντι μὴ δανείζειν ὅτι τόκοις. Ita Theophrastus noster supra in Cap. πρὸ ἀπορίας. — δανείζειν, καὶ τὸ δευτέρως τὸν τρεῖς ἡμισυβόλια τὸ ἡμέτερον πρὸς πρῶτον. Ubi vox τὸν proxime sequens ostendit de fœneratione intelligi verbum illud δανείζειν; alioquin absolute per se positum gratuitam mutuationem plerunque apud veteres auctores designat: Hesych. δανείζει, μεταδίδωμι τοῖς ἐνδεέσι, κίχρα. Aristot. 9. Ethic. 7. Οἱ δανίσαντες ὁπμιέλονται τὸ τῷ ὀφειλόντων σωτηρίας. Ubi οἱ δαν. sunt simpliciter creditores, ii qui mutuum dederunt; at fœneratores sunt οἱ τοκισταὶ apud eundem Philos. L. 4. C. 1. ejusdem operis ad Nicom. Sic Δανεισμός apud eundem non est fœneratio (hæc enim est τοκισμός) sed mutuum gratuitum, & sine usuris. 5. Eth. c. 2. ubi inter ἐκείνα συναλλάγματα, (voluntarios contractus) recenset πρῶτον, ὠνὴν, δανεισμόν, ἐγγύλιον, χρῆσιν, (voluntarios contractus) recenset πρῶτον, ὠνὴν, δανεισμόν, ἐγγύλιον, χρῆσιν, παρεχόμενα δὲ κίχρα, μὴ δῶσαν. ubi videtur distinguere δανεισμόν & χρῆσιν. δανεισμός est mutuatio, χρῆσις commodatio; χρῆσις generalior vox est, & differt ἀπὸ τῷ δανεισμοῦ, ut genus a specie: Δανείζειν a δάνειον mutuum, atque hoc a δάνειον ut a τέλει τέλειον, sic a δάνος δάνειον. est autem δάνειον vox antiqua pro dono; Salmasius ex Euphorione vetere poeta,

—Τὸ δὲ οἱ δάνειον ὁπμιέλονται Ἐκτωρ.

quod est δῶρον. Quod per antiphrasin Grammat. dictum volunt, quasi τὸ μὴ δῶρον, aut δῶρον ἄδῶρον, quia non donatur ab eo qui id non sit recepturus, sed datur reddituro, quod est mutuum. Obtinuit apud auctores Gr. ut cum diphth. scriberetur hoc verbum δανίζω, quam, si analogiam spectemus, omnino cum simplici, scribi deberet, a δάνειον, ἰζω, ut a σκέλειον, ἰζω, vel etiam a δανῶν, ἰζω, ut a γαμῶν, ἰζω, πολεμῶν, ἰζω, & similia; atque ita certe apud veteres poetas. Aristoph.

—δάνισόν μοι τρεῖς δευτέρως. Lucilius in Epigram.

Φυσίμην, δανίσας, τοκίστας τίκον, ὑδροποτήσας.

Verbum itaque primitivum est δάνω (a δάνειον) atque inde ἰζω, unde & Lat. antiquum dano pro do, quo etiam usus Plautus, in Pseud. Cui servitutem Dii danunt lenoniam. Festus, Danunt, dant, δανῶσι. Hesych. δανεῖν, δανίζειν. χρῆσις autē differt ἀπὸ τῷ δανεισμοῦ, ut genus a specie. χρῆσις est quæcunque commodatio, siue sit earum rerum quæ usu confumuntur, siue non; at δανεισμός est χρῆσις earum tantum rerum, quibus uti quis non potest, nisi easdem etiam absumat: quanquam sæpe etiam confunduntur hæc duo, apud auctores, χρῆσαι & δανείσαι, ut & χρῆσις & δανεισμός. Utraque est mutuatio, proprie gratuita, χρῆσις & δανεισμός. & δανείζειν proprie gratuito mutuari, seu mutuo dare; & δανείζειν mutuum accipere gratuitum, & sine fœnore. Sic δανείζειν κελεύει postea in hoc Cap. mutuari hordea. δανείζειν verbum igitur proprie de mutuo gratuito, de mutuo dando citra usuras, uti in hoc loco Theophr. nec aliter certe sumi debet in illo loco Evang. Luc. 6. καὶ ἐν δανείζετε πρὸς ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποῖα ὑμῖν χάρις ὅτι; καὶ ἀμαρτωλοῖς δανείζετε, ἵνα ἀπολάβετε τὰ ἴσα. quæ verba de mutuo gratuito, & non usurario, intelligi necesse est, quia οἱ δανείζοντες ibi ἀπολαμβάνουσιν τὰ ἴσα, at in mutuo fœnebre non recipitur tantum τὸ ἴσον, sed τὸ πλεον. Atque hæc propria est & nativa hujus vocis significatio, atque ita apud antiquiss. scriptores usurpatur. Quoniam

vero

vero processu temporis, gliscente avaritiæ morbo, propter σκληρογασ-
 τριᾶς hominum factum est, ut pauci reperirentur, qui gratuito pecuniam
 suam & sine usuris commodarent, unde mutuatio fœnebris magis fre-
 quens ac celebris facta, rara contra altera illa gratuita, & paucorum ho-
 minum; hinc absolute δανείζην Gr. & δανείζομαι, (item *mutuum dare* &
mutuari Lat.) usurpari cœptum est pro fœnerari & fœnori accipere. Hinc
 Lat. Comici *danistam* dicunt pro fœneratore. Festus, *danista*, fœnerator.
 Pollux, ὁ δανειστής, ἔστω ὅτι καὶ ὁ τοκιστής, inde & ἡμετέρος δανειστής, fœnerator
 qui *diarium fœnus exercet*; Plutarch. libellum inscripsit, περὶ τοῦ μὴ δανείζε-
 σθαι, de non accipiendo pecuniam fœnori, sive sub usuris. Δανείζην est
mutuo dare, δανείζομαι, *mutuo accipere*; ita enim differunt vox act. &
 pass. in huiusmodi verbis commercii, ut jam ante annotavi. In voce
 pass. vel etiam media, transitus fit, non in rem, sed personam. Ita
 differunt χρῆσαι & χρῆσθαι. χρῆσαι est *utendum dare*, χρῆσθαι *utendum*
accipere. Φέρειν est *ferre, afferre*, φέρω referre, reportare; sic αἶρην-αι, αἶρω
 κομίζην-αι. Sic μισθώσαι est *locare*, μισθώσασθαι, *conducere*. Ita diffe-
 runt ἐγγυῆν & εἶναι. εἶναι, & εἶναι, & similia; sic πίνειν, & πίνειν
 δίνειν & δίνειν. ὑποπίνειν & ὑποπίνεσθαι. Τίθησι μὲν τὸ νόμον ὁ νομοθέτης,
 τίθενται τὸ νόμον οἱ διτάζοντες, καὶ οἱ αἰρέμενοι, legislator qui legem fert, eam
 τίθησι, populus cui fertur, & qui accipit, τίθενται. Sic δίνειν ὑποθήκῃ sive
 ἐνέχυρον dicitur debitor, qui rem suam oppignerat, at δέω dicitur
 creditor, cui res opposita est & oppignerata. Pollux, ὑποθήκῃ δέω, ὁ
 δανειζόμενος ὑποθήκῃ δέμενος, ὁ δανείζων χρέω.

Κρέω ἀποπίνειν ἀλλὰ πίνεις] Veteres nullum animal in proprios usus
 mactabant, quin ejus aliquam partem Diis consecrarent adolendam:
 hinc ἱερεῖον, quod proprie est *sacrificium*, significat etiam *quodvis ani-*
mal quod in cibum mactatur: ἱερεῖα sunt ἀπλῶς τὰ θηρία, pecudes
 quæ mactantur in usum & in esum hominis; animantes, quarum vescimur
 carnibus. Hinc ille canon in prima synodo Apostol. quo jubentur no-
 vi Christiani ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, h. e. *abstinere carnibus hostiarum,*
quæ idolis sive Diis gentilium mactata fuissent: quippe (ut dixi) raro
 admodum solebant veteres ad vescendum adhibere carnes ex majoribus
 animalibus, nisi Deo alicui immolatis: unde ἱερεῖα passim apud auctores
 dicuntur omnia animalia quibus vescebantur, ut oves, boves, fues &
 similia. Hinc αἶψα ἱερεῖα κατεδίφην, proverb. de homine impio impro-
 boque, qui animalia sc. mactaret, nec eorum partem aliquam numini
 consecraret, nec offerret; neque certe aliter sumi videtur hæc vox
 apud Homerum, in loco illo insigni *Iliad.* χ.

--ἐπεὶ ἔχ' ἱερεῖον, ἐδὲ βοεῖον,

Ἀρνύμενος, ἃ τε ποσσὶν ἀέθλια γίνεται ἀνδρῶν,

Ἀλλὰ περὶ ψυχῆς θείν' Ἑκτορὶ ἱπποδάμοιο,

quandoquidem non pecudem neque bovis pellem Captabant; Hesych.
 tamen ἱερεῖον ibi exponit κώδιον, h. e. *pellem ovinam*, quia sc. sequitur
 βοεῖον, *pellem bovinam*. Sic apud Xenoph. Polyb. aliosque historicos
 ἱερεῖα passim sunt *animantes, quarum vescimur carnibus*: non autem
sacrificia, quemadmodum sæpe per incogitantiam vertunt Interpre-

tes. Diog. Cynicus apud Diog. Laert. morem hunc epulandi in sacrificiis vellicans reprehendit, absurdum quippe esse & incongruum. Το δὲ μὲν τοῖς θεοῖς ὑπὸ ὑμεῖς, ἐν αὐτῇ δὲ θυσίᾳ κατὰ τὴν ὑμεῖς διπνεῖν, ut homines pro sanitate Diis sacra facerent, & in ipsis sacrificiis contra sanitatem epularentur: & Porphyrius inter alia, quæ adducit adversus κρεωφαγίαν, etiam hoc habet, non recte sequi nec inferri ἐκ τῆς ζωοθυσίας τὴν ζωοφαγίαν, nec si animantes in Deorum victimas hostiasque jugulentur, ideo necesse esse ut etiam in hominum esum epulasque macentur, ὅτι ἀποχῆς lib. 2. ἐκ, εἰ δαίμοσιν ἢ θεοῖς, ἢ ποτὶ δυνάμει, θυσιά π τῆς ἰμψύχων προσηκόν (διὰ τινὰς αἰτίας, εἴτε γνωστὰς, εἴτε ἀγνωστας ἀνθρώποις) διὰ τὸ καὶ θοινάσθαι ἐξ ἀνάγκης δεῖ τὰ ζῶα sed (ut diximus) hæc duo semper erant conjuncta, sacrificia & convivia, θυσίαι καὶ θοίναι, eademque animalia in utrumque usum macmata. Atque hoc argumento non male utuntur graviss. Theologi, ut probent esum carniū in usu fuisse ante diluvium, etiamsi non occurrat expressa mentio concessæ homini κρεωφαγίας, nisi post cataclysmum; sed & antea permissum fuisse humano generi vesci carnibus animalium, exinde licet colligere, quia etiam primi homines sacrificia obtulere ex Dei instituto; fuit autem hoc usitatum in sacrificiis, ut qui Deo sacrificant de altari vivant, imo etiam convivium instituant, ad carniū sacrificii partem comedendam.

Ἄλλοι πάσαι] Theophr. hunc hominem sale perspergit, quod ipse carnes; *Postquam sale asperferit.* Πάσαι est particip. aor. i. coincidens tam literatura quam accentu cum accusat. plur. foem. ab adjectivo πάς quemadmodum & πάσαν particip. præf. coincidit cum adjectivo comparativi gradus πάσων a παχὺς pro παχύτερον ut βερίων (a βεράδους pro βεράδυνον) coincidit cum particip. βερίων a βρ. *ferveo, ebullio.* Unum hoc est ex verbis in σω quæ formant fut. per σω. Nam omnia verba quartæ conjug. quæ habent σ character. formant fut. per ξ, ut περίσω, πατάσω, ὀρύσω, φέσω-ξω, νύσω-ξω, &c. pauca tantum excip. Ea sunt ἐρίσω *remigo*, σω, βερίσω *ebullio* σω & sic πάσω *aspergo, conspergo*, πάσω. His addunt nonnulli Grammat. ἰνάσω, unde ἰνάσαι aor. primus apud Hesychium, poet. gem. σ, pro ἰνάσαι, quod exp. καταχέαι, καταπλάσαι, *perfundere, oblinere*: νάσω *complano, condenso, stipo, adæquo*; cum tamen apud Homer. sit ἱναξ per ξ, ab hoc verbo, Od. Φ.

Ἀμφὶ δὲ γαῖαν ἱναξεν,---

i. e. ὀπίλασεν Hesych. *stipavit, condensavit.* Et denique λείσω *video*, de cuius tamen fut. dubitat Eustath. nam fut. λείσω est a λείω, *lapido, lapidibus obruo*; quis igitur scit annon λείσω (*video*) faciat λεύξω, inquit ille. Λεύω μὲν λείσω, τὸ λιθάσω, δι' ἑνὸς γράφειν σ, νόμος μέλλειν λείσω δὲ, τὸ βλέπω, ἐν θυσιᾷ προσφέρεται σ, καὶ πρὸς διασολῶν ἐκείνη, καὶ ὡς ἐπιστῶς εἰ δὲ τὸ μέλλον γένηται τὸ λείσω ὅτι τὸ λεύξω, τίς οἶδε; Grammat. certant, & adhuc sub iudice lis est, quanquam vestig. fut. huius verbi per simplex σ, compareat in verbali composito ἀλευσος, (*ἀόρατος invisibilis*) quod non potest servare analogiam, neque regulariter deduci a fut. λεύξω, sed a λείω: ita & simplex verbale νύσος a νάσω, i. e. *πυπλημένος, densatus*

densatus, constipatus, non potest originem suam accersere, neque agnoscere a futuro *νάσω*, sed a *νάω*. Ἄλῃ vel ἁλσὶ πιάσῃ, *sale vel salibus conspergere*, est quod uno verbo Græci dicunt *παιχεύειν*, *conaire*, *sale condire*: Proprie igitur hoc verbo utitur hic Theophr. & (ut loquuntur Grammat.) *κυριολεκτεῖ*. Nam hoc verbum *πιάσῃ* absolute, & per se positum, significat *sale condire*; Eustath. *πιάσῃ*, τὸ *ὀπιπίνειν ἅλας πρὸς παιχείαν* generaliter *aspergere*, & specialiter *salem aspergere*. Homer. in *Il.* I. v. 214.

Πάσῃ δ' ἁλὸς θείοιο.

Theocritus in *Pharmaceut.*

Πάσῃ ἅλα, καὶ λίγῃ πᾶσι, τὰ δέλφιδ' ὅσ' ἔα πιάσω,
ut Hom. *πιάσειν ἁλὸς*, ita enim lego cum cl. Heinsio, non *πιάσ' ἅλα*, ut vulgo. Lucian. *πάσῃσ' ἅλ' ἁλῶν ὅπ' τὸ πῦρ, ὡς pro ας, Ἀπικωτέροισι*. A *πιάσω* fit *πασὸν*, & *ὀπίπασεν* sunt autem *ὀπίπασα*, τὰ *ἀλφίτα*, *mola* seu *farina* quæ *insperguntur*, *cibis* puta aut *sacrificiis*. *Πασὸν* autem est *ἐντὺν* ἀλφίτοις *μιμνῆσθον*, *pulmentum farina mixtum*, subactum, & maceratum, unde forte nostrum *paste*, h. e. *massa farinae*, aqua aut vino aut melle macerata. Denique (ut de hoc verbo absolvam) *πιάσειν* in sua latitudine triplicem significationem obtinet: est enim vel vox *ἱατρικὴ*, ut *ἦπα φάρμακον πιάσαν* vel vox *μαγικὴ*, ut *Πάσῃ δ' ἁλὸς θείοιο* vel vox *ποιικιλπικὴ* aut *ὕφανπικὴ*, ut *ὦν ὃ θρόνα ποικίλα πιάσι*, *vario flores colore intexebat, inspergebat*: *πιάσειν* postremo hoc sensu est *ποικίλλειν*, ab Hebr. *פספס* *Pasas* vel *פס* *Pas*, *defecit, imminutum fuit*, quasi in frusta dispersum, dissectum, minutim dispersum, unde *פס* *frustum, particula*; & multicolore illam Josephi, & variegatam tunicam, *tunicam frustorum*, *פספסות* i. e. *versicolore*, variis particulis diversorum colorum confutam aut contextam, LXX. *χιτῶνα ποικίλον* vocant, quia *πιάσειν* est *ποικίλλειν*.

Ἄλσ' πιάσας] *Salibus conspersis*. Cum 3 igitur casibus junctum reperiemus hoc verbum, cum de salis aspergine usurpatur: cum genit. ut apud Homer. *πιάσῃ δ' ἁλὸς θείοιο* cum accusat. ut apud Theocrit. *Πάσῃ ἅλα* *insperge salem*: & cum dativo, ut hic apud Theophrast. *ἁλσὶ πιάσας*. Respergi salibus solere carnes ad earum conservationem nemo non intelligit, qui vel micam salis habet in corpore; atque hinc *ἁλς θεῖοι*, *sal divinus*, a Poeta dicitur, *διότι ὅπ' πολὺν παρμαρῖον ποιεῖ τὰ ἀλίπασα*, Eustath. quia res conservat, & durabiles facit, & a corruptione & putredine vindicat: quanquam & alias rationes illius epitheti assignant Grammatici, de quo videndus porro Plutarch. in *Symposiac.* Ab *ἁλς* fit Lat. *sal*, vel per metath. vel per prosthesin *τῷ σ*. namque derivatum a Gr. aspirato in initio, sæpe transit in *s* I at. ut antea monui non semel. Ἄλς *mare* & ἁλς *sal* 2ter differunt, quia ἁλς *mare* foemin. est, ἁλς *sal* mascul. deinde ἁλς *mare* in singul. tantum, at ἁλς *sal* in plurali sæpius, ut ἅλας, & hoc in loco ἁλσί. In hoc conveniunt, quod neutrum fere legitur, nisi forte raro, in recto sing. ἁλς, sed tantum in obliquis, ut ἁλὸς, ἁλί, ἑς, pro ἁλς, dicitur ἅλας ἁλῆος, neutrum pro *sale*. Sed ἁλῖς ἁλὸς, tanquam *δρυός*.

Ἀκόλκθον] *Servum, assecclam, pedissequum*, quem Latini a *pedibus* vocant;

vocant; ἀκόλῳδοι ἢ συνδείπνων, Xenophon. Veteres quoties ad convivium irent, ἀκόλῳδοι suos habebant, quibus inter cœnandum apophoreta tradere solebant, quæ domum suam asportarent. Etiam comites convivarum ἀκόλῳδοι dicebantur, quos (ni fallor) Horat. *umbras* appellat (*locus est & pluribus umbris*) quia ad cœnam ibant a convivatore non vocati, sed a vocatis ducti, eos viz. sequentes, ut umbra corpus: de his agit Plutarch. *Conviv.* Qu. Lib. 7. quos & σκιάς ait Græcis nominari. Unde & *canes* eos alicubi opinor vocat Martialis, canis enim ὅστις ζῶον φιλακόλῳδον, inquit Eustathius.

Lucian. in *Hermotimo*, de guloso quodam philosopho, μόνον ἀειδυμὸν παραλαβὼν τὰ κρέα, ὅποσα τοῦ παιδὸς κατόπιν ἐστὶν παραδεδώκει, καὶ σημερινὰ μὲν ὁπμιλῶς τὸ ἄπ' ἐκείνου καθεύδει, acceptis numeratisque carnibus quas a tergo stanti puero asservandas tradiderat. Ob hunc morem reservandi cibi, tradendique τοῖς ἀκόλῳδοις, nigro carbone notati erant *gluttones*, gulosi proceres. Ἀκόλῳδοι proprie sunt pueri, qui viros nobiles & honoratos honoris causa sequuntur, ab α & κίλευθ, quasi ἀμα καλ. ut ἄλοχ, &c. Οἱ ἀκόλῳδοι etiam gen. *servi* sunt aut *famuli*, quemadmodum *followers* nos vulgo dicimus. Aristoteles, τοῖς γὰρ ἀπόροις ἀνάγκη χρηδῆναι καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶν, ὥσπερ ἀκόλῳδοις, διὰ τὴν ἀδελίαν. Inopes uxore & liberis, perinde ac ministris & famulis, utuntur necessario, quia servos aliunde non habent. Sed hic vox ἀκόλῳθος pressiori & strictiori sensu usurpatur, pro eo quem nos dicimus *a lackey or page*, quæ posterior dictio (ut hoc obiter notem) videtur a Gr. παῖς derivari, mutando i vocalem in j conson. *page*, quemadmodum sæpe hanc literam legunt & pronuntiant in lingua Gallica. Martialis incivilem hanc & impudentem γαστριμαργίαν non semel nequiter tangit & fugillat: bina saltem epigrammata ad hanc rem spectantia nec possum mihi temperare quin huc adducam, tam lepida sunt & elegantia;

Omnia cum retro pueris obsonia tradas,

Cur non mensa tibi ponitur a pedibus.

quia scilicet ἀκόλῳδοι a tergo stabant, & a pedibus h. e. *pedissequi* vocabantur. Idem in Cæcilianum, lib. 2.

Quicquid ponitur hinc & inde verris:

Mammæ suminis, imbricemque porci,

Communemque duobus attagenam,

Mullum dimidium, lupumque totum,

Muræneque latus, femurque pulli,

Stillantemque alicui sua palumbum.

Hæc cum condita sunt madente mappa,

Traduntur puero domum ferenda:

Nos accumbimus otiosa turba.

Ullus si pudor est, repone cœnam;

Cras te, Cæciliane, non vocavi.

mirifice & eleganter.

Migravit in Latium vox ἀκόλῳθος, nec vox solum, sed & res & ordo. Nam *Acoluthos* ordinem quendam sacrum, unum scilicet ex septem

septem esse volunt οἱ Παπομανῆντες. Acolythorum autem officiū esse aiunt cereos ferre; sequi debent, non præire. Ita viz. fieri solet; sint ordines in Ecclesia Romana, tamen nullus est ordo.

Εὐωχῆ πῖμυ.] Ἐδῶκε δαίμονις ξείνων, — Homerus Odyss. E. 443.

Κρεωπώλης] *Lanius, carniū venditor, carnarius.* Composita ex κρέας, *caro*, habent ω in secunda syllaba; quia fiunt a genitivo contracto, κρέατος, ατος, ως. Sic κρεωνομία, *carniū distributio*; κρεωφάστος, *carnivorus*; κρεωπώλης *carniū venditor*: & tamen composita a κέρας, *cornu*, & γῆρας *senectus*, quæ nomina sunt ejusdem 5^{tæ} contractorum faciunt per ο, ut κερσπλάσης, κερσδέτων, κερσεσπον, γερσεσκέϊν, -- τερσεϊν, -- κέρματος, -- κομειν, &c.

Εἰ πὶ χρήσιμον αὐτῷ γέρονε] Valde mihi aridet Cl. Casauboni conjectura, qui pro χρήσιμον legit χρησίμου, ita enim sensus & syntaxis loci omnino postulare videntur; si quo modo illi utilis fuerit; ut π accusativi casus sit, non recti; pro πρὸς κατὰ π, si qua in re bonam illi operam navarit: aut si unquam de illo bene meruerit; quæ frequens est rogandi & obsecrandi formula. Homerus Iliad. A.

Ζεῦ πάτερ, εἴ ποτε δὴ σὲ μὲν ἄθανάτοισιν ὄνησαι

ἢ ἔπει, ἢ ἔρῃ, τὸ δὲ μοι κρήλων ἐέλδωρ.

Aristot. 2. Polit. Χρήσιμοι μὲν γὰρ ἔδεν ἦσαν. Et paulo ante χρησίμους δ' ἔσσης τῆς θεαοῦ τῆς πρὸς ἔδεν. Nam eodem modo dicunt Græci χρήσιμους ἔδεν, & χρῆσ. πρὸς ἔδεν, ad nullam rem utilis.

Ἐσηκὼς πρὸς τῷ σταθμῷ] *Libra vel bilanci assistens; stans ad trutinam.* Σταθμὸς est λέξις πολύσημος. putavi aliquando σταθμὸν hic positum fuisse pro *taberna* aut *officina carnaria*, quam κρεωπωλεῖον Græci dicunt; non autem pro *statera* aut *trutina*, quia statim sequitur vox synonyma ζυγὸς in eadem sententia: & omnino infrequens est minimeque auctoribus usitatum in eadem periodo duo synonyma pro eadem re adhibere. Sed profecto σταθμὸς nunquam (quod scio) ponitur pro *taberna* aut *officina mercatoria*, in qua merces venales prostant, sed vel pro *diversorio* aut *stabulo*, vel *caupona*, vel etiam pro *casa pastoritia*, seu *tugurio rustico*, pro οἶκῳ ἀγροικῷ, ut apud Homerum sæpe: unde σταθμὸς ποιμνῆϊος, *stabulum* vel *tugurium pastorale, casa pastoritia.* Iliad. B.

Ἡὺτε μυιδῶν ἀδινάων ἔθνεα πολλὰ,

Αἱ τε κατὰ σταθμὸν ποιμνῆϊον ἠλάσκεσθον

Ὡρῇ ἐν εἰσθενῇ, ὅτε τὸ γλῶσος ἀγλαὰ δειύει.

Et alibi Iliad. Π.

----- Ὡς ὅτε μῦσαι

Σταθμῷ ἐνέθεσθαι πτερυγῶν κατὰ πύλας.

Ubi iterum habemus eandem parabolam & similitudinem a muscarum gente desumptam. Ita enim grandis ille vates, & sublimis ille aquila poetarum, non semel ad muscas descendit, & a rebus etiam infimæ minimæque naturæ comparationes adducit. Sed σταθμὸς hoc in loco aliud est viz. πλάστιγξ, *bilanx, libra*, seu totum illud instrumen-

tum quo res appendimus & ponderamus; idem quod ζυγός, τρυπάνη, τάλανον nam hæc quatuor ζυγός, σταθμός, τρυπάνη, τάλαντον, συνωνυμῶσιν ἀλλήλοις, ut loquuntur Grammatici; quanquam ζυγός hoc in loco strictius sumi videtur, viz. synecdochice pro altera lance in qua res pensiles imponuntur.

Ὅσ' ἐν εἰς τὸ ζυγὸν ἐμβάλλειν] *Os in lancem injicere*: & cui bono? certe carne opus est, si satur esse velis: sed hoc nimirum est μῆλον ἐρεδός, os inter carnes. Et merito iste canis ossa quærit, ὁ ἀναιχισίῳ, ὁ κυνός, κυνώπης, κυνός ὄραματ' ἔχων viz. totus est hic homo æs & os, mala mens, malus animus, dura frons, dura lingua, æs in fronte, os in manu: ac, si carnem non possit, saltem os aliquid per vim aut fraudem, aut impudentiam, a macellario extorquebit: igitur tanquam mantissam, & ἐν προδότηκῃς μέρει, præter debitum cibi pondus, ne nihil lucretur, saltem ὅσ' ἐν εἰς τὸν ζυγὸν ἐμβάλλει quod videtur proverbialiter dici posse πρὸς δὲ δυσώγης πνός, de duro, & sordido, & avaro emptore; saltem ossiculum plus æquo obtinebit. Longe alia ratione, impudens quidam nebulo lanionem mercibus suis aliquando emunxit & fraudavit, eumque inter emendum παρεκρέσατο fabulam, prout accipi, vobis impertire non gravabor: Impudens quidam & aheneæ frontis homuncio (qualem hic describit Theophrastus) dum iter faceret, forte in lanionem incidit mercatum euntem cum suis carnibus; rogat quanti bovinas venderet; duo drachma pondo, respondit ille; tum nebulo, esto, inquit, da mihi tot pondo carniū, & habebis pretium, quod petis, in numerata pecunia. Tum ille carnes una cum ossibus (uti fieri solet) in lancem imponere, & appendere: at vero (inquit ὁ ἀναιχισίῳ) ego non pro ossibus, sed pro carnibus tantum, pactus sum, simulque omnia ossa denudare & abjicere, donec macellarius perdita hominis fraude & impudentia pactum redimere cogeretur. Hoc non erat ὅσ' ἐν εἰς τὸ ζυγὸν ἐμβάλλειν, sed ὅσ' ἐκ τῆς ζυγὸς ἐκβάλλειν, utrobique tamen per ἀναιχισίαν & impudentiam.

Εὖ ἔχῃ] *Bene habet*. Plene & ἀτελῶς alioquin in hujusmodi disjunctiva oratione hæc phrasis, seu formula, εὖ ἔχῃ, eleganter sæpe reticetur ἐλλειπτικῶς quod ἀναιχισίῳ Gr. vocant, & est χῆμα τὸ βραχυλογίας, cum præteritur ἀπόδοσις sive membrum illud quod priori respondeat. Talem λόγον ἀναιχισίῳ habemus in Evang. Luca c. 13. v. 9. Καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν, subaud. χαλῶς, vel εὖ ἔχῃ (ita enim nos sensum supplemus in versione nostra vernacula) sin minus, εἰ ὅ μὴ, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψῃς αὐτὸν. Simile illud Aristoph. in Pluto. Καὶ μὲν ἀποφύγω μόνῳ Ἀγαθῶν ἀπάντων ἔσσαν αἰτίαν ἐμὲ ὑμῖν, subaudi, ego vice-ro-vel-bene est, εἰ ὅ μὴ, ποιείτον ἔσῃ. Homerus Iliad. A. 135.

Ἀλλ' εἰ μὲν δώσῃ γέρας μαγάθυμοι Ἀχαιοὶ,

Ἄρσαντες κατὰ θυμὸν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται.

deest, bene erit, ita ego acquiescam: sequitur enim Εἰ δέ κε μὴ δώσῃ, Claudicat syntaxis, inquit Eustathius, χαλαρεῖ ἢ σύνταξις, καὶ μάλιστα ἐκ ἀρεμῆς ἐκ ἀπέρπεισαι. Thucydides, Καὶ εἰ μὲν συμβῇ ἢ πείσῃ, Siquidem succederit conatus, bene erit, ita scilicet res fuerit confecta. Sophocles, Εἰ μὲν τις ἔν ἔξειπεν· εἰ ὅ μὴ, λέγει. Siquis exierit, bene est; sin minus,

τα dic. Thucydides iterum, lib. 4. Ἦν μὲν ἀντεκπεῖν ἐδέλωσι σφισιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· εἰ δὲ μὴ ἔστι. Xenophon K. Π. lib. 8. in oratione illa quam Cyrus habuit ad filios paulo ante mortem, Εἰ μὲν ἔν ἐγὼ ὑμᾶς ἐκταῖς διδάσκω οἷος χρὴ πρὸς ἀλλήλους εἶναι, bene est; εἰ ὅ μὴ, ἔστι. alibi tamen, viz. lib. 7. ejusdem operis, idem Xenophon ἐντελῶς posuit, in hujusmodi sententia, εἰ ἔστι· quanquam doctissimus vir Hen. Stephanus in illum locum suspicatur verba, εἰ ἔστιν, ex Scholio in textum irrepsisse.

Χολίκιον] *Intestinum*; est diminutiv. a χόλιξ, quasi dicas *intestinulum*. Sunt autem αἱ χολικαί, τὰ ἐντερά, idem quod χολάδες. Aristoph. in *Pace*,

Ὅσον ῥοφήσις ζαμὸν ἡμερῶν τοιῶν,

Ὅσας ὅ κατέδην χολικὰς ἐφθὰς καὶ κρία·

ubi Schol. χολικὰς exponit τὰ τῷ βοῶν παχέα ἐντερά, *crassa bouum intestina*. Ammonius inter χολάδες & χολικὰς sic distinguit, ut χολάδες sint τὰ ἐντερά, *intestina*, & χολικαί, αἱ τῷ βοῶν κοιλίαί, *bouum ventres*. Χόλιξ ergo erit *omasum*, *echinus*, atque ita χολίκιον hoc in loco vulgo reddere licet *a tripe*. Plerique tamen Grammatici hæc duo nomina confundunt, ita ut idem prorsus significant αἱ χολικαί, & αἱ χολάδες, viz. τὰ σπλάγχνα, ἐντερά, *intestina*. Homerus *Iliad.* Φ.

Γαστέρα γάρ μιν τύφε παρ' ὀμφαλὸν, ἐκ δ' ἄρα πάντα

Χυῖτο χαμαὶ χολάδες.

Sauciavit eum in ventre juxta umbilicum, effusa autem humi sunt omnia ejus intestina. Dicuntur autem intestina χολάδες, παρὰ τὴν χολήν, inquit Eustathius, quia flava bilis in illa confluit, ἐπεὶ εἰς αὐτὰ συρρεῖ ξανθὴ χολή· vel παρὰ τὴν κοιλότητα *a cavitate*, οἷον κοιλάδες· vel παρὰ τὸ κόλον *a cibo*, αἷς τῷ τροφῆς δοχεῖα, quia ciborum sunt receptacula. Hesychius, χολάδες· τὰ ἐντερά, παρὰ τὸ καχαλᾶν, quasi χαλάδες, quia intenduntur ἢ remittuntur sive laxantur, pro copia cibi, aut inopia.

Θία ἀγοράσις] *Spectaculum emere*, h. e. locum aut sedem in theatro, soluto pretio, quod *lucar* vel *lucare* Latine dicere licet, a nemonibus & lucis, in quibus sacra & solemnia Diis fiebant; Græce θεωρεῖν χρήματα, de quibus ad Demosthenem. Gratis in theatro ludos spectare non licebat, uti nec apud nos, cum ludī erant: nunc enim non nisi sævus ludus est in hoc belli theatro. Sed Athenis (inquam) *lucar* pendi solitum ab iis, qui locum in theatro habere vellent. Hunc morem τὸ ἀγοράζειν τὴν θίαν sive *emendi loci in spectaculis* primus introduxit Pericles, quem aiunt primum fecisse τὰς τόπας ἀγῶντας. Atque utinam soli loci in theatro essent τόποι ἀγῶνται, nec ulli alii loci nec in Ecclesia nec in Republ. unquam essent promercales neque vendibiles! Pauperes, & quibus res erat angusta domi, ne iis nimis angustum esset etiam theatrum, certam pecuniam de ærario viritim sumebant, ut haberent unde possent summam illam facere, & locum sibi ad spectandum sumere, quod θίαν ἀγοράζειν vocabant. Hinc tam multa legimus apud Demosth. de pecuniis theatricis; de quibus non alienandis, neque intervertendis, tanquam pro aris & focis, contendebant plebs Atheniensis; spectandi pretium pendebatur redemptoribus theatri, qui Græcis θαλασσοῦναι, & θελοσπῶλαι dicebantur: ii enim

extructo theatro sedes, five locos, spectatoribus vendebant, unde dicti διηροπώλαι, οἱ διὰν ἀπομιθουῦντες, inquit J. Pollux. Merces autem hæc, seu pretium ipectaculi, erant 2 oboli. Aristoph. in *Vespis*, 1184.

Ἐγὼ δὲ τειρόμενα πώποτ' ἔδαμῃ,

Πλὴν ἐς Πάρον· καὶ ταῦτα δὴ ὀβολῶ φέρον.

Schol. ἰκρίοις θεωρεῖντες τὰς δύο ὀβολὰς παρῆχον. In festis & feriis Græcorum (quo tempore solemnia & spectacula exhiberi solita) magna hominum turba & frequentia (uti fit) ex vicinis populis Athenas confluere solebat: Atque hæc omnis peregrinorum confluges apud amicos, quibuscum jus hospitii esset, ex more divertebat. Cives igitur, & incolæ, hospitibus suis hac in re providebant, iisque locos in theatro parabant. Sensus igitur hujus loci est, *Solet iste ἀναίχιωτος, cum pro hospitibus suis διὰν ἀρεσάζῃ, etiam sibi & domesticis suis providere, ex aliena viz. pecunia.* Siquidem ex illo pretio quod ejus hospites pro lucari solvunt redemptoribus theatri, ipse & pueri, & pædagogus, gratis fruuntur spectaculo: atque hoc est quod ait Theophrastus, μὴ δὲς τὸ μίρη. Ita vel hospites ejus plus quam par est pro spectaculo pendunt, vel Theatropola minus accipit: utrinque impudentissimus hic homuncio & rem pariter & fraudem facit.

Χαλκία] Erant vasa balnearia, ænea, vasa sc. magna, & vasti oris, in quibus aqua balneorum cal fieri solebat: aliquando per simplex, χαλκίον & sic apud Pollucem, ubi agit de supellectile balnearia (ex vetere Comico) Ὅς τις πύλον ἥκεις ἔχων, καὶ χαλκίον, ἐν τῷ λουτρῷ. Atque ita in N. F. τὰ χαλκία pro aramentis, seu vasis æneis, — βαπτισμὸς ποτηρίων, καὶ ξισῶν, καὶ χαλκίων, Lotiones poculorum, & sextariorum, & aramentorum. Vitruvius in balneorum fabrica 3 ænea super hypocaustum vult componi; unum caldarium, alterum tepidarium, tertium frigidarium. Corrupta Græcia hujusmodi vas κεκέμειον appellat, a Lat. *cucuma*: Martialis, *Cucumam fecit Otacilius*. Arrian. *Epictet.* L. 3. C. 22. p. 317. Δεῖ αὐτὸν κεκέμειον ἔχειν, ὅπως τὸ θερμὸν ποιήσῃ τῷ παιδίῳ, ἢ αὐτὸ λούσῃ εἰς σιγῆφω. Interpr. Fornace illi opus est; potius, *cucuma*, h. e. æneo seu vase balneario, in quo caldum pueri faciet, ut lavet in cymbio, εἰς σιγῆφω, pro ἐν σιγῆφῳ, ubi σιγῆφῳ & κεκέμειον videntur idem esse, ita ut posterior vox priorem explicet, & addatur ἐξηγήσεως χάριν.

Βάψας ἀρύττειν, βουόνθ' τε βαλανέως, αὐτὸς αὐτὴ καταχέει] Vas in aquam immergit, intingit, ipseque sibi infundit; balneatoris aut mediastini hoc opus fuit, lavantem in balneo aqua perfundere; quod viz. paulo honestior, & cui mica esset modestiæ, facere erubesceret. Ut εἰ βαλανεῖς, balneatores, in balneis, sic οἱ βαλλῖωνες vel lenones, οἱ πορνοδιάκονοι, aquarii, qui domo in lenonia hoc ministerium sustinebant; unde βαλλῖωνες, Lat. *balliones*, dicti lenones παρὰ τὸ βάλλειν ὕδωρ, ab aqua jacienda & effundenda: aquarioli, qui meretrices lavantes aqua perfunderent, quos Græci etiam ψευχῆτας & παρχήτας vocant, dicti & baccariones, a bacarione seu bacrione, quod vasis erat genus, Lat. *trulla*, quam ἀρύττειν hic appellat Theophrastus; Gloss. *Baccario*, πορνοδιάκονος. Vase hoc aquam in balneis hauriebant mediasti-

ni, quam super lavantes jactarent & funderent, ad eos perfundendos, & eluendos; atque hinc *baccariones* aquarioli dicti, qui hujusmodi munus obibant in domo lenonia, & lavantibus meretriculis ministrabant in aqua effundenda. Et videtur omnino βαλανεύς & --εἶον dici ab hoc ministerio injiciendi & infundendi aquam lavantibus, ἀπὸ τοῦ βάλλειν seu προσβάλλειν τὸ ὕδωρ nam προσβάλλειν ὕδωρ in balneis, idem quod προσαντλεῖν, quod opus faciebant balneatores. Ἀρύταινα ergo *trulla*, *haustrium*, *baccario*. Pollux, de instrumentis balneatoriis, hæc recenset, ἀσάμινδον, πύelon, κρενόν, ἀρύταιναν, ἀρύβαλλον ἀρύβαλλον, παρὰ τὸ ἀρύειν καὶ βάλλειν τὸ ὕδωρ.

Βάψας ἀρύταιναν] Elliptice & compendiose dictum pro βάψας ἀρύσαι τὸ ὕδωρ, vel β. α. καὶ ἀρύσαι τὸ ὕδωρ, καταχέου. Sed non minus crebræ quam elegantes sunt apud Atticos auctores hujusmodi Ellipses & βραχυλογία. Et videtur Theophrastus a præceptore suo Stagirita compendiosum hunc loquendi morem didicisse: passim enim in Aristotele observare est istiusmodi concisas & ellipticas locutiones, de quibus alias fortasse commodior erit dicendi locus.

Ἀρύταινα] Ἀντήλημα, Lat. *haustrium*; vas ad aquam hauriendam. Joh. 4. Οὐτ' ἀντήλημα ἔχεις, καὶ φέρεσθαι βαδύ· nescio si sententia, quomodo sponte sua numeros veniebat ad aptos. Nonnus κείδον ἐλκυσῆτα ibi vocat τὸ ἀντήλημα, & totum illum locum sic eleganter παραφράζει,

---Σὺ γὰρ προχρεῖσθαι κύκλω

Οὐ κείδον ἐλκυσῆτα φέρεις, ἢ χοῖνον αἰρείεις

Ὅφρα βυθὸς χαλάσειας, ὑποβρυχίων ἀπὸ κόλπων,

Χερσὶν ἀμοιβάοισιν ἄγων μετανάστον ὕδωρ,

Καὶ φέρεσθαι βαδίτον---

Herodotus, ni fallor, κηλένιον appellat hujusmodi instrumentū a κῆλον, κῆλον *lignum*, quia ex ligno fiebat. Gr. vocem ἀρύταιναν etiam Lat. retinuerunt, dicunt enim *arytenam* hujusmodi vas, quo aquam & vinum, aut jusculum haurimus; generale enim hoc nomen est. Festus de Verb. sign. *Arytenam* sive *arytenam* vas ab hauriendo sic appellabant. Ita viz. Lat. qui tot vocabula ex Græcis fontibus hauriunt, etiam vas ipsum, quo haurimus, indidem mutantur: communiter ἀρύτ. *trullam* vocant, quæ & ipsa vox Gr. est, Græcamque habet originem; est enim vel a Gr. τρυβλίον, vel quasi τρύλλα. *Trulla* enim *troulla*, *inversum* pro *torulla* (inquit Scalig.) *dimin.* a τρυλή· est autem τρυλή τὸ κινητήριον τῆς χύτρας, quæ & *trua*, vulgo *ladle*; unde & *truaire* τὸ κινεῖν apud veteres. Ἀρύταινα igitur Gr. generalis vox est, & significat omne instrumentum, cujus usus est ad hauriendum aliquid ex aliquo vase, vel in balneis, vel in culina, vel in mensa; Lat. *trulla*. Plautus,

Lances detergam omnes, omnesque trullas hauriam,

Martial.

Clinicus Herodes trullam subduxerat agro:

Deprensus dixit, Stulte, quid ergo bibis?

Ἀρύταινα ab ἀρύτω *haurio*: 4 aut 5 sunt vocabula synonyma hujus significationis, omnia ab hoc verbo derivata, ἀρύβαλλον, ἀρυτήρ, ἀρύ-

σιχθ, ἀρυστήν, ἀρύττειν, omnia ab ἀρύτω *haurio*, quod alterum est verborum in τω, hujus formæ & analogiæ: duo enim tantum sunt hujusmodi verba, *viz.* Attica facta a verbis in υω, ἀρύω ἀρύτω, & ἀρύω ἀρύτω. Peculiare est hujus nominis ἀρύττειν, ut a verbo derive- tur. De nominibus ergo hujus terminationis hæc Regula observe- tur. Nomina foemin. in αινά hyperdissyllaba ab aliis nominibus deri- vantur, *viz.* vel a nominibus in ων, eaque plura; ut a λίων, λίαινα, α δρεκων-αινα, α λίκων-αινα, α διερέπων-αινα. vel a nominibus in θ, eaque pauciora; ut α λύκθ-αινα, α Θεός-Θέαινα, α γνάθθ-αινα, (notatur τρίαίνα α τρεῖς) unicum jam excipitur, quod a verbo deducitur, ab ἀρύτω, -ττειν.

Αὐτὸς αὐτῷ καταχέει] Sibi ipsi infundere aquam, sc. περιμιμῶς u- surpari potest, cum αὐτοδιακονίαν exprimere volumus. Et certe Græci paræmiographi proverbium habent huic non dissimile. Ἐμαυτῷ βαλα- νεύσω, Ipse mihi balneator ero. Zenob. Ἐμαυτῷ βαλανεύσω, περιμῖα οἰονεῖ, ἑμαυτῷ διακονήσω λέγεται ὅ, ὅταν ὁ βαλανεύς νοθρεύηται, καὶ ἑαυτῷ πρὸ λαμβάνῃ τὴν ἀρύττειν, καὶ διακονῇ. Utitur hoc adagio Aristoph. in *Pace*. Ἀλλ' εἰ ταῦτα δοκεῖ, καὶ γὰρ ἑμαυτῷ βαλανεύσω.

Hinc in Sacra Lingua aquam manibus infundere, pro famuli chara- ctere usurpatur. Ita enim describitur Elizeus in *Hist. Regum*, filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliæ, h. e. qui ministrabat Eliæ, eique famulus fuit: est enim proverbialis quædam locutio, qua una actio servilis, eaque maxime usitata, pro toto ministerio synec- dochice ponitur: Ministerium Eliæ describitur a quadam parte per synecdochen. Nec enim tantum abluebat heri sui manus, ve- rum alia quoque officia illi impendebat: Martyr in locum.

Καταχέει] Inter alia significat etiam λοιδορεῖν, κακολογεῖν, maledicere, convitiari, quasi perfundere aliquem convitiis; quod & πλυῖεν, & κα- ταπλυῖεν, eodem modo Græci dixerunt. Hesych. καταχέει κακολογῇ. Ut ergo supra Theophr. hominem istum ἀνείχωντον, hoc monstrum im- pudentiæ, multo sale perspergit, quod ipse sale respergere soleat; ita hic eundem καταπλυῖει & καταχέει, quod soleat ipse αὐτὸς αὐτῷ καταχέ- αδι, ipse se aqua perfundere, ad vitandos sumptus balnearios; impu- denter id quidem, & nequiter, & insolenter. Cæterum ab hoc ver- bo καταχέει dicitur κατάχρηλον, instrumentum supellect. balneat. idem opinor quod ἀρύττειν, vas quo aquam infundunt, vel perfundunt la- vantes. Meminit J. Pollux & Hesychius qui exp. βαλανευτικὸν σιγφίον.

Οὐδὲ μὲν σοὶ χεῖρ.] No thanks to you; ita enim nos in lingua nostra vernacula Græcam hanc phrasin, quemadmodum & multas alias tot- idem fere verbis retinemus. Tota ἀνείχωντία impudentissimi hujus nebulonis huc tendit, *viz.* πρὸς τὰ λείπτα, ut rem faciat, & lucrum quæstumque comparet: est enim εἰς χρὸς ἐνεκα κέρδους, ut supra in defi- nitione. Ut igitur supra in spectaculis, ita hic in balneis, eadem fronte se gerit. Gratis spectavit ludos in theatro, nulla soluta stipe neque mercede pro lucrari; atque ita hic gratis lavat, nullo soluto pretio balneatori; utque ibi theatri redemptorem, ita hic balneato- rem sua mercede emungit atque defraudat. Quod ut aliquo saltem præ-

prætextu faciat, ipse sibi aquam solet infundere αὐτὸς αὐτῷ κατὰ χεῖρα, aquarioli seu balneatoris officium sibi ipse præstat; & discedens dicit τῷ βαλανί, ἡ δὲ μὲν σοὶ χάρις. Et quid tandem is solvet, qui grates non persolvat? quanquam certe non admodum grandi pretio ei constitisset lavatio, etsi debitam mercedem balneatori pependisset; nisi forte Athenis cariores tum essent thermæ, quam Romæ. Romæ enim non nisi unum quadrantem pro balneatico solvebant, homines saltem plebei; itaque ibi ὁ ἀντίχωντ' pro uno æreo nummulo æream suam frontem lavasset. Docet hoc nos M. Cicero, Orat. pro Celio, de Clodia, Nisi fortemulier potens quadrantaria illa permutatione familiaris facta erat balneatori; & Horatius in Sat.

—Dum tu quadrante lavatum Rex ibis.

Pretium quod pro lavatione in balneo pendeatur Balneaticum dixere Romani recentiores. Gloss. L. Gr. Balneaticum: Βαλανικόν. ut & Martiaticum, quod milites accipiebant stipendium; & synodaticum, quod ad synodum convenientibus viatici nomine præbetur.

C A P U T X.

Περὶ Μικρολογίας.

Mικρολογία] Indecora tenacitas sive sordida parsimonia; & est species τῆ ἀνελουθείας, sive avaritiæ; multiplex enim hoc vitium est, & in varia genera partitum; uti videre est apud Philos. 4. Ethic. ad Nicom. Μικρολόγ' (si primam originem & vim vocis spectemus) est proprie qui μικρὰ πρὸς γὰρ λόγον ποιεῖται, qui parvæ rei rationem habet; nec enim facile ostendi potest, quid aliud λόγ' in hac compositione significet: qui rem parvam in pretio habet, & magni æstimat; vel, qui sordide rationes init, & de rebus minimis computum & calculum ponit. Μικρολ. igitur illa species avaritiæ est, quæ non tam in accipiendo modum excedit, quam in dando deficit; μικρολ. sunt, qui non τῇ λήψει ἐσθλὰ λαμβάνουσιν, sed τῇ δόσει ἐλλείπουσιν, qui non aliena appetunt, sed suis tantum servandis student, quibus tanquam sacris parcunt. Hi sunt quos Græci vocant κίμβικας, φειδωλὰς, γλιχρὰς, κσιπὰς & σκνιπὰς, κυμνοπεῖστες & ῥυπαρὰς, καρδιαμογλύφες, ῥυποκονδύλας, τρυσιβίτες. quæ omnia vocabula figillatim evolvere jam non vacat; unicum tantum excerpam, viz. ῥυποκόνδυλ' ῥυποκ. (inquit Chiliastes) a Gr. dicitur homo sordidus & impendio parcus; ducto cognomine ab iis, quibus sordes in unguibus resident, nec tantillum sumptus facere volunt, ut tonsori dent nummulum qui eos repurget. Ρόπ' proprie sunt sordes, quæ in summis manuum & digitorum unguibus colliguntur; κόνδυλ' est articulus, sive nodus digitorum: extremas igitur sordes hæc vox significat, adeoque hominem perparcum & impense sordidum, qui ne gry quidem i.e. ne ipsas quidem unguium & digitorum sordes libenter πρὸς αἶψαν aut perdere sustineat; qui (ut

inquit

inquit Hom.) εἰδ' ἄλλα δοῖν, & (ut Theocritus) εἰδὲ καὶ ἰὼν ἀποτρίψας πρὸς
 δοῖν valde enim profusi & liberales sunt Græci erga hos avaros, &
 mire luxuriant in eorum sordibus exprimendis. Philosophus 4. Eth. 3, ubi
 agit de hac metropoli vitiorum (quemadmodum eam vocavit Diog.)
 viz. avaritia, 3 aut 4 horum nominum congeffit; φειδωλοὶ, γλιχρὸι,
 κίμβηκες, πάντες τῇ δόσει ἐλλείπουσιν & paulo post, τέτων ὃ καὶ ὁ κυμνοπείσης,
 καὶ πᾶς ὁ ποιῇ τὸ. Latini etiam imitantur copiam Gr. dum dicunt *ava-*
ros, deparcos, tenaces, sordidos, strictos, aridos, &c. in exprimendo
 hoc vitio etiam lingua nostra Græcam sequitur, sed longo intervallo:
 dicimus enim hominem μικρολόγον & κυμνοπέσιον, *nip-cheese, pinch-penny,*
cluch-fist, &c. Obscura sane hæc vox est ρυποκόινδον, nec tonsori-
 bus nota, nec (ut opinor) ad tonsores quicquam pertinet: nec
 enim mihi placet omnino ista hujus vocis ratio quam affert Erasmus,
 hominem viz. impense sordidum, & præparcum, ρυποκ. sic dici a
 parcendis sumptibus tonsoriis, quia viz. nec tonsori nummulum dabit ad
 repurgandas unguium sordes: neque enim tonsoris id munus est pur-
 gare digitos, aut ungues secare, sed crines; certe ρυποκ. dicitur ab-
 solute & simpliciter homo sordidus, a sordibus sc. quæ manibus ad-
 hærescunt, nullo respectu habito ad tonsorem aut ejus mercedem. Lu-
 cian. Dialogo cui tit. *ψυρ. Trag.* deambulabam (inquit) in Ceramicō,
 ἐποῶν ἅμα τῷ Μνησιδέει τὴν μικρολογίαν, ὃς ἐκκαίδεκα θεῶς ἰστίων, ἀλεκίρυόντα
 μόνον κατέδυσε, γέροντα κακῶν ἤδη καὶ κορυζῶντα, 16 Diis epulum præbens,
 unicū gallum immolavit, eumq; vetulum. Siracides 14. 3. Ἄνδρες μικρο-
 λόγοι καὶ καλὸς ὁ πλεῖστος, Viro sordido & tenaci divitiæ non sunt bonæ.

Φειδωλία] Tenacitas, parsimonia, parcendi studium; & semper in
 malum sumitur; a φειδωλός, parcus, tenax; quæ vox etiam plerun-
 que in vitium, aliquando tamen est sobrius, modestus, temperans. Sic
 γλαῦσας φειδωλῶν dixit Hesiod. linguam temperantem;

Γλαῦσας τοὶ θεοὶ καὶ εἰς ἀνθρώποις ἀρετῇ

Φειδωλῆς, πλείη ὃ χάρις κατὰ μέτρον ἰσχύος.

Sed cum de persona dicitur φειδωλός, semper in pejorem partem su-
 mitur, & significat τὸν μικρολόγον. Atque sic differunt φειδωλία &
 φειδωλός, (ut λητὴ quartæ contract.) φειδωλία semper in malum sonat,
 denotatque sordes & parsimoniam: at φειδωλός plerunque in meliorem par-
 tem sumitur. Sic in illo celebri hemistichio Hesiodi,

Δεινὴ δ' ἐνὶ πυθμῶνι φειδωλή,

Sera in fundo parsimonia; ubi honesta & laudabilis parsimonia aut li-
 cita intelligitur, quæ etsi in summo acervo, vel in medio vasis pro-
 fuerit, at certe in imo & fundo sera est & inutilis. Φειδωλός apud Hom.
 Odyss. E. 92, est εἰλεῖται, misericordia, temperantia, abstinentia;

Κτῆματα σαρδαπέχουσιν ὑπερβόιον, εἰδ' ὅπῃ φειδωλός,

Opes consumunt immodice, nec sibi temperant, nec ulla est temperantia;
 nec abstinentia. Alibi idem poetarum princeps pro φειδωλός habet
 εἰδωλός, -μηνδ' ἐπὶ δ' ἔργον ἔστω φειδωλός. Tria igitur hæc nomina conjugata
 sunt, & synonyma, φειδωλός, &-λίαν, a φειδωλός, parcus, tenax, avarus,
 vel

vel potius contra, adjectivum φειδωλός a substant. φειδῶ, addendo λ@, quæ frequens est terminatio paragoga adjectivorum apud Græc. De hoc igitur nomine φειδωλός (quantum ad ejus derivationem & accentum) hæc 2 Reg. observentur. 1. Adjectiva omnia hyperdissyllaba in λ@ desinentia (ubi illud λ non est de radice thematis) fiunt a futuro primo activo, mutando σω in λ@, habentque η in penultima ut a ριγίω-ήσω ριγίλός, *horrendus*, καταρμηλός a σιωπάω-ήσω σιωπηλός, *taciturnus*; ab ἀπατιάω-ήσω ἀπατηλός, *fallax*. Sic ὑψιλός quasi ab ὑψέω-ήσω, etsi non leg. hoc verbum nisi in tertia circumflexorū. Duo tantum hujus formæ observavi, quæ verbalia sunt a tertia præter. pass. viz. ἐξιπλός, *exoletus*, *evanidus*, ab ἔξιμι exeo, *evanesco*, tertia præter. pass. ἔξιπαι, unde ἔξιπιέ@, & ἐξιπλός, Etymol. παρὰ τὸ ἐξιέναι τῆ δόλῃ & αἰχιωτῆλός, *rudiculus*, *verecundus*, a tertia præter. ἤχιωται, ab αἰχιωύμαι. Duo alia sunt in λ@ terminatione desinentia, quæ habent ω ante λ@, ea sunt ἀμαρτωλός, pro ἀμαρτηλός, ab ἀμαρτίω-ήσω, & φειδωλός a φειδῶ, quod solum a nomine derivari videtur, cum cætera omnia adjectiva hujus terminationis fiant a verbis. Porro de accentu sit hæc altera Regula: Omnia hujusmodi adjectiva in λ@ sunt oxytona, ut σιωπηλός, ἀπατηλός, ὑψιλός, ἀμαρτωλός, φειδωλός. hæc imitantur Πακτωλός & Αἰτωλός. in quibus tamen λ est de radice & substantia thematis.

Διαφορά] Διαφέρειν idem aliquando est quod συμφέρειν, *prodesse*, *interesse* (ut *interesse* Lat. est & *differre*, & *prodesse*) διαφέρει μοι τέτε vel τῷτο, *hoc mea interest*, *hoc ad rem meam spectat*, *hoc mihi utile est* & *conducibile*. Ita hoc verbo usus est Justin. Martyr Parænetico, loquens de libris Judæorū, καὶ αὐτοῖς, ἀλλὰ ἡμῖν ἢ ἐν τέτῳ διαφέρει διδασκαλία, *non iis, sed nobis eorum doctrina prodest, conducit*: τὸ δὲ παρ' Ἰσδαίοις ἐπὶ καὶ νῦν τὰς τῇ ἡμετέρᾳ θεοσεβείᾳ διαφερέσας σώζεις βίβλους, *divinas precepsas scripturas* ἔχοντες τὸ διαφέρειν ἡμῶν γέγονε. Hinc τὸ διαφέρειν, idem quod τὸ συμφέρεν, τὸ λυσιπλῆς, *id quod cuique expedit*, & *conducit*, *id quod cuiusque interest*. Inde τίκοι ἐκ τῆ διαφέρειν@, vel ἐκ τῆ διαφορά, *usura pro eo quod interest*; quod & nos vocamus *interesse*. Aristot. Πλεονεξία πρὸς τὰ συμβόλαια, παρὰ τὴν ἀξίαν αἰρεμένη τὸ διαφέρειν, *pleonexia est circa contractus, plus quam par aut iustum est, pro eo quod sua interesse putat, accipiens*. Idem Oeconom. 2. Τῷτο γὰρ αὐτῷ τὸ διαφέρειν εἶναι τὸ αὐτῷ εἶναι τὸ ἐμπόριον, καὶ μὴ ἐκεῖ. *Ipsius enim interesse, emporium istuc potius esse, quam illo loco*. Julianus Epist. 10. Τὸ διαφέρειν κατανοήσατε, πόσας μὲν ὑμῶν ἐπαίνας ἔχοντες τότε, *Quantum intersit considerate*. Thucyd. Lib. 1. Δηλώντες μὲν καὶ ἑπὶ ἑτέροις ὀλίγα διαφέρει, μέγιστα δὲ λιμῶν τὸ εὐργεῖν, &c. *demonstrantes cum alia non pauca, quæ suæ Reipub. vehementer interesse dicebant, tum vero præcipue quod a portibus arcerentur*; διαφέρει igitur *commoda, emolumenta*. Jam quia uniuscujusque commodum, five id quod cuiusque interest, pecunia æstimat (μετρεῖται γὰρ πάντα νομίσματα, inquit Philos.) hinc τὸ διαφέρειν apud Aristot. aliosque Atticos scriptores etiam pro pecunia sumitur. Athen. Lib. 3. Διαφέρειν πᾶσι ἐταῖροις δίδοναι τοῖς πίνεσιν, *certam pecuniam bibentibus dari constituerunt*. Aristot. lib. de virtut. in def. τὸ ἐλευθεριότη@ καὶ τὸ βοηθητικὸν εἶναι ἐν τῷ διαφέρειν, καὶ τὸ μὴ λαβεῖν ὅ-
θεν

δεν μὲν δὲ ἑῷ *aliū juvare pecunia*. Dionys. Halicarn. lib. 4. τὸ ἴσον
 διάφορον ὁ πένεταλθ' τῷ πλεσίῳ κατέφερε, eandem pecuniam pauperrimus
 ac dives conferebat. Sic passim in libris Hist. Maccab. διάφορον legi-
 mus pro pecuniis, ut lib. 2. cap. 4. πρὸς τῶτον γὰρ ἦν ἡ τῆς διαφορῶν
 πρᾶξις, ad hunc enim pertinebat pecuniarum exactio; & cap. 3. ὥστε τὸ
 πλεῖστον τῆς διαφορῶν ἀναριθμητὸν εἶναι, i. e. τῆς χρημάτων, & sic alibi. Quo-
 niam vero sumptus & impensæ in pecunia fiunt, hinc τὸ διάφορον pro
 sumptu etiam & pretio & impensa sumitur. Sic apud Aristot. lib. De
 Virtut. μὴ κατὰ καιρὸν ποιεῖν διάφορον, sumptum in tempore non facere:
 atque ita hic φειδωλία τῆς διαφορῶν, est nimia parsimonia in sumptu facien-
 do; id quippe solum agit, id solum curat ὁ μικρολόγος, ut parcatur
 sumptui. Epictetus Enchir. cap. 32. δὲς οὖν τὸ διάφορον, εἰ σοι λυσιτελεῖ,
 ὅσον πωλεῖται da igitur pretium, si tibi utile est, quanti constat; ubi pro
 τὸ διάφορον nonnulli legunt τὸ διαφέρειν, quod fere in idem recidit.

Ἵπὲρ καιρὸν.] *Supra modum*: καιρὸς non tantum ἀκρῶς τῆς χρόνου,
 temporis articulum ἑῷ opportunitatem, designat, sed etiam ad alias cir-
 cumstantias, loci puta & modi, extenditur; ita Hesych. in Gloss.
 καιρὸν etiam ad locum extendit, καιρὸς (inquit) χρόνος, ἢ τόπος.
 ac generaliter καιρὸς est commoditas, seu convenientia, rei, loci, modi, aut
 temporis. Unde ἐν καιρῷ γίνεσθαι πνι, esse alicui commodum, χρήσιμον
 εἶναι πνι. Philippus Macedo apud Plutarch. in Apophtheg. opportunum
 quendam locum castris suis nactus, cum audiret non esse ibi pro ju-
 mentis suis pabulum, Οἶθ', εἶπεν, ἡμῖν ὁ βίος ὅστις, εἰ καὶ πρὸς τὸν τῆς
 ὄνων καιρὸν ὀφείλομεν ζῆν; Ἵπὲρ καιρὸν hoc in loco non est simpliciter
 ἀκαίρος, intempestive, sed ἐκ ἐν δέοντι, vel παρὰ τὴν δέοντος, *supra modum*,
 vel *ultra quam decet* ἑῷ fas est: quod Homero est ὑπὲρ αἶσαν cui con-
 trarium est κατὰ αἶσαν, & κατὰ κόσμον.

Ἐκτορ, ἰπεὶ με κατὰ αἶσαν ἐνείκασας, ἢ δ' ὑπὲρ αἶσαν.

Ἐν τῷ μὲν ἡμιόβολον ἀπαιτεῖν ὅπ' ἑλὼ οἰκίαν] Mire se torquet hoc
 in loco Vir doctiss. qui se ad incitas toties redactum fatetur, quoties
 eum exponendum suscepit. Tandem huc delabitur ut de menstrua
 domus pensione intelligat, ac si ἐν τῷ μὲν ἀπαιτεῖν ἡμιόβολον ὅπ' ἑλὼ
 οἰκίαν, esset, *singulis mensibus semibolum exigere pro adibus vel pro*
pensione adium; ac si intelligendus hic locus esset de pretio conductæ
 domus, quod Gr. στεγνόμιον & ἐνοίκιον vocant. At certe tum deberet
 esse, ὅπ' ἑλὼ οἰκία ob domum; non ὅπ' ἑλὼ οἰκ. ad domum. Deinde, quæ
 ædes tam parva mercede conduci queant, ut in mensem semibolo,
 h. e. drachma, 6 obolis, in annum inquilino habitari possint? Nec
 certe ita accipit Vir Cl. ac si semibolus integram summam efficeret
 menstruæ pensionis, sed particulam tantum ejus residuam; & sensus
 erit, solet ὁ μικρολόγος iste, cum locatæ a se domus pensionem ab
 inquilino exigit, ita rigidus esse & acerbus exactor, ut si de integra
 summa absit vel semibolus, condonare id nolit, aut in proximum
 mensem differre ejus solutionem: solebant olim apud Gr. τὰ ἐνοίκια,
 h. e. mercedes sive pensiones conductarum adium, singulis mensibus
 pendi. Erant ἐνοίκια menstrua, μηνιαῖα, non ἑξαμηνιαῖα, semestria, ut
 apud nos. Quod autem Vir summus hic notat, solitos Athenienses

τὰς μισθὸς καὶ τὰ ἐνοίκια κατὰ πρυτανείας, καὶ κατὰ μισθῶν, πλεῖν, id quidem verum erat quandiu spatium πρυτανειῶν non concurrebat cum spatio mensium. Cum enim 10 tantum fuere πρυτανεῖαι, numerus cujusque πρυτανείας aut 36 dierum fuit, aut 35. Postquam vero 12 factæ sunt, additis 2 ad priores 10, tum æquati sunt mensium dies cum diebus πρυτανειῶν, idemque spatium fuit mensis & πρυτανείας: nam unaquæque Tribus mensis πρυτανείαν habuit. J. Pollux, καὶ ὅτε δέκα μὲν ἦσαν, πλείους ἐνδέσθῃ φυλῇ αἱ ἡμέραι: ἐπεὶ δὲ δώδεκα ἐγένοντο, ἐνδέσθῃ φυλὴ μισθὸς πρυτανείαν ἔχῃ. Cum igitur idem esset spatium πρυτανείας & mensis (singulæ enim Tribus singulis mensibus πρυτανείαν tenebant) tum τὰς μισθὸς καὶ τὰ ἐνοίκια & κατὰ πρυτανείας, & κατὰ μισθῶν, ἐτέλεον. Et ut mercedes rerum locatarum, ædiumque pensiones, quot mensibus præstari moris fuit, sic etiam & usuræ, quæ mercedis instar habent pro pecunia locata, menstruæ quoque pendi solebant, etiam si in annum credita fuisset pecunia. Idque moris introductum, quum multi tamdiu mercede rerum suarum carere non poterant; quibus inde victus erat parandus. Usuræ Atticæ ut plurimum fuere menstruæ: Nec aliter certe accipiendus hic locus Theophrasti, quam de fœnore menstruo, sive usura in mensem solvenda. Hujus interpretationis inter alias meminit vir summus; etsi multum vacillat in hoc loco explicando. *Possumus (inquit) de usura hoc interpretari, nam certum est, fœnus menstruum pendi solitum.* Et hoc verum; iste micrologus pecuniam fœnori dederat pauxillulam, cui usuræ nomine competeret semibolus, singulis mensibus ex more solvendus. Hanc ille tantulam pro usura summulam non dubitabat ventitans ipse domum debitoris sui poscere, & ad diem exigere; quæ nota est summæ μικρολογίας, & infimarum sordium. Nec opus est addi participium ἐλθὼν, αἶπ. ἐλθὼν ὅπῃ τῶν οἰκίαν: nam αἶπ. ὅπῃ τῶν οἰκίαν per se hoc satis significat, & subintell. ἐλθὼν: ejusmodi Ellipses frequentes sunt apud Græcos Scriptores. Fuere autem Athenis multi hujusmodi minuti toculliones, quales proprie τοκογλύφαι & ὀβολοστέται dicebantur; qui parvulas summas inopibus fœnerabantur, & obolos vel in diem, vel in mensem, pro usura exigebant. Talis utique est μικρολόγος, qui semibolum suum pro usura debitum quot mensibus exigere solet, idque ὅπῃ τῶν οἰκίαν: ædes creditoris sui frequentat, eumque importune & moleste interpellat, donec ultimum quadrantem persolveret.

[*Ἀριθμῶν πόσους κῶλικας ἔχει.*] Pauperis est numerare, etiam sordidi, cum alios ad cœnam invitat. Timet enim suis doliis, cadis suis & culullis, ne exhauriantur & exiccentur: Ne si forte pluribus poculis se mutuo provocent convivæ proluantque. Videtur ὁ μικρολ. a numerando & computando dici, qui res etiam minimas in numero & pretio habet; ideoque ex omnibus scientiis Arithmeticæ inprimis est studiosus; adeo omnia sua exacte numerat, computatque: numerat pecunias, numerat menses, dies, usuras, obolos; numerat panes, qui comeduntur, numerat calices, qui ebibuntur, cum ex ejus dolio est quod hauritur, & de ejus vino quod bibitur, alioquin καὶ φεροντίς Ἰπποκλείδῃ. Ejusdem enim stomachi & palati est cum Diogene apud Laert. qui cum

cum esset interrogatus, quodnam vinum maxime placeret, aut quod vinum libentius biberet, respondit, τὸν ἀλλότριον. Nihil omnino hic locus ad Veterum symposiarchas, nec ad Atheniensium οἰνόπιας οἰνόπιας vocabant bibendi arbitros, quos Plato μονάμονας appellat, quasi monitores, quod legis admonerent. Erat autem οἰνόπιος qui vini inspector, magistratus quidam huic rei præfectus in conviviis publicis, ut quoties quisque, & quomodo biberet, observaret: de quo more & ritu bibendi apud Græcos aliosque fusc Athenæus *Dipnos.* 10. 11. qui consulendus; nec enim nunc hoc agimus: Illa enim cura & inspectio τῶν οἰνοπίων, qua compotorum calices in numerato habebant, & qua providebant ὅπως ἐπ' ἴσον πίνωσιν οἱ σιωῶντες, ad ordinem, & decorum, & temperantiam, & frugalitatem spectabat; non ad sordes & parsimoniam, quemadmodum sordida hæc arithmetica τῆ μικρολογίᾳ. Solebant autem numerare calices non οἰνόπιας solum, sed οἰνοπόται, & οἰνοφύλακες, vini gurgites & helluones, dum æqualibus poculis se mutuo provocabant in conviviis. Ab hoc bibendi more (barbaro plane & plusquam belluino) nostra ætas (proh dolor) non prorsus abhorret, nec aliena est. Inordinatum hunc bibendi ordinem, τάξιν ἐν ἀταξίᾳ καὶ διαδοῖσιν ἐν ἀκόσμῳ περὶ γυμνασίου vocat M. Basilii *Homil.* κατὰ μεθύοντων. Quin & ipse Horatius (alioqui vates non nimis ficans & sobrius) alicubi has compotandi leges, & morem quo ad æquales calices bibitur, tanquam insanas damnat, *Serm.* lib. 2. Sat. 6. Solebant etiam οἱ ἑταῖροι calices numerare, dum tot cyathos biberent, quot essent literæ in nomine suæ amasiæ. Notum hoc ex Martiale, apud quem extat insigne Epigramma, lib. 1. ep. 72.

*Navia sex cyathis, septem Justina bibatur,
Quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica Falerno,
Et quia nulla venit, tu mihi, somne, veni.*

Aliquando eundem morem observabant cum Mæcenatum, & regum, & magnorum amicorum salutem propinarent. Unde alibi idem *Epigram.* L. 11. Ep. 37.

*Quincunces, & sex cyathos, bessemque bibamus,
Caius ut fiat Julius, & Proculus:*

& alibi,

Sex jubeo cyathos fundere, Caesar erit;

si diphthongus in voce *Caesar* resolvatur, 6 erunt literæ. Sed hic mos τῆ ἀειθμεῖν κύλικας, quo utebantur Veneris aut Bacchi affecclæ & ministri, ἀπεροδιόνυσος est, & nihil ad Bacchum, nec ad rem nostram: hæc enumeratio poculorum nihil ad τὴν μικρολογίαν, qui nullius salutem propinat, nisi suæ crumenæ. Quadruplex igitur est numeratio cyathorum inter bibendum: prima insana & ebria, quæ propria est οἰνοποτῶν. secunda frugalis & sobria, quæ erat veterum οἰνοπίων, de quibus jam diximus; qui monitores & moderatores erant compotorum: tertia amatoria, seu adulatoria, quæ ἑταῶν καὶ κολαίων. quarta denique avara & sordida, qualis esse solet τῶν μικρολόγων.

Κύλικας.] Κύλιξ, ἡ. Lat. *calix*, *hic*, mutato genere, & υ in α. Sic α καψάλη, *capsa*, *capsula*; α κύων κυνός, *canis*; α μυδάα, *madeo*; α γένος *gena*.

Συναίτων.] *Cum aliis victum sumens*; ita ad verbum vox sonat, sed συναίτων hoc in loco est *alios convivio excipere, aliis epulum præbere suis sumptibus*: nisi enim de ejus sumptibus hæc convivatio esset, & de ejus dolio haurirent, quorsum illi attineret numerare cyathos? Συναίται peculiariter apud Athen. erant collegia five sodalitia τῶν ἑταίρων, qui coibant ad epulas una celebrandas, ut in commune jucundi essent. Hæ societates & collegia ἑταῖροι & συναίται dicebantur, & ejusmodi communis convivatio aut compotatio συναιτία & sodales ipsos, qui simul congregabantur in illis conviviiis & compotationibus, vocabant (inquit Pollux) ξυμπόται, ὁμοπίται, συναιτίται, συνσπασταί, διασώται, εἰλαπινασταί, ἑταίρισταί. Horum συναίτων, quæ apud veteres Græcos agitari solebant, meminit non semel Philosophus in *Polit.* sub diversis nominibus: communiter enim dicta sunt συναιτία, a Spartanis φιδίται, a Cretensisibus ἀνδρα, quasi *virorum catus*. lib. 2. c. 10. Συναίται παρ' ἀμφοτέρωθεν ὅτι, καὶ τὸ γὰρ ἀρχαῖον ἐκάλεον οἱ Λάκωνες & φιδίται, ἀλλὰ ἀνδρα, καθάπερ οἱ Κρήτιοι. Et cap. 7. τὰ συναιτία, τὰ καλέμεθα φιδίται· ubi prior appellatio est communis Græciæ, secunda Spartanis peculiaris. Φιδίται autem dicta, vel quasi φιλίται, mutato λ in δ, quod amoris & charitatis conservandæ ergo instituerentur, quemadmodum & Ἀγάπαι veterum Christianorum; vel φιδίται a parsimonia & frugalitate quæ in iis cernebatur (pro ei) frugalitas enim Lacedæmon. veluti propria & patria virtus fuit. Hoc insuper observo de hoc verbo συναίτειν, & ejus contrario (ut videtur) μονοσιτεῖν ut videtur, inquam, nam μονοσιτεῖν videtur esse contrarium τῷ συναίτειν, sed non est; licet enim συναίτειν sit *convivari, simul cum aliis cibum sumere*, tamen μονοσιτεῖν non est *cibum capere solitarie & sine aliis*, sed *semel de die cibum sumere*, quemadmodum nos heri, qui dies erat jejunii publici & solennis; atque ita semper Hippocrates, apud quem δὲς σιτίειν τὸ ἡμέρη, & μονοσιτέειν, non semel opponuntur: alibi apud eundem τὸ μονοσιτέειν opponitur τῷ ἀεισῶν *prandere*; nam quia fere prandio potius quam cœna abstinebant, qui semel in die comedebant, ideo magnus ille senex, medicorum princeps, miro usus verborum compendio, ἀεισῶν ponit pro *bis de die vesci*. De dixta lib. 2. Ἀεισῶν τὰναντία διαπρήσσεται τῇ μονοσιτίῃ. Et libro De vet. med. τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων ἡ δὲν διαφέρει πότερον ἀνὸς πτητεύσωσι, εἴτε μονοσιτέειν, εἴτε ἀεισῶν. Sic igitur differunt μονοφάγει & μονόσιτοι· μονοφ. est *qui solus comedit*; ἀτ μονόσιτοι (saltem apud veteres scriptores) *qui semel de die comedit*, cui contrarius ὁ ἀεισῶν.

Ἀπαρχῶν τῇ Ἀρτέμει.] *Diana libamenta offerre*, Interpres; i. e. primitias libare. Solebant veteres tum in sacrificiis tum in conviviiis partem cœnæ Diis suis libare, & velut primitias de mensa consecrare, tam de liquidis quam de aridis, quod ἀπένδειν & λείδειν dicebant; h. e. *libare*. Nam a Græco λείδειν fit Lat. *libare*. Hanc Ethnicorum religionem ostendit versus ille apud Homerum toties repetitus,

Αὐτὶρ

Αὐτὰρ ἐπεὶ ἀπέισαντ' ἔπονθ' ὅσον ἤθελε θυμός.

primum *ἀπέισαν*, deinde *ἔπον*. Ἀπάρχεα generaliter est *primitias cujusvis rei Diis offerre*, at *ἀπένδειν* & *λείβειν* de liquidis tantum; nam proprie *ἀπονδὴ* & *λοιβὴ* apud Græcos nihil aliud erat quam vini, aut siceræ, aquæ, lactis, olei, aut alterius alicujus liquoris ex vase effusio, vel in aram seu victimam, vel etiam in terram, adhibitis quibusdam cæremoniis atque precibus, in honorem numinis: nec aliud erat *τοῖ* apud Heb. (si liceat componere sacra profanis.) Habuere enim & Judæi religiosas suas libationes, quas, ut alios eorum ritus atque cæremonias, Ethnici *κακοζήλεια* quadam imitati sunt. Sed loquitur hic Theophrastus, non de libationibus quæ de liquido fiebant, quæ *ἀπονδαὶ* & *λοιβαὶ*, sed de primitiis cœnæ, quæ etiam de aridis fiebant, & hæ sunt *ἀπαρχαὶ* atque hoc dicitur *ἀπάρχεα*, viz. *primitias ciborum de mensa tollere, & Diis consecrare*, ut loquitur Athenæus l. 4. Καὶ περὶ τῆς δοινᾶδος ὅτι ἂν δὲ ποιεῖν ἡμεῖς διδάσκει πάλιν Ὀμηροῦ, ἀπαρχὰς τῶν βρομμάτων νέμειν τοῖς Θεοῖς. Hinc Varro apud Nonium, Oportet bonum civem legibus parere, & Deos colere, in patellam dare *μικρὸν κρίας*. Atque hæ sunt, quas *libatas dapes* dixit Horatius,

Ante larem proprium vescor, vernaſque procaces

Pasco libatis dapibus—

i. e. ex quibus particulam Diis penatibus libavi, ut recte explicat Turnebus. Plutarchus libro *de fort. Rom.* pag. 323. Οἱ ὅτι φασιν, ἀλλὰ παρδένον τινὶ Ὀκρησίαν, ἀπάρχματα καὶ λοιβὰ ἐνέσσει λαμβάνεσθαι ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης, ὅπῃ τινὶ ἐστὶν κομιζέειν, *primitias & libationes a regia mensa accipere, & ad Larem seu deos penates afferre*; ubi *ἀπάρχματα* sunt *ἀπαρχαὶ*. Homerus simpliciter *ἀρσματα* appellat,

Ἡ ῥα καὶ ἄρσματα δῶσε Θεοῖς εὐεργετήσιν.

Ἀπάρχεα τῇ Ἀρτέμιδι absolute, sine genitivo sequente: alioquin hoc verbum sæpius regit genitivum rei ex qua primitiæ vel libamenta offeruntur, idque ex vi præpos. ἀπό. Maximus Tyr. Diff. 14. Videntur (inquit) mihi primi omnium agricolæ τῶν ἐν γῆς καρπῶν τοῖς δεδωκόσι Θεοῖς ἀπαρχάμενοι, *terra frugum suarum primitias Diis a quibus acceperunt obtulisse*: Julianus Epistola 49. ἀπάρχεα τοῖς Θεοῖς τῶν καρπῶν, *frugum primitias Diis offerre*. Herodotus, Ὁ δῶσας τῶν κριῶν καὶ τῶν σολίσχων ἀπαρχάμενος ῥίπῃ, *qui sacrificium obtulit, libamenta carniū & extorum projicit*. Plutarchus in *Theseo*, ἀπάρχεα τῷ Θεῷ τῆς κόμης, *de coma primitias dat Deo*. Theocritus Idyll. 7.

--Ἡ γὰρ ἐταῖρος

Ἀνέρις εὐπέπλω Δαμάτρε δαῖτα τελειῶσι,

Ὀλβω ἀπαρχάμενοι,

Dorice pro ὀλβω ἀπαρχάμενοι, *orum primitias offerentes*. Homerus cum accusativo hoc verbum junxit, *Iliad. T.*

Καί πορ' ἀπὸ τείχεα ἄρξάμενος,

Et *Odyss. Γ.*

Χέρνιβα δ' ἑλοχύτας τὴν κλήρητο, πολλὰ δ' Ἀθήνη

Εὐχετ' ἀπαρχάμενος, *καρπῶν τείχεα ἐν πυρὶ βάλλων*,

Aquam molaſque libavit; ubi *κατάρχεα* & *ἀπάρχεα* fere idem sunt.

Χύτρεα.

Χύτρεν ἢ λοπάδα κατάξαιτος] Si ollam aut patinam fregerit. Λοπάς-άδος, patina, catinus: Ὁ πῦρ μὲν αἰτῶν, ὃ ἢ λοπάδ' αἰτέμην. Ignem petens, & patinam mutuans; ita enim differunt αἰτεῖν & αἰτεῖσθαι (ut hoc obiter moneam); αἰτεῖν est rogare stipem aut eleemosynam, αἰτεῖσθαι est rogare mutuum aut commodato: αἰτεῖ qui sibi proprium dari vult, αἰτεῖσθαι qui commodari tantum rem sibi cupit. Sic λοπάδ' αἰτέμηνος est patinam mutuans. Λοπάς est τρυβλίον, πίνξις. Diog. Laertius de cognomine Cynico, Θαυμάζον ἔφη, εἰ χύτρεν μὲν καὶ λοπάδα αἰτέμηνος σκοπέμην· ἀνθρώπον ἢ, μόνῃ τῇ ὄψει ἀρκεῖσθαι, Mirari se dixit, quod cum ollam & patinam emimus, eam circumspicimus; hominem vero ementes, solo vultu aspiciendo contenti sumus. Interpres ibi χύτρεν καὶ λοπάδα vertit ollam ac operculum, at vero λοπάς non est operculum ollae vel patinae, sed ipsa patina aut patella. Sed profecto dignum patella operculum hæc verba, in quibus ille Diog. interpres a vero elegantissimi illius auctoris sensu & scopo aberravit. Athen. lib. 4. Μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων εἰς στάσιν ἄμμε βάλῃς. Dictum Cratetis, Ne lenticulae prætuleris patinam, ne ad seditionem nos impellas. Erasmus adagium sic explicat: Allusit ad morem plebis, quæ solita sui excitare seditiones, si conspiciat optimates sibi præponi. Nam lopade apponuntur cibi lautiores, lens legumen est vilissimum & plebeium. Hinc nonnulli, quibus animus est in his patinis λεπτολογεῖν, distinguunt inter λοπάδα & τρυβλίον, ac si λοπάς patina melioris notæ atque materiæ, in qua dapes lautiores apponi solitæ, τρυβλίον vero vas fictile, in quo viliores cibi appositi: Atque hoc discrimen probant Dipnosophistæ ex historia Philox. παρὰ καίμηνον ἐλάων, καὶ μετὰ μικρὸν περσινεχδεῖσιν λοπάδος ἐχθύων, πατάξας τὸ τρυβλίον (in quo erant olivæ) ἔφη, Μάστιξεν δ' ἐλάαν; est autem hoc hemistichium Homeri, quod ad rem suam festive detorsit Philox. ludens in ambiguo, nam ἐλάαν hic posuit pro accusativo ab ἐλάω olivæ, at apud Poetam ἐλάαν est infinitivus pro ἐλάειν ab ἐλάω ἐλαύνω, & dicitur de auriga equos in curru agitante, μάστιξεν &c. verum in illo loco Ath'næi pisciculi, qui summe in deliciis erant, ἐν λοπάδι, olivæ autem quæ inter viliores cibos, ἐν τρυβλίῳ apponebantur: hoc ergo vilius, illa pretiosior, & melioris metalli, seu materiæ. Atque huc facit, quod τὴν λοπάδα derivat Eustathius παρὰ τὸ λείπειν, quod est delibrare, decorticare, ut sit proprie λοπάς discus, seu patina in tenuem substantiam deducta & delibrata, quasi decorticata & circumrasa; a præterito medio λείλοπα, λοπάς, ὡς καὶ λεπὴ καὶ τραχεῖα, ob tenuitatem; nam & λεπτὸν tenue dicitur quasi λεπιστὸν, decorticutum, delibratum & politum; unde & λεπὴ squama piscium, ab eodem verbo, propter tenuitatem, & λοπὴς integumentum seu tunica capræ; unde & λώπη & λώπη (κατ' ἑκτασιν) vestis, tunica, proprie tenuis & subtilis, λεπτὸν ὑφασμα κατὰ τὴν κερμύς λοπὸν (aiunt Grammatici) unde λωπεδύτης, ὃ ἱματιοκλέπτης. Cui etymologiæ originem & ansam dedisse videtur Rex poetarum hisce versibus Odyss. T. 233. de tunica loquens,

Τὸν ἢ χεῖρ, ἐνόησα πρὸς χερὶ σταλόεντα,

Οἷόν τε κερμύσιο λοπὸν κατὰ ἰχθυόσιο.

Sed de hac voce hæctenus; & jam manum de tabula, immo manum

de patina. Unum tantum & aliud addo compositum ex hoc vocabulo, observatu non indignum; primum est verbum illud plusquam sesquipedale apud Aristoph. quod ab hac voce incipit, λοπαδο-τεμαχο-σελαχο-γαλειο-κεραιο-λεπανο-δερμ-υποδερμματο-πλησιο-παρομοιλιτο-κατακα-υ-μφο-κιγχαλ-επικοσυφο-περισερ-αλεκτρων-επλο-κεφαλλιο-κιγκλο-πελειο-λαγω-σπεριοδωφν-τετρανο-πτερύγων. Alterum est λοπαδοφυσητης, quasi *patinarum insufflator* i. e. helluo ὀψοφάγος. Scommate autem sic dictus διαβοντὸς ille ὀψοφάγος Dorion apud Athenæum *Lib. 8.* Καὶ τὸ νυκτὶς Δωρείων ἐνδον ὅσι παρ' ἡμῖν λοπαδοφυσητης, qui cibis tam avide inhiat, & os suum tam prope admoveat patinis, ut in eas sufflare soleat. Unicum adhuc adjicio ab hac voce compositum, λοπαδαρπαγίδης, quasi dicas *patinarum raptor*, vel ciborum ex patinis surreptor, vel avidus arreptor: hoc epitheto ornantur gulosi philosophi vel potius sophistæ, vel potius Dipnosophistæ apud Athen. *Lib. 4.* ubi extat in eos epigramma, cujus hoc primum distichon est,

Οφρυνασπασίδαι, ῥιπεδισταπηξίγένοις,

Σακκογενειτρέφοι, καὶ λοπαδαρπαγίδαι.

Κατάξανθ] Particip. Aor. 1. act. a κατάγω, γνυμι, *frango*. ἄγω *duco* & ἄγω *frango* coincidunt in præsentī & in futuro, ἄξω. Sed de aoristo hoc discrimen observare licet. Aor. 1. ἤξα, ἄξον, ἄξαμι, semper est ab ἄγνυμι vel ἄγω *frango*. & aor. 2. ἦρον & ἦραρον semper est ab ἄγω *duco*. Licet ἄγω *duco* legatur in fut. ἄξω, tamen vix unquam reperimus aor. primum ἤξα, ἄξον, in illa significatione. Sed semper in hac altera significatione *frangendi*, uti hoc in loco κατάξανθ. Certe in Homero ἄξαι, & ἄξας, &c. semper in hac *frangendi* notione; nec aliter occurrit.

Συὺ ἄοματα ἄξαι.

Ἀξαι ὀπιγνάμψας δούρι μείλινον --

Ἀλώλον ἄρμα Ἀξάνθ' ἐν περὶ τῷ ῥυμῷ --

Ἀξον δὲ ἔλχθ' Διομήδεϊ ---.

Atque ita semper in hoc tempore, nec unquam in altera illa significatione *ducendi*. Contra ἦρον & ἦραρον in aoristo 2. semper ab ἄγω *duco*, nec unquam ab ἄγω *frango*. Sed in hac significatione pro ἦρον dicitur ἔαρον per resolut. longæ vocalis, & frequentius in pass. ἐάλω, ut etiam in præter. medio, pro ἦρα, ἔαρα unde verbum ἐάγω ἐάξω, revocando præter. med. ad præsens, fit novum; cujus compositum legitur in Evang. *Matth. c. 12.* Κάλαμον συνίστριμμόν & κατεάξθ.

Τετραχάλκον] Ita constanter legunt omnia (quæ vidi) exemplaria, & agnoscit Cl. Casaub. tum in Lat. versione hujus loci, tum in Commentario, ubi pro hujus vocis explicatione ad Pollucem nos remittit. Et tamen apud Poll. nulla mentio τετραχάλκου, sed tantum διχάλκου, *lib. 9.* ubi agit de re nummaria & variis nummorum generibus: Ὁ μάλιστα ὁβολὸς ὀκτὼ χαλκὸς εἶχε, καὶ οἱ μὲν δύο χαλκοὶ τεταρτημόριον ἔτοι δ' ἂν εἶεν καὶ διχάλκον, ὅτι ἦν τῷ ὁβολῷ τέταρτον οἱ δ' ὅσας χαλκοὺς ἡμιόβολιον οἱ δ' ἑξ χαλκοὶ τεταρτημόριον, ὅτι τὰ τετρα μέρη ὅσι τῷ ὁβολῷ. h. e. obolus 8 chalcos, sive areos nummos continebat, unde 2 chalci seu arei nummi dicebantur τεταρτημόριον, quam primam oboli partem faciebant;

ciebant; 4 autem ærei nummi dicti sunt hemiobolum, sive semiobolus; 6 autem ærei nummi dicebantur τριτημόριον ut hoc sensu apud Atticos contractum sit pro τεταρτημόριον, quæ sunt 3 quartæ, τρία τεταρτημόρια, τριτημόρια, ut supra ex Etymol. Mirum autem videri possit, quod cum τεταρτημόριον, per aphæres. τεταρτημόριον, sit quarta pars oboli, τέταρτον τῷ ὀβολῷ, cur non per eandem rationem τριτημόριον sit τρίτον τῷ ὀβολῷ. Nam certe in aliis rebus τριτημόριον Atticis scriptoribus proprie est tertia pars cujuslibet rei; ut apud Thucyd. τριτημόριον ἡ μέγιστα ἵππικόν, tertia pars maxime equites. At in partibus oboli hoc peculiare habet hæc vox τριτημόριον, quod non sit tertia pars, sed tertia quartæ, ita enim expresse Jul. Pollux οἱ δὲ ἐξ χαλκοῦ τριτημόριον, ὅτι τὰ τρία ὅτι μέρη τῷ ὀβολῷ. Et forte hoc, quia obolus, cum constaret ex octo æreis, non poterat dividi in tres partes æquales; unde nullum erat nomen quo tertia ejus pars designaretur: τριτημόριον igitur non pro τρίτον μέρος tertia pars (ut communiter de aliis rebus) sed contracte pro τεταρτημόριον, quæ sunt tres partes τρία τεταρτημόρια, h. e. ἐξ χαλκοῦ 6 ærei; ergo τεταρτημόριον (servata loquendi analogia) vocarunt quartam oboli partem, h. e. δίχαλκον, 2 æreos, quales octoni in obolo. Δίχαλκον quid sit videmus, viz. 2 ærei, quarta pars oboli; etiam πεντέχαλκον legimus apud eundem Grammaticum pro πέντε χαλκῶς 4 æreis, πεντέχ. ἡμισόβλιον ἢ εἰς χαλκῶς, unus æreus supra semiobolum; at τείχαλκον certe non inveniemus apud Pollucem, etsi non minus anxie & sedulo quæramus, quam μικρολόγῳ iste, qui in quærendo hoc nummulo omnem movet lapidem, omnes fellas dimovet, omnem angulum rimatur; cum igitur nusquam alibi compareat, nec reperiat, nec Grammat. nec Lexicograph. parum abest quin suspecta mihi hæc vox videatur, aliaque in ejus locum substituenda. Quid ergo si pro τείχαλκον scripserit Theophrastus τείχαπλον; est autem τείχαπλον (a τείξ τευχῆς & ἀπλω νεῖτο) inter mundum muliebrem, viz. textum subtile, sericum vel bombycinum, quod mulierum crinibus obducebatur. Ovidio *crinale*, Martiali *capillare*, vulgo (ni fallor) vocant *a caul.* Hesych. τείχαπλον, βομβύχων ὄφρασμα ὑπὲρ τῆς τευχῶν κεφαλῆς ἀπὸ μύθου. Firmat hanc suspicionem atque conjecturam, quod hoc in loco uxor dicitur amisisse hoc quicquid rei sit, γυναικὸς ἀποβλάστης unde verisimile fit de supellectile sequioris sexus & de mundo muliebri id fuisse, γυναικὸς ἀποβλάστης τείχαπλον vel si hoc minus placet, quia ornamentum hoc erat magni pretii, (videtur autem velle Theophrastus hanc rem amissam vilem fuisse & minutam, talem enim diligenter perquirere, majoris est μικρολογίας) pro τείχαλκον legerim τείχαπλον; est autem τείχαπλον τὸ κλένιδιον *pectunculus*, qui etiam ad κόσμον γυναικεῖον spectat. Suidas τείχαπλον, κλένιον forte a frangendis vel a ducendis crinibus. Utrum vero τείχαπλον, an τείχαλκον hic legatur pro tribus æreis, an τείχαπλον a τείξ τευχῆς, pili fortasse non interest. Potuit & mulier trichalcum perdere, quemadmodum & illa, quæ drachmam perdidit in Evangelio, quam etiam diligenter quæsit, usque dum invenit; & quidem sine suspitione τῆς μικρολογίας.

Quamobrem si quis receptam & communem lectionem retinendam pertinaciter censeat, equidem non repugno; ut enim δίχαλκον apud Pollucem pro duobus areis, & πεντέχαλκον pro quinque areis, & δεσέχαλκον apud Plutarchum pro 10 areis h. e. denario, ita forte hic τείχαλκον apud Theophrastum pro tribus areis, etsi nusquam alibi apud Auctores hæc vox reperiatur.

Κιβώτης] *Arcas, capsas, loculos, cistas.* Κιβώτης est κίση, χιλός, λάρναξ, ἐνλίπηξ, σφεός, hæc enim omnia synonyma sunt, inquit Eustathius ad Od. E. apud quem perperam ibi legitur σφεός pro σφεός, etiam in *Edit. Romana*. Grammatici κιβώτης proprie esse volunt *arculas* seu *capsas* in quibus conduntur vestes. Suidas inter κιβωτὸν & κίστην (κίστω) sic distinguit, ut κίστη sit *arca cibaria*, κιβωτός *arca vestiaria*; nos tamen contra arcam vestiariam cistam dicimus, vulgo *a chest*: Etymologus tamen κιβωτὸν derivat παρὰ τὸ κίβωτος ἐκεῖ τινος βέσσην, i. e. *τρεφω*, quasi esset *repositorium cibi*, *cista panaria* vel *penaria*. Sed nugatur pro suo more Grammat. iste, dum Etymologias undecunque venatur & corrogat: κιβώτης omnino a κίβη vel κίβη. Suidas, κίβη, τὸ κιβώτιον. κίβη autem & κίβη forte ab Heb. כַּבַּי excavavit, vas concavum, unde & כַּבַּי *Cab* mensuræ genus. Est autem κίβη apud Ætolos *pera* vel *sacculus*, unde κιβωτός *arca*, qua aliquid includitur, & κιβώτιον poculi genus apud Athenæum. Hoc tantum addo, (Heb. תֵּבָה) arcam foederis, a Bibliorum Interpretibus aliisque sacris script. κιβωτὸν passim appellari, qua voce utuntur etiam LXX. de arca Noæ, & non nunquam οἱ ἔξωθεν, cum de arca Deucalionis, h. e. Noachi, verba faciunt: quanquam arca illa diluvialis proprie λάρναξ, quæ resp. Heb. תֵּבָה *Teba*. Sed aliquando etiam κιβωτός & κιβώτιον, ea arca diluvii. Lucian. in *Tim.* loquens de cataclysmo Deucalioneo. Ἐν τῇ κιβώτιον, προσκυῖλαι τῷ λυκαρρεῖ, ζώπυρον π τῷ ἀνθρώπινῃ σπέρματι διαφυλάττειν, eis ὁπιοῦν κακίας μείζοντα, ubi κιβώτιον est *cymba*, *a bote*: neque tamen existimo vocem hanc nostram vernac. a Gr. illa κιβώτιον derivari; quomodo enim hæc navis careret prora, h. e. prima syllaba κί; viz. hoc erit τῆς ἀποκόπτης ἀκρὰ κόρυμβος, ut inquit ille: est igitur hæc mera & fortuita linguarum συνέμπτωσις: κιβωτός, *a bote*.

Διφᾶν] Ζητεῖν, ψηλαφᾶν, ἐρευνᾶν, *querere, scrutari, investigare.* Hesiodus *Εργων Lib. 1.*

Μηδὲ γυνὴ σε νόον πυροσόλῃ ἐξαπαπέτω,
ἀμύλα κωτίλασσα, τελεὺ διφᾶσα καλὴν,

tuum inquirens tugurium, tuum perscrutans & examinans nidum.
Homerus *Iliad. Π.*

Πολλὰς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε τίθητα διφᾶν,
Νηὸς ἀποθεγόντων, εἰ καὶ δυσπέμφηλῃ εἴη,

Multos satiaverit hic homo ostrea querens in mari; τίθητα διφᾶν, diving for oysters; nam ab hoc verbo διφᾶν videtur fieri verbum nostrum, to dive, h. e. urinari. Callimachus apud Etymolog. Μηδ' ἀπ' ἐμοῦ διφᾶτε μέγα ψοφίσσαν ἀοιδὴν. Hoc vero verbum apud poetas solos occurrit, nec memini in prosa alibi legisse, præterquam hic apud Theophrastum; & habeo veterem Theophrasti codicem in quo pro διφᾶν hoc

in loco legitur *δίφρος*, hoc modo, οἷον μεταφέρειν--&c. καὶ δίφρος καὶ τὰ καλύμματα, & *sellas* & *stragula*.

Λυσιτελεῖν] Prodesse, e re esse, in commodum cedere: Λυσιτελεῖν κυρίως hic usurpatur. Illud enim proprie dicitur τὸ λυσιτελές & -λεῖν, quod solvit impensam, *quits the cost*; ea merx est λυσιτελής quæ est pretio digna; quod & ἄξιον simpliciter Gr. vocant, scilicet pretio; quod bene emptum est & valet pecuniam, ut vulgo dicimus. Λυσιτελεῖν igitur proprie aliquid dicitur, cum fructus æquat aut etiam superat sumptum, & commodum pensat impensam, aut ubi compendium majus est impendio; τέλῳ enim inter alia (cum sit vox valde πολυσημῶς) est etiam δαπάνη, sumptus, impensa, & τελεῖν sumptum facere; unde πολυτελής sumptuosus, & ὀυτελής, vilis, nullius pretii; λυεῖν autem luere, solvere, unde & *lucrum a luendo* (inquit Varro) *si amplius quam quantum ex eo luerit est resectum*. Contra *damnum* (inquit idem doctiss. Rom.) *a demptione, cum minus resectum quam quanti constat*. Ut *lucrum a luendo*, sic λυσιτελές, παρὰ τὸ λυεῖν τὸ τέλῳ τέλῳ impensa; Thucydides lib. 4. κακῶς ἡμῶς αὐτὰς ποιόντων τέλεισι τοῖς οἰκείοις. Schol. τέλεισι ἢ δαπάναις, ὅθεν καὶ ὀυτελής καὶ πολυτελής. Demosth. Philip. 3. Χερρόνησον ὃ τοῖς αὐτῶς τέλεισι διορύξειν, pollicitus est se peninsulam suis sumptibus perfossurum: λυσιτελές ergo quod est operæ pretium, *worth the while*. Plato de Rep. 2. Λυσιτελεῖ τὸ ἀδικεῖν, εἰς ἂν λανθάνῃ, expedit homini (vel operæ pretium est) injuriosum esse, si lateat. Demosthenes Olynth. 2. ὅτι τὸ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἕκαστοι χωρεῖσι, singuli ad suum commodum tendunt: cui geminum fere illud Prophetæ in sacra pagina, ἕκαστος κατὰ τὸ ἐαυτοῦ πλεονέκτημα. Strabo Geograph. l. 3. παραμέμικται μὲν π καὶ ἀργυρεῖς μικρόν, ἔχ ὥστε ὃ λυσιτελεῖν ἀποκαθαίρειν, Nascitur (inquit) in quadam Hispania parte plumbum, cui aliquid argenti admixtum, non tantum tamen ut expediat, vel operæ pretium sit, repurgare. Sophocles διαλελυμένως. Φρονεῖν αἰς δεινόν, ἐνθα μὴ τέλη λυεῖ φρονεῖν, h. e. ἐνθα τὸ φρονεῖν εἰς λυσιτελεῖν, inquit Triclinius; qui & aliam hujus vocis rationem affert: εἴρη (inquit) ἐκ μεταφορᾶς τῆς φόβου ἀποκειμένη, εἰς εἰς πρὸς φόβον ὁξέλοι, λυσιτελεῖ. Certe τὸ τέλῳ est etiam *vectigal*, *tributum*, & si quis tributum solvat & relaxet, & a tributo pendendo hominem liberet, is valde ei prodest & commodus est; sed prior significatio τῷ τέλει huic verbo aptior mihi videtur, & accommodatior, ut illud dicatur λυσιτελές quod solvit sumptum, & pensat impensam. Xenophon Memorab. lib. 5. τὸ γὰρ τὰς μὲν δαπάνας χωρεῖν ὀυτελεῖς ἐκ τῆς οἰκίας, τὰ δὲ ἔργα μὴ τελεῖσθαι λυσιτελεῖν πρὸς τὴν δαπάνην, &c. Cum enim sumptus integri ex re familiari procedunt, opera vero non perficiuntur ut sumptui respondeat utilitas, λυσιτελεῖν πρὸς τὴν δαπάνην, *so as to quit the cost*, ita ut æquivalens sumptui fructus sit, & emolumentum: qua voce usus etiam Auctor ad Heb. 13. 17. qui, ut citra cujusquam præjudicium libere dicam, quod sentio, videtur mihi paulo floridior & elegantior Paulo in dictione & stylo. Cui contrarium ἀλυσιτελές quod non expedit, neque operæ pretium est. Xenophon libro περὶ προσέδων καὶ ὅταν γὰρ πολὺς σιτὸς τε καὶ εἶνος γένηται, ἀξίων ὄντων τῆς καρπῶν ἀλυσιτελεῖς αἱ γεωργικαὶ γένηται. Cum

multum frumentum & vinum fuerit, & vili veneunt fruges, agricultura inutiles sunt,—non solvunt impensam: unde Plinius lib. 18. Domino aliquas messes colligere non expedit, si computetur impendium opera, ἀμύλεις πινὰς συλλέγειν ἔλυσίλει vel ἀλυσίλει ἐστίν, εἴ τις λογίζοιτο τὰ ἀναλώματα καὶ τὰς πόνας. Aristotel. 8. Eth. cap. ult. in fine, Εὖ πάχειν γὰρ οἱ πολλοὶ βέλονται, τὸ δὲ ποιεῖν φεύγουσιν, ὡς ἀλυσίλει, bene facere recusant, tanquam rem incommodam, nec opera pretium. Sed plura exempla de hac voce congerere forte ἔλυσίλει, nec temporis, nec operæ pretium fuerit.

Οὕτε συκοτραγῆσαι] *Ne ficum quidem de suo horto cuiquam permittit.* In hoc dicto proverbialis quædam venustas inesse videtur. *Ne ficum quidem*, de homine tenaci & parco, quo pumex non est magis aridus, qui ne gry quidem de suo alteri impertiet. Et certe non pauca sunt adagia apud Græcos ab hoc fructus genere desumpta; Eorum nonnulla adduxi ad illud Theocriti Σύκινος ἄνδρες: neminem finit de horti sui fructibus gustare; multi ferunt arbores, quæ profint alteri seculo, at arbores micrologi nostri ne præsentī quidem seculo profunt, adeo inutilis hæc bestia est & nullius frugis. Non extat hoc verbum apud Lexicogr. nec apud quenquam alium (quod scio) auctorem. Invenio tamen apud Eustath. συκοτραγίδω περιμαδῶς dictum de huiusmodi homine, qualem hic coloribus suis depingit Theophrastus. Locus Eustathii ad Odyss. ε. ubi postquam alia quædam nomina τὰ μικρολόγη posuisset, qualia sunt κίμβιξ, λιμοκίμβιξ, κυμνοκίμβιξ, ῥυποκόνδυλος, hæc addit, καὶ συκοτραγίδης παρ' Ἰππώνακτι καὶ Ἀρχιλόχῳ διὰ τὸ ὀλίγους φάσι τὰ βρώσιμα· homo præparcus & fordus dicitur συκοτραγίδης, quasi *ficarius, ficivorus, ficumvorator*, propter vilitatem sui illius cibi; ut igitur avarus & parcus proverbiali scommate συκοτραγίδης, ita etiam περιμαδῶς de eodem non inconcinne nec invenuste dici potest, cum tam γλιχρὸν, & aridum, & tenacem esse constet, uti nemini hominum hortum ingresso permittat ἔτε συκοτραγῆσαι.

Οὕτε ἐλάαν ἢ φοίνικα] *Nec vel olivam, aut palmulam:* apud Gr. plerunque arbores, & arborum fructus, nominibus distinguuntur: vel conjugatis, ut συκὴ & σῦκον, μηλέη & μήλον, &c. vel diversis plane & disparatis, ut ἄμπυλος & σαφγλή, δρύς & βάλανος, &c. Sed hæc 2 vocabula arborū cum fructu confunduntur, nam ἐλαία est & ἐλάα, de qua prius, arbor & fructus, quia ἔλαιον, quod deberet esse fructus, aliud est, viz. *oleum*: igitur ἐλαία λέγεται, τὸ τε φυτόν καὶ ὁ καρπός, inquit Eustathius. Observant Gram. tamen ἐλάαν, sine ι, apud Atticos esse *fructum oleæ* solummodo, non autem ipsam *arborem*; unde parodia illa hemistichii Homericī

Μάστιξεν δ' ἐλάαν-----

Φοῖνιξ autem & arbor est & fructus, Lat. *palmā*, vulgo *a date*. Est & nomen hoc avis illius μονήρης, & solitariae, quæ & Lat. *phœnix*; *rara avis in terris*—, si unquam in terris fuerit. Ex hac ambiguitate vocis, homonymia arboris & avis, profluxit insignis ille lapsus Ter-

tulliani,

tulliani, qui illud Psalmistæ, δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσκει, ex Gr. transtulit *Iustus ut phoenix florebit*, resurrectionem viz. respiciens; cum in Heb. sit ופיו, *Iustus ut palma florebit*. Sic alius nescio quis apud Plut. vertit ἐγκέφαλον φοῖνικος, *cerebrum phœnicis*, cum debuisset vertere *medullam palmæ arboris*. Jam apud Hom. φοῖνιξ aliud est, & 4 modis usurpatur; est enim vel nomen gentile, *Phœnix*, homo sc. de Phœnicia; vel nomen proprium *Phœnix*, senex ille Achillis nutritius; vel appellativum pro *purpurea*, vel *puniceo colore*,

Ὡς δ' ὅτε τις τ' ἐλέφαντα γυνὴ φοῖνικι μέλει.

vel denique adjectivum & epitheton, *purpureus*, *rufus*, πυρρὸς καὶ αἵμα-
καφὸς, de equo,

Ὡς τὸ μὲν ἄλλο τὸσον φοῖνιξ ὤ,

rufus, *badius*, vulgo (ni fallor) a *bright bay*: est autem φοῖνιξ hoc sensu (inquit Eustath.) ὁμόχρεο φοῖνικι τῇ ὁπώρα, *eiusdem coloris cum fructu palmæ arboris*. Tot igitur modis variatur φοῖνιξ a principe poetarum. At Phœnicem avem Homerus certe non novit, nec forte quisquam alius. Sed tempus jam ut exeamus ex horto, ne suspicio de nobis sit τὰ μικρολόγω, adeoque pro ὁπωροκληπιάς, fructuumque fu-
ribus, habeamur.

Τὰς ὁρὰς ὅσας ὁπισθοπεύσας ὁσημέραι] Doctiss. Casaubonus de agrorum limitibus & terminis hunc locum intelligit; ac si sollicitus sit iste μικρολόγος de ruris & fundi sui limitibus, ne quis eos loco moveret, ideoque quotidie lapides suos terminales visitare & inspectare soleat. Homines sc. ad rem attentos hæc cura tangit, nec immerito. Solebant certe veteres, uti & nos hodie, agrorum suorum fines erectis cippis, vel fixis lapidibus, distinguere & determinare. Hi limites ὄροι dicebantur, & ὁρικὰ λίθοι, & res ipsa ὁροθεσία, ὁρισμός, quam vocem Logici ab agrorum finibus in fundum suum transtulerunt, unumque ex terminis suis fecerunt. Ita siquidem *definitionem* appellant, quam Cicero *finitionem* vocat, propius ad Græcum. Quam antiquus fuerit iste mos τῇ ὁροθεσίᾳ docet nos Homerus, qui huiusmodi limitum, lapidumque terminalium, meminit *plus vice simplici*; *Iliad. Φ. 403.*

---λίθον εἴλετο χεὶρὶ παχείῃ

Κεῖμενον ἐν πεδίῳ, μέλανα, τρηχύν τε, μέλαν τε.

Τὸν ῥ' ἄνδρες πρότεροι θέσαν ἑμὲναι ἔρον ἀρόρης.

ἔρον Ionice & poet. pro ὄρον, ut pro ὁδὸς ἔδος: nam in hisce vocibus cum interpositione vocalis fit etiam mutatio spiritus; quod & in aliis observare est. Cum spiritu mutatur etiam & genus apud poet. (tam facile est auctoribus refigere fines & limites vocabulorum, & Grammat. terminos movere) hinc τὰ ἔρα, *limites*, & δίσκος ἔρα, & conjunctim δίσκουρα, *terminus qui disci jactu comprehenditur*, tantum spatii quantum quis discum projicere potest; vulgo dicimus, a *coits cast*. Hom. de Menelao, & Antilocho cursu certantibus,

-----ἀτὰρ τὰ προῖτα καὶ ἐς δίσκουρα λείπειτο.

Hesychius, δίσκουρα ὅσον ἀντὶ τοῦ λάβοι δίσκον & cursus διακέραια ὅσον ἀντὶ τοῦ βάλλας

διακεύων. Solebant veteres vel lapide in terra defosso, ut etiamnum fit, vel erecta columna aut titulo fundos suos limitare, ut constaret quousque fundus eorum porrigeretur, nec ab alio invadi aut occupari posset. Hic lapis & limes dividens agrum ab agro vocabatur *terminus*; hinc *Terminus* apud Ethnicos Deus in cujus tutela credebant esse fines agrorum, cujus festa dicebantur *Terminalia*. Porro terminos agrorum refigere, & lapides limitares loco movere, grande olim piaculum & crimen *majoris abolla* censebatur; hoc qui faciebant, *παρορυσταί* dicebantur; qui sc. terminos vicinorum per vim deicerent, & amoverent, occupandorum finium causa: unde in 2 libro *Anthologiae* Epig. titulus est *εἰς παρορυσταίς*. Expresse vetitum hoc lege divina, *Deut. 19. 14. Non transferes terminos proximi tui, quos fixerunt priores*, τὴν ῥ' ἀνδρῶν πρότεροι θέσαν ἐμμεναι ἔσθ' ἀρέσκει. Et *Prov. 22. 28. Μὴ μεταρῇς ὄρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σὺ*. Et *Hos. 5. 10. iniquitas Judæorum hoc caractere insignitur ac describitur. Facti sunt principes Judæ sicut removens, aut transferentes terminum, seu limitem agrorum*. Quam frequens hoc crimen fuerit transferendi terminos, pateret vel ex hoc uno loco Theophrasti, saltem si hic locus de agrorum terminis & limitibus accipiendus sit. Mihi enim aliter videtur exponi posse, & quidem (nī fallor) melius & ad Theophrasti mentem accommodatius. Atticorum fuit, ut, quoties fundos aut prædia sibi pro pecunia credita haberent obstricta & oppignerata, titulos iis imposerent, sive columellas cum inscriptione quæ illud ipsum indicaret. Ὅρες Attici vocabant cippos hujusmodi lapideos vel titulos, qui prædiis oppigneratis erant impositi, & ὅρες ἐρεστῆναι χωρίων, hos cippos prædiis affigere. Julius Pollux *lib. 3. cap. 9. Ὅρες ἐρεστῆναι χωρίων· λίθ' ἢ ὡς, ἢ σήλη τις δηλῶσαι ὥς ὅτιν ὑπόχρεον τὸ χωρίον*. Vocabant autem ὅρες hujusmodi columellas, quia similes cippis seu lapidibus terminalibus, quibus fines possessionum solebant signari, & inter vicinos distingui. Helych. ὅρ' ἢ σήλη ἢ καταπεπηγῆα ὅπ' χωρίῳ ἢ οἰκίᾳ. Hinc *χωρίον ὀρεσµέρον* apud Pollucem ager hujusmodi lapideis cippis & columellis notatus & inscriptus, *h. e. ager creditori oppigneratus, vulgo mortgaged*. Prædium ita insignitum literis, quæ oppigneratum creditori declararent, ὀρεσµέρον vocabatur, quasi stigmatibus inustum, more servorum, qui vultus inscriptos gerebant. Contra quæ libera erant ab hujusmodi signis & stigmatibus, utpote non obstricta, nec creditori oppignerata, ἀσικτὰ vocabantur. Harpocration, Ἀσικτον, ὅπως οἱ Ἀπικοὶ ἐκάλουν τὸ ἐλεύθερον χωρίον, καὶ μὴ ὑποκαίμενον χρήσῃ· & rursus, Ἀσικτον χωρίον, τὸ μὴ ὑποκαίμενον δανείσῃ· ὅταν γὰρ ὑποκίηται, εἰσδινὸν δανείσας αὐτὸ πῶτο δηλοῦν διὰ γραµµάτων ἐπόντων τῷ χωρίῳ. Nam ὅροι illi literati erant, & μονοναχὶ φωνῶν ἀφ' ἑνὸς clamabant esse oppigneratos agros illos & fundos, quibus cippi illi sive columellæ infigebantur. Demosth. *Orat. contra Timoth.* Δάνεισμα ποιεῖται ἰδίᾳ παρ' ἐγείσε αὐτῶν τὰς ἐπὶ τὰς μνᾶς, καὶ ὑποτίθησιν αὐτοῖς πλὴν ἐπὶ αὐτῶν, ὥς νῦν αὐτοῖς ἀποστρεῖ, καὶ τὰς ὅρας ἀνέσπαλαι. i. e. *refixit & revulsit cippos & lapides pigneratitios*. Idem in eadem, ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ αὐτῶν ὑπόχρεως ὡς ἀπασα, καὶ ὅροι αὐτῆς ἔστησαν, καὶ ἄλλοι ἐκέρχτην, *h. e. universa*

universa enim substantia creditoribus obstricta & obligata erat, & cippi pradiis statuti sunt. Ubi ὄροι sunt lapides pignoratitii, vel hypothecarii, qui, in modum terminalium lapidum, in obligatis prædiis defigi constituique solebant. Atque de hujusmodi ὄροις omnino intelligendus hic videtur Theophrastus; ita ut sensus sit, *Homo iste sordidus & impense parcus, præ tenacitate aliis semper diffidens, quotidie inspectat ὄρους prædiorum titulo hypothecæ sibi obstrictorum, nunquis eos refixerit atque evellerit.* Quia enim evelebantur sæpe ὄροι hypothecarii ab iis ipsis qui eos imponi ex pacto passi fuerant, cum creditorem fraudare vellent, ideo ille ad rem attentus suam, & sibi consulens, quotidie pergebat ad fundos oppigneratos, ut videret an salvi & immoti manerent. Eoque magis in hanc elegantissimi hujus loci sententiam inclino, ob id quod statim sequitur in proximo Μικρολόγῃ characterē, δεινὸς ὃ καὶ ὑπερημερίαν περᾶσαι, καὶ τόκον τέκε· optime hæc duo conveniunt, ejusdem quippe est prædia sibi obstricta & oppignerata habere, & moræ pretium, & usuram usuræ, a debitore exigere.

ὑπερημερίαν περᾶσαι, καὶ τόκον τέκε.] ὑπερήμερος eleganter a Gr. dicitur *lentus debitor*, & qui ad diem præstitutum non solvit, nos vulgo, *beyond his day*; ὁ ἐκ ἐκτίσας κατὰ προθεσίμian, qui & idcirco ἐκπρόθεσμος. Lucian. Ὁ δ' ἡγανάκτει, λέγων ὑπερήμερον εἶναι καὶ ἐκπρόθεσμον τῷ ὀφλήματι cum genitivo enim plerunque construitur hoc adjectivum; sed aliquando simpliciter ὑπερήμερος sine casu sequente, præcipue cum de aliis quam debitoribus dicitur. Notetur igitur hoc discrimen: vocabulum ὑπερήμερος absolute & per se positum semper significat *lentum nomen*, debitorem sc. qui ad diem non solvit; at cum genitivo sequenti ad alios transfertur, & sic general. ὑπερήμεροι vocantur, quicunque debitum & præstitutum alicui rei tempus transcendunt. Sic puella exoleta, & ὑπερανμῶς, quæ florem ætatis & justum nubendi tempus excessit, dicitur ὑπερήμερος τῷ γάμων ὑπερήμερος τῇ παιδείας, qui idoneam disciplinis capeffendis ætatem excessit; ὑπερήμερος τῷ πολέμῳ, vel τῇ στρατίας, quemadmodum eodem sensu ἐκπρόθεσμος τῷ ἀγῶνι dicitur quidam apud Lucianum. Philostrat. in Ep. Μὴ δὲ σεαυτὸν νόμιζε ὑπερήμερον τῇ τέτῳ τῷ ποιητῶν ἀμεροσίῳ, ne putes te ætatem excessisse, qua audiendi sunt poeta. Alioquin ὑπερήμερος per se absolute vox forensis est; debitor qui præstitutum solutionis tempus excessit, vel qui judicatum non præstat intra diem præstitutum. Demosth. contra Midiam, λαβὼν ὃ ὑπερήμερον καὶ ἔχων, εἰδένος ἡμῶν πώποτε τῷ τέτῳ, cum ad diem præscriptum non solvisset, eumque cepissem & in potestate mea haberem, nulli tamen de illius rebus manum admovi. Hinc ὑπερήμερον εἰσπράττειν πινὰ apud eundem Demosth. aliosque Atticos Scriptores, de rigido & severo creditore, qui tarda nomina acerbè compellat, & moræ pretium exigit; quod hic ὑπερημερίαν περᾶσαι dicit noster; (de verbo περᾶσαι & εἰσπράττειν in hoc sensu supra) huic contrarium est ἀναβάλλειν τὴν ὑπερημερίαν, cum de jure decedit, & de rigore legis remittit, & præstitutum diem debitori differt & prorogat. Demosth. Ἀποκρινάμενος δὲ μοι ταῦτα πῶς Θεοφύλακῃ, καὶ ἀναβαλλομένη τὴν ὑπερημερίαν.

Τόκον τέκε] *Usuram usura*; & sic in infinitum, eis ἀπειρον, certe crescit;

Gr.

Gr. ἀναποκισμόν vocant, *use upon use*; nisi ad diem ei solvatur usura, poenam pro mora exigit, & usuram usurae, *h. e.* ad diem non solutam usuram forti adjicit. Usura non soluta interdum ad fortem addi solebat (quod opinor hodieque fit) & usura ejus tum, ut & fortis, exigebatur, quæ erat usura usurae. Videmus hic apud Theophrast. magnanimum hunc foeneratorem non nisi *μικρολογίας* & *φειδωλίας* accessi & accusari; at certe videtur gravius hoc crimen esse, quam ut *μικρολόγῳ* tantum censeri debeat, qui id faciat. *Satius erat* (inquit Cl. Casaub.) *hunc characterem inter ἀπονοίας notas referre*; & mirum profecto videri potest, improbos hos & perditos foeneratores, quique gravissimum foenoris genus exercerent, & usuras usurarum postularent, non pejus audire apud Theophrast. nec nigriore carbone notari, quam ut *μικρολόγοι* dicantur, & sordidi, avari, parcique. Sed Athenis mirum quantum laxabatur fibula foeneratoribus, nec enim ullis legibus coercerentur; unde longe major usurarum licentia Græcis quam Romanis. Theophrasti ætate & frequens & licita erat usura usurae; adeoque qui eam exercebant, minus infames minusque invisi habebantur, quippe quod solitam & ordinariam viam foenoris insisterent, nec alio nomine quam *μικρολογίας* titulo notabantur. Sed aliter Romæ res se habebat, ubi improbitas foenoris, & licentia, legum repagulis coerceretur. Lucullus (referente Plutarcho) de hac ipsa re legem tulit, ut qui usuras cum sorte conjunxisset, & sortem & usuras amitteret. Ὁ ὃ τόκον κεφαλαίῳ συνάψας, ἐσέρητο τῷ παντός, inquit ille in *vita Luculli*: unde postea in legibus Imperatoriis sancitum legimus *Improbum foenus exercentibus, & usuras usurarum illicite exigentibus, infamiae macula irroganda est*. Apud Græcos major erat foenerandi licentia; unde is qui usuras cum sorte conjunxit, & τόκον τέκε, *h. e.* *usuram usurae*, exercuit, non nisi *μικρολόγῳ* hic audit apud Theophr. *sordide parcus & avarus*. Τόκῳ τέκε, est partus super partum, foenus super foenus, & veluti superfœtatio foenoris; & certe Varro Lat. *foenus a foetu*, ut Gr. τόκον a *partu pecuniae*. Ita viz. foeneratione nummus superfœtat, ὅπκις κατα, instar leporis, quem solum ex omnibus animantibus ὅπκις κατα ait Pater historiarum, lib. 3. Ὁ λαγῶς ὅπκις κατα μᾶλλον πάντων ἢ θηρίων & forte eadem est ratio foecunditatis pecuniae, quam ille assignat foecunditatis leporinae, ὅτι ἐπὶ παντός θηριεύεται, quia pecuniam, ut leporem, omnes venantur.

Μήτε ἄλας χερνύειν] *Nec salem commodare*; verbum χερνύειν minus usitatum in hac significatione; communiter enim χερνύειν, & χερνύται, est *tingere, colorare*, a χερός, & χερά, & χρώμα *color*: ideoque Vir doctissimus hoc in loco χερνύειν pro *intingere* accipit, ac si vetaret ὁ *μικρολόγῳ* salem aceto intingere; aut χράν, pro χερνύειν, legendum putat. Prius quod spectat, tam subtilis hæc expositio, tantumque salis & aceti in se habet, equidem quid sit non intelligo; quale enim hoc parcimoniae specimen est, salem aceto non intingere, aut quis ἄλας hoc modo χερνύει; scio salem & acetum pauperioribus in cibum fuisse, ut ad illud Theocr. locum annotavi, ἐγὼ δ' ἔχω εἰς ἄλας ἡἷον. Sed seorsim (opinor) non conjunctim sumebantur sal & acetum.

tum. Igitur forte pro *χρηνύειν* legendum est *χρᾶν* h. e. *commodare*, atque hanc lectionem exhibet Lat. versio, & hic omnino sensus verborum est. Nolunt enim homines avari, & sordidi, & præparci quicquam alteri commodare; & ne saleem quidem, qui inter res vilissimas minimique pretii olim habebatur, ut antea ostendisse meminimus ex Hom. tum ex Theocr. unde *ἀλώνηται* dicta sunt *ἀνδράποδα*, *viles vernæ, mancipia*, quasi sale empta: quia enim sal vilis erat apud Græcos, idcirco vili empta omnia *ἀλώνηται* appellarunt. Hæc igitur locutio, *μήτε ἄλας χρᾶν*, videtur adagionis speciem præ se ferre, de homine tenaci & parco, qui ne gry quidem, ne rem quantumvis minimi pretii cuiquam mutuo dederit; de eo dici potest, Ne saleem quidem commodabit, cui simile illud Simichidæ—*οὐδ' ἄλα δόινε*. Sed & verbum *χρηνύειν* hoc sensu Gr. esse, adeoque hoc in loco retinendum, contendit vir infinitæ lectionis Cl. Salmas. lib. *De modo usurarum*; “Nec opus est (*inquit*) ut *χρᾶν* pro *χρηνύειν* hic substituatur. “Nam etiam *χρηνύειν*, vel *χρηνύναι*, idem est quod *χρᾶν*, viz. *utendum dare, mutuum dare*; ut in lege Rhodia de nautico scenore, *ὁ ὃ χρῆσας τὰ χρήματα ὀπιπεμπέτω ἀνδρῶπον, ὃς ἂν ὀπιχρήννυται*, i. e. *qui pecunias dedit mutuas, scenore sc. nautico, hominem etiam mittat, qui ἐν ἑαυτῷ ἑαυτῷ commodatur vel mutuo datur, ὀπιχρήννυται* & postea in eadem lege, *χρήματα χρηνύειν καὶ ἀποσέλλειν, pecuniam mutuam dare*. Quin & apud Nostrum supra in Cap. *περὶ ἀριστίας*, ex codice vetustissimo ita rescribendum autumat, *τὸ περὶ τῶν χρηνύειν αἰ τοῖς φιλοσόφοις, illud commodare philosophis*; ubi nostra omnia exemplaria habent, *χρᾶν αἰ τοῖς φιλοσόφοις*.

Ἐλλύχνιον] *Ellychnium*, est stupa vel linum lucernæ aut lampadis, lucernæ filum aut funiculus ille papyraceus vel stupeus, vel cannabaceus, qui stans in oleo peruritur. Græci alio nomine *θρυαλλίδα*, & *μύξαι*, appellant; vulgo *wiek*. Etiam ellychniorum cura ad homines parcos & *μικρολόγους* pertinebat, ut apud Aristoph. aliosque videre est. Unde avarus ille senex in *Vespis* filium objurgat, quod lychnorum stupas non acu aut festuca, sed digito produxisset, *Κάρφ' ἡ γὰρ μόδιον σὺ νῦν λαβὼν, τὸ λύχνον προέβυσον* nam qui stupas lychni producit, dicitur *προέβειν λύχνον*, & *προμύξαι*. Pollux, *τὸ ὃ προμύξαι τὸν λύχνον, προέβειν λέγεται*. Virgil. sive quisquis auctor fuit *Moreti*, de lucerna loquens,

Et producit acu stupas humore carentes.

Κύμινον] Lat. *cuminum*, itidem per *u* vocalem, quod speciale est & observandum; nam alioquin *u* Græcum transit non in *u* sed *y* Lat. ut in *δαίρυον lachryma*, & similibus. Vilissimum hoc granum, minimique pretii est, cui tamen ὁ *μικρολόγος* incubat, & parcit, tanquam tritico optimæ notæ. Ex Hebræa stirpe & radice hoc quicquid grani sive olusculi oriundum est, *κύμινον* a *כִּמְ*, quod & inter vilissima olera recensetur in *Evangelio*, ubi agitur de hypocrisi Phariseorum, qui in decimandis oleribus adeo ad amissim erant exacti, omittentes interim *τὰ βαρύτερα τῶ νόμου*. Merito autem ὁ *μικρολόγος* de cumino sollicitus, & inter alias reculas, quarum parcus, tenax, & frugalis est iste

iste ῥυποκόνδυλος, merito cumini meminit Theophrast. cum a minuto hoc olere denominetur avarus proverbiali scommate *cumini sector* κυμνοπέσης, & κυμνοκίμβις, qui & καρδαμογλύφος. Aristoph. duo illa composita simul composuit in *Vespis*, loquens de sene quodam avaro, quem pro suo more nequiter appellat κυμνοπέσοκαρδαμογλύφον, est autem quasi dicas *cumini-sector-&-nasturtii-scalptor*.

Ὀρίανον] Non profiteor nomen meum inter Botánicos: Quare si quis meliora offerat de origano, herbam ei porrigere sum paratus. Non possum tamen hanc herbam intactam præterire; tam multa occurrunt, tum de re, tum de voce, observanda. Atque id primum notatu non indignum, quod omnium generum, Græcis *origanēs*, est hic origanos, quod de paucis omnino substantivis dicere licet: legitur enim ὁ ὀρίγ. & ἡ ὀρίγ. & τὸ ὀρίγ. Latinis in neutro tantum dicitur *origanum*. Græci alio nomine κορίλλω appellant, unde & Lat. *cunilam*; vulgo *wild marjoram*. Dicitur autem ὀρίανος vel -ον, ab ὄρος *mons* & γάνος *gaudium*, quod τοῖς ὄρεσι γάνεται, quod *montibus gaudet*. Habet autem simplex, in 2^a syll. contra regulam; Hæc enim regula est juxta Gram. Composita a dat. sing. nominis, primæ in *es* contractorum, si posterior vox in composit. incipiat a vocale vel simplice conson. retinent diphth. *ei* illius dativi a quo fiunt, e.g. ὀρείουλος, ἰγχείμορος, δερειλεχίς. quod si vox posterior incipiat a duabus consonantibus, tum *e* abjicitur e diphth. & manet simplex, ut ὀρίτροφος, ὀρίδεόςμι. excip. jam ὀρίανον cum simplici *e*, etiamsi simplex consona sequatur. Et de voce hæctenus. Rem ipsam quod spectat, ejus δεινότης & acrimonia proverbio locum fecit; Ὀρίανον βλέπειν apud Aristoph. teste Suida: Meminit Erasmus; *Origanum tueri*, i. e. *torvo & acri vultu*, & parallelum facit adagionibus illis, *Καρδαμον βλέπειν*, *Σίννη βλέπειν*, & similibus. Unicum aliud adjicio de hac herba, viz. vim ejus medicinalem. Siquidem testudines, ubi serpentes comedunt, origanum pro antidoto sumunt. Narrat Antigonus Carystius in *Hist. Mirab.* c. 40. Τὴν ἡ χελώνη, ὅταν ὀφείας φάγη, ἐπιδίδειν ὀρίανον. Habet ex Aristot. *de Hist. Anim.* lib. 9. cap. 6. Ἡ χελώνη, ὅταν ἔχως φάγη, ἐπιδίδει τὸν ὀρίανον. Idem alicubi testatur Plut. Ἡ χελώνη, φάγῃσα τὴν σάρκα τῆς ἔχως, ὀρίανον ἐπιδίδει. Ergo *comesa vipera comedunt origanum testudines in remedium, ut innoxius iis hic cibus sit*. Etiam ciconiæ a serpentibus vulneratæ origano se sanant. Philos. ubi supra, οἱ ἡ πελαργοὶ, καὶ ἄλλοι τῶν ὀρνίθων, ὅταν ἐλαωθῇ π. μαχόμεναις, ἐπιπιδέσθαι τὸν ὀρίανον. intelligit enim ciconias sæpe vulnerari a serpentibus quos venantur.

Θυρήματα] Θυρήαι sunt θυσίαι, & ἀπαρχαὶ τῶν θυπῶν, *sacrificia, atque etiam primitiæ sacrorum, seu libamenta*. Homer.

-----ὁ ἡ ἐν πυρὶ βάλως θυρήας.

Atque hinc forte θυρήματα, quasi a verbo θυρήσθαι. Sed legend. potius θυλήματα sine η in secunda syllaba. Hesychio sunt θυλήματα, κεῖρετ-μένα μέλιτι ἄλφειτα, *farræ melle imbuta*, ἢ *macerata*. Suidas, Θυλήματα, πύρματα, ἀπαρχαὶ ἄλφειτα ἃ ἔμισγον οἶνω καὶ ἡταίῳ, iis θυσίαν ἀναφέροντις. Aristoph.

Aristoph. in *Pace*, 'Εγὼ δ' ὅτι σωλάρχῃ εἶμι καὶ θυλήματα, *Ego ad exta ἑταῖρα liba pergo*; Schol. θυλήματα, τὰ τοῖς θεοῖς ὁπιδυόμενα ἀλφίται· ὁπιδυαίνονται δὲ οἶνον καὶ ἡαίον, *farra seu farina quæ Diis offerebantur, vino ἑταῖρα oleo oblita ἑταῖρα madefacta, liba, ἀλφίται, vel sub. πέμματα vel πόπανα, seu placentæ melle aut vino ἑταῖρα oleo subacta ἑταῖρα macerata*; quæ alio nomine ψαῖται dicebantur. Eustath. ψαῖται, πλακέντες ἐξ ἀλφίτων οἶνον καὶ ἡαίον δεδυμμένα γινόμενοι. Suidas, ψαῖται, ἀλφίται ἐλάϊον καὶ οἶνον δεδυμμένα, ἃ περ ἐπεθυμίων τοῖς θεοῖς, *farina oleo ἑταῖρα vino subacta, quas adolebant Diis*. Atque simplex iste & rudis adolendi & sacrificandi mos apud veteres tantum in usu fuit, ante inventam ζωοθυσίαν, & sacrificia magis sumptuosa, quemadmodum fuisse docet Porphyrius *lib. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων*. Quamquam vero ψαῖται & θυλήματα fuerint nonnunquam hoc modo melle aut oleo & vino macerata, antiquitus tamen τὰ ψ. & θυ. dicebantur simpliciter fruges ἐψαισόμεναι, sive *fractæ saxo, sive molitæ*; *farra* sc. seu molæ, seu farinæ, quas sine huiusmodi mixtione & maceratione Diis immolabant, & adolebant: qui mos inter pauperes etiam postea duravit; nam ita expon. a Gram. ψαῖται simpliciter, ἀλφίται τῆς μύλων κατεψαισόμεναι vel κατεψαισόμεναι, *fruges seu farina mola fracta ἑταῖρα comminuta*: atque ita (opinor) vox θυλήματα hic sumenda est; non pro *libis* & *placensis* pretiosis melle & oleo & vino confectis & subactis, sed pro *farre*, aut *farina*, quam Diis adolere, & sacrificiis inspergere solebant, Lat. *molas* appellant. Postquam enim abolito prisco illo & simplici adolendi more, qui farre & molis fiebat, sumptuosior & pretiosior sacrificandi mos & ritus introductus fuit, is tamen honor antiquitati mansit, ut in memoriam simplicis illius cultus, non solum adolendas victimarum partes farre conspergerent, sed etiam peractis reliquis sacrificii partibus tandem molas h. e. θυλήματα tanquam oblationem Deo gratissimam facerent. Porph. π. α. *Lib. 2.* Τὸ δ' ἀληθεσμένον βίον παρὰ τὸ πρόθεον μακαρομένον, ἀπὸ τῆς ψαῖταισιν τροφῆς πρῶτον εἰς πῦρ τοῖς θεοῖς· ὅθεν ἐπὶ καὶ νῦν πρὸς τὴν τέλει τῆς θυλῶν τοῖς ψαῖταισι θυλήματα χρομέδα· quæ verba, ut & alia fere omnia in pulcherrimo illo opere, pessime accepit Lat. Interpres; elegantiss. locus sic verti debet, *Cum vero vita molita* (terræ sc. frugibus post glandem inventis & introductis, hic enim qui dicitur est βίος ἀληθεσμένος *vita molita*; quia tum paulatim uti cœperunt frumentis & frugibus, commolitis & conjunctis, quæ dicebatur ἡμερῶς τροφή, ut prior illa ex glandibus ἀγροῦ τροφή) *apud antiquos beata haberi cœpisset, tum primum comminuti farris primitias in ignem conjectas Diis immolabant*, (in memoriam sc. illius beneficii βίον ἀληθεσμένον, & acceptarum frugum) *unde ἑταῖρα etiamnum in fine sacrificiorum* (hoc enim est, πρὸς τὴν τέλει τῆς θυλῶν, non ad sacrificii mysterium, ut inepte vertit Interpres, sed *in fine sacrificiorum*) *farinas comminutas adhibemus*; atque hoc postea ὁπιδυεῖν dixerunt, quia post alia sacrificia fiebat. Θύειν (unde θυσίαι, θυλαί, & θυλήματα) apud veteres Græcos non erat *sacrificare*, sed θυμῶν, *suffitum aut incensum facere, adolere, suffire, suffumigare*; ὃ γὰρ ἡμεῖς νῦν θύειν λέγομεν, ἔρδειν ἔλαυν οἱ παλαιοί, inquit

Porphy-

Porphyrus: certe *θύειν* Homerus nunquam posuit pro *maclare animantes in sacrificium*, sed pro *adolere*, & *suffire*, *suffimentum offerre*. Eustath. *Θύειν ἀντὶ τοῦ θυμῶν ἀεὶ παρ' Ὀμήρου καίται, ἡδέποτε δ' ὅτι τὸ σφάζειν ἰσπεῖον ὅθεν καὶ δύθ τοῦ θυμῶνα* unde Lat. *thus*: notant enim Gram. antiquissimos scriptores hanc vocem aspirasse, & dixisse non *tus* & *tura*, sed *thus* & *thura*, quia a Gr. *θύειν* descendit; *δύθ* enim Gr. idem quod *θυμῶνα*, & inde Lat. *thus*, ut *πύον pus*; *θύειν* autem *θυμῶνα*, Æolice *θύω*, unde Lat. *fuo*, & *fio*, & compos. *suffio*, & *suffimen*; & tum a *θύω θυμός*, Æol. *θυμός*, unde *sumus* Lat. & *fumigare*, a Gr. *θυμῶν δύθ* ergo & *θυμῶνα* idem, sed καὶ ἐξοχλῶ Gr. *thus* dixerunt *θυμῶνα*.

Μικρὰ ταῦτα πολλὰ ὅτι τὴν εἰαυτῇ] Nota est sententia Hesiodi;

Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ὅτι σμικρὸν καταδεῖο,

Καὶ θαμνὶ τῷθ' ἐρδεις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.

quos versiculos non male sic interpretatus est nescio quis;

Addere parum parvo, modicum superadde pusillo,

Tempore sic parvo magnum cumulabis acervum.

Aristot. Politic. l. 5. c. 7. Oportet (inquit) in Rep. cavere ne aliquid, quantumvis parvum videtur, contra leges fiat, *δεῖ μέλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν*, ex parvis enim delictis crebro repetitis magna labes atque perniciēs sensim irrepit in Remp. *quemadmodum ex parvis & minutis impensis paulatim magnum damnum accrescit rei familiari*, ἀσπαρ τὰς ἐπίας αἱ μικρὰ δαπάναι δαπανῶσι, πολλάκις γινόμεναι λανθάνει δ' ἢ μεταβάσει, διὰ τὸ μὴ ἀθρόα γίνεσθαι, non percipitur mutatio, quia sensim fit, nec simul & semel; παραλογίζεται γὰρ ἡ διάνοια ὑπὸ αὐτῶν ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος, εἰ ἕκαστον μικρὸν, καὶ πάντα τῷτο δ' ἐστὶ μὲν ὥς, ὅτι δ' ὥς & τὸ γὰρ ὅλον καὶ τὰ πάντα ἢ μικρὸν, ἀλλὰ σύγκαιται ἐν μικρῶν. Frequens est in ore parcorum hominum hæc sententia τὴν μικρολόει, qua etiam parvis sumptibus parcendum monet; ita enim hodieque dicere solent homines ad rem attentiores, *μικρὰ ταῦτα πολλὰ ὅτι τὴν εἰαυτῇ, thus much a day comes to a great deal in a year.* Μὴ νεμίσει βαιοῖσι. Hæc parva non sunt contemnenda; quod non tantum de parvis sumptibus vere dici potest, sed & de parvis laboribus, de parvis studiis, de parvis ingeniis, de parvis hostibus, de parvis periculis, & de parvis rebus quibuscunque merito usurpetur. De parvis non contemnendis insigne illud monitum est Q. Curtii. *Parva sæpe scintilla contempta magnum excitavit incendium: Nil tuto in hoste despicitur; quem spreveris, valentiorē negligentia facies.* Porro quanta moles operum, & quantæ res quantillis laboribus confici queant, observat Plinius, de formicarum industria loquens, Lib. 11. Cap. 30. *Silices (inquit) itinere earum attritos videmus, & in opere semitam factam, ne quis dubitet qualibet in re quid possit quantulacunque assiduitas.* Et certe incredibile est quantum in Grammat. studiis proficiet juvenus, etsi parum sit quod fiat, modo quotidie id fiat, modo accedat constantia, & assiduitas, & nulla dies sine linea. Idem de parvis sumptibus observare est; mirum enim quantum diminuent acervum, & arrodent rem familiarem,

liarem, modo frequentes sint & assidui. Quamobrem hominem non tantum parcum sed & prudentem decebit hæc sententia, Μικρὰ ταῦτα πολλά ὅτι τὴ ἐν αὐτῷ.

Εὐροπώσας] *Situ aut squalore obsitas & obductas.* Εὐροπώσας, est *situs, mucor, putredo, squalor*; idem in aliis rebus, quod ἰός in metallis. Theocritus *Idyl. 4.* Χ' αὖ σὺ γὰρ εὐροπώσῃ παλαιώσῃ, ἀν' ποτ' ἐπαίξῃ, *fistula* (diu scilicet neglecta) *situ & putredine afficitur vel inficitur*; quod utinam aliquando de armis & instrumentis bellicis (potius quam musicis) dicere queamus. *Inquinet arma situs, &* ut alibi idem Simichidas,

— Ἀράχνια δ' εἰς ὅπλ' ἀράχνας
Λεπτὰ διαστήσαιντο, βράς δ' ἐπ' μὲν ὄνομα εἶν,

O si jam tennes diducat aranea telas

Arma per & gladios, nec belli nomen in orbe

Amplius horrendum sonet, aut feralis Enyo!

γίνοιτο, γίνοιτο. Ab εὐροπώσας fit verbum hoc εὐροπάζω, *situ & squalore obduci*, & juxta quosdam Gr. εὐροπίζω---εἶσα - εἰ *squalidus, horrendus*; epitheton Orci apud Hesiodum,

Βῆσαν ἐς εὐροπίζοντα δόμον κρυαῖα φείδω,
& Homerum,

Οἰκία δ' θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανεῖν

Σμερδαλέ', εὐροπίζοντα, τὰ τε συγέσσι θεοῖ περ.

Alii tamen εὐροπίζω exponunt εὐρύς, *latus, amplius*, ab εὐρύς *latitudo*, εὐρύς *latus*; ut a κῆτος *cetus*, κητώεις *cetosus*, *ingens*. Et certe hoc sensu optime convenit Orco hoc epitheton εὐροπίζω, *amplius, spatiosus*; unde Homerus alibi εὐρυπύλιν ἀΐδω appellat, *latiportam Plutonis domum*: πλατεῖα ἢ πύλη, ut est in *Evang.* *Lata est inferorum porta*, h. e. εὐρ. ἀΐδω. Εὐροπίζω igitur vel *amplius* ab εὐρύς, vel *caliginosus, squalidus, situ obsitus* ab εὐροπώσας. Hesychius utramque expositionem habet, εὐροπίζοντα, πλατεῖα, ἀναπεπλημμένα, σκοτεινὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρτῶν γίνεσθαι *qua circa panes contingunt*: intelligend. *putrida, mucida*.

Ἰωμύσας] Particip. præter. passivi ἰόμαι, ἰάσομαι, ἰομαι, *situ vel rubigine obsitas, obductas*. Idem verbum in compos. extat in *Epist. Jacobi cap. 5.* de re non dissimili, de divitibus avaris, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἀργυρὸς καπίωται. Vulg. vertit, *aruginavit*, barbaro & insolenti vocab. *aurum & arg. vestrum arugine corruptum est & vitiatum*. Vox ἰός πολύσημος est: significat enim & *sagittam*, & *venenum*, & *aruginem*; nec ulla differentia est in accusativo, nam ubique oxyton. & certe ὅξυς ὅστις ὁ ἰός, quomodocunque sumatur, sive pro *telo*, sive pro *veneno*, sive pro *ferrugine*. Videtur tamen inter diversas has significationes esse dependentia quædam & cognatio; rubigo enim metalli veluti virus quoddam & venenum, quod in ejus venas penetrat, ejusque viscera & substantiam exedit, & erodit: virus autem veluti jaculum quoddam aut sagitta est, siquidem serpentes atque alia ἰερόλα θηρία (*venenose bestia*) virus & venenum ex ore ejaculantur, tanquam sagittam ex arcu: etsi quidam e *Grammat.* contra (& forte melius) ἰός, *sagittam*, dici volunt ab ἰός *venenum*, quia antiquitus sagittas su-

as veneno tingere & inficere solebant, ut eo lethalius vulnerarent. Auctor Etymol. Ἰὸς σημαίνει τὸ βέλθ· διὰ τὸ βλαπτικὸν εἶναι· ἄσπερ γὰρ ὁ ἰὸς φάρμακόν ἐστι τῷ σιδήρει, ἔτω καὶ ἔτθ· τῷ σώματι· ἢ παρὰ τὸ ἰόν, τὸ δηλῶν τὸ φάρμακον τῷ ὄφει· καὶ γὰρ ἔχουσι τὰ βέλη ἀπὸ τῷ ἰῷ τῷ ὄφει, ἵνα πλεροσκόμος τις διδέως ἀναγένηται. at forte ἰὸς, *sagitta*, rectius ab ἰνμι *mitto*, (mutato spiritu) vel ἀπὸ τῷ εἶναι, *ab eundo*, καὶ γὰρ λίαν πορεύεται τὸ βέλθ· καὶ ὁ ἰὸς πορευτικός ἐστίν, inquit idem Grammat. sed hæc forte levia sunt, ut *sagitta*. Ἀλλ' ἐπεὶ ἐν τῷ πρῶτον ἀνέκταρον, ἐν ὀπικεύσω, quin hoc insuper adjiciam. Quemadmodum ἰὸς dicitur *sagitta*, quia τῷ ἰῷ, *veneno*, olim tangebatur, ita τοξικὸν *venenum*, ἀπὸ τοῦ τῶξαι h. e. a *sagittis*, nam τὰ τῶξα in plurali sunt *sagittæ*; Dioscor. de *Alexipharm.* c. 20. τὸ ὃ τοξικὸν δοκεῖ μὲν ὀνομασθαι, ἐν τῷ τὰ τῶξα τοῦ βαρβάρου ἵνα ἀπὸ τῶ χειρὸς, *quod barbarorum sagittæ eo illinebantur*.

Coincidit hoc participium præter. pass. in hoc casu cum particip. ἰωμύας ab ἰάομαι *sanare*; in recto tamen hæc 2 particip. distinguuntur accentu, nam ἰωμύθ· est *sanans*, ἰωμύθ· *rubigine obductus*. Et quoniam huc devenimus, cogitavi mecum aliquoties unde diceretur hoc verbum ἰάομαι, pro *sanare*: an quia medici morbos velut rubiginem quandam detergunt a corporibus? an quia in omni medicamento veneni aliquid inesse dicunt? (certe φάρμακον utrumque designat, ἰὸν & ἔκτα, *venenum* & *medicamentum*, *virus* & *remedium*; una eademque hæc vox vulnus opemque sonat) an quia medicina remedia præbet contra noxios & venenosos corporum humores? major enim me tenet Apollineæ artis reverentia, quam ut verbum hoc ἰάθ· dici putem ab ἰὸς *sagitta*; ac si medicorum filii essent mortis ministri, & velut lethi spiculis ægrotos transfoderent, & ad umbras dmitterent: uti medicus ille in *Anthologia*, qui cum Achille Homérico

---ἰωδίμης ψυχὰς αἰδοί· περὶ αὐτῶν,

aut Themifonte medico apud Juvenalem, qui tot

—egros autumno occiderat uno.

Ἰάομαι, ἰάσομαι. Ἰόομαι, ἰώσομαι sunt ex illis verbis circumflexis, quæ in diversis conjugat. diversas habent significationes, juxta *reg.* Eustathii, Ἡ δὲ διαφορὰ σημαίνει τῷ ῥημάτων διαφορὰς πολλὰς συζυγίας ποιεῖ. Similia sunt, βιάομαι-άσομαι, *cogo*, a βίαι· *vis*; βίοομαι-άσομαι, *vivifico*, a βίθ· *vita*; δηλίομαι-ήσομαι *lædo*, *noceo*, unde δηλήμονες *noxii* & φάρμακα δηλητήρια· at δηλόομαι-ώσομαι *manifestor*, a δηλθ· ita distinguuntur ῥιγίω ῥιγίσω, & ῥιγύω-ώσω, atque alia hujusmodi, quæ nunc omitto, quia jam ante annotasse memini.

Φορβάντας ἡγάθη τοῦ μικροῦ τὰ ἰσχύια] Inter alia morum κριτήρια atque indicia, *vestitus hominem indicat & proclamat, qualis sit*, inquit Sircides: atque hinc est quod Theophrastus, acutissimus morum inspector, & accuratissimus eorum descriptor & characterista, plura ingenii signa atque τεκμήρια ab ornatu corporis habituque desumat: ὃ ἀγροικόν, h. e. *hominem incivilem & rusticum* supra hoc caractere descripsit, quod soleret μείζω τῷ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν, *maiores, quam promensura pedis, calceos gestare*; atque ita hic sordidum, & avarum

avarum hominem introducit φορουῖνλα ἡγάπησεν τῶν μικρῶν τὰ ἱμάτια, *vestes gestantem nimio nimis modicas & minutas*, ad verbum *minora parvis vestimenta*; nisi vero eadem phrasis & loquendi formula apud alios Gr. auctores occurreret, non immerito quis suspicari possit scripsisse Theophrastum non μικρῶν, sed μετῶν, h. e. *vestes breviores quam ut femora penitus tegant*; præsertim cum hæc locutio ad amussim respondeat alteri illi in charact. τῷ ἀγροίκῳ ut enim ibi μεῖζον τῷ ποδὶ τὰ ὑποδήματα, ita hic esset ἐλάττω τῶν μετῶν τὰ ἱμάτια, simili per omnia dictionis filo. Sed prior illa phrasis, ἐλάττω τῶν μικρῶν τὰ ἱμάτια, sicut habent codices impressi, etiam apud alios auctores recepta est, nec caret sua elegantia; ἐλάττω τῶν μικρῶν sunt ἄγαν μικρὰ, *minor parvo est perparvus*. Sic μεῖζον μεγάλην, *major magno, est permagnus, valde magnus*: Ἄνδρες μεγάλην πολὺ μεῖζον, Sappho. Ἄνδρες δὲ μεῖζον μεγάλην, Pausanias. Οἱ τὰ μαγνὴν μεῖζον τῶν μαγνῶν ὑπαρχόντες, Appianus, citante Casaubono: Sic hic ἐλάττω τῷ μικρῷ, *minor parvo, inferioris adhuc gradus est*, ἐλάττω τῷ ἐλαχίστῳ, *minor minimo*, quod in uno verbo, non minus eleganter quam humiliter, ἐλαχιστότερον quam vocem de seipso usurpavit summus Apostolorum. Est enim peculiaris hæc Græcæ linguæ copia & elegantia, quod ipsa superlativa patiuntur adhuc superiores gradus comparationis; utab ἐλαχίστου, -στότερος, pro quo nescio quis e Latinis Patribus (Ambros. credo) dicit *minimissimus*, ex imitatione Græcorum. Sed Gr. hoc frequens est, a comparat. & superl. nova comparat. & superlat. formare. Sic a πρώτος dicitur πρώτιστος ab ἕχτος ἑχτατότερος & ἑχτατότατος: quanquam illud ἑχτατό, si superlat. sit, superl. est sine posit. aut comparativo; a κύδιστος dicitur κυδίστατος, a κλέπτης κλεπίστατος. Sic a comparat. fiunt alia comparativa, ut a χειρῶν-ότερον, & a χείρων-ότερον a λαίων, λαΐον, ἵτερον a ῥαίων ῥαϊότερον ῥηϊότερον omnia apud Homerum. Vestes breves, & curtæ, & minutæ sordium & parsimonix signa sunt; ut granditas calceorum character Rustici, ita brevis vestium signum est sordidi. Ægre adducitur ὁ μικρολόγος, ut res sibi necessarias suppeditet καὶ ταῖς ἑαυτοῦ χρείαις ἱκανῶς tantum abest ut genio indulgeat, ut vix naturæ consulat atque prospiciat; vix aut ne vix tantum sibi indulget, quantum sufficiat ad tegendam nuditatem. Ex omnibus poetarum flosculis hos maxime in suum usum decerpit, cum de faciendis sumptibus sermo est,

Vivitur exiguo melius—;

Humanum paucis vivit genus.

sive de re cibaria seu vestiaria agatur, e Logicorum maximis has maximi facit, *Frustra fit per plura &c. &, Entia non sunt multiplicanda sine necessitate*: nec entia multiplicanda, nec vestimenta amplificanda. Igitur

Vestibus exiguis velatus vivit avarus.

Quanquam sorte sua non est contentus avarus,

tamen nec exiguas tantum vestes, sed minores exiguis gestat, i. e. valde curtas, & angustas, & minutas. Quanquam etiam *Exigua vestes* aliter dicuntur ab August. Hist. scriptoribus, viz. vestes viles, & humiles, &

minime sumptuosæ. Ælius Spart. de Severo Imp. Hic tam exiguis vestibus usus est, ut vix tunica ejus aliquid purpura haberet, & cum hirta chlamyde humeros velaret: ubi exigua vestes sunt vulgares & humiles, & parvi pretii, quales scilicet plebei & exigui homines gestarent; nam & exiguus pro parva & contempta sortis homine. Jam ut vestis curta, & arcta, & exigua, sordium & parsimonie signum, sic contra vestis ampla, & ad talos demissa, ἀέθνη & luxus indicium censebatur. Græcis ἐδῆτες ποδήρεις, & συρτοὶ χιτῶνες, & σύρματα. Homerus *Odysf.* T. περιμένοντα χιτῶνα hujusmodi tunicam vocat. Ἐλξίς ἱματίων, tractio vestimentorum, signum vitæ delicatæ & dissolutæ; unde quidam apud Dionem Ciceroni luxum objiciens ait, eum μέχρι σφυρῶν τὴν ἐδῆτα σύρειν, usque ad talos vestem defluentem trahere; & Cicero ipse alteri usque ad talos demissam purpuram eodem sensu objicit. Hinc foeminae molles & delicatæ, quales erant Phrygiæ matronæ, ἐλασίπεπλοι a Poeta dicuntur, Αἰδέομαι Τροῖας καὶ Τρωάδας ἐλασιπέπλους quasi ἐλασσας τὰς πέπλους, habentes tunicas laxas, & defluas, & humum verrentes, lambentes pulverem. Qui hujusmodi ἔλξεις καὶ συρμὲς τῶν ἐδῆτων gestabant, perstringuntur a Clem. Alexandrino *Pedagogi* l. 2. c. 11. hisce verbis; Τὸ ὅτι καὶ σύρειν τὰς ἐδῆτας, ἐπ' ἀκρὰς καθεῖς τὰς πόδας, κομιδῇ ἀλαζονικόν, ἐμποδὼν τῇ ἐργαίᾳ τῷ περιπατεῖν γινόμενον, καλλόντες δὲ κὼν ὀπισθοδρομῶν τὴν ἐδῆτον τὰς ὀπισπολάδας τὴν γῆν ἀχυρμῶν. Hujusmodi laxæ & fluxæ tunicæ dicebantur συρτοὶ χιτῶνες (inquit Eustathius; quibus contrariierant στατοὶ χιτῶνες, quasi arcte & firmiter astantes corpori. Per eandem rationem quidam ex veteribus Gr. ab eodem principe poet. dicuntur Ἐλαχίτωνες. Ἐνθα ὅτι Βασιλεὺς καὶ Ἰάονες ἐλαχίτωνες παρὰ τὸ ἐφίλακτον τὰς πέπλους, inquit Eustathius ex Strabone; a molli illo & effœminato cultu & habitu corporis, ὡς ζῆλα πρὸς ὄντος τοῖς Ἕλλησι δηλοῦσθαι. Alii tamen ἐλαχίτωνας hos Iōnas dici malunt non a luxu & mollitie vestitus, sed a contraria plane virtute, viz. a fortitudine & vi bellica, quasi, τὰς ἑλκας ποιεῖντας ἐν τοῖς τῶν πολεμίων χιτῶσι, ab ἑλκῇ vulnus, ἐλκὼν vulnus aut ulcus infero, infligo, quasi tunicas hostium, adeoque & corpora vulnerantes: Quomodo & Μαρσίνος, quasi clypeorum perforator, terebrator, a ῥινός, βύρσα, corium, scutum, clypeus; ὁ περὶ σκῶν καὶ διακόπων τὰς ῥινὰς ῥινόι autem sunt clypei, quia ex bubulis coriis fiebant. Multum peccatur circa vestes tum in excessu, tum in defectu, si modus & mensura, & ordo, & decorum non observetur; ideo ἧλ in apud Heb. utrumque significat, & πλημμέλημα & ἱμάτιον, & delictum & vestimentum. Cum autem utrinque extremum sit, si vel ἑλαττον τὸ μικρὸν, vel μᾶλλον τὸ μέγα ἱμάτιον fuerit (hinc enim sordium, illinc luxus suspicio) medio tutissimus ibis, si nec natum in vestibus, nec etiam in iis ut in cippo aut carcere compingi, videaris. Igitur nec ampla nimis, nec angusta fuerit hæc corporis theca, sed apta & congrua, eique ad amissum respondens, & (ut Logici loqui amant) adæquata; &, ut Callimachus in Epigrammate de uxore, ita de veste dici posse mihi videtur, Τὴν κατὰ στυγνὸν ἔλα, Tu tibi summe parem.

Λεκυθήων] Λεκυθός, lecythus, ampulla: proprie ἀγγεῖον ἐλασθῆκαν, ὡς οὐλαριῶν

olearium, παρὰ τὸ ἔλαιον κεύθειν, quia oleum in eo conditur & servatur.

Δῶκε δὲ χρυσὴν ἐν ληκύθει ὕγρον ἔλαιον, *Odysf. H.*

Hinc proverb. apud Suidam ex Aristoph. Ἐλαιον ἐκ ἐνέστιν ἐν τῇ ληκύθει, i. e. inquit ille, ἐκ ἐλεῶμεν, & πειθόμεθα, non miseremur, non movemur. Meminit Erasmus in *Adagiis*; Non est oleum in *lecytho*, & exponit de homine duro, & crudeli, & inexorabili; quasi sit allusio ad vocem, nam ἔλαιον (inquit) oleum significat, & ἔλεος misericordiam, & haud scio an altera ab altera sit derivata: certe non magnum est discrimen quoad vocem inter ἔλαιον καὶ ἔλεον, & quoad rem magna est affinitas, ideoque in sacra Scriptura gratia, & misericordia, & eleemosyna, & bona opera non raro sub hac olei metaphora ac notione nobis exprimuntur. Igitur ἔλαιον ἐκ ἐνέστιν ἐν τῇ ληκύθει, Non est oleum in *lecytho*, perinde fuerit ac si dicas, ἔλεος ἐκ ἐνέστιν ἐν τῇ καρδίᾳ, non est misericordia in animo. Ληκύθειον hic diminutivum est a λήκυθος. Et certe omnia fere τὰ μικρολόγια diminutiva sunt. Angusti pectoris & angusti animi homo, parva & angusta vasa, angustas mensas, angustas manus, angustas vestes, omnia denique angusta habet.

Εν χρῶ καίρεσθαι] *Ad vivum rasos.* Εν χρῶ καίρεσθαι est ad cutem tonderi. Homines tenaces solent ad vivum tonderi, ad vitandos sumptus, viz. ut raro tonsoris opera indigeant. Contra οἱ χαίροντες, homines politi & elegantes, ut se a sordium suspicione liberent, solent frequenter tonsori operam dare, πλεῖστάκις ἀποκαίρεσθαι, ut Theophrastus supra in *cap. περὶ ἀρεσκείας*. Raro tonderi parsimoniae signum facit etiam Aristophanes *Nubibus*, ὧν ἑκάστῳ τῷ φειδωλίας ἀπαιτεῖται ἑδὲ πώποτε quorum nullus unquam caput tondebat prā sordibus & parsimonia. Εν χρῶ καίρεσθαι, καίρεσθαι, vel Εν χρῶ ξυρεῖσθαι, frequens phrasis est apud Atticos pro ad vivum radi, vel tonderi in cute i. e. ad cutem usque, χρῆς, χερὸς, χερὶ, & contract. χρῶς, vel χρῶς pro χερὶ per apocopen, vel χερὶ χρῆς, (ut νότος νός) χερὶ χρῆς, χερὶ χρῶς. Lucianus *Hermotimo*, Εἰθεὶς γὰρ αὐτὰς κοσμίως βραδίζοντας ----- ἐν χρῶ καίρας τὰς πλείους, plurimos ad cutem tonsos; ὁ καίρας-ε, est tonsus, tonsum capillum habens: Et miror quid sibi velint vulg. Lexicographi cum καίραν vertunt hominem prolixo & horrendo capillitio; hic enim ἐν χρῶ καίρας vocat Lucianus homines ad cutem tonsos, adeoque nullum, nedum prolixum, habentes capillitium: eodem modo loquitur Diog. Laertius in *Vita Diogenis*, Εν χρῶ καίρας τὸ καὶ ἀκαλλωπίσας εἰργάζετο, καὶ ὀλίπνας, καὶ ἀνυποδίτας. Lucianus iterum in dialogo *Revivisc.* ἀποκαίρω τὸ πώγωνα ἐν χρῶ πᾶν τετρακερικὴν μαχαίρα, barbam ad vivum abradat cultro ad hircos tondendos apto. Idem Lucianus in *Vitarum Auctione*, Ἄλλων γίλει, τὸ ἐν χρῶ καίραν ἐκείνον, τὸ σκυθεσπὸν, τὸ ἀπὸ τῆς σοῆς, Chrysippum intelligit. Synes. *Calvit. Encom.* Καὶ τις ἐν χρῶ καίρας ἀποδαίνειν, eis νεῶτα κόμην καὶ πώγωνα βραδὺν ἤνεκεν, Ad cutem rasus aliquis cum obiisset, sequente anno prolixa coma barbaque inventus est: pilos in mortuis crescere testatur etiam Aristoteles, quod tamen fieri posse negat Ar-

nobius. Xenophon Hellen. L. 1. παρασκευάσαν ἀνθρώπους μέλανα ἰμάτια ἔχοντας, καὶ ἐν χροῖ κακὰ ῥυτίδες πολλὰς. Hinc per metaphoram ἐν χροῖ dicitur, quicquid prope, vel intus est, quod intime personam vel rem attingit; sic ξυρεῖν ἐν χροῖ proverbialiter dicitur de rebus in summo periculo constitutis; ξυρεῖ γὰρ ἐν χροῖ τὸ το, Soph. Ajace, Hoc ad cutem raddit, this touches to the quick. Synes. Ep. 14. Ἐν χροῖ τῷ κινδύνῳ γίνεσθαι; in extremo periculo esse; cui simile illud ὅτι ξυρεῖ ἀκμῆς. Dion Cassius lib. 50. Ἐν χροῖ μάχεσθαι, cominus pugnare. Sic οἱ ἐν χροῖ, amici, intimi, quomodo Persius,

-- ego te intus & in cute novi.

Sic χροῖ δῆλον, de cute manifestum, per proverbium dicitur, quod non indiget testimoniis aut indiciis longe petitis. Synes. Calvit. Encom. Ο μὲν γὰρ Φερικίδης δοιμάπον ἐπιλυγασάμενός, χροῖ δῆλον, ἔφη, καὶ δακτύλῳ τῷ νόσον ἐδείκνυε. Sic ἐν χροῖ πλεῖν dicitur navis, quæ prope alteri adnavigat. Thucydides lib. 2. Ἐν χροῖ αἰεὶ παραπλέοντες, καὶ δόκουν παρέχοντας αὐτίκα ἐμβαλεῖν. Schol. Ἐν χροῖ, ἀντὶ τοῦ πλησίον ὅτι ἡ ἀποκοπή, ὡς γὰρ καὶ ἐν χροῖ εἶρη ἡ ἀπὸ μεταφράσεως τῆς κερῆς ἀχρεῖ τοῦ χροῖος γηνομένης.

Est hoc Thracum more tonderi, de quo Theocritus Id. 14.

---- καὶ Θεοκρίτῳ κέκασται,

neque Thracum more tonsus sum, i. e. ἐν χροῖ, ad cutem usque, ita enim radebantur Thraces, Persæ, Alani. Vocabatur hoc tonsuræ genus σκαφίον, nam duo erant genera tonsuræ, σκαφίον & κῆπός. Aristoph. Schol. ad Aves, Δύο ἡ εἶδη κερῆς, σκαφίον καὶ κῆπός· τὸ μὲν ἐν σκαφίον, τὸ ἐν χροῖ ὁ κῆπός, τὸ πρὸς μετώπῳ κεκοσμηθῆς. Eustath. ad Iliad. Ψ. Κείρονται ἡ καὶ μέλαι νύκ, οἱ μὲν ἐν χροῖ, κατὰ καὶ Ἀλάνοι, ὁ δὲ σκαφίον. Meminit etiam Harpocr. τὸ σκαφίον εἶδος κερῆς.

Atque hunc quidem characterem a tonsura & nuditate capitis duxit Theophrastus; alterum, qui mox sequitur, a pedum nuditate & calceis exuendis desumit: ut enim ὁ μικρολόγος noster γυμνῇ κεφαλῇ, imo & γυμνῇ ποτὶ, sordes & parsimoniam præ se fert, atque proficitur; ita Theophr. eum ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς, a capite ad calcem, lineamentis suis & coloribus describit; & licet caput ejus sit veluti tabula rasa, in qua nihil est depictum (ut Theophrasti Magister dixit de anima) non dubitat tamen Philos. noster in hac tabula rasa hanc μικρολογίας imaginem penicillo suo depingere & delineare.

Ἐπολυομένης] Ἐπολύειν est solvere, quasi dicas subsolvere, calceos scilicet, & ὑπολύειν calceos exuere vel discalceatum esse, & ἀνυποδυσιὰς χρῆσθαι. Ad βραχυλογίαν & elegantiam Atticam hoc pertinet, sub verbis nomina cognata intelligere: ut cum dicunt ἐγκαλύψασθαι, abscondere, tegere, κεφαλῇ scilicet, caput, aut faciem: ὀπβάλλειν injicere, ἰδῆτα se vestimentum. Sic ἀποκαίρειν tondere, τῷ κόμῳ scilicet, comam aut barbam: μεταλλάττειν, mutare, & βίον scilicet, vitam cum morte commutare: Sic alia multa, quæ usu & observatione cognoscenda sunt. Multa, inquam, verba tam apte & proprie cum nominibus quibusdam in certa aliqua significatione junguntur, ut etiam absolute & per

per se sine illis nominibus posita eandem significationem obtineant, apud Atticos præsertim scriptores. Sic ὑποδείδιαι vel εἰδιαι, & ὑπολύειαι, illud de *subnectendis*, hoc de *solvendis exuendisque calceis*, tam proprie dicitur, ut absolute sine nomine adjuncto id significant: ὑποδείδιαι certe & ὑποδείδιαι plerunque apud poster. Atticos est *calceos induere*, vel *calceatum esse*, unde ὑποδηματα pro *calceis*; at Hom. ἐνελῶς & plene semper cum nomine cognato, Πρωτὶν ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο χαλὰ πέδιλα, per tmesin pro ὑποδήσατο πέδιλα unde ansam sumpserunt posteri simpliciter utendi hoc verbo ὑποδείδιαι, ἡλειπικῶς, hoc sensu, sine nomine sequente; unde & ἀνυπόδητοι *discalceatus* & ἀνυποδησία *nuditas pedum*: de qua dixi aliquid ad Theocr. in illum versum Id. 14.

Ὁ χεῖρ, καὶ ἀνυπόδητοι, Ἀθλωτῆρι δὲ ἐφατ' ἡμεῖς.

Clem. Alex. *Paed.* Lib. 2. Cap. 11. Ἀνδρὶ ὃ εὖ μέλα ἀρμόδιον, ἀνυποδησία· πλὴν εἰ μὴ στρατεύοιτο. καὶ γὰρ πως ἐγγὺς τὸ ὑποδείδιαι τοῦ δείδιαι, *parum a vinculo differt cui pedes in calceis vincti*: quod mihi sane multo rectius de ocreis quam de calceis posse dici videtur. Jam ut ὑποδείδιαι absolute, sine nomine sequente, est *calceos substringere pedibus*, sic ὑπολύειαι *discingere, solvere*, etiam absolute & simpliciter est *calceos solvere* vel *exuere*, vel ἀνυποδησία *χρηῶς* prior significatio est Homericæ, altera posterior Atticæ. Hom. *Iliad.* α.

Ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἤθεσσα θεῶν ὑπελύσας δεισμῶν.

Aristoph. in *Pluto*, κατὰδε ταχέως διμύπιν, ἐπειθ' ὑπόλυσαι, *depone vestes statim, deinde calceos exue*. Multus fuit usus τ' ἀνυποδησίας apud antiquos, & variis de causis ὑπελύοντο, γυμνόποδες & discalceati incedebant; scilicet vel ex rigore legis, vitæque austeritate, ut veteres Spartani, qui Lycurgi legibus discalceati esse jubebantur; Athenien. etiam, qui strictioris & austerioris vitæ erant. Ταῖς ἀναγκαῖαις tantum ἡμέραις calceos induebant, ad vitandum scilicet frigus aut viarum salebras & asperitates. Εἰς ὅρθ' ὅκχ' ἐρπης, ἐ. c. inquit Theocrit. per *montem asperum & præruptum, & salebrosum, ἐ. c.* ac si aliis temporibus ὑποδείδιαι nec mos esset, nec necesse; vel in reverentiæ & honoris signum, quam alicui loco aut homini exhibebant; quemadmodum in S. P. jubentur Moses & Josua exuere calceamenta, ob loci sanctimoniam. Ritus hunc discalceationis ab Heb. mutuatus est Pythag. in symbolica sua Theologia, Ἀνυπόδητοι δὲ καὶ προσκυνοῦν, *discalceatus sacrificato atq; adorato*, apud Iamblichum *protrept.* cap. 21. & Justin. Martyr *Apol.* secunda observat morem hunc fuisse Gentilibus ὑπολύειαι ὁπρὸς αἰνονίας τοῖς ἱεροῖς, *calceos deponere, cum templa ingrederentur*: quem morem hodieque apud Judæos, aliosque populos Orientales, in sacris obtinere constat. Romani veteres etiam in conviviis ἀνυποδησίαν exercebant; mos quippe iis fuit calceos soleis mutare, cum mensæ accumberent. Unde Martialis *Lib.* XII. Cottam quendam poetico suo sale perspergit, qui cum bis soleas perdidisset in convivio,

*Excogitavit homo sagax & astutus,
Ne facere posset tale sæpius damnum
Excalceatus ire cœpit ad coenam.*

Venatores etiam ὑπολύεσθαι solebant, & nudis pedibus prædam sequi, ὑμνοῖσι τε ποσὶν ὀδεύειν κεῖνοι, τοῖσιν ἔχνη μέλειται δυσδεκία θηρεῖν, Oppian. *Cyneget.* 1. & tamen Callim. Dianæ venatrici tribuit εἰδεομίδας quæ sunt ὑποδήματα θηρευτικὰ, eis δρόμον ὀπιπιδίαν. Denique ὑπολύεσθαι & excalceati incedere solebant etiam homines præparci, & sordidi, ad vitandos calceorum sumptus; atque hæc causa est τῆ ἀνυποδησίας ἢ μικρολόγων quam hic notat Theophrastus. Præter decorem & elegantiam, 3 etiam alii sunt usus τῆ ὑποδημάτων· siquidem ἀσφαλίζουσι τὰ πόδια, armant ac muniunt pedem, contra sordes, contra salebras, & contra frigus; ideoque ὁ μικρολόγος ὑπολύεται κατὰ τὸ μέσον τῆ ἡμέρας, quia tum maxime calet. Ita rusticæ nostræ aliquando & plebeia mulierculæ, præsertim Boreales, sub æstivo sidere, ut compendium faciant, ὑμνόποδες ἢ ἀνυπόδητοι, sine tibialibus & calceis incedunt; nescio tamen, an hæc sordida parsimonia dicenda sit, an honesta frugalitas. Et sunt profecto οἱ μικρολόγοι isti magis sordidi quam cœnum & sordes sub pedibus aut calceamentis, nec sordes magis adhærescunt eorum pedibus, quam animo & affectibus. Qui tamen, cum tam sordidi sint ut sine calceis incedant, summopere cavent vestibis suis, & de his valde sunt solliciti ne novas sordes contrahant, ἵνα μὴ ῥυπαίνηται ταχὺ.

[ῥυπαίνηται] Sordibus polluat, sordes contrahat; κυρίως & proprie usurpatur: proprie enim dici volunt de maculis & sordibus in veste contractis (quanquam nonnulli de unguium sordibus, ut supra de voce ῥυποκόνδ.) ac certe Hom. *Odyss.* Z. de vestium sordibus & maculis — καὶ θηράν τε ῥύπα πάντα, purgarunt omnes sordes, de lotione vestium; — μάλα πέρ ῥυπόωντα καθαῖραι & — τὰ δὲ μοι ῥερυπωμένα κεῖται, itidem de vestimentis; ubi ῥερυπωμένα per metath. pro ἐρρυπωμένα metri gratia; cui simile exemplum vix reperiemus apud poetas. Metaphorice & eleganter usus est hoc verbo Phil. 1. *Eth.* cap. 8. ἐνίων ὃ τιτώμεναι, ῥυπαίνουσι τὸ μακάριον, quædam res sunt, quibus si priventur homines, contaminant felicitatem, h. e. felicitatis eorum splendor obscuratur atque inquinatur: ῥυπόωνται ῥυπαινόμενα differunt ergo ῥυποῦν & ῥυπαίνειν. ῥυποῦν neutr. sordidum esse, ῥυπαίνειν transitiv. sordibus inficere, polluere, contaminare, unde ῥυπαίνεσθαι hoc in loco. Hæc vestium cura tangit τὸν μικρολόγον, non quod ille sordes adeo abhorreat, qui ipsis sordibus est sordidior, & ipso luto lutulentior; Nec quod munditiæ aut elegantia cultuique corporis studeat; sed quod crumenæ consulat, graviterque metuat ne si forte minus cretæ quam par est ejus vestibis adhibeat, fullo ipse in iisdem repurgandis poliendisque novos sumptus facere cogatur. Qui igitur pedes suos adeo & calces negligit, ut sine calceis eat, calcem tamen & cretam fulloniam maxime curat, ne vestibis suis desit: Atque hic postremus est τῷ μικρολόγῳ character, desumptus a terra alba, seu creta fullonia. Neque tamen hætenus creta notavit hunc hominem ῥυπαρὸν & ῥυποκόνδυλον Characterista noster, sed potius atro carbone per totum hoc caput meritissime obfuscauit, vel, si ἑμμετρὸν hoc mavultis,

Ultimus a creta venit & fullone character,

Nec tamen hunc creta signes, alboque lapillo;

nempe Theophrastus nigro carbone notavit. Sed nugarum satis & μικρολογίας, imo λεπτολογίας. Libero jam patientiam vestram; plura enim hodie non addam, nec hoc termino; sub initium sequentis viz. post Mich. si Deus vitam & otium & pacem dederit, iterum huc vos invitabit vel Theophrastus vel Demosthenes. At quantæ vicissitudines, quantæ moles & montes mutationum, πόσαι παλίρροισι τῆ τύχης, quot fluxus & refluxus fortuna, ante id temporis accidere queant, nemo nescit; hoc ευκαῶνι Reip. præsertim, in hac rutuba & flamma rerum. Nostrium est ad omnia nos parare, quicquid nobis even- turum sit, Ἡτοι μὲν γὰρ ταῦτα Θεὸς ἐν γούνασι κεῖται.

C A P U T XI.

Περὶ Βδελυείας.

Bδελυεὺς. *impurus, imprudens, flagitiosus*; a verbo βδελύσσομαι, *abhorreo, abominor, detestor*; unde βδέλυγμα, *abominatio*; βδέλυγμα τῆ ἐρημώσεως in *Evang.* Etymol. nescio quomodo βδελύσσομαι verbum & βδελυεὺς a nomine βδέλλα, est autem βδέλλα, *hirudo, sanguisuga*; ac si βδελυεὺς proprie esset *homo impense avarus, & sordidus, & impurus*, qui lucrum undique abradit & exugit, idem fere qui μικρολόγος, quem supra descripsit Theophrast. potius tamen βδελυεὺς, & βδελύσσομαι, a βδέω βδέω autem proprie illud est, quod (honos sit auribus) Claudius Imperator licitum esse lege sancivit; unde exp. *foeteo*, ut βδελύσσομαι sit proprie, *ob foetorem aliquid aversor & abominor*, & general. *detestor, abhorreo*; & sic βδελυεὺς erit *homo impurus & sordidus, quem ob morum turpitudinem atque impuritatem detestamur atque execramur*, βδελύσσομαι omnino idem quod μισᾶσθαι, & βδελυεὺς, μισαρός. Βδελυεία igitur est *quædam morum fœditas & turpitudō, execranda impuritas*; hac enim voce uti cogimur ob defectum alterius: βδελυρίαν itaque verco *impuritatem*, donec aliam vocem Lat. quis mihi ostendat, quæ huic Gr. respondeat. Βδελυεὺν, *impurum*; quod quidem non simplex vitium est, sed ex pluribus concretum & aggregatum: comprehendit siquidem in se *Impurum* plerosque illos naves quos hætenus descripsit Theophrast. viz. ἀγροικίαν & ἀναίχωνπίαν, μικρολογίαν, & ἀπὸνοιαν, uti videbimus in sequente characterismo, ut sit confluges quædam & sentina vitiorum, uti prius diximus περὶ τῆς ἀπονοίας. A βδελύσσομαι fit βδελυεὺς, assumendo terminationem illam adjectivorum communem paragogicam ρoxyt. Notetur ergo hæc reg. Multa adjectiva in ρoxyt. habentia υ ante ρ, derivantur a verbis in υω, ut ab ἰχύω, ἰχυεὺς: ab οἰζύω, οἰζυεὺς: sic a βδελύω, σω, σσομαι, βδελυεὺς. Substantiva trisyll. in ρ præced. υ sunt barytona, habentque accent. in antepenultima, ut μέγιστος, ψίδυρος, τίτυρος, Ζώπυρος.

ἀργυρῶ. Ajectiva autem in ρῶ præced. υ, sunt oxyt. habentque accent. in ult. ut λαμυρῶς, γλαφυρῶς, βδελυρῶς, ἰχυρῶς, ψαδυρῶς, ἀλμυρῶς, καπυρῶς, λιγυρῶς. Excip. compos. ab α privativo, quæ ex reg. gen. sunt proparoxytona; compositio retrahit accent. ut ἄπυρῶ, ἄδυρῶ, ἄκυρῶ, & siqua sint similia.

Παιδία] *Lusus, ludus*. Trisyllaba oxyt. in ια, cum simplici ι, fiunt ab aliis nominibus oxyt. in ῶ, ut α σκοπός-ια, α στρατός-ια hypertriss. a baryt. ut ab ἄχρον, *palea*, ια, μιὰ, *palearum acervus*; ab ἰχθυῶ, *extremitas, ora extrema*; α μώρμηξ-κῶ, ια, *agmen formicarum*; ab αἰμαίνω ξῶ, αἰμασία, *senticetum, sepes spinosa*, quia pungit & lacerat & cruentat.

Κεῖται-Συρίπειν] Verba theatralia, de spectatōribus in theatro. Sunt contraria; κεῖται est *plaudere, applaudere, plausu excipere, complosione manuum approbare*; συρίπειν contra, *explodere, exhibilare*. Impurus iste nebulo in theatro plaudit, cum alii tacent, & explodit, quos alii probant, & cum voluptate spectant; adeo ab humanitate morumque elegantia est remotus. Atque hic character omnino pertinere videtur ad Ἀγροικίαν & ἀναρχωτίαν, ad *rusticitatem & impudentiam*. Histriones imperitos sibilis prosequi solebant veteres in theatro spectantes, uti & hodie fit; hoc συρίπειν dicebant Gr. *explodere, exhibilare*. Cicero alicubi, *Histrion, si paulo se moveat extra numerum, exhibilatur, & exploditur*. Æsch. contra Ctesiph. de Demosth. ὥς συρίπειν διὰ τὴν ἀχρημοσύνην contra Demosthenes de eodem Æsch. pro Corona, ἐξέππεις, ἐγὼ δὲ ἐσύρειτον, *ejectus es e theatro, ego autem exhibilabam, ἐξίταγωνίζεις, ἐγὼ δὲ ἐθεώρην*. Quin & Sophistæ in Scholis se mutuo sibilis excipere soliti; testis Philostratus Lemn. in *Vitis Sophistarum*, ὥς μὴ δὲ συρίποιμην ἀλλήλους, μὴ δὲ σκώποιμην, ἀλλὰ ἐν ταῖς τῶν σοφιστῶν συνασσίαις φιλεῖ γίγναι, *quæ in Sophistarum scholis fieri solent*, etiam hodie apud nos. De plausu & acclamatione apud Veteres fieri solita, tum in Rhet. Scholis, tum in theatris, tum etiam in concionibus, dixi jam ante ad Demosthenem, nec repetam quæ dixi; hoc tantum addo. Tria præcipue verba sunt apud Græcos, quibus auditorum affectus exprimi solent, ea sunt κεῖται, βορυεῖν, & συρίπειν quæ sic differunt. Κεῖται semper in bonum sumitur, viz. pro applausu & acclamatione quæ fit in laudem & favorem dicentis; unde *plausibilis oratio*, favorabilis, quæ cum plausu & favore accipitur: & sic κρότῳ pro *plausu & acclamatione*, semper in meliorem partem. Contra συρίπειν semper in malum pro *adversa acclamatione*, seu (ut ita dicam) *declamatione*; ut *explodere, exhibilare*, apud Latinos. Jam vero βορυεῖν est μέση λέξις, & modo in meliorem, modo in sequiorem partem usurpatur: aliquando βορυεῖν est *cum strepitu & clamore applaudere, acclamare*; aliquando vero *obstrepere, & adversa acclamatione uti*; idem quod συρίπειν atque ita non raro apud Demosth. aliosque.

Differunt Συρίζειν, & Συρίπειν. Συρίζειν est *fistula canere*, intransitive, pro quo Συείσθην apud Theocr. at Συρίπειν est *sibilis excipere, explodere*, transitque in personam. Schol. Theocr. Συρίζειν, τὸ διὰ συείθῳ μίλπειν συρίζω καὶ τὸ κατὰ Σύριος λέγω καὶ συείπω, ὅπῃ χλευασμὸς μεταβαπκῶς.

Ἀνακύψας ἑρυγῖν] Κύπτω, est propendeo, incurvo, seu deflecto me in terram; unde κυρὸς, incurvus, Homero,

Ὅς δ' ἂν γῆραϊ κυρὸς ἴλω-----.

Notum discrimen, inter ἀνακύπτειν & κατακύπτειν, quæ sunt contraria. Ἀνακύπτειν est sursum se erigere. Sic Luc. 21. 28. ἀνακύψατε, suspicite; quasi resupinato collo (inquit Beza) qui gestus est eorum qui a-
vide sursum oculos convertunt: cui contrarium non solum κατακύψαι, sed & παρακύψαι 1 Ep. Petri 1. 12. celebris locus est de angelis, Εἰς ἃ ὀπίθυσμασιν οἱ ἄγγελοι παρακύψαι, hoc est, quasi prono capite, & propenso collo, accurate introspicere. Synesius eleganter Ep. quadam, ὅταν ἀνακύψω τῷ βιβλίῳ, ὀπίρρεπής εἰμι πρὸς ἅπασα παιδιὰν, Cum a libris oculos attollo, pronus sum ad omne ludendi genus. Metaph. sæpius Lucianus in Jove Trag. Ἐπειδὴν καὶ ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι ἀνακύπτοντες, cum homines paulatim emergentes, h. e. postquam ex lethes & insci-
tiæ somno evigilaverint, & ad se redierint. Spe erigi, animo recreari. Appianus Εμφυλ. 5. τὸ μὲν αὖτις ἀνακύψαι τῷ δημοκρατίᾳ, ne unquam popularis status denuo emergere, aut caput erigere, possit. Polyb. Lib. 1. Τὰ μὲν τῷ Καρχηδονίῳ αὖτις ἀνέκυψε, καὶ πάλιν ὀπίρρεπές τε εἶχε τὰς ἱλ-
πίδας. Carthaginienſium res denuo emergere, & in meliorem spem erigi, restitui cœperunt.

Ἐρυγῖν] Aor. 2. ab ἐρεύζω ruçto, unde & derivari videtur vox Lat. ruçto; ab ἐρεύζω, tollendo s. Hom. plerunque forma passiva ἐρεύζομαι -ὁ δ' ἐρεύζεται οἶνός τ' ἐρείων, de Cyclope ebrio. Sic in celebri illo carmine de Centauro,

Ἴππῳ ἐρεύζεται ἄνδρα, ἀνὴρ δ' ἀποπέρεται ἵππον.

Metaphorice de fluvio qui in mare se exonerat,

-----ἐρεύζεται εἰς ἅλα βάλλον.

Etiam de mugitu bovis, idem princeps poet. Iliad. v. 403.

Αὐτὰρ ὁ θυμὸν αἰῶτε καὶ ἥρυγεν, αἶς ὅτε ταῦρ

ἥρυγεν ἑλκόμενῳ-----

ubi ἥρυγεν, est ἑμυῖτο, mugit, & forte ab ἐρεύζω fit Lat. rugio, quam hoc de leone. Cæterum Eustath. scite observat concinnitatem metaphoræ, ubi fluvius a poeta dicitur ἐρεύγεσθαι εἰς ἅλα, h. e. eruçtando seu evomendo se in mare devolvere & exonerare; quia scilicet fluviiis tribuuntur τὰ σώματα ita enim σῶμα ποταμῷ dixit poeta, os fluvii, quod Latini alia metaph. ostium vocant.

Ἄλλ' ὅτε δὴ ποταμοῖο κατὰ σῶμα καλλιρόν,

ubi Eustath. Ποταμῷ σῶμα φησὶ μεταφορικῶς, οἷς ἀκόλαστον καὶ τὸ λέγειν ἐρεύγε-
σθαι ποταμὸς εἰς θάλασσαν.

Πρὸς τὰ νύκτα] Ad nuces, i. e. ad forum ubi nuces venduntur. Solebant enim Athen. varia fora, aut fori partes, de nominibus rerum, quæ ibi venales prostant, nominare. Sic passim inveniēmus apud Atticos Scriptores εἰς τῆλαιον, ad oleum i. e. forum olearium: εἰς τῆ-
φον, εἰς τὰς χύτρας, εἰς τὰ σκόρδα, apud Aristoph. & alios: εἰς τὰς ἰχ-
θύδας, h. e. forum piscarium, quod & ἰχθυόπωλις & ὀψόπωλις ἀγορὰ, & simpliciter ὀψον parco exemplis, quia ubique sunt obvia. Sic
hic

hic τὰ κάρυα & τὰ μῆλα *noces* & *poma* pro foro (ut ita dicam) *nucario* aut *potario*, ubi *noces* & *poma* aliique fructus autumnales venum prostituuntur; quasi dicas, ὀπωρόπωλις ἀγορά. Hanc loquendi formulam (opinor) & nos imitamur in lingua nostra; ita enim (ni fallor) loquentes audivi nundinis nostris nuper exactis, *let's go to the hops*, i.e. ad forum illud ubi venales prostant lupuli, sive quocunque alio nomine vocandum sit illud sive herbæ sive grani genus, quod ad potum adhibetur.

Κάρυα, Μῆλα, Ἀκρόδρυα] Κάρυα, μῆλα, & ἀκρόδρυα hic distinguuntur. Κάρυα sunt *noces*; μῆλα *mala*, *poma*; ἀκρόδρυα, *bacca*, h. e. fructus sylvestres & minores, quos Theophrast. hic a nucibus & pomis separat; sed est quando hæc confunduntur apud auctores. Certe ἀκρόδρυα proprie, & ex vi vocis, sunt *glandes*, fructus arboris quercus, quasi ἄκρεα τ' δρυὸς, unde fortasse vulgo *acorns*; *acorn* quasi ἄκρον. Sed ut δρυς pro quavis arbore, sic ἀκρόδρυα pro cujusvis arboris fructu; atque hæc latissima est hujus vocis acceptio, ut idem plane significet quod ὀπωρέα, quo nomine apud Gr. aliquando censentur omnes arborum fructus, fructus autumnales: atque ita Hesych. Ἀκρόδρυα, ἀρχὴ καρπῶν, καρποί· forte ἄκρεα καρπῶν atque ita sumere videtur Lat. Int. hoc in loco, qui sic vertit, *reliquos omnis generis fructus*; ac si ἀκρόδρυα generalis vox esset, cujusvis arboris fructum sub se comprehendens: atque ita certe auctores nonnunquam τὰ ἀκρόδρυα de omnibus arboreis frugibus usurpant. At juxta hanc interpretationem sic legi debent, καὶ τὰ λοιπὰ ἀκρόδρυα· cum vero verba ita se habeant, καὶ κάρυα, ἢ τὰ μῆλα, ἢ τὰ ἀκρόδρυα, particula disjunctiva manifeste ostendit hæc tria inter se distingui, tanquam fructuum species diversas, & (ut loquuntur in Scholis) disparatas. Flerique Grammatici κάρυα & ἀκρόδρυα confundunt; sed ἀκρόδρυα & ὀπωρέαν distinguit Aristot. 8. de Hist. Animal. ἀκρόδρυα καὶ ὀπωρέα, *noces* & *poma*. Athenæus, seu potius Epitomator Athen. lib. 2. Οἱ Ἀθηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι συλλαβαῖς κοινῶς πάντα τὰ ἀκρόδρυα κάρυα λέγουσι. Sunt autem κάρυα omnes fructus qui exteriorem habent corticem ligneum, & intus id quod edule; sic Lat. *noces*. Auctores Geoponicῶν hoc sensu accipere; qui [pag. 288. Edit. Cantab.] ἀκρόδρυα ea tantum interpretantur, quæ τὸ ξυλῶδες, h. e. *lignosum putamen* foris habent, quo in genere *noces* omnes sunt: & sic eadem erit differentia apud Gr. Script. R. R. inter ἀκρόδρυα, & ὀπωρέαν, quæ apud Lat. inter *noces* & *poma*; ut ἀκρόδρυων nomine *noces* omnis generis intelligantur, & ii fructus proprie qui lignum habent extra; nomine autem τ' ὀπωρέας, πάντα τὰ μῆλα *poma omnia*, comprehendendo etiam pruna, cerasa, mala Persica, & ejusmodi; quæ etiam omnia Lat. sub *pomi* appellatione veniunt. Sed profecto hic τὰ ἀκρόδρυα non solum a *pomis*, sed etiam a *nucibus* discernuntur. Ἀκρόδρυα igitur hoc in loco erunt *bacca*, h. e. fructus sylvestres & minores, quos a pomis & nucibus hic distinguit Theophrastus.

Eustathius ἀκρόδρυα accipere videtur amplissima significatione pro fructibus arborum quibuscunque: vult enim τὰ μῆλα *poma* sic differre ἀπὸ τῶν ἀκρόδρυων, quemadmodum species differt a genere: hæc autem illius verba sunt ad *Iliad.* I. Μῆλα ὃ ἀκρόδρυα λέγῃ ἐκ μέρους, ἥτοι

ἐξ ἐνός καρπῶ τῷ μήλῳ τῷ καλῷ, καὶ κατὰ τὴ ποιητικὴν ἀγλαῶν καὶ ἀκροδρύων καὶ δρύκαρπα ἐξ ἐνός δένδρου, τὸ μαλαγόνου, τροφοφόρου δρυός. Μῆλα igitur proprie certa species sunt τῶν ἀκροδρύων, scilicet mala, at per synecdochen speciei μῆλα posuit Homerus pro toto genere, ob eminentiam scilicet & pulchritudinem hujus fructus præ aliis: ἴσως ὅτι καὶ ὡς περ μῆλα πάντα θρέμματα, ὡς ἀπὸ ἐνός εἶδους, τῷ τῶν προβάτων, κατὰ τὴ ἐκκεντρον ἔτω καὶ τὰ ἀκροδρύων μῆλα, ὡς ἐκ τῶν τῶν μῆλων ὁπίσθας, διὰ τὸ κατὰ ἀγλαίαν ἑξαίρετον. Sicut omnes pecudes generaliter dicuntur μῆλα, ab una specie, scilicet ovina, ob insignem usum atque utilitatem illius animantis; ita omnes fructus autumnales gen. dicuntur μῆλα, διὰ τὸ ἑξαίρετον propter eminentiam hujus fructus. Et quoniam huc delapsus sum, addo etiam & illud quod ad honorem hujus fructus non parum mihi facere videtur, apem Græce hinc denominari; sic enim Grammat. μέλισσα, παρὰ το μῆλοισι ἵζειν seu ἐφίζειν seu ὡς μῆλοισι ἐφίζαντα, καὶ τὸ χρησιμὸν ἐκ τῶν καρπῶν ἀπανθίζουσα παρὰ τὸ μῆλον δηλαδὴ καὶ τὸ ἵζω, τῷ ἢ συσταλέντος εἰς α. Addo jam & illud in gratiam tum φιλομήλων, tum φιλομήσων, quod invenio in vita Homeri, viz. malorum odore prorogatum ei aliquandiu vitam fuisse. Ita viz, decuit poetam nutriri & vivere, tanquam μέλισσαν, ἐκ τῶν μῆλων qui non minori, imo forte meliori, jure Apis Ionica, quam Sophocles Apis Attica, dici meruit. Sed hæc hæctenus.

Τετραυματίζεσθαι] Κυρίως & proprie usurpata vox: proprie enim τετραυματίζομαι est bellaria comedo, fructus scilicet hujusmodi arboreos, qui secundis mensis inferuntur; qualia poma sunt, pyra, nuces, & amygdalæ, & similia: hæc enim proprie τετρήματα vocant Gr. a verbo τετρώω, in Aor. secundo ἔτραγον unde τετρήματα & τετρώαλις dicuntur, quæcunque in secunda mensa solent apponi comedenda, vel potius arrodenda: τετρώω enim est rodo potius quam edo, (& certe istiusmodi cupediae atque bellaria, quæ secundis mensis inferuntur, solent potius rodi ad luxuriam, quam vorari aut comedi ad saturandam famem) unde τετρώω, caper, a rodendo, Rode caper vitem; & τετρώξιμον subaud. σαφυλῶν, νύκτιν edulem, ad comedendum bonam.

Dicuntur & ὀπιδορπίδες, & ὀπιδορπίες, seu ὀπιδορπίσματα, & ὀπιδορπίσματα, & νόγαρα, seu νογαλίσματα quam vocem notat Eustathius tanquam incertæ originis, nec in Gr. solo natam: exponit autem Hesych. τὰ μὴ εἰς χορτασίαν, ἀλλὰ πρὸς εὐδαιμονίαν, edulia suavia & delicata, elegantis apparatu, non famis sedanda, sed voluptatis percipiendæ gratia, coquorum lenocinia. Eustathius ex Athenæo, Βότρυς, ροιὰς, φοίνικας, ἔπειτα νόγαρα, νύκτιν, malogranata, palmas, aliaque bellaria: ubi νόγαρα sunt etiam fructus, ut τετρήματα hinc verbum νογαλίζειν idem quod τετραυματίζεσθαι, apud Athen. ex vetere Comico. Τετραυματίζεσθαι plerunque absolute & sine casu, uti hic apud Theophrastum, bellaria seu cupedias comedere. Athen. L. II. inter præcepta convivalia hoc habet, μὴ τετραυματίζεσθαι ἐν τοῖς κωδωνισμοῖς, bellaria non comedere inter compotandum. Julian. Apostat. Epist. 24. de ficu loquens ait eam solere τῶν ἐδεσμάτων προπιδεῖν τε καὶ ὀπιτετραυματίζεσθαι, h. e. mensis inchoandis & claudendis adhiberi, tam in primis quam in secundis mensis apponi,

2. Nomina in εῖον per diphthong. sunt περιεστιασ. *pericircumflexa*, ut ἑρμαῖον, ἀγγαῖον, δοκίον, sic & composita πανδοχεῖον, κερεῖον &c. Exc. Λύκειον *Lyceum*, ut distinguatur a Λυκεῖον, idem quod Λοκὴ, *pellis lupina*.

3. Nomina in εῖον περιεστιασ, si sint simplicia, habent diphthong. in penultima, ut κερεῖον, βαλαρεῖον, φορεῖον, Θησεῖον, Ἀθλῳεῖον, ἀγγαῖον, &c. at si sint composita, variant, & utramque terminationem habent, tum in εῖον, tum ιον sic & οἶνοπωλεῖον & ιον, κωροπωλεῖον & πώλιον.

Οἶνοπωλῶν, κεκραμμένον & οἶνον πρὸ φίλων ἀποδίδωμι] *Vinum vendens, etiam amico mixtum seu dilutum dabit*. Ita Lat. Int. imo *venundabit*; ἀποδίδωμι non est simpliciter *dare*, sed *venum dare*, *venundare*. Pessimi hoc ingenii signum, impurissimi nebulonis character, etiam amicis imponere, & fucum facere. Sed nescio quomodo hæc olim fuit, & etiam *Tuta frequensque via est, per amicum fallere nomen*; præsertim in mercatura, adeo ut in officinis & tabernis mercatoriis hæc fere fraus honesta habeatur: certe tantum non in proverbium abiit apud venditores, *Ex amicis præsertim lucrificandum esse*. Jam in cœnopolis, & tabernis vinariis, solennis semper & tralatitia hæc fraus fuit, aquam vino miscere, & pro meraco dilutum vendere, ἀντὶ τοῦ ἀκράτους κεκραμμένον & οἶνον ἀποδίδωμι. Et tamen contra caupo Ravennas Martiali olim pro mixto merum vendidit, quod factum, utpote mirum & insolenne, facete tangit atque perstringit nequam ille hoc disticho,

Callidus imposuit nuper mihi caupo Ravenna,

Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.

Quod si cum aliquo e cauponibus atque cœnopolis nostris hodie rem habeas, non est profecto quod hanc imposturam verearis: quin potius contrarium tibi cavendum est,

Ne vendat mixtum, cum petis ipse merum.

Atque hoc revera est κερταλεύειν, *cauponari*; ita enim hæc vox sumitur in malo sensu pro *merces corrumpere* & *adulterare*, ut mangones solent. Et sic caupones vinum corrumpunt & adulterant admixta aqua, juxta illud Dipnosoph. Ἀπώλεσας & οἶνον, ἐγγέας ὕδαρ, *Perdidisti vinum, infundendo aquam*. Nec tamen Græci κερτῆας appellant a *corrumpendo vino*, (ut sentit Vir magnus) ad insignem illum locum Apostoli κερταλεύοντες & λόγον, ac si κερτῆας diceretur παρὰ τὸ κερταύειν & πηλόν, i. e. & οἶνον, πηλός enim est οἶνος καὶ γὰρ γλώσσων. Sed hæc nugæ sunt Grammaticorum. Κέρτις est *stabulum*, seu *diversorium*; & a κέρτις, κερτῆας, & κερταλεῖον nam λῆς est mera terminatio Græca paragoga. Ab hac igitur fraude τῷ οἶνοπωλῶν aquam vino miscentium, & κεκραμμένον & οἶνον ἀντὶ τοῦ ἀκράτους ἀποδιδωμῶν, fluxerunt duæ hæc voces proverbiales ὕδαρης & κερταλεύειν. Κερταλεύειν est id quod diximus, unde κερταλεύοντες *adulterantes* non male vertit Vulg. interpretes in illo loco Apostoli supra laudato. Ὑδαρης est *aquosus*, *aqua dilutus*, proprie de vino-ὕδαρης οἶνος, & metaphor. de re quavis parum sincera & simplici, sed mixta & adulterata, fucata fraudulenter & (ut nos vulgo loquimur) *sophisticata*. Sic ὕδαρῃ φιλίᾳ dixit Philosoph. 2. de Re-
pub. *pro amicitia infirma, fucata & infida*, Εὐ. 3. τῇ πόλει τῇ φιλίᾳ ἀναλ-
κῶς

τοί ὅτι τὸ ὕφ' ἐν κ' ἀδιαίρετον Α. π. ε. δ. ἔπρεον ὃ τὸ διηρημένον Α. παῖς ἔσται ἔσται δημοσίᾳ· ac si πεσῆσαι & παῖς ἔσται in pronunciando non differrent, solummodo compositione & divisione. *Vides* (inquit Vinton.) *ut ai sono τῆς & exaquetur in πεσῆσαι & παῖς ἔσται* Sed Cl. Checus, immortale huius loci decus atque ornamentum, liquido evincit fallaciam compositionis, adeoque ambiguitatem sermonis, non esse in particip. πεσῆσαι, sed in nomine αὐλητεῖς, eumque Theonis locum hoc modo legendum, Α. π. ε. δ. ἐν μὲν γάρ τοί ὅτι τὸ ὕφ' ἐν κ' ἀδιαίρετον Α. π. ε. δ. ἔπρεον ὃ τὸ διηρημένον, αὐλῇ τεῖς π. ε. δ. *Tibicina si ceciderit, publicetur. Aula seu domus si ter ceciderit, publicetur*: ita ut αὐλητεῖς, & αὐλῇ τεῖς, sit ἀδ. κ' τὸ διηρ. Hanc esse veram & genuinam huius loci tum lectionem, tum interpretationem, porro confirmatur auctoritate Quintiliani. Ita enim ille l. 7. c. 9. ubi agit de variis generibus amphiboliæ; *Alterum* (inquit) *genus ambiguitatis est, in quo alia integro verbo significatio est, alia diviso; ut in-genua, & arma-mentum, & cor-vinum; inepta sane cavillationes, ex quibus tamen Græci controversias ducunt. Inde αὐλητεῖς illa vulgata, cum quaritur, utrum aula qua ter ceciderit, an tibicina si ceciderit, debeat publicari.*

Περὶ τῶν περὶ κερεῖον ἢ μυροπολίων] Τα κερεῖα, h. e. *tonstrinas*, esse garrulorum & male feriatorum hominum receptacula, ipsasque pessimorum incubas & novitatis officinas, lippis jam olim & tonsoribus notum est. Tonsores certe ipsi usque ad proverbium loquaces. Cuius rei hanc ipsam rationem assignat Plutarchus lib. περὶ ἀδολείας· ὁπρὸς ὃ λαλὸν ὅτι τὸ τῶν κερεῶν γένος· οἱ γὰρ ἀδολεχότατοι περὶ τῶν, κ' περὶ τῶν, ὥστε αὐτὰς ἀναπλήματα τ' συνειδέας, quia scilicet in eorum officinas ignavissimi quique & loquacissimi confluere ibique desidere soleant; quorum assiduo consortio & ipsi hac γλωσσολογίας contagione & garrulitatis morbo inficiuntur: nec minus scitum, quam notum, est illud quod statim sequitur apud eundem Plutarchum de Rege Archelao, qui ἀδολέχε κερεῶς περιβαλόντος αὐτῶν τὸ ὀμόλινον, κ' πυροπολίων Πῶς σε κείρω, βασιλεῦ; Σιωπῶν, ἔφη. Ὀμόλινον est *linteum*, five *sudarium* *tonforium*, quod humeris circumponitur eorum qui tonsuram subeunt. Aristoph. in *Pluto*,

Καὶ τοὶ λόγος γ' ὡς τ' Ἡρακλῆς πολλὸς
Ἐπὶ τοῖσι κερεῖοισι τῶν κερεῶν,
Ὡς ἑξαπίνης ἀνὴρ γέγνηται πλάσιον.

Sed & myropolia, i. e. unguentariæ officinæ, & pharmacopolia, otiosorum hominum conventiculis & colloquiis non minus fervere & excalfieri solent. Nec mirum, si in unguentariis officinis tam leves & habiles & lubricæ sint hominum linguæ, ac si oleo & unguento delibutæ essent. Quanquam revera, ut *musca morientes perdunt odorem unguenti*, ut inquit Sapiens, ita *corruptunt bonos mores colloquia prava*, ut inquit Apostolus. Sane in lingua nostra pharmacopolarum loquacitas proverbio notata est.

De huiusmodi nominibus in εἶον hæc Regulæ observentur.

1. Nomina in εἶον ut plurimum sunt *περικλίμα*, *contentiva*, & significant receptacula, conceptacula, ut δοχεῖον, κερεῖον, οἶνοπωλεῖον, Ἀδνηεῖον, Δύκαιον, &c. huiusmodι *περικλίμα* simplicia.

2. No-

2. Nomina in εἶον per diphthong. sunt προσεισσω. *penicilliflexa*, ut ἑρμαῖον, ἀγγεῖον, δοχαῖον, sic & composita πανδοχεῖον, κρεῖον &c. Exc. Λυκεῖον *Lycem*, ut distinguatur a Λυκεῖον; idem quod Λυκῆ, *pella lapina*.

3. Nomina in εἶον *σεμκλινε*, si sint simplicia, habent diphthong. in penultima, ut κρεῖον, βαλανεῖον, φορεῖον, Θησεῖον, Ἀθλιωεῖον, ἀγγεῖον, &c. at si sint composita, variant, & utramque terminationem habent, tum in εἶον, tum εον sic & οἶνοπωλεῖον & εον, κωροπωλεῖον & πώλεον.

Οἶνοπωλῶν, κικραμύον & οἶνον πρὸ φίλων ἀποδίδω] *Vinum vendens, et amico mixtum seu dilutum dabit. Ita Lat. Int. imo venundabit; ἀπλῶς non est simpliciter dare, sed venum dare, venundare. Pessimi hoc ingenii signum, impurissimi nebulonis character, etiam amicis imponere, & fucum facere. Sed nescio quomodo hæc olim fuit, & etiam Tuta frequensque via est, per amicum fallere nomen; præsertim in mercatura, adeo ut in officinis & tabernis mercatoriiis hæc iere fraus honesta habeatur: certe tantum non in proverbium abiit apud venditores, Ex amicis præsertim lucrificiendum esse. Jam in ænopolis, & tabernis vinariis, solennis semper & tralatitia hæc fraus fuit, aquam vino miscere, & pro meraco dilutum vendere, ἀντὶ τοῦ ἀκράτε κακρμύον & οἶνον ἀποδίδω. Et tamen contra caupo Ravennas Martialis olim pro mixto merum vendidit, quod factum, utpote mirum & insolenne, facete tangit atque perstringit nequam ille hoc disticho,*

*Callidus imposuit nuper mihi caupo Ravenna,
Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.*

Quod si cum aliquo e cauponibus atque ænopolis nostris hodie rem habeas, non est profecto quod hanc imposturam verearis: quin potius contrarium tibi cavendum est,

Ne vendat mixtum, cum petis ipse merum.

Atque hoc revera est καπηλεύειν, *cauponari*; ita enim hæc vox sumitur in malo sensu pro *merces corrumpere* & *adulterare*, ut mangones solent. Et sic caupones vinum corrumpunt & adulterant admixta aqua, juxta illud Dipnosoph. Ἀπώλεσας & οἶνον, ἐγγέας ὕδωρ, *Perdidisti vinum, infundendo aquam.* Nec tamen Græci καπηλῆς appellant & *corrumpendo vino*, (ut sentit Vir magnus) ad insignem illum locum Apostoli καπηλεύοντες & λόγον, ac si καπηλῶς diceretur παρὰ τὸ κακῶς & πηλόν, i. e. & οἶνον, πηλὸς enim est οἶνος κατὰ γλῶσσαν. Sed hæc nugæ sunt Grammaticorum. Κάπη est *stabulum*, seu *diversorium*; & a καπ καπηλῶς, & καπηλεῖον nam λῶς est mera terminatio Græca paragogica. Ab hac igitur fraude τῶν οἶνοπωλῶν aquam vino miscentium, & κικραμύον & οἶνον ἀντὶ τοῦ ἀκράτε ἀποδιδόμενων, fluxerunt duæ hæ voces proverbiales ὕδαρης & καπηλεύειν. Καπηλεύειν est id quod diximus, unde καπηλεύοντες *adulterantes* non male vertit Vulg. interpretes in illo loco Apostoli supra laudato. Ὑδαρης est *aquosus*, *aqua dilutus*, proprie de vino-ὕδαρης οἶνος, & metaphor. de re quavis parum sincera & simplici, sed mixta & adulterata, fucata fraudulenter & (ut nos vulgo loquimur) *sophisticata*. Sic ὕδαρῶ φίλιαν dixit Philosoph. 2. de Re-pub. pro *amicitia infirma*, *fucata* & *infida*, Εν δὲ τῇ πόλει τῶν φιλίων ἀντι-καίων

καὶ οὕτως ὁ δὲ λόγος, διὰ τὴν κοινότητα τῆς τοιαύτης & rationem metaph. habemus verbis sequentibus, ὥστε γὰρ μικρὸν γλυκὺ εἰς πολὺ ἴσως μᾶλλον ἀναϊσθητὸν ποιεῖ τὴν κρείσιν, ἢ πᾶσι συμβαίνει---δε.

Ἡνίκα περὶ αὐτῶν οἱ θεατροῦχοι.] Cum gratis spectare permittunt theatrorum redemptores; quod forte faciebant in fine spectaculorum. Θεατροῦχοι, ad verbum theatri spectaculorum emptores, de quibus aliquid jam dixi ad Demosthenem, ubi de theatricis pecuniis, & pretio spectaculorum. Putaret aliquis, τὰς Θεατροῦχους esse ipsos spectatores, qui θέατρον ὠνοῦνται theatrum sive locum in theatro emunt, quod Græci dicunt ἀγοράζειν τὴν θέαν, emere spectaculum, soluto scilicet diobolo, eo enim pretio spectabant; in theatro pro loco pendebant 2 obolos. Et veteres certe Ecclesiæ Patres, qui contra hæc spectacula, tanquam pompas diabolicas, utraque pagina declamant, existimarunt forte inter hoc diobolum & diabolum non multum interesse. Sed, ut videmus vel ex hoc loco Theophrasti, οἱ θεατροῦχοι non erant spectatores qui emebant locum spectandi in theatro, sed illi qui vendebant spectatores sedes; unde & alio nomine θεατροπώλαι dicebantur. J. Pollux lib. 8. θεατροπώλαι, ὁ θέαν ἀπομιδοῦν. Theatropola iste videtur fuisse architectus theatri; Ulpianus ad 1. Olynth. χρήματα ἔχοντες στρατιῶναι οἱ Ἀθηναῖοι, ἐναγχοῦσιν αὐτὰ πεποιήσασιν θεατρον, ὥστε λαμβάνειν ἐν τῷ θεαρεῖν ἕκαστον τῆς ἐν τῇ πόλει δύο ὀβολούς, ἵνα μὴ τὸ ἕνα κατὰ χεῖρ εἰς ἰδίαν τροφὴν, τὸν δὲ ἄλλον παρέχειν ἔχωσι τοῖς ἀρχιτέκτοσι τῶν θεάτρων unde etiam obiter hoc colligimus, pauperes (nam de iis intelligendum est) 2 obolos ex ærario publico ad solvendum spectaculi pretium cepisse, ne excludi per egestatem viderentur. Colligimus ex hoc loco Ulpiani eos alterum tantum ex his duobus obolis dedisse in spectaculi pretium, pro loco scilicet in theatro, alterum vero cibo emendo sibi servasse. Erat certe tempus, cum gratis in theatro spectarent. Suidas, Ἐδοξε τῷ δήμῳ μικρὸν περὶ θεατρῶν, ἐκμιδοῦν δὲ ταῖς θέαις τὰς τόπας, visum est populo Atheniensi non amplius gratis spectare; immutatus postea ut videtur iste mos: ergo olim ante illud tempus περὶ θεατρῶν, gratis & absque pretio ludos spectabant.

Τὸ ἐκ τῆς πόλεως ἐφόδιον] Quod Apostolus de militia, itidem de legatione non immerito dici possit; Τίς στρατεύεται; & τίς πρεσβεύει ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτι; quis suis sumptibus legationem obit? quod etiam ad Ministros Evangelii, eorumque διαγέλιον h. e. præmium vindicandum licet transferri: & causam in illa quæstione agit Apostolus, nam & illi spirituales etiam legati sunt a Deo missi. Πρεσβεύομεν (inquit idem Doctor Gentium) Legatione fungimur, debetur itaque nobis nostrum ἐφόδιον, seu viaticum. Cum in legatione aliqui proficiscerentur Athenis (uti & aliis, & olim, atque etiam hodie, fieri solet) de ærario publico legativum accipiebant. Legativum autem Athenis erat διδραχμὴν ἢ ἡμιδραχμὴν 2 drachma in dies singulos, uti ex loco quodam Aristoph. nos docet Clar. Casaubonus. Hoc alio nomine πορεῖον Gr. dicunt: Etymol. πορεῖον, τὸ διδόμενον τοῖς πρεσβευταῖς πρὸς τὰ πορευθῆναι εἰς πρεσβεῖαν, ὥστε ἐφόδιον & πρεσβεῖον ita enim proprie ea vox sonat, legativum, a πρεσβὺς legatus; quod tamen frequentius & communi-

ter usurpatur pro γέρας, quod est *premium honorarium*, ἀεισεῖον, *premium fortitudinis ob rem bene gestam in bello*. Sic Hom. qui semel tantum hac voce utitur, sc. Iliad. 9.

Προΐτω τοι μὲν ἐμὲ προσέειον ἐν χειρὶ θήσω.

Alioqui προσέειον proprie, & ex vi vocis, est id quod dixi, *legativum* scilicet a πρ. *legatus*; πορεύειον, vel, uti hic, ἐφόδιον, quod etiam Hom. ἦιον dixit (ab ἔω εἶμι eo, *proficiscor*) *viaticum, commeatus in viam*—
ὅν ὃ καὶ ἦϊα Κωρύκων & simpliciter *cibus, esca, praeda*,

Θάων, παρδαλίων τὲ, λύκων τ' ἦϊα πέλονται.

pro ἐφόδιον etiam ὁδαῖον in Hom. legimus, pro *viatico*, Od. 9. 163.

Φόρτε τὲ μνήμων καὶ ὀπίσκοπος ἦσιν ὁδαίων.

ubi & obiter notetur ὀπίσκοπος, i. e. *curator, inspector*; qui & alio loco idem est qui κατὰσκοπος. Sed de his alibi.

Hæc igitur omnia synonyma sunt, ἐφόδιον, ἦιον, ὁδαῖον, πορεύειον, προσέειον, aliquid tamen discriminis observari potest, quod tria priora, sc. ἐφόδιον, ἦιον, ὁδαῖον, generalia sunt, pro quovis *viatico* aut *commeatu*: πορεύειον proprie *legativum*, quod legatione fungentibus pro *viatico* datur; etsi non admodum in usu hæc vox sit. Denique προσέειον, licet proprie *legativum* significare videatur, utpote a προσέειος, usus tamen obtinuit ut idem fere apud auctores denotet, quod γέρας vel ἀεισεῖον, *premium* scilicet aut *munus honorarium*; ut non sit a προσέειος *legatus*, sed a πρῆστος *senex, honorandus* (ut γέρας a γέρων) unde πρῆστυπεροι, *senes, seniores, honorandi* (pro ordine Ecclesiastico) & πρῆστυπερον, *præstantius, eligibilius*, ut & Lat. *antiquius*. Ἐφόδιον, etsi proprie *viaticum*, τὸ τ' ὁδὲ ἀνάλωμα, tamen metaph. generaliter est *subsidi-um*, seu *adminiculum*, seu ἀφορμὴ *occasio ad rem quamlibet*. Metaphoricæ hujus significationis, quæ eleganter usurpatur apud auctores, prout ea sparsim observavi, exempla aliquot afferre, fortasse καὶ χεῖρον. Demosth. igitur contra Phorm. ἐφόδιον λαβὼν, τὸ τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ καλεῖσθαι, *ansam & occasionem arripiens ex syngrapha verbis*. Synes. Ep. quadam, Μέγιστον εἰς τὸ κατορθῶναι ἐφόδιον ἡ φιλία τῷ περὶ γυμνασίου, *maximum adminiculum ad rem bene agendam, est amor rei*. Laert. in Apophtheg. Arist. Καλλίστον ἐφόδιον τῷ γήραϊ ἡ παιδεία, *pulcherrimum senectutis subsidium est eruditio*. Plut. Π. A. τὰ τῶν πατέρων ἐφόδια τῷ γήρατι, *paternæ senectutis subsidia, sustentacula, baculos senectutis, de liberis loquitur*. Herodian. lib. 5. Ἐφοδία λαβέας πνὸς ἡνυχόμενῳ, *optabam me ansam aliquam & occasionem hujus rei nancisci posse*. Basil. hom. de Invidia, Εἰ μὲν γὰρ ἐφόδιον πρὸς ἀδικίαν ὁ πλεῖστος, *ἡμενὸς ὁ πλεῖστων*. Si aditus & occasio injustitiæ opes sint, miser certe dives erit. Herodian. lib. 7. πολλὰ τὰ ἐφόδια εἰς ἀγαθὰς ἐπιδας, *multa ad spem bonam viatica*. Interpr. Politiano, h. e. multa adjumenta, adminicula, & præsidia. Plut. περὶ ὁμιλίας, ἀνυπερψία ὃ καὶ σωφροσύνη μέγα πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδιον, *magnum subsidium sive adminiculum ad philosophiam est humilitas*. Ælian. Var. Hist. Lib. 4. Cap. 9. de Aristot. ἐκεῖνός τὰ μέγιστα εἰς φιλοσοφίαν παρὰ Πλάτωνος λαβὼν σπέρματα καὶ ἐφόδια, *cum maxima philosophiæ semina & adminicula a Platone accepisset*.

Τῷ ἀκολούθῳ ὁμθεῖναι μείζον φορτίον.] Τῶν ἀνδραπόδων, h. e. *vernarum* & famulorum longe frequentior usus olim apud antiquos, quam apud nos hodie: idem officium præstabant servi, quod equi hodie, & jumenta. Siquidem homines beati, & lautioris fortunæ, quoties aliquo migrarent, aut iter facerent, servum unum aut alterum secum habebant, ad ferendas sarcinas. Cui usui jam jumenta & plaustra inserviunt, adeoque servos hoc onere levant. Et certe æquum non videtur, equum ex homine facere, imo asinum clitellarium. Quoniam vero duos aut plures servos secum ducere in hanc rem, ad sarcinas scilicet portandas, & sumptuosum pariter & invidiosum fuit, idcirco unus ille, cui hoc munus obtigit, iniquo sæpe onere premebatur: & onus, si non Ætna gravius, at certe humeris suis impar, & viribus suis majus, ferre cogeбatur. Hinc querelæ illæ in comædiis servorum sub onere suo gementium; passim enim introducitur misellus aliquis servus sub onere suo pressus, & clamans, *θλίβομαι, πιίζομαι* quod false notat & perstringit pro suo more Aristoph. non semel; ut initio *Βατράχων*, dic, inquit, quod vis, ὦ, π βέλει, *præter tritum illud* ἔρ *ad nauseam usque usitatum* Πιίζομαι τῷ π ὃ φύλαξαι, πᾶν γὰρ ἔσ' ἡδὴ χολή & paulo post, Οὐκὲν τὸ βάρθ' τῷ δ' οὐ φέρεις, ἔνθ' φέρεις; Nonne onus istud quod tu fers, ὅνθ' fert, h. e. *asinus*; onus ab ὅνθ', quia est animal onerarium, & ἀχθοφόρον. Quanto præclarius & generosius ille Aristippus apud Laertium, qui τῷ διεξιπόνθ' ἐν ὁδῷ βασιλεύονθ' ἀργύριον, καὶ βαρυνομήν, Ἀπόχαι, (ἔφη) τὸ πλείον, καὶ ὅσον διώξαι βιάσσε. Cum famulus ejus in itinere portaret pecuniam, ἔρ nimio onere premeretur, Effunde (ait) quod nimis est, ἔρ fer quantum potes. Auctor est Diog. in ejus vita: unde Horatius de eodem,

—Servos projicere aurum

In media jussit Libya, quia tardius irent

Propter onus segnes—.

Ἀκόλουθοι dicebantur & pueri qui viros nobiles pompæ & honoris gratia sequebantur, asseclæ, pueri a pedibus, vulgo *Pages* or *Lackeys*; uti jam ante observasse memini. Habebant etiam & pueri nobiles & ingenui suos ἀκολούθους, qui ipsos εἰς τὸ διδασκαλεῖον φοιτῶντας sequebantur: nescio tamen an hi comites, vel custodes, dici debeant (quod sentit Vir magnus) an non potius famuli & pedissequi. Et vereor ut iidem fuerint, & eodem munere fungerentur, ἀκόλουθ' Alcibiadis apud Plat. & custos Iuli apud Virg. & tamen idem Vir doctissimus etiam celebrem illum Hom. ἀοιδόν, qui Agamemnonem uxorem in officio continebat, ordini τῷ ἀκολούθων accensere non dubitat. Quos παιδαγωγός Græci, Athen. ἀκολούθους, Lat. *comiti-custodes*, antiquius etiam ἐκνέλας & ἀσίδες dixerunt, quamvis eorum proprie munus ad onus esset. At ego certe multum dubito an unquam ἀκ. dicerentur illi, quorum proprie munus esset docere; & si Alcib. ἀκόλ. fuisset ejusdem παιδαγωγός.

Φορτίον] De hoc nomine duo observo. Unum de ejus forma & analogia; de significatione alterum. Quoad formam videtur esse diminut. cum non sit: qualia 600 sunt apud Gr. hujus terminationis in

ιον, facta ab aliis nominibus, quibuscum significatione prorsus conveniunt; ut ab οἰκῶ οἰκίον, ab ὄρκῶ οἰκίον, a θῆρ θηρίον, & sic a φόρῶ φόριον, quæ formam habent diminut. sed non usum neque significationem: nec enim θηρίον est *bestiola*, sed simpliciter *bestia*, idem quod θῆρ. unde μέγα θηρίον apud Homerum, ---μέλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν. & sic βιβλίον non est *libellus*, sed absolute *liber*, βίβλῶ, unde μέγα βιβλίον μέγα κακόν, juxta Callim. sic hic φορτίον non est *sarcinula*, sed simpliciter *sarcina*, *onus*; imo grande onus, μείζον ἢ δυνάται φέρειν. Quantum ad significationem: Φορτίον hic est absolute *onus*, *sarcina*; atque ita etiam apud alios Atticos scriptores: at vero apud Hom. φόρῶ est *merx*, φόρῶ ἐμπορικὸς, *onus navigii*, *merces quæ in navem imponuntur*, Odyss. ξ.

Εἰς Λιβύην μὲν ὅπῃ νηὶς ἐέσθλο πόντοπόροιο,

Ψεύδεται βυλεύσας, ἵνα οἱ σὺν φόρῶν ἄγριμι.

Ut *merces cum eo veherem*. Unde φορτίς apud eundem *navis oneraria*, νηὺς φορτηγὴς, Hesych. ἡ πρὸς ἐμπορικὸν φόρτον ναυπηγεῖσθαι. & φορτηγία *mercium quæ in navem imponuntur portatio, vectio*. Jam apud poster. Atticos est *onus* in genere, *quavis sarcina*, quam Hom. non φόρτον, sed ἄχθῶ vocat, ---ἰπώσιον ἄχθῶ ἀρέρης. ---ὀλίγον δὲ μιν ἄχθῶ ἐπέχε, & alibi. Idem de 600 aliis vocab. annotari licet, quæ longe aliter ab Hom. quam a posteris usurpantur; quod qui non observat, is profecto parum aut nihil in Hellenismo videt.

Ἐλάχιστα τῷ ἰκχυῶν] Ad verbum *minima sufficientium*, i. e. minora seu pauciora sufficientibus, pauciora quam sufficiunt; victum & res ad vitam necessarias parce admodum, imo infra modum ei suppeditat. Crudelis, durus, & asper dominus servi sui humeros onerat, ὡμῶς ὄμους πίζει, humeros onerat, sed non ventrem; merito exclamare hic libet cum servo illo Aristophanico,

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμα ἔστιν, ὦ Ζεὺς καὶ θεοὶ,

Δύλον γαστέρι παρὰ φρεσὶν ἵλῳ δεσπόει.

Misera certe, imo miserrima talis servi fors & conditio est;

Nempe *gemiunt humeri sub iniquo pondere; dorso*

Fert onus; at ventrem nulla saburra premit:

liceat enim mihi (Audit.) poeticam meam (quantulacunque illa sit) ἀναζωπυρεῖν, ne situ prorsus & rubigine obducatur; præsertim hac ætate, tam tristi & luctuosa, tam a Musis aliena, ut nulla fere carminis materia nobis jam supersit. Et quoniam huc delapsus sum, non gravabor Epigramma vobis recitare ex Martiali, IV. 78.

Ad cœnam nuper Varus me forte vocavit,

Ornatus dives, &c.

Quorsum hoc? viz. videtur mihi hoc Epigr. non incommode, nec inconcinne, ad hanc rem παρὰ δέσπῳ posse: ita ut servus hujusmodi δουλοῦ δεσπότη, Vari & avari domini, hanc querelam merito usurpet.

Ad sese nuper Varus me forte vocavit,

Ejus opus multum, parvula cœna fuit:

Pondere,

Pondere non dapibus oneratur verna; ministri

Apponunt humeris plurima, pauca gula.

Tunc ego, non humeros, sed ventrem onerare volebam;

Aut appone dapes, Vare, vel aufer onus.

Sed a Poetica jam ad Grammat. h. e. (ut dixerit quis) ab unis nugis ad alteras transeamus: Græca igitur syntaxis hoc loco observe-
tur, Ἐλάχιστα τῶν ἱκανῶν, pro ἱλαρότα, superlativum pro comparativo. Ari-
stot. 4. de generat. animal. Τα ἄρρενα κυέμεν μιν κινητικώτετα ὅτι τῶν θήλε-
ων, Mares in utero agilius moventur quam fœmina, pro κινητικώτετα.
Euripid. in Androm. Νῦν ὃ ἐπεὶ ἄλλη δυστυχέστη γυνὴ ἐμῇ πέφυκεν,
pro-έρω, nulla me miserior fœmina nata est. Soph. Antig. Κεῖπτον
κτιμύτων δόξα, pro κρείττον, præstantius est opibus bonum consilium.
Sic in Evang. Joan. 1. 15. προῖός με εἰμι, pro προτέρω, prior me erat.
Aristoph. in Avibus, Ἡρξεν ὁ Περσῶν πρότερον Δαρεῖς καὶ Μεγαβύξ, pro
πρότερον, Imperavit Persis prius quam Darius. Et ut superlativ. pro
comparat. ita contra nonnunquam comparat. ponitur pro superlat.
e. g. Synes. μακρόν πάντων βερότερον, pro-τάτον. Lucian. dial. οἷός τις δια-
γινῶναι τὸ καλλίονα, pro τὸ καλλίστω, discernere novit quæ sit pulcher-
rima. 1 Corinth. 13. ult. μείζων ὃ τέκων ἡ ἀγάπη, pro μαγίστη. Βέλτιον σὺ γινώσ-
κεις, pro καλλίστα, vel ἀρίστα, tu optime nosti.

Ξενίων] Ξένια proprie sunt dona hospitalia, Hom. ξενίῃα. Sed gen.
etiam quævis dona; Lat. etiam Xenia, ut apud Martialem. Lat.
Interp. hoc in loco Lautia; erant autem lautia apud Rom. proprie
dona seu munera, quæ exterarum gentium legatis mittebantur, quasi
lautia & splendida. Quin & hodie Principibus populisque externos
mos est legatos muneribus & præmiis honorariis onustos dimittere;
quem morem antiquiss. fuisse colligo ex Hom. loco non uno. Sic
de poculo quodam Priami legimus, Il. ult. quod Thraces ei dono de-
derunt, cum ad eos legatus veniret,

Ἐκ δὲ δέπας περικαλῶς οἱ Θρῆκες πόρον ἄνδρες

Ἐξισίω ἐλθόντι, μέγα κτήρας,---

ubi ἐξισίω est προσβαίω, quasi ἐξοδῶ, egressio vel emissio in legationem.
Atque ita hic ξένια sumi possunt pro donis (ut ita dicam) legatariis,
quæ sordidus iste homo dum legatione fungitur, quasi sub quodam
jure, ἀπαιτῶ & petit & flagitat, & quamprimum recepit, statim
vendit; quod quidem flagrantis ἀναγκωπίας est: hoc modo si inter-
pretemur, hic character cum superiori de legatione cohærebit. Potest
tamen, & forte melius, absolute exponi, sine respectu ad anteced. ita ut
ξένια hic sint simpliciter dona, aut munera, donativa seu congiaria,
qualia scilicet viri nobiles & magni populo certis temporibus dare &
distribuere solebant.

Σαπρόν γὰρ τὸ ἔλαιον] Σαπρόν Gr. vocant quicquid a pristino statu &
a nativo usu degeneravit, quicquid labem & vitium contraxit, ita ut
eum usum præstare non possit, ad quem fuit comparatum; uti opti-
me ex Chrysof. observavit Casaub. πᾶν ὃ μὴ τὸ ἴδιον χρεῖαν πληροῖ,
σαπρόν λέγομεν unde σαπρὸς εἶναι, & σαπρὸς λυγρῶς, & σαπρὸς καρπὸς ἐν

N. F. i. e. *fructus malus, corruptus, vitiosus*. Non male igitur est Heinſius ad illum locum *Evangel.* τὸ ὃ σαπρὸν δένδρον καρπὸς σαπρὸς ποιεῖ, *Recentiores* (inquit) *Interpr.* Putris autem arbor fert fructus putres; imò nullos, si sit putris, neque aliud hic σαπρὸν quam κακόν quod vetus *Interpr.* & *Tertullianus* vidit.

Σαπρὸν quidem proprie est *putridum, putidum, rancidum, marcidum*; ita hic σαπρὸν ἔλαιον est *unguentum olidum, & rancidum, & per atatem corruptum*: quod de unguento proprie τὰς ῥὺν, unde vulgo a tang dicimus de sapore rancido & ingrato. Τὰ ἑλαιώδη παλαιώμενα τὰς ῥὺν ὑπομύει, *Alexander Aphrodis.* i. e. *rancescunt, rancida fiunt*.

Τὸ ἀλλοτρίῳ ἀλείφειν.] Videtur παρομιωδῶς usurpari posse de eo qui aliena quadra & sumptibus alienis vivit, h. e. *Oleo alieno ungi*: a frequenti scilicet unguentorum usu in balneis. Nunquam se in balneis lavabant, quin & oleo etiam pariter se ungerent: atque inde toties conjuncta reperiemus hæc verba apud Hom. λῶσαι καὶ ἀλείφαι, *lavare & ungere*; oleum certe hodie parandis & condiendis cibis magis adhibetur, quam ungendo corpori aut curandæ cuti; contra quam antiquitus fieri solebat. Olim enim oleum extra quam intus salubrius habebatur; unde illud apud Athen. Πῶς ἂν ὑγιέσται περὶ διατροῇ; Resp. Εἰ τὰ μὲν ἐντὶς μέλειτι βρέχοι, τὰ δὲ ἐκτὸς ἑλαίῳ & quoniam in Athen. incidimus, visum est & alium quendam locum huc adducere ex eodem *Dioposophist.* Lib. 10. ubi de Pæonibus ex Hecatæo, ἀλείφονται δὲ (inquit) ἑλαίῳ ἀπὸ γάλακτος, *Unguntur oleo ex lacte*. Oleum ex lacte; quid hoc (malum!) est nempe butyrum, quod hac periphrasi ab *Histor.* illo denotatur: vox enim βούτυρον antiquioribus Gr. ignota, ut & fortasse res ipsa. Imo certe nomen, ut & rem ipsam, diu ignorarunt tum Gr. tum Romani: Non enim adhuc didicerant diversas substantias in lacte comprehensas separare. Sunt quidem in lacte 3 substantiæ, ἡ πυρόδης, ἡ ὀρρώδης, καὶ ἡ λιπαρά, atque hæc postrema est, quæ a cæteris separata *butyrum* vulgo dicitur; cujus conficiendi ratio veteribus Gr. videtur esse incognita, unde est quod casei frequens mentio fit apud Homerum & alios poetas, priusquam a Thracia, & Scythiis, aliisque nationibus barbaris eam acceperant; Poetæ, qui antiquiores fere sunt quam οἱ πεζογράφοι, butyri vix aut ne vix meminerunt. Certe propriam appellationem ejus pinguis substantiæ, quæ habetur in lacte, sola Heb. lingua novit, viz. חמץ Gr. Latinaque nullam habent. Ii igitur Gr. qui butyrum invenere, cum viderent illud esse pinguis & oleosæ substantiæ, ideo *Oleum ex lacte* ἔλαιον ἀπὸ γάλακτος illud nuncuparunt, uti videmus in hoc loco Athenæi: postea vero obtinuit apud Græc. & Rom. *butyri* appellatio, quod ex bubulo lacte ut plurimum fiat, quanquam etiam ex ovino, caprino, atque etiam equino, & asinino cogi butyrum soleat hodie a nonnullis, uti olim caseus; unde αἶγρον πυρὸς apud Hom. *caseus ex lacte caprino*. Sed video me nimium circa hæc diffundi, & vereor ne extra oleas; & certe oleum, ut & bonum, est sui diffusivum, cum fluidæ naturæ sit.

Alia proverbialia de oleo: Ἐλαιον ἐκ ὅσιν ἐν τῇ ληκύθῳ, non est oleum in lecytho, de homine inexorabili, & cui precibus non est locus; quasi dicas ἔλεος ἐκ ἐν τῇ καρδίᾳ. non est misericordia in animo: non multum differ. ἔλεος & ἔλαιον, & videtur unum ab altero derivari, inquit Chiliastes.

Oleum non vidit, ex Theocr. καὶ πόνα τὴν ἔλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὅπωπα, quando ille &c. de eo qui certaminum rudis & imperitus, inexpertus, νῆις ἀέθλων, ἀπειρος ἀν ἀγώνων, quia scilicet athletæ in certam. oleo ungi solebant, ἀλείφειν. Unde metaphorice ἀλείφειν, ad quodvis negotium hominem instruere & præparare.

Κοινὸν τ' Ἑρμῆν] Communem Mercurium, vulgo half parts; proverbium apud Gr. quoties duobus simul ambulantes alter aliquid invenerat, tum enim alter statim clamabat κοινὸς Ἑρμῆς, quasi dicas, Commune hoc utrisque nostrum obtigit lucrum. Mercurius enim lucri Deus, unde Ἑρμαῖον idem quod εὐρημα, h. e. lucrum inopinatum, insperatum: διὰ τὸ τοῖς κέρδεσιν ὀπίσταιν τ' Ἑρμῆν, Ἑρμαῖον κέρδι τὸ κατὰ τύχην εὐρηδὲν ἀγαθόν, Eustathius. Plut. ἀμαρτία καὶ ἀπειροκαλία κοινὸν Ἑρμῆν ἐμπόλαιον καὶ ἐμμεδόν γενέσθαι. Lucian. in Votis, Κοινὸς Ἑρμῆς, φασὶ, καὶ ἐς μέσον κατὰ τίθει φέρων τ' πλεόν. Neque vero parcemiam hanc inde tantum desumptam opinor, quod Mercurius lucri præses fuerit, sed etiam, quia viis præfectus, unde Ἑρμῆς ὁδοῦ & ἐνόδοῦ, vialis, dictus est; ideoque cum in via aliquid invenirent, putabant Ἑρμῆς τῷ ὁδῷ, i. e. vialis Mercurii ductu atque auspicio id lucrum insperatum sibi contigisse: atque hæc, quanquam alii aliter explicant, mihi videtur genuina ratio & origo hujus proverbii κοινὸς Ἑρμῆς, cum duobus scilicet una itinerantibus alter in εὐρημα aliquid & κέρμα incidit, alter vero partem rei inventæ sibi vindicat hisce verbis, quia viz Mercurius & καρδῶν, & ἐνόδοῦ, & lucri, & viarum præses & præfectus habebatur. Ἑρμαῖον, bonum quod nobis forte affertur; lucrum præter expectationem oblatum, lucrum inopinatum & adventitium, quia scilicet ἀπεροδοκῶν κέρδος. Veteres omnia emolumenta Mercurio, utpote καρδῶν Θεῷ, accepta ferebant. Plato in Phæd. Εἰ μὲν γὰρ ὁ θάνατος τῷ παντὶ ἀπαλλαγὴ, Ἑρμαῖον ἀνὴρ καὶ τοῖς κακοῖς ἀποδανέσθαι. Si mors liberatio sit ab omni miseria, malis certe hominibus inopinatum lucrum mors esset. Sane fidelibus mors lucrum est, sed non inopinatum; κέρδι, sed non Ἑρμαῖον. ἐμοὶ ἀποδανεῖν τὸ κέρδι, inquit Apostolus. Sed & generaliter, quod a Lexicographis minus observatum video, interdum Ἑρμαῖον dicunt Gr. pro lucro quolibet & emolumento, undecunque aut quomodocunque obveniat; Plato 2. De leg. τοῖς μὲν ἀγαθοῖς Ἑρμαῖον πέρηνοι γηραιοὶ, ζῶντες μέχρι τῷ ἐχάτων τῷ βίῃ, ubi Ἑρμαῖον est simpliciter ὄφελος, κέρδι, πλεονέκτημα, εὐτύχημα, quam vocem & alibi cum ista conjunxit, viz. in Symposio, Ἑρμαῖον ἡγνοσάμενος εἶναι καὶ εὐτύχημα ἐμὸν δαυμάστιον. Interdum etiam Ἑρμαῖον occasio est, sive opportunitas, quæ velut quoddam lucrum inopinatum & præter spem nobis offertur. Athen. lib. 13. Οὐλπιανὸς ὡς περ Ἑρμαῖον, εἰ λαλῶν τῷ Μυρτίλῳ ἐφη. Ulpianus occasionem, ansam, hanc velut lucrum quoddam insperatum—. Julian. Apostat. Epist. quadam, τὴν ἀπερμασίνην Ἑρμαῖον ἐχούσαν τ' πλεονεξίας, patroni

imperitiam & ruditatem ansam suae avaritia habentes, h. e. ex simplicitate & imperitia syndici seu patroni cupiditas illorum lucrum & compendium fecit: locus sane elegans, sed difficilis, & Lat. Interpreti parum intellectus. Hunc usum istius vocis obiter notare operæ pretium duxi, quod videam eum a Lexicograph. omissum. Mirum quas nugas agant patres Talmudici, ubi præcepta tradunt de rebus inventis in *Baba metzia*, cap. 1. "Si duo (in via scilicet ambulantes) inveniant & pertendant pallium, & unus dicat, Ego illud inveni, & alter dicat, Ego illud inveni; & unus dicat, Totum est meum, & alter dicat, Totum est meum; & juret unus quod Non est sibi de eo minus dimidio, & juret alter, quod Non est sibi de eo minus dimidio; tum dividant illud inter se"; & quæ sequuntur inepta prorsus & ridicula. Hic viz. est κοινὸς ἔρμηνς. Hebræis. Hujusmodi paleas pro tritico inveniet, qui in illis agris versatur. Non quod omnia quæ extant in libris Talmud. nullius frugis censenda: sunt enim nonnulla præclare dicta, præsertim in *Pirke Aboth*, & quæ legisse non pœniteat. Sed sunt ea profecto velut aurum exiguum in magno stercore, & quæ cum multo luto anilium fabularum nonnullas venulas habent argenti. Mirum tamen hanc legem de *Invento* a Judæis doctoribus tradi inter præcepta Talmud. cum Josephus inter leges Judaicas hanc recenseat. Ita viz. βδελυγὸς iste homuncio, dum se inungit oleo non suo, alium emungit suo. Ut unguento suo parcat, rancidum illud & vitiosum esse fingit, ut aliquam saltem τὴν βδελυγίαν πείρασιν & prætextum habeat; ejusdem farinae fuit sordidus ille nebulo apud Martialem, qui aliquando in cena, ut cibis suis parceret, crudos esse omnes simulavit. Quem una cum ferculis suis nequam Epigramm. pro suo more multo sale defricat atque perfundit, hoc Epigram. 3. 13.

Dum non vis leporem, dum non vis carpere mullum,

Et tanquam sacro, Nævia, parcis apro:

Accusas rumpisque cocum, velut omnia cruda

Attulerit; nunquam sic ego crudus ero.

Liceat & mihi aliquantum Musas sollicitare, in sordidum istum & impurum hominem ludere, eumque velut unguento suo ungere, hoc Epigrammate;

Dum non vult oleum consumere sordidus ullum,

Parcit & ampullæ, dum lavat, ipse suæ:

Accusat puerum, unguentum quasi vile parasset;

Et merito; sordes scilicet istud olet.

Tum miser alterius sumit de pyxide: nempe

Non oleum perdit, perdit at hic operam:

Nam qui sic gratis alieno ex are lavatur,

Sape licet lotus, sordidus usque manet.

Non tantum invido, & æmulo, sed etiam avaro & sordido res alienæ suis videntur præstantiores esse, aut saltem ille tales videri vult, ut sic speciosam habeat parsimonix πείρασιν ita enim fiet ut rerum suarum κτήσιν, alienarum vero χρεῖσιν habeat. Ideoque illi melius

lius vinum in alieno dolio, suavius oleum in aliena lecytho,

Fertilior seges est alienis semper in arvis.

Atque hoc mihi in memoriam revocat apophthegma quoddam nequam illius nebulonis Cynici (Diog. dico) qui cum esset interrogatus, quodnam vinum libentius biberet, respond. τὸ ἀλλότριον quod si quis perinde ab eo quæsisset, quonam unguento libentius ungeretur, respond. procul dubio, τὸ ἀλλότριον ejusdem quippe est ἀλλότριον πίνειν & ἀλλότριον ἀλείφειν, alieno vino intus, & alieno oleo extra, madidum atque perfusum & delibutum esse.

Τὰ ὅ δὲ ποιαῦτα] Et hæc quidem talia sunt, frequens formula; & ταῦτα μὲν δὲ ταῦτα vel ταῦτα μὲν ποιαῦτα vel leg. περὶ ὅ δὲ τὰ ποιαῦτα, & φειδωνίῳ μέτρῳ &c. Præterea etiam hujusmodi homini cum ea conveniant, quæ diximus, tum etiam hæc quæ sequuntur; quæ certe satis perplexa & intricata sunt: est enim locus, qui jam sequitur, obscurus & perdifficilis, si quisquam alius in hoc libro: nec exiguum nobis negotium facesset, præsertim cum aqua hic hæreat cl. Casaubono, qui ingenue fatetur se nescire quid hoc in loco sit φειδωνίον μέτρον, *Phidonia mensura*. Videtur existimare φειδ. μέτρον hic dici quasi φειδωλον h. e. *mensuram parcam, & tenuem, & restrictam*, quali scilicet utuntur homines avari & sordidi, quoties aliis aliquid metiuntur. Et forte Theophrastus huc alludit, agens hic de sordibus & parsimonia τῷ βδελυρῷ. Sed procul dubio hoc vocabulum non est epitheton ab appellativo desumptum, sed denominativum a nomine proprio: recte ergo Lat. interpr. *Phidoniam mensuram* exponit. Sed quid (obsecro) est *Phid. mensura*? res enim adhuc in obscuro est. In hisce tenebris aliquam nobis facem allucet, sed non multam, J. Pollux lib. 10. cap. 46. εἷν δ' αὖ καὶ φειδων πὶ ἀργεῖον ἐλαινεόν, ἀπὸ τῷ φειδωνίῳ μέτρῳ ἀνιμασμένον, *vas olearium, a Phidoniis mensuris sic appellatum*. Sed quænam aut qualia fuerint hæc φ. μ. nobis non explicat. Dicta igitur sunt φ. μ. a Phidone eorum inventore. Erat autem iste Phidon Argivus, unus ex Heraclidis, Argorum scilicet tyrannus, qui apud Gr. *mensuras & pondera primus invenit*. Hoc nos docet inter alios Eusebius in *Chronico*, Φειδων Ἀργεὺς καὶ τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν πρῶτος ἐφεύρεν quæ verba sic vertit eorum interpres Hieronymus, *Phidon Argivus mensuras & pondera primus instituit*. Scholiast. Pindari Olymp. 13. Φησὶ δὲ ταῦτα, ἐπειδὴ Φειδων τις Κορίνθιος ἀνὴρ εὖρε μέτρα καὶ σταθμὰ, ubi Corinthium vocat, quem omnes alii Argivum appellant. Phidonem istum non tantum *Mensuras & Pondera*, sed etiam *Nummum argenteum* invenisse testantur Auctores. Strabo invenisse eum ait nummum τὸ ἄλλαν τὰ καὶ τὸ ἀργυρεόν, *tam areum, quam argenteum*. Auctor Chronici Arundeliani (quem edidit notisque illustravit clar. Seldenus) Φειδων Ἀργεῖος καὶ νόμισμα ἀργυρεόν ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀποίησε, ἐν δὲ καὶ ὧν ἀφ' Ἡρακλέους, *Phidon Argivorum Rex nummum argenteum percussit in Ægina insula, undecimus ab Hercule*: ubi observo, quod ad ejus ætatem attinet, decimum primum ab Hercule numerari, cum tamen Eusebius in *Chronico* Carani fratrem hunc Phidonem fuisse scribat, qui Caranus 16us ab Hercule fuit, ut testatur Velleius lib. 1.

qui & Hesiodo *σύλχεονον* hunc Phidonem facit, quemadmodum & Eusebius, qui Hesiodum collocat ad annum mundi 1210. & Phidonem ad annum 1216. At quodocunque vixerit ac floruerit iste Phidon Argivus (nolo enim jam Chronolog. disputationem hac de re inire) pondera eum & mensuras primum invenisse plerique Auctores testantur, unde *φειδώνια μέτρα* Græcis appellata; atque hac ratione adducti nonnulli videntur & nummi inventionem eidem tribuisse, quia nummus in pondere, numero, & mensura consistit; quanquam revera nummi usus Phidone hoc Argivo longe antiquior fuerit; & videtur certe nummus a Phœnicibus una cum mercatura primum inventus fuisse, & in Græciam inductus. Sed de his non est jam disserendi locus; ne igitur oratio nostra modum & mensuram excedat, redeo ad mensuras, *φειδώνια μέτρα* quorum Phidon scilicet auctor atque inventor fuisse perhibetur, communi veterum consensu. Neque enim hoc ita intelligendum est, quasi absolute rerum omnium ponderandarum, & metiendarum, rationem invenisset, nam ante hunc Phidone aliquorum saltem ponderum ac mensurarum rationem Gr. fuisse cognitam, vel Homerus ipse testatur, apud quem frequens mentio *τῆς τετραλίας*, tum de re quæ appenditur, tum de instrumento quo appenditur res sive ponderatur.

*Καὶ τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίτανε τέλαστα,
Κεῖτ' ὁ δ' ἄρ' ἐν μέσσοισι δύο χρυσοῖο τέλαστα.*

& alibi. Homerus vero aliquot saltem annis Phidonem præcessit, licet Auctor Chron. Arund. non plures quam annos 12. inter eos ponat. Quod si pondera Homeri ætate fuerint, fuerint etiam & mensuræ; non enim metalla tantum appendebantur, sed etiam species & fruges aridæ & liquidæ: at vero hæ ponderari non poterant, nisi aliquo vase inclusæ atque contentæ; vas ergo illud, quo certum pondus aut olei, aut mellis, aut tritici, aut hordei continebatur, mensura erat talis ponderis. Quid quod etiam multarum mensurarum nomina legimus apud Homerum tum liquorum, tum aridarum frugum, qualia sunt *κωτύλη*, *ἀμφιφορεύς*, *χοῖνιξ*, & si forte alia. Quid igitur? an de nihilo erit celebris hæc & constans fama apud Gr. de inventis a Phidone mensuris? nihilne is omnino contulit, nec de novo addidit *τῇ σαθρικῇ*, nec *τῇ μετρικῇ*; certe *φῆμι ἔτις πάμπαν ἀπέλλυται, ἢν πινὰ πολλὰ*. Forte igitur mensuræ illæ, quarum meminit Homerus, ad justum pondus exactæ non erant, utpote quæ non essent veræ nec proprie dictæ mensuræ, sed vasa modo majoris, modo minoris amplitudinis & capacitatis, prout cuique libitum esset ea parare: ita ut uno eodemque nomine, *χοῖνιξ* verbi gratia, in eadem civitate diceretur vas frumenti capax, apud hos majus, apud illos minus; quemadmodum & modius hodie apud nos variat, & modo pro majori, modo pro minori mensura capitur. Jam vero Phidon redegerit hæc omnia vasa, tam liquidorum quam aridorum, exegeritque ad justam proportionem, certamque mensuram, ut qui *χοῖνικα* frumenti venderet, aut emeret, sciret, quot pondo ejus daret aut acciperet. Præterea vero etiamque fuerint jam antea quædam mensura-

rum nomina, ut *χοῖνιξ*, *ἀμφιφορεὺς*, & similia, quæ in Homero legimus; plura fortasse de novo Phidon invenerit, & minorum mensurarum nomina, quam antea fuerant; puta, præter *μέδιμονον*, *ἡμιμέδιμονον*, *τριτέα*, *ἡμιτριτέα*, *ἑκτέα*, *ἡμιεκτέα*, & ejusmodi alia; atque ita certe mihi videtur hæc res conciliari posse. Nec obstat quod legimus apud Plinium lib. 7. *Mensuras & pondera Phid. Arg. aut Palamedes*, ut maluit Gellius; ita enim res iterum componi potest, ut pond. Palam. mensuras cavas invenerit Phidon; de utroque enim dici potuit, mensuras simul & pond. invenisse; quatenus nec pondera sine mensura, nec mensuræ sine pondere. Redeo jam ad Theophrasti verba, quæ præ manibus habemus. Solet (inquit) *Φειδωνίῳ μέτρῳ & πύνδακ' ἐκκεκρυμμένῳ* μετρεῖν αὐτὸς τοῖς ἐνδοῦν τὰ ὀπιτήδεια. Quid hoc est? *Phidonia mensura*, h. e. vase, *effractum & elisum fundum habente domesticis suis de mensa metiri*: nonne hoc est aquam cribro haurire, aut *πίθῳ τετραμμένῳ* dolio pertuso vinum infundere? hoc enim sonat *πύνδακ' ἐκκεκρ.* Notum quid sit *ἐκκρύειν* quisquamne vero ut res metiatur mensura utatur quæ fundo careat? Certe, ut vas ipsum, ita & lectio ista sine fundo est, nec consistere potest. Optime ergo cl. Casaubonus legit & corrigit *ἐκκεκρυμμένῳ* vel *εἰς κεκρυμμένῳ* μέτρον autem & πύνδακ' *ἐκκεκρ.* est *vas quod fundum collisum & introrsus adaectum habet*, ut eo modo minus mensuræ capere & continere possit; atque hoc modo & modio servis dimensa metiri maximarum sordium est, & an fera sit nescio, certe sordida hæc est in fundo parsimonia; *ἰσχίτης βδελυρίας*, extremæ avaritiæ, signum & character. Simile artificium ænopolis nostris in usu esse, etiam nos hodie aliquoties cum damno nostro sentimus: videmus enim nonnunquam vasa vinaria contusa, & collisa, quæ habent latera aut fundum introrsus adaectum, quo iniquior parciorque mensura sit. Fiunt siquidem hujusmodi vasa *ἐκκεκρυμμένα*, quibus nos *παρὰ κρύοντα οἱ οἶνο πῶλαι*, ex stanno; nisi enim conficerentur ex tali materia ductili, quæ malleo flecti subigique possit, hujusce fraudis capacia non essent, & talis procul dubio fuit hæc mensura, de qua hic Theophrastus. Igitur pro *ἐκκεκρυμμένῳ* leg. omnino *ἐκκεκρ.* atque etiam pro *Φειδωνίῳ*, *Φειδωνί*, ut monet vir quidam doctissimus; ita ut hic locus senarius sit ex vetere aliquo Comico, *Φειδωνί μέτρῳ πύνδακ' ἐκκεκρυμμένῳ* qui *Φειδωνί μέτρῳ* dixit pro *Φειδῶ* parco nimis & modico, (*Φειδῶς* enim idem quod *Φειδῶλος*) simulque allusit ad nomen Phidonis, qui mensuras invenit; quasi *Φειδωνίαν* illud proprie esset *μέτρον*, allusione ad nomen facta: qui modica & angusta & parca mensura utitur, *παρὰ κρύοντα* dicere licet, ὅτι *Φειδωνί μέτρῳ μετρεῖ*. Quod si hujusmodi vase contrito, & colliso, & introrsum adaecto vinum nobis vendat ænopola, eum vinum metiri dicemus *Φειδωνί μέτρῳ πύνδακ' ἐκκεκρυμμένῳ*. Versum porro hunc esse ex antiquo aliquo poeta desumptum, vel hoc fidem faciat, quod vocem istam *πύνδακ* haud temere alibi reperiemus: est enim vocabulum prorsus poeticum & inusitatum. Quod si Theophrastus sua lingua hic locutus fuisset, saltem pro *πύνδακ* dixisset *πυθμένα*, quæ communis & recepta vox est in hac significatione, viz. fundum vasis denotans. Affertur quidem

dem πύνδαξ ex Soph. pro *manubrio*, seu *ensis capulo*; imo & ex Aristotele, pro *operculo vasis*. Sed in hac significatione, scilicet pro *fundo vasis*, vix aut ne vix reperitur, nisi forte in composito ἀπυωδαίκαλθ, *fundo carens*. Eustath. ad *Iliad.* Λ. ὁ ὃ πυθμὲν καὶ πύνδαξ ἐλέγχετο παρὰ τοῖς μετ' Ὀμηρον, ὅθεν παροιμία Ἀπυωδαίκαλθ εἰς τῆς ἀπὸ τῆς κώλιξ, ἢ γὰρ ἀπυθμύις. *Calix sine fundo mensa non adhibetur*, Ἀπ. καὶ τῆς κώλιξ, proverbialis est senarius, cujus meminit & Suidas: vas aut calix sine fundo, ἀπυωδαίκαλθ κώλιξ, de homine aut re inutili, & quæ nullius est frugis, nec ulli usui inservit.

De hac voce πύνδαξ duo observo; primum speciale, quod videtur esse diminutivum, quasi a πύνδος esset; ut a λίθου-αξ, a σκύλου-αξ, θυμιάξ, νιάξ, ab αὐλός, *vas aut res quavis oblonga & angusta*, αὐλαξ *sulcus*, qui scilicet, αὐλοειδής est, figuræ oblongæ, angustæ; sic a πύνδος (unde Lat. *fundum*, tenui in asperam) πύνδαξ. Alterum generale est: quod format genitivum per κ, ex gen. reg. Omnia nomina in αξ inflectuntur per κ, ut αὐλαξ, λίθαξ, & diminut. omnia in αξ, φείναξ, κόλαξ, δέλφαξ, δόναξ, θάλαξ, σύραξ, μύλαξ, λάβραξ, πίνναξ, φύλαξ, καμάξ. Excip. ἀναξ-τος, & ἀρπαξ-τος & ἀναξ quidem, *Rex*, pro suo imperio a lege communi & reg. descivit; ἀρπαξ nescio quomodo per vim & rapinam regulā violavit. Exc. etiam monosyll. unum aut alterum, ut σάξ-τος, ράξ-τος, cætera omnia (ni fallor) sequuntur regulam, ut πύνδαξ-κος nomina enim monosyll. in αξ 5 tantum sunt, βλάξ, δαξ, πλάξ, ράξ, σάξ, ex his 3 priora per κ, 2 posteriora per γ. nam Θράξ contractum ex Θερίξ, ideoque habet subscriptum; affertur & γλάξ ab Eustathio & Etymologo pro herbæ quodam genere, sed non occurrit apud auctores, ut κλάξ Dorice pro κλείς cum subscripto. Solebant olim domini servis suis dimensa sua distribuere, h. e. certam annonæ, seu frumenti, mensuram atque portionem in singulos menses dare: σιτομέτειον vocat S. P. ciborum sive cibi dimensum; seu menstruum fuerit, sive diarium. Ἀρμαλιάν ἑμυλων, menstruum hoc servorum dimensum, vocat poeta Syracusanus: Ἀρμ. ἑμμ. ἑμετρήσαντο πένισται, de quo versu dixi jam ad illum poetam, nec repetam quæ dixi. Cæterum βδελυγός iste homuncio, & impurus, & deparcus, & sordidus, ne redundet modus & mensura, ipse sua manu famulis demensa metitur, μετρεῖ αὐτὸς τοῖς ἑσθὺν τὰ δ' ἀπὸ πύνδαξ. alii enim hanc curam committere non audent, ne forte larga nimis & benigna & liberali manu agat, adeoque supra istam mensuram aliquid redundet. Quatuor ergo in hac una sententia notas & characteres τῷ βδελυγῷ hominis impense sordidi accumulatos habemus. Quod domesticis de mensa metitur φείδωνι μέτρῳ, *parca mensura*; 2. quod πύνδαξ ἐγκακροσμήνῳ 3. quod αὐτὸς & denique, σφόδρα ἀποψών. & postremum hoc extremæ avaritiæ, & insignitiæ parsimoniæ, non postremum signum est. Ἀποψών est *radere, modium detergere*, & diruere cumulum, & demere τὸ ὑπερχειλές, quod redundat in summitate vasis. Nempe hoc non est *servorum ventres modio iniquo castigare* (ut inquit Juvenal.) sed etiam ipsum modium inique corrigere & castigare. Atque hoc est quod ἀπομαίπειν τὴν χεῖρα dicunt

Græci. Lucian. Dialogo quodam, τοῖς φίλοις ὃ ὑμῖν &c. Λοκίνα ὃ χοίνικα tantum, καὶ ταύτις (inquit) ἀπομαγνήσω, unicam tantum choenicem, eamq; radio abrasā, & deterasā, & detonsā: Μέτρον ἀποψᾶν & χοίνικα ἀπομαγνῆσαι idem sunt, modium vel mensuram detergere radio, sive hostorio cumulum diruere. Hoc ῥαπλιάσαι τὸ μέτρον apud Epiphan. De pond. & mensf. πλήσαι ὃ τὸ μέτρον καὶ ῥαπλιάσαι, implevit mensf. radioque deterfit, nisi forte incuria librariorum corrupta & depravata ea vox sit; barbara enim omnino videtur, & peregrina; nec vola ejus nec vestigium in Lexico apparet: quid si ῥαπλιάσαι leg. cum γ, ut sit a ῥᾶλας sunt autē ῥᾶλας apud Hesychiū σίδηρα, ὡς ῥάβδος: certe ῥάβδος sunt radii, & forte ῥᾶλας erunt ῥάβδος radii mensorii. Atque hinc explicandus ille versus Theocriti in Ἀδωνιαζούσαις, -ἐν ἀλέγῳ, μὴ μοι κανεὶν ἀπομαγῆς. nam Lat. Interp. qui sic vertit, non vereor ne mihi alapam impingas, ipse profecto alapa dignus est; ac si κανεὶν ibi esset ἐκλειπικῶς pro κανεῖν χεῖρα, & ἀπομαγῆν, imprimere, infligere, impingere. Longe aliter & melius Schol. μὴ μοι κανὸν τὸ μέτρον ἀποψᾶν, non vereor ne mihi vacuam mensuram abstergas, ne modium mihi detergas, h. e. ne parca manu & mensura mihi demensa præbeas; non vereor ne mihi in demenso admetiundo, tanquam ancillæ tuæ, inanem aut semiplenam mensuram præbeas, & modio iniquo ac nimis diruto abrasam. Ergo μέτρον ἀποψᾶν, vel χοίνικα ἀπομαγῆν, vel κανεῖν ἀπομαγῆν, proverbialiter usurpārī licet de duris & avaris & sordidis dominis, qui nimis quam duriter & parce cum servis suis agunt, & illiberale stipendium, victumque nimis tenuem & præparcum ipsis præbent. Quin & hodie frumentarii nostri mercatores, qui triticum (puta) aut hordeum in foro vendunt, solent ἀποψᾶν τὸ μέτρον, & ἀπομαγῆν τῷ χοίνικα, detergere modium, & diruere cumulum, nequid ὀπίμετρον aut redundans in mensura sit; neque certe prohibitum hoc νόμοις τοῖς ἀγοραίοις. Instrumentum, quo hæc cumuli abrasio sive detonsio fit, Latini, quasi a radendo prima longa, radium & hostorium vocant, (unde hostia, redhostire, pro compensare, retaliare; eandem mensuram metiri, rependere) nos vulgo (ni fallor) a strike; Gr. ῥάχανον & ἀπομαγῆν vel -εον, a verbo ἀπομαγῆν. Hesychius ἀπομαγῆρας ξύλα, σκυτάλας, ἐν αἷς ἀποψᾶσι τὰ μέτρα, ligna, virgas, quibus detergunt mensuras; dicitur & ἀποψῆσον idem doctissimus Grammatic. ἀποψῆσον, τὸ ἀπομαγῆν τῷ μετρεμῶν σίτε· unde in vetere Glossario ψηκλὸς μόδιος rasis, scilicet modius, nec certe opus est (pace viri doctiss.) ut pro ψηκλὸς legamus ψηδὸς, a ψᾶν potest enim esse a ψᾶω, quod omnino idem est ac ψάω, viz. rado, stringo, unde & ἀποψῆκλον. At quid dicemus vulgo Lexicographorum, qui quoniam in Glossario invenerunt ψηκλὸν μόδιον pro modio raso, ideo ψηκλὸν simpliciter modium exponunt; quam expositionem mendosam esse non dubitat H. Steph. sed rationem erroris non ostendit. Τῷ ἀποψᾶν τὸ μέτρον contrarium est σαλεύειν τὸ μέτρον, quassare modium, concutere mensuram, quod maxime cavent rustici frugum aut frumentorum venditores, ne scilicet concussione modii grana aut poma arctius coeant; id viz. magni referre putant. Hinc μέτρον σισαλευμῶν in N. F. de mensura ampla, & cumulata, & superabundante;

abundante; quod inter adagialia sacra reponit vir doctissimus Andreas Schottus, ut sit proverbialis locutio desumpta ab iis qui frumentum mutuati majore & cumulata mensura reddunt; qua docet nos Dominus redhostiendum esse, & retaliandum αὐτὰς τὰς μέτρας καὶ λαΐον, quemadmodum monet Ascræus poeta, eadem mensura aut cumulatiore. Et quemadmodum μέτρον σαλεύειν adagii formam habet apud Gr. de larga & liberali mensura; ita mensuram implere videtur esse proverbialis locutio apud Arabes, de benigno benefactore, aut etiam largo & liberali venditore. Ita enim sumo hanc phrasin in *Historia Josephi Patriarchæ* v. 60. *An non videtis quod ego impleo mensuram, & optimus hospitii assignator sum?*

Φεάτορας ἐστὼν] Tribules, contribules, convivio excipiens. Φεάτορας sunt οἱ συγγενεῖς, οἱ συμφυλέται. Πατρία est cognatio, familia, assumpto ρ φεατρία, ut ab ἰδίῳ, ἰδέσθαι, ἰδῶν a σπάνιος, σπάρνθαι ab ἀκού, ἀκροῶ, ὤμαι a λήθη, λάθω, &c. sic a πατρία, φεατρία, mutando tenuem in asperam, π in φ, φατρία nam in derivatione π non raro mutatur in φ, ut a πρύθρις φρύδθαι ab ἐξαπίνης, ἐξαίονης a πεαλεία, περθερία a ταράττω, φεατρία sic a πατρία, φατρία, &c. per epenthesein τὸ ρ, φεατρία, & φεατρία, unde Ionice φρήτρι, *Iliad.* B. 362.

Καὶν' ἀνδρας κατὰ φύλα, κατὰ φρήτας Ἀγαμέμνον,
Ὡς φρήτρι φρήτησιν &c.

ubi Eustathius, φρήτην ὅσιν ἡ τριτὴς ἦεν τὸ τρίτον τ' φύλῃς, *tertia pars tribus*, ita J. Pollux alique Grammatici, qui *curias* communiter interpretantur: atque ita expon. apud Aristot. 2. *Polit.* καὶ γὰρ διτίσεται, μὴ μερίζων αὐτὰ καὶ χωρίζων, ποιῆσαι τὴν πόλιν, τὰ μὲν εἰς συνίπτα, τὰ δ' εἰς φεατρίας, καὶ φυλάς. *Nec enim civitatem facere poterit, nisi partiatum & dividat, tum in sodalitates, tum in curias, & tribus*; cum ἀφ' ἑνὸς τὸ πατρὸς, tanquam ab una radice, multa generis turba diffunditur, ut loquitur Hieronymus. Cum in 4 tantum tribus olim esset divisus populus Athen. (postea enim in 10, ut jam ante observavi) tum singulas tribus in tres partes subdividebant, quas τριτὴς & ἔθνη & φεατρίας dixere. Testis J. Pollux *Onom.* l. 8. ὅτε μὲν τοὶ πένταρες ἦσαν αἱ φυλαὶ, εἰς τρία μέρη ἐνέστη διήρητο, καὶ τὸ μέρθ' ἑκάστον ἐκαλεῖτο τριτὴς, καὶ ἔθνος, καὶ φεατρία. Addit Eustathius fecisse hoc Athenienses ad imitationem anni, qui in 4 partes seu tempestates partitur, singulae autem ejus partes in 3 menses; πένταρον ἐσὼν ποτε φυλῶν Ἀθηνῶσι πρὸς μίμησιν τῶν τὸ ἐν αὐτῇ ὥστων, εἰς τρία ἐνέστω διεῖλον μέρη, ἦσαν εἰς φεατρίας, ὃ ὅτι τριτὴς, δώδεκα, καὶ ὁμοιότητα τῶν μῶων ita ut 12 φεατρία Athen. responderent 12 anni mensibus; neque hoc contenti, etiam ἐνέστω φεατρία dividebant εἰς γένη 30, καθάπερ ἡμέραι 360, unde aliud σύνταγμα πολιτικὸν ἢ σύστημα, seu *classis* seu *collegium* quod γένθ' vocabantur. Tot igitur Athenis erant φυλαί, quot anni partes vel tempora, viz. 4. tot φεατρία, quot menses, viz. 12. tot denique γένη, quot dies, viz. 360. A φυλῇ tribus dicebantur φυλίθ', & συμφυλέθ', tribules, contribules; a φεατρία φεάτορας, curiales, contubernales; a γένθ', γένθται, quasi congeneres, cognati: quanquam hæc omnia γένθται, δημόται, φυλέται, συμ-

συμφυλῆς, φράτορες, πολῖται, διασῶς, λοχῆται, ἐθνήται, συγγενεῖς, δαιταλεῖς & ejusmodi, non raro confunduntur apud Auctores. Distinguit Philos. inter φράτορα & φυλίτῳ, 2. Polit. c. 2. περὶς ὃ τέτοις ἔπειν φράτορα, ἢ φυλίτην, deinde etiam alium sodalem vel curialem, alium tribulem. Nequiter ille Cleon apud Aristoph. in Equit. judices Athen. appellat φράτορας τριωβόλας, contribules trioboli, quasi affines & cognatos trioboli; quia scilicet ex triobolo victitabant, ea enim erat merces judicum: optime Schol. ad eum locum, συγγενεῖς ὃ εἶπε τριωβόλας, οἷον περὶ σφαιρωμένοι καὶ περὶ σφυκότες τῶν τριωβόλων καὶ γὰρ τὰς συγγενεῖς φράτορας καλεῖσιν, εἰσὶν ὃ οἱ τ' αὐτῆς φρατρίας μετέχοντες, οἷον παλαιὰς πινός. Pro φράτωρ etiam φράτηρ per η dicunt Græci, unde Lat. frater: nugantur enim qui frater dici volunt, quasi fere alter; cum ea pura puta Græca vox sit. Φράτωρ vel φράτηρ Gr. est tribulis, affinis, cognatus; nec multum abludit significatio vocis Latinæ. Existimo tamen hoc vocab. φράτηρ in Anthol. Gr. non esse purum Gr. sed ex Lat. detortum, quemadmodum & illud δόμνη, quod in Epigram. cum eo conjungitur, Anthol. lib. 1. Tit. eis κόλῳ κας.

Ἦν ὁ φίλῳ πὶ λάβῃ, δόμνη φράτηρ, δίδυς ἔγχευεν.

Ἦν δ' αὖ μὴ πὶ λάβῃ, τὸ φράτηρ εἶπε μόνον.

Ὡντα γὰρ καὶ ταῦτα τὰ ῥήματα αὐτὰρ ἔγνω.

Οὐκ ἐδέλω δόμνη, καὶ γὰρ ἔχω δόμνην.

Δόμνην pro κώρῳ inclinante lingua Gr. video in usu fuisse apud auctores, quemadmodum & δινάριον, & κενύριον, περαιτέρον, κοδραντίς, κήνος, & ejusmodi plura, quæ pallio donantur tum alibi, tum præsertim in Novo Instrumento. Oppianus, in initio operis, Δόμνην dixit pro Δόμνην per Syncopen, Τὸν μεγάλην μεγάλην φυτῆσιν δόμνην Σεβήρῳ, de Martia Severi Imperat. conjuge & matre Antonini. Budæus nescio quomodo vocem hanc derivat ἀπὸ τῆς φράτων, a puteis, qui scilicet inter φράτορας erant communes; ac si cognati & contribules φράτορες dicerentur, quod ἐκ τῆ αὐτῆς φράτος, ex eodem puteo, haurirent & biberent. Certe collegæ, convictores, convivatores, σύατοι, ὁμέσται, qui ejusdem mensæ in eadem domo & familia consortes sunt, dicuntur Gr. pari ratione ὁμοσίπυοι, ἀπὸ τῆ σιπύης, quod ex eodem canistro vivunt; est enim σιπὴ canistrum panarium, arca seu cista in qua panis reponitur, vulgo a bing; & ὁμόκατοι, quod ex eadem mensa, quasi ex eodem præsepi, viverent; κατή enim est φάτις, atque etiam τροφή, unde cora, & cauro, ut alibi diximus. Collegæ & Comensales in Collegiis nostris sunt ὁμόκατοι & ὁμοσίπυοι. Aristot. lib. 1. Polit. c. 2. Ἡ μὲν ἐν εἰς πᾶσαν ἡμέραν συνεσηκῆα κοινωνία κατὰ φύσιν, οἰκός ἐστιν ἐς Χερσόνδρας μὲν καλεῖ ὁμοσίπυος, Ἐπιμενίδης ὃ ὁ Κρῆς ὁμοκάπας. Ut igitur ὁμοσίπυοι & ὁμόκατοι, quod ἐκ τῆ αὐτῆς σιπύης καὶ κατῆς, ex eodem pane & cibo essent ac vescerentur; ita φράτορες, quod ἐκ τῆ αὐτῆς φράτος, ex eodem puteo, haurirent ac biberent. Mallem tamen priori Etymol. acquiescere, quam ex hoc puteo, aut ex hoc fonte, hanc vocem derivare: & certe si esset a φράρ-ατῳ, diceretur potius φράτωρ & φρατρία, quam φράτωρ & φρατρία, nam ε & α coalescunt in η, ut a κέαρ, κῆρ.

α νάτος, νήτος, νεάτη, νήτη, ab ἐαρ ἦρ, φρήτωρ & φρήτην. At non dicitur, nisi per dialectum, Ionicā scilicet, pro φρεθ. unde Ἀφρήτωρ apud Homer. pro ἀφρεθώτωρ. Ἀφρήτωρ, ἀδέμυς, ἀνέστι. Iliad. 1.63. sine fratre, sine cognato, sine jure, sine lare, h. e. improbus & extorris & incerti laris est, qui bellum amat intestinum. Ἀφρήτωρ est συγγένειαν ἔχων, qui in nullius curia consortio nec sodalitia est. Eustathius, ὁ μὴ ἔχων φρήτην, καὶ μεμονωμένος συγγένειας. Ἀφρ. ἀδ. ἀν. Sine tribu, sine lege, sine lare. Citat hunc locum Philos. in initio Polit. Verba Aristot. plane aurea sunt, adeoque digna quæ hic apponantur; Ἐκ τῶν ἐν φανερὸν ὅτι τῆς φύσεως ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὅτι ἀνθρώπος φύσει πολιτικὸν ζῷον, καὶ ὁ ἀπολις διὰ φύσιν, καὶ ἐκ διὰ τύχην, ἢτοι φαῦλός ἐστιν, ἢ κρείττων ἢ ἀνθρώπου (h. e.) ἢ θεὸς ἢ θερίον, ut alibi loquitur) ὥσπερ καὶ ὁ ὑπὸ Ὀμήρου λεγόμενος Ἀφρ. ἀδ. ἀν. ἄμα γὰρ φύσει τοιέστος, καὶ πολέμικος ἐπιδυμνῆς, ἅτε περ ἄζυξ, ὥσπερ ἐν πετεινοῖς· διότι ὁ πολιτικὸν ἀνθρώπου ζῷον, πάσης μελίτης καὶ πάντες ἀγλαίης ζῶντος μᾶλλον, δῆλον· εἶναι γὰρ, ὡς φαίμεν, μέγαν ἢ φύσιν ποιεῖ, &c. quæ ibi sequuntur egregia. Ex Homerī itaque & Aristotelis sententia (at quantorum virorum!) nemo quisquam bello gaudet, præsertim civili, πολέμικος ἔσται ἐπιδυμνῆς, nisi si forte sit ἀπολις διὰ φύσιν, natura alienus a civitate, ab omni vita civili hominumque consortio penitus abhorreat, adeoque θερίον potius quam ἀνθρώπου dici debeat. Ἀνέστι ἐστὶ extorris, incerti laris, laris expers, sine domo aut familia: ἐστὶα enim lar, domus, familia, unde ἐστὶαν domo excipere, & convivio excipere apud larem; uti hoc in loco φρεθώτης ἐστὶον. Ab ἐστὶα fit Lat. *Vesta*, ridiculum enim est quod de origine hujus vocis Lat. Grammat. viz. *Vestam* dici a *vi* stando, quod & fatetur ipse Cic. 2. de Nat. Deor. Nam *Vestæ nomen a Gr. est, ea enim est quæ ab illis ἐστὶα dicitur, h. e. terra.* Melius quam Ovid.

Stat vi terra sua: vi stando Vesta vocatur.

Sed donandum hoc est libertati poeticæ, nam certe hæc Etymolog. vi stat, & coacta est. Et mire ineptiunt Lat. Critici, dum omnia sui laris esse & in suo solo nasci volunt, & nihil omnino a Græcis mutuari: uti et ipsi Gr. qui interdum magno conatu magnas nugas agunt, dum omnia ex suis ipsorum fontibus haurire volunt, & nihil omnino ab Heb. derivare. *Ἐστὶα Vesta*, assumendo digamma Æolicum. Notetur ergo hæc reg. Quamplurimæ voces Lat. a Græcis derivantur, assumendo *v* consonantem, h. e. digamma Æolicum, idque aliquando in initio, aliquando in medio vocis. In initio; ut ab *ἰς* *vis*; ab *ἰξός* *viscum*; ab *ἦρ* *ver*; ab *ἑμῶν* *vomo*; ab *ἰν ἰνός* *vena*; ab *ἰδής* *vestis*; ab *οἶν* *vinum*; Sic ab *ἐστὶα* *Vesta*. In medio: ut ab *οἶς* *ovis*; ab *ὠόν* *ovum*; ab *αἰών* *ævum*; ab *ἄρν* *Avernus*; a *καρός* *cervus*; a *λαῖος* *levus*; & ejusmodi plura.

[Ἡμισὴ τῆς ῥαφανίδων ἀπογελάσεως.] *Dimidia raphanorum notare, dimidiatos raphanos signare*; ad μικρολογία hoc pertinet. Solebant enim homines deparci & sordidi semesa fercula notare, ut cum mensæ iterum apponuntur observare & deprehendere possent, si quod sibi servorum fraude periisset. Athenienses præsertim hac μικρολογία mirum in modum laborasse testantur Comædiæ, ut videre est apud Aristoph.

non

non uno in loco. Τίς τὴν κεφαλὴν ἀποδείδωκε τὴν μαινίδος; πᾶ τὸ σκόρπον τὸ χθισινόν; τίς τὴν ἑλίας παρέτρεψε; Περὶ τῶν ἰώλων. h. e. de reliquiis hesternæ mensæ esse sollicitum, viro probo & ingenuo parum convenit. Vidi tamen nostra ætate nonnullos caseum, aut placentam e mensâ sublatam, hoc modo notare, ἀπογεγεῖσθαι, præsertim si sit melioris notæ. At in vilioribus ferculis & cibis, quales sunt οἱ ῥαφανίδες, in rebus ita minutis & parvi pretii anxium adeo & attentum esse, hominis est impense sordidi, impuri, & avari, & (ut uno verbo cum Theophrasto dicam) βδελυρῆ. Raphanos certe hoc modo ἀπογεγεῖσθαι, & ἀποχαρῆσθαι, raphanis notas & signa & characteres imprimere, ut iis parcatur, id ipsum sordidæ parsimonix nota & character est. Horribilis plane & impia & abominanda erat illa βδελυρία cujusdam Rom. Pontificis (Julius opinor is tertius fuit) qui cum pavonem mensæ afferri non videret, quem ex hesternæ cœna reliquerat, statim horrendum in modum imprecari, & stomachari, & debacchari in famulos suos cœpit. Cumque unus e Cardinalibus convivis placide moneret, ne ob rem tantillam tam immodice irasceretur; Quid (inquit) nonne ego ob pavonem meum merito succenserem, cum Deus ob esum pomi rei adeo levicula — : pudet me cætera attexere, certe animus meminisse horret, pigetque me infandam hanc blasphemiam ulterius prosequi. Nempe hic erat Deus in terris, imo potius Epicuri de grege porcus; cui Deus venter, templū culina, coci sacerdotes. Hic erat vere βδελυρῆς, imo βδελυροτάτος, imo ipsum βδέλυγμα τὸ ἐρημώσαν. Sordidum hunc morem reservandi in crastinum cibi (quo servi portione sua defraudantur, & esuritioni operam dare coguntur) oblique tangit pro more & naso suo nequam ille Martialis Epigr. Lib. 3. Ep. 58. de Villa Faustini;

Nec avara servat crastinas dapes mensa,

Vescuntur omnes, ebrioque non novit

Satur minister invidere conviva.

Dum enim avarus dominus dimidiata fercula observat & notat, & in crastinum reponi jubet, miselli interim famuli tanquam tot Tantalī mensæ astant,

Quarunt & raphanos, & poma fugacia captant;

Ad morsasque avido respectant ore placentas,

Semesasque dapes, misera mala fragmina cœna,

Reliquias mensa, Dominus quas ungue notavit.

Sed quo feror? nec enim jam Satyram scribo; quanquam profecto raphani ipsi mordeant; ut difficile sit in hoc argumento non esse mordacem. Raphani apud nos (etsi nescio quomodo *radices* quasi καὶ ἐξοχλῶ appelluntur) vile tamen cibi, imo condimenti, genus sunt & exigui pretii; nedum ut in deliciis habeantur, aut in beatorum mensis tanta cura notari, aut in posteras dapes reservari, mereantur. Notum quid fuerit ῥαφανίδωσις apud Veteres, viz. poena adulterorum: quod igitur Martialis suo Cæciliano, insigni illi boletorum heluoni, dignum tanto ventre precatur,

Boletum, qualem Claudius edit, edas;

ita liceat mihi sordido huic nostro ῥαφανοφύγῳ comprecari, *Quod dignum*

gnum &c. Tu raphanum, qualem Clodius, (h. e. mœchus seu adulter) intus habe. Et jam proſit huic βδελυρὸς cum raphanis ſuis; nos vero ad prandium eamus.

CAPUT XII.

Περὶ Ἀγκυρίας.

Ασχολεῖν πρὸς ἀνὰ κοινὸν] *Ad hominem negotiis implicitum & occupatum accedere, & conſilia cum eo communicare.* Supra in Cap. περὶ ἀδολείας, poſtremis verbis, difficile eſt (inquit) cum iis verſari, qui neque otii, neque negotii, tempora norunt diſtinguere, τοῖς μὴτε χολῶ, μὴτε πεδῶ διαγινώσκουσιν. futiles videlicet & gurgulos homunciones intelligit, quales in toto illo Capite deſcribit, qui ἀκαίρως, ἀκαίρως, verba fundunt, & effutiunt, & quemvis vel occupatiſſimum ſermonibus ſuis interpellant & interturbant: nihil magis φορτικόν, & ἐπαχθὲς, ἢ ἀγκυρίαν, ἢ ἀτοπον, nihil magis grave, & moleſtum, & abſurdum, & ruſticum, & incivile, & intempetiſſimum, quam ἀσχολεῖν πρὸς ἀνὰ κοινὸν, viro negotiis diſtrictō & occupato res ſuas & conſilia communicare: ita ut non immerito de re intempetiſſima παρρησιαστικῶς uſurpari poſſit iſte character hominis importuni, ἀσχολεῖν πρὸς ἀνὰ κοινὸν, & ſane tam genuinæ & e re natæ ſunt hæ notæ ὅτι ἀγκυρία, quas hoc in Cap. habemus, ut quot characteres, tot adagia fere merito cenſeantur. Ἀσχολ. ἀνὰ κοινὸν, occupato communicare, res ſcilicet vel conſilia. Note-tur βραχυλογία Græci ſermonis: Ἀνὰ κοινὸν absolute & ſine accuſat. ſequ. eſt communicare conſilia cum aliquo, deliberare re communicata, aut negotium alicui impertire vel communicare. Cicero ἀνὰ κοινὸν ver-tit conſulere, aliquem ſcilicet, alicujus conſilium de re aliqua flagitare. Ariſtoph. Nub. Βελόμβροι ἀνὰ κοινὸν αἰτεῖτε, καὶ ἐς λόγον ἔλθιν, ubi ἀνὰ κοινὸν & ἐς λόγον ἔλθιν ſynonyma ſunt, & ἐν παραλλήλῃ ponuntur. Auctoꝝ Maccab. lib. 2. cap. 14. καὶ ὁ ἡγεμὼν τοῖς πλείουσι ἀνὰ κοινὸν αἰτεῖται, cum dux populo rem communicaffet. 1 Reg. 1. 7. וְיָהוֹנָדָב בֶּן־זַכְרְיָא, & erant verba ejus cum Joabo, h. e. ἀνεκοινώσατο τῷ Ιωάβ, conſilii ſui conſor-tem & participem fecit Joabum. Gal. 1. 16. ἐπεὶ οὐκ ἔμελλεν ἐν σαρκὶ καὶ αἵματι, i. e. ἐν ἀνεκοινώσατο. καὶ α. Vulg. non acquievi, minus commode: Beza, non contuli, i. e. non communicavi. Arrian. Exped. Alex. L. 4. Κάσαντο ὁ ὁ ἱππάρχης, ἐν ἀνεκοινώσας Ἀνδρומάχῳ, διαβαίνει ἐπὶ χερσὶ πρὸς ποταμὸν, re cum Andromacho non communicata.

Πρὸς τὴν ἐρωμένην κομίζειν] *πρὸς apud; apud amicam vel amasiam comessari; vel potius πρὸς ad; ad amicam petulanter accedere comes-satorum more.* Κομίζειν elegans hoc in loco vocabulum, nec nimi-um frequens apud auctoꝝ hoc ſenſu. Nota eſt differentia inter κοῖμα, κώμη, & κώμη. Κώμα eſt ſomnus profundus, Heb. קָמָה, a קָמָה cubo, jaceo, unde κοιμαι, vel a κοίμημα, per ſyncopen κοιμα, κώμα, inde etiam κώμη vicus, pagus, quod conſtet ex domibus in quibus cubant

cubant animalia & homines; quasi eorum κοιμητήρια. Et hæ quidem duæ voces κῶμος & κῶμος Græcam agnoscunt originem: At tertia illa viz. κῶμος ex Oriente ortum suum trahere videtur. Κῶμος enim Gr. nihil aliud quam Chamos idolam Moabitarum, de quo legimus in *Sacra Historia*. Erat autem Chemos seu Chamos illud Moabit. unum ex fœdis illis numinibus & Diis stercoreis, nomine solummodo distans a Baal-phegorio; erat quippe numen contrectationis nocturnæ, & amatorix ac lascivæ compotationis, a ὁ similitud. & ὠν palparit, contrectavit, quod optime convenit cum hoc Como Gr. Quid enim aliud fuit hic Comus, quam Deus comessationum, temulentix, & lascivix, & petulantix præses; quemadmodum pulchre describitur a seniore Philostr. in *Imaginibus*. Ὁ δαίμων, ὁ Κῶμος, παρὰ τὸ κομίζειν τοῖς ἀνθρώποις, &c. Ab hoc Como, κῶμος etiam dicitur convivium, petulans proprie & lascivum, & ipsum agmen comessantium, agmen comessabundum, & festum quod magna cum hilaritate agitur tanquam a comessabundis. Dionys. de situ orbis, Ἰνδοὶ κῶμον ἄγουν ἐκτελεμένη Διονύσῳ, ubi Eustath. κῶμος, κομίζηται ἱερῶς. Nonni paraphr. in Joh. κῶμον ἱερῶς posuit pro sollemnitate seu hilaritate festi: quæ an propterea ab Aristarcho reprehendi mereatur, quod vocem paganam, & infamem, de festivitate sacra usurpaverit, judicent doctiores. Certe fatendum est hanc vocem plerunque in pejus sonare, ut & Lat. comessatio; atque ita usus est uterque Apost. Pet. & Paul. in N. F. nescio tamen an idcirco non etiam aliquando in molliori & meliori sensu sumi possit, præsertim in carmine, ubi major est licentia: κῶμος ἱερῶς apud Nonnum nihil aliud est quam simpliciter ἱερῶς, σεβαστικῶς, festum ipsum, aut sollemnitas festi. Jam a κῶμος fit κομίζειν, & inde Lat. comessari, non a comedendo, cum prima syllaba sit producta, quia ex Gr. cum ω. Hinc nonnulli commissari per i scribi volunt, ut patrifare a πατρίζειν vel πατρίδζειν, atque ita Lambinus legit apud Horat. *Tempestivius in domo Pauli, purpureis ales oloribus, Comissabere Maximi*: apud Plautum, *Alio credo commissatum abiisse*. Varro 6. de L. L. *Comiter, hilare ac lubenter. Cujus origo Græce κῶμος. inde Latina commissatio; dicta & a Græcis (ut quidam dicunt) Comædia*. Et legitur quidem hæc vox utroque modo, & commissari & comessari; commissatio & comessatio. Sed usus fere obtinuit, ut frequentius per e scribatur comessari, i. e. κομίζειν, comessationibus & lascivis & intemperantibus conviviis interesse & indulgere; & in hac significatione passim & passivitus usurpatur hoc verbum apud auctores. At in hoc loco Theophrasti, quem præ manibus habemus, κομίζειν non est comessari, hoc enim sensu dicitur κομίζειν παρὰ τινι, non κομίζειν πρὸς τινι, nec comessationibus accedere aut comessatum venire (uti vertit Interpres), sed potius lascivum & protervum in modum accedere, seu comessantium in morem alicujus domum frequentare. Hinc vulg. Gram. κομίζειν exp. simpliciter accedere; cum proprie sit, proterve, petulanter accedere, ut comessabundi solent, & ut proci & amatores solent ad suas amasias.

Turba ruunt in me luxuriosa proci,

imo porci, *h. e.* πολλοὶ μνηστῆρες πρὸς ἐμὲ ἐκώμασαν. Theocr. Idyllio 3. primis statim verbis, Κωμάσω ποτὶ τὴν Ἀμαρυλλίδα. — ubi Lat. Interp. frigide, *Vado ad Amaryllidem* — Schol. τὸ κωμάζειν λέγεται ὅτι τῷ κατὰ νύκτα εἰς τὰς ἐρωτικὰς ἀπερχομένων. Titulus illius Idyllii est Κωμάσης, a re ipsa desumptus, quæ primo illo verbo exprimitur. Sensus illius verbi est, *Vado ad Amaryll. lascivis & amatoris cantilenis & saltationibus eam sollicitaturus*, uti optime exponit Schol. Ἀπέρχομαι πρὸς τὴν Ἀμαρ. ἀποπειραστέμενθ' αὐτῆς δι' αἰδῶν καὶ λόγων τῷ ὅτι τὸτο σωλαινόντων. Heliodorus Æthiop. lib. 2. Ἐπιπόλεζε τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἦδη καὶ εἰς τὴν Μέμφιν ἐκώμαζε, peragrabat Ægyptum, atque etiam Memphin petulanter veniebat. Athen. Lib. 8. Νεανίσκοι ἔν πίνες, αἰνέμενοι μέγαν ἰχθυῶν, ὑποπλέοντες ἐκώμασαν πρὸς αὐτὸν, Telestagoram scilicet, a quo ductum proverbium *Citius Telestagora donaverim, quam tantuli sc. vendiderim*; quod dicere solebant venditores, quoties quis emptor eorum merces minoris licitaretur quam par esset. Ὅτι καταβάτες οὐκ ἔ' πόλεως δυσωνοῖντέ τι τῷ πωλεμῶν, ἔθ' ὡς τοῖς πωλεσι λέγειν, ὅτι μέλλον ἂν πρὸς αὐτὸν Τελεσταγόρα δοῦναι, ἢ τοσάυτε ἀνδρόδ'ι. Ita venditores hodie, *citius tibi dederim*; δυσωνοῖντ' est minoris quam par est merces aestimare, licitari. Insigne jam hoc ἀκριείας signum & specimen est; quid enim magis ἀκριεῶν & intempestivum, quam amasiam febris laborantem sollicitare? Si sine Cerere & Baccho, certe multo magis sine sanitate friget Venus. Ignis expellit ignem, aestus febris aestum libidinis; febricitanti foeminae magis expedit νοσησέμενθ' quam κώμενθ'. nihil itaque magis ἔξω τῆ χειρὸς quam comestari in morbo, κωμάζειν πρὸς τὴν πυρέπυσαν audivi tamen fuisse medicos qui ἐκώμαζον πρὸς τὰς νοσέσας, & eodem tempore utramque personam sustinebant ἰατρῶν τὰ καὶ μνηστῆρων. Fieri vix potest ut amoris face & flamma torreatur, qui in illa Ætna & camino ardet; ut ille vel illa sub Veneris regno vapulet, qui gravi morbo laborat, nisi forte ipse amor morbus sit.

τὴν αὐτὴν ἐρωτικῶν] *Amasiam ejus*; ad verbum, *amatam ejus*. Græci sunt φιλομέτοχοι & participiis plurimum delectantur: & certe participia insignes phrasas & elegantias efficiunt in L. G. e quibus syntaxis est hoc in loco. Observanda igitur hæc *reg.* Græci eleganter utuntur participiis cum articulo, loco nominum substantivorum: præsertim Attici; ut ὁ κακηνύμενθ' est ὁ δεσπότης ἢ ἐνελκῆσα est ἡ πατερίς ἢ παῖς est ἡ μήτηρ ἢ βασιλεύσα *regina*, aliquando *metropolis*, ἡ βασιλ. sc. πόλις princeps civitas, urbs regni primaria; ὁ ἄρχων, princeps; quæ vox in hunc usum adeo degeneravit, ut substantivi formam omnino induerit, & fere participii nomen & naturam amiserit. Sic ἐρωμένη *amica*, vel *amasta*; atque alia forte hujusmodi apud Atticos scriptores invenimus; particip. scilicet quæ substantivorum formam induerunt, unde etiam cum gen. sequ. construuntur, uti hic αὐτὴν ἐρωτικῶν *amastiam* sive *amatam*. In qua constructione Gr. omnino imitantur syntaxin Heb. nam apud Heb. participia in regimine ponuntur, seu forma constructionis, non minus quam nomina.

Δίκῳ ὠφληκότε ἐς γυνε.] Ὀφλῶ per syncop. factum ex ὀφείλῳ frequens verbum apud Gr. Script. præsertim in re forensi: dicitur tamen & ὀφλεῖν αἰχμῳ δαμνᾶν infamia, vel infamiam hominibus debere, i. e. hominum iudicio infamis censerī: & ὀφλεῖν γέλωτα risum debere, ludibrio esse, ridendum se propinare, derideri. Sed & proprie & primario forensē significationē hęc vox habet; est enim verbum iudiciale; ὀφλῶ reus sum, damnatus ex iudicio, κατὰ δίκην, & ὁ ὀφλῶν, ἐπὶ δίκῃ, κατὰ κρίτη, κατεγνωσμένῳ & δίκῳ ὀφλεῖν causa cadere, damnavi in iudicio; semper cum accus. ὠφληκὸς τίς δίκῳ δικαίως, Dem. merito damnatus; sic ὀφλεῖν ζημίαν, ὀφλεῖν θάνατον, ὀφλεῖν πάλαντα, & similia: sæpiſſ. cum genit. post accus. δίκῳ exprimentī genus causæ, seu controversiæ, seu criminis, ob quod damnatus quis fuerit; ut ὀφλεῖν δίκῳ ἐξέλης, damnavi in controversia de vi, qualis insignis illa Demosth. actio Orat. contra Midiam, ὀφλεῖν δίκῳ κλοπῆς, δίκῳ ἀργίας. Nam & ἀργίας ἦσαν δίκαι, καὶ πρὸς εἰκὴ ζῶντα ἔδει κτείνεσθαι, καὶ δίδοναι τὰς θυσίας, ἀποδεικνύντα ὅτι ζῇ, Ælian. de Sard. Var. Hist. L. 4. C. 1. Lex erat ut homines ob ignaviam in ius vocarentur; is enim sensus est verborum eorum, ἀργίας ἦσαν δίκαι, non, ut vertit Interpres, pœnas socordiae & ignavie constituebant; quanquam hoc etiam verum ex consequenti, qui enim δίκῳ ὀφλεῖ, is pœnam vel mulctam luit, ex iudicato: dicitur etiam δίκῳ θανάτου ὀφλεῖν, pro capitis damnavi, i. e. criminis capitalis, in capitali causa reum ex iudicio & damnatum esse; vox enim θάνατος in hac phrasi non pœnam sed causam significare mihi videtur, ita enim genit. ille sequens acc. δίκῳ in hac loquendi formula semper significat genus causæ seu actionis. Exempla huius verbi hoc modo constructi apud Gr. Scr. præsertim Rhetores passim occurrunt, & utraque pagina; quamobrem iis citandis supersedebo. Etiam si ὀφλεῖν fiat ex ὀφείλειν per syncopen, usu tamen & significatione ab eo differt; quod ὀφείλειν sit quovis modo aut nomine debere, at ὀφλεῖν proprie est publico debere, pœnam puta aut mulctam, ex jure & iudicato; ad forum restringitur; atque ita differunt ὀφείλημα & ὀφλημα. ὀφείλημα est quodvis debitum, ut in Orat. Dem. id est χρεῖος, debitum quodcunque, etiam privatum; at ὀφλημα proprie est debitum publicum, id quod ærario debetur. Ὡφληκὸς particip. præter. ab ὀφλῶ, ὀφλήσω, ὠφληκα. inquam, ab ὀφλῶ, non ὀφλέω. frustra enim sunt vulg. Lexic. qui 2 diversa huius verbi themata constituunt, unum baryt. ὀφλῶ, & circumfl. alterum ὀφλέω, unde sc. fut. ὀφλήσω, & præter. ὠφληκα. Ita enim in Lexicis com m. leg. ὀφλέω, -ήσω, -ηκα, debeo; & mox, ὀφλῶ, idem quod ὀφλέω. Imo ὀφλέω ὦ nunquam leg. in forma circumfl. sed tantum ὀφλῶ, βαρυτόνως. Rectius multo consultiusque H. Steph. in Thes. suo, ὀφλῶ, fut. ὀφλήσω, tanquam ab ὀφλέω. Sic & ὀφείλα-ήσω tanquam ab ὀφείλέω, & μέλλω-ήσω, tanquam a μέλλεω, non quod istiusmodi sint verba circumfl. usu recepta; sed quod illa barytona in formandis fut. & præter. imitentur formam circumflexorum. Notetur itaque hęc reg. Verba baryt. quæ habent simplex λ pro charact. formant fut. in ησω, ac si essent circumflexa: ne scilicet charact. fut. & præter. eadem sit, ut δέλω, ἐδέλω, -ησω. μέλλω, ἐμέλλω, -ησω. βέλομαι, ἐβέλομαι, -ήσω.

ἡσσωμαι· κέλω, -ήσω· sic ὀφείλω, -ήσω, & ὄφλω, -ήσω. Hanc formam imitatur etiam verbū cum λ, scilicet μέλλω, μέλλωσω. Eandem formam sequuntur & illa, quorum charact. est ξ vel ψ, quæ etiam formant fut. in ησω, quoniam ξ & ψ ambo sunt character. fut. cum igitur præsens jam præoccupavit charact. futuri, hujusmodi verba ne omnino careant fut. coguntur ea mutuari a circumst. ut ἐψω, -ήσω, δέψω, -ήσω, αὔξω, -ήσω, ἀλέξω, -ήσω, & siqua sint similia.

Δίκη ἐγγύης est actio sponsæ, aut sponsi, aut sponsionis. Cum scilicet sponsor seu fidejussor in jus vocatur ob debitum illius, pro quo spondit seu fidejussit; & δίκην ὀφλεῖν ἐγγύης, est in tali causa seu actione damnari, ex sponsu condemnari, uti hic vertit interpretes. Et διγίζομαι πρὶ τῇ ἐγγύῃ, ex sponso cum aliquo agere, litem de sponsione alicui intendere. Demosth. Orat. contra Apaturium, Μαρτυρεῖ μοι ῥημὶ τὸ νόμον ἐστὶν τῷ μὴ ἐγγυήσασθαι καὶ αὐτὸν τεύτον· ἐδεδίκατο γὰρ αὖ μοι τῇ ἐγγύῃ ἐν τῷ χρόνῳ, τῷ ἐν τῷ νόμῳ γυραμμένῳ. Testem advoco legem ipsam me non fidejussisse: nam ex sponso mecum egisset, tempore a lege præfinito: nam (ut hoc obiter observem) lex erat Athen. τὰς ἐγγύας ἐπιτείνας ἐστὶν, ut sponsores ultra annum non obligarentur: quæ tamen lex non de sponsione pro pecunia credita intelligenda est, sed de satisfactione judicatum solvi. Hujusmodi ἐγγύας ἐπιτείνας esse Lex iussit, nec ultra annum teneri fidejussorem, qui eo nomine spondidisset. Ideo & statim post judicium exigebantur hujusmodi sponsiones, & nisi solveret qui spondiderat, ex sponso cum eo agebatur, atque hæc erat δίκη τῇ ἐγγύῃ. Locus hic Theophr. de quavis ἐγγύῃ seu sponsione sumi potest, sive pro credito, sive pro judicato: utrobique enim ἐγγύαι & ἐγγυῖται erant, sponsiones & sponsores, seu fidejussores. Ἐγγύη est sponsio, fidejussio; estque unus ex contractibus voluntariis, qui ex jure gentium descendunt, quos 7 enumerat Philos. ἐκείσιν αὖτις συναλλάγματα sunt πρᾶσις, ὠνή, δανεισμός, ἐγγύη, χροῖσις, παρηχρηστική, μίσθωσις, venditio, emptio, mutuum, fidejussio, commodatum, depositum, locatio & conductio. Egregius is locus est, & multa in eo occurrunt observatione digna; sed nihil nobis jam cum aliis contractibus; loquimur solummodo περὶ τῇ ἐγγύῃ, sub cujus nomine videtur Aristot. etiam comprehendere τὸ ἐνέχυρον, & ὑποθήκην, pignus, hypothecam, arrham, arrhabonem, alioquin enim ὑποθήκη inter ἐκείσιν αὖτις συναλλάγματα annumeranda esset; sed & ἐγγύη pro pignore est, & pignus pro ἐγγύῃ. Ager pignori datus spondere pro domino censetur; unde Martial. false, & pro suo more,

Cum rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis;

Idem, si pro me spondet agellus, habes.

Pignus est sponsor ἀψυχῶ, & sponsor est pignus ἐμψυχον. Ἐγγύη est ἀσφάλεια securitas (uti & vulgo dicimus) vel potius ἡ ἐπὶ ἀσφαλείᾳ πίστις. Lat. sponsio, fidejussio, & vadimonium; Græcis Jurisconsultis ἱκανοδοσία, quasi satisfactio; unde ἐγγυῶν δοῦναι, & ἱκανοδοσίαν δοῦναι, vadimonium præstare, vadem se pro aliquo sistere, & sponsionem subire, to be ones bayle, or surety. Gloss. Vet. ἐγγύη, vadimonium, ἱκανοδοσία. Uno verbo ἐγγυᾶσθαι dicunt Gr. spondere pro aliquo, sponso-

rem

rem seu fidejussorem se præbere, fidem suam pro alio interponere in contractu mutui, aliisque. Sponsor ipse ἑγγυητής, vel ἑγγυός ἑγγυάδης est *spondere*, non ἑγγυᾶν. Unde mirum est in celebri illo Chilonis apophthegmate, Ἐγγύα πάρα δ' ἄτα, tam communi errore omnes fere interpretes vocem illam ἑγγύα pro verbo accepisse: sic enim vertunt, *Sponde; præsto autem est damnum*. At certe ἑγγυᾶν non est *spondere* apud Græc. auct. (hoc enim est ἑγγυάδης) sed *præbere, in manus tradere*, idem quod ἑγγυαλίζειν, ἑγχειρίζειν, παραδέναι, παρέχειν. Demosth. contra Αρσιν. Ταῦτα ὃ περὶ τὰς κατηγγύησας τὰς παῖδας, *His peractis pueros tradidi*: ergo ἑγγυᾶν & κατηγγυᾶν est *tradere*; ἑγγυάδης, *spondere, promittere*, & fidem suam pro altero interponere. Plutarch. in Fabio, αὐτὴ ἑγγυᾶται σε μείνῃ ἐν τῷ στραπέδῳ, *Te in castris esse mansurum, hæc spondet & fidejubeat*. Sic in Proverbiis Salom. non semel, ut Cap. 6. Ἐὰν ἑγγυήσῃ σὲν φίλον, παραδώσεις σὺν χεῖρῃ ἰχθῦος, *si sponderis pro amico, &c.* ex quo dicto Salom. Chilonem illud apophthegma mutuatum censet Clem. Alex. Strom. Lib. 2. Sic in insigni loco Homeri Odyss. Θ. 351.

Δειλὰ τοι δειλὸν γὰρ ἢ ἑγγύῃ ἑγγυάαδης

ubi ἑγγυάαδης idem quod paulo ante ὑπείχων, *promittere, spondere*,

Λῦσον· ἐγὼ δὲ τοι αὐτὸν ὑπείχομαι.---

Malæ pro malis &c. de quo versu consule Eustath. qui varias de eo Gram. sententias ibi adducit. Demosth. Orat. cit. Οὐκ ἂν ποτε ἕσταρος ἑγνόμην, εἰ ἐπὶ ἐγγυήμῳ, *nunquam inficiarer, si spondissem*. Dionys. Halic. lib. 2. ἑγγυᾶμαι ὑμῖν τῷ βασιλῇ ἐγὼ &c. *spondeo ego vobis, senatum hoc facturum*: & certe inter omnia πλημμελήματα quæ in vita civili fiunt ἑγγύῳ h. e. *sponsionem* præ aliis maxime reprehendit Rex ille sap. & sap. Regum, ut videre est *Proverbiorum* non uno in loco. In Chilonis ergo præcepto, Ἐγγύα πάρα δ' ἄτα: ἑγγύα non est verbum Imperat. *Sponde*, sed nomen; idque vel dativi casus, atque ita scribunt nonnulli cum punctulo subscripto. ἑγγύα—*Sponsioni præsto est noxa*; vel etiam nominat. ἑγγύα Dor. pro ἑγγύη, ut ἄτα pro ἄτη, *Sponsio*, h. e. *Sponsionem quod attinet; ei vero præsto est noxa*. Antiqua autem hæc locutio est, & conveniens brevibus hujusmodi sententiis, argutis & oraculi modo pronuntiatis. Hujus loquendi generis exempla non desunt apud auctores, Theocr. in Adων. v. 33.

Ἄ κλαῖς τὰς μεγάλας πᾶ λάρνακ'· ὦ δὲ φίρ' αὐτάν.

Clavis magna ciste ubi est? huc illam fer. Cæterum concisa hæc & Elliptica locutione Hebræi præ aliis delectari videntur.

Quibus similes sunt phrasæ illæ in Apocal. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν σῶλον &c. & rursus, ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμῶ. Quas quidem phrasæ & formas loquendi si quis Heb. dicere velit, non valde repugno; quanquam etiam Græcos sic loqui videmus, & sunt profecto quædam linguarum σιωπηπιάσεις. Etymol. ἑγγύη derivat a γῆ, idem quod γῆ, *terra*; ob firmitatem & securitatem quæ fidejussione fit; δοκεῖ γὰρ ἡ γῆ τῷ ἄλλαν σοιχείων σταθεροτέρη εἶναι, *quia terra stabilissimum firmissimumque elementum est*. Γῆ certe Gr. est idem quod γῆ *terra*;

Hesych. γῆς, γῆας unde γαῖα funes quibus ad terram navis religatur, quæ & ἀπόγυα, & πυμνήσια & γῆν, πλῆθον, jugerum, unde πεντήκοντάγυθ, tot jugerum terra. Atque hinc ἔγυον quasi in solo fixum, & firmum, & securum; idem quod ἔχον, quodcunque in tuto positum & securum; & inde fortasse ἔγυθ sponsor, & ἔγγυον sponsio, quia tutum & securum reddit creditorem. Magis tamen mihi arridet altera Etymol. quam afferunt alii Gramm. & inter eos Eustath. viz. ut ἔγγυον dicatur ἀπὸ τῆς ἐν γούις (ὅ ὅτι χεῖρ) πρὸς καὶ τὸ κατεγγυῖν, ἢ οἷον ἔχειν ὑπὲρ ἐκείνου, ἔχοντες ἡρώων ἰχθυὸς λόγῳ, ἔξ δ' ἢ ἐν-χον. Γύα & γῆα sunt membra, præsertim manus & pedes: unde ἀμφιγυῖς Vulcanus apud Homerum, quasi utroque pede claudus, & ὑπόγυθ & -γυθ, instans, propinquus, & quasi sub manibus: unde & ἔγυς mihi dici videtur, prope, & quasi in manibus: ita & ἔγγυον sponsio, quia id quod sponsioni datur, ἐν γούις in manibus creditoris deponitur.

Ἀναδέχεται] Idem quod ἔγυαδ, spondere, sponsorem agere, ad verbum suscipere: unde ἀνάδοχοι dicuntur sponsores, sive susceptores infantium qui sacro fonte abluuntur. Sed general. ἀναδέχεται de sponsores quibuscunque, aut fidejussoribus. Demosthenes contra Lacritum, Καὶ ἡγάγετο αὐτὸς ποιήσας πάντα ὅσα πρὸς ὑπὸχρεῖται καὶ ἀναδέχεται Λάκριτον ἵπποισι, facturos eos cum putarem omnia, quacunque Lacrit. hic promiserat ac receperat. Ἀναδέχεται (inquit Budæus) est recipere, h. e. promittere & in se recipere, & ut suum agnoscere factum vel debitum, quod faciunt sponsores atque intercessores vadimoniorum, & qui judicatum solutum iri promittunt. Hinc ἀνάδοχος idem quod ἔγυθ, sponsor, vas, præ. Gloss. Vades, ἀνάδοχοι, ἔγγοι. Hesych. ἔγγυα, ἀνάδοχοι. LXX. Interp. pro ἀναδέχομαι hoc sensu dixerunt ἐκδέχομαι Genes. 43. 9. ἐγὼ ὃ ἐκδέχομαι αὐτὸν in Heb. est וְנִתְּנָה לִי נַפְשׁוֹ ego oppignerabo, velego spondebo pro illo: perperam Vulg. ego suscipio puerum, ex errore Græci vocabuli, quod respexit potius quam Hebræum. Demosth. ubi supra, Κατὰ τὴν συγγεφεῶν ταύτῃ, ὃ ἀνδρὶς δικασαί, ἰδέναι τὰ χρήματα Ἀρτέμωνι τῷ τέτῳ ἀδελφῷ, καλεῖσθαι τῆς, καὶ ἀναδέχομαι πάντα ἵσταί μοι τὰ δίκαια, κατὰ τὴν συγγεφεῶν, καὶ ὡς ἰδέναι τὰ--- spondente ipso, & in se recipiente omnia quæ aqua essent mihi præstanda esse, juxta syngrapham, qua pecuniam mutuo dederam.

Eodem ipso tempore quo quis sponsi actione damnatur, & promissum luere, & alienum debitum, quod spondendo in se recepit, præstare cogitur; eo ipso tempore absurdus & ridiculus hic homo ejus fidem atque opem implorat, ut pro se etiam suscipere & sponsionis nexu se implicare velit; quo nihil magis ineptum, nec intempestivum, fingi nec cogitari potest. Horret naufraga puppis aquas, & Ictus piscator sapit, & Παθήματα μαθήματα. Vix iterum se inducit in hos laqueos τ' ἔγγυος, qui eos semel effugit; nedum ut novos sibi superinduat, dum unis jam captus & irretitus tenetur: quod tamen ὁ ἀκαίριος noster se ab alio impetraturum confidit; sed nec

nec fortasse confidit; hoc enim, ut omnia, ex inscitia temporis & ex inconsiderantia facit.

Μαρτυρήσων παρῖναι, αὐτὰ πρᾶγμα ἢ καὶ κακοῦ.] *Ad ferendum testimonium adesse, post rem judicatam, postquam lis jam transacta & determinata fuerit; insigne specimen τῆς ἀκαρίας. Postridie nundinas nos vulgo dicimus, de sero adventu & intempestivo. Testimonium post rem judicatam, etiam proverbii loco non incommode usurpari potest, de re quavis sera, & post debitum tempus admissa. Cui simile est illud adagium commune apud Græcos, cujus meminit Suidas, Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχίᾳ, Post bellum suppetia. Quod proverbium scite admodum & lepide torfit Diog. in quendam novum maritum; cum enim ille νεώταμος, qui uxorem nuper duxerat, ædibus suis inscripsisset Μηδὲν εἰσὶν κακὸν, subscripsit Cynicus Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχίᾳ indicans viz. seram illam esse cautionem de malo non intraturo, postquam uxor jam semel in ædes fuisset introducta. Is enim sensus est elegantissimi illius apophthegm. cujus vim & mentem doctiss. Chiliastes non videtur satis assecutus, in explicatione illius adagii. Brutus epist. quadam ad Lycios, Αἱ μηχαναὶ ὑμῶν μετὰ τὸν πόλεμον, ὡς ἡ παρομιμία, ἐνομιόθησαν, machina vestra post bellum, ut habet proverbium, allata sunt. Simile est illud quo utitur Quintil. in declam. medicina mortuorum. Quid quod medicina mortuorum sera est: Quid quod nemo aquas infundit in cineres. Quibus adagiis indicatur serum remedium. Siquidem defuncto ægroto sero venit medicus, & ædibus in cinerem redactis sero infunditur aqua. Cæterum proverbialis illa locutio, mortuorum medicina, desumpta videtur ex Demosthene. Cujus insignem Locum ex Orat. περὶ τῆς σιφίας huc adscribere non pigebit: verba ejus sunt, Λέγειν ὑμῶν τῆς παρεληλυθότων, ὅτιν ὡς περὶ αὐτῶν εἰ τις ἰατρός ἀδυνάτοις μὲν τοῖς νεκροῖσιν εἰπὼν μὴ λείπει μηδὲ δεικνύει δι' αὐτῶν ἀποφεύγονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ ἡ τελευταία τις αὐτῶν. Et ut Quintil. ex Demosth. ita ipse Demosth. ex Æsopo hanc paræmiā mutuatus est; nam inter fab. Æsopi hanc habemus de medico & ægroto; Τὸ νοσοῦντ' ἀποθανόντ', ἰατρός ——— πρὸς τὰς ἐκκομιζούσας ἔλεγον. ἔπ' οὗτος ὁ ἀνθρώπος, εἰ οἶνε ἀπείχετο, ἢ κλυτὴν ἔχρητο, ἢ ἂν ἐπεθνήκει, ὅς. ridiculum caput! nec medicus, sed stultus; δὲ τὰς φίλους ἐν καιρῷ ἀνάγκης τὰς βοηθείας παρέχον, uti habet ὁπμῶς illius fabulæ:*

Dixeris hæc dum vivus erat; nunc sero medelas

Haud iustas prescribis, & irrita pharmaca jactas.

Τὰ νομιζόμενα αὐτῷ φέροντο, ἀκολουθῶν δὲ τὸ μνημὸς δ' ἐξίσαι, εἰ τὸ ἢ τὸ ἐποίησεν ἀνθρώπος ἔπος, ἢ ἂν ἀπέθανε. quorum verborum, ut compendio dicam, hic sensus est: Transactis deliberare perinde est, ac si quis medicus ægrotum vivum negligat, mortuo autem consilium & medicinam præbeat. Tria igitur hæc æque intempestiva sunt & pari absurditate laborant, Μετὰ τὴν δίκην ἢ μαρτυρίᾳ. Μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχίᾳ & Μετὰ τὸ θάνατον ἢ ἰατρείᾳ. Testimonium post litem; Auxilium post bellum; & Medicina post mortem; quibus addi potest, quod nos vulgo dicimus, Μετὰ τὴν βοείην τὸ σίνηπι, post bubulam sinapi. & illud alterum, Sarrepto equo stabulum claud-

itur; a quo non multum abludit Arab. *Evigilavit canis postquam rapina facta est.* Quod Cl. Erpenius per Græc. illud proverbium explicat, Μετὰ τὸ πόλεμον ἢ συμμαχίᾳ, *post bellum suppetia.* Nec mihi tempero, quin & unum aliud adagium adducam, ejusdem sententiæ, quod apud nos passim omnium ore jactatur, quoties significare volumus, quempiam sero, jam re peracta, advenisse, *Post festum venisti;* quod quidem peculiare Linguae nostræ proverbium fuisse existimavi, priusquam illud legerem apud Platon. in *Gorgia* initio, etiam sub formula eadem, — τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἑορτῆς ἢ κομῆς, καὶ ὑπερῶν, *post festum, quod aiunt, venimus, seroque adsumus:* & postea apud Heliodorum *Æthiopic.* L. 3. itidem in initio, ὡς περ κατόπιν ἑορτῆς ἢ κοινῆς (τὸ τῷ λόγῳ) παρὰ τρέχεις, *post festum venientem (ut dicitur) pratercurris.*

ΚακλήμῳⓈ εἰς γάμους, τῷ γυναικείῳ γένει κατηγορεῖν.] Nihil absurdius, nec inconcinnius, nec intempestivius; saltem nuptiarum tempore bene audiant fœminæ; saltem ἐν τοῖς γάμοις parcatur sequiori sexui, quicquid aliis temporibus contra eum declamitent οἱ μισογύναι, quorum princeps ex veteribus poetis notatur Euripides. Et video certe Gr. poetæ plerunque infensiores & iniquiores fœminis esse, & τῷ γυναικείῳ γένει κατηγορεῖν, quam recte hoc, aut quam injuriose, non est hic disquirendi locus. Πῦρ καὶ θάλασσα καὶ γυνή, κακὰ τρία. Χειμῶν καὶ εἰκὲς ὅτιν ἀνδράσιν γυνή. Sunt qui a venenatis calumniæ morfibz & maledictis τῶν μισογυνῶν præclare vindicarunt fœmininum genus, nec patroni validi defuerunt debiliori sexui, ut non opus sit actum agere, aut earum defensionem suscipere. Hoc tantum dico; Gr. poetæ (quicunque sunt, & certe non pauci sunt, qui in fœminas stylum acuunt) hoc non hauserunt neque didicerunt ab Hom. illo ingeniorum fonte; a quo tamen omnia fere alia derivarunt. Is enim in toto opere molliorem sexum molliter tractat, nec usquam fœminarum genus ullo dicterio perstringit, aut lædit scommate, aut convitio verberat. Quo magis injuriam illi facere mihi videntur Scriptores gnomici, & paroemiographi, qui hanc sententiam ex Homero citant,

Ὡς ἐκ αἰνότητος καὶ κύνεσσιν ἄλλοι γυναῖκες,

& exinde hoc proverbium procudunt, *Nihil fœmina pestilentius:* ac si nude & ἀπλῶς hoc a Poeta, & universim de toto sexu; interim non intendunt id quod statim sequitur,

Ἦτις δὴ τοιαῦτα μετὰ φρεσὶν ἔργα βάληται,

Οἷον δὴ καὶ κείνη ἐμήσατο ἔργον ἀεικὲς,

Κεραδίῳ τεύχεσσιν πόσει φόνον, &c.

Nihil improbius nec pestilentius fœmina, tali scilicet qualis Clytæmnestra, quæ maritum interfecit. Idem sane poetarum princeps, ut omnium artium & scientiarum semina in opere suo sparsit, ita & Oeconomicae scientiæ præcepta non pauca nobis reliquit. Inter alia habet hoc, quasi irruptam conjugii copulam; virique & uxoris concordiam in ædibus humanæ felicitatis veluti apicem & fastigium facit *Odyss.* Z. 182.

---Οὐ μὲν γὰρ τῷ κακῷ κρεῖσσιν καὶ ἄρειον,
 "Ἡ δὲ ὁμοφρονέοντι νόησιν οἶκον ἔχον
 Ἄνθρωπος ἡδὲ γυνή πολλὰ ἄλλα δυσμύθεον,
 Χάρματα δ' εὐμυθέησι.

Concinit Hesiodus, Οὐ μὲν γὰρ π. γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζει ἄμεινον τῆς ἀγαθῆς. quanquam profecto *Corruptio optimi est pessima*; ita enim sequitur τ' δὲ αὖτε κακῆς ἔριον ἄλλο. At qui maximè τὸ γυναικείον γένος κατηγόρεε, saltem nuptiarum die iis parcunt; tum utique maxime intempestivum fuerit satyram scribere εἰς τὰς γυναικας, cum epithalamia condenda sunt. Concludam hoc, epigrammate illo in fœm. decantatissimo, Πᾶσα γυνὴ χόλῳ ὅσιν, ἔχει δὲ ἀγαθὰς δύο ἄρας.

Τὴν μίαν ἐν θαλάμῳ, τὴν μίαν ἐν θανάτῳ.

"Αρπ] est adverbium temporis, ideoque habet accent. in penultima. Notetur autem hæc reg. Omnia adverbia in , desinentia sunt oxytona, (præter pauca quædam adverbia temporis, & omnia in θι, καίθι, ἄλλοθι, ἔθανόθι, &c.) ut νηποινί, ἀκονίτι, ἀνιδροπὶ, ἀναιμωπὶ, ἀμορηπὶ, ἀπνευσί, Ἑλλωισί, νειοσί, περοί, νυκί, ἔπωπὶ, & similia Attica. Jam ab hac reg. excip. omnia desin. in θι, ut & quædam adverbia temporis, ut Ἐπι, ἄρπι, πέρυσι, & ἄχει & μέχει, quæ tamen 2 poster. videntur esse præpositiones potius quam adverbia, quia habent genitivum sequentem.

Προσάγειν ὠνητὴν πλείω δίδοντα] Eiusdem plane cum superioribus ἀκαμείας est, *emptorem adducere, postquam res jam vendita fuerit*. Erant olim certum genus hominum, qui mercatoribus & venditoribus operam suam præstabant ad parandos emptores, quasi commerciorum pararii & proxenetæ, & προπελάται, & προπῶλαι a Gr. vocabantur, qui emptores venditoribus conciliabant. Differunt tamen προξενηταὶ & προπελάται. προξενηταὶ (qui & Lat. *proxeneta*, & *pararii* dicebantur) quorum interventu nomina fiebant, h. e. qui pecuniam mutuam quærentibus creditores conciliarent, operamque suam impenderent, ut nomina facienda curarent: quibus & merces ideo dabatur a mutuum accipientibus, quam προξενητικὰ vocabant. At προπελάται & -ραι, qui & προπῶλαι, erant proprie conciliatores & mediatores emptionis & venditionis. J. Pollux lib. 7. cap. 11. ὁ ὃ τοῖς μεταστάταις προξενῶν, προπελάται, ὡς Δείναρχος καὶ Ἰσαῖος. προπῶλιν ὃ Ἀριστοτέλης αὐτὸν εἶπε, καὶ προπῶλιντα Πλάτων. ita enim ibi legend. Ἀριστοτ. non Ἀριστοφ. ut vulgo. Hi etiam μίσοι, & μισοπελάται, Lat. *Interpretes*, i. e. μίσοι τ' πελάταις, *mediatores venditionis*: nam & *pretium*, a Gr. πείπον, quasi *merces quæ venditori daretur* i. e. τῷ πελάτῃ, atque inde *Interpreter-tis*, proprie, qui ὁ προπελάτης Gr. quasi μισοπελάτης, *medius seu mediator inter vendentem & ementem*, qui inter 2 contrahentes medium se interponit conciliandæ emptioni: postea ad alias pactiones, conventionesque, traductum hoc nomen. Horum *Interpretum* maximus olim in Gr. usus fuit, quem ab eo tempore cæpisse verisimile est, quo res rebus mutabantur, nondum invento nummo. Cum enim rerum inter se permutatio ægrius proveniret, ob conventionis in mercibus æstimandis difficultatem, aut ipsorum contrahen-

tium

tium morositatem, per proxenetas, & pararios, & interpretes concilianda erat: qui rerum æstimationem faciebant, & quantum æquum esset pro tanto dari dijudicabant. Hoc officium nummus inventus postea præstitit, qui pro parario, & proxeneta, ad æstimanda & exequenda rerum pretia. Præclare hoc ostendit Philos. 5. *Ethic.* ubi agit de Justitia commutativa; ejus verba sunt cap. 5. *Διὸ δὲ πάντα συμβαλλόντα πῶς ἔστι, ὡς ὅτιν ἀλλαγῇ ἐφ' ὃ τὸ νόμισμα ἐλήλυθε, καὶ γίνεσθαι πῶς μέσον, πάντα γὰρ μετρεῖ.* h. e. Omnes res, quæ inter se permutantur, proportionem quandam & commensurationem inter se habere debent, atque in hunc finem nummus inventus & introductus est, estque veluti medius, h. e. mediator & interpres in commerciis, res enim omnes metitur. *γίνεσθαι πῶς μέσον* mentem Aristotelis hoc in loco, quo voluit νόμισμα esse veluti μέσον in exequendis mercibus, vix affecuti videntur Interpretes. *Μέσος* hic idem quod *μεσίτης*, arbiter viz. & pararius, & ut posterior Latinitas locuta est, *mediator*. Ii, per quos pactio inter 2 contrahentes inducebatur, etiam *μέσοι* dicebantur; qui proprie *μισοπράται*, & *προπραταί* (ut supra) & *προπωλάι* i. e. *μέσοι τῇ πράξει*, conciliatores & mediatores contractuum & commerciorum; qui inter 2 contrahentes medios se interponerent conciliandæ emptioni, proxenetæ, & pararii. Horum jam opera utilior, & magis necessaria olim fuit, ante nummi inventionem, quando res rebus permutabantur. Difficilius quippe expediri poterat, quot calceos v. g. futor agricolæ dare deberet pro modio frumenti; sed postquam τὸ νόμισμα ἐλήλυθε, tum explicatior & facilior facta est permutatio. Et sic nummus quasi mediatoris & interpretis vicem obiit in constituendis mercium pretiis, & in exequenda rerum æstimatione: atque hoc est quod ait Philos. loco jam laudato; nummum in emptionibus ac venditionibus γίνεσθαι πῶς μέσον, καὶ ὡς περ μέσον (vel μέτρον) πάντα σύμμετρον ποιεῖν καὶ ἰσοῦν τὰ τοιαῦτα ποιεῖ σύμμετρον μετρεῖται γὰρ πάντα νομίσματι. *Omnia mensurantur seu æstimantur pecunia*, quatenus scilicet nummus vice pretii intervenit; quo taxatur & definitur rerum permutandarum æstimatio, ut par faciat pretium cum æstimatione rei quæ venditur. Proxenetæ & propolæ (quorum erat *προσάγειν τὴν ἀντιλήψιν*) ex Græcia in Latium migrarunt: vox *propola* etiam Plauto, & Terentio, & Lucilio usurpatur (prima producta)

Sicuti cum ficus primus propola recentes,
& Prudentio,

Balnea, propolas, meritoria, templa, theatra:
pro in Lat. producit, etsi a *προπώλης* cum *o*. Ita etiam *propino*, licet fiat a Gr. *προπίνω*, tamen primam producit. Martialis,

Hoc quoque nonnihil est, quod propinabis in istis.

Quare non opus est ut cum Scaligero nato faciam *propolam* vocem bicolorem, mixtam scilicet ex duabus linguis, compos. ex Gr. nomine & Latina præpositione, qualis est *antelogium*, & similia: certe licet *propola* in Lat. primam producat, tamen hoc non impedit quo minus integra vox oriatur a Gr. *προπώλης*, cum *o* in initio. Nec enim semper servatur quantitas in derivatione a Gr. *Pronus* Lat. primam

primam producit, etsi a Gr. fiat, quasi *πρῶτος*—*ἀπὸ τοῦ πρῶτου* contra, *ἄλφ*, *solus*; a *φίλφ*, *filius*; in quibus mutatur quantitas Gr. ut & in aliis, quæ observ. Scaliger pater, in *Lib. 1. De causis L. L.*

Τόμον ἀπαιήσων] *Sectionem* aut *frustum* petiturus. Mos erat apud Antiquos, cum victimas Diis suis offerrent, convivia celebrare, aut saltem sacrificii partem aliquam amicis suis mittere, quod ante observasse memini; unde *ἱερῶν*, quod proprie est *sacrificare*, *rem sacram facere*, dicitur etiam de *communi convivio*; & *ἱερῶν*, (quod est proprie *vicima*, aut *sacrificium*, quod Diis immolatur) dicitur etiam de *quavis pecude*, quæ in communem usum atque esum mactatur. Innumeris hoc testimoniis probare liceret, si opus esset, ex Homero, Athenæo, Porphyrio, aliisque. Cum vero sacrificantes ex humanitate & benignitate quadam hoc facere soleant, iste homo, pro insignita sua impudentia, hoc quasi debitum reposcit, & suo quodam jure sibi vindicat, viz. portionem aliquam sibi de victima dari; id enim est *τόμον ἀπαιεῖν*. *Τόμφ* est *sectio*, *segmentum*, *frustum*; uti hic frustum carnis, aut victima; *volumen*, *sectio*, *pars libri*, *tractatus*, *divisio*; quo in sensu a Latinis plerunque sumitur *tomus* pro *volumine libri*, quasi *divisio*, seu *partitio libri*: ridiculum enim mihi semper visum est etymon illud, quod assignant vulgares Lexicogr. *tomum* viz. vocari *volumen libri*, quod excidatur e pellibus animantium; cum *tomus* dicatur ipsa libri substantia, & veluti medulla (quæ in partes & sectiones, seu *tomos*, dividitur) non exterior tantum tunica quæ ex pellibus conficitur. Differunt *τόμφ*, & *τομός*. *Τόμφ* est *segmentum*, *sectio*, *frustum*, subst. scilicet; *τομός* est adjectivum, *acutus*, *secandi vim habens*. Observetur ergo hæc reg. Dissyllaba verbalia in φ cum o in penult. facta a præterito medio, substantivum & adjectivum si conveniunt literatura, distinguuntur accentu, ita ut substantiva sint baryt. adjectiva autem oxyt. ut *φόρφ* *tributum*, *reditus*, *vectigal*, id quod affertur, vel profertur; at *φορός*, *ferax*, *fecundus*. *Τόρφ* *terebrium*, aut *instrumentum quo res tornantur & penetrantur*; at *τορός*, *vehemens*, *penetrans*, *acutus*, *altus*, de sono. Sic *τόμφ*, *sectio*, *frustum*, *particula*; at *τομός*, *acutus*, *ad scindendum vim habens*. *Ὁπλῖς τοῖς λόγοις ἀνδρὶ τομώτερόν ἐστι σιδήρεα*. Quod si ambo sint substantiva, & habeant diversas significationes, etiam accentu distingu. ita ut alterum sit baryt. alterum oxyt. e. g. *νόμφ* *lex*, at *νομός* aliud est viz. *pascuum* apud Hom. & *regio* seu *præfectura*, seu *provincia*, apud Aristotelem. *τρόπφ*, *modus*, *mos*, *motus*, *ratio*; at *τροπός*, *locus quo remus scalmo alligatur* apud Homerum. *τρόχφ* *cursus*, at *τερχός* *rota*. Et tamen *σκοπός* *speculator*, & *σκοπός* *scopus* seu *meta*, in accentu conveniunt, quod speciale est, & observandum.

Πληγὰς λαβὼν ἀπήχξατο] *qui cum virgis castigatus se suspende- rit*; præ ignominia scilicet illius supplicii, vitæ pertæsus. De verbo *ἀπήχξατο* tota plaustra notarum convehi video a neotericis quibusdam Interpret. N. F. quorum tamen auctoritas mihi tanti non est, ut me a communi & recepta opinione dimoveant; eam scilicet significatio- nem esse hujus verbi *ἀπήχξατο*, ut scelestissimus Proditor vitam sus- pendio

pendio finiisse intelligatur. Eum enim finem & funem arbitror maxime consentaneum esse, tum Proditoris fato, tum Scripturæ filo.

Παρόν διαίτη συκρέειν] Notum quid sit διαίτη in sensu forensi, viz. *arbitrium, judicium ex compromisso*: unde διαιτητής dicebatur *judex compromissarius, arbiter, arbiter honorarius ex compromisso litigantium*, ὁ ὀπίπτεται μὲν τὴν δίκην διαίτην. Erant autem Athenis etiam διαιτηταὶ κληροῦται, h. e. *arbitri sorte electi ad audiendas terminandasque causas civiles*; utpote quarum tantus quotidie oriebatur numerus, ut iis audiendis terminandisque 50 viri nequaquam sufficerent ad hoc munus ordinati, oportebat autem hosce arbitros sortito electos supra annos 60 natos esse. J. Pollux Onom. lib. 8. Διαιτηταὶ ὅ ὑπὲρ τῆς ἐξήκοντα ἔτη γηρονότων ἐκκληρύντο, καὶ ἐπεκκληρύντο αὐταῖς αἱ διαίται. Similia extant apud Harpocracionem, & alios. Hi arbitri multis modis a 50 viris aliisque iudicibus differebant. Et quidem triplex imprimis discrimen fuisse observo Athenis, inter διαιτητὰς & δικασταίς, i. quod δικασταὶ de tribunali jus dicebant, διαιτηταὶ non item; ideoque *judices pedanei* Lat. dicuntur, χαμαιδικασταί & *pedanei magistri* dicti ludimagistri triviales, ut distinguerentur a majorum gentium professoribus artium, qui de suggesto prælegebant, Gr. χαμαιδιδασκαλοὶ *pedanei pedagogi*, vulgo *pedants*; ita *pedanei iudices*, χαμαιδικασταί, οἱ διαιτηταί, qui discernabantur ab iis iudicibus, qui de tribunali jus dicebant: deinde ab arbitris dabatur ἱεσις, hoc est *provocatio ad iudices*, non contra; εἰ δικασταὶ ταῖς ἀπὸ τῆς διαιτητῶν ἱεσιμύς ἐκείνων, inquit Harpocracion: denique si quis apud iudices actione civili ageret & causa caderet, & alicujus criminis reum aliquem accusaret, nec ageret, & causam non teneret, ἐν χερίαις ὁ κίνδυνος, h. e. *multa mille drachmarum ei subeunda erat*; quod si apud διαιτητῶν ageret, huic multæ non erat obnoxius. Qui reum, quem ad iudicem abduxerant, convincere non poterant, 1000 drachmis multabantur; at apud arbitrum, sive iudicem pedaneum, impune hoc illi fuit. Hoc docet nos Demosth. Orat. contra Androt. Ἀπαγ' ἐν χερίαις ὅ ὁ κίνδυνος, h. e. *prende & magistratui trade (furem scilicet); at mille drachmarum periculum est: si non eviceris scilicet*. Aliquanto post, δικάζε κλοπῆς πρὸς διαιτητὰς, καὶ ἐν κινδυνεύσεις, *civilem furti actionem apud iudices pedaneos sustine, & multa periculum non incurres*.

Παρόν διαίτη Lat. Interp. reddit, *Captus arbiter*. Nescio an recte verba sonant, *præsens in arbitratione*, h. e. si forte intersit arbitrio, si præsens sit dum causa apud arbitros audita & agitata est. Qui captus est arbiter, h. e. factus & electus arbiter alicujus causæ aut controversiæ, is profecto nec a Gr. nude & simpliciter dicitur παρόν διαίτη (ita enim etiam quilibet spectator vel auditor actionis) sed ὀπίπτεται μὲν τὴν δίκην διαίτην, is cui committitur & delegatur *arbitratio causa, & determinatio controversiæ*. Eoque magis hoc τὸ ἀκαυσίας signum & indicium est, duos litigantes inter se committere; idque in tali causa, quæ nihil omnino ad ejus arbitratum nec cognitionem spectat: præsertim tam alieno tempore, cum jam uterque τῆς δικάζου-

μεγαν

μίσος in reconciliationem & concordiam propendet, & controversiæ pertæsi in gratiam redire cupiunt. Atqui hos tamen ἀκαυεῖς iste, ἀπειροχέλῳ, & (ut ita dicam) ἀπειρόμαχῳ, contra se invicem irritare & incendere, & ineptis quibusdam cavillationibus, & intempestivis exceptionibus, veluti tot ossibus inter canes interpositis & interjectis, denuo committit, & vulnus jam pene obductum recrudescere facit. Atque hoc est συγκρῆν collidere: proprie de fictilibus & vasis inter se collisis, & concussis. Juxta symbolum illud Fœderatarum Provinciarum, quod erat, Duæ ollæ testaceæ, cum hac inscriptione, *Frangimur, si collidimur*. Hinc eleganter transfertur ad conflictus animorum, ut significet, lites & discordias inter homines seminare, quod Lat. uno verbo *committere homines inter se* dicunt. Homerus, ξυμέναι vel potius ἔριδι ξυμέναι μάχεσθαι ut in initio Operis, Τίς τ' ἄρ' σφῶς Θιῶν ἔριδι ξυμέναι μάχεσθαι. Virgil. *Æn.* x. v. 90.

—*que causa fuit consurgere in arma*

Europamque Asiamque, & fœdera solvere furto?

h. e. τίς συνέκρυσεν Εὐρώπῳ καὶ Ἀσίᾳ; Herodian. lib. 3. Συμέναντες ἑαυτοὺς οἱ τε κόλῃες καὶ οἱ δεξιπόνοις, *committebant eos inter se adultores & famuli*. Demosthenes π. τῷ στεφ. ταῦτα δ' ὅρων ὁ Φίλιππος, πάντας συνέκρυσεν, καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐπέχεσθαι, *commisit omnes, & odia & turbas inter eos excitavit*. Aristot. 5. Polit. c. 11. ubi documenta tradit de firmanda & conservanda tyrannide, inter alia præcepta hoc habet, τὸ διαλλάσσειν ἀλλήλους καὶ συκρῆναι, καὶ φίλους φίλοις, καὶ τὸ δῆμον τοῖς γυνεῖμοις, καὶ τὰς πλεσίς ἑαυτοῖς: *cives & subditos inter se committere, amicos cum amicis, plebeios cum proceribus, & mutuas criminationes & inimicitias inter eos fovere*; juxta illud, *Divide & Impera*. Atque hoc semper inter præcipua stratagemata fuit τὸ ἐξ ἐναντίας, *hostes suos inter se committere, συγκρῆναι τὰς πολέμους* quod nos jam (proh dolor!) infelici experientia discimus. Η καὶ γηθῆσαι &c. Hoc *Ithacus* velit, &c.

Differunt συκρῆναι & συκροῦναι: utrumque est *collidere, committere*; sed hoc de rebus, illud de personis. Πόλεμος vel ἔρις, *bellum, pugna*, aut discordia συκροῦνται: at homines ipsi qui dissentiunt & discordant συκρῶνται. Aliquis dicitur συκρῆναι τὸ πόλεμον vel τὰ τῷ πολέμῳ, h. e. συσκευάζειν, *adornare, apparare, instruere bellum*; at συκρῆναι τὰς ἀνθρώπους, *homines inter se committere*, h. e. μῆλον ἔριδος contentionis pomum iis objicere, viperinos dentes spargere, ἀναζωπυρεῖν τὰς ἑριδας, *hominumque animos erga se invicem exasperare, & exulcerare*.

Διαλύειν] *Reconciliari, in gratiam redire*; & ex usu forensi, *litem consensu mutuo dirimere, transigere negotium judiciale*, quod simpliciter *transigere* dicunt J. C. Notetur differentia inter διαλύειν & διαλύειν. Διαλύειν cum accus. sequ. est *dissolvere*, & transit in rem, ut διαλύειν τὴν μάχην, τὴν φιλίαν. Πολλὰς μὲν φιλίας ἀπεροσηγορία διέλυον at διαλύειν, absolute & sine casu, de personis; sic ii διαλύονται, qui similitatem deponunt, & renuntiant pristinae inimicitiae; vel qui mutuo consensu litem aliquam & controversiam dirimunt & componunt: hinc διαλύσις *fœdus, inducie, coitio in gratiam, decisio & determinatio controversiæ*. Dem. contra Midiam, ἐπὶ ᾧ καὶ διαλύσασθαι, ἵππος λυσί-

λέειν αὐτοῖς ἡμέτεροι. *Sunt etiam qui cum eo transegerint, h. e. litem diremerint, forte id sibi expedire arbitantes. Aliter jam hoc verbo utitur Philot. idque non semel; ut 8. Ethic. c. 4. Οἱ διὰ τὸ χρεῖσμον ὄντες φίλοι, ἅμα τῷ συμφέροντι διαλύονται. Qui utilitatis causa sunt amici, ea sublata dirimuntur: & rursus cap. 12. σύνδεσμος τὰ τέκνα δοκῇ τῇ, διὸ δαπνὸν οἱ ἄτεκνοι διαλύονται. Citius dirimuntur qui liberos non habent; quibus in locis contrariam plane significationem obtinet, ei quam jam diximus. Et certe observatu dignum est, idem hoc verbum in eadem voce (sc. passiva) etiam de personis dictum in contrariis notionibus usurpari; in sensu forensi unam significationem habet, & alteram, in o contrariam, in sensu communi. Διαλύειν in sensu communi, est *dirimi*, h. e. amicitiae renuntiare; at διαλύειν in sensu forensi contra, *reconciliari*, *litem dirimere*, *transigere*. Διαλύονται οἱ φίλοι, *amici diffiliunt a se invicem, & dirimuntur*; διαλύονται οἱ δικάζομενοι, *litigantes in gratiam coeunt*.*

Ὁρχισάμενος ἄλαδς ἑταῖρος μὴδέ πο μεδύνητο.] *Saltaturus prehendit* (h. e. manu prehendit) *socium nondum vino madidum*. Saltatio comes est ebrietatis; tritum illud Cic. *Nemo saltat sobrius*. Saltantes Satyri, & Sileni, erant Bacchi comites; ita sine Cerere & Baccho ut friget Venus, ita claudicat chorea. Et nescio quomodo pedes tum proniores sunt ad saltandum, cum vix ad standum sufficiunt, nec officium suum præstare possunt. Et forte ratio est, quod cum homines jam bene poti sint, τὸ ἐλάφελον ἐκ ἐν τοῖς κροτάφοις, ἀλλ' ἐν ταῖς πτέραις φορεῖται, ut loquitur Dem. *cerebrum non in capite, sed in calce habent*: vel, ut Hom. alio sensu, παρὰ ποτὶ χεῖρας θυμὸς, *mens in pedes jam delapsa est*.

Οἶνον γὰρ τ' ἐφένκε πολὺ φρονίᾳ περ μάλ' αἰεῖσαι,
καὶ θ' ἀπαλὸν γελάσαι, καὶ τ' ὀρχήσεσθαι ἀνάγκη,
quod inter adagia reponi video a Parœmiographis; *Vinum facit sap. cantare, & ridere, & saltare*; καὶ τ' ὀρχ. ἀνάγκη, *cogit eum saltare ex necessitate*, ac si alioqui non saltaret. Ad saltandum hominem provocare, priusquam esset bene madidus, τὸ ἀκακίας signum hic facit Theophrastus. Intempestivum itaque olim videbatur saltare extra pocula, & extra convivium; chorea enim comes convivii, ut olim ea copulavit Princeps poetarum,

Μολπὴν τ' ὀρχήσυν τε· τὰ γὰρ τ' ἀνθρώματα δαιτός·
atque iterum,

Φόρμιγος δ', ἢ δαιτὶ συνήροος ὄρεθαι θαλεῖν.
& alibi, Αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη, κίθαρις τε χοροί τε. Solebant Attici (inquit Athen. p. 134. ἐν τοῖς συμπόσις ὀρχεῖσθαι ὑποπίνοντες, vel ὑποπίνοντες, ubi jam bene poti essent; & mox hanc Alexidis sententiam citat, Ἀπαντες ὀρχεῖν θύδ'· ἀν οἶνε μόνον ὁσμὴν ἰδῶσιν. Omnes statim saltant, si vel odorem vini videant, i. e. sentiant; ἰδεῖν pro εἰδέναι, videre pro sentire, frequens figura tum in Hellenismo, tum in Hebraismo. De variis saltationum generibus apud veteres videndi sunt idem Athenæus, Pollux, Lucianus, Eustathius, alii. Et nos aliquid jam de iis diximus, ad cap. αὐτὴ ἀπονοίας, cum de illa phrasi ageremus, Ὁρχεῖσθαι κόρομα.

Cum choreas celebrarent, mos erat saltatoribus (ne dicam, uti & hodie

hodie fieri solet) se invicem manibus prehendere, junctis & confertis mutuo manibus saltare, *h.e.* ἀλλήλων ἀμάλων, uti hic loquitur Theophrastus. Homer.

Ὀρχεῖσθαι ἀλλήλων ὅπῃ καρπὸς χεῖρας ἔχοντες,
unde Etym. χορὸς ἀπὸ τῆς χορῆς, a *prehendendis manibus in chorea*; quamquam rectius χορὸς ἀπὸ τῆς χορῆς, quia procliviores sunt ad saltandum homines, cum jam Baccho lætitiæ patre exhilarati fuerint. Ut vero χορὸς a gen. χορῆς, ita ὀρχεῖσθαι dici volunt nonnulli, παρὰ τὸ ὀρέγειν τὰς χεῖρας, quod *confertis & extensis manibus fiat*. Eustathius simpliciter a præt. ὤρχα, per syncopen ὠρχα, ab ὀρέγω *extendo, expando*, quod extensione manuum pedumque choreæ agitentur. Alii qui choreis & saltationibus infensiores sunt, ab eodem verbo deducunt, sed alia significatione; ut ὀρέγω, ὀρέδομαι, sit *cupio, appeto*: eo quod singularis est (*inquiunt*) appetitus & desiderium quoddam amens in eo genere exercitii; & profecto cordacismi, *h.e.* ebriosæ, & procaces, & lascivæ saltationes sunt luxuriæ fomenta, & incentiva libidinum. At non omnes perinde in vitio positæ; sunt aliquæ saltem saltationes licitæ & honestæ, & inculpatæ. Et memini Homerum alicubi ἀμύμονα ὀρχησάμενον dixisse, Πάντων μὲν κόρη δὲ θεῶν ἑστῆ. non quod omnis saltatio talis sit, sed ut eam distinguat a lasciva & vitiosa, ut recte observat Eustathius, διατέλλων τὴν φύλιν ὀρχήσεως. Magis itaque mihi arridet etymon illud hujus vocis, quod communiter tradunt Grammatici, ut ὀρχεῖσθαι *viz.* derivetur ἀπὸ τῶν ὀρχων. Sunt autem ὀρχοι, σίχοι τῶν φυτῶν. *quincunces, ordines arborum*, & præcipue vitium, *vites in ordinem digestæ*. Videntur enim (*inquiunt*) primi Bacchi cultores, primitias illi offerendo, inter vinearum ordines choros duxisse. Ita semper saltandi originem a Baccho arcessunt, ac si μέθη & ὀρχησις comites essent individuae, adeoque incongruum & intempestivum esset ὀρχεῖσθαι μὴ μεθύοντα. Quid quod ὀρχομαι per metathesin χορὸς, nescio qua vocum an rerum συνεμπλοκή. equidem ab eadem origine deducerem verbum ὀρχεῖσθαι, *viz.* ἀπὸ τῶν ὀρχων. sed ob aliam rationem, a *serie* scilicet & *ordine* quem observant saltantes, ἀλλήλων ὅπῃ καρπὸς χεῖρας ἔχοντες. Ὀρχοι sunt *ordines*, inde ὀρχεῖσθαι *ordinatim saltare*. Sed vereor ne dum de saltatione & choreis agam, ipse etiam videar ὑπερὶ τὰ ἰσκαμνύμενα πηδᾶν, saltare extra oleas & extra lineas temporis & patientiæ vestræ.

Ad C A P U T XIII.

Περὶ περιεργίας.

Περιεργία proprie est *curiositas*, idem quod πολυπερχυσία, de quo animi morbo pulcherrimum commentarium scripsit Plutarchus: angustius autem hic sumi a Theophr. videtur, *viz.* ut non sit *curiositas* absolute, sed *curios. conjuncta cum placendi studio*, adeoque affinis adulationi. Περιεργία itaque hic verti potest *nimiam diligentia, vel inepta & affectata sedulitas; fictum officium,*

ut Casaub. ex Cicerone; *blanda* quædam *operositas*, vel *operosa blanditia*, vel *nimia* (ut ita dicam) *officiositas*. Vetus illud verbum est, *Non amo nimium diligentes*: & de hujusmodi molesta sedulitate alicubi Horatius,

Sedulitas autem stulte quem diligit, urget.

Qui scilicet stulta sedulitate, studioque inepto atque intempestivo, officium operamque suam alicui pollicentur atque obtrudunt, molesti ei sunt potius quam grati: & dum gratiam inire volunt, *φορπυκὰς* se præbent, & in odium incurrunt. Merito igitur male precatur Phædra nutrici apud Euripidem in *Hippol.*

Ολοις κ' σὺ, χ' ὅστις ἀκονίας φίλος

Πρόθυμός ἐστι μὴ καλῶς διαργατεῖν,

Male pereas & tu, & quisquis de amicis invitis Studet inhonestis modis bene mereri. Horat. *Invitum qui servat, idem facit occidenti.* Ἀδικεῖται & δὲ ἐκὼν (inquit Philos.) *Volenti non fit injuria.* Et ut nemo invitus injuria afficitur, ita & nemo invitus beneficium accipit. Ideoque ὁ *φειδύλῃς* quem hic describit Theophr. homo plus nimio officiosus, dum in benefaciendo modum excedit, male facit:

Gratia ab officio, quod male præstat, abest:

adeo in collocandis officiis se dat, ut dum aliis quomodocunque placere studet, odiosum se iis & ridiculum præbeat, præ inepto quodam bene merendi pruritu: & dum παντὶ τρόπῳ κ' μηχανῇ gratiam inire fatagit, fordida & intempestiva sedulitate injuriam facit & molestiam facellit. Atque hic genius est, & mos, & mens, & fors, & fatum istius hominis, quem hoc in capite depingit philosophus.

Ἐπαγγέλλεσθαι ἃ μὴ δύνηται] Promittere solet quæ præstare non potest, ex nimio scilicet gratificandi studio:

Promissis dives quilibet esse potest.

Omnis promissio, ut lex, currit sub cautione & conditione possibilitatis; unde frequens illa promissionis limitatio apud Poetam, *Iliad.* ε. 195.

Αὐδα ὃ π' φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἀνάγν'

Εἰ δύναμαι τελέσαι γέ, κ' εἰ πεπλεσμένον ὄσσι.

Quamobrem ut nec juramentum, ita nec promissum, obligat de impossibili; & qui aliquid alteri promittit aut facturū recipit, quod supra iphæram, & supra vires suas fuerit, non tam ἀπερχόμενος, & irritus, & ἀργός est in præstando, quam περίεργος in promittendo. Ita pauper ille ægrotus, in *fabula*, τὸ δ' αὖτ' ἰδεῖτο, ὡς εἰ τινὶ ὑγίειαν αὐτοῦ παῖσι ἐπανελεῖν ποιήσειαν, ἰκατὸν βόας αὐτοῖς προσοίσιν ὑπὸ χιτῶν εἰς θυρίαν. Inscriptio illius μῦθος est Ἀδύνατα ἐπαγγελλόμενος. Nucleus & ὁπρωτόν, Ὅτι πολλοὶ ῥαδίως κατεπαγγέλλον, ἀπὲρ τελέσαι ἔργα & προσδοκῶσι.

Multi jam sunt qui hoc Dosonis morbo laborant, & qui prolixè pollicentur, interim quomodo exequantur promissa, nihil pensi habent: præsertim inter pocula est quoddam genus hominum (notante olim Mart.) qui multa promittunt, quæ præstare nec possunt, nec curant.

Omnia promittis, jam tota nocte bibisti:

Mane nihil præstas: Postume, mane bibe:

quod sic quomodocunque verti,

Πάντ' ἄρ' ἐπαγγέλλη, ὅθ' ὅλως διὰ νύκτα πίνῃται

Οὐδὲν περὶ τελείας, Πόσυμα, περὶ πίοις.

Liceat & illud adjicere,

Quid dignum tanto tulit hic promissor hiatu?

Quæris? nempe haustu pocula digna tulit.

Quamquam omnino fatendum est πειρῶν nostrum quod spectat, qui solet tam largiter & prolixè operam suam promittere, & res inire præstandas supra vires, & ἐπαγγέλλεσθαι ἂν μὴ δύνηται, hoc non facere ex arrogantia aliqua, sed ex levitate & inani quodam placendi studio; potius enim quam denegare quicquam rogatus sustineat, etiam ea promittet, quæ præstare non potest.

Ἐν πνι σαὶς ἐλέγχθῶμαι] In aliqua re, aut in aliquo argumento, aut in aliqua causa sua circumstantia nimis acriter inhaerens, & insistens, ex nimia scilicet curiositate, in redargutionem incidit, & causa cadit, & seipsum suo indicio prodit, veluti forex; cum alioqui res ejus, & causa, satis justa omnium confessione habebatur. Atque ita ei accidit sua πειρῶν perire, & ex inepta sedulitate δίκῃ ὀφλεῖν, & in iudicio ἐλέγχθῶμαι. Hoc modo exponi posse mihi videtur hic locus, ut non opus sit ad ejus integritatem aliquid supplere, ac si mutilus esset, & in mendo cubaret, quod suspicatur Casaub. is enim, ut sensus verborum sanus & perfectus sit, ita supplet & legit, Ἐν πνι σαὶς δεικνύειν, ὡς ὅτι ὁλον τε ἐλέγχθῶμαι atque hanc lectionem exhibet Lat. Interpr. pluribus verbis in aliquo inhaerens, docere instituit, nullo modo posse argui. Quasi πειρῶν ejus in hoc consisteret, quod rem actam agat, & magno conatu id probare contendat, quod omnes concedunt, & ultro largiuntur: vel etiam absque nota negationis, Ἐν πνι σαὶς δεικνύειν, ὡς ὅτι ὁλον τε ἐλέγχθῶμαι sensu contrario, quasi in eo cerne- retur ejus πειρῶν, quod in re clara & perspicua scrupulum & mole- stiam afferat, & nodum in scirpo quærat, nec acquiescat iis, quæ omnes pro concessis haberent, & vera esse faterentur. Utraque certe conjectura ingeniosa: sed cum ipsa verba, prout in omnibus impressis codicibus occurrunt, per se sumpta, sine hoc assumpto & lacinia, commodam interpretationem admittere queant, pace tan- ti viri dixerim, nihil omnino addendum neque supplendum videtur. Sensus igitur sit, quem diximus, dum in aliqua cause circumstantia curiose nimis & anxie inhaeret, & insistit, h. e. Ἐν πνι σαὶς, fit ut cau- sa cadat, atque convincatur, cum alioqui secundum ipsum jus diceretur. Quid quod verbum ἐλέγχεσθαι in usu forensi de personis potius quam de rebus adhiberi soleat; persona potius quam res ἐλέγχθῶμαι h. e. re- felli, convinci, refutari dicitur: quod innumeris exemplis ostendi li- ceret. Xenoph. δίδυς ἐλέγχθησθαι, γελῶσθαι ἂν & alibi, ἕως ἂν ἡμαρτον ἐλέγ- χόμενοι. Aristot. παρ' ὅποσα ἢ ἐλέγχονται οἱ ἐλέγχόμενοι. &c. Ἐλέγχειν (inquit Plato) est vincere disputantem certa argumentatione: ἐλέγχεσθαι vinci.

Ἐν πνι ἰστασθαι est insistere, persistere in aliquo capite causa, aut ar- gumentum aliquod acriter urgere. Instare dicunt Scholast. unde ἰστασις instantia, objectio, & στασις apud Rhetores: itaque hic Ἐν πνι σαὶς est in aliqua re instans, perstans in aliqua re, aut momento rei aut causa ha-

rens, & insists, ibique pedem figens, ita nos vulgo, stare in aliqua re, to stand upon a point, ἐν πρὶ ἵστασθαι vel ἑλῶαι. h. e. diffundere se in aliqua materia, eique immorari, & pluribus verbis in ea inbare. Atque hic omnino sensus est hujus participii πᾶς in hoc loco Theophr. cujus tamen significationis exempla non memini me alias observasse apud auctores; nec quicquam nos hic juvant Lexicographi.

Διεγείρειν τὰς μάχους] Excitare, incitare, h. e. instigare pugnautes vel rixantes μάχῃς, si utrumque est, & contendere verbis, & pugnare manu: dicitur tam de verborum quam de verberum pugna; unde pugnant Interpretes in versione hujus verbi in N. F. scilicet Act. Apost. c. 7. v. 26. de Mose, καὶ ὡς αὐτοῖς μαχομένοις. Beza simpliciter, & ad verbum, visus est ipsis pugnantibus: Vulg. & alii, litigantibus; ac si verborum tantum & linguæ, non manuum ea contentio fuisset: in Heb. unde is locus desumptus, דִּינִי litigantes, contendentes, ubi tamen LXX. habent διαπληκτιζομένους dimicantes, ac si ultra verba res processisset. Verbum quidem ἐγείρειν frequens est in hac significatione, transitque tam in res quam in personas; aliquis dicitur ἐγείρειν, μάχῃς vel πόλεμον, atque etiam μαχομένους aut πολεμουῦντας. Homer.

— ἐγείρει ὃ φύλοπιν αἰνῶ.

--- ἐγείρουσθ' ὅξω ἀρητ.

& ἐγείρειν τὸν πόλεμον apud Thucyd. & alios: unde ἐγρεκώδιδιμῳ epith. Minervæ apud Hesiod. ἐγρεπίμοθ' tibix & tubæ, ut apud Oppianum,

Πᾶς μὲν γὰρ τε μάχαισιν ἀρήϊ' ἐκλυσεν ἵππῳ

Ἦχον ἐγρεπίμοθον δολιχῶν πολεμήϊον αὐλῶν.

Tubicinis munus est ἐγείρειν ἄνδρας πρὸς πόλεμον,

Ære ciere viros, Martemque accendere cantu.

Διὰ τὸτο γὰρ μάλλον τεθνήξῃ (uti est in fab.) ὅτι σὺ μὴ δυσάμφορῳ πολεμῇ, τὰς πᾶντας πρὸς μάχῃς ἐγείρεις. Sed profecto non video quomodo hoc ad αἰεργίαν pertineat: signum quidem hoc est inquieti & turbulenti ingenii, συγκρῆειν τὰς ἀνθρώπους homines inter se committere, & cinisfionem esse, & contentionis igni fomitem & pabulum subministrare; sed quid hoc ad τὸν αἰεργον, præsertim qualis hic describitur, qui supra modum sedulus, & officiosus, & nimia diligentia omnibus placere studet. Mallem igitur pro διεγείρειν, διεργᾶν, levicula mutatione, sed sensu plane contrariō; quam lectionem video non prorsus displicuisse Cl. Casaub. quamvis receptam & usitatam potius amplectatur: mihi certe διεργᾶν magis videtur quadrare genio & ingenio istius hominis. Διεργᾶν τὰς μάχους est dirimere pugnautes; quod homines nimium officiosi facere solent, etiam cum suo periculo: est enim hoc proprium hominis in aliena rep. curiosi & moleste seduli, aliorum jurgiis & pugnis & contentionibus temere se ingerere, atque immiscere sua sponte, nemine invitante, αὐτόμαθ' & ἀπὸ κἀλευ-
ς & ἀπὸ πείσεως quasi arbitrum & sequestrum se inter duos litigantes interponit; cui tamen officio omnino impar, judex minime ἰκανὸς nec ἀξιόχριτος.

Nestor componere lites &c.

Hoc διατμήσθην, & διακρίνθην dicit Homerus,

Σήμερον ὕστερον αὐτὸ μαχισόμεθ', εἴσομαι δαίμων

Ἄμμι διακρίνη, δῶν δ' ἰτίεσι γὰ νίκην.

Διείργθην quidem proprie de loco aut spatio; septum, vallum, aut fossa aut fluvius dicitur διείργθην duas acies, h. e. *dirimere, disternere*, & a se invicem distinguere. Dicitur tamen etiam de diremptione seu terminatione litis aut pugnae, vel litigantium aut pugnantium: ut enim ἐγείρειν μάχην, & ἐγείρην μαχομένους, dicitur; ita & διείργθην μάχην vel ἀγῶνα, & διείργθην μαχομένους, vel ἀγωνιζομένους.

Ἦς ἡ γνώσκῃ ἀτραπὴν ἠγήσατο.] *Viam ducere, praire, quam non novit.* Erranti comiter monstrare viam, inter juris naturalis dictata & praecepta est; at viam alteri praire quam ipse non nosti, hæc vero non humanitas est, sed inepta sedulitas. Aristophanes *Pluto*,

Οἱ γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἠγήμεθα.

Hoc viz. est quod in *Evang.* per proverbium dicitur, Τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖ, *cæcus cæcum ducit, adeoque ἄμφω εἰς βόθρῳ, ambo in foveam cadunt.* Cujus adagii sacri meminit aliquoties Tertullian. ut *lib. 3. adversus Marcionem, Cap. 7. Cæcus a cæco in eandem deductus foveam.* De indoctis doctoribus, & imperitis, & ignaris verbi ministris merito hoc usurpare licet. *Isti homines sunt— qui annuntiant nobis viam salutis*, dixit Pythonissa de Apostolis; & recte quidem de illis. At quomodo aliis viam monstrabunt, qui ipsi non norunt? quales (prohi pudor!) non pauci sunt in Ecclesia, qui alios docere profitentur quod ipsi non didicerunt, cæci duces, *cæci speculatores, Is. 56. 10.*

Disce, docendus adhuc quæ censet amiculum: ut sē

Cæcus iter monstrare velit:—

inquit Horatius *Epist. 17. Lib. 1.*

Hoc est ἀλασκοπιῶν ἔχειν, juxta adagium illud Homericum,

Οὐδ' ἀλασκοπιῶν εἶχε κρείων ἐνοσίχθων

παρορμηκῶς (inquit Suidas) ἀντὶ τῆς, ἡ τυφλὸς ἰσχοπίαζε. Contra ἀλασκοπιῶν ἔχειν dicitur, qui cæcus est speculator, τυφλὸς σκοπὸς, & τυφλὸς ὁδηγός. Talis est iste πειραστός, qui solet viam aliis monstrare, quam ipse non novit, ἥς ἡ γνώσκῃ ἀτραπὴν ἠγήσατο, quod in hominem quemvis δοκίμοιστον proverbii loco quadrabit, qui alium in aliqua arte aut re instituit, quam ipse non intelligit, cujus ipse rudis & imperitus est: quanquam ὁ πειραστός, dum alteri viam commonstrat, quam ipse non novit, hoc facit, non tam ex opinione aut existimatione sui, aut ex nimia sui confidentia, quam ex inepta quadam & affectata diligentia, ut de aliis quovis modo promereri videatur.

Ἀτραπὸς & ἀταρπὸς, & ἀτραπιτός, & ἀταρπιτός. Tot modis flectitur & variatur hæc vox, etsi res ipsa flexione careat: est enim proprie ἀτραπὸς, ἡ μὴ ἔχουσα ἐκτροπὴν ὁδός, τετέστι, σιτὴν καὶ ὁδὸν, via angusta & recta, unde quis divertere, defletere, & declinare non potest, nec ad dexteram, nec ad sinistram, ut loquuntur Heb. Talis erat illa femita in qua Angelus Dei occurrit Balaamo in *Sacra Historia*,

ἐν τόπῳ στενῷ, εἰς ὃν ἐκλυῖ ἐκκλῖναι δεξιὰν ἢ ἀριστεράν. Imo talis est via coeli, via regni, via ad regnum, ἀτραπὸς, h. e. ὁδὸς στενὴ καὶ ὁδοῦ α, via angusta, via recta. στενὴ ἢ ὁδὸς, inquit Dominus ipse, qui est via ipsa, via una, & unica, via vera, μία δ' εἰν ἀτραπὸς ἢ ἐν αὐτὴν, τὴν βασιλείαν sc. τοῦ θεοῦ. Ἀτραπὸς igitur proprie via recta & angusta; ut & Lat. *semita*, a *semi* & *itum*, unde *iter*, quasi *semiter*, h. e. via minoris & angustioris spatii & latitudinis: hinc proverb. apud Gr. Paræmiographos, Ὁδὸς παρέσις ἀτραπὸν ζητεῖν. Cum adsit via lata, querere angustam semitam. Etymolog. ἀτραπὸν quasi πολὺτροπον, α non σερηπκὸν sed ὁπηπικὸν, εἰς πολλὰ γὰρ χίζεται ἢ ὁδός.

Τὸν στρατηγὸν ----- ἐρωτῆσαι, πότε μέλλει παρατάξεισθαι] *ducem interrogare, quando aciem instructurus sit.* Consilia ducum in bello ἀπόρρητα & arcana semper habita: quamobrem ea scrutari, & curiose inquirere, inter indicia τῆς φειργίας καὶ πολυπραγμοσύνης merito hic recensetur. Sapienter itaque Cæcil. Metellus, qui interrog. a juvene quodam centurione, quid erat factururus, aut quid consilii agigaret adversus hostes, resp. Εἰ τῶτον σιωπεῖναι μοι τῆς χιτωνίσκου ἐνόμιζον, ἀποδυστάμηντο αὐτὸν ὅτι τὸ πῦρ ἐπέδρακα. Si vel interulam hanc consilii mei consciam esse existimarem, eam exuerem, & in ignem conjicerem; auctor Plutarch. in *Aprophthegm.* Qui & de Antigono refert, quod cum filius ejus aliquando coram multis eum interrogaret, πότε μέλλομεν ἀναξυγυῖναι, temeritatem curiositatemque juvenis hoc dicto repressit & castigavit, Τί; δίδικας μὴ μόνον σοὶ λαμπρῶς ἐκ ἀκρότης; quid? tune metuis ne solus tubam non audias? Ζητητικὸν εἶναι requisitum in discipulo, non item in milite. Sunt ἄδηλα τοῦ πολέμου, & ἀπόρρητα, quæ divulgare & ἐξορχεῖσθαι nefas. Silentium in bello requiritur, unde Ἄρης ab α & ῥίω. h. e. ἱρήω dico. Arcana ducum & principum rimari, præsertim in prælio, ut curiosum, ita periculosum semper visum est. Egregie ille apud Tacitum *Hist. lib. 1. parendo potius, quam imperia ducum sciscitando, res militaris continetur*; & merito laudatur illud Philippidis comici respons. ad Lysimachum regem, qui cum ab eo quæreret Τίνος σοὶ τῆς ἐμῆς μεταδῶ; de qua rerum mearum te participem faciam? respond. Μόνον αὐτῷ βασιλεῦ, μὴ τῶν ἀπορρήτων, de quavis re, modo non de arcanis, narrante Plut. *Lib. πρὸς πολυπραγμοσύνης pag. 517.* nec inscite Ægyptius ille (apud eundem *ibidem*) qui πρὸς τῶν ἐρωτῶντα τί φέρει συγκυβερνημῆον, Quid ibi velatum ferret, respond. διὰ τὸ συγκυβερνηθῆαι, ideo velatum est, scilicet ut ignoretur.

Ἡ μήτηρ ἤδη καθεύδει ἐν τῷ δωματίῳ.] *Mater jam dormit in cubiculo:* mira hæc filii φειργία & inepta officiositas (quidni enim de re absurda voce absurda etiam utar?) patrem hujusce rei submonere, eique nuntiare quod mater jam eum expectat ἐν τῷ δωματίῳ, h. e. ἐν τῷ κοιτῶνι. Πάντα γυναικες ἴστανται, καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγετο Ἡρώ, Omnia norant mulieres, etiam quomodo Jupiter duxit Junonem. Curiosularum mulierum, etiam & curiosorum hominum, oculi & animi penetrant in intimos rerum recessus, etiam conclavia & thalamos & cubicula scrutantur. Observant & narrant, & garriunt, quod fit ἐν σιωπῇ, in re-

ctorum

etorum adytis & penetralibus, vel ut est in proverbio Heb. quod fit $\gamma\eta\eta$ $\gamma\eta\eta$ cubiculo in cubiculo, h. e. in intimo cubiculo, h. e. $\epsilon\iota$ $\tau\omicron\varsigma$ $\delta\omicron\mu\alpha\tau\iota\omicron$. $\Delta\omega\mu\acute{\alpha}\pi\omicron\nu$ est $\kappa\alpha\iota\tau\omega\acute{\nu}$, *thalamus*, seu *cubiculum*, ut apud Platonem, Plut. & alios; diminutivum a $\delta\omega\mu\alpha$, quasi *domicilium*, per euphemiam quandam, ut $\alpha\iota\kappa\eta\mu\alpha$ pro *carcere*; & ejusmodi alia apud Scriptores Atticos. Trita jam hæc reg. est de diminut. in $\iota\omicron\nu$. Diminut. in $\iota\omicron\nu$ trissyll. habentia primam longam sunt paroxyt. except. $\delta\rho\kappa\iota\omicron\nu$, $\pi\omicron\iota\mu\epsilon\nu\iota\omicron\nu$, $\gamma\eta\delta\iota\omicron\nu$ hypertrissyll. vero omnia sunt proparoxytona.

$\text{Ἐπιγράψαι ὅτι τὸ μνῆμα τῷ τε ἀνδρὶ αὐτῷ &c. καὶ προσεπιγράψαι &c.}$ Ἡ $\alpha\epsilon\iota\sigma\gamma\iota\alpha$ videtur in posteriori hac parte præcipue consistere; quod non contentus viri & parentum & patriæ nomen sepulcro inscribere, hoc etiam elogium $\pi\rho\sigma\epsilon\pi\iota\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\epsilon\iota$, & insuper ascribit, $\delta\pi\ \acute{\alpha}\tau\omicron\iota$ $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\epsilon\varsigma$ $\chi\rho\eta\sigma\iota$ $\eta\sigma\alpha\iota$, quod quidem $\alpha\epsilon\iota\sigma\gamma\iota\omicron\nu$ & curiosum nimis & supervacaneum in monumento censerì possit: nam alioqui parentes, & patria, & familia, non minus quam nomen defuncti, ex solempni & antiquo more, tumulo inscribi solebant, qui mos etiamnum apud nos durat: annon $\alpha\epsilon\iota\sigma\gamma\iota\alpha\iota$ & $\phi\iota\lambda\omicron\tau\eta\mu\iota\alpha\iota$, *curiositatem aliquam & ambitionem*, & superbiam, sapiat, Theologorum filiis disquirendum relinquo. Quin ita olim fieri solitum inter Gr. testatur aliquis Callimachi epigram. quodam:

$\text{Τιμονόη τίς δ' ἰασί; καὶ δαίμονας, ἔσ' ἂν ἐπέγων,}$

$\text{Εἰ μὴ Τιμοδεία πατρὸς ἐπὶ λῶ ὄνομα}$

$\text{Στήλη, καὶ Μήθυμνα τῇ πόλιν.-----}$

De mortuorum monumentis, & inscriptionibus tumulorum, & sepulchrorum titulis apud antiquos, potui jam multa accumulare, postquam hæc janua mihi aperta a luculentissimo hoc Theophrasti loco, huc inprimis me invitante; sed nolo vastum hunc campum intrare, e quo difficile erit exitum invenire, ne & vobis tædio sim, & $\alpha\epsilon\iota\sigma\gamma\iota\alpha\iota$ crimen incurram, adeo $\delta\pi\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\omega\iota$ & $\pi\rho\sigma\epsilon\pi\iota\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\omega\iota$. Hoc tantum adjicio; Lacedæmonios, qui præ reliquis Græcorum $\kappa\alpha\sigma\mu\acute{\omicron}\tau\eta\tau\alpha$ & sobrietatem & moderationem colebant, his sepulchrorum titulis & inscriptionibus parcius usos fuisse. Etenim ex Lycurgi instituto, non nisi illorum tumulis, qui fortiter in bello occubuissem, titulum inscribere solebant. Testis Plut. in *Lycurgo*, $\text{Ἐπιγράψαι ὃ τῶνομα δαΐφαιας ἐκ ἐξῶ νεκρῷ, πλὴν ἀνδρὶ ἐν πολέμῳ ἀποθανόντι}$. Plato in sua *Repub.* etiam legem hanc inter alias tulit, qua obviam iret nimix titulorum ambitioni & prolixitati, & inscriptionibus tumulorum modum & mensuram statueret, *viz.* Ne cui liceret tumulo cujusquam longiorem 4 versibus heroicis titulum inscribere, *De leg.* L. 12. $\lambda\acute{\iota}\theta\iota\iota\alpha$ ὃ $\delta\pi\sigma\eta\mu\alpha\tau\alpha$ $\mu\eta$ $\mu\epsilon\iota\zeta\omega$ $\pi\omicron\iota\epsilon\iota\iota$ η $\delta\omicron\sigma\alpha$ $\delta\acute{\epsilon}\chi\epsilon\delta\zeta$ $\tau\acute{\alpha}$ $\tau\acute{\alpha}$ $\tau\epsilon\tau\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\tau\eta\kappa\omicron\tau\omicron\iota$ $\epsilon\gamma\kappa\acute{\omicron}\mu\alpha$ $\beta\acute{\iota}\nu$, $\mu\eta$ $\pi\lambda\epsilon\acute{\iota}\omega$ δ . $\eta\epsilon\phi\iota\kappa\omega\gamma$ $\epsilon\iota\chi\omega\iota$. Ubi $\lambda\acute{\iota}\theta\iota\iota\alpha$ $\delta\pi\sigma\eta\mu\alpha\tau\alpha$ sunt $\sigma\eta\lambda\alpha\iota$, *columnæ*, aut *cippi*, lapides sepulchrales erecti, & extantes e terra.

Ποταπῇ *Qualis, vel potius cujus, ποίας χώρας, ἢ πατρὸς δῶ.* *Tis πότιν* &c. *in quo solo, aut qua regione oriunda.* De hoc adjectivo tria observo. 1. quod pro δ habet τ , est enim ejusmodi formæ & analogiæ cum $\eta\mu\epsilon\delta\alpha\pi\omicron\varsigma$, $\pi\lambda\epsilon\delta\alpha\pi\omicron\varsigma$ &c. δ & τ non raro permutantur, ut $\delta\acute{\alpha}\pi\iota\varsigma$, $\tau\acute{\alpha}\pi\iota\varsigma$, $\tau\alpha\pi\epsilon\varsigma$, $\delta\gamma\delta\omega$ *intus*. 2. Omnia hujus terminationis stirpis & originis,

quæ originem significant, fiunt per syncopen, non ab ἰδαρθ, sed δαπεδον solum, terra, ut ἡμεδαπός, ἀλλοδαπός, τηλεδαπός, ποδαπός, & ποταπός.

3. Omnia sunt oxytona, ut ἀλλοδαπός, ποδαπός, ἡμεδαπός &c.

Πρότερον πολλάκις ὁμώμοις. Jam antea sæpe juravi; quid inde? ideone magis tibi credi vis, immo minus. Præclare Hierocles ad Aurea Carmina (pag. 32. Edit. Cantab.) Ἐν τῇ συμμίχῃ τῇ ὁμνύειν, ῥηθίως ἂν μεταπίσσι τις εἰς ὀπρῖαν. Φειδοῖ δὲ τήρησις ἐπιταί. Ex consuetudine jurandi nascitur perjurium; igitur eodem suadente σέβει τὸ ὄρκον, τῷ μὴ προχίεσθαι αὐτῷ καταχρησθῆναι, ἢ ἐπιδοῖς ὁλοκαῖν ἐκ τῆς μὴ ἐπιδοῖς ὁμνύναι. Ut quod de mendacibus monuit Aristoteles, qui ἐροῦνθαι τὸ πειρῖναι κέρδι τῷ τῷ ψεύδει, Ὅταν, ἔρη λέγων ἀλήθειαν, μὴ πτεύειται. idem de iis dicere liceat qui πολλάκις ὁμνύειν, qui tam temere, & frequenter jurant, hoc solum lucrantur, quod, etiam cum vera jurant, & veritatem juramento confirmant, ipsis tamen non adhibeatur fides. Ὀμώμοις, per geminationem Attic. pro ὁμῶις, ab ὁμῶις, ὁμῶσω, idem in carmine, quod ὁμνύω & ὁμνυμι in soluta oratione. Unum ex tribus illis verbis tertiæ circumflex. quæ formant futurum per ο, reliqua duo sunt ἀρόω, -όσω, αἶο, & ὀνόω-σω, vituperō. Ratio est, quia sunt primitiva, nec a nominibus derivantur. Cætera enim omnia, quæ a nominibus fiunt, faciunt futurum per ω, ut a χρυσός, ὦω, ὦσω, ταπεινός, ὦω, ὦσω, δῆλθ, ὦω, ὦσω, πυρόω, ὀρδοῶ, σπαστόω, στεφανόω, ἐνόω. Alii addunt ἐνόω quatio, & βόω, pasco, quia scilicet ἐνοσις & βόσις verbalia sunt cum ο in penult. ἐνοσις, est concussio,

-----ἐνοσις δ' ἀσβεσθῶ ὀρορε,

Hesiod. unde ἐνοπίχθων, & ἐνοπίχθαι, Neptunus, & εἰνοπίουλλον, Pelion, Homero: At certe hoc nomen potius ab ἐνόω, quam ab ἐνόω, videtur fieri posse, etsi revera neutrum in usu sit. Jam vero βόσις & βοτήρ, & βότειρα & πελυβότειρα, etsi habeant ο, non tamen necesse est ut fiant a βόω βόσω, sed βάω, βίβωμαι, σιι, ται, cum ω. Verbalia a præter. pass. sæpe patiuntur systolen, tam in secunda quam in tertia conjug. idque tam in secunda quam in tertia persona, ut εὔρεσις, αἶρεσις, & εὔρετός, αἶρετός, ab εὔρησαι, ἤρησαι, ται. Sic δόσις, & δοτήρ, & πόσις & πότθ, a præter. pass. πέπωται, ται, quidni ergo pari ratione βόσις & βοτήρ, & βότειρα habeant ο in prima, & tamen futur. sit βόσω, cum ω. Igitur 3 tantum erunt verba hujus classis & analogiæ, scilicet supradicta, ἀρόω, ὀμῶω, & ὀνόω.

CAPUT XIV.

Περὶ Ἀναιδησίας.

AΝΑΙΔΗΪΑ. *βραδυτῆς ψυχῆς*] *Stupiditas, tarditas animi*, atque ita differt ἀναιδηΪία Theophr. ab ἀναιδηΪία Aristot. Apud Theophr. ἀναιδ. est *stupiditas mentis*, apud Aristot. *stupiditas sensuum*, five stupor quidam & hebetudo circa voluptates corporeas, quæ sensu, gustu imprimis & tactu, percipiuntur; Philosopho ἀναιδηΪία est ὁ πάσας φεύγων ἡδονὰς, five ἐλλείπων πρὸς τὰς ἡδονὰς, qui voluptates omnes, etiam licitas & honestas, fugit & averfatur; cujufmodi homo *rara avis in terris est*, & πάνυ γίνονται inquit ille. Αἰδ. apud Aristot. est vitium ἠθικὸν *morale*, at apud Theophrast. est vitium διανοητικὸν *intellectuale*, viz. tarditas mentis seu intellectus, nec ad mores pertinet. Αἰδ. Aristot. opponitur τῇ σωφροσύνῃ tanquam medio, & τῇ ἀκολασίᾳ tanquam alteri extremo; at ἀναιδ. Theophr. oppon. τῇ ἀγχινοίᾳ *solertia five sagacitati*: ut enim ἀγχινοία a Platone defin. ὁξύτης τῆς ψυχῆς, ita contra ἀναιδ. hic Theophr. defin. βραδυτῆς ψυχῆς, vel potius βρ. τῆς ψυχῆς *tarditas quadam mentis*: sic enim legendum suspicor; ita ut illæ voculæ τῆς & in præcedente syllaba τῆς in βραδ. fuerint absorptæ, librario- rum incuria. *Solertia ergo est celeritas mentis, presentia vel propin- quitas mentis*, ita enim sonat vox ἀγχινοία *stupiditas contra seu hebetudo est tarditas mentis*. Βραδυτῆς unum ex iis nominibus hujus formæ est, quæ habent accentum in ult. contra reg. Nota enim est Gramm. reg. τῆς λήγοντα δηλονότι βραδυτῆς, πλὴν τῆ ταχυτῆς, βραδυτῆς, διήτοις. Fæminina in τῆς desinentia sunt paroxytona, præter hæc 3. τ. β. δ. Invenio tamen apud Hom. & aliud nomen hujus analogiæ, quod etiam ὁξύτοις inquit viz. ἀδρεΐης, τῆς, est autem ἀδρεΐης *robur seu vigor corporis*;

Ὁν πότμος γόωσα, λιπὺς ἀδρεΐη κ' ἡβλυ.
 προφεισ. ubi tamen legitur & ἀνδρεΐη, itidem προφεισ. ab ἀνδρεΐης -τῆς virilitas, ἀνδρεΐα, fortitudo. Βραδύς per se sumpta etiam a corpore ad animum transfertur, & significat hebetem, truncum, stiptem, tardum, bardum; inde enim fieri videtur Lat. *bardus*, a βραδύς per metathesin. Hanc βραδυτῆα τῆς ψυχῆς, seu ingenii tarditatem, uno vocabulo βραδυνοίαν alicubi vocat Diogen. Laertius, & opponit τῇ ἀγχινοίᾳ unde βραδύων γόος apud Hom. mallet ita accipere, ut sit comparat. a βραδύς, pro βραδύων aut βραδυτῆος, quam a βραχύς, pro βραχίων aut βραχύτῆος. Alii a βραδύω *ferveo*, quasi animus fervidus, ebulliens, & σαδρεΐς, mens instabilis, ut aqua ebulliens, saliens; atque ita expon. Hesych. qui tamen βραδύων, βραδυτῆος. Est quidem hoc vocab. inter ἀπαξ εἰρημνία, ideoque varie exponitur. Insignis ille Hom. locus est, ubi occurrit hæc vox; quare eum hic apponere operæ pretium duxi, *Iliad.* K. 220. ubi Diomedes ad speculandam Troja-

norum aciem profecturus, comitem sibi adjungi postulat, & argum.
 trahit a commodo seu bono societatis; verba ejus hæc sunt, Νῆσσορ,
 ἔμ' ὁπρῶνι κερδὶν ἔσσι. Lis igitur est inter Grammat. an illud βερίστων
 comparat. sit a βεράδους vel a βεράχους. Eustath. quidem utramque ex-
 positionem æque amplectitur, τὸ δὲ βερίστων ἀπαξ μὲν ἐνταῦθα εἰρηται τῷ
 ποιητῇ· δηλοῖ δὲ κατὰ τὰς γλωσσολογίας βεράδων ἢ βεράχων ἀπὸ τοῦ βεράδους, ἰων.
 άστων, ἢ ἀπὸ τοῦ βεράχους, ἰων, αστων, ὡς ἐλαχὺς, ἰων, αστων, παχὺς, ἰων, αστων. Cum
 vero ἀναιδιησίαι, h. e. *stupiditas*, sit & vocetur βεράδιωσιαι a Diogene
 Laertio, & βεράδυτις ψυχῆς hic a Theophr. idcirco melius mihi vi-
 detur, Homericum illud βερίστων a βεράδους quam a βεράχους arcessere ac
 derivare. Nec obstat quod alibi κραπιόττερον νόον dixit idem poeta,
 pro ingenio stolido & temerario, Iliad. ↓.

Οἱ δὲ οἱ αὖ νῦν ἄνδρες ὑψίστου παλίστην·

Κραιπνότερο μὲν γάρ τε νόστος, λεπτήν δέ τε μῆτις.

Nosti qualia adolescentis peccata sint;

Velocior quidem ei mens, tenue autem consilium.

Utrumque enim de eodem dici potest, & utrumque in pejus, diverso respectu; *βελίων νόος* & *κεχρινότερος νόος*, *tardior mens* & *velocior mens*, ut prior hebetudinem & stoliditatem, posterior temeritatem & præcipitantiam & incogitantiam denotet: utrumque animi vitium & morbus est, *βελουτής* & *ταχυτής*, tum stupiditas & hæsitantia, tum temeritas & præcipitantia. Sic in eodem versu *λεπὴ μῆτις*, *tenuē consilium* five *exigua prudentia*; cum alioqui *λεπὸς νόος* sit *subtilis animus*, ut in proverbiali illo senario, *Παχέια γαστήρ λεπὸν ἔτι κλει νόον*. *Λεπὸς*, *rarus*, *tenuis*, opponitur τῷ πυκνῷ h. e. *denso*; at *πυκνὸς* etiam *prudens*, ergo *λεπὸς stolidus*; & *λεπὴ μῆτις stolidum consilium*, quasi *exile*, *tenuē*, *inane*: at *λεπὸς* etiam *subtilis*, & opponitur ei qui est *παχὺς*: at *παχὺς* est *crassus*, *hebes*, ergo *λεπὸς* contra *subtilis*, *acutus*, *ingeniosus*: & *λεπὸς νόος*, *animus prudens*, *solers*, *subtilis*. Ita etiam & *κεχρινὸς* opponitur, vel ei qui est *βελύς*, h. e. *ὀξύς*, *celer*, *acutus*, atque igitur in vitio ponitur; vel ei qui *περοπής*, *temerarius* & *inconsultus*; atque ita *βελύς* in laude, juxta illud *Βέλει μὲν βελείως* & ejus contrarium *κεχρινὸς* in vitio & vituperio, ut in versu illo Homérico jam laudato,

Κρασιπνότερον μὲν γάρ τε νότον, λεπτήν δέ τε μῆνιν.

Sed hæc fortasse λεπότερα videbuntur, & vereor ne hæc λεπτολογία nimiam βαδυνήται efficiat in progressu nostro.

Λογισμὸς [& Ψήφισις] Postquam calculis computum fecerit, cum cal-
culum posuerit. Λογίζειν est computare, computum facere, verbum ar-
tis Arithmet. unde συλλογίζειν, computare, colligere, vox ab Arithmet.
ad Logicam translata, quasi computando summam colligere; &
συλλογισμὸς, collectio conclusionis ex quibusdam premissis, quasi subductio
generalis summæ ex particularibus. Λογίζομαι est calculum pono, ratio-
nes subduco, numerum in eo, Rom. 8. 18. Λογίζομαι γὰρ ὅτι ἐν αἰσῶ
τὰ πειθήματα &c. Vox ea λογίζομαι (inquit Pareus) sumitur a suppu-
tantibus, qui rationes suas in summam conferentes, eam definitam &
certam habent.

Κεφάλαιον ποιήσας] est *summam subducens, summam conficiens*: vox ὁ λογιστικὴ κεφάλαιον est, *totalis summa* (uti vulgo appellant) quæ ex pluribus particularibus simul collectis emergit, & exurgit; summa quæ ex pluribus parvis subducitur in ratione putanda. Μέγα κεφάλαιον ἡθροίσθη διὰ μικρῶν καρμυτίων, *ex parvis nummulis magna summa colligitur*. h. e. quod ait Hesiodus,

Εἰ μὲν γὰρ καὶ σμικρὸν ὅππ' σμικρὸν &c.

Et ut κεφάλαιον pro *summa* totali in re Logistica, ita & pro *sorte*, seu *summa principali* ponitur in re fceneratoria. Κεφάλ. *sors*, sive *summa princip.* rei *credita*, quasi caput, quia sc. usuræ a sorte seu fonte vel capite profluunt. Sors igitur, seu caput, seu pecunia principalis in mutuo, est κεφάλαιον (ad distinctionem accessionum, quæ usuræ sunt) quod & idcirco ἀρχαῖον etiam Græcis appellatur, quasi *summa antiqua*, ad differentiam novarum summarum quæ ex usuris accedunt: porro quia *sors* seu *summa credita* Gr. κεφάλαιον dicitur, ab eo & κεφάλαιον pro qualibet pecunia; ut cum Paulus dicit sese emisse civitatem Rom. πολλὰ κεφαλὰς, *grandi summa, multa pecunia*: (quod nove dictum censet Cl. Beza; nec enim (inquit) κεφάλαιον in re nummaria, sed in oratione pro *summa* dici consuevit.) Imo vero & in re nummaria; κεφάλαιον enim *sors, summa pecunie credita*, atque inde general. quævis pecunia: sed κεφάλαιον proprie est vox rei ἀριθμητικῆς sive λογιστικῆς, de numeris in unam summam collectis: unde verbum κεφαλίζειν pro κεφαλαίου, i. e. σιωάειν τὸ κεφάλαιον, vel κεφάλαιον ποιεῖν. Κεφαλίζειν, *multiplicare numeros*, sive ex numeris reduplicatis & multiplicatis summam efficere: quod quidem verbum non est in usu, sed ab eo fit verbale κεφαλισμός, vocabulum inter ἀπαξ λεγόμενα apud Aristotelem: est autem κεφαλισμός apud Philos. multiplicatio numerorum usque ad denarium, ut si dicamus, bis duo faciunt 4, aut ter 4 faciunt 12, aut similiter. Verba Aristot. non indigna sunt quæ hic apponantur, 8. Top. cap. 14. Ὡς περ γὰρ ἐν γεωμετρίας περὶ ὅρων, τὸ πρὶν τὰ στοιχεῖα γεγενημένων καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ πρὶν τὰς κεφαλισμοὺς περχειροῦς ἔχειν, μέγα διαφέρει πρὸς τὸ καὶ τὸ ἄλλον ἀριθμὸν γνώσκειν πολλαπλασιασθέν. Ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς λόγοις, τὸ περχειρὸν εἶπέν πρὶν τὰς ἀρχάς, καὶ τὰς περτάσεις ἀπὸ σώματος ἐξεπίστασθαι &c. h. e. Ut in Geometria multum profuerit, habere in promptu jam illa elementa, ut quid sit linea, quid circulus &c. & in Arithmetica ad unguem habere multiplicationem minorum numerorum usque ad numerum denarium, multum conducit ad majorum etiam numerorum multiplicationem, ut si quis sciat bis 2 facere 4, facile etiam exinde sciat bis 20 facere 40, & similiter in aliis servando analogiam. Ita in Disputationibus prima principia in promptu habere, & præmissas propositiones memoriter tenere, multum ad dialecticas conclusiones conducit.

Numerare opus est animæ rationalis, inquit Philosophus, 4. Phys. c. 20. μηδὲν ἄλλο πέφυκεν ἀριθμεῖν. ἢ ψυχὴν, καὶ ψυχῆς νῦς, Nihil est numerativum, neque numerandi facultatem habet, præter intellectum, intellectualem creaturam: & homo est, & definiri potest ζῷον λογιστικόν, non minus quam λογικόν. Et juxta subtiliores Dialecticos numerus in esse formalis

formali & completo pendet ab anima, & fit per operationem intellectus; est enim methodus quædam & discursus in ordinandis unitatibus, qui citra auxilium rationis fieri non potest. Nec obstat quod numerus incurrit in sensum, siquidem Philosophus numerat ἀριθμὸν inter κοινὰ αἰσθητὰ, *sensibilia communia*, 2. de Anima capite 6. nam certe numerus sensu percipitur, tantum ut est multitudo unitatum sensibilibum, non ut constituta per ordinem unitatum, quæ est eis ratio formalis. Bruta ergo animalia proprie loquendo non percipiunt numerum *formaliter*, sed tantum *materialiter*, h. e. unitates multas & discretas, sine ordine, sine dependentia. Numerare proprium est hominis, bruta animantia nec numerum percipiunt, nec numerare possunt. Quorsum hæc? viz. ut sciamus quam brutum, & stolidū, & stupidum hoc animal sit, quod numerare nescit; postquam calculos posuit, summamque confecit, assidentem interrogat, *quid sit?* h. e. *quid emergit? quanta summa est, quæ ex horum numerorum conjunctione accrescit, & colligitur?* Etiam nos (in communi nostra loquendi consuetudine) imperitiam numerandi signum facimus stultitiæ. Cum enim bardum, & hebetem, & stolidum, stupidumque exprimere volumus, hunc fere ei characterem assignamus, quod usque ad 10, aut 20, numerare nescit. Et observatione non indignum est Græcos itidem scriptores, eodem hoc characterem uti, in describendis stultis suis & morionibus: quos ad proverbium stupidos aut invenit, aut finxit antiquitas; eorum stultitiæ signum atque indicium ab hac ipsa re arcessunt auctores, *scilicet a defectu τῷ ἀριθμητικῷ*. Talis erat Μαργίτης Homericus, a μαργῆς *insanus, stolidus*; de quo peculiare poema *Margites*. (Μαργίτης autem pro *stupido* posuit Lucianus, & alii.) Hunc ita describit poeta, quasi omnis omnino artis rudem & imperitum,

Τὸν δ' ἔτ' ἄρ' ἀρ' σιγαπῆναι θοοὶ δέσσαν, ἔτ' ἀεθῆναι,
οὐτ' ἄλλως πὶ σφόν, πάσης δ' ἠμερῆαν τέχνης.

citante Philosopho in *Ethic. Nicom.* Quod si Suidæ credimus, ideo tam celebris fuit ejus stultitia, quod non potuerit numerare supra 5. hanc enim præcipuam stoliditatis ejus notam assignat. Μαργίτης ἀνὴρ ὅτι μαργῆς κωμωδῶν ἔμεινεν, ὃν φασιν ἀριθμῆσαι μὴ μὴ πλείω τῷ 5. συνθῆναι. Ejusdem farinae, nec felicius cerebri fuit Coræbus, a quo proverb. Ἡλιθιώτερός Κορηβῆς, *Coræbo stultior*, apud Gr. Parcemiographos; cujus hanc rationem afferunt, quod maris undas numerare conatus est, cum non potuerit numerare ultra 5. Et certe videtur olim παρρησιασθεὶς de stulto usurpatum fuisse, non posse numerare ultra 5. cum enim tot digiti essent in manu, eo usque progredi possit homo ἀγαθόνητος, sed non ulterius: facile enim cuivis ad digitos numerare, etiam si ad unguem Arithmeticam non calleat. Sed & ipsum tempus est numerus, & nobis igitur temporis ratio habenda est, ni plane ἀγαθόνητος sumus, & diei horas, & ictus campanæ nescimus; & postquam sonuit horologium, possumus perinde (ni fallor) hac etiam formula quærentis uti, τί γινεῖται, *quid sit?* h. e. quot ictus dedit campana, & quottam horam designavit?

Ἐπὶ δάκτυλῳ ἀνίσταμενος] *Surgens ad fellas*, i. e. surgens ut ad fellas eat.

eat, *h. e.* ad foricas, ad requisita naturæ, ad deponendam ventris faburram. Θάκω, ὅ, est generaliter *sedes*, ἰδεῖν, a θαλάσσω, *sedeo*; verbum Homero non infrequens - ἰδεῖν λίπεν ἰνθά θαλάσσω· inde Θάκω apud Περσέως, nam apud poetas usitatior est Θάκω cum ω, qua voce utitur Homerus non semel, pro *sede*, aut etiam *confessu*, ἔζετο δ' ἐν πατρὸς θάκῳ, *sedebat in patris throno*: alibi apud eundem θάκω (& θάκω insertedo ω, ut pro θάκω θάκω) est ἀγροῦ vel ἐκκλησίᾳ, *confessus, concilio, concilium*, ut *sessio* apud Lat. Οἱ ὅθι θάκονδε καθεζάντων *h. e.* eis συνῆδρον, eis βελῶν ἐκκλησίαν, inquit Eustathius. Jam a communi sede & sella transfertur hæc vox θάκω ad eam sellam, in qua id agitur, quod dicere nolo (ut honos sit auribus) quam & nos *sellam* vulgo dicimus; modesta fane & honesta translatione. Eadem euphemia ἀποπαλόν, & ἀφροδόν, & ἀφροδόντα de eadē re Gr. dicunt. Hanc significationem hujus vocabuli θάκω miror a Lexicogr. non animadvertam esse, imo nec a doctiss. H. Stephano in *Thesaurio* suo, quantum observo; Epiphanius de morte Arii, Κατὰ τὰς νύκτας εἰσαλθὼν ὁ Ἀρειὸς εἰς θάκον πρὸς τὰς αὐτῆς χρείας παρασκευαζομένην ἐλάμψε, *crepuit medius & disruptus est*. Et Athanasius, de eodem, εἰσῆλθεν εἰς θάκον, ὡς διὰ χρείας τῆ γαστρὸς. *χρείας τῆ γαστρὸς, ventris necessitates*, χρείας etiam simpliciter vocant Græci, pari modestia; unde χρεῖαι sunt *latrina* in veteri Glossario, χρεῖαι, ἐν αἷς ἀποπαλῶν, *latrina*. Hesychius θακύνειν καὶ θάκω εἰς τὰς χρείας, ubi χρεῖαι sunt *alvi necessitates*: quod viri doctissimi non observarunt, uti recte hic monet Casaubonus. Θακύνειν a θάκω, est *sedere ad necessitates naturæ*, quam significationem hujus verbi in vulgatis Lexicis frustra quæsieris. Fl. Josephus de Essenis, βόθρον ὀρύσσας θακύνειν εἰς αὐτόν· quod ille de una secta affert, id toti genti præceptum legimus, *Deut.* 23. 13. ὅταν διακαθεζάνης i. e. ὅταν θακύνῃς, itidem in Heb. קָוַן קִרְבִּי cum *sessurus sis foris, fodies paxillo* &c. De Essæis seu Essenis mutuatus videtur a Josepho Porphyrius de *abst.* l. 4. ἐπὶ καὶ αὐτοὶ ἄλλως καὶ θακύνειν, ἢ βόθρον ὀρύσσας εἰς βάθον ποδῶν· quo in loco nihil omnino vidit neque intellexit stupidiss. Interpres, qui sic vertit, *ne otiosi aliter sedeant, aut ut scrobes fodiant*; θακύνειν ibi est *sedere ad ventris profluvium exponendum*, & sensus est, *non aliter ad hanc rem sedent, nisi τῇ σιγαλίδι h. e. sarculo aut rastello scrobem effoderint, qua ventris onus excipiat*. Sequitur apud Porphyrium, θακύνειν πάντες τὴν σιγαλίαν, ὡς μὴ καὶ αὐταῖς ἐνυβρίζειν τὰς διὰς τῆς αὐγῆς ἐνυβρίζειν τῷ Θεῷ, in eo actu, scilicet θακύνειν (reverentiæ gratia) pallio sese circumoperiebant, ne polluerent solis lumen, non quod Soli hunc honorem darent, sed Deo vero, solis conditori; αἱ αὐγαὶ τῆς δι᾽ ἑαυτοῦ εἰς τὸν Θεόν, ibi est *lux Dei*, quia Deus lucis auctor. Erat tamen etiam hac in re quædam veterum Gr. superstitio, quippe vetat Hesiodus contra solem stantes mingere.

Μηδ' αὖτ' ἡλίοιο πετραμυγίῳ ὄρθα ὀμχεῖν

observavit hoc in Solinianis cl. Salmasius, cujus verba dum ad sensum ineptum

ineptum distorquet Petavius in *Miscellan.* suis *Exercitat.* certe nodum in scirpo mihi quærere videtur. Æque jam ridiculum & falsum, quod idem Porphyrii interpret ex Græcis male acceptis refert, Essenos tam parco & tenui victu usos, ut vix semel in septimana alvum exonerarent; — *credat Judæus apella*; verba Porphyrii sic se habent, ποσάυτη μὲν ἡ λιτότης αὐτῶν ἢ δὲ τὴν διαίταν καὶ ὀλιγότους, ὡς τῇ ἑβδομάδι μὴ διαίει κανόνους, ἢν τηρεῖν ἐξάδασιν εἰς ὅμους τῷ Θεῷ. ubi dicit adeo pauciter ac tenuiter eos victitare, ut in sabbatis ad fellas ire, & profluvium ventris egerere, non habeant necesse; siquidem septimum diem tam religiose observabant, ut eo die ne quidem necessitati exonerandæ alvi indulgerent, solis precibus & hymnis Deo canendis vacantes; ἑβδομάς est sabbatum vel septimus dies, non septimana: ut contra in N. F. sabbatum est septimana, ἑβδομάς ut πρῶτον τῶν σαββάτων, primus dies septimana, & ὑπεύω δὲ τῶν σαββάτων bis in sabbato i. e. bis unaquaque hebdomade jejuno: ut igitur σαββάτον ἑβδομάς, ita ἑβδομάς σάββ. atque ita Josephus, ubi ait religionem esse Jud. μὴ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἰσχυρίζεσθαι, ἀλλ' αὖθις σκυῶς μετακινήσας διαβῆσθαι, καὶ ἀποπαύειν, h. e. καὶ διακινῆσαι ubi ἑβδομάδες sunt sabbata, sic τετράς quarta dies mensis, εἰς nona, εἰς 20a, & τετραγὰς 30a.

Privatæ latrinæ, quales hodie in privatis ædibus sunt, non videntur antiquis fuisse incognite. Divites, & quibus auctior res & supellex erat, lasanorum & matularum usum hanc in rem habuere, ut ex Horatio & Martiale notum est: quorum hic Bassum quendam perstringit, quod ventris onus aureo vase excepit, cum vitreo tantum biberet. Plebs hominum, & qui in tenuiori erant fortuna, cum urgeret necessitas, cubiculo & ædibus suis egrediebantur, & fellas publicas petebant hunc in usum exstructas: & h. e. quod hic dicit Theophrastus ἀνίστασθ' ὅππῃ δείκας (concisa locutione) h. e. surgere & ad fellas ire, quod dum facit ὁ ἀναιδής, a vicini cane mordetur. Horatius simpliciter,

— vides ut pallidus omnis

Cæna desurgat dubia?

i. e. ὅππῃ δείκας ἀνίσταται, ἀποδύει. Interim non tam facile cernimus qua in re hic potissimum consistat ἡ ἀναιδήςτης an quod nimio cibo se ingurgitaverit? at hoc intemperantiæ est, cui contrariam plane ἀναιδήςτης facit Philosophus: an quod de nocte surgeret, & ad fellas iret? at hoc necessitatis: an quod in canem vicini incideret, ab eoque morderetur? at hoc casus, quod & cuivis contingere possit: & certe non est ἀναιδήςτης, qui a cane mordetur, sed qui canis morsum non sentit. Proverbium invenio apud Gr. παρὲν. Καὶ μὲν δείκη ἀνδρα πονηρὸν, virum improbum etiam mus momorderit. Certe κύων δείκη ἀνδρα τυχόντα, canis momorderit virum quemcunque obvium. Sed non tanti est ut hoc ulterius disquiramus: forte si hæc singula, at saltem conjuncta, ἀναιδήςτης signum efficiantur, præsertim Theophrasto, viro tam politi & elegantis ingenii, & ab hisce sordidis moribus tam alieno; utcunque mallet ego rem istam missam facere, quam sagacius odorari. Adagium est apud Gr. κύων ἐν προσηπῷ, Canis in præsepī,

& alterum, κύνων ἐν βαλανείῳ, *Canis in balneo* & sit (per melicet) hoc tertium, κύνων ἐν δάκοις, *Canis in latrina*. Et forte hoc non immerito accidit huic homini, ut qui canum more se cibo ingurgitaverit, & qui canino appetitu est, canino morfu mulctetur. Quam in rem excidit mihi hoc distichon,

"Ἄνδρα πολ' ἐν δάκοισι κύνων δάκε πολλὰ φερόντα"

Καὶ γὰρ τί δαῦμα πέλει, εἰ κύνων δῆξαι κύνων;

Διχθῆναι] Infin. aor. i. passivi a δάκνω, ομαί, quasi a δήκω, ομαί, δῆξομαι, δέδημαι, ἰδὲχθην. Inter verba anomala & irregularia hoc δάκνω censendum est, & de ejus formatione variant Grammatici. Duplici autem modo videtur verbum hoc anom. fieri & formari posse; vel simpliciter a δήκω, mutando η in α, & addendo ν, juxta hanc regulam Grammatic. Multa verba anomala fiunt ab aliis verbis assumendo ν post charact. ut a πίω, πίπῳ, πίπνημι a περάω, εἶν, περνάω, ἡμι ab οἶχω, οἶχῶ ab ἴκω, ἰκνῶ, ἰκνύομαι, ἔμμι ab αἶρω, αἶρῶ, ἄρνω, ἄρνυμαι sic a δήκω, δάκνω vel ab eodem verbo antiquo & obsoleto δήκω per syncopen, pro δαγκάνω, juxta aliam reg. Grammatic. Verba in ανω sunt anomala, fiuntque trissyllaba a verbis bisyll. charact. assumendo ν in medio, & corripiendo primam, mutando scilicet η in α, vel tollendo s ex dipth. ut a λίσσω λαμβάνω a μῆδω, μανθάνω a πύχω τυγχάνω a φύγω φυγάνω ab ἔδω, ἀνδάνω a λίσσω, λανθάνω a λείπω, λιμπάνω a θίγω, θιγάνω. Sic a δήκω, δαγκάνω, & per syncopen δάκνω ut pro ὀφείλω, ὄφλω, pro ἐγείρω, ἔγρω, & similia. Ita ex omnibus verbis in ανω, verbum δαγκάνω a δήκω *mordeo*, nescio quomodo per syncop. in δάκνω contrahitur, quasi morfu concisum & comminutum sit. Sed profecto χειμῶν δάκνει, *frigus mordet*, &c.

Μὴ δύνασθαι εὐρεῖν] Non posse invenire quod reposuerit ipse, inter signa stupiditatis hic ponitur a Theophrasto; quanquam & hoc viris aliqui satis solertibus & ingeniosis nonnunquam accidere videmus. Quid quod quaerimus aliquando id quod prae manibus habemus, imo id quod in manibus. Et vidi (ni fallor) aliquos, eosque satis acuti & praesentis ingenii, qui cultellum, vel ejusmodi rem, quaerent, quem in manu tenerent: quod licet ridiculum forte videatur, tamen non tam ἀναιδουσίας hebetudinis & stuporis, quam ἀπεροσῆας, incogitantia, & ut ita dicam *inadvertentia* fuerit, praesertim cum mens in alias res, & forte grandiores, defixa & intenta est; *Quaerimus saepe eos quibuscum statimus*, inquit magnus ille moralis scientiae magister. Cum vero tam infirmum nobis ingenium & tam lubrica memoria sit, ut quod alicubi collocavimus, saepe reperire nequeamus, ex usu certe fuerit δημοσύνῳ observare, h. e. *certum ordinem in rebus disponendis*; ut unaquaque res suo loco & ordine reponatur, ubi cum opus est eam statim repetere liceat; nam etiam hoc in sensu *Methodus est magistra memoriae*. Ideoque hanc δημοσύνῳ maxime familiae commendant rei Oeconomicae scriptores; Xenoph. in K, Π. --καλὸν ἐστὶν οἰκίᾳ ἐπιτήδευσθαι δημοσύνῳ. Hesiodo succinente,

—διδιμοσύνη γὰρ αἰεὶς

Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοδιδιμοσύνη δὲ κακίῃ.

Deniq; Philos. Oeconom. verbis ult. Πρὸς δὲ χρησίαν δὲ σκευῶν, τὸ Λακωνικόν· χρὴ γὰρ ἐν ἑκάστῳ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ καθεῖσθαι, ὥστε γὰρ ἀν' ἑταίμων ὅν τι ζήτητο. *Ad expeditum in domo usum vasorum, Laconica ratio profuerit: nam quidque suo loco repositum esse debet; sic enim cum in promptu sit minime requiretur: ex quo loco Aristot. videmus hanc διδιμοσύνην in re domestica Laconibus inprimis fuisse observatam. Is enim mos & indoles & genius illorum hominum, ut breviter & concise loqui, ita prompte & expedite agere.*

Ἰνα παρὰ γὰρ] hoc ire exequias & funus comitari dicebant. Ut adveniat, ad exequias scilicet, vel potius ad τὴν πρόθεσιν, h. e. collocacionem mortui, quæ exequias præcedebat. Exequiæ enim proprie ἐκφορὰ, ab exsequendo vel prosequendo funere; quod amicorum officium erat, & etiamnum est. Hoc Lat. exequi & prosequi & sequi funus dicebant, Gr. ἐκφέρειν, & ἐκπέμπειν, & προπέμπειν. Ad amicos & cognatos præcipue funeris curam spectasse, ex infinitis auctorum locis ostendi liceret: binis tantum contentus ero; uno ex Homero,

Ἐνθα δὲ παρὰ χεῖρας κασίγνητοί τε ἴπαι τε,

Τύμβῳ τε σήλῃ τε· τὸ γὰρ, γόεας ὅτι θανόντων.

altero ex Aristotelis 4. Ethic. eis τὰ κήδη δὲ μέγιστα οἶον] δὲ τὰς συγγενεῖς ἀπαντᾶν, In funera cognatos potissimum procedere oportere arbitrantur: Sed ante τὴν ἐκφορὰν, h. e. exequias collocati fuerunt mortui, quam Gr. πρόθεσιν vocarunt; & ad hanc invitatum hic δὲ ἀναίδηλον intelligit (opinor) Theophr. siquidem rogatur adesse statim postquam τετελεύτηκέν τις τῷ φίλῳ. Solebant enim mortuos ante exequias collocare ad domus vestibulum, ibique aliquot dies spectandos proponere: Platonis legibus sancita est τελευταία πρὸς τὸ μνημεῖον ἐκφορὰ, non nisi trihui spatium esset inter colloc. & sepulturam, De leg. l. 12. p. 993. τὰς δὲ προθέσεις μακρότερον χρόνον ἔτι. (ubi elocationes vertit Interpres, cum collocaciones vel expositiones debuisset; elocationes sunt ἐκφορὰ ad sepulchrum:) Cujus cæremonix hanc causam assignat J. Pollux l. 8. ut viz. cerneretur mortuus, ecqua vis ei illata, an sicca & pura morte, an violenta, obiisset, ἢ αἰ προθέσεις διὰ τὸτο ἐγίνοντο, ὥς ὁρᾷτο ὁ νεκρὸς, μὴ π βιαίως πέπονθε. Hoc erat προθέσει δὲ νεκρόν. Euripides in Alcest.

Οἱ γερουσκήσουσι καὶ θανόντα σὲ Περισελῶσι καὶ προθήσουσι νεκρόν,

Qui in senectute alent, mortuumque te component, ἔθ' collocabunt. Lucian. de luctu, μετὰ ταῦτα δὲ λέσαντες αὐτὸς καὶ μύρω τοῖς κακίστῳ χεῖρας αὐτὸς τὸ σῶμα, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἀνθεσι, προθέντι. Quin & nostris legibus (ni fallor) cautum est, ut aliquot saltem horæ, (12 opinor) intercedant inter πρόθεσιν & ἐκφορὰν, ut certo constet δὲ προθέντα plane & plene mortuum esse, priusquam humo mandetur.

Σκυθεροπία] Vultu ad mæstitiam composito: σκυθεροπία est συνάξω, mæsto vultu esse, mæroris nebula obductum vultum habere, demissis oculis & subductis superciliis esse. Præclarum illud est Isocratis præceptum ad Demosthenem, Ἐπιζῆσθαι σκυθρόν, ἢ μὴ σκυθερόν, ἀλλὰ σύντηκον,

Assues-

Assuescas esse vultu non tristi & tetrico, sed gravi & composito. Is enim proprie σκυθεσπός, qui & tristi & turbido vultu est, a σκυθός, idem quod σκυθεσπός, στυγός, tristis, tetricus, severus. Hesychius, Σκυθεός, στυγός τὰς ὁψείας, χαλεπός, ὠμός, σκυθεσπός & rursus, Σκυθεσίς, σκυθεσπάς. Quoniam vero ea vox σκυθός vix aut ne vix in usu est; nec enim usquam alibi occurrit (quantum memini) nisi apud Hesychium; idcirco alias hujus vocis origines non inscitas, nec illepidas, pro suo more nobis propinat Etymol. Σκυθεσπάσαι (inquit) πλεονασμός ἐστι τῷ ρ, σκυθωπάσαι γὰρ ὅτι παρὰ τὸ Σκυθικὸς ἔχειν ὠπάει, quasi σκυθωπ. sit proprie, Scythicos h. e. fævos & torvos & tetricos oculos habere: certe Σκυθιστὶ πίνειν proverbio celebratur, at non Σκυθιστὶ βλέπειν ἢ σκυθεσπός, παρὰ τὸ σκύζω τὸ ὀργίζομαι, καὶ ὁψ. ὠπός. σκύζομαι quidem & σκυδμαίνω est irascor, vel potius iram vultu ostendere, torvo & irato vultu esse; utrumque apud Homerum. Hesychius etiam σκυδμαίνειν exponit σκυθεσπάειν, h. e. tetrico & tristi vultu esse: tertiam denique Etymol. affert idem Grammaticus παρὰ τὸ χύτρεα olla καὶ ὁψ. quasi χυθεσπός, & pleonasmō τῷ σ & mutando χ in κ σκυθρ. τετίσιν, ὁ ἀφανὲς πρόσωπον κακὴν μὲν ὄψιν h. e. obscuram faciem habens, & nubilam, & atram instar ollæ: κύθεα Ion. pro χύτρεα, ut κιδῶν pro χιδῶν, sede aspirationis mutata. Atque hinc forte ἀφανίζειν τὸ πρόσωπον in N. F. Matth. 6. 16. ubi etiam habemus hoc vocabulum σκυθεσπός eodem in loco, μὴ γίνεσθαι, ὥστε οἱ ὑποκρυβῶντες, σκυθεσπαί. (Vulg. ne estote tristes; & id saltem melius quam Beza, qui tetrico vultu, nam σκυθεσπότης mœstitiā potius quam torvitatem vultus significat. Gloss. Σκυθρ. mœstus, tristis, & σκυθεσπέτης mœstitia, tristitia. Σκυθρ. tristes, mœstos) ἀφανίζεσθαι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν. σκυθεσπός igitur sunt qui ἀφανίζεσθαι τὰ πρόσωπα est enim σκυθρ. (inquit Etym.) ὁ ἀφανὲς πρόσωπον κακὴν μὲν ὄψιν, quasi κυθεσπός, a χύτρεα olla. Atque hoc mihi in mentem revocat proverbialē locutionem illam in V. F. Joel. 2. 6. *Omnes facies contrahent nigrorem.* In Heb. est, כָּבֵד כָּל פְּנֵי לְחֹל וְלִנְדָּב colligent ollam, i. e. fuliginem, nigrorem ollarem: Vulg. *Omnes vultus redigentur in ollam*: Chald. *Omnes vultus operientur fuligine nigri quasi olla.* Septuaginta Interpr. πᾶν πρόσωπον ὡς πρόσηχυμα χύτρεας h. e. πάντες σκυθεσποὶ ἵσονται. oppleti scilicet & obducti mœstitia. ut enim letitia vultus sit serenus & splendidus, ita mœrore & tristitia offuscatur & obnubilatur, inquit Hieronymus.

Ἀγαθὴ τύχη] *Bonis avibus.* Inepte prorsus & insulse, ubi de morte amici nuntium accessit: Contrarium enim oportuit; ὡς αἰχθομαι, ὡς μήποτ' ὠφελε,

Ὡμοι ἐγὼ δύστηνός, ἐπεὶ φίλον ὦλεσ' ἐπαίρου, vel tale quid χετλιεστικόν καὶ ὀλοφυρτικόν, quale occini solet in morte amici. At ἀναιδὴτος poster formulam usurpat in re tristi & acerba, quæ non nisi in re læta & fausta adhiberi solet; ἀγαθὴ τύχη, *Bene vertat, Bene eveniat, Quod felix faustumque sit.* Ea formula utebantur Rom. bonæ scævæ gratia, cum publicum aliquod negotium aggredierentur; vel cum bene aliqui vovebant, ominabantur, & felicem precabantur successum, puta Magistratum ineunti, aut provinciam aut expeditionem aliquam suscipienti. Græci hoc brevi & rotunde, ἀγαθὴ τύχη, dicebant; pro quo Herodotus ἀπὸ θυχῆσι χρησέσθαι *bonis avibus*; Demosthen. ταῦτα

ποιεῖτε ἀγαθὴ τύχη. Plato Sympos. ἀλλ' ἀγαθὴ τύχη καταρχήτω Φαίδρος, *quod felix faustumque sit, incipiat Phædrus.* Et alibi, "Αλλ', ὡς κείτων, τύχη ἀγαθὴ· εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω. Atqui, ὁ Crito, bene eveniat; si ita diis visum est, ita esto.

Ἀπολαμβάνων ἀργύριον ὀφειλόμενον, μάρτυρας παραλαμβάνει] Alius hic character stupidi est, quod recipiens debitum testes adhibeat; & merus certe hic stupor est. Adhibentur enim testes cum pecunia creditur, non cum recipitur. Sane qui debitas pecunias solvebant, ut ostenderent se bonæ esse fidei, & alios invitarent hoc facto ad sibi credendum, testes advocabant, cum creditum redderent; & quidem plures, quam cum mutuum acciperent. Demosth. contra Phorm. ἔστι δὲ πᾶν πάντες, ὅτι δανείζονται μὲν μὲν ὀλίγων μάρτυρας, ὅταν δὲ ἀποδιδῶσι πολλὰς παρέσταν] μάρτυρας, ἵνα ὁπείκῃς δοκῶσιν ἐν) τοῖς τὰ συμβόλαια, *Homines cum debitum reddunt, multos testes assumunt, ut ostendant se esse bona nomina, & in contractibus bona fide agere:* tum ut ne creditor aliquando inficiari possit se accepisse. At ille qui creditum recipit a debitore, cui bono testes advocet, quibus ipsi nihil omnino opus? merito itaque hoc a Theophr. inter stuporis notas recensetur. Nec satis intelligo quid velit Vir doctissimus in hunc locum, ubi ait hunc ἀναίειτον imitari stulte eorum morem, qui cum pecunias solvunt, multos bonæ suæ fidei testes adducunt: nec enim solummodo eorum morem imitatur, nec tantum simile, sed omnino idem facit; multos scilicet testes advocat.

Ὅτι σίκυς ἐκ ἡρόρας] *Puerum objurgat, vigente hyeme, quod cucumeres non emerit:* cum intempestivi sint hi fructus brumali tempore, nec nisi æstate vel autumnno parabiles sint. Hinc Σίκυοι ἐν χειμῶνι, *Cucumeres in hyeme, παροιμιῶδες* dicere licet de re absurda & intempestiva. Sed & proverbium ab hoc fructu desumptum reperio apud Athen. lib. 3. ex vetere poeta, Τὸν σίκυον τρώγεσθαι γυναι τὰν χλαμύδα ὕφαινε, *Cucumere vescens, mulier chlamydem texe;* cujus parcemix hunc sensum assignat Chiliastes, Ne sedentariæ operæ, h. e. textrinae, tuique muneris obliviscere mulier, cum pepones ciborum delicias mandis. Sumit enim σίκυον in carmine illo proverb. pro cucumere pepone, quem Aristoteles alicubi σίκυον πέπωνα vocat, & Galen. conjunctim σίκυον πέπωνα vulgo (ni fallor) *a melon*, aut *muskmelon*: alioqui certe nescio an cucumeres adeo in deliciis sint, vel etiam olim fuerint. Sed hæc dipnosophistis relinquimus, τοῖς περὶ ταῦτα δεινοῖς. Mens igitur illius adagii & sententia hæc est, *Et si ὁ mulier delicate & opipare vescaris, nihilominus textrina tua operam dare memineris.* Quod profecto quale sit non intelligo; putavi ergo aliquando hunc sensum esse, *Tu, ὁ mulier, quæ cibo vili & parabili per inopiam vesci cogeris, fac pensum tuum, & textrinam urgeas, ut sic manibus victum quæras:* juxta illud Patris poetarum,

---Ὡς τε πέλαγ' αὖ γυνὴ χερνῆπεσ' ἀλκήϊς.

Ἡ πεσθεμὸν ἔχουσα καὶ εἰρίον ἀμφοῖς ἀνέλκει

Ἰσταί' ἵνα παῖσιν ἀεικέα μισθὸν ἄρῃ.]

ut sibi suisque liberis vilem mercedem, vilem cibum (qualis est cucu-

mis) *promereatur*: sed alia certe, eaque longe elegantior, istius proverbii sententia est, quæ ad hunc locum Theophrasti illustrandum conducatur. Inter rusticos enim jactatum fuisse id adagium videtur, eoque monebant instare jam hyemem, siquidem non nisi vergente anno, & præcipitante æstate, cucumeres edules & maturi sunt. Hoc igitur dicto admonebantur mulieres, quarum opera vestes olim confectæ, ut cum erit maturus ὁ σίκυθος, de hyeme instante cogitarent, & parandis familiæ hybernis vestibus; cujusmodi est læna, Gr. χλαῖνα, quæ hyemale indumentum, quasi χλίεινα, a χλιαίνω, calefacio, quod ab hyberno frigore defendat. Ita sapiens illa fœmina in Proverbiis Salom. 31. 21. *Non timet familiæ suæ a nive, nam tota familiā ipsius vestitur pānulis duplicibus*, adeoque adversus hyemem probe armata incedit. Cucumeres, & pepones, & ejusmodi, non nisi affecta æstate esui usuique sunt. Cum ergo edis cucumerem, para te contra hyemem, densas & villosas vestes compara, h. e. Τὸν σίκυθον- ἔσθ, cui affine illud apud Suidam, Βαίτη ἧ καὶν θέρῃ, καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθὴν, Bata, h. e. vestis crassa & coriacea, ἔσθ in æstate, ἔσθ in hyeme bona est: nec abludit illud Hesiodi,

Οὐκ αἰεὶ θέρῃ ἐσθῆται, ποιεῖται καλὰς.

Namque æstas non semper erit, componite nidos;

quo admonemur, in æstate, præsertim inclinante, parare adversus hyemem, in pace adversus bellum, in tranquillo cœlo adversus tempestatem nos armare. Demophilus Similit. Pythag. Ὡς περ οἱ ἐν ὀυδίσσῃ πλέοντες, καὶ τὰ πρὸς τὴν χειμῶνα ἔχουσιν ἑτοιμαῖ ἕως οἱ ἐν ὀυτυχίαις φρονεῖντες, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀτυχίαν ἑτοιμάζουσιν βοηθήματα. Σίκυθος jam maturus, ergo signum est vergentis ætatis, sed non præsentis hyemis: ut stolide prorsus & insulse, & pro cerebro suo, fecerit ὁ ἀναίδητος, qui brumali sydere cucumeres requisierit. Σίκυθος unum ex iis vocabulis, quæ ex δύο ταυτοσήμων λέξεων componuntur, ex duobus vocibus synonymis: qualia sunt γήπεδον & δάπεδον, ex γῆ & πέδον· ὀρεθύνω concito; ex ὄρεθ & δύω θυώω· στραφεδινεῖν ex στρέφω & δινεῖν· ex ἔρα & γῆ, ἔργον, proprie γαστήρ· ex γαστῆρ & γινώσκω, κατὰ γινώσκω, ω in n· ex πρᾶθω & δυμνήσκω, πρᾶν· a θέρω, θέρω, & βόη, θόρυβος· a ῥένω & κτείνω, φονοκλονεῖν· ex ἰκίω & δύω, ἰχθύς, est enim animal ζῴοντικόν & ὀρμητικόν· ex σείω i. e. ὀρμᾶν & κίω, σικῆ, quia cito crescit hic fructus, & ex iisdem (inquit Eustathius) ὁ σίκυθος per metathesin, quasi σῆκυθος, quia planta est ὀρμητικὴ, & late se diffundit, & folia spargit in cucumerario. Ideo autem in hoc nomine fit transpositio vocalium: & υ, & σίκυθος potius scribitur quam σῆκυθος, ne videlicet affinitatem aliquam videretur habere cum σῆκυον, ficus. Eustathius ad Odyss. p, ὥς περ ἡ σικῆ παρὰ τὸ σείω καὶ κίω, ὅπερ ὅσιν ὀρμᾶν· ἔγωγε κατὰ τὰς παλαιὰς ὁ σίκυθος, ἐγχεῖται γὰρ καὶ ἐπὶ αὐτῇ τὸ υ εἰς ι διὰ τὸ ἀσυνέμπτωτον ἵνα μὴ καὶ τὸ σῆκυον σῆκε ἐμφαίνεται π.

Τροχάζειν] *Currere*, a τροχός *cursus*, nam τροχός est *rota*. Pueros cursu diligenter exercebant veteres, Gr. imprimis, h. e. τροχῶ seu δρόμῳ. Unde Gr. *tróchum* vocat Horat. loco illo notissimo; seu Gr. *jubeas trocho*, seu *maius vetita legibus alea*; ubi nonnulli intelligunt per trochum τροχόν, & βίμβλα, h. e. *turbinem*, lusorium illud instru-

mentum, quod pueri flagello circumagunt, cujus ludi meminerunt Virgilius & Callim. *epigram.* x. Alii, & ni fallor rectius, per trochum eo in loco rotam potius; & certe pueri in Gr. rota se exercere solebant, atque hoc proprie est τροχός, *rota*; & difficile (opinor) fuerit exemplum afferre in quo Gr. vox τροχός ponitur pro *turbine luforio*, seu buxo illo versatili, quod pueruli scutica circungyrare solent: *trochus* igitur in illo loco Horatii est *rota*, ut & in illo altero; *Indoctusque pila, discive, trochive quiescit*. Pueros in Gr. rota exercuisse certum est, & parum abest quin existimem, id genus exercitii Theophrasto per τροχίζειν designatum hoc in loco, rotam scilicet scutica circumagere: nisi quod a τροχός *rota* non dicatur τροχίζειν, sed τροχίζειν. Τροχίζειν est *currere*, a τροχός *cursus*; τροχίζειν *rota* torquere, a τροχός *rota*: nam (ut hoc obiter adjiciam) triplicem usum rotæ observavi apud Antiquos (præter communem illum qui in curribus & plaustris obtinuit, atque etiamnum obtinet) ad ludum seu exercitium, ad torturam, & ad trituram: & sic rota erat, vel luforia, vel tortoria, vel trituratoria. De rota quæ erat genus tormenti, ὄργανον βασανιστικόν, frequens mentio apud auctores, tam profanos, quam Ecclesiasticos; apud hos de suppliciis & tormentis martyrum, apud illos de pœnis malefactorum. At de rota pro instrumento trituran- di non legimus (quantum memini) nisi tantum in sacra pagina, *Isaia* 28. 27. & *Prov.* 20. 26. *Dissipat improbos Rex sapiens, dum convertit super eos rotam*; ubi tamen controversum esse video inter interpretes, an rota trituratoria, per metaphoram, an potius tortoria, sine meta- phora, intelligenda sit. Septuagint. ὁπώραν αὐτοῖς τροχόν. Res interim eodem recidit, & inter omnes convenit, de sensu loci, viz. *Rex sapiens perdit impios & extremo eos supplicio afficit*. Sed nolo hanc rotam diutius volvere, neque versare. Τροχίζω pro βασανίζω, h. e. pro *rota* torqueri dixit Philos. 8. *Eth. Nicom.* c. 13. Οἱ δὲ τροχίζονται, καὶ δυστυχίας μεγάλης περιπίπτουσι, οὐδ' αἶμονα φάσκοντες εἶναι, ἢ ἀγῶνας, ἢ ἀκόντες, ἢ ἀκόντες, ἢ ἀκόντες, ἢ ἀκόντες. Illi vero qui etiam eum qui in rota cruciatur, &c. Stoicos viz. intelligit, quorum hoc peculiare dogma erat, sapientem vel in tormentis beatum esse.

Τροχίζω est *curre*, idem quod τρέχω Xenoph. *Hellen.* 7. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ταχέως ἤγοντο, ἐπειτα δὲ ἐτροχίζον. Et K. Π. καὶ ὁ δὲ τροχίζων ἤγοντο. Sic in *Epigram.* illo audacis hyperboles in pigrum quendam, qui cum aliquando in somnis cucurrisset, noluit amplius dormire, ne forte iterum curreret, *Antholog.* l. 2. Tit. εἰς ὀκνηρὸς.

Τῆς νυκτὸς τροχίστας ἐν ὕπνῳ ποτὲ Μάρκῳ ὁ ἄρτος
Οὐκ ἐτ' ἐκοιμήθη, μὴ πάλι πε τροχίσση.

*Cum semel in somnis Marcus piger ille cucurrit,
Ne rursus currat, dormire haud amplius audet:*

nec minus prodigiosæ audaciæ & illud est quod ibi præcedit, quod & ob affinitatem huc apponere non gravabor,

Εἰς φυλακὴν βληθεὶς ποτὲ Μάρκῳ ὁ ἄρτος ἐκόντα,
Ὀκνῶν ἐξελθεῖν, ἀμολόγησε φόνον,

quod sic quomodocunque verti,

*Carcere conclusus Marcus piger ille, fatetur
Eadem sponte sua; quippe illum exire pigebat.*

Pro τροχάζειν in carmine dicitur potius τροχάω atque ita Homerus,
Odyss. O.

Παῖδα γὰρ ἀνδρὲς ἐῖν' ἐν μεγάροισι ἀπτάλλω,
Κερδαλέον δὴ τοῖον ἄμα τροχέωντα δύραζε,

puerum currentem foras, h. e. puerulum qui jam per se & suo Marte incedere, & ambulare, & currere possit: quanquam & conjunctim ibi legatur ἄμα τροχέωντα jam alioqui extra compositionem Homero magis poeticum est τροχάω, cum ω.

Οἱ δ' εὖ μὲν τρώων, εὖ ἢ πλείστοντο πόδεσσιν,

de equis gressum glomerantibus. A τρέχω τροχέε, τροχάω, & inde τροχάω. Notetur ergo hæc reg. Multa verba circumflexa secundæ conjug. formata a verbal. præter. med. habentibus ο in penult. faciunt ex se alia verba ποιητικώτερον, per ω, ut a σρέφω, ἔστροφαι, σρέφθαι, στροφάω, στροφάω a νέμω, νένομαι, νόμθαι, νομάω, νομάω, (Νόμισαν δ' ἄρα παῖσιν ὄρε.) a πέλω, πέπολα, πόλθαι, πολέω, πολέομαι, πολέω, & πολλῶμαι a τρίπω, τέτρεπα, τρώπθαι, τροπαίω, τροπαίω a πέτω, πέτομαι, volo, πέπολα, πόλος (uti dicitur αἶθουα ποτὴ, mergus volatilis, apud poet.) ποταίομαι & ποταίομαι (λίδοι ποτῶντο θαμναίαι). Sic ergo a τρέχω, τέτροχα, τρώχθαι, τροχάω, & τροχάω. — μώνυχες ἵπποι Ῥίμφοι μέλα τροχῶσι — pro quo insoluta oratione est τροχάζω, uti hoc in loco.

Εἰς κόπας ἐμβάλλειν] Putavi aliquando legend. εἰς σκοπὰς βάλλειν, & hoc non male congruit cum eo quod præcessit: ut tertium hoc sit exercitii genus, ad quod ἀναίδνηθαι iste filios suos hortatur, imo cogit, atque compellit, εἰς σκοπὰς βάλλειν nam & sagittaria olim se exercuisse juvenes, constat ex Homero aliisque. Sed quum refragantur exemplaria, non ausim contra codicum fidem atque auctoritatem quicquam mutare, præsertim cum ex recepta lectione sensus non incommodus crui possit. Quanti enim stuporis, quantæ stoliditatis hoc est, filios nimis recreationibus εἰς κόπας ἐμβάλλειν, cogere viz. eos, ludia, & cursu, aliisque id genus exercitiis uti, usque ad lassitudinem & defatigationem! Docet nos experientia, quam froni & proclives sint adolescentes ad σωματικὰς has γυμνασίας, ut non opus sit eos huc invitare, nedum ἀναγκάζειν, quod hic facit ἀναίδνηθαι. Plane equum in planitiem, qui puerum in hanc palæstram;

Τί με στυγερῶντα καὶ αὐτὸς ὀτρύνει;

ac si non sponte fatis insaniant.

Parce, precor, stimulis, & fortius utere loris.

Qui licitis & honestis recreationibus in totum abstinent, præsertim qui exercitia corporis nimis quam par est diffugiunt atque averfantur, in lubrica & tenera hac & juvenili ætate, haud facile sane reperiuntur. Οἷοι νυνὲς βεβητοὶ εἰσι, qui vitæ solatiis & voluptatibus sibi penitus interdiciunt (quales, sensu Aristot. ἀναίδνητοι sunt) & πᾶν γένος, ut inquit ille. Ἀναίδνησις igitur hujus hominis (h. e. stupor atque insulfitas) in duobus cernitur; in eo quod ἀναγκάζει, cogit atque compellit.

puerulos suos lucta, & cursu, aliisque ludis se exercere, quod certe nihil opus, cum ipsi (ut in ea ætate fit) ad hujusmodi exercitia satis superque proclives sint; deinde quod *εἰς κόπας ἐμβάλλειν*, modum eos excedere hac in re facit, iisque fatigationem & lassitudinem creat, quod certe minime fieri debet: qui usque ad lassitudinem se exercent, & ludo se fatigant, pervertunt naturas rerum, dum ex melle fel faciunt, & (ut nos vulgo loquimur) ex voluptate molestiam creant. Ideo *ad ruborem, non ad sudorem*, aiunt medici. *Σωματικὴ γυμνασία parum prodest*, inquit Apostolus; imo multum nocet, si vel immoderata, vel intempestiva: Exhaustit vires, consumit spiritus, obtundit ingenium, animum enervat, & debilitat membra. Corpus hoc modo terere, quam inimicum sit sanitati corporis, docebunt nos medicorum filii, & tempus hoc modo terere, quam noxium sit saluti animæ, docebunt nos Ecclesiæ patres, Theologi. Sed profecto Theophrastus, quanquam ejus nomen Theologum sonat, non tam altum sapuit, sed corporis tantum sanitatem respexit; cui quam infensa sit fatigatio, & lassitudo membrorum, ex nimia exercitatione proveniens, docuit eum præceptor Aristoteles, cujus hæc verba sunt, de aurea mediocritate, 2. *Ethic.* 2. *τὰ τε γὰρ ὑπερβάλλοντα γυμνάσια, καὶ τὰ ἐλλείποντα, φθείρει τὴν ἰσχυρῆ--- τὰ δὲ σύμμετρα καὶ ποιεῖ καὶ αὖξιν καὶ σωζει.* Juvenibus (præsertim Literarum studiosis) lassitudines corporis, ex nimia exercitatione contractas, maxime inimicas esse testatur gravissimus auctor Plut. aureo illo libello *π. π. α.* *Ῥῆσι, καὶ κόποι, μαθήματα πολέμοιο.* Denique Clem. Alex. (quem huc etiam advocat Casaub.) *ὡς πόνησι σιτίαν ἡγῆσθαι δεῖσιν, ἔτι καὶ ὑπὲρ τὸ μέτρον ποιεῖν καὶ κακίστην, καὶ νοσοποιόν. Κόπος* non est simpliciter *Labor* sed *Lassitudo, molestia, fatigatio ex labore*, *α κόποιμα, tundur, vexor, laboribus & molestiis premor*: unde *κοπιᾶν laborare ad defatigationem usque*, atque ita in N. F. *κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ*, & alibi. Notetur hic syntaxis *εἰς κόπας ἐμβάλλειν*, in lassitudinem conjicere. Multiplex usus hujus verbi *ἐμβάλλειν*, sed in hac syntaxi semper malum sonat, viz. cum transitive sumitur sequente hac præpos. *εἰς* (dico transitive, nam alioqui *ἐμβάλλειν* etiam intransitive, ut & *εἰσβάλλειν*, sine accusat. sequ. ut cum hostes dicunt *ἐμβάλλειν* & *ἐμβάλλειν εἰς τὴν θάλασσαν*, h. e. *irrumperere, invadere; influere, exonerare.*) Sed cum transit in accusat. personæ, sequente etiam alio acusat. rei cum præpos. *εἰς*, semper in deteriore partem sumitur, & est *conjicere aliquem*, in morbum puta, aut periculum, aut infortunium, aut passionem, aut ejusmodi; ut *ἐμβάλλειν πρὸς εἰς θανάτου, εἰς ὑπεροψίαν, εἰς ἀτυχίαν, εἰς νόσον, εἰς κίνδυνον, εἰς κακόν* uti hic *εἰς κόπας*, in lassitudinē. Demosth. *Ἀνόητον εἰς πρὸς πῶν κακὸν ἑαυτὸν ἐμβαλεῖν.* Theon Soph. *τὰς Τεφῶας εἰς ἀθυρίαν ἐμβαλεῖν.* Sed parco exemplis, quia passim occurrunt.

Φακῶς ἔψων] *Lentem coquens.* Ὁ φακός, & ἡ φακῆ, *lens lentis*, vulgo *lentils*; nonnulli sic distinguunt, ut φακός significet *lentem crudam*, φακῆ *coctam*. Schol. Aristoph. *Φακός ὅστις ὁ ἀνέψλητος φακῆ δὲ ἡ ἔψωμένη* nescio tamen an hoc discrimen observetur apud auctores. Est quidem hoc leguminis genus satis vile & parabile, & non nisi ab infimæ fortis hominibus

hominibus in cibum sumi solebat: ut ergo φακὸν κόπτειν, *Lentem scindere*, proverb. est apud Gr. *de inani opera*, ὅτι τῷ ἀννηύτων (inquit Suid.) quia tam minutum hoc legumen est, ut vix secari possit; ita φακῶν ἔψειν, *lentem coquere*, videtur etiam per adagionis formam dici posse, de vili, & tenui, & parco, & parabili cibo. Quem in sensum prius etiam proverbium accommodari trahique poterit. Cur de homine sordido, & avaro, & perparco non perinde dicatur φακὸν κόπτειν, ac κυμινοπέρις, quamvis istum usum hujus proverbii nobis non indulgeant Gr. parœmiographi, tamen non video. Quibus lautior mensa & fortuna erat, lentem, utpote vile leguminis genus, fastidiebant; atque hinc factum proverbium de iis qui ex inopia in rem bonam emerferunt, & ex pauperibus divites facti fuerunt, Ἐπειτὰ πλατῶν ἐκέθ' ἠδέσται φακῇ, *Deinde dives factus non jam amplius lente delectatur*.

Jam dives factus vulgaria fercula temnit;

περὶ τῆς ἐπὶ πένις ἀπαντὰ κατήδιεν, *verum antehac quidvis præ paupertate comedit*, uti sequitur apud Aristoph. qui auctor illius proverbii. Ὁ ἀδενῶν ἐδίει λάχανα (inquit Apostolus) etiam & ὁ περιόμυθος præ rerum tenuitate contentus est oleribus, nec fastidit φακῶν ἔψειν. Et certe solent auctores tum Gr. tum Lat. cum victum tenuem, minimeque sumptuosum, significare volunt, oleris nomen usurpare.

Nec modica prandere times olus omne patella.

Horatius, *Si pranderet olus patienter, regibus uti Noblet Aristippus;* cui vicissim ille, *si sciret regibus uti, Non pranderet olus, qui me notat;* h. e. non tam vili tenuique victu uteretur, scilicet Diogenes. Sed nolo jam de vili hoc legumine plura accumulare, ne quis illud etiam mihi occinat, *Mira de lente*, δεῖνὰ παρὰ φακῆς, quod apud Gr. proverbio jactari solet, quoties quis de re parva magna & multa dicit: auctor Erasmus, ex Rodolpho Agricola.

Δις ἄλας ἐμβάλλαν ἄβροτον ποιῆσαι] Mirum certe cuiquam videatur, homuncionem istum stupidum adeo, & insulsum, & insipidum, hac parte peccare viz. excessu & abundantia salis, cujus ne mica quidem sit in tanto corpore, & nihil dat, quod non habet. Sed ut animus ejus est in patinis, ita sal ejus & ingenium omne est in olla:

Quam stultus coquus iste sales bis spargit in ollam;

Et tamen haud ipsi est unica mica salis.

Putavit viz. δις καὶ τρίς τὰ καλά, adeoque nunquam nimis, quod nunquam satis; nunquam ergo ἄλῃς τὴν ἄλός, quandoquidem illud θεῖον *divinum* est, ut vocat Hom. & ὁ ψῶν ὁ ψῶν, ut Plurarchus. *An comeditur jusculum absq; sale?* Jobi 6.6. Septuag. εἰ βροθήσεται ἄρτος ἀνεὺ ἄλός; pro ἄρτι leg. suspicor ἀνάρτυτον, h. e. *insulsum, insipidum, inconditum*, atque ita Symmachus juxta Hebr.

Κατὰ τὰς ἱερὰς πύλας] *Sacra porta*; ita enim loquuntur Lat. numero singul. quanquam Græci, saltem politiores Attici, numero multitudinis plerunque hanc vocem usurpant, idque ex Homeri imitatione, uti Vir magnus hic annotavit. Eustath. πληθυντικῶς τὰς πύλας, καὶ ἐν ἐκείνῳ ἐνικῶς ποικίλῃ γράφει τῷ παλαιῷ, παρὰσημειώμεναι, ὥς ἐ-

δέποτε πύλιν λέγει ὁ ποιητής, ἀλλὰ πύλας. Et certe nunquam occurrit hoc nomen apud Hom. in numero singulari, sed in plur. semper. Ἱερὰ πύλαι h. e. *porta sacra*, Athenis erat, qua ibatur Eleusinem ad Eleusinia, h. e. sacra Cereris celebranda: unde & *Sacra* appellata est. Sed profecto, & ut porta Ἱερὰ dicta, qua exhibant ad Eleusinia, ita via qua ducebant, Ἱερὰ ὁδός. Suidas & Harpocr. Ἱερὰ ὁδός, ἣν οἱ μύσται πορεύονται ἀπ' Ἀστυῖος ἐπ' Ἐλευσίναν. *Sacra porta* meminit Plut. in *vita Sylla*, de excidio Athenarū, Αὐτὸς ὁ Σύλλας τὸ μεταξὺ τῆς Πειραιῆος πύλης καὶ τῆς Ἱερᾶς κατασχέψας, καὶ σωρομαχίας. Sed profecto cadavera per *sacram portam* non efferri solebant: Illæ enim portæ, per quas mortui efferrebantur, Ἡρία πύλαι dictæ sunt, hoc est *porta sepulchrales*, ab Ἡρίων, h. e. τάρφῃ, *monumentum, sepulchrum*; unde κινήριον, κινητάριον. Omnino igitur hoc in loco Theophrasti pro Ἱερὰς πύλας legend. Ἡρίας. Auctor Etymol. Ἡρία πύλαι Ἀθηνῶσι διὰ τὸ τὰς νεκρὰς ἐκφέρειν καὶ ἐπὶ τὰ Ἡρία, ὅ ὅτι, τὰς τάρφας. *Sepulchrales porta Ath.* quia illic *cadavera efferrentur ad τὰ Ἡρία, sive sepulchra*. Nihil jam dicam de aliis portis urbis Athen. alii 10, alii 12, alii plures Athen. portas enumerarunt; erant Πύλαι κρομφαί, quarum meminit Hesychius, πύλαι Θεαίαι apud Thucyd. πύλαι ἱππῆιδες apud Plut. & πύλαι μαλιτίδης apud Pausan. & aliæ apud alios. Sed non aperienda est nunc hæc janua ad Archæologiam Atticam: tempus potius est, ut jam portam claudamus, & hoc caput Theophrasti, atque una etiam hunc Terminum.

Ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοντο] Inepte etiam hoc, & insulse; est enim abusus formulæ, ut supra in Ἀγαθῇ πύχῃ. Certe & hodie apud nos rusticorum hominum insulitas atque inscitia in eo non parum cernitur, quod proverbialia dicta & communes loquendi formulas aliorum rapere & torquere soleant, contra receptum usum & consuetudinem. Videtur hæc proverbialis fuisse locutio, quoties quis ἀγαθῶν ἀγαθίδας *rerum bonarum cumulum & copiam* exprimere voluit; ut si quis quæreret, quot alicubi essent minæ argenti, aut quot pondus auri, aut quot vini dolia, aut agri jugera, vel quot modii tritici? Resp. Ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοντο quam formulam ὁ ἀναίδυλος noster pro sua hebetudine de mortuorum numero stolide admodum & inepte usurpat; ac si quæreret, quot homines hac septimana mortem obierint in Metropoli, (nam & ibi numerus defunctorum hebdomatim initur, & in Catalogo recensetur, peste præsertim grassante,) respondeat aliquis, Ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοντο. *I would you and I had as many*: quod profecto risum moveret, nisi de re tristi & luctuosa sermo esset.

CAPUT XV.

Περὶ Αὐθαλείας.

Αὐθαλεία] Est vitium ἐν τῇ ὁμιλίᾳ, oppositum τῇ φιλίᾳ, comitati, facilitatiq; sermonis, tanquam medio; & τῇ ἀρεσκίᾳ, h. e. blanditiᾳ, tanquam alteri extremo: ἀρεσκία & αὐθαλεία, utrumque vitium in extremo est; ἀρεσκῶς qui omnibus placere studet, αὐθαλείᾳ nemini præterquam sibi, & cui nemo præterquam ipse; ut αὐθαλεία idem sit quod δυσκολία morositas, & αὐθαλείᾳ, δύσκολῶς, δύσεως, σκληρῶς, στυφνῶς, morosus, severus, contumax, acerbus, asper, durus, pervicax, ferox. Αὐθαλείαν certe vulgo verterem *surlines*; αὐθαλείᾳ proprie sibi placens, qui nemini placet, nec placere studet, præterquam sibi; ab αὐτὸς & ἑδῶ placeo, quam Etymologiam tradit Philos. in *Moral.* (citante Casaub.) τὸν μὲν ἔθηκεν ἀπὸ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ ὅτι γὰρ αὐθαλείᾳ, αὐθαλείᾳ τίς ὅστιν, ἀπὸ τοῦ αὐτὸς αὐτῷ ἀρέσκειν. Unum hoc est ex iis vitiis, quod ab Episcopo summovet Doctor Gentium, Tit. 1. 7. Δεῖ γὰρ τῷ ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεὸς οἰκονόμον, μὴ αὐθαλείᾳ, μὴ ὀργίλῳ, &c. Oportet Episcop. inculp. esse, tanquam Dei dispensatorem, non sibi pertinaciter placentem, uti optime Beza. Τῇ αὐθαλείᾳ plane contraria est comitas seu affabilitas. Vir comis & mitis & affabilis Gr. πραῆς, ἡπιῶς, ἀγανὸς, ὀπεικνὸς, ἐνὴς, --ὅς πᾶν ὁπίσσω μίλιχῶς εἶναι contra αὐθαλείᾳ, σκληρῶς, δύσκολῶς, asper, morosus, Nec visu facilis, nec dictu affabilis ulli, ut Virgil. de Cyclope; vel ut Homer. de suo Achille,

Οὐ γὰρ τε γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν, εἰδ' ἀγανόφρεον
quem ille omnium mortalium ἐκπαγλότατον & αὐθαλείστατον fingit. Insigne αὐθαλείας exemplum habemus in Nabale illo Carmel. quem tanquam vere φειρόνυμον notat Scriptura, & hoc insuper caractere eum insignit; eum scilicet tam asperum & morosum fuisse, ut quis eum alloqui non possit. Unde Gr. Interpr. ἀνδραπῶς κυρικὸς ἡλῆ, convenienter ad ejus naturam, licet non ad veritatem vocis, est enim nomen gentile, nec mores & ingenium, sed gentem & familiam designat.

Aeschylus *prom. vincto*, Οἶδ' ὅπ' τεχνῶς τε καὶ παρ' ἑαυτῷ τὸ δίκαιον ἔχον Ζεὺς. Π. ἰ. τὸ δ. ἰ. i. e. αὐθαλείᾳ. Schol. πάντα δικαίως εἰόμενῶς ποιεῖν, αὐτὸς ἑαυτῷ ἀρέσκων, h. e. αὐθαλείᾳ, αὐτάρεσκῶς.

Αὐθαλείᾳ proprie ὁ αὐτάρεσκῶς qui sibi placet, sibi plaudit, mihi plaudo Ipse domi; qui sibi Suffenus est, ut unusquisque a natura est. Plut. alicubi αὐθαλείᾳ & αὐθέκαστον simul conjunxit, tanquam synonyma. εἰ γὰρ αὐθαλείᾳ, εἰδ' ἐπαχθὴς ὁ χρηστὸς, εἰδ' αὐθέκαστος ὅστιν ὁ σώφρων ἀνὴρ cum tamen αὐθέκαστος in meliorem partem ponatur a Philos. 4. *Ethic.* utpote μίση inier ἀλαζόνες & εἰσέρονες, rigidus & severus veritatis assertor

sertor atque defensor, suum cuique tribuens, qui in neutram partem a veritatis norma deflectit; aliquando tamen, & quidem sæpius (ni fallor) in sequiorem sensu ἀνδράσθ' dicitur ὁ ἰδιογνώμων, ἰχυρογνώμων, adeoque ἀνδράδης, pertinax, contumax, propositi tenax. Ανδράσθ' igitur est μέση λέξις, modo in laude, modo in vitio; at ἀνδράδης semper in vitio ponitur, nec unquam bono in sensu usurpatur.

Metaphorice rebus inanimis tribuitur, κατὰ χάριν γλυκύτητιθ, & est ἰχυρὸς, στερρὸς firmus, durus; Æschylus (ubi supra) Ἀδαμαντίνῃ νύῳ σφλωὸς ἀνδράδῃ γνάθον Στέρναν διάμπαζ' πασάλευ' ἱρρομόρως. Adamantini cunei i. e. ferrei clavi ἀνδράδῃ γνάθον firmam, durum cuspidem Per totum pectus fortiter adige: ἀνδράδῃ γνάθον, τὸ ἀκρον τῆς σιδηρῆς ἥλας, inquit Scholiastes.

Porro ἀνδράδης in verbis & sermonibus præcipue consistit, adeoque Theophrastus vitium esse dicit ἐν ταῖς ὁμιλίαις, h. e. in congressibus & colloquiis: unde compos. ἀνδραδόσθ' apud Comicum in Ranis, ubi multis insignibus vocabulis, ac velut in hoc ipsum conquisitis & confictis, depingit hominem improbæ loquacitatis, ἀνθρώπον (inquit) ἀγροποιόν, ἀνδραδόσθ' ἔχοντ' ἀχάλινον, ἀκροτὲς, ἀπύλατον στόμα· ἀσφειλάλητον, κομποφακελορρήμονα· ubi ἀνδραδόσθ' vocat hominem contumacis & confidentis & præfracti oris, qui omnia magnis clamoribus asleverat, nec cuiquam concedit.

Ἀπλώειζ] Crudelitas, ferocitas, asperitas, σκληρότης & ἀπλῶς, σκληρὸς, ferus, atrox, crudelis: usitata vox, sed ratio & origo vocis non usque adeo nota, nec obvia. ἴως, & ἡὺς, & ἡὺς, & ἐπὶς, est mitis, bonus, hinc e contrario ἀπῆς, & interposito ν, ἀπῆνης immitis, ferus, crudelis, οἶνει ὁ ἀπὸ ἀγαθότητιθ ἄν, procul a bonitate, vel clementia, remotus; (Contrar. est περσῶς, ὁ περὶ τῇ ἀγαθότητι ἄν) vel ut alii, quasi ἀπὸ αἰνῆς, procul a laude, ὁ ἀποδεν τῷ αἰνέειθ, Etymol. (ut Busiris a poetâ dicitur illaudatus,

Aut illaudati nescit Busiridis aras;

illaudati i. e. ἀπλῶς, crudelis, qui procul ἀπὸ αἰνῆς) vel denique ἀπλῶς, quasi ὁ μὴ ἡνίκας εἰκων, τετεστ σκληρὸς, ἀπὸ μεταφορῆς τῆς ἵππων τῆς θυσιῶν, quasi effroenis, effroenatus, metaphora sumpta ab equis ferocientibus & indomitis. Nec obstat quod in compos. sit π pro φ, tenuis pro aspirata, ἀπλῶς pro ἀφλῶς, unde ἀφλωιάζω nam sæpe numero in compos. fit ἀνπρωχίη ψιλῶ εἰς δασύ, & δασίθ' εἰς ψιλόν, aspirata mutatur in tenuem, ἐθ' contra tenuis in aspiratam. Aspirata in tenuem, ut ἀπηλιώτης pro ἀφηλιώτης, ab ἡλιθ' & ἀντήλιοι, pro ἀντήλιοι sunt autem ἀντήλιοι, vel ἀντήλια, δέρματα περὶ τὰς ὀφθαλμοὺς τῆς ἵππων δέρματα & umbracula, quæ contra solis radios obijciunt qui in sole versantur, τὰ χάριν σκιᾶς περὶ βλεφάρων τοῖς ἡλιαζομένοις σκιᾶδια, Fans, Canopies; sic Λέκιππθ', per κ, pro χ. & ἀμπεχόνη, pallium, pro ἀμπεχ. ab ἀμφοῖ & ἔχω, & ἀμπεχω, pro ἀμφέχω sic pro ἀφλῶς, ab ἡνίκας froenium, ἀπλῶς. Contra tenuis in aspiratam, ut ἀσπεύδω, festino, σπεύδων, vehementer, acriter, festinanter; ab αὐτός & ἔντα arma αὐδεντες, pro αὐτέντης, i. e. αὐτέχειρ, ὁ ἑαυτὸν βιάων τοῖς ἔντεσι, qui seipsum armis conficit,

conficit, ἀντιφόνειν· ἔντα enim sunt ὅπλα arma: id enim proprie est ἀντιφόνειν, ὁ ἑαυτὸν κτενύων, Etymolog. imo αὐτὸς κτενύων, qui sua manu perimit sive alterum sive seipsum; & ita semper apud antiquos scriptores, quanquam apud recentiores longe alius hujus vocabuli usus obtinuit, viz. ut ἀντιφόνειν idem sit quod ὁ κτενύει, δεσπότης, qui est sui juris, ἀντιφόνειν, καὶ μὴ ἄλλῃ ἄλλ' ἑαυτὸν ὦν· & ἀντιφόνειν, potestas, auctoritas; & ἀντιφόνειν, auctoritatem usurpare, potestatem sibi sumere. in N. F.

Περίγματοί μοι μὴ παρέχε·] Ne sis mihi molestus: phrasis apud Gr. usitatissima, περίγματα παρέχειν, negotia præbere, h. e. molestiam creare; frequens etiam hæc loquendi formula, & qua passim utuntur homines δύσκολοι καὶ ἀνταίδεις, quoties quis eos compellat, quantumvis amice, & placide, & familiariter; solent enim ἀποσυφελίζειν, amoliri, & excutere χαλεποῖς, κρατεροῖς, ἀταρτηροῖς ἱππέσσι, noli mihi molestiam creare, ne faceffas mihi negotium. Hujusmodi hominem arrogantem, & insanientem, minimeque affabilem, Græci eleganter vocant ἀπεροσθήροον, δυσπεροσθήροον, & δυσέντευκτον. Cæterum tam solemnis hæc est Gr. formula, & tam frequens in ore fastuosorum hominum atque arrogantium, ut etiam Lat. poeta ipsa hæc Gr. vocabula retinuerit, ad similem ἀνταίδειαν insolentis cujusdam servi exprimendam; in comed. Plauti Casina, Ol. Fætet tuus mihi sermo. Stal. quæ res? etiamne astas? Ol. Enimvero, περίγματοί μοι παρέχεις.

Περοσφορεύθεις μὴ ἀντιπεροσειπῆν] Sæpe salutatus, nunquam prior ipse salutas, immo nunquam resalutas; Sic erit æternum, Pontiliane, vale. Insignis hic character est τῷ ἀνταίδει, fastidire alloquentem, nec responso dignari. Notum illud Philos. 8. Ethic. Πολλὰς δὲ φιλίας ἀπεροσθήροει διαλύσει.

Τί διερίσκει] Quid invenit? dammandum scilicet in sua merce; ita sensum supplet Lat. Interp. ut sit elliptica locutio: sed duriuscula certe hæc phrasis videtur, ut τί διερίσκει dicatur pro τί διερίσκει μομφῆς ἄξιον, aut ejusmodi: neque hic sensus omnino tam elegans est, nec ad genium Theophrasti, nec ad ingenium & indolem insolentis istius & morosi hominis. Existimo igitur longe alium esse horum verborum sensum. Res aut merces dicuntur διερίσκειν πρὶν, eleganti locutione apud Gr. quæ pretio distrahuntur. e. g. Res aut merx aliqua, quæ tribus drachmis venditur, dicitur πρὶς δραχμὰς διερίσκειν. Aristoteles alicubi, ταύτης ἢ καλλίστη πρὸς χρυσίον διερίσκει πρὶν, hujus præstantissima contra aurum venit; contra aurum pretium invenit: Isæus Orat. quadam, Κίερον γὰρ ἔστιν ἐκέκμητο, ὃ ἄνδρες, ἀγρὸν μὲν Φλυῆσι, καὶ ταλάντα ῥαδίως ἄξιον· οἰκίας δ' ἐν ἄστει δύο· τῷ μὲν μίαν μισθὸν φορεῖσαν, παρὰ τὸ ἐν Λίμναις Διονύσιον, διχιλίας διερίσκει· τῷ δ' ἑτέραν, ἐν ἣ αὐτὸς ὤκει, τριῶν καὶ δεκά μνῶν· ubi οἰκία διχ. δρ. est domus, quæ duobus drachmarum millibus locatur; quæ bis mille drachmas domino affert pro locationis pretio; atque ita interp. non male, 2 millia afferens. Sic hic τί διερίσκει est quanti valeat, quid pretii mereat hæc res? Honesti venditoris est candide & aperte eloqui & profiteri

fiteri quanti sibi constet sua merx; debet ipse pretium dicere & statuere suis mercibus: non ab emptore quærere ac sciscitari, τί δεισας, aut quanti is dignum hoc vel illud existimet? captiosa enim fere & fraudulenta hæc quæstio est, vel etiam contumax & fastuosa. Ideoque superbus hic homo & contumax, ὁ αὐδαίδης, merces suas quanti vendat indicare dedignatus, emptorem αὐδαδῶς & insolenter interrogat, *quanti valeant, & quo pretio emi dignæ sint?* alioqui venditoris est quanti vendat merces suas prius indicare, quam emptor pretium faciat. Τί δεισας igitur ad verbum, *quid invenit?* h. e. quid pretium invenit? quo pretio digna est? quanti est? Eundem vel certe non absimilem huius verbi usum videor mihi observasse in lingua nostra vernacula. Ita enim loqui solemus de re quapiam, *it will find one bread, or find one books;* ex cuius scilicet valore ac pretio tantum conficere possumus, quantum ad emendos panes vel libros sufficiat. Hinc ὄρημα, pro *lucro*. Sed & ἄλφα aut ἀλφῆα, (verbum synon. τῷ δεισῶ) ni fallor, affinem huic notionem aliquando obtinet: ita enim exponitur illud poetæ *Iliad.* Φ.

-----ἐκατόμβοιον δέ τοι ἤλφον.

Verba sunt Lycaonis ad Achillem, qui ipsum antea captivum in Lemnum transmiserat, pretioque vendiderat:

καί μ' ἐπέχοντας, ἀνευδὲν ἄγων πατρός τε φίλων τε,
Λῆμον ἐς ἠγαδίῳ ἐκατόμβοιον δέ τοι ἤλφον,

centum boves tibi merni. h. e. centum boum pretium tibi inveni; h. e. centum boum pretio me vendidisti. Eustath. ad locum, ἤλφον, ὄρον, ἡγῶν ὡς ὄρημα π ἢ ἔρμαιον προσήγαγον ἔρμαιον γάρ π τῷς στρατιώταις τὸ ἐκ τοῦ αἰχμαλώτων κέρδος. Hesych. ἤλφον, ὄρε πμῶ & ἄλφον, ἢ πμῆ, ὦν ἢ ὄρεσις ubi Steph. optime legit & corrigit ὦν, pro ὦν ἢ ἄλφον, πμῆ, ὦν, ὄρεσις ubi tamen πμῆ non exp. *honor*, uti idem Steph. sed *pretium*. Sic *Odyss.* O. 451.

τόν κεν ἄγοιμι' ὅππῃ νηὶς, ὃ δ' ὑμῖν μωρίον ὦνον

ἄλφοι, ὅππῃ περάσσητε πρὸς ἀλλοθέρους ἀνθρώπους,

& alibi; — *hic vobis immensum pretium Inveniet, quocunque eum trajectum vendideritis.*

Τιμῶσι] τὸ θεῖον sc. vel τὰς θεάς. ἔφ. videtur autem aliquid deesse ad sensus integritatem. Sacri quidem scriptores προσκυβεῖν, vel σίβειν, ἀπλῶς pro *colere* aut *venerari Deum verum*; sic in N. F. verbo facile suppleto & intellecto ab iis, qui solum Deum adorandum norunt: at apud τὰς ἑξῶθεν, qui non tam salubrem habuerunt religionis gustum, nunquam reperimus πμῶν pro τ. τὸ θεῖον vel θεάς, nec προσκυβεῖν pro πρ. πρὸ θεῶ vel θεῶν. Mutilus igitur & defectivus omnino hic locus est, prout alii quam plures, proh dolor! in hoc aureo libello. Quid enim illud est quod sequitur in hac sententia, quod dicere solet ὁ αὐδαίδης, καὶ ἂν γένοιτο διδόμεθα etiam suspecta mihi hæc verba sunt: sensus enim profecto involutus & obscurus, si modo ullus erui possit. Quantum igitur divinatione & conjectura assequi valeo, dupliciter exp. licet

licet hunc locum. Vel ut dicat dona hæc & sacrificia diis oblata, quantumvis ampla & pretiosa, offerri spe mercedis, quia scilicet hi homines *πρώντες τὸ θεῖον καὶ πέμποντες δῶρα εἰς τὰς ἐρπίας*, munera magna quidem mittunt, sed mittunt in hamo.

Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti;

qui magna donaria Diis offerunt, majora ab iis vicissim accipere sperant; at qui hoc animo Deos colit, non amicus eorum est, sed inimicus: hæc quidem non *ἑσέβεια* est, sed *καπιλεία*, non religio, sed mercatura. Exprobat igitur iis ὁ αὐτιάδης, & sinistre accipit hanc *πολυτέλειαν* in cultu Deorum, ac si diceret, Videntur hi quidem cum tot donis suis & anathematis esse magnifici & liberales erga Deos, sed certe hæc omnia non sunt gratis data, sed quasi foenori; dantur enim *κομιδῆς χάριν*, ut majori cum fructu & foenore ad auctores redundant; *ἐπ' αὖ γένοιτο δίδόμῃα*, per Hypallagen, pro *ἐὰν δίδωται τὰ γένομῃα*, quæ hic tanta cum pompa & ostentatione fiunt in Deorum sacris, hæc dona non sunt gratis data. Alio modo exponi possunt hæc verba, ita ut particip. *διδόμῃα* non respiciat dona quæ Diis offeruntur, sed munera & beneficia quæ a Diis accipiuntur; & sensus erit, Cum tam pretiosus sit Deorum cultus, & tantis sumptibus fiant sacrificia, & tam magnifica donaria & anathemata Diis consecrentur, siqua in posterum Deorum munere suis cultoribus contingant beneficia, profecto ea non erunt gratis data, cum tam magno constent: atque hic sensus exprimi videtur a Lat. Interprete, nec dissentit Casaub. at certe verba hoc modo sonantia non tam αὐτιάδην & contumaciam, quam ἀθεΐαν & impietatem, sapere videntur. Sed qui morosi sunt erga homines, vix bene morati sunt erga Deum; juxta priorem sensum, ὁ αὐθ. deridet religionem hominum; juxta posteriorem, extenuat benignitatem Deorum; utrovis modo exponantur, non multum refert; & fortasse verba, prout se habent, neutrum facile admittunt: equidem mihi ipse vix satisfacio, nec in his interpretandis αὐτιάδης sum. Prudenter forte Lycurgus, qui cum interrogatus esset, Cur tam modicas & frugales victimas Diis offerendas institueret, Respondit, Ὅπως μηδέποτε πρώντες τὸ θεῖον διαλείπωμεν, Ne unquam exhaustis nimia sacrificiorum *πολυτελεία* facultatibus Deos colere desinamus.

Πέμπουσιν εἰς τὰς ἐρπίας.] Mittunt dona scilicet & sacrificia ad Deorum festa celebranda. Πομπὴ sacra processio, seu missio, unde missa i. e. πομπή vox enim Missa, ut & res ipsa, Romanorum est; ut omnino frustra sint, qui illius vocis originem aliunde quam ex Lat. fontibus haurire satagunt. Πομπὴ non solum est pompa theatralis aut triumphalis, aut solemne spectaculum, sed etiam pompa sacra & religiosa, viz. quæ in Deorum sacris & festis fieri solebat. Virgil. Æneid. V. 53. ubi de re sacra.

*Annua vota tamen, solemnesque ordine pompas,
Exequerer.*

Herodian. Lib. 1. ἀερομένη ἡμέρα μητρί Θεῶν πομπῶς τελεῖσι Ρωμαῖνι, *statuto die matri Deorum pompam Romani celebrant, i. e. sacra faciunt.*

Τὸ ἐμβάινειν] Ἐμβαίνειν vel ἐμβῶναι πνί, est, στερεῶς ἐρείδεν τὸ κειμήλιον
 πρὸς (Eustath.) pede aliquem jacentem premere, quasi super aliquem
 ambulare, vel incedere. Significatio a Lexicorum Scriptoribus parum
 animadversa, quæ Ἐμβαίνειν solum exponunt introeo, adeo, conscendo,
 & sic transit in accus. loci, mediante præpos. εἰς, ut ἐμβαίνειν εἰς τὴν
 αἴαντα, &c. sed aliquando etiam transit in dat. personæ, & est id
 quod diximus, alicui pede inniti, vel super aliquem pedem figere, vel
 etiam pedem alicujus meo pede premere; uti hic significare videtur.
 Cujus significationis auctor Homerus, sic enim loquitur non uno in
 loco,

----ὁ δὲ λαὸς ἐν σήδοι βαίνων.

Τὸ δ' ἐγὼ ἐμβαίνων, δόρυ χάλκεον ἔξ ὠτειλῆς
 Εἰρυσίμω.

hinc ἐμβῶς, δόρυ, calcens, quia scilicet pede terimus & premimus, vel
 in quo incedimus, & ambulamus.

Ἀπόλλυσι καὶ τὸ τοῦ ἀργύριον] Theocritus ---- Ἀπώλειτο καὶ ἔτῃ ὁ μιθὼς.
 Periisse sibi credunt sordidi & superbi donatores, quicquid amicis
 impenderint; cum contra (ut optime monet Martialis)

Extra fortunam est, quicquid donatur amicis:

Quas dederis, solas semper habebis opes.

quas dederis saltem hilari, & prompto, & lubenti animo, porrecta
 manu, & exporrecta fronte; ἰλαρὸν δότιμα ἀγαπᾷ ὁ θεὸς καὶ ὁ ἀνθρώπος.
 At qui ægre & reluctanti animo beneficium dat, ἀπέχει τὸν μιθὼν (ut
 ait Salvator) imo ἀπόλλυσι τὸν μιθὼν, mercedem habet, immo merce-
 dem amittit, perdit & donum & doni gratiam, ἀπόλλυσι καὶ τὸ τοῦ, καὶ
 τὸ τοῦ ἀργύριον idq; alio sensu quam intelligit αὐθαδέης iste, contumax,
 & superbus, & superciliosus largitor. Perit gratia beneficii, si secuta est
 dantem poenitentia; si miserum se dixit, quod dedisset; si cum daret,
 suspiravit, vultum obduxit; perdere se credidit, non donare. Idem
 de creditore dici potest, si ægre & invitò credit: quo animo eum
 esse oportuit (inquit Martialis) qui Lino, deploratæ fidei debitori,
 decoctori cuidam, mutuatus fuerit;

Dimidium donare Lino, quam credere totum,

Qui mavult, mavult perdere dimidium:

perdit enim creditor quicquid malo debitori credit; ἀπόλλυσι καὶ τὸ τοῦ
 τοῦ ἀργύριον. Sed & is etiam beneficium perdit, qui ægre vel super-
 be dat; imo is perdit, qui dum dat, dicit se perdere;

Is donum perdit, qui dans se perdere dicit.

Egregie magnus ille Moraliū Magister, Admonitio tedium facit, ex-
 probatio odium: nihil æque in beneficio dando vitandum est, quam su-
 perbia: quid opus arrogantia vultus? quid tumore verborum? ipsa res
 te extollit; detrahenda est manu jactatio. Non tantum ingratum, sed
 invisum est beneficium superbe datum, Seneca. Contra illud beneficium
 gratiss. censetur, quod minimo dantis damno & dispendio constat;
 ut præclare Plut. καὶ γὰρ μόνον ἐλευθέρηται ἡ ποιότης χεῖρος, ἀλλὰ καὶ τοῖς
 λαμβάνουσιν ἡδίων, ὅτι τὰς ἀρελευώτας καὶ μεγάλα βλάβειν νομίζουσιν.

Παραλαίωσις] Πταίω, & παραπταίω, est παρορκοπία, παρορκοπία, allido, impingo, puta in lapidem, &c. Πταίω minus est quam πταίω, & tamen ab eo derivatur. Notetur ergo hæc reg. Multa verba in αίω paragogicè fiunt a circumflexis: ut a ῥέω ῥαίω fluo, vel ῥέω ῥαίω, sit ῥαίω, violenter & cum impetu tundo, prosterno, profligo, unde ῥαίω malleus; à λαίω volo, λαίω, & per geminat. λαίω, & ομαί, cupio; ab ἀγίω, ᾧ, ἀγίωμαι, ἀγίωμαι, admiror, succenseo, invideo; à καδαίω, δῶ, καδαίω dissipo, dispergo; à κλάω κλώ, κλαίω. Sic à πέτω cado, πῶ, πταίω. Propriè pes dicitur πταίειν, vel παρορκοπία. τῷ λίθῳ, vel παρὰ τὸν λίθον, pes ad lapidem impingit. Theocritus tamen per Hypall. lapis offendit ad pedem, impingit in calceum, Idyll. 7. --ὡς τεὸ ποτὶ νεοτομῶν Πᾶσα λίθῳ πταίωισα πολ' ἀρβυλίδεσσιν αἰείδῃ quibus verbis mira inest venustas, & elegantia plane Theocritea; h. e. singularis λίθῳ in fœm. πᾶσα λίθῳ quod peculiare est, & observandum, nam alioqui λίθος in fœm. non nisi de lapidibus pretiosis dici solet.

Καταλάσσει τῷ λίθῳ] Maledicere lapidi; Quod iste revera & ex animo facit, id nutrices fecte & simulate factitare solent, viz. lapidi male precari, quoties puerulus forte in eum offenderit, & se læserit. Arrian. Epictet. Lib. 3. ὁμοῦς ἐπὶ παίδων ἡμῶν ὄντων, ἢ τίτθῃ, εἰποῖς παρορκοπίαισι χέσκοντες, ἔχ' ἡμῖν ἐπέπλησεν. ἀλλὰ τὸν λίθον ἐτυπῆς. τί γὰρ ἐποίησεν ὁ λίθῳ; At quod nutriculæ faciunt blandiendi studio, ut morem gerant, & palpum obtrudant puerulis, hoc ἀνδρείδης iste ex morbo quodam & impotentia animi designat; cum debeat εἰπὼς ὅτι πλάσσειν, καὶ ἐκαταλάσσει τῷ λίθῳ. τί γὰρ ἐποίησεν ὁ λίθῳ; Impudens forte hic lapis fuerit, λαῖας ἀνδρείδης, uti Homer. vocat non semel, καὶ ἄλ' ἡμῶν γλυκύτῃς immo non tam lapis iste ἀνδρείδης, quam homo ἀνδρείδης, superbus, & contumax, & morosus: facile est offendere in lapidem, sed offendi lapide stultum est, imo caninum est; sed homo asperi & pervicacis ingenii, cane pejor & angue est.

Quid saxum infelix in te committere tantum,

Quid lapides potuere?

Certe qui lapidi maledicit, nã is ipse lapis est, vel lapide pejor; λίθος, imo ἡλίθῳ. Verum sic indoles & ingenium est hujus hominis, atque ita a natura comparatus est, ἀνδρείδης, ferox, & asper, & insolens, Δεινὸς ἀνὴρ τέχῃ καὶ ἀνείπιον αἰπρόωτο. viz. hoc est cum Xerxe ἀνδρείδης τῷ illo καὶ φρενοβλαβείτω βροχίῃ, flagellare ventos, & Hellepontum compedibus vincire. Monui jam ante, singulos hosce vitioforum hominum characteres, quos hoc in libro habet Theophr. non procul abesse a proverbiiis, & cum levi mutatione παρορκοπίας usurpari posse. Adeoque hæc sententia καταλάσσει τῷ λίθῳ, maledicere lapidi, formam adagii facile induat, & dici poterit, de homine moroso, & sævo, & aspero, qui quemlibet, etiam infontem, vitio verberat, & maledictis lacerat; qui cuivis, etiam immerenti, maledicit, & imprecatur; nec absimile est quod habet Chiliaft. Canis lapidem mordens; cum lapis non sit in causa, sed manus quæ projecit: quanquam ille alium sensum affert illius adagii. Sed non mirum si hic homo caninis moribus lapidem dicto mordeat, eique maledicat.

dicat. Sed & καὶ ἀρεῖται τῷ λίθῳ per proverbium dici potest de eo, qui convitia & maledicta & opprobria ingerit viro immotæ & obstinatæ patientiæ, quoties unus maledicit, & alter non curat neque commovetur, ὡς ἐν ἀίοντι ἰσικῶς, vel Οὐκ ἀλέγων, αἷς εἰ ἰ γυνὴ βάλῃ ἢ παῖς ἀφρον. tum enim non ineleganter nec immerito dici quis poterit *maledicere lapidi*; cui affine illud, *Lapidi loqueris*. Hujusmodi lapis erat Canis ille Diogenes, qui dicenti cuidam Πολλοὶ σε καὶ ἀγαλῶσιν Ἀλλ' ἐγὼ, ἴφην, ἢ καὶ ἀγαλῶμαι. Laertius in ejus vita. Apud eundem Antisthenes παρεκαλῶτο κακῶς ἀκούοντας καρτερεῖν μᾶλλον ἢ εἰ λίθοις τις βάλῃτο, hortabatur eos qui maledictis incesserentur tolerare & patienter ferre magis quam si lapidibus quis peteretur: quod quid sit vix intelligo; nec percipio vires & acumen apophthegmatis, prout ea verba sonant, ac præ se ferunt: quis enim καρτερεῖ λίθοις βεκλόμενῳ, aut qualis ea demum patientia est, qua quis maledicta paulo æquius sustinet, quam si lapidibus impeteretur? Equidem, si mea conjectura quicquam valeret, pro λίθοις legend. putarem λίθῳ. Atque ita sensus illius dicti elegans erit atque perspicuus, παρεκαλῶτο ὁ. ἢ εἰ λίθῳ τις βάλῃτο, monebat scil. homines maledicorum probris & convitiis non magis moveri, quam si lapis aliquis esset percussus gladio aut telo. Et certe viro patienti maledicere ac convitiari, perinde est ac καὶ ἀρεῖται τῷ λίθῳ. Sed hæc hæctenus. Ἄρα, ἢ, μέση λέξις, preces vel imprecatio, dira; & inde forsan Lat. *ara*, quia preces ad aram fiebant. At ἀρεῖται semper in meliore sensu, nec unquam pro κατὰ saltem apud Poetam, ut mirer quid in mentem venerit Lexicogr. cum pro exemplo sequioris significationis afferunt illum Homeri versum de Achille orante, Πολλὰ δ' ἔμπερ φιλῇ ἡρήσας χεῖρας ὀρεγνύς, cum ἡρ. ibi nihil aliud sit quam εὐχεσθαι, ut Schol. nec enim Achilles matri suæ maledixit, sed ei supplicavit: ἀρεῖται igitur est *precari*, καὶ ἀρεῖται *imprecari*, *maledicere*, *diris devovere*. De syntaxi hujus verbi καὶ ἀρεῖται, observo aliam esse apud Homerum, aliam apud poster. Atticos. In Homero nunquam legitur hoc verbum sine duplici casu sequenti, dativo personæ, & accusativo rei; bis tantum occurrit in Hom. hoc verbum, & utrobique regit etiam accus. rei præter dat. personæ Il. I. — πατὴρ δ' ἐμὸς αὐτίκ' ὀϊδῶις Πολλὰ κατὰρεῖτο, συγχεῖς δ' ἐπεκέκλετ' Ἑρηνύς μοι sc. Sic Od. T. Τῷ δὲ κατὰρεῖνται πάντες βροτοὶ ἀλγὲ ὀπίσσω & hæc quidem est nativa & primigenia significatio hujus verbi, καὶ ἀρεῖται πνι κακὰ, *imprecari alicui mala* aut *miserias*: Sed οἱ ὕστερον Ἀθηνοὶ posterique Homeri κατὰρεῖται πνι vel πνα simpliciter dicunt pro *maledicere alicui*, sine accus. rei, uti hic καὶ ἀρεῖται τῷ λίθῳ & sic semper apud Atticos, & πεζογράφους solummodo cum casu personæ, eoque vel dat. vel accus. ut δολοχαῖται τὴν κατὰρεσθῆναι ὑμῖν, & κατὰρεσθῆναι τὴν ἀνθρώπους, utrumque in N. F.

Προσμεῖναι] Plus est quam προσμείναι. ὥσπερ. enim simpliciter exponitur opperiri, at προσμ. est diu & patienter expectare, προσλιπεῖν, προσκαρτερεῖν, expectando expectare. Προσμ. hic est cum accus. personæ & temporis, manere aliquem, opperiri, perstare: in N. F. cum dat. personæ, manere cum aliquo, alicui adhaerere, ἡμῖν καὶ τοῖς προσμεινέσθαι μοι & cum dat. rei, προσμεινέσθαι ταῖς δεήσεσι καὶ τῇ προσευχῇ, I. Tim. 5. 5. permanet in supplicationibus & precibus.

ῥῆσιν εἰπῶν] *Sententiam aliquam proferre*: ῥῆσις est celebre dictum five *sententia*, quæ profertur ex aliquo auctore & poeta; & ῥῆσιν εἰπῶν est *canere* aut *recitare oblectationis gratia*. Ita enim antiquitus mos erat in conviviiis, uti notum est, & ut hic annotavit Casaubonus. Aristoph. *Nub.* Ἡσ' ἐξ Εὐριπίδου ῥῆσιν πᾶσι, *Cecinit ex Eurip. sententiam quandam*. Jam Homeri carmina non tantum in conviviiis, sed etiam in plateis & theatris publice decantari & recitari solebant; ita ut præmia etiam iis assignarentur, qui majori cum gratia & decore ea pronunciarent. Hujusmodi recitatores ῥαψωδοὶ appellati, unde ῥαψωδῶν non solum est *carmina consarcinare*, sed etiam *recitare*, Hom. imprimis versiculos: tanto Hom. studio flagrabant veteres. Choreas & cantilenas comites fuisse convivii apud Antiquos, præsertim Græcos, observatum jam antea non semel, — τὰ γάρ τ' ἀναδήμιλλα δαιτὶς. Quin & hodie mos est, apud homines saltem χαρίεντας & civiles, dissertationibus & colloquiis condire convivium: nec ab re dixit vetus quidam poeta, Τράπεζη ἀπόντων τῶν λόγων φαίνεται πῆλξ, *Mensa absque sermonibus nihil aliud est quam stabulum aut præsepe mutorum & brutorum animantium*. Nec tamen probandus (opinor) mos ille veterum sophistarum inter convivium rixantium, strophas & fallacias & cornua sibi mutuo nectentium; qui nunquam ad cœnam accumberent, quin pugnum Logicum contraherent, & inanes κυμασσίας & λογομασσίας congererent: unde poeta nescio quis παραδοὺς non illepide nec immerito in eos torisit illum versum Homeri,

Ἄλλ' ἔρχεσθ' ὅππῃ δειπνόν, ἵνα ξυδάζωμεν ἄρηα.

Alioquin autem ingenuos sermones, & acutas sententias, inter fercula spargere, pro sale & aceto est, præsertim viris togatis; & ut Plut. de sale Ὀψον ὄψων, optimum cibi condimentum, ὁ λόγος optimum condimentum fames & fama, *h. e.* rumor, aut sermo.

Ὅτε ᾄσαι· ὅτε ὀρχήσασθαι] *Dulce est desipere in loco*: Et monet Apostolus χαίρειν μετὰ χαίρόντων. Et *Tempus est saltandi*, inquit Sapiens. Nec sapientem cantare pudet nec dedecet, sed valde & multum cantare, μᾶλ' ἀείσαι· id enim temulenti signum & effectum facit poeta, ut jam antea notavi: Οἶνόν γάρ τ' ἐφένκα πολύφρονά περ μᾶλ' ἀείσαι. Mos erat cantare in conviviiis, atque ita hunc locum supplet Lat. Int. ᾄσαι, *cantare in conviviiis*. Apud veteres Græcos hoc non indecorum nec inurbanum, quia usu receptum; quanquam hodie obsolevit hic mos, ut qui inter epulas prorumpat in cantum, pro ebrio aut mente capto habeatur. Alioquin in rebus licitis & honestis & usu receptis κυμασσίας & κυμασφίρας τοῖς ἄλλοις, (*Tucca solet fieri, denique Tucca licet*) nec solum licet, sed & forte expedit (prout nunc sunt homines) & conducit ad vinculum vitæ civilis & humanæ societatis conservandum: qui in omnibus Antipodes esse volunt, & ἐξ ἐκαστίας τοῖς ἄλλοις βαδίζειν, etiam ἐν τοῖς ἀδιεφόροις, & dum alii cantant, ipsi plorant, idque ἐξ ἐπιτηδείου & de industria, & studio τῶν ἀνδολεχῶν, certe non video quomodo αἰσχροδείας καὶ δυσκολίας (*contumaciae & morositatis*) crimen effugere possint.

CAPUT XVI.

Περὶ Δεισιδαιμονίας.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ-ΔΕΙΛΙΑ πρὸς τὸ δαιμόνιον] Vox hæc δεισιδαιμονία non semper eodem modo sumitur apud auctores. Aliquando in bono sensu, præsertim apud antiquos, δεισιδ. idem est quod θρησκεία, religio; atque ita certe vox nihil aliud sonare videtur quam *metum numinis*: unde Hesych. δεισιδαιμονία exponit simpliciter φοβείαν, *timorem Dei, vel deorum*.

Primus in orbe Deos fecit timor——.

Veterum ergo religio fuit δεισιδαιμονία, h. e. *metus numinis*. Δεισιδ. proprie religio, *cultus dei vel numinis*; & nescio an aliud vocabulum extet apud vet. Gr. pro religione seu cultu Deorum (nam εὐσεβεία est etiam pro pietate erga parentes; & θρησκεία specialiter ab una gente, viz. Thracibus desumpta) & alicubi Plut. δεισιδαιμ. vertit religionem; nam quod Cic. dixit, *Omniū officiorum obstringi religione*, id Plut. interpret. ἀπάντων τῶν καθήκοντων δεισιδαιμονία ἐνέχον εἶναι, atque sic δεισιδαίμων est ἀπλῶς pius, devotus, frequens Deorum cultor. Etymol. δεισιδαίμων ὁ δουλῶς καὶ δειλὸς πρὸς Θεός & iterum δεισιδαίμων, θεοσεβής. Quin & vocem δεισιδαιμονίαν apud vet. Gr. in meliorem partem sumi disertis verbis testatur idem auctor Etymol. Ἰστέον (inquit) ὅτι παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ὅπῃ καλεῖται λαμβάνεται, παρὰ δὲ ἡμῖν τοῖς Χρησianoῖς ὅπῃ τῇ ἀσείβειας λέγει ἡ δεισιδαιμονία. nec desunt profecto, qui etiam in N. F. hoc vocabulum in meliori & molliori sensu exponunt: semel tantum in N. F. occurrit hæc vox δεισιδαιμ. in abstracto; ubi, ni fallor, μέση λέξις est, saltem in favorabili sensu & molliore significatione usurpatur, Act. 25. 19. ubi Festus de Paulo, ζητήματα δὲ πῶς καὶ τῇ ἰδίᾳ δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, *questiones quasdam de sua superstitione*, hoc est, de sua religione, *habebant adversus eum*; δεισιδ. precise & absolute pro cultu divino, seu religione, qualiscumque demum fuerit: non enim in animo habuit Festus falsi cultus aut superstitionis Paulum infimulare; cum in tota illa oratione non tam accusare eum, quam defendere videatur; ut illius loci filum & scopum consideranti patebit. Suidas δεισιδαιμ. δουλῶς καὶ πρὸς τὸ θεῖον & mox citans locum Apostoli, Act. 17. 22. δεισιδ. ἀντὶ (inquit) τῆ θεοσεβείας. & infra, δεισιδ. θεοσεβής atque ita Cl. Beza in eundem celebrem locum Act. Apost. ubi Paulus ad Athen. Ἄν. Αθ. κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονιστέρας ὑμεῖς θεωρεῖτε, *omnino conspicio vos quasi religiosiores* (h. e. Deorum vestrorum cultui præ aliis deditos, plus solito religiosos): Scio (inquit) δεισιδ. solere in vitio pro δουλειᾷ i. e. superstitione poni, inter quam ἐστὶ ἀσείβεια media est εὐσεβεία. Innuens sc. se hoc loco aliter sumere, viz. non pro superstitione, sed pro religione. Ergo δεισιδ. vertit religiosos. Et certe δεισιδ. in his verbis Pauli non poni pro δουλειᾷ, h. e. superstitione, sed in molliori sensu pro εὐσεβείᾳ, h. e. devotione, seu religione, videtur non male colligi posse

posse ex verbis proxime sequentibus, Διαρχόμενοι γὰρ καὶ ἀναδεσθῆναι τὰ θεάσματα ὑμῶν, ὅθεν καὶ λέγουσιν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνοῶσα Θεῶν. Ὅν δ' αὖ ἀγνοῶντες ἀσεβείτε, αὐτοὶ ἐγὼ καὶ ἀγγέλλω ὑμῖν· quin aperte hic ait Paulus Athen. illud coluisse numen, quod ipse esset annuntiaturus, ut deinceps agnoscerent, --ἀγνοῶντες ἀσεβείτε. Et profecto Paulus, ut melius se insinuet in animos & affectus Athen. adeoque facilius eos ab idolomania sua ad verum Dei cultum traducat, videtur de industria eos blande & humaniter compellare, & molli vocabulo, & Euphemismo, & tenera manu eorum ulcus tangere: quod si, tanquam Boanerges aliquis, statim impetu in eos involasset, & in eorum idololatriam plenis buccis, γυμνῇ κεφαλῇ, & aperto ore, detonasset, & declamasset, exulcerasset forte potius eorum animos, contraq; se irritasset, quam ad fidem convertisset: utitur ergo malagmate quodam, & leni suasionem ingerit se in eorum pectora. Non ergo ait, *Video vos præ ceteris mortalium nimium quantum* εἰδωλομανεῖντας vel εἰδωλολατρῆντας, sed δεισιδ. quasi dixisset, *Video vos, o viri Athen. præ reliquis gentibus religionis vestrae studio teneri, & præ ceteris omnibus, quos unquam vidi, hominibus Deorum vestrorum cultui deditos atq; devotos: Animum quidem vestrum & propositum laudo, quod, pro modulo vestro luminis naturalis, pietatem præ reliquis & cultum divinum observetis: Utinam vero & religio vestra in rectum scopum tenderet, & in debitum objectum directa esset, atque defixa: Quem vos ignorantes & cæco quodam natura ductu colitis, ut ex ara vestra comperi, quæ inscribitur A. Θ. hunc ego Deum vobis prædico & annuncio, Deum vivum, Deum verum, creatorem cæli & terræ, &c.* Atque hic genuinus sensus est loci juxta Cl. Bezam. Interim non ignoro, apud posterior. Gr. præsertim Eccles. Script. δεισιδαιμονίαν semper in pejorem partem & in vitio poni, quemadmodum & Lat. vox *Superstitio*; quæ antiquitus bonæ, aut saltem mediæ, significationis fuit. Testatur hoc non obscure Cic. I. de Natura Deorum; *Qui totos dies precabantur, & immolabant, ut liberi sui sibi superstites essent, superstitiosi sunt appellati*; quod nomen patuit postea latius. Quanquam Ciceronianum hoc istius vocis etymon (nec immerito) reprehendit alicubi, Christianus ille Cicero, Lactantius: nam profecto, si hæc esset ratio hujus vocabuli, omnes fere mortales superstitiosi forent; quotusquisque enim est, qui liberos sibi non exoptat superstites? Rectius ergo *superstitio* dici videtur, quasi *cultus superstitum*: diluta enim est ratio & Etymologia hujus nominis, quam afferunt Neoterici quidam Theologi; quibus *superstitio* dicitur a *superstando*, quod non contenti revelatione verbi divini supra id quasi stamus. Omnino, *superstitio* proprie dicta nihil aliud est quam *cultus superstitum*, dæmonum sc. aut spirituum, heroum, ac illustrium virorum post fata superstitū. Sicut igitur in Roma Ethnica cultus dæmonum, & heroū, & hominū ἀποθεωδέντων, olim fuit, ita in Roma Christiana cultus Angelorum & Sanctorum hodie, est vere & proprie δεισιδαιμονία, h. e. *cultus dæmonum* sive *dæmoniorum*: & δεισ. hoc modo sumpta parum aut nihil differt ab εἰδωλολατρείᾳ & certe Hesych. pater Grammat. δεισιδαίμ., exp. εἰδωλ., δεισιδαίμων (inquit) ἔστι τὰ εἰδωλα εἰδῶν, εἰδωλολάτρης.

Cum igitur sit superstitio, vel cum veri Dei cultus præstatur falso numini, vel falsus cultus vero Deo tribuitur, prior est superstitio falsi cultus, posterior superstitio cultus indebiti: & quidem prior proprie est idololatria, h. e. δεισιδαιμονία, *superstitio*; posterior, non tam *superstitio* seu δεισιδ. quam ἐθελοθησκεία, seu *cultus voluntarius* dicenda est. Ideoque doctiss. Theologus J. Alstedius in *Lex. suo Theol.* vitium Religioni opposit. in excessu, non δεισιδ. sed ἐθελοθησκείαν appellat; & profecto quid aliud est ἐθελοθησκεία, seu *cultus voluntarius*, quam superstitiosus? Mirum quantum viget atque luxuriat in Ecclesia Romana, tum εἰδωλολατρεία, sive superstitio falsi cultus; tum ἐθελοθησκεία, sive superstitio cultus indebiti. Harum prior, quæ proprie est δεισιδαιμονία, maxime cernitur in adoratione Sanctorum, & Martyrum, & Angelorum; hic enim vere est cultus dæmonum, seu dæmoniorum. Atque hinc διδασκαλία δαιμονίων, quæ obtinent in regno Pontificio, scil. *doctrina de demoniis*, h. e. de Angelis, & Spiritibus, Sanctisque defunctis; quemadmodum hanc phrasin contra communem interpretum opinionem & fuse explicat doctiss. Medus noster ὁ μακαρίτης. Nec magis ab altera specie superstitionis, quæ est excessus in modo cultus, immunes se præstare possunt οἱ Παπομανοῦντες, quorsum enim illa vasta & portentosa moles & nubes dogmatum rituumque humanorum, quibus veritatem religionis lucemque Evangelii infuscant. Pura religio casta matrona, non amat pompam, nec fucum, nec cultum meretricium. Merito ergo se abominandam præbet ac prodit meretrix Rom. quæ tot rituum faraginem, tot plaustra cæremoniæ in Ecclesiam invexit. At qualiscunque tandem hæc aberratio fuerit a norma religionis, & certe est gravissima, nescio tamen an δεισιδαιμονία sive *superstitio* vocari debeat; & ut libere dicam quod sentio, quanquam excessum hunc in modo religionis, seu cultum indebitum, recentiores Theologi superstitionis nomine onerare soleant; si tamen proprie loqui velimus, ἐθελοθησκεία potius dicenda fuerit, h. e. *cultus voluntarius*; δεισιδαιμονία autem, sive *superstitio*, non nisi ἀπώροτος admodum & κενὰ χρησιμῶς. Quid enim est *superstitio*, nisi *cultus superstitum*? quid δεισιδαιμονία, nisi δῆος seu δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον; uti hic vocem explicat, simul & rem definit Theophrastus. Atque ita in loco illo *Actuum* supra citato, vox δεισιδ. si omnino sequiori sensu sumenda sit, idem sonabit quod εἰδωλολατρεία, ita ut vitium designet, non in modo, sed in objecto cultus. Respicit enim vocem κλείδωλον, quæ paulo ante præcedit in eodem cap. εἶδε κλείδωλον οὔσαν πλὴν πόλιν, *vidit idololatriæ deditam civitatem*: ita, ὁρῶ ὑμεῖς δεισιδ. video vos plura idola, plures Deos, aut Dæmonas colere quam alios Gentiles, vel majori affectu ac devotione vos colere Deos vestros, magis deditos & devotos cultui & religioni quam alios; qui quidem ardor atque affectus neutiquam esset reprehendendus, si in scopum ordinatus rectum. Et certe quam δεισιδαίμων fuerint præ aliis Athen. & quasi zelotæ in religione, tum Attici scriptores passim testantur, tum causa & poena Socratis, Ethnici illius (ut ita dicam) Martyris.

ris. De hoc vocabulo δαίμων seu δαιμόνιον jampridem observatum id a viris doctis est, apud Ethnicos semper in meliorem partem sumi, pro fortuna, aut genio, aut bono spiritu, aut Deo, aut heroe; at in malo sensu pro damone, aut malo spiritu, non nisi apud Ecclesiasticos scriptores usurpari. Apud Hom. certe δαίμων & Θεός sunt voces synonymæ, quod ex infinitis locis ostendere liceret, si omnino opus esset; in uno tantum poetæ loco δαίμων poni videtur pro sors, vel fatum, vel fortuna, infortunium, μοῖρα Il. 9. πᾶσι τοῖς δαίμονα δώσω, prius tibi infortunium dabo, i.e. δαίμονα κακόν, Hesych. malum fatum. Apud Hesiod. δαίμονες sunt semidei, heroes, dii minorū gentiū, ἀνθρώποι ἀποθεωθέντες & sic apud alios antiquiores Gr. δαίμων modo est genius, modo heros, modo fortuna; nunquam vero demon, aut spiritus malus; nec unquam in deteriori sensu positum hoc nomen reperiemus ante Christum natum, in ullo Gr. auctore, quantum opinor. At statim a Christi temporibus degeneravit hæc vox, & pro spiritu malo vulgo usurpari cœpit, præsertim apud Christianos scriptores, ita ut pristinam significationem jam prorsus amiserit; tantum valet consuetudo & usus, Quem penes arbitrium est, &c. Et sic δαίμων in N. F. semper in malo sensu pro diabolo, hoste illo humani generis, qui est πνεῦμα τὸ πονηρὸν, malus ille spiritus: quanquam etiam δαιμόνιον in eodem Testam. est μέση λέξις, & aliquando sonat in melius, & ponitur pro Deo, aut semideo, aut heroe, aut spiritu, aut angelo, quemadmodum ex variis locis ostendit vir doctiss. jam supra laudatus. Unum tantummodo locum adducam, viz. ex 17. illo Cap. Actorum vers. 18. δοκεῖ ξένων δαιμονίων καὶ μαγικῶς εἶναι verba sunt Athen. philosoph. de Paulo, videtur peregrinorum Deorum annuntiator esse, non Dæmonum, sed Deorum. Priusquam ab hoc nomine δαίμων discedam, duo præterea libet annotare, unum de ejus etymologia, alterum de ejus usu in compositione, quandoquidem est vox πολυσήμη. Cl. H. Grotius ab Oriente hanc vocem arcessit; cujus hæc verba sunt, Annot. in N. F. Apud Gr. media est vox δαίμονες & quidem, ut arbitror, initio in partem meliorem usurpata; non ex Græc. orig. quod sint δαίμονες, sed ex Arab. potius דַּיִם, hæc ille. דַּיִם certe Arab. est durare, permanere; unde particip. דַּיִם durans, permanens; inde δαίμων, Θεός, quia durat in æternum: acuta sane & plausibilis etymologia. Alii (inter quos Vir doctiss. qui eruditum nuper Commentarium edidit De orig. & causa temp. mal.) ab Heb. fonte hoc nomen derivant; viz. vel a דם sanguis, quia sanguine placantur manes, & dæmones, & Dii gentium; vel a דַּיִם similem esse, quod Dii Gentium idola sint, & simulachra; vel a דִּם stercus, quia dæmones sunt Dii stercorei; unde דַּיִם ob eandem rationem, a voce דִּם, ejusdem significationis. Ingeniosæ quidem hæc conjecturæ sunt, nec inficias eo quam plurimas voces Gr. ab Oriental. linguis petitas & mutuatas esse; nondum tamen mihi persuadere possum, hanc vocem extraneæ originis esse, nec in Græco solo natam. Acquiesco igitur in communi illo etymo, quod afferunt Gr. Gram. (nec fingunt omnia Græci) ex Platone in Cratylō, viz. ut δαίμων dicatur quasi δαίμων omniscius, si Θεός, Deus; multi-

multifcius, si *dæmon*, aut πνέσμα πονηρόν. Non occurrit quidem δαίμων pro δαίμων, *peritus*, *sciens*, δεισιδαιμόνων legitur tamen αἷμων pro eodem, quod per aphæresin pro δαίμων, si Etymol. aliisque Gram. credamus. Δαίω est *disco*, μανθάνω, vel *scio*, γινώσκω, unde δαίμων (inquit ille) pro δαίμων τις αὖν, ὁ πάντα δεισιδαιμόνῃ καὶ γινώσκων, καὶ ἀφαιρίσθαι πῶς δ, αἷμων, --- αἷμονα θήρης. Jam, de usu hujus vocis in compositione, 2. reg. observo. Vox hæc δαίμων in plerisque compos. habet significationem τὴν τύχης *fortune*, in pauciss. τῷ θεῷ *Dei*, aut *numinis*, aut *spiritus boni vel mali*; ut δολυχής, δυστυχής, εὐδαίμων, δυσδαίμων, ὀλβιοδαίμων, κακοδαίμων, βαρυδαίμων, ἐχθροδαίμων, quæ omnia significationem habent *fortune*, vel *prosperæ*, vel *adversæ*; & nescio an ullum extet compos. ab hac voce apud antiquos & Ethn. script. habens significationem *Dei* aut *numinis*, præter hoc unicum δεισιδαιμόνων, *metuens numinis*. Igitur, si unquam in ulla alia compos. δαίμων habeat notionem *numinis*, aut *spiritus*, puri vel impuri, apud Ecclesiast. tantum scriptores eam obtinet, non apud Ethnicos. Sic legitur φιλοδαίμων, *dæmonum amans* vel *dam. cultor*; sed apud Greg. Naz. κακοδ. *cacodæmon*, *spiritus malus*, vel *impurus*. Sed tantum apud sacros scriptores, nam apud Atticos ceterosq; antiquiores & puriores Græcos κακοδαίμων est *miser*, *infelix*; & apud Aristophanem τετρακακοδαίμων, *ter infelix*. Duo tantum restant vocabula eleganter composita, κοιλιοδαίμων & Κοροδαίμων, in quibus (si Lexicogr. saltem credimus) δαίμων est *Deus* vel *numen*. Κοιλιοδαίμων (inquiunt) est, *cujus venter est Deus*; extat hoc vocabulū apud Athen. lib. 3. in versu quodam Eupolidis veteris Comici, ubi poeta eleganter appellat κάλκας (*parasitos*) κοιλιοδαίμονας, quod etiam Cl. Casaubonus sic interpretatur, quasi κοιλιοδ. dicerentur *gulæ proceres* & *parasiti*, quod viz. eorum *Deus venter* esset, quemadmodum loquitur Apostolus, ὃν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία. At pace tanti viri dixerim, ne in hac quidem compositione vocem δαίμονα hanc significationem obtinere existimo; putarem potius κοιλιοδαίμονα proprie dici, qui summum bonum, spem & fortunam, & felicitatem omnem in ventre collocat: atque hoc optime convenit cum voce huic synonyma ὀλβιογαστῶρ quo epitheto parasitum alibi ornat idem Dipnosophista; ὀλβιογαστῶρ, & κοιλιοδ. idem sunt, & eadem utriusque nominis ratio: & videtur certe mihi vetus ille Com. in illa voce nequiter alludere ad Homer. illud ὀλβιοδαίμων, & quasi ὀλβιοδαίμονας dicere voluisset *parasitos*, ab inexplorato & παρὰ περσοδονίαν, κοιλιοδαίμονας festive dixit; qualia multa sunt apud antiquos Com. lepide dicta παρ' ὑπὸνυσαν, & ἀπερσοδονήτως. Hujusmodi lusum in compositione, in hoc eodem vocabulo δαίμων, memini me legisse apud Eustathium; cum enim βυρσοδέψης, seu *alutarius*, seu *coriarius*, cuidam dixisset, ὦ κακοδαίμον, alter ἀντίσκαψεν, & vicissim respondit, ὦ κακοδαίμον· est autem νάκος, τὸ κῶας, *bursa*, *corium*. Altera vox in qua δαίμων putatur poni pro *Deo*, est σοροδαίμων habetur apud Plutarch. Περὶ παιδ. ἀγωγῆς. Τί δὲ φροντιστὴν ὑμῶν τὴν πατρὸς ἀπειλῶν; κερνάμεν καὶ σοροδαίμων ὅσι, καὶ μετὰ τὸν αὐτὸν ἀεράμενοι πλὴν ταχίστην ἐξοίσουμιν; ubi κρ. & σορ. sunt duo nomina, quibus senes per convitium vocari solebant: κερνάμενος quasi

quasi *senex Saturnius* & *delirus*, σοεγδ. *senex decrepitus* & *capularis*, qui & alio nomine σοεπλῆξ, capulo & sepulchro vicinus, qui alterum pedem habet in cymba Charontis. Xylander, non male, *delirus est*, & alterum pedem jam in sepulchro habet. Viri docti σοεγδ. expon. *capularis demon*, seu *sepulchralis larva*: sed profecto δαίμων, etiam in hac compos. videtur pro *fato* vel *fortuna* poni, ita ut σοεγδ. proprie sit & dicatur *senex capularis*, & *morti vicinus*, cui nihil jam prope de *fato* aut *fortuna* restat, præter *tumulum* seu *sarcophagum*; cui Σωεγς εἰς σοεγν. *Omnis opum cumulus vertitur in tumulum*. Illud enim *capularis demon*, uti expon. eruditi, quid sibi vult, aut quale tandem monstrum est, expediant nobis qui possunt. Concludo igitur; in hac solummodo dictione composita, δεισιδαίμων, apud profanos scriptores vox δαίμων Deum, vel demonem, vel spiritum separatum designat; in aliis omnibus genium, vel animum, vel fatum, vel quid ejusmodi. Quod alterum membrum hujus compositæ dictionis spectat, etsi in hac voce δεισιδαίμων, etiam δαίμων in meliorem partem plerumque ab Ethnicis script. sumatur, viz. pro Deo, aut numine, aut bono spiritu, uti jam ostendimus; tamen verbum δεισᾶν (quæ altera pars compos.) videtur in vitium vergere, & in malum sensum propendere. Δεισᾶν enim nescio quid deterius est quam φοβεῖσθαι, & δεῖν, seu δειμα, seu δειλία (cum de religione loquimur) pejus quiddam sonat quam φοβέσθαι. Φοβεῖσθαι est *caute* & *prudenter timere*, δεισᾶν est *anxie, sollicite, & scrupulose*, & *verniliter metueret*: & hæc proprie est δεισιδαίμωνία, δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον, h. e. *metus anxius & scrupulosus demonii aut numinis cujuscunque*. Εὐσεβεία igitur, seu φόβος θεῶν, religio est, h. e. *timor filialis*; at δεισιδ. est δειλία θεῶν seu πρὸς θεόν, h. e. *timor servilis*, uti distinguunt Theologi. Δειλία in abstracto non nisi semel legitur in N. F. idque in pejori sensu, pro *timore servili, anxio, & scrupuloso*, 2 Tim. 1. 7. Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, spiritum *timiditatis, formidinis*; δειλὸς itaque plus est quam φόβος, viz. nimius & perversus, vilis & servilis timor, vel potius metus, si forte metus plus est quam timor, quod viderint linguæ Latinæ Critici & magistri. *Timor Dei initium sapientiæ*, inquit Sap. at metus numinis, anxius scil. & perversus, initium superstitionis, atque idololatriæ; imo ipsa superstitio, δεισιδ. atque hoc discrimen est inter religionem & superstitionem, juxta tritum illud Varronis dictum apud Augustinum, ubi ait, *Deum a religioso vereri, a supersticioso timeri*: *timere* est δειλιάσθαι, unde Maximus Tyrius, ὁ δεισιδ. δύσελπις, καὶ δεδιώς τὰς θεάς, ὡς περ τὰς τυράννας. Δειλία semper in malo sensu ponitur; est enim vitium in defectu oppositum τῇ ἀνδρείᾳ, apud Philosophum, & δειλὸς non tantum *timidum & meticulosum*, sed etiam *miserum & infelicem* significat; atque ita semper apud Poetam,

Αἶ δειλ' ἀνθρώπων,-----

Ω' μοι ἐγὼ δειλός, &c.

Est igitur δειλία non simpliciter *metus*, sed *metus infelix*, anxius & ærumnosus. Jam servilis iste & scrupulosus timor numinis, h. e. δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον, prodit exeritque se, vel in rebus sacris & di-

vinis, & immediato Dei cultu, idque fit, cum superfluis quibusdam ritibus & observantiis circa rem divinam, numen placare, & quasi demereri volumus; vel in rebus ordinariis, & in vita communi, cum inanes quosdam & aniles metus & suspiciones nobis insidere patimur, ex rebus quibusdam & eventibus (uti nobis quidem videntur) ominosis & inauspicatis. *Credimus, an qui timent ipsi sibi somnia fingunt?* Illa dici potest superstitio Religiosa, & Theologica; hæc superstitio Moralis, & Ethica: Illa superstitio cultus; hæc superstitio vitæ & morum; atque de hac potissimum hoc in capite agit Theophrastus, quæ tametsi non immediate respexit cultum divinum, tamen ex nimio & superstitioso numinis metu profluxit. Cum enim res prosperas, vel adversas, non sine numine sibi evenire crederent, ideo, ex inani quodam Deorum metu, futuros sibi eventus finxerunt; ex subitis casibus, & eventibus fortuitis, omnia quædam, & auguria captantes, quibus malum & infortunium sibi divinitus portendi putabant: atque hinc est quod (uti loquitur Isaias) *Timuerunt timorem, ubi non erat timor.* Atque hæc (inquam) est superstitio illa, quam hic exagitat Theophrastus, *viz. δεισιδ. μαγικῇ, seu δεισιδ. divinatoria;* quanquam obiter etiam alteram tangit, *viz. divinam & religiosam stricte sumptam, quæ in immediato Deorum cultu cernebatur.* *Ἀπονίψας* & *ἀπονίμεμεν* Verbum *ἀπονίψας*, ut & simplex *νίψας*, tantum de lotione manuum: unde & sæpe, sine accus. *χέρας* sequenti, hoc sensu ponitur. *Ἀπονίψας δὲ ὁ παῖς, cedo aquam ad lavandum manus.* Aristoph. *Vespis*,

Ἀπὸ νῦν μὲν, ἀπονίμεμεν ἡδὴ, πένθος μὲν.
Athen. ex vet. Com. *κέλευσον πῶς φέρειν ἀπονίψας.* *Sube aliquem manibus abluendis aquam asferre.* Quod apud posteros est *ἀπονίψας*, id apud Homer. est simplex *νίψας* quanquam & aliquando etiam apud eum leg. compos. *ἀπονίψας*, sed rarius, ut *Od. X.*

Οἱ μὲν ἐπὶ ἀπονίψας χεῖρας τε πόδας τε.
Observant Gram. differentiam inter *λῦειν*, & *πλύνειν*, & *νίπτειν* ut *λῦειν* dicatur de toto corpore, *πλύνειν* de vestibus & pannis, & denique *νίπτειν* de manibus. Unde *χέρνιψ, βοε*, aqua ad lavandas manus; ut in versibus apud Poet. toties repetitis in *Odyss.* (neque enim extant in *Iliade*)

Χέρνιψ δὲ ἀμφὶ πολλὰ προχόον ἐπέχευε φέρας
Καλὴ χουσεῖη, ἐπὶ ἀργυρέοιο λέβητι
Νίψας.

ubi *λίβης* est *vas* seu *pelvis* in quam aqua effunditur, & *ἐπὶ* aqualis, seu *gutturium*, ex quo effunditur, & *χέρνιψ*, ipsa aqua. Græci Grammatici, *χέρνιψ* τὸ ἐπιχόον ἢ χερπὴν ὕδωρ ubi & notetur discrimen inter *χέρνιψ* & *χέρνισον* ἢ *χέρνιψ, βοε*, est ipsa aqua lavandis manibus effundenda, ut jam diximus: at τὸ *χέρνιψ*, vel *χέρνισον*, est *vas* seu *pelvis* in quam effunditur, idem omnino quod *λίβης* semel omnino extat apud Poetam hæc vox *Il. ω.*

--- *Ἡ δὲ παρέση*
χέρνισον ἀμφὶ πολλὰ προχόον δ' ἄρα χερπὴν ἔχευε.

Hinc verbum compos. *χερνίψαδς*, idem quod simplex *νίψαδς*, i. e. *χεῖρας νίψαδς*. Homer. *Il. α.* *Χερνίψαντο δ' ἐπέεσσα, καὶ ἐλκυστάς περβαλόντο*, *Lavabant deinde manus, & molas salsas spargebant*; de sacrificantibus loquitur. Duobus enim præcipue temporibus manuum lotionem utebantur veteres; solebant *νίψαδς τὰς χεῖρας*, ante cibum, & ante rem sacram; & ante convivium, & ante sacrificia; unde proverbium, *ἀνίπτοις χερσίν* sed hæc trita sunt & obvia.

Valde religiosos, vel potius superstitiosos, fuisse Gentiles in lotionem manuum, ex veterum monumentis passim constat; unde illud, *ἀεῖσον μὲν ἕδωρ* & illud, *θαλάσσης κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακὰ*, *mare omnia mala purgat*: inde tam frequentes illæ purgationes, quæ fiebant aqua lustrali. Hinc semper priusquam rem sacram facerent, ad testandam puritatem, manuum lotionem utebantur: nec Gentibus tantum, sed & Judæis hic mos fuit; hinc illud Psalmographi, *Lavabo in innocentia* &c. & Pilatus, ad testandam innocentiam, *ἀπενίψατο τὰς χεῖρας*, ut est in *Evangelio*. Schol. Sophoclis, *ἴθι μὲν τοῖς παλαιοῖς, ὅτε ἢ φόνον ἀνθρώπου ἢ ἄλλας ὁρᾶς ποιοῖεν, ἀπονίπτεν τὰς χεῖρας, εἰς νεύματιν τοῦ μυσταγοῦ*. Tertullian. *De bapt. C. 5.* *Penes veteres, quisquis homicidio se infecerat, purgatrice aqua se expiabat*, inquit: quanquam quod innuit Justin. Mart. *Apol. 2.* (*Ethnicos scil. ritum hunc aqua se expurgandi in ingressu templorum a Christianorum baptismo demonum instinctu didicisse*,) minus quidem verisimile videtur; cum longe antiquior baptismo fuerit iste Gentilium ritus *τῇ ῥαντίζειν ἐαυτὰς τὰς εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἐπιβαίνοντας*, ut loquitur Justinus. Cui rei firmandæ non opus est ut argumentum longe petamus; cum ipse Theophrastus, qui Christum natum seculis antecessit aliquot, hoc in loco ejus meminit, tanquam cæremonia apud Gr. in eorum sacris jampridem receptæ. Sed Justinus hoc modo defendi possit, quod *viz.* non respexerit realem exhibitionem sacrae asperginis ad fontem baptismatis, utpote quæ recentior fuerit plerisque Gentium ritibus, sed ejus prædictionem per prophetas, quæ superstitionem Ethnicam longo tempore antecessit. Putarem tamen Ethnicos lustrationes suas a Judæorum lavacris, potius quam a Christianorum baptismo per prophetas prædicto, didicisse. Porro quia nunquam nisi lotis manibus rem sacram faciebant, hinc *χερνίπτεν* ponitur pro *θύειν*, *sacrificare*, apud Lycophron. 184. *Βύκλαισι χερνίψουσιν ὤμους αἰ πόρην*, *Ventis sacrificabunt crudeles vitulam*. Solemnem hanc manuum lotionem ante cibum, ne dicam superstitionem, ab Ethnicis forte mutuati sunt Pharisei, alique gentis Jud. qui nunquam cibum sumebant, *εἰὰν μὴ πύσμα ἢ νίψοντες τὰς χεῖρας*, testante *Evangelio*. Notum quam ea phrasis torserit interpretes, *πύσμα ἢ νίψαδς* mihi optima & simplicissima verborum expos. videtur quam affert doct. Grot. ex Mose Gerund. *Manum in pugnum compositam, manu altera lavabant*; ita enim eos lavare solitos tradunt etiam alii Hebr. magistri, qui, quantumvis aliàs fabulis & nugis scateant, cur tamen de antiquis Judæorū ritibus testes non habeantur, nullus video. *Νίψαδς* & *ἀπονίψαδς*, utrumque de lotionem manuum ad mensam; sed cum hoc discrimine, juxta Gram. quod *νίψαδς* sit *lavare manus ante*

cibum, & ἀπονίψαδς post cibum. J. Pollux L. 6. C. 14. νίψαδς μὲν, τὸ πρὸ
 τῆ τροφῆς· ἀπονίψαδς δὲ, τὸ μετὰ τὴν τροφήν. Unde illud in *Evang. ματίας*
 & proprie dictum observant Critici script. in N. F. *Matt. 15. vers. 2.*
 Οὐ γὰρ νίπλονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐδέσθωσιν· nam νίψαδς est ante ci-
 bum, ἀπονίψαδς post cibum, inquit doct. H. Grotius in locum. Sed &
 lotio ante cibum, five aqua qua lavantur manus ante prandium vel
 cenam, dicta est a vet. Gr. κατὰ χεῖρας. Athen. L. 9. Παρὰ γὰρ τοῖς
 παλαιοῖς, τὸ μὲν πρὸ ἀείψεως ἢ δείπνου λέγεται κατὰ χεῖρας, τὸ δὲ μετὰ ταῦτα, ἀπο-
 νίψαδς. Unde celebre illud responsum cujusdam parasiti, qui, cum
 interrogatus esset, Quænam aqua optima? respondit, Τὸ κατὰ χεῖρας.
 Χέρνιψ igitur τὸ κατὰ χεῖρας, & sic differt ab ἀπονίπτεσθαι, quod proprie est
 aqua post ablutionem, τὸ ἀπόνιμμα five sordes quæ abluuntur, quod &
 χεῖρνιπτεσθαι quanquam τὸ χεῖρνιπτεσθαι (inquit Athen.) dicebant etiam
 vas, seu pelvim seu malluvium ipsum, quod proprie λέβης, & λευξίνη,
 & χέρνιβον. Observand. igitur discrimen inter hæc tria, χεῖρνιπτεσθαι, ἀπο-
 νίπτεσθαι, & μετάνιπτεσθαι. Χεῖρνιπτεσθαι est τὸ χέρνιβον, seu λέβητα, ipsum mal-
 luvium seu vas in quo manus lavamus. Ἀπονίπτεσθαι est τὸ μετὰ τὴν χεῖρα
 σιν καὶ χεῖρας ὑγερῆσαι, sordes quæ a manibus abluuntur, τὸ ἀπόνιμμα τῆς
 χεῖρος, sordes seu purgamenta manuum: & Μετάνιπτεσθαι, est κύλιξ ἢ πό-
 σις διδομένη μετὰ νίπτεσθαι, ἢτοι μετὰ τὸ νίψαδς, calix qui circumfertur post
 lotionem manuum; nos vulgo a grace-cup: qui & μετάνιπτεσθαι, ἰδού,
 apud Athenæum; & τῇ ὑγείᾳ sanitati sacrum habebant. Nec tamen
 ausim affirmare Davidem huc respexisse, ubi memorat calicem salu-
 tis, ποτήριον σωτηρίας. Certe metaniptridem hanc, five calicem quem
 fumebant postquam lavissent, etiam πόσιν ἀγαθῆς δαίμονος vocabant
 Gr. potum bonæ scævæ, vel boni ominis, vel bonæ fortune, quo epoto,
 ἐκαστίζοντο αἱ τεύπεσαι, auferebantur mensæ; atque hinc explic. illud
 Philosophi in fine 2. *Oeconom.* de Dionysio, non ob tyrannidem ma-
 gis quam sacrilegium infami, Διονύσιος τὰ ἱερὰ περιπορεύμενος, εἰ μὲν
 τεύπεσαν ἴδοι παρακειμένην χρυσῇ ἢ ἀργυρῇ, Ἀγαθῆς δαίμονος καλεῖσθαι ἐγ-
 χέαι, ἐκέλευσεν ἀφαιρεῖν, h. e. Dionysius circum templa obiens, sicubi cer-
 neret propositam mensam auream aut argenteam, Boni eventus calicem
 jussit infundi, & mensam auferri. Sed video me longius discessisse
 a verbis & scopo Theophrasti. Redeo in viam ex templo, imo in
 templum, ibi enim fit hæc lavatio & purgatio, de qua hic Theo-
 phrastus, de superstitione agens. In limine seu vestibulo templi vas
 erat aqua lustrali plenum, qua ingredientes in templum seipso asper-
 gebant, vel etiam a sacrificulis aspergebantur. Ritus hunc Ethnici
 prout alios complures, in sacra sua traduxerunt Pontificii, & ut ig-
 nem purgatoriū ex Ethn. focis & culinis accenderunt, ita aquam suam
 lustralem ex eorundem fontibus, vel potius lacunis derivarunt. Vas
 in quo erat aqua hæc purgatoria seu lustralis, a lavandis manibus,
 χέρνιψ, vel potius aqua ipsa χέρνιψ. Χέρνιπες in plur. lotiones seu sacra
 aspersiones & lustrationes, quod aqua hac lustrali fiebant. Unde qui
 propter homicidium vel ejusmodi crimen εἰργοντο τῶν νομίμων, h. e. a
 sacris & mysteriis & templis arcebantur, ii χέρνιπτον etiam εἰργαδς dicun-
 tur apud Sophoc. Demosthenem, aliosque scriptores Att. qui scelere
 aliquo

aliquo contaminati. Vas autem ἀσπερραντήριον dicebatur ab *asperfione*; sed & ipsum instrumentum quo fiebat aspersio, etiam ἀσπερραντήριον dictum legimus, h. e. *aspergillum*; erat autem vel titio ardens ab ara sumptus, & in vas lustrale intinctus; vel etiam ramus arboris, laurus puta aut olivæ. Athen. Lib. 10. χέρνις (inquit) ὅστις ὕδωρ, εἰς τὸ ἀπέλαπτον δαλὸν ἐκ τῆς βωμῆς λαμβάνοντες, ἐφ' ἧς τὴν θυρίαν ἐπετέλουω, καὶ τὰ τῶ ἀσπερραίνοντες τὰς παρόντας ἡγνίζον. h. e. χέρνις est aqua, in qua titionem ex ara sumptum tangebant, & qua aspergentes purificabant eos qui adessent. Propertius,

Spargite me lymphis —————

Ad quæ verba Jos. Scaliger, Nam & sua, inquit, ἀσπερραντήρια habebant, εἰς χέρνις conjecta & extincta face, aqua illa spargebant se. Satyricus utriusque hujus instrumenti purgationis, seu aspergilli, eodem loco meminit, tum titionis tum rami; — cuperent lustrari, si qua darentur Sulphura cum tadis, aut si foret humida laurus.

Virgil. lib. 6. ubi de exequiis Miseni,

Idem ter socios pura circumtulit unda,

Spargens rore levi, & ramo felicis olive.

Ubi tamen notat Servius, poetam olivam pro lauro dixisse, propter Augustum. In hanc rem decantatus est locus ille Euripidis, in *Hercule Furente*,

Μέλλων ὃ δαλὸν χεῖρὶ δεξιᾷ φέρειν

Εἰς χέρνις ὡς βράζειν Ἀλκμυῖνι γόνῳ,

Cum titionem seu torrem dextra manu allaturus esset Hercules Alcm. filius, ut eum in aquam lustralem tingeket. Superstitio hujus hominis in hoc consistit, quod cum alii in ingressu tantum templorum aqua lustrali & aspergine uterentur, ille hoc non contentus, etiam cum egreditur e templo ἀπονίψατο & ἀσπερράνατο in more habeat: hoc enim sonat sequens phrasis

Ἀπὸ ἱερῆς] E templo, scilicet cum egreditur, γονόμενος nec opus est ut addatur ἐλθὼν, aut quid ejusmodi; frequens enim apud Gr. hic usus est præpositionis ἀπὸ, ut ἀπὸ significet μετὰ, ut ἀπὸ δείπνου, post coenam. Herodoto ἀπὸ δείπνου γονόμενος dicitur quis, postquam cenasset, coenatus, sic ἀπὸ μάχης, post pugnam; & ἀπὸ νεκρῶ, postquam a mortuo venerit, vel postquam quis cadaver contigerit: ita enim expon. illud Chrysostomi, ἴδεις Ἑλλῶνα ἀπὸ νεκρῶ λαόμενον, videas Gr. (vel Ethnicum) postquam cadaver contigerit, vel cum ab exequiis venerit, se lavantem. Non enim in sacris duntaxat, sed etiam post funera & exequias aqua lustrali se purgare & aspergere & abluere solebant, propter contractam scilicet a funere pollutionem; Scholiast. Comici, ἔθ' ὅτ' ὡς μετὰ τὴν ἐκκομιδὴν τῶ νεκρῶ λέεσθαι τὰς κατ' οἶκον, κομιδῆς χάριν. Quem ritum Ethnici, (ut & alios non paucos) a Judæis mutuati: & hi sunt βαπτισμοὶ ἀπὸ νεκρῶ, quorum meminit Siracides. Et hoc est ἀπὸ νεκρῶ λέεσθαι, lavari a funere, post funus, vel postquam quis a mortuo redierit, ut præpos. ἀπὸ non regatur a verbo λέεσθαι expresso, sed a participio ἐλθὼν, vel γονόμενος, aut ejusmodi subintellecto. Nec aliter exponi mihi videtur illud in *Evangelio*. Καὶ ἀπὸ ἀρχαῆς,

ἐκείνῃ

ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, ἐν ἰδίῳσι, Marc. 7. 4. ut nota distinct. ponatur post ἀγοῶν. ideoq; Cl. Beza sensum supplet per particip. *venientes; Et a foro venientes, nisi loti fuerint, non edunt.* Notatq; in vetustissimo suo exemplari additum fuisse, ὅταν ἔλθωσι. quod tamen addi non est necesse, cum frequens hæc ellipsis sit apud Græcos. Quare nullatenus probare possum illam interpretat. Exercitatoris Sacri, quanquam viri doctissimi, qui ἀπὸ ἀγοῶν conjungit cum verbo βαπτίσων. ac si ἀπὸ ἀγοῶν βαπτίζεσθαι esset, *ablui a sordibus & contagione vulgi qui in foro aut in publico versantur;* quod duriusculum profecto, & vix Gr. est. Ἀπὸ ἀγοῶν βαπτίζονται, *qui a foro venientes lavantur,* ut hic περιβαίνεισθαι ἀπὸ ἱερῆς, *qui e templo veniens aut egrediens aqua aspergitur;* Et certe interpres hoc in loco, dum Græcam βραχυλογία & concisum sermonem imitatur, vix satis Latine & congrue loqui videtur, quando sic vertit, *Aqua lustrali aspersus a templo,* licet enim apud Gr. frequens sit ellipsis, præsertim in hac syntaxi, lingua tamen Latina (opinor) hunc defectum ferre non potest.

Δάφνης εἰς τὸ στόμα λαβὼν] Δάφνης λαβὼν, *Lauro in os accepta.* Cum genitivo participium, ut Οἶνε πᾶν, ἄρτε φαγὼν, & similia passim, de vino, de pane, aliquid, partem; sic hic, δ. λ. *de lauro aliquid acceptum ore tenens,* puta folium, uti recte in sua versione supplet Casaubonus. Multiplex lauri usus apud Veteres, tum in triumphis, tum in sacrificiis & lustrationibus, tum etiam in oraculis & vaticiniis; unde hæc arbor Apollini sacra, utpote μαρτυρὸν φυτὸν, h. e. *arbor vaticinica,* Eustath. Ideo superstitiosus laurum in os acceptam tenet, quod credat ei inesse vim quandam ἀλεξιφάρμακον, ἀποτρόπαιον, *ad malum averruncandum;* unde etiam laurum pro foribus statuere, & baculum laureum manibus gestare (uti hic observavit Casaub.) tanquam ἀλεξιφάρμακον quoddam, seu amuletum, adversus malorum demonum insultus & insidias. Unde proverbium δαφνίνῳ φορεῖ βακτηρίαν, *laureum gestat baculum,* cum quis insidias non timet; παρόσθιν ἀλεξιφάρμακον ἢ δάφνη, inquit Zenobius. Similis superstitio Tiberii Cæsaris, qui turbatiore cælo nunquam non coronam lauream capite gestavit, quod fulmine afflari negetur id genus frondis: Suetonius in ejus vita. Certe laurum inter alexipharmaca refert Nicander,

Πολλάκι δ' ἢ οἶνης ἀμυγῇ πόσιν, ἢ ἀπὸ δάφνης

Τεμπιδόθ, ἢ δαύκοιο φέροισ ἐκ καυλίας κόψας.

Utroque nom. laurus superstitiosus grata, tum & ob vim ἀλεξιφάρμακον, tum etiam μαρτυρικῶν, quod φυτὸν μαρτυρὸν haberetur. Vaticinantes lauro coronari solitos, passim tradunt poetarum Interpretes: & laurum ἐνεργεῖν πρὸς τὰς ἐνθεσιασμάς, ex opinione Veterum, notat Schol. Hesiodi ad Theog. ubi Hesiod. gustata lauru, poetam se repente factum prodit; uti volunt viri doctissimi. Quanquam nihil est in eo poetæ loco quem citant, unde hoc haurire possumus; ait tantum ibi Hesiod. lauream virgam pro baculo, aut sceptro, aut scipione, sibi a Musis datam, simulque exinde poetico numine ab iis affectatum esse, atque inspiratum. Verba ejus sunt in initio Theogonia, v. 30.

Καὶ μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐρισηλέθ' ἔζον,

Δρέψαδ' ὀνητόν· ἐνέπνυσαν δὲ μοι ἀνδρῶν Θείων,

Et mihi sceptrum dederunt, lauri virentis ramum,

Decerptu mirandum, — h. e. qui permirus videbatur cum ab arbore decerperetur; ita enim ea verba expono: nihil hic de lauru gustata, nec in os sumpta. Decepti videntur viri doctissimi homonymia illius vocis ἔδον, ac si fuisset particip. præf. ab ἔδω *comedo*; vel imperfecti prima persona sing. cum sit tertia plur. aoristi secundi pro ἔδοθ', ex dialecto Boeotica, a δίδωμι. Laurus ignea est, ideoque dæmonibus infesta; & quando uritur, sonum reddit, & quandam prædicendi vim habet; unde λαυρίων μέγα καμπυρίσασα dicitur a Theocrito *Idyll. 2*, inscripto *Pharmaceutria*; nam & lauri usus vulgo in Magicis erat, & quasi futurorum præfensionem habere credebatur. Nil crepitantius uritur quam laurus, unde & δάφνη οὐ δά particula intensiva & φωνεῖν deducit Eustathius, a sono quem in igni edit. Lauro igitur in focum coniecta, ex diverso crepandi modo futurorum præfagia & vaticinia fiebant; si sonantius crepuisset, faustum id omen fuit: Tibullus,

— *Laurus bona signa dedit, gaudete coloni.*

Ut succensa sacris crepitet bene laurea flammis,

Omne quo felix & sacer annus eat.

At si tacita deflagrasset, id inauspicatum: Propertius,

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Hinc laurus divinationis symbolum, & Apollini, vatum Deo & præfidi τ' μαντικῆς, sacra habebatur: quod adumbravit Poeta fabula sua de Daphne puella ab Apolline adamata, & in hanc arborem conversa; καὶ τὸ μὲν δένδρον ἀπὸ τ' παρθένης δάφνης ἀνόμεσιν ὁμωνύμως λαβὼν ἢ ἀπὸ τῆς φύτῃς πύρρον ἐσεφηνάσατο, καὶ μαντικῆς ἕκτοτε σύμβολον ἐγένετο τὸ φυτόν, *Geoponicorum* pag. [303. Edit. Cantab.] Hinc vates & chresmologi, cum oracula funderent, & futura præcinerent, laurum in ore tenebant, unde δαφνηφόροι, quasi *laurivori*, dicebantur: *Laurumque momordit*, de vate quodam Satyricus; & Tibullus,

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vescar —

Et notum illud Lycophronis, de Cassandra vaticinante, & entheo furore correpta,

Δαφνηφόρων φοίβεσθ' ἐν λαιμῶν ὄπα,

h. e. interprete Scaligero, Superstitiosa fauce bacchata est sonum. In quem locum Isaacus Tzetzes inter alia hæc habet, rationem reddens quare vates δαφνηφόροι *laurivori* dicebantur, τὸ δ' αἰληδὲς ἔπως ὅσιν (*rejecta viz. illa fabula de Daphne, veritas sic se habet*) οἱ χρησμολόγοι καὶ μάντις σφάντες δάφνης φερεῖντες, αἵς ἀειδαλῆς ὄνθ' τῆς φύτῃς καὶ ἀλεξενάκας, καὶ ἔπω τοῖς χρῆσσι τὰς χρησμούς λέγοντες, καὶ λαμβάνοντες π' ἔξ αὐτῆς, καὶ ἔπω διατρεφόμενοι, εἰς μῦθον ἐτέθη, ὅτι δαφνηφόροι εἰσὶ, ἥτοι ἐν τῇ σφρανξῇ δάφνη, καὶ λέγειν χρησμούς, ἔχουσι τὰς προφάσεις. Δαφνηφόροι igitur οἱ μάντις, quasi laurum comedentes, i. e. vaticinando victum quaeritantes; quan-

quanquam longe aliam hujus *μανικῆς διαφυγῆς* rationem assignat alter Tzetzes, ad locum Hesiodi jam laudatum; nescio vero an operæ pretium sit eam huc adducere: Videat qui volet.

Ἐὰν παρὰ δ' αἴμῃ γαλῇ] Si *mustela* vel *felis* transcurrerit. Recte enim monet Casaub. de ambiguitate vocis γαλῇ, dubitare viros doctos *mustelam* an *felem* significet. Nam quia similia sunt hæc animalia, eodem nomine censentur. Quanquam γαλῇ per se sumpta *felem* (ni fallor) seu *catum* plerunque denotat. Sic in *Batrachom.* Homeri (si modo Homeri)

Μῦς ποτὲ διψαλέῃ γαλῆς κίνδυνον ἀλύξας

& Theocritus in *Adoniaz.*

Αἱ γαλέαι μαλακῶς χρῆζοντι καθεύδω.

Quæ & alio nomine αἰλῆρ, παρὰ τὸ αἰόλλειν τὴν ἑρῆν vel potius αἰλεῖν τῇ ἑρῇ, quod *cauda adulescit* & *blandiatur*; nam αἰλεῖν est *δωπδῆεν*, (Hesychio) *adulari*: unde αἰλὸς antiqu. *adulans*, *adulator*, & cum digammate Æolico Φαίλως, inde *felis*, nam sic scribitur in antiquis codicibus. Sunt qui & ἀσκηλαδῶτῳ *felem* dici putant, παρὰ τὸ ἀσκηλῶς, i. e. ἀπαλῶς βαίνειν, a *tenero* & *mollis gressu*, nullum enim animal magis caute & molliter incedit. Sed profecto Græci non de *mustela* aut *fele*, sed de *stellione* tantum ἀσκηλαδῶτῳ dixere, uti viri docti annotarunt. *Ambigunt docti* (inquit vir summus hoc in loco) *sitne γαλῇ mustela domestica, an felis*; per *mustelam domesticam* intelligas (opinor) quem vulgo *catum putorium* nuncupamus, Anglice *a pole-cat*. Dioscor. γαλῶν κατοικίδιον vocat, quæ domos villaticas frequentare, & gallinas & pipiones deprædari, & noctu fere tantum graf-fari solet. Alia est *mustela agrestis* seu *rustica*, γαλῇ ἀγρία quæ & ἰκτὴς, ἰδῶ, & per aphæresin κτὶς κλῖδῶ, vulgo *a ferret*, & Lat. *viverra*, animalculum illud scilicet quo cuniculos venamur; hinc ἰκπδῆν, & κπδῆν, *pellis mustelina*, & *galerus* ex pelle hujus animalis factus: sic γαλῆν, λῆ *galea*, ex pelle felina seu *mustelina*. De hoc nomine notentur hæc regula: (1) Nomina hujus terminationis fœmininæ ὀλοπαδῆν, quæ in omnibus casibus contrahuntur, fiunt ab animalibus per ellipsin nominis δδεῖ, & pro pellibus animantium absolute ponuntur, ut ἀλοπ-κῆν, κῆν, *vulpina* scilicet *pellis*; sic λεοντέν, τῆν κωῆν, ῆν, *canina*; γαλῆν, ῆν, *felina*; λυκῆν, ῆν & ἰκπδῆν, ῆν, & κπδῆν, ῆν αἰγῆν, ῆν & ἰ interpos. αἰγῆν, ῆν. (2) Ex animalium pellibus & exuviis cassides & galeæ antiquitus fieri solebant; αἰγῆν, κπδῆν, κωῆν, λυκῆν, sc. ἀεικεφαλαία apud Hom. (3) Ex omnibus animantibus duæ sunt præcipue & præ aliis, ex quarum pellibus *galeæ* olim fiebant; ex sunt *canis*, & *felis*; unde κωῆν apud Gr. & *galea* apud Lat. absolute pro ἀεικεφαλ. idque ἀπὸ παλαιᾶς χρήσεως, ex quacunque demum materia fiat; hinc κωῆν κπδῆν *galea mustelina*, & κωῆν ταυρεῖν, *galea taurina*, apud poet. ἀπὸ παλαιᾶς χρήσεως, licet κωῆν proprie sit *galea ex pelle canina tantum*. (4) Γαλῆν, ῆν, apud Gr. licet sit ejusdem formæ & terminat. cum κωῆν, λυκῆν, ῆν, tamen nunquam dicitur de pelle felina, ut κωῆν de pelle canina, sed de ipsa fele; non de exuviis animalis, sed de ipso animali. Contra

vero

vero postquam in Latiū migravit, & facta est Lat. vox, tum non amplius ipsum animal, sed ejus pellem, vel potius *ῥεῖμα φιλ.* h. e. galeam ex ejus pelle factam, significat. Haftenus de voce. Rem ipsam quod spectat, multa hujus superstitionis monumenta & exempla occurrunt apud utriusque linguæ scriptores, quæ vel omnino omittere jam necesse habeo, vel in aliud tempus differre. Video enim me non posse insigne hoc caput absolvere & integrum percurrere hoc tempore, imo nec hoc Termino. Volui certe superstiosum hunc hominem omnibus suis membris & characteribus & lineamentis & coloribus expressum, & Theophrasti penicillo depictum, vobis, veluti in tabula, repræsentare, & ob oculos ponere: sed manum de tabula; siquidem pergere me volentem interpellat propinquus jam Dies, quem vocant, Cinerum, trahens post se Tessaracosten. Obtinuit enim & invaluit in his Scholis mos, jam olim receptus, & a majoribus & decessoribus nostris ad nos usque derivatus, viz. Quadragesimali tempore lectiones intermittere, & justitium agere, & silentio litare: sive quod sicco & sobrio hoc tempore intempestivum sit Græcari; sive quod pisculento hoc tempore multos nos esse deceat ut pisces; sive denique quod Gram. nugæ & notiones aridæ & strigosæ & jejunæ non quadrent Quadragesimæ, ne forte bis eodem tempore jejunare cogamur. Quicquid sit, mihi ratum stat, hac in re antiquum obtinere, & huic saltem mori morem gerere, & consuetudinem *πατροπαράδοτον* haftenus observare: quod & citra superstitionem me facturum confido. Claudatur igitur ad tempus (si placet) Theophrastus noster, iterum post Pascha (si Deus dederit, & si vobis visum fuerit) aperiendus. Interim valete.

Ἐὰν παρεδέρμῃ γαλῷ] De ominibus captis ab occurso vel transcurso animalium, felis puta, aut leporis, aut ejusmodi, passim legimus apud antiquos: quod genus auspicii *ἐνόδιον σύμβολον* appellabant. *Γαλῷ*, h. e. *felem* seu *mustelam*, inauspicatum animal fuisse testatur proverbium illud, quod extat apud Diogenianum, *Γαλῷ ἔχῃ*: quod expon. *ὅτι τὸ ἀποτρεπτικῶν*, vel potius (ut legendū suspicor) *ἀποτροπαίων*, h. e. *dictum de rebus malis & aversandis & abominandis, & inauspicatis*, *παρόσον οἱ γαλῷ ἔχοντες καὶ δυσχερεῖς*, quod qui *mustelam* habent non sint fortunati. Quin & hodie leporis transcursus in via ominosus vulgo habetur.

Τῷ ὅδῃ παρεδέρμῃ] Ante *τῷ ὅδῃ* videtur deesse præpositio *κατὰ*, vel conjungenda cum verbo *πορευθῆναι*, quod sequitur; nam *παρ. ὅδῃ* vix Græce dicitur. De hoc verbo *παρετρέχειν*, vel *παρεδέρμειν*, hæc reg. observetur. Cum absolute & sine casu sequenti ponitur, semper significat proprie, diciturque de *transcursu*, vel *transitione*, vel *præteritione*, in *via*: at cum casu sequ. ponitur sæpe in metaphor. significatione, pro *negligere*, *omittere*, aliquando etiam pro *excellere*, *παρευδοῦμαι*, ut & Lat. *præire*, *præcurrere*; Poeta *Iliad.* K. 350. de Dolone pro anima & vita currente, *ῥεῖ ψυχῆς δρόμον δερμάδιον*,

---ὅ δ' ἄρ' ὅκα παρέδερμῃ ἀφελδίνῃ.

Ἰφικλον ὃ πόδεσσι παρέδραμον ἰσχυρόν ἔόντα,
Iphiclum pedibus, i. e. cursu, & velocitate pedum, prætergressus sum, seu excellui, superavi: παρατρέχων τὸ σήμερον hodiernum prætermittens, prætercurrens, i. e. omittens, negligens; Chrysostom. alicubi, ἀσφαλὲς παρατρέχει, τὰς χειρὰς sc. ἐδὲ ἀκινδυνῶν, non tutum, nec periculo caret, Scripturas prætermittere, vel negligenter & strictim percurrere. Igitur παρατρέχειν est & transcurrere, & præcurrere, & juxta currere; tot enim significationes habet hæc præpositio παρ.

Λίθους τρεῖς ἑστῶτες ὁδῷ διαλάβη] Mira hæc veterum superstitio. Non assentior viro doctiss. qui διαλάβη hic legit, ac si superstitiosulus iste tres lapides trans viam projecerit, quasi in felem aut mustelam collimans, & malum illud omen, quod sibi portendi ex hoc transcurso videretur, quasi a se amolians, & in ipsius animalis caput avergens. Scitum quidem hoc est, & a genio superstitionis non alienum: sed διαβάλλειν, pro βάλλειν, vix Gr. est; nec διαβάλλειν λίθους, pro simplici βάλλειν διαβάλλειν enim semper Metaphorice, quasi *verbis trajicere, calumniis transfigere, transfodere, calumniari*; retinendum igitur, quod in textu comparet, verbum διαλάβη. Διαλ. est *digerere, disponere, discernere, dirimere, dispescere*, & διαλ. λίθους est *lapides in via certo ordine digerere, & disponere*, scævæ gratia, omnis causa, ad malum omen averruncandum; cum enim infaustum & inauspicatum animal iis occurreret, solebant lapides in via erigere ad avertendum omen. Aliquid etiam in numero ponderis & efficacix est, λίθους τρεῖς, numero enim ternario aliquam vim inesse putabant Veteres ad placandum numen, juxta tritum illud,

Necte tribus nodis.——

——*Numero Deus impare gaudet.*

Unde illud in re sacra,

Τρεῖς δ' ἀπομαξαμένοισι &c.

& illud,

Ὡς μὴ βασκανθῶ ὃ τρεῖς εἰς ἐμὸν ἐπύσσα κόλπον

& illud,

Τρεῖς εἰσιν ἱκανοὶ περὶ πέν ἐκμαίξαι λίθοι.

& illud tam frequens apud Homerum,

Τρεῖς μὲν, ----- Τρεῖς δέ.

Aristot. de Cælo, L. 1. C. 1. ubi de numero ternario, διὸ παρὰ τὴ φύσιν εὐληφέστε ὥσπερ νόμος ἐκείνης, καὶ πρὸς ἀγιστείας ἧς διὰ τὴν χειρὸς μετὰ τῆς ἀριθμοῦ τέττω, *tanquam accepta a natura ejus lege, ad Deorum sacra hoc numero utimur*. Hinc & oracula ex tripode reddebat Apollo Delphis, διὰ τὸ κατὰ τὴν τριάδα πρῶτον φωνᾶν τὸν ἀριθμὸν, Iambl. de vita Pythagoræ. Huc affertur & illud Poetæ, Τερχθὰ ὃ πάντα δίδασθαι, de distributione originis mundi juxta trinum illud numen. An vero, ex hac superstitiosa numeri ternarii observatione apud Gentes, colligi possit, eos quasi per rimulam quandam aut transennam vidisse sacrosanctum mysterium Trinitatis, non ausim affirmare.

Ἐὰν ἴδῃ ὄφιν, &c.] Ex conspectu animalium solebant loca religiosa fieri: præ cæteris animalibus serpens omen faciebat,

Ἐνθ' ἰφάνη μάλα σῆμα δεικνών, &c.

Pinge duos angues. Pueri, sacer est locus: &c.

Pro ὄφιν legunt hic ὄψιν, ἔὰν ἴδῃ ὄψιν, si videat visionem i.e. spectrum, phantasma; quia postea sequitur ἐνύπνιον differunt autem ὄψις & ἐνύπνιον, ut ὕπαρ & ὄναρ, illud est visum vigilantis, hoc dormientis insomnium: sed legendū omnino ὄφιν, hoc enim melius cohæret cum eo quod præcessit, de mustela. Nec visum aut spectrum proprie est ὄψις, sed ὄραμα, vel ὄρασις, aut φάσμα, aut φάντασμα ὄψις, ipsa visio, seu actus videndi. Quanquam ὄψις forte & ὄφρις ejusdem originis sunt vocabula; videtur enim ὄφρις dici ἀπὸ τ' ὄφραος ab acumine visus, ut & δεικνών a δέκνω, ἰδερκον, ἰδερκον, quia est ζῷον ὁξύσερκέστατον, animal oculatissimum,

Οὐ τε καὶ ὁξύτατον κεφαλῆς ἐκδέρκεται ὄραε'

ut δεικνών a δέκνω, sic ὄφρις ab ὄφρω, ὄφρ' ita Gr. qui in cudendis vocum originibus ὄραματα καὶ ἐνύπνια fabricant, atque in etymologiis omnia fingunt: ὄφρις enim ab Hebr. fontibus derivatur, vel ab **וִיפְרִי** quod est genus serpentis; vel ab **וִיפְרִי** ob vel oph. Et ut vox ab Oriente ducta, sic res ipsa, dico, omen & augurium a serpentibus desumptum. Hebræi enim ex serpentibus, vasserrimo in terris animali, divinationes olim plures & auguria instituebant; unde **וִיפְרִי** Hebr. & serpentem & divinationem significat, quod Gr. Interpret. **Οἰωνίζεσθαι** ubique verterunt; e. g. Gen. 44. 15. καὶ οἶδατε ὅτι οἰωνισμοῦ οἰωνοῦνται; in Hebr. est **וִיפְרִי** **וִיפְרִי** & quia οἰωνισμοί, auguria, a serpentibus captari solebant, hinc serpentes ipsos οἰωνοὺς Græci dicunt. Hesych. Οἰωνός· ὄφρις, ὁπτικῶς γὰρ λέγεται εἰς τὰς μαντείας τὰς ὄφεις ἔχειν, ὅς καὶ οἰωνοὺς ἔλεγον. Primus hoc ex Oriente, ut alia multa, transtulit Hom. apud quem hoc divinandi genere usus est Chalcas augur antiquissimus; δεικνών ὅτι νότα δαφροῖνος de excidio Ilii οἰωνόν & augurium præbet.

Ἱερὸν ἐν ταῦθ' αἰδρῶσαδ'] Aediculas & oratoria & sacella multiplicare, superstitiosorum hominum mos est; quare & hanc legem inter alias habet Plato de Leg. L. 10. in fine, Sacella nemo in privatis adibus habeat, Ἱερὰ μὴδὲ εἰς ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἐκτίσθαι ibidemque muliercularum & fanaticorum hominum δεισιδαιμονίαν taxat, qui fana & delubra & sacella & altaria, vana religione commoti, in quavis platea, & domo, & in omni trivio extruebant, quovis somnio nocturno territi, aut viso diurno; ἐν τε φάσμασιν ἐρηγορότας διὰ φόβου καὶ ἐν ὀνείροις, ὡς δὲ αὐτῶς ὄφεις πολλὰς ἀπομνημονόοντας, ἐνέσταις αὐτῶν ἅκνη ποιμενίης βωμῆς καὶ ἱερὰ, πάσας μὲν οἰκίας, πάσας δὲ κώμας, ἐν τε καθαροῖς ἰδρυμένους ἐμπλάταις &c.

Τῶν λιπαρῶν λίθων &c.] Lapidēs ungere, vel unctos lapides adorare, per proverbium dici videtur de homine superstitioso. Clem. Alex. Strom. L. 7. de superstitione gentium, οἱ αὐτοὶ δ' ἐπὶ πάντων ξύλον, καὶ πάντα λίθον, τὸ δὲ λεγόμενον, λιπαρὸν περσικισμῶτες. Τὸ δὲ λεγόμενον, frequens loquendi formula apud Gr. cum proverbio aliquo utuntur.

id quod vulgo dici solet, vel id quod proverbio jactari solet. Ex verbis igitur Clem. apparet, illud Πάντα λίθον λιπαρὸν προσκυβεῖν, *Quemlibet lapidem unctum adorare*, in proverbium abiisse, & ut πάντα λίθον κυβεῖν, de homine anxio & sollicito & laborioso, ita πάντα λίθον λιπαρὸν προσκυβεῖν, de homine superstitioso. Gentiles olim in more habuisse statuas & dolatos lapides, alios etiam sæpe nudos & impositos inungere, eisdemque postea colere ac adorare, multa probant exempla ex Ethn. libris desumpta; nec mirum eos unctos lapides adorasse, cum & summum eorum numen, Jovem scilicet ipsum, in lapide coluerint, & Jovem lapidem religiose juraverint. *Unctum vertier ad lapidem*, ex Lucretio citat Turnebus: cum tamen apud Lucretium, non sit unctum, sed velatum.

Nec pietas ulla est, velatum sæpe videri

Vertier ad lapidem, atque omnes accedere ad aras.

Ubi per *velatum lapidem* intelligit Poeta statuam lapideam, sive simulachrum, velaminibus & coronis superstitiose ornatam. Ita ut errare mihi videatur D. Pareus, in suis ad Lucretium notis, qui *velatum* exponit de ipso lapidis cultore, quia, inquit, *velato capite erant, qui Deos venerabantur*: Et hoc quidem verum, etsi non ad rem; nam Gentes Deos adorabant capite velato, ut & Judæi sacra faciebant operto capite; quo magis decet Christianos verum Deum adorare, capite intecto & revelato, monente Apostolo.

Arnobius, postquam factus Christianus, Lib. 1. *Contra Gentes* agnoscit, se, cum adhuc in Ethnicismo detineretur, si quando conspexisset lubricatum lapidem, & ex olivi unguine irrigatum, tanquam fuisset vis præsens, adulatum fuisse, allocutum, petiisse etiam beneficia a nihil sentiente trunco. Nec mirum si Gentiles ligna & lapides adoraverint, cum & ipsi lapides fuerint, & in lapideam cordis duritiem obriguerint, ἐπωροῦν τὰ νοήματα αὐτῶν, *mentes & corda eorum obduruerunt*, lapides tanquam; -- λαὸς ὃς λίθους ποίνει Κερνίκαι, αὐτῶν γὰρ κεφαλὴν στερεωτέρη ἢ λίθοιο. Merito ergo λαὸι (h. e. Gentes) coluerunt λίθους, (h. e. lapides,) Ὡς αἰεὶ τ' ὁμοιον &c. λίθος δὲ λίθος, proverbium est de homine stupido & indocto. Plutarchus *Apophthegm.* Ἀγρίππας ἐρωτῶντας π' αὐτῶν τὸ ὕψος αὐτῶν ἐν τ' παιδείας, εἶπε, καὶ εἰ μὴδὲν ἄλλο, ἐν γού τὸ δεικνύει καὶ κεκαθεῖται λίθος δὲ λίθος, *non sedebit lapis super lapidem*. Et ut *lapis super lapidem*, de homine stupido, ita *lapis coram lapide* vel altari lapideo adorans, vel genu flectens, proverbium esse poterit de homine superstitioso. Atque hæc lapidum congestio, & unctio, & consecratio, apud Gentes, prima altarium origo & fundamentum: ita ut altaria nihil aliud fuerint quam lapides simul congesti & coacervati, qui postea poliri & extrui in altarium formam cœpere, gliscente superstitione. Certe βωμός, *altare*, nihil aliud ex sua origine denotare videtur, quam *locum editum* seu *excelsum*: est enim ab Hebr. מַדְבָּר quod nihil aliud quam τόπος ὑψηλός. Ideoque LXX. vocem מַדְבָּר modo τὸς βωμούς, modo, & sæpius, τὰ ὑψηλά interpretantur, *High places*; ut altaria Lat. ab altitudine dixerunt. Mos hic ungendi lapides, ut & alii multi superstitiosi

stitiosi Gentilium ritus, videtur ex *κακοζηλία* quadam & imitatione veræ religionis ortum habuisse: est enim superstitio religionis æmula, & Diabolus Dei simia. Primum hujus ritus, sive cultus, exemplum habemus in illo facto Jacobi Gen. 28. qui lapidem erexit in Bethele, eumque oleo perfudit. Multiplex certe olei usus fuit sub vetere lege in consecratione, tum personarum, tum rerum; quod si quis dixerit Patriarcham illum tali ritu voluisse consecrare locum illum & lapidem, illumque destinare ad cultum divinum, non repugnamus: Interim vero, qui ex hoc facto Jacobi superstitiosas suas unctiones, consecrationes, & cæremonias, a Pontificiis adhibitas in dedicationem templorum & altarium probare & stabilire conantur, eadem opera œconomiam Mosaicam, & jugum illud legis cæremonialis in Ecclesiam Christi introducunt: Etsi enim hic ritus consecrandi lapides, & altaria, infuso oleo, a Patriarchis fuerit adhibitus, etiam ante datam legem Mosaicam, pertinebat tamen ad legem cæremonialem; ut & circumcisio, & sacrificia, quanquam ante Mosem instituta, erant tamen umbræ, & cæremoniæ, & pars legalis pædagogicæ. Cessavit certe jam unctio lapidum, postquam Christus, lapis ille pretiosus, *lapis angularis, unctus est oleo latitiae supra socios suos*. Dum vero hoc factum Jacobi consecrantis, ungentis, lapidem, oleo infuso, in superstitiosæ unctionis patrocinium adducitur, videmus utramque superstitionem, tam Paganam veterem, quam Papalem novam, ab eodem *κακοζηλίæ* fonte manasse: dum homines in cultu divino inepte seduli, & perverso æmulationis & *ἐπελοθρησκείæ* studio abrepti, eos ritus in sacris retinent, qui speciali Dei mandato seu instituto sub pædagogia legis erant recepti, & ad captum unius gentis accommodati. Sed hæc hæctenus. Video enim me transgressum limites hujus loci, & in Theologorum castra delapsum.

Notetur discrimen inter *λιπαρὴς* & *λιπαρός*. *Λιπαρὴς* est *assiduus, continuus, συνεχής*, ut *λιπαρὴς πυρετός* i. e. *συνεχής*, *febris continua*; *παρὰ τὸ λίαν παρεῖναι*, ut sit proprie *importunus, sedulus, qui instanter rem aliquam facit*; unde *λιπαρεύω*, & *περσολιπαρεύω*, *instanter & importune rogo, flagito*. Hesych. *λιπαρὴς*, *δέομαι*, καὶ τὸ παραδραυτικόν, ἀπὸ τοῦ λίαν παρεῖναι. At *λιπαρὸς* est *pinguis, nitidus, obesus, unctus, delibutus*: a *λίπῃ* pinguedo.

Αἰεὶ ὃ λιπαρὸν κεφαλὰς καὶ καλὰ πρόσωπα,

Hom. de Phæacibus illis *Epicuri de grege porcis, Delibuta unguento capita habentes*. *Λιπαρὸς, unctus*; *Λιπαρὴς assiduus, flagitator, orator, qui vota facit*. Superstitiosus iste *περσολιπαρεῖ λιπαρῷ λίθῳ*, *lapidi uncto genua flectit & vota facit*.

Νήπιός, ὃς λιπαρὸν σείει λίθον ἀμφοτέρων ὃ

Αὐτὸς καὶ λιπαρὸς ὄρε, καὶ ἐπὶ λίθῳ.

Assiduus Lapidis cultor, & ipse Lapis.

Λιπαρῶν λίθων καταχεῖν, Unctos lapides oleo perfundere, videtur mihi alio transferri posse per proverbii speciem, nec inconcinne, viz. ad inanem, præposteram, & ineptam liberalitatem; *Unctos ungere,*

scilicet divitibus dare: quod olim fieri querebatur ille in Epigram.

Dantur opes nullis, &c.

Χρήματα γὰρ δίδοται νῦν μακάρεσσι μόνοις.

Νῦν λιπαροῖσι λίθοις μόνοις καταχέται ἔλαιον.

Qui divites cognatos ad coenam invitant (ut Servator ait) hi unctos tantum lapides ungunt; quanto satius & sanctius est aridos pumices, siccos & jejunos, pauperes, charitatis unguento perfundere, & eleemosynæ oleo delibutos dare, ἐλέω tanquam ἔλαιω;

Λήκυθ[us] Vas olearium, unguentarium, ampulla: ἔλαιονδέχον ἀγγεῖον, οἷον ἐλαιόκυθος, παρὰ τὸ καύειν τὸ ἔλαιον, μωροθήμιον. Metaphorice ad Rhetorum ornamenta transfertur, unde & Lat. Rhetores pigmenta, & pyrothecia, & Lecythos, & ampullas dicunt: Sed hæc obvia. Λήκυθ[us] habet accent. in antepenultima per hanc reg. Nomina in -[us] definentia, derivata a ἵκειν currere, sunt oxyt. cætera vero baryt. ut σπυγθός, παρὰ τὸ σπύρειν θείειν ὀρμαθός, ab ὄρμη[us] & θείειν, monile vel catena; βουθός, παρὰ τὸ πρὸς τῷ βολῷ θείειν ἀγαθός, παρὰ τὸ ἄγαν θείειν ατ[us] γρόνθ[us], Ζήθ[us], μῦθ[us], λήκυθ[us], baryt. sunt, quia illud verbum in se non includunt; Ξύθ[us] & Ξάνθ[us] incipientia a ξ variant, idque διαφορᾶς χάριν, quando enim propria, barytona sunt; quando appellativa, ὀξύτονα, & in ultima habent accentum.

Ἐὰν μὴς δὴλακον ἀλφίτων διαφάγη] Superstitionem hanc merito deridet Cic. Lib. 2. de Divinat. Nos autem ita leves atque inconsiderati sumus, ut si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc unum, monstrum putemus. Ante vero Marsicum bellum, quod clypeos Lanuvii mures rosissent, maximum id portentum aruspices esse dixerunt; quasi vero quicquam intersit mures, diem & noctem aliquid rodentes, scuta an cribra corroserint; nam si ista sequimur, quod Platonis politiam nuper apud me mures corroserint, de Repub. debui pertimescere; aut si Epicuri de voluptate liber corrosus esset, putarem annonam in macello cariorem fore. Hæc Cicero; falsè quidem & acute, pro suo more. Ubi quod de clypeis refert a muribus corrosis, simile est ei quod de Sanacharibo Assyriorum rege narrat Herodot. in Euterpe, διαχωθέντας sc. νυκτὸς μὴς ἀρεαίαις, &c. mures agrestes, per Assyr. aciem noctu diffusos, eorum pharetras & sagittas & clypeos rosisse, ita ut armis nudati fusi fugatique fuerint. Hoc si verum fuisset, merito pro omine habuissent Ægyptii, & portento divinitus misso: mirum certe hoc, immo mirum mirorum, & summum miraculum fuisset. Nec immerito Sethon Ægypti Rex in templo Vulcani lapideus stetisset, murem in manu tenens, cum hac epigraphæ, Εἰς ἐμὲ πρὸς ὀρέων ὕστερος ἔγω.

At ἐὰν μὴς δὴλακον ἀλφίτων διαφάγη, quid mirum, quidnam hoc monstrum, quod omen, aut portentum est? At nec hoc profecto mirum, nec illud omnino verum, nam quid non Græcia mendax Audet in historia? quanquam umbra quædam, & vestigium hujus historię, extat in S. pagina. Legimus enim in libris Regum Angelum Domini

Domini vastam & horrendam stragem olim edidisse in exercitu Senacherebi: & procul dubio Herodoti illa fabula, de muribus clypeos & tela rodentibus, παραφθορά est & depravatio S. Hist. & quanquam Script. de hoc filet, potuit tamen fieri, nec pugnat cum fide, ut Angelus, in delendo Assyriorum exercitu, usus fuerit ministerio murium, quemadmodum in percutiendo Herode ministerio pediculorum.

Clem. Alex. Strom. 7. p. 712. Εὐ γὰρ καὶ Διογένης πρὸς τὸ θαυμάζοντα ὅτι οὐρεῖ ὄφιν ἐν τῷ ὑπερφαιειλημένῳ, Μὴ θαύμαζε, ἔφη, ὡς γὰρ παραδοξότερον ἰκτεῖνο, εἰ τὸ ὑπερὸν πρὸς ὁρῶν τῷ ὄφει κατειλημένον ἰδεάσω. Et paulo supra,

Εἰκότως ταῖνυν δῖσι δαίμονες πάντα σημεῖα ἡγουῦται ἢ τὰ συμβαίνοντα καὶ κακῶν αἵτια· εἰ μὴ διορύξῃ βωμὸν ὄντα πῆλινον· καὶ μηδὲν ἄλλο ἔχον, διατράγῃ ληκύδιον. Huic affine illud Leotychidæ, apud Plut. *Aprophtheg. Lacon.* qui, cum januæ cujusdam pessulo anguis se circumplicasset, idque vates omen esse diceret; Οὐπὲ μοί γ', ἔφη, δοκεῖ, ἀλλ' εἰ ἡ κλεῖς τῷ δράκοντι περιελίχθῃ, τέρας ἂν ᾖ. ὡς.

Scite Cicero 2. *De divin.* ubi inanem portentorum ominumque superstitionem deridet; *Si id quod raro fit, id portentum putandum est, sapientem esse, portentum est: sæpius enim mulam peperisse arbitror, quam sapientem fuisse: & post pauca; Conjector quidam, & interpres portentorum, non inscite dicitur ei respond. qui cum ad eum retulisset, quasi ostentum, quod anguis domi vectem circumnexus fuisset; Tum esset, inquit, ostentum, si anguem vectis circumplicasset: cui geminum illud, quod ex Clem. Alexand. supra habuimus.*

Redeo jam ad nostrum superstitiosum; Quodnam, obsecro, hoc malum est, quod mus perferat saccum farinæ, φύλακον ἀλφίτων, nihil profecto hoc πρὸς τὰ λείποντα, nihil ad rem, nihil ad farinam, saltem publicam, nec in eo vertitur salus Græciæ, imo nec unius hominis vita, nec fortuna, hoc casu periclitatur, nempe hoc malum est, quod tantum farinæ deperditur; ut si salinum in mensa evertatur (quod vulgo ominosum censetur) quodnam malum exinde evenit? viz. quod aliquantillum salis forte hoc casu pereat. O rem portentosam, & prodigii plenam! Certe, qui omen facit salinum in mensa, is salem non habet in mente. Sed nolo jam salibus perspergere superstitiosum, seu cum muribus eum rodere. Ad Gram. accedo: nobis enim veluti muribus rodendi sunt vocabulorum cortices, & utres, & folles, ut sic ad nucleum & medullam & veluti farinam rerum perveniamus.

Φύλακ[ος] Habet accent. in antepen. quia fit a genit. φύλαξ, κ[ος]. nam alioquin esset oxyt. Notetur ergo hæc reg. Nomina simpl. trisyll. in κ[ος] (præced. α) sunt oxyt. ut μαλακός, θακός, Αἰακός, παρακός, Ἀνακός, οἱ Διόσκουροι, φαρμακός dico simplicia, nam ἀκ[ος] est proparox. quia compositio retrahit accentum. Excip. jam ea quæ fiunt ex genit. nominum in αξ- (ἀναδραμέσης εἰς τὴν ὁδοῦν τὴν γενικὴν) ut a φύλαξ, κ[ος], ὁ φύλακ[ος], καὶ a φύλαξ, κ[ος], ὁ φύλακ[ος], καὶ hæc enim retinent accentum genitivi a quo fiunt; ideoque sunt proparoxytona.

Ἐξηγητὴς.] *Interpretem: ἐξηγητὴς general. est interpres, explanator, commentator, sed specialiter apud Attic. script. ἐξηγ. est interpres sacrorum oraculorum, aut portentorum interpres. Cic. Religionum interpres, & conjector, & interpres portentorum, i. e. τερατοσκοπός. Demosth. Energ. Ἐπεὶ δὴ ἰτελεύτησεν, ἦλθον εἰς τὰς ἐξηγητὰς, Postquam illa obiit, accessi ad Sacrorum Interpretes. Plato De legibus Lib. 12. Περὶ τελευτήσαντας δὴ, εἴτε τις ἄρρῳ, εἴτε τις θῆλυς ἦ, τὰ μὲν αὖτε ταῖς θείαις νόμιμα τῶν τε ὑπὸ γῆς θεῶν, καὶ τῶν τῆδε, ὅσα προσήκει τελεῖσθαι, τὰς ἐξηγητὰς γίγνεται κυρίως φερόντας. Cic. 2. De leg. Sed videamus Platonem, qui iusta funerum rejicit ad Interpretes religionum. Apud Gr. Bibliorum Interpretes, Magi & Incantatores Ægyptii, & Divinatores vocantur ἐξηγηταί. Gen. 41. ἀποστείλας ἐκάλεσε πάντας τὰς ἐξηγητὰς Αἰγύπτου, Lat. Conectores h. e. εἰκαστὰς, μάντις. Heb. מְבַרְרִים. Hos ἐξηγητὰς adire & consulere solebant homines superstitiosi, de eventu ominis aut auspicii cujuscunque, siquid ipsis sinistrum & infaustum portendi videretur. Lepide autem hic deridet Theophrastus superstitionem hujus hominis, qui cum hariolum interrogaret, quid facere debeat postquam follis seu faccus farinae a mure fuisset corrosus, resp. ille, sutori, seu potius cerdoni, illum esse tradendum ut resarciatur. Ut siquis superstitiosus jam quærat, Cujus rei signum est, cum lepus in via transcurrit? quod vulgo hodie ominosum censetur, & alter resp. Signum est cum a cubili suo fuisse deterritum; Ita cum mus utrem, aut follem, aut culeum corroserit, cujus rei hoc signum est? viz. cum fuisse famelicum: aut quid faciendum, cum mures roserint caligas? viz. sartori dandæ sunt ut sarciantur, ἀποδέναι τῷ σκυτοδέφῃ, ἀπορράψαι. Ita enim leg. uti monet Cl. Casaub. non ἀπορράψαι. Atque hinc patet δύλακον in Attica supellectile fuisse σκύπνον seu δερμάπνον, h. e. pelliceum seu coriaceum, siquidem ad eum reficiendum & resarciendum opus est τῷ σκυτοδέφῃ, quamquam forte hoc σκυτοτόμος potius opus sit, quam σκυτοδέφης, nam σκυτοδέφης est pellium subactor, at σκυτοτόμος pellium sector; h. e. cerdo, alutarius, coriarius. Σκυτοδέφης Attice idem quod βυρσοδέφης apud Gr. Asianos, qui & simpliciter βυρσεύς, ut in N. F. Notandum, quod licet βύρσα & σκύττα idem sint, viz. pellis, corium, & idem sint βυρσοδέφης & σκυτοδέφης, tamen βυρσεύς & σκυτεύς differunt apud auctores, ita ut βυρσεύς sit βυρσοδέφης vel σκυτοδέφης, alutarius: σκυτεύς vel σκυλοτόμος, veteramentarius, sutor coriarius, cerdo, qualem hic intelligit Theophrastus, cujus quippe ἔργον & officium est, δύλακον ἀπορράψαι, vas coriaceum reficere, & resarcire. Id enim est proprie ἀπορράψαι Herodot. Μῦθος prima, ἀπορράψας τὸ λαγὲς τὴν γαστέρα, resuto leporis ventre; ubi miram narrat historiam de epistola quæ mittebatur in ventre leporis. Plut. αὖτε φιλοπλεῖ. Συγγράμειν καὶ ἀπορράπτειν τὸ βαλάντιον, ἵνα γένηται καὶ φυλάττειν τὸ εἰσβληδὲν δωήται, contrahere & consuere crumenam. Metaph. sæpius usurpatur hoc verbum ράπτειν, admodum eleganter; tam in simplici, ut καὶ ράπτειν, δόλος ράπτειν, i. e. suere, struere, machinari, mala, dolos, insidias; quam in compositione, ut ἀκακορράφειν, ἀλογορράφειν, ῥαψοδεῖν, μηχανορράφειν apud Æschylum, & similibus.*

milibus. Eadem metaphora utuntur Heb. קָשׁוּ וְלָפְסוּ *concinnavunt*, *consueverunt mendacium*, σιωεῖραν τὸ ψεῦδος.

οὐτε ὀπλῶσαι μνήματι, ἔτε ὅτι νεκρὸν ἐλθεῖν, ἔτε ὅτι λείπει] *Neque sepulchro insistere, neque ad mortuum accedere, neque ad lectum puerpere.* Magna apud antiquos circa mortuos superstitio fuit, tam Gr. quam Rom. quæ ex κακοζήλῳ quadam, & perversa imitatione legis Mosaicæ, orta & derivata est: apud Judæos enim sub veteri lege, quisquis cadaver hominis tetigerat, pro immundo & polluto habebatur 7 diebus, & aspergendus erat aqua asperfusionis; Num. 19. Ὁ ἀπόμυθος τῆς περὶ νεκροῦ πάσης ψυχῆς ἀνθρώπου, ἀκαθάρτος ἔσται ἐπὶ αἱμέρας. Ominosum erat mortuum tangere, immo domum funestam ingredi, adeo ut mirum quantum formidarint busta aut sepulchra: Gellius de flamine Diali; *Locum, in quo bustum est, nunquam ingreditur, mortuum nunquam attingit.* Eadem religione tenebatur summus sacerdos inter Judæos: adeo, superstitiosæ Gentes imitabantur Synagogam. Atque hinc erat, quod, ad vitandam hanc contagionem, tam Judæi quam Ethnici, cœmeteria sua & sepulchra extra portas urbium habuerunt; & nescio profecto an non hoc melius quam nos Christiani, qui non solum intra muros, sed etiam frequentissimis & refertissimis urbium locis, & in ipsis templis cadavera sepelimus; Athenis certe erant πύλαι νεκρῶν, *portæ sepulchrales*, (quarum meminit Theophrast. cap. περὶ ἀναισθησίας) per quas cadavera ex urbe efferebantur ad sepulturam. Hinc & yas aquæ lustralis (de quo supra in hoc capite) χέρνιψ, qua aspergebant se qui exequiis interfuissent, quod ἀπὸ νεκρῶ λείπει dixit Chrysostom. Εἶθ' ὡς, μετὰ τὴν ἐκκομιδὴν τῆς νεκρῶ, λείπει τὰς κατ' οἶκον, καθαρμὸς χεῖρ. Schol. ad Aristophanis Nubes. Hinc & cupressus foribus funestæ domus apponi solita, tanquam signum funeris, ne quis per ignorantiam ingressus pollueretur; *neque harum quas colis arborum Te, præter invisas cupressos, Ulla brevem dominum sequetur.* Cum autem cupressus (præ aliis arboribus) funebris & feralis fuerit, & in funeribus adhibita, alii alias assignant causas, quas jam non vacat referre, nedum excutere. Hinc autem apparet quanta religione, vel potius superstitione, vitarint veteres cadaveris contactum, funerisque pollutionem: Quanquam revera, ut Salvator de cura pro mortuis, *Mortui mortuos sepeliant*, ita tamen hac in re Mortui mortuos timebant, atque vitabant; nisi enim profecto peccatis mortui & ignorantiae tenebris sepulti fuissent Gentiles, nunquam tam anili & inani superstitione mortuos abhorruissent; majus enim contagionis periculum est a vivis, quam a mortuis; & citius quis pollutionem & inquinamentum contraxerit a convictu superstitum, quam a contactu sepulchrorum: & alioquin omnia munda mundis, etiam cadavera eorum qui e mundo discesserunt. Quod quidem a me dictum intelligi velim, respectu pollutionis moralis, legalis, aut cæremonialis; nam alioqui potest esse pollutio physica & naturalis, a cadaveribus mortuorum, quæ citra superstitionem vitari, nec minus piæ quam prudenter caveri debet.

Nec tam superstitiose, quam sapienter, olim fecerunt Athenienses, qui extra urbis suæ pomæria mortuos suos ex lege sepeliebant, in loco extra viventium consortium, idque ad vitandum contagium aerisque infectionem. Et legibus 12 tab. cautum est, *Ne quis hominem in urbe sepeliret, neve ureret*: & prohibuit Adrianus Imperator, mortuos in ulla Imperii sui civitate inhumari, addita hac ratione, *Ne sanctum municipiorum jus polluatur*. Et certe ad cavendam contagionem, ut libera urbs tetro cadaverum odore minus pestilenti aere inficeretur, placuit plerisque veteribus, ut cadavera extra civitates sepelirentur, in polyandriis quibusdam, & cœmeteriis, ad hoc comparatis. Quem antiquum sepeliendi morem an, tanquam utilem & salubrem, expediat revocari in orbem Christianum, Theologis & Politicis dijudicandum relinquo.

Λέχη] Sunt *lecti puerperarum, & loculi mortuorum*. Vulgo Lexicogr. Λέχη simpliciter expon. *lectum, cubile*: cum tamen hæc vox antonomastice sæpe adhibeatur de lectis, seu loculis, in quibus mortui collocari & efferri solent ad sepulchrum, ut in hoc loco Theophrasti. Hesychius, Λέχη, ἢ οἷς τὰς νεκρὰς κοσμεῖσι. Plutarch. *Vita Numa*, ubi de ejus funere & exequiis, Οἱ τε πατέρινοι τὸ λέχη ἀεὶ μύρου, καὶ συμπαρόντες οἱ τῶν Θεῶν ἱερεῖς, καὶ παραπέμποντες, patricii lectum seu lecticam ejus bajularunt. Prævit hac significatione Homerus, Hellenismi fons, *Iliade* postrema, ubi de funere Hectoris,

Οἱ δ' ἔπει εἰσάραχον κλυτὰ δώματα, τ' μὲν ἔπειτα
Τριτοῖς ἐν λέχεσσι θέει.

Lectum eodem sensu dicunt Latini pro *loculo mortui, aut sarcophago*. Perlius *Sat.* 3.

Tandemque beatulus alto

Compositus lecto, crassisque lutatus amomis,

In portam rigidas calces extendit—

& profecto, cum somnus sit mortis imago, merito fandapila, seu theca mortui, dicatur lectus, cum etiam lectus sit imago sepulchri: unde δαίναλιος δυσηλεγής & πανηλεγής, a λέγωμαι, *cubo*; sepulchrum enim cubile est, κοιμητήριον, & cubile, sepulchrum. Λέχη est τάφος, nec τάφος solum, sed & σοφός seu λάρναξ est λέχη *lectus*, unde & κλίνη etiam a Gr. vocatur. Dionys. Halicarn. *Lib.* 8. ἦσαντο τὴν κλίνην οἱ λαμπρότατοι τῶν νέων ἐν τοῖς κατὰ πολέμους ἔργοις. Idem, de funere Virginie, Ἐξεπήδων γὰρ ἐκ τῶν οἰκῶν γυναικίς τε καὶ παρθένοι τὸ πᾶθος ἀποδύρομαι, αἱ μὲν ἄνδρ' καὶ σφεάνες βάλλουσαι κατὰ τῆς κλίνης, &c. *Ædibus* exiliebant & mulieres & virgines, casum illum lugentes, atque alie flores & coronas in lectum jaciebant, &c. Λέχη hoc in loco indifferenter vel pro lecto mortui, vel pro lecto puerperæ exponi potest. Sic, apud Chrysostomum, ἡ δὲ λέχη dicitur fœmina, quæ e lecto puerperii nuper surrexit, ut religio ei sit, accedere aut appropinquare ad lectos puerperarum, ἐπὶ λέχη (quanquam Cl. Casaub. in hac posteriori significatione legere mavult ἐπὶ λέχῳ, *ad puerperam*) nam & lectis puerperarum pollutio aliqua inesse censebatur. Certe legalis hæc pollutio erat in populo Judaico, unde apud illos puerperarum purificatio, quæ & in Ecclesia Christi retinetur jam

jamdiu, atque etiam apud nos non ita pridem observata; hodie vero annon merito abolita & explosa, tanquam cæremonia mere Judaica, judicent παῖδες τῆς Θεολόγων. Certe, qui aliquid legalis pollutionis in puerperio ponunt, & mulierem a partu levatam, usque ad expletum mensem suum incubationis, tanquam pollutam vel profanam, a sacrorum participatione excludendam censent, priusquam in Ecclesia purificetur, haud video quomodo a superstitionis & Judaismi suspicione penitus excusari possint. Sed alius fortasse usus & finis hujus cæremoniae, nec tam necessitatis, quam convenientiae, ratio habebatur. Sed viderint ista rituum magistri, οἱ περὶ ταῦτα δεινοί.

Λεχὼν, *Puerpera*, quasi in lecto decumbens. Oppianus *Κυνηγετ.* 3.

Ἡ ὃ λεχὼν περ ἐῖσα, καὶ ἀδινέσσα τόκαισι.

quæ & λεχὼν a Nonno dicitur, *Joh.* 16. v. 84. Ἀρχτόκε μίμημα λεχὼν. --- Hom. ἀδινέσσα γυνή. *Iliad.* λ.

Ὡς δ' ὅταν ἀδινέσῃ ἔχῃ βέλῃ ὅξυ γυναικῶν,

Δοιμὺν, τό, τε περιεῖσι μορσόκοι εἰλείθῃαι

Ἡρῆς θυγατέρες, πικρὰς ἀδινὰς ἔχουσαι.

ubi dolores puerperii tam apte & accurate describit poeta, ut eos versus Gr. mulieres non ab Homero, sed ab Homera scriptos esse affirmarent, teste Plutarcho περὶ τῆς φιλοσοφίας.

[Ὅταν ἐνύπνιον ἴδῃ *Θεοκ.*] Mos erat apud antiquos, postquam triste aliquod somnium viderant, sacra facere, ad placandum numen & averruncandum omen; quia scilicet insomnia θεόπεμπτα, divinitus missa, videbantur, -- Θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρ. Somnia esse præfagia, oracula quædam & vaticinia futurorum, credidit superstitionis antiquitas. Εἰ δέ εἰπὺν ὕπνῳ προφηταί, καὶ τὰ ὄναρ θεάματα τοῖς ἀνθρώποις ὁρέγασσι τῆς ὑπάρ ἐσομένων αἰνίγματα, ut ex sententia veterum loquitur Synesius primis statim verbis elegantis libelli *De insomniis*. Ut ἐλπίδες sunt ἐγρηγορότων ἐνύπνια, ὄνειροι Platoni, ita vicissim, ὄνειροι ὕπνῳ ἐλπίδες. Quanta superstitionis veterum fuit circa insomnia, passim testantur auctores, ii præsertim qui Onirocritica scripserunt, Artemidorus in primis, Aristotelis liber περὶ τῆς κατ' ὕπνονμαντικῆς, Achilles, Astrampsychus, alii. In favorem hujus superstitionis ficta est illa Etymologia, ut ὄνειρ dicatur παρὰ τὸ ὄν εἶρην, quod sit prædictio quædam τῆς ὀνείας, vel potius τῆς ἐσομένης. Alii cordatiores fidem omnem insomniis derogarunt, tanquam rebus leviculis & nullius momenti; juxta illud Theocriti, Ἴσαι ὃ ψεύδονται ὄψαις. & Homeri illud,

----- Ἦτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι, ἀκατόμῳδοι,

Γίνοιτ'· εἰ δέ τι πάντα τελεῖται ἀνθρώποισι.

quanquam ille binas faciat somniorum portas, verorum unam, falsorum alteram,

Δοῖται γάρ τι πύλαι &c.

ad quem locum Critici varias conjecturas, immo somnia sua, adducunt. Præ aliis vero ea somnia vera putabantur, quæ post mediam noctem viderentur; Horatius,

Post mediam noctem visus, cum somnia vera.

Moschus ---- ἀτρεκέων ποιμαίνεται ἔδνθ' ὄνειρον.

Si læta somnia vidissent, amicis ea communicabant; sin contra tristia, mane Soli narrabant; unde piscator ille apud Theocritum socii somnium suum narrat,

* Ἀρ', ἔμεθες κρίνειν ποκ' ἐνύπνια; χρηστὰ γὰρ εἶδον.

Οὐ σὲ δέλω τ' αἰμῶ φαντασμάθ' ἥμῃ ἀμοιρον.

Ideo autem somnia tristia & infausta Soli narrabant, ut malum omen averruncarent, quia scilicet Sol nocti est contrarius. Schol. Soph. *Elect.* * Εδθ' ὡς τοῖς παλαιοῖς ὁπότε καθ' ὕπνου ὄναρ δεινὸν δεικνύτο, ἀμα προὶ πρὸς τὸ ἥλιον λέγειν· ἵν' ἐπειδὴ ἐναντίθ' ἔτις ὅς τῃ νυκτὶ ἀποτροπὴν ἐργάζηται τέτυ. Divinationem per somnia exagitat Cicero, lib. *De divin.* tanquam vanam & fallacem. Celebris jam olim apud Ethnicos fuit superstitio somniorum, & ratio hæc divinandi per somnia, utpote quæ a Deo immitti credebantur, juxta illud Poetæ,

----Καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ὄει.

Immo tanta fuit fides somniorum, ut de somno Deum fecerint, nomine Morpheum: erantq; tam superstitiose & scrupulose fatui, ut si somniaverint sibi cornua excrevisse, inciperent dubitare de uxorum pudicitia; aut si somniaverint de muribus, putarent sibi a felibus cavendum esse; ut lepide hoc hominum genus alicubi perstringit Cl. Molineus. At præter somnia illa διόπειμπια, de quibus in Script. legimus, plurima etiam apud Ethnicos habemus experimentis comprobata, siqua fides historiæ; memorabile, inter alia, somnium J. Cæsaris apud Plut. quando sibi in somnis visus est τῇ ἑαυτοῦ μητρὶ μίγνυθαι, cum matre sua concumbere; quod sic interpretati sunt conjectores, eum scilicet subacturum patriam. Insigne & illud Polycratis Samii, itemque Astyagis, apud Herodotum; & alia, quæ jam non vacat recensere. Superstitiosas somniorum observationes non illepide deridet Diogenes Cynicus apud Laertium, Ὑπὲρ ὧν μὲν περὶ τῶν ὄντων ὁπιστρέφοντα· ὑπὲρ δὲ τῶν καθεύδοντες φαντάζονται, πολυπερὶμαντοῖσι. Ea quæ vigilantes agunt, non morantur; quæ vero dormientes imaginantur, ea curiose disquirunt. Præclare Cicero, Libro 2do *De divinatione*, contra hanc divinationem per somnia & ὀνειροκριτικὴν concludit, Si igitur neque Deus est effector somniorum, neque natura societas ulla cum somniis, neque observatione invenire potuit scientia.

* Ονειροκρίτας] Somniorum interpretes. Conjector somniorum, Ονειρομαντις, ὀνειροπόλθ', εἰκαστής. Theocritus, *Piscat.* v. 32, 33.

* Ὅς γὰρ ἂν εἰκάζῃ κατὰ τὸ νόον, ἔτθ' ἀρεστθ'

* Ἐστὶν ὀνειροκρίτας, ὁ διδάσκαλός ὅςτι παρ' ὧ νῆς.

h. c. * Ἀρεστθ' μάντις, ὅστις εἰκάζει καλῶς, Qui bene conjecit, talem hunc perhibebo optimum. Homero, ὀνειροπόλθ', qui circa somnia versatur, interpret somniorum; ut εἰωνοπόλθ', qui circa aves vel auguria versatur, augur. *Iliad.* 2.

* Τίτας Εὐρυδάμαντθ', ὀνειροπόλοις γέροντθ',

Τοῖς ἐκ ἐρχομένοις ὁ γέρον ἐκείνῳ ὀνειρεύς·

quē versiculum Elias Cretensis comment. in Nazianz. citat cum non-nullo, sed levi discrimine. Τ. ἐκ. ἐ. ὁ πατήρ ὑπεκείνῳ ὀνειρεύς· *trajectio, vel hyperbaton, pro ἐρχ. ἐκ ἐκείν. proficiscentibus non interpretatus est.* At aliud κείνῳ, aliud ὑποκείνῳ, ὑπεκείνῳ, communiter est, *simulare, fingere, atque etiam respondere, idem quod ἀποκείνῳ, quam & ὑποκείνῳ etiam hoc sensu ponitur pro conijcere, interpretari, cum de somniis viz. agitur; Εγὼ μὴ ἐν ἀναστάς ὑπεκείνῳ ἐμαυτῷ τὸ ὄναρ.* Philostr. Οἱ γυνὴ Ἰζηγηταὶ, ἐς ὀνειροπόλους οἱ ποιεῖται καλῶσιν, & δ' ἂν ὑποκείνῳ ὄψιν ἐδεμίαν· ubi observand. eos plerumque Ἰζηγητὰς dici in soluta oratione, ut & ὀνειροκρίτας, quos ὀνειροπόλους vocant poetæ. Homerus ipse, Odyss. Τ.

Ἄλλ' ἄγε μοι τ' ὀνειρον ὑποκείναι καὶ ἄκασον,

Somnium mihi expone, (declara, interpretare) ἔρ' audi,

ὑπερον πρότερον, pro *audi, ἔρ' interpretare; & paulo post,*

ὦ γυνάαι, ἔπως ὅστιν ὑποκείνῳ ὀνειρον

Ἄλλῃ ἀποκλίναντι, ---

declarare somnium. Ex illis verbis Homeri jam laudatis (ὁ γέρον ἐκείνῳ ὀνειρεύς) exculperunt posterius vocem ὀνειροκρίτης. Eustathius ad locū τὸ, ἐκείνῳ ὀνειρεύς, σιωπῆθησι τ' παρὰ τοῖς ὑπερον ὀνειροκρίτῳ, ὡς ἐῖ. ταυτὸν τὸ ὀνειροπόλῳ, καὶ ὀνειροκρίτης. Plurima hujusmodi composita fecerunt posteriores Gr. ex simplicibus Homeri vocabulis simul conflatis atque conjunctis; quod & antea me observasse memini. De voce ὀνειροπόλῳ hoc insuper annotandum. Etsi ὀνειροπόλος idem sit quod ὀνειροκρίτης, viz. *conjector, seu interpres somniorum;* tamen verbum ὀνειροπολεῖν ex eo derivatum, non est ὀνειρεύς κείνῳ, vel ὑποκείνῳ, *somnia exponere vel interpretari, sed in somniis versari; simpliciter, somniare; ἐνύπνια ὀρεῖν, in somniis aliquid meditari, imaginari:* ut apud Aristophanem,

Ὀνειροπολεῖ γὰρ καὶ καθεύδων ἱππικῶ.

h. e. tanto rei equestris studio flagrat, ut etiam dormiens, ἔρ' in somniis, eam meditetur. Hinc scite transfertur ad spem inanem, & frustratam, cum quis vana spe seipsum lactat, & ipse sibi somnia fingit, quod ἐλπίδοκαίῳ eleganter vocat Eustath. Il. Ε. ὀνειροπολεῖν, τὸ ὡς ἐν φαντασίᾳ μέτῳ ἐλπίδοκαίῳ, h. e. *nimia ἔρ' vana spe laborare.* Hoc in sensu non infrequens hæc vox est apud Atticos Scriptores.

Demosth. Philip. I. Εγὼ δ' οἶμαι μὴ, ὅ ἄνδρες Ἀθῶναιοι, νῦν τὰς θεὰς ἐκείνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, *Ejusmodi somnia multo suo animo agitare; de hujusmodi multis vanam spem concipere; multa ejusmodi quasi per somnium sibi fingere.* Julianus Epist. quadam, ἐδὲν ἄλλο ἢ σε, καὶ τὰ παρὰ σε πρὸς ἡμᾶς ὀνειροπολῶν γεύμετα, *nihil aliud nisi te, tuasque literas somnians, animo concipiens.* Lucian. Gallo, Ἐπὶ γὰρ σὺ ὀνειροπολεῖς τ' πλεον; *tunc adhuc divitias tibi fingis, aureos montes tibi polliceris?*

De accentu hujus nominis (ὄνειροκρίτης) observo, utrobique anomaliam esse, tam in voce simplici κριτής, quam in compos. ὄνειροκρίτης. Κριτής enim habet accent. in ult. contra communem regulam: Nam dissyllaba verbalia in της plerunque sunt barytona, & penacuta; ut πεζίτης, κτίτης, κρέτις, δότις, θύτις, κλέπις. Excip. κριτής, ληστής, quod oxyt. quia contrahitur ex ληστής. Jam ut simplex κριτής ὀξύτονεῖται præter analogiam, ita contra compos. ὄνειροκρίτης προπαροξύεται, itidem contra communem regulam: hæc enim reg. est, Τὰ εἰς ης ἑσθ' μίαν συλλαβὴν ὀξύτοναι, καὶ ἐν τῇ σωθείσῃ ὀξύωσινται, ut σαφής, ἀσαφής, ἀθλητής, φιλαθλητής, ἐραστής, ἀντεραστής, ψευδής, φιλοψευδής, βαπτιστής, ἡμεροβαπτιστής, ἀναβαπτιστής, δανήζους, ἡμεροδανήζους. Excip. ἀληθής, cujus compositum est φιλαλήθης & a κριτής, ὄνειροκρίτης: sic & δικαιοκρίτης, at ὑποκριτής. Conjectoribus ἢ ὄνειροκρίταις præmia olim dabantur divinationis suæ; quæ **דַּמְדָּם** vocant Hebr. Gr. **μαντεῖα** in lib. Num. De divinationis præmio dato τῷ ὄνειροκρίτῃ lepidum & insigne exemplum affert Cic. *De divinat.* lib. 2. Defert ad conjectorem quidam, somniasse se, ovem pendere ex fascia sui cubicularis: respond. conjector, Thesaurum defossum esse sub lecto; fodit, invenit auri aliquantum, idque circumdatum argento; misit conjectori quantulum visum est de argento: tum ille, *Nihilne de vitello*; id enim ex ovo videbatur aurum declarasse, reliquum argentum. Hæc Cicero; quanquam & is statim post sale aspergit hoc ovum; deridens hanc fabulam τῷ ὄνειροκριτικῇ, & ab ovo ad malum deducens. Et forte non plus saporis est in hujusmodi somniorum interpretamentis, quam in albumine vitelli. Hoc dono ὄνειροκριτικῇ Josephus, & Daniel, alique viri sancti, olim præditi fuerunt; cum vero extraordinarium fuerit hoc donum interpretandi somnia, cessavit hodie in Ecclesia, adeo ut impium & sacrilegum & superstitiosum fuerit cuiquam vel id sibi usurpare, vel ab alio requirere; quare tutissimum censent Theologi, quælibet somnia contemnere, nec ex iis divinationem facere, divinationem (inquam) hyperphysicam, scilicet rerum futurarum: nam divinatio mere physica non videtur reprehendenda, qua viz. ex somniis conjecturæ eruuntur a medicis, de statu corporis, & qualitate morbi; nam etiam somnia inter morborum symptomata & prognostica ponunt οἱ Ἀσκληπιάδαι. Alioquin autem præfagia illa & prognostica eventuum, quæ ex somniis capiuntur, revera nihil aliud sunt quam *agrotorum somnia*; nam ut Josephus, *Dei sunt solutiones somniorum*: est Deus in cœlis revelans mysteria, & interpretans somnia. Et cum Josephi mentionem fecerim, insignis illius ὄνειροκρίτης, subit mihi de novo ejus nomine a Pharaone illi imposito, **פַּרְוֹס פַּרְוֹס** quod Philo interpretatur ὄνειροκρίτης Theodoret. τῷ ἀπορρήτων ἐρμηνευτῷ Hieronymus, nescio quare & quomodo, vertit *salvatorem mundi*. Græci corruptam vocem, sive Hebr. sive potius Ægyptiacam retinuerunt, **Παρδομοφανήχ**.

INDEX AUCTORUM

QUI IN

ISAACI CASAUBONI

Commentario notantur, illustrantur, emendantur.

A.

Æ Schines emendatur 77
Apuleius notatur 20
Aristophanes emendatur 104.

Aristoteles illustratur 47. 52. 62.
72. 3. 87. 114. 122.
Artemidorus illustratur 127
Athenæus emendatur 37. 74. 83.
bis. 163.
illustratur 62. 114. 131. 136

C.

Cicero emendatur 14
illustratur 46. 48. 63. 107.

D.

Demosthenes illustratur 67. 157.
ejus scholiastes notatur 64. 68. 100
Diogenes Laertius emendatur 12

E.

Ecclesiastici liber illustratur &
emendatur 89

G.

Gellius emendatur 173
Glossarii auctor emendatur 48. 92.
105.
notatur 52

H.

Hesychius emendatur 105, bis. 169.

L.

Lucianus emendatur 36
Lucilius emendatur 43. 49. 162

M.

Maccabæorum libri illustrantur 89

N.

Nonius notatur 34

O.

Oppianus illustratur 37

P.

Plato illustratur 23. 31. 38. 39.
103. 108. 123. 125. 160.
emendatur 169
Plautus emendatur 36. 122
illustratur 42. 87
Plinius emendatur 12
Plutarchus illustratur 38. 50. 54
111.
emendatur 95

S.

Seneca emendatur 12

T.

Tertullianus illustratur 35
Theophrastus Hist. Plant. lib. 4.
illustratur 55
emendatur in lib. De odoribus 78

IN-

INDEX AUCTORUM QUI IN JACOBI DUPORTI

Prælectionibus notantur, illustrantur, emendantur.

A Cta Apostolorum illustratur 302, 3. 418. 448, bis.		Hieronymus notatur	474
Aliani interp. notatur 403		Homerus illustratur	313. 321, 2, 5. 335. 408. 423, 4. 442. ejus interpres notatur 207. 281, versus aliter citatur ex Elia Cretense 473
Æsopus illustratur	407	Horatius illustratur	245, 6, 7. 433. 4
Anacreon illustratur	259	I.	
Antiphontis interpres notatur	195	Jobus emendatur	437
Aphthonii interpres notatur	308	Isaias illustratur	292
Archæologiæ Atticæ auctor notatur	257	Juliani interpres notatur	306. 390
Aristophanes illustratur	327	Justinus Martyr notatur	455
Aristoteles illustratur	193. 209. 218. 410.	L.	
Aristotelis interpres (Gulstonus) notatur	218	D. Luca versio emendatur	264. 270.
Arriani interpres notatus	342	illustratur	334
Athenæus illustratur	286. 432.	Lucianus illustratur	192
C.		Lucretius illustratur	464
Chilonis apophthegma illustratur	405	M.	
Chronicon Arundelianum notatur	391	D. Marcus illustratur	232, 35, 6
Cicero notatur	449	emendatur	458
D.		Martialis illustratur	338
Demosthenes illustratur	254	D. Matthæus illustratur	318. 431
Diogenes Laertius illustratur	195	P.	
emendatur	446. ejus interpres notatur	D. Paulus illustratur	284
286. 300. 304. 353		Phrynichus notatur	326
Diogenianus emendatur	461	Platonis interpres notatur	430
Dionis Chrysostomi interpres notatur	300	Plutarchi interpres notatur	359
E.		Polybii interpres notatur	335
Epiphanius emendatur	395	Porphyrius emendatur	427. ejus interpres notatur
Etymologus notatur	220. 226. 248. 9. 261. 281. 356. 368. 375. 441	325. 365. 427, 8.	S.
Eupolis illustratur	452	Septuaginta Interpp. notantur	224. 277. 291, 2.
Eustathius emendatur	356	Suidas emendatur	180
G.		T.	
Gorgias notatur	247	Tertullianus notatur	358
H.		Theocritus illustratur	292
Herodotus illustratur	467. ejus interpres (Valla) notatur	Theocriti Scholiastes notatur	275.
236		291. interpres notatur	395. 402
Hesiodus illustratur	459	Theon Sophista emendatur	381
Hesychius emendatur	202. 220. 244. 298. 315. 378. 442.	V.	
		Vulgatus interpres S. S. notatur	235. 243. 246. 292. 303. 325. 367. 400. 406.
		X.	
		Xenophontis interpres notatur	335

IN COMMENTARIUM ISAACI CASAUBONI RERUM ET VERBORUM INDEX.

A	CCLAMATIO- NUM formula	ἀπομάρτην 105. 136. 304	βλασφημεῖν	146
	24	ἀπόμακτρα 105	C.	
	ἀκόλαστοι 101	ἀπομακτριαι 136	Καιρὸς	107
ἀκκός	48	ἀπονοεῖν 168	κακολογία	174
Acroases	23	ἀπονοεῖσθαι 167	καλλωπίζεσθαι	112
Ades	86	ἀπόνοια 58, 9. 166, 7. 8	καλπαζέσθαι	173
Æta	62	ἀπόρρητα 161	Canina scava	127
Ærati oboli	103	ἀποστολαί 52	Canes cathenarii	40
Ærei nummi aliquando		ἀποψῆν 105	Carsarii	81
Athenis	ibid.	Aqua lustralis 126	Cantare	18
Æsculatores	62	ἀρδάνιον ibid.	κατασκευαλήσεις	74
Æsculari	ibid.	Ardetti 60	κατὰ κράτος	82
ἀγχίνουα	113	ἀρίσκειν 45, 6	καταφέρειν	22
ἀγροειῶ & ἀγροαῖ		ἀρεσκῶ ibid.	κρίψιμα	42
60		Aristophan 73	Cavillatio	15
ἀγροασταί	27	Aristotelis brevitatis 47	Canpones	63
ἀγροικῶ, ἀγροῖκος, ἀ- γροῖ, quid differant	35	creber in trajectionibus	Cella balnearum	86
ἀνδρῆς	142, 9	72, 3	κερκίς	52
ἀλαζών	78	Articuli 162	κερκόλιψ	ibid.
Album in vestimenta ad- dere	97	ἀρύταινα 87	Cetarii	64
ἀλλαγή	141	ἀσκός 47, 8, 9	κήπιον	169
ἀλφός	143	Assa cella 86	χαλκίη	86
Alterplices	18	ἀσπρῆς 60	χαλκολόγοι	62
Ampullarum varia for- ma	54	Athene 'Ελλάδ' 'Ελ- λας 10	χαρκατήρ	6
varia materia	ibid.	Atticismi 33. 44. 67. 68. 72. 114. 126. 140	Cimicare	158
ἀντικόπειν	170	ἀντιδείκναι 119	χερνίψ	126
ἀνταλίσκειν	108	ἀντὶς vox inferiorum 25	χρήσιμα	85
ἀναφέρειν	78	ἀντοματα 62	κισωτός	91
ἀναφορὰ	ibid.	ἀφορμή 32	κίσση	ibid.
ἀντίφορον	101	B.	χρηστότης	85
ἀντισυρμηδῶ	60	Baculum gestare invi- diosum Athenis 55.	κίμβιξ	88
ἀντισύραξ	98	Baculi Laconici ibid.	κίτωνισκῶ	170
Anatocismi modus	92	recti, incurvi, Persici, ibid.	Clavi caligares	42
Animadversiones extra urbem	118	βιάπειν 87	etiam aurei	43
Anteambulones	26	βαπτισμοὶ ἀπὸ νεκρῶ 126	Clavarium	42
ἀντιλαμβάνεσθαι	169	Basiliciarius 60	κλάδῳ	152
ἀντιλαχεῖν τῷ μὴ οὖ- σαν	82	βρυβᾶν 74	χεσματίζειν	93
ἀπαγωγή	64	βρυκαλᾶν & βρυκαλί- ζειν ibid.	χερσινύειν	ibid.
ἀπαιτεῖν	103, 108	βδελυγία 98	Clanna	52
ἀπνευστί	27		Cocetum	35
			Collecta	124
			Colligere pallium	37
			κόπτε	49
			κορεῖν	158
			C.	

Index Rerum & Verborum

Coronam capere	105	διπαξία	ibid.	Latina lingua paupertas	
Cosm	98	διδουμειν	21	88. 107	
Coryla	49	διωχιδος λογος	77	Laurus	116
Crepundia puerorum	48	διχημονειν	38	λαλια	30. 71
Cucuma	36	Enscheme adstare	ibid.	λαμπρον ιμειπον	154
κωυχον	140	διτρεπιζειν	112	Legatorum viaticum	101
D.		εξ οϊων εις οϊα	80	λεχθ	133
ΔΑΠΑΝΩΝ	108	F.		λεχη	30
δειλιζ	169	FAtuus	30	λιμοκιμειξ	88
Desperatus homo	59	Favere linguis	146	λιμος	ibid.
διαιρειδ	34	Fiscina	28	Lingulaca	71
διαμυλλειν	99	Fædus	148	Lingnosus	ibid.
διαφορον	89	Fæneratorum imprunitas		Litnus	55
Dies curie	106	Athenis	66	Locutuleius	71
Digma Piræi	160	Fæneratorum improbitas		λογιζεσθαι	90
Dionysia gemina ab A-		66, 8		λογποισα	29. 75
theniensibus celebrata				λογποισοι frequens ma-	
31		Fori	113	lum Athenis	76, 7
Διονύσης τεχνίται 26. 61		Fracia & scissa vox	65	ibidem puniti aliquando	
διφδέραι	41	Fulmenta	42	81	
Domus funesta indicia		G.		λωπθ	38
133		ΓΑΛΗ	127	Loqui alta voce signum	
δωμειπον	111	Genitivus	143	rusticitatis 36. superbia	
δουχέραι	142	Gerulifignli	75	55. imprudentia 65. 70	
E.		γλιχρθ	88	M.	
ΕΚΛΕΓΩ	62, 9	γλοιος	ibid.	Antisa	85
εμςρεφον ιμειπον 159		γλωσσώδης & κατὰ-		Matrem alere	64
εχενθ	66	γλωσσθ	71	μελετάν	57
εγκεκροσμένα vasa	104	Græca fide mercari	141	Meraca potio Barbaro-	
εικονισμος	7	Græca lingua copia	88	rum	39
ειρων & ειρωνεία	14	inopia	76	μεριδες e conviviiis mit-	
ειπέναι δίκλω	113	Grassari	20	ti solita	137
ελλογιν	91	γυναικεία ἀρετή	26, 8	μικρολογία	88
εις γνάθον εκλέγην vel		γύρραθον	131	μικροπριωής	ibid.
εγκέπην	69	H.		μικροπρίπεια	91
ηλοκόπθ	42	ΗΙστορία finis	5	μικροπριωμεία	150
ημιτάλαντα τρία & τεί-		Histrionum persona		Mitari	46
τον ημιτάλαντον, quid		61		Miscere aquas vino	99
differant	67	I.		Morum conformatio non	
ελκειδ de veste	38	I.		soli ethico philosopho	
εμπαίπην γλω εις τὰ ι-		I.		convenit	5
μαπια	98	I.		Morum varietas ex qui-	
ενδφξισ	64	I.		bis causis	9. 10
ενώπια	152	I.		Mos antiquus 26, & pas-	
εξοδθ	158	I.		sim.	
επι ποτηρία	150	I.		Mos nutricum 49. rusti-	
Ερικνι atas & mots	12	I.		carum mulierum	37
επιδεικνυδ	57	I.		Mos Græcorum ad suble-	
επιδείξθ	23	I.		vandos pauperes 121, 2	
επιδιδόναι	156	I.		Mos pecunias in ore ha-	
επιδόςθ	ibid.	I.		bendi	68, 9
επιτιδιδ	16	I.		Mos tribus summis digi-	
επιτυχαίνην	107	I.		tis thus libandi	94
ερεανθ	121, 2	I.		μυσσολακας	26
ερανικαι διχαι	123	I.		Μντες	130
εργόμωνθ	20	I.		Μνρετι error	20
εργομωνκδιδ	ibid.	I.		μυκόνιθ	89
ηθθ	76	I.		μυ-	
Ακαμεία	107	I.			
		ΛΑΙΠΑΡΟΙ & λαθρο-			
		δηκται	16		
		λάλα	75		
		Lallare	ibid.		

in Isaaci Casauboni Commentar.

μυστήριον	ibid.	Piatrices	136	Reticulum panis	131
Mysteria noctem perage- bant	32	Pinguis agre putrescunt	102	ῥῆσιν εἰπεῖν	124
N.		Piscatores	64	Rex & adulator sunt re- lata	26
Nenia	74	πίσιλγος	131	Roma epitome mundi	10
νεῖν de pede	36	πτερυγὶ φωνάε	18	ῥέπτεσθαι servorum ostiario- rum vicem	40
νόστια	26	Placentia & placor	46	ῥυποκαύδαλτος	88
Nodum in scirpo quarete	110	Platonis "Oregi	19	S.	
νοσθεπιδέτης	16	πλοκαὶ λόγων	18	Σαλεύειν	105
Nummi asperi	152	ποπυζῆν	149	σταλάζειν	ibid.
Nummi viles	103	πορεῖον	101	σαπρός	102
νωόνιον	74	Portas urbium numero plurali efferunt Græci	118	Saltatio	109
O.		Portitor	63	Saltuarius	92
Obsonatores servi	27	Posideon mensis	175	Samia vasa	54
Obsonari hominis ni- hil officium	28	ποδῶν, ποδωνδῶς	49	Sarcina viatorum	101
Odeum	32	ποσσω	141	Satyri	52, 3
Odium	149	Poetarum convenientia cum ethico philosopho & historico	5	σκίφος	88
acus	86	πράττειν pro συμπράττειν	68	Sacra porta Athenis	118
οἰκόσιτος	156	πράττειναι pro εἰσπράτ- τειν	ibid.	σκυτάλιον	55
οἶκος	86	πρεσβεῖν	39	Scutra	86
οἰνόπης	90	πρεβολή	32	Sedes discreta in theatro	
ὀλιγαρχία	171	πρεδρίας jus Athenis	51	Attico	51
ὀλιγαρχικός	ibid.	πρίναι τὴν ἀλλοτρίαν	141	σκυτοδέψης	131
ὀλολύζειν	154	πρόσπαισμα	144	Secundus auctor	108
ὀμλία	20	πρόδεξις collocatio	116	Serpens visa in adibus	129
ὀπλομάχοι	57	126		Servi ostiarii 40. ad pe- des	83
Ordinatus homo	60	προσφάσει	171	Σκωπὲ vendentium	164
ὄσσεον	126	Proverbia. λευκὴ σάθμη	31. ὑπὸ τῇ πόδι & πρὸ πόδι 36. ἐξέτα- ζῆν ἀργυρομυθικῶς	σκαλόχτος	145
ὀψιμαθία	172	40. ταρίχος ἀξιώτερος		Simia caudata	52
P.		41. δέναι εἰς ἐσχατῆ- ων, λαβεῖν ἢ μή. 64. ἐδὲν λέγειν 71. κυρε- κὴ λαλία 95. extra portam 118. quot sunt in orco mortui ibid. δια- νύκτω φορῶ βακτηρίαν		σμορδονδῶς	49
Pactio de usura in dies singulos	68	126. τρεῖς εἰσιν ἱκανὴ ἐκ. 129. τὰ καλὰ τρέπῃν ἐξω 340. ψήφους διδασκῆν 168.		Solum	42
παιδοτρέτης	72	ψήφους	105	Spectacula	113
Pædagogia Athenis veti- ta	101, 2	πλάσματα	144	σπερμολόγοι	70
παλαῖστρο	57	πύλαι ἀποφράδες	118	Sphagia	160
παλιν	18	Q.		Sphyctites	60, 142
παλίγλωσσος	ibid.	Querimonia	ibid.	Stabulum	63
Pallii in humeros teje- ctio	37	R.		Stabularius	ibid.
παράδειπνεῖναι	82	Recantate	18	σίλαι	103
παράσφειν ἱμάτιον	159	Recitationes veterum	23.	Stlata	20
παράτεισας φέγειν	33			Stlatarius	ibid.
Peregrina mulier	174			σρεψιμαλλοί	18
περιεργία	109			Subbasilicanus	60
Parcus	88, 9			Substratus	ibid.
παρερρωγῆα vox	65			Superlativus gradus pro comparativo	102
πείσαιτο	81			Superstitio veterum	128
πέλεκυς	49			Suppingere	43
φιλία	119			Sutis apertis ambulare	34
φάγειν ῥήματα	77			συκοτραχίδης	88
Phidonia mensura	104			συγγενῆς	143
φορμῆς	28			συγγενικός	ibid.
φορμός	157			συκοποίησης	88
Phormio Terentii	28			σύμφυτος	143
πενταφρισμός	136			σύραξ	38
πεντακλακισμός	135			σφίγγις	89
				T.	

Index Rerum & Verborum

T.		148. discedit ab Ari-	Vacordia	59
Tαγρον	102	stotele 14. 88. dictum	Varicetus ambulare	34
Tadulus	149	eiusdem venustum 99.	Varicetus stare	98
Tali δορυξείους	53	minus accurate dicta	Verba simplicia pro im-	
διάσφουι	ibid.	10. 58	positis 68. compositarū	
σίφνιος	ibid.	θύλακ⊕	simplicibus	71
τῆνωδὲ	125	θυλακοτρῶς	Veterum ἀνυποδοσία	97
τελώνης	63	θυλείωζ	Veterum stultitia	128
Telonarius	ibid.	θυλήματα	Victorii sententia refuta-	
τάικ⊕	113	συμπερίδϛπν⊕	tur	3
ταύματα	61	τ' αὐτῆς ὁδε'	Virtutes ἀγόνυμοι	19
ταυματοποιοί	ibid.	τίμη⊕	Virtutes ὀμιλητικαί	29
ταύμακτρον	62	τιτυρ⊕	Vita humana partes	ibid.
ταυμάζην	46	Tityri	Umbra	164
τέηπον	18	τοκογλύφει	ὑπερηφανία	166
Theatri Attici sedes va-		Toxalliones	Unguentarii	64
nales	100	Toxstrina δόινχ συμπό-	Vultus	76
τήαν ἀγοράζην	ibid.	σιχ		
τηΰωζ	9	Trahi, de veste	X.	
θεατροπόλης	100	Trajecctiones crebrae apud	Ξιϛ⊕	49
θεατρώνης	ibid.	Aristotelem		
θεωρεΐα	114	Triballi	Υ.	
θεωρεΐν	9	τριόδδι	Υ ^r δωρ ποιεῖν	32
Theophrastus Eresius au-		τρόχ⊕	ὑμνεῖν	18
tor huius libri 3. 11.		τυρῳβί⊕	ὑψακέην	40
so. 78. & alibi. ejus		τυπίβι⊕	ὑπερημέρα πᾶνα	92
elegans & amœnum in-		Tralla	ὑψηπέωζ	13
genium 4. 99. mundities		τυρῳάν & κολακούειν	ὑπόκρισις	14
& elegantia 43. tene-		sunt relata	Z.	
re aures 70. imitatio			Ζωμός	79
Aristotelis 4. 34. 47		V.	ζωωτὰ ανλᾶ	56
& passim. subtilitas 30.		VAdimonii deserti πα-	ζωρότερον	39
		na Athenis		

IN

JACOBI DUPORTI
PRÆLECTIONES
RERUM ET VERBORUM
INDEX.

A. Γαθῆ τύχη 431 Αγαθός, unde 321 Αγάλας ̄ πί- τς x, quid 261 Agidis Lacedæmonii sci- tum dictum 268 Αγορε̄ γυναικαί x 228 Αγορε̄ ̄ & ἀγορε̄ ̄,	quid, & quomodo dif- ferunt 301 ̄ c. Αγο- ρε̄ ̄ 322 Αγορικία, apud Aristote- lem & Theophrastum quid, 273 inter voces ἀγορε̄ ̄ & ἀγορε̄ x ̄ discrimen Gram- maticorum rejectum	<i>ibid.</i> *Αγορε̄ ̄, unde 284 *Αγω duco, & ἄγω frango, convenientia & discri- men 354 Ad aliquando compara- tioni inservit 214 Αδολέχαι vitio μεμψι- μοιρίας laborant 240 Αδδ-
---	---	---

Rerum & Verborum Index

Αδολεχία	237, 9.	discrimen	377	Απόνοια, quid	295	
Αδολεχεῖν	239	Ανακαλυπτήρια, quid	309	Αποπέσσις, tripliciter	321	
Adriani Imp. carmina in				anomalum	321	
Florum	325	Ανασύραδις & ἀνασευρ- μένῳ, quid	303, 4	Απορράψαι	468	
Adverbiorum temporis		Ανατομισμός, quid	362	Αποφάν μέτρον, quid	394, 5. Απόψισον ibid.	
constructio	249	Ανέσιῳ 398. Ανίσταδις ὅτι θάκες, quid	428	Απερβέλευτῳ	239	
Adulatoris etymologia	223	Anaxarchi dicta illustra- ta	284	Ἀπύρετῳ	268	
Ædium conductarum		Ἀνδρία apud Cretenses, quid	351	Aquam manibus infun- dere, in Lingua Sacra, quid	344	
pensiones five merce- des singulis mensibus solvebantur	348	Animalis in esum com- munem maciati aliqua pars Diis consecraba- tur	335	Ἀρα, ἀρεῖας, & κατὰ- ρεῖας	446	
Ægyptiorum in Græcos celebre dicitur	247	Anteambulorum apud Veteres usus	227	Ἀρα, unde	ibid.	
Affectus contrahit & producit tempus	211	Antelodium unde	410	Ἀρβυλίδες, quid	292	
Αἶλαρῳ, unde, & quid	460	Ἀντήλιοι, quid	440	Archelai Regis scitum dictum	381	
Αἶμων, quid	452	Antigoni scitum dictum	299. 420.	Archias penultima brevi	294	
Αἶσα, unde	190	Antisthenis apophtheg- ma	446	Ἀργματα Hom. quid	352	
Αἰχροκερδής 331. Αἰχρὸν quod significet	ibid.	Ἀνυποδησίας, variis de causis, multus apud Veteres usus	373, 4	Ἀρδηπῶι, qui	298	
Αἰτεῖν & αἰτεῖσθαι discrim- en	353	Ἀξίον unde, & quid	242	Ἀρης, unde	420	
Ἀκόλαστοι, qui	338, 385.	Ἀπαγὴν & ἀπαγάδις 314. ἀπαγωγή 315. in quosnam reos priva- tis concessa	316	Ἀρεῖαν, quid	351	
Ἀκρόδρυα, quæ 378 dif- ferentia eorum ab ὀ- πώρε	ibid.	Ἀπαλλάτῃν creditorem quando dicitur debi- tor 264. ἀπαλλάτῃν ἢ δανείζειν	265	Aristarchi observatio de usu vocis πάλιν apud Homerum	203	
Ἀλαοσκοπιῶν ἔχειν, quid	419	Ἀπαλλάτῃδις	264	Aristippi philosophi ge- nerosus animus	385	
Alcatores ubique infame- s	311	Ἀπαρχαδις, quid	352	Aristophanis Vespæ qua- re scripta 319. archæ- ologiz Atticæ magi- ster optimus	326	
Ἀλείφειν, metaphorice dictum	389	Ἀπατερεα festum Athe- nis, unde dictum	262, 3. in Apaturiis puerorum nomina in tribuleis relata	ibid.	Aristotelis scitum dictum	268
Ἀλλαντοπώλης & ἄλλαντο- πώλειν, quid	295	Ἀπείρητος, quid	411	Arithmeticæ compos est solus homo	425	
Ἀλφω & ἄλφω	442	Ἀπηνής & ἀπηνής, quid, & unde	440	Ἀρμαλία ἔμμενῳ	394	
Ἀλπὶ πάσαι, Theo- phrastō propria locu- tio	337	Ἀπία, Ἀπιῳ, & Ἀ- πον discrimen	222	Ἀρετρὸν & aratrum un- de	280.	
Altarium prima origo	464. unde dicta	Ἀπνευσὶ variaz signifi- cationes	229. 230	Ἀρύταινα	343	
Ἀλυσιτελής, 357. Ἀλώνητα quænam appellata	363	Ἀπὸ, post	457	Ἀρχαῖοι stulti quare vo- cati	241	
Ἀμβυβαία, unde & quid	380	Ἀποβλέπω variaz signi- ficationes	206, 7	Ἀσιδοὶ quinam, apud Veteres	385	
Ἀμέλει derivatur aliter quam vulgo	228	Ἀποδοιμάζειν	277	Ἀσκαλαβώτης unde, & quid	460	
Ἀμυσίζειν & ἀμυσὶ πί- νειν	229	Ἀποκείραδις	288	Asper nammus, quid	279	
Ἀναδέχεσθαι & ἀνάδοχος, quid	406	Ἀποκορυφῶν, quid	236	Ἀσφαλίσματα	320	
Ἀναείδης in Evangelio, quid	331	Ἀπομαθεῖν, quid	395	Aspratura, quid	279	
Ἀναδοκίας Theophras- ti & Aristotelis dis- crimen	423	Ἀπομακρῆσαι	ibid.	Athenienses φιλόκλειοι 243. & φιλόδοκοι	319	
Ἀνακοινῶν, quid	400	Ἀπονενόμενος, quis	295	Ἀτραπὸς, ἀτραπὸς, ἑρ. unde & quid	419. ἑρ.	
Ἀνακύπτειν, & κατανύ- πτειν, & παραινῶν,		Ἀπόνιπτεον, quid	456	Ἀυδάτης & Ἀυδάθεια	439	
				Ἀυθαδισμῳ	440	
				Ἀυθίγαςῳ, quis	ibid.	
				Ἀυθεντης, quis	441	
				de voce Ἀυλητής con- troverfia		

In Jac. Duporti Prælect.

troverſia inter Stephanum Gardinerum Episcopum Vintonienſem & D. Joannem Chekum 380, 1
Αὐτὸς, Ipſe, honoris gratia 221
Ἀφανίζειν τὸ πρόσωπον, quid 431
Αφρήτωρ 398

B.

BAccariones, qui 342
Βαίτη, quid 433
Βακτηρία, unde 280
Βαλανεία ridiculum etymon. 235
Βαλανδῆς proverbialiter dictum pro homine nimis curioso 290. unde derivetur 343
Balliones, qui 342. dicti etiam βαλχῆται ibid.
Balnea propter homines non boni nominis famosa 290
Balneaticum, quid 345.
Romæ erat quadrans. ib.
Balneum, unde 290
Βαπτισμοὶ ἀπὸ νεκρῶ, quid 457
Βδελυρὸς & βδελυρία 375
Bellariorum varia apud Græcos nomina 379
Beza potatus 425. 431
Βιβλίδια, γραμματεία, & γραμματίδια quomodo differunt 322
Βίβη & ζῆν pro vivendi ratione 250
Βλασφημία, unde 301
Boedromion menſis unde dictus 258
Βονδὸς, unde 321
Βέδορα ἥματα, quid 263
Βέτυρον vox antiquioribus Græcis ignota 388
Βεχάων, unde 423
Βερχολογία apud Græcos exempla 340
Βρέφθ, quid, & unde 225
Βυρσὸς & σκυτὸς quomodo differunt 468
Βύωνθ & βυσσὸς quomodo differunt 188
de Butyro varia 388
Βυμὸς, unde 464

C.

Καιρὸς & ἔσθ' καιρὸν, de loco & modo 348
Κακῶς ἀκῆσαι 299
Calceamenta clavata 291
Calix ἀγαθῆ δαίμωνθ 456
Καλλίχρον φρέαρ, quid 261
Canes tribus modis animi sui sensum expriment 275. Custodes dicti 277
Canis comam tangebant cortice nucis 212
Canos evellere adulato-
torum est 213
Cantare in balneis rusticum 289. in conviviis usitatum 447
Καπηλῶειν 302. unde 382. Καπηλεῖα & πανδοχεῖα quomodo differunt 310
Capillamenti & Capillitii discrimen 208
Κάπην, quid 327
Carmen ὀπλήνιον 243
Carnium esus ante Diluvium permissus 336
Κάρυα, quid 378
Κάρφθ, κάρφθ, κάρφω, & καρφολογία 209, 10
Casaubonus potatur 227. 251. 261, 3. 278. 287. 292. 297. 301, 2, 4. 322, 8. 349. 360. 378. 382, 5, 7. 395. 401. 417. 432. 441. 452, 8. 462.
Κλαπτελματωμένα 291
Καταχάδθ & κατάχου-
λον, quid 344
Κατύματα, quid 291
Cavillatio 182
Cæpro & Cæproνα, unde 327
Κηλόνιον, quid 343
Κῆπθ, consuræ genus 372
Κεφάλαιον. 235. quot significet. 425. κεφαλαῖον, quid 235
Κεφαλίζειν, & κεφαλίσ-
μος 425
Cereorum usus in re sacra apud Christianos perantiquus 252
Κέρμα & κερματισαὶ 326

Κέρσα, quid 328
Κερτομία, unde 301
Κῆρυξ, unde derivetur. 311. Κῆρυκας & κῆ-
ρυγες passim conjun-
guntur 312
Χαλκαῖα, quid 342
Χαλκοῖ 309
Χιρακτῆρ, quid 181
Χειρογλασσεῖν 236
Χειρόνιπρον, quid 456
Chemos Moabitatum numen, quid, & unde 401
Χέρνιβθ & χέονιθ dif-
crimen. 454. Χερνίπθθ, sacrificare 455
Χέρνιβες & χερνίβων εἰρ-
γασθ, quid 456
Χιτῶνες συρτοὶ & στατοί. 370
Χλαῖνα, quid, & unde 433
Χολάδες & χολίκιον, quid & unde 341
Χορὸς, unde 415
Χρεῖαι, latrine 427
Χρήσιμθ ἔδθν, quid, 339
Χρησις, quid 334
Χρησολογία, & χρησολό-
γος 236
Χρησός. 223
Χρῶ & ἐν χρῶ 371
Χερωνύειν, pro commoda-
re, minus usitatum 362
Χωρίον ἀστικόν. ὀστρη-
νον, & ὀστρημένον, quid 360
Κατὰ χειρὸς, quid 456
Κίβα, quid 356
Κιβωτὸς, unde, & quid 356
Κιβώριον, quid ibid.
Κίων, unde derivetur 255
Clavarium, donativum a militibus exactum 291
Κλαῖθ, apud Homerum, quid 330
Κλίνη, pro sarcophago 470
Κνυζᾶν, quid 276
Κοιλιοδαίμων, quid 452
Κοινὸς Ἑρμῆς, quid 389
Κοκκύζει, quid 230
Κόλακθ & ἀρσενε dif-
crimen 205
Κόλακθ derivatio ibid.
Κόλαξ quare dictus λέμ-
βθ ibid.
Co-

Rerum & Verborum Index

Comessari & Comissari,
quid, & unde 401
Κομίζειν & κομίζειν 293

Comparativa pro superlativis posita 387

Composita plurima fecerunt posteriores Græci ex simplicibus Homeri verbis simul conflatiss 473

Contractus voluntarii, quot 334

Κόπτειν & κοπῶ, quid 436.

Coquinaria inter artes sordidas & illiberales antiquitus habita 312

Κόρδαξ, quid 305

Κρεῶν τις dies, unde 262

Κόφειν, quid, & unde 282

Κρασιπᾶλη, unde 306

Κρασιπνότερος νόος, apud Homerum, quid 424

Κρηπίς 226

Κρεθλῶ nunquam dicit Homerus, sed *κρεθῶς* 242

Κρίνειν & *ὑποκρίνειν*, quid, & quomodo differunt 473

Κροκίδες, *κροκιδίζειν*, *κροκύλεγμα* 208

Κρονόληρος, quid, 453

Κροτεῖν, verbum theatrae. 376

Κρεπέζαι & *κρεπέζια*, quid 292

Κρεπεζοφόροι quare peculiariter dicti sunt Boeoti *ibid.*

Κυκέρμων & *cucuma* quid 342

Κύκλῳ, forum Athenis 228

Κύμινον, unde 363.

Κυνέη, unde & quid 460

Cupressus quare foribus funestæ domus appositæ 469

Κύπῳ, quid 377

Cyri celebre in Græcos diæterium 298

Καδῶνας ἐξάψαδς, quid 318

Κῶμα, *κῶμη*, & *κῶμος*, quid & unde 400, 1

Κωμίζω, *ibid.*, *πρός πιναι*, quid 401

D.

Δᾶσα ἔχειν & *ῥῥσαι*, quid 252

Δαδῶχία & *δαδῶχ* 251.

Δαίμων & *δαιμόνιον*, apud Ethnicos, quid 451. *Δαίμων* in N. F. in malam partem, sed *δαιμόνιον* *μῆσιν* λέξις. *ibid.* Etyma vocis *δαίμων*. *ibid.* composita cum hac voce 452

Δαῖς, quæ significet 252

Δάκνω, verbum anomalum, unde 429

Dammum, unde 357

Δανείζειν, & *δανείζειν* 333, &c.

Δανείζω debuit scribi *δανίζω* 334

Δάνειον & *δάνειον* *ἐντοκον* 333

Δανεισμός & *χρῆσις* quomodo differunt 334

Danista pro *fæneratore* 335

Δάνειον, vox antiqua pro *donum*, & *dano*, apud Latinos pro *do* 334

Δάφνη, unde 459

Δειλός & *δειλία*, quid 453

Δεινός, variae significationes, & unde derivatur 193, 9, &c.

Δειπνολόχοι, qui 290

Δειπνδαιμονία, quid 448

Δείν & *φόνος*, quomodo differunt 453

Δεισμωντήριον, unde 316

Διαβάλλειν, quomodo usurpatur 462

Διὰ τρεῖς 266

Δίαιτα & *διαίτησις* 412.

Διαίτηται κληρονομοῖ *Athenis*, & quot modis *διαίτηται* & *διγασαί* differebant *ibid.*

Διακερματίζω, quid 326

Διακρίνῃ & *διακρισιν*, quo sensu apud Homerum. 419.

Διαλαβεῖν, quid 462

Διαλύειν & *διαλύειν*, quid, & quomodo differant 413

* 2

Διαφέρειν, *prodesse* 347

Διάφορον & *διαφορά*, quid 347

Dicam scribere vel *subscribere*, quid 318

Δίκη, quid 318. *ἔγγυς* 404

Δίκη *περικὸς* & *σίτη* 254

Δίκω *ἰξόμηνυδς*, quid 319

ἡπᾶδς & *νικᾶν*, quid 380

Diogenis sordidum dictum. 349. scitum dictum. 407. aliud dictum. 446. aliud 472

Dionysia Athenis gemina; autumnalia & verna. 243. plura de his festis 244. 263.

Dionysii sacrilegium 456

Διονυσιοκόλακας 217. eorum foeda adulatio 218

Δίσκωρα, quid 359

Διφθερεῖν & *διφθερεῖν* 285

Διῶκειν & *φθίγγειν*, quid, sensu forensi 319

Δοκίμασαι, qui 277

Δόμων pro *κύματι*, inclinante Lingua Græca 397

Δόξα, apud veteres Græcos opinio, nunquam gloria 330

Δοράων, unde 463

Δοραχμή, vox Orientalis 324

Δρέπανον, quid, & unde 282

Duci, apud Latinos, quid 314

Δύναται 300

Duponti Epigrammata. 223. 255. 267. 299. 375. 386. 390. 417. 429. 437.

Δωμάτιον, quid 420

E *ἀνέλοι*, quinam, apud Veteres 385

Ἐβδόμενος, quid 428

Ebrii quare proniores ad saltandum 414

Ἐγγύαι, de satisfactione judicatum solvi, annuat tantum 404

Ἐγγύαι

In Jac. Duporti Prælect.

*Εγγυᾶν & ἐγγυᾶδς dif- crimen 405	solens 320	Εὐρημα, quid 442
Εἰλαπίνη, quid significet & unde derivetur 194	*Επιβάλλεδς, quid 232	Εὐφός, ἀρεταίς, & δι- εσπία. 367. Εὐφός latius, Orci Epitheta ibid.
Εἰσθνεῖα est simulatio & μῆσι λέξις 183	*Επιβαλάν, absolute, quid 233	Εὐσεβείας & δεισιδαιμο- νίας discrimen 453
Εἰσωνδύεδς, non est ca- villari 182	*Επιδημῶν & ὀπιδήμους 243	*Ερεσις, quid 412
Εἰσθνεῖας etymologia 183	*Επιθύειν, quid 365	*Ερηγίεδς, quid 316
Εἰσθνεῖα Aristotelis & Theophrasti quomo- do differant 185	*Επικράλειον τακτὸν, quid 209	*Εροδύειν & ἐροδιᾶζειν discrimen 325
*Εκ præpositionis variae significationes 246, 7	*Επίπασα, quid 337	*Ερόδιον, quid, & ejus synonyma 384
*Εκλέγειν, quid 309	*Επισοσυρμένον 304	*Εχίνον, quid 320
*Εκπέμπειν & περπέμ- πειν, quid 430	*Επιστάτης, quid 292	Exiguus pro vilis 370
*Εκφέρειν, & ἐκφέρειν, quid 430	*Επιστήμης & ὀπιστάτης 220	F.
*Ελάα, quid 358	*Επιστήναι & ὀπισθῆσαι, discrimen 221	Fallis, unde 460
*Ελάχιστα προέλαπεν 387	Epitaphium inscribi non permittebant Lacedæ- monii, nisi iis qui for- titer in bello occubu- issent 421. Platonis lex de Epitaphiis ibid.	Ferritribaces, qui 316
*Ελέγχεδς, quid 417	*Επιτίθειν variae signi- ficationes 188, 9	Florens Christianus no- tatur 320, 7
Eleuthia unde dicta 261 gemina, majora Cereri, minora Herculi, sacra. ibid. quando celebrata ibid.	*Επομνύειν & ἀπομνύειν discrimen 320	Flori poetæ carmina in Adrianum Imp. 325
Eleusis pagus unde di- ctus 261	*Επόψα, quid 207	Fœnus, unde 362
*Ηλιπες, quid 290	*Ηεα, unde 247	Follis, nummus minu- tus 324
*Ελκισίπεπλοι mulieres 370. *Ελκισίπωνες, qui ibid.	*Εξανέμπολοι 193, 329	Fora rerum ibi venalium nominibus appella- bant Attici 326, 377
*Ηλθ, unde 293	*Εξανίζειν & ἐξανίζεδς, discrimen 194, 5	Fracta vox, quid 317
*Ελπίδοκίεδς, quid 473	*Εξανον, quid, & unde derivatur 191, 4	Frater, unde 397
*Εμβάινειν πνί, quid 444. *Εμβας ibid.	apud Romanos nun- quam restitutus 193	Frigus, unde 231
*Εμβάλλειν quoties in ma- lam partē sumitur 436	*Εξανον κομίζεδς, quid 193	Fruitus autumnales qua- re καὶ ἐξοχλῶ dicun- tur μῆλα 379
*Ημιωβόλιον 323	*Εξάνες σωδιαλύεδς 192	Fulmenta, & fulmen- tum, quid 291
*Εμμέλεια, saltationis species 305	Erasmus notatus 346. 407. 432	Fundum, unde 394
*Εμπόλημα, quid 328, 9	*Εργον, significationes minus obviae 269, &c.	Funus sequi, exequi, & prosequi 430
*Εμπορίη, apud Hesio- dum, quid 329	*Ερδεν, veteribus Græ- cis, quid 365	Fuo & Fumus, unde 366
*Εμπορεος, aliter ab Ho- mero, aliter a posteris sumitur 329	*Ερδύω & ἐρδύομαι, metaphorice de flavio 377	Furta quædam Athenis morte pledebantur 315 aliorum erat δημοσία δίκη, aliorū ιδία δίκη. ibid.
*Ενδείξις, & ἀπαγωγή, quomodo differunt 315	*Ηείν, quid 438	G.
*Ενδύειν, quid 316	*Ερμαον, quid 389	Γαλέη galea 460, 1
*Ενν καὶ νεία, quid 287	*Ερμῆς ἱμπολαῖον 329	Γαλή, quid 460. ἀ- γεία & κατοικίδιον ibid.
*Ηνις apud Homerum quid 287	ὀδον & ἐρόδον, vi- alis 389	Græci participiis pluri- mum delectantur. 402.
*Ενοίκιον, quid 348	Essenorum modestia 427	Regula de participiis ibid.
*Εξείση, quid 387	Ethnici & Judæi capite recto adorabant 464	Γεαμματαίαν varia ge- nera 322
*Εξηγητής, quid 468	Εὐαγγέλιον pramium 383	Γρηγορίω, unde 285
*Επισβολία, unde 301	Εὐήτης 242	Γύν & γυνή, quid 406
Επι notio admodum in-	Εὐδημοσύνη laudatur 429	Γύα

Rerum & Verborum Index.

Γύα & γύα *ibid.*
Γύραθον, quid 383

H.

Habitus corporis ingenii signum 368
Hebræa & Græca Lingua sæpius coincidunt 405
Heinsius notatus 458
Homerus Hesiodo multo antiquior, 329
ejus vita malorum odore prorogata 379
fœminas nunquā perstringit 408
dolores puerperii *Il.*
Λ. tam apte & accurate describit, ut Græcæ mulieres eos versus non ab Homero, sed Homera, scriptos esse affirmarent 471
Horatius, maxime omnium Poetarum Latinorum, ἐλλαννίζει 246. 250. 305.
Hosiorum, quid 395
Hypapante festum in Ecclesia Orientali 252

I.

Iδῆν pro εἰδέναι, Hebraïsmus & Hellenismus 414
Ἰδὼν εἶδον, non est purus Hebraïsmus 197
Ἰερεῖον quodvis animal quare significat 335. 411
Ἰερονόδοσιον δέναι, quid 404
Ἰμάτιον 119. 120
Ἰνῶσαι, quid 336
Infans Græce exprimi nequit 225
Insomnia πτόπιμπλα credebantur, & mira Veterum circa ea superstitio 471. post mediam noctem vera credebantur *ibid.* infausta soli quare narrabant 472. inter morborum prognostica & symptomata 474
Interesse, apud Latinos,

quid 347
Interpretes, qui. 409.
maximus eorum in Græcia usus, ante inventum nummū *ibid.*
Ἰὸς vox πολύσημο & ἰόμας 367
Isocratis elegans præceptum 430
Ἰσαδάει ἐν πνι, quid 417
Judices Athenis quare dicti πελάγοις, τριώβολοι & 397
Julii tertii, Pontificis Romani, βδελυρία & βλασφημία 399

L.

Lachryma a δακρυόν 363
Lambinus notatus 246
Lapides & altaria ungenti mos unde originem traxit 464
Lapis velatus, apud Lucretium, quid 464
Λάθεα 189
Latina lingua ad Græcæ copiam & majestatem non affurgit 295
Latini in verbis ex Græco derivatis non semper sequuntur quantitatem Græcorum 326. 410
Laurus, μαντική & ἀλεξίμακον 453
Lautia, quid 387
Lavare manus quando maxime solebant Veteres 455
Lectus pro sarcophago 470
Legati antiquitus præmiis & muneribus onusti dimittebantur 387
Legatione fugientes publicis sumptibus victitabant 383
Legativum Athenis duæ drachmæ in dies singulos *ibid.*
Λεῖδον, quid 351, 2
Leotychidæ scitum a poplitegma 467

Leporum insolitæ fecunditatis ratio 362
Λεπὴν μήτις 424
Λέχαι Athenis quot 339
Λέχη, quid, & unde derivetur 237. Λέχη quot significet. 470.
Ἡ ἀπὸ λέχης, puerpera, *ibid.* Λέχων & Λέχων 471
Lexicographi vulgares notati. 371. 395. 403. 411. 427. 444. 6.
Λήκυθον, quid, & unde 466. Λήκυθος Rhetorum *ibid.*
Λήναια & Ληναιών 244, 5
Libabant partem cœnæ Veteres tum in sacrificiis tum in conviviis 351
Libare, unde *ibid.* Libationes apud Judæos 352
Λίθον, in fœminino genere, Theocrito elegantius usurpatur 445
Λιπαρὴς & λιπαρὸς, quomodo differunt 465
Λιανός & λιανός 317
Λογίζεσθαι, quid 424
Λόγον ἐμπίπλη & περισπύπλη 207, 8
Λοιδόρια, unde 301
Λοπαδαρπαγίδης & Λοπαδοφουσιτῆς 354
Λοπῆς, unde, & quid 353
Lotio, post funus, lustralis 469
Λέσθαι ἀπὸ νεκρῶν, quid 457. 469.
Lyncar, unde dictum 309. 341.
Λύχρον περὶ δύν & περὶ μύπην 363
Lyncum unde 357
Lycurgi prudens dictum 443
Lugentes capita obliebant 2
Λυπερὸς, quid, & unde 279
Lylandri infame dictum 298
Λυσίπλεϊν, quid, & unde 317
Αποδύπαι, qui 290
M.

In Jac. Duporti Prælect.

M.
Μάκελλον 228
 Μαλακίς 189,
 190
 Μαλακία 190
 Μαλακῶς ζῆν & μα-
 λακῶς ἔχειν discrim-
 en 190
 Μαλακῶς ἐστίν, quid
 231
 Margites, quis 426
 Maria quamdiu clausa
 245
 Mars quare dictus ῥι-
 νοτίς 370
 Martiaticum, quid
 345
 Matres quare φιλοπεκ-
 νόπειαι patribus 314
 Μάχεα, quid 418
 Medicorum de fugi-
 enda peste præcep-
 tum 267
 & de exercitiis
 436
 Μέλισσα, unde 379
 Mensium Atticorum
 ordo secundum
 Scaligerum defen-
 sus 256, 7
 Julianis mensibus
 non exacte respon-
 dent, & a festis
 dicti 257
 in tres decades di-
 visi 287
 primus dies men-
 sis dictus ἔνηκὴν ἡμέ-
 ρα *ibid.*
 & ultimus dies a
 posterioribus At-
 ticis *ibid.*
 Mercurius, unde 329
 Μεσσηπρία, qui. 409.
 iidem Μέσση 410
 Μεπένιπλον, quid 456
 Metelli sapiens dictū
 420
 Μεθύειν, metaphori-

ce dicitur 307
 Μίτρον σαλεύειν & μί-
 τρον σεσαλευμένον,
 quid 395, 6
 Μικρολογία, & varia
 μικρολόγων nomina
 345
 Μικρολόγος, unde
 dictus 349
 Minimissimus 369
 Missa, unde 443
 Μισθώσις & μισθώ-
 σια discrimen 380
 Μνά, vox Orientalis
 324
 Mola, quid 365
 Μονοστιπύον, apud Hip-
 pocratem, quid 351
 Μινόσις & μνοφα-
 γος discrimen *ibid.*
 Mortui Athenis &
 Roma extra urbē
 sepulti 470
 Multabantur mille
 drachmis, qui re-
 um, quem ad judi-
 cem abduxerant,
 convincere non
 poterant 412
 Manus in sinu, quid
 321
 Mysteria five Eleufi-
 nia facibus accensis
 celebrari solita 251
 sacrorum apud
 Græcos celeberrima.
 260. de eo-
 rum origine quæ-
 dam, a Joanne Me-
 urfio prætermiffa
ibid.

N.

Nabal, unde sic
 dictus 439
 Ναυδαίμων 452
 Νεοσός, unde 224
 Νεότης *ibid.* ἰσοδυα-
 μῶν cum παιδία
 225

Νέωται, quid, & unde
 248
 Nidus, de domo, 224
 Nilus fluvius Jupiter
 Ægyptius & Satur-
 nius dictus, & ἀν-
 τήμιμος ἕρως 248
 Νίπλειν, λέγειν, & πλύ-
 νειν, discrimen 454
 Νίψα & ἀπνίψα, de
 per se posita, de
 lotione manuum.
 454. quomodo dif-
 ferunt 455
 Nomina quæ per el-
 lipfin subintelli-
 guntur 211
 Novilunia apud ple-
 rasque gentes festa
 haberi solita 287, 8.
 tunc servi vende-
 bantur & Comitia
 habebantur Athe-
 nis 288
 Nuces & Poma quo-
 modo differunt 378
 Numerandi imperi-
 tia stultitiæ sig-
 num 426
 Nummulos in os con-
 dendi mos 326

O.

Oβολός, unde deri-
 vetur. 324. vox
 Orientalis *ibid.*
 Οβολασάται, qui 323
 Obolus Atticus quan-
 ti valebat 309
 Oculi prominentes
 certum impuden-
 tiæ signum apud
 Physiognomonicos
 332
 Ὀδαῖον, quid 384
 Odeum Athenis, un-
 de dictum 253
 extructum a Peri-
 cle *ibid.*
 colum-

Rerum & Verborum Index.

columnis & statuis instructum <i>ibid.</i>	Ὀψις & εὐπνιον, quo- modo differunt 463	quare χρητολόγῳ dictus 236
varii ejus usus 254	P.	Πέρυσσι, quid 248
Ὀδὸς ἱερὰ Athenis quænam 438	Παλιμορία, quid; figura apud Rhe- tores 202, 3	Petavius in <i>Exercitat.</i> <i>Miscell.</i> notatur 428
Οἶκημα, <i>carcer</i> per euphemiam 421	Πάλιν quæ significet <i>ibid.</i>	Φακὸς & Φακῆ, quo- modo differunt 436
Οἰνόπρια, qui, & a Platone vocati μυάμονες 350	Panathenaica gemina 246	Φειδωλία & Φειδῶ, quomodo differunt 346
Οἶον varii usus & significationes 187	Πανδοκεῦσα, & Παν- δοκεὺς appellatus Pluto 310	Φειδώνια μέτρα, quæ, & a quo dicta 391, εἶς.
Ολβιογαστῶρ 452	Παντοποιός 305	Φενάκη quid sit 208
Olei in balneis usus plurimus 388	Παραγκωνίζειν 220	Φεύγειν & ἀποφεύγειν discrimen 319
Oleū ex lacte, quid <i>ib.</i>	Pareus notatur 464	Φιδίπα, quid, & unde 351
Olivam pro lauro quare dixit Virgi- lius <i>Æneide</i> 6. 457	Παρασείδειν 265	Phidon Argivus, quis fuerit, & quando vixerit 391
Ὀμματα ὀρθὰ The- ocrito, quid 332	Παρασημα νομίσμα- τα. 277	Philippidis scitum responsum 420
Ὀμομέρητις 212	Παρατρέχειν & παρα- δραμεῖν 461	Phocylidi attributum poema, Christiani alicujus esse vide- tur 225
Ὀμόνομοι, qui 397	Παροινεῖν, quid 307	Φοῖνιξ <i>palma</i> , & arbor & fructus. 358
Ὀμόλιον, quid 381	Παροεστὰς qui 360	apud Homerū quæ- nam significet 359
Ὀμολογεῖν, & deri- vata, 197, 8	Πάσσειν tria signifi- cat, & πασὲν, quid 337	de Φόρτος & Φορτίον observanda 385, 6
Ὀμόσαι τεχνὸν, quid 297	Πάσων 336	Φωνὴ παρερρησῖα 317
Ὀμοσπίται, qui. 397	Πάσαι tribus casibus jungitur <i>ibid.</i>	Φράτρες, quid & un- de 396, 7
Ὀνειροκρίτης & ὀνί- ροπόλῳ. 472, 3.	D. Paulo floridior & elegantior vide- tur auctor <i>Epistola</i> <i>ad Hebræos</i> 357	Phrases παρατραγα- δοῖ 247
Ὀνδροπολεῖν, quid <i>ib.</i>	Pecunia antiquitus pendebatur, non numerabatur 279	Pili in mortuis an crescant 371
Ὀνδρο, unde 471	Pecunias debitas qui solvebant, testes ad- ducebant 432	Πίναξ πτυκτός 322
Ὀπίθρια, quid 309	Pedanei pædagogi, <i>pedants</i> 412	Πιπλάκιον, quid 291
Ὀρίζανον, unde, & vis ejus medicinalis 364. appellatum etiam ἡγνίλη <i>ibid.</i>	Πηλός, <i>vinum</i> 327	Pittacus quare Ζοφο- δρπίδης dictus 304
Ὀρισμός, quid 186	Per inusitata vis 320	Plato unde nomen obtinuit 179
Ὀροι ἀρεῶν 359, εἶς.	Πελεργία, quid 415	quandoque παρα- τραγαδός 247
Ὀρμαθός, quid, & un- de 321	Περίδειν, 206	ejus
Ὀρχεῖσθαι, unde 415. & ὄρχις, quid <i>ibid.</i>	Περίσταμαι 317	
Ὀφείλημα & ὄφλημα discrimen 403	Περίρριανθήειον, γ. 457	
Ὀφίς, unde 463	Pertinax Imperator	
Ὀφλω variæ constru- ctiones 403		

In Jac. Duporti Prælect.

ejus Lex de collo- catione & sepultu- ra mortui. 430 item de facellis 463	discrimen 325	Græci 295. 438
Plaudendi formulæ apud Græcos & La- tinos 215. 216.	Πρεσβείον quid 383.	Ἡρίαι & Ἱεραι A- thenis, unde ita dictæ 438
Plausuum Ethnicorū & Christianorum discrimen <i>ibid.</i>	Πρεσβύτιον, <i>præstan- tius</i> , ut Latinum <i>antiquius</i> . 384	alia Portarum A- theniensium nomi- na <i>ibid.</i>
Πλέκω & πλοκαῖ 201	Pretium, unde 409	Pullus de homine 224
Πλοκή, figura apud Rhetores 202	Προθήσις mortui, quid 430	Πόνδαξ vox poetica, quæ significet 393,
Πλώϊμο, quid, & unde 246, 7	Προίκτης & Προῖξ, quid, & unde 309	4
Pocula numerandi mos 350. quadru- plex eorum nume- ratio <i>ibid.</i>	Προκόλπιον 320	Πυροί libentius dicunt Græci, quam πυρὸς 242
Poetæ Græci fœmi- neo generi infen- siores 408	Προκόμιον 208, 9	Pyaneption mensis unde dictus 258
Ποιεῖν ὕδωρ, pluvie, Ἀπικῶς 247	Προξενήλαι & προωρα- ται quomodo diffe- runt 409	R.
Πολιαι ἐκ πλίκῶς, pro πολιν τρίζες. 211	Προπῶλαι, qui <i>ibid.</i>	Radius, quid, & unde 395
Πομπή, quid 443	Propola, apud La- tinos 410	Ῥάμφορ & ῥύγχ, <i>discrimen</i> 275
Πονωπόνηρος, quis 295	Πρὸς, <i>præ</i> 214	Ῥάπτεν quo in sen- su metaphorice u- surpetur 468
Πορεῖον, quid 383	Προσκεφάλαια 233	Ῥασώνη 251
Πορνοδοσχοί & leno- nes Veterum quo- modo a nostris dif- ferunt 310	Προσκυνεῖν, per se po- situm, quid 442	Ῥαφανίδωσις Vete- rum 399
Porta ovium & Por- ta piscium in S. S. quare ita dictæ 295	Προσμέναι 446	Ῥαψαδεῖν, quid 447
Ποσφδών unde dictus 259	Προσποιεῖσθαι & μὴ προσποιεῖσθαι 196	Redhostire, quid 395
Posideon mensis unde dictus 259	Προσποίησις 184	Ῥεῖα ζῶειν, quid 250
Post festum venisti, proverbium Græ- cum 408	Proverbia & Prover- biales locutiones : 219. 227. 233. 267. 277. 283. 286. 291, 4. 318. 327. 331, 5. 344. 9. 353. 8. 363. 4. 371. 382, 8, 9. 394. 5. 6. 402. 406. 7. 8. 414. 419. 420. 1, 4, 6, 8, 9. 431, 2, 7. 445, 6. 455. 461. 464.	Ῥήγλαι, quid 395
Ποταπὸς 421	Provinciarum Fœde- ratarum symbo- lum 413	Ῥήξαι φωνὴν & σιω- πῶν 317
Præcones inter inho- nestos habebantur, sed Homericæ non item 311. <i>Græc.</i>	Ψαισά, quid 365	Rhenones, quid, & unde 285
Πρετίειν & πρετίειν	Ψονθομφανήχ, Josephi nomen, quid 474	Ῥήσις & ῥήσιν εἰπεῖν, quid 447
	Ψυχρότης, orationis vitium 219	Ῥίγ, unde derive- tur 231
	Πύλαι, non πύλη, por- ta, dicunt puriores	Rictus & ringi, quid 275
		Ῥίς, de canibus 275
		Ῥόπλεον, unde 281
		Rota, genus ludi pu- erilis 434
		Rotæ, apud Antiquos, usus varii <i>ibid.</i>
		Ῥόχαιον, quid 395
		Ructo

Rerum & Verborum Index

- Ructo* & *Rugio*, unde 377
Rumpere vocem & *silentium* 317
Runco & *runcino*, unde 275
ῤυπαίνωμαι & *ῤεμπωμένα* 374
ῤυποκόνδυλος, unde, & quid 345, 6
ῤωγὰς, *rugged* 317
ῤωποπωλεία, quid 294
- S.
Abbatum pro *Septimana* 428
Sacci veterum, non *cannabacei*, sed *pellicei* 283
Sacrificia & *convivia* semper *conjuncta* 336
Σαίνειν, quid, & unde 276
Σαίρειν, quid 276
Sal quare *ἥϊος* dictus *Homero* 337.
ὄψων ὄψον, a *Plutarcho* 437
Saltationis tres erant *celeberrimæ species* 305
Saltatio Pyrrhica, *ib.* comes *ebrietatis* 414
Saperda, quid 294
Σαπρός, quid 387
Σαρκάζειν & *σαρκασμός*, quid & unde 276
Semita, unde 420
Senectutem dissimulare solent *senes* 212
Serpentes quare *οἰωνοὶ* dicti 463
Servi olim in itineribus sarcinas ferebant 385. *plures in hoc opus ducere*
- invidiosum* *ibid.*
Σισυρμένον 304
Σῆπς, vel *τῆπς*, quid & unde 249
Σικιανίς, *saltationis species* 305
Σικυοπέπων, quid 432
Σικυός, unde 433
Σιτομέτερον, quid 394
Σκαφίον, quodnam *tonsuræ genus* 372
Σκιῦος, *metaphorice corpus humanū* 284
Σκιαὶ apud *Græcos*, ut & *umbra* apud *Latinos*, *convivæ non vocati.* 338
Σκύζωμαι & *σκυδμαίνω* 431
Σκυθρὸς, *σκυθρωπὸς*, & *σκυθρωπαίζω* 430, *ἑ.*
Solonis lex optima de Parentibus alendis 312. *alia ejus lex de scenore* 323
Σοφοδαίμων & *σοφολήξ*, quid 453
Spectandi ludos in theatro *pretium duo oboli* 342
Σπένδειν, quid 351, 2
Σπρμολόφος, quid 303
Σταθμός, quid 339
Σπείσις, apud *Rhetores*, quid 417
Σπριζανόμιον, quid 348
Stephanus *notatus* 442
Στόμα ποταμὸς *Homero*, quod *Latinis ostiū fluvii* 377
Στρατηγὴν, quid 323
Στραθός, unde 321
Συγκατανευσίφαις 218
Συκρεῖν 412. quomodo *differt a συκροπῆν* *ibid.*
Συκοτραγῆσαι & *συκοτραγίδης* 358
- Συμπούζειν*, quid 424
Συναρχεῖν 271
Synodaticū, quid 345
Superlativa pro comparativis *posita* 387
Superstitio, quid, & unde 449
Συρίζειν & *Συρίπτεν*, *discrimen* 376
Συρίπτεν, *explodere*, *verbum theatrale* 376
Συρφετός, quid 305
Συσιπῆν & *Συσιπῆα* 351
Συσιπῆων *varia*, apud *varias gentes*, *nomen* *ibid.*
Σχῆμα, quid 274
Σχολή & *σχολή* 272
- T.
Ταγγὸς & *Τάγης*, quid 388
Talmudicorum librorum *quænam sit fides* 390
Τάειχον, quid, & *proverbialiter dicitur de homine sordido.* 286. & *masculinum & foemininum* *ibid.*
Ταρτηρόερον, unde, & quid 355
Τέλον, quid 357
Terminus Deus, & *Terminalia* 360
Ternario numero mirā inesse vim *celebant Veteres* 462
Θάκον, quid, & unde. 427. & *Θακύνειν* *ibid.*
Θάματα, & quomodo *θαυμαστοὶ* & *θαυματοργεῖ* *differrunt* 308
Θίαν ἀγροῦζειν, quid 341.

341. 383. Θεατρο- πῶλαι & θεατρῶναι qui. 341. 383. Theophrasti varia no- mina 179 discipuli, ætas, scri- pta 180 scitum dictum 268 Θεώρητρον 309 Θεωρικὰ χρήματα 383 Θορυβεῖν, verbū the- atrale 376 Θρέψια vel θρέπτρα ἀποδιδόναι 312 Θρησκεία, unde 448 Θύειν, quid, veteribus Græcis 366 Θυλάαι & θυλάματα 364, 5. Θύλακον ἀλφίτων, quid 283 Thus, unde 366 Θῶκον, apud Ho- merum, quid 427 Tibiis olim canebant fœminæ in convi- viis 380 Τί εὐρίσκει, quid 441, 2 Τίθησι νόμον & πῶς νόμον discrimen 335 Τιμὴν εὐρίσκειν, quid 441 Τοκογλόφοι & Tocul- liones 323 Τόκοι & τόκον, quid 328. Τόκον τόκος 362 Τόμον & τομός, 411 Tonderi rarius, par- simoniæ signum 371. Thracum more, quid 372. Tonsores quare lo- quaces 381 Τοξικόν, quid 368 Τραγῆματα, τραγη- ματίζομαι, τραγεί- λια, & τραγω, quid 379	Transigere, in sensu forensi, quid 413 Τραπεζίται, mensarii, quare ita dicti 277 Tremellius notatur 292 Τρίβαλλοι, qui, & un- de 289 Tribus Athenis quot, &c. 396 Τριτημόριον, unde, & quid 355 Τρίχακτον, quid 355 Τρίχαλκον 354 Τρίχαπλον, quid 355 Τρίχωμα 208 Τροφή ἡμέρος & ἄγρι- ον, quomodo dif- ferunt 365 Τροχάζειν 433. quo- modo differt a τρο- χίζειν. 434. τροχάω 435 Trua & Truare, quid 343 Trulla, quid, & un- de 343 Τύπος & ἐν τύπῳ 186 Turnebus notatur 464 V. Vates quare διαφ- νηφάροι dicti 459. Υδαρίς, quid 382 Verba quædam, apud Atticos, per ellip- sin nominis elegan- tius usurpata. 265, 6. in Aoristo 1. mediæ vocis reci- proce usurpata. 289. quæ in Actio- nibus & judiciis u- surpabatur. 315. in verbis commercii mire differunt vox activa & passiva. 335. sub quibus nomina cognata	intelliguntur. 372, 3. a Græcis deriva- ta assument v con- sonantem. 398. verborum compo- sitorum ex dua- bus vocibus syno- nymis syllabus 333 Vergiliarum ortus & occasus 245 Vesta, unde 398 Vestes amplæ & ad talos demissæ luxus signum 370. Vestes breves parsimoniæ signum 369. Vestes exigua, apud Au- gusta Historie scrip- tores, quid ibid. Veterum superstitio circa mortuos 469 Vinum in conviviis laudandi mos 230 Vinum Ἀφροδίτης γά- λα 231 Ὑπαρ & ὄναρ discrim- en 463 Ὑπηρεμεῖν ἀναβάλλ- εσθαι, πράττειν, & ὑπηρεμεῖν 361 Υπεριδῆιν 206 Υπερορᾶν 206 Ὑπογραφή, quid 186 Υποδεῖσθαι & ὑποδή- μαται 373 Ὑπομένειν & ὑπομο- νή. 297 Ὑπολύειν & ὑπολύε- σθαι 372 Usura minus infamis apud veteres Græ- cos, quam Roma- nos 362 ταῖ Ὑψηλὰ, in S. S. quid 464 X. Ξένια, Xenia, quid 387 Z. Ζιδύνη, quid 282
---	---	--

Theophrastus,

Characteres ethici

Cantabriga 1792

A.gr.b. 3233

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10238404-5